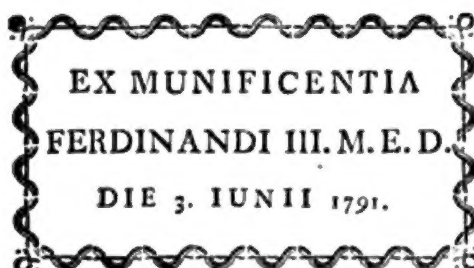

Georgius Melchior de *Ludolf alias Leutholf,*
Judicii Imperial. Cameræ Assessor ab A.° 1711. antea
Sereniss. Ducibus Saxoniæ Isenacensibus A.° 1691.
ab Expeditionibus Secretis, a Consiliis Aulicis et Re-
giminis. Nat. 1667. d. 2 Mart. denat. 1740. 1. Febr. Ætat. 73.

Vis animi vultum sig- nat prudentia mentem
Aeternant probitas, ju- ra, fidesque virum.

In honoris et Observantiæ suæ testimonium ad posuit
Johannes Jacobus Zwirlein, J. U. D.
Imp. Cam. Advoc. et Procur.

GEORGII MELCHIORIS de LUDOLF,
IMPERIALIS CAMERÆ ASSESSORIS,
DE

JURE CAMERALI
COMMENTATIO SYSTEMATICA,

EX FONTIBUS LEGUM PUBLICARUM ET RECESSUS VISITATIONIS NOVISSIMÆ CONCINNATA,

CUM APPENDICE VARIO UTILISSIMO, INDICE LOCUPLETISSIMO PRÆFATIONIBUSQUE NECESSARIIS.

ACCESSERUNT PRÆTEREA AUCTARIA XXI. CATALOGUS PRIVILEGIORUM DE NON APPELLANDO PLENIOR, ET HISTORIA CAMERALIS JUDICII, à PRIMA EJUS INSTITUTIONE USQUE ANNUM MDLXXII. NEC NON CATALOGUS PERSONARUM COLLEGII AD PRÆSENS USQUE TEMPUS,

EDITIO NOVISSIMA,

PERPETUIS REMISSIONIBUS AD RELIQUA B. AUCTORIS SCRIPTA MATERIAS HUJUS COMMENTATIONIS SUPPLENTIBUS ET ILLUSTRANTIBUS, NEC NON DISCURSU PRÆLIMINARI, SCRIPTORES JURIS CAMERALIS, à B. MAURITIO ET DECKHERRO OMISSOS, SISTENTE, AUCTA

CURA

JOANNIS JACOBI ZWIRLEIN, U. J. D. ET CELSISSIMI IMPERIALIS CAMERÆ JUDICII ADVOCATO ET PROCURATORE.

CUM PRIVILEG. SACR. CÆSAR. MAJEST.

WETZLARIÆ,
Typis NICOLAI LUDOVICI WINCKLERI. ANNO MDCCXLI.

PRIVILEGIUM CÆSAREUM.

CAROLUS Sextus Divina favente Clementia electus Romanorum Imperator, semper Augustus, ac Germaniæ, Hispaniarum, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ &c. Rex, Archi-Dux Austriæ, Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Würtembergæ, Comes Tyrolis &c. Agnoscimus & notum facimus Tenore præsentium universis, quod cum Nobis Noster Sacrique Imperii Fidelis Dilectus *Georgius Melchior de Ludolf*, Cæsareæ & Imperialis Cameræ Wetzlariensis Assessor, humillimè exponi curârit, quem in modum ejusdem *Commentationem Systematicam de Jure Camerali*, in Quarto, Prelo committere resolverit, vereatur autem, ne æmulorum invidia, hanc Editionem imitantium impendii & Laboris sui fructu frustretur: ideoque Nobis demissè supplicârit, quatenus ejus indemnitati Privilegio Nostro Cæsareo succurrere clementissimè dignaremur; Nos submissæ pariter ac æquæ ejus petitioni annuendum censuerimus: ac proinde Authoritate Nostra Cæsarea omnibus & singulis Bibliopolis, Bibliopegis, Typographis & aliis quibuscunque rem Librariam seu negotiationem exercentibus firmiter inhibemus, vetamus, & interdicimus, ne quis suprà nominatam Commentationem Systematicam de Jure Camerali sub hoc aliove Titulo per *Decem Annorum* spatium ab hodierno Die computandum, intra Sacri Romani Imperii, Regnorumque ac Ditionum Nostrarum hæreditariarum Fines recudere, vel aliis recudendam dare, aliorsumve impressam apportare, vendere vel distrahere, citra præfati Impetrantis, Hæredumque, ac Successorum voluntatem, & assensum, in Scriptis obtentum, ausit vel præsumat; Si quis verò secus faciendo Privilegium hoc Nostrum, seu in-

terdictum violare, contemnereque præsumserit, eum non solum ejusmodi Exemplaribus, ubicunque Locorum repertis, perperam quippe recusis seu apportatis (quæ dictus *Georgius Melchior de Ludolf* sive propria authoritate, sive Magistratus illius Loci auxilio sibi vindicare poterit) de facto privandum, sed & Quinque Marcarum Auri puri Pœna, Ærario seu Fisco Nostro Cæsareo, & Parti læsæ ex æquo pendenda, omni spe veniæ sublata, mulctandum decernimus, dummodo Tenor hujus Nostri Privilegii in fronte Libri impressus reperiatur, & consueta quinque Exemplaria Consilio Nostro Imperiali Aulico exhibeantur. Mandamus itaque omnibus & singulis Nostris & Sacri Romani Imperii, Regnorumque & Dominiorum Nostrorum hæreditariorum Subditis & Fidelibus Dilectis tam Ecclesiasticis quàm Secularibus, cujuscunque Status, Gradus, Dignitatis, aut Ordinis extiterint, præsertim verò iis, qui in Magistratu constituti vel suo, vel Superiorum suorum Loco aut nomine Jus, Justitiamque administrant, ne quempiam Privilegium hoc Nostrum Cæsareum impune violare, spernere, aut transgredi patiantur: Sed si quos contumaces compererint, constituta à Nobis mulcta eos puniri, & quibuscunque modis idoneis coërceri curent, quatenus & ipsi gravissimam Nostram indignationem, & prædictam Pœnam evitare voluerint. Harum Testimonio Literarum Manu Nostra subscriptarum, & Sigilli Nostri Cæsarei appressione munitarum. Quæ dabantur Laxenburgi Die Tertia Junii Anno Millesimo Septingentesimo Trigesimo Nono, Regnorum Nostrorum Romani Vigesimo Octavo, Hispanicorum Trigesimo Sexto, Hungarici & Bohemici verò Vigesimo Nono.

CAROLUS.

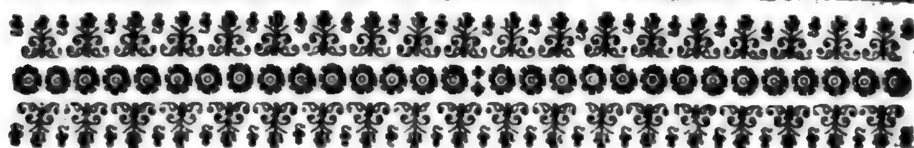

Vt. Joh. Ad. Comes de Metsch.

Ad Mandatum Sacræ Cæsareæ Majestatis proprium.

J. J. Hayeck de Waldtstätten.

PRÆ-

PRÆFATIO AD LECTOREM

Primæ Editioni præfixa, in adjuncta Sciagraphia verò ad præsentem ordinata.

AUctorum, qui de Rebus Augusti Judicii Cameralis scripsêre, vel commentando ad Ordinationem, vel Acta Supplicationum, Relationum & Sententiarum, vel Observationes singulares colligendo, & concinnando, vel denique singula quædam Juris Cameralis capita illustrando, copiam esse tantam, ut Bibliotheca numerosa satis ex iis instrui queat, nemo est vel mediocriter instructus, qui nesciat, adeò ut multitudine Librorum laborare Juris Cameralis Disciplinam, non immerito dixeris. Enarrationem celebriorum Scriptorum studio non levi, & addito de unoquoque Auctore Judicio gravi & accurato, reliquit *Deckherrus*, Advocatus & Procurator Cameræ quondam celebris, in Bibliotheca, Vindiciis seu Animadversionibus ad Blumium præfixa, cui utilissimè jungetur Præfatio *Erici Mauritii* tunc Antecessoris Chiloniensis celeberrimi,

postea Assessoris Cameræ Imperialis, ad Consilia sua, in qua de Praxeos Forensis studio universim, & specialitim de Camerali, multa notatu dignissima continentur. Ille, *Deckherrus*, Vir erat eruditione insignis, cujus tamen ingenium verè depinxit Auctor celeberrimus *Meditationum ad Instrumentum Pacis Westphalicæ, in Præfatione*, & *Specimine quinto ad Artic. V. §. 54. lit. F.* adde *Tractat. de Jure Reformandi sive Examen Vindic. Rittmeyer. pag. 159.* Quicquid sit de ingenio ejus & stylo, laudanda tamen est inprimis Viri doctrina & judicium, licet non ubique eum pro auctoritate sequendum esse putem. In tanto Auctorum numero Systema aliquod Juris Cameralis, quod disciplinæ cupidis satisfacere potuerit, repertum hactenus non fuit. Nam & *Rodingii* Pandectæ, post multa & variorum Supplementa male ordinata, confusum repræsentant opus, & *Blumii* Librum, quem Processum Cameralem inscripsit, fortunam habuisse majorem quam ex merito, & ipsius *Blumii* expectatione, *Deckherrus* suo jamtum tempore animadvertit, & ostensurus fuisset multò magis, nisi fata industriam Viri prævertissent. Equidem Methodus *Blumii* & Titulorum Ordo placuisse videtur plerisque, ut præ cæteris fundamenti loco ad Cameralis rei studium poneretur. Et hodie videmus, quod in omni Germania vix alius Liber de Jure Camerali quam *Blumius* & forte *Rodingius* noscatur, hos si quis possideat, aut transcursim legerit, quod tamen

men

men à multis, quorum rarior est in Camerali Judicio Praxis, ne quidem fieri solet, satis sibi prospectum fore in hac disciplina arbitrabitur. Equidem probanda est meritò Blumii in colligendo diligentia. Primus fuit, qui post emendatum Anno 1654. & seqq. Ordinem Judicii, disciplinam hanc in complexu universo tradere est aggressus, cæterisque suis Collectionibus Supplicationum & Sententiarum, nec non in Editione Concepti, ut vocatur, Ordinationis Cameralis, additis Notulis ex Recessu Imperii 1654. & Decretis Generalibus Collegii desumtis, Juris Cameralis notitiam illustravit, laude quam meruit, non defraudandus. Falluntur autem maxime, qui putant, ex Blumio omnia, quæ huc pertinent, & in Legibus non sunt expressa, peti posse, ejusque, ceu Authoris probatissimi, omnique exceptione majoris, lectionem & allegationem sufficere. Sane si detrahantur ex Blumii Processu, quæ ipse ex Legibus Publicis desumsit, & latinis verbis reddidit, quæ tamen ex Fontibus rectius petuntur, vel si quis latinè doceri desideret, ex *Denaisii* Assessoris Jure Camerali, cætera omnia solidiorem doctrinam non sapiunt, neque dubiorum subnascentium resolutioni sufficiunt, multa judicium Auctoris detegunt valde mediocre, non pauca sunt plane erronea, unde castigationes Deckherri frequentissimas effugere non potuit Blumius. Optandum foret, ut Animadversiones suas sive Vindicias, quas non nisi ad Titulum usque de Causis

Fiscalibus edidit, ad finem usque perduxisset, & publico tradidisset Deckherrus, sed ut erat Vir ingenio, reliqua vel non elaboravit, tædio forte laboris ignobilis emendationum & Notarum ad alienum opus captus, vel, ut fama fuit aliquando, igni mandavit. Sunt tamen ea quæ publici Juris fecit, ad potiores difficilioresque Materias directa, inprimis commendanda. Blumii authoritas in Camerali Collegio, ea quæ vulgò creditur, cumprimis apud exteros, nunquam fuit. Fuêre Advocati Cameræ uterque, Deckherrus etiam Procurator. Hic Studiis & rerum experientia multum superior. Si cum Legibus loquitur Blumius, Legum, non Blumii erit auctoritas: Gailium & Mynsingerum sæpe infeliciter taxavit: Auctore Præjudiciorum, quem *Tomo III. Symphorematis* retulit *Gylmannus*, frequenter est usus, sine examine sufficienti. Præjudiciorum enim allegatio judicium desiderat firmum, aliàs erit frustranea.

Igitur qui disciplinæ Juris Cameralis operam dare volunt, (quotusquisque autem est, qui non agnoscat hujus Studii utilitatem atque necessitatem non modo, sed & quod turpe sit ignorare Jurisprudentiæ Germanicæ partem insigniorem) nisi adferant Juris Civilis Justinianei juxta & Pontificii, cumprimis etiam Imperii Romano-Germanici, notitiam haud perfunctoriam; hi sane illotis, ut ajunt, manibus Cameralis Judicii Praxin aggredientur, ad fundamenta prius addiscenda me-

merito remittendi. Hæc qui bene digesserit, & faciliorem aliquem Authorem unum alterumvè de Processu, ex quibus commendabiles mihi videntur præ cæteris *Hiltropius*, *Brunnemannus*, *Ludovici*, qui vernacula lingua dilucide scripsit, sibi reddiderit familiarem, is mea sententiâ, (fuit eadem Mauritio in Præfatione suprà laudata) notitiam Cameralis Juris non meliori & secundiori via comparabit, quam ex ipsis Legibus, Ordinatione Camerali sive Concepto, juxta recentiorem Editionem, locis parallelis & accessionibus utilissimis à Lectore cupido diligenter evolvendis, instructam, addito Recessu Imperii novissimo, Decretisque cum Visitatorum tum Collegii Cameralis generalibus. Tum verò Commentarii antiquiorum *Kochiani*, *Melandri*, *Schwanmanni*, vel si quis antiqua fastidiat, recentiorum, *Rodingii*, *Blumii*, adhibito tamen *Deckherro*, majore cum fructu legentur, scietque Legum diligens scrutator ex Commentariis istis utilia ab inutilibus facili negotio discernere; Qui inverso ordine rem tractant, incipiendo à Commentatore, Leges ipsas verò non nisi è longinquo & in particulis respiciendo, sunt autem tales plurimi, ita ut ab errore vix reduci possint, temporis jacturam facturos esse, ego quidem sum persuasus. Credo plerosque ea teneri opinione, esse notitiam rerum Cameralium adeò facilem, ut breviori temporis spatio, ex solo Blumiano Libro ejusque interpretatione qualicunque adquiri

quiri possit, cum intelligere deberent, quod qui Leges scit, Blumium, si eo uti velit, sine interprete legere possit, facili etiam opera brevique temporis spatio lectione ista persungi. Qui nescit Leges, ei neque Blumius nec alius Scriptor erit planus, sed omnia tenebris manebunt involuta. Dubito sane an bene consulant sibi vel aliis, qui Collegia ad Blumium vel aperiunt vel desiderant, cumprimis semestri spatio absolvenda, cum multo felicius ex ipsis Legibus adquiri possit rerum Cameralium notitia. Esse etiam credo, qui, dum interpretes agunt, ipsi quid certum sit tenendumque ignorent, & sufficere putent, Auditoribus Præjudicia nonnulla, haud rarò ex proprio tantum sensu intellecta, communicasse.

Equidem inficias ire non possumus, multa reperiri in Legislatione Germanica Camerali, partim uberiori discursu explicanda, partim in applicatione judiciaria discenda, vel ex argumentis Legum deducenda, non paucos etiam Articulos, qui in negotiis humanis forensibus occurrunt, in Legibus non decisos. Sed qui his in rebus auxilium à *Blumio* & *Rodingio* (in quo tamen per Supplementa variorum, Materiæ nonnullæ plenius explicantur quam in Blumio, licet hic methodo & ordine sit potior, vid. de Rodingo *Observationes nostras Forenses part. 1. pag. 381.*) petierit, is sane siccus & sitiens recedet: Patebit id, si placuerit consulere *Deckherrum* in Vindiciis, nec non in Notis

ad

ad Monumenta Lectionis antiquæ, præsentemque quam publici Juris facimus, Commentationem, cujus Operis consilium jam est exponendum.

Postquam enim providente & dirigente Deo Opt. Max. à Ministeriis Saxonicis Isenacensibus, in quibus per viginti Annos, & quod superat, vixeram, præsentante nomine Circuli Superioris Saxoniæ Serenissimo Principe ac Domino, Domino Johanne Wilhelmo, Duce Saxoniæ Isenacensi, Domino meo gratiosissimo Anno MDCCXI. ad Camerale Collegium fui cooptatus, prima mihi fuit cura, ut quæ in Legibus & Commentariis legeram, (commendaverat autem olim hoc studium viamque instruxerat *Illustris Dominus Baro de Lyncker*, Antecessor celeberrimus Jenensis, nunc Consiliarius Cæsareus Aulici Judicii meritissimus) applicare in quotidianis rerum argumentis discerem, nemo enim est, qualicunque rerum forensium peritia instructus qui hic non discat, cumprimis à principio muneris Assessorii, contigitque commodum, ut Seniori omnium Assessorum, qui licet octuagenario major, & quinque supra quadraginta Annos Assessor, industria tamen & memoria juniorum nulli erat secundus, rerum forensium Cameralium peritissimus, in Senatu adjungerer. Cœpi igitur diligenter observare, meditari, annotare, & defuncto prælaudato Domino Assessore de *Friesenhausen*, scrutando Leges, auscultando aliorum præstantissimorum Dominorum Assessorum cogitata, eo

in studio continuavi, & quo usque vires supersint, sum continuaturus. Ex istis meditationibus, & observationibus nata est præsens, & amplior, quam antea in *Delineatione* pro ratione instituti factum fuerat, de Jure Camerali Commentatio.

Supponit autem ea Legum ipsarum Lectionem, & cum meis meditationibus & allegationibus collationem. Quam curam si quis Praxeos Cameralis studiosus neglectui habeat, eum, quod Commentatio hæc ipsi usui futura non sit, scire vellem. Necesse erit quoque, ut Authores, quos allegavi, sunt autem plerique obvii, evolvere & conferre Lector non dedignetur. Dicta enim ab aliis luculenter, ego repetere nolui. Textum Legum non recensui, sed Lectori ejus evolutionem in locis allegatis reliqui. Commentarium plenissimum & absolutissimum scribere, hoc est, laborem immensum suscipere, non fuit consilii mei, neque necessitatis, neque etiam facultatis. Novos casus negotia forensia quotidie fere producunt, proinde ad meditationes ulteriores campus adhuc est amplissimus. Existimo tamen, has quas proferimus Meditationes & Observationes, ad reliqua de quibus in præsentiarum non cogitavimus, viam esse monstraturas. Systematicæ Commentationis titulum Operi præfigere non dubitavi, quia Juris Cameralis materias ordine justo traditas, earumque harmoniam commonstratam esse, sum confisus. Optassem quidem, ut labori continuata serie

vaca-

vacare licuisset, sed major supremaque erat officii publici ratio. Hinc à Lectore Benevolo excusationem merebor, si in Commentatione vel eadem res repetita occurret, vel si tractatio abrupta alicubi, vel non satis cohærens, fuit enim labor revera succisivus, appareat: vel si aliqua Lectoris ulteriori perscrutationi, quod fieri quandoque ratio suasit, fuerint relicta. Ordinem observavi talem, qui & Legi Camerali, & Materiarum connexioni responderet, ita ut præterea quæ de Personis Cameralibus agunt, & ex ipsis Legibus clarè percipiuntur, nullam prætermiserim consultò.

Quid in universa Commentatione à me sit præstitum, judicio aliorum permitto libenter, neque enim is sum, qui vel minimum sibi arrogare, aut aliorum, nequidem inferiorum, cogitata aut dissensiones modestas spernere velit. Discimus omnes, & ego libentissime disco quotidie. Si quis meliora docuerit, ei gratiam insignem sum habiturus, & mea tradita promtissimo animo emendaturus. Authoritatem nullam mihi tribuo, sed pro libertate sentiendi, quæ inter Literatos esse debet, scripsi: Nulli hominum, nullique Causæ præjudicium inferre volui, multò minus ea quæ superioribus debentur, ego, de quo protestor solenniter, occupare, in animum induxi. Proinde quæ recte sunt dicta scriptaque, Lector Benevolus æqui bonique consulet, si quidquam censura dignum observatum fuerit interpretatione benigna poterit juvari, vel si videatur, emen-

emendari. Æquissimum judicium Lectorum prudentum postulo, & Superiorum arbitrio omnia permitto.

Indicem copiosissimum Opusculo additum, forte nimium, & præter spem meam diffluentem, mei non esse laboris profiteor, sed Advocati & Procuratoris Cameræ, qui in recentiori Editione Legum Cameralium Wetzlariensi, operam suam præstitit diligentem. Est autem Index ad Commentationem tantum directus, non ad Appendicem, ex quâ, licet permulta in Indicem referri poterant & merebantur, temporis tamen & modi habenda fuit ratio, cum & ea, quæ Appendix repræsentat, facili negotio sine Indice inveniri possint.

En Opusculi totius Sciagraphiam:

ABsolvitur *SECTIONIBUS duabus*, *PRIMA* in XIV. §phis de fundanda Cameræ Imperialis Jurisdictione agit usque ad *pag. 167.*

§. 1. pag. 1. De Jurisdictione Camerali in genere & ejus summa auctoritate, ubi etiam de Compromissis, de Remissionibus à Cæsare ad Cameram, & Concursu cum Judicio Imperiali Aulico.

§. 2. pag. 16. De Jurisdictione Cameræ in specie tum ratione Personarum, quæ in Camera conveniuntur in prima Instantia, tum respectu Causarum.

§. 3. pag. 24. De Exemtione à prima Instantia Camerali per Privilegia Austrægarum, ubi hæc materia pro instituti ratione pertractatur.

§. 4.

Adoptionum & Emancipationum:
Executionibus Sententiarum ab inferioribus Judicibus latarum:
Insinuationibus Privilegiorum:
Salvo Conductu Camerali.

§. 13. pag. 121. De Causis secundæ Instantiæ & Remediis Nullitatis. Nec non de Restitutione in integrum adversus Sententiam Judicis inferioris.

Appellatio verò impeditur vel per Summæ quantitatem, *pag. 123.* vel per Privilegium, *pag. 125.* ubi de Privilegiis & Solennibus variæ traduntur Observationes. Agitur hic quoque de Compulsorialibus, *pag. 134.* de Remediis adversus Sententias à quibus appellare non licet, *pag. 136.* & variis cautelis litigantium in Causis Appellationum, *pag. 137.*

§. 14. pag. 139. In quibus Causis Jurisdictio Cameræ non sit fundata, ubi examinantur *pag. 141. seqq. tit. 43. & 46.* Blumiani: Et de Ecclesiasticis in specie agitur *pag. 156. seqq. usque ad finem hujus Sectionis.* Addenda hic est *Mantissa post Auctaria.*

SECTIO SECUNDA.

Pag. 167. Ordinem Processus Judiciarii exponit.

§. 1. pag. 168. De Audientia publica, Ordinibus, Terminis & Recessibus Procuratorum, nec non de Feriis.

§. 2. pag. 176. De decernendis Processibus extrajudicialiter, ubi de modo supplicandi, *pag. 178.* Literis

pro

pro Informatione, *pag. 182.* Citationibus ad reassumendum, *pag. 184.*

Item de Processibus qui ad Tertium diriguntur, *pag. 186.* ubi de Inhibitionibus, *ibid.* Attentatis, *pag. 187.*

§. 3. pag. 189. De Promotorialibus, Compulsorialibus, Commissionibus, *pag. 190.*

§. 4. pag. 192. Specialis tractatio de Terminorum observatione in Causæ progressu, & Dilationibus, de Desertionis & non-Devolutionis Exceptione, Contumacia & Proclamate, Circumductione Termini, Reconventione, Causæ Conclusione.

§. 5. pag. 201. De Eventu Processus, Sententia Judicis, Relationibus Cameralibus.

§. 6. pag. 204. De Remediis contra Sententias Camerales, Restitutione in integrum, ubi explicatur distinctio vulgata Remedii ordinarii & extraordinarii.

§. 7. pag. 229. De Revisione & affinibus remediis.

§. 8. De *Stylo* Camerali, *pag. 244.* distincte agitur, & subjunguntur *Animadversiones ad Centuriam Observationum* vulgò *Magenhorstianarum de Stylo Camerali, pag. 250.* nec non ad loca BLUMII, ubi is *Styli Cameralis* mentionem facit, additis subinde novis Observationibus utilissimis *pag. 297. usque ad finem.* *

* In *Commentatione pag. 224. & 249.* mentio facta est Conclusorum Collegii Cameralis pro norma observandorum. Non memineram tunc conclusi alicujus de *legitimo usurarum modo*, quod hic annotare non dubitavi. Scilicet cum usuras excedentes summam sortis à Debitore moroso exigi Stylus esset Camera-

lis non contradictus, vid. Lauterbach. *Colleg. Pract. de Usur.* §. 26. *in fin.* Quærebatur an eadem esse deberet decisio si in mutuo simplici cum promissione usurarum contracto, neque dies solutioni esset præfixus, neque facta esset à Creditore interpellatio? *Conclusum 17. Martii 1716.* Debitorem semper constitui in mora, eamque non debere cedere ei lucro usurarum. Adeòque etiam hoc casu à stylo veteri non recedendum, salvo tamen Judicis arbitrio ex causis gravibus, v. gr. si demonstraretur Creditorem studiose exactionem crediti distulisse, ut lucro usurario inhiaret, quod accidere posset vel tempore bellico, vel in præjudicium Pupillorum. Tractatam quæstionem de altero tanto vide sis apud Schilter. *Prax. Jur. Roman. exercitat. 35.* §. 10. Tabor. *Consultat. Academ. de Præsidiis Debitor. infelic.* quæ est inter *Opera volum. 1. pag. 247. usque 398.* magis verò ad forensem usum apud Müller. *in Notis* ad Struv. *exercitat. 27. thes. 52.*

In Appendice continentur sequentia:

I.

Extract aus einiger Stände des Reichs wider die An. 1555. publicirte Cammer-Gerichts-Ordnung übergebenen Gravaminibus de An. 1556. und 1557. nebst des Kayserlichen Cammer-Gerichts darauf erstatteten Resolutionen, in specie die Constitution de litigiosa Possessione, de Pignorationibus, & de Arrestis betreffend.

II.

Literæ Patentes Imperatoriæ ad Leodienses in puncto Recursus ad Officialem Coloniensem & Nuncium Pontificis Romani: ubi de modo Revisorii Judicii, Anno 1707. & 1710. necnon Rescripta Cæsarea ad Episcopum Paderbornensem & Monasteriensem.

III. Dis-

III.

Dissertatio de Recursu ad Cæsaream Majestatem vel ad Comitia universalia Christ. Valent. Happelii, Erfurti habita Anno 1702. Accessêre succinctæ Animadversiones, & Acta quædam publica recentiora huc spectantia.

IV.

Excerpta ex *Friderici Hortlederi* Manuscriptis de translatione Regionum Hennebergicarum *Schmalkaldiæ* ad Landgravios Hassiæ, & *Coburgensis* ad Landgravios Thuringiæ. Notæ adjectæ & Literis notatæ sunt ejusdem *Hortlederi* in Manuscripto extantes.

V.

Catalogus brevis Privilegiorum Statuum Imperii, quatenus ad Jus Camerale pertinent.

Accedit Notitia variorum Judiciorum, Archiepiscopatus & Civitatis Imperialis Coloniensis:

Episcopatus & Patriæ Leodiensis:

Ducatus Juliacensis:

Reipublicæ Norimbergensis:

Tandem & Judiciorum Cæsareorum inferiorum in Imperio, cumprimis in Circulo Suevico.

Ad hujus Notitiæ de Judicio Rothvvilensi & Provinciali Suevico illustrationem utile erit consulere Diplomata exhibita in Burgermeisteri *Corpore Juris sive Codice Diplomatico part. 2. num. 9. & 10.* cum Adjunctis.

Additus est Catalogo Index.

VI.

Selectæ Formulæ Decretorum Extrajudicialium Imperialis Cameræ: quibus in hac nova Editione accesserunt omnes à Num. 147. usque 170.

VII.

Feriarum Cameralium Schema.

VIII.

Catalogus variarum Rubricarum Processuum Cameralium.

IX.

Descriptio Solennium Introductionis Judicis Cameræ Serenissimi Principis Fürstenbergii Anno 1718. 27. Junii, & sequentium Dominorum Judicum.

X.

Designatio Chronologica & Historica Dominorum Judicum, Præsidum & Assessorum, quotquot in Judicio Imperiali Cameræ officio functi sunt à prima ejus fundatione Anno 1495. ad Annum usque 1654. ex Monumentis antiquis collecta. Tum verò sequitur Personarum Collegii Cameralis Catalogus ab Anno 1654. usque An. 1741. Mensem Junium continuatus, cum Præfationibus.

Sequitur denique Catalogus Privilegiorum Sacr. Roman. Imper. Electorum, Principum & Statuum plenior.

DISCUR-

DISCURSUS PRÆLIMINARIS EDITORIS
NOVÆ HUJUS EDITIONIS.

Ortuus est B. Dominus Assessor de LUDOLF, fama superstite, quæ mori non potest. Hæc eadem causa est, ut quarta vice edatur *Commentatio Systematica de Jure Camerali*, ter eo vivo in lucem emissa. Prodiit Liber eo vivo semper novus, non sine augmentis, neque etiam fas est, disparem præsentis Editionis formare conditionem. Miraberis hoc, *Lector Benevole!* & tecum forte reputabis, non eadem, quæ Auctorum superstitum, in defunctorum libros dari jura. Sed ne Te torqueat hic scrupulus, dicendum & hoc, illæsa quidem mansisse cuncta, quæ B. Auctor in editione tertia Anni MDCCXXX. scripserat, accessisse tamen nonnulla, hujusmodi Uncis [ ] inclusa, & Editori debita. Adeo vero hic, pro ea qua defunctum prosequitur veneratione, manibus gravis esse noluit, ut fere ne de suo quidem in augmenti materie cogitaret; potius ex B. Auctoris jussu, tantum remissiones ad alia ejus Scripta

ferme

ferme consarcinaret, ut Lector brevius ab illo dicta latius alibi per eundem explicata esse sciret. Sæpius id B. Auctor, dum in humanis ageret, à me flagitaverat, ut loca illa, quibus in Commentatione per compendium proposita latius illustrantur, ex aliis ipsius scriptis excerperem, atque commoda occasione Commentationi insererem. Parui tandem, sed fatis jam functo B. Auctore, absolutus est labor. Neque in hoc tantum ejus mentem mihi legem esse volui; verum si quas Leges aut Scriptores Camerales, doctrinas propositas illustrantes vel confirmantes adjunctos deprehendes, id pariter B. Auctoris jussui adscribes, cum hic mihi jam in Editione præcedente ea libertate uti permiserit. Auctiorem itaque hanc Editionem comparere satis ex dictis constabit; attamen & minore pretio venit, & non tam foliorum numeros, quam præcedens implebit, cum commodo Lectorum intentus, minore quam id antea, præsertim in Appendicibus factum fuerat, typo uti, librario & typothetæ persuaserim. Opinor hactenus me non malum tulisse consilium, præsertim cum typorum magnitudinem improbantes emtores priorum editionum audiverim, adeoque pretio ac mole libri minutis, eum usui magis commodum redditurum sciam.

Ne tamen quis forte aliquid omissum opinetur, id non accidisse, sed omnia integra esse relicta fide mea testor.

Auctam

Auctam esse hanc *novam Editionem* primum eorum est, quæ titulus promittit; sed insuper & supplementa Scriptorum Juris & Processus Cameralis itidem spondet. Præter ea, quæ *Struvius* & *Lipenius* in Bibliothecis suis nec non alii Bibliothecarii Scriptores notarunt, prolixæ designationes Scriptorum Rei Jurisque Cameralis debentur Illustri quondam Cameræ Imperialis Assessori *Erico Mauritio*, (*a*) & celebri ejusdem Celsissimi Judicii Advocato & Procuratori *Joanni Deckherro*. (*b*) Ego in illis supplendis occupor, eum ordinem sequuturus, qui Deckherro placuit, adeoque primo loco Supplementa scribam

Bibliothecæ Legislatoriæ.

Ante omnia hic notari convenit *Raphaëlem Seylerum*, celebrem quondam Cam. Imper. Assessorem, ad ultimum vero Consiliarium liberæ ac imperialis Civitatis Wormatiensis, qui duobus Tomis Sententiarum Cameralium (*c*)

**** aliis-

(*a*) De Scriptoribus Juris & Processus Cameralis late hic egit in *Præfatione parti I. Consiliorum Chiloniensium* antehac: postea sub titulo *Introductionis ad Praxin forensem* Opusculis cura Hertii junctim editis, inserta, necnon à Fuchsio *Introductioni ad Praxin forensem* subjuncta §. *XVIII.*

(*b*) Hic Scriptores Juris Cameralis in *Dissertatione peculiari de cultu Juris Cameralis* recenset, quæ Editioni ejus *Vindiciarum Rei Jurisque Cameralis* MDCCXXIII. Wetzlariæ typis & impensis Wincklerianis editæ, accessit.

(*c*) Recenset ejus Tomos II. Sententiarum, prælaudatus Deckher. in *citat. Dissertat. cap. VIII. pag. m.* 45.

aliisque Scriptis inclaruit, & MDLXXIV. vita functus est, Commentarium in Ordinationes Camerales de Annis MDXXXXVIII. & MDLV. eum in modum conscripsisse, ut singulis titulis fontes Recessuum Imperii, Deputationum & Visitationum, ex quibus Ordinationes prædictæ coaluerant, non solum designaret, sed & loca concernentia adscriberet, deinde quæ passim inserta recentioribus Legislationibus, Recessibus & Memorialibus Visitationum, Conclusis Pleni, aut Decretis Generalibus mutata, suis locis notaret. Prodiit liber utilissimus Moguntiæ MDLXXIV. fol. per Franciscum Behem, post fata Auctoris atque tantum applausum meruit, ut Excellentissimus Cameræ Imperialis Assessor, *Nicolaus Cisnerus*, in suis nunquam satis laudandis Commentationibus, (*d*) in eandem Ordinationem, hunc Seyleri laborem quasi fundaminis loco substerneret, id quod cuivis legenti satis patebit.

Nosse poterat hæc Deckherrus; sed sequioris ætatis sunt, quæ sequuntur. Nimirum Georgius Ernestus Wincklerus, Bibliopola Wetzlariensis, publici juris fecit Librum sub titulo: Concept der neuen Kayserlichen und des Reichs Cammer-Gerichts Ordnung/ cum Appendice, Wetzlar. 1717. in fol. Venit alias hic Liber sub nomine: Corporis Juris Cameralis Winckleriani. Continetur eo Conceptum Ordinationis Cameralis, prout id jussu

(*d*) De hujus Annotationibus ad Ordinationem Cameralem agit Deckherrus *loc. citat.*

juſſu Imperatoris & Statuum Imperii à Collegio Camerali, tum ex veteri Ordinatione, tum ex Legibus recentioribus compoſitum, & Anno 1613. Cæſari & Imperio exhibitum, ſed hucuſque nondum confirmatum eſt. Præfationem huic Winckleriana Editioni D. Joan. Wilhelm. Ludolf, Advocatus & Procurator Cameræ Imperialis præſcripſit. Textus ſequitur editionem Blumianam, cujus etiam Notæ ſubjunguntur. Coronidem imponunt magni uſus Annotationes, ſeparatim adjectæ, B. Domini Aſſeſſoris de Ludolf. Appendix verò ſiſtit ſequentia: (1.) Reſoluta Dubia de 10. Maji 1583. (2.) Dubia Cameralia de Anno 1595. cum eorundem Reſolutionibus. (3.) Reſolutionem Collegii Cameralis ad Memoriale Viſitationis de Anno 1585. circa punctum Fatalium & Reſtitutionis in integrum. (4.) Extractum Receſſus Imperii Spirenſis de Anno 1570. (5.) Extractum Receſſus Imperii Ratisbonenſis 1576. (6.) Extractum Receſſus Imperii Ratisbonenſis de Anno 1594. in quantum hi Jus Camerale concernunt. (7.) Receſſum Deputationis de Anno 1600. (8.) Receſſum Imperii Noviſſimum de Anno 1654. (9.) Dubia Collegii Imperialis Cameræ reſoluta & Dominis Deputatis exhibita Anno 1600. Separatim accedunt Receſſus Viſitationum & Memorialia ab Anno 1531. uſque 1713. Communia Decreta ab Anno 1497. ad præſens uſque tempus, & Ordinationes, Cancellariæ Cameræ Imperialis ab Electore Moguntino præſcriptæ

in Annis 1656. 1662. & 1673. Hæc Collectio equidem magnam utilitatem præstat, adeoque suam omnino laudem meretur; destituitur tamen tum ipsa Ordinatione Camerali perfectissima, de Anno 1555. tum aliis fontibus, ex quibus Conceptum, quod vocant, depromtum. Cum itaque novus hic labor, Conceptum Ordinationis Cameralis intelligo, nunquam ab Imperio vim Legis publice nactus fuerit, indeque contenta in eo eatenus tantummodo valeant, quatenus fontibus suis sunt conformia, ad quos ideo semper redire oportet; propterea *B. Dn. Assessor de Ludolf*, defectui huic medicinam paraturus, Corpus Juris Cameralis, omnium calculo celebratum, 1724. fol. Francof. sumtu Joan. Maximilian. à Sande excudi curavit. Præfatio operi præmissa simul indicat, unicuique, etiam trituræ forensi summorum Imperii Dicasteriorum non addicto, nec in illis negotia habenti, notitiam Juris & Processus Cameralis esse necessariam, aut saltim perutilem. (*e*) Non vanam spem de gloria ex hac collectione ad se reditura *B. Vir* conceperat, sed negari etiam nequit,

(*e*) Agnoverunt id jam veteres, unde Berchtoldus *de Judiciis*, Harprechtus in *Processu suo*, Ilico Ummius in *Disputationibus ad Processum*, aliive ejus ætatis Scriptores, Processus Cameralis semper fuerunt memores, quos nostra ætate *Gröningius*, *Pæskerus*, *Seiffartus*, aliique imitati sunt. Et omnino optandum, ut mox prodeat aliquis, qui Processus Cameralis doctrinas Processus communis theorematibus scite apteque conjungat.

nequit, cum 1.) antiquas Leges Imperii judiciarias, antequam Ordinatio Cameræ prima, Anno 1495. conderetur, emiſſas, atque hanc Ordinationem in multis illuſtrantes, plane neglexiſſe. 2.) Omiſiſſe itidem aliquas recentiores Conſtitutiones vulgariæ Editioni Corporis Receſſuum Imperii non inſertas, Jus Camerale concernentes: ſed uti prior defectus ex Mülleri Theatro Comitiorum, ita alter ex Lünigii Archivo Imperii parte generali, & nova Receſſuum Imperii Editione Schmauſiana, quam promiſit Vir celeberrimus, facile medelam feret. 3.) Non ubivis accuratiori textuum collationi, cum veteribus, mox poſt publicationem Ordinationum & Receſſuum Imperii impreſſis editionibus, & manuſcriptis privilegiis operam dedit. 4.) Omiſit, neſcio qua ratione motus, Annotationes proprias, quas Concepto in Winckleriana Editione addiderat. 5.) Deſunt Ordinationes Moguntinæ Cancellariæ Imperiali præſcriptæ, ſupra ut Pars Collectionis Wincklerianæ recenſitæ. 6.) Forſan non incongrue nec ſine emolumento lectorum addi potuiſſent Formulæ expediendi Proceſſus, Decreta & Sententias Camerales, ab *Henrico Wilhelmo Lier*, ſub titulo: *Formularum Cancellaria Cameralis*, primum Spiræ 1667. in 4to editæ, poſtmodum 1683. & 1702. in eadem forma auctius recuſæ, & ſi quæ alia id genus. Verum hi defectus ſatis tenues apparebunt, ſi ad ea reſpicias, quæ improbo viri labore curisque im-

mensis, operi illata sunt. Deprehendis enim in eo 1.) omnes Ordinationes Camerales, Recessus Visitationum & Memorialia, Dubia Cameralia, Generalia Decreta, & Extractus, uti vocant, Recessuum Imperii, in quantum hi ad Jus Camerale spectant, ab Anno conditi Judicii usque ad tempus editi operis. 2.) Instrumentum Pacis Westphalicæ, nec non basin hodierni Processus Cameralis, Recessum Imperii Novissimum de Anno 1654. 3.) Indicem realem locupletissimum, cuncta in prædictis occurrentia, magno legentium commodo, sistentem. Adduntur 4.) Privilegia de non appellando, (f) Electorum, Principum & Statuum, quæ

(f) Collectionem horum Privilegiorum olim edidit Joan. Theobaldus Schönwetter, Bibliopola Francofurtensis, sub titulo: *Privilegien* oder Freyheiten / welche Römische Kayser und Könige den Untern Obrigkeiten des Heil. Röm. Reichs / als Churfürsten / Hertzogen / Fürsten / Marggraven / Graven / Freyherren / Städten und Gemeinden / deren Unterthanen vom leichtfertigen *Appelliren* dadurch abzuhalten / allergnädigst mitgetheilet haben / Franckf. 1602. in 8vo. Inserta sunt postmodum aliqua *Tom. VI. Symphorematis Gylmanniani*, Francof. 1608. in fol. qui de modo appellandi in Camera Imperiali agit, ac Paulo Matthia Wehnero debetur. Sed hæc, quam memoravimus, editio, est plenissima. Equidem jam antea Anno 1719. separatim in forma quarta prodire jusserat B. Auctor Catalogum Privilegiorum, sed ita, ut tantum potiora Privilegiorum capita exhiberet; & hoc modo etiam iste libellus *Commentationi* nostræ *Systematicæ* semper adjectus fuerat. Consulere quippe voluit memoriæ tum suæ tum aliorum, quo omnia notatu digna, uno quasi obtutu, se exhiberent.

quæ & in quantum Cameræ Imperiali usque ad Annum 1724. insinuata fuerunt. Plena ergo, superius dictis non attentis, est hæc collectio, cui, si addantur, quæ postea acciderunt, & suppleantur paucula, quæ desunt, non est quod ultra requiras. Id unice profecto dolendum, maximam exemplorum partem, fatali Francofurtensi incendio in favillas esse redactam, atque adeo in Bibliopoliis nulla amplius prostare.

Germanica lingua conscriptæ sunt Leges Imperii, Camerale Judicium concernentes; unde & exteris, & Imperio subjectis, ea lingua non utentibus, grave & non ferendum videbatur, ex lacunis tantum, occlusis fontibus Jus nostrum haurire. Mederi huic malo voluit *Justinus Goblerus Goarinus*, (g) non minimi nominis Jurisconsultus, dum Ordinationem Cameralem de Anno MDXXXXVIII. in latinam linguam transtulit, eoque modo Francofurti edidit. (h) Sed variis in locis mutata hæc Ordinatio per recentiorem Anno 1555. in Comitiis Augustanis publicatam, nec Auctor semper sensum Legis genuinum assecutus est, licet *Goldasti* applausum meruerit, qui Constitutionibus suis Imperialibus Goblerianum laborem inserere non inconveniens judicavit. Hodie salva res est, postquam Generosus Domi-

(g) Vitam Viri habes in Epitaphio apud Lersner. in *Chronic. Francof. pag. 159 & 209.*

(h) Nimirum *Tom. II. Constitut. Imperial. latin. novæ Edit. pag. 242. seqq.*

Dominus *Franciſcus Valerius de Hauer*, Conſiliarius Sereniſſimi Marchionis Badenſis meritiſſimus, & *Aſſeſſor* Cameræ Imperiali deſignatus, Ordinationem Cameralem Anni MDLV. pariter ac Conceptum Ordinationis Cameralis de Anno MDCXIII. nitido ſtylo ſummaque accuratione in latinam linguam convertit, atque Indices adjecit, Wetzlariæ, 1734. in 4to. quo ipſo etiam Anno Receſſ. Imper. Noviſſ. MDCLIV. & Receſſus Viſitationis Noviſſimæ MDCCXIII. cum omnibus eo ſpectantibus Memorialibus per Generoſum Dominum *Joan. Philippum de Speckmann*, Illuſtris Eccleſiæ ad S. Petrum Fridslariæ ac Collegiatæ in Rusdorf Canonicus, & Celſiſſimo S. R. I. Principi Abbati Fuldenſi à Conſiliis Eccleſiaſticis, inſigni prorſus cura in linguam latinam converſa, & 1734. in 4to. Wetzlariæ edita ſunt. Horum itaque Virorum ſudoribus exteri cognitionem fontium Juris Cameralis debent, quibus merito communi Eruditorum nomine debitæ grates agendæ.

Fuerunt equidem præter hos aliqui, quibus Ordinationem Cameralem & reliquos fontes eo ſpectantes, non eo quo emiſſa ſunt ordine, neque retentis verbis, ſed ordine mutato, & ſenſu excerpto, Legum tamen forma obſervata, lingua latina proponere placuit. Suum inter hos ſubſellium eſt *Auctori ignoto*, cujus hunc libellum vidimus: *Tractatus incerti Auctoris, quo ea quæ Cameræ Imperialis Ordinatione, Conſti-*

Conſtitutionibus Imperii, Receſſibus & Memorialibus Viſitationum, Communibus itidem Concluſis & Decretis Ampliſſimi illius Collegii continentur &c. *in lucem primum protractus typisque datus opera & ſtudio Friderici Ortlepii*, Helmſtadii 1599. in 4to. Editor in Præfatione ſe Auctoris nomen neſcire profitetur, fuit tamen homo diligens, Rei Cameralis peritus, qui multa propriæ experientiæ debuit, ideoque notior ac uſque huc eſt, eſſe merebatur. Succeſſit eodem Anno *Petrus Denaiſius*, (*i*) magni nominis quondam Aſſeſſor Cameræ Imperialis, qui *noviſſimi Juris Compendium*, ſive *Jus Camerale* eodem modo adornatum edidit Spiræ 1599. 4to. quod opuſculum ſeptima vice recuſum Argentorati 8vo. 1652. cum variis utiliſſimis Acceſſionibus. *Goldaſto* tanti viſum fuit, ut id Conſuetudinibus & Legibus ſuis Imperialibus infereret. (*k*)

***** ** Uter-

(*i*) Extat quoque hujus Viri Diſputatio *de Jure meri Imperii in eos qui Spiræ conſtituti Judicii Cameralis corpore vel albo continentur*, Heidelbergæ 1601. excuſa. Cui Magiſtratus Spirenſis nomine oppoſita *Apologia meri Imperii*, ſive *Anticriſis* ad prædictam Diſputationem, Spiræ 1601. Sed hæc mox refutata per Denaiſium Tractatu inſcripto: *Adſertio Juriſdictionis Cameræ Imperialis & Libertatis Cameralium adverſus Apologiam*, &c. Heidelbergæ 1601. egregium, de ejus Scriptis judicium tulit B. Dn. Aſſeſſor de Ludolf in noſtra *Commentatione Sect. I. §. XIV. Membr. I. num. 9.*

(*k*) *Pag. 212.* editæ autem ſunt hæ *Conſuetudines & Leges Imperiales Goldaſti* Francof. 1614. fol. in ea nimirum Sententia erat Ger-

Uterque vero horum libellorum ordine alphabetico dispositus, qui num omnibus se probet, non satis expeditum judico.

Secundo loco ad Supplementa

Bibliothecæ Doctrinalis

promovemur. Ubi considerandi:

(I.) Qui de Jure Camerali systematice sunt commentati; (II.) Qui Observationes, Relationes ac Decisiones emiserunt, adeoque ad unam classem spectant.

Ad primam classem refero *Noah Meureri*, Assessoris quondam Cameræ Imperialis Librum, cui titulus: Liberey Kayserlicher auch Teutscher *Nation* Stadt- und Land-Recht/ (*l*) Heidelbergæ Anno 1582. fol. in cujus Parte I. de Processu Camerali copiose, sed ita disserit, ut nihil sit, quod in ejus Processu Camerali non legas. Uti ergo hic parum utilitatis, ita insignem laudem fert *Petrus Ostermannus*, J. U. D. Advocatus & Professor Coloniensis, postea Consiliarius Ferdinandi II. & III. Cæsarum, cujus est: *Syntagma Juris Cameralis juxta seriem Ordinationis Cameræ ordinatum*, *Decisiones*, *Obser-*

Germani nominis amans *Goldastus*, fore ut etiam exteri prudentes Germanorum Leges sibi curæ esse sinerent, in quo tamen fuit deceptus, nullo ex omnibus Goldasti libris emtoribus hoc minus probato, ita ut adhuc hodie ejus exempla copiosissime in bibliopoliis habeantur.

(*l*) Hujus Processum Cameralem recensuit Deckher. *de cultu Jur. Camer. cap. VIII.* unde nos manum de tabula.

Observationes, Res judicatas, Vota Cameralia, & Præjudicia præcipua complectens, Coloniæ 1633. 4to. in novem Disputationes Auctor opus suum distribuit, quarum 1. de origine, auctoritate & præeminentia, sede, incremento, progressu, stabilitate & ordinatione Judicii Cameralis: 2. de suppeditatione Sumtuum, Immunitate, Privilegiis, & Visitatione Cameræ Imperialis: 3. de divisione Juris Cameralis, & quidem de Personis Cameralibus, Judice scilicet & Assessoribus, eorumque officiis tam in genere, quàm in specie, tum in Judicio tum in Cancellaria: 4. de Fisci & aliis Procuratoribus & Advocatis Judicii Cameræ Imperialis: 5. de Præfecto Cancellariæ, Protonotariis, Notariis, Lectoribus, Secretariis, Ingrossistis, Copistis, Magistro Tabellariorum, item de Nunciis eorumque ac Notariorum executionibus, Quæstore, Famulo Cancellariæ, Pedellis & reliquo jure Personarum Cameralium: 6. de Jurisdictione Cameræ in prima Instantia ratione Personarum immediatarum earumque Austrægis: 7. de Feudis Regalibus & Pace Publica Profana: 8. de Pace Religionis: 9. de Banno Imperiali agunt. Sequi haud dubie debebant plures Dissertationes, quibus integrum Jus Camerale absolveretur, verum partim fatalis belli tricennalis ignibus, partim acerbis Auctoris fatis, (*m*)

(*m*) Refert hæc fata & reliqua ad ejus vitam spectantia ipse Ostermannus in libro cui titulus: *Bifida clavis & avis, latipenna in*

quæ cum paulo post premere cœperunt, interceptæ. Congessit Auctor cuncta, quæ ex Legibus & aliunde colligi poterant, apte divisit, non male judicavit, sed à rebus in Camera agendis, & Historia Juris Cameralis alienus fuisse videtur; interim diligentia ejus omni encomio digna, & si Viro pergere datum esset, habuissemus, quem cunctis antiquioribus præferre potuissemus. Ab hoc ad *Petri Terminei Processum Juris scripti & consuetudinis perGermaniam etiam hoc tempore inCamera Imperiali usitatum*, studio *M. Abrahami Saurii*, (*n*) Coloniæ Agrippinæ 1597. 8vo. editum deflecto, quem laudare mihi neutiquam licet. Nihil enim continet, quod ad Processum Cameralem faciat. Nisi quod in fine à pagina 234. usque 268. celebris Jurisconsulti *Joan. Oldendorpii Progymnasmata Fori, de temporibus Judiciorum, quæ vocant Terminos*, ex versione germanica *Dris. Knaustii*, sub titulo: Hand-Büchlein von Cammer-Gerichts *Terminen* und *Processen*, annectantur, qui Termini in veteri Ordinatione statuti, cum Recessui Imperii Novissimo displicuerint, & abro-

in avibus aquila, Viennæ 1664. 4to. de Scriptis itidem illic disserit ac in toto libello id agit, ut Pacem, nisi catholicæ parti summe proficua sit, dissuadeat.

(*n*) *Saurius* hic, tum *Fasciculis* suis *Judiciarii Ordinis* singularibus, quibus multas Statuum & Civitatum Ordinationes alias perituras, conservavit, tum aliis scriptis, nonnullum applausum meruit, homo non indoctus, sed elegantioribus literis non satis imbutus.

abrogati ſint, liber titulo lectores fallens, plane ne minimi quidem uſus cenſendus eſt.

Friderici Fabricii Corpus Juris Cameralis, continens Sacr. Roman. Imper. Conſtitutiones, Ordinationes, Decreta, Viſitationes &c. Deckherri noſtri cenſuram ſubiit *dict. diſſertat. cap. 9.* ubi ſimul monet, ſe *Joannis Forſteri* Proceſſum Cameralem non vidiſſe, adeoque nec de eo judicium ferre poſſe. Mihi autem cum utriusque libri copia contigerit, indicandum duxi, ultimum hoc titulo ſuperbire: *Proceſſus Judiciarius Cameralis, juxta omnes & ſingulas Sac. Rom. Imper. Conſtitutiones, Ordinationes, Vota, & ſummorum Germaniæ Tribunalium ac Statutorum uſum & conſuetudinem*, Mülhuſii Tyrigetarum, typis Martini Spieſii, ſumtibus Joan. Jacobi Porſii, Bibliopolæ, Francof. in 4to. Neque vero aliud quid hic deprehendes, quam purum putum Fabricium, ne ſyllaba quidem in opere adjecta aut demta, ut adeo judicare facile ſit, emtorum faſtidio permotum Bibliopolam novo titulo & Auctore præſcripto extrudere ſtuduiſſe flocci penſum libellum.

Ad *Syſtematicos*, qui poſt Receſſum Imperii Noviſſimum ſcripſerunt, dum accedo primo loco mihi memoranda eſt *Joan. Richardi Malcomeſii Tractatio methodica de illuſtri foro Spirenſi*, reſpondente Cornelio Bertramo Rademacher, Gieſſæ 1666. emiſſa. Auctor cum Oſtermanno ambulat, & ubi hic ſubſiſtit, nil eſt quod ab illo expectes. Ad hæc judicio deſtitui-

tur, quod vel titulus *fori Spirensis* indicare videtur, quem Augustissimo Cameræ Imperialis Dicasterio non sine absurditatis nota tribuere voluit.

Joachimi Christiani Coebii Praxis Fori Germanici, ad Ordinationem Tribunalis Wismariensis & Cameralem simul directa, prodiit Lipsiæ 1685. 4to. Auctor qui Assessorem primo loco dicti Judicii egit, & non minimæ eruditionis magnique judicii fuit, non tantum Ordinationem summi Tribunalis Wismariensis, quam Illustri Jurisconsulto Mevio magnam partem debemus, illustrat, sed etiam in parte I. operis sui parti secundæ Ordinationis Cameralis, & parte quarta, parti tertiæ Ordinationis Cameralis ubilibet simul lumen infert.

Notissimus atque plenissimus Systematicorum est *Jacobi Blumii Processus Cameralis*, cujus methodus non omnino culpanda videtur. Acris in eum est censura Deckherri *in dissertat. de cultu Juris Camer. cap. X.* & negari nequit, jure hunc censorem egisse. Nisi enim quis *Deckherri* nostri *Vindicias pro Veritate & Justitia Rei Jurisque Cameralis* illi addat, solidam Juris Cameralis notitiam haud assequetur. Id sane optandum, & paulo planius scribere Deckherrum, & non odio aut invidia ductum interdum nullius pretii stricturas inserere ad hæc librum usque ad finem continuare voluisse, cum ultra Titulum XXX. non procedat, reliqua vero Lectoris judicio relinquat. Neque huic defectui vel aliqua in re medelam præbuit *Joan. Jaco-*

Jacobus de Rampach, Archi-Epiſcopi Salisburgenſis Conſiliarius Aulicus, *in Paleſtra Sac. Rom. Germ. Imperii Archi-Tribunalium*, qua integer Proceſſus Cameræ Imperialis &c. abſolvitur, Viennæ 1726. fol. (*o*) Notas in Blumium vel Commentarium conſcribere propoſuerat, eumque ita formare, ut Judicii Imperialis Aulici procedendi modus ſimul exhibeatur. Abſolvit Titulos XXVII. ſemper textu Blumiano præmiſſo, Notis Commentariisque ſubnexis. Cum ipſe ſumtus faceret, nemo Bibliopolarum fuit, qui de Parte I. conquereretur, ſed cum etiam ſecundam & tertiam partem extrudere alienis ſumtibus moliretur, Bibliopolæ operam ſuam negare cœperunt, unde reliquæ partes hactenus ſecuræ non ſunt. Neque id adeo magno Rei Cameralis & Proceſſus Judicii Aulici malo contigit; utut enim frons Partis primæ Commentationis, ſi verba ſequaris, *integrum Proceſſum Cameræ Imperialis ad amuſſim illius Ordinationis & Praxeos hodiernæ publicive ac privati Juris analogiam ſolide revocare*, hujusque cum Judicio Imperiali Aulico conſonantias differentias ubivis oſtendere, promittat; nihil tamen, quod res poſcebat, præſtitum, potius horum loco inanes & prolixæ digreſſiones inſertæ, quas nemo certe in tali libro quæret. Ex. gr. ſub titulo de Nunciorum Magiſtro cuncta, quæ de poſtis dici poſſunt, corradit;

(*o*) Cenſuram libri ampliorem habes in celeberrimi Moſeri *Bibliotheca Juris Publ. part. 1. num. 1.*

tradit; ſub titulo de Fiſcali Cæſareo Jura Domanii Imperii, & quo pacto id reſtitui, ac alienata recuperari queant, expendit, cujus generis alia plura, nec Proceſſui Camerali, nec ordini rerum in Judicio Aulico agendarum ſatis convenientia, ubivis occurrunt. Qui vero *Rampachium* ſecutus eſt, *Joan. Chriſtianus Bocken*, J. U. L. & Sereniſſimo Principi Salmenſi quondam à Conſiliis Aulicis, in *Lectione Blumiana Juris Cameralis, ſive Notis perpetuis ad Jacobi Blumii Proceſſum Cameralem*, Colon. 1728. in 4to. Equidem nonnullas quovis pretio dignas obſervationes attulit, & totum opus Blumianum, omiſſo textu, à capite ad calcem inſtruxit; ſed quilibet primo obtutu agnoſcet, non cohærere principia, & opus ex variorum Cameræ Imperialis Procuratorum Notaminibus compilatum fuiſſe, ut ſtylum, modum tractandi, defectum propriæ ipſius experientiæ & alia taceam. Hinc vero Juris Cameralis ſtudioſus vix ac ne vix quidem inde conſequetur, ut Jus Camerale diſtincte percipiat, imo potius confuſione Bockeniana obruetur.

Hoc autem loco minime prætereunda eſt *Franciſci Friderici* L. B. & Nobilis Domini *ab Andler*, Sac. Cæſar. Majeſt. quondam Conſiliarii Aulici, *Jurisprudentia qua publica qua privata.* Scio Juri Camerali Auctorem illuſtrem proprie opus ſuum non dicaſſe, multæ tamen hujus materiæ ſunt, quas ille egregie illuſtravit. *Lib. I. Tit. V. Part. VII.* de Camera Imperii

ex

ex professo agit. *Lib. II.* de Tutela & cura, de Judiciis, de causa Mandati, de Libello, de Diffidationibus, de Pace Publica, & Re judicata Tractationes inseruit, cuilibet in Jure Camerali versanti, insignem usum præstituras. Sed comparanda omnino est Editio Anni 1737. Francofurtensis in folio, cum prima in 4to. emissa in multis parcior sit, secunda vero & Indice careat, & Supplementa debito loco non inseruerit, quibus defectibus nova Editio, præter alia plura ornamenta non premitur. Accessit eidem Viri Jurisconsultissimi Henrici Christiani Senckenbergii, Consiliarii Regiminis & Professoris Hassiaci celeberrimi Præfatio. (*p*)

Nostro quo vivimus, Seculo, *Joannes Grôningius*, J. U. D. *nova instituta practica* 1702. in 8vo. Hamburgi publici juris fecit, cui opusculo harmoniam summi Regii Tribunalis Wismariensis cum Judicio Aulico & Camerali junxit, qua trium horum Judiciorum naturam, Jurisdictionem fundandi modum, procedendi ordinem, modernumque stylum delineare conatur. Sed nimia brevitate laborant ejus conatus; ad hæc erroribus adeo sunt obnoxii, ut Juris Cameralis cultori non multum commodi inde sperare liceat.

****** *Con-*

(*p*) Ignorare se dixit Senckenbergius noster in hac Præfatione locum, quo Andlerus progenitus; quapropter gratum fore rem litterariam amantibus judicavi, si ex Schemate Genealogico B. Domini Assessoris de Plônnies hic notarem, natum fuisse Andlerum Spiræ Patre Isaaco Andlero, J. U. D. Advocato & Procuratore Cameræ Imperialis.

Conradus Friedlieb de Friedensberg, Sac. Reg. Majest. Suecicæ Justitiæ Consiliarius & Antecessor in Academia Gryphisvvaldensi publici juris fecit An. 1709. *Practicam forensem compendiariam civilem ad Sac. Rom. Imper. Cameram & Judicium Aulicum Cæsar. passim, potissimum vero Sac. Reg. Majest. Suecica Judicia in Provinciis Germania, tum Judicia Megapolensia directam*, in fol. Fingit titulus subsidia ad Jus Camerale, quæ in toto libro deprehendere non datur: & licet fasciculus formularum spissum volumen expleat, ultra quinas vel senas tamen ad Jus Camerale facientes in eo non deprehendes.

Ita vero sensim sensimque ad *Auctoris* nostri *Commentationem Systematicam de Jure Camerali* deferor. Hæc Anno 1714. sub titulo: *Juris Cameralis Delineationis brevis ac perspicua* in 4to. primum edita. Adjungebantur (1.) Gravamina Statuum 1556. & 1557. in Comitiis exhibita, cum Resolutionibus Judicii Cameralis. (2.) Literæ Patentes Imperatoris ad Judicia Leodiensia. (3.) Designatio variarum Rubricarum Citationis & Mandati in Camera usitatarum. Quia vero opus singulari applausu exceptum, Auctor illud tam in ipso contextu quam Appendicibus auxit, atque 1719. titulo *Commentationis Systematica de Jure Camerali* præscripto prodire jussit. Distractis autem vix biennio elapso omnibus exemplaribus, 1722. repeti debuit impressio, cui editioni cum fatale incendium Francofurtense admodum nocuisset, quarta prodiit 1730.

& jam

& jam quintum typothetarum curas sentit. Commendatione vero laudatissimi operis me supersedere posse, omnes facillime judicabunt, qui meminerint, neminem fuisse, qui quod inter mortales rarissimum est, de hoc labore vel publice vel privatim non honorifice sentiret.

Joannes Baptista Obrist, J. U. D. Advocatus quondam & Procurator Celsissimi Judicii Cameralis, jam Professor Juris Friburgi in Brisgoia Anno 1725. *Breviculum Theoretico-Practicum Processus Cameræ Imperialis* emisit in 8vo. in quo ordinem Breviculi Praxis Imperialis Aulicæ sequi instituit. Non male equidem pro ratione instituti formulas Supplicationum non fastidiendas, aliorum quamvis industriæ debitas, addidit; verum in transferendis Imperii Legibus satis infeliciter versatus, & ipsius methodus, nostro foro inepte applicata, sæpe effecit, ut plures titulos verbis: hic titulus cessat in Camera: absolveret; quæ vero cum fructu opusculo illata, ex aliis, præsertim B. Dni. de Ludolf opere, descripta sunt.

Uti vero omnes de Processu Judicii Aulici agentes, Cameralium rerum meminisse debuerunt, ita inprimis Vir Illustris *Joan. Jacobus Moserus de Filseck & Weylerberg*, in der Einleitung zu dem Reichs-Hof-Raths-*Proceß*, multa inseruit quæ ad Jus Camerale illustrandum apprime faciunt; unde doctrinæ Praxeos Cameralis cupidus, hoc nomine ad laudati Auctoris egregium & practice scriptum opus, cujus jam IV. Partes prodiere, omnino ablegandus est.

D. Joannes Fridericus Seyffart, Practicus & Doctor legens in Academia Fridericiana celebris, An. 1738. in 4to. edidit: Einen teutschen Reichs-*Proceß*, wie er bey dem Kayserlichen Reichs-Hof-Rath / dem Cammer-Gericht zu Wetzlar / und anderswo gebräuchlich ist. Neque hic Vir debita sua fraudandus est laude, ideo in eum jure conferenda, quia Ordinationes Processuum Germaniæ summa cura contulit, differentias notavit, & plurima in Processu Saxonico & Magdeburgico usum habitura ubivis inspersit; Si quis vero Praxin Cameralem ex eo addiscere velit, ex *dictis lib. 1. cap. 2. §. 16. & 18. cap. 4. §. 1. & 2. cap. 10. §. 2. cap. 21. §. 2. cap. 31. §. 3.* & *lib. 2. cap. 2. §. 2.* facile deprehendet, Auctorem harum rerum non satis gnarum fuisse.

Jam vero ad eos decurrit oratio nostra, qui Jus Camerale *Observationibus* aut aliis Scriptis, Systematicam dispositionem non sapientibus, illustrare studuerunt vel saltim conati sunt. Primus horum jure suo est eritque *Andreas Gailius*, Assessor supremi Judicii Cameralis, & postmodum Consiliarius Aulicus, in *Observationum Cameralium* collectione. Multos hic ob summum in re judiciaria usum, habuit Commentatores, *Greveum* inprimis, quem jam Deckherus prædicavit. *Tobias* autem *Loncinus*, J. U. L. & Practicus Hamburgensis, Gailii Observationes, cum Tractatibus de Pace Publica, Pignorationibus & Arrestis in germanicam linguam transtulit & Anno 1601. fol. emisit. Causam versionis ipse in Præfatione sua his verbis proponit:

Wei-

Weilen die *Opera Gailii* gar herrliche Bücher seyen / habe er dem Teutschen Vatterland zum Besten solche in die Teutsche Sprache bringen / und damit der *Justitiæ* Vortheil leisten / auch das von GOtt ihm anvertraute *Talent* anbringen wollen / . . damit auch andere der Lateinischen Sprach unkundige solche verstehen / und nach deren Inhalt das Böse lassen / und das Gute vollbringen können. Sed supersedere potuisset hoc labore Vir pius ac solers; neque enim quisquam regulas recte vivendi ex Gailio haurire animum induxerit, sed potius subsidia solidioris Jurisprudentiæ Cameralis ex eo haurire JCtorum labor fuit. Ut taceam eos, qui latina non callent, obscuram ejus versionem non facile capere posse. Eodem fere tempore *Henricus Andreas Cranius*, Respondente *Carolo Förstero*, *Problematum Cameralium*, sive *Controversiarum in summo Imperii Tribunali opinionum*, ad clarissimi Viri, *Andreæ Gailii* Observationes Camerales accommodatarum, & in utramque partem suis fundamentis excussarum, Disputationem primam Helmstadii 1601. in 4to. prodire jussit, quam an plures secutæ, ego quidem ignoro. Observatio prima hic enodatur, & non male, meo quidem judicio, per Rationes dubitandi & decidendi. *Bigam* etiam *Dissertationum* in Gailium *Gerardus van Stokken*, celebris Professor Argentoratensis, edidit. Recenset præterea Deckherrus *Everardum Fabricium*, qui Notas in Gailium, sub titulo: *Gailii enucleati* edidit; huic addendus *Joannes Wernerus Gericken*, Pei-

nensis Civitatis Secretarius, qui hunc libellum auctiorem reddere conatus est, nil tamen ejus Additiones, nisi allegata Mevii, Brunnemanni, Strykii, Thomasii, aliorumve præstant.

Qui vero 1713. *Annotationes, Stricturas & Vindicias* ad Gailii Observationes dedit, *Carolus Otto Thyllius*, rectius opera sua plane abstinuisset, cum ipse in Notatis, ob rei Cameralis imperitiam, & digressiones ex Jure Civili longe quæsitas, stricturis potius notandus sit.

Adriani Gylmanni Decisionum sive Rerum in Camera Imperiali judicatarum Libri duo, Francofurt. 1602. in fol. prodierunt. Plane novas & hactenus non visas Decisiones forenses frons libri promittit, ex Gailii & Meichsneri lucubrationibus collectas. Multæ singulares, & nonnullæ illustres controversiæ in his Decisionibus occurrunt, quæ neque in Meichsneri quatuor Tomis Decisionum, neque in Gylmanni V. Tomis Symphorematum continentur, adeoque nobis Liber non illaudatus abire potest.

Deckherri Monumenta Lectionis Cameralis antiqua secunda vice Wetzlariæ 1720. in 4to. prodierunt: propinant autem 1.) Caspari & Werneri Kochiorum, Joachimi Mynsingeri Assessorum, Annotationes ad Ordinat. Camer. de Annis 1548. & 1555. 2.) Offenbachii Commentationem de Revisione Actorum. 3.) Philippi Tennagelii Assessoris quondam Cameræ Imperialis librum de decernendis Processibus. 4.) Observationes, quas vocant, Ante-Marillianas, ut & Centuriam Obser-

Obſervationum Cameralium, olim apud Julianum Magenhorſt editam. Ultimo loco notata Scripta jam antea emiſſa erant, ſed reliqua Deckherrus Manuſcriptis, Spirenſi incendio ereptis debuit, accurateque recenſita Obſervationibus auxit egregiis. Mira in his ſtyli facilitas, judicium acre, Annotationes tam ad Auctores quam ad ipſam Ordinationem Cameralem directæ, neque in trivio obviæ, cum à Viro profectæ ſint, qui maximum ævi ſpatium in foro conſumſerat, præcipuamque ſolidæ ſuæ eruditionis partem cultui Juris Cameralis dicaverat. Inſperguntur denique præjudicia apte quadrantia & recentiora, quibus tuto niti liceat. Unde cuncta, quæ Deckherro alias quoad ſtyli obſcuritatem objici conſuevere, hic ceſſant, nec niſi laude digna reſtant. Fuerunt Deckherro, præter jam memorata, & alia, *cap. VIII. pag. m. 41. diſſertat. de cultu Juris Cameralis* recenſita *MSSta*, quibus mihi ex ejus Bibliotheca potiri contigit, & quæ magnam in re Camerali producere poſſent utilitatem, ſi à Viro, Deckherro judicio, eruditione & induſtria pari ederentur, Commentariisque ornarentur.

Jam laudati Deckherri *Concordia ſupremorum Sac. Rom. Imper. Tribunalium*, ſive *Annotationes in Uffenbachium de Judicio Imperiali Aulico* hic minime tacendæ ſunt, præſertim cum ab Uffenbachio nonnunquam præter veritatem traditas differentias inter Proceſſum Cameralem & Judicii Aulici ſolide confutaverit, eaque occaſione haud vulgaria obſervata ad Jus Camerale expoſuerit.

Quin-

Quinquertium Camerale occasione Visitationis novissimæ Anno 1705. conscriptum ac ἀνωνύμως editum, Auctorem agnoscit Virum summum *Philippum Helfricum Krebsium*, Assessorem à Circulo Inferiori Saxonico præsentatum, in quo, licet titulus quinque quæstionum expositionem tantum promittat, integrum tamen fere Jus Publicum Camerale traditur.

Henrici Güntheri Thulemarii Relationum, Decisionum ac Votorum ab Augustissimi ac Supremi Cameræ Imperialis Judicii Dominis Assessoribus & Assessoratus Candidatis elaboratorum Opus, 1727. in 4to. Wetzlariæ secunda vice emissum est, atque continet Relationes selectas, tum propter gravitatem materiarum, tum propter solidam elaborationem, varias Observationes forenses contextui intermiscentem; adeoque Juris Cameralis cultori insignem usum præstat.

Joan. Deckherrus Librum singularem Relationum, Votorum & Decisionum Augustissimi Cameræ Imperialis Judicii 1681. in 4to. edidit, Wetzlariæ 1724. recusum. Vel nomine tantum Deckherri prolato quilibet persuasus erit, eum non sine judicio in deligendo processisse, & egregia quæque hic præstitisse.

Joannis Friderici Hofmanni, J. U. D. Advocati quondam & Procuratoris Cameræ cura & calamo prodiit *Praxis Juris & Processus Cameralis novissima*, secunda vice 1721. in 4to. Auctor cuilibet titulo theoreticam Tractationem materiarum sub eo occurrentium præmisit, è Rodingio ut plurimum excerptam, vid.

Deck-

Deckher, *Concord. suprem. Tribunal. cap. X. sect. 2. subsect. 2. num. 30.* hanc excipiunt Formulæ Supplicationum, interdum etiam ulteriorum scriptorum, in Camera exhibitorum, cum Formulis Processuum quorumcunque, prout illi in Cancellaria Camerali expediri solent. Usum harum Formularum, intuitu exterorum Processui Cameræ non semper incumbentium, nec non studiosorum Praxeos Cameralis noverunt omnes, melioresque æstimandæ sunt Blumianis exemplis, quoniam his recentiores sunt, stylumque hodiernum magis sapiunt.

Ludolfianæ Observationes jam à me essent adductæ, nisi animus fuisset, omnia *B. Viri* Scripta, quæ Systema Juris Cameralis non constituunt, una serie recensere.

Præmitto reliquis ejus opus, *Colloquia Familiaria Modestini & Pomponii de Statu Cameralis Judicii in Imperio Supremi, ad Ordinat. Camer. part. 1. Titulos potiores;* inscriptum. Nemo ante hunc Virum Illustrem eodem modo in Ordinationis Cameralis Partem primam prolixe fuerat commentatus, neque uberius à materia & reliquis subsidiis Scriptores hic ornantibus, fuerat instructus. Quo præmisso facile quilibet mecum consentiet, nullum Juris Cameralis cultorem eodem hoc Libro carere posse.

Idem *Ideam Philosophiæ simulatæ non veræ in Scientia Juris & Fori,* 1735. edidit in 4to. cui antehac *Franckenbergii Schlendriani celebris Practicorum Magistri* titulum præscripserat; Hic quidem libellus illorum usui inprimis dicatus fuit, qui causas in Camerali

Judicio agunt; loquuntur tamen exterorum quoque Eruditorum testimonia, illum & horum promeruisse calculum, & alibi causarum satis intentis magnam utilitatem præbere.

Ejusdem diligentiæ debemus den Jüngern Reichs-Abschied zu Regenspurg *1654.* in kurtzen jedoch deutlichen *Summarien* auf eine neue und nützliche Arth vorgestellet/ mit Beyfügung/ was durch den jüngsten *Visitations*-Abschied *de Anno 1713.* und des Cammer-Gerichts Gemeine Bescheide/ des *Proceß* halben/ in Gefolg des Reichs-Abschieds ferner verordnet / Franckfurth 1720. in 4to. quem laborem insignis esse utilitatis quivis vel ex inscriptione statim agnoscet.

Ornavit idem Auctor den kurtzen jedoch gründlichen Unterricht / wie die *Processe* an beyden höchsten Reichs-Gerichten wohl ein- und außzuführen / suis Annotationibus 1720. quarum insignem & quotidianum usum nemo hactenus non agnovit.

Georgii Melchioris de Ludolf Historia Sustentationis Judicii Supremi Cameræ Imperialis Francof. 1721. in 4to. prodiit. In hac non tantum, quo pacto Cameræ Sustentationi prospectum, sed & multa alia ad Historiam Celsissimi hujus Judicii pertinentia deprehenduntur. Id unice dolendum, in antiquioribus non satis ex Archivis instrui voluisse aut potuisse Virum eruditum, in quo si nihil deficeret, ampliora ad Historiam conditi Judicii ex eo discere liceret; adeoque Historiam integram dicti Judicii si quis exinde speret, is sane admodum

dum erroneam, & Auctoris instituto contrariam spem animo concepit.

Neque minus B. Dno. de Ludolf debetur *Rerum in Augustissimo Judicio Camerali decisarum Collectio nova*, continens Sententias potiores Judicii Cameralis ab Anno 1588. usque ad Annum 1688. quarum nulla neque in Blumii Chiliade, neque in Deckherri Periodo duodecennali reperitur, cum summa unicuique Sententiæ præfixa; nec non Indice duplici locupletissimo, & Præfatione, qua de præcedentibus Collectionibus earumque & præsentis usu, nec non de stylo judiciario in concipiendis Sententiis Cameralibus recepto differitur, Francof. 1715. in 4to. Nomen equidem Auctoris libro non additum, certo tamen certius est, non nisi Ludolfo eum deberi, siquidem sæpissime versaverimus Codicem manuscriptum, ex quo desumta fuit hæc collectio; neque de ejus utilitate quicquam addere necessarium duximus, cum Præfatio eidem præmissa satis eam demonstratam dederit. Id tantum monendum, quæ post tempus, in titulo designatum, prodierunt Cameræ decisa, aliis suis operibus, quæ jam sequuntur, passim intulisse B. Virum. Sunt autem hæc *Symphorematum Consultationum & Decisionum Forensium* Tomi tres, & *Observationum Forensium* (q) Volumina IV. Dederat prioribus B. Dnus. Assessor de Ludolf formam, quæ ab integris

(q) conf. hic Illustris Domini de Meiern *Tractat* vom Sechsten Zinß-Thaler in *Append. pag. 175.* ex quo præstantiam harum Observationum facile percipies.

foliis nomen sortitur, his vero eam, quam in 4to. vocant. In his brevius procedit, nonnulla ex plenioribus Relationibus, sine ulteriore nexu, decerpens, & amplius, ac in referendo id fieri poterat, per digressionem aut alio modo illustrans, adjectis ubilibet egregiis Documentis ac Monumentis fide dignis, quæ casus sorsve obtulerant. In illis integras Relationes Camerales, partim sua, partim aliorum industria confectas lectorum oculis substernit, & Appendicibus maximi momenti cuncta ornat. Non me præcone egent isti Libri, præsertim ab eo ingenio, quale erat Ludolfianum, profecti. Mirabitur Lector casuum delectum, gravitatem Decisionum, ubertatem rationum & reliqua, quæ summa dici possunt.

Antequam hinc abeam, dicendum est aliquid, quod fere omisissem, nimirum de *Rutgero Rulanto.* Mentionem ejus fecit, judiciumque de eo interposuit Deckherrus *Libro citato cap. 9.* non autem forte cuncta ei visa, quæ Rulanti nomen præ se ferunt. Obvenerunt mihi *Quæstiones juxta modum in Camera inter referendum usitatum resolutæ, & præjudiciis munitæ, opera Rutgeri Rulanti* Hamburgi 1608. 8vo. ubi LXIII. Quæstiones præjudiciis, quæ vocant, informantur. Egregium etiam aliud *opus Rulantinum* omitti non debebat, nimirum *Processus Judiciarii ad mores nostros stylumque Cameræ accommodati Pars II. continens exempla Cameralia, ex MSStis desumta, & præceptis Ferrarii Montani prima parte propositis, accommodata, studio Rutgeri Rulanti*, Hamburgi 1608. in 4to.

Eodem nimirum Anno eodemque in loco edebantur *Præcepta ad modum procedendi spectantia Joan. Ferrarii*, nunquam satis laudata, quibus Supplementa scribit Rulantus; ex stylo Jureque Camerali, in clarissimum Ferrarium Commentator haud pœnitendus, & defuncto & lectoribus. Memoria dignum hoc opus, plerisque licet, qui hodie procedendi in foro modum illustrare satagunt, & invisum & ignotum. Si extendisset suas curas Rulantus etiam ad Partem II. Processus *Ferrarii*, quem *Progymnasmata Forensia* hic inscripsit, quæque Hermannus Vultejus (magnum in re juridica nomen!) iterata editione Marburgi 1599. 4to. digna judicavit, haberemus sane in totum Processum Commentarium, multis hodierni temporis anteferendum. *Thesauro Fructuum & Interesse*, Hamburgi cura Rulanti 1608. 8vo. edito, cohæret *Decas Votorum Cameralium* circa Fructuum & Interesse materiam occupata. *Thesauro Juris Emphyteutici* noster itidem *Decadem Votorum Cameralium* Hamburgi 1606. 8vo. subjunxit, ad hæc *Thesauro Juris Executivi* Francofurti 1624. fol. in lucem emisso, & nostri nomen præferenti, *decem classes Relationum & Votorum Cameralium* accesserunt, ita ut Auctor ubivis Cameræ Judicatis sua ornare studuerit. Neque plura hic de Rulanto (r) affero, con-

(r) Pluribus de Rulanto egit Lersner. *Chron. Francof. part. 2. pag. 236.* ubi & de Nobilitatis elogio in eum collato, nec non pluribus ad ejus vitam pertinentibus, quæ etiam ni fallor, Hamburgi separatim prodiit.

jungo autem eum Ludolfo eo lubentius, quo magis scio, maximi eum fecisse hunc Auctorem, & adeo manibus grave non futurum si duo sidera Juris Cameralis se prope sequantur.

Multa Observationum, Relationum, aliaque huc spectantia Volumina, nonnullorum privatorum scriniis tenentur, alia Bibliothecarum publicarum partem constituunt. Celeberrimus Giessensium Antecessor, *Henricus Christianus Senckenberg*, Vir in Jurisprudentiæ, præsertim Germanicæ decus natus, nuperrime quatuor spissorum Voluminum, Relationes Camerales anecdotas continentium, me spectatorem fecit. In *Catalogo Bibliothecæ Hofmannianæ Wittebergensis* itidem plura reperiebantur, ut & in scriniis literariis *Polycarpi Leyseri*, Helmstadiensis Polyhistoris. Esset profecto è re communi, *Collectiones Meichsnerianas* aliasve inde suppleri; habuit enim Camera Imperialis semper Viros in omni scientia Juris exercitatissimos, partim scriptis, partim rebus agendis claros, & prudentia præditos singulari, unde quot fere paragraphi, tot gemmæ themidos effulgent. Forte aliquis orietur, qui & in his utilitati communi succurrat, & summorum Virorum adhuc viventium, aut nostro ævo defunctorum labores, itidem publico, ad exemplum B. Ludolfi non invideat. In laudes tamen viventium non descendam, quibus communis orbis germanici consensus satis ad laudem, satis est ad Gloriam.

Præter Libros jam adductos, multæ etiam prostant *Dissertationes Academicæ*, præsertim recentiores, & Jus Camerale in genere, & quædam ejus capita singularia illustrantes. Dantur & alii Tractatus, de quibusdam capitibus tantum conscripti. Sed ad hos usque census excurrere non solum ab instituto alienum, verum etiam superfluum foret, quia Bibliopola solertissimus, Nicolaus Ludovicus Wincklerus, qui Privilegio Cæsareo ab Hæredibus Ludolfianis sibi cesso, sumtus in præsens Opus excudendum fecit, omnia & singula huc spectantia recensere, hancque Cameralem Bibliothecam Scriptorum particularium, *Collectioni rariorum & meliorum id genus scriptorum*, quam typorum beneficio restituere decrevit, præfigere animum induxit. Comparebunt tunc simul illi, qui de *Historia Juris Cameralis*, nec non methodo illud discendi docendique aliquid literis commiserunt; quæ etiam ratio fuit,

quare

quare hic de ejusmodi materiis nihil calamo committere voluerimus.

Separatim etiam *Deckherrus de Bibliotheca Exemplari capite XI. Tractationis suæ* egit, ſub quo nomine ego quidem ea tantum impreſſa venire cenſeo, quibus integra geſtorum ſcripta publico data ſunt. Tales autem Libros poſt fata Deckherri prodiiſſe ego non memini, cum noſtro ævo brevitati magis ſtudere ſoleant partes. Si quis autem ingentem illam *Deductionum*, quas vocant, molem vel titulorum tenus colligere ſtudeat, quæ in ſingulis fere hodie cauſis coram Auguſtiſſimo Cameræ Judicio pendentibus editæ ſunt, ſane is multum chartæ & temporis eſſet conſumturus, cui tamen parcere jubent nundinæ jam adultæ, & negotia in Editorem incumbentia quotidiana. Ad hæc actum ferme ageret is, qui exemplarem hujusmodi Bibliothecam conſarcinare ſibi negotium faceret. *Lünigii* enim *Bibliotheca Deductionum* & varia ei ab aliis conſcribenda Supplementa, ſufficientem in hac re notitiam præbent. Quin cum plurimi horum libellorum Jura deducentium, non in Camerali Judicio producti, ſed vel Viennæ vel in Comitiis univerſalibus diſtributi, valde imperfecta foret Cameralis, ut ita loquar, noſtra Collectio, nullum habitura uſum, niſi ut diligentiæ ſit ſpecimen.

Fateor equidem, nonnullas haberi *Deductiones*, ubi *de Stylo Judiciario Cameræ* diſputatur, ſed harum ſpeciatim non meminit Deckherrus, & nos alio tempore, paucæ cum ſint, earum non immemores deprehendes. Jam vero feſtinanti Editori bene precare, cum is, TIBI optima & ſaluberrima quævis Votis ſuis adſcribat.

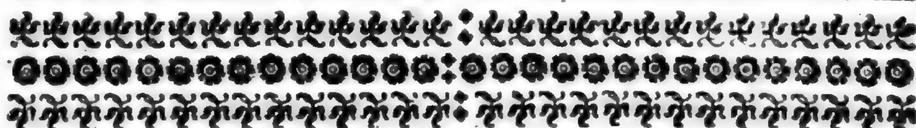
Dabam Wetzlariæ Prid. Iduum Septembris
MDCCXLI.

Summa

Summa sequentium Auctariorum:

AUCTA-

AUCTARIA XXI.

I.

AD *pag.20.num.10.* In hoc casu nequidem concursui cum Judicio Imperiali Aulico erit locus, Andler. *Jurisprud. Publ. lib. 2. tit. 3. num. 32.*

II.

Ad pag. 24. Nuper admodum exortâ inter Personas Illustres, Augustanæ Confessionis & quidem satis potentes controversiâ, & Tutore pupilli ad Cameram sese convertente, præteritis Austrægis, cum causa spolii simplicis juxta Ordinationem Cameralem ad Processum Mandati qualificata non existimaretur, dissentientibus votis Senatus, digna videbatur materia quæ totius Collegii votis tractaretur in thesi. Facto sententiarum diversarum scrutinio, deprehendebatur votorum paritas, & esse rem juxta Legem Cameralem *Concept. Ordinat. Camer. part. 2. tit. fin. §. 1.* expressam ad decisionem Legislatoriam remittendam, quod etiam factum per *Decretum Consilii Pleni 12. Julii 1721.* Observabitur itaque ipso facto negantium sententia, donec aliud Lege publica fuerit ordinatum.

III.

Ad pag. 45. num. 19. 20. Petebatur Anno 1720. Mandatum Cassatorium & de revocando illicitos ad Judices Ecclesiasticos recursus in causa mere civili & profana. Ratione Personarum incidebat dubium, an unus consortum Ecclesiastici Ordinis ad Ecclesiasticum forum pertraheret reliquos Ordinis Politici, allegabatur Gail. *lib. 1. observat. 37.* Wiestner. *Jur. Canon. tit. de For. compet. artic. 8.* Böhmer. *Jur. Ecclesiast. eod. tit. §. 50.* Espen. *Jur. Ecclesiast. part. 3. tit. 1. cap. 4. num. 11. 26. seqq.* Berlich. *part. 2.*

a de-

decis. 210. num. 4. Luca ad Gratian. *Disceptat. cap. 641. num. 7. & 10.* sed obtinuit majoribus votis decernendum esse Mandatum.

IV.

Ad pag. 98. seq. De Annuis reditibus vid. *Ordinat. Polit. Anno 1548. tit. 17. §. 8. Anno 1577. eod. tit.* Gravissimam meminimus incidisse aliquando quæstionem de modo annuorum redituum apud Leodienses, ubi solitum est *creare reditus annuos* (ita loquuntur latinis verbis) ad rationes *Denarii* quandoque *Vigesimi*, quandoque *Decimi Quinti*, olim etiam *Duodecimi.* Hæc proportio indicat numerum Annorum quo reditus exæquare possit sortem scil. Annis viginti 5. pro 100. Annis quindecim 6⅔. pro 100. Annis duodecim 8⅓. pro 100. vide Mean. *Observat. 429.* Quærebatur itaque, an non obstante allegata consuetudine, & probata testimonio Meani dicto loco ad legitimum modum quincuncium essent universaliter reducendi annui reditus? Adducebantur pro admittenda consuetudine ex Mev. *tractat.* von Wucherlichen *Contracten part. 1. cap. 6. §. 5. usque ad fin. cap. 7. §. 4. seqq.* & *part. 4. decis. 208.* Lyncker. *decis. 458. & 1357.* & *in Disceptat. Forens. resolut. 266.* Klock. *volum. 2. consil. 40. num. 138.* Gail. *lib. 2. observat. 8. num. 5.* & *observat. 9.* Græveus *lib. 2. conclus. 7. considerat. 1. requisit. 3.* & *conclus. 8. considerat. 1.* Rulant. *de Commissar. part. 4. lib. 6. cap. 6. num. 24.* Hagen *de Usuris tot. cap. 5. inprimis num. 57. & 67. seq.* Adferebatur in medium, quod præcedentia rerum judicatarum exempla referenda essent forte ad eum rigorem, qui sub initium Seculi XVII. hæsitantes reddiderat Assessores, an quidquam usurarum nomine adjudicare liceret, vid. Literas ad Comitia exaratas cum rationibus adjunctis apud Hagen *de Usuris cap. 6. num. 46. & 233.* Producebantur exempla plerarumque Provinciarum Germaniæ, in quibus 6. pro 100. usurarum nomine invaluerunt recensente Hagen *cap. 7. num. 21. seqq.* quibus adde *Ordinat. Ducat. Magdeburg.* & ipsius *Austriæ consuetudinem.* Vicit tamen in pleno Consilio sententia eorum qui sequendam esse Legem publicam Imperii, Praxi Cameræ firmatam

matam existimavere vid. Lauterbach. *Colleg. Pract. tit. de Usuris §. 24.* Sententia itaque publicata 7. Octobr. 1720. sequentis tenoris:

In causa Pauli Francisci Grand Jean contra Comitem des Ursins Appellationis, visis ut ponderatis Actis, pronunciamus per Judices priorum Instantiarum male judicatum, bene ab ipsis appellatum Sententiasque eorum proinde, non attentis tam à Judicibus à quibus quam à parte appellata de prætensa contraria Consuetudine Leodiensi veluti Constitutionibus Imperii adversante, obmotis, reformandas esse eatenus, ut empti per Appellatum ad rationem denarii decimi quinti annui reditus quicunque, nunc in summa combinata Mille Quadringentos Florenos constituentes, ad rationem denarii vigesimi tam pro præterito quam pro futuro reducendi, eaque propter Appellanti liberum sit, si reditum hunc redimere adhuc velit, id quod ultra denarium vigesimum aliasvè indebite solutum est, prævia nova liquidatione absque usuris tamen, de pretio debito detrahere. Quod si verò reluitio nondum fiat, Appellato incumbat vel dictum pretium pro ratione indebiti soluti statim diminuere, vel illud in debitum Appellanti parata pecunia restituere. Prout hoc modo reformamus, decernimus & condemnamus: Expensas in hoc Imperiali Judicio desuper factas, ex causis nos moventibus compensantes.

Statutum quondam Ernesti Principis Leodiensis Ducis Bavariæ de Anno 1592. cujus insinuatio Cameræ Imperiali facta, acceptata 30. Martii 1609. in quo Statuto permissa major quantitas annuorum Redituum quam 5. pro centum, attentione dignum videbatur nemini, quia apud Leodienses ad usum non pervenit, neque vim Legis obtinuit totum illud systema Statuti Ernestini, qua de re prolixe agit Mean. *Observat. 542.*

Diversa plane ratio foret in casu tali, quo aliquis Testamento suo legatum reliquisset v. gr. 300. floren. annui reditus data hæredi libertate redimendi reditum mediante decimo quinto denario; Hic enim non foret excessus ultra legitimum usurarum modum, sed hæres obligatur ut præstet summam capitalem majorem quam ad rationem vigesimi denarii. Id enim tantum in favorem hæredis statuisse videtur testator, ut liceat ipsi liberare se

ab annua præstatione reditus per ejus redemtionem. Quantitatem redemtionis determinare & hæredem onerare erat in arbitrio testatoris.

V.

Ad pag. 119. Dictum ibi, desertionem non attendi si Sententiæ à qua esset evidens iniquitas. Confirmatur hæc Sententia per textum *Concept. Ordinat. Camer. part. 3. tit. 40. §. 2.* adde Klock. *Relat. 20. num. 8. 9.* Mynsing. *centur. 4. observat. 63.* Mev. *part. 4. decis. 115.*

VI.

Ad pag. 123. seqq. Accidit fortuito, ut in notata veteris cujusdam Assessoris jam defuncti inciderem, qui interfuerat consilio 28. Junii 1670. & rationes conclusi, Protocollo Pleni non insertas, annotaverat, ex quibus didici, actum fuisse tunc non de *Summa Ordinationis*, sed unice de *Summa Privilegii*: Ergo extra Summam Privilegii cumulationem pensionum cum sorte ad constituendam summam appellabilem admitti in Camera, exemplo 24. Novembr. 1685. in causa Megers Erben contra Thiergarten / vid. Roding. locuplet. *lib. 1. tit. 20. §. 43. seqq.*

VII.

Ad pag. 136. seq. Pertinent huc *Decretorum Formulæ infrà Append. VI. sub Num. 48. 152. 153. 158. & 159.*

Eandem viam placere Augustissimo Judicio Imperiali Aulico probat Decretum hic subjectum:

Lunæ 22. Martii 1717.

Von Pohlheim Freyhert Uxorio nomine contra den Gülich- und Bergischen Lehen-Anwald und die Geschwiesterige von Uttenhoven / Appellationis, sive Appellantischer Anwald Johann Jacob Schlösser / sub præsentato 2. hujus introducendo Appellationem von einem den 13. Novembr. ergangenen- und 3. Decembr. nuperi insinuirten höchst gravirenden Mandato. Supplicat humillimè pro clementissimè decernendis plenis Appellationis Processibus & Rescripto Inhibitorio an den Gülich- und Ber-

Bergischen Geheimen Rath / appon. Num. 1. & sub Lit. A. Instrumentum Appellationis, sub B. verò Libellum Gravaminum in duplo.

Idem Schlösser sub præsentato 9. ejusdem conquerendo de continuatione Gravaminum, supplicat humillimè pro clementissima maturatione Resolutionis & delatione petitorum, appon. Lit. C. in duplo.

Decernuntur pleni Appellationis Processus, sed suspensa eorundem expeditione, rescribatur dem Herrn Churfürsten zu Pfaltz cum inclusione Exhibiti, das bey angeführten Umständen gantz evidente Gravamen abzuthun / und causam ad Judicium competens, nemlich die Schöffen-Banck zu Waltnel zu remittiren / auch wie solches beschehen / binnen zwey Monathen zu berichten / damit nicht nöthig seye / die Expeditionem deren erkannten Processuum vollstrecken zu lassen.

Frantz Wilderich von Menßhengen.

Affine huic Observationi & memoratu dignum est Decretum in Camera Imperiali Anno 1719. 13. Februarii. Mandatum de tollendo Gravamen ex propria confessione injustum, instituendo legitime electum Senatorem & non amplius turbando in Jure notoriè competente Sine Clausula, in causa der Kauff- und Gewandschnitter-Gülte zu Nordhaußen contra Burgermeister und Rath daselbst.

VIII.

Ad pag. 140. seq. in fin. lit. (a.) vid. *Colleg. Jurid. Argentorat. lib. 49. tit. 5. num. 3.*

Ubi ob cessans gravamen Appellationem non admitti traditur. Quidni ergo si admissa esset, deprehensa postea in judiciali examine narratorum falsitate, non-Devolutoria pronunciari posset? Exemplum recentissimum ejusmodi Sententiæ hic addo:

Expeditum den *17. Julii 1720.*

In angemaster Appellation der Erbgenahmen Hansens in Actis benahmten armen Partheyen wider Dr. Tiels zu Cölln ist erkannt/ daß solche Sache durch fürgenommene Appellation wegen geständiger und liquid.r Schuld derer Appellanten, mithin offenbarer Unerheblichkeit derer Gravaminum, an dieses Kayserliche Cammer-Gericht nicht erwachsen/ sondern an Richtern voriger Instantz zu remittiren und weisen seye/ als wir sie hiermit remittiren und weisen; so viel jedoch die Appellation von der bey dem Vogteylichen Gericht in Cölln am 13. Februarii 1717. außgefallenen Urthel betrifft/ bleibet Appellanten als armen Parthey/ dafern sie dabey zu acquiesciren nicht gemeynet/ solche in Judicio immediatè superiori einzuführen unbenommen/ sondern vorbehalten.

Remedio verò Restitutionis in integrum adversus non-Devolutoriam locus non erit regulariter, vid. *dict. pag. 225. num. 55.*

IX.

Ad pag. 166. De recursu ad Brachium seculare adversus injurias Judicum Ecclesiasticorum adde Gylman. *Symphorem. tom. III. in Præjudiciis. Rubr. Brachium seculare.* Anno 1688. 13. Julii decreta fuit Citatio super Nullitatibus cum Inhibitione & Compulsorialibus in causa Matrimoniali ad instantiam Margarethen Lothin contra Bernhard Hoyer. Ita memini decretum non ita pridem Mandatum Sine Clausula de non adigendo virginem honestam ad deforme matrimonium ineundum.

X.

Ad Appendicis V. pag. 129. quibus locis respondet *Catalogus Privilegiorum pag. 9. seq.*

Secutus sum in Catalogo Privilegiorum Annotationes in Archivo Camerali existentes, per Lectores sive Archivarios factas, expetitam sæpius copiam Privilegii Electoris Coloniensis de 24. Novembris 1653. ibi relatam unà cum Declaratione Electorali de 15. Maji 1653. frustra quæsivi. Tandem ab Amico communicatus mihi

mihi fuit Extractus Chur-Cöllnischen Land-Tags-Abschieds zu Bonn den 15. Maji 1655. Tenoris sequentis:

Was dann letztlich das Privilegium de non appellando belanget/ haben Ihro Churfürstliche Durchläucht dessen Renovation aus keinen andern Ursachen/ als um des gemeinen Besten willen/ und sonderlich/ daß die Schwächere von den Mächtigeren mit kostbaren außländischen und unsterblichen Processen nicht abgemattet oder außgemergelt/ und folgends ihres Rechtens verkürtzet werden mögen/ außgebracht/ sehen auch nicht/ warum sie sich solches in der Güldenen Bull von Drey Hundert Jahren gegründeten Privilegii weniger als andere Churfürsten gebrauchen solten/ zu geschweigen/ daß allhier im Ertz-Stifft die litigirende Partheyen drey/ vier/ und mehr Instantias gebrauchen/ und also ihre Befugnüß genugsam außführen können; Weilen dannoch die Löbliche Land-Stände die Ungleichheit mit andern Benachbarten/ da sie mit denselben in Rechts-Streit gerathen/ so beschwehrlich halten; Als können Ihro Churfürstliche Durchläucht geschehen lassen/ daß/ biß man siehet/ ob des Landes Nothdurfft und Nutzen ein anderes erfordern wird/ die Appellationes in Petitorio durchgehends (salvâ tamen summâ hactenus sine interruptione observatâ) ihren ungehinderten Lauff behalten/ in Possessorio aber allerdings verbotten bleiben.

Addebatur, non aliam existere Declarationem Electoris quam hanc, neque de ullo Privilegio recentiori de 24. Novembris 1653. constare, adeoque erratum esse in designatione ex Lectoria à me annotata. Declarationem enim illam Electoris erga Status Provinciales non esse de Anno 1653. sed de Anno 1655. per Literas Electoris Cameræ notificatam. Sed hæc usque dum certior contigerit informatio, suo loco relinquere adhuc volo.

XI.

Ad dict. pag. 129. De Revisorio Judicio Bonnensi in causis appellabilibus non fundato, notabile est decretum Anno 1700. 3. Aprilis Mandatum de cassandis in Revisorio Bonnensi latis Decretis

cretis & Sententiis, inhibitorium & de manutenendo Sententiam 3. Aprilis 1700. latam Sine Clausula in causa Ercklens contra Chur-Cöllnischen Revisions-Rath zu Bonn/ reproducirt 29. Novembris 1700. ulteriora Mandata decreta Anno 1701. & 1713. Simile exemplum in causa Mautels contra Bensleg/ ubi à decretis Processibus in Revisorio Civitatis Imperialis Coloniensis, Camera Imperialis Appellationem recepit 14. Novembris 1719.

XII.

Ad pag. 130. Nachdem über die in Tabella Privilegiorum befindliche Nachricht von denen Churfürstlich-Cöllnischen/ als des Heiligen Reichs Stadt Cölln am Rhein Gerichtern dem Auctori einige Erinnerungen zugeschicket worden/ so sind solche/ ohne jemanden zu præjudiciren/ hier beygesetzet:

Ad dict. pag. 130. 1. Das Churfürstlich-Weltliche oder Schöffen-Gericht habe Jurisdictionem fundatam in prima Instantia in civilibus tam realibus quàm personalibus in suo districtu, weil die Flügel-Gerichter/ de quibus *pag. 132. §. 5.* auch ihren Districtum, auch in solchen Jurisdictionem in prima Instantia fundatam hätten.

In Criminalibus gestünde der Churfürst dem Magistratui der Stadt Cölln ultra primam apprehensionem keine weitere Inquisition.

Von Uberantwortung des Delinquenten an die Thurn-Meistere/ wüste man Churfürstlicher Seite nichts; dann nach eingezogener Information de delicto commisso, geschehe die Uberantwortung der Malefitz-Personen an den Churfürstlichen Graven/ nicht durch die Thurn-Meistere/ sondern durch die Gewalt-Richtere unter offenem Himmel mit diesen Formalibus: Daß die Person mit Schuld und Unschuld überliefert werde/ um derselben Recht/ und kein Unrecht wiederfahren zu lassen.

Ad dict. pag. 130. in fin. Das Jus aggratiandi werde Churfürstlicher Seits so wenig gestanden als Jus puniendi.

Ad pag. 131. Die beyden Gerichter Arßbach und Niederich hätten in ihrem districtu in Civilibus realibus, ausserhalb/

daß

daß die über Erbschafften / in selbigen Gerichten gelegen / vor zweyen hohen Gerichts-Schöffen errichtete Testamenta Rechts-gültig seyen / privativam Jurisdictionem ; In personalibus aber in solhanem ihrem District concurrentem.

Ad pag. 132. Die allhier §. 5. benennte fünff Flügel-Gerichter seyen ausserhalb des Eigelsteinerischen Gerichts keine immediat Churfürstliche Gerichte / sondern es gehöre *Gereonis* und das Hacht-Gericht dem Ertz-Stifftischen Erb-Voigten / Weyerstraß dem Abten zu St. Pantaleon, *Severini* dem Probsten des Stiffts selbigen Nahmens.

Ad diß. pag. 132. §. 2. Wann die Sachen in prima Instantia bey denen Weltlichen Gerichten angefangen / und per Appellationem an den Official zu Werle gediehen / so giengen sie in ulteriori Instantia an das Churfürstliche Weltliche Hof-Gericht / nicht aber an den Officialn zu Cölln.

Ad pag. 151. ad §. So viel aber die *Execution &c.* Der Churfürstliche Gräve requirirte nicht Magistratum, sondern nur die Städtische Gewalt-Meistere / und diese nicht ad exequendum, welches der Gräve vor sich thäte / sondern nur um die Gewalt-Diener herzugeben / allegando den Neben-Recess mit Burgermeister und Rath de Anno 1672. *(de quo infrà.)*

Es wird ferner gemeldet / daß so offt von der Stadt Cölln ein Urthel außgesprochen / und die Ertz-Stifftische Judicia pro Executione belanget würden / solche nicht gestattet / vielmehr der gepflogene Process, da es die Gelegenheit gibt / cassiret werde / inmassen noch Anno 1703. in causa Liefering contra Mombur / und Anno 1710. in causa Hommelsheim contra Nöthen geschehen sey.

Alles dieses hat der Auctor nur relativè und niemand zu præjudiciren hier anführen / die Sache selbst aber an seinen Orth gestellet seyn lassen wollen. Das gewisseste ist / daß besage des durch Kayserliche Commissarios zwischen Ihro Churfürstlichen Durchläucht und der Stadt Cölln errichteten Haupt- und Neben-Recessus, vom 2. Januar. 1672. alle diese Jurisdictions-Strittigkeiten noch nicht außgemacht / sondern bey dem Kay-

serlichen und Reichs Cammer-Gericht erörtert werden / indessen aber (wie die Worte lauten) beyde Theile quoad Jura & Jurisdictionalia inn- und ausser der Stadt / in solchem Besitz / Detention, Exercitio oder Usurpation, in welchem ein- oder anderer Theil sich dermalen befunden / continuiren und bleiben sollen. Es ist Anno 1653. von Chur-Cöllnischer Seiten ein Manifest außgangen / warum Ihro Churfürstliche Durchläucht zu Handhabung ihrer und ihres Ertz-Stiffts in dero Stadt Cölln von denen Römischen Königen und Kaysern zu Lehen tragender und competirender Gerechtig- und Herrlichkeit / auf gemeldter Stadt Eingesessenen zuständige Intraden, eine Prohibition anzulegen genöthiget worden. Darauf von Seiten Burgermeistern und Rath der Stadt Cölln abgenöthigt- und wohlgegründeter Gegen-Bericht durch den Druck publiciret worden. In welchen beyden Scriptis vieles de controversiis Jurisdictionalibus zu lesen.

XIII.

Ad pag. 137. §. 11. Quærebatur circa Privilegium Leodiense Rudolphinum, cujus tenor prolixior recensetur *in Catalog. Privilegior. pag. 29. seq. Num. XI.* adde *ibid. in Append. pag. 139. §. 10.* An in Revisorio Judicio Consiliariis Cameræ Rationariæ una cum Revisoribus Jus esset vota reddendi numeranda ad Conclusum per majora Serenissimi Electoris Coloniensis qua formandum. Episcopus & Princeps Leodiensis affirmativè quæstionem deciderat 22. Octobris 1720. Re ad Cameram Imperialem delata. Decretum 29. Junii 1721. *Denegamus, sed Appellanti quatenus à Cæsarea Majestate interpretationem Privilegii Rudolphini impetrare potuerit liberum relinquimus.* In causa Chesaeuy contra Modave & Body, quâ conductores Telonii.

XIV.

Ad Catalog. Privilegior. in Append. pag. 144. seqq.

De valore floreni aurei Rhenensis erga monetam Leodiensem.

Resolutio Consilii ordinarii Leodiensis nuper admodum data & ad Imperialem Cameram transmissa fuit quæ sequitur:

Domi-

Domini Præses & Senatores Consilii Ordinarii.

Ifrà scriptus debitò cum respectu supplicat Dominationes vestras; quatenus ipsi super tribus quæstionibus sequentibus suum :ordium & declarationem dare non dedignentur, scilicet.

An quilibet florenus aureus Rheni in Privilegio Caroli Quinti nperatoris de Anno 1521. 27. Julii non importet in moneta Leoiensi quinque florenos Brabantiæ? Et si Summa sexcentorum floenorum aureorum in eodem Privilegio mentionatorum præcisè Summam trium millium florenorum Brabantiæ non conficiat.

Si viderint observari aut observaverint, quod dictorum florenorum aureorum pretium aut valor minoris æstimatus fuerit, quam quinque florenis Brabantiæ pro quolibet?

Si in bonis mobilibus & personalibus non requiratur ad appellandum ad suprema Imperii Tribunalia, quod debitum sexcentos florenos aureos Rhenenses, aut summam trium millium florenorum Brabantiæ attingat in bonis realibus & immobilibus summam sex millium florenorum Brabantiæ, vel mille, ducentorum aureorum Rhenensium, quod faciendo. *Erat signatum* Werck.

Resolutio.

PRæses & Senatores Consilii ordinarii resolvunt, quod quilibet florenus aureus Rhenensis in Privilegio Caroli Quinti Imperatoris mentionatus, importet & valeat in moneta Leodiensi quinque florenos Brabantiæ, & consequenter, quod sexcenti floreni aurei Summam trium millium florenorum Brabanti consient, quodque id nullam difficultatem patiatur, & quod ita constanter observaverint & observari curarint.

Insuper resolvunt, quod ad hoc, ut causa ad Tribunal seu Consistorium Imperiale devoluta sit, requiritur juxta idem Privilegium, quod debitum Summam sexcentorum florenorum excedat, & si de aliquibus bonis realibus aut reditu immobilis Summæ debet excedere valorem mille ducentorum florenorum aureorum Rhenensium, vel sex millium florenorum Brabantiæ, monetæ Leodiensis secundùm tenorem dictorum Privilegiorum *Epitom. Con-*

suetud. cap. 16. artic. 6. Mean. *Observat. 506.* per tot collationatum. *A latere signatum*, Petrus Benis Junior, *authoritate Dominorum dicti Consilii. Signatum* J. Jacobus Fassin, *deinde locus* (✠) *Sigilli in hostia rubra impressi.*

Per transumptum ex Lingua Gallica in substantia consonum.

(L. S. Notar.)

Gerardus Arnoldus Martens, Sacr. Cæsar. Majest. Notarius & pro versione linguarum Commissarius deputatus & juratus in fidem subscrips.

XV.

Ad Commentat. pag. 44. num. 18. in fine. adde Thomasii *Disputat. de vera Origine, Natura, Progressu & interitu Judiciorum Westphalicorum*, cujus *§. 29. & 32. lit. (b)* illustratur per Diploma sequens Imperatoris Friderici de Anno 1467. Originale vidit, legit, & accuratè describi curavit Auctor in Archivo Saynensi. Sigillum Imperatoris appensum est ex rubra cera, albæ ceræ impressum.

WIr Friederich von GOttes Gnaden Römischer Kayser/ zu allen Zeiten Mehrer des Reichs/ zu Hungarn/ Dalmatien/ Croatien ꝛc. Kunig/ Hertzog zu Oesterreich und zu Steyer ꝛc. Entbieten dem Edlen/ Unserm und des Reichs lieben getreuen Gerhardten Graven zu Sayn/ ꝛc. Unser Gnad und alles Gut. Edler lieber getreuer: Uns ist angelangt/ wie sich an den heimlichen Westphälischen Gerichten viel und mancherley Irrung und Unordnung begeben/ daß die zu Zeiten/ als sich nach Rechtlicher Ordnung gebührt/ nit gehalten/ dadurch die Partheyen beswehrt werden/ und deshalb ihren Zugang/ solch Unordnung und Beswehrung zu fürkommen an denselben Enden zu suchen nit wissen; Wann nu Uns/ als Römischem Kayser/ dareln zu sehen und solchs zu fürkommen gebührt und zusteht/ darum so empfehlen Wir dir von Römischer Kayserlicher

licher Macht/ geben dir auch hiemit gantzen vollen Gewalt/ mit diesem Brief ernstlich gebiethend/ daß du an Unser Statt von Unser und des Heiligen Reichs wegen/ und als Unser und des Heiligen Reichs Statthalter/ biß auf Unser ferner Geschäfft und Wiederrufen darob seyest/ schaffest/ ordnest/ bestellest und Auffsehen habest/ damit die gemelten heimlichen Westphälischen Gericht in ihren Ordnungen und gesatzten Weßen gehalten und Niemand daran beswehrt oder übergriffen werde/ und ob Jemand wider Ordnung desselben Gerichts beswehrt oder in ander unbillig Weg damit gehandelt und du deshalb angelangt würdest/ alsdann nach deinem Gutbedüncken und Herkommen desselben Gerichts gemein Capitels-Tag an gewohntlich ziemlich Stett setzest und all und jeglich Stuhl-Herrn/ Frey-Grefen/ und Schöpfen/ so sich darzu zu erfordern gebühren/ erforderst/ und ob einiger Parthey so Sachen halb dieselben heimlichen Gericht berührend und sich daran zu rechtfertigen gebührte/ darzu zu verkunden nothdürfftig seyn würde/ den auch verkündest/ und alsdann dieselben Sachen und Partheyen nach Ordnung und Satzung desselben Gerichts eigentlich und nach Nothdurfft verhörest/ und als die erfinden werdest/ ferner darinnen handelst und thust/ damit die Gerechtigkeit gefördert/ und einig Parthey in unbillich Weg versehrt/ auch nit Noth seyn werde/ Uns deßhalb in Klagweise anzulangen: Doch daß Unser Kayserlich Oberkeit/ Gerichts-Zwang/ Geboth und Geschäfft nit versehrt noch beleidigt werde in einig Weise/ dann Wir die hierinnen gantz außgeschlossen und gesundert haben wellen. Darnach wisse dich zu richten und thust auch daran Unser ernstlich Meynung und gut Gefallen. Geben zu der Neüenstatt am Sechzehenden Tag des Monats Novembris, nach Christi Gebuhrte Vierzehen Hundert und im Sieben und Sechzigsten/ Unser Reichs des Römischen im Acht und Zwentzigsten/ des Kayserthums im Sechtzehenden/ und des Hungrischen im neunden Jahr.

Ad Mandatum proprium Domini Imperatoris.

Rudolfus Kaynnig.

XVI.

Ad Commentat. pag. 57. num. 14.

De forma Processus litigiosæ Possessionis.

Non melius exprimi potest forma hujus Processus quam per exemplum ex Anno 1590. quod casu existente adhuc sequitur Judicium Camerale, & hic subjicimus:

WJr RUDOLFF der Andere von GOttes Gnaden/ erwählter Römischer Kayser/ ꝛc. ꝛc. Entbiethen dem Hochgebohrnen Johann Casimirn/ Pfaltzgraffen bey Rhein/ Hertzog in Bayern/ als Vormündern und Chur-Pfältzischen Administratorn, Unserm lieben Oheim und Fürsten/ auch den Ehrsamen/ Unsern und des Reichs lieben Getreuen *N. N.* Burgermeister und Rath der Stadt Speyer/ Unsere Gnad und alles Guts. Hochgebohrner lieber Oheim und Fürst: auch Ehrsame liebe Getreue. Als Ihr Burgermeister und Rath Unserm Kayserlichen Cammer-Gericht supplicirend anbracht/ wiewohl zu Recht und in des Heiligen Reichs vielfältigen Statuten, Ordnungen und Abschieden heilsamlich und wohl versehen/ dazu bey schwehren Pœnen verbothen/ daß niemand/ was Würden/ Standes oder Wesens der auch sey/ einen andern seines Innhabens/ Gewehr/ Possession vel quasi, de facto entsetzen/ oder in einigerley Weiß beunruhigen/ sondern ein jeder/ so Spruch und Forderung zu dem andern zu haben vermeynt/ sich des gebührlichen ordentlichen Rechtens gebrauchen/ und desselben Außtrags also stracks sättigen und begnügen lassen soll; Wiewohl auch in der Geschicht wahr/ daß euer Territorium sich nicht allein auf dem Rhein/ so fern der in der Stadt Speyer diß- und jenseit Rheins Gemarcken herfleußt/ erstrecke/ sondern auch jenseit des Rheins gegen Lotzheim und dem Bißthum Speyer/ nach Außweisung des Augenscheins/ mit der offenbaren Steinsetzung/ über der Churfürstlichen Pfaltz und dem Dhom-Stifft mit der Hokenheimer und Angelbach durchaus abgesondert und unterschieden/ auch Ihr und eure Vorfahren angeregten Bezircks/ Ter-

Territorio und Gemarcken/ zusamt derselben Gründen/ Anwürffen/ Alluvionibus und Pertinentzien mit der Ober- und Bottmässigkeit/ Geboth/ Verboth/ auch allen nießbarlichen Gerechtigkeiten/ sonderlich aber die daran gelegene Gründe/ Währt/ und nicht weniger die Bürgere ihre Wiesen und Güthere nach Nothdurfft zu bauen/ mit dem Holtz und Weidensatz und in andere Wege ihrer Gelegenheit nach zu bessern/ nutzen und niessen/ und ihr eures Gefallens durch Gräben das Gewässer/ so in Gieß-Zeiten und Rheins-Nöthen sich des Ends übermäßig sammle/ deßgleichen von den Benachbarten dahin gerichtet/ wiederum ab- und in den Rhein zu leiten/ vor Zehen/ Zwanzig/ Dreyßig/ Viertzig/ Fünffzig/ Sechszig/ Hundert und mehr Jahren/ dann sich vieler Menschen Gedencken erstrecken mögen/ in ruhiger Possession vel quasi gewesen/ und außgescheiden/ nachfolgender geklagten thätlichen Turbation, noch seyen/ daß doch dessen allen und insonderheit ungeacht/ ihr und eure Vorfahren den Mittel- und andere Grund und Anwürff/ dieser und jenseit Rheins/ ohne einiges Pfaltzgrafen/ Churfürsten/ Contradiction und Intrag/ über vielfältig verjährte Zeit ingehabt/ genutzt und genossen/ wie noch uff den heutigen Tag/ im *Aprili* verschienenen 19ten Jahrs etliche Churfürstliche Pfaltz Ambts-Diener euren Bürgern und Angehörigen an dero Güthern über Rhein/ und vornemlich uff der Sonder-Siechen Allmoßen-Währt/ eine gute Anzahl Setz-Weiden freventlich- und muthwilliger Weiß abgehauen; und obwohl ihr euch dessen gegen Seine Churfürstl. Pfaltz-Administrators Liebd. beschwehret/ und begehrt/ die Thäter zu gebührender Erstattung dem Allmoßen zugefügten Schadens und Abtrag in eurer unzweiffentlichen Obrigkeit begangenen Frevels anzuhalten/ und dero Ambts-Dienern mit allem Ernst zu befehlen/ sich fürbaß solchen und allen andern thätlichen Gewalts gegen euch und den euren zu enthalten; So hab es doch bey Sr. Liebd. nicht allein nichts verfangen/ sondern habe auch berührten Frevel *ratificirt*/ und darzu ein Graben/ so von undencklichen Jahren jenseit Rheins am Hö-

felde

felsbutzen/ in eurer unzweiffentlichen Inmarcken und Obrigkeit/ darzu uff eueren Eigenthum/ Grund und Boden/ von dem Rhein hinauff biß an den Duschen-Pfuhl/ wie im Augenschein zu sehen gewesen/ und die zu beyden Seiten allda gestandene und abgehauene alte Weiden-Bäum genugsam Anzeig geben/ geschrotet gewesen/ derselb Grab aber durch Länge der Zeit/ sonderlich gegen dem Rhein zu/ dermassen zugeflötzet/ daß zu Zeiten des außlauffenden Rheins/ das Wasser im Gefäll von denen Güthern und Wiesen dero Orthen nicht ablauffen können/ als ihr vor einem Jahr von etlichen euren daselbst herum begütherten Bürgern und Allmoßen-Pflegern angelangt/ denselben Graben zu Abführung des Wassers wiederum zu eröffnen/ und ihr darauf euren Baumeistern befohlen/ daran zu seyn/ daß berührter Grab uff die fünffzig Ruthen lang außgeworffen/ und an dem Orth/ da es den gewöhnlichen Fußpfad gehabt/ ein Brücke über den Graben/ deren man sich mit Gehen/ Reiten und Fahren gebrauchen könne/ gelegt würde/ alsobald solches verricht/ und nemlich den Zwey und Zwanzigsten Augusti verschienenen 89ten Jahrs mit Gewalt und gewehrter Hand ungütlich wiederum einschleiffen/ am Ingang biß Fasten die Brücke zu beyden Seiten dicke Weiden-Bäum abhauen/ in den Graben fallen/ die Brücke abwerffen/ und die Aeste auch zum Theil hinweg räumen/ und männiglichen den gewöhnlichen Gang daselbsten/ daß man weder herüber noch hinüber kommen können/ benehmen lassen: **Und nachdem ihr zu Handhabung von Alters wohlhergebrachter** *Possession vel quasi*, uff dem eurigen/ eurer Gelegenheit nach zu bauen/ auch damit männiglich im Werck spüren möchte/ daß der Grab niemand zu Nachtheil/ sondern allein den anrührenden Güthern zum besten renovirt/ denselben wiederum außzuwerffen/ und darum ein neuen Thal/ nach Gelegenheit des Rheins/ die Schußbortter aufzuziehen und niederzulassen/ auf daß in wachsendem Rhein die Güther und Wiesen daselbst herum nicht so bald ertrincken/ und in Gefäll des Rheins das Rhein- oder Quell-Wasser desto eher ablauffen könte/ zu setzen den Bau-

mei-

ltistern befohlen/ wie auch beschehen: Seye Montags den dreyten Mertz jüngst mehrbesagter Graben durch ungefehrlich Fünff Hundert Pfältzischer Bauern/ in Beyseyn Vier Hundert Hacken-Schützen/ Zwey Hundert Fünffzig Mann in Harnisch wohlgerüst/und zwoer Drummern und etlich Reisigern wieder eingeschleifft/ die Weiden und andere Bäum gerings um den Graben/ deren theils Hundert Jährig gewesen/ und in der ersten Turbation verschonet/erbärmlich abgehauen/ darein geworffen/ und der Thal allerdings zerstücket worden. Wann nun aus oberzehltem klar und offenbar/ daß sein/ unseres Fürsten und Administrators Liebd. Ihr unbefugt Vornehmen von wegen der Bereitschafft/ damit sie sich täglich gefaßt machen könte/ mit Gewalt durchzudringen vermeyne/ und aber ihr nicht bedacht seye/ auch aus habender wohlhergebrachter Possession vel quasi der Sonder-Siechen Allmosen-Währt/ und strittig gemachten Graben mit unrechtmäßiger Gewalt dringen zu lassen/ sondern auch darbey durch die in allen Rechten und der Natur erlaubte ungenothdrängte Gegen-Defension durch Mittel und Weeg ihr bevorab in euern Gemarcken an der Hand habet/ nicht weniger zu schützen/ daher dann beyderseits/ wie zu besorgen/ ihr in Handhabung wohlherbrachter/ aber die Pfältzische in Einführung ihrer nichtigen Possession, in ferner Gezänck/ Unwillen und thätliche Handlung gerathen/ auch darafter fernere Weiterung und Unruhe/ sonderlich zu diesen ohne das gefährlichen Zeiten erfolgen möchte: Welches ihr eueres Theils viel lieber vermieden sehet/ inmaßen auch an ihme billich und recht/ diejenige/ so mit ordentlichen Rechten zu entscheiden/ nicht zur Wehr greiffen/ noch zur thätlichen Handlung kommen zu lassen/ hierauf unter„thänigen Fleißes gebetten habt/ bevorstehendem sorg„lichen Ubel und Unheil vorzukommen/ und vermög *Con„stitution* von schleuniger Erörterung so strittiger *Possession*, „in der Cammer-Gerichts-Ordnung verleibt/ Ladung „wider obgenannten Fürsten/ der Churfürstlichen Pfaltz Ad„ministratorn und Vormünder zu ertheilen/ demnach auch er-

c „langt/

„ langt/ daß dieselbe und dann von Amts wegen wider beyde „ Theil/ nemlich sein/ und unsers Fürsten Liebd. und Euch *In-* „ *hibitio* erkannt worden ist. Darum so heischen und laden Wir dein/ unsers Fürsten der Churfürstlichen Pfaltz Administrators und Vormunds Liebd. von Römisch-Kayserlicher Macht/ auch Gerichts- und Rechts wegen hiermit/ daß dieselbige auf den 21ten Tag/ den Nechsten nach Uberantwortung oder Verkündung dieses Briefs/ daran Wir Ihr Sieben für den Ersten/ Sieben vor den Andern/ Sieben vor den Dritten/ letzten und endlichen Rechts-Tag setzen und benennen peremtoriè, oder ob derselb nicht ein Gerichts-Tag seyn würde/ den nechsten Gerichts-Tag darnach/ selbst oder durch einen vollmächtigen Anwalden/ an deinselben unserm Kayserlichen Cammer-Gericht erscheinen/ ihre von Vormundschafft wegen angemaßte quasi Possession des stätig gemachten Währts und Grabens gegen ihnen anruffenden Bürgermeistern und Rath zu Recht schleunigst vorzubringen/ und obangezogener *Constitution* gemäß außzuführen/ darüber förderlichen Entscheids und Erörterung/ welchem Theil inmittelst die Gewähr biß zu völliger Rechtlichen Erörterung der Haupt-Sach/ in Petitorio oder Possessorio einzuräumen und zu geben/ oder aber zu inhibiren sey/ zu gewarten. Wann Deine Liebd. kommen und erscheinen/ alßdann also oder nicht/ so wird doch nichts desto weniger auf des gehorsamen Theils/ oder seines Anwalds Anruffen und Erfordern hierin in Rechten gehandelt und erkennet/ wie sich das seiner Ordnung/ auch Gestaltsame der Sachen nach eignet und gebühret. Darnach wisse Deine Liebd. dich zu richten.

„ Dabeneben gebieten Wir Deiner Liebd. und Euch „ Burgermeistern und Rath beyderseits/ und jedwedem Theil besonder/ bey Pœn Dreyßig Marck löthiges Goldes/ in Unser Kayserliche Cammer unnachläßig zu bezahlen/ hiermit ernst- „ lich/ und wollen/ daß Dieselb sich und Ihr euch inmittelst und „ biß zu obangedeuter summarischen Erörterung dieser quasi Pos- „ session des strittig gemachten Währts und Grabens/ und dero-

„ wegen

„ wegen aller thätlichen Handlung/ Aufruhren/ Vehden und Angriff gegen einander gäntzlich abthut/ äussert und enthaltet/ des Rechtlichen Außtrags erwartet und begnügig seyd / hierwider nicht thut/ noch gethan werden verschaffet/ verhänget oder zugebet / heimlich oder öffentlich / in keinerley Weiß noch Weeg / als lieb Deiner Liebd. und Euch sey/ obbestimmte Pœn zu vermeiden/ daran geschicht unser ernstliche Meynung. Geben in Unser und des Heiligen Reichs Stadt Speyrr am Ersten Tag des Monaths Aprilis, nach Christi Unsers Lieben HErrn Gebuhrt Fünffzehen Hundert und im Neunzigsten / Unserer Reiche des Römischen im XV. des Hungarischen im XVIII. und des Böhmischen im XVten Jahren.

Ad Mandatum Domini Electi Imperatoris proprium.

Stephan Boner / Dr. Verwalter.
Subscr.

Schvvichardus Kegele, Judicii Imperialis Cameræ Protonotarius. Subscr.

Sententia Cameralis Anno 1598. publicata sequentis Tenoris:

IN Sachen Burgermeister und Rath der Stadt Speyer Klägern eines / wider Weyland Herrn Casimirn / als Churfürstlich-Pfältzischen Vormund und Administratorn, jetzo Herrn Friedrichen / Pfaltzgrafen bey Rhein / Churfürsten / Beklagten andern Theils / secundæ momentaneæ Possessionis: Ist Lt. Cogman sein der Recognition Sigillorum halber / als überflüssig/ wie dann Dr. Bergnern sein den 9. Martii Anno 1591. beschehen Begehren abgeschlagen / sondern läst man es bey der den 30. Junii zuvor ergangenen und purificirten Urthel nochmals bleiben: darauf die den Ersten gedachten Monaths Martii vorbrachte Articul nicht/ sondern die Sache von Amts wegen vor beschlossen angenommen / und allem Vorbringen nach zu Recht erkannt /

daß gedachten Klägern die Possession vel quasi des Sonder-Siechen Allmoßen-Währts und streitig gemachten Grabens am Höfelsbutzen einzugeben/ und er Beklagter sie daran zu vergewaltigen und zu turbiren/ sich biß zu Außtrag des Rechtens in Possessorio & Petitorio, das beyden Theilen vermög der Ordnung hiermit vorbehalten seyn soll / zu enthalten schuldig / als auch und dergestalt die außgegangene Inhibition gegen gedachte Klägere zu cassiren und aufzuheben / gegen Beklagten aber zu confirmiren seye / als wir auch solches alles hiermit respective eingeben / verbieten / aufheben und confirmiren; gemeldten Beklagten in die Gerichts-Kosten derowegen aufgeloffen / ihnen den Klägern nach Rechtlicher Ermäßigung zu entrichten und zu bezahlen fällig ertheilend.

XVII.

Ad pag. 2. lit. (a) Exemplum Sententiæ sive Laudi Cameralis ex Anno 1584. in causa turbatæ Jurisdictionis, admodum memorabile.

Anno 1584. **Freytag den** *27. Martii.*

IN Compromiss-Sachen Weyland Josæ, jetzo Jobsten Korff und Caspar Schinsingck zum Harkotten Klägern eines/ wider auch Weyland Georg Nageln/ jetzo Luttgers von Raßvolt/ als Bischöffliche Münsterische Drosten zum Sassenberg Beklagten andern Theils: Ist allem Vorbringen nach zu Recht erkannt/ daß gedachten Beklagten / sie die Kläger am Gerichte vor Warendorff in Civil- oder Bürgerlichen Sachen zu turbiren und zu verhindern/ auch derwegen in den sieben Krospeln in Actis benannt/ an Bestrafung des ungebührlichen Obzeunens/ Zuschlagens / auch da einer ihme selbst Pfandung oder Pfand-Wehrung thäte/ dem andern Heide oder Pflaggen zu nahe meiete/ gemeine Blutronne begienge/ deßgleichen die in ermeldten sieben Krospeln betrettene Ubelthäter am berührten Gogerichte zu verrechtfertigen/ an Bescheidung des Schreigodings/ auch Strafung der ungehorsam außbleibenden werff zur Straf zu verordnen / dem Scharffrichter seine Mithülffin und Platen zu befehligen / das

das Geleit offentlich außzusprechen/ nothdürfftig Holtz zu Verbrennung der Missethäter zu führen zu bestellen/ und das überbleibende an sich zu nehmen/ die im Wasser oder Feld gefundene todte Leichnam aufzuheben und zur Erden zu bestatten zu erlauben/ auch die sich selbsten Entleibet verbrennen/ oder begraben zu lassen/ jedoch und deßhalben Pfandung/ Gebott oder Verbott zu thun/ nicht geziemet oder gebühret/ sondern daran unrecht gethan/ sich dessen hinfüro gäntzlich zu enthalten / auch Ingesessene des Weitbolts Saßenberg an gedachtem Gogericht zu erscheinen / und deßwegen / was sie demselben verwürckt/ Abtrag zu thun / anzuweisen / und derhalben an diesem Kayserlichen Cammer-Gericht Caution zu thun schuldig / aber von den übrigen in der Klag specificirten Puncten ermeldte Beklagte von angestellter Klag zu absolviren und zu erledigen/ und respectivè condemniren und verdammen; die Gerichts-Kosten derowegen aufgeloffen / aus bewegenden Ursachen gegen einander compensirend und vergleichend.

XVIII.

Ad pag. 7. lit. (c) Exemplum Remissionis factæ ab Imperatore Carolo V. Anno 1549. hic addimus:

WIr CARL der Fünffte von GOttes Gnaden Römischer Kayser/ zu allen Zeiten Mehrer des Reichs/ zu Germanien/ beyder Sicilien/ zu Jerusalem/ Hungarn/ Dalmatien/ Croatien/ ꝛc. König/ Ertz-Hertzog zu Oesterreich/ Hertzog zu Burgund ꝛc. ꝛc. Als sich zwischen dem Ehrwürdigen Weyganden Bischoffen zu Bamberg/ Unserm Fürsten/ Rath und Lieben Andächtigen ꝛc. an einem/ und dem Hochgebohrnen Albrechten Marggrafen zu Brandenburg / Unserm Lieben Oheim und Fürsten/ und Seiner Liebden Vettern Marggraf Georg Friedrichs zu Brandenburg ꝛc. andern Theils/ Spänn und Irrung erhalten/ von wegen etlicher Eingriff/ so die Brandenburgische dem Stifft Bamberg ꝛc. in dem Amt und Flecken Forth gethan haben sollen/ und die Sach in Krafft unsern Pœnal-Mandaten mit Justifications-Clausuln und Citation derhalben an die gedachte Stadthalter und Regen-

Regenten zu Onoltzbach außgangen/ vor Uns in Unserm Kayserlichen Hof-Rath Rechts-hängig worden/ und auf die Pœn gedachten Unsern Mandat, und sonsten/ in der Sach procedirt und gehandelt/ wie ihr aus den Schrifften hier bey verwahrt ferner zu vernehmen habt. Dieweil Wir dann deßgleichen Unsere Hof-Räth dieser Zeit mit andern wichtigen Geschäfften beladen/ zudem auch den Partheyen Ferne des Weegs und anderer Ungelegenheit halber der Sachen bey Uns außzuwarten beschwehrlich seyn möchte: So haben Wir die gantze Handlung/ in dem Stand wie die jetzt schwebend ist/ vor Euch an Unser Kayserlich Cammer-Gericht remittiret und gewiesen/ und empfehlen Euch darauf von Römisch-Kayserlicher Macht ernstlich mit diesem Brief/ und wollen/ daß Ihr an Unser Statt und in Unserm Nahmen in obbemeldter Sach auf einkommene Handlung und ferner/ wie sich gebühret/ procediret und handlet/ und darauf endlich und wie recht/ und wie das Unser Hof-Räthe thun möchten/ erkennet und entscheidet/ und also hierin alles handlet/ so die Nothdurfft erfordern und sich nach Rechtlicher Ordnung gebühren wird. Daran thut Ihr unser ernstliche Meynung. Geben in Unser Stadt Brüssel in Braband am Dreyzehenten Tag des Monaths Februarii nach Christi Gebuhrt Fünffzehen Hundert und im Neun und Viertzigsten/ Unsers Kayserthums im Neun und Zwanzigsten/ und Unserer Reiche im Vier und Dreyßigsten Jahren.

(L. S.) CAROLUS.

XIX.

Ad pag. 33. Civitas Mühlhusina Ducem Saxoniæ Isenacensem Johannem Georgium II. super Austrægis requisiverat, hic verò formalia denominationis neglexerat. Anno 1723. eadem Civitas Dominum Successorem Fratrem ob eandem causam conveniebat in Camera, denegata fuit Citatio petita, quia Austrægarum Privilegium est personale, quo non erat defraudandus Joh. Wilhelmus ob moram Fratris in facienda denominatione.

XX. *Ad*

XX.

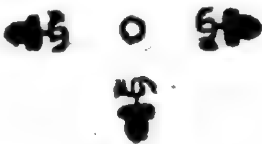
Ad pag. 137. num. 20. Quidsi Transactio fuerit facta deinde partes ab ea recesserint consensu mutuo, licebitne repetere Appellationem interpositam Fatalibus adhuc integris? Negativa placuit Senatui 29. Augusti 1727. non obstante doctrina Mevii *part. 3. decis. 110.*

XXI.

Ad pag. 176. num. 22. In antiqua Tabula in Cancellaria Cameræ Imperialis suspensa sequentia leguntur:

17. WAnn ein zeitiger Kayser mit Tod abgehet/ und vor denselben hernach die gewöhnliche Exequien in dem Stifft dem alten Gebrauch nach celebriret werden/ so pfleget denenselben das gantze Collegium Camerale utriusque Religionis beyzuwohnen/ und werden selbigen Vormittag weder Rath/ noch Nachmittags Gericht gehalten/ vid. Plenum $\frac{17}{27}$. Martii 1637.

Deßgleichen wann ein Römischer König zeitlichen Todes verfähret/ und desselben Exequien im Stifft/ (Spiræ im Dhom-Stifft) wie vorgemeldt/ gehalten werden/ wie Anno 1654. mit Ferdinando IV. den $\frac{1}{11}$. Augusti, item den 2. Maji 1657. mit Ferdinando III. Romanor. Imperat. p. M. vid. Calend. Cancellar. 1ma & 2da Maji de hoc Anno. Et ita post mortem Invictissimi Imperatoris Caroli VI. die 7. Decembris 1740. Wetzlariæ observatum fuit.

Man-

Mantissa ad Commentat. pag. 167.

Des Hochpreißlichen Evangelischen Corporis allerunterthänigstes Schreiben an Ihro Kayserliche Majestät / des Kayserlichen und Reichs-Cammer-Gerichts anmaßliche Jurisdictionem in Causis Evangelicorum Ecclesiasticis & Matrimonialibus, und das Cammer-Richterliche Votum decisivum betreffend / de dato Regenspurg den 8. Aprilis 1720.

Dictatum Ratisbonæ die 22. & 23. Maji 1720. per Chur-Sachsen.

Allerdurchläuchtigster / Großmächtigster und Unüberwindlichster Kayser / auch zu Germanien / Hispanien / Hungarn und Böheim König rc.

Allergnädigster Kayser / König und Herr!

Euer Kayserlichen Majestät haben vor Dero allergnädigstes Commissions-Decret vom 24. Maji 1719. und darin abermals bezeigte Reichs-Vätterliche Vorsorge in Aufrecht-Erhaltung des Justitz-Wesens / insonderheit Dero und des Reichs Cammer-Gerichts / wir den allerunterthänigsten Danck (wie hiermit geschiehet) zu wiederholen / welchen nebst der Römisch-Catholischen Churfürsten / Fürsten und Stände Räthen / Bottschafften und Gesandten / auch wir in dem allerunterthänigsten Gutachten vom 15. Decembris obberwehnten 1719ten Jahres abgestattet; Und gleichwie Euer Kayserliche Majestät Dero allergnädigstes Wohlgefallen über die gesamte letztere Reichs-Visitations-Deputation Dero und des Reichs Cammer-Gerichts bezeigen lassen / welches unsern höchst- und hohen Herren Principalen, auch Obern und Committenten zu sonderbarem Trost und Vergnügen mit gereichet: Also haben hingegen auch dieselbe nicht mit geringem Leidwesen ersehen müssen / mit was ungnädigen Expressionen das von ihren Subdelegirten zu gedachter Visitation unterm 19. Decembris 1713. gemachtes dem Commissions-Decret sub Num. 14. beygelegtes Conclusum aufgenom-

kommen/ geahndet/ und aus Kayserlicher Macht Vollkommen-heit als null, nichtig und ungebührend declariret worden/ welches Conclusum man schon hiebevor bey dem Corpore Evangelicorum vor gantz innocent und denen Reichs-Satzungen gemäß angesehen/ auch daher nicht anderst als mit genehm halten können.

Nun haben Euer Kayserliche Majestät mit allergehorsamster Vorstellung diesertwegen geziemend anzugehen/ wir wegen verschiedener Hindernüsse/ so in unserm Corpore entstanden/ und wegen näherer Erkundigung der Sache selbst/ einigen Anstand nehmen müssen/ um auch dem hochwichtigen Cameral-Geschäffte mit Sachen/ so von keiner so gar besonderen Eilfertigkeit gewesen/ nicht noch mehrere Beschwehrlichkeit zuzuziehen. Nachdeme aber sothane Erkundigung geschehen/ und wir die Umstände der Sachen von gantz anderer Beschaffenheit/ als Euer Kayserlichen Majestät gar zu milde vorgebracht worden/ und darneben finden/ daß ermeldte Evangelische Visitatoren nicht bloß vor sich/ sondern nach vorheriger Special-Instruction ihrer und theils unserer gnädigsten Herren und Principalen, (wie dann der Inhalt des obbemeldten Conclusi vom 19ten Decembris 1713. selbst bewähret) auch so gar mit Communication ein- und anderer/ so keine Subdelegatos zur Stelle gehabt/ verfahren und zu Werck gegangen; So haben auf erhaltenen außtrücklichen Befehl/ Euer Kayserlichen Majestät in tieffester Submission allerunterthänigst vorstellig zu machen/ wir keinen Umgang nehmen können/ was gestalt/ so wenig unsern höchst- und hohen Herren Principalen, auch Obern und Committenten, so am Concluso, wovon die Frage ist/ theil genommen/ noch deren Subdelegatis in den Sinn gekommen/ auch nicht kommen können/ in gemeinsamen Reichs-Angelegenheiten vor sich einseitige Verfügungen gleichsam zum Gesetz und Richtschnur/ andern/ sich darnach zu richten/ vorzuschreiben/ vielweniger in Euer Kayserlichen Majestät allerhöchstes Amt und Authorität einzugreiffen/ oder andere Evangelische nicht mit darzu gezogene- und nicht mit deputirt gewesene- noch auch sämtliche Catholische Mit-Stände vorbey zu gehen und außzu-

schliessen/ sondern/ gleichwie nach denen deßfals angezogenen Erläuterungen das gantze Werck überhaupt vor die Evangelische Visitatoren selbst nur deßwegen ein Conclusum, weilen sie unter sich concludirt gehabt/ den Præsidenten und Assessoren von der Augspurgischen Confession eine geziemende Vorstellung zu thun/ genennet wird/ in der That aber nichts anders ist und bleibet/ als wie der Inhalt des so genannten Conclusi mit mehrerem besaget/ daß es eine geziemende Vorstellung und Erinnerung an ermeldte Præsidenten und Assessores seye/ um ohne Attendirung einer vorgeblichen Possession und Observantz/ über denen allein Ziel und Maaß setzenden Reichs-Satzungen/ und Gleichheit unter denen so wohl Römisch-Catholisch-als Evangelischen Ständen zu halten/ mit behöriger Behutsamkeit/ zu Abwendung alles Præjuditzes zu verfahren/ und ebenfals gehörigen Orths Bericht zu erstatten/ hingegen hierdurch gar keinen Anlaß zu Singularitäten/ einseitigen heimlichen Berichten und Delationen, auch Offenbahrung der Votorum und Raths-Geheimnüßen/ oder etwas anders/ als was die Cammer-Gerichts-Ordnung und Visitations-Abschiede hierunter wegen Berichts-Erstattung an Euer Kayserliche Majestät und gesamtes Reich vermögen/ intendirt/ noch Evangelischer Seits etwas/ so Cæsari & Imperio præjudicirlich/ hierunter verstattet worden/ noch künfftig um so weniger gestattet werden wird/ als man bekandtlich unserer Seits vornemlich mit gegen die bey ermeldter letzteren Visitation sich geäußerte heimliche Berichte/ Delationen und Offenbahrung der Votorum und Raths-Geheimnüßen gesprochen/ und daß diese bemerckte schädliche/ und des Gerichts äussersten Verfall nach sich gezogene Unordnung und Mißbräuche abzustellen/ man Evangelischer Seits bey Errichtung des Visitations-Abschieds sich/ wo nicht mehr/ doch eben so viel/ als auf Römisch-Catholischer Seiten geschehen/ bearbeitet hat; Also hat unsern höchst- und hohen Herren Principalen (welche theils die Instruction zu einer solchen geziemenden Vorstellung ertheilet/ anderntheils aber nicht finden können/ daß hierunter etwas verfängliches/ oder was sie nicht mit zu approbi-

probi-

probiren Ursach hätten/ geschehen/ und vielmehr im Gegentheil dafür halten müssen/ daß/ da Privati wohl Erinnerungen thun dörffen/ Ständen/ und zwar in Deputatione von einem gantzen latere, das ihnen mit Pflichten ebenfals auch verwandte Cammer-Gericht gantz oder zum Theil zu ermahnen und auf die Reichs-Satzungen zu weisen/ unbenommen seyn müssen) nicht anders als sehr schmertzhafft vorkommen können/ daß man Euer Kayserlichen Majestät eine so innocente Sache/ die nicht ohne Exempel/ und vor vielen Jahren allein von Corporis Evangelicorum wegen etwas an das Cammer-Gericht gebracht worden ist/ als eine Umkehrung guter Ordnung und Anzettelung schädlicher Mißhelligkeiten zum Verfall der Teutschen Regierungs-Form vorzubilden/ und sie zu dero allerhöchsten Indignation und Erklärung vor null, nichtig und ungebührend zu bewegen gewust. Obwohlen gar nichts disponiret/ anbefohlen noch vorgeschrieben/ vielweniger etwas neues verordnet/ sondern alles allein relativè auf die Reichs-Satzungen und deren Befolgung durch eine geziemende Vorstellung angetragen worden: am wenigsten aber können höchst- und hochgedachte unsere Herren Principalen, auch Obere und Committenten die Modalität vor so unbefugt und Ahndungswürdig ansehen/ noch dafür halten/ daß ihnen/ und die ihre Stellen/ oder das gantze Corpus Evangelicorum vertretten/ benommen seyn solle/ vor die Aufrecht-Erhaltung ihrer gemeinsamen Jurium und Gerechtsamen zu sprechen/ zu schreiben/ und deßfals Erinnerung zu thun/ und zwar nicht Befehls- sondern Vorstellungs-Weise/ mit generaler Anführung und Beziehung auf die Reichs-Satzungen/ und an solche Personen/ die darauf gewiesen und verpflichtet sind.

Wir möchten wünschen/ daß wir hierunter vor unsere höchst- und hohe Herren Principalen, auch Obere und Committenten zu reden/ uns allein nicht gemüßiget befänden/ und bey denen übrigen Römisch-Catholischen Mit-Ständen/ oder deren Räthen/ Bottschafften und Gesandten die Billichkeit zu gewarten hätten/ daß ohne Ansehen der Religion in den Fällen/ da wider die Reichs-

 Satzun-

Satzungen gehandelt wird / (wie dirse vermögen) man also fort sich mit uns zusammen setzen / auf die Contravenienten loß gehen / und auf Ahndung und Beobachtung der Reichs-Gesetzen dringen wolte / alßdann man mit vielem Vergnügen nichts anders / als alles gemeinschafftlich von gesamten Reichs wegen tractiren / und unsere absonderliche Zusammenkünffte hertzlich gern außgestellet seyn lassen würde. Da aber die leidige Erfahrung bezeigt / wie wenig Hoffnung man Evangelischer Seits sich auf die gemeinsame Erledigungen zu machen hat / und die diesseits zur Visitation des Cammer-Gerichts Subdelegirte diejenige Klage / welche Nahmens unserer höchst-und hohen Herren Principalen, auch wir mehr als zu viel führen müssen / ebenfals zu führen gehabt / und nicht genug doliren können / daß ihre wohlgemeynte Erinnerungen / Beschwehrden / Vorschläge und Gesuch nicht einmal gern angehöret / geschweige vorgetragen und erörtert worden: So haben sie / wie auch wir / gleiche Ursach gehabt / und müssen noch wider Willen und Noth gedrungen / vor die eigene Aufrecht-Erhaltung / denen Reichs-Satzungen zu folge / allein sorgen. Und wie solches nicht heimlich / sondern vor den Augen des gantzen Reichs geschiehet / welchem wir jedesmal / vor allen aber und bevorab Euer Kayserlichen Majestät / wann und wo es nöthig / darüber Red und Antwort zu geben haben; Also wird verhoffentlich dieß nicht unter die Fälle der verbottenen Singularitäten / einseitigen Berichten / Delationen und Offenbahrung der Votorum und Raths-Geheimnüße gezogen werden / wann über unserer höchst-und hohen Herren Principalen, auch Obern-und Committenten gemeinsame Rechte und Befugnüße / etwas an das gantze Corpus Evangelicorum gebracht / oder von uns darüber / nach Anleitung der Reichs-Grund-Gesetze / berathschlaget wird / als welches / wann es zumalen denen / die so vieler Stände aus denen Reichs-Gesetzen herfliessende Rechte mit auf ihren Pflichten haben / verbotten seyn solte / darauf hinaus lauffen würde / daß unrecht seye / Jura Statuum zu vertheidigen / sondern erlaubet / gegen dieselbe / und also wider

die

die Reichs-Satzungen mit zu freveln / ohne daß jemand dagegen etwas regen oder äussern dörffte. Um aber mit Euer Kayserlichen Majestät allergnädigsten Erlaubnüß der Sache etwas näher zu tretten / so enthält das sogenannte Conclusum oder geziemende Vorstellung sub Num. 14. hauptsächlich 2. Puncta, als nemlich / *Jurisdictionem Cameræ in Causis Ecclesiasticis & Matrimonialibus*, sodann das Cammer-Richterliche *Votum decisivum.* Das Erstere betreffend / so ist Welt-kündig / daß vor denen Religions-Spaltungen das Kayserliche Reichs-Cammer-Gericht von Kayser Maximiliano I. Glorwürdigster Gedächtnüß nebst Churfürsten / Fürsten und Ständen errichtet worden / welche Jurisdictionem Ecclesiasticam so wenig vor sich selbst prætendiret / als dem Cammer-Gericht gegeben haben / noch dasjenige / was sie selbst nicht gehabt / geben können / sondern vielmehr pro statu der damaligen Zeiten und Rechten tacitè & necessariâ illatione vor incompetent in Geistlichen- und ad Forum Ecclesiasticum quocunque modo gehörigen Sachen / ohne dessentwegen einige neue Constitutionem exclusivam zu machen / ipso Jure Canonum & Praxi generali Ecclesiæ Romanæ gehalten worden / und diesemnach nur allzugewiß und handgreifflich / daß wofern diese / der Reichs-Gerichte / Competentia in Geistlichen und dahin sich referirenden Processualibus einiger massen hätte begründet werden können / solches nahmentlich zu verordnen / um so weniger würde seyn vergessen worden / als dermalen zu Erweiterung der Jurisdiction, und wo ein anderes Tribunal in dem Heiligen Reich nicht aufgerichtet ware / solche Ecclesiastica, gleich mit andern weit geringeren Sachen / in der Cammer-Gerichts-Ordnung beschehen / unter diese Gerichtbarkeit gezogen und nicht übergangen und außgelassen werden müssen / sonsten und wann dem Cammer-Gericht etwas von der Geistlichen Gewalt beyzulegen nur veranlasset worden wäre / die Päbste / welche alle geistliche Gewalt zu sich gerissen / und denen Ertz-Bischöffen / Bischöffen und andern Geistlichen communiciret haben / sich nothwendig dagegen hätten setzen müssen / denen es weder vor sich / noch

noch auch dem Cammer-Gericht in die Gedancken gekommen/ hierunter ersten Theils etwas sich zu vergeben/ oder andern Theils zu prætendiren/ wohl erwogen die gar deutliche Constitutio Pacis, und die daselbstige sehr merckwürdige Verordnung de suspensâ totâ Jurisdictione Ecclesiasticâ cum omnibus suis speciebus denen Evangelischen Reichs-Ständen alßdann schlecht zu statten kommen würde/ wann solche allein wegen der hoch- und niederen Clerisey der Römisch-Catholischen davon befreyet/ herentgegen denen höchsten Reichs-Gerichten untergeben/ und in denen die Stände selbsten betreffenden Reichs- und Gerichts-Angelegenheiten unterworffen werden solte/ also folgbarlich diese mittelst blößlicher Veränderung des Nahmens und der Personen/ statt des Pabsts und dessen höherer Geistlichkeit/ nunmehro nach dem Westphälischen Frieden neue und andere- vorhin jedoch incompetente Richter/ vor competent und rechtmäßig/ ohne neue Gesetze/ Befugnüße oder Verträge/ dessentwegen zu wissen/ in Ecclesiasticis erkennen und sich aufdringen lassen solten. Wie dann/ was die Römisch-Catholische belanget/ es biß diese Stunde in solchem Stande unverruckt geblieben/ ohne daß man gehöret/ daß Catholischer Seits jemals darüber Klage wäre geführet worden/ daß das Cammer-Gericht in die geistliche Gewalt eingegriffen hätte/ folglich da weder die alten noch neuen Cammer-Gerichts-Ordnungen/ noch auch einige andere Reichs-Gesetze/ an Cammer-Richter/ Præsidenten und Beysitzere einige geistliche Gewalt übertragen hat/ oder übertragen können/ sehr zu verwundern ist/ daß diese/ die vielmehr im Gegentheil in allen Grund-Satzungen/ insonderheit dem Westphälischen Frieden-Schluß/ auf die Beobachtung dieser gantz genauen Gleichheit unter denen Ständen/ so nachtrücklich angewiesen worden/ sich selbst Angesichts der Visitation unterstehen dörffen/ über die Protestirende sich dasjenige anzumaßen/ was sie denen Catholischen nicht einmal zu bieten/ noch anzusinnen sich ermächtiget/ wie in der Sache der Stadt Wetzlar/ eines zwar schwachen jedoch getreuen Reichs-Standes/ wider ihren Predi-

Prediger Hellmund geschehen / welches Unternehmen wohl mehr als eine solche glimpffliche Vorstellung der Evangelischen Visitatoren, und eine rechte Ahndung von der gesamten Visitations-Deputation verdienet hätte. Dann daß man Evangelischer Seits von des Pabsts und daran hangenden geistlichen Gewalt sich loßgemacht / gibt denen höchsten Reichs-Gerichten und einem dritten / so klein als groß / kein Recht über die Evangelische / am wenigsten kommt Catholischen Gerichts-Personen zu / die selbst unter der geistlichen Gewalt stehen / und deren nicht fähig / ja nicht einmal im Stande sind / in diversis Principiis nach denen Evangelischen Gründen Gewissenhafft zu urtheilen oder zu richten / sich hierunter etwas anzumaßen. Daß also Evangelischer Seits nicht anders / als eine unleidentliche Zunöthigung und Verkleinerung ihrer selbst angesehen werden kan / daß man die Augspurgische Confessions-verwandte Stände von denen Römisch-Catholischen dergestalt verächtlich unterscheiden / und unterm Vorwand einer Nullität die Hände in die Prærogativen der Evangelischen Stände einschlagen will / welche / wann sie auch gleich vorhanden wäre / einen der überall keine Jurisdiction in der Haupt-Sache hat / dadurch / daß unordentlich oder null verfahren worden / kein Recht machet / eine nicht habende Jurisdiction zu fundiren / oder wie das Cammer-Gericht gethan / durch Wiedereinsetzung eines Predigers in die geistliche Gewalt einzugreiffen / sondern es würde / wann auch / uneingestandenen Falls / dem Cammer-Gericht einige Cognitio wegen der Nullitäten zukommen könte / nach abgestellter solcher Unordnung und Nullität in der Haupt-Sache / demjenigen / dem die ordentliche Jurisdiction zukommt / frey und bevor bleiben / die rechtliche Gebühr folgends verfügen zu lassen ꝛc. worin der / so keine Jurisdiction gehabt / sich nicht zu mischen / und das Cammer-Gericht ohne dem mehr / als es bestreiten kan / zu thun hat / daß besser seyn will / wann dasselbe um die so nöthige Beförderung der vielen unerörterten / die arme nothleidende Partheyen hartdruckenden Processe, worauf es angewiesen /

sen/ sich mehr als um die denenselben nicht zustehende noch aufgetragene Absicht der Evangelischen Stände geistliche Gewalt bekümmern möchte / als welche unseren höchst- und hohen Herren Principalen, auch Obern und Committenten gar zu theuer zu stehen kommt/ und sich davon so schlechter Dings verdringen zu lassen/ und was dieserwegen aus Versehen oder Ungebühr in Recht geben oder nehmen / ihnen zur Schuld und Last kommen könte/ solches haben sie vor GOtt und seinem strengen Richter-Stuhl / wie alle die / so höchsten Orths richten / oder sonst eximirt seyn/ allein zu verantworten. Ohngestandenen Falls auch diese Causæ Ecclesiasticæ durch ein- und anderer Evangelischer Privat-Scribenten irrige- und mehrentheils sehr passionirte- nicht so wohl aus denen Reichs- als Bürgerlichen Rechten von eitelen Vor-Urtheilen hergeleitete Meynung / theils auch durch denen Reichs-Gerichten selbsten zur Ohngebühr bey schwächeren Reichs-Ständen neuerlich aufgeworffene Præjudicia dubiæ Jurisdictionis & Fori zu seyn/ daselbsten angesehen werden wolten ; So würden doch Euer Kayserlichen Majestät allergerechtest nicht zugeben/ daß da solche Gerichtbarkeit in die Pacta publica & Jura Evangelicorum offenbarlich einrinnet/ darinnen einseitige Außlegund Verfügung / auch Legislatorische Entscheidung zu unserer höchst- und hohen Herren Principalen, auch Obern und Committenten Bedruck und Nachtheil auf das neue gemachet/ vielmehr aber dieselbe in ihrer besonderen à Legibus & Pactis habenden Jurisdictione Ecclesiastica nicht eingeschräncket und bedrucket/ sondern vielmehr/ wenigstens in so lang/ ruhig und in dem Exercitio deren darzu in ihren Landen bestellten Ober-Gerichten und Consistorien gelassen werden möchten/ biß nach denen Reichs-Constitutionen solche zur Ungebühr erregte Frage: Ob die Reichs-Gerichte/ so ursprünglich Judicia Secularia, auch mit keinen geistlichen Assessoribus versehen/ in Causis Ecclesiasticis, und zwar deren Augspurgischen Confessions-Verwandten allein hinfüro gleichfals urtheilen und richten solten? Reichs-Constitutions-mäßig güt- und schiedlich beygeleget/ anforderist auch die annoch nicht allerdings

dinges zur Richtigkeit gediehene und unerörterte Ordinationes derer Reichs-Gerichte/ folgends in Comitiis Reichs-Verfassungsmäßig regulirt und eingerichtet seyn würden.

Anlangend das Cammer-Richterliche Votum decisivum, so ist zwar/ da kein Unterscheid der Religionen, und nur ein einziger Senat bey dem Cammer-Gericht gewesen/ in der alten Ordnung *de Anno 1495. tit. 1.* Wie das Cammer-Gericht ꝛc. mit diesen Worten Verordnung geschehen: Und ob die Beysitzer spännig/ und auf jeglichem Theil gleich wären/ welchem dann der Richter einen Beyfall thut/ bey dem soll es auch bleiben: Und lassen wir dahin gestellet seyn/ ob die alten Manuscripta hierin übereinstimmen/ wie Deckher. *in Monument. Lection. Camer. antiq. ad Ordinat. part. 1. tit. 9.* verbis: *Licet in Manuscriptis diversissimè lecta sit nota:* in Zweiffel ziehet und widerspricht. Es ist aber bey besserer Einrichtung des Cammer-Gerichts/ da man mehrere Senatus gemachet/ zumalen zu der Zeit des Religions-Friedens/ (welcher und die Cammer-Gerichts-Ordnung bekandlich auf einen Tag unterzeichnet worden) auch nachher gantz anders gehalten/ und in solcher Ordnung *part. 1. tit. 13. §.* Weiter ordnen ꝛc. *10.* verfüget worden/ daß/ so es sich begäbe/ daß die *Assessores in Votis* spännig/ und in zwey gleiche Theile zerfielen/ oder aber/ daß unter Achten/ Drey aus wichtigen ansehnlichen und tapffern Ursachen einer andern und sonderen Meynung seyn würden / so soll alßdann die Sache oder *Punct*, darin sie streitig/ an den Cammer-Richter und die andere *Assessores* gelangen/ und zu derselben Ermessen stehen / zu solcher streitigen Sache oder *Punct*, nach Gelegenheit/ Größe und Wichtigkeit derselben/ etliche aus denen Beysitzern zuzuordnen/ oder aber dieselbe/ in dem andern *Definitiv* Rath/ oder so es für gut angesehen/ in vollem Rath vorzunehmen/ die *Relationes* wiederum anzuhören/ und sich einer Urtheil zu vergleichen. Welchem nicht allein die im Cammer-*Concept part. 1. tit. 25. §. 1.* allegirte nachherige Verordnungen inhæriren/ sondern,

es ist auch in dem *Instrumento Pacis Westphalicæ, Artic. 5. §. Visitatio &c. 56.* bestättiget/ und dahin erläutert worden/ daß nemlich *in dijudicandis Causis Ecclesiasticis vel Politicis inter partes suprà expressas vertentibus, ex paritate Assessorum utriusque Religionis postquam in pleno etiam Senatu, pari tamen semper utrinque Judicantium numero examinatæ fuerint, Catholicis quidem in unam, Augustanæ verò Confessionis Assessoribus in aliam abeuntibus, remittuntor ad Comitia Imperii universalia &c.* Und ist sehr merckwürdig/ daß durch die vorermeldte *Ordinat. Camer. de Anno 1555. in Proœmio*, alle andere hiebevor aufgerichtete Ordnung- und Satzungen/ so dieser Ordnung zuwider verstanden werden möchten / hiermit cassiret und abgethan seyn sollen: Wohin auch das *Instrumentum Pac. Westphal. Artic. 17. §. Contra hanc Transactionem &c. 3.* außtrücklich gehet. Dahero dann unsere höchst- und hohe Principalen, auch Obere und Committenten um so weniger finden können/ daß auch hierin der Evangelischen Visitatoren Provocation auf die Reichs-Satzungen unrecht gewesen/ als in allen denen vielen Visitations-Abschieden und anderen Ordnungen / so von 1555. biß 1600. des Cammer-Gerichts wegen offt von Jahren zu Jahren ergangen/ und minutissima in Consideration gekommen/ nicht ein einigesmal wegen eines solchen Voti decisivi Beschwehrde oder Anregung geschehen/ welches in solchen Zeiten/ da alles herfür gesucht und geregt worden/ unaußbleiblich gewesen wäre/ fals man hierunter von dem zeitlichen Cammer-Richter einige Prærogativen vindiciren zu können geglaubet hätte / sondern vielmehr im Gegentheil ist in dergleichen Fällen die Observantz und das Herkommen vor die in gedachter Cammer-Gerichts-Ordnung de Anno 1555. verfügte Adjunction geblieben / auch so auf die Nachkommen fortgepflantzet worden / daß es vielmehr vor eine Umstürtzung des Status Cameralis, folglich der Reichs-Verfassung mit zu halten seyn würde / hierunter eine andere Arth und Weise einzuführen / als was obgedachte Reichs-Gesetze / nemlich die Cammer-Gerichts-Ordnung de Anno 1555. und der Westphälische Friede vermögen.

Euer

Euer Kayserliche Majestät geruhen von uns allergnädigst persuadirt zu seyn / daß dergleichen Neuerung und gefährliche Absichten / als man eine Zeither Euer Kayserlichen Majestät wider uns und andere Evangelische / insonderheit die Visitatoren Dero und des Reichs Cammer-Gerichts / vorzubringen bemühet gewesen / von uns und allen übrigen weit entfernet seyen. Und gleichwie wir in mehr andern Sachen bemercken müssen / daß man zu eigenen Neben-Absehen alsofort Euer Kayserlichen Majestät allerhöchste Authorität zum Vorwand brauche / und unser in denen Reichs-Satzungen gegründetes Verfahren aufs ärgste außlege / da unsere höchst- und hohe Herren Principalen, auch Obere und Committenten, wo nicht mehr / doch gewiß mit eben der Devotion, als andere Stände / vor Euer Kayserlichen Majestät allerhöchste Authorität seyen und seyn werden / wie auch dahin angewiesen sind / und nicht mit Worten / sondern in der That und Wahrheit vor den Kayserlichen allerhöchsten Respect nicht minder als andere zu eiffern / in allen Gelegenheiten allerunterthänigst an den Tag legen werden / ja wohl vor uns allein Sachen / so Euer Kayserlichen Majestät præjudicirlich / geahndet hätten / wann nicht alles / was wir thun / aufs gehäßigste angebracht würde ; Als leben wir der allerunterthänigsten Zuversicht / Euer Kayserliche Majestät werden bey weiterer allergnädigsten Uberlegung der Sachen die Evangelische Visitatoren und uns der widrigen Anschuldigung allermildest entheben / und uns zu Dero allerhöchsten Gnade und Hulde allergnädigst empfohlen seyn lassen / die wir mit der allertieffesten Verehrung und ersinnlichsten Submission biß ins Grab nie aufhören werden zu seyn /

Euer Kayserlichen Majestät

Regenspurg den 8. April. 1710.

Allerunterthänigst-treugehorsamste /

Der Evangelischen Churfürsten / Fürsten und Ständen zu gegenwärtiger Reichs-Versammlung gevollmächtigte Räthe / Bottschafften und Gesandte.

Schema

Schema Sigillantium.

Churfürstliche.

No. 1. Chur-Sachsen. No. 2. Chur-Brandenburg. No. 3. Chur-Braunschweig.

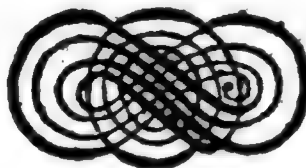
Fürstliche.

No. 1. Magdeburg.
No. 2. Schweden-Bremen.
No. 3. Sachsen-Coburg. } Dies 2da.
No. 4. Sachsen-Gotha. } Dies 2da.
No. 5. Sachsen-Altenburg. } Dies 2da.
No. 6. Sachsen-Weymar. } Dies 2da.
No. 7. Sachsen-Eisenach. } Dies 2da.
No. 8. Brandenburg-Culmbach.
No. 9. Brandenburg-Onolzbach.
No. 10. Braunschweig-Zell.
No. 11. Braunschweig-Calenberg.
No. 12. Braunschweig-Wolffenbüttel.
No. 13. Braunschweig-Grubenhagen.
No. 14. Halberstadt.
No. 15. Würtemberg. } Stroph. 8va.
No. 16. Baaden-Durlach. } Stroph. 8va.
No. 17. Hessen-Cassel. } Stroph. 8va.
No. 18. Hessen-Darmstadt. } Stroph. 8va.
No. 19. Vor-Pommern. } Stroph. 8va.
No. 20. Hinter-Pommern. } Stroph. 8va.
No. 21. Mecklenb. Schwerin. } Stroph. 8va.
No. 22. Mecklenb. Güstrau. } Stroph. 8va.
No. 23. Minden.
No. 24. Anhalt.
No. 25. Henneberg.
No. 26. Camin.
No. 27. Ratzeburg.
No. 28. Wetterauische } Grafen.
No. 29. Fränckische } Grafen.
No. 30. Westphälische } Grafen.

Reichs-Städtische.

Rheinische Banck.
Dortmund.
Nordhausen.

Oberländische Banck.
Regenspurg.
Kempten.

JUS

JUS CAMERALE

Consideratur vel in fundanda Judicii hujus Imperialis Jurisdictione, vel in ipso Processu Causarum. Duplex hæc consideratio duas dabit tractationis Sectiones. In prima spectabitur Jurisdictio Cameralis positivè & negativè. Positivè, in genere, & in specie, quomodo fundetur vel in prima Instantia, vel in secunda. In prima, ratione vel Personarum, vel Causarum. *Partitio.*

SECTIO I.

§. I.

Urisdictio Cameralis est vel *Legalis & Ordinaria*, vel *Voluntaria & Arbitraria*. Hæc, quando inter immediatos Imperii Cives recipitur *Compromissum*, *Concept. Ordinat. Camer. part. 2. tit. 29.* Blum. *Processs. Camer. tit. 38.* Roding. *Pandect. Camer. lib. 1. tit. 4. §. 71. seqq.* [conf. Umm. *Disputat. ad Process. Judiciar. 1. thes. 1. num. 4. circa fin.*] Cujus rei tamen exempla recentiora non extant. (*a*) Antiquiora, fortè & novissima vide *in Sentent. Cameral. Collectione nova Anno 1610. num. 490. & 495. Anno 1612. num. 497. Anno 1619. num. 571. Anno 1620. num. 578. Anno 1625. num. 605.* vid. Klock. *Relat. Cam. 138.* [add. *suprà Auctar. XVII.* & Roding. *Pandect. Cam. Mantiss. XIII.*] Recentius exemplum in Hofmanni *Supplication. tit. 30. num. 23.*

Num. 1. Jurisdictio Cameræ vel Legalis vel Arbitraria.

 (*a*) Cau-

Num. 2. Compromissa quare non frequententur.

(a) *Causæ videntur esse plures: Vel, quod arbitria olim non minori temporis tractu fuerint reddita quàm Sententia in Causis ad Cameram ex Lege delatis. Cui obstaculo facilè adferri posset remedium sine laborum ordinariorum detrimento. Vel, quod Reus Actoris intentionem fundatam agnoscens, eundem longioribus ambagibus implicari malit: Vel, quod ipsa hæc Constitutio in Consilium, ubi de terminandis Controversiis agitur, non deducatur. Compromissorum inter immediatos Imperii Cives initorum eâ lege, ut Acta ad Academias transmitterentur; exempla meminimus plura. Pauciora, ubi Controversia ea ratione fuerit terminata. Si ad Cameram compromissa deferrentur, multis subterfugiis, procrastinationibus suspicionibusque poneretur obex. Verum enim verò totius negotii principium est res arbitrii partium liberi: vide de Compromissis & Officio Judicis Compromissarii* Rulant. de Commissar. part. 4. lib. 7. cap. 2.

Num. 3. Definitur Legalis Jurisdictio.

Illa, Legalis Jurisdictio, est potestas res controversas [secundùm Jus scriptum & Observantiam] dijudicandi [& exequendi] Collegio Camerali Lege Imperii delata, [vid. Roding. *lib. 1. tit. 3. §. 2.*] (b)

Num. 4. Discursus, an Camera dependeat à Cæsare, vel simul à Statibus Imperii.

Diversæ JCtorum sententiæ.

Alii Cæsari soli tribuunt.

(b) *In duas Partes abierunt sententiæ JCtorum de Jurisdictione Camerali, an à Cæsare solo, an verò ab Imperii Statibus simul Collegio Camerali sit delata? Vel: ut alii exprimunt, an Camera dependeat à Cæsare vel simul à Statibus? Cæsari id tribuunt* Syringius de Pace Relig. conclus. 54. Tobias Oelhafen in Nucl. Jurispubl. Lampadius de Republ. Roman. German. part. 3. cap. 16. §. 8. *quem sequuntur* Kulpisius ad Monzamban. part. 2. cap. 5. §. 20. Strauchius Institut. Jurispubl. lib. 1. tit. 10. §. 3. Boecler. Notit Imper. lib. 13. cap. 2. *Ampliore cum deductione tuentur eam sententiam* Stammlerus de Reservatis §. 34. 35. Lynckerus in Analect. ad Schweder. Part. Spec. sect. 1. cap. 8. §. 3. cap. 13. §. 8. cap. 14. §. 3. *&* in Commentar. ad Capitulat. Joseph. doctrina communi §. 9. & 11. Deckherrus in Vindic. ad Blum. tit. 25. num. 6.

Alii etiam Statibus.

E contra Status Imperii in Consortium cum Imperatore admittunt Hippolitus à Lapide, *sive qui sub eo nomine latere voluit* Joachimus Transee à Roseneck, *Minister Suecicus in Aula Brandenburgica tempore Tractatuum Pacis Osnabrugensium*, Differtat. de Rat. Stat. part. 1. cap. 10. sect. 5. Schwederus Jur. Publ. dictis locis in Analect. Lynckeri notatis. Hornius Jur. Publ. cap. 54. num. 4. dictus Joh. Strauch. antea in Differtat. Exoter. 13. thes. 5. Datt. de Pac. Publ. lib. 4. cap. 1. num. 65. & 176. [B. Auctor Observat. Forens. 2. pag. 11. in fin.]

Alle-

Allegatur etiam in hanc sententiam Gailius lib. 1. observat. 41. num. 3. & observat. 121. & in Decisione 46. num. 94. Collectionis Gylmannianæ lib. 1. pag. 613. adde Decis. 41. num. 12. pag. 552. *Nisi fortè* Gailius *ad mentem* Lampadii *quam exponit summatim* dicto cap. 16. §. 11. *est explicandus: Institutionem Cameræ & expediendæ Jurisdictionis modum rationemque à communi Cæsaris & Ordinum consensu procedere, Jurisdictionem ipsam seu reddendi Juris potestatem à sola Cæsarea Majestate fluere,* Goldast Reichs-Satz. pag. 185. Recess. Imper. 1467. §. 7. *quam sententiam etiam laudat* Deckherrus dicto loco pag. 125. & 130. *qui tamen* in principio dicti num. 6 *ita ajebat:* Nunquam in Lege publica Status, præsente Imperatore, aut in tranquilla Republica affectarunt supremæ Jurisdictionis communionem: nunquam se deturbari concessit Cæsar. Nec principia Historiarum, vel tersioris de Jure Publico doctrinæ evincunt. Certè enim, sicut veteri Judicio Cameræ nemo Jurisdictionem tribuit, nemo in eo hanc exercuit, nisi solus Imperator; ita quoque inposterum exercebit solus inviolabilem: donec vel Lege, vel Pacto, alius in communionem adscitus probetur. Silent verò hîc Leges Imperii fundamentales Recessusque. *Non defuêre olim neque hodienum desunt qui Jurisdictionis summa in Imperio Consortium Statibus Imperii dudum ante institutum Camerale Judicium à Carolingorum ætate tribuant, quam sententiam propugnavit scena sua serviens supradictus* Hippolitus à Lapide part. 1. cap. 10. sect. 2. per tot. *&* sect. 3. & sect. 4. *Ubi* dicta sect. 3. *circa finem Electorem Saxoniæ crassi arguit erroris, qui Judicium* das Fürsten-Recht *tanquam rem inauditam dixisset in Responso ad Unitorum Principum Literas 10. Februar. 1610. Exempla antiqua* des Fürsten-Rechts *collegit ibidem Auctor personatus.* [conf. Lauterbach. Colleg. Pract. lib. 48. tit. 1. §. 27.] *Eadem leguntur in Scripto cui titulus:* Kurtzer und gegründeter Bericht/ ob die Kayserliche Majestät in Sachen Fürstenthum/ Graffschafften rc. belangend/ so vom Reich zu Lehen rühren/ und einem Theil gäntzlich und endlich abgesprochen werden sollen/ allein/ und zwar durch den Reichs-Hof-Rath/ oder mit Zuziehung der Chur- und Fürsten des Reichs/ als Parium Curiæ zu erkennen und zu sprechen. *Cujus Scripti Auctor perhibetur fuisse* Marquardus Freherus, *ab aliis,* Michaël Lœfenius, vid. Kulpis ad Monzamban. part. 2. cap. 5. §. 21. pag. 145. *Totum inseruit Actis Publicis* Londorpius tom. 2. lib. 1. tractat. 2. *ex quo postea sub novo Titulo* Electorum Juris Publici *editum fuit* à Cassandro Thucelio sive Christian. Leonhard. Leuchtio part. 1. cap. 1. An. 1694.

Gailii sententia exponitur. Et Lampadii.

Item Deckherri.

Auctores qui Statibus Imperii Consortium summæ Jurisdictionis in Imperio tribuunt: ubi vom Fürsten-Recht.

Plenius hanc materiam tractarunt Schottelius Jur. singular. German. cap. 5. Joh. Gröningius Bibliotheca Universal. Dissertat. 3. *quam* de Jure Principum *inscripsit.* *Et novissime* Auctor Quinquertii Cameralis in Appendice zur ersten Frag ad §. 27. pag. mihi 74. seqq. *In contrarium*, Andlerus Consiliarius Imperial. Aulicus Jurisprud. Publ. & Privat. lib. 2. tit. 31. & tom. 2. Constitut. Imper. sub Rubrica Fürsten.

Recensitis hactenus sententiis JCtorum & indicatis Scriptis, sufficiet nobis textum Constitutionum Imperii sequi, neque enim ad alias locutiones aut consequentias deflectere est animus. Textus praecipui sunt:

Textus Constitutionum Imperialium quid dicant?

Ordinatio Maximiliani I. Anno 1495. princip. **Wir haben** aus beweglichen Ursachen einen gemeinen Land-Frieden durch das Heilige Römische Reich und Teutsche Nation aufgericht und zu halten gebotten. Und nachdem derselbe ohne redlich/ehrbar/und förderlich Recht/ schwerlich im Wesen bestehen mag/ darum auch gemeinen Nutz zu fördern/ und zu Nothdurfft Euer aller/ **Unser und des Heiligen Reichs Cammer-Gericht/ mit zeitigem Rath Euer der Churfürsten/ Fürsten und gemeiner Versammlung auf Unserm und des Reichs Tag zu Worms aufzurichten und zu halten fürgenommen und geordnet/** in Form und Maaß als hernach folget. *Adde §. 28. hujus Ordinationis*, ubi von Declaration der Ordnung/ daß Kayserliche Majestät darin mit Rath und Willen der Churfürsten/ Fürsten und Versammlung handlen wollen.

Ordinatio Caroli V. Anno 1521. princip. **So haben Wir mit Euer der Churfürsten/ Fürsten und Stände zeitigem Rath/ Willen und Wissen/** Unser Kayserlich Cammer-Gericht/ wie das hiebevor auf dem gehaltenen Reichs-Tag allhier zu Worms im 1495ten Jahr in eine Ordnung gestellet/ und nachfolgends in vielen gehaltenen Reichs-Tägen zum Theil weiter declariret und gebessert worden ist/ doch mit etlichen nothdürfftigen Aenderungen und Zufällen/ wie das hinfürter gehalten werden soll/ **aufgericht/ gesetzt/ und geordnet/ und thun das hiermit in Krafft dieses Briefs/** wie hernach folget.

Recess. Imper. 1541. §. 31. So meynen und wollen wir/ daß unser Kayserlich Cammer-Gericht im Heiligen Reich/ und wie das **durch Uns und gemeine Stände** auf jüngst gehaltenen zweyen Reichs-Tägen (*scil. Anno 1530. §. 73. seqq. & Anno 1532. Artic. III.*) aufgericht und geordnet ist/ im Wesen bleiben/ demselben von Churfürsten/

ſten/ Fürſten und gemeinen Ständen Gehorſam geleiſtet/ und ſein freyer/ ſtracker unverhinderter Lauff gelaſſen werden ſolle.

Transact. Passav. 1552. §. So viel aber ꝛc. *11.* Da etwas beſchwerliches oder bedenckliches in der Cammer-Gerichts-Ordnung ſich ſolte ereignen/ dieweil ſolche Ordnung mit gemeiner Stände Bewilligung in gemeiner Reichs-Verſammlung aufgericht und beſchloſſen/ daß die beſtändiglich nicht/ dann wiederum durch die Kayſerliche Majeſtät und gemeine Stände/ insgemein/ oder aber/ ſo viel es die Gelegenheit erleiden mag/ den ordentlichen Weeg der Viſitation gemeldten Cammer-Gerichts/ oder ſonſt/ mag geändert und erlediget werden. *Adde seq. Recess. Imper. August.an. An. 1555.* §. Ferner nachdem ꝛc. *104. & §. 105.* Demnach haben Wir/ ſamt der Churfürſten Räthen/ erſcheinenden Fürſten/ Ständen und Bottſchafften/ angeregte Ordnung zu überſehen fürgenommen/ und Uns mit Ihnen/ in derſelben etliche Aenderungen/ Emendation und Zuſatz zu thun/ verglichen und entſchloſſen.

Præfatio Novæ Ordinationis Carolinæ Anno 1555. Gemeine Stände hätten ſolche in allen und jeden ihren Theilen und Puncten mit allem Fleiß erwogen/ und Ihro Kayſerliche Majeſtät dieſelbige durch eine ſondere Conſtitution zu beſtättigen/ und in das Reich zu verkünden/ zu publiciren/ und öffentlich außgeben zu laſſen/ wiederum zugeſtellet.

In hac Ordinatione Camerali, quæ adhuc hodie κατ᾽ ἐξοχὴν *ita dicitur part. 1. tit. 8. sequentia habentur:* Es ſollen ſich auch inſonderheit die Beyſitzer/ in Betrachtung/ daß ſie von Kayſerlicher Majeſtät/ auch Churfürſten/ Fürſten und Ständen des Heiligen Römiſchen Reichs an ſolche hohe Juſtitien verordnet/ und an ihrer Statt ſitzen ꝛc. *Quæ verba jam antea* in Receſſu Viſitationis 1531. §. 29. *Corpori Recessuum Imperii inserto reperiuntur & ex hoc loco in Ordinationem translata fuére. Addita deinde fuére* in Memoriali Viſitat. 1570. §. 1. *& ex hoc* in reviſam Ordinatiónem vulgò das Concept, translata, tit. 9. verba: Uns und dieſelbe diß Orths tanquam perpetui togati Senatores in Senatu Imperii repræſentiren.

Recess. Imper. Spir. de Anno 1557. §. *20. seq.* [inprimis *Ordinat. Cam. 1538. in princip.*] *De Juramento Personarum Cameralium ita constitutum:* Weiter iſt auch Kayſerlicher Majeſtät Befehl/ daß ihr geloben und ſchwéren ſolt/ Ihrer Kayſerlichen Majeſtät und dem Reich getreu und gehorſam zu ſeyn/ (antea jurabant tantum Cæſari und dem Cam-

 mer-

mer-Gericht/ *Recess. Imper. 1555. §. 114. ubi in omnibus ferè Exemplaribus vitiosè impressum est,* dem Cammer-Richter.) Ihrer Kayserlichen Majestät und des Reichs Jurisdiction, so viel an euch ist/ treulich zu erhalten. *Quæ Juramenti Formula, juncta illa quæ est* in Ordinatione Camer. part. 1. tit. 57. seqq. *non soli Judex Præsides & Assessores, sed omnes Personæ Camerales in hunc usque diem adstringuntur,* vid. Concept. Ordinat. Camer. part. 1. tit. 77. *Hinc & solennes Formulæ in Sententiis Cameralibus ubi de violatione Jurisdictionis Imperialis agitur:* Zur Schmäh- Veracht- und Verletzung Kayserlicher Majestät Hoheit/ und Abbruch derselben Majestät und des Heiligen Reichs oberster Jurisdiction &c. [vid. Barth. Collect. Sentent. Camer. tom. 1. Sentent. de 20. Febr. 1512.] Quinquert. Camerale quæst. 1 §. 27. Gegen den schuldigen Respect dieses der Kayserlichen Majestät und des Heiligen Römischen Reichs höchsten und dieselbe repræsentirenden Gerichts/ *7. Julii Anno 1685.* apud Roding. lib. 1. tit. 3. §. 14. *Ita & in Sententiis circa Insinuationem Privilegiorum est Formula consueta:* Vorbehältlich des Heiligen Reichs Ober- und Gerechtigkeit/ vid. Quinquert. Cameral. quæst. 2. §. 47. Recess. Imper. Noviss. Anno 1654. §. 116. des Heiligen Reichs Jurisdiction &c. & §. 165. Damit aber auch unserm und des Heiligen Reichs Cammer-Gericht/ als welches uns samt Chur-Fürsten und Ständen des Reichs repræsentiret / und nun wiederum so ansehnlich und stattlich ersetzet wird/ Inhalts der vorigen Reichs-Abschiede und Ordnungen seine Authorität/ Jurisdiction, und Gewalt / wie sichs gebühret / erhalten 2c. 2c. *De* Repræsentatione *notandum, singulos Assessores Repræsentationem Status à quo sunt præsentati attribuere sibi non debere,* Concept. Ordinat. Camer. part. 1. tit. 9. princip. Recess. Visitat. Noviss. Anno 1713. §. 22. Quinquert. Camer. quæst. 1. num. 1. seqq. [inprimis num. 18.] *Ex quibus omnibus colligi potest: An secundum vel contra Leges Imperii aut mentem Constitutionum locuti sint Consiliarii trium Electorum, Palatini, Saxonici, & Brandenburgici, in Replica ad Rudolphum II. Imperat. Anno 1598.* apud Londorp. tom. 2. lib. 1. tractat. 4. (*integer locus recensebitur infrà lit. b.*) Daß Herr Cammer-Richter und Beysitzer ihre Jurisdiction von Euer Kayserlichen Majestät und allgemeinen Ständen des Reichs sammentlich haben: vide Stammler. de Reservatis §. 35. Deckher. Vindic. ad Blum. tit. 25. num. 9. in fin. pag. 129. Andler. Jurisprud. Publ. part. 2. tit. 3. num. 33. [B. Auctor Observat. Forens. 2. pag. 11. in fin.] *Nos observamus in universum: Legum & Constitutionum Imperii verbis rectè tradi mate-*

Assessores an repræsentent suos Præsentantes.

materiam Jurisdictionis Cameræ, minimè verò verbis Scriptorum editorum vel à singulis Statibus Imperii vel eorum Ministris, qua cumprimis ad rationem temporum & causarum quas tuentur respiciunt. Hippoliti à Lapide [vid. suprà pag. 2. in fin.] *Libellum tempore Tractatuum Pacis Osnabrugensium ad turbas in Imperio fovendas conditum esse, sunt qui affirmant. Maneant in eo bona quæ bona sunt, inspiciantur quæ velata, distinguantur color & species à veris rerum momentis, belli proposita à Pacis Jure studioque, à falsis vera, noxia ab utilibus. Hoc fuit* Illustris Lynckeri *olim Judicium. Scilicet qui Jurispublici Doctrinas & Principia in Scriptis sæpè diversissima legit, nisi simul Historiam consulat, Auctorisque scopum, facile in errorem prolabi potest. Multa audacius proferuntur tempore turbulento quæ alias reticentur. Interdum partium studia hæc illave principia defendere suadent. Alii ex principiis quibus à Juventute sunt imbuti, ad mentem Magistrorum loquuntur. Neque desunt inferioris sortis conscribillatores, qui lucelli gratia à Bibliopolis quæsiti, nihil non chartæ & typis committere audent. Rejiciendi sunt inprimis tales* Specularii novi, *&* Recentioris Historiæ, (*somniorum propriorum potius*) Promicondi. [*Add.* infrà §. 6. num. 16. in fin.]

Observatio Auctoris: non aliter nisi cum Legibus esse sentiendum.

De Hippolito à Lapide.

Historia consulenda est ad intelligenda Jurispublici Principia diversa & Auctorum indoles.

Est itaque Jurisdictio Cameralis ordinaria, non delegata, [vid. *Recess. Imper. 1524. §. 18.*] Strauch. *Dissertat. Exoter. 13. thes. 5.* Blum. *tit. 25. num. 7.* ubi Deckher. *in Vindic.* Horn. *Jur. Publ. cap. 55. num. 4.* (c)

Num. 5. Est ordinaria Jurisdictio Cameræ.

(c) *Quæritur hic de* Remissionibus *Causarum à Cæsare ad Cameram, an delegata sit tum Jurisdictio? Resp. Esse Remissionum plures species. Alia est Remissio quæ dicitur Supplica v. gr. ad Imperatorem delata, pro excitatione Judicii Cameralis in Causa ibi jam tum pendente*, [conf. infrà B. Auctor. Animadvers. ad Observat. Magenhorst. 57. & part. 3. Observat. Forens. 253.] *Alia Remissio Causæ ad Aulam Cæsaream primum deductæ, & ex causis Imperatorem moventibus Cameræ demandatæ. Prior species est Excitatorium magis Rescriptum, quam Remissio proprie dicta, & adhuc frequentatur, neque efficit Jurisdictionem delegatam. Posterioris verò Remissionis post institutum Judicium Aulicum Exempla non negaverim quidem extitisse unquam, neque etiam de potestate Imperatoris dubitaverit quisquam, atque delegatam Jurisdictionem eo casu agnoscerem*, vid. Gylman. in Symphorem. Quæst. Jur. Controvers. Rubrica: Remissiones. in fine. *Sed tamen exemplorum talium ego non memini, quæ vel ex lectione vel auditione didicerim.* [vid. suprà Auctar. XVIII.] *Exceptis casibus ubi Justitii tempore Causæ antea in Camera pendentes provisionaliter in Aula Cæsarea fuère tractata, quæ deinde finito Justitio ad Cameram remissa fuere, quandoque etiam*

Num. 6. De Remissionibus Causarum ad Cameram.

cum Actis. Cujus rei exempla non desunt, sed inde non fit delegata Jurisdictio, quæ antea erat ordinaria. Et facit id Imperator juxta Capitulat. Noviss. Artic. 16. *Ad quam verò Remissionis speciem referendæ sint illæ Causæ quæ exprimuntur* in Collect. nova Sententiarum num. 625. & 629. *non nisi ex Actis, quæ in promptu non sunt, dignosci poterit. Post Recessum Imperii 1654. Rubricæ talis* Remissionis *moderni Camerales non meminere.*

Num. 7. Est Jurisdictio suprema. A Camera ad superiorem non datur Appellatio, quia est das oberste und letzte Gericht im Reich / *Concept. Ordin. Cam. part. 1. tit. 3. princ.* & *part. 3. tit. 61.* Judicat nomine Cæsaris,
Num. 8. Non quiescit morte Imperatoris, sed continuatur Vicariorum nomine. Cæsar autem non est se ipso superior. Neque tamen à morte Imperatoris Cameræ Jurisdictio quiescit, sed Vicariorum nomine continuatur, Blum. *tit. 25. num. 9.* (*d*)

Num. 9. Differentia Consilii Imperialis Aulici.

(*d*) *Consilium Imperiale Aulicum defuncto Imperatore extinctum esse puto magis quam suspensum, nam ad Vicarios Imperii omnis defertur potestas,* Roding. lib. 1. tit. 3. §. 6. [& lib. 3. tit. 2. §. 15.] conf. Lyncker. in Analect. ad Schweder. Jur. Publ. part. special. cap. 12. §. 13. *Quilibet enim Vicariorum in suo districtu peculiare instituit Judicium supremum Vicariatus, quod vice Judicii Aulici fungitur,* [Struvii Corp. Jur. Publ. cap. 26. §. 14.] *cujus Acta quomodo Imperator electus ratihabere se velle promittat?* vide Capitulat. Noviss. Artic. 3. *Errat plane* Textor ad Recess. Imper. Noviss. disputat. 1. thes. 51. *dum tradit expeditiones tantum Judicii Aulici, sicut in Camera, suspendi: Imo verò Officium istius supremi Judicii mortuo Imperatore penitus quiescit. Differentias utriusque Imperialis Judicii exposuit* Discursus Anonymi [Joh. Andr. Gerhard.] Unterricht wie die Processe bey den höchsten Kayserlichen Reichs-Gerichten wohl ein- und außzuführen / *quem inseruit* dem Reichs-Archivo Auctor Operis hujus celeberrimi part. general. sect. 2. pag. 53. cujus Discursus cum Animadversionibus nostris subitaneis nova editio prodiit Wezlariæ Anno 1736. *Casus in quibus Camera Imperialis cum Judicio Aulico non concurrat, exposuit* peculiari Dissertatione in Academia Viadrina Joh. à Schulz Szulecki Anno 1706. conf. Electa Jurispubl. tom. 4. sect. 1.

De quæstione Historica utrum ex Judiciis Imperialibus sit antiquius, videndus Deckherrus in Vindiciis ad Blum. tit. 4. num. 1. 2. & in Concord. suprem. Tribunal. cap. 1. [B. Auctor in Histor. Sustentat. Cam. imper. pag. 2. seqq.]

Lite-

Literas DD. Vicariorum ad Collegium Camerale post mortem Josephi Imperatoris exaratas, unà cum Formula Expeditionum in Camera nomine Vicariorum faciendarum, vide *in Diario Election. Caroli VI. Augustissimi Imperat. part. 1. pag. 11.* Num. 10. De Formula Expeditionum, & Sigillo.

Sigillum à Vicariis, & posteà ab electo Imperatore transmittitur Electori Moguntino Imperii Archi-Cancellario, qui Præfecto Cancellariæ ejusdem usum demandat, quod priusquam sit factum, Processus decernuntur, Acta referuntur, Sententiæ publicantur, sed Expeditiones solennes *sub Aquila*, ut ajunt, in Cancellaria differuntur.

Camerale Judicium tanquam suspectum recusari nequit, Roding. *lib. 1. tit. 3. §. 11.* Strauch. *Dissertat. Exoter. 13. §. 11. 12.* Gail. *lib. 1. observat. 33.* Ratio est, quia est supremum, & daretur aliàs in infinitum progressus, recusari tamen potest unus vel alter Assessorum, *Concept. Ordinat. Cam. part. 1. tit. 34. §. fin.* Idque ex causis justis, de quibus Cognitio est Collegii pleni, *Recess. Visitat. Noviss. 1713. §. 62. & 67.* Neque erit valida causa Recusationis, quod lis ipsum Cameræ Judicem concernat, vid. *Concept. Ordinat. Cam. part. 1. tit. 12. §. 8.* qui locus ex *Visitat. Defect* - Anzeig *Judic. & Assessor. 1556. §.* Da auch Cammer-Richter 2c. *11.* est desumtus. Num. 11. Camera non recusari potest tanquam suspectus Judex. Quomodo recusetur unus Assessorum.

Camera non delegat [integras] causas, (*e*) sed tantum Actus quosdam Judiciales celerioris Expeditionis gratia, uti Examina Testium, ocularem Inspectionem, Liquidationem, Roding. *lib. 1. tit. 3. §. 16.* Blum. *tit. 25. num. 14.* [& similes, de quibus conf. B. Auct. *infrà Sect. II. §. 3. num. 12.* Böhmer. *Jur. Ecclesiast. Protestant. lib. 1. tit. 29. §. 43.* & Koch. *ad Ordinat. Camer. part. 2. tit. 1. num. 2.*] (*f*) Num. 12. Camera quales Actus deleget.

(*e*) *Quæritur an delegare non possit æque, ut fit à Consilio Imperiali Aulico? Pro affirmativa facit (1.) quod Ordinarius Judex delegare queat Jurisdictionem; (2.) quod nullibi extet prohibitio; (3.) imo quod ipsa Legislatio Cameralis hanc potestatem agnoscat*, vid. Ordinat. Camer. Maximiliani I. Wormat. 1495. tit. Von Taxation der Brief. §. 17. verba: Für eine Commission in der eine gantze Sache mit allen Anhängen und Umständen zu endlichem Abschied befohlen wird. [add. Koch. ad An non possit delegare alio modo.

 Ordi-

Ordinat. Camer. part. 1. tit. 33. num. 1.] *Circumstantias peculiares esse oportet ut ejusmodi decernatur Commissio, imo neque in Judicio Aulico Commissiones tales fiunt nisi ex causis gravioribus, etsi ibi frequentiores sint, etiam Supplica pro Commissione, quales in Camera non exhibentur. Negat Camera hanc potestatem competere* Lyncker. de Gravam. Extrajud. cap. 5. sect. 1. num. 7. pag. 440. & Dissertat. de Commissar. Imperial. ad caus. Justit. §. 14. & 21.

Abusus Commissionum in Judiciis Statuum.

(f) *Dici non potest quanta Juris & Justitia confusio Instantiarumque multiplicatio oriatur, si ab ordinario Judice ad delegatum causa deferantur. Actus quidam Judiciarii rectè per Commissarios expediuntur, atque ut id fiat, utile est. Sed integrarum causarum delegatio frequentior, ubi benè constituta est res judiciaria, locum habere non debet. Principes delegando causas & ordinaria Judicia impediendo non Partibus, sed Commissariis gratiam faciunt,* conf. Churfürstliche Sächsische Erledigung der Gebrechen An. 1661. tit. von Justitien-Sachen §. 39.

Num. 13. Imperator non impedit Jurisdictionem Cameræ, neque causas avocat.

Ab Imperatore Jurisdictio Cameralis impediri non debet prohibendo, vel inhibendo aut causas avocando, *Capitulat. Noviss. artic. 16.* [*Ordinat. Judic. Aul. Ferdin. III. tit. 2. §. 7.*] *Recess. Imper. 1654. §. 165.* Roding. *lib. 1. tit. 3. §. 21. Quinquert. Camerale quæst. 1. §. 19. & quæst. 2. §. 15. 51. & 70.* Fritsch. *Dissertat. de Avocat. Causar. cap. 3. §. 6. 7.* [B. Auctor. *Part. 3. Observat. Forens. 253.*] In causis reservatis Imperatori tantum abest ut Camera sibi arroget Jurisdictionem, ut potius sua sponte talia negotia ad competens Forum remittat; Sanè omni cum sollicitudine priusquam decernuntur Processus, inquirit de Jurisdictione fundata, [conf. *infrà §. II. num. 3.*] & si ob causæ qualitatem non fundata sit juxta Leges Imperii, tunc causæ tales non recipiuntur. Neque Imperator à Collegio Camerali Literas Informatorias cum præfixione Termini exigere solet, Roding. *dict. loc. §. 23. 24.* [Deckher. *in Vindic. tit. 25. num. 21. & in Concord. Suprem. Tribunal. cap. 10. sect. 1. subsect. 3. num. 34.*] Si quæ negotia, ad Camerale Judicium attinentia in Aula Cæsarea tractanda veniant, est enim Imperator sicut totius Imperii, ita & hujus Judicii Caput & summus Protector, consuetum est ut fiat id non per Judicium Imperatoris Aulicum, cujus in se auctoritatem

De Causis Imperatori reservatis.

Num. 14. Imperator non petit Literas Informatorias cum Termino.

Num. 15. Negotia Cameralia in Aula Cæsar. per speciales Delegatos tractantur.

tatem Camera non agnoſcit, neque per Leges Imperii id liceret, ſed per Miniſtros ad ea negotia ſpecialiter delegatos. (*g*)

(*g*) *Hic notanda eſt Expeditionis in Aula Imperiali diverſitas. Unum quodque Collegium ſuos ibi habet Referendarios & Secretarios qui ſubſcribere ſolent infimo loco. Quæ Subſcriptio facit indicium unde Reſcriptum vel alia Expeditionis ſpecies promanaverit. Ea quæ à Judicio Aulico proveniunt, Subſcriptionem Secretarii Judicii, quod officium jam dudum* Menshengenii [*hodie* de Glandorff, & de Waldſtätten] *obierunt, habent. Reliqua in Negotiis Imperii publicis, quo etiam Cameralia rectè referuntur, à Referendario Conſilii Secretioris ad Negotia Imperii, ſubſcribuntur, quo munere fungitur hucuſque Vir & meritis & orationis vi planè ſingulari pollens* de Glandorff, [*hodie* de Bartenſtein.]

Diverſitas Expeditionum in Aula Cæſarea.

De Concurſu Jurisdictionis Cameræ cum Judicio Aulico alia eſt inſpectio, qui inter Judicia duo ſuprema quorum alterum ab altero non dependet, facile evenire poteſt. Et tum Præventioni eſt locus, vid. *Ordinat. Judic. Aul. Ferdin. III. tit. 2. §.* So wollen wir auch ꝛc. *7.* Schwanman. *Obſervat. Camer. 4.* Maurit. *Diſputat. de Judicio Aulico §. 12. ſeqq.* Textor *ad Receſſ. Imper. Noviſſ. diſputat. 1. theſ. 56.* Blum. *tit. 25. num. 47. & 54.* ubi vid. Deckher. *in Vindic.* eundemque *in Proceſſ. Informativ. cap. 1. pag. 45. ſeqq.* & *cap. 2. pag. 49. Quinquert. Cam. quæſt. 2. §. 54.* Simplex autem Documentum Litispendentiæ ex Cancellaria Judicii hujus illiusve emanatum, non ſiſtit confeſtim Judicii alterius curſum niſi etiam ſpecialius de ea conſtiterit. Ita Judicium Aulicum ad tale Documentum *ſub Aquila* in Camerali Cancellaria expeditum, abſtinere à cauſa illa ſtatim non ſolet. (*h*)

Num. 16. In concurſu Jurisdictionis cum Aulico Judicio valet Præventio; ubi de Documentis Litispendentiæ.

(*h*) *In Actis Publicis* apud Londorp. tom. 2. lib. 1. tractat. 4. *ſequentia occurrunt inter Gravamina trium Electorum, Palatini, Saxonis, & Brandenburgici, Anno 1590. erga Rudolphum II. Cæſarem* fol. 51. Daß man auch des Kayſerlichen Cammer-Gerichts oder einigen Reichs-Tags wohl gar nicht bedörffe/ wann dergeſtalt alle Sachen aus der Stände und des Cammer-Gerichts Händen gen Hof gezogen/ und allda erörtert werden könten. *Ad quæ Imperator 27. Jul. dict. An. 1590.* fol. 15. Daß dem Kayſerlichen Cammer-Gericht in adminiſtratione Juſtitiæ von Ihrer Majeſtät ſolle Einhalt gethan/ oder inhibiret worden ſeyn/ deß könten ſich Ihro Majeſtät nicht entſinnen/ auſſerhalb daß

Exempla ex Actis Publicis de Concurſu Jurisdictionis cum Aulico Judicio.

sie sich etwa solcher Sachen unterfangen / welche ihrer Arth und Eigenschafft nach allein für Ihre Majestät gehörig / oder aber allbereit an Ihrer Kayserlichen Majestät Hof eingeführet / oder von denen Ständen dahin gewiesen worden seyen / da Ihro Kayserliche Majestät das Gericht nothwendig müssen erinnern und vermahnen lassen / in dergleichen Sachen / Ihro Kayserliche Majestät und das Reich betreffend / vorsichtig zu gehen / und Ihrer Majestät nicht einzugreiffen ; **sintemal Ihro Majestät dem Cammer-Gericht gleichwohl ihre** *Jurisdiction* **in etlichen Fällen** *communiciret* / (conf. Ordinat. Judic. Aul. Ferdin. III. tit. 2. §. 7. Andler. Jurisprud. Publ. lib. 2. tit. 3. num. 36.) **aber sich derselben darum nicht** *abdiciret* **oder begeben haben.** *Replicant Ministri Electorum* fol. 59. Die Erinnerung so Euer Kayserliche Majestät bißweilen dem Kayserlichen Cammer-Gericht gethan / wann es sich Sachen unterfange / so nicht vor dasselbige gehörig / werden sich unsere gnädigste Herren gewißlich nicht mißfallen lassen : (conf. Lyncker. in Analect. ad Schweder. Jur. Publ. part. special. sect. 1. cap. 10. §. 5.) wann nur in denselben hinfüro / wie Wir allerunterthänigst verhoffen / gebührlich- und nothwendiger Unterschied gehalten / und eine Sache an das Orth / dahin sie ihrer Arth und Eigenschafft / auch der Parthey Beschaffenheit nach / gehörig / entweder am Cammer-Gericht / bey Hof / oder für allgemeine Stände / gelassen und gebührlich erörtert würde / (*specialiorem Designationem Causarum desiderare quis hic posset*) wie in solchen allen die Cammer-Gerichts-Ordnung und Reichs-Constitutiones gute Maaß und Wege weisen und geben / aus welchen / wie auch dem kündlichen Herbringen / offenbar / **daß Herr Cammer-Richter und Beysitzer ihre** *Jurisdiction* **von Euer Kayserlichen Majestät und allgemeinen Ständen des Reichs sammentlich haben** ; inmaßen dieselbe von Euer Kayserlichen Majestät und Ständen / wie die in unterschiedlichen Creyssen geben / præsentiret / unterhalten / und ihrer Ordnung nach visitiret werden / auch ermeldte Cammer-Richter und Beysitzer ihre gehabte Dubia an Euer Kayserliche Majestät und gesamte Stände als Statuentes gelangen lassen / und Außschlags begehret.

Vicissim in Relatione Ludovici Camerarii Legati Palatini de negotio suo in Aula Electorali Saxonica Anno 1608. 24. Jul. apud Londorp. tom. 2. lib. 2. num. 41. fol. 541. *leguntur sequentia de Responsione Ministrorum Electoris Saxoniæ :* Ihro Churfürstliche Gnaden (tales tunc erant tituli) **könten und wolten der Kayserlichen Majestät Ihre habende und** herge-

hergebrachte Jurisdiction nicht disputiren lassen / wäre einmal an dem / daß dieselbe Fons Jurisdictionis: (*vide de hac phrasi prolixè* Quinquert. Cameral. quæst. 1. §. 19. seqq. & quæst. 2 §. 15. *quod prædicatum etiam agnoscit, & rectè*, notus Auctor [Bernhard von Zech] des Europæischen Herolds tom. 1. part. 4. cap. 4. pag. 924. *erat Minister Status Electoralis Saxon. jam defunctus*) und daß alle Exemptiones, Privilegia, und Außträg von Dero herkommen / wären auch in beständigem Herbringen / und würden sich davon nicht treiben lassen / wie aus Ihro Majestät etlichen wenigen Chur- und Fürsten / derer jedoch etliche seithero den Hof-Process selbst beobachten / vor diesem gegebener Resolution zu finden. **Daß Ihre Majestät** *Cameræ Jurisdictionem privativè* **gegeben / könte man mit Bestand nicht behaupten /** habe also Præventio statt / und Cæsar concurrentem Jurisdictionem cum Camera, (*dicere volebant forte, Judicium Aulicum. Cæsar enim non concurrit cum semetipso. Idem est Cæsar in Camera, qui in Judicio Aulico. Utrumque est Judicium Cæsareum, licet ad Cameræ Constitutionem Status Imperii concurrant. Unde vocatur* **das Kayserliche und Reichs Cammer-Gericht**:) wann Ihro Majestät nur in zwey oder drey reservatis Casibus zu judiciren hätten / was es vor ein Kayser seyn würde? dann es wäre ja ein Kayser nicht Ehren halben allein / sondern das Haupt im Reich / und hätte denen Ständen zu gebieten / und Sie zu entscheiden / &c. &c. *Non mirari debet Lector si diversa quandoque in Aulis Procerum Imperii principia defendantur. Nam ut suprà observavi, Temporum & Status ratio plerumque Aularum mutat & Consilia & Principia. Rectè ne an male? meum hic non est judicium. Illud novum non est & recentiora exempla docent, ubi exorto quandoque Jurisdictionis conflictu cum Judicio Aulico, Imperator per Judicii Aulici decretum Rescripta graviora & nonnunquam cum reprehensione ad Camerale Collegium emanare passus fuit, desuper querelas ad Augustissimum simulque ad Comitia fuisse delatas à Camera*, vide den Augspurgischen Staats-Spiegel An. 1702. Mense Novembr. pag. 16. seq. An. 1703. Mense Majo pag. 71. Electa Jur. Publ. tom. 4. sect. 1. num. 1. & Literas Collegii Cameralis in causa Teklenburgica An. 1703. 26. Jul. ad Comitia datas, ibidemque per Directorium Moguntinum prævia Dictatura publica 18. Septembr. 1703. inter materias deliberandas relatas. *Itaque si quæstio est de preventa saltem Jurisdictione inter Consilium Imperiale Aulicum & Imperialem Cameram, facta rei inquisitione facilius negotium terminatur. Multa sunt exempla remissarum Causarum à Judicio Aulico ad Cameram & vicissim: Ubi de Causæ qualitate*

Querela Judicii Cameralis ad Imperatorem & Comitia delata.

litate incidit quæstio, an ad Cameræ Jurisdictionem pertinere possit, & Imperatoria Majestas ad Literas Collegii humillimas voluntatem suam declaravit, reverentia debita Augustissimo Capiti effecit, ut ab ulterioribus Decretis abstinendum sibi esse censuerit Camera, cum Cameræ non esset conflictus definitio.

Jurisdictio Cameræ ut limitetur vel tollatur à Cæsare & Statibus, nulla est causa.

Limitari quin possit ab Imperatore & Statibus Imperii Comitiali Consensu Jurisdictio Cameræ, vel planè tolli, dubium non est si de potestate sit quæstio: Si de voluntate, nulla adhuc vel tollendi vel limitandi fuit causa, neque id videtur Imperio expedire, vid. *Capitulat. Noviss. artic. 16. princ.* Spectat huc quæstio de Recursu Partium litigantium ad Comitia, de quo vide *Electa Jur. Publ. tom. 9. sect. 1.* [conf. Mosers Betrachtung des *Recursus* von denen Höchsten Reichs-Gerichten an den Reichs-*Convent.*] (*i*)

De Recursu Partium ad Comitia à Judiciis Imperialibus.

(*i*) *Qui à Judiciis Imperialibus Causas ad Comitia (quæ jam perpetua futura esse non sine ratione existimant prudentes) tanquam supereminens aliquod Judicium deferri posse putant, si non sunt Legum Imperii ignari, certe ab adulatione Aulica excusari vix possunt. Si in negotiis, quorum cura iis est commissa, inconsiderate ipsi egerunt, talia tandem Consilia, quæ per Leges approbari nequeunt, ex specialibus vel studiis vel odiis suggerunt suis Dominis, ut Judicia Imperii violationis Legum, de qua ipsi potius tenebantur, incusentur.* [conf. à Ludewig Consil. Halens. tom. 2. lib. 2. consil. 95. num 39. & 45.] *Non deerunt unquam in Aulis tales Ministri, qui, cumprimis si potentiâ Dominorum suffultos se existiment, Judicia suprema non nisi in Sententiis & Decretis pro ipsis latis venerentur, contra verò pronunciari & decerni, ferunt ægerrime, tum verò ut à culpa liberentur ipsi, Judicem excessisse fines officii vel aberrasse à recta Legum via dicunt, ipsimet Legum interpretes, in propria quam defendunt causa, agentes. Atque ita sæpe accidit quod olim dixit Italus:* Ogniuno ama la Giustitia, ma nessuno la vede volontieri in casa. *Negandum equidem non est, ad publica rei utilitatem etiam spectare inprimis Judiciorum Constitutionem & Legum circa ea Sanctionem. Imo & illud largior, dari causas quarum decisio & executio certo respectu in publicas rationes universales ingreditur, atque eatenus Justitia Causas ad Negotia Conventuum Imperii deferri posse, & per Leges aliquando debere,* conf. Herman. Conring. Dissertat. de Negot. Convent. Imper. §. 8. & 25. 26. 27. usque 62. Idem de Comitiis §. 34. seq. & §. 63. *Verum cavendum hic erit, ne sub prætextu ejusmodi rationum unaquaque causa ideo quod Status Imperii singulos concernit, eo pertrahatur. Nam*

Nam si omni in casu, ubi Status Imperii per sententiam aliquid detrimenti se pati sentit, vel à Consiliariis ita res accipitur, eum ad totius Reipublicæ rationes pertinere existimandum esset, nunquam sane defuturus erit prætextus Judiciorum Imperialium auctoritatem infringendi, quam potius illæsam conservari & remediis legitimis uti, Leges nostræ sanciverunt. Stat igitur sententia, quod à Judicatis in supremis Imperii Tribunalibus Recursus ad Comitia non detur, & Judiciaria Negotia in specie ita dicta, aliis plane locis & viis quam in Comitiis sint tractanda, exceptis in Legibus expressis casibus & qui ex totius Reipublicæ Germanicæ Constitutione eò pertinent. Quos cum in Dissertatione inaugurali tractaverit Christian. Valent. Happelius Erfurti Anno 1702. edita, *ratum fore putavi, si istam Dissertationem alias forte non obviam, huic Opusculo cum nonnullis Observationibus seu Supplementis adjungerem* infrà Append. III. pag. 73. seqq. *in quibus etiam occurrent historice saltem, quæ in Comitiis ea de materia non multo abhinc tempore fuere acta & publicata.*

De Executione Sententiarum Cameralium ab Imperatore per Aulicum Judicium decernenda, Comitialis fuit paucis abhinc Annis quæstio, occasione Justitii Cameralis nata, vid. Staats-Cantzley *part. 12. pag. 158. Conclusum trium Collegiorum 14. Jul. 1706.* & sequens *Decretum Commiss. Cæsareæ 24. Novembr. 1706. ibidem part. 12. pag. 168.* adde *Quinquert. Camer. quæst. 2. §. 71.* conf. *Capitulat. Noviss. dict. artic. 16. 17.* [Nitzsch. *ad Capitulat. Joseph. artic. 41. num. 78.*] Num. 17. Executio Sententiarum Cameralium tempore Justitii.

An injungere queat Imperator, ut aliqua causa semper in Ordine Novarum tractetur, inutilis est hodie quæstio apud Blum. *tit. 25. num. 26.* vid. *infrà* B. Auct. *Animadvers. ad Observat. Magenhorst. 57.* cum post Recessum Imperii 1654. & Cameralis Collegii Decretum commune 13. Decembris 1659. novissimâ Visitatione cum aliis approbatum, Ordo Processus maximè fuerit abbreviatus, vid. die Anmerckungen aus dem *Visitations* Abschied *1713.* und Gemeinen Bescheiden/ quæ *novæ Edit. Wetzlar.* des *Concepts* Cammer-Gerichts-Ordnung accessêre *ad part. 1. tit. 17. vers.* Es ist aber ꝛc. *pag. 9. in med.* ut asserere tutò liceat, si causa aliqua longo Annorum intervallo maneat indecisa, id non vitio aut ambagibus Processus, sed vel Partium protractionibus, quæ quandoque impediri non possunt, vel

Num. 18. Tractatio Causæ in Novis.

Num. 19. Brevitas Processus Cameralis. Veræ causæ diuturnorum Processuum.

vel paucitati Assessorum, quorum numerus tantæ causarum moli citius expediendæ debito cum labore, non sufficit, esse adscribendum. Cui defectui remedium à solis Statibus Imperii Salariorum cura sufficienti, promtiori, & constantiori poterit adferri.

Remedium.

Num. 20. Camera citat immediatè Subditos mediatos.

Status Imperii Subditum à Camera in Jus vocatum prohibere nequit, sed excipiendo Jus suum de non evocando allegare tenetur, Gail. *lib.1. observat 41. num 7.* Roding. *lib 1. tit.3. §.32.* [Deckher. *Vindic. tit.25. num.19.* & ejusd. *Not. ad Observat. Ante-Marill. 22. & 32.* conf. *infrà* B. Auct. *Animadvers. ad Observat. Magenhorst. 5.*] Multæ enim sunt causæ, ob quas Subditus Imperii mediatus citari ad Cameram possit, quod semper fit immediatè sine Requisitione, tanquam à Judicio supremo, vid. Lyncker. *Commentar. ad Aur. Bull. cap. 11.* & *ad Capitulat. Joseph. artic. 17.* [idem *in tractat. de Gravam. Extrajud. cap.9. part. 2. §. 49. pag. 856. seqq.* add. *infrà §. X. num. 3.*] *Saxonicum Privilegium de non evocando* vid. *in Corpore Juris Cameralis pag. 42. seq.*

§. II.

Num. 1. Distinctio Causarum primæ & secundæ Instantiæ.

Num. 2. Quid dicatur simplex Querela, & ejus differentia à Mandato.

Deferuntur Causæ ad Judicium Camerale vel in prima Instantia, vel in secunda per Appellationem. In illâ vel Citatio simplex petitur vel Mandatum, Blum. *tit. 25. num.67.* Roding. *lib.1. tit.4. §.6. seqq.* Minus accuratè opponitur simplex Querela Appellationi apud Blum. *dict. loc. n.66.* Roding. *cit. loc. §.1.* Cum simplex Querela tantum dicatur in oppositione ad Mandatum Pœnale, Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap.9. part. 2. §.50. pag.859. seqq.* Textor *ad Rec. Imp. Noviss. disput. 4. thes.4. seqq.* [vid. B. Auct. Anmerckungen zu Gerhards gründlichem Unterricht *pag. 41. & 76.*] Errorem communem non satis tollit Notator Rodingii *dict. loc. §.6. seqq.* nam Citatio non est genus, cujus species sint simplex Querela & Mandatum; sed Citatio est utriusque consequens. Querela non est ex Citatione, sed hæc ex illa, modus tractandi tantum differt. Omnis Actio rectè dicitur Querela. Tractatur autem vel per simplicis Citationis viam, vel per viam Mandati, ubi causæ qualitas id permittit. Modus

uter-

uterque tractandi, genus Actionis ut vocant, rectius diceres speciem, non mutat. Ordinarius est modus Citationis simplicis, extraordinarius & executivus modus præcepti pœnalis. Interim vulgarem loquendi modum retinuit etiam Ordinatio, vid. *Concept. Ordinat. Cam. part. 3. tit. 4. tit. 11. & tit. 12. §. 24.* item *tit. 13. §. 4.* & *tit. 15. §. 7. 8. 9.* [junct. *part. 1. tit. 43. §. 21. 22. Recess. Imper. de Anno 1570. §. 88. de Anno 1594. §. 64. & 95. de Anno 1654. §. 34. & 70.* add. Tennagel. *de decernend. Process. Proœm. num. 10.* ibique Deckher.]

Tenetur autem Procurator supplicans pro Processu obtinendo exprimere semper, quâ ratione Jurisdictio Cameræ sit fundata. Alioqui si dubia sit, injungitur per Decretum, ut Fundamentum, quo nititur, ostendat, Roding. *lib. 1. tit. 4. §. 15.* Num. 3. Fundanda est in Supplica Jurisdictio.

In *prima Instantia* fundatur Jurisdictio Cameræ respectu vel solius Personæ, vel solius Causæ, *Rubrica Conc. Ordin. Cam. part. 2. tit. 10.* [vel respectu Personæ & Causæ simul, vid. *infrà num. 16. §. III. num. 7.* & *§. VII. num. 2.*] Ratione *Personæ* & quidem *Rei*, ubi necesse est ut sit immediata, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 1.* & *tit. 25. §. 4.* aliquando etiam Actoris immediata qualitas requiritur, ut in causis litigiosæ Possessionis, Pignorationum, Arrestorum, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 22. §. 1. tit. 23. princ.* & *tit. 24. princ.* Legis Diffamari, [vid. *infrà §. VIII. num. 2.*] add. Deckher. *Concord. Suprem. Tribunal. cap. 10. n. 18.* Koch. *ad Ordinat. Cam. part. 2. tit. 21.* ibique Deckher. *num. 12.* Num. 4. Quomodo fundetur Jurisdictio in prima Instantia. Num. 5. Personarum qualitas immediata. Num. 6. Actor quando esse debet immediatus.

Aliquando Actore immediato, contra Reum mediatum fundatur Forum Camerale, vid. *infrà num. 15.* & uno casu in causa litigiosæ Possessionis, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 22. §. 1.* vid. Textor. *ad. Recess. Imper. Noviss. disputat. 2. thes. 46. seqq.* Quod si ex *Continentia Causæ* fundetur Forum, qualitas Personarum an mediatæ sint, an immediatæ, non attenditur, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 9.* Roding. *lib. 1. tit. 14. §. 19.* Textor. *dict. loc. thes. 49.* [add. *infrà §. VII. num. 11.*] Num. 7. In Continentia Causæ non respicitur qualitas Personarum.

Immediatæ Personæ quæ sint in Imperio vulgò notum est. Electores, Principes, Comites, Barones, Prælati Cœnobiorum imme- Num. 8. Immediati Cives Imperii.

immediatorum, Capitula sede vacante, Gail. *lib. 1. observat. 30.* Blum. *tit. 26. num. 44.* Lyncker. *Dissertat. de Commissar. Imperial. ad caus. Justit. §. 6.* vel impedita, vid. *Dissertat.* Böhmeri *de Juribus Capituli sede impedita*, quotquot ex hisce Voto & Sessione in Comitiis gaudent. Necnon Electorum, Principum, Comitum Apanagiati, Lyncker. *dict. Dissertat. §. 6.* vid. *Tract. nostrum de Jure Fœminar. Illustr. sect. 1. §. 16. lit. uu.* Porrò Civitates Imperiales & Nobilitas Imperii immediata in corpore & singulis membris. Universitates quædam & Collegia immediata. In Franconia Pagi immediati Gochsheim & Sennfeld/ vid. Lünigs Reichs-*Archiv Parte special. continuat. 4. tom. II.* Fortsetzung *pag. 803.* Horn. *Jur. Publ. cap. 50. §. 5. in fin.* Hert. *Dissertat. de Special. Rom. Imp. Reb. publ.* (*a*)

De Jure Territorii Pagorum immediatorum.

(*a*) *Si quæratur* de Jure Territorii, *an de Pagis immediatis etiam prædicari possit*, ob die Reichs-Gemeinden auch *Territorial*-Herren seyen? *Resp. Juxta sententiam JCtorum, qui subjectum capax Superioritatis Territorii nonnisi* Imperii Statum *esse docent, prædicatum id Pagis immediatis omninò denegandum esse. Neque etiam ajunt sequi: Est immediatus ergò Superioritate Territorii gaudet. Cum nec immediatæ Nobilitati Imperii id prædicatum tribuatur. Cujus Jura eximia ad vim & virtutem Superioritatis necdum esse exaltata, neque ei usquam in Legibus Imperii hoc prædicatum tribui, sed ex Pactis, Usu & Conventione cum Imperio seu Tabulis Pacis Jura illa etiam Ecclesiastica & Episcopalia quæ citra hanc concessionem usurpari non possint, proficisci, neque virtute Territorii insita, sicuti hac pollent Status Imperii, ampliari posse*, vid. Lyncker. Disputat. de Superioritat. Territorial. pag. 66. *Cum qua sententia conveniunt ea quæ habet* Henniges Dissertat. de Superioritat. Territorial. inserta Meditationibus ad Instrum. Pac. §. 15. Hugo Cancellarius Brunsuicens. Hannoveranus de Statu Regionum German. cap. 1. §. 8 & cap. 5. §. 6. *cujus tamen doctrina, quod ad Superioritatem tanta requiratur universitas, ut justa Reipublicæ capax sit, vereor, ne multis Imperii Statibus minus potentibus sit offendiculo, quibus Superioritatis characterem ipse fortè non denegaverit. Contrarium de Nobilitate Imperii immediata defendit* Hertius dict. Dissertat. de Special. Rom. Imp. Reb. publ. §. 8. Fritsch. Exerc. Jur. Publ. 4. tom. 1. Grassus JCtus Tubing. integra Dissertat. de Nexu Ord. Equestr. immediat. erga Cæsarem & Imperium ubi vide thes. 19. Leucht. Dissertat. de Superioritat. Territorial. §. 47. aliique complures. *Tametsi*

Tametsi vero Communitates immediatæ Statibus Imperii & Nobilitati æquiparari in ea materia nequeant, verumque sit, quod Immedietatis Jura istarum Communitatum ad vim & virtutem Superioritatis exaltata neque sint, neque ehevi possint; Inde tamen non sequitur, quod alius quicunque ex Statibus Imperii se dicere possit Territorii Dominum, & Jura inde profluentia, sive potestativas partes in Pagis immediatis sibi arrogare. Sanè Protectionis *Jus id minimè infert, juxta constantem JCtorum Doctrinam & Judiciorum Imperialium Sententias.* [vid. Hert. Dissertat. de Subject. Territor. §. 14. & 15. ejusd. Parœmiar. lib. 2. parœm. 5. B. Auctor part. 1. Observat. Forens. 81.] *Neque Jus* Vogtiæ, *posito, quod etiam Juris dicendi potestatem comprehendat, denotat enim* Vogtia *alias nudum Jus Protectionis,* vid. Ertelium in Praxi Aurea part. 1. cap. 1. observat. 2. & part. 2. apparat. 2. pag. m. 28. seqq. Speidel. Specul. voce Vogt / Vogtey: *Juris dicendi potestas, sed sine nota Superioritatis, conspicitur plerumque* in denen Reichs-Vogteyen/ *de quibus* vid. Heiderum tractatu celeberrimo, præliminari monito 8. *Sed* Vogtia *Pagorum immediatorum proprie censeri nequit in numero* derer Reichs-Vogteyen/ *quia libera voluntate Communitatum Dominus Episcopus Herbipolensis adsumptus* zum Reichs-Vogt-Schutz- und Schirm-Herrn *per Pactum Anno 1575. confirmatum, deinde ab Imperatore Rudolpho II. Anno 1578.* vid. Lünigs Reichs-Archiv loco suprà dicto. *Porrò nec Jus* secundæ Instantiæ *Jus Territorii infert, quia id etiam Privilegio vel Pacto vel Consuetudine derivatur. Civitati Imperiali Swinfurtensi datum fuit per Privilegium Maximiliani I. Imperatoris Anno 1500.* vid. Reichs-Archiv Rubr. Schweinfurth. num. 42. *Postea cum hac Civitas Jus omne in Pagos à se abdicasset per Pactum cum Episcopo Herbipolensi 1572. libera erant Communitates à Protectore, donec postea motu proprio Anno 1575. eundem Dominum Episcopum in Protectorem adsumsissent,* testibus Diplomatibus im Reichs-Archiv dictis locis. *Pari libertate deinde Appellationem ad Judicium Herbipolense admiserunt, de qua tamen nihil conventum in Pacto Protectionis.*

Tandem nec Centena *nec alia si quæ forent* Regalia *Signa erunt Superioritatis, quia frequenter in Imperio talia Jura in terris vicini Status Imperii absque illa nota exercentur.* [*quæ singula latius* à B. Auctore *deducta sunt* tom. 1. Symphorem. Consultat. 27.]

Hæc cum ita se habeant, implicare videtur quæstio, quinam sit Dominus Territorii Pagorum immediatorum? Licet enim prædicatum hoc eminentius Communitatibus non tribuatur, (ipsa etiam vox Superioritatis *est recentioris ævi) liberas tamen habebunt ædes ea in re à quocunque alio Imperii Statu. Id enim vult immedietas, nisi vocabulis lusisse credas, & fumum vendidisse Paciscentes*

 centes

centes in Tabulis Pacis Westphalicæ, & Recessu Executionis atque Restitutionis dictorum Pagorum 1649. qui legitur im Reichs-Archiv dict. loc. *Imperator ipse quâ talis, in omnibus Imperii terris scil. non Patrimonialibus, non agit Dominum Territorii: Infra Majestatem Imperatoriam foret hoc prædicatum. Ab Imperatore non processit* die Reichs-Vogt-Schutz- und Schirms-Gerechtigkeit / *ergo nec Administrator vel Vicarius Imperatoris dici potest Episcopus.* Die alte Reichs-Amtmannschafft *in Civitatem Svvinfurtensem per Privilegia sequentia fuit sublata.*

Effectus autem Immedietatis Communitatum non minimus est circa Jus Sacrorum, & quod dispositio §. Jus Diœcesanum &c. 48. Instrum. Pac. *ad Communitates etiam pertineat. Si enim sunt immediatæ, non sunt de Territorio Domini Episcopi. Si hoc, suspensa est ejus Ecclesiastica Jurisdictio cum omnibus speciebus. Digna est materia de Pagis immediatis quæ peculiari tractatione illustraretur: Nam sicco pede in Systematibus Juris Publici transitur.* Disputatio Anno 1717. *sub præsidio* Profess. Weberi Giessæ edita de Jure circa Sacra Pagorum immediatorum *materiam sane pro rei exigentia non exhaurit. Nescio an inertia Communitatum propria, an Consultorum incuria factum sit ut tam parum huc usque Jura earundem fuerint tradita publicè, & domi custodita. Nos summa tantum capita tangere hac in digressione voluimus, alius enim est Commentationis nostræ scopus.*

Num. 9. Immediatè omnes regulariter conveniuntur in Camera.

Hi omnes in prima Instantia conveniuntur in Camera, quoties Privilegium aliquod non obstat, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 30.* Invertunt aliqui regulam, ut scil. Jurisdictio Cameræ primæ Instantiæ regulariter non sit fundata contra Immediatos, contra textum expressum Legis *Ord. Cam. part. 2. tit. 27.* vid. Textor. *disput. 2. thes. 41. seqq.* Regula itaque fundatæ Jurisdictionis obtinebit, nisi probetur Exceptio Lege vel Privilegio suffulta.

Num. 10. Personæ Camerales.

Tandem ad Immediatos referuntur omnes Personæ Camerales, Judex, Præsides, Assessores, Cancellariæ Præfectus, Fiscalis Generalis, Advocati, Procuratores, & reliqui, eorumque Viduæ, Liberi, omnisque Familia, [*Rec. Imp. 1654. §. 141.*] Blum. *tit. 26. num. 1. 2. 3.* ibique Deckher. Roding. *lib. 1. tit. 4. §. 78. seqq.* Studiosi Praxeos in Matriculam relati. [*Commun. Decret. 19. Maji 1659.* B. Auctor. *part. 3. Observat. Forens. 297. num. 7.*] Litigantes in loco Judicii præsentes, & Sollicitantes, si ex contractu vel delicto ibi [inito vel commisso] conveniantur, Blum.

Blum. *tit. 26. num. 6. 7.* & ibi Deckher. Roding. *dict. tit. 4. §. 81. & 90.* Koch. *Commentar. ad Ord. Cam. part. 1. tit. 49. num. 8. seqq.* Criminalis Jurisdictio itaque in Personas Camerales omninò pertinet ad Cameram, Roding. *citat. loc. §. 85.* [B. Auctor *part. 2. Observat. Forens. 128.* & *part. 1. observ. 35. not. 6.* ubi de apprehensione delinquentis agit.] *Conc. Ordin. Cam. part. 1. tit. 64. §. 23. 24.* & ibi allegatum *Decretum Visitationis An. 1581.* quod non deficit, sed Blumio defuit, adde Denaiſ. *Assert. Jurisdict. Camer. contra Civitat. Spirensem.* Fritsch. *in Elect. Jur. Publ.* [Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 49. tit. 5. §. 4.*] Quod si Litigantium quis vel qui eorum negotia gerit in loco Judicii Cameralis moriatur, obsignatio Mobilium & Scripturarum, quæ penes eum extitere, à Camerâ decernitur, atque ad instantiam Hæredum vel quorum interest præviâ cognitione causæ & adhibita curâ, ne cui nascatur præjudicium, fit reseratio. Camerales Personæ etiam actione reali si Bona sint in loco Judicii sita, non nisi coram Judicio Camerali Forum sortiuntur, Blum. *tit. 26. num. 11.* ubi Deckher. Neque in has Personas concurrens est Judicii Cæsarei Aulici Jurisdictio, Blum. *tit. 26. num. 12.* Maurit. *Dissertat. de Judic. Imper. Aul. §. 13.* [conf. *suprà Auctar. I.*] nisi fortè hæc surrogetur in casu Justitii, vid. Deckher. *dict. loc. num. 12.* [& *in Process. Informat. cap. 1.*] Tractantur autem Causæ inter Personas Camerales terminis arbitrariis sine Solennitatibus Processus: Et extrajudicialiter, hoc est extra Audientiam publicam, adde Deckher. *num. 16. Recess. Visitat. Noviss. §. 70. in fin.* [B. Auctor *part. 1. Observat. Forens. 1. not. 2.* & *observat. 35.* ubi de exemtione Personarum Cameralium fusius differit.]

Num. 11. Jurisdictio Criminalis in Personas Camerales.

Num. 12. Obsignatio Mobilium Defuncti.

Num. 13. Forum Personarum Cameralium est Camera privativè.

Num. 14. Modus tractandi Causas Cameralium Personarum.

Reliqui Casus, ubi fundatur Jurisdictio Cameralis respectu Personarum, sunt sequentes. Si Immediatus Subditum suum convenire velit, [Gail. *lib. 1. observ. 1. num. 18.* Mynsing. *centur. 5. observ. 1.*] Textor. *disputat. 2. thes. 48.* Deckher. *Vindic. tit. 26. num. 26.* & *Process. Informat. pag. 32.* Exceptio est si probetur Consuetudo, ut in propria causa Judex quis esse possit. Id quod plerumque obtinet, ubi Judicium per Ministros Justitiæ

Num. 15. Alii Casus fundatæ Jurisdictionis Cameralis respectu Personarum.

bene est constitutum, vid. Roding. *lib.1. tit.4. §.61.* Blum. *tit.26. num. 27.* [de hujus requisitis agit B. Auctor *part. 2. Observat. Forens. 228.*] Si Reus sit vagabundus vel bannitus, Blum. *tit.26. num. 24. 25.* [*infrà §. III. num. 21.* Roding. *lib. 1. tit. 4. §. 92.*]

Num. 16. Casus mixti. Casus sequentes ad Personarum respectum vulgò relati, causam & personam simul respiciunt. Si quis Immediatus Foro Num. 17. Renunciatio Fori primæ Instantiæ. primæ Instantiæ [voluntariè] renunciaverit, & Camerali Jurisdictioni se subjecerit, Gail. *lib. 1. obs. 1. num. 29.* Roding. *lib. 1. tit. 4. §. 67.* Blum. *tit. 26. num. 30.* Exceptio est si Privilegium respiciat etiam favorem vel Jus superioris. Fit autem renunciatio vel expressè & judicialiter, Mynsing. *centur. 1. observ. 88.* Blum. *tit. 26. num. 31.* ubi Deckher. vel tacitè, Blum. *dict. tit. num. 34.* Si scil. is, qui Austrægarum beneficio gaudet, in Instrumento Obligationis se obstrinxerit, ut à Mandato Processus Num. 18. Clausula mit oder ohne Recht. inchoari possit, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 25. §. 6.* Quod fit, si verba mit oder ohne Recht / quæ significant electionem Processus Executivi, vel æquipollentia, [B. Auctor *Symphorem. Consultat. Forens. tom. I. consultat. 38.* Klock. *tom. 4. consil. 28.* Roding. *lib. 1. tit. 12. §. 104. seqq.*] Obligationi fuerint inserta, Blum. *tit. 26. num. 34.* & *tit. 34. num. 81. seqq.* Aliàs enim non decernitur Mandatum Sine Clausula, sed tantùm Citatio ad videndum exigi Debitum vel se immitti in Hypothecam, scil. si primæ Instantiæ Privilegium non obstet, Blum. *tit. 34. num. 83.* Num. 19. Mandatum Immissoriale vel Executoriale quando decernatur. Quod si in Instrumento de Executione in Bona suscipienda sit conventum, locus est Mandato Immissoriali vel Executoriali Sine Clausula, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 25. §. 5. seqq.* Blum. *tit. 34. num. 85. 86.* ubi differentiam Mandatorum de solvendo, Executorialis, & de exequendo exponit, adde *Animadversiones nostras* zu Gerhards gründlichem Unterricht rc. *pag. 99.*

Num. 20. Salaria Advocatorum, Procuratorum, & Commissariorum. Si exigatur Salarium Procuratori vel Advocato vel Commissario Camerali debitum, [conf. *Recess. Visitat. 1559. Memor. Assess. §. 12. & 13.* add. Roding. *lib. 1. tit. 4. §. 81.*] Blum. *tit. 26. num. 18. & 20.* vel injuria Commissario [à Camera dato] illata vindicetur, Blum. *num. 21.*

Si

Si Sumtus Executionis contra Pacifragum susceptæ repetantur, Blum. *tit.26. num.37. Conc.Ord.Cam.part.2.tit.17.* [vid. *infrà §.V. num.6.*] Actio hæc æque rara quam ipsa Executio. Et si existeret, non est dubium, Executorem in ipsa Executione de refusione Sumtuum sibi prospecturum esse, ut actione peculiari opus non habeat. [*Conc.Ord.Cam. part.3. tit.58. princ.*] Num. 21. Sumtus Executionis.

Si Sportulæ Cancellariæ à litigantibus exigantur. Neque hic casus [si causas pauperum, jam opibus præditorum, excipias] frequentatur, cum Expeditiones in Cancellaria parti extradere sine Solutione Sportularum moris non sit. Num. 22. Sportulæ Cancellariæ.

Si Jurisdictio inter diversos Dominos Territorii circa Personam rei sit litigiosa, etiam in Criminalibus, Blum. *tit.26. num.22.23.* ubi Deckher. [Roding. *lib. 1. tit. 4. §.91.*] Gylman. *voce Jurisdictio. pag. 169.* adde *infrà §. III. num. 21.* Num. 23. Jurisdictio litigiosa.

Si Circulus Imperii Status alterius Circuli ad se pertrahat, *Recess. Imper. 1548. §.49.* Blum. *tit.26. num. 35.* Hujus casus, ubi non de exemtione à Jurisdictione Imperii immediata, sed de exemtione à Circulo & relatione in alium agitur, exempla hodie vix dabuntur, cum hoc Seculo, qui status ad unumquemque Circulum pertineant, satis sit evolutum, controversiæ antiquæ sopitæ. [conf. Joh.Georg. Estor. *Meditationes de Judice competente causarum, quæ de Exemtionibus Imperii agunt.*] Existente casu, non deerit Circulus præstationes à statu moroso exigere. Quod si alter Circulus restiterit Executioni, Imperatoriæ auctoritatis interventu res componetur. Utinam alia Circularia Negotia non negligerentur, ab ejusmodi Exemtionibus non multum futurum esset periculi. Num. 24. Exemtio à Circulo.

Atque ita vidimus, quam multa à Scriptoribus Juris Cameralis congerantur ad hodiernum usum non facientia: Plura in sequentibus occurrent.

Ad mixtos Casus non immeritò referendæ causæ *Personarum Illustrium miserabilium.* Nam originis seu prosapiæ celebritas vel dignitas à fortunæ vicissitudine non semper est immunis. Steriles ea in materia sunt Cameralium Rerum Scriptores, nescio Num. 25. Causæ miserabilium Personarum immediatarum.

nescio an Gailii auctoritate abrepti *lib. 1. observ. 1. num. 40.* vid. Lyncker. *de Commissar. Imperial. ad Caus. Justit. §. 11.* adde Lauterbach. *Colleg. Pract. tit. ff. de Judic. num. 55.* ubi legitur, *l. unic. Cod. quando Imperat. inter Pupill. Vid. vel alias miserab. Person. cognoscat.* in Camera non admitti. Male omninò intelligitur Gailius, cujus ratio ibidem indicat, loqui eum de personis tantùm mediatis, quod favor talium personarum Judicis immediati Jurisdictioni præjudicium non faciat, vid. Lyncker. *ad tit. ff. de Judic. in fine.* Aliud dicendum de personis immediatis, ubi nullum fit præjudicium Jurisdictioni quæ in Imperio est patrimonialis, sed tantùm excluduntur Austrægarum ambages. Quin & de mediatis non eadem est JCtorum sententia, prout videre est *in Observationibus* Græʋei ad Gailium *dict. loc. conclus. 1. considerat. 1.* Lauterbach. *Disput. de Juram. Perhorrescent. thes. 37. & 39.* ubi ad usum & observantiam Lectorem remittit. Præjudicia apud Roding. *lib. 1. tit. 4. num. 95.* Rulant. *de Commissar. part. 4. lib. 2. cap. 4. num. 62.* de mediatis loqui videntur, de quibus tamen contraria etiam præjudicia reperiuntur. Immediatis Personis Illustribus tribuunt id beneficii Mylerus *in Gamologia cap. 9. §. 5.* & Müller. ad Struv. *tit. de Judic. thes. 59.* Verum hi extra Praxin Judicii Cameralis constituti fuêre. De Camerali Praxi testatur Assessor Tennagelius *de decernend. Process. class. 3. cap. 12.* Et nos de præjudiciis fundatæ Jurisdictionis Cameralis securum facere possumus Lectorem, vid *suprà Auctar. II.* Exceptio tamen est in personis Viduarum & Pupillorum, quæ pro amplitudine Territorii Collegia Consiliariorum formata habent. Tales enim personas, licet aliàs personarum orbitas, non facultates considerentur, beneficio Legis, cessante ejus ratione, frui posse, non affirmarem.

§. III.

Num. 1. Exemtio à Jurisdictione Camerali plenaria.

Eximitur Immediatus à Foro Camerali vel in totum per Immunitatem, Blum. *tit. 26. num. 52. Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 30.* ut Archiduces Austriæ, Duces Burgundiæ, Lotharingiæ, casus exceptos vide apud Pfannkuch. *de Summariis. Possessor. lib. 1.*

cap. 5.

cap. 5. num. 6. seqq. Observat. Ante-Marill. 101. ubi Deckher. [in ejusd. *Monument. Lection. Camer. antiq.* ibique Koch. *ad Ord. Cam. part. 2. tit. 9. num. 3.*] Vel in tantùm, à prima solum Instantia per Consuetudinem vel *Privilegium* scil. *Austrægarum, Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 30.* salva Appellatione, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 2. §. 2. & tit. 6.* Coccej. *Jurisprud. Publ. cap. 32. num. 26.* [B. Auctor *infrà num. 22.*] Num. 2. Exemtio à prima Instantia per Austrægas.

Originem Austrægarum turbulentis Germaniæ temporibus rectè adscribit Conring. *de Judic. German. §. 53.* quorum statum depingit Lehman. *Chronic. Spirens. lib. 5. cap. 95.* Schilter. *Institut. Jur. Publ. tom. 1. lib. 4. tit. 7.* Müller. *in Præfat. Operis præclari Theatri Comitiorum nuper editi.* add. *Instrum. Pac.* Ludewig *ad Aur. Bull. tit. 17. §. 3.* Historiam Fori Austrægalis exponit Deckher. *Vindic.* ad Blum. *tit. 27. num. 8.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud. pag. 307. seqq.* [Textor. *disput. 3. thes. 2. seqq.*] Inhæret beneficium Austrægarum Personis non Patrimonio. [Deckher. *Vindic.* ad Blum. *tit. 26. num. 45. & tit. 27. num. 41. & 47.*] Hoc est, Privilegio Austrægarum gaudere nequit, nisi qui sit ejus capax ratione dignitatis personalis. [conf. Schwanman. *Obs. Cam. 20.*] Finge hominem quendam, cujus nulla alia nisi ex magna vi Pecuniæ est existimatio, Bonorum immediatorum acquirere Possessionem. Hunc beneficio Austrægarum frui non posse dico. Vicissim si Princeps omnium terrarum Possessione esset privatus, hic non minùs Austrægarum Privilegio gaudebit. Quod si Immediatus ratione Bonorum mediatorum conveniatur, Forum erit rei sitæ. Si ratione Bonorum immediatorum, Possessio mediatorum à beneficio Austrægarum eum non excludet, cum Personæ dignitas non deficiat. De Renunciatione *dictum §. præced. num. 17.* adde Gail. *lib. 1. obs. 1. num. 29.* Mynsing. *centur. 1. obs. 88.* Blum. *tit. 27. num. 49.* ubi Deckher. *Ordinaria* an *delegata* sit *Jurisdictio Austrægarum?* vid. Textor. *disput. 3. thes. 13. seqq.* Ubi ordinariam esse quidem statuit quia à Lege defertur, sed tamen mediante facto requirentis. Mihi rationes pro delegata Jurisdictione videntur esse fortiores, quibus addo, quod

Origo Austrægarum.

Num. 3. Est Personale Jus.

Num. 4. Cui tamen renunciari potest.

Num. 5. Jurisdictio an ordinaria.

Austrægæ dicantur Commissarii Imperatoris, Commissarii autem Jurisdictio est delegata. Porrò Lex publica non defert cuiquam Jurisdictionem Austrægalem, sed personam eligendam in arbitrio partis constituit. Tandem electus sese excusare & Judicium declinare potest, quod non licet ordinario.

Num. 6. Non debet præteriri Forum Austrægarum.

Locum autem habet Austrægarum Instantia in omnibus causis lege non exceptis, [an etiam in Causis Criminalibus? negat Ludewig. *Consil. Halens. 22. num. 6. seqq.* Strauch. *Dissert. de Austræg. §. 17.* sed vid. Deckher. *ad Process. Informat. pag. 25.*] Neque præteriri debet à Judiciis Imperii supremis, *Instrum. Pac. Westphal. artic. 5. §. 56. Recess. Imper. 1654. §. 99. 162. & 177. Capitulat. Noviss. artic. 18.* (*a*)

(*a*) *Ut adeo inepte dicatur quæstio multis modis controversa* apud Besold. Thesaur. Pract. voce Außträge. *reclamantibus Legibus publicis.*

Num. 7. Qualitas Personarum unicè fundat Austrægas.

Fundatur Judicium *Austrægarum* unicè ratione qualitatis subjecti, in casibus lege expressis: (*b*) Causarum qualitas Austrægas non fundat, neque causa simplicis Spolii, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 8.* Blum. *tit. 27. num. 151.* Roding. *lib. 1. post tit. 4. cap. 6.* nam & hic Personarum ratio habetur.

(*b*) *Nulla est contradictio cum eo quod paulò ante diximus. Austrægas locum habere in omnibus causis lege non exceptis. Diversa enim sunt fundari Austrægas in casibus lege expressis, i. e. respectu concursus personarum Actoris & Rei, vide infrà* [num. 19. seqq.] *casus, ubi cessant Austrægæ; & fundari Austrægas in omnibus causis lege non exceptis. Ibi quæstio est de subjecto, hic de objecto. Ibi Forum Cameræ primæ Instantiæ facit regulam, Austrægæ exceptionem. Datis autem Austrægis regula de objecto est universalis, ubi exceptio lege fundata non reperitur.*

Num. 8. Primus Casus Austrægarum.

Itaque *Primò:* Si Actor est Elector, Princeps, vel par dignitate, Fürst-mäßig/ (*c*) Reus verò æqualis ordinis, Austrægarum Instantia observanda est, & formalia præscripta, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 2. princ.* Blum. *tit. 27. num. 58. seqq.* Coccej. *Jurisprud. Publ. cap. 32. num. 32. 33.*

Differentia inter Fürsten & Fürst-mäßige.

(*c*) *Differentia inter* Fürsten *&* Fürst-mäßige *hodie an supersit, non adeo est expeditum, cum nulli sint, qui* Gefürstete Grafen *se dicunt, Titulis & Dignitatibus majoribus non conspicui,* vid. Besold. Thesaur. Pract. voce Gefür-

Gefürstete Grafen/ *sed hoc non obstat quo minus differentiam hodie adhuc admittamus. Non eo sensu, quo dixit non nemo, Principes regentes esse verè tales, Apanagiatos esse* Fürst-mäßige/ *h. e. potestate tantum, non Dignitate Personali inferiores, vereor enim, ut cum antiquitate vocis* Fürst-mäßig *conveniat hæc interpretatio: Sed dicti fuère* Fürst-mäßige *olim qui dignitate principali erant præditi, Territorio verò in Principatum non erecto,* vid. Coccei. Jurisprud. Publ. cap. 15. sect. 2. num. 27. 28. *quæ significatio adhuc hodie locum habere potest,* conf. Lyncker. de Gravam. Extrajud. cap. 5. sect. 1. §. 12. & de Commissar. Imperial. ad caus. Justit. §. 4. Textor. Disputat. 3. ad Recess. Imper. Noviss. thes. 46.

Secundò: Si Reus non est Elector vel Princeps, duæ præscribuntur viæ Judicii Austrægalis, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 3.* vide Blum. *dict. tit. 27. num. 92. seqq.* Num. 9. Secundus Casus.

Tertiò: Si Reus est Princeps, Actor inferioris Ordinis octo viæ proponuntur, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 4.* vid. Blum. *dict. loc. num. 99. seqq.* ex quibus [unam eligere stat penes Actorem, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 4. §. 20.*] prima & secunda variis ambiguitatibus est obnoxia: tertia & quarta vid. *dict. tit 4. §. 7. seq. & §. 9.* Blum. *num. 114. & 120.* expeditiores atque usitatiores, vid. Blum. *num. 142.* Schwanman. *Process. Camer. lib. 1. cap. 13. num. fin.* Num. 10. Tertius Casus.

Quartò: Si neque Actor neque Reus sunt Principes, uterque tamen immediatus & Austrægarum Privilegio gaudens, duæ sunt viæ Austrægarum, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 5.* quarum utraque est celebris, Blum. *num. 149.* cui adde Roding. *lib. 1. post tit. 4. cap. 5.* [& Schwanman. *Process. Camer. lib. 1. cap. 4. num. 1. seqq. & cap. 20. pag. 127.*] (*d*) Num. 11. Quartus Casus.

(*d*) *Agimus hic de Austrægis tantum* Legalibus *in quibus etiam differentiam esse monet Austrægarum simplicium & Spoliorum,* Deckher. Vindic. tit. 27. num. 198. *de* Conventionalibus *sermo non est, & alia planè ratio, quia merè Pactis reguntur,* [conf. Heidenreich. Dissertat. de Austræg. Conventional. Domus Saxonicæ cap. 1. § 28. Senckenberg. Dissertat. de Jure Austrægarum tam Legalium quàm Conventionalium. §. 14. seqq.] *Interim fit etiam* [gewillkührter] *Conventionalium mentio* Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 2. princ. *specialiter in casu litigiosæ Possessionis,* part. 2. tit. 22. §. 3. [add. infrà §. 7. num. 10.] *Quæritur quid* Num. 12. De Austrægis Conventionalibus, & Usu.

 uti-

utilitatis sit à Conventione tali? Resp. Esse potest illa, ut controversiæ finiantur brevius & expeditius. Sed si exempla spectamus, vix unum alterumve dabitur, ubi ad istam viam controversia fuerit deducta, ubi finita, nullum. Ita dantur Negotiis Leges, & fiunt Conventiones, sed difficultatibus orituris non occurritur, neque ut sunt humana ingenia, occurri potest satis.

Num. 13. Comparatio quatuor Casuum.

Rectissimè quatuor Austrægarum Casus trimembri distinctione comprehendit Deckher. ad Blum. ut scil. consideretur persona Rei, an sit Princeps vel Principe inferior. Uterque convenitur vel à sui ordinis personis, qui *casus* est *primus*, & *quartus*; vel à diversi Ordinis; & vel superioribus, qui *casus* est *secundus*, vel inferioribus, qui *casus* est *tertius*. [De extraneis Actoribus conf. Blum. *tit. 27. num. 53. 54.* ibique Deckher. *in Vindic.* Struv. *Corp. Jur. Publ. cap. 25. §. 60.*]

Num. 14. Remissio ad Auctores, qui vias Austrægarum tradunt.

Exscribere singulas vias, omnemque modum procedendi ex Lege publica satis clara, vel tradita Blumii repetere, consilii non est nostri, sufficit indicasse fontes. Satisfecit tamen rerum peritis hac in materia præ Blumio, Rodingius [*lib. 1. post tit. 4. cap. 1. ad 7.*] & qui hunc locupletarunt. Brevibus multa complexus est Coccejus *Jurisprud. Publ. cap. 32. num. 26. atque 39.* rectius omnia petuntur ex ipso textu Legis, qui circa modum procedendi interprete opus non habet.

Num. 15. Infrequentia Judicii Austrægalis.

In universum de Judicio Austrægarum notandum est, exempla istius Judicii cœpti & finiti esse hodie pauca, ferè dixissem nulla. Leges sunt celeberrimæ, eventus minùs solennis. Causa non est obscura, [neque tamen illa, quam suggerit de Ludewig *tom. 2. lib. 2. Consil. Halens. 95. num. 18.*] Principes controversias, quarum gratia Austrægarum Judicium fundari potest, aut amicè componunt, aut aliis mediis, quæ Potentibus contra imbecilliores in promtu sunt, Jus suum obtinere satagunt. Non loquimur de modis prohibitis, armis & violentia. Dantur aliæ occasiones, ubi alter contra alterum in causis non controversis, Jus suum rigidius exercendo, vel officia, quibus imbecillior opus habet, protrahendo, finem obtinere potest, debiliori autem contra potentiorem viâ Juris non semper est consultum.

Ubi

Ubi gravioribus animorum motibus res agitur, facile ad actus devenitur, in quibus Mandatis Sine Clausula locus datur, quo casu ad Austrægale Judicium provocatio non admittitur, Blum. *tit. 27. num. 170. & 176.* & *tit. 34. num. 32.* vid. *infrà §. 7. hic.* Textor. *disput. 3. thes. 77.*

Neque caret suis incommodis & gravioribus sumtibus Austrægarum Judicium, quæ cum Actores sæpius fuerint experti, malunt à tempore quam via Actionis remedium expectare, vid. notabilem locum in Assessoris Kochii *Commentar. ad Ord. Cam. part. 2. tit. 4. num. 2. seqq.* quem inter alia *Monumenta Lectionis Cameralis antiquæ* edidit Deckherrus, ubi rationem addit Kochius, quare Principes præsertim Seculares, Austrægarum Privilegio constanter inhærendum sibi putaverint, quam suo auctori relinquo, adde Textor. *disput. 3. thes. 27.* Privatus contra Principem sumtus ejusmodi actionis, spe finis obtinendi ancipiti, metuit, precibus & Patronorum officiis sæpius plura obtinet quam Juris remediis. Si cum Personis secundi Ordinis negotium habent mediati, tunc Austrægæ cessant, vid. Mynsing. *centur. 1. obs. 89.* Gail. *lib. 1. obs. 1.* Blum. *tit. 27. num. 167.* Roding. *lib. 1. post tit. 4. cap. 7. §. 7.* [qui exceptionem proponit *loc. citat. cap. 5. §. 7.* vid. *infrà num. 19. pag. 30. circ. fin.*] **Num. 16. Incommoda Austrægalis Judicii & difficultas.**

Accedit dubium de *Executione Sententiæ*, an Austrægis competat? vid. Textor. *disput. 3. thes. 84. seqq.* qui quidem cum Schubarto eam potestatem Austrægis tribuit, eventu forte difficili, & exemplo nondum dato. Negativam solidè, ut alia omnia, demonstravit Coccejus *tom. 2. disput. 12. de Austrægarum notione & Executione, sect. 2.* & *Jurisprud. Publ. cap. 32. num. 35.* adde Deckher. *in Vindic. tit. 27. num. 203.* Schweder. *Jur. Publ. part. special. sect. 2. cap. 17. num. 16.* & Lyncker. *in Analect.* ubi notatur Blumius *num. 207.* [conf. idem *de Gravam. Extrajud. cap. 8. §. ult. num. 2. ad fin.* & *ad Capitulat. Joseph. artic. 37.*] **Num. 17. Executio Sententiæ Austrægarum.**

Est & via Rescriptorum & Commissionum Consilio Imperiali Aulico solennis, etiam in causis ad Austrægas regulariter pertinentibus, vide Uffenbach. *de Consil. Imperial. Aul. cap. 15.* **Num. 18. Commissiones Aulicæ faciunt cessare Austrægas.**

sect. 2. subsect. 2. & sect. 3. subsect. 1. quæ Austrægarum Judicia minus frequentia hodie reddunt.

Num. 19. Casus qui Austrægas non admittunt.

Inprimis verò ipsa Austrægarum Jurisdictionis angustia, cum dentur casus plurimi ubi Austrægis non est locus, vid. omninò Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 5. sect. 1. §. 13. seqq.* [Gail. *lib. 1. obs. 30. num. 13.* Deckher. *Vindic.* ad Blum. *tit. 26. num. 45. & 46.*] Sunt autem sequentes:

Si Reus Privilegio isto non gaudeat, ut Collegia Canonicorum sede vacante: [Frider. Mindan. *de Process. lib. 1. cap. 19. num. 11. seqq.* & *cap. 20. num. 1.* conf. *suprà §. 2. num. 8. pag. 17. seq.*] Est enim Austrægarum Privilegium Personale non Patrimonio vel Territorio inhærens, suosque habet fines & terminos in Lege expressos.

Civitates Imperiales, nisi habeant Austrægas ex Privilegio speciali, Blum. *tit. 26. num. 53.* Deckher. *Vindic. tit. 27. num. 165.* Gail. *lib. 1. obs. 1. num. 20.* quod etiam ultra casus non extenditur, prout sunt strictæ interpretationis Privilegia omnia.

Correi diversi Fori, *Recess. Deputat. 1600. §. 23.* [add. B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 25.*]

Si Reus gaudet Privilegio Austrægarum, nihilominùs cessant Austrægæ, *si conveniatur cum Principe alius inferior*, *Recess. Deputat. 1600. §. 24.* Roding. *lib. 1. tit. 4. num. 31. seqq.*

Si persona secundi Ordinis à mediato conveniatur, Blum. *tit. 27. num. 167.* ubi Deckher. [B. Auctor *tom. 1. Symphorem. Consultat. Forens. 4. pag. 93.*] Aliud est si convenitur persona primi Ordinis, Gail. *lib. 1. obs. 1. num. 17.* atque tum electio viæ Austrægarum est penes Actorem, nisi Princeps certum modum ex consuetudine reliquos excludere, probaverit, Mynsing. *centur. 5. obs. 1.* vid. Horn. *Jur. Publ. cap. 56. §. 3.*

Quare Personæ secundi Ordinis Austrægis non gaudeant.

Ratio cur secundi Ordinis personæ, si à mediato conveniantur, Austrægarum beneficio non gaudeant, non est ea tantum, quod in Legibus Imperii id expressè non contineatur, ut existimat Auctor *celebris Dissertationis eruditæ de Austrægis Comitum in Acad. Marpurg. nuper habitæ* Profess. Waldschmid *§. 15. 16.* Potest etiam dari ratio aliqua differen-

rentiæ, quare id in Legibus sit omissum. Scilicet si omnes personæ immediatæ secundi Ordinis, quorum infinitus est numerus, Privilegio Austrægarum omni casu gauderent, Judiciorum Imperii munus in prima Instantia cessaturum esset ferme, & querelæ eorum qui actiones haberent de procrastinationibus Austrægalis Judicii mirum in modum augerentur. Si dicas, promte finiri debere Processum coram Austrægis, *Respondeo*, inter decem vix unum alterumve repertum iri, qui eam promtitudinem, de qua agit des Graven-Tags *Recessus Anno 1511. dict. disput. lit. C.* sit optaturus. Non hic considerandum quid fieri debeat, sed quid plerumque soleat. Quæsitum fuisse memini, an Apanagiatus Comes Comitem Regentem in prima Instantia convenire possit in Camera, ideo quod Apanagiatus immediata Bona in Imperio non possideret, *Respondebatur*, Austrægas esse Personarum Privilegium, non Patrimonii. Neque Actoris solius personam considerari, in quo ordine collocaret seipsum, sed etiam Rei, qui à Privilegio contra verba Legis excludi non possit. Num. 20. De Apanagiatis.

[*Si Corpus aliquod Nobilitatis, sive Nobilitatis Equestris Ordo à Comite Imperii conveniatur, Foro Austrægarum non esse locum*; in deliberatione pleni Senatus conclusum fuisse 1. Julii 1732. testatur B. Auctor *part. 3. Observat. Forens. 262.*] Num. 21. Continuatio Casuum qui excludunt Austrægas.

Si Princeps [*Comes, vel alius Privilegio Austrægarum gaudens*] *sit bannitus*, Mynsing. *centur. 1. obs. 90.* [*In Personis Ecclesiasticis loco banni est privatio Regalium*, Mynsing. *citat. loc.*]

Si Jurisdictio sit litigiosa inter Dominos immediatos, Recess. Deputat. 1600. §. 26. Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 1. §. 2. vid. omninò Deckher. *in Process. Informativ. cap. 1. pag. 33.* ubi de Decreto Cameræ Provisionali.

Si Continentia Causæ prohibeat, quod multis modis fieri potest, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 9. Recess. Deputat. 1600. §. 24.* Roding. *lib. 1. post tit. 4. cap. 7. §. 19.* [vid. omninò B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 330. & 331.* ubi docet, quando Camera juste decidere litem possit, quamvis Continentia Causæ in progressu non probata fuerit.] Abusus hic est varius; quem notat Gailius

lius *lib. 1. obs. 32. num. 2.* conf. Frider. Mindan. *de Continent. Caus. cap. 4. §. 12.* & *cap. 5. §. 21.* ubi cautelam habet Actoribus utilem. [Deckher. *in Process. Informativ. cap. 1. pag. 34. in princ.* B. Auctor *part. 1. Observat. Forens. 25.*]

Num. 22. Quando cesset Austrægarum Judicium per Appellationem.

Cessat autem Austrægarum Judicium, si ab Austrægis causa ad Cameram devolvatur, vel per Appellationem, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 2. §. 2.* & *tit. 4. §. 1.* item *tit. 6.* qui supplendus ex *Ord. Cam. 1495. §. 27. ibi:* und soll jedem zugelassen seyn ꝛc. (e) Quacunque via Austrægarum Judicium fuerit cœptum, etiam per Commissionem ab Imperatore petitam, [conf. B. Auctor *tom. 1. Symphorem. Consultat. Forens. 8. pag. 196.* & *part. 4. Observat. Forens. 304.*] nam hæc præventionem Judicii Aulici non infert, vid. Textor. *Disput. 3. thes. 56. seqq.* ubi de Commissionibus distinctè agit.

Num. 23. Auctoritas Ordinat. Camer. antiquarum.

(e) *Notandum antiquiores Ordinationes Camerales per sequentes & novissimam non esse sublatas nisi in Articulis expressis & contrariis*, vid. Præfat. Ord. Cam. 1555. §. 1. ibi: Alle andere hiebevor aufgerichtete Ordnung- und Satzungen / so dieser Ordnung zuwider verstanden werden möchten / hiermit cassirt und abgethan seyn / ꝛc. *Ubi etiam ex mutato Reipublicæ statu sublatam esse Legem colligitur, non opus erit ut ad veterem Legislationem recurramus.*

Num. 24. Ob neglectum Fatalium.

Vel citra Appellationem ipso jure, quod fieri facile potest si Fatalia nominationum & denunciationum non exactè fuerint observata, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 2. §. 1. & 4. tit. 28. §. 1. 2.* Gail. *lib. 1. obs. 1. num. 36.* Roding. *lib. 1. post tit. 4. cap. 7. §. 27. seqq.* Quod in specie in causis simplicis Spolii observandum, ubi Fatalia angustioribus terminis comprehenduntur Lege publica, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 8.* adde Blum. *tit. 27. num. 151.* Roding. *lib. 1. post tit. 4. cap. 6.* Deckher. *Vindic.* ad Blum. *dict. tit. 27. num. 85. & 158.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 5. sect. 1. §. 21. num. 5. & 7.* [inprimis Estor. *Schediasma* von der Nothwendigkeit die Reichs-Gerichts-*Praxin* auf *Universitäten* zu lehren / *pag. 34.*] Quodsi Actor ad factam nominationem Rei, intra Fatale 4. Septimanarum negligeret electionem, quæ-

quæritur, an tum causa devolvatur ad Cameram? vel an Actor solum amittat Jus eligendi; Affirmatur prius, posterius Lege non est constitutum. Posset enim Reus eligere Judicem sibi faventem. Non verò devolvetur causa ad Cameram in commodum Actoris negligentis, sed Rei, si id petat. Si non petat, periculum est Actoris, cujus quidem actio non perimitur sed instantia. [conf. *Auctar. XIX.*] (*f*)

(*f*) *Memini, cum aliquando de difficultate Judicii Austrægarum sermones privati haberentur, interfuisse qui putaret, non esse causam defugiendi summoperè viam requisitionis* auf die Austräge/ *nam sæpenumero accidere ut Fatalia negligantur à Reo, unde confestim invigilandum ut ad Cameram causa deducatur. Verum est & experientia docet, per imperitiam Legum sæpius neglecta Formalia & Fatalia fuisse. Sed hoc casu fortuito contingit. Sunt qui sedulo Legum studio incumbunt, sunt multo plures etiam Juris Studiosi, qui Leges Imperii publicas vix extremis digitis attingunt. Hinc qui de Austrægarum Privilegio audierunt, si rejici exceptionem Fori justis de causis, de quibus hucusque egimus, contingat, confestim Judicia de infractione Legum, quas ipsos melius didicisse oportebat, incusant. Dici non potest quantum peccetur passim ex Juris imperitia.*

Si ob causæ qualitatem Jurisdictio Cameræ immediatè, scil. in prima Instantia, fundetur, Textor. *disput. 2. thes. 60. seqq.* de quibus causis mox dicemus. Num. 25. Ob causæ qualitatem.

In his omnibus exceptio Austrægarum etsi frequenter opponatur, semper, & jure rejicitur. Neque enim ultra Legem extendi debet Forum Austrægale, atque Jurisdictio summa Imperii restringi. Num. 26. Exceptio Austrægarum, ubi non habent locum, frustrà opponitur.

§. IV.

Causæ itaque ex quibus Jurisdictio Cameræ in prima Instantia cum exclusione Austrægarum ex Lege publica fundatur, sunt sequentes: Pax Religiosa, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 10. §. ult.* de Religionis Exercitio ab omni vi & impedimento libero, lata *Recess. Imper. Anno 1555. §. 18.* inter Romano-Catholicos & Augustanæ Confessionis Status mutuo observanda, *ibid. §. 16.* Exclusis aliis, *§. 17.* Postea *per Instrum. Pac. Westphal. artic. 5. §. 33.* & *artic. 7. §. 1.* item *Rec. Imp. 1654. §. 23.* comprehensi sunt

Num. 1. Causæ Jurisdictionem Cameræ fundantes & Austrægas excludentes. Pax Religiosa. Num. 2. Qui fruantur ista Pace.

ſunt *Reformati*, ad Auguſtan. Confeſſionis addictos rectè relati. Summam totius Conſtitutionis vide ſis apud Blum. *tit.28. num.12. uſque 63.* [Andler. *Jurisprud. Publ. lib. 1. tit. 1. part. 2. num. 17.*]

Num. 3. Actio ex Lege publica.

Datur contra transgreſſores hujus Legis, quicunque Articulus violetur *Actio ſuper fracta Pace Religioſa mediante Citatione.*

Num. 4. An contra Mediatos?

Quæritur an etiam contra Subditum Imperii mediatum? pro affirmativa facit *Rubr. Ord. Cam. 1555. part. 2. tit. 9.* Sed vid. Roding. *lib. 1. tit. 6. §. 11.* Deckher. *Vindic.* ad Blum. *tit. 28. num. 66.* & *tit. 29. num. 62.* ubi argum. Conſtitutionis de Pace Religioſa, *Rec. Imp. 1555.* §. Und damit ſolcher Fried ꝛc. *15.* & §§. *ſeqq.* contrarium infert. Si mentem Legis conſideremus, haud dubiè dabitur Actio contra mediatum, vid. Blum. *tit. 28. num. 73.* ubi Deckher. Textor. *diſput. 2. theſ. 45.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 9. part. 2. §. 49. num. 7.* Si ad Praxin modernam & ſtatum Reipublicæ hodiernum reſpiciamus, vix eſt ut caſus dari poſſit, ubi Subditus cujusdam Status Imperii, crimen violatæ Pacis Religioſæ contra alium Statum Imperii vel immediatum Civem committere poſſit, ſine Domini ſui immediati conniventia, & tum contra ipſum etiam Dominum actio dabitur. Domino verò factum improbante, non eſt dubium eundem id contra Subditum eſſe vindicaturum, Deckher. *Vindic.* ad Blum. *tit. 28. num. 73.*

Num. 5. Requiſita Actionis.

Requiſita hujus Actionis ſunt, ut turbatio ſit facta intuitu Religionis, Gail. *lib. 1. obſ. 1. num. 3.* & *obſ. 2. num. 1.* Blum. *tit. 28. num. 64.* Eaque non levis ſed gravior & violenta. Roding. *dict. tit. 6. §. 28.*

Num. 6. De Clauſula Artic 4. Pacis Ryswicenſis.

Quæſitum fuit ſæpius poſt *Pacem Ryswicenſem*, an violatæ Pacis Religioſæ reus eſſet qui occaſione Clauſulæ *Articuli 4.* dictæ Conventionis: *Religione Catholica in locis ſic reſtitutis in ſtatu quo nunc eſt remanente*, Exercitium Religionis Auguſtan. Confeſſionis liberum *in locis ſic reſtitutis* impediret, aut Exercitium Religionis Catholicæ latius quàm olim, & tempore Pacis concluſæ fuerat, extenderet, vel circa reditus Auguſtan. Confeſſionis addictorum in eorum præjudicium aliquid decerneret? Viciſſim an Reus eſſet Pacis violatæ, qui extenſioni Clau-

ſulæ

sulæ prædictæ ultra verba expressa, non ambigua, sese opponeret? Priori casu affirmativa sententia fuit propugnata, posteriori negativa, vid. Staats-Cantzley *part. 4. pag. 507. seqq.* Statum controversiæ distinctè propositum videas *in Elect. Jur. Publ. tom. 2. sect. 22. pag. 477. seqq.* Novissime Anno 1719. & 1720. hæc materia in Comitiis fuit tractata, ad quæ Acta Publica typis evulgata evolvenda & consulenda Lectorem remittimus. Adhibenda etiam sunt & conferenda Acta Publica Comitialia præcedentia, ubi Gravamina Statuum Evangelicorum adversus hanc clausulam *Artic. 4.* fuêre exposita & ad Cæsarem delata, quæ leguntur in der Staats-Cantzley *tom. 4. 5. 9. 10.* & porrò *tom. 23. 24.* quorum Capita huc pertinentia Index cuique Tomo præfixus monstrat. Eadem leguntur *in Collect. Actor. Publicor. Seculi XVIII.* Leuchtii sive Cassandri Thucelii *tom. 2. cap. 1.* & *tom. 3. cap. 1.* Novissima Comitialia Acta ea de re Anno 1720. Ratisponæ typis impressa, præprimis sunt notanda, & consulenda quæ jam in multorum sunt manibus, & partem magnam facient Collectionum sequentium. [conf. Mosers vollständigen Bericht von der so berühmt-als *fatalen Clausula Artic. IV. Pacis Ryswicensis, Francofurt. 1732.*]

De Paritate Numeri Votantium in Causis Religionis notabilis est dispositio *Instrum. Pac. Westphal. artic. 5. §. 54.* ad quem locum consulendus est Henniges *in Meditationibus.* [conf. *infrà in Append. III.* C. V. Happelii *Dissertat. de Recursu &c. thes. 10. pag. 77. seq. & Animadvers. ad hanc thes. pag. 89.*] Quid si omnes viæ fuerint observatæ præscriptæ *§. 56. dict. artic. 5.* & nihilominùs Paritas Votorum sibi contradicentium emerserit, causa erit ad Comitia remittenda, difficili exitu, cum ibi permultæ causæ moram injiciant negotio & sola amicabili compositione res sit terminanda, vid. *§. 50. & 52. dict. artic. 5.* Eo tamen forte effectu, ut de mediis cogitent quibus turbationum continuatio impediri possit, ii, qui oppressos protegere & volunt & possunt. Quamdiu enim in via Juris versantur partes, nemo facile se controversiæ ingeret, neque ut fiat id, permitteretur; sed ubi finis in Judicio ordinario obtineri nequit, & alter turbando

Num. 7. Paritas Votantium.

Num. 8. Quando causa ad Comitia remittatur, & quo exitu vel effectu.

velit pergere, miserrimus sane foret Status Imperii, si ab omni protectione exclusus esse deberet is, qui de injuria conquerendi causam habet. Interim ne istis remediis esset opus, sed per Judicem ordinarium potius res terminaretur, Leges nostræ cavent, prohibendo zelum Religionis inordinatum, *Rec. Imp. 1654. §. 157.* & *Rec. Visit. 1713. §. 73.* Quibus Legibus optimis obtineretur haud dubie finis desideratus, si etiam hominum affectus & ingenia ita corrigi possent, ut in Causis Religionem concernentibus studia partium ex animis quoque evellerentur. Hoc verò in Votis esse magis quam in spe experiuntur ii qui negotiorum tractationi intersunt. Hinc talem plerumque exitum nanciscuntur ejusmodi causæ, quali affectu, moribus, studiis imbuti sunt qui eas tractant. Inordinati zeli vitium neutra partium sibi patitur objici. Interim rariora deprehenduntur exempla ubi ex Catholicis aliquis ob talia Gravamina Judicis auxilium implorare necessum habeat, plura verò, ubi gravatos se querantur Augustanæ Confessionis addicti. Pari Jure utrosque uti atque frui Leges Imperii volunt, ergo & pari & affectu Judicis & voluntate. Equidem in Lege Imperii Pragmatica exprimi potuisse casus nonnullos distinctius, negari non potest. Quodsi tamen ex quacunque in Imperio exorta disputatione aut privata Instrumentum Pacis interpretatione ipsius Legis incertitudinem & obscuritatem pro ratione allegare foret licitum, & sententiam hujus illiusve, causæ suæ inservientem sequi, contra expressam sanctionem *artic. 5. Instr. Pac. §. 50.* vid. *Tractat. de Jur. Reformand. editum Anno 1710. pag. 76.* facile est intellectu, nihil plane in Legibus certum exiturum, sed omnia regulæ cereæ simile, quod absit ut in mentem veniat, nedum in sermones profitentium Jurisprudentiam veram non simulatam. vid. *Declarat. Imperator. in Comitiis Augustan. Anno 1559.* apud Lehman. *in Act. Pac. Relig. lib. 2. cap. 3. in fin.* §. Solte aber rc. conf. Henniges *in Meditat. ad Instrum. Pac. Cæsar. Suec. specim. 3. pag. 346. seqq.* & *specim. 5. pag. 658. seqq.* ibique *Mantiss. 1.*

Cæterum, ad modum remittendi eas causas ad Comitia quod attinet, exorta Votorum Paritate, Formulæ Decretorum legun-

guntur apud Deckher. *in Vindic. tit. 28. num. 81. pag. 447. seqq.* Quas etiam in casibus recentioribus secuti sunt Assessores Cameræ, exspectantes deinde quid in Comitiis ad partis instantiam pro informatione pleniore de rationum conflictu, ulterius statuatur, junge ad hunc locum Deckherri *Concord. Suprem. Tribun. cap. 4. num. 15. seqq.*

§. V.

Pax Profana, der Land-Fried / *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 10.* Roding. *lib. 1. tit. 7. princ.* Blum. *tot. tit. 29. num. 9. seqq.* [ibique Deckher. *in Vindic.*] ubi capita præcipua Constitutionis Imperii Anno 1555. recensentur. Quæ de Reo mediato paulo antea de Pace Religiosa diximus, hic etiam locum inveniunt. De Domo Austriaca quod in hoc casu à Jurisdictione Camerali exempta non sit, otiosa fortè est quæstio apud Mynsing. *centur. 5. observat. 58.* Roding. *lib. 1. tit. 6. §. 23.* Num. 1. Pax Profana. Num. 2. An Domus Austriaca sit exemta.

Violatur hæc Constitutio *committendo*, si quis vi publica atroci, Gail. *de Pac. Publ. lib. 1. cap. 7.* Blum. *tit. 29. num. 41.* armis, & coadunatis hominibus, (numerus arbitrio Judicis relinquitur, *Rec. Imp. 1594. §. 69.* [*Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 10. §. 5.*] locus etiam nihil refert, sive sit in urbe, sive ruri, Schwanman. *observat. 36.* Roding. *lib. 1. tit. 7. §. 27.* & Blum. *tit. 29. num. 40.*) doloque malo, ex proposito, Gail. *lib. 1. obs. 3. num. 2.* Mynsing. *centur. 3. obs. 98.* alium quacunque de causa oppugnaverit, spoliaverit, aut quovis modo damno affecerit, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 10. §. 7. & 12.* vel violatoribus auxilium tulerit, *dict. Rec. Imp. 1555. §. 14.* [*Conc. Ord. Cam. citat. loc. §. 2.*] Gail. *de Pac. Publ. lib. 1. cap. 10.* Datur etiam actio ob *conatum*, si impeditus fuerit actus proximus, quo tamen casu mitigatur pœna, Gail. *dict. loc. cap. 14. num. 28.* Porrò si quis in fraudem Legis bona sua alienaverit, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 12.* aut Violatores vel Subditos alterius Rebelles receperit, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 15.* Gail. *de Arrestis cap. 8. num. 15.* Roding. *dict. tit. 7. §. 31. 32.* Violatur etiam hæc constitutio *omittendo*, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 10. §. 2.* opem non ferendo vicinis incla- Num. 3. Quomodo violetur Pax Profana.

mantibus, se vim pati, *Rec. Imp. 1594. §. 75. Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 16.* adde *tit. 10. §. 2.*

Num. 4. Pœna Constitutionis de fracta Pace.

Pœna [Constitutionis hujus] est vel capitalis, Banni Imperii, [in cujus locum in Clericis & Fœminis succedit privatis Regalium & Bonorum, Gail. *de Pac. Publ. lib. 1. cap. 8. num. 7.* Struv. *Corp. Jur. Publ. cap. 25. §. 13.*] vel civilis & pecuniaria 2000. Marcarum Auri, vid. Blum. *tit. 29. num. 77. 103. seq.* & ibi Deckher. alterutram eligere in Actoris est arbitrio.

Num. 5. Usus Actionis antiquior.

Adeò severæ sunt pro conservanda Pace Publica Leges, quibus temporum ratio, violentiæ & latrocinia impunè exercita, occasionem dedere. Ita ut in genere permissorum haberetur Jus sibi dicendi & exequendi potestas, vid. Ludewig. *Commentar. ad Aur. Bull. tit. 15. lit. b. c.* & *tit. 17. lit. d. & lit. s. y.* ubi admodum notabilia invenies. Et cum ab inveterato more, vi aperta sibi consulendi, tardius recederent Germaniæ Cives, frequentissimæ post Legem latam, & Judicium Camerale nova Ordinatione Anno *1555.* instructum, ob eam causam extitêre Actiones, rariores tamen condemnationes.

Num. 6. Usus modernus.

Hodie etiam Actionis usus minus est frequens, nulla jam dudum condemnationum exempla, adeò ut hodie superfluus ferè sit labor de hac materia scribere Commentationes. Veterum JCtorum monumenta ejus rei sunt plena, summo quidem labore, sed nobis maximam partem inutili, concinnata. Causam si quæras, Auctor *Observationis in Academia Fridericiana Hallensi editæ tomo 6. observat. 31. §. 6.* responsurus erit, *Imperii Statum hodiernum esse talem, ut regulariter armis locus detur etiam inter Imperii Cives, quia inter Potentes non sit Judicii Justitiæque obtinendæ copia.* Sed ablit à nobis ut Jus Manuarium reductum esse, dicamus. Sententiam istam Auctori suo meritò relinquimus, vid. Gundling. *tractat. de Efficientia Metus cap. 2. §. 39.* Ratio infrequentiæ, si non est, quam esse existimo, ea, quod animi Civium Imperii ad vim & arma inter se exercenda tanta proclivitate ut olim, non amplius confugiant, & ubi motus inter Potentes metuantur, Imperator aliique vicini ad ignem

ignem in cineribus extinguendum concurrere soleant; certè ex ipsius Legislationis forma erit petenda, consideranti enim Vota Assessorum Cameræ apud Gylman. *tom. 1. Symphorem. part. 1. pag. 28. seqq.* & doctrinas Gailii *de Pac. Publ. lib. 1. cap. 7.* Mynsingeri *centur. 1. obs. 40.* Deckherri etiam *in Vindic.* ad Blum. *tit. 29. num. 47. 48. 49. & 156.* non potest non cogitatio nasci, requisita Actionis hujus esse probationis adeò difficilis, ut casus Legis existere vix possit. Frequentissimas etiam apud Gylmannum, Rosacorbium, & alios legas Actiones, plerumque tamen insecutas absolutorias Sententias vel Pœnæ mitigatorias. [add. Barth *Collect. Sentent. Camer. tom. 4. 18. Maji 1573. lit. F.* & *22. Decembris 1573. lit. F.* conf. Thomas. *Disput. de Morum cum Jure scripto contentione §. 70.*] Num. 7. Difficultas Actionis.

Requisita Actionis sequentia traduntur: Num. 8. Requisita Actionis.

1. Vis publica, Blum. *tit. 29. num. 40.* & quidem atrox, Gail. *de Pac. Publ. lib. 1. cap. 7. num. 19.*

2. Armata manu & coadunatis hominibus.

3. Propositum & dolus malus, ita ut non quælibet violentia sufficiat, sed præcisè dolus malus sit probandus, vid. Deckher. *Vindic.* ad Blum. *tit. 29. num. 47. & 49. seqq.* [Koch. *ad Ordinat. Cam. part. 2. tit. 22. num. 77.* vid. tamen Thomas. *Disput. de fatuitate Brocardici vulgaris, causam fatuam liberare à dolo.*] Quanta sit difficultas concursum horum Requisitorum, præcipuè dolum, probandi, nemo est, qui non agnoscat. Admittuntur quidem in vim probationis etiam præsumtiones graves, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 10. §. 6.* Verùm quis est adeò inconsultus, qui facti sui rationem à dolo excusantem adferre nesciat? ecce causam satis planam infrequentiæ hujus Actionis. [Hinc rectius sibi consulunt, qui ad Mandatum super quatuor casibus, *Ord. Cam. 1555. part. 2. tit. 23.* petitum suum dirigunt, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 25. §. 13.* vel ad pœnas Juris communis agunt, de quibus conf. Deckher. *Vindic.* ad Blum. *tit. 28. num. 63.* juncto *tit. 29. num. 108.*] Non loquor de Libellis Advocatorum, de decretis Processibus, sed de Sententia, quæ sola Num. 9. Infrequentia Actionis.

cele-

celebritatem facit Actioni. Si casus ad Constitutionem qualificatus existeret, condemnationem fieri posse, utique concedo, & quis hoc negaret Lege publica non sublata? de frequentia tantum dixi & difficultate: Ad pœnam pecuniariam tamen hodie regulariter dirigitur petitum, ad quam etiam facilior est in condemnatione via. Consultius judicavêre moderni JCti, ut existente casu violentiæ publicæ, Processus Mandati potius eligeretur quam Citationis super fracte Pace, vide Deckher. *Vindic.* ad Blum. *tit. 29. num. 108. 109. & 199. seqq.* Extant quidem Citationis ejusmodi decretæ recentiora nonnulla, etiam nostri temporis, exempla, sed quis futurus sit Processus exitus, est adhuc ignotum.

§. VI.

Num. 1. Causæ Fiscales. Sequitur tertium genus Causarum, quæ Jurisdictionem Cameralem fundant immediatè, scil. Causæ Fiscales, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 21.* Species recensentur multæ apud Blum. *tit. 30.* ex textu Constitutionis. Sed non omnes frequentantur hodie.

Num. 2. Earum species pleræque infrequentes.

Num. 3. Factum contra Auream Bullam. *Factum contra Aureæ Bullæ dispositionem*, Blum. *dict. tit. 30. num. 8.* [quatenus per Sanctiones recentiores non est correcta, Textor. *ad Recess. Imper. Noviss. disput. 10. thes. 17.*] Dubito an unquam hac Actione fuerit vindicatum, vel inposterum casus sit exiturus: In *Supplication. Camer.* à Doctore J. F. Hofmanno editis, legitur quidem exemplum decretæ Citationis *tit. 14. Num. 11. 30. Jul. 1680.* sed de eventu non constat.

Num. 4. Violatio Pacis Publicæ. *Ob violationem Pacis Publicæ*, Blum. *num. 9.* [inclusa etiam *Religiosa*, & *Instrumento Pacis Westphalicæ*, Textor. *citat. loc. thes. 18. & 19.*] æque infrequens est Actio Fiscalis, quam ipsius delicti qualitas, Legibus & interpretatione JCtorum requisita.

Num. 5. Inobedientia erga Mandata Cameræ. *Si quis Mandatis Cameralibus non paruerit*, Blum. *num. 10.* Rectè monet Deckherrus *in Vindic. ad h. num. 10.* nullum esse Fiscali Actionem ante Sententiam condemnatoriam in pœnam, quarum usus est quidem rarus, non tamen nullus, vid. Roding. *lib. 1. tit. 8. §. 9.* & *lib. 3. tit. 41. §. 23.* Sufficit interdum

con-

consulere Victori per Mandatum de Exequendo, quod hodie promptius, quàm ante hac, decernitur, juxta *Recess. Imper. 1654. §. 76. & 159. Recess. Visitat. 1713. §. 83.* [add. *infrà Sect. II. §. 5. num. 9.* & *Animadvers. ad Magenhorst. Observat. 55.*] Abusus Paritoriarum multiplicium, quarum aliquando decades numerabantur, erat corrigendus. Utinam & ipsa Executio debita fieret promtitudine. Si Victor Sumtus non anticipet, qui fuère hactenus graves, sanè Executio non fuit suscepta. Sed ita Victori, cui angustiores sunt facultates, post omnes Impensas Processus, Justitiæ Causæ & Sententiæ solum, sed triste remanet solatium. Cui malo ut Lege Imperii publica remedium adferatur, atque Executionis Expensæ ad justum modum reducantur, dudum exoptavimus. Redeo ad declarationes in pœnam. Si de animo non parendi obfirmato constiterit, potestatem habet Judex Reum in pœnam declarandi. Sed sæpius quæstio est consilii, quam in Re Judiciaria semper posthabendam esse, nemo prudens affirmaverit. Duæ sunt virtutes Judicis: Peritia Juris, & Prudentia. Sine hac, illa friget & contemnitur. Haud rarò in Sententiis admonetur Fiscalis Officii sui, quod ille mox interponere consuevit.

Num. 6. Quare declarationes in pœnam non sint frequentes.

Num. 7. Defectus in modo Executionis Sententiarum.

Num. 8. Judex consilii quæstiones non debet negligere.

Ob moram in solvendis Collectis Imperii, Blum. *tit. 30. n. 12.* Si de Collectis Bellicis est quæstio, Actio Fiscalis hodie non frequentatur, paratioribus contra debiliores Cives mediis exequendi, potentiores moram excusare vel purgare norunt. Si de Contributionibus ad *Sustentationem Cameræ* agitur, Blum. *dict. tit. num. 25.* Fiscalis Officium adhuc viget, frustranea tamen sæpius imploratione, & dolendo Reipublicæ statu. Pristinæ Cameralis Collegii querelæ publicæ leguntur apud Multzium *Repræsentat. Majestat. Imperator. part. 2. cap. 18. §. 1. num. 82. seqq.* adde *cap. 20. §. 1. num. 127.* & *cap. 26. §. 3. num. 29.* Staats-Cantzley *tom. 19. pag. 335. Elect. Jur. Publ. tom. 9. sect. 60.* [& quid recentioribus temporibus hac in re in Comitiis actum & obtentum fuerit, vid. in Fabri Staats-Cantzley *tom. 51. cap. 21. tom. 52. cap. 14. tom. 53. cap. 20. tom. 54. pag. 722. seqq.* & *tom. 59.*

Num. 9. Mora in solvendis Collectis.

Num. 10. Mora in solvendis Contributionibus ad Sustentationem Cameræ.

Num. 11. Querelæ Collegii Cameralis.

pag. 697. add. Reichs *Fama tom. 2. pag. 198. & 609. tom. 4. cap. 12.* & *tom. 5. cap. 13.*] Optavit Collegium augmentum non *Nummi* solum, sed & Assessorum *Numeri.* Laborarunt ea in re præsentes non tam pro se, quàm pro publica utilitate. Membrorum Collegii præsentium commodum vitæ unius cujusque terminis finitur. Agnoscunt rerum periti ad tantum causarum numerum, qui augetur quotidie, minime sufficere Assessores duodecim. Adeo increscit quantitas Rerum Extrajudicialium h. e. Supplicationum pro Processibus obtinendis, sæpius arduarum & difficilium, ut in iis solis numerus Assessorum decem, vel duodecim satis videatur habere laboris. Adeoque impediri decisionem Causarum Judicialium per Extrajudiciales, harumque expeditiones per illas, quotidie videmus. Status Rei Cameralis descriptus est vere atque pro necessitate rei, *in Literis Collegii ad Augustissimum Cæsarem 3. Mart. 1719.* quæ adjunctæ sunt *Decreto Commissionis Cæsareo ad Comitia typis impresso & per Dictaturam publicato 26. Maji 1719. & in Elect. Jur. Publ. tom. 15. sect. 26. & 45.* Permoti fuêre tandem Sacratissimus Imperator & Ordines Imperii, ut petitis Collegii annuerent, augmentum & numeri Assessorum ad XXV. stabiliendo, & Salarium condignum duplo auctum, fundumque constituendo. Det Deus animis Procerum Imperii voluntatem constantem & perpetuam, ad effectum dandum rei plane necessariæ in Imperio sine opera Fiscalis Cæsarei. Finem enim salutarem, Justitiæ in Imperio conservandæ, sine mediis obtineri non posse, ratio dictitat. Si talia dispiciuntur media, quæ nulli sint oneri, frustra finis exoptatur. Non dari medium satis adæquatum & abusui minus pervium quam Contributionis Matricularis, dudum fuit agnitum. Vix *Centum Mille Imperialibus* per Annum opus est pro sustentando Judicio Imperiali, juxta auctam & Salarii quantitatem & simul Assessorum numerum ad XXV. Summâ, tanto Imperii Corpori levi cum incommodo ferenda. Quodsi verò singuli de Moderatione Matriculæ certant, & simul solvere detrectant, donec hæc quæstio fuerit decisa, & id quod Matriculæ fortè decedit alio medio non fuerit

fuerit suppletum, finem Conclusi Imperii in votis mansurum, Judicium verò Camerale sine Sustentatione debita consistere non posse, cum insigni Reipublicæ damno, satis est in propatulo.

Ob violationem Ordinationis Politicæ, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 21. §. 3.* Blum. *tit. 30. num. 33.* Actio Fiscalis non frequentatur, quia coërcitio violatorum ad ordinarium Magistratum spectat regulariter. Fundata tamen erit persecutio Fiscalis, ubi Magistratus loci in officio suo foret negligens, eaque negligentia in publicum vergeret detrimentum. Cumprimis in loco, ubi Camerale Judicium sedem habet, accurata deberet esse rerum, ad Politiam spectantium, cura. Num. 12. Ob violationem Ordinationis Politicæ.

Ob consilia cum hostibus Imperii agitata, Blum. *num. 34.* alia hodie suppetunt remedia delinquentem compescendi, ut Fiscalis officio opus non sit. [Literas Patentes Imperatoris, wegen fremder Werbung / Verkauffung und Außführung der Mannschafft / vid. in der Reichs-*Fama tom. 1. pag. 388.*] Num. 13. Ob Consilia cum hostibus inita.

Ob receptionem Anabaptistarum, Blum. *num. 35.* Exempla Fiscalis actionis complura præterita tempora dedere, quibus de extirpatione sectæ pestilentissimæ erat laborandum. Hodie in Germaniâ publicè eam profiteri, nemo audet. Si qui latitant, negabunt, se ipsi doctrinæ adhærere, & probatio erit difficilis, vid. Deckher. ad Blum. *dict. loc.* Roding *lib. 1. tit. 8. §. 17. & 18.* Num. 14. Ob receptionem Anabaptistarum.

Tentata fuit applicatio, vel potius extensio Constitutionis, contra Anabaptistas latæ, etiam contra eos, qui à pietatis studio [vid. Thomasii gemischte Händel *tom. 3. cas. 5. §. 4.*] nomen accepere. Sed denegati fuère Fiscali Processus. Num. 15. Extensio Constitutionis tentata.

Nomen Pietismi, qui profiteretur adhuc fuit nemo. Rei ipsius definitio nondum fuit data, in quam omnes consensissent, *Facultat. Theolog. Lips. Informatio* vom *Pietismo Anno 1711.* Et onerare homines innocentes, vel Theologos publicè approbatos, sectæ hæreticæ titulo, Justitia charitasque non patitur, neque passuri sunt Electores, Principes, qui iis docendi munus contulerunt (*a*) Controversiæ autem Theologorum Fiscali Cæsareo causam non præbent agendi contra alteram partem ex dissentientibus. Fuère dudum & ho- Num. 16. Nomen Pietismi.

die sunt, qui sub pietatis specie, Fanaticismum tegunt, aliosque errores pestilentiores. Sed probatio sæpius deficit, inani tandem actione, vid. *infrà Decretum latum Anno 1702. inter Formulas Decretorum Append. VI. num. 81. pag. 237. seq.*

(a) *Auctor* Libri Parisiis impressi 1715. le Jansenisme demasqué premier discours pag. 30. *ita ratiocinatur: On vous dira toujours avec un souris malin: Qu'est ce que c'est qu'un Janseniste? en avez vous vu? en connoissez vous? Je leur repondrai: Un Janseniste est un homme qui dit à tout propos: Qu'est ce que c'est qu'un Janseniste? en avez vous vu? en connoissez vous? Voila leur langage ordinaire, c'est justement une des marques auxquelles je les reconnois. Non aliter ratiocinantur, qui quidquid ipsis displicet in aliorum dictis, aut moribus innocentibus, statim Pietismum sapere dicunt, & sufficere putant accusasse, auctoritatem nescio quam sibi arrogantes, ut talis præcisè esse unusquisque & haberi ab omnibus debeat, qualem ipsi judicavere.*

Libelli perniciosi.

Ob doctrinas perniciosas in publicis Scriptis publicatas, juxta *Edictum Imperatorium 18. Julii 1715.* quod etiam in Camera, per *Decretum Generale est publicatum 18. Septembr. 1715.* & reperitur *Editioni novæ Decretorum Generalium*, adjunctum. Meritò itaque officio suo usus est Fiscalis contra Auctorem des Schlüssels zur heutigen Historie/ und neu-eröffneten Staats-Spiegels/ J. E. Z. Is enim immodestiæ & arrogantiæ nullos habere videbatur terminos. [conf. *Collectio* merckwürdiger Reichs-Hof-Raths-*Conclusorum tom. 1. num. 260.*]

Num. 17. Denegatio Auxilii contra Milites vagantes.

Ob denegatum auxilium contra Milites vagantes, Blum. *tit. 30. num. 36.* infrequens est actio Fiscalis hodie, statu rei militaris in Germania mutato.

Num. 18. Ob Judicium Westphalicum.

Ob violatas Leges Imperii de Judicio Westphalico latas, Blum. *num. 37. seqq.* [Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 48. tit. 1. §. 9.*] quievit dudum officium Fiscalis, cum vix umbra quædam istius Judicii supersit. [Recentius tamen exemplum, Privilegii Exemtionis contra Judicia Westphalica impetrati, invenies in dem Monathlichen Staats-Spiegel *Mens. Januar. 1709. pag. 34.*] Pertinet huc *Disputat. Lips.* Joh. Burchard. Menckenii *de Feimeris veteris Westphal. Judicii Scabinis.* Hert. *Dissertat. de Consultat.*

tat. Legibus & Judic. in special. Rom. German. Imper. Rebuspubl. §. 20. [conf. *suprà Auctar. XV.*]

Ob violatam Jurisdictionem Imperii, pertrahendo Civem Imperii, etiam mediatum, ad Forum exterum, Blum. *num. 43.* conf. *suprà Auctar. III.* [& *infrà hac Sect. I. §. 10. cas. XX.* ubi *de adæquato remedio* agitur.] frequentes adhuc sunt Fiscalis actiones, præcipuè si ad Nuncios Pontificios, vel Curiam Romanam causæ civiles fuerint deductæ. Exempla plerumque existunt, ubi Officialibus Archi- & Episcoporum laxior potestas est tributa, Jurisdictionem in Civilibus & Ecclesiasticis exercendi, & in illis concurrentem habent cum Judiciis superioribus Provinciæ, Jurisdictionem: vid. Roding. *lib. 1. tit. 8. §. 28. seqq.* & *Mantissam VI.* [conf. B. Auctoris *Dissertatio de Jurisdictione Officialium in Causis Civilibus, speciatim de Recursu ad Officialem Metropolitanum Coloniensem, ab Officiali Leodiensi & Monasteriensi*, jam annexa *part. 1. ejusd. Observat. Forens. 110.*] Abusui isti provocationis compescendo, Leges publicæ Imperii nondum fuêre sufficientes, vid. *Recess. Imper. 1654. §. 164. Capitulat. Caroli VI. artic. 14.* adde *Edicta Imperat. Josephi ad Judicia Leodiensia*, quæ adjuncta sunt *Editioni novæ Recessuum Visitationis*, [& *infrà Append. II. pag. 57. seqq.*] eaque observare jussi Assessores, *in Decreto Visitationis confirmatorio Decretorum Generalium Collegii, 27. Novembr. 1713. ad SCtum de Anno 1603.* Memorabile est exemplum Declarationis in Bannum Imperii contra *Waltherum Counotte* in Camera publicatæ, ob ejus contumaciam non factæ renunciationis recursus ad Curiam Romanam in Actione Civili, quæ per Mandata injuncta ei fuerat, Anno 1698. *Defensionem Jurisdictionis circa* Appellationes *ab Officiali Leodiensi in Causis Profanis inter Laicos ad Superiores Ecclesiasticos*, scripsit Josephus Sacripante, Romæ Anno 1688. quam tamen refutat Auctor Præfationis, quæ conspicitur *in Editione istius Libelli in Germania excusa Anno 1712.* adde Staats-Cantzley *tom. 4. pag. 679.* Post Edicta Imperatoria nulla amplius admittitur ad Coloniensem Officialem Appellatio à Leodiensi, vel Monasteriensi

Num. 19. Ob violatam Jurisdictionem Imperii.

Num. 20. Abusus Officialium & de eorum subordinatione.

riensi in Causis Civilibus. Quæ verò ante ista Edicta fuêre factæ, tolerantur. [vid. omninò B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 351.* ubi cum distinctione decisam fuisse hanc controversiam refert.] Quod si quis nihilominùs contra Edictum appellaverit ad Coloniensem, & deinde ad Cameram deferre causam voluerit, Appellatio illa ad Coloniensem habebitur pro nulla, & Sententia Leod. pro re judicata.

Num. 21. Mora Visitatorum.

Porrò Actionem Fiscalis contra Visitatores emanentes, Blum. *tit. 30. num. 44.* [conf. *Recess. Imper. 1654. §. 128.* ubi de pœna Statuum Principum dignitate fulgentium; quoad Status Principibus inferioribus vid. *Rec. Imp. 1570. §. 102.* add. Textor. *ad Recess. Imper. Noviss. disputat. 10. thes. 37. 38.*] non frequentari, vel potius Legem contrario usu, esse abolitam, novissimæ Visitationis exemplum satis docuit.

Num. 22. Causæ Exemtionum.

Exemtionum Causæ, de quibus Blum. *num. 45.* [Textor. *Dissertat. 10. thes. 39.* & B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 301. & 336.*] Fiscalis Cæsarei studia sæpius exercuere, & hodie exercent, quo effectu? res ipsa loquitur: hinc plerorumque Processuum de Exemtionibus initia fervida, progressus frigidior, exitus anceps. [conf. Estor. *Meditat. de Judice competente causarum, quæ de Exemtionibus Imperii per tot Annos etiam nunc agunt*; qui principia nonnulla Zachariæ Vietoris *de Exemtionibus* curatiori lima polivit.]

Num. 23. Causæ Monetales.

Causæ Monetales à Blumio *num. 57.* inter Fiscales relatæ hodie ad Circulos Imperii remissæ. [vid. *Rec. Imp. 1512. part. 1. tit. 4. §. 19.* & *Rec. Imp. 1654. §. 195.* Deckher. *in Vindic.* ad Blum. *h. tit. num. 57.* & ad Uffenbach. *de Consil. Imperial. Aul. cap. 10. num. 26.* junct. *cap. 7. num. 5.*]

Num. 24. Contemtus Mandatorum Cameralium, Citationum, & Decretorum. Frequentia Actionis.

Si quis Camerali Judicio ejusque Citationibus, Mandatis, Decretis, debitam non exhibeat reverentiam, Blum. *num. 58.* differt hic casus ab illo, quem tertio loco *suprà num. 5. pag. 40.* recensuimus? ibi agebatur de pœnâ, ob non factam paritionem, hic de contemtu Citationum, vel Mandatorum. Satis frequentatur hæc actio, nec sine effectu contra privatos, vel debiliores

Impe-

Imperii Cives, cujus rei Sententiæ innumeræ apud Collectores Sententiarum Cameralium leguntur, vid. Deckher. ad Blum. *dict. num. 58.* ubi Decretum notabile Collegii Cameralis habet Anno 1668. [vid. Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 47. tit. 10. §. 28. & 33.*] Contra Potentiores, cautius agendum esse Fiscali, exempla spretæ actionis docent: Cavent tamen merito quicunque etiam potentia validi, ne in personis Nunciorum, [& Notariorum publicorum, vid. *infrà Sect. 2. §. 4. num. 12.* junct. Mev. *part. 1. decis. 156. num. 1. & 2.*] officio legitime fungentium, injuriam inferant Collegio Camerali. Ipsi certe non passuri, ut vel infimus famulus ab eis missus, à quocunque lædatur impune. Imperatorium nomen præferunt omnes Processus, Nunciis ad insinuandum traditi. Si quis gravatum sese putet, nisi contemtu ducatur Judicii Imperialis, exceptionibus uti potest, neque metuendum ut Camerale Judicium eas, si sunt legitimæ, pensi non sit habiturum. Decreti Processus Sententiæ vim non habent. Novum non est, in Camera, Processus, ad narrata partis verisimiliter probata, decerni, post productas verò exceptiones, cassari per Sententiam. Appellationes receptas, sæpius pronunciari non devolutas, non miratur, nisi qui nescit differentiam permagnam Consilii Extrajudicialis à Judiciali. Quandoque irreverentia Nunciorum occasio fuit, ut malè acciperentur. Levi solatio, vel gloria vindicatæ, hac ratione, contra Nuncium, existimationis: cum Camerale Judicium peccatis Nunciorum connivere non soleat, si denuncientur. Ubi de Injuriis Cameræ in personis Nunciorum illatis.

Si causæ in Camera pendentes ad aliud Forum trahantur, Blum. *num. 59.* adde *tit. 25. num. 16. seqq.* Num. 25. Ob causam ad aliud Forum pertractam.

Si Judex à quo appellatur, post insinuatas Compulsoriales Literas, Acta vel Rationes Decidendi edere detrectet, Blum. *tit. 30. num. 60. 61.* [& *Sentent. Camer. Num. 445.*] præcedere hic debet Sententia condemnatoria: add. quæ *infrà hac Sect. I. §. 13. n. 16.* & *Sect. II. §. 3. num. 10. de Compulsorialibus Literis* dicuntur. [Et circa pœnam bene notanda differentia inter denegationem Actorum priorum & Rationum Decidendi, vid. Deckher. *Vindic.* ad Blum. *tit. 30. num. 61.*] Num. 26. Ob moram in edendis Actis.

Si

Num. 27. Ob temeritatem litigandi.

Si temeritas litigandi sit coërcenda, Blum. *num. 62. 63.* Etiam opus est hic condemnatione Judicis, vid. *Recess. Visitat. 1713. §. 81.* Exempla non sunt infrequentia; [salvis tamen remediis legitimis, ex. gr. Restitutionis, id quod præjudicio Camerali confirmat Textor *Disputat. de Restitut. in integr. ex clauf. gener. thes. 49.*]

Num. 28. Ob recusatum Juramentum Appellationis. Usus Juramenti Appellationis & abusus.

Si Advocatus Juramentum Appellationis præstare recuset, Blum. *num. 64.* [& *tit. ult. num. 17.*] Errant, ait Deckherrus *in Vindic. tit. 30. num. 64.* qui credunt Juramentis coërceri perfidiam posse. De abusu Juramentorum istorum sæpe deliberatum accepimus. Nisi Privilegia obstarent vel Statuta, (de quorum vi, Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 5. sect. 1. §. 7. num. 3.*) [vid. *infrà hac Sect. I. §. 13. num. 6.* & *Sect. II. §. 2. num. 11.*] quibus inter Solennia Appellationis relatum est Juramentum, videbatur posse abrogari. Retinetur itaque sub gravi comminatione in *Recess. Visitat. 1713. §. 59.*

Num. 29. Negligentia Judicis inferioris.

Si Judicis inferioris negligentia vel malitia ex Actis appareat, *Recess. Imper. 1654. §. 109.* Blum. *num. 65.* ubi Deckher. *in Vindic.* Londorp. *Act. Publ. tom. 5. pag. 674. seqq.* [conf. B. Auctor. *Collect. nov. Sentent. Camer. Num. 71.*]

Num. 30. Ob injuriam Assessoribus illatam.

Si Assessoribus injuria gravior, officium eorum lædens, inferatur, Blum. *num. 66.* [add. Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 47. tit. 10. §. 28.* & *Decret. General. Judic. Aul. de 23. Novembr. 1676.*] adde Deckher. *in Vindic. ad tit. 8. num. 14.* ubi notabilis sententia vindicatæ auctoritatis. [Similis sententia est in Deckher. *Sentent. Camer. Append. Num. 23.*]

Num. 31. Ob moram Sumtuum Executionis à Circulis commissam.

Si Circulus moram committat in solvendo Sumtus Executionis, ab alio Circulo factæ, Blum. *num. 68.* exempla nulla extare, testatur Deckherrus.

Num. 32. Aliæ Causæ Fiscales nondum receptæ.

Addendas esse putat Deckherrus Causis Fiscalibus causas Immediatorum *Matrimoniales*, *Criminales*, & similes, hucusque à nullo Judicio vindicatas. De Criminalibus, Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 6. §. 25.* & *de Libertat. Statuum sect. 2. §. 5. pag. 43.* & *Dissertat. de Commissar. Imperial. ad caus. Justit. §. 9.*

Nobi-

Nobilium tamen immediatorum diversam rationem esse, quam Principum & Comitum, docent Lyncker. *Respons. 47. num. 26. seqq.* Grassus JCtus Tubingens. *in elaboratissima Disputat. de Exceptione Nobilitatis §. 21.* adde Schweder. *Jur. Publ. part. special. cap. 17. §. 17. seqq.* Mauritii *Dissertat. de Judic. Imper. Aul. §. 16.* cui consentit Horn. *Jur. Publ. cap. 53. §. 5.* adde *Elect. Jur. Publ. tom. 9. pag. 651.* De Matrimonialibus agit Ludovici *Dissertat. de Judice in causis Principum Protestant. Eccles.* (*b*) Sed hoc à præsente Reipublicæ formâ non expectandum, Deckher. *Process. Informat. cap. 1. pag. 25. seq.* Satyram criminum illustrium qui composuerit, (Deckherrus in animo habuisse videtur *dict. loc.*) parum gratiæ erit initurus. [Deckherri *Satyram Connubiorum Illustrium, sive Dissertationem de periculis Thori Conjugalis*, vid. in ejus *Vindic.* ad Blum. *tit. 27. num. 182. pag. 286.*]

(*b*) *Et novissime* Bohmer in Dissertat. de Jure Principis Evangelici circa divortia: *Cujus tamen tradita non peræque ab omnibus fuere recepta. Studium Viri Celeberrimi non vulgare in Jurisprudentia Ecclesiastica, scripta reliqua satis testantur. Contra Dissertationem prædictam vernacula lingua scripsit confutationem* J. M. Langius, *Apologiam verò* J. F. Kayser, *Kiloni. Sed hæc ἐν παρόδῳ.* [Huic denuo Langius 1717. opposuit Scriptum sub tit. Göttlich-Triumphirende Wahrheit.]

Tandem Causas Fiscales esse partim summarias, partim ordinarias, concludit Blum. *tit. 30. num. 69. seq.* in illis de plano, extra ordinem, levato velo, sola veritate facti inspecta, sine strepitu Judiciali procedi, sunt locutiones non soli Blumio, sed multis aliis frequentes, ubi de differentia Processus summarii & ordinarii agitur, Mev. *part. 1. decis. 170. seq.* [*part. 3. decis. 102. num. 8. part. 9. decis. 153.* & Martini *Process. Saxon. ad rubr. num. 49.*] Sunt aliquæ etiam ex Juris Justinianei, Codicis præsertim, textibus desumtæ, vid. Pfankuch. *tractat. de Summariissimo Possessorio lib. 1. cap. 3.* Si rem consideres, sunt ideæ confusæ & vix intelligibiles. [vid. *infrà Sect. II. §. 6. num. 23.*] Putaret quis, ordinarium Processum esse inordinatum, ubi in tenebris & magno cum strepitu hominumque concursu, ut olim apud Ro-

Num. 33. Processus Forma in Causis Fiscalibus.

Processus summarius an differat ab ordinario.

G ma-

manos, vid. Cicer. *de Clar. Orat. cap. 92.* causæ tractentur, omnia velo obtegerentur & nescio quid aliud quam veritas facti inspiceretur, imo omnibus litigantium subterfugiis & procrastinationibus & rabularum forensium ineptiis atque malitiis campus esset latissimus. Sed hac de re *inferius* plura *§. 8. num. 19.* Pergo causas in quibus Jurisdictio Cameræ immediatè fundetur recensere.

§. VII.

Num. 1. Causæ litigiosæ Possessionis.

Causæ litigiosæ Possessionis, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 22.* vide Gail. *lib. 1. obs. 5.* Blum. *tit. 31.* Roding. *lib. 1. tit. 9.* Pfankuch. *in Commentatione*, quam inscripsit *de Summariissimo Possessorio.* [definitionem habet Eyben *de Auctoritat. Juris Justin. in German. Judic. cap. 7. §. 16.* & originem docet Schilter. *ad Pandect. Exercitat. 13. §. 11.* conf. Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 43. tit. 1. §. 11. seqq.*] Nulla est totius Juris Cameralis pars gravioribus difficultatibus implicita, cumprimis in applicatione ad factum, quam hæc de litigiosa Possessione. Lector attentus à Blumio & Rodingio hac in materia non discedet satiatus. Omnia confusè & perquam dubiè proponuntur. Neque à Blumii experientia præstantius quid poterat expectari. Diversitas Legislationis difficultati non nihil dedit occasionis. Multiplex enim mutatio huic Constitutioni accidit: *Prima* erat Legislatio Maximiliani I. *Rec. Imp. Anno 1512. part. 1. tit. 4. §. 12.* *Altera* Caroli V. *Ord. Cam. Anno 1521. tit. 32. §. 1.* [add. *Rec. Imp. 1532. tit. 3. §. 15.*] *Tertia* ejusdem Imperatoris *Ord. Cam. Anno 1555. part. 2. tit. 21.* *Quarta & ultima*, post Gravamina Statuum quorundam (qui fuêre Palatinus Elector & Würtenbergiæ Dux) Anno 1557. in Comitiis exhibita, proposita fuit à Collegio Camerali in Resolutionibus Gravaminum, & postea *in Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 22.* Priores duæ conveniunt per omnia. Tertiæ integer accessit §. Ob auch ꝛc. 4. Quarta diversas addit declarationes. *Principio*, de metu armorum, & §. 4. de procinctu violentiæ vel seditionis. Accessit etiam integer §. 5. ubi si quis dubitaverit, an hæ declarationes vim Legis habeant? Respondebitur,

Num. 2. Actionis difficultas, Auctorum obscuritas.

Num. 3. Diversitas Legislationis.

bitur, Camerale Collegium Consultis & Decretis Generalibus [de horum differentia vid. *infrà Sect. II. §. 6. num. 51.*] tamdiu insistere donec Imperii nomine aliud statuatur, juxta *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 38.* [conf. *Rec. Imp. 1654. §. 136.* & *Decret. Visitat. 1713. de 27. Novembr.* & B. Auctor. *infrà sect. II. §. 8. num. 14.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 9. part. 2. §. 12. num. 2.*] Est enim iste locus *Concepti tit. 22. §. 5.* is, & forte unicus, qui totidem verbis in alia Imperii Constitutione comprehensus non invenitur. Desumtæ fuêre declarationes istæ ex prædicta Responsione Collegii Cameralis ad Gravamina Electoris Palatini & Würtembergiæ Ducis, quam Blumius *h. tit.* sæpè allegat *num. 3. 8. & 14.* datam fuisse à Collegio Camerali Anno 1557. *in notâ marginali textus Conc. Ord. Cam.* deficere dicit, omniaque ex *Denaisio* hausisse se profitetur. Verum est, typis nondum esse vulgatas, sed non deerant, nisi Blumio. Quæ ad titulum hunc de litigiosa Possessione faciunt, *infrà in Appendice I.* Scripti hujus Lector inveniet. Annus exhibitarum Resolutionum est dubius, *Recess. Imper. Spir. 1557. §. 58. Augustan. 1559. §. 52. seq.* faciunt mentionem des Cammer-Gerichtlichen Berichts auf die Gravamina. Forte iterato fuit exhibita ista Resolutio Anno 1576. Interim demandabatur Judicio Camerali *dict. Rec. Imp. Spir. 1557. §. 58. in fine,* daß sie ihrem gegebenen Bericht/ und darin gethanen Erbieten/ sich in allen fürfallenden Sachen jederzeit gemäß erzeigen und verhalten sollen. Multa deinde ex istis Resolutionibus Gravaminum sequentibus Constitutionibus, *Rec. Imp. 1594. §. 72. seqq.* & *Rec. Deputat. 1600. §. 36. seqq.* vim Legis accepere, relata in textum *Conc. Ord. Camer.* sed hic articulus de litigiosa Possessione hucusque permansit intactus, & applicatio Judicis prudentiæ relicta. Quæ itaque ex Constitutione de litigiosa Possessione sint certa; quæ dubia & decisione opus habeant, ex sequentibus intelliges.

Num. 4. Resolutiones Collegii Cameralis ad Gravamina quorundam Statuum An. 1557.

Certum est *in textu Ord. Cam.* Carolinæ *part. 2. tit. 21.* [conf. Roding. *lib. 3. tit. 9. §. 5.*] tres proponi casus: *Primus, §. 1. dict. Ord. Cam.* si inter Immediatos de Possessione rei vel

Num. 5. Quæ in hac materia sint certa. Tres casus Ordinationis.

 Ju-

Juris alicujus controversia existeret, ita ut quilibet sibi Possessionem tribueret, eamque verisimiliter probare posset. [conf. Koch. *ad Ord. Cam. part. 2. tit. 21. num. 8.* ibique Deckher. ubi de requisitis Supplicationis agitur. add. Tennagel. *de decernend. Process. class. 2. cap. 1. num. 2.*] Neque hic requiritur periculum præsens armorum, vid. *infrà num. 12.* Tennagel. *class. 2. cap. 1. num. 4.* & ibi notam Deckherri. conf. Pfankuch. *lib. 1. cap. 7. num. 27.* *Alter*, *§. 2. dict. Ord. Cam.* si inter Mediatos controversia de Possessione exoriretur, & res esset sub plurium Dominorum Jurisdictione sita. *Tertius*, *§. 3. dict. Ord. Cam.* si inter Immediatos Possessio esset dubia, vide Pfankuch. *lib. 1. cap. 4. num. 15.* & *cap. 7. num. 10.* [conf. B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 4. pag. 26*] & metus esset præsens seditionis aut tumultus, [de cujus probatione vid. Denaisf. *Jus Camer. tit. 221. §. 7.* Lyncker. *Decis. Jenens. 471.* & *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 22. §. ult.*] quo casu Camera etiam ex officio (vid. Pfankuch. *dict. cap. 7. num. 11. usque 15.* ubi de admonitione Fiscalis) jubetur ad sequestrationem rei, vel ad inhibitionem, si de Possessione Juris ageretur, procedere, & de Possessione, momentanea scil. (quæ vox accessit *in Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 22. §. 4.*) inter partes decernere. [Sed quis hac decisa, in Possessorio ordinario erit Judex? Cameram agnoscit, Deckher. ad Tennagel. *de decernend. Process. class. 2. cap. 2. num. 4.* ad Judicem ordinarium id remittit, Tennagel. *citat. loc.* Denaisf. *de Jur. Cam. tit. 221. num. 5.* Koch. *ad Ord. Cam. part. 2. tit. 21. num. 12.*] Quemadmodum autem officium Judicis pro ratione circumstantiarum terminis adeò angustis constringi non potest, ut non aliis modis etiam provisionaliter uti queat, quam qui hoc loco præscribuntur; ita præter potestatem sequestrandi, & inhibendi utrique parti, de quibus in textu, poterit etiam Judex pro re nata providere, ut utraque pars æqualiter fruantur possessione sine alterutrius turbatione, vid. *Sentent. Camer. in Collect. nova Num. 375.* Similis *Sententia provisionalis publicata 13. Octobr. Anno 1713.* in casu glandis legendæ. [vid. B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens.*

Ap-

Append. I. Num. 5. pag. 8. seq.] Num verò uni ex partibus inhibere possit Judex, magis est dubium, quia sic ipsam possessionis momentaneæ causam decideret, parte altera inaudita, per Decretum extrajudiciale, quod per Sententiam demum fieri deberet. Priores enim modi provisionales etiam extrajudicialiter adhiberi possunt. Certum est etiam, primum casum & secundum de ordinario loqui Possessorio, ex verbis: Endlich mit Recht entscheiden lassen. [Posse tamen intelligi pro re nata de Summario, docet B. Auctor *part. 4. Observat. Forens. 397. §. 6.*] Tertium de extraordinario sive momentaneo, Pfankuch. *lib. 1. cap. 1. num. 10.* vid. diversas Assessorum sententias apud Meichsner. *tom. 3. decis. 10.* Utrumque verò tam ordinarium quàm momentaneum, ad Judicium retinendæ Possessionis pertinere, Mev. *part. 2. decis. 236. num. 1. & ult.* ad quod universa hæc Constitutio spectat, non item ad adipiscendam Possessionem, vel recuperandam, vid. Pfankuch. *lib. 1. cap. 7. num. 3. seq.* ubi dissentientes, Gailium & alios refellit. Agitur enim de Possessione litigiosa, Possessio est facti, ergò uterque se possidere contendit, vid. Clud. *Rer. quotidian. cap. 4. num. 73. & 82.* ubi agitur de adipiscenda Possessione, Actor alterum possidere fatetur, atque sic non est litigiosa Possessio quatenus ad factum spectat. Si de recuperanda, dejectum se esse dicit Actor, & est casus Spolii, neque ad hunc pertinet titulum. Neque foret casus ad hanc Constitutionem qualificatus, si decedente v. gr. aliquo immediato, duo Agnati ad successionem terrarum relictarum adspirantes, apprehensionem sibi invicem interdicerent, atque ad Judicem provocarent; Imò casum talem fingere licet facilius quam exiturum unquam, ut sunt hominum mores, consilia & rei necessitas comparata, præsupponere. Si unquam distinctio Processus in ordinarium & extraordinarium locum invenit, erit id in materia possessionis. Extraordinarium enim est, ut sine forma Processus procedatur, ut possessio sequestretur, ut ei qui tempore motæ litis in novissima detentione fuerit inventus, [conf. Böhmer, *Dissertat. de vero usu Remedii possessor. ordinar. & sum-*

Num. 6. Possessorii momentanei differentia ab ordinario.

& summarii cap. 3. §. 6. ubi de efficacia probationis tituli agit] possessio per modum fiduciæ & provisionis attribuatur, [tale præjudicium vide in B. Auctor. *Collect. nova Sentent. Camer. Num. 262.*] restituenda, si alter antiquiorem possessionem in Processu ordinario probaverit: [conf. B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 397. §. 7.* Mev. *part. 3. decis. 39.*] nam hæc omnia à regula ordinaria abscedunt, pacis & quietis publicæ gratia recepta, vid. Clud. *Rer. quotidian. cap. 4. num. 126. seqq.* & *cap. 5. num. 63.* Salgado *de Protect. Regia part. 3. cap. 12. num. 1. 2. seqq.* [B. Auctor. *citat. Observat. 397. §. 1. 2. & 3.*] In primo casu huic Processui, momentanei scil. Possessorii, non erat locus, quia ubi periculum seditionis, tumultus & armorum [præsens] non adest, præstat & æquum est de possessione plenius cognoscere, quam per modum provisionis & fiduciæ de ea decernere, vid. Pfankuch. *lib. 1. cap. 6. num. 27.* Ecce verum discrimen Judicii Possessorii retinendæ Possessionis in ordinarium & extraordinarium sive momentaneum aut fiduciarium, quod aliqui vocant Summariissimum. *(a)*

Num. 7. An momentaneum recte dicatur summarium vel summariissimum.

(*a*) *Alii summarium vocant respectu ordinarii non sine confusione. Nam ordinarium etiam est summarium*, [l. unic. Cod. si de momentan. Possession. conf. Stryk. Introduct. ad Prax. Forens. cap. 1. §. 18. B. Auctor. citat. Observat. 397. §. 2. not. (2.)] *Omnis causa Possessionis est summaria respectu Petitorii. Ex voce summariissimi triplex oritur idea Possessorii Judicii cum tantum sit duplex. Dicitur autem summariissimum respectu aliarum causarum summariarum petitorii Judicii, quia celerius illo quam in his proceditur sine forma Judicii*, vid. Schilter. Prax. Jur. Roman. tit. de Judic. §. 10. Mev. part. 2. decis. 236. num. 5. *obscure* apud Blum. h. tit. num. 10. *usurpatur phrasis:* Sola veritate inspecta. *In omni Processu sola facti inspicitur veritas. Ad hanc inquirendam Processus Judiciarius omnis est comparatus*, conf. Clud. Rer. quotidian. cap. 4. num. 30. seqq.

Num. 8. Abusus Processus momentanei Possessorii.

Abusus enim insignis est in quacunque Possessionis quæstione Processum admittere momentaneum, qui admitti non debet, nisi ubi publicæ rei interest vim & arma privatamque vindictam prohiberi, quietem publicam & viam Juris legitimam con-

conservari, vid. Pfankuch. *lib. 1. cap. 6. num. 41.* & *cap. 7. num. 24.* *Edict. Potentiss. Regis Borussiæ* von Verbesserung des *Justitz*-Wesens *§. 39.* [Processum hujus Constitutionis consulendus Koch. *ad Ord. Cam. part. 2. tit. 21. per tot.* & Deckher. ad Tennagel. *class. 2. cap. 1. num. 4.* & *cap. 2. num. 3.* B. Auctor. *dict. Observat. 397. §. 6. 7. & 8.*]

Porrò legitur in textu: finitâ lite possessionis, quæstionem proprietatis ad Judicem ordinarium esse remittendam, *Ord. Cam.* Carolina *part. 2. tit. 21. §. 2.* quæ dispositio totidem verbis *in Conc. Ord. Cam.* fuit retenta. Tandem exprimitur ibidem *§. 3.* Austrægarum Judicio nullum fieri debere præjudicium, vide Pfankuch. *lib. 1. cap. 5. num. 2.* Quæritur hic, (1.) quales intelligantur Austrægæ *Legales* an *Conventionales?* de legalibus intelligi textus nequit, quia proponitur in textu exceptio à regula, quæ erat, ut Jurisdictio Cameræ esset fundata in prima Instantia, *Rubr. Ordinat. part. 2. tit. 9. Concept. tit. 10.* von Personen und Sachen 2c. Pfankuch. *lib. 1. cap. 5. num. 2.* Gail. *lib. 1. obs. 1. num. 14.* & *obs. 6.* Ergo de conventionalibus est accipiendus. [conf. Datt. *de Pac. Publ. lib. 2. cap. 21. §. 18.* & *cap. 27. §. 42.* B. Auctor. *citat. Observat. 397. §. 6.*] Qui tamen casus valde erit rarus & anceps. Quantæ enim exoriri possunt collisiones & turbæ, donec quæstio fori terminetur? cum de conventionibus Familiarum Illustrium Camera informata esse nequeat in decernendis Processibus. Unde & Tennagelius *class. 2. cap. 1. num. 4. §.* Wo aber 2c. *3.* etiam ad casum primum referre non dubitavit, ut causa proprietatis ad Austrægas solum pertineret. Quanquam verò explicatio prædicta textui videatur convenire. Casus tamen existentes in facto, eorumque circumstantiæ, Judici quid decernendum quid judicandum sit, monstrabunt. Quæritur (2.) quis sit Judex ordinarius in casu primo & secundo. Resp. In casu primo Austrægæ legales, & quidem quoad causam proprietatis. In casu secundo, non alius quam Camera. Textus enim non loquitur de Jurisdictione dubia inter Dominos, sed de rebus sub plurium Dominorum Jurisdictione sitis & dubitatione

Num. 9. Remissio Petitorii ad Judicem ordinarium.

Num. 10. De Judicio Austrægarum in hac causa.

Num. 11. Quis Judex ordinarius in casu primo & secundo.

tione partium litigantium. Ita ut ex causæ continentia Forum Cameræ fundetur. Sed ita; inquies, non opus fuisset sequenti dispositione de remittendâ causâ proprietatis ad Judicem ordinarium, cum & in Petitorio ex continentia causæ Judicis superioris Jurisdictio sit fundata: Respondeo Constitutionem Imperii de continentia causæ non dividenda, *in Recess. Deputat. 1600. §. 23.* latam *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 9.* ad *Consultum Cameralis Collegii Anno 1594.* de quo Denaisius *tit. 97. §. 1. 2.* esse recentiorem *Ordinatione* Carolina *1555.* ex qua retentus fuit §. ille *2. Conc. Ord. Cam. tit. de Possessione litigiosa,* qui forte potuisset omitti. Confer de continentia causæ in hoc Judicio Possessorio etiam quoad casum primum & tertium, Pfankuch. *lib. 1. cap. 5. num. 14. seqq.*

Num. 12. De Metu Armorum, & differentia casus primi à tertio.

Quæritur porrò: An in primo casu hujus Constitutionis Metus Armorum præcisè requiratur? [hunc requirit B. Auctor. *dict. Observat. 397. §. 6.* & quidem summarie probatum, vid. *suprà num. 5.*] Et si affirmes, quæ sit differentia à casu tertio? §. Ob auch ꝛc. 4. Ego differentiam non puto esse sensibilem, neque casum differentem dabilem. Metum non sufficere vanum omnes concedent. Minari arma sine animo vel viribus exequendi minas, non est prudentis; qui minatur jam in procinctu esse solet. Et sic periculum est ne uterque casus confundatur, & vel graviora contra Camerale Judicium oriantur Gravamina, vel Officium Judicis, cui juxta *§. final.* de armorum metu sufficienter constare debet, tardius quam res patitur interponatur, & sic effectu careat, vel alio remedio sit opus. Superest igitur ut verbis textus Ordinationis Carolinæ sine novâ additione inhæreamus cum Tennagelio, olim Assessore Cameræ celeberrimo *class. 2. cap. 1. num. 4.* qui scripsit post redditum Consultum Cameræ supradictum. Nam alioqui Constitutionis hujus usum aliquem fore vix est credibile. Cum & in tertio casu, cumprimis si inter potentiores esset controversia, sequestrem invenire, qui contra arma se tueatur, sit difficile. Exempla Supplicationum quæ in Blumiana Collectione, & alia, recentioris Auctoris [Doctoris Hofmanni] cura & calamo, ut præfert Titulus Libri, [vid.

Num. 13. Actionis difficultas, in eventu infrequentia.

Deck-

Deckher. *Concord. Supremor. Tribunal. cap. 10. sect. 2. subsect. 2. num. 30.* & *Consultat. Forens. lib. 1. cap. 32. num. 24.*] sub titulo de *litigiosa Possessione*, praxin ejus frequentem non probant. Supplicationes Advocatorum nihil faciunt ad Praxin. [conf. Deckher. *Dissertat. Subsidiariam de Supplicantibus ad Proœmium Tennagel. de decernendis Processibus.*] Decreta Collegii sunt plerumque ibi denegatoria, vel ad aliud Juris remedium respiciunt. Nullum omnino directe ad hunc titulum refertur. Accedit rei ipsius difficultas, ut requisita Constitutionis ad factum applicentur. *Litigiosam* Possessionem à *turbata* distinctam esse docet Lynckerus *de Gravam. Extrajud. cap. 5. sect. 1. §. 13. num. 6.* hanc ad Judices Ordinationis pertinere. Nemo non videt casum litigiosæ Possessionis probatu esse difficilem. Unde & ad *turbatam* petita & rubricas plerumque dirigere solent Advocati. Requisitis verò existentibus usum Constitutionis qui negaverit, contra Legem esset peccaturus. Sententiæ Camerales quæ in istiusmodi casibus fuêre latæ, docent usum Constitutionis non esse nullum, vid. *Collect. Nov. Sentent. Camer. Num. 198. 199. 242. 262. & 534.* Ego loquor de frequenti & quotidiano. *Processus Forma* in hac actione prolixè à Pfankuch. *toto Libro 2.* describitur, [conf. *suprà Auctar. XVI.*] & à Cludio *Rer. quotidian. cap. 5.* quos non exscribo, exemplis hujus actionis extituris forte rarius. Blumii tradita hoc titulo & in sequentibus emendare, meum laborem non facio. Relinquendus est Viro, qui pari eruditione & industria non modo, sed & otio & voluntate, qua Deckherrus fuit, est instructus. Is Notas suas finiit Titulo de Causis Fiscalibus.

Num. 14. Processus Forma.

§. VIII.

Sequuntur Causæ fundantes Jurisdictionem Cameræ in prima Instantia in praxi magis frequentes, quæ juxta Appellationum causas potissimam dant occupationem huic Judicio, *Pignorationum, Arrestorum,* & *Mandatorum.* In causis Pignorationum & Arrestorum requiritur ut uterque Actor & Reus sint immediati, neque adeo absolutè & unicè causarum respicitur qualitas,

Num. 1. Transitus ad reliquas Causas.

Num. 2. Ubique agitur inter immediatos,

 per-

adeòque non solius causæ qualitas fundat Jurisdictionem Cameralem.

perinde ut in præcedenti causa Litigiosæ Possessionis. Exceptio est, si causarum continentia fundet Jurisdictionem Cameræ etiam contra mediatos. Blumius noster, ubi Legibus publicis res satis est explicata, operam pro more & ingenii modulo impendit non contemnendam; ubi obscurius quid intervenit, ipse est frigidus, inconstans, inexpertus.

Blumii ingenium.

Num. 3. Causæ Pignorationum Constitutio Imperii.

Dicemus hoc §pho de Causis Pignorationum. Textus Legum est *in Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 23.* expressus, quibus accessit *Rec. Imp. 1654. §. 79. & 138, 139.* Cui occasionem dedere in præcedente §pho allegata Gravamina Palatini & Würtenbergici, resoluta in Consulto Collegii, cujus ibidem meminimus, & *infrà in Appendice I. pag. 23. seqq.* ipsa Gravamina cum Resolutionibus ad hanc Constitutionis partem addidimus.

Num. 4. Ratio Constitutionis.

Ratio hujus & sequentium Constitutionum pariter ac præcedentium est, ut tolleretur inter Cives Imperii omnis violentia factique & propriæ vindictæ via, sed unusquisque Jure experiretur. Planiora hic sunt pleraque, paucisque dubiis obnoxia. *Gailii* Commentationes ad hunc & seq. Titulum de Arrestis inter eas quæ extant sunt optimæ, sed tamen relicta sunt nonnulla illustranda.

Num. 5. Requisita Actionis.

Requisita Actionis ex Constitutione de Pignorationibus sunt: (1.) Ut uterque Actor & Reus sint immediati, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 23. princ.* Sufficit autem Pignorationem jussu Domini esse factam, vel, non restituendo pignus ratihabitam, *§. 22.* (2.) Ut Pignoratio sit suscepta novi Juris quærendi gratiâ, quod in Libello in specie est exprimendum, *§. 4.* (3.) Ut facta sit in re tertia innocenti, *§. 3.* qui articulus per exempla satis declaratur in textu; adde si placet [Gail. *de Pignoration. observat. 3. num. 8.*] Blum. *tit. 32. num. 20. cum seqq.* & Röding. *lib. 1. tit. 10. §. 36. seqq.* De *Fructibus* notandum, alios esse ex re tertia, alios ex ipso fundo, propter quem Pignoratio suscepta. Illi veniunt in restitutionem, pertinentes ad Causam Mandati. Hi verò, non nisi deciso, pro Pignorato, Processu Causalium sive Citationis, vide *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 23. §. 8.* [Hinc in causa

causa von Schlitz contra Fulda post Restitutionem lapidum terminalium, qui erat casus Pignorationis Restitutio fructuum ex Sylva usque ad decisionem Causalium suspensa fuit per Sententiam 20. Decembr. 1719. publicatam, conf. B. Auctor. *part. 3. Observat. Forens. in Fascic. I. Sentent. Camer. Num. 32. 33. & 34*] (4.) Ut causa Pignorationis susceptæ non sit criminalis, sed civilis, [vid. Gail. *de Pignoration. observat. 3. num. 11.*] Ita si ob mulctas ex. gr. forestales, à Domino Jurisdictionis imperatas, pignorati fuerint Subditi, causa non erit ad hanc Constitutionem pertinens. Si Jurisdictio communis fuerit, & unus Dominorum, invito altero, indixerit mulctas atque ob eas Pignora extorserit, fundata erit Actio reliquorum Dominorum ex hâc Constitutione, quia Pignorator Jus novum, scil. Jurisdictionem privativam affectavit. Tandem requiritur (5.) juxta Gail. *de Pignoration. observat. 3. num. 6.* ut Actor sit in possessione rei vel juris cujus gratia Pignoratio est suscepta, cujus tamen probatio plenior ad effectum Mandati non est necessaria, sed ad Judicium ordinarii Possessorii [sive Citationis & Causalium] pertinet, Gail. *dict. loc.* vid. Textor. *ad Recess. Imper. Noviss. dissertat. 8. thes. 25. 26.* Blum. *tit. 32. num. 13. seqq.* quem exscripsit hic & alibi Auctor Notarum ad Recessum Imperii 1654. quæ sub nomine *Gambsii* quondam Procuratoris Cameræ sunt editæ, præter præjudicia quædam recensita ea quæ momenti non magni, nihil quod lectu magnopere sit dignum, continentes. Mirum istas Notas antequam essent typis excusæ, à rerum Cameralium studiosis tanti æstimatas fuisse, ut etiam pretio redimerentur describendæ. Num. 6. Gambsii Notæ in Recessum Imperii.

Notandum est, duplicem esse Processum ex hâc Constitutione, *Mandati*, sive Paritionis & *Citationis* sive Causalium, *Conc. Ord. Cam. dict. tit. 23. princ. Recess. Imper. 1654. dict. §. 138. seq.* Gail. *de Pignoration. observat. 1. num. 10.* [B. Auctor. *part. 1. Obs. Forens. 4. not. 9.*] Similitudinem actionis ex Lege Diffamari [cum Processu Causalium] exponit Gailius: nam Sententiæ concipiuntur eodem fermè modo, vid. Gail. *de Pignoration. observat. 21. num. 3.* [Blum. *Sentent. Camer. Num. 59. 122. & 789.* Roding. Num. 7. Duplex Processus Mandati & Citationis utriusque differentia. Num. 8. Similitudo cum Actione ex Lege Diffamari.

ding. *lib. 1. tit. 10. §. ult.*] Deinde in Processu Mandati Pignoratum esse Actorem, Pignorantem verò Reum. Quod in Processu Citationis inverso ordine sese habet, Gail. *dict. observat. 21. num. 4. seq.* Processus *Mandati* est Judicium Possessorium, extraordinarium, momentaneum, fiduciarium, Sententia est interlocutoria levioris præjudicii, in ordinario reparanda. Processus *Citationis* est Judicium Possessorium ordinarium, ubi Pignorans plena defungi debet probatione. Utrumque Possessionis non adipiscendæ, non recuperandæ, sed retinendæ, Gail. *lib. 1. observat. 7. num. 1. observat. 8. num. 1.* & *de Pignoration. observat. 1. num. 7. seqq. observat. 3. num. 6.* & *observat. 13. num. 1.* Adeo ut non nisi imperiti existiment, agi in Petitorio quando tractatur Processus Causalium. Uterque Processus simultaneè tractandus, sed ita ut instructa satis causa Mandati, Sententia non debeat differri in hoc articulo, *Rec. Imp. 1654. §. 139.* [& quamvis cassatum fuerit Mandatum, tamen punctus Causalium in Camera ulterius discutiendus est, Roding. *lib. 3. tit. 42. §. 4.* Deckher *Sentent. Camer. Num. 243.*] Utile tamen est Pignorato, ut maturationi Processus Causalium invigilet, ne post longum temporis tractum novæ litis exordio implicetur. Quid enim si causa Mandati variis ex causis per complures Annos duraverit, ea tandem decisâ, & ad Executionem perductâ, Causales producantur? Sanè præclusam esse viam Causalium nullibi in Legibus est dispositum. [vid. tamen Roding. *lib. 3. tit. 47. §. 3.*] Poterit itaque Pignoratus, si moras nectat Pignorans, contra *Recess. Imper. 1654. §. 139.* petere terminum præjudicialem ad producendas Causales. Proinde qui Dominis suis benè consulunt, ut caveant à Pignorationibus suadent. Requisitis Constitutionum probatis, certa est in puncto Mandati condemnatio, difficilior in puncto Citationis probatio possessionis antiquioris & justioris; Actore verò non probante absolvi Reum Jura communia volunt. Neque hic Constitutionibus Imperii quidquam mutatum invenitur. Tandem, Lege definitum est causam proprietatis ad Judicem ordinarium esse remittendam. Unde firmiter colligitur in hoc Processu ex Con-

Num. 9. Tractatur simultaneè.

Num. 10. Eventus Actionis.

Num. 11. Petitorium spectat ad Judicem Ordinarium.

Constitutione de Pignorationibus Austrægis locum non esse, *Conc. Ord. Cam. dict. tit. 23. §. 2.* adde *Rubricam tit. 10.* Von Personen und Sachen ꝛc.

Dubiæ quæstiones.

Dubiæ quæstiones sunt sequentes: An pro immediato habendus sit qui bona possidet immediata, sed domicilii respectu est mediatus? Multi enim sunt Nobiles immediati Imperii, qui domicilium habent in loco alii Statui Imperii subjecto, conf. Roding. *lib. 1. tit. 10. §. 19. seq.* Affirmativa Sententia placuit Collegio Camerali teste Meichsnero *tom. 1. lib. 1. decis. 32.* [Schwanman. *Observat. Cam. 20.*] publica decisione nondum definita, Blum. *tit. 32. num. 6. 7.*

Num. 11. Explicatio §. 6. Concept. Ordinat. Camer. h. tit.

In explicatione *§. 6. Conc. Ord. Cam. dict. tit. 23.* valde torquet se Blumius *num. 23.* cum res sit planissima *ex Recessu Imperii 1594.* ubi multæ quæstiones ad hanc materiam pertinentes sunt decisæ, postea *in Conceptum* relatæ. Ordinis paragraphorum mutatio obscuritatem intulit. In *Recess. Imper. 1594.* præcedit *§. 73.* Da aber in Pfandungs-Sachen ꝛc. *partim res tertia, partim res ipsa* gepfändet/ ꝛc. qui *in Concepto* est *§. 7.* In priori exponitur differentia Pignorationis rei tertiæ & rei ipsius, ita ut Mandatum de restituendo tantum ad rem quatenus est tertia sit dirigendum. In posteriori §pho si Pignoratio subditi delinquentis in territorio litigioso sit suscepta Constitutioni locum futurum dicitur, cessante distinctione præcedente inter rem quatenus est tertia, & eam quæ nocuit. Adeoque delictum aliquod leve, Muthwille/ effectum Constitutionis non impedit, conf. Blum. *dict. num. 23.* qui omnia turbat & perversam plane substituit explicationem.

Num. 13. De Mandatis de non turbando, an simul decerni possint.

An una cum Mandato auf die Pfandungs-Constitution peti & decerni possit *Mandatum de non amplius turbando Cum Clausula*, quærit Blum. *num. 66.* præjudicia allegat antiqua denegati istius Mandati, recentiora verò decreti, & quidem Sine Clausula. Mandata verò de non offendendo cum Processibus Pignorationis rectè decerni tradit ibidem. Rationes qui desideret, consulat Blumium, spondeo, non discessurum doctiorem. Differen-

rentia Mandati de *non* amplius *turbando* & de *non offendendo* est, quod illud præsupponat turbationem jam factam in possessione rei vel Juris, hoc verò offensionem personarum, quæ nondum est facta sed metuitur. [conf. Schwanman. *Observat. Camer. 141. usque 144.*] Offenduntur enim personæ principaliter injuria eos afficiendo, turbatur possessio, quod factum res principaliter afficit, non personas. Ergò si in Pignorationibus periculum sit ab offensione personarum, petitur Mandatum de non offendendo, si rebus vel Juribus metuitur, de non turbando. Facilius autem est, ut prohibeatur offensio personarum quam ut inhibeatur turbatio. Accipe rationem: præceptum de non turbando Processui Pignorationis junctum, huic faciet præjudicium. Nam præsupponit possessionem Actoris justam & legitimam, de quâ in Processu Pignorationis ordinario, nimirum Citationis causa, demum est cognoscendum, Mandatum enim de restituendo momentaneam tantum & fiduciariam respicit possessionem. Ne itaque ad Narrata Actoris is pro vero Possessore declaretur in ingressu Processus, receptum est Jure Camerali, ut *Mandata de non turbando* regulariter decernantur *Cum Clausula*, de non offendendo Sine Clausula; facile enim est, ut ex narratione facti Exceptiones Juris aliquas opponi posse Judex prævideat, quo casu Sine Clausula mandare non solet regulariter. Ubi verò possessio Actoris in Supplicatione satis fuerit probata, non obstare puto, quo minus pro circumstantiarum ratione etiam Sine Clausulâ inhibeatur turbatio. Verum istiusmodi Mandata de non turbando cum Processibus Pignorationis incongruè petuntur, ex ratione prædicta, quod alterum alteri faciat præjudicium. Exempla à Blumio allegata, perinde ut omnia Præjudicia sine Actorum inspectione sunt fidei dubiæ, non temere sequenda. Si cui hæ rationes non sufficiant, reddat quæso meliores, & gratiam ei sum habiturus. Confer interim Blum. *tit. 29. num. 215.* & ibi Deckher. præcipuè Gylmannum, ex quo sua depromsit Blumius *tom. 3. in Quæst. Jur. Controvers. Rubrica: Mandata Jurisdictionalia. pag. 185. versu:* *An Mandata in Camera futuros casus respicientia, &c.* item

Num. 14. Quare Mandata de non turbando Cum Clausula decernantur.

Num. 15. Præjudiciorum Auctoritas.

Num. 16. Gylmanni utilitas.

m *Rubrica: Mandata de non offendendo. pag. 211.* item *Rubrica: andata de non turbando. pag. 227.* Cujus Auctoris locos communes de Mandatis Pignorationum non frustra evolvet Juris Cameralis Studiosus. Quæ ad Processus ordinem spectant ex ipso *rdinationis Cameralis* textu *part. 2. dict. tit. 23.* & *part. 3. tit. 42.* unct. *Recess. Imper. 1654. §. 138. seq.* facile percipiuntur. Cætera magis ex praxi, quam libris addisci crediderim. Num. 17. Processus in causis Pignorationum.

Illud præterire non possum, inconsultum esse dubium Blum. *num. 97.* an Litis contestatio requiratur in hoc Citationis Processu, insipidam etiam rationem, quod causæ Pignorationum celeritatem desiderent, quasi verò Litis contestationis vocabulum adhibitum celeritatem Processus impediret. Num. 18. De Litis contestatione in hoc Processu.

Habet ista ratiocinatio originem ex distinctione Processus in *Ordinarium* & *Summarium*, [B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 4.*] in qua distinctione explicanda, si non ludunt Auctores, ego quid idem sit, quid diversum, me non intelligere fateor, vid. *suprà §. 6. num. 33.* [& *infrà Sect. II. §. 6. num. 27. seqq.*] Negant de Processu summario, quæ de omni Processu sunt neganda. Inordinatissimum crederes Processum Juris ordinarium, si ideæ oppositæ iis, quas summario sive extraordinario proprias esse dicunt assumantur. Fac quæso periculum ex Cocceji *Jure Controverso tit. de Judiciis, quæst. 1. not. 3.* vel Böhmeri *Emendationibus* ad Schilteri *Institut. Jur. Canon. lib. 1. tit. 5. membr. 26.* vel ex Marantæ *Speculo aureo de Ordine Judicior.* qui ex omnibus plenissime ea de re egit, & ex eo recentiores sua hauserunt *part. 4. distinct. 9.* deprehendes verborum & terminorum tantum esse differentiam, rei ipsius nullam, vel exiguam, & arbitrariam. Dicis, ideas oppositas in Processu ordinario assumendas non esse? hoc ipso mecum consenties. (a) confer. *Edict. Regis Boruss.* von Verbesserung des *Justitz*-Wesens *§. 28.* Brunneman. *Process. Civil. cap. 1. num. 16. seqq.* Num. 19. Distinctio Processus in ordinarium & summarium.

(a) *Titulus Ordinationis Cameralis* de Causis Extraordinariis *qui est etiam in* Concept. part. 3. tit. 3. *occasionem præbuit hunc locum plenius illustrandi. Differentiam quam JCti faciunt inter* Causas Summarias *&* Extraordinarias, *rursusque inter eas quæ de plano cognoscuntur, suo loco relinquo,* vid. Num. 20. Illustratio plenior de usu distinctionis Processus

in ordinarium & summarium.

vid. Durand. in Speculo part. 1. Rubr. de summaria cognitione. num. 13. Marantam part. 4. de ordine Judicior. distinct. 10. *Summaria causæ, Extraordinaria, & quæ de plano tractantur, mihi hic censentur numero uno eodemque*, Fromman. Disputat. Tubing. de Different. Judic. ordinar. & summar. §. 5. *Et fuisse hanc mentem Legislatorum* in Ordinat. Camer. dict. tit. 3. *existimo*, adde Lauterbach. Colleg. Pract. lib. 5. tit. 1. de Judic. §. 10. [conf. B. Auctor. part. 4. Observat. Forens. 397. § 4. *& intelliges, hunc textum ad ordinem Audientiarum veterem respicere qui dudum abrogatus est*, add. Ord. Cam. 1508. tit. ult. in rubr.] *Deinde non est mihi sermo de Judiciorum aliorum quæ sunt in Imperio Superiorum, multo minùs inferiorum observantia, receptisque nonnullis in locis protelationibus, quas ordinario Processui essentiales esse, existimabunt forte qui exinde utilitatem aucupantur. Ad Cameræ Imperialis Praxin respicit Commentatio nostra. Num ad alia quoque Judicia applicari queant, quæ hoc loco dicentur, cognoscent ii qui ibidem versantur. Saxones JCti summarium Processum eodem modo quo alii describere solent*, vid. Carpzov. Process. Jur. tit. 1. artic. 1. Suendendörfer. in Process. Fibig. part. 2. & special. cap. 1. membr. 1. sect. 1. *ubi etiam tradit quod invito Reo ordinarius Processus in summarium mutari nequeat, quemadmodum & Actori invito obtrudi non possit Processus ordinarius loco summarii, si causa sit ad summarium qualificata quarum Catalogum ibi videas* dicta sect. 1. *Qui Celeberrimus Author tamen in differentiis & utilitate Processus ordinarii à summario explicandis non satis rem explicat*, vid. membr. 1. sect. 3. & cap. 2. membr. 1. sect. 2. *ubi ad* Carpzovium *aliosque Lectorem remittit, à quibus mihi satisfactum non esse, profiteor. Sed neque* Strykius in Introduct. ad Prax. Forens. cap. 1. §. 12. seqq. *neque* Menckenius in Process. Jur. Commun. & Saxon. disputat. 1. procem. §. 38. seqq. *differentias aliter quam per vocabulorum & formularum diversitatem explicavere.* Executivi *Processus differentiæ ab omnibus satis traduntur, de quibus mihi nulla est dubitatio. Illud ex Saxonico Processu memini, quod tamen prælaudati Auctores non commemoravere: In causis quæ ad summarium Processum referri volunt, permitti ut Actor petita sua proponat* von Mund aus in die Feder/ *de quo stylo* vid. infrà Sect. II §. 4. num. 24. *non verò hoc licitum esse in ordinario. Sane in causis majoris momenti Reo concedenda erit communicatio petiti Actoris, cum spatio deliberandi sive id ore sive scripto proposuerit Actor. Tandem ad Processum summarium Judicii* Possessorii momentanei, *& ejus quem vocant* Executivum, *non pertinent ea quæ sum dicturus. In quo differentiam aliquam admitto, ex natura rei & ipsius actionis resultantem*, vid. suprà §. 7. num. 6. [& hoc §. 8. infrà vers. Mirum

rum igitur. pag. 71.] *Jam conferamus eas partes Processus, quas in summario necessarias esse volunt, cum iis, quas ordinario proprias esse dicunt, formando ideas, prout à JCtis, qui eam partem Jurisprudentiæ Commentariis illustrarunt, datæ fuerunt. Et evidenter patebit distinctionis vel logomachia, vel Processus ordinarii, quem vulgò dicunt, perversitas summa & ineptia. Illæ enim quæ observabuntur differentiæ veræ & utiles, ex natura rei & actionis resultant. Ex multis Auctoribus, qui ea de re scripserunt, ne cum turba esset negotium, eligendus erat unus ex præcipuis. Sed quis alius potior, quam is ex quo recentiores plerosque sua depromsisse animadverti;* Robertus Maranta? *Hujus enim Liber* de Ordine Judiciorum, Speculum Aureum, *&* Lumen Advocatorum *dudum est nuncupatus, & eum præfert titulum. Is verò* distinctione 9. *hanc materiam tractat uberrimè. Conveniunt cum eo quæ habet* Joh. Bapt. Asinius in Praxi Judiciaria §. 3. cap. 3 usque ad finem. Scaccia de Judic. lib. 1. cap. 53. *&* Cardinal. Tusch. conclus. 358. 359. 366. lit. C. *&* conclus. 890. seq. lit. S.

Primò, *dicit* Maranta num. 10. *verba illa, quibus describitur Processus summarius,* simpliciter, de plano, sine strepitu, sine figura Judicii, sola veritate facti inspecta, *declarata esse per Glossam & alios Scribentes* in Clementina Sæpe. de verbor. significat. [conf. B. Auctor. part. 4. Observat. Forens. 397. §. 5. not. 6.] *Ipse verò* Maranta *duarum saltem enunciationum suscipit expositionem, reliqua vocabula, quorum tamen est vis eadem, exponuntur* apud Scacciam & Tuscum dictis locis. adde Fromman. dict. disputat. § 53. *quærendo quid importent verba* sine figura Judicii, & sola veritate facti inspecta. *Illa*, tantæ est importantiæ ut procedi possit omissis omnibus substantialibus Judiciorum, omni ordine Judicii omisso, sola Juris Gentium solemnitate observata, ut sic expediatur causa manu regia. *Existimo hanc explicationem sibimet contradicere, & dare vel ideam Processus summarii, qui sit tumultuarius, vel ideam substantialium Processus ordinarii, quæ tamen substantialia esse nullo modo possunt, sed sunt vel arbitraria vel ineptiæ meræ. Verbi gratia, si in Judiciis Italiæ & Galliæ causæ per Advocatos publicè voce viva per Orationes solennes controvertuntur, nonne hoc est arbitrarium? Si causarum Patroni, prout Romæ & alibi in Italia fieri solet, sarcasmis sese invicem proscindunt, clamoribus & ridiculis gesticulationibus alter in alterum incurrit, (quem strepitum clamosum indicare videtur* Joh. Baptist. Asinius Prax. Judicior. §. 3. cap. 32. *imo ipse Justinianus Imperator* in l. 33. Cod. de inoffic. Testam.) *ut qui morem istum nesciat, insanire eos & jamjam ad verbera deventuros esse crederet. Si inquam strepitum hunc, cui hominum curiosa multitudo interesse solet, de substantia ordinarii Judicii esse velint Itali-*

lici Practici, per nos licebit. Germana Judicia, Suprema cumprimis, stultitias tales aspernantur. Importat ergò primò dicta clausula, *pergit Maranta,* ut non requiratur Libellus, & sic sublata est Solennitas Libellorum, requiritur tamen facti narratio clara & petitio talis, ut ex ea possit discerni quid Actor velit, & Reus possit deliberare. *Differentiam si petam inter Libellum solennem & succinctam facti narrationem cum petito: vocum sonos audire mihi videor & inutilia verba, in rei substantia nihil,* conf. Fromman. dict. disputat. §. 58. *Quodsi dixeris inter rusticos etiam qualemcunque querelam viva voce prolatam & ab Actuario Judicii in Protocollum relatam sufficere, in ordinario verò Processu scripto Libello esse opus: Responderem, hoc nonnullis in Judiciis inferioribus ita observari, sed esse mere arbitrarium. In Superioribus Judiciis Statuum Imperii, cumprimis verò in Camera, nihil non in scriptis proponitur,* [*ideoque Literæ, quibus Merita Causæ continentur, per Recessus exhibere prohibetur,* Decret. General. 4. April. 1721. num. 10.] *Recessus verò qui in Audientia ex scripto leguntur, in omnibus causis fieri solent. Porrò* Recess. Imper. 1654. *abrogato Libello articulato omnibus in causis jubet* die Klag oder Libell alleine summarischer Weise/ darinnen das Factum kurtz und nervosè mit angehängter Conclusion und Bitte zu übergeben ꝛc. §. 34. *ubi de Causis Simplicis Querelæ seu prima Instantia Cameralis agitur,* & §. 64. *ubi de Causis Appellationis: Ergo juxta hanc Legem non datur amplius Libellus solennis, sed saltem summarius,* conf. Carpzov. ad Constitut. Elect. Saxon. per constitut. 9. definit. 1. & ipsam Ordinat. Elect. Saxon. Joh. Georg. I. Artic. 5. *Conformes sunt prædicta Constitutioni Imperii etiam aliarum Provinciarum & Judiciorum Ordinationes, quibus omnes inutiles figuræ, pigmenta, tortuositates, & strepitationes Libelli, quem in ordinario Processu solennem vocant, explosa sunt & damnata.* [*quomodo vèrò usus Libelli articulati adhuc toleretur, exponit* B. Auctor. part. 4. Observat. Forens. 377.]

Secundò operatur, *ait* Speculum Aureum num. 18. quod potest procedi sine Libello & causam incipere ab Articulis. *Hæc operatio eundem cum præcedenti habet fumum.*

Tertiò operatur, quod non necesse est ferias servari inductas in honorem hominum. *Totum Calendarium nostrum est plenum ejusmodi Feriis, quæ si omnes in ordinario Processu essent observanda, finis causarum ordinariarum expectandus foret ad Calendas Græcas. Imo non committi nullitatem, si ordinariæ causæ tractentur in Feriis humanis, tradunt Interpretes communi calculo. In Camera Feriarum, quæ lege sunt constituta, tempore, Senatus non frequentantur, cessat itaque hic differentia omnis.*

Quartò operatur, *pergit* Lumen Advocatorum num. 20. quod per illam clausulam censetur sublata Litis contestatio, *vel, ut* Coccejus Jur. Controvers. dict. loc. *explicat*, requiritur tantum contradictio quædam Rei, non verò solennis & intricata, *h. e. clamosa, rixosa*, [*vel verbosa*] Litis contestatio.

Præsupponendum est haud dubie, contradictionem Rei fieri debere eadem claritate, qua proponi jubetur Libellus, ut sciatur quid Reus vel neget, vel fateatur circa Actoris petita, atque Exceptionis fundamentum. [vid. infrà B. Auctor. Animadvers. ad Observat. Magenhorst. 7.] *Quis verò Judex admissurus est responsionem Rei intricatam aut contortam, etiamsi* Litis contestationis *vox solennis in rubro & nigro elegantissime scripta & coloribus picta appareret? Imo verò est officium Judicis ut tricas omnes amputet, neque aliam quam claram & summariam responsionem desiderat Lex Imperii,* Recess. Imper. 1654. §. 37. [*quamvis vocabulo Litis contestationis partes plane non utantur*, B. Auctor. infrà Animadvers. ad Observat. Magenhorst. 13.] adde Blum. tit. 71. num. 10. & 14. Lauterbach. Colleg. Pract. tit. de Judic. § 16. Fromman. dict. disputat. §. 62. *Digna est admonitio ad Judices supremos Cancellarii Galliæ* Hospitalii apud Thuanum Histor. lib. 35. ad Annum 1563. pag. 701. edit. Francofurt. *quæ huc transscribatur, & quæ omnibus Judicibus sit præ oculis.* Ut in munere suo recte riteque versentur, Edicta ad Regias Constitutiones, uti jurisjurandi formula fert, servent, nec quod inveterato more supremi Judices sibi licere putant, dum interpretationem mollire conantur, cavillatoriè detorqueant, & enervent: omni affectu vacent, nec quidquam gratia, odio, aut præjudicio agant: denique castas & puras à sordibus manus ad Justitiæ sacra adferant, nec litigatoribus ea in re indulgeant, sed nec litem ex lite serant, ambages, tricas, & longa litium sufflamina recidant ac contrahant, & ita agant, ut quid egerint, ab omnibus (*scil. quibus id Jus est*) conspici & cognosci velint, neque tam de iis quæ Curiæ Secreta ad Regem deferunt, conquerantur, quam diligenter caveatur, ne quid hujusmodi fiat quod ad Regem deferri debeat &c. &c. *Sed redeo ad nostram* Juris Lucernam.

Quintò, *ait* num. 21. operatur circa Dilationes, quia in summario debet Judex breviare causam in quantum potest. Et dare breviores Dilationes. Item non debet admittere Exceptiones frustratorias, conf. Coccej. Jur. Controvers. dict. loc. not. 3. num. 4. 5. *Ergone quod hic Judici agendum & cavendum præscribitur in summario, non etiam facere tenetur in Processu quem dicunt ordinarium? In Camera Termini*

mini omnes sunt peremptorii, Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 10. §. 2. 4. & 10. *Prorogationes nisi causa cognita concedi non debent*, Recess. Visitat. 1713. §. 51. 52. vid. Fromman. dict. disputat. §. 60.

Sextò operatur, ut non requiratur in summario Processu publicatio Sententiæ. *Subjungitur ibidem*, quod juxta Bartolum & alios etiam in ordinario non sit de substantia. *Si de solenni publicatione pro Tribunali est quæstio, res est arbitrii meri, vel à forma cujuscunque Judicii dependet. Nam ut Sententia vim habeat, necessaria est utique semper & sine distinctione publicatio ad notitiam partis. Multa sunt Judicia Imperii, ubi solennes non fiunt publicationes, sicuti moris est ex lege speciali in Camera Imperiali, & in Judiciis Statuum Imperii Provincialibus,* denen Hof- oder Land-Gerichten. *Et ubi tales fiunt publicationes, Citatione ad audiendum opus non est. In Aulico Imperiali Judicio publicatio fit per consuetum Extractum Protocolli, quem partes à Secretario rediment, quamprimum Relationem absolutam esse & conclusam Sententiam ex Schedula publicè affixa constiterit. Alius modus publicandi observatur in pluribus Judiciis Imperii per Insinuationem factam parti, quam Insinuationem curare debet fieri is, cui ex Sententia aliquid nascitur commodi. Hinc sæpè fit, ut à die notitia demum Decendium interponendæ Appellationis currere incipiat, & tunc dies Insinuationis & Appellationis Instrumento est exprimendus.*

Septimò operatur, *juxta verba oris aurei* ut non requiratur conclusio. *Qualem verò conclusionem requirit ordinarius Processus? In omni causa partes submittere debent ad Sententiam, hoc est, concludere, quod in Camera olim fiebat in Audientia, cum Recessus adhuc dictarentur Notariis ad calamum, per unicam voculam* Setzt/ *vel* Stehet/ *quæ in antiquis Protocollis frequenter conspiciuntur. Hodie verbis brevibus & arbitrariis, etiam sola contradictione per generalia. Ergo in sono verborum consistit hac operatio, in re est nihil,* vide Fromman. dict. disputat. §. 68.

Octavò operatur, *pergit* Maranta, ut si aliquis litigavit per Procuratorem, potest Judex in Sententia condemnare Dominum, *hoc est, Principalem. Insignis operatio! In Camera omnia fiunt per Procuratorem & tamen Sententia fertur contra Principales, nisi quid injungatur Procuratori faciendum interlocutoriè, aut definitivè in Causis Mandatorum, ut doceat de paritione facta vel facienda. Imo si Procurator casu aliquo deficiat, etiam contra Principalem fertur Sententia Paritoria sine præcedente Citatione nova ad reassumendum.* [conf. Mauritii disputat. de Citat. ad reassumend. §. 19.] *Quo casu pars altera curare debet Sententiam insinuari adversario, ut Terminus præfixus in Sententia ab eo die currere incipiat. Præsente verò Procuratore Insinuatione solenni opus non est, sed Procurator facta redemtione* Sen-

Sententiæ in Cancellaria adversario Procuratori Copiam tradit, [vel hic in Cancellaria copiam Sententiæ redemtæ describit] & à die publicatæ [ac redemtæ] Sententiæ Terminus præfixus computatur. [vid. Collect. nov. Sentent. Camer. Num. 703.]

›nò operatur, ut Judex non necesse habeat pronunciare super incidenti, sed potest incidens decidere simul cum principali. *Aut istud incidens habet aliquid momenti, ut decisio præcedere debeat, vel non habet: si illud, fieri debet etiam in summario: si hoc, nihili est hac differentia, sed positum in arbitrio Judicis, pro ratione circumstantiarum ea in re procedere.*

cimò operatur, quod Sententia pro absente non citato lata, valeat si ratificetur. *Non dicam de casu vix dabili, quærerem saltem; si daretur casus, cur non item valeret in ordinario Processu?*

ıdecimò operatur, ut Judex etiam ad instantiam partis possit interrogare principalem & testes post conclusionem causæ. *Paulò post etiam in ordinario id concedere videtur* Maranta. *Brevius diceret: Judici nunquam concludi, sed eum semper, in omni causa sine distinctione tollere posse ex justa causa conclusionem ex officio. Ita in Camera observatur,* vide infrà Sect. II. §. 4. num 26. *Et nescio sane ad quam religionem adstringere voluerint Judicem Processus ordinarii artifices.*

jue ita undecim luculentissimas operationes degustavimus ex medicina Doctoris nostri aurei resultantes. Transit Maranta *ad alterum quæsitum* num. 32. Quid importet Clausula: sola facti veritate inspecta. *Et Resp. importare non solum omnia ea Privilegia summarii Processus, quæ importavit clausula præcedens:* sine figura Judicii; *sed insuper adhuc aliarum largiorum operationum continuationem, Nimirum.*

odecimò operatur, ut Sententia possit ferri Libello non conformis & super aliis quam super petitis. *Hoc volebat supra innuere per verba:* Manu Regia. *Parum abest quin etiam dixerit* contra Jura. *Dicere autem voluit forte: Clausulas Libelli salutares [de quarum effectu* vid. B. Auctor. part. 1. Observat. Forens. 12. & 60. *item* part. 3. Observat. Forens. 297. *add.* Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 22. §. 12.] *tum habere effectum, ut Judex omni meliori modo pronunciare queat intentioni Actoris, vel naturæ negotii & Actis probatisque conformem Sententiam. Sed hoc in omni ordinario, quem vocant, Processu pariter obtinet,* Gail. lib. 1. obs. 61. *junct.* Græveo lib. 1. conclus. 61. considerat. 3. num. 2. Umm. disputat. 6. thes. 12. num. 59. vers. 3. Mev. part. 3. decis. 207. *adde* Tuschum Conclus. Pract. lit. C. conclus. 358. seq.

ımo Tertiò operatur: Ut Judex possit adhibere Testibus fidem verisimilem, etiam non concludentem. *Benignius interpretabimur*

I 3 *nostrum*

nostrum os aureum: admitti etiam probationes verisimiles, hoc est, præsumtiones: Sed easdem quis denegaverit Processui ordinario? Præsupposita ubique terminis habilibus, scil. defectu probationis plenioris, & quod Judici nunquam permissum sit supplere in facto. Nam si summarii Processus id esset Privilegium, ut ultra probata concludere posset Judex, hoc foret Juri adversum & iniquissimum. Circa probationis plenitudinem nulla est differentia inter summarium & ordinarium Processum, Brunneman. Process. Civil. cap. 1. num. 23. cum allegatis. Fromman. dict. §. 66. seq. *cujus tradita* h. l. *de Processu Possessorii momentanei & executivi ad nostram distinctionem non pertinent, in ceteris nobiscum sentit.*

Decimo Quartò operatur, quod Judex potest Sententiam ferre stando, absque quod sedeat pro Tribunali, *scil. veritas sola inspicitur felicius stando quam sedendo! Nemo non videt differentiæ hujus vanitatem: In Camera & aliis Judiciis Sententiæ omnes sedente Judice pronunciantur.*

Decimo Quintò operatur, quod in summario procedere queat Judex ad definitivam contra contumacem, etiam lite non contestata. *Quare verò in ordinario etiam non liceret procedere in contumaciam? Sententiæ Litis contestatoria & paritoria in contumaciam in Camera innumeræ audiuntur, sine Processus discrimine.*

Sequuntur in nostro Speculo aureo num. 37. usque 40. *Monita perpulchra:* Quod in summario non possit Sententia sine scriptura, neque sine legitimatione partium pronunciari. Talem etiam debere intelligi veritatem, cui Jus patrocinatur. *Scilicet hæc sine aureis istis Monitis erant intellectu difficilia. Tum verò* num. 42. *Causarum summariarum, quæ hactenus recensitas operationes bellas habeant, enarrationem quandam facit cum immixtis digressionibus, & tandem in fine* Secundam Quæstionem, in quibus differat Processus ordinarius? *ubi Lector differentias specificas expectasset, ita resolvit,* quod ex præcedentibus istæ omnes cognosci queant, *hoc est, ex ideis oppositis. Egregium ergo inventum ordinarii istius Processus! Reperi adhuc plura capita differentiarum in sæpe laudato* Jure Controverso Cocceji loco suprà dicto: *Circa Juramentum Calumniæ, Reconventionem, Positionales, & Interrogatoria, dictaque Testium non juratorum, quæ capita ibi recensentur, sed non velut differentiæ, sed potius quod in iis differentia sit nulla. Quod additur* ibidem num. 8. *Probationes superfluas & Testium multitudinem rejici in summario: sane non credo admissurum esse Judicem prudentem talia in ordinario. Solennis est Formula Advocatorum in Libellis Actionum qua protestantur,* mit überflüßigem Beweiß nicht beladen zu werden. *Quod dicitur* num. 12. *Judicem omissa disceptatione Attestationum eas examinare & Sen-*

& Sententiam ferre posse in summario: Quarerem, an deberet? Imo verò consultum est & fit plerumque, ut pramittatur Sententia Actoria ad Rotulum, ubi Terminus non est legalis ut in Saxonia. In Camera semper ActoriaSententia pracedit cumTermino prafixo. Quod refertur ibidem num. 14. inter differentias Rationes decidendi in summario Processu non exigi: Praxis Cameralis est contraria, nam in omniProcessu AppellationisCompulsoriales etiam ad edendas Rationes decidendi exiguntur. Transmissio verò Actorum, de qua ibidem num. 15. usitata est sine discrimine Processus in omnibus Judiciis ubi est moris definitionem causarum relinquere ConsilioJurisperitorum aliorum potius, quam eum laborem subire. Consilio aliorum Jurisperitorum non utitur certè Camera Imperialis. Sunt etiam quadam Statuum Imperii Judicia, ubi Transmissioni Actorum locus non est. [De origine & abusuTransmissionis Actorum, conf. B. Auctor. part. 2. Observat. Forens. 160]

Pertractatis itaque & explosis differentiis, quas pralucente Advocatorum Lucerna, Roberto Marantâ, ad unum omnes fere, qui de Processu Forensi scripsere, constituere solent inter ordinarium & summarium Processum, ordinarii illius non poterit dari descriptio convenientior ideis hucusque traditis, quam sequens: Est modus causas tractandi in Judicio, plenus superfluorum atque inutilium Verborum, Formularum, Tricarum, Protelationum, Frustrationum, quibus Administratio Justitiæ impeditur magis, quam promovetur, in bene constituta Republica non tolerandus. Equidem has ideas assumi non debere tradit Fromman. dict. Disputat. §. 3. sed tamen in explicandis differentiis eas non removet, distinctius alioqui, quam omnes reliqui, hac de materia scribens.

Mirum igitur quod adhuc quarat Brunnemannus, JCtus sui temporis piissimus, Process. Civil. cap. 1. An Statuto vel jussu Principis fieri possit, ut Causa omnes, vel hac illave, summario Processu tractari debeant? Puto inveterata opinionis veneratione retineri à JCtis supervacuam istam quam hactenus concussimus distinctionem. Retentam video etiam in Ordinatione Processus Elect. Saxon. recognita, tit. 5. qua tamen vim Legis non accepit apud Bergerum in Elect. Disceptat. Forens. ubi non offendi differentias alias, quam qua circa modum probandi inProcessu Executivo & Cambiali occurrunt. Verum ha differentia, qua circa exceptiones pracipue animadvertuntur, à negotii natura descendunt, non ex distinctione summarii ab ordinario, conf. Barth. Hodoger. Forens. cap. 2. 3. 4. Circa Reconventionem non eadem est JCtorum Sententia, an in summario admittatur? vid. Fromman. §. 63. Coccej. dict. loc. neque existimo quenquam futurum, qui Reconventionem in omnibus causis summariis (quas distinctè recenset Fromman. §. 33. usque 50.) excluserit. Sunt inter eas aliqua, ubi ex natura

Actio-

Actionis v. gr. Possessorii momentanei, excluditur. Si quis differentiam & rationem distinctionis vulgatæ veram & dignam Jurisprudentiâ non simulatâ, subesse existimaverit, ei affirmationis suæ incumbet demonstratio. Mihi sedet Sententia firmiter, omnes differentias hucusque recensitas non esse nisi imaginarias, inutiles, Judiciis bene constitutis indignas. De ea distinctione Processus, qui est inter Personas Camerales, dicere non est opus, quia nihil differt à reliquis causis, nisi quod Termini sint arbitrarii, omniaque extrajudicialiter, *hoc est, extra Audientiam, publicam tractentur. Hinc Formula initialis Sententiarum in ejusmodi causis:* In Extrajudicial-Sachen. *Alius terminus* Extrajudicialiter, *denotat ea negotia quæ ad Supplicationes & Processus decernendos pertinent. Alibi extra Cameram, vocis sensus est is, ut denotet omnes causas quæ in scriptis tractantur, hinc rubrica Actorum prioris Instantiæ quam in Camera sæpe vidimus* Extrajudicial-Acta. *Et sic opponitur iis, quæ tractantur viva voce. Ita stylus est in Judiciis Juliacensibus [& Norimbergensibus.] Quodsi differentia Causarum ordinariarum & extraordinariarum* Ord. Cam. part. 3. tit. 3. *statueretur talis, ut hæ essent privilegiatæ,* vid. Recess. Visitat. 1713. §. 60. *præ omnibus aliis, ad distribuendum non solum sed etiam ad referendum, hæc sane foret distinctio valde notabilis & utilis; Praxis tamen multas ob causas admodum difficilis.*

§. IX.

Num. 1. Causæ Arresti Differentia à Causis Pignorationum.

Sequuntur *Causæ Arresti* [illiciti relaxandi] de quibus *Constitutio Imperii lata Anno 1570. §. 84. Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 24.* Differunt à Causis Pignorationum, quod in Processu Arresti non requiratur res tertia: Quod Pignorationes suscipiantur, Juris novi quærendi gratia, Arrestum vindictam privatam tantum respicit: In Processu Pignorationis præcipitur restitutio Pignorum sine Cautione; [scil. si non exigatur, Blum. *tit. 32. num. 77.*] in Processu Arresti cum Cautione: Ibi personarum quidem mandatur liberatio auf die alte gewöhnliche Urphed/ hoc est, de non ulciscendo, auf Wiederstellung/ wann es mit Recht erkennet würde.

Num. 2. Differentia Cautionis.

Cautio autem hæc [scil. in Processu Causalium] non est de Judicio sisti & judicatum solvi, prout in Processu Arresti, sed tantum pro conservando Jure pignorandi, conf. Blum. *tit. 33. num. 18. seq.* Textor. *Disputat. 9. §. 5. & §. 36. seqq.*

Num. 3. Constitutio non ambigua.

Cæterum textus hujus Constitutionis de Arrestis post declarationes *in Recess. Imper. 1594. §. 81. & Recess. Deputat. 1600. §. 48.*

§. 48. factas & *in Conc. Ord. Cam. dict. tit. 24.* relatas, obscuritatem habere non videtur. Notus est in eam Commentarius Andreæ Gailii. Quæ post ejus tempora accessere Constitutioni, rem declarant satis. [conf. Klock. *tom. 3. consil. 141. num. 13. & consil. 168. num. 8. seqq.*] Quæ dubii speciem præ se ferunt, hic exponemus. *Formulam* notatu dignam *Mandati Arresti* vid. apud Roding. *Mantissa III.* Processus non est bipartitus, ut in Pignorationibus, sed simplex, scil. *Mandati de relaxando.* Num. 4. Processus simplex.

Exceptiones contra Mandatum recenset Blum. *n. 37. seqq.*

Remittitur causa principalis perinde ut in Processu Pignorationum ad Judicem ordinarium, vid. Gail. *de Arrestis cap. 2. num. 4.* & *cap. 11. num. 30.* Blum. *tit. 33. num. 30. seqq.* Num. 5. Remissio causæ ad Judicem ordinarium.

Ad Occupationes, Invasiones, Spolia, Turbationes, hanc Constitutionem non pertinere tradit Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 5. sect. 1. §. 13. num. 6.* [*Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 24. §. 1.*] Sed animum arrestandi ostendi debere, quod quidem difficulter fieri possit. [vid. Klock. *Relat. Cam. 68. num. 5. seq.*] Cæteri casus negativi habentur in ipso textu *§. 1. seqq.* quem repetiit Blum. *num. 7. seqq.* Num. 6. Ad quæ facta Constitutio de Arrestis non pertineat.

Excipiuntur speciatim ab hac Constitutione Arresta, quæ non fiunt auctoritate propria, non, quod hæc semper Jure fiant, sed quod aliis quam hoc, remediis [v. gr. Appellationis vel Mandati auf die vier Fälle / vid. *infrà §. 10. num. 37. & 39.*] utendum sit, vid. Textor. *disputat. 9. thes. 9. & thes. 33. 35.* Ut & illa quæ Jure Magistratus suscipiuntur. Hinc fluit dispositio *§. 3.* [*Conc. Ord. Cam. h. tit.*] quod ad Constitutionem de Arrestis prohibitis non pertineat tale Arrestum, quod à Magistratu loci, ad requisitionem tertii, pro suo interesse imponitur rebus sive bonis, sub Magistratus illius Jurisdictione tunc existentibus. Sed quare *in §. 5.* non eadem est ratio Arresti Personarum? Rationem puto esse quod in viarum publicarum usu majori securitate quilibet frui debeat, neque metuere, ut in transitu, ob qualemcunque requisitionem tertii à prosecutione sui itineris & negotiorum, quæ quandoque moram non patiuntur, possit prohiberi. Num. 7. Expositio Textus §. 3. & 5.

K Favo-

Favori itaque Locorum aut Commerciorum & quod aliis remediis sibi prospicere debeat requirens, hæc dispositio Legis facta est. Civilem causam non criminalem esse debere materiam substratam, facile intelligitur. Porrò dicitur in textu *§. 5. vers.* Da sonsten die andere *Requisita* vorhanden ꝛc. scilicet Actor & Reus debent esse immediati. Actor erit vel ipse arrestatus, vel persona ei subjecta, Reus non is qui Arrestum à Magistratu petiit, sed Magistratus immediatus qui Arrestum ad requisitionem imposuit. Ergo ratione personæ requirentis an mediatus sit an immediatus? nihil interest. Circa dubium Camerale apud Blum. *§. 14.* notandum, quod ex usu Judicii Affirmativa obtineat donec aliud statuatur Lege Imperii, vid. *Dub. Camer. 1595. Dub. 32. 32.* & *Resolut. Stat. sub Lit. A. §. 5. & §. 10.* [quæ *Conc. Ord. Cam. Edit. Wezlar. 1717. in Append. Num. II. pag. 11. 21. & 59.* accessere.]

§. X.

Num. 1. Causæ Mandatorum celebres.

Num. 2. Utilitas Processus.

Venio ad *Causas Mandatorum*, quorum adeò celebris est praxis, ut Procuratores Cameræ in doctrinæ & industriæ gloria habeant, si causarum primæ Instantiæ merita ad Processum Mandati dirigere sciant. Nec immerito, cum executivus sit Processus Mandati, non irregularis quidem, sed tamen extraordinarius & privilegiatus, *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 42. princ.* [prohibentur verò Procuratores Supplicationes ad Mandata Sine Clausula non qualificatas Judicio exhibere per *Decretum Generale de 4. Aprilis 1721. num. 11.*] Ordinariè enim à Citatione, non à præcepto incipit Judex, & naturâ prius est noscere quàm judicare, *princip. tit. 23. Ord. Cam. part. 2.* qui *in Concept.* est *tit. 25.* Friderus *de Interdictis cap. 14.* Coccej. *de abusu Mandator. Sine Clausula §. 3. seqq.*

Num. 3. Non semper requiritur ut Reus sit immediatus.

Ad Mandata Sine Clausula decernenda non semper requiritur ut Reus sit immediatus. Duodecim recensentur casus apud Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 9. part. 2. §. 49.* ubi etiam contra Mediatos habeant locum.

Num. 4. Differentia Mandatorum

Ante omnia dicendum puto de *Differentia Mandatorum Cum & Sine Clausula.* Non satisfecit JCtis neque Blum. *tit. 34. num. 11.*

Cum, & Sine Clausula.

num. 11. 19. 20. junct. *num. 191. seq.* neque Röding. *lib. 1. tit. 12. lib. 3. tit. 5. tit. 40. & seq.* Et Blumii quidem castigatio à Deckherro, si vixisset, erat expectanda.

Auctorum Cameralium obscuritas in ea explicanda.

Omnia in Rodingio pariter ac Blumio commixta sunt, ut Studiosus Juris Cameralis vel *Tyro* (vid. Roding. *lib. 3. tit. 5. §. 5.*) evolutis titulis, qui de Mandatis agunt, quid sibi tenendum sit, nesciat. Obscura est, quæ vulgò traditur differentia inter Exceptiones contra Mandatum, & contra declarationem pœnæ apud Blum. *num. 19.* [Eyben *Dissertat. de Mandatis Sine Clausula §. 7. & 9.* Moser Reichs-Hof-Raths-*Proceß part. 1. cap. 1. §. 5.*] & reliquos Auctores passim, vid. Schwanman. *observat. 134. num. 21. seq.* Perceptione difficilis est distinctio inter Exceptiones sub- & obreptionis, vid. Blum. *num. 191. 192.* & alios. Igitur sic habe.

Num. 5. Differentia Subjecti.

Differunt utrumque Mandatum subjecto, objecto, forma, effectu. Subjectum scil. passivum, Mandatorum *Sine Clausula* latius est, quam Mandatorum *Cum Clausula.*

Num. 6. In simplici Mandato Cum Clausula primæ Instantiæ Forum non est Camera, ubi Reus Austrægis gaudet.

Contra omnes, quibus *Cum Clausula* mandari potest, poterit etiam *Sine Clausula*, sed non contra. Ita qui Privilegio Austrægarum fruuntur in prima Instantia per viam simplicem Mandati Cum Clausula in Jus vocari nequeunt, Blum. *num. 32.* Roding. *lib. 1. tit. 12. §. 7. & 33.* ratio infrà [*num. 23. 24.*] indicabitur.

Num. 7. Aliud si Mandatum sit partim Sine, partim Cum Clausula.

Aliud dicendum, si Mandatum sit mixtum, partim Sine, partim Cum Clausula; tunc enim vi continentiæ causæ Forum Cameræ fundabitur, Gail. *lib. 1. obs. 32. num. 6. 11. & de Pignorat. obs. 19. num. 4.* Gylman. *in Præjudic. Rubr. Mandata Cum Clausula. vers. 5. Fallit. pag. 188.* Roding. *lib. 1. tit. 4. cap. 7. §. 19. & cap. singular. post tit. 17. §. 20. 23. 66.* Frider. Mindan. *de Interdictis cap. 20. num. 56.* Idem *de Mandatis lib. 2. cap. 8. & de Continentia Causæ cap. 12. num. 8. 16.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 5. pag. 394. num. 11. & pag. 395. num. 14.* Tennagel. *de decernend. Processf. class. 1. cap. 28. & class. 3. cap. 17.* Schwanman. *Process. lib. 2. cap. 15. num. 12.* [conf. Eyben *dict. Dissertat. §. 4.* & Moser im Reichs-Hof-Raths-*Proceß part. 1. cap. 1. §. 4.*]

Num. 8. Differentia Objecti.

Objectum verò Mandatorum *Cum Clausula* latius patet, quam Mandatorum *Sine Clausula, Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 25.*

 princ.

princ. nam ad hoc fundandum tantum quatuor sunt genera factorum, vulgò *quatuor Casus, Ordinat. Carolin. 1555. part. 2. tit. 23.* in *Concept. tit. 25.* Eyben *Dissertat. de Mandatis Sine Clausula §. 6. seq. Cum Clausula* etiam in aliis mandari potest. Ad usum quotidianum ablegat *novitios Practicos*, (in quorum gratiam scripsisse se fatetur *tit. 1. num. 5.*) Blum. *tit. 34. num. 54.* Ipse Advocatus quidem Cameræ, sed Libris edendis magis, quam causarum patrociniis addictus. Ratio erat danda quare in Casibus aliis *Sine*, in aliis nonnisi *Cum Clausula* mandari oporteret. Quæ alia non est, quam quod negotia quædam ejus sint naturæ, ut injustitia Rei, & injuria Actori illata vel inferenda, confestim eluceat, solaque opus sit facti demonstratione verosimili, Roding. *lib. 1. tit. 12. §. 6.* Coccej. *dict. dissertat. de abusu Mandator. Sine Clausula §. 21. 22. 35. seqq.* [Böhmer. *Consil. tom. 1. part. 1. respons. 7. num. 29. seqq.*] Alia ita se habent, ut etiamsi vera sint Narrata possit tamen Actio per exceptionem aliquam elidi. Hinc origo *Clausulæ*, quam vocant, *Justificatoriæ*, quam legesis apud Blum. *num. 17.* Roding. *lib. 3. tit. 5.* vid. Eyben *dict. dissertat. de Mandatis Sine Clausula §. 6. seq.*

Num. 9. Quare objectum Mandatorum Cum Clausula sit latius.

Num. 10. Origo Clausulæ Justificatoriæ.

Num. 11. Differentia Formæ.

Forma Mandatorum Cum Clausula diversitas, ab illis quæ Sine Clausula decernuntur, ex Formulis apud Blum. & Roding. *dict. loc.* satis elucet, vid. Roding. *ibid. §. 8.* In illis Citatio adjuncta est ad proponendas Causales, cur parere Reus non teneatur, cum Termino duorum Mensium. In his, scil. Sine Clausula, additur clausula enixæ voluntatis: daran geschichet unsere ernstliche Meynung. [vid. Blum. *Supplicat. Camer. tit. 13. num. 6.*] Citationis Terminus est unius solum Mensis. Neque ad proferendas Causales, sed ad docendum de Paritione cum eventuali declaratione in pœnam, vel ad causas, cur declaratio fieri non debeat, allegandas.

Num. 12. Differentia Exceptionum in utroque Mandato.

Differentia Causalium in Mandatis Cum Clausula ab hisce in Mandatis Sine Clausula ex indole Exceptionum petitur. Exceptiones aliæ sunt ad Factum pertinentes, aliæ ad Jura. Æquipollens est distinctio inter Litis contestationem Negativam & Affirma-

firmativam. Illa enim in facto contrario fundatur, hæc in Jure. Verba differunt, res est eadem, vid. Schilter. *ad Institut. tit. quib. mod. tollitur obligat.* & *Prax. Jur. Roman. tit. ff. de Exception.* Facta si negantur, si aliter ac narravit Actor, se habere demonstrantur, dicitur *Exceptio sub- & obreptionis*, Coccej. *dict. dissertat. §. 43.* Roding. *lib. 3. tit. 40. §. 14.* quæ Appellatio inde est, quod Judex Reo inaudito, nisi pareat, pœnam in Mandato comminetur, quod non facturus fuisse creditur, si de circumstantiis facti veris informatus fuisset. Hoc enim propriè dicitur subreptio sive obreptio, vid. Blum. *num. 192.* Contra Citationem simplicem, nulla potest objici subreptio, quia hæc sine ullo præjudicio Rei decernitur. Mandato Cum Clausula nulla etiam opponitur obreptio, quia Judex non purè sed Cum Clausula præcepit. Itaque contra Mandata Sine Clausula admittitur tantum Exceptio sub- & obreptionis, hoc est, *Facti contrarii, non Juris*, quia præceptum, si Narrata sunt vera, Jure certo nititur, Hiltrop. *Process. Judiciar. part. 2. tit. 4. num. 24. 25. 26.* Frider. Mindan. *de Mandatis lib. 2. cap. 15. num. 4.* Eyben *dict. dissertat. de Mandatis Sine Clausula §. 25.* Textor. *disputat. 7. thes. 50. usque 53.* [Roding. *lib. 3. tit. 40. §. 14.*] In Causis verò Mandatorum Cum Clausula admittuntur Exceptiones non Facti tantum sed etiam Juris, quia etiamsi Facta sint vera & probata, tamen Jus Actoris ita comparatum esse videtur, ut Actio fortè posset elidi, vid. Textor. *dict. disputat. 7. thes. 53.* Non est novum Actionis fundamentum probari, & tamen per Exceptiones elidi. Actore non probante, non quæritur de Exceptionibus, sed Reus absolvitur; Probatâ verò Actione, Exceptiones Juris veniunt sub examen. (*a*) Patet hinc ratio genuina, cur in Processu Mandati Sine Clausula Reo tantum Exceptiones uno scripto comprehendendæ permittantur regulariter, Actori verò etiam replicandi sit facultas, vid. Blum. *tit. 34. num. 185.* & *tit. 63. num. 18.* *Decret. General. 13. Decembr. 1659. §. 4.* & *9. Januar. 1660. §. 4.* scil. quia quæ ad facti veritatem spectant, unico scripto satis possunt demonstrari. Actori verò ad elidendum tales Exceptiones concedenda erat facultas. Quod si

Num. 13. Quid sit sub- & obreptio.

Num. 14. Quare in Mandato Sine Clausula tantùm admittatur Exceptio sub- & obreptionis. Illustratur hæc materia in Nota sequente sub (*a*)

Num. 15. Quid sit elidere Actionem.

Num. 16. Cur in Mandato Sine Clausula Reo tantùm unicum scriptum sit permissum.

Num. 17. QuandoDuplica permittatur. ulteriores novas probationes attulerit Actor in Replica, Reo, si petierit, facile datur venia duplicandi, *Rec. Imp. 1654. §. 78.*

Num. 18. Speciales quædam Meditationes de Mandatis Sine Clausulâ eorumque recto tramite, ubi de Exceptionibus admittendis, & earum qualitate.

(a) *Meminimus hic Meditationum Viri cujusdam celebris Imper. Cam. Assessoris;* [*Beati quondam* Dn. deDresanus] *aliquando ea de materia publicè prolatarum, quarum summa erat: Mandatorum Sine Clausula in Camera decretorum observari* Classes quatuor. *Quarum* Prima *contineret Mandata, in quibus separatur causa principalis Petitorii, à quæstione facti exorbitantis, contra quod præceptum Sine Clausula est directum, quæ vocatur phrasi Camerali* punctus Paritionis, *v. gr. in casu Possessionis turbatæ. Hujus Classis esse species duas Mandatorum.* Unam, *ubi punctus Paritionis non plene, sed ad tempus solum evacuatur, uti fit* in Causis Pignorationum, *in quo Processu punctus Paritionis tantum interlocutoriè, hoc est, in summario Possessorio, deciditur, donec examinatæ fuerint Causales, in ordinario.* [vid. suprà §. 8. num. 7. & 8.] *Salva tamen in utroque Processu Mandati Sine Clausula & Causalium, & Causæ principalis, id est, Petitorii decisione, in Foro competente facienda,* vid. Recess. Deputat. 1600. §. 51. Alteram *speciem, in quibus Paritionis punctus plene evacuatur, hoc est, quæstio ordinarii Possessorii deciditur, salva iterum decisione Petitorii in Foro competente,* Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 25. §. 1. *de utraque specie agi* in Recess. Imper. 1594. §. 79.

Secunda Classis *comprehendit Mandata Sine Clausula, quæ* ad Executionem Judicati *tendunt; ad quam Classem etiam referri debeant Mandata de solvendo, de* adimplendo Transactionem & similia, *quotiescunque Obligatio contracta cum Pacto Executivo* mit oder ohne Recht / *alias enim non fore locum Mandato Sine Clausula.*

Tertia Classis, *quæ* Possessionem *quidem sed* controversam *respiciunt atque inhibent Reo turbationem salva Justitia Causæ principalis sive Petitorii.*

Quarta *denique* Classis *Mandatorum Sine Clausula, quæ fundantur* in Constitutione aliqua Imperii universali, *v. gr.* Pacis Religiosæ & Westphalicæ, *prohibentque Contraventionem vel Turbationem absque respectu ad Possessionem, sed quia in Petitorio etiam aliter judicari non possit.*

Ex hisce Secundam & Quartam Classem Mandatorum præter Leges, Praxi Forensi esse introductas, & sub figura Mandati Sine Clausula esse Processum Petitorii, cum tamen juxta mentem Legum Mandata Sine Clausula, Petitorium deberent relinquere intactum. Hinc in §. 13. tit. 25. part. 2. Concept. Ordinat. Camer. (*qui est desumtus* ex resolutis Dubiis Cameralibus de Anno 1583. adjunctis Edit. noviss. Concepti de Anno 1717. in Append. Dub. 12. pag. 4. seq.) *ad unum idemque factum mandari dicitur* Cum & Sine Clausula, *scilicet diverso respectu, neque simultaneè: Cum Clausula mandabatur accessoriè in Petitorio; Sine Clausula verò, relicto*

tamen

tamen priore Mandato, super Constitutione de quatuor Casibus, hoc est Petitorio salvo. Pariter in casu conversa Possessionis locum non esse debere Mandato Sine Clausula, sed Citationi, juxta tit. Ordinat. de Litig. possess. *Frustra alias fore Constitutiones speciales de Arrestis, de Pignorationibus, de Possessione litigiosa. Neque committere Reum factum omni Jure prohibitum si in Possessione controversa semetipsum tueatur.*

Hæc tametsi ita ad Legum mentem essent exigenda, tolerari tamen ex usu Judicii Cameralis facilius posse Mandata tertia & quarta Classis, si alias etiam ob qualitatem vel personam Rei, vel Causa, Jurisdictio Camera fundata esset in prima Instantia, ad evitandas plures litium ambages. Ea tamen cum cautela, ut Exceptiones Rei non coarctentur ad solas facti circumstantias, sed quacunque Exceptiones, quibus intentio Actoris, probata licet, elidi queat, admittantur: Inter eas esse posse etiam quæstionem de sensu Constitutionis Imperii, si forte sit dubia: Prout è contra in Mandatis primæ & secundæ Classis *solæ Exceptiones Facti, & qua non essent altioris indaginis, locum haberent*, Recess. Imper. 1594. §. 77. Recess. Deputat. 1600. §. 61. Hactenus prælaudatæ Meditationes.

Quibus nos, in ordine ad doctrinam de Exceptionibus admittendis adversus Mandatum Sine Clausula calculum non denegamus. Nam quod dictum fuit num. 14. *non admitti Exceptiones alias, quam qua ex facto resultant, habet pro re nata quandam amplitudinem, ut omninò comprehendantur etiam tales Exceptiones, qua facti circumstantiis & causæ principali ita sunt permixta, ut ab ea separari & divelli nequeant. Ex. gr. Præscriptionis, falsi Instrumenti, Nullitatis Contractus, Pacti de non petendo, Jurisjurandi, Solutionis, & similes,* vid. Frider. Mindan. de Mandatis lib. 2. cap. 15. §. 4. Schwanman. Observat. Camer. 134. num. 21. seqq. *Et in universum, omnes Exceptiones qua contra Sententiam in ipsa Executione opponi possunt, etiam locum habituras adversus Mandatum Sine Clausula, docet* Eybenius disputat. de Mandatis Sine Clausula §. 25. *Quod suprà dicebatur de exceptione legis dubia, ita intelligi credo, si sit dubium verum, non imaginarium & ex partium studio confictum. Nam onere probandi gravabitur Reus, qui in tali dubio exceptionis poneret fundamentum, quod legis sit is, quem ipse vult, sensus.*

Porrò, quod pro diversitate objecti Mandati Sine Clausula Exceptiones sint vel restringenda vel amplianda, ratio suadet. Cum enim Processus in Camera decernantur in Senatu Extrajudicialium, qui ex paucis Assessoribus est compositus, quandoque per majora, & parte adversa non audita (excepto casu Subditorum contra Magistratum) [ubi semper præmittenda sunt Litera pro Informatione, vid. Recess. Imper. 1654. §. 105. & Recess. Visitat. 1713. §. 10.] *Decretum hoc Senatus Extrajudicialis non poterit ex sola qualitate sive Rubrica,*

Pro-

Processus Mandati Sine Clausula talem habere effectum, ut in decisione causa, Senatui Definitivarum praeclusa sit potestas Exceptiones ampliores audiendi & desuper judicandi. Illud observandum putavi, quod interpres Legum optima sit Praxis Judiciaria supremorum Imperii Dicasteriorum, non singularis forte unius alteriusve exempli aut persona, sed constans & universalior. Cum itaque in Constitutionibus Imperii, Recess. Imper. 1594. §. 79. *(qui est in* Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 25. §. 2.) *&* Recess. Visitat. 1713. §. 9. *arbitrium Judicis in decernendis Mandatis Sine Clausula non sit restrictum ad casus expressos, sed Legum generalium imo & Juris Civilis communis applicatio ad factum discretioni Judicis relicta.* (conf. Observationes ad dict. tit. 25. Ordinat. Camer. adjunctas edit. noviss. Wetzlar. des Concepts.) *Existimo non temere Assessores Camerae Stylum & Praxin Antecessorum secuturos, in decernendis Mandatis Sine Clausula,* vid. Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 22. §. 4. seq. *neque id per abusum fieri. Quotusquisque enim est, qui nesciat infinitum numerum Mandatorum Sine Clausula in utroque supremo Imperii Judicio decretorum & decisorum, in quibus Merita Causae principalis fuerunt exactissime à partibus discussa, licet in via Citationis, forte aliud fuisset prima Instantia Forum. Judici sane tunc integrum erit, materiam Processus, uti à partibus proposita fuit, dijudicare. Valde enim durum foret, meâ sententiâ, si post telam litis Cameralis longo temporis intervallo (quod evitari difficulter potest) peractam, causa principalis, à partibus in Processu Mandati, ut plerumque fit, fusissimè tractata, ad novum litis exordium in alio Foro, remittatur.*

Ad finiendas omni studio lites, [*non adtrahendas,* conf. B. Auctor. Animadvers. ad Observat. Magenhorst. 1. circ. fin.] *Judicia sunt constituta, ergo ambages amputari oportet: Equidem is non sum, qui omnia Mandata Sine Clausula decreta, sive antiquiora sive recentiora, approbare velim. Homines utique fuimus, sumus, & erimus. Haec forte est ratio Constitutionis, ne idem Assessor, qui Supplicam pro Mandato extrajudicialiter retulit & Mandatum suo voto decrevit, postea in Judiciali Relatione esset Referens,* Recess. Imper. 1654. §. 139. in fine. *Ad quem textum varia notari possunt.*

(1.) *Quod ad Processus Appellationis non pertineat, utpote qui sine scrupuloso examine materialium, ad narrata Gravamina, modo haec aliqualem habeant speciem, decerni debent,* Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 22. §. 10. in fine. [conf. B. Auctor. part. 1. Observat. Forens. 1. not. 6. & infrà Sect. II. §. 1. num. 3. & seqq. Gail. lib. 1. observat. 150. num. 10. Mev. part. 1. decis. 7. decis. 12. not. 5. decis. 26. not. ult. & decis. 62. not. 1.]

(2.) *Quod unicuique Assessoris religio non faciat erubescere proprium Decretum, si sub- & obreptio deducatur, corrigere.*

(3.) *Quod*

(3.) *Quod Mandata Sine Clausula non uti Appellationis Processus, cum leviori examine Gravaminum, sed pravia prælectione Supplicæ cum Adjunctis, in Senatu cum exactissima facti & probationum inquisitione, decernantur, neque ab uno Assessore, sed à pluribus. Quare ergo solus Referens extrajudicialis excluditur à Relatione judiciali, cum in reliquis ratio sit plane eadem? Et cum non excludatur Referens extrajudicialis, quo minus interesse possit in eadem causa Senatui Definitivarum, sane onus Relationis eidem sine periculo poterat relinqui. Verissimum est & experientia comprobatum, si in Camera Imperiali modus ille observaretur qui est in Judicio Aulico, ut post distributionem Supplicæ pro Processu, idem semper maneat Referens (nisi ex causa justa superveniente impediatur) sive extrajudicialiter sive judicialiter causa tractetur, infinitis protelationibus litium, & defectibus hucusque observatis, posse occurri. Cujus tamen rei decisio à Legislatoribus est expectanda, neque potest omnium, quæ à majoribus constituta sunt, reddi ratio. Neque etiam, (quod tamen absque ambitione & detrimento dictum volo) omnes qui Legibus publicis componendis adhibentur, omnium circumstantiarum Judicii, cui Lex fertur, sunt gnari, qui, si in Judicio Camerali ipsi consedissent justo tempore, quandoque in nonnullis circumstantiis aliter fuissent consulturi. Sed redeundum est à digressione. Legum verba generaliter expressa, per antecedentia interpretanda esse, ratio suadet, ita ut usus rectus Styli Judiciarii non tollatur, sed adjuvetur potius.*

Credo firmiter, fuisse quandoque decreta Mandata Sine Clausula, quæ decerni non debuerant, sed hoc stylum universaliorem non infringit. Et in judiciali discussione inspicitur accuratius, subsistatne, vel non, Mandatum Sine Clausula. Tandem quod attinet ad Forum primæ Instantiæ sive Austragarum, ad quod regulariter spectare dicitur causæ principalis decisio. Injungitur in Legibus Imperii sollicita istius beneficii observatio passim, & novissimè in Recess. Visitat. 1713. §. 9. *Utinam & procrastinationibus in isto Foro remedium constitueretur sufficiens! Nam experientia teste, plerumque inservit Austragarum exceptio non maturationi Justitiæ in Foro primæ Instantiæ, quam ei fini, ut Actor per infinitas moras cum sua actione remitti possit ad Calendas Græcas. Hinc forte est, quod in Consilio Aulico in casibus ad Mandata Sine Clausula non qualificatis per Processum Rescriptorum multæ controversiæ finiantur via compendiosiori, quam in Camera, ubi omnes Processus primæ Instantiæ ad modulum vel Citationis vel Mandatorum sunt exigendi. Sed manum hac de tabula.*

De variis Mandatorum speciebus vel classibus, infrà *occurrent plura notanda.*

Supereſt explicanda differentia utriusque Mandati Cum & Sine Clauſula ratione *Effectus*. Si Legislatorum mens & Mandatorum Sine Clauſula intentio ſpectatur, non poteſt eſſe alia, quàm Num. 19. Differentia Effectus.

In Mandato Sine Clausula exceptio non admittitur, nisi contra veritatem Narratorum.

ut sequatur Paritio sine exceptione ulla, quàm ea, quæ contra Narratorum fidem adferri potest. [conf. Mev. *part. 2. decis. 183. & 197.* & Ludovici *Us. Pract. Distinct. Jurid. tit. de Constit. Princip. distinct. 1.*] Tunc verò ut inobediens in pœnam declaretur. Quo etiam pertinet Formula Sententiæ Paritoriæ: Glaubliche Anzeige zu thun / daß dem außgangen / verkünd / und reproducirten Kayserlichen Mandat gehorsamlich gelebet seye / mit dem Anhang / wo er solchem also nicht nachkommen wird / daß sein Principal jetzt als dann / und dann als jetzt / in die Pœn berührtem Mandat einverleibet / hiermit erklärt / 2c. vid. Blum. *tit. 34. num. 177. & 180.* In Mandato Cum Clausula non præcipitur Paritio simpliciter, sed Exceptiones contra Mandatum admittuntur: quibus examinatis, si non sint in Jure fundatæ, fertur Sententia Paritoria, non eadem Formula, qua in Mandato Sine Clausula, *ut doceat Procurator de facta Paritione*, sed ita *per modum Sententiæ Definitivæ*, daß Beklagter dem Kayserlichen Mandat zu gehorsamen schuldig / vid. Gylman. *in Præjudic. Rubr. Mandata Sine Clausula. pag. 190.* addito termino docendæ Paritionis & omissa formula declarationis in pœnam: jetzt als dann / und dann als jetzt / vid. *Formulas in Sententiarum Collectione* Blumiana *Num. 348. & 351.* Deckherriana *Num. 5. 21. 294. 614. & 999.*

Num. 20. Formula Sententiæ Paritoriæ in Mandato Sine Clausula.

Num. 21. Aliter in Mandato Cum Clausula.

Num. 22. Cur hodie utriusque Mandati eadem debilior insit virtus, neque declarationes fiant in pœnam.

Sed declarationes in pœnam hodie etiam in Processu Mandati Sine Clausula plerumque in verbis & formulis subsistunt, rariori effectu declarationis puræ in pœnam contra inobedientes, quæ an ad frequentiorem usum sint deducenda, quæstio foret non Juris sed Consilii, vid. Roding. *lib. 3. tit. 41. §. 25. seq.* Sed hic etiam de mediis obtinendæ Executionis foret cogitandum, ne spernantur pœnæ, quarum non datur Executio. Cavendum etiam ne Mandata Sine Clausula in abusum trahantur, decernendo ea ubi decernenda non erant, vid. *Recess. Visitat. 1713. §. 9. 10.*

Num. 23. Cavendus abusus Mandatorum Sine Clauf.

Num. 24. Differentia Mandati Cum Clausula à Citatione simplici.

Dicendum adhuc est de *differentia Mandati Cum Clausula & Citationis simplicis.* Sunt, qui nullam agnoscunt vel exiguam, vid. Roding. *lib. 1. tit. 12. §. 119. seq.* & *lib. 3. tit. 5. §. 11.* Blum. *tit. 34. num. 63.* Gail. *lib. 1. obs. 19.* unde & factum, quod Mandatis

datis Cum Clausula contra Status Imperii, qui Privilegio Austrægarum fruuntur, non datus sit locus nisi accessoriè, ex continentia causæ Mandati Sine Clausula, Roding. *lib. 3. tit. 5 §. 21.* vide *suprà num. 7. pag. 75.*

Num. 25. An resolvantur Mandata Cum Clausula in Citationem simplicem.

Alii vim retinere Mandatum ratione Judicis dicunt si Reus comparuerit, ita ut in arbitrio sit Judicis ferre Sententiam Paritoriam, Gylman. *in Præjudic. Rubr. Mandata Cum Clausula. pag. 186.* vid. Frider. Mindan. *de Mandatis lib. 2. cap. 7. num. 2.* & ex eo Blum. *tit. 34. num. 38. & num. 63. seqq.* quæ est declaratio ob scuri per magis obscurum. Clarius ita diceres: Mandatum Cum Clausula non minus ac ea, quæ sunt Sine Clausula, ad facti viam compescendam esse comparata & in Legibus fundata, vid. omninò Schilterum *ad tit. ff. de Interdictis. §. 1. seq. præcipue §. 5. 6.* In *Citationibus* de Jure tantum experimur, neque à præcepto, hoc est, Executionis specie, inchoatur Processus, vid. *Rec. Imp. 1594. §. 80.* junct *Rec. Imp. 1654. §. 81.* Mev. *part. 1. decis. 2. num. 6.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 3. pag. 135.* & *cap. 9. pag. 860.* Textor. *ad Recess. Imper. 1654. dissertat. 7. thes. 10. seq.* Frider. Mindan. *de Mandatis lib. 2. cap. 6. & cap. seq.* Deckher. *in Notis* ad Koch. *in Ordinat. Camer. part. 2. tit. 23.* & ad Tennagel. *de decernend. Process. class. 2. cap. 9.* Hoc est, quod intellexere Juris Cameralis Interpretes, negantes resolvi Mandatum Cum Clausula in vim simplicis Citationis, sed suspendi tantum, donec de causis Exceptionum fuerit cognitum, ita ut contumace Reo, neque parente, fieri *possit* declaratio in pœnam, qui est effectus Mandati, non Citationis simplicis, vid. Gylman. *Symphorem. tom. 2. part. 3. tit. 2. num. 24. pag. 31.* Gail. *lib. 1. obs. 19.* Hinc lata Paritoria ad Mandatum Cum Clausula, rectè dicitur mutari in Mandatum Sine Clausula.

Clarior explicatio.

Num. 26. Uterque Processus Mandati est summarius. Nulla Reconventio.

Deindę Processus Mandati Cum Clausula non minus est privilegiatus [scil. in modo probandi] quàm Sine Clausula. Neque *Reconventionem* admitti ut in Processu Citationis, existimo, ubi tamen pro re nata arbitrium Judicis excludi nolim. Actor pleniori probatione Juris sui non habet opus, sed sufficit inju

 riam

Num. 27. Convenientia utriusque Mandati in Probatione.

riam à Reo sibi illatam vel inferendam probabiliter docuisse, cui à Judice habetur fides, donec à Reo doceatur contrarium, perinde ut in Mandatis Sine Clausula, quatenus scil. præsumtionem Juris pro se habet Actor, vid. Schwanman. *Process. Camer. lib. 2. cap. 15. num. 15.* Frider. Mindan. *de Mandatis lib. 2. cap. 7. num. 5.* Barbos. *Rubr. Reus. axiom. 3.* In Reum verò excipientem [in Mandato Cum Clausula eodem modo ut in Mandato Sine Clausula] major pleniorque devolvitur Juris probatio, tanquam Actoris partes suscipientem, per Legem expressam *Recess. Imper. 1594. §. 80.* repetitam *in Recess. Imper. 1654. §. 81. verbis:* Summarische Außführung seines Rechts *sub præjudicio* zu übergeben/ Blum. *tit. 34. num. 61.* Schwanman. *Observat. Camer. 113.* Hæc omnia in Processu Citationis se habent aliter.

Num. 28. Aliter in Processu Citationis.

Actori hic incumbit plenissima probatio; Nulla contra Reum declaratio potest fieri in pœnam. Hanc differentiam si inter Mandatum Cum Clausula & Citationem simplicem esse neges, nullam planè nisi in verbis dari, & frustranea omnia esse quæ de Mandatis Cum Clausula in Legibus Imperii habentur, fatebere. (*b*)

(*b*) *Hæc quæ dixi, eodem sensu explicata fuisse inveni à celebri & dilucido Processus Judiciarii Commentatore,* Frider Hiltropio Process. Judiciar. part. 2. tit. 3. *cujus verba nostra facimus* dict. tit. num. 7. usque 11. *Nec enim* ait, *quod vulgò dicitur, ejusmodi Mandata per Comparitionem resolvi in simplicem Citationem, ita accipiendum, quasi facta Comparitione aliud nihil sint quam simplex Citatio, alium effectum, quam Citatio non habeant; nam quid opus tunc esset præmissa monitione, & præcepto Citationem adjungere? Præceptum sive Mandatum, & Citatio, ut diversa ponuntur, aliud Mandatum Monitionis, aliud Mandatum Citationis, proinde Practici ista conjungunt, Monitionis, Inhibitionis, & Citationis Pœnale Mandatum, quippe quibus non solum citandi: sed & mandandi vis, & præcipiendi auctoritas inest. Constat etiam ex eo tale Mandatum Cum Clausula, licet per Comparitionem resolvatur in simplicem Citationem, differre tamen à simplici Citatione, majorisque esse importantiæ, quoad effectus Mandati subsistat, tam si compareat, qui monitus, & citatus est, quam si non compareat; licet enim compareat, nihilominùs tamen Monitorio obligatus manet, donec causas relevantes quare parere non teneatur, allegaverit, & allegata fuerint à Judice pro relevantibus approbata, & si nullas allegarit, cur Mandatum cassari debeat, aut non relevantes, Judex per Sententiam injungere potest, ut non obstantibus Exceptionibus Mandato adhuc pareat,* sub

sub comminatione declarationis pœna, quod, nisi effectus Mandati facta Comparitione duraret, facere non posset, nec ex parte moniti cassatio Mandati petenda, ut cujus jam nulla amplius esset vis. Mandata igitur ista pœnalia duo in se continent, primò, ut metu pœnæ Citatus pareat: deinde si nolit parere, ut in Termino Comparitionis virtute dictæ clausulæ alleget causas quare non; ergo non sufficit sola Comparitio ad evitandam pœnam, sed necesse est ut pareat, vel alleget causas, quare non teneatur parere, facit. text. in cap. veniens. 15. X. de accusat. *hoc dum facit, dum allegat causas, quare non &c. tantisper effectus Mandati in suspenso est, donec decidatur an relevantes sint nec ne, non tamen evanuit, proinde cauti Advocati norunt punctum Mandati à puncto Citationis distinguere. Hinc* Consultum Cameræ de Anno 1576. ad 39. Dubium *dicit, quod Mandata Cum Clausula per Comparitionem non simpliciter & absolutè in Citationem resolvantur, sed effectus eorum duntaxat suspendatur, proinde in Mandatis Cum Clausula in primo Termino non Actor Libellum sed Reus causas exhibere cur parere non teneatur, necesse habet,* Recess. Imper. de Anno 1594. §. Dieweil auch ꝛc. 80. *hinc in causis pleno, & ordinario Judicio discutiendis, non temere Mandata Cum Clausula sed potius Citationes decerni debent,* Consultum Cameræ de Anno 1576. ad 41. Dubium, Memoriale de Anno 1579.

His ita præmissis examinabimus paucis casus in quibus Blum. *tit. 34. num. 39. usque num. 54.* Roding. *lib. 1. tit. 12. §. 9. usque 31. Mandata Cum Clausula* vult decerni: non miror Celeberrimo JCto Coccejo absurdum videri Mandata Cum Clausula in istis casibus decernere, cum omnes ad facta omni Jure prohibita, adeò ad Mandatorum Sine Clausula casum primum referri queant, *dict. Dissert. de abusu Mandatorum Sine Clausula §. 26. & 30.*

Num. 29. Casus Mandatorum Cum Clausula examinati.

Num. 30. Omnes possunt referri ad casum primum Mandati S. C.

In *Causa fractæ Pacis Profanæ vel Religiosæ, Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 25. §. 11. 12.* Blum. *tit. 34. num. 39.* & *tit. 29. num. 199. seqq.* Roding *lib. 1. tit. 12. §. 9. 10. seqq.* liberum enim est Actori an via Citationis an Mandati, quæ est facilior, uti velit. Non immerito dubitavere veteres, cur in hoc casu *Cum Clausula* Mandata decernantur, in levioribus causis *Sine Clausula.* Et illa quidem, quæ vulgò adfertur ratio, [ex Tennagel. *de decernend. Process. class. 1. cap. 2. num. 2.* desumta] ne Reus per Mandatum Sine Clausula ex Possessione dejiciatur, dudum est explosa, cum eadem in omnibus Mandatis Sine Clausula obstat, atque hanc vim

Num. 31. Causa fractæ Pacis.

Num. 32. Quare Cum Clausula.

Mandatis Sine Clausula non inesse, nemo est rerum peritus, qui nesciat, vid. Roding. *§. 10. 11.* Blum. *tit. 29. num. 200. seqq.* Vera ratio ex natura objecti Actionis est desumenda. Actio super fracta Pace sua natura est pœnalis, si transitorium est gravamen, si verò perduret, mixta est ex concurrente Mandato Actio, partim rei partim pœnæ persecutoria, de concursu harum actionum vid. Deckher. ad Blum. *tit. 28. num. 83.* & *tit. 29. num. 108.* Pœnam non persequimur viâ Mandati sed tantum Citationis, quæ una cum Mandato peti potest, & caute petitur, non ad pœnam banni sed ad pecuniariam, Tennagel. *de decernend. Process. class. 1. cap. 2. num. 5.* Rem verò persequimur, vel possessionem tuemur per Mandatum. Quod si sub pœna Constitutionis Imperii scil. Banni petatur, durum existimavere Camerales JCti veteres, Narrata Actoris nuda eo permovere Judicis religionem, ut alicui nondum convicto, neque audito, restitutiò rerum sub pœna adeò gravi injungeretur *Sine Clausula*, Tennagel. *dict. class. 1. cap. 3. num. fin.* [add. omninò Deckher. *Vindic.* ad Blum. *tit. 29. num. 215.*] Hodie putarem Mandato Sine Clausula eo casu futurum locum, quia (1.) per *Recess. Imper. 1654. §.* Alle *Supplicanten &c. 79.* Narrata verosimiliter probanda sunt ante decernendos Processus. (2.) Banni pœna non amplius frequentatur, sed pecuniaria in ejus locum successit. (3.) Eod. *Recess. Imper. §. 193.* Mandata Inhibitoria impertire jubetur Camera contra violatores Pacis Publicæ, quæ Sine Clausula decernuntur. (4.) Ratio adæquata dari non potest, cur non idem in Mandatis Restitutoriis locum inveniat. Accedit (5.) Praxis Judicii Imperialis Aulici, de qua Andler. *Jurisprud. lib. 2. tit. 2. num. 22.* conf. Deckher. ad Blum. *tit. 29. num. 200. 201.* qui veteri stylo, mutatis rerum circumstantiis, Judicem non esse alligatum, statuit, adde exempla Cameralis Judicii apud Gylman. *Rer. Judicatar. lib. 2. decis. 59. pag. 727.* Interim Advocatus prudens Narrata ad *tit. 23. princ. Ord. Cam.* sive *tit. 25. Conc. Ord. Cam.* dirigere sciet, quo casu Mandatis Sine Clausula sine dubio dabitur locus, vid. Deckher. ad Blum. *num. 199.* Roding. *dict. tit. 12. §. 13. seqq.* Expediret publicæ rei & Juris certitudini, ut dubii hujus Juris

Num. 33. Vera ratio.

Num. 34. Hodie cur Sine Clausula in hoc casu mandari possit.

Num. 35. Cautela Advocati.

Juris Cameralis, si dubium adhuc esse creditur, resolutio decisiva aliquando daretur.

Si Judex in administranda Justitia sit negligens, Blum. *tit. 34. num. 40.* Roding. *lib. 1. tit. 12. §. 17.* Quis dubitaret, hic mandari posse Sine Clausula? ut ipse Blumius concedit *dict. loc.* & *tit. 37. num. 35.* Si dicas ideò Cum Clausula mandari, quod protractio vel denegatio Justitiæ non præsumenda sit, sed Judex causas habere possit justas differendi Sententiam. Respondeo: ad nuda Narrata Actoris, vel si probatio [quomodo hæc sic suscipienda? vid. *infrà Sect. II. §. 3. num. 2.* & *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 28.*] non sit verosimilis, neque Cum, neque Sine Clausula mandari. Deinde integrum est Judici exceptionem sub- & obreptionis opponere. Num. 36. Ob negligentiam Judicis potest Sine Clausula mandari.

Si de fuga non suspectus ex civili causa captus ad oblatam Cautionem non relaxetur, Blum. *num. 41.* Roding. *§. 26.* nulla potest dari ratio cur non Sine Clausula mandari possit relaxatio, si de facto satis constet, vid. Blum. *num. 42. in fin.* [conf. Mev. *part. 1. decis. 1.* Tennagel. *de decernend. Process. class. 2. cap. 10.* Frider. Mindan. *de Mandatis cap. 55.* ubi de Cautelis circa ejusmodi Mandata agitur] si deficit probatio sufficiens, quod in hoc casu facile accidere potest, majoris cautelæ gratiâ Cum Clausula Mandatum decernitur. Notandum hic est, quod ex Praxi Camerali tradit Gylman. & ex hoc repetit Blum. esse hoc tale negotium ubi Austrægæ cessant; quia non à Jure Actionis sed mero Judicis officio dependet, adde Blum. *tit. 27. num. 174.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 5. sect. 1. §. 13. num. 11.* Num. 37. Ob negatam Relaxationem Captivi. Num. 38. Cur hic cessent Austrægæ.

Si denegatur à Magistratu relaxatio Captivi ob Causam Civilem ad oblatum Juramentum Securitatis die Urphed / Blum. *num. 48.* Roding. *§. 28.* Consimilis est casus hic præcedenti & affirmat Blumius ex Gailio ibi allegato etiam Sine Clausula aliquando hic mandari. Num. 39. Casus similis priori.

Si *Tertius* bona Banniti possideat tempore Executionis, Blum. *num. 49.* [Roding. *§. 30.*] casus est hac tempestate vix extiturus. Num. 40. Possessio Bonorum Banniti.

Si

Num. 41. Mora Judicis in Sententia, nisi Appellationi sit renunciatum.

Si Judex inferior nolit Sententiam ferre priusquam partes renunciaverint Appellationi, Blum. *num. 50.* Roding. *§. 31.* est casus & factum Judicis omni Jure prohibitum, adeoque per Mandatum Sine Clausula coërcendum, si de eo constet. [Judicique injungendum, ut pronunciet, quod Juris, modo Cameræ immediatè sit subjectus, Koch. *ad Ordinat. Camer. part. 2. tit. 28. num. 18.* ibique Deckher. *in not.*]

Num. 42. Violatio Pactorum. Cautela in Pactis & Transactionibus observanda.

Si Pacta & Transactiones Immediatorum infringantur, Blum. *num. 51.* ubi *num. seq.* exceptiones tradit quæ regulam plerumque tollunt. Quis enim est, qui vel per Insinuationem vel per Confirmationem Judicialem Pactorum efficaciæ prospicere non studeat? Scilicet, si in Pacto vel Transactione etiam non confirmata ab Imperatore expressum sit, ut tanquam ex re judicata executivè procedi possit contra violatorem, nullum est dubium, quin obtineatur à petente & narrata sua probante Mandatum Sine Clausula. Sed si in Instrumento Jurisdictio Cameræ voluntate paciscentium non fundata sit in prima Instantia, an per solum actum Confirmationis Cæsareæ hoc fiat? merito dubitaveris. Cum nulla adferri queat ratio valida, quod paciscentes petendo confirmationem, eo ipso foro primæ Instantiæ renunciasse censeantur. Exemplum à Blumio allegatum *num. 53.* Mandati de cassando & non contraveniendo Pactis Majorum in causa Civitatis Rostochiensis adversus Ducem Megapolitanum, decreti Anno 1662. huc non quadrat. Licet enim in Supplicationis principio fiat mentio Confirmationum Cæsarearum, tamen non à Confirmatione petitur medium concludendi, ad obtinendum Mandatum Sine Clausula, sed quia periculum erat ne Reus ad Executionem progrederetur, adeoque cum facto Transactioni adverso, conjunctum erat periculum in mora. In universum, si quis ab exemplis Decretorum extrajudicialium (quod Blumio & multis Advocatis est solenne) regulam vellet exstruere, in decernendis Processibus sequendam, absque ulteriori circumstantiarum inquisitione, is oppido falletur, cum vix ullus casus alteri sit per omnia similis. Quousque non constat an Mandatum aliquod

per

ıer Sententiam fuerit confirmatum, parum ponderis habebit alle- ;atio Decreti extrajudicialis antiquioris. Et nisi rationum acce- lat similitudo, ne quidem à Sententia peti poterit aliquod præju- licium. Meminisse oportet semper, ubi de præjudiciis sequen- lis agitur, cautelarum optimarum quas suppeditat Deckherrus ı *Vindic.* ad Blum. *tit. 2. num. 24. seqq.* In quæstione ergo suprà ıroposita id tenendum est firmiter, præcepto pœnali Sine Clausula ɔcum non fore, etiamsi quis producat Transactionem ab Impe- atore confirmatam, nisi simul factum, quod allegatur, eam præ : ferat speciem, ut Jure defendi posse non videatur.

De *Mandatis de non turbando*, quæ regulariter *Cum Clau- ıla* decerni tradit Blum. *tit. 29. num. 215.* Schwanman. *Obser- at. 125. num. 7.* Nos *suprà §. 8. num. 13.* diximus, regulam sine ıceptione non esse, si possessio Actoris certitudinem habeat ve- similem, & concurrant circumstantiæ, ut majori violentiæ oc- ırrendum esse censeat Judex, vid. Mev. *part. 1. decis. 139.* Gail. *b. 1. obs. 78. num. 6.* [Frider. Mindan. *de Mandatis lib. 2. cap. 11. ım. 4.*] vel ad sustinendam Sententiarum Cameralium auctori- tem, Schwanman. *Observat. 125. num. 7.* [conf. *infrà hoc §. ım. 52. Cas. XII.*] Num. 43. Mandata de non turbando.

Venio ad Mandata Sine Clausula. Quatuor in textu rdinationis exprimuntur casus, quos repetunt Commentatores, um. *tit. 34. num. 69.* Roding. *lib. 1. tit. 12. §. 36.* Schwanman. *servat. 124. & 134.* Primum casum sufficere docet Coccejus *ssertat. de Abusu Mandator. Sine Clausula §. 25.* ut ex omnibus erdictis Sine Clausula Mandata decerni possint. Nam nec *irre- ·abile damnum* neque *in mora periculum* locum facere Man- o Sine Clausula, si factum non simul esset tale ut defendi Jure ı posset, vid. Coccej. *dict. loc. §. 31. seqq.* Quemadmodum ur falluntur, qui ad decernendum Mandatum Sine Clausula nunt præcisè periculum imminentis mali, toti Reipublicæ per- osi, ita in pari sunt errore, qui quatuor casus ita separant, ut singulos vel damni gravioris illati, vel rei moram non feren- vel utilitatis publicæ neglectæ, Mandata decerni efflagitant, Num. 44. Mandatorum Sine Clausula Casus quatuor. Primus cum reliquis conjunctus.

M Deck-

Deckher. ad Tennagel. *de decernend. Processſ. claſſ. 1. cap. 25. post num. 10.* Uſum legitimum Mandatorum Sine Clauſula eſſe, ait Coccejus *dict. loc. §. 22. & 55.* ſi decernantur ubi vel factum vel Jus eſt certum, vel eo fine, ut ob cauſas juſtas aliquid ſuſpendatur, & res integra conſervetur, [add. Moſer Reichs-Hof-Raths-*Proceſs part. 1. cap. 2. §. 6.* ubi ex inſtituto de facto futuro, ad conſervandum objectum litis ſuſpendendo, per Mandatum Sine Clauſula agit, & Coccej. *citat. diſſertat. §. 22.*] contra ſi fiat, abuſum eſſe non tolerandum, *§. 49. & 51.* conf. Mev. *part. 7. deciſ. 21.* Quæ doctrina probanda eſt intelligendo tamen certitudinem, in ordine ad decernendum Mandatum, veriſimilem, ſcil. ſi Narrata vera ſint, non excluſis Exceptionibus, de quibus ſuprà dixi pluribus. Veteres ita rem explicavere: Quotieſcunque petitur præcipi ſuper eo, quod altera parte præſente concederetur, tunc & abſente & non citata mandari Sine Clauſula poteſt; Schwanman. *Obſervat. 134. num. 13.* Gail. *lib. 1. obſ. 13. num. 3.* Tennagel. *de decernend. Proceſſ. claſſ. 2. cap. 5.* Vantius *de Nullitat. tit. 12. num. 20. ſeqq.*

Num. 45. Uſus legitimus Mandatorum Sine Clauſula. Quouſque Judicis arbitrium habeat locum.

Num. 46. Quare omnes caſus enarrari non poſſunt. Neque omnes ad quatuor caſus referri debeat.

Quoniam ergo aberrationes à via juſti & æqui, quæ eſt ſimplex, ſunt infinitæ, Schwanman. *Obſervat. 134. num. 4.* hinc non mirandum in textu Ordinationis *Concept. part. 2. tit. 25. §. 2.* [*Receſſ. Imper. 1594. §. 79.*] dici, caſus ſpeciales, ob quos Mandatis Sine Clauſula eſſet locus, enarrari non poſſe omnes: Prout nec omnes ad quatuor caſus exigi debere Lex voluit, qui eſt alius error valde frequens Advocatorum: ſed poſitâ regula generali primâ de quatuor caſibus, ſequitur altera *§. 2. tit. 25.* quæ fundatur in Conſtitutionibus Imperii & Jure communi. Tum verò *§. 5. ſeq.* Executivi Proceſſus in Germania recepti requiſita explicantur, & tandem *§. 11. uſque ad finem* ex *Reſolutionibus Dubiorum Cameralium* auctoritate publica factis, capita nonnulla adduntur. Hinc, qui ad Inſtrumentum obligationis Clauſulis Executivis munitum peteret Mandatum Sine Clauſula deſumto medio concludendi ex *§. 5. 6.* textus Ordinationis, rectè omninò concluderet, ut & ille qui Supplicam pro Mandato de Exequendo

Sen-

ntentiam Cameralem Sine Clausula fundaret in Constitutioni-
is Imperii quæ de Executione Sententiarum sunt latæ: Imperitè
rò facturus esset, qui in utroque casu, & aliis qui parem habent
tionem, medium concludendi peteret ex principio tituli de qua-
or casibus. Quodsi quis casum priorem ad fidem violatam re-
re voluerit, alterum ad auctoritatis Judiciariæ conservationem,
que respectu hos & reliquos casus ad unum omnes, quotq tot
stere possent, ad factum nullo Jure justificabile referre, subtili-
em hanc ego illi non inviderem quidem, sed tamen ad mentem
gis simpliciorem viam probarem. Habemus in Lege Judicis Num. 47.
licium instructum juxta normam Constitutionum Imperii ge-
alium & Juris communis scripti, hoc est, non Germanici solum,
etiam recepti Justinianei, vid. Schilter. *Prax. Jur. Roman. ad*
de Interdict. exercitat. 47. §. 5. Ergo non excluditur Juris-
dentia interpretativa, Judiciorum Supremorum Praxi confir-
ta, vid. Roding. *lib. 3. tit. 2. §. 24.* Non itaque errabit Judex,
casu vel facto Constitutionibus Imperii universalibus adverso,
ndata alioqui intuitu Personarum Jurisdictione Cameræ, quod
per supponitur) decernat Mandatum Sine Clausula, vide *In-*
m. Pac. Westphal. Osnabrug. artic. 17. §. 4. Monaster. §. 114.
ess. Imper. 1654. §. 193. quæ expressio specialis non continet
m singularem, sed universalem regulam confirmat. (c)

Quomodo Judicis Officium in Lege Ordinationis sit instructum.

(c) *Si quæratur an in tali casu contra eum Mandatum Sine Clausula decerni possit, qui est in possessione? Respondeo, si est possessio vera, Mandato locum non fore. Secus, si est violenta, clandestina, ipsi Legi contraria,* vid. Instrum. Pac. Osnabrug. artic. 17. §. Contra hanc Transactionem &c. 3. *An per viam istiusmodi Mandati Petitorium Judicium institui possit?* Ratio dubitandi *desumitur ex textu*, Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 25. §. 1. *ubi parti reæ post Executionem Mandati Petitorium integrum relinquitur,* adde §. 11. 12. 13. *qui locus desumtus ex* Consultis Camer. 1583 Dub. 12. *ubi in uno eodemque casu permissa est variatio petiti pro Mandato, mox Cum, mox Sine Clausula. Scil. quia Processus Mandati Cum Clausula ingreditur causæ principalis, hoc est Petitorii merita, sed Processus Mandati Sine Clausula nudum Possessorium respicit Petitorio salvo.* Respondetur: *Verum quidem esse, quod Mandata Sine Clausula plerumque Possessionis tuendæ gratia sint comparata, non tamen ita sese habent omnia, sed pro qualitate facti etiam per Pro-* Num. 48. Elucidatio nonnullarum Quæstionum de Possessorio & Petitorio in Processu Mandati Sine Clausula.

cessum solum Mandati lis tota finitur. Ita in omnibus factis, Sanctionibus Pragmaticis Imperii adversis, per viam Mandati lis terminari potest, ubi enim nulla datur Possessio legitima, sed Sanctioni Publicæ contraria, ibi etiam nullum potest esse Possessorium Judicium. Imo est reipsa Petitorium. Porrò, si partes litigantes, uti hodie plerumque accidit, in Processu Mandati Sine Clausula merita causæ principalis amplissimè tractent, & eo ipso Jurisdictionem Cameræ prorogent, officium erit Judicis litem finire potius quam novo Processui causam præbere. [*conf.* suprà vers. Ad finiendas &c. pag. 80.] *Et ausim affirmare, quod exempla introducti Petitorii post decisam semel causam Mandati Sine Clausula reperiantur paucissima, nostro tempore adhuc nullum vidimus, neque factum antea legimus.*

Num. 49. Mandatorum Sine Clausula casus ex Jure communi.

Mandata Sine Clausula comparari Interdictis Prætorum non perperam traditur, vid. Andler. *Jurisprud. lib. 2. tit. 38. num. 1 seqq.* Differentias ab Interdictis respectu tum commi-nationis pœnæ, tum amplitudinis objecti sive negotiorum, exponit Lynckerus *de Gravam. Extrajud. cap. 9. part. 2. §. 48. pag. 853.* Interdictorum vero originem & progressum Schilter. *Prax. Jur. Roman. dict. exercitat. 47. §. 1. seqq.* Cum itaque Lex Cameralis Jus commune scriptum sequi jubeat *dict. §. 2. tit. 25.* applicari poterunt ad hodierna Mandata, non invitâ Jurisprudentiâ, casus Interdictorum Juris Romani, licet non in omnibus mandari queat Sine Clausula, quia utimur monente Schiltero *dict. loc. §. 5.* jure mixto. (*d*)

(*d*) *Digna est admonitio* Oldendorpii *quæ huc transferatur, quam etiam* Schilterus *suam fecerat, ex* Classibus Actionum Forensium, Præfat. de Offic. Judic. §. 3. *Posse quidem Judicem invocatum mandare, inhibere, sicut æquum videbitur, etiam non audito adversario, ita tamen ut adjiciat hujusmodi clausulam:* Si te gravatum senseris, compareas tali die, responsurus postulatori &c. *Et cum hoc pro qualitate negotii posset fieri: cœpisse in quibusdam locis adeo trahi in Forum, ut* vice Citationum *utantur* Mandatis *& Inhibitionibus etiam pœnalibus, inserentes Supplicationem postulatoris, & adjicientes Clausulam Justificatoriam. Quorum alterum, videlicet quod intentio postulatoris inseratur, optimam in Jure rationem habere, alterum de Mandato & Inhibitione passim decernenda, non nisi certa causarum qualitate, Leges concedere,* in Ordinat. Camer. August. 1555. tit. 23. part. 2. „Idem class. 2. act. 1. *semper,* inquit, *memento ejus Progymnasmatis, quod „superius tradidi, ut si maximè dicamus, Interdictorum formulas ex antiquitate „citra*

„ *citra verborum servitutem, in Foro nostro observari posse, sicut certe multis in* „ *locis servantur: veruntamen non passim hoc in omnibus admittendum esse.* „ *Nam cum Praetorem aut quamlibet antiquitatis speciem imitari voluerimus,* „ *tunc ex ratione id fuerit aestimandum, quando, quibus de rebus, & inter quas* „ *personas interdicatur: non ut videamur cum pueris corvos sequi.* Et mox: „ *quaenam igitur sunt causa, dices, in quibus profuerit interdicere ad exemplum* „ *aliquale vetustatis?* Respondeo: *In omnibus causis, in quibus Praetor olim* „ *interdicere solebat, in illis aut similibus* (prout hoc post Edictum per- „ petuum concessum esse Magistratibus „ rescripserat Alexander „ Severus lib. 1. Cod. de Interdict.) *licet etiam hodie Interdictis uti.* „ *Nam in hujusmodi negotiis invenies aliquam subesse* causam celeris ex- „ peditionis, *quae illum movebat, & nostros quoque Magistratus recte movere* „ *potest ad mandandum aliquid, etiam nondum audito adversario: cum Clau-* „ *sula tamen, ut iterum dicam, Justificatoria &c.* *Itemque* class. 2. act. 4. „ *ait:* sane utimur antiquitatis exemplo saepissime talibus Interdi- „ ctis: sed usum ex circumstantiis causarum non discernimus. „ *Atque* act. 6. *idem iterum inculcat, quod Interdictorum persecutiones non so-* „ *lum secundum formam Actionis, verum etiam ad imitationem antiquitatis* „ *inhibendo, cum Clausula Justificatoria Citatoria, expediri & possunt & solent.* „ *Ergo sicut olim ingens erat utilitas uti Interdictis: quoniam tangebatur laesa* „ *adversarii conscientia per Mandatum Praetoris, & saepissime à molestationibus* „ *desistebat, ut nullo alio sumtu & Judicio esset opus: ita & hoc Seculo eadem* „ *vis est Mandatorum Judicialium, &c.* conf. class 4. act. 11. §. 3.

Num. 50. De Casibus Mandatorum practicis, antiquis & modernis; ubi de differentia Praxeos antiquae ab hodierna.

Ex principiis hucusque positis non potest esse obscurum, quales circumstantiae requirantur ad factum super quo petitur Mandatum Sine Clausula, adeo ut supervacuum videatur per exempla singularia id ostendere velle. Nam neque omnia exempla vetustiora hodierno & Reipublicae & Judiciorum statui sunt congrua, neque ea quae praesens fert Seculum, recenseri possunt omnia. Olim decernebantur Mandata Sine Clausula ad nuda Actoris Narrata, modo continerent factum aliquod enorme, Juri contrarium. Hinc tanta copia istiusmodi Processuum & Rubricarum, ut numerari vix possint. Hodie per *Recessum Imperii 1654. §. Alle Supplicanten &c. 79.* necessaria est Narratorum verisimilis probatio, hinc non mirandum, quod ea deficiente, licet praejudicium antiquius allegetur, sequantur Decreta denegatoria: Advocati & Procuratores officio suo se defunctos esse putant, modo decre-

tum Processuum efflagitaverint, relicto periculo parti, quomodo decisio causæ sit secutura. Crediderim ex centum Mandatis Sine Clausula olim decretis vix tertiam, imo decimam partem per Sententias fuisse confirmatam. Id quod in hodiernis sese habet modo inverso, quia Mandata Sine Clausula longe difficilius impetrantur, adeo ut de aliquo Mandato decernendo extrajudicialiter nonnunquam pluribus diebus fuerit deliberatum, quam in causæ gravioris decisione plenaria. Dici etiam posset hoc loco de potestate & auctoritate Judicii Cameralis hodierna, comparate ad vetustiora tempora, & de causis diversitatis. Sed præstat hæc præterire silentio. Mutationes circumstantiarum in Republica haud dubie etiam influunt in Judicia. Prudentia verò, quæ præsens semper esse debet officio Judicis, cautelas monstrabit quibus utendum in casibus, ubi periculum est, ne Decreta Judicii careant effectu. Tandem, solatio erit, officii pro religione conscientiæ adimpleti fiducia. Unum addo: si casus dantur decretorum Mandatorum Sine Clausula, quæ juxta strictissimum Legis sensum decerni non debuisse pars rea conqueritur; dari vicissim exempla in quibus ipsi etiam Rei, vel alii, dignitate pares & superiores, Mandata similia sibi decerni enixè postulaverunt, si eo auxilio in propria causa opus se habere crediderunt. Sed redeo ad exempla Mandatorum Sine Clausula specialia. Ex *Libro Præjudiciorum Cameralium* ab Anonymo Assessore Cameræ olim congesto, & à Gylmanno *Symphorematì suo* inserto *Tomo II.* qui est loco *Tomi III.* plerosque Commentatores sua depromsisse, collatio monstrat, ita ut alter alterum exscripserit, Schwanmannus *Observat. 134.* semper allegat *Assessorem Cameræ*, hoc est Librum illum Præjudiciorum, tunc fortè separatim editum. Hæc exempla exscripsere Schwanmannus, Blumius *tit. 34.* & Rodingius *lib. 1. tit. 12.* [*§. 46. usque 84.*] Blumium, quasi hic esset omni exceptione major, cæteri recentiores plerique, sine judicio practico & experientia judiciaria, quibus caruit ipse Blumius. Quapropter visum nobis fuit casus ipsos à Blumio repetitos *dict. tit. 34. num. 75. usque 168.* cum succinctis observationibus expendere. Plures & in praxi frequentiores dari,

mon-

monstrabit *Catalogus Rubricarum* revisus & auctior *in Appendicem VIII. pag. 314. seqq.*] opusculi hujus relatus, cui addi potest *Index Collectionis novæ Sententiarum Cameralium* eum in finem etiam compositus. Poterant casus Blumiani, & reliqui omnes, in *Classes* redigi, idque ratione non unâ. *Vel* generalissima distinctione Mandatorum, in ea quæ aliquid fieri *jubent* vel fieri *vetant*, *Vel*, pro diversitate inscriptionum, *de non turbando, non offendendo, de non gravando, non contraveniendo, &c.* quas inscriptiones Advocati pro lubitu effingere, & quotidie novas condere formas student, interdum inscriptione adeo prolixâ, ut res confundatur magis quam explicetur, unde & ejusmodi prolixitas rubricæ, ubi brevius reddi potest, rejicitur. *Vel*, pro varietate officiorum inter homines in statu vel *absoluto* vel *adventitio*, Pufendorf. *Jur. Natur. & Gent. lib. 2. cap. 3. §. 24.* & *lib. 3. cap. 1. §. 1.* Ita ut ad *absolutum* statum referantur casus, istis officiis adversi, quæ homo homini qua tali debet, & sine alterius damno aut periculo insigni negare non potest, ad quam Classem pertinerent ex sequentibus exemplis VIII. IX. X. XV. XXXV. XXXVIII. XL. & alia similia antiqua & recentiora. Ad *hypotheticum* sive *adventitium* verò, casus sive facta statui isti directe adversa, & quæ ordinem imperantium & parentium vel familiæ concutiunt. Exempli vice possunt esse Casus II. VII. XXV. XXXIX. Utriusque generis casus sunt omni Juri contrarii, Naturali & Civili. Officia enim quæ in statu absoluto debentur, multo magis observanda, ubi inter homines vinculum aliquod fortius supervenit. Ad hanc Classem etiam pertinerent exempla quæ auctoritatem Judiciorum & Jurisdictionis Imperii attingunt, v. gr. Casus XII. XIII. XX. XXVII. XLV. In gratiam Lectorum, qui forte Blumio utuntur, malui ordinem ipsius, etsi nullus sit quam numerorum, sequi, & quæ meditatio nostra suppeditavit, subjungere. Classificatio quæcunque, ut ita loquar, futura esset ordinatior quidem, sed tamen ob magnam casuum varietatem, eorumque novas quotidie formas, non omni ex parte perfecta.

Num. 51. De certis Classibus Mandatorum Sine Clausula.

I. Casus apud Blum. [*tit. 34. num. 75.* & apud Roding. *lib. 1. tit. 12. §. 46.*] non pertinet ad hanc Rubricam de Mandatis, neque

Num. 52. Examen Casuum Mandato-

rum Sine Clausula XLVIII. apud Blumium tit. 34. num. 75. seqq.

neque ad titulum istum *Ordinationis part. 2. tit. 23.* in *Concepto tit. 25.* sed *ad titulum praecedentem. 32. de Pignorationibus.* adeo ut imperitus foret, qui in casu Pignorationis petitum in titulo de Mandatis fundare vellet.

II. *Saevitia Dominorum in Subditos* est causa Mandati Sine Clausula decernendi omninò justa. [Blum. *num. 76.* & Roding. §. 51. seq.] Neque infrequens est casus. Monitum Blumii *num. 77.* [Roding. §. 53.] & Gailii *lib. 1. obs. 17.* est in ipso textu Legis expressum & sequentibus Constitutionibus *Recess. Imper. 1654. §. 105. Capitulat. Carolina noviss. artic. 15. Recess. Visitat. 1713. §. 10.* repetitum. [conf. omninò B. Auctor. *Animadvers. ad Observat. Magenhorst. 20.*] In facto plerumque contingit, ut Subditi modum tenere nequeant, si quidquam pro ipsis fuerit decretum. Hinc exempla frequentia Mandatorum contra Dominos, deinde si Subditi modum excesserint, pro ipsis, contra Subditos decretorum. [de fatis litium inter Dominos & Subditos conf. praejudicia à B. Auctore collecta *part. 4. Observat. Forens. 313.*] Res ipsa loquitur casus ejusmodi non existere, nisi inter eos, qui vires non habent sese tuendi adversus impetum plebis. Et cum nulla dari possit legitima exceptio denegandi penitus obsequium & praestationes moderatas, operam dat Judex meritò, ne relinquatur ullus praetextus ordinem imperantium & parentium seditioso more turbandi. Exemplum fuit recentissimum in causa *Hilapurghusana, Mandati Inhibitorii Sine Clausula* contra Subditos seditiosos decreti & promtissimè decisi Anno 1717. *Num in causis Subditorum contra Dominum Austraegae cessent,* hoc est, an in hisce causis, deficiente licet facti atrocitate, suâ natura Camerae Jurisdictio sit fundata? affirmat Tennagelius Assessor *class. 2. cap. 9. num. 4.* adeo ut pro circumstantiarum discrimine etiam *Cum Clausula* mandari possit. Resolutio Blumii *num. 79.* per distinctionem inter eas causas quae sua natura ad Cameram pertinent, & quae ad Austraegas, est ineptissima, quia petit id quod erat in principio. Obscuritate laborat, ut semper, Deckherrus *in Annotatione sua* ad Tennagelium *dict. loc.* Quantum assequi licet divinando, hoc

hoc voluit dicere, & rectam tenuit, meâ sententiâ, viam, sed styli difficultate involutam, quod veteres erraverint, putantes, in casu deficientis atrocitatis facti, Mandata ex *tit. 23. (25.) part. 2. Ordinationis* fundari non posse, centrum enim petiti esse factum non justificabile, licet atrocitas nondum accesserit, facile enim esse, ut nisi præcepto Judicis caveatur, ad atrocitatis gradum deveniat. Deinde observat Deckherrus, quod doctrina de resolutione Mandatorum Cum Clausula in vim Citationis simplicis, in majorem, quam par erat, considerationem pervenerit, ut in anxietate supervacua fuerint Veteres, quis esset effectus Mandatorum: Sed explosa esse hodie ista dubia cum ipso Jure, tum quotidiano Processu. Nostras Meditationes ulteriores reservamus ad Tennagelium, cujus Editionem novam cum Observationibus accurare est animus, vid. interim *class. 3. cap. 18.* & Lynckerum *de Gravam. Extrajud. cap. 5. sect. 1. §. 13. num. 11. pag. 394. seqq.*

III. Casus agit *de Obligationibus cum Clausulis Executivis insertis*, de quibus in textu *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 25. §. 5. seqq.* vid. Schwanman. *obs. 130.* Gail. *de Arrestis cap. 9. num. 17. 18.* [Blum. *num. 81.* & Roding. *§. 85.*] In hujus casus expositione Commentatores Camerales tractare solent quæstiones de *Mutatione Monetæ*, de *Usurarum Modo*, de *Annuis Reditibus*, quæ cum ex Jure communi sint decidendæ, ideo eas suis locis relinquo, singularia quædam observaturus.

Ad *Rec. Imp. 1654. §. 170. seqq.* ubi *§. De Indaganda &c. ult.* [*Instrum. Pac. Westphal. artic. 8.*] resolvitur, evolvendus est Rodingius *lib. 1. tit. 12. post num. 146.* ubi per Capita quatuor Constitutionem explanat, add. Textor. *ad Recess. Imper. Noviss. disputat. 14.* [Blum. *tit. 34. num. 201. seqq.* Hahn. *integro tractat. ad §. De Indaganda.* & B. Auctor. de usu Recess. Imper. Noviss. circa hunc §. differentem *tom. 2. Symphorem. Consultat. 19. pag. 926.* & *part. 4. Observat. Forens. 316.*]

Obstagii Pactum, de quo Blum. *num. 88. usque 91.* [Roding. *lib. 3. tit. 6. §. 30.* & B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 340*] nonnullis in locis adhuc aliquo modo frequentatur. Et nisi incidat

 in

in casum Jure Publico prohibitum, vid. *Reformat. Polit. 1577. tit. 17. §. 10.* Gail. *de Arrestis cap. 9. num. 15.* Judicis Cameralis erit secundùm consuetudinem pronunciare. Ex Holsatia varii casus Pacti istiusmodi, sed satis civilis, & moderati, ad Cameram pervenere, vid. Wehner. *voce* Leistung. [notabile exemplum Pacti Obstagii refert Lehman. *in Chronic. Spirens. lib. 7. cap. 42.*]

Usuræ graviores quam quincunces in Camera nunquam adjudicantur. [Blum. *num. 93.*] Merito enim inhæret Judicium Legi expressæ Imperii universali *Reformat. Polit. 1577. tit. 17. & tit. 19.* ubi de Reditibus Frumenti, Vini, &c. [conf. B. Auctor. *Collect. nov. Sentent. Camer. Num. 253.* Schilter. *Prax. Jur. Roman. Exercitat. 30. §. 3.* Graff. *in Different. Recess. Imper. & Jur. Roman. sect. 7. §. unic.*] Anno 1717. in causa Appellationis *Heimenberg* contra *Hamecher* productum fuit Rescriptum Ducis Juliacensis de Usuris semissibus permittendis, sed eo non obstante conclusit Senatus non habere vim Statuti nec Consuetudinis, deficientibus requisitis & Lege prohibente. Solent itaque Supplicantes, si Instrumentum semisses Usuras contineat vel graviores, his renunciare usque ad quincunces.

Annuorum Redituum differentia specifica à mutuo est, vid. *suprà Auctar. IV.* ut Creditor Sortem repetere nequeat, quousque Reditus promissi annui præstantur, qui Usuras quincunces quandoque excedunt, quandoque non adæquant, vid. Carol. de Mean. *Observat. ad Jus Leod. 429.* Debetur hoc inventum Juri Canonico quod sub specie religionis Usuras nulla necessitate aversatur, & in earum locum Reditus annuos permisit, vid. Pufendorf. *Jur. Natur. & Gent. lib. 5. cap. 7. §. 12. & ibi notam* Hertii. [Fleischer. Geistlich Recht *lib. 2. cap. 33.* Supplicam pro Mandato de solvendo in causa annuorum Redituum habet Roding *in Pandect. Jur. Camer. Mantiss. 4.*] Quodsi verò singulorum annorum Reditus pro sorte habentur, & Usuræ ex mora sine Anatocismi periculo adjudicantur, vid. Lauterbach. *Colleg. Pract. tit. de Usuris §. 40.* Lyncker. *decis. 266. & 794.* longe graviùs onerabitur debitor, quam per Usuras quincunces, verum hoc fit ex mora

& ex

& ex accidenti. Apud *Leodienses* prævalet Jus Canonicum, vid. Mean. *Observat. 232. num. 3.* & frequentantur annui Reditus, vid. *Observat. 231. & 429.* sed sine lucro ullo ex mora. Contractus Mutui sub Usurarum stipulatione nisi inter Mercatores non audiuntur. Si quis non Mercator pecuniam mutuo dederit stipulandoUsuras, easque acceptaverit solutas, computabuntur omnes in sortem, imo sortem repeti non posse volunt, sed ex acceptatione Usurarum converti Contractum in negotium Reditus annui sub lege redemtionis ad beneplacitum debitoris. Unico remedio Creditori competente, ut prospicere sibi queat de securitate Redituum per inquisitionem facultatum debitoris, conf. Mean. *Observat. 151.* Rigidi alioqui sunt modi executivi apud Leodienses per *Saisinias*, [latius explicatur à B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 36.* & *part. 2. Observat. 131.*] quæ cum Arrestis Saxonicis & Processu multum conveniunt, plus tamen Juris nempe Dominium, sed revocabile per *Luitionem*, tribuunt, vid. Mean. *in Observationibus, passim.* [add. *suprà Auctar. IV.* & inprimis B. Auctor. *Symphorem. tom. 2. Consultat. 4. pag. 185. & 201. seq.*]

IV. Casus fundatur in *Edicto Monetali*, si quis pecuniam reprobatam solvere velit. [Blum. *num. 108.* & Roding. *lib. 1. tit. 12. §. 67. seq.* add. B. Auctor. *Animadvers. ad Observ. Magenhorst. 11.*] Decisio ejus in thesi, à quæstione de valore monetæ & mutatione, dependet, vid. Gail. *lib. 2. obs. 73.* Schilter. *ad tit. de Solution. §. 36.* Myncker. *decis. 115. 133. & 1282.* Si termini dabiles constituantur, ex est ut Mandato Sine Clausula hunc casum adaptari posse existimem. Quæstio enim Monetæ solet esse accessoria petitionis debiti principalis, & ita incidet ad casum vel tertium vel sequentem quintum. Si dubius est Monetæ valor, solet Cameralis Judex testimonium Waradini Monetalis, publice approbati & jurati uti vocatur, exposcere. [add. Moser Reichs-Hof-Raths-*Process part. 1. cap. 2. §. 36. & 37.*]

V. Casus agit de *Instrumentis Guarentigiatis*, neque est satis expeditus. [Blum. *num. 120.* & Roding. *§. 84. seqq.*] vid. Gail. *Arrestis cap. 9. num. 18.* Blum. *num. 121.* descriptionem *Guarentigiæ*

tigiæ ex Colero *de Processs. Executiv. part. 1. cap. 3. num. 14.* petiit, qui locus est obscurior aliis *part. 3. cap. 1. num. 10. seqq.* & *part. 4. cap. 3. num. 26.* *Certitudinem* significat *Guarentigia.* Adeo ut si constet ex aliquo Instrumento certitudine morali, 1. quis debeat, 2. cui debeat, 3. ex qua causa, 4. & quantum, 5. una cum tempore solutionis, [6. ex contractu unilaterali,] potest haberi pro Guarentigiato, vid. Lauterbach. *Colleg. Pract. tit. de Fid. Instrument. §. 47.* [Ludovici Einleitung zum *Civil-Proceß cap. 3. §. 2.*] Requirunt alii operam Tabellionis publici, Frider. Mindan. *de Mandatis lib. 2. cap. 69. §. 4. num. 13.* Coler. *part. 4. dict. cap. 3.* publicam judiciariam fidem desiderat. Plerique alii, Saxones JCti cumprimis, solennitatem non requirunt, sed solam rei certitudinem, Schilter. *Prax. Jur. Roman. Exercitat. 13. §. 15.* Barth. *Hodeget. Forens. cap. 3. lit. a.* Mev. *part. 1. decis. 16. & decis. 240. num. 6. decis. 259. num. 21.* Usum Cameræ [post *Recess. Deputat. 1600. §. 34.*] si spectemus, nisi Instrumento insertæ sint Executivæ Clausulæ, verbis quibuscunque, non decernitur Mandatum de solvendo Sine Clausula. Diversas olim Cameralis Collegii sententias vide apud Roding. *lib. 1. tit. 12. num. 91. seqq.* Schwanman. *Observat. 130.* [add Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 22. tit. 4. §. 47.*] Solet itaque peti & decerni Mandatum alternativum de *solvendo*, vel *dimittendo hypothecam*, [vid. B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 63.*] modo alias fundata sit Personarum ratione Cameræ Jurisdictio, conf. Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 5. sect. 1. §. 13. num. 4. pag. 392.* [& inprimis B. Auctor. Anmerckungen zu Gerhards gründlichen Unterricht *discurs. 3. cap. 5. §. 6. not. f.*] Rationem si petas à veteribus, respondent, durius esse Mandatum de solvendo Sine Clausula simplex quam alternativum. Illud personam afficere, quæ si non pareat, posse procedi ad Bannum, Schwanman. *dict. loc.* Verum hæc ratio hodie, sublata pœna Banni, est inutilis. Diceres itaque magis apposite, fieri id debere ex obligationis natura, quia solutio debiti posset esse extra facultatem debitoris, hinc æquum esse, ut si pecuniam invenire nequeat, liberetur dimissione hypothecæ, [conf. *Collect.*

nov.

nov. Sentent. Camer. Num. 611. & 612.] Neque etiam alia est via, qua Creditori consuli possit, quam Immissionis in Bona, qualicunque clausula munitum sit Instrumentum. Cæterum Juri Germanico deberi Processum hunc Executivum non Justinianeo, observarunt Schilter. *dict. Exercitat. 13. §. 15.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 3. sect. 1. membr. 1. §. 29. pag. 145.* Observandum hic est de Cambiis, quod paratam habeant Executionem & Mandata Sine Clausula de solvendo super iis in Camera decerni, vid. Lauterbach. *dict. §. 47. in fin.* Monendum adhuc est, quod frigida sit Blumii *num. 122.* correctio doctrinæ Mynsingeri *centur. 2. obs. 6.* Potest enim esse debitum Juris universalis, esse liquidum generaliter, etsi quanti determinatio in Executione demum fiat, vid. Gail. *lib. 1. obs. 63. num. 5.* à quo non dissentit Mynsingerus. [conf. B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. Supplem. I. pag. 412.*]

VI. Est casus *Nunciationis novi Operis* fundatus in textu *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 25. §. 14.* [Blum. *num. 123.* & Roding. *lib. 3. tit. 10. §. 1.*] sed hodie infrequens, vel quod immediati Imperii Cives abstineant ab ejusmodi factis, vel quod alia via, quam judiciaria, controversiæ istiusmodi exorientes terminentur. [conf. præter Roding. *citat. loc.* Schwanman. *Observat. Camer. 135. usque 140.* & B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 21.*]

VII. Infrequens est *compulsio Subditorum ad solvendas Contributiones Imperii* per viam Mandati Sine Clausula, si habeat Dominus, quæ plerumque non desunt, media exequendi domestica. [conf. Blum. *num. 124.* & Roding. *lib. 1. tit. 12. §. 75. seqq.*] Hinc & pœnæ dupli exercitæ exempla non extant, cum vix simplum exigi queat à Subditis.

VIII. *Vim publicam minari* est omninò factum quieti Reipublicæ adversum, [Blum. *num. 125.*] unde haud dubie Mandatis de non offendendo erit succurrendum. Ægre abstinent Germani à consuetudine antiqua sibimet Jus dicendi. Et Repressaliæ quandoque in Exceptionibus allegantur, quasi re bene gesta, insigni tamen Legum Imperii imperitia. Et quod mirum à viris, quos saniora didicisse oportebat. [conf. Böhmer. *Consil. tom. 1.*

responf. 7. num. 15. Leyser. *Meditat. ad ff. specim. 30. meditat. 6.* Gail. *de Pignoration. obf. 1.*] Res itaque sanctissima esse debet Judicium, quo omnium malorum gravissimum in rebus humanis evitatur, *Bellum,* Ulric. Huberus *de Jur. Civitat. lib. 3. sect. 2. cap. 1. num. 5.*

IX. *Si Merces Naufragorum aliquis lucrifacere velit,* [Blum. *num. 126.* & Roding. *§. 57.*] add. Gail. *lib. 1. obf. 18.* [Felz. *disputat. de modo adquir. per inventionem §. 8. & 9.*] Rei ipsius inhumanitas, qua afflictis afflictio additur est tanta, ut inter rarissimos casus iste numeretur. Et maritimæ causæ in Camera hodie sunt omnium paucissimæ. Ratio, quia maritimæ Regiones Germaniæ tales habent vicinos, cum quibus, si controversia exoritur, causa in Foris Germaniæ ventilari nequit. De Bonis Naufragorum Fisco addicendis, locus est notabilis Thomasii *disputat. de Jure Consuetud. & Observant. §. 113.* quem huc transfero. *Est consuetudo,* ait, *maxime irrationabilis, quod Bona Naufragorum cedant Principi ad quem Litus pertinet. Obtinet tamen illa in nonnullis locis. Hic Judici secundùm eam pronunciandum erit* per *dicta superius* scil. *§. 66. 90.* ubi distinxerat Officium Doctoris ab Officio Judicis, ad illud, non ad hoc, pertinere, an consuetudo sit rationi congrua. *Non tamen excusare possumus Ministros Ecclesiæ, quando in Precibus publicis ibidem orare solent,* daß GOtt das Strand-Recht segnen wolle / fieri hoc dicitur in Insula Dantisco vicina, & alibi in locis maritimis, *hoc est, ut Deus det, quo plura Naufragia fiant. Aliud enim Officium Doctorum esse docuimus, aliud Judicum:* Ego puto, si consuetudo allegaretur talis, quæ ab omni ratione esset aliena, Judicem rectius facturum, ut officium deponeret, quam ut pateretur se adstringi ad judicandum secundùm eam sine inquisitione, quam requirit ars boni & æqui.

X. Casus agit *de Salvo Conductu concedendo transeuntibus Mercatoribus aliisque per territorium, & securitate præstanda.* [Blum. *num. 127.* & Roding. *§. 58. seq.*] Hic casus & plerique alii clarius per circumstantias explicari debuerant, quâ in re friget Blumius, contentus repetitione eorum, quæ in Libro Præjudiciorum

rum

rum reperit. Quantacunque Commerciorum sit libertas, de qua Bechtius *in tractat. de Securitat. & Salvo Conduct. §. 54. seqq.* Si belli exoriatur tempestas, multa sunt tunc licita, neque impediri possunt, quæ Pacis tempore cessant, & ipsi Mercatores periculo sese committere verentur, & si hoc à vicino inimico metuendum, nemo existimaverit territorii Dominum compelli posse per Mandatum Sine Clausula ad præstandam cum effectu securitatem. Potuit existere casus Mandati hujusmodi eo tempore, quo Constitutionibus Imperii adversus Milites grassantes erat opus. Hodie non puto alium posse dari casum, quam si Dominus territorii in officio circa requirendos & coërcendos latrones fuerit negligens, vid. Gail. *lib. 2. obs. 64.* Denais. *Jur. Camer. tit. 213. §. 8.* Bechtius *dict. tractat. §. 42. 55. & 241.* Ita pro Securitate Cameralis Judicii & Personarum ei addictarum contra Civitatem, in qua Sedes est Judicii, Mandata Sine Clausula decerni posse, si opus foret, nullus dubito. Reliqua exempla Salvi Conductus, quæ Blumius hoc *num. 127.* allegat, ad alios casus spectant, neque sunt hujus loci.

XI. De *Mandatis adversus receptionem Judæorum.* [Blum. *num. 128.* & Roding. *§. 61.*] Dicendum erat cui competeret Actio, an Fiscali, an vicino territorii Domino? Inter Fiscales Causas hæc non reperitur. Vicinus verò, quid suâ intersit, probare debebit. [sed vid. *Reformat. Polit. 1548. tit. 20.* von Juden. Kemmerich. *Jur. Publ. Prud. lib. 6. cap. 6. §. 2. ibique in not. allegat.*] Notat Blumius hic casum decreti Mandati Sine Clausula contra Mediatum, remittendo Lectorem ad *num. 36.* in quo tamen eundem relinquit maximè dubium. Animadvertitur hoc passim in Blumio, quia is non suo ingenio, sed aliorum traditis nititur. Exempla etiam Supplicationum ipsi pro norma esse videntur, qui est error maximus, cum rarissime circumstantiæ facti sint casui novo similes. Probandum erat hoc loco, Judæorum receptionem esse causam sua natura ad Cameram spectantem. De Securitate Judæorum vid. Bechtium *dict. tractat. §. 92.* add. Denais. *tit. 150. num. 7. seqq.* [*Reformat. Polit. 1577. tit. 20.*]

XII. Hîc

XII. Hic est casus [apud Blum. *num. 129.* & Roding. *§. 65.*] indubius Mandati Sine Clausula contra Mediatum, quia agitur de *tuenda Judicati Cameralis auctoritate*. Unusquisque enim Judex suam Sententiam & exequitur & tuetur. Crediderim, contra Magistratum ordinarium etiam dirigi posse præceptum, ne permittat Civem turbari contra Sententiam Cameralem.

XIII. Ad *excitandum Commissarii Imperialis Officium*, [de quo Blum. *num. 130.* & Roding. *§. 50.*] non opus est Mandato Sine Clausula. Neque enim pars impetrans magnam habebit fiduciam in Persona Commissarii, qui post monitionem iteratam, quæ fieri solet per Decretum extrajudiciale, negotium protrahit. De *Mandatis de Exequendo Sententias Camerales* hic non agitur, quæ semper Sine Clausula decernuntur, sed de aliis Commissionibus. [conf. Mev. *part. 5. decis. 399.*]

XIV. *Monopolii exercitiam:* [Blum. *num. 139.* & Roding. *§. 54. seqq.*] Videtur esse casus vix dabilis pro impetrando Mandato Sine Clausula. [conf. B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 72.*] Aut enim foret inter Subditos ejusdem territorii, & causa non pertinebit ad Cameram: Aut diversi, vel ipsos territorii Dominos. Quos casus si mihi quis descripserit, tunc respondebo. Confer *Capitulat. Imperator. Carolin. artic. 7.* Neque omne Monopolium est cum damno alterius conjunctum & illicitum, vid. Pufendorf. *de Jur. Natur. & Gent. lib. 5. cap. 5. §. 7.*

XV. *Incarceratio Subditorum tertii innocentis sub prætextu Belli*, [de quo Blum. *num. 132.* & Roding. *§. 60.*] haud dubie foret casus nullo Jure defendendus. Sed etiam rarissimus.

XVI. *Alienatio Bonorum litigiosorum*, inhibetur per Mandatum Sine Clausula, [Blum. *num. 133.* & Roding. *§. 62.*] nec non alienatio in potentiorem vel Judicii mutandi causa. Sunt omnia Jure communi prohibita facta. [vid. Leyser. *ad ff. specim. 518. meditat. 1. & 2.*]

XVII. *Si aditus ad Captivum denegetur*, [Blum. *num. 134.* & Roding. *§. 63.*] scil. ad intercludendam defensionem & vitæ necessaria, add. Roding. *lib. 1. tit. 12. num. 63.* Schwanman. *obs. 125. num. 5.*

num. 5. Æque inhumanus foret casus si carceris modus excedatur, ut pœna magis sit quam custodia, vid. Ulric. Huber. *de Jur. Civitat. lib. 3. sect. 2. cap. 4. num. 30.* & *ibi notam* Thomasii. [conf. *infrà Append. VIII. num. 105.*]

XVIII. *Si Captivi sistendi & exhibendi fuerint.* [Blum. *num. 135.* & Roding. *§. 66.*] Puta ad inquisitionem vel confrontationem cum aliis delinquentibus peragendam. Aliàs enim deprehensus in alio loco aliquo, non nisi libera voluntate ad locum delicti remittitur, Carpzov. *Quæst. Criminal. 110. num. 54.* vide Lyncker. *decis. 59. 192. & 921.* [Richter. *part. 1. decis. 15. num. 3.* B. Auctor. *Symphorem. tom. 2. Consultat. 25. pag. 1207.*]

XIX. *Confiscatio Bonorum furto ablatorum.* [Blum. *num. 136.*] Si inveniretur, qui lucrum tale cum domini jactura sibi adscribere vellet, nemo dubitaverit, quin Mandato Sine Clausula esset compescendus. [conf. *Constitut. Criminal. artic. 210. & 221. Recess. Imper. 1559. §.* Und nachdem ꝛc. *35.*] Pertinet hic casus ad eos, quos extituros hodie vix est credibile. [vid. tamen Moser Reichs-Hof-Raths-*Process part. 1. cap. 2. §. 51.*]

XX. Si *quis ab ordinario Foro fuerit evocatus*, [Blum. *num. 137.* & Roding. *§. 73.*] scil. in causis ubi de Jure fieri nequit, v. gr. in Causarum Continentia, in causis Evictionum, realibus. Nullum hîc est dubium. Sed quod addit ex Schwanmanno Blumius *num. 137.* casum, si quis ad Judicium extra Imperium trahatur, explicari debebat ita, si is, qui causam extra Imperium trahere vult, Jurisdictioni Imperii sit subjectus. Alias enim ridiculum foret Mandatum Sine Clausula. Existit frequenter casus, si causa coram Officialibus Coloniensi aut Leodiensi, qui etiam civilem exercent Jurisdictionem, fuerit tractata & ab iis ad Nuncium Pontificis vel Romanam Curiam Appellatio interponatur. Statuit enim Cardinalis Sacripante *in Defensione Jurisdictionis Ecclesiasticæ*, quod omnis causa, quæ semel coram Ecclesiastico Judice fuerit agitata, sit appellabilis ad Superiorem Ecclesiasticum. Hoc si verum esset, abolenda foret plane Jurisdictio Officialium in causis civilibus. Abusus est potius, quod Officialibus Episco-

porum nonnullorum Jurisdictio civilis permittatur. Cum tamen nimium invaluerit, Coloniæ, Leodii, & Monasterii, ut tolli nequeat, cautum fuit per Leges Imperii, ne in causis civilibus Appellatio ad Ecclesiasticum Superiorem deferatur, sed ad Cameram, adde *suprà §. 6. num. 19. seq.*

XXI. Si *Patri Filius aut Pupillus Tutoribus non exhibeatur*, [Blum. *num. 139.* & Roding. *§. 81.*] factum foret in his terminis Juri & Naturali & Civili adversum: sed quod addit Blumius exemplum *ex sua Collectione Supplicarum* ex Anno 1663. in vim præjudicii non est accipiendum. Parum enim juvat Lectorem, si sciatur, in illis circumstantiis Mandatum fuisse denegatum, Citationem verò super Injuriis decretam.

XXII. Ex mutuæ societatis civilis vinculo fluit, ut unusquisque liberum habeat ad Judicem accessum, ita *si quis à prosecutione litis impediatur*, omninò decernetur Mandatum Sine Clausula. [Blum. *num. 140.* & Roding. *§. 79.*] Ut *& si lite pendente committatur Attentatum*, nam hoc fit in contemtum Judicii. Satis frequentes sunt hi casus Mandatorum, & solet esse Processus brevis.

XXIII. *Si Arbores frugiferæ excidantur vel Sylva devastetur.* [Blum. *num. 141.* & Roding. *§. 80.*] Intellige in præjudicium actionis sub Judice pendentis, vel ut alter in suo Jure detrimentum patiatur. [de quo conf. late B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 104.*] Nam ita erit casus non facile reparabilis damni.

XXIV. Hic casus *de Leprosis* [apud Blum. *num. 142.* & Roding. *§. 82.*] poterat omitti, nam existente morbo contagioso promtiora remedia uniuscujusque loci salus suadet, quam ut opus sit auxilio Judicis supremi per Mandatum Sine Clausula.

XXV. *Si Subditi Homagium præstare renuant; vel si Subditi alterius ad Homagium præstandum fuerint vi aut metu compulsi:* [Blum. *num. 143.*] confer suprà dicta ad Casum II. Non possunt existere talia exempla facile, nisi subjectio sit dubia & controversa. Unde ad obtinendum tale Mandatum necesse erit possessionis non violentæ præcedentis demonstratio. In progressu causæ deinde opera datur plerumque, ut ad decisionem plenariam omnia

omnia instruantur, vide exemplum *in Collectione Nova Sententiarum Cameralium ex Anno 1683. Num. 839.* Solent esse istiusmodi Processus, & qui de controversa Jurisdictione vel Collectis agunt, difficillimi, hinc eò diligentius instruendi.

XXVI. *Si Testis immediatus recuset Testimonium perhibere juratum:* [Blum. *num. 144.* & Roding. *§. 74.*] Est species denegatæ Justitiæ, si quis recuset facere ea, quæ ad Justitiæ administrationem pertinent. [conf. omninò Deckher. *ad Observat. Antemarill. 22. 32. & 60.* ubi singularia invenies.]

XXVII. Sequitur [apud Blum. *num. 145.*] casus admodum frequens, sed etiam spinosus satis, *si inter utrumque Judicium Imperiale conflictus Jurisdictionis nascatur.* Nam si à parte impetretur aliquid, reticendo præventionem Judicii alterutrius, Processus finitur facile cum periculo pœnæ, *§.* Ebenmäßig sollen hinfüro 2c. *166. Recess. Imper. 1654.* Aliùs est plane casus Mandati de continuando litem ubi cœpta est, si scil. ad Judicem inferiorem causa in Camera pendens trahatur: Vel si Judex inferior decisionem causæ vellet arrogare sibi, quæ in Camera jam tum esset decisa.

XXVIII. *Vectigalium novorum institutio hodie*, [Blum. *num. 146.* & Roding. *§. 83.*] post Capitulationes Imperatorias in quibus huic rei est modus impositus, vide *Carolinam artic. 8.* non erit facile metuenda. [Fundatam tamen esse hoc casu Jurisdictionem Cameralem docent Roding. *lib. 1. tit. 1. §. 9.* & Deckher. ad Blum. *tit. 25. num. 18.* B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 229.* quidquid obloquatur Moser Reichs-Hof-Raths *Process part. 1. cap. 2. §. 10.*] Neque est dubium vicinos potentes statim obicem posituros. Accidere potest tamen ut minoris momenti Vectigalia recenter instituta vel renovata causam litis præbeant inter vicinos. Et audita sunt in Camera plura exempla. Ipsa *Capitulatio Cæsarea dict. artic. 8.* vult Mandata Sine Clausula eo casu decerni.

XXIX. Si *publica persona v. gr. Advocatus, Notarius, Officium deneget.* [Blum. *num. 147.*] Credo olim tantam copiam

Advocatorum & Notariorum non fuisse, quam est hodie, ut per Mandatum Judicis compelli debuerint. Hodie non deficit alter si unus sese excusaverit. Rarus erit casus excusationis si præmia sperantur. [nisi magna pericula fuerint subeunda, vid. Moser *citat. loc. §. 63.*] In Camera Advocatis & Procuratoribus injungitur, ubi opus est patrocinium, per Decretum extrajudiciale, [conf. Roding. *lib. 4. tit. 5. §. 7.*] neque opus est Mandato Sine Clausula.

XXX. *Si Magistratus non det Tutores*, [Blum. *num. 148.*] vide *tit. ff. qui petant Tutor. vel Curator.* [conf. Roding. *lib. 1. tit. 18. §. 15. seq.*]

XXXI. *Si Alimenta denegentur*, [Blum. *num. 149.*] scil. ab eo qui ad ea tenetur regulariter. [Ex hoc principio in causis Apanagialibus Austrægarum Judicium excludunt, conf. de Ludewig. *Consil. Halens. tom. 2. lib. 2. consil. 108. num. 27.*] Frequentior est casus Alimentorum petitionis per modum Provisionis ex officio Judicis, ita ut si Actio principalis fundata esse videtur, accessorie etiam Alimenta per viam Mandati Sine Clausula decerni possint, vide Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 6. §. 7. pag. 495.* Frider. Mindan. *de Mandatis lib. 2. cap. 54.* Cancer. *variar. Resolut. part. 1. cap. 16.* Fontanella *de Pact. Nuptial. clausula 5. gloss. 8. part. 12. num. 42. seqq.* ubi de Alimentis decernendis agitur fusius. [Nota, quod de Stylo Camerali Alimenta regulariter quovis trimestri spatio sint prænumeranda, Blum. *Sentent. Camer. Num. 675. & 692.* & quod computari soleant à die exhibitæ implorationis pro illis decernendis, B. Auctor. *Collect. nova Sentent. Camer. Num. 444. 454. 639. & 871.*]

XXXII. Exemplum factæ *Remotionis ab Officio & Dignitate* [apud Blum. *num. 150.*] non facile dabitur, ut non opus sit prælocutorio Decreto pro informatione à Magistratu habenda. Et cum à Decreto Remotionis etiam Appellatio admittatur cum effectu suspensivo, Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 3. part. 2. sect. 1. membr. 2. §. 3. pag. 216.* [add. omninò Mev. *part. 2. decis. 12.* Sande *Decis. lib. 5. tit. 10. def. 2.* Böhmer. *dissertat. de Jure Principis circa dimiss. Ministror. cap. 2. §. 20.* B. Auctor. *Symphorem.*

tom. 1.

tom. 1. Consultat. 34. pag. 746. & 747.] ad impetrandum Mandatum necesse erit, ut adsint circumstantiæ per Appellationem non reparandæ. Fieri enim potest, cumprimis ubi Magistratus ex plebe constituitur & nonnunquam affectus privati regnant, ut sine ullo Juris ordine aliquis ab officio removeatur, cui per viam Mandati promtius erit auxilium.

XXXIII. De hoc casu *Alienationis Bonorum Pupilli sine Decreto*, dubitat [Blum. *num. 153.*] an ad Mandatum Sine Clausula sit aptus. Nam consuli potest Pupillo alio remedio Juris, Rei vindicatione. Nos putamus, si interveniat in mora periculum, ut satius sit rem integram servare, locum fore Mandato, alias non. Impeditur enim facilius per Mandatum alienatio facienda, quam facta revocatur. Cæterum requisita Alienationis bonorum Pupilli, quæ Blumius ex Libro Præjudiciorum hic recenset *num. 154.* sunt Juris communis. [bene tamen notandum, ad decernendam Alienationem non sufficere casum utilitatis sed requiri evidentem necessitatem, *l. 4. Cod. de bon. quæ liber. in potestat. constitut.* Carpzov. *part. 3. constitut. 8. definit. 18. num. 2. & constitut. 25. definit. 20. num. 6.*]

XXXIV. [Casus apud Blum. *num. 155.*] pertinet ad caput administrandæ Justitiæ. Nam hæc impediretur, *si Captivus de Fuga suspectus in tertii præjudicium dimitteretur*. Sed hic non sufficiet narrare, sed probandum erit quid Actoris intersit, ut Captivus retineatur, & insuper cavendum de damno & expensis. Credo rariorem esse hunc casum, cum multæ possint esse rationes Captivum dimittendi, si Judex, in cujus est custodia, libertati favere velit.

XXXV. Infrequens est casus *ad Navigationis Libertatem* pertinens. [Blum. *num. 156.*] Multæ enim possunt esse causæ prohibendi, Bellum, Pestis, &c. quis verò est impediturus sine causa probabili. [conf. *Capitulatio Caroli VI. artic. 8.* & Moser *citat. tractat. cap. 2. §. 69.* ubi simul de Jure Grutiæ agitur.]

XXXVI. *Confiscatio Bonorum ejus qui sibi mortem conscivit*, [Blum. *num. 157.* & Roding. *§. 72.*] scil. ut Liberi, vel

Hæredes ab inteſtato iis priventur. Dubito an unquam hodie daretur ejusmodi Juris imperitia.

XXXVII. Si *Officiales in Civilibus ſe competentes pronuncient.* [Blum. *num. 158.*] Congruit hic Caſus cum præcedenti XX. & ſequenti XLV. Non poterat autem ignorare Blumius, uſu eſſe inveteratam Jurisdictionem Officialium Colonienſis, Leodienſis & Monaſterienſis etiam in Cauſis Civilibus.

XXXVIII. Crederet quis non exititurum unquam caſum, ut *Diffamatus absque Indiciis Torturæ ſubjiciatur*, [Blum. *num. 159*] vide Ulric. Huber. *de Jur. Civitat. lib. 3. ſect. 2. cap. 4. num. 34.* Eſt tamen dabilis per imperitiam ſummam Judicis inferioris. *Torturam* ex Foris Chriſtianorum *proſcribendam* eſſe conſulit Thomaſius *integra Diſputatione*, & ad Huber. *dict. loc. num. 32. not. e.* [& ante eum Jacobus Schaller. *tractat. de Tortura in Rebus Publ. Chriſtian. non toleranda, Argentorat. 1658.* vide tamen Wiederholds Chriſtliche Gedancken von der Folter oder Peinlichen Frage. *Wetzlar. 1739.* & Hoſmanns Denckmal Göttlicher Regierung ꝛc. *pag. m. 62.*] ſunt qui exaſperandum eſſe modum Torturæ ſuadent contra Latrones, qui ad Gradus Torturæ uſitatos patiendos ſunt exercitati, conf. Huber. *dict. loc. num. 35. ſeqq.* [Ludovici Einleitung zum *Criminal-Proceſs cap. 9. §. 26.* ubi circa hanc quæſtionem diſtinguit inter Judices inferiores & Status Imperii.]

XXXIX. Hic Caſus [apud Blum. *num. 160.*] convenit ferme cum illo, qui erat IIdus, nam Civis vel Subditus ſine cauſa non expellitur. De *Operis & Contributionibus inſolitis* ſæpe conqueruntur Subditi in Camera & quandoque impetrant Mandatum, ſed tunc eo ita abutuntur, ut Domino ſuo omnes Præſtationes denegent, intelligentes præceptum juxta intentionem ſuam, quæ erat plerumque, omnes Præſtationes pro inſolitis habere velle. Hinc fit ſæpius, ut ipſe Dominus contra Subditos Mandatum reciprocum impetret. Cautiſſime verſatur Judex in ejusmodi petitis Mandatis ex parte Subditorum, cum obſervetur ſpiritum illum tumultuoſum, cui compeſcendo ſuperioribus Seculis armis opus erat,

erat, adhuc sub cineribus latere, & malum plerumque serpere, cumprimis ubi potentia Dominorum non metuitur.

XL. Si *denegetur Transportatio Frumenti per Territorium*, vel *interdicatur Commercium Rerum ad Vitam necessariarum.* [Blum. *num. 161.* conf. Mev. *part. 2. decis. 279.* ubi varia singularia circa hanc quæstionem proponuntur.] Infrequens est casus, quia saperet vel invidiam vel vindictæ cupiditatem. Nemo autem talis vult videri. Neque sine causa fiunt tales prohibitiones. Plerumque ansam dante vicino per initia ejusmodi denegationis. Regulæ Juris naturalis: *Quod tibi non vis fieri alteri ne feceris*, vel *Affirmativa*, quas ipse etiam Salvator humani generis inculcavit, rarissime observantur inter homines. Hinc tot litigia temeraria. Porrò, ne à casu nostro longius evagemur, penuria propria, Annonæ Caritas, Periculum Hostile, Vectigalium Præstatio, aliæque causæ vim ejusmodi Mandati infringunt.

XLI. Casus [apud Blum. *num. 162.*] haud dubie eas habere debet circumstantias, ut certum sit probabiliter eum qui *renunciavit Hæreditati* nullum Jus habere posse, ut proinde *Renunciatio jurata* habeatur pro *re judicata.* Judex igitur circumstantias per decreta prolocutoria indagabit priusquam tale Mandatum decernatur.

XLII. Par est ratio in hoc casu [apud Blum. *num. 163.*] *si institutus sub conditione potestativa eam adimplere nolit.* Probatio quod alter aliquid facere possit, debet esse certa. [Et inutilem esse hanc quæstionem satis liquet ex *§. 6. Institut. de Fideicommissar. Hæreditat.*

XLIII. [Casus apud Blum. *num. 164.*] Pertinet ad cupiditatem lucri cum alterius damno. Sed distinguendum puto: Aut certum est quæ Bona sint *Allodialia*, quæ *Feudalia*, & circa hæc nulla potest imputari culpa Vasallo, & tunc locus erit Mandato *de non arrestando Allodialia.* Si verò est incertum, si culpa Vasalli arguitur, Mandatum denegabitur. Termini hujus casus ita sunt constituti, ut eum inter eos habeam qui sint infrequentes.

XLIV. & XLVII. Ad damna præcavenda referri possunt, [apud Blum. *num. 165. & 168.*] *ille ad impediendam Alienationem*

tionem contra Testamentum Paternum; *hic ad Securitatem Creditoris* si pecunia debitori suo solvatur. In utroque demonstratio periculi præsentis & difficulter reparabilis erit necessaria. [conf. Moser *citat. tractat. cap. 2. §. 79.*]

XLV. De *Jurisdictione Judicum Ecclesiasticorum* suprà dixi ad Casum XX. & XXXVII. [Blum. *num. 166.*] Forte Blumius hic intelligere voluit Judices *Judaicos*. Sed hic facile possunt in ordinem redigi, si opus sit. Improbum genus hominum. [Exemplum Mandati de non gravando vel permittendo gravari Subditos Imperii Censuris Ecclesiasticis in causa Seculari contra manifestas Constitutiones & Leges Imperii in causa Civitatis Coloniensis contra Electorem Coloniensem refert Moser *citat. tractat. cap. 2. §. 92.*]

XLVI. Si quis *Tutorem in Camera confirmatum* in officio *turbet*. [Blum. *num. 167.*] Nihil habeo monendum.

XLVII. Vide suprà XLIV.

XLVIII. Multa hic commiscentur à Blumio [*num. 169.*] quæ separanda & clarius explicanda erant, videtur tantum docere voluisse, quales Rubricæ Supplicationibus ab Advocatis inscribantur. Sed quis recensere posset, vel toleraret infinitum numerum petitionum, sæpe malè formatarum? De *Mandatis quæ futuros Casus respiciunt* sciendum est, quod fundari debeant omninò in facto aliquo, quod metuitur Juri & Justitiæ adverso, ita ut periculum vel damnum per præceptum Judicis caveatur, & res integrà servetur. Et metus non debet esse vanus, imaginarius, sed probabilis Judici. [Exemplum recentissimum Sententiæ Paritoriæ in ejusmodi causa Mandati, super casu futuro Sine Clausula decreti, publicatæ, vide apud B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 358.* adde *suprà num. 42. & 43.*] Hæc nisi adsit qualitas Narratorum, repelletur haud dubiè petitor. *Turbatio* verò est actus præsens non futurus, & præsupponit Actoris possessionem, vide *suprà num. 43.* Quod addit Blumius, *illa quæ fundantur super facto, Cum Clausula decerni*, insipidum est. Si enim factum est tale ut sit Juri contrarium, vel si agitur de periculo avertendo, quare non Sine Clausula decernatur, nulla dari potest ratio.

Resti-

Restitutoria verò *Mandata* quæ supponunt Spolium & quidem cum violentia conjunctum, si hoc probetur, Sine Clausula decernuntur. Simplex verò Spolium coram Austrægis tractari debet juxta *tit. 5. part. 2. Conc. Ord. Cam.* scil. ubi Austrægarum Forum est fundatum Personarum intuitu. Accidit tamen facile ut per continentiam causæ etiam in simplicis Spolii casu Jurisdictio Cameræ fundari, & Spoliato citra ambages istas auxilium ferri queat.

Solet quoque supplicari, pergit Blumius, *pro Mandato de non via Facti sed Juris procedendo.* Verum est isto operculo sæpissime uti Advocatos pro specie facienda suis Narratis, ad obtinendum Mandatum Sine Clausula, tanquam ad factum nullo Jure justificabile. Re intrinsecus examinatâ, reperitur plerumque vas angustius, ut paulisper commotum, decidat operculum. Narrata, inquam, nisi simul contineant & probent factum, ob quod alias locus esset Mandato Sine Clausula inscriptio ista nihil juvabit. Meminimus tamen exemplorum, ubi Jurisdictione Camerali existente indubia, retenta fuerit ista inscriptio, cum distinctione decreti, in Mandatum *Sine*, & *Cum Clausula*, vide *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 25. §. 10.*

Num. 53. Conclusio dictorum: Cum observatione de Degeneratione Mandatorum Sine Clausula.

Atque ita Casus à Blumio ex veteribus Commentariis & Collectaneis sive Locis Communibus repetitos absolvimus. Exegesis nostra docuit ex omnibus vix sextam partem frequentari. Poterant recenseri alii celebriores, sed cum aberrationum sit numerus infinitus, & ex præcedentibus dictis norma in Mandatis & decernendis & dijudicandis sive decidendis satis fuerit monstrata, sufficere putavi si Lectorem ad *Catalogum Rubricarum*, suprà allegatum, remitterem, ex quibus nulla est quæ non in ipsis rerum obtinuerit argumentis. Unum adhuc pro conclusione hujus articuli addo. Titulum *Mandati Sine Clausula* olim adeo durum visum, acsi fulmen Reo jamjam immineret. Sane considerando rem in sua natura, deberet utique sequi declaratio pœnæ statim, ubi in parendo committitur mora, neque potest ostendi Narratorum falsitas in facto. Deberent etiam Mandatorum causæ ante

P omnes

omnes alias per Sententiam decidi & finiri. Hinc tantæ cautelæ circa Mandata Sine Clausula decernenda in Legibus, & in Judicio. Veruntamen accidit Mandatis Sine Clausula, uti aliis rebus Juridicis, de quibus agit Eybenius *dissertat. de Degeneratione Rerum Juridicarum*, degeneratio non minima in variis capitibus: (1.) Quod declarationes in pœnam sint hodie rarissimæ, ut, nisi studiosa accedat contumacia & oppositio, vix detur aliquod exemplum. [conf. B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 173.* ubi docet, quomodo contra Reum contumacem in comparendo in Camera procedatur.] (2.) Quod plerumque non ea tantum quæ ad momentaneam Possessionem spectant, sed ordinarium, quod vocant, Possessorium, imò sæpenumero ipsius Petitorii merita in Processu à partibus litigantibus tractentur. Unde (3.) latissimus aperitur, connivente Judice, Exceptionum, Replicarum, Duplicarum, quandoque & Triplicarum ulteriorumque Deductionum campus. (4.) Decisio ejusmodi causarum eadem habet fata & moras sicut aliæ. Cujus rei causa est vera & potissima licet non unica, paucitas Assessorum, jam ultra Semiseculum, cum expectatum ab Imperio remedium adhuc sit in votis. Proinde (5.) periculum ab istiusmodi Mandatis non magnopere metuunt Rei. Et qui Exceptionibus bonis est munitus, quod metuat non habet. Qui facti injusti. Legibus adversi, conscientia tenetur, confidit vel procrastinationibus, vel Jurisdictionem Cameræ, si aliqua cum specie fieri potest, declinare studet, eo procul dubio fine, ut Judicem defugiat, & Actorem infinitis modis circumducat.

De *Processu in Causis Mandatorum SECTIONE II.* pro instituti ratione dicemus.

§. XI.

Num. 1. Tres causæ quarum rarior praxis. Relaxatio Juramenti.

Sunt porrò tres causæ Jurisdictionem Cameræ in prima Instantia fundantes, quarum praxis est rarior, non tamen nulla. *Relaxationis Juramenti* ad effectum agendi, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 26.* Blum. *tit. 35.* Roding. *lib. 1. tit. 13.* adde Deckher. *Concord. Suprem. Tribunal. cap. 10. sect. 2. num. 20. seqq.* [Reinkingk. *de Regim. Secular. & Ecclesiast. lib. 3. class. 1. cap. 10. num. 54. seqq.* conf.

conf. omninò Moser Reichs-Hof-Raths-*Proceß part. 1. tractat. 3.* ubi ex professo hanc materiam late persequitur.]

Citationis ex Lege Diffamari, Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 27. Blum. *tit. 36.* Roding. *lib. 1. tit. 14.* adde Deckher. *dicto loco num. 10. seqq.* [& inprimis hanc Constitutionem illustrat B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 196.*] scil. ob diffamationem de fracta Pace, quam actionem olim diffidationibus frequentibus celebrem esse oportuit, cum veteres JCti Camerales multos de ea Commentarios reliquerint. Hodie infrequens est actio. Plura sunt exempla actionis *Legis Diffamari* ex Jure communi, *Cod. de ingen. manumiss.* quæ Regulis Juris communis nititur, & cum hac nostra ex Constitutione Imperii non nisi ab imperitis confunditur. Unde si actio principalis, ad quam fit provocatio, per istud remedium Juris ad Cameræ Jurisdictionem non pertineret, puta si is qui provocat ad agendum, haberet Austrægarum Privilegium, frustra in Camera uteretur isto Remedio ex Lege Diffamari. [Mev. *part. 1. decis. 195.* & *part. 3. decis. 212. & 213.*] Num verò per ejusmodi provocationem Privilegio Austrægarum renunciasse aliquis censeatur, ex Libello Provocatorio erit judicandum. [An Citatio ex Lege Diffamari locum habeat si diffamatio fuerit facta non de præjudicio diffamantium, sed tertii, vide *infrà* B. Auctor. *Animadvers. ad Observat. Magenhorst. 42.*]

Num. 2. Citatio ex Lege Diffamari olim frequens.

Num. 3. Cautela ne confundatur hæc Actio cum illa ex Jure communi.

Num. 4. Similitudo. Remedio ex Lege Diffamari cum illo ex Lege si contendat.

Eadem est plane ratio *Remedii ex L. Si contendat. 28. ff. de Fidejussor.* quod ad exceptionem salvandam est comparatum, vide Lauterbach. *integra dissertat. 84. volum. 2. edit. nov.* ubi omnia plenissimè & dilucidè explicantur, præcipue *cap. 9.* ubi etiam [*§. 53. num. 4.* de petito in hac provocatione rite formando &] *§. 67.* de Electione Fori agit, quæ Actori provocato sit integra, variisque auctoritatibus JCtorum suam sententiam confirmat. Putavere nonnulli in Remedio *ex Lege Si contendat.* Judicium esse de causa principali, sed hoc non aliter est verum; quam si provocatus in illo Foro actionem instituat, adde Brunneman. *ad dict. L. Si contendat. 28.*

Causæ denegatæ vel protractæ Justitiæ, Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 28. Blum. *tit. 37.* Roding. *lib. 1. tit. 15.* Actionis probatio

Num. 5. Causæ denegatæ Justitiæ.

batio valdè est difficilis, unde non rara quidem ejus institutæ exempla, rariores tamen Sententiæ condemnatoriæ. Junge huic articulo quæ *de Promotorialibus* dicuntur *infrà Sect. II. §. III.* Sæpissimè observatum, eos litigantium, quibus Judex non per omnia, ut ipsi animo conceperunt, velificatur, de denegata vel protracta queri Justitia. Dantur ubique fere locorum istiusmodi flagitatores, qui nihil nisi quod ipsis placuit, rectum putant. Si sint modestiores, ferendi, si loquaces, importuni, compescendi. Sunt in his causis Leges clarissimæ, adeoque & Interpretum Commentarii, ad quos Lectorem remitto.

Num. 6. Violatio Privilegii Cæsarei.

Tandem *Violationem Privilegii Cæsarei* Cameræ ritè insinuati inter causas fundandæ Jurisdictionis recenset Blumius *tit. 39.* Roding. *lib. 1. tit. 16.* Requisita hujus Actionis, & difficultas probandi dolum violantis, infrequentiorem esse satis indicant; adde Deckher. *Concord. Suprem. Tribunal. cap. 10. sect. 2. num. 27. seqq.* [& Deckherrum ad Blum. *tit. de Causis Fiscalibus num. 19. 20.* Schweder. *dissertat. de Reservatis Imperatoris §. 33.*]

§. XII.

Num. 1. Actus Jurisdictionis Cameræ fundantes.

Supersunt *Actus* quidam, Cameræ Jurisdictionem immediatè fundantes, de quibus Blum. *tit. 42.*

Commissio ad perpetuam rei memoriam.

I. Commissiones ad perpetuam rei memoriam, *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 20. §. 14. 16. 17.* vid. omninò Rulant. *de Commissar. part. 2. lib. 1. per tot.* scil. in causis quæ in prima Instantia ad Cameram deduci nequeunt, sed ad Austrægas spectant, vid. Gail. *lib. 1. obs. 93.* [Blum. *tit. 42. num. 1. seqq.*] Rulant. *dict. part. 2. lib. 1. cap. 2. num. 8.* quandoque in causis in Camera jam pendentibus, *Conc. Ord. Cam. dict. tit. 20. §. 14.* Rulant. *dict. loc. cap. 5.* [de requisitis Supplicæ pro Commissione ad perpetuam rei memoriam conf. Gail. *lib. 1. obs. 92.* Roding. *lib. 3. tit. 20. §. 60.* quid si Judex mediatus decernere recuset Commissionem ad perpetuam rei memoriam? vid. infrà B. Auctor. *Animadvers. ad Observat. Magenhorst. 45.*]

II. Con-

II. Confirmationes Tutorum, [vid. omnind *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 3. §. penult.* & *part. 3. tit. 9. §. 5.*] si Pupillus immediatus, Blum. *dict. tit. 42. num. 11. seqq.* Ubi notandum, quod prævio Decreto ad Supplicam pro confirmatione Tutelæ, [extrajudicialiter exhibitam, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 34. §. 13.*] juncto Mandato speciali ad præstandum Solennia, [vide Roding. *Mantiss. 5.*] Procurator admittatur ad eorum præstationem actu solenni in Audientia publica. [quod si confirmandus Tutelam suscipere nolit, Citatio ad videndum se constitui Tutorem impetranda, & Terminus legalis ad 14. Dies vel unum Mensem abbreviandus erit, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 20. §. 16.* & *tit. 9. §. 6.* tandem rationes coram Commissione à Camera data, reddendæ sunt, Deckher. ad Tennagel. *class. 2. cap. 25.*] Formulas inveniet Lector *in Appendice.* Huc etiam spectant Decreta in alienationes Bonorum immobilium, Blum. *dict. tit. num. 16.* *Formulas* vide apud Roding. *in Mantissa 1. & 5.* adde *lib. 1. tit. 18. §. 12. seqq.* [ubi de modo procedendi agitur.] Num. 2. Confirmatio Tutorum.

III. Confirmationes Contractuum, Pactorum, Transactionum, ab immediatis initorum, Blum. *tit. 42. num. 18. seqq.* quæ fiunt per Sententiam. Formulas complures vide apud Collectores *Sententiarum Cameralium.* De necessitate Confirmationum vide *Electa Jur. Publ. tom. 2. sect. 2.* [adde *suprà §. 10. num. 42. pag. 88. seq.*] Num. 3. Confirmatio Contractuum.

IV. Adoptiones & Emancipationes Personarum Illustrium huc etiam refert Blum. *dict. tit. 42. num. 23.* Veruntamen post illa, quorum meminit Kulpisius *in dissertat. de Adoption. & Emancipation. in fin.* [ab Eyben *dissertat. de Tutel. Fœmin. part. 2. membr. 3. §. 9.*] & quod novissimè in Persona Comitis Neo Wedani accidit, (ubi tamen Solennitates ut in prioribus observatæ non fuere, sed simpliciter confirmatus Tutor Anno 1693. & Contractus Abdicationis Anno 1698.) nulla fuere in Camera Exempla. Erroris etiam incusat Assessores quoad illos actus, & Juris Germanici imperitiæ Christian. Thomasius *in disputat. de* Num. 4. Adoptiones & Emancipationes infrequentes.

 Eman-

Emancipationibus, & *in Notis ad Institut. tit. quib. mod. Jus Patriæ potestat. solvitur. pag. 68. seq.* quam controversiam suo loco relinquo. [conf. B. Auctor. *de Jur. Fœminar. Illustr. part. 1. §. 1. num. 15. in not. edit. noviss.* & *part. 2. Observat. Forens. 165.* Leyser. *ad ff. specim. 21. meditat. 3.*]

Num. 5. Executiones Sententiarum inferioris Judicis.

V. Executiones Sententiarum ab inferioribus Judicibus latarum, Deckher. *Concord. Suprem. Tribunal. cap. 10. sect. 2. num. 32. seqq.*

(1.) Si Sententia sit arbitri, contra immediatum lata, vide Gail. *lib. 1. obs. 1. num. 50.* [conf. Roding. *lib. 1. tit. 20. §. 5.* & infrà B. Auctor. *Animadvers. ad Observat. Magenhorst. 33.* ubi de differentia inter arbitrum & arbitratorem quoad usum practicum,] vocatur *Laudum homologatum*, id est confirmatum vel expressè vel tacitè, si intra decendium nullum interpositum fuit remedium suspensivum, vide Roding. *lib. 1. tit. 18. §. 3. seqq.* De *Reductione Laudi* vide Gail. *lib. 1. obs. 1. num. 49.* & *obs. 149. seq.* Schwanman. *obs. 25. num. 46.* [de Fatalibus hic observandis adde B. Auctor. *Animadvers. ad citat. Observat. Magenhorst. 33.*]

(2.) Si Sententia sit lata ab Austrægis, Gail. *ibid. num. 52.* [Roding. *lib. 1. tit. 18. num. 6.*] ubi notandum, quod Blumius omisit, non decerni in hisce casibus Mandatum de Exequendo, sed Mandatum Executoriale, idque contra partem, *Observat. Antemarill. 69.* Deckher. *Vindic.* ad Blum. *tit. 27. num. 203.* [conf. de horum Mandatorum usu & diverso effectu B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 70.*]

(3.) Si Sententia Judicis inferioris per Sententiam Cameralem desertoriam Appellationis, vel absolutionis à Citatione, [vide *infrà Sect. II. §. 1. num. 15. vers. Terminus Reproductionis &c.* & *§. 6. num. 57. seqq.*] vires rei judicatæ accepit, decernitur ad Judicem, si is ad Executionem pergere nolit, Mandatum de Exequendo Sententiam *Sine Clausula*: *Cum Clausula* verò si Judex inferior Sententiam à se latam, quæ per Appellationem suspensa non fuit, Executioni mandare renuat. [conf. Deckher. ad Koch. *ad Ord. Cam. part. 2. tit. 28. num. 31.* & *infrà* B. Auctor. *Animadvers. ad*

ad Observat. Magenhorst. 1. vers. de Processu Mandatorum Sine Clausula &c.] Ratio differentiæ utriusque casus est hæc: In priore Judex superior est certus de negligentiâ Appellantis, & per Sententiam ad statum rei judicatæ causa pervenit. In posteriore verò casu, incertum adhuc est, num Fatale præterierit culpa Appellantis, vel adversus Sententiam aliud fortè Remedium Restitutionis aut Nullitatis interponi queat, vel quæ aliæ intervenerint rationes moræ in exequendo. Accedit, quod in Sententiis desertoriis vel absolutoriis à Citatione, Causæ Merita, quantum fieri potest, examinentur, ita ut in dubio præsumtio si pro Judice priore & ejus Sententia, vide *suprà Auctar. V.* Econtra, si evidens esset Sententiæ iniquitas, superior Judex ad desertoriam vel absolutoriam non facile est descensurus, conf. Blum. *tit. 42. num. 7.* Roding. *lib. 1. tit. 18. §. 7. seqq.* inprimis verò Deckher. *in Concord. Suprem. Tribunal. cap. 10. sect. 2. num. 35. seqq.* [adde B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 76.* ubi de differentiis Sententiæ absolutoriæ ab Instantia & desertoriæ in Causis Appellationis late agitur.]

(4.) Si condemnatus per Judicem inferiorem in diversis territoriis habeat Bona, Judex verò rei sitæ requisitus in Executione moram committat, compelletur per Mandatum Cum Clausula, vide Blum. *dict. tit. 42. num. 9.*

VI. Insinuationes Privilegiorum, vide [Blum. *tit. 39. num. 13.*] Roding. *lib. 1. tit. 16. §. 5. seq. tit. 20. §. 63.* & *lib. 3. tit. 21. §. 24. seq. Quinquert. Camer. quæst. 2. §. 47. seqq.* [de singulari modo insinuandi Privilegium, vide Roding. *lib. 1. tit. 20. §. 66.*] Num. 6. Insinuationes Privilegiorum.

Alios casus quos habet Roding. *lib. 1. tit. 18. §. 19. seq.* quia non sunt frequentes, forte non exstituri, consulto prætermitto. Utilior erit tractatio, quam sicco pede vulgati Commentatores transeunt, sequens: De aliis casibus remissivè.

VII. De Salvo Conductu in Camera decernendo. Rodingius, vel qui eum locupletavit (ex novis & antiquis Collectaneis indigestam reddendo Commentationem) *lib. 1. tit. 3. §. 19.* incidenter saltem recenset differentiam Salvi Conductus in *forma* Num. 7. De Salvo Conductu in Camera decernendo.

com-

communi & *optima.* Illa est sine Pœnæ adjectione; hæc habet Pœnam adjectam, non Banni, ut ait Blum. *tit.70. num.6.* sed Pecuniariam.

Differt Salvus Conductus à Securitate Universali, quam *Salvam Guardiam* nuncupant. *Ille* conceditur à Judice cujus est Jurisdictio, ad Actus Judiciales secure peragendos: *Hæc* à Summo Imperante, quia pertinet ad Regalia, Boër. *decis.119.* Rulant. *de Commissar.part.1.lib.3.cap.12.num.5.* Ergò Salvum Conductum decernere potest Camera in causis ad Supremum Judicium delatis, vi Jurisdictionis, vide Gylman. *tom.3: Rubr. Salvus Conductus.* [adde *suprà §.10.Cas.X.pag.102.seq.* ubi de alia specie Salvi Conductus agitur, & *infrà Append.VI. Num.32.*] non potest Salvam Guardiam, quæ est Actus Gratiæ Imperialis, vide Mev. *part. 3. decis. 169. num. 1. & seq.* Perperam ergò ratiocinatur Rulantus *dict. loc.* dum ait, Cameræ ideo competere Salvi Conductus concessionem pro Examine Testium peragendo, quia æquiparetur summo Principi. Confunditur hic Salva Guardia cum Salvo Conductu. Camera Imperialis non exercet Regalia, sed Jurisdictionem ordinariam Lege Imperii delatam. Salvus Conductus verò est Actus Jurisdictionis. In Rulanto diligentiam Collectaneorum cum utilitate quæsiveris, Ratiocinia verò & Præjudicia non sine ulteriori inquisitione amplectenda.

Itaque cujusvis Judicis est concedere Salvum Conductum, ut bene Rulantus allegavit *dict. loc. num. 9.* Sed Superioris non est decernere in præjudicium Judicis inferioris, priusquam causa ad eum fuerit devoluta, Mevius *part. 3. decis.169.* & *part. 4. decis.211.* ubi Officium Judicis ea in re præclare instruit. Exceptio est si denegaret Salvum Conductum Judex inferior, à qua denegatione etiam foret locus Appellationi, Mev. *dict. loc.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap.3. part.2. sect.1. membr.1.§.5. num.2.* Coler. *de Process. Executiv. part. 2. cap.1. num. 118.* in quo *Capite à num.103.* hæc materia fusè exponitur, Bechtius *tractat. de Securitate & Salvo Conductu* post prolixissimam tractationem hujus argumenti tantum summa capita nominavit *cap.11.*

Quem-

Quemadmodum Salvus Conductus ad Actus Judiciales secure peragendos est necessitatis, non voluntatis; ita si quæstio sit de absente Reo, & favore defensionis, multum est arbitrio Judicis relictum, Mev. *part. 1. decis. 3. num. 10.* & *part. 7. decis. 401.* cujus monita de receptione debitoris fugitivi & Salvo Conductu impertiendo sunt notatu dignissima *part. 6. decis. 282. & 286.* Talis debitor si in Camera peteret Salvum Conductum, puto esse denegandum, donec fundata fuerit Jurisdictio. [conf. *Recess. Visitat. 1713. §. 12.*] Ad quam fundandam non sufficiet, quod Creditores plures sint in diversis territoriis. Nam Forum ordinarium primæ Instantiæ est coram Judice domicilii debitoris.

§. XIII.

Venio ad Causas *Secundæ Instantiæ* sive *Appellationis*. Est autem fundata Jurisdictio Cameræ in secunda Instantia ab omni Judice immediato, & *ab omni Gravamine*, etiam *extrajudiciali*, de quo Tractatus utilissimus Lynckeri, & *futuro*, Mev. *part. 1. decis. 64.* [Roding. *lib. 1. tit. 23. §. 14.* Koch. *ad Ord. Cam. part. 2. tit. 29. num. 24.*] multo magis *continuo.* (a) [conf. B. Auctor. *part. 3. Observat. Forens. 245. not. 2.* ubi etiam agitur de Fatali Appellationis à Gravamine extrajudiciali.] Nisi impediatur provocatio vel (1.) per Causæ Qualitatem, (2.) per Summæ Quantitatem, (3.) per Privilegium. Dicendum est de singulis.

Num. 1. Causæ Appellationum: Generaliter fundata est Jurisdictio Cameræ ab omni Judice immediato, nisi in casibus exceptis speciatim.

(a) *Provocatio fit etiam per* Remedium Nullitatis principaliter deducendæ, *de quo* Blum. tit. 56. Roding. lib. 1. tit. 21. §. 5. & tit. 33. Lauterbach. ad tit. ff. quæ Sentent. sine Appellat. rescind. §. 1. usque 5. *Fundatur autem Jurisdictio Cameralis per viam* Citationis *ad videndum deduci Nullitates: An remedio Nullitatis uti possit gravatus etiam coram Judice inferiore gravante? Affirmare videtur* Benderus Assessor Cameræ Tractat. de Revision. conclus. 1. num. 13. [& Roding. lib. 1. tit. 21. §. 17.] *Rationi tamen magis consentanea est sententia negantium*, [per l. 55. ff. de re judicat.] vide Rebuff. ad Constitut. Reg. tit. de Sentent. artic. 3. gloss. unic. num. 16. & Fab. Cod. lib. 7. tit. 19. definit. 20. Voët. ad tit. ff. de Restitut. in integr. §. 8. *Est autem Remedium Nullitatis per Legem Imperii restrictum ad Summam appellabilem Lege Ordinationis expressam,* Recess. Imper. 1570. §. 69. *qui locus est relatus* in

Num. 2. De Remediis affinibus. Nullitatis, & Restitutione in integrum contra Sententiam inferioris Judicis.

Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 31. §. 5. *& derogatur per hanc Legem Juri communi, de quo accipiendus* Mevius part. 1. decis. 154. *Fallitur* Textor. dissertat. de Restitut. in integr. ex clauf. general. §. 30. *putans Legem correctoriam non esse extendendam ad Summam Appellationis auctam* in Recess. Imper. 1654. *Cum aequalis omninò sit ratio*, vid. Lauterbach. Colleg. Pract. lib. 49. tit. 5. §. 6. [Roding. lib. 1. tit. 20. §. 56. & tit. 21. §. 18.] *De* Summa Privilegiorum *quae stricti Juris sunt*, vide seq. §. XIV. membr. 1. num. 6.

Fatalia Remedii Nullitatis sunt eadem, quae Juris communis, Recess. Imper. 1654. §. 122. [conf. latè Maurit. Consil. Chilon. 7. num. 9. seqq.] *neque impedietur, etiamsi Appellatio fuerit deserta, vel ex alio capite non admittenda*, Mev. dict. decis. 154. part. 1.

De Restitutione in integrum *adversus Sententiam Judicis inferioris agit* Blum. tit. 57. *ubi putavit admitti ejusmodi Provocationem in Camera.* [conf. Roding. lib. 1. tit. 19. §. 3. Eisenhard. de Restitut. in integrum cap. 8. §. 131.] *Sunt quibus* Blumii *authoritas tanti fuit visa, ut eum esse* Stylum *Judicii Cameralis, etsi Regulae Juris Communis adversum, existimarent, inter quos, quod miror*, Strykius Usu Moderno Pandectar. tit. de Restitut. in integr. §. 7. *Equidem* Benderus de Revision. conclus. 1. num. 13. *argumenta Doctorum quorundam per modum dubii recenset, in sequentibus verò textus Ordinationis, qui de Restitutionis Remedio agunt, de Sententiis in Camera latis interpretatur. Ex instituto errorem istum perstringit* Deckherrus Concord. Suprem. Tribunal. cap. 10. sect. 2. subsect. 2. num. 27. seqq. *ubi ostendit textus* Recess. Imper. 1570. §. 69. *vel* Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 31. §. 5. *alium sensum non esse, quam eum, si petitio Restitutionis in integrum cum Appellatione sit conjuncta, &* num. 34. *Praejudicia quaedam à Fautoribus istius, quam rejicit, Sententiae allegata, ad quaestionem minime quadrare demonstrat, ut adeo tradita* Blumii tit. 57. & Auctoris Praxeos Juris & Processus Cameralis novissimae à D. Hofmanno Advoc. & Procurat. Camerae editae tit. 19. (vide Deckher. dict. loc num. 30.) *& Juri Communi & Legi Camerali & Praxi omninò repugnent. Prout & per* Conclusum Pleni 7. April. 1702. *occasione Sententiae in causa* Craußwinckel *contra* Stifft Bilefeld *rejectam esse istam doctrinam testatur* B. Assessor Lauterbachius in Colleg. Pract. (*is enim est, qui Paternas lucubrationes continuavit & in materia Appellationum multa utilia ex propria experientia addidit*) lib. 49. tit. 8. §. 9. *Cui adde allegatos* apud Stryk. dict. loc. Galesium de Restitut. in integr. cap. 9. num. 70. [Brunneman. Process. Civil. cap. 28. num. 129.] Scacciam de Appellation. quaest. 19. remed. 2. num. 59. *& inprimis* Mevium part. 2. decis. 152.

Alia

Alia est quæstio an à denegato ab inferiore Judice Remedio Restitutionis in integrum admittatur Appellatio? quam nemo temere negaverit. [Oddus de Restitut. in integr. part. 1. quæst. 16. artic. 2. conf. infrà §. 14. num. 26. & Sect. II. §. 6. num. 40.] *Alia etiam quæstio* de Remedio Restitutionis in integrum inter immediatos Imperii Cives, qui alias inter se Austrægarum beneficio fruuntur, in Camera instituendo, *puta contra Transactionem vel alium Contractum. Quo casu Jurisdictionem Cameræ fundatam esse non dubitarem.* [conf. l. final. Cod. ubi & apud quem cognit. Restitut. in integr. agitand. sit. vers. sed ne &c.] *Non quidem ex ea ratione, quod Restitutio in integrum dicatur esse Imperii magis quam Jurisdictionis,* l. final. Cod. ubi & apud quem cognit. &c. *Nam ista locutio ex differentia Magistratuum Romanorum orta, mutata Jurisdictionis in Imperio Germanico formâ, hodie minùs commode applicatur,* conf. Deckher. Vindic. tit. 27. num. 173. *Sed quia Austrægarum notio est longe angustior quàm Jurisdictio Magistratui competens,* vide Coccej. tota dissertat. de Austræg. Notione & Executione. *Ergò imploratio pro Restitutione in integrum inter Personas immediatas contra Transactionem vel Contractum rectè fundabitur in Camera per viam Simplicis Querelæ, hoc est* Citationis, *nequaquam verò per viam* Mandati, *quia Præceptum Judicis locum habere nulla ratione poterit. Requirit enim plenissimam Causæ Cognitionem petita Redintegratio causæ amissæ,* Ulr. Huber. Prælect. ad Pandect. tit. de Restitut. in integr. num. 1. & 3. *Hinc & contra Mandatum frustra peteretur Restitutio in integrum per modum Exceptionis, sed ad separatum Processum meâ Sententia foret remittenda. Redeo ad materiam Appellationum.*

Impeditur inquam Appellatio (1.) per Causæ Qualitatem, de qua *§. seq. XIV.* Num. 3. Quotuplici ratione impediatur Appellatio. Ubi de Summa Ordinationis & Privilegiorum.

(2.) Per Summæ Quantitatem: quæ olim erat centum, deinde 300. Imperialium, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 31. §. 4.* Hodiè per *Recess. Imper. 1654. §. 112. Quadringentorum Imperialium.* Et in Redditibus: *Sedecim Imperialium,* Blum. *tit. 46. num. 9. & 12.* Roding. *lib. 1. tit. 20. §. 39. seqq.* Conclusum Pleni Collegii Cameralis allegatum à Blumio *num. 13.* de 28. Junii 1670. (erravit in tempore Blumius, vitium typothetæ est in Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 49. tit. 5. §. 8.*) ad Summam Appellationis constituendam Usurarum cum Sorte cumulationem non admittit, sive agatur de Summa Ordinationis, sive de Summa Privilegii, vide

Q 2 *suprà*

suprà Auctar. VI. Quod Conclusum tamen cum grano salis accipiendum esse videtur, puta, si Usuræ sint vel imaginariæ (misere enim sese torquent nonnunquam Appellantes in effingenda Summa) vel in prima Instantia non petitæ, vide Lauterbach. *lib. 49. tit. 5. §. 7.* Nam ut intelligatur prædictum Conclusum simpliciter sine ulla restrictione prohibet ratio quod sine absurditate dici nequeat, omnes Sententias de Pensionibus vel Usuris latas, cujuscunque Summæ, etiam immensæ, esse non appellabiles. (*b*) [latius de hac controversia agit B. Auctor. *part. 3. Observat. Forens. 245.*] Neque Uffenbachii auctoritas mihi est tanta, ut persuadear quocunque casu Judicium Imperiale Aulicum Appellationes istiusmodi denegare. Certiore opus est testimonio & experientia: Contradictorium Jus in Judiciis Germaniæ Supremis statuere durum valde est, vide Deckher. *in Concord. Suprem. Tribunal. cap. 10. sect. 2. subsect. 2. num. 11. seqq. pag. 107.* & omninò Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 49. tit. 5. §. 8. seq.* Illud Jure Camerali & Praxi confirmatum est, quod *Summa* non Petitionis, sed *Gravaminis* sit attendenda, vide *SCtum Camerale Anno 1603.* quod novissimè per Visitatores fuit approbatum: ubi etiam de *æstimatione Injuriarum & Jurium incorporalium* agitur. [conf. B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 400. Corollar. 1.*] Cui consonum est *Conclusum Pleni 18. Februar. 1715.* adde Blum. *tit. 46. num. 9.* Koch. *ad Ordinat. Camer. part. 2. tit. 28. num. 27. seqq.* [adde *Rec. Imp. 1570. §. 67.* Deckher. *Concord. Suprem. Tribunal. cap. 10. sect. 2. subsect. 2. num. 5. seqq.* Ludovici *disputat. de Summa appellabili §. 30.*] Alia est quæstio notatu digna, An dispositio *§. 114. Recessus Imperii 1654.* (qui continet exceptionem à regula de Summa 400. Imperialium) intelligenda sit tantum respectu Summæ Ordinationis, an etiam Privilegii, quæ solet esse longe major? Et obtinuit sententia quod exceptio à regula respiciat etiam Summam Privilegii, quia nulla apparet diversitatis ratio, neque *in dicto §. 114.* reperitur reservatio ea quæ legitur *in §. 112. 113.* Aliquoties ita pronunciatum meminimus.

(*b*) *Memini me legere in regestis Assessoris quondam celebris, quod Conclusum suprà dictum intelligendum sit de casu Privilegii, in quo Summa Capitalis expressè nomi-*

nominata. Protocolla Pleni antiquiorum temporum sunt admodum concisa, neque in quæstione prædicta Conclusum Senatus cum distinctione, sed generaliter. [vide suprà Auctar. VI.]

(3.) Per Privilegium Cameræ ritè insinuatum & acceptatum: vide [*Recess. Imper. 1570. §. 70.*] Roding. *lib. 1. tit. 20. §. 63.* & *lib. 3. tit. 21. §. 24. Quinquert. Camer. quæst. 2. §. 47. seqq.* Prohibetur autem Appellatio in Privilegio vel *absolutè*, vel *restrictivè ad certam Summam*, vel etiam *Sententiæ* aut *objecti qualitatem*, vel *sub modo* observandorum Solennium, quibus non præstitis juxta Privilegii tenorem, Appellatio vel non admittitur ab initio, vel admissa in dubio periculo partis, si opponatur exceptio, pronunciatur deserta. [hoc tamen Præjudicium evitare Appellantem ignorantem ex Lynckero docet B. Auctor. *Symphorem. tom. 2. consultat. 7. pag. 304.*] Plura de *Solennibus* occurrent *infrà Sectione II.* Privilegiorum recensionem fecit Blum. *tit. 47.* Roding. *lib. 1. post tit. 20. in sex Capitibus.* Wehner. *tom. 6. Symphorem.* Gylmanni qui omnes ea tantum recensuere, quæ ipsorum tempore insinuata fuere. Reliqua, & quotquot hodierno tempore insinuata novimus, conspectui proponet *Catalogus Privilegiorum in Appendicem hujus Commentationis relatus.* Privilegia observari strictè jubet *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 22. §. 6. Recess. Imper. 1654. §. 111. Capitulat. Caroli VI. Augustissimi artic. 18.* Faciliores justo fuisse præcedentes Imperatores in concedendis Privilegiis de non-appellando, indicant verba *dict. Recess. Imper. §. 116.* & *Capitulat. dict. artic. vers.* In Ertheilung aber ꝛc.

Num. 4. Privilegia de non appellando quotuplicia, ubi de eorum Catalogo.

Statuto impediri vel restringi beneficium Appellationis Leges nostræ non permittunt, *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 31. §. 1.* [quamvis Subditorum Juramento confirmatum fuerit, Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 5. sect. 1. §. 7. num. 3.*] vide Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 49. tit. 1. §. 8.* Rumelin. *ad Aur. Bull. part. 2. dissertat. 2. thes. 1.* & ibi *Additiones* Myleri *lit. a. c.* ubi plures allegatos videas. Fiscalis Cæsarei eo casu invigilabit vel excitabitur officium. Quodsi Statuto ab Imperatore confirmato restrictio aliqua contineretur, hoc foret species Privilegii in Camera solenniter

Num. 5. An Statuto impediri possit Appellatio, vel limitari.

niter insinuandi. Ita enim intelligendus Lauterbachius *dict. loc. vers. Statuto tamen &c.* Renunciare beneficio Appellationis cuilibet esse liberum existimo, modo non accedat coactio qualiscunque, etiam indirecta, Lauterbach. *dict. loc. vers. Denique &c. & §. 17.* Mylerus *dict. Addit. lit. d.* [talis verò renunciatio remedium nullitatis non includit, Deckher. ad Koch. *ad Ordinat. Camer. part. 2. tit. 28. num. 16.*] Quanta enim animadvertitur nonnullis in locis in declinanda Jurisdictione Imperii Consiliariorum (dubium est annon privatæ quandoque interveniant rationes) solertia, tanta esse debet vi Clausulæ Jurisjurandi Cameralis: Weiter ist Ihro Kayserlichen Majestät Befehl / rc. *Recess. Deputat. Anno 1557. §. 20. 21.* qui refertur *in Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 85.* pro conservanda Jurisdictione Collegii Cameralis providentia.

Num. 6. De Solennibus propria auctoritate constitutis.

Inter prohibitas restrictiones beneficii Appellationis habetur merito, si quis auctoritate propria Solennia Appellationis voluerit introducere cum onere deponendæ certæ Summæ in casum victoriæ partis adversæ. Rationes talis Statuti exaggerare sciunt conditores, Appellationum frequentiam & temeritatem, litigandi pruritum, sumtuum gravitatem, quæ rationes in omnibus ferè Privilegiis inveniuntur. Sed ideo, quia restrictio non nisi per Privilegium fieri potest, sequitur, quod nemo sibimet hoc Privilegium tribuere queat, vide *Recess. Imper. 1654. §. 117. seq.* neque aliter intelligendus Lynckerus *de Gravam. Extrajud. cap. 5. sect. 1. §. 7. num. 3.* Obtegitur ratio vera, animus Jurisdictionem Imperii restringendi, atque ex Summa deposita lucellum captandi. Equidem inficias ire non ausim, quod Sententiarum, à quibus Appellationes interponuntur & recipiuntur, pars minima in Appellationis Instantia Camerali reformationem subeant, confirmatis maximam partem Sententiis priorum Instantiarum: Exinde tamen non consequitur, quod Appellationis beneficium sit restringendum magis quam ampliandum. Est enim Juris dicendi potestas & ultima provocatio pars eximia Summi Imperii, ut adeo beneficium Appellationis & ulterioris deductionis ultimæ merito sit omnibus Imperii Civibus integrum relinquendum.

Num

Num & inter prohibitas restrictiones referenda erit Instantiarum in Provincia multiplicatio? Justitiæ administrandæ speciem præ se ferunt semper ejusmodi consilia. De potestate statuendi dicere hic nolo. Verum quid utilitatis habeat multiplicatio olim insolita, perspicere nequeo, nisi id sit consilium ut Jurisdictio Imperialis declinetur, & Litigantes multiplicium Sumtuum tædio ab ulteriore provocatione absterreantur. Trium Instantiarum beneficium in Saxonia introductum esse, qui ibi in Foro versatus est non ignorat. (*c*) Et in eo inter alia fundatum esse Privilegium de non appellando, ex tenore Privilegii constat. Sed Lege Imperii generali id unicuique deberi, nullibi legitur. Apud Saxones non trium modo sed duplo major datur sæpe Instantiarum numerus. Coram Judice inferiore eodem sunt duæ, prima, & altera, quæ Leuteratio vocatur, effectum habens suspensivum & Fatalia perinde ut Appellatio. Deinde itur ad Curiam Provincialem, ubi, post Appellationem decisam, repetitur beneficium Leuterationis. A Curia Provinciali Appellatio admittitur ad Principem, & rursus duplicantur ut antea Instantiæ, quandoque triplicantur per Ober-Leuterationem. [adde Beck. *dissertat. de Curiis Provincialibus Saxon.*] Non mirum ergo si in Saxonicis Judiciis lites valde protrahantur, cum à quacunque Interlocutoria partes soleant leuterare & appellare. Sumtuum multiplicatio, cumprimis ubi Sportulæ potissimum est officii commodum, ex Instantiarum numero agnosci potest facile.

Num. 7. De Instantiarum multiplicatione. Ubi de Saxonico Leuterationis Remedio, & ei simili Revisionis in aliis Imperii Provinciis, quod est ordinarium.

(*c*) *I. Leuterationem Saxonicam Instantiam vocari locutione populari, sicut petitio Restitutionis in integrum Instantia dicitur, sciens alioqui Instantiam non esse prout hac denominatio de Judicio superiore dicitur,* vide Barthii Hodeget. Forens. cap. 1. §. 74. pag. 325. [Lyncker. de Gravam. Extrajud. cap. 5. sect. 2. §. 6.]

II. A Judiciis inferioribus Nobilium & Præfecturarum liberum est appellare ad Curiam Provincialem vel ad supremum Appellationis Judicium sine periculo saltus illiciti.

III. Ober-Leuterationi non esse locum nisi in Judiciis Appellationum supremis, quæ sunt in Electoratu Aula Electoralis, extra Electoratum Aula Principum qui Judicium Provinciale habent commune. Non autem admittitur Ober-Leuteratio, nisi in supremo Judicio causa cœpta fuerit, non verò in iis, quæ per Appellationem

tionem devolutæ, vide Rudolphi Nucl. Processf. part. 1. cap. 68. pag. 285. Carpzov. Processf. Jur. tit. 17. artic. 5. num. 13. seqq. [Ludovici Processf. Civil. cap. 28. §. 37. seqq.]

IV. *Multi sunt casus Saxonico Jure, qui nec Appellationem nec Leuterationem admittunt. De* Possessoriis *Causis* [*Summariis*] vide Berger. Oeconom. Jur. pag. m. 1127. num. 3. & Elect. Disceptat. Forens. pag. m. 942. seqq. *de* Cambialibus, *de quibus* infrà §. 14. membr. 1. num. 17. *notandum, Appellationem esse plerumque sine effectu, sed rescribi*, sich das *Appelli*ren nicht irren zu lassen.

V. *Frivolis Appellationibus modum positum per Edictum Electorale de Anno 1670. quod vide* in Appendice Corp. Jur. Saxon.

Leuterationem Saxonicam imitatur alibi Remedium *Revisionis*, quod ab illa quoad rem, nonnisi vocis sono differt. Ita ut non solum in causis quæ ad Cameram vel ob quantitatem, vel ob qualitatem devolvi nequeunt, admittatur, quo de casu agit *Recess. Imper. 1654. §. 113.* Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 49. tit. 8. §. 7.* Sed etiam in causis quæ ad Cameram per Appellationem devolvi possunt, si in prima Instantia coram Consiliariis Principis sive Cancellariæ fuerint disceptatæ. Cujus rei exemplum observatur in Paderbornensi & Monasteriensi Episcopatibus. Non tamen absque contradictione, si ad obeundam istam Instantiam partes volunt compelli. Cum igitur Revisionis Remedium dicatur vulgò *Extraordinarium*, vide Rumelin. *ad Aur. Bull. part. 2. dissertat. 2. thes. 20.* & ibi Myleri *Additiones.* Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 49. tit. 8. §. 6.* à quo regulariter Appellatio ad Cameram non admittitur, si Sententiæ à quibus præ se ferant Rubricam: In *Revisions*-Sachen; non idcirco hæsitare solent Assessores Cameræ in decernendis Processibus, scientes hoc Remedium Paderbornæ, Monasterii, aliisque locis [v. c. Hamburgi, vide B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 219.*] haberi pro tali quod vocant *Ordinarium*: Si enim in Causis ad Cameram appellabilibus Revisionis Remedium alicubi introduceretur eo fine, ut deinde ad Cameram Appellatio impediretur, hoc omninò foret illicitum, neque tolerandum. [conf. B. Auctor. *part. 2 Observat. Forens. 133.* & *infrà Append. V. pag. 129. in fin.* juncto *Auctar. XI. suprà.*]

De

De Statuto tali incidisse quæstionem memini, quo libertas erat relicta Appellationis à Curia Provinciali vel ad Imperialem Cameram, vel ad Territorii Dominum, ea tamen Lege, si Judicem Appellationis elegisset Territorii Dominum, ut renunciare deberet Appellationi ulteriori ad Cameram. Rationes Statuti sunt: quod liberum fuerit Appellanti adire Cameram. Et cum cuilibet permissum sit Appellationi renunciare, liberum etiam fore Domino Territorii Appellationem ad se interpositam, quam etiam *Revisionem* vocant, non aliter admittere quam prævia renunciatione ulterioris provocationis, conf. *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 31. §. 1.* Controvertitur hæc quæstio in causa Bolant contra Runckelsheim / ob *Ordinationem Monasteriensem* des Hof-Gerichts *tit. 41.* [vid. *infrà in Catalog. Privilegior. pag. 33. seq.*] Illud est extra dubitationem, si Revisorio Judicio electo ab una parte, altera in eo succubuerit, huic provocationem ad Cameram prohibitam non esse. Quod sæpe observatum in Sententiis Revisoriis Monasteriensibus & Juliacensibus. Nam ut ei, qui Revisorium elegit, provocatio ulterior libera non sit, rationem potest habere eam quoque, ne pars victrix pluribus Instantiis & sumtibus fatigetur, cum succumbens pars in Revisorio à se electo magnam habeat contra se frivoli litigii præsumtionem.

Num. 8. Quatenus licitum sit Statuto injungere Renunciationem ulterioris Provocationis, si quis elegerit Revisorium Judicium.

Privilegia de non appellando non sunt mere personalia, sed ad Familiam, quatenus certum possidet Territorium, restricta. Verba singulorum Privilegiorum id docent. Electoribus *in Aurea Bulla tit. 11. §. 3.* tributum est Privilegium de non appellando respectu Territorii Electoratus. Nam alias opus non fuisset ratione aliarum Terrarum petere Privilegia nova. Itaque Elector, vel alius Imperii Princeps Privilegium Familiæ qua tali, v. gr qua Duci Saxoniæ, tributum, non poterit extendere ad Principatus vel Comitatus alios, quos non possidet qua Dux Saxoniæ, sed titulo alio, Successionis, Transactionis. *Quodsi à Judicio istius Principatus vel Comitatus ad se voluerit appellari, an impediatur idcirco provocatio ulterior ad Judicia Imperii?* Respondetur: Si ex isto Territorio ad Cameram antea Appellationes fuerunt delatæ vel

Num. 9. Privilegia de non appellando non esse mere personalia, sed simul ad Territorium restricta. Ubi de Territorio acquisito & extensione Privilegii.

Jurisdictio Cameræ fundata, mutatio Domini non potest esse præjudicio Jurisdictioni Imperii, neque extensio fieri Privilegii ultra mentem concedentis. Rectius ergo facturus est Dominus, si Jurisdictionem non confundat, & suo loco faciat Jus reddi. Ita observatum meminimus aliquando in causa Clivensi ad Aulam Regiam Berolinensem delata, ex qua Sententia fuit remissa in Clivensi Judicio publicanda, & ita Appellationi ad Cameram nullum existebat præjudicium.

Num. 10. De Territorio incorporato.

Quodsi Territorium aliquod Familiæ qua tali fuerit adquisitum, & Territorio principali incorporatum, tum porrigetur Privilegium de non appellando Familiæ concessum etiam ad illas Terras. Hac ratione Saxonicum Privilegium de non appellando etiam ad Hennebergicas terras, utpote quæ in una eademque Investitura Imperiali comprehenduntur, extendi debere dudum tradidit cum Knichenio Wehnerus *tom. 6. Symphorem.* Gylman. *Rubr. Elector ac Dux Saxoniæ. 6.* Etsi neuter adæquatam adferat rationem. Knichenii locus est *in Commentatione de Saxonico non provocandi Jure & Privilegio pag. 289.* Tota tractatio continet aliena à Libri titulo, de Saxonico Jure vix una alteraque agit pagina. Auctor lectionis suæ & digressionum fœcunditatem videtur monstrare voluisse in omnibus Scriptis, in quibus methodum merito desideraveris. Fuit olim præsentatus ad Assessoratum Cameræ, sed spe sua excidit.

De Principatu Hennebergico & Coburgico.

Territorium *Coburgicum* in Franconia, quod est pars *Hennebergiæ*, dudum ante Pactum Successorium cum Ducibus Saxoniæ Anno 1555. initum, vide Knichen. *dict. tractat. num. 73. pag. 166.* Pacto Matrimoniali à Carolo IV. Imperatore Anno 1350. confirmato pervenit ad Landgravios Thuringiæ, & Circulo Superioris Saxoniæ in hunc usque diem adscribitur, quod tamen respectu reliquarum Terrarum Hennebergicarum, quas Anno 1583. exstincta Stirpe Hennebergica Saxoniæ Duces adquisiverunt, obtineri non potuit, quia tunc Circulorum ordo erat magis constitutus. Confirmationis prædicti Pacti Matrimonialis meminit Hortlederus *in Manuscriptis ineditis.* Ex quibus Excerpta huc facientia *in Appen-*

Appendicem IV. pag. 124. seqq. referri meruerunt: vide Albini *Chronic. Misnens. tit. 15. fol. 200.*

Judicium Provinciale quod olim *Coburgi* fuit, cujus mentio fit apud Knichenium *dict. pag. 289.* sublatum est dudum, & in *Jenense* transfusum, inter alias rationes, verosimiliter, ut tanto magis Privilegium de non appellando ad Terras Coburgicas porrigeretur.

De *Episcopatibus Saxoniæ* notatu digna huc facientia leguntur *in Vitriario illustrato lib. 3. cap. 12. num. 41. 42.* non pertinere Privilegium de non appellando Saxonicum ad Terras Episcopatuum *Martisburgensis, Misnensis, Numburgensis,* quod ex declarationibus Electoris Saxoniæ ostendit. Verba Declarationis Episcopatuum nomine factæ 24. April. 1616. ibidem recensentur: Als erklären sich die drey Stiffter/ Meissen/ Mörseburg/ und Naumburg dahin/ daß sie könten geschehen lassen/ daß die Appellationes aus den dreyen Stiffts-Regierungen an den Churfürsten zu Sachsen/ und Burggrafen zu Magdeburg/ ihren gnädigsten Herrn/ ergehen möchten/ jedoch mit dieser Maaße und Limitation, daß dadurch die Appellation ad Cameram Imperialem denen Partheyen nicht abgeschnitten/ sondern denselben in alle Wege reserviret und vorbehalten seyn/ und einem jeden Part frey stehen solle/ an höchstgedachte Ihro Churfürstliche Gnaden/ und das Kayserliche Cammer-Gericht zu appelliren/ Carpzov. *dissertat. de Jure ac Privileg. Saxon. de non appellando cap. 5. §. 58.* eadem habet verba, excepto, quod loco particulæ und legatur hic oder: addit Carpzovius acquievisse Electorem ista Declaratione, & infert, appellari ad Electorem vel ad Cameram *alternativè*, dicere volebat: *electivè*. Quis crederet futurum, ut Appellantium ullus favorem electi Judicii Appellatorii Electoralis præ Camerali, non sit quæsiturus? Et quotusquisque est qui Imperialium Judiciorum notitiam accuratiorem comparare sibi studeat? Plerique scientia Praxeos Judiciorum Patriæ sunt contenti. Vide quæ dicta sunt *infrà in Catalogo Privilegiorum pag. 40. seq.* Edictum valdè memorabile & optimis Constitutionibus plenum Potentissimi Regis Borussiæ & Electoris Brandenburgici, die Verbesserung

Num. 11. De Episcopatibus Saxoniæ.

des Justiß-Wesens betreffend/ 21. Junii 1713. de Appellationibus à Judiciis omnium Provinciarum ad Supremum Appellationis Berolinense agit *§. 4. num. 10. §. 19. 20.*

Num. 12. Privilegia quædam Jus commune tantum confirmant.

Legitur in quibusdam Privilegiis Appellatio prohibita *à Sententiis Interlocutoriis & in Judiciis Possessoriis latis, item provisionalibus.* [varias illustrationes huc pertinentes vide apud B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 131.*] Quæsitum fuisse accepimus, an aliquid novi contineant ista Privilegia, quod Jure Communi non obtineret? vide Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 49. tit. 5. §. 2. 12. 13. 14.* Blum. *tit. 46. num. 4. & num. 55.* Roding. *lib. 1. tit. 31. §. 11.* Existimatum, Jus Commune in istis Privilegiis tantum confirmari, cum olim abusus Appellationum fuerit tantus, ut constitutione speciali essent impediendæ. Vide de Interlocutoriis Sententiis *Commentar.* Kochii *ad Ordinat. Camer. part. 2. tit. 28. num. 65. seq.* de Provisionalibus, Mev. *part. 1. decis. 23.* [B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 37.*] de Possessoriis momentaneis, [B. Auctor. *dict. part. 1. Observat. Forens. 50.*] Roding. *dict. loc.* Mev. *part. 9. decis. 14.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 6. §. 2.* Lauterbach. *dict. loc.* adde, quæ *infrà* dicentur à nobis *§. XIV.* Si omnes Sententiæ in Possessorio etiam ordinario latæ tali Privilegio comprehenderentur, Advocatus foret haud industrius, qui artem nesciret plerasque causas ad Possessoria remedia deducendi, & Appellationes eludendi: cui calliditati Privilegia succurrere, credendum non est.

Num. 13. Summa Appellationis quando in querela Nullitatis non attenditur.

An Summa non appellabilis faciat tamen locum querelæ *Nullitatis*, sæpe quæsitum fuit, negat Mev. *part. 1. decis. 154. & part. 8. decis. 133.* Sententia Gailii *lib. 1. obs. 135. suprà*, ubi de Summa egimus, nobis probata fuit: adde *seq. §. XIV. num. 8. seqq.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 6. §. 31.*

Num. 14. Cautela contra Privilegia de non appellando.

Privilegium de non appellando locum non habet, si ab eo cui concessum est, gravatus quis sit non tanquam à Judice, sed tanquam à parte, hoc est in causis, quæ privatum respiciunt commodum, [Blum. *tit. 45. num. 5.* conf. Roding. *lib. 1. tit. 25. §. 10. seq.* Denaiss. *Jus Cam. tit. 27. §. 2.* B. Auctor. *Symphorem. tom. 1.*

Con-

Consultat. 36. & *part. 1. Observat. Forens. 83. part. 2. Observat. Forens. 228.*] Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 5. sect. 1. §. 7. num. 1.* & *cap. 6. §. 31. num. 6.* Sed eo casu gravantem Imperii Statum, qui Austrægarum beneficio gaudet, coram iis conveniendum esse, non per Appellationem ad Cameram rem deducendam ex *Recess. Imper. 1594. §. 94. 95.* concluditur. [exemplo rem illustravit B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 83.*] Tractavit hanc quæstionem prolixius Lyncker. *dict. cap. 5. sect. 1. §. 7.* ubi *§. 8. num. 1.* quæstionem proponit, cujus determinationem Rulanto *lib. 8. de Commissar. part. 4. de Process. Judiciar. Interrogator. cap. 13. num. 17.* infeliciter cessisse refert, deinde interposita digressione de Judicii Imperialis Aulici antiquitate *§. 10.* decisionem *Recess. Imper. 1594. dict. §. 95.* refert, & *§. 11.* de Gravamine à Capitulo Cathedrali, quod Austrægis non gaudet, differit, tandem *§. 16. & 17.* ad quæstionem propositam Cameralium Sententiam, etiamsi Lege firmata non esset, sustinet, ibidemque docet quod Judex à quo, etiamsi Partium uni in Judicio Superiore fortiter assistat, tamen partis loco haberi & citari non debeat. Et *§. 18.* tradit Judicem non eo minus qua talem censeri, quamvis proprio motu & non ad partis instantiam vi potestatis alicui quid injungat, prout etiam tanquam pars & non qua Judex gravare potest, licet ad partis instantiam aliquid decernat. [adde Roding. *lib. 1. tit. 19. §. 5.* & *tit. 23. §. 11. & 13.*] Quæ omnia cum aliis utilissimis Observationibus huc pertinentibus *dicto Tractatu locis allegatis* evolvenda Lectori relinquo. Unum addens, quod, si Summa in qua aliquis est gravatus, sit infra Summam Ordinationis, & Sententia sit ab Austrægis lata, beneficium Revisionis, *Recess. Deputat. 1600. §. 16.* & *Recess. Imper. 1654. §. 113.* etiam locum sit habiturum, vide Lyncker. *dict. cap. 5. sect. 1. §. 13. num. 16.*

Nemo à nobis expectet, ut *Fatalia* Appellationum (quæ in Camera sunt triplicia, vide [Gail. *lib. 1. obs. 139.*] Koch. *ad Ord. Cam. part. 2. tit. 29. num. 22.* & nota Deckherri, ubi de Prorogatione) atque *Formalia*, & quæ de Appellationibus in Jure Communi occurrunt, in hac delineatione pertractemus. Actum enim — Num. 15. De Fatalibus & Formalibus Appellationum remissivè.

enim agere nolumus. Jura communia ex *Commentariis ad Titulos Pandectarum & Codicis de Appellationibus* petenda. Quæ ad Camerale Jus spectant, quod in hac materia à Jure communi (exceptis Fatalibus, & Formalibus quibusdam, quæ sunt singularia, vide Mev. *part. 1. decis. 150.*) non multum recedit, in ipsis Legibus publicis clarissimè sunt expressa. Diligentissime & solide dubias quæstiones plerasque resolutas videas *in Collegio Pandectarum Lauterbachiano Lib. Digest. 49.* nec non Mevii *Decisionibus passim.* quas in materia Appellationum, in quibus causis Appellatio locum habeat, una serie collegit Bœckeln *in Addition. ad* Hahn. in Wesenbec. *lib. 49. tit. 13.* Consulat, cui placuerit, Blum. *tit. 44. usque 55.* Roding. *lib. 1. tit. 19. usque 32.* adde *lib. 3. tit. 11. de Inhibitionibus.* Nobis singularia quædam persequi est animus.

Num. 16. De Compulsorialibus notatu digna.

Compulsoriales Literæ cum Processibus Appellationis regulariter decerni solent: Judex à quo, si causam ad Cameram devolutam non esse putat, Actorum editionem plerumque recusat, donec per Compulsoriales repetitas compellatur. Decernuntur itaque *Ulteriores*, & *Adhuc Ulteriores*, vide Blum. *tit. 52.* Roding. *lib. 1. tit. 18. §. 10. seq.* & *lib. 3. tit. 13.* Exceptio est, si ex causis gravioribus non-devolutio fuerit opposita; tum enim hic articulus ante omnia est decidendus: Sæpe tamen usu venit, ut Judici Appellationis opus sit ex Actis prioribus informari, quo magis de devolutione vel non-devolutione certus esse queat. Hinc formula pronunciandi, qua denegatur adhuc petita non-devolutio, & Compulsoriales repetuntur. Recentiori tempore post tertias Compulsoriales, quartas & quintas, repetita aliquoties voce adhuc, informi plane phrasi, decretas fuisse vidimus. Satisne hæc omnia ad mentem Legum, suo loco relinquo, vide *Recess. Imper. 1654. §. 65.* ubi, quando ulteriores Compulsoriales decernendæ sint, clare exprimitur. *Ulterioribus* non inserebatur hucusque pœna gravior, ut in Mandatis fieri solet, sed sub priori pœna simplicium demandabatur Editio Actorum; ex *Stylo* tamen Camerali receptum, ut loco pœnæ gravioris in ulterioribus Editio Actorum *gratuita*, hoc est sumtibus Judicis à quo, injungeretur. *Adhuc Ulte-*

Ulterioribus verò pœna inserebatur aucta parte dimidia, id est 15. Marcarum Auri. [quæ Acta sint edenda, & quomodo Judex in ejusmodi controversiis arbitrium suum interponere debeat, exponit B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 297. §. 17.*]

Arctiores Compulsoriales sub pœna Banni recentioribus temporibus adhuc usitatas fuisse Sententiæ apud Deckherrum testantur, in quibus simul præcipitur Editio Actorum non *gratis*, sed sumtibus Appellantis facienda, quod *miratur* merito Roding. *lib. 3. tit. 13. §. 14.* adde Koch. *ad Ord. Cam. part. 2. tit. 31. num. 29. & ibi notam* Deckherri. Cum enim juxta eundem Roding. *§. 10.* arctiores parum adferant præjudicii, (exempla condemnationis in Bannum nulla reperiuntur) Judex à quo, gratis edere Acta jussus, expectare poterit impune arctiores

Hodie, loco pœnæ Banni sub graviori pœna Pecuniaria Fisco Imperiali soli addicenda (nam præcedentes etiam parti pro dimidia debentur) præmissa condemnatione in pœnam simplicium, Actorum Editio mandari poterit: quæ via cum Legibus Imperii convenit optimè. Nam licet *Edictum illud Imperatorium*, de quo mentio fit *in Ordinat. Camer. part. 2. tit. 31. §. 10.* qui *in Concepto* est *tit. 34. §. 11.* nondum fuerit publicatum, res ipsa tamen *in Recess. Imper. 1654. §. 61.* communi Ordinum consensu placuit: neque erraturus est, qui Fiscalis Actionem ex dicto Recessu Imperii fundatam esse assereret. Injuste enim recusat Judex inferior Editionem Actorum vel Rationum Decidendi, prætextu non-Devolutionis vel Desertionis, de qua cognoscere non est Judicis à quo, sed superioris, Mev. [*part. 1. decis. 190.*] *part. 3. decis. 221.* Præstaret autem ulterioribus Compulsorialibus semper addi etiam ex officio Citationem ad videndum se incidisse in pœnam simplicium, conf. Roding. *dict. tit. 13. §. 14.* Blum. *tit. 52. num. 14. 15.* Gail. *lib. 1. obs. 134. num. 3. seq.* (d)

(d) *Hæc omnia per* Conclusum Collegii 16. Februar. 1715. *ad certam deducta sunt regulam, ut scilicet in posterum post Compulsoriales* simplices, *si Judex moram faceret in edendis Actis, Compulsoriales* non Ulteriores (*utpote quæ tantum ob defectum aliquem in Actis, vel Rationum Decidendi, petenda*) sed Arctiores, *sub pœna 20. Marcarum Auri, decerni deberent, unà cum* Cita-

Citatione ad videndum se incidisse in pœnam simplicium. Salvo tamen Judicii arbitrio, si pro ratione circumstantiarum ulterioribus *sub comminatione pœna simplicium uti velit, in quibus tamen Clausula* gratis *esset omittenda.*

Num. 17. Remedia contra Sententias non appellabiles.

Si Summa non est appellabilis, vel qualitas Sententiæ impedit Appellationem, datur gravatis coram priori Judice Remedium *Revisionis*, alicubi *Leuterationis* vel *Super-Leuterationis*. [vide Textor. *ad Recess. Imper. Noviss. disputat. 13. thes. 23. seq.*] Id si negetur, in Camera decernuntur Mandata de concedendo Revisionem [vel Transmissionem Actorum] Sine Clausula, *Recess. Imper. 1654. §. 113.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 6. §. 32.* Blum. *tit. 46. num. 15.* [conf. *infrà Sect. II. §. VI. num. 37.*] Ubicunque enim Cameræ Jurisdictio fundata non est quoad causam principalem, poterit tamen fundari in accessoriis, quoad modum procedendi, si à Judice inferiore negentur Remedia Juris legitima; Nam denegando ea, Judex denegatæ Justitiæ fit reus, Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 3. §. 1. num. 4. pag. 86.* & *cap. 6. §. 32. num. 4. pag. 556.* succurrere autem injustè gravatis ab inferiore Judice, officium est superioris.

Num. 18. Quando sine Appellationis Processu Judex inferior jubetur Gravamen tollere.

Animadvertimus nonnunquam Appellationes interpositas à Sententiis Interlocutoriis, Gravamine existente quidem justo, sed per Judicem priorem reparabili, non fuisse receptas, Decreto tamen Extrajudiciali denegatorio appendicem additum, qua Judex inferior de tollendo Gravamine instrueretur, quem modum abbreviandi lites utilissimum censet Mev. *part. 2. decis. 374. seq.* adde *part. 2. decis. 277. part. 4. decis. 29. & 124.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 7. part. 2. §. 23. pag. 645.* Neque de fundata Jurisdictione Cameræ ante decretos Processus dubium fore existimo, cum per introductionem Appellationis Judicis Superioris Officium, quod est generale, pro re nata exerceri queat, vide *suprà Auctar. VII.* Et in Causis Executionum à Camera demandatarum si ab excessu Executionis, vel à Decreto quodam Commissariorum à Camera delegatorum, Appellatio interponatur, iste modus sæpe fuit utiliter adhibitus, testantibus Decretis Extrajudicialibus, quæ *in Manipulo variorum Decretorum Extrajudicia-*

lium

lium adjuncto *Appendici VIII. hujus Commentationis* conspicientur. [conf. *suprà Auctar. VII.*]

Inter calliditates Advocatorum licitasque circumventiones refertur, ut gravatus in Sententia, vidensque adversarium æque, vel magis gravatum esse, appellet in continenti, expectetque dum alter, Appellationem illius sibi quoque profuturam putans, peculiarem Provocationem negligat. [conf. B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 67.*] Tum verò effluxo Fatali, ille Appellationem suam deserat, & sic Sententia vires Rei judicatæ nanciscatur. Multi hoc suo damno fuere experti, & parcere Sumtibus Appellationis peculiaris, non est nisi imperitorum.

Num. 19. Quomodo adversarii Appellatio eludatur. Cautela Advocatorum.

Similis est imperitia si quis à Sententia appellare neglexisset, à Judice declarationem expectans, tum verò à lata confirmatoria voluerit appellare, vide Deckher. ad Koch. *Commentar. ad Ord. Cam. part. 2. tit. 28. num. 57. seq.* [adde Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 49. tit. 4. §. 8.* Stryk. *Introduct. ad Prax. Forens. cap. 23. §. 2.*] Neque etiam Appellationis beneficio fruetur, qui post Sententiam latam, Transactionis spe obdormierit, & interim Fatalia neglexerit, postea à die ruptæ concordiæ Appellationem repetiturus, Koch. *ad part. 2. tit. 29. num. 14.* Gail. *lib. 1. obs. 140. num. 8. 9.* [vide Mev *part. 4. decis. 330.* ubi de Restitutione in integrum, & *part. 3. decis. 410.* singularem huc pertinentem quæstionem proponit B. Auctor. *suprà Auctar. XX.*]

Num. 20. Aliæ Cautelæ Appellantibus observandæ. Ne expectent declarationem Judicis inferioris. Ne spe concordiæ Fatalia labi sinant.

De adhæsione notandum est, quod fieri debeat intra Decendium, alias respectu adhærentis Sententia vires Rei judicatæ nanciscetur, Mev. *part. 5. decis. 86.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 4. §. 1. num. 4.* & *Decis. 1474.* Ant. Fab. *lib. 7. tit. 26. definit. 20.* Gylman *in Præjudic. Rubr. Appellatio in genere. vers. Appellatio quatenus communis.* Distinguit Gailius inter adhæsionem partis appellatæ & tertii, *lib. 1. obs. 122. & obs. 70. num. 9.* [& Mynsing. *centur. 2. obs. 21.*] quem sequitur Mev. *part. 1. decis. 158.* & *part. 5. dict. decis. 86.* Lauterbach. *tit. ff. de Appellat. §. 13. in fin.* Ergò appellata pars adhærere poterit in Appellatorio Judicio sine periculo elapsi Fatalis Decendii, vide *l. 39. princ. Cod. de Appellat. &*

Num. 21. De adhæsione Appellationis notanda.

Relat. l.1.Cod. si unus ex pluribus appellav. l.29. §. 1.ff. de Minor. Boër. *Decis.73.* Lauterbach. *lib. 49. tit. 1. §. 14.* Eo respicere videtur etiam *Recess. Imper. 1654. §.* Es sollen und mögen auch 2c. *75. & praeced. §.74.* vide Dr. Franzii, JCti Giessensis, *Disputat. de Commodis & Incommodis ex Adhaes. Appellat.* ubi materia Adhaesionis pluribus distinctè explicatur. [Textor. *disputat. de Beneficio adhaerendi,* quae est inter Academicas *tom. 1. disputat. 37.* adde B. Auctor. *tom 1. Consultat. Forens. 18.* ubi de differentia inter adhaesionem & interventionem in Causis Appellationum latius agit.]

Num. 22. De Ratihabitione Appellationis.

De Ratihabitione Appellationis nota: quod fieri queat per consortem litis, vel eum qui alias causam habet communem, ex. gr. Dominum in causa Subditorum, Auctorem rei venditae, Fidejussorem, &c. [conf. omninò B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 55. & 103.* ubi docet Appellationem unius Consortis non tantum proficere iis, qui non appellaverunt, vel Appellationem deseruerunt, sed etiam alteri Consorti, qui alio jam usus fuit Remedio, adde *part. 2. Observat. Forens. 126.*] aliud dicendum, si quis Jure separato nititur, is enim principaliter debet appellare, Gail. & Mev. *dict. loc.* Tennagel. *de decernend Process. class. 4. cap. 2.* Lauterbach. *lib. 49. tit. 1. §. 13. seq.* [conf. B. Auctor. *Symphorem. tom. 1. Consultat. Forens. 18. pag. 434.*]

Num. 23. Desertionem & non Devolutionem Judex ex officio attendit.

Desertionem Appellationis & non devolutionem Judicem ex officio respicere & desuper pronunciare teneri, etsi Appellatus non exceperit, Camerae Assessores & JCti statuerunt, vide Koch. *Commentar. ad Ord. Cam. part. 2. tit. 28. num. 45. seq. & ibi notam* Deckherri. [adde Roding *lib. 1. tit. 25. §. 4. & tit. 32. §. 4.* Gail. *lib. 1. obs. 137.* Mev. *part. 1. decis. 11. num. 2.* quoties tamen de culpa Appellantis non aperte constat, contra desertionem pronunciandum esse docet B. Auctor. *Symphorem. tom. 1. Consultat. Forens. 34. pag 748.*]

Num. 24. Judex quando in causa principali pronun-

Judicem omisso articulo Appellationis ab interlocutoria Sententia ad petitionem Appellati, (quae est insignis cautela) invito etiam Appellante, in causa principali progredi & pronunciare posse,

posse, definit Gail. *lib. 1. obs. 136.* Koch. *Commentar. ad Ord. Cam. part. 2. tit. 29. num. 35.* [conf. B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 75.* ubi plenius hæc quæstio discutitur.] Multa ejus rei in Camera extant exempla. Quid si causa deserta sit, vel non devoluta? vide Gail. *obs. seq. 137.* plura de desertione occurrent *infrà Sect. II. §. 4. num. 7.* [& *§. 6. num. 54. seqq.*]

ciet omisso Articulo Appellationis.

§ XIV.

Num. 1. Transitus ad Causas in quibus Jurisdictio Cameræ fundata non est.

Num. 2. Sententiæ non-devolutoriæ quæ sit causa.

Dicendum tandem est de Jurisdictione Cameræ *Negativè.* Id est, de Causis in quibus non est fundata Jurisdictio hujus Supremi Judicii. Tametsi verò extrajudicialiter ad Narrata Partis speciosè formata decreti fuerint Processus, nihilominùs re examinata Judiciali Relatione, sequitur Sententia non-devolutoria in Causis Appellationum, in Causis Mandatorum, Mandati Cassatoria. [juncta condemnatione in Expensas, Roding *lib. 1. tit. 5. §. 7.*] *(a)* Ad Appellationes hic præcipue respicimus, facili applicatione ad Mandata, cum sit eadem ratio, Formula tantum diversa pronunciandi. Sive autem Jure communi prohibita sit Appellatio, sive Jure speciali, puta Camerali, nihil interest ad non-devolutoriam Sententiam: Recensentur ejusmodi causæ apud Blum. *tit. 43. & 46.* Roding. *lib. 1. tit. 31.* Operæ pretium esse duxi Capita illa Blumii examinare, quorum illud, *tit. 43.* agit de prohibita Appellatione ex Jure speciali, ob naturam objecti, hoc verò *tit. 46.* de Jure communi, vel ob Privilegium. Immiscentur tamen etiam hic causæ in *tit. 43.* recensitæ. Inscriptio *tit. 46.* sonat affirmativè, tractatio verò usque ad *num. 65.* negativè. Erunt ergò nostræ inspectionis *Membra Duo,* unum considerabit Causas non appellabiles *tit. 46.* expositas, alterum eas quæ speciali Jure ob Qualitatem Causæ ad Cameram non devolvuntur *tit. 43.* vide *suprà Auctar. VIII.*

(a) *An dicere possit Judex superior Appellationem non devolutam ob defectum Gravaminum Appellationis? Processus decernuntur, uti fieri solet, in Senatu Extrajudiciali, nullo in Formalibus defectu deprehenso, sed Gravaminibus leviter, vel, ut cum Lege loquar,* Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 22. §. 10. *sine scrupulositate examinatis. Causa deinde ad Sententiam instructa si Senatus*

Definitivarum deprehenderit Gravamina esse Actû contraria, non fundata, an ad non-devolutoriam procedere possit, an praecisè Confirmatoriam pronunciare debeat? hic est quaestionis status. Pessimè quandoque abuti litigantes beneficio saluberrimo Appellationis, ut adversarium multis sumtibus diu multumque vexent, litem involvant, victorem in prima Instantia fructu Sententiae carere faciant, id equidem toto die experimur, cum multa sciant esse & in Judicii Cameralis Constitutione impedimenta, & ipsi Appellantes nova procreare norint; quò tardius causa post Processus semel decretos Definitivâ Sententiâ terminari queat. Licet autem hoc fiat tandem, quotusquisque est, qui Remedio Restitutionis in integrum plerumque ex Causis Lege Camerali minimè fundatis, uti non audeat. Temporis trahendi studiosissimi sunt Appellantes. Interim aliquid fit. *Abest vel moritur hic, [aut] ille; succedit alius recenter informandus, vel qui litem sustinere nequit, & similia infinita. Optandum esset itaque, ut monitum* Gailii lib. 1. obs. 128. num. 5. *frequentiorem ad usum produci posset. Sed, quod non fiat, causa sunt plures, tum Partium tum Judicium, in priori Instantia Causam non clarè distinctèque instruentium, vel ut id fiat non curantium: in secunda Instantia Advocatorum, qui operam suam numero & prolixitate Scriptorum pessimo consilio metiuntur. Neque etiam excludere velim moram ipsius Judicii. Laborum concatenata moles, mox Judicialium, mox Extrajudicialium, sive Supplicationum, in quibus sunt sepè maximè ardua & difficillima trallationis, Senatuum, & quod impedimentum non leve adfert, Referentium mutatio ab extrajudiciali tractatione ad judicialem, aliaque plura, quibus Remedium facile adferri nequit.* (vide quae dixi suprà §.10 num. 18. pag. 80. vers. Ad finiendas &c.) *Igitur ad propositam quaestionem ut descendam:* Primò *verum est, quod non-devolutoria Sententia Cameralis pronuncietur, si Camerae Jurisdictionem non fundatam agnoscit Judex, vel quod obstet Summa appellabilis, vel Privilegium, vel quod Causa & Sententiae à qua natura, in judiciali examine detecta, Appellationem non admittat, qua de re hucusque in Commentatione actum fuit. Quoniam verò* Secundò *Causae vel Sententiae qualitas terminos non habet adeò angustos, qui sint vel Interlocutionis simplicis, vel Rei judicatae, sive ut loquuntur, inhaesivitatis, vel deficientis Summae appellabilis, vel Possessorii momentanei, vel Privilegii, in quibus terminis sese continere debeat non-devolutionis effectus, sed possunt esse plures rationes ob quas superior Judex non devolutam ad se Appellationem dicere queat; Hinc universaliter inficias ire nolim, quod non etiam ob Gravaminum defectum non-devolutoriam Sententiam ferre possit Judex, si ita suadeant circumstantiae. [utilitatem hujus quaestionis collige* ex traditis B. Auctor. infrà num. 14. *junct.* Sect. II. §. 6. num. 55.] *Est enim tanta Rerum Judicialium & Circumstantiarum varietas & vicissitudo, ut Judici superiori in pronunciandi Formulis arbitrium,* Justi-

Justitia de cætero salva, constrictum esse, vel arctari debere affirmare non ausim. [conf. suprà Auctar. VIII.]

Membrum I.

Appellare non licet à Sententiis eorum qui habent Privilegia de non appellando. De his actum est *§. præced. XIII.* De *Querela Nullitatis* hic dicendum. [quam variis Observationibus illustrat B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 34.*] Indistinctè eam admittit Blumius *tit. 46. num. 3.* auctore Gailio *lib. 1. obs. 135.* qui hic est adhibendus. Constans est Cameralium JCtorum sententia, distincta esse Remedia *Appellationis* & *Nullitatis*, uno prohibito, non cessare alterum, distincta etiam capita *Ordinationis Cameralis part. 2. tit. 31. usque 34.* & *part. 3. tit. 34. usque 38.* qui agunt de Appellatione, & *tit. 40. part. 3.* ubi de Nullitatis Processu. Exempla quoque decretorum Processuum ad videndum deduci principaliter Nullitates, Privilegio quocunque de non appellando non obstante, antiqua & recentior Praxis Imperialium Judiciorum præbet complura, vide Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 49. tit. 2. §. 7.* Mev. *part. 1. decis. 89. part. 3. decis. 54.* & *part. 8. decis. 133.* Non existimo in mentem venturum cuiquam, ac si licitum esset per Querelam Nullitatis Privilegium de non appellando eludere, hoc est sufficere si Advocatus Rubricam Supplicæ & Narrata ad Nullitates dirigat, utendo, loco Gravaminum *Iniquitatis*, voce *Nullitatum.* Nam licet hoc antiquiore tempore admissum fuerit forte, ea ratione, quod juxta Petiti & Actionis Qualitatem Jurisdictio fundari posset; absit tamen ut nos ita sentiamus. Examinantur imprimis ejusmodi Supplicæ, & nisi deprehendantur Nullitates Processus veræ, & probabiliter ostensæ, denegatur Petitum. Iniquitas enim Sententiæ pro Nullitate non habetur. Quid sit Nullitas vera, quæ locum faciat querelæ principaliter instituendæ, nolo hic exponere, sufficiunt ea in re *aliorum Commentarii* præcipue *Vantii* & *Altimari*, cujus *Opus Collectaneorum* instar esse potest. Blumius hoc caput tractavit *tit. 56.* Roding. *lib. 1. tit. 19. §. 43. seqq.* & *tit. 33.* & *lib. 3. tit. 11. §. 62.* accuratius Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 49. tit. 8.* [conf. B. Auctor. *part. 1.*

Num. 3. Examen Tituli XLVI. in Blumio. De Appellatione prohibitâ, si Privilegium obstet.

Num. 4. An & Querelæ Nullitatis obstet Privilegium? Neg.

Num. 5. Nullitas debet esse vera & evidens.

part. 1. Observat. Forens. 34. & 108. & *Symphorem. tom. 1. Consultat. 43. pag. 1129.* adde Maurit. *Consil. Chilon. 7.*]

Num. 6. Summa 400. Imperialium adesse debet si de Nullitate instituatur Querela.

Porrò, cum *in Recessu Imperii 1570. §. 69.* vid. *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 31. §. 5.* Summa Appellationis, quæ tunc erat 300. Floren. Sortis, etiam ad Querelam Nullitatis sit extensa, rectè fiet hæc extensio etiam quoad Summam auctam *in Novissimo Recessu 1654. §. 112.* [conf. *suprà §. 13. num. 2. & 13.*] 400. Imperialium, dari enim ratio diversitatis nequit adæquata. Aliud omninò dicendum circa Summam Privilegii. Igitur Querela Nullitatis, vide *suprà §. 13.* admittetur in Summa Privilegii, quatenus Summam Ordinationis excedit, vide Blum. *tit. 56. num. 16.* Roding. *lib. 1. tit. 21. §. 5.* junct. *tit. 33.* Lauterbach. *lib. 49. tit. 2. §. 7.*

Num. 7. Quid si Privilegium de non appellando loquatur, etiam de Nullitatis Querela.

Quid autem si in Privilegio de non appellando excepta etiam sit Querela Nullitatis? Suadet hanc cautelam Gailius *dict. obs. 135. num. 8.* [Hiltrop. *Process. Judiciar. part. 4. tit. 17. num. 30.*] Egregiam verò cautelam ut sibi quis prospiciat Privilegio ad Nullitates sine metu correctionis committendas! Verum enim verò male ita intelligitur Gailius, neque ea potest esse clausulæ ejusmodi Privilegio insertæ vis ac potestas. Id tantum intenderetur, ne ob quamcunque allegationem Nullitatis, vide *suprà num. 5.* Privilegium de non appellando infringatur, neque alia fuit mens Gailii. Quid enim si incompetentia Judicis accusetur? Ordo Processus turbatus: Initium factum ab Executione: non auditus Reus condemnatus adversus Leges expressas, hoc est, Jus in thesi pronunciatum: & similia? Tu dicis, non esse præsumendum ut talia committantur. Ego respondeo, non esse etiam præsumendum ut ad talia facta tuenda Privilegium valere possit. Quis enim non erubesceret contra querelas ejusmodi præsidium quærere vel per Privilegii alicujus petitionem, vel per concessi Privilegii adeo violentam interpretationem.

Credo sanè, nec ipsum Knichenium, qui *in tractat. de Saxonico non Provocandi Jure & Privilegio num. 56. seqq. pag. 292.* Sententias à quibus appellare non licet ita describit, *ut earum effectus miraculo veluti adscribatur, eo quod æquent quadrata rotundis,*

faciant

faciant ex nihilo aliquid: ex non vero, verum: ex non ente, ens: non Jure, Jus: non justo, justum: nigra vertant in candida & contra: hinc reddatur Filius qui talis non est, qui nunquam Pater fuit, per alteram naturam Pater creetur: non tamen, addit *num. 62.* essentialiter. sed solum quoad effectum. Credo, inquam, *Knichenium* in omnibus istis miraculosis & hyperbolicis effectibus non voluisse comprehendere Nullitates [insanabiles] apertas, ex. gr. ut fiat Judex ex non competente competens; ut condemnetur non citatus, non auditus: ut Sententia feratur extra Acta, vel ex Actis mutilatis, & quæ sunt aliæ Nullitates omni rationi sanæ & Legibus adversæ. Talis enim Privilegii sensus esset calumniatorius, omne Jus & Justitiam evertens, Christiano Judice & JCto indignus. Neque eò quadrant omnes rationes, quas in medium protulit *Knichenius*, pro excludenda Nullitatis Querela *num. 100. usque 135. pag. 282* post recensita antea *num. 53. seqq.* argumenta contraria.

Ratio secunda *num. 102.* quod Principis Gratia non debeat esse illusoria, nostram thesin potius confirmat. tunc enim illuderetur verè, si ad Nullitates tales enormes extenderetur Privilegium. Cum alius non sit sensus ullius Privilegii Appellationem nulla ratione, in keinerley Weise/ admittentis, vide Knichen. *dict. loc. num. 118.* quam ne sub Nullitatis specie externa Privilegio fieret præjudicium. Neque si vel maxime Casus Nullitatis in aliquo Privilegio reperiretur expressus, ad ejusmodi Nullitates extendi posset. Reperis fortè: Quod enormes Nullitates hic suppositæ existere nequeant: Ego repono: si non existunt, cessare quæstionem: Loquor in hypothesi, quam si concesseris, meam laudabis sententiam; sin minus, scire vellem qua conscientiâ sensum istum Privilegio affingere velis? Quæris: [cum Lynckero *Decis. Jenens. 893.*] An unquam in Camera talis extiterit casus deprehensæ & per Sententiam reformatæ Nullitatis? Respondeo: Cum omnis mea ratiocinatio sit hypothetica, non opus esse exemplis in actum deductis. Sufficere regulam probatam, Exceptionis probationem, quæ in Privilegio fundatur, incumbere tibi. Nemo enim omnes Causas in Camera introductas earumque Merita scire potest.

potest. Deinde, quæstio nostra incidit plerumque circa decernendos Processus, & Exceptiones non devolutionis. In progressu causæ, si falsitas querelæ sit aperta, remittetur causa absque dubio ad Forum privilegiatum, etiam cum pœna Actoris, si de temeritate ejus & calumnia constiterit. Decretorum verò Processuum super Nullitatibus contra Judices privilegiatos complura in Camera extant exempla. Pauciora quidem contra *Saxonica Judicia*, non tamen nulla. Vide de Saxonico Privilegio & ejus extensione quæ habet Lynckerus *ad Aur. Bull. artic. 17.* Anno 1596. 8. April. reproducta fuit *Citatio super Nullitatibus cum Compulsorialibus* in causa *Alberti Comitis Schwarzburgici* contra *Duces Saxoniæ*, quia in Curia Provinciali Jenensi, Vasallo Schwarzburgico à Sententia Comitis Appellationis Processus fuerant decreti; Erat hic quæstio de Competentia. Actorum Editio etiam facta, licet cum Protestatione, Cameræ Imperiali, 13. Januar. 1601. post Arctiores Compulsoriales decretas 17. August. 1599. deinde res composita. Anno 1597. reproducta similis Citatio cum Compulsorialibus, ob Incompetentiam Fori, in causa *Wolfgangi Comitis in Barby* contra *Duces Saxoniæ Lineæ Coburgicæ*, quia Actione Personali conventus erat coram ipsis, & Processus ab Executione incœptus. Hæc causa deinde interventu Commissariorum Cæsareorum Electoris Brandenburgici & Ducis Henrici Julii Brunswicensis (quam Commissionem Imperator Rudolphus salva litis Cameralis pendentia decreverat) fuit composita. Rescriptum Imperatorium, in quo de prædicta Commissione Camera redditur certior, est datum Pragæ 11. Septembr. 1597. Alia exempla recensentur in Præjudiciis apud Gylmannum *tom. 3. Rubr. Privilegium. pag. 272.* Quemadmodum igitur Citationes ejusmodi nunquam sine causa verosimiliter probata decernuntur; ita, si Privilegium objiciatur, & Editio Actorum recusetur, non potest non fieri, quin Compulsoriales Arctiores emaneant, & in eo tramite, pro tuenda auctoritate Judicii pergatur, quam si Imperii Status negligere velint & despicere, præstaret, ut Judicium tolleretur plane. Inquis: Præsumtionem semper debere esse pro Judice Privilegiato, quod

quod legitimè processerit, proinde eum Jure denegare Editionem Actorum. Ego dico, præsumtionem esse debere non minorem pro Judice Camerali, quod non sine causa Processus decreverit, & quod editis pro Informatione pleniore Actis, si Querelam Nullitatis non fundatam esse deprehenditur, Causam sit remissurus, addita etiam, *ut suprà monui*, Pœna contra Actorem. Optandum esset equidem, ne ullibi in Imperii Statuum Judiciis Nullitates committerentur & in Supremis Judiciis audirentur. Tantum interest Reipublicæ ut Judicia bene constituantur juxta monitum *Recess. Imper. Noviss. §. 108.* Non agit Camera Imperialis, istiusmodi Querelis existentibus, Privilegiorum interpretem, sed ne perperam applicentur, cavet, quod est Officii Judicis, conf. Roding. *lib. 1. tit. 19. §. 51.* Ubicunque preces alicujus circa Nullitates dubii quid habent, cautè procedit Judicium Camerale, petendo Literas Informatorias, ut de facto magis instruatur, majorique cum fundamento petitis Processibus vel annuat vel Supplicans repellatur: Mirum sanè foret, si quis Judex Nullitates insanabiles prætextu Privilegii defendere ausus fuerit. Si taceat Judex, neque Literas Informatorias transmittat, quod haud rarò fit facti conscientia, præscriptus est modus procedendi Cameræ *in Recess. Visitat. Noviss. §. 10.* Superest hic animadvertendum, quod interdum Jurisdictio Cameræ fundetur per viam *Mandati Sine Clausula, [de administranda Justitia]* tunc si Privilegiatus opponeret Privilegium de non appellando, haud dubie rejiceretur ista exceptio citra ambages: Accidit hoc plerumque ex imperitia eorum, qui Juris Cameralis, hoc est Imperii Germanici, non nisi perfunctoriam habent notitiam, vide Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 49. tit. 2. §. 7. princ.*

Pergit Blumius *tit. 46. num. 4.* ad reliquas Sententiarum non appellabilium species, nominatque in præcipuis *Interlocutorias*, Gravamen non continentes tale, quod per Appellationem sequentem à Definitiva reparari queat: Thesis rectè sese habet, vide Lauterbach. *dict. lib. 49. tit. 5. §. 2.* [Maurit. *Consil. Chilon. 20. num. 12. seqq.*] Solent Judices inferiores Interlocutoriæ

Num. 8. De Sententiis Interlocutoriis.

T Sen-

Sententiæ verba quædam inserere, quæ speciem externam Gravaminis præsentis non præ se ferunt, sed si Appellatio omittatur, statim & Judex & Pars ad Rem judicatam sunt provocaturi. Cum itaque mens Judicis non semper pateat, tutius est appellare. Exempla verò subjecta à Blumio *num. 6.* ex Auctore *Præjudiciorum* apud Gylman. [vel Roding. *lib. 1. tit. 19.*] desumta, continent causas absque dubio appellabiles. Quantum Præjudicii & Gravaminis insit Sententiæ, quæ declarat *Fidejussores idoneos*, [Roding. *citat. loc. §. 27.*] quæ *Actorum Copiam denegat*, [Roding. *citat. loc. §. 24.*] quæ *evocat Reum ad locum non tutum*, quæ *rejicit Exceptiones contra Formam Processus*, [Roding. *citat. loc. dict. §. 27.*] quæ *admittit Libellum ineptum* hoc est confusum, perplexum, ex quo, quid, & ex qua causa aliquid petatur non intelligitur: tandem Sententiæ, quæ *Exceptionem Fori incompetentis rejicit*: (*b*) [Roding. *citat. loc. §. 33.*] Nemo in Praxi versatus non intelligit. Ab istiusmodi Sententiis Appellationes toto die recipiuntur. Ita si cui objiceretur *Exceptio Præscriptionis*, quæ tamen neque haberet initium justum neque cursum, Judex tamen per Sententiam injungeret Actori, ut elideret istam Exceptionem melius, vel si injunxisset Judex *Probationem superfluam* ejus scil. quod Appellans dicit satis esse probatum: vel si juberetur aliquis *Probationem Negativæ*: [vide Coccej. *Disputat. de directa Negativæ Probatione, volum. 2. disputat. 8.*] vel *ejus* quod *probatum nihil relevaret*, & similia hæc sane Sententia Gravamen contineret appellabile, etsi speciem haberet Interlocutoriæ, atque ita de aliis sentiendum. Igitur quæcunque Sententia Interlocutoria in causa principali adfert parti præjudicium, habetur merito pro appellabili.

(*b*) *Neque enim Privilegium valere potest ut Judex incompetens per Sententiam declarari possit pro competente remota Appellatione. Quodsi prohibeatur Appellatio in Privilegio, à Sententiis Interlocutoriis in puncto Fori latis, haud dubie non intelligetur Incompetentia aperta, sed Exceptionis frivolæ rejectio.*

Num. 9. De Summa appellabili remissivè.

De *Summa appellabili* agit Blum. *tit. 46. num. 7. usque 54.* Nos hanc materiam cum Observationibus nonnullis *suprà* [*§. 13. num. 3.* & *h. §. 14. num. 6.*] anticipavimus. Cætera ex textu Legum

Legum sunt clara. Quod habet Blum. *num. 45.* de Summa arbitrio Judicis relicta, intellige in Causis Injuriarum, clarius *ex SCto Camerali de Anno 1603.* [*suprà §. 13. num. 3.*] allegato percipitur, vel ex Denaisio [*tit. 29. §. 8. seqq.*] qui commendandus magnopere, quia præter Assessorium Officium, elegantiora Studia cum Camerali Jurisprudentia conjunxit, Legesque sui temporis stylo Latino cultissimo, & accurata cum claritate tradidit. Quid si Summa quidem sit appellabilis, sed modus appellandi non observatus? vide Deckher. *in Relat. 21. num. 6. seqq.* nos *suprà §. 13. num. 3.*

Quarto loco *tit. 46. num. 55.* Blumius excipit à beneficio Appellationis Sententias in *Possessorio momentaneo* latas, quem casum plenius tractat Locupletator Rodingii *lib. 1. tit. 31. §. 11. seqq.* Lauterbach. *dict. tit. 5. §. 12.* Vera est sententia in thesi, quia Sententia in momentaneo nihil præjudicii adferre debet Parti, vel modicum, per definitivam facile reparabile, vide Mev. *part. 1. decis. 25. & 46.* Lyncker. *Decis. 492.* [B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 131.* & *Symphorem. tom. 2. Consultat. 2. pag. 569.* item *Consultat. 19. pag. 900. Consultat. 22. pag. 1001.*] Ad quietem publicam conservandam, ne ad facta prosiliant partes, & ubi in mora est periculum, comparatæ esse debent tales Sententiæ, ubi non inveniuntur hæ circumstantiæ, in ordinario Possessorio Judex cognoscere debet potius vel Petitorium definire. [adde B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 397. §. 5. seq.*] Quantus abusus in Judiciis sit istiusmodi Sententiarum in Summariissimo vel Provisionalium describi vix potest. Eò nimirum deventum est, ut in Libello dirigatur petitum ad Summarium, ubi nihil est momentanei, in Possessorio, ubi Possessio est nulla, per modum Provisionis, ubi ea locum non habet. Ea est partium audacia, ut apud Judicem, vel eum ex Jurisperitis, cujus utitur consilio, qui quandoque se notum esse partibus non indignatur, laborent, ut in Sententiæ Formulam vocabulum aliquod, quod Summariissimi quid vel Provisionalis sonet, ingrediatur, hoc verò si obtinuerint, ab Appellatione tutos se esse existiment, existente cumprimis Privilegio expresso

Num. 10. De Sententiis Possessor Summariissimi & Provisionalibus. De earum abusibus rectoque usu.

presso de non appellando à Sententiis Possessoriis & Provisionalibus, de reparatione Præjudicii in Ordinario vel Petitorio securi, cujus Protractio ad Calendas Græcas, industriæ relinquitur Advocati unius vel plurium largiter honoratorum Prudentis verò & Religiosi est Judicis, monita observare Præclarissimi JCti Mevii *part. 9. decis. 14.* ne sub pallio Possessorii Summariissimi parti fiat injuria, quem locum ut tales Judices præ oculis habeant optarem. De Sententiis Provisionalibus Excellentissimus Leodiensium Papinianus Carolus de Mean. *Obs. 22. num. 1.* (hoc elogio insignitus à JCto Belga Stockmanno *de Jure Devolutionis part. 1. cap. 5. num. 5.*) pariter docet, (cujus monita diligenter observanda forent *Judicibus Leodiensibus*, cumprimis Ecclesiasticis, quorum Sententiis plerumque voculam provisionis insertam esse deprehenditur, licet minimè locus fuerit provisioni) verba Judicis efficere non posse, ut Sententia Definitiva sit Interlocutoria, hoc est in Possessorio Summario, vel Provisionalis, non enim attendi debet Judicis Sententia, sed natura rei adductæ in Judicio, quam non mutat aut mutare potest æstimatio Judicis; allegat ibidem Meanus Felinum *num. 4. ad cap. Significante. 34. X. de Rescript.* qui tamen locus nonnisi argumentum aliquod longe petitum continet, vide inprimis Anton. Merendam *lib. 24. controvers. 39.* Cancer. *variar. Resolut. part. 3. cap. 18.* ubi multa notatu digna hac de materia invenies, adde Mevium *part. 1. decis. 23.* & *part. 3. decis. 376.* & Petri Rebuffi Galliæ JCti *Tractatum celebrem de Sententiis Præjudicialibus seu Provisionalibus*, qui extat *in Commentar. ad Constitut. Regias tom. I. in fol.* postea separatim excusus *Coloniæ 1595. 8vo.* Cujus tractatus *Præfatio* huc pertinet potissimum, reliqua ad Galliæ Leges magis spectant. *De Remediis contra Sententias Præjudiciales vel damnosas Executiones* inscriptus est tractatus Celebris JCti Vincentii Carocii, *Neapoli Anno 1621. in 4to.* & alibi impressus.

Num. 11. Appellatio à Sententiis in ordinario Possessorio latis admittitur.

Quemadmodum autem Judicii momentanei à Possessorio plenario differentia est permagna, [de qua plenius egit B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 4.* adde Salgado *de Protect. Regia lib. 3. cap. 12.*] vide Brunneman. *Process. Civil. cap. 1. num. 48.* Berger.

Elect.

Elect. Disceptat. Forens. ad Ordinat. Processs. Saxon. tit. 5. obs. 4. Gail. *de Pignorat. obs. 3. num. 3.* Ita communi JCtorum calculo admittitur à *Sententia plenarii Possessorii* Appellatio, quos sequitur Blum. *tit. 46. num. 55.* Ratio est evidens, quia plenarium Possessorium cum Petitorio in argumentis & probationibus adeo est conjunctum, ut qui succubuerit in plenario, reparandæ causæ in Petitorio spem si non nullam, saltem dubiam admodum sit habiturus. Hinc etiam cumulatio utriusque adeo est facilis, Lauterbach. *Colleg. Pract. tit. ff. de Interdictis §. 23. seqq.* Quodsi Privilegium vel Statutum excludat Appellationes à Sententiis in Possessorio latis, reservato Petitorio, [vid. *suprà §. 13. num. 12.*] non ambigitur quod etiam intelligatur Possessorium ordinarium. Sed hic cavendum Judici à quo, ne fines Possessorii egrediatur definiendo simul expresè vel tacitè, explicitè vel implicitè quæstionem in Petitorio non facile reparabilem: Exempla vide apud Merend. *lib. 24. dict. controvers. 39. num. 91. 102.* & passim. Urceol. *Consultat. Forens. cap. 48. num. 25.* & *de Transaction. quæst. 70. num. 53. seqq.* [B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 43. 50. 71.* & *part. 2. observat. 131.*]

De Causis *Criminalibus* & *Matrimonialibus* Blumius pauca addit *tit. 46. num. 56.* prohibitam esse Appellationem, dicendum erat ex speciali Jure Camerali, vide Lauterbach. *lib. 49. tit. 5. §. 4. & §. 10.* nam sua natura Appellationem impediri nemo facile existimaverit, vide Mev. *part. 2. decis. 272. & decis. 302.* Lyncker. *Decis. 890.* [conf. B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 108.* ubi de ratione hujus prohibitionis agitur.] Num. 12. De Criminalibus & Matrimonialibus remissivè.

In Causis *Decimarum* non admittit Appellationem Blumius *tit. 46. num. 58.* scil. quia essent Spirituales. Aliud si de Possessione saltem esset quæstio. Scilicet Decimæ sunt res *Spiritualis*, Possessio verò Decimarum est res *temporalis!* Prætereo hic Rerum Spiritualium Appellationes attributas rebus & negotiis mere temporalibus, ad impediendam potestatem Judicum qui non sunt Ordinis Clericalis. Quantum ad Cameræ Jurisdictionem, dicturus sum *in §phi hujus Membro II.* Num. 13. De Causis Decimarum & Spiritualibus.

Num. 14. Sententia de Exequendo quare non admittat Appellationem, ubi de Excessibus Executionum.

Sententia de Exequendo respuit Appellationem ait Blumius *tit. 46. num. 59.* ratio, quia Executio non fit nisi Rei judicatæ. Quodsi Excessus in Executione sit commissus vel præcipitata Executio, non prohibetur Appellatio, Blum. *num. 70. 71.* [Roding. *lib. 1. tit. 9. §. 28.* id quod exemplo confirmat B. Auctor. *part. 3. Observat. Forens. 237.*] vide Mev. *part. 2. decis. 177.* alia Exceptio refertur à Blum. *num. 80.* si denegetur Cautionis præstatio ad Petitorium salvandum. Frequentes de Excessibus Executorum sunt in Camera Querelæ & Appellationes, ad quas plerumque decernuntur Literæ pro Informatione, quandoque exigentibus circumstantiis cum Inhibitione ad tempus, vid. *Recess. Visitat. 1713. §. 1[illegible] & seq.* Est verò Excessus Executionis omne quod Executor facit vel præter vel contra Sententiam ad exequendum remissam. Quæ secundùm eam fiunt, vel tanquam necessaria media ad finem præscriptum, non sunt Excessus, licet sæpe sub ea qualitate accusentur. Tentant omnia qui condemnatos sese vident pro amplianda mora. De corrigendo Executionis Excessu per Decretum Extrajudiciale dixi *suprà §. 13. num. 18.* Quæritur: An Excessus foret si Judex prioris Instantiæ Sententiam suam in Camera confirmatam exequitur, non expectato jussu superioris Judicis? Affirmatur: quia Sententia exequenda non est amplius Judicis inferioris, uti accidit in casu desertæ vel non devolutæ Appellationis, sed Cameralis, cujus est Executio, & multa intervenire possunt adhuc dubia in modo. Cautus tamen erit Judex superior tali casu in Appellatione admittenda, ne causa decisa de novo ad cognitionem trahatur. Præviis Literis Informatoriis à Judice petendis & parti ad respondendum communicandis causa per Decretum Extrajudiciale ad suos limites deduci poterit, vel Judex ut tollat Gravamen, moneri. [vid. *suprà §. 13. num. 18.* & *infrà hic num. 29. in fin.*]

Num. 15. De Appellatione à Gravamine secundo.

Nonò excluditur juxta Blumium *tit. 46. num. 60.* Appellatio à Gravamine primo, si non etiam à *secundo Gravamine* interposita fuerit. Sed distinctione hic opus est. Si de Appellatione interposita Judici à quo constet legitime, non opus est Appella-

tione

tione nova de [eodem] Gravamine iterato, sed petendi Processus cum Mandato Attentatorum Revocatorio. Appellatione non interposita; si post alterum Gravamen demum quis appellare velit, mirum non est si denegetur Processus, conf. Vigel. *Method. Jur. Civil. lib. 2. cap. 17. regul. 1. except. 56.* [Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 3. part. 2. sect. 1. membr. 2. §. 3. num. 19.*]

Decimò, Sententia dicitur non appellabilis, qua decernuntur *Alimenta*, Blum. *tit. 46. num. 61.* Additur Exceptio, si non Officio Judicis sed Jure Actionis petita sint. Ratio Exceptionis, quia Officio Judicis decernuntur Alimenta per modum Provisionis tantum, potestque minui quantitas, imo provisio tolli pro re nata, ejusdem Judicis arbitrio. Si verò Jure Actionis petita sint Alimenta, Sententia infert Gravamen perpetuum, non reparabile nisi per Appellationem: Illustrat hanc materiam *in dicta Præfatione* Rebuffus *de Sentent. præjudicial. seu provisional.* Colerus *tractat. de Alimentis lib. 3. cap. 10. num. 2. seqq.* quem sequitur Brunneman. *Process. Civil. cap. 28. num. 17.* distinguendo inter effectum Appellationis devolutivum & suspensivum, quam Sententiam veram esse puto: adde *dicta suprà de Mandatis Sine Clausula Cas. XXXI. pag. 108.* loco *de Alimentis.* Num. 16. De Sententia in puncto Alimentorum.

Undecimò excluditur Appellatio in Causis *Cambialibus*, Blum. *tit. 46. num. 62.* vid. *Recess. Imper. 1654. §. 107.* Quem textum intelligo non de quibusvis Causis Cambii, sed de talibus quæ in Emporiis & Judiciis Cambialibus tractantur. Multi enim sunt casus ubi in Negotiis Cambii extra Nundinas solennes & Locum Commerciorum celebratis Appellationi locus est futurus. Quid enim si inter Aleatores Cambiales Literæ essent datæ? Quid si Exceptiones aliæ circa Fatalia Cambii, quæ varia esse Tractatus elegans Ludovici vom Wechsel-*Process* ostendit, opponantur? In Saxonicis Judiciis Causas Cambiales etiam in Nundinis solennibus Appellationem non respuere ad superiorem notum est omnibus, qui in eo Foro versantur, sed plerumque est absque effectu, sequente Rescripto Executivo: Und sich das Appelliren nicht irren zu lassen. [conf. B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 136. & 179.*] Num. 17. De Causis Cambialibus.

Exci-

Num. 18. De Judiciis Holsaticis.

Excipit Blum. *tit. 46. num. 63.* Causas *Sleswicenses*, quæ scil. separatæ sunt à Judicio Holsatico communi inter Regem Daniæ & Holsatiæ Ducem Gottorpiensem. Debebat addi ratio, quod Ducatus Sleswicensis sit extra fines Imperii Germanici, unde & Dux Holsatiæ Gottorpiensis in Comitiis Voto & Sessione non gaudet. Ab Holsatiæ Judiciis communibus: dem Hof-Gericht / und Land-Gericht; datur Appellatio ad Cameram in casibus per Privilegium non exceptis, vide Blum. *tit. 47. pag. 375.* Aliud est Judicium Holsaticum quod dicitur *Pinnebergicum*, cujus prima Instantia est *Altonaviæ*, secunda *Glückstadii*, quod nullo fruitur Privilegio, & ab eo Appellationes ad Cameram indistinctè, modo adsit Summa Ordinationis, admittuntur. Differentiam horum Judiciorum non docent Libri, sed Praxis. (c)

(c) Die Herrschafft Pinneberg ist certo modo von den Hertzogthümern Schleßwig/ Hollstein separiret/ weil nicht unbekandt/ daß die Herren Grafen zu Schaumburg diese Herrschafft inne gehabt/ und daß nach des letzteren Absterben selbige vor nicht so gar langen Jahren an die Cron Dännemarck gekommen/ da sie dann ihre separata Jura, als das einzige Jus commune, ihre eigene Gerichts-Ordnung/ und ein absonderliches Ober-Appellations-Gericht behalten/ hingegen in dem Schleßwigischen nur das Dänische Low-Buch/ im Hollsteinischen auf dem Lande das Sächsische / in den Städten das Lübische Recht/ nebst dem Jure Civili, und einer eigenen Landes-Gerichts-Ordnung in Observantz ist; Gleichwie nun die Hertzogthümer gewesen / ehe und bevor die Grafschafft Pinneberg der Cron Dännemarck heimgefallen / so folget / daß / wann allen und jeden Räthen bey der Regierungs-Cantzley zu Glückstadt/ wie auch Præsidenten, Bürgermeistern und Rath in denen Städten der Hertzogthümer etwas anbefohlen wird/ solches nur restrictivè von denenselben zu verstehen/ und nicht weiter zu extendiren/ wie dann auch das Ober-Appellations-Gericht nicht in Räthen / sondern einem Præside, und Assessoribus bestehet.

Num. 19. Sententia Declaratoria prioris sive Inhæsiva.

DecimòTertiò excipitur apud Blum. *tit. 46. num. 64. Sententia prioris Declaratoria*, dicitur alias Inhæsiva. Ratio quia præcedens transit in Rem judicatam. Ergo si Declaratoria plus continet quam præcedens, Appellatio admittitur haud dubiè, vide Mev. *part. 1. decis. 109.* Deci-

Decimò Quartò, *num. 65.* à *Citatione* non dari Appellationem, dubium est nullum. Si Jurisdictio Judicis esset incompetens notorie, Citatio spernitur impune. Licebit tamen etiam appellare, vide Blum. *num. 68.* Et præstat Appellatio si aliquid sit dubii. [vide omninò Roding. *in Pandect. Camer. Mantiss. IX. pag. m. 938.* ubi recensentur Casus. Appellationem à Citatione admittentes.] Num. 20. Appellatio quando à Citatione admittitur.

De *Refutatoriis Apostolis*, de quibus Blum. *num. 66.* dixi *infrà Sect. II. §. 2. num. 11.* Num. 21. A Refutatoriis non est necessum appellare.

Tandem Decimò Sextò, *num. 67.* à *primo Decreto* non admittitur Appellatio juxta Blumium. Hic fuisset explicanda primi Decreti & natura, & usus. Figmentum esse Interpretum sunt qui statuunt, vide Lauterbach. *Colleg. Pract. tit. ff. quib. ex caus. in possess. eatur. §. 3.* vide ibi *§ §. seqq.* Unde patet primi Decreti causam esse contumaciam Rei, contumax verò non appellat, sed purgatione Contumaciæ consulere sibi debet. [*l. 53. ff. de re judicat.*] Hæc est genuina ratio positionis. [conf. infrà B. Auctor. *Animadvers. ad Observat. Magenhorst. 54. & 56.*] Num. 22. Quare non liceat appellare à primo Decreto.

Enarratis XVI. Casibus, qui Appellationem non admittunt, sequuntur apud Blum. *tit. 46. num. 68. seqq. Casus toti dem peculiari observatione*, ut ait, *digni*, in quibus permissa sit Appellatio. Num. 23. Examinantur reliqua in Blumio dicto Capite 46. à num. 68. usque ad finem.

Omnes verò sub generali regula comprehendi, facile est intellectu, nisi inveniantur inter exceptos, neque adeo peculiaris sunt observationis. Casus *Primus* dubio caret, dixi paulò ante *num. 20.* De *Tertio*, *Quarto*, & *Tertio Decimo*, suprà *num. 14.*

Casus *Quintus* rectius ita explicatur: Aut superest Gravamen in Sententia Condemnatoria, quod scil. condemnari non debuerit etiamsi adversarius jurasset, valebit sententia Mynsingeri *centur. 1. observat. 39. & centur. 2. observat. 14.* [Mev. *part. 1. decis. 13. num. 14.*] Aut Sententia, quæ defert Juramentum, est ita comparata, ut condemnatio vel absolutio consequi debeat necessariò. Et tunc sequenda erit sententia *Observationis 24.* Auctoris Cameralis Anonymi, vulgò *Magenhorstianæ.* [conf. *infrà Sect. II. §. 8. num. 7.*] Num. 24. De Sententia quæ ad Juramentum præstitum est lata.

U Casus

Num. 25. Reliqui Casus nihil habent dubitationis.

Casus *Sextus* convenit cum illo de quo suprà *num. 15.* egimus.

Casus *Septimus* incidit in quæstionem domitianam.

Casus *Octavus* & reliqui usque ad *Sextum Decimum* non sunt peculiari observatione digni.

Num. 26. De Appellatione à Sententia quæ denegat Restitut. in integrum, semissivè.

Casus *Secundus num. 69.* inspectionem aliquam meretur: An *à denegata Restitutione admittatur Appellatio?* allegatur *Observatio Magenhorstiana 85.* Nos eam quæstionem *infrà Sect. II. §. 6. num. 40. & seqq.* resolvemus plenius.

Num. 27. Tres alii Casus observatione digni. Primus, si Sententia nitatur certo Jure.

Observationibus Blumii ego addo *tres Casus* frequentes & majore observatione dignos. *Primus* est, si Appellatio interponatur à Sententia quæ Jure certo nititur, vide *l. final. §. 1. ff. de Appellat. recipiend.* Brunneman. *Process. Civil. cap. 28. num. 18.* Merito igitur in Camera aliisque bene constitutis Judiciis Gravamina examinantur, ante quam Processus decernantur. Scrupulositatem prohibent Leges, non tamen volunt lites seri, sed terminari. Olim ad quamlibet Supplicam pro Appellationis Processibus, modo Fatalia recte sese haberent, decernebantur. Novissimo Recessu Imperii constitutum, ut una cum Supplica etiam produceretur Libellus Gravaminum, nullo aliò fine, quam ut examinatis demum Gravaminibus aditus daretur ad Judicium. Ergo si Gravaminum futilitas est in propatulo, si Sententia Jure certo nititur, denegandi sunt Processus. Si videntur esse involuta, decernuntur Literæ pro Informatione, quandoque cum Inhibitione temporaria, *Recess. Visitat. 1713. §. 11.* Memini Cives alicujus Imperialis Civitatis, cum à Magistratu petiissent aliquid, & Magistratus petito annuisset, tamen appellasse ad Cameram. Dici non potest quam ineptæ interdum deprehendantur Appellationes, si Facti Historia, Sententia, & Gravamina conferantur.

Num. 28. De Sententiis in Causis Politicis.

Alter Casus de Sententiis in Causis Politicis *Recess. Imper. Noviss. §. 106.* modum præscribit quomodo sit procedendum, neque excluditur Appellatio simpliciter, ut perverse interdum iste textus allegatur, sed adhibita cautela. Præclare ut omnia alia hanc materiam tractavit Mevius *part. 3. decis. 154.*

Tertius

Tertius Casus est, an etiam à *Decreto Judicis* intermedii, quo post decretos Processus Appellationis *tollitur Inhibitio*, appellare liceat: [adde infrà B. Auctor. *Animadvers. ad Observat. Magenhorst. 25.*] Fit hoc in istis Judiciis, ubi Appellationum Processus, non ut in Camera prævio examine Formalium & aliquali Gravaminum, sed per Judicii Actuarium inconsulto Senatu expediuntur. [vid. *infrà Sect. II. §. 2. num. 4.*] Unde frequentes sequuntur deinde Sententiæ Remissoriæ vel Inhibitionis Cassatoriæ, quæ Judici à quo Executionem permittunt, effectum devolutivum tantum Appellationi interpositæ relinquentes. Sane si id fiat cum Appellantis præjudicio, is utique à tali Decreto appellare poterit, quia injuriam Parti Judex facere non debet. Injuria fit si Appellationis effectus restringitur. Ergo si à tali Decreto ad Cameram appellatur, causæ principalis discussio relinquetur Judici priori, in Camera nulla alia fiet cognitio quam super ea quæstione, an causa sit ejus naturæ, ut Appellatio debeat habere effectum etiam suspensivum. Appellatus si causæ suæ fidat, poterit uti, si velit, cautelâ quam habet Gail. *lib. 1. obs. 136.* ut petat à Judice Camerali Sententiam in causa principali. [adde *suprà §. 13. num. 24.*] Quodsi ex Supplica & Libello liqueat, Judicem à quo parti appellatæ plus justo favisse, & causam ejus qualitatis esse, ut devolutivum tantum effectum Appellatio habere debeat, integrum erit Judici supremo ad abbreviandam litem, Appellationis ambagibus præteritis, per Decretum etiam extrajudiciale Judicem à quo officii sui commonefacere, quod est monitum Mevii *part. 2. decis. 277.* vid. *suprà §. 13. num. 18.* Et ita Processus Appellationis non denegabuntur, sed evitabuntur insigni cum abbreviatione litis. Cui Decreto adjici potest, si ita visum fuerit, clausula, quod alioqui Processus decreti esse debeant. Hanc viam in Camera sæpius placuisse novimus & *Formulæ Decretorum Appendici VI. insertæ* monstrant. Num. 29. Sententia qua tollitur Inhibitio.

Poterant addi Casus plures quos Blumius in suis Observationibus omisit, de Causis *Contributionum, Concursus Creditorum, trium Sententiarum conformium* & similes, sed transeo eas, remit- Num. 30. Alii Casus remissivè recensentur.

tendo Lectorem ad Mevii *Decisiones* ubi *part. 1. decis. 148.* satisfiet in causis Contributionum, *part. 1. decis. 47.* ubi de causis reddendarum Rationum, *part. 1. decis. 106.* ubi de causis Fiscalibus, *part. 1. decis. 210.* ubi de causis Concursus Creditorum, *part. 1. decis. 169.* ubi de causis Ædificiorum. De causis Correctoriis & Emendatoriis, *part. 1. decis. 191.* adde Lyncker. *Decis. 930.* De tribus Sententiis conformibus, Mev. *part. 1. decis. 63.* Lyncker. *Decis. 242.* Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 49. tit. 1. §. 21.* [& *tit. 5. §. 14.*] *Disputatio* Wildvogelii JCti Jenensis *de tribus Sententiis conformibus.* [De causis Tutelaribus vide B. Auctor. *Symphorem. tom. 1. Consultat. 34. pag. 746. seq.* de causis Collectarum, idem *tom. 1. Consultat. 36. pag. 843.* de causis Statum Publicum concernentibus, idem *tom. 1. Consultat. 22.*]

Membrum II.

Num. 31. Causæ in quibus Jurisdictio Cameræ non est fundata ex Jure speciali Camerali.

Blumius *tit. 43.* quatuor Causarum genera recenset, in quibus ex Jure speciali Cameræ Jurisdictio fundata non sit: *Criminales, Matrimoniales, Ecclesiasticæ sive Spirituales, Feudales.*

De *Feudalibus* fundamentum est *in part. 2. Ordinat. Cam. tit. 7.* de cujus interpretatione vel restrictiva vel extensiva nostrum non est dicere, vide Meichsner. *tom. 4. decis. 4. num. 47. seq.* & Ant. Fabri (Auctoris verum nomen est Christian. Leonhard. Leuchtii) Staats-Cantzley *part. 15. cap. 6. pag. 528. seqq.* Deckher. *Concord. Suprem. Tribunal. cap. 10. sect. 1. subsect. 3. num. 18.*

De *Criminalibus* omnia sunt expedita tam in regula, quam in exceptione, nihilque habent dubii, vide Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 6. §. 22. seqq.* Mev. *part. 2. decis. 272. & 322.* Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 49. tit. 5. §. 4.* [adde B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 128.*]

De *Ecclesiasticis*, in quibus etiam *Matrimoniales* [conf. B. Auctor. *part. 3. Observat. Forens. 280.*] Pontificio Jure, ut & *de Decimis*, [conf. B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 77.*] numerantur, gravior est difficultas, cumprimis si agatur de *accidentibus*, puta, an *Sententia in causa tali lata transierit in Rem judicatam*, an *Processus legitime fuerit institutus*, an *coram Judice competente*,

tente, non *suspecto*, an *verò nulliter actum pronunciatumve* &c. &c. Hisce casibus de Jurisdictione Camerali fundata dubitari non debere, prisca docuit Jurisprudentia. Neque temere recepta sententia etiam inter Protestantes, cum post recuperatam Evangelii & sanioris Doctrinæ Politicæ lucem, hypothesis illa de causarum Ecclesiasticarum, vel, ut alii loqui amant, *Spiritualium* qualitate, sit adeo explosa, ut Protestantium omnes ab isto errore liberatos se esse, sibi gratulentur, atque potestati civili Sacrorum Jura vindicarint strenuè, vide Pufendorf. *de Habitu Relig. Christian. ad Stat. Civil.* Böhmer. *in Jur. Publ. universali part. spec. lib. 2. cap. 5.* Idem *in Emendat.* ad Schilter. *Jus Canon. lib. 1. tit. 5. membr. 1.* Deckher. *Process. Informativ. informat. cap. 1. pag. 27. seq.*. Lyncker. *Analect.* ad Schwederi *Jus Publ. part. special. cap. 12. §. 8.* Ziegler. *de Jur. Majestat. lib. 1. cap. 19. num. 8.* ubi ad jugulanda argumenta pro Jurisdictione Ecclesiastica, à Jurisdictione Civili separata, *plumbeum* sufficere ait *gladium*. Imo ipsos Romano-Catholicos cordatiores liberationem à Romano & peregrina Jurisdictione exoptasse dudum, probatu non foret difficile. Est ergò plane congruum doctrinæ Protestantium principiis, causas istas, exceptis Religionis dogmatibus, & quæ de cultu externo agunt, esse mere *civiles*, consequenter à Jurisdictione, ut vocant, Seculari, *sua natura* non exemtas, [conf. omninò Ziegler. *ad Auream Praxin Calvoli §. Austrægæ. conclus. 2.*] Deckher. *Concord. Suprem. Tribunal. cap. 10. sect. 1. num. 6.* Carpzovii autem doctrina *in Jurisprud. Ecclesiast.* [*lib. 1. definit. 11.*] ceu principiis veris adversa, rejecta dudum fuit, vide Auctores *jam allegatos*, & Christ. Thomasii *Vindicias Juris Sacrorum, sive* das Recht Evangelischer Fürsten in *Theologis*chen Streittigkeiten. Stryk. *Dissertat. de origine & usu Jurisdict. Ecclesiast.* cumprimis *cap. 2. §. 8.* Böhmer. *Jur. Ecclesiast. lib. 1. tit. 28. §. 18.* & *lib. 2. tit. 2. §. 14.*

De Jurisdictione Protestantium immediatorum suprema in

Sed alia hic nascitur dubitandi ratio ex Jurisdictione Protestantium Immediatorum suprema in Causis Ecclesiasticis vulgò ita dictis, vel quæ Jure Pontificio pro talibus habentur. Non enim sequi, ajunt: Sunt causæ civiles, ergò Jurisdictio competit Imperato-

Causis Ecclesiasticis.

Auctores qui id defendunt.

ratori, aut Cameræ Imperiali. Defendit hanc sententiam *in Responso* quodam Thulemarius, *edito Anno 1699. num. 22. seqq.* cujus tamen argumenta Strykio debentur, *ex Dissertat. de Jure Papali. cap. 6. §. 6.* desumta. adde Joh Sam. Strykii *Dissertat. de Causis ad Cameram non appellabilibus cap. 3. §. 27.*

Novissime sequutus est horum opinionem Frider. Schragius p. m. quondam Assessor Camer. Imper. meritissimus, in Editione repetita *Introduct. ad Jus Canon. in Articulis specialibus in fine adjectis, post artic. 3. conclus. 1.* & *in ultimo Paradoxo Canonico.*

Fundamenta assertæ Jurisdictionis supremæ.

Potissimum fundamentum collocatur *in Transactione Passaviensi Anno 1552. §. 8.* & *Recess. Imper. Augustan. 1555. §. 20.* junct. *Recess. Imper. 1566. §. 6. Instrum. Pac. Osnabrug. artic. 5. §. 48.* ubi de suspensa Jurisdictione Ecclesiastica Lex est pragmatica Imperii. Hinc autem inferunt, neque Imperatori, neque Judiciis Imperii, quæ nomine Imperatoris Jura reddunt, in hisce causis competere Jurisdictionem. Quia Imperator ante Pacem Religiosam eâ Jurisdictione non sit potitus, Pontifice Romano eam exercente privativè. In Imperatorem verò per hanc Pacem Religiosam nullam esse factam translationem, utpote qui Patronum egerit Jurisdictionis Pontificiæ. Neque per Westphalicam, in qua nihil de translatione expressum. *Alterum fundamentum:* Non omnem Jurisdictionem ab Imperatore in Imperio esse, sed per Pacem Religiosam Pontifici ademtam ex Transactione in Principes Protestantes translatam, quam Imperator nunquam habuerit, neque sibi arrogaverit. Hinc concluditur: Omnem Jurisdictionem, quam olim Pontifex Romanus exercuerit in Territorio Protestantium, esse suspensam, quæ proinde non competat Imperatori, aut Judiciis Imperii, sed ipsis Statibus Imperii Protestantibus, juxta Coccej. *Jurisprud. Publ. cap. 32. §. 8.* Etiamsi habeantur nonnullæ pro causis civilibus. Sufficere enim, esse Ecclesiasticas ex hypothesi Juris Pontificii, & Imperatori ante hac non competiisse Jurisdictionem. Ita Judicium Camerale in causis *Matrimonialibus* suam Jurisdictionem non fundatam semper agnovisse, Barth. *Sentent. Camer. part. 2. pag. 2. lit. H. pag. 52. lit. F. pag. 53. lit. B. pag.*

pag. 643. lit. F. part. 1. pag. 52. lit. C. pag. 1004. lit. E. part. 5. pag. 686. lit. C. & alibi passim. Deckher. *Sentent. Camer. Num. 438. 765. & 909.* Idem verò dicendum esse, si quæstio incidat de *Nullitate* Processus, vel Sententiæ vel aliis Articulis incidentibus. Quia tota Jurisdictio sit suspensa. Judiciis verò Imperii incumbere probationem suæ Jurisdictionis. Maxime, quia Romanæ Ecclesiæ addicti in similibus causis non agnoscant Jurisdictionem Cameræ: Æqualitas autem utrinque sit observanda, vide *Instrum. Pac. artic. 5. §. 1. vers. In reliquis omnibus &c.* Hoc erat *Argumentum tertium* ex prioribus fluens: Omnes causas, quas Romano-Catholici ad Judicia Imperii deduci non patiuntur inter suæ Religionis addictos, ex hypothesi Juris Pontificii, in iisdem nec Protestantes pati debere cognitionem, ex paritate rationis, & *Jure Æqualitatis.* Extenditur etiam ad quæstiones Nullitatis & incidentes.

Decisio hujus dubii iis, quorum est muneris, relinquenda est, quam & ego *in hac Commentatione* mihi non sumo. Addere tamen licebit nonnulla quæ circa has quæstiones consideratu non sunt indigna. Auctoris considerationes circa hanc quæstionem.

Omnibus istis argumentis concedi, quod causarum qualitas per se & sua natura, Jurisdictionem Imperii Judiciorum non impediat, sed id fieri ex accidenti. Judiciis verò Imperii non esse tributam Jurisdictionem ita restrictam, ut in quacunque causarum specie ab iis petenda sit probatio fundatæ Jurisdictionis. Est enim universalis, in casibus non exceptis specialiter. Versatur in regula. Exceptio est probanda à contradicente.

Exceptiones autem, si quæ Legibus non sint expressæ, non ex singulorum Statuum Imperii arbitrio, vel etiam JCtorum unius alteriusve opinione, erunt formandæ.

Doctrinam Strykii *Dissertat. de Jure Papali cap. 6.* quam ille in materia *Canonicatuum* inter Protestantes, in medium protulit, neque etiam ad hypothesin nostram suprà expositam ampliare forte voluit, alii ex rationis paritate ulterius extenderunt. Neque ante eum alios inveni consentientes. Nam quod *Annotator ad Colleg. Jurid. Argentorat. lib. 49. tit. 5. num. 4. in fin.* Appella-

pellationi non facile futurum esse locum putavit, ob Juris inæqualitatem: ipse in sua credulitate admodum dubium se ostendit, alios allegans dissentientes, Frider. Mindan. *de Processf. lib. 1. cap. 10. num. 7.* Mynsing. *centur. 4. observat. 42.* Gylman. *in Præjudic. tom. 3. Rubr. Matrimonium.* Græv. ad Gail. *lib. 1. conclus. 30. num. 1.* Tantoquè minùs Judiciis Imperii injungenda erit probatio Jurisdictionis fundatæ, quam Protestantes Jurisconsulti plerique largiuntur.

Differentiam statuendam esse omninò inter Articulos principales & accessorios, sive accidentales, res ipsa monet. Nam sicut in Articulis principalibus, qui ad Religionem & Cultum externum spectant, & in universum, qui ex principiis cuique Ecclesiæ propriis decidendi sunt, facile concedi potest, non esse debere cognitionem eorum, qui in Religionis Principiis dissident; ita in aliis Articulis, qui ex Jure communi decidi debent, Judicium heterodoxi cum eo, quod fit à cœco artifice de coloribus, comparari sane non potest, prout fecit suprà laudatus D. Schragius *in prædictis Articulis specialibus suæ Introductionis*, [*post artic. 3. conclus. 1.*] statum controversiæ distinctè non tradens, qui ex Libri Editione priore aliter decidi poterat.

Neque enim status quæstionis ita crudè est accipiendus: *An Causarum Ecclesiasticarum inter Protestantes exortarum Cognitio ad Cameram spectet*, vel, quod idem est, *An Jurisdictio Cameræ in Causis Ecclesiasticis, post reformata Sacra, inter Protestantes sit fundata?* Id enim nemo Protestantium docuit unquam, vel est affirmaturus simpliciter & sine discrimine. Sed, cum vocabulum *Causæ Ecclesiasticæ* sit admodum ambiguum, ita, ut etiam à *Loco*, puta Consistorio seu Personis Judicium, vel à *Personis Litigantium*, dicatur quandoque Ecclesiastica, non habita ratione rei ipsius & naturæ, quam ista causa in se habet; tollenda est ante omnia denominationis ambiguitas, ita, ut *Ecclesiastica Causa vera sit talis*, non à *Loco*, vel *Personis*, ubi & per quas tractatur, sed *quæ talis est suâ naturâ.* In eandem sententiam descendit prælaudatus Dn. Schragius *in priori Editione Introductionis ad Jus Canon. cap. 2. §. 18.*

§. 18. cap. 112. num. 30. & *cap. 139. §. 6.* Ergò si quæstio est merè civilis, puta, de facto, de forma & naturalibus Processus, ne Sententia à Judicibus Ecclesiasticis feratur à non competente, vel à suspecto, vel contra non defensum, & similia, ut ordo Processus & Cognitionis ad justum reducatur ordinem, cumprimis ubi Judicium non bene constitutum, & ex animi fervore vel odio personæ res agitur; hancne dicemus esse Causam Ecclesiasticam? Anne per Recursum in ejusmodi casu violabitur vel Instrumentum Pacis, vel supremum Jus Protestantium in Causis Ecclesiasticis? Imò verò eo in casu Recursum ad Judicem Secularem JCti admisere communi calculo, *quorum Catalogum infrà recensebimus.* Auxilio enim Juris destitui condemnatum ex sola Auctoritate Consistoriali, non videtur pati velle ratio justitiæ. Sufficeret enim odium Clericale vel Consistoriale ad aliquem prosternendum. Eritne istiusmodi casus ad Ecclesiasticam Jurisdictionem referendus?

Inter Status Imperii, qui Privilegiis de non appellando plenissimis gaudent, ut dubiam faciant hac in parte Jurisdictionem Imperii Judiciorum, opus non habent. Multò minus causam, eorum patrocinium suscipiendi, quorum facto Nullitates Processus, vel aliæ quæstiones incidentes, in quibus Camera olim suam Jurisdictionem adseruit, ad superiorem Judicem deferuntur.

Observatum enim est, Exceptiones istas non fundatæ Jurisdictionis, non nisi ab iis oppositas, qui Judicatorum suorum vel Decretorum firmitati non admodum erant confisi, Conscientia vel Nullitatum, vel insignis πρωτοπολυψίας.

Si quæratur quis futurus sit in tali casu Judex, & an sine Juris subsidio relinquendus sit, qui gravatum se dicit per Sententiam, manifestâ vel Nullitate vel Injustitia laborantem? Respondebitur forte, esse casum fortuitum, ideoque ferendum & Deo committendum, pari ratione ac si à Principe, qui Privilegio de non appellando fruitur, injustè quis sit condemnatus. Verum hic comparantur disparata. Qui Privilegio de non appellando gaudent, Judicia habent benè constituta, pluresque Instantias, ut gravatis Juris remedia non desint. Nos loquimur de casu, ubi hæc

 desi-

deficiunt, ubi tumultu magis & affectibus res agitur, quam Juris forma. Hi enim sunt casus, qui occurrere solent plerumque, non facile alii. Quid, si unus è Clericis, vel quicunque Judicium Ecclesiasticum auctoritati suæ obsequens habet, tanta auctoritate valeat, ut omnes ab eo metuant vel eum, tanquam oraculum respiciant, is verò animi affectu abreptus, recusatus licet, vel alias ob causas suspectus, Sententiam, Decretumve ferat, vel ferri faciat? Itane gravato auxilia, prætextu Jurisdictionis Ecclesiasticæ independentis, erunt deneganda? vide Mev. [*part. 2. decis. 364. seq.*] *part. 3. decis. 415. num. 14.* Syring. *de Pace Religion. thes. 55.* Quid, si forma Reipublicæ esset talis, quæ Magistratui Civico omnem potestatem in Ecclesiasticis, ex. gr. circa Ministrorum Ecclesiæ Personas, non tribuat, sed consensum requirat Civium, Magistratus verò occupare velit eam potestatem, contradicente magna Civium parte? Itane prætextu Causæ Ecclesiasticæ excludetur ad Cameram Imperialem recursus? confer casum decreti Mandati Inhibitorii *in Supplicationibus* editis à Doct. Hofmanno Advoc. & Procur. Cameræ, *tit. 2. Num. 7.* Quid, si res tendat ad eum effectum, ut per Sententiam Judicis Ecclesiastici aliquis privetur Protectione Imperii, tanquam Sectis prohibitis addictus, cum denegatione defensionis, adeoque vitæ & famæ sit periculum. Nam, ut docet Strykius *Dissertat. de Orig. Jurisdict. Ecclesiast. cap. 2. §. 25. in fin.* morem invaluisse, ut cum malis Ecclesiæ Ministris mitius agatur, quam cum probis & fidelibus, qui si verbo tantum peccent, mox sine magno Processu deponi & expelli soleant. Nonne sic ad supremum Judicem Secularem licitus erit recursus, ne quis prætextu Ecclesiasticæ Jurisdictionis, innocens opprimatur. Novum enim non est, eo usque etiam progredi odium Clericorum. Quos legisse oportebat, & meminisse eorum, quæ scripsit Joan. Clericus *Dissertat. de Argumento Theologico ab invidia ducto.* Werenfelsius *de Logomachiis eruditorum cap. 7. §. 9. & alibi passim.* Christoph. Matth. Pfaffius, Theologus & Profess. Publ. Tubingens. celeberrimus, *Institut. Theolog. in Præfatione, & part. 3. sect. 1. §. 1. & §. 3. pag. 625. sect. 2. pag. 696.* & *de Orig. Jurisdict. Ecclesiast. pag. 216. seq. lit. f. g.*

Ad

Ad argumenta *suprà* [*pag. 158. & 159.*] in compendio relata reponi posset: *Primò*, de suspensâ Jurisdictione: suspensam esse Jurisdictionem non Imperatoris & Imperii, sed Pontificis, videatur Lynckerus *Responso 87. num. 31. volum. 1.* & *de Gravam. Extrajud. cap. 6. §. 27.* Hinc & in Capitulatione Cæsarea Imperator summus dicitur Protector non solum Catholicorum, sed etiam Protestantium, vid. *Capitulat. Caroli VI. artic. 1. §.* So viel aber 2c. adde *Apolog. Augustan. Confess. artic. 9. in fine.* Non obstat *Secundò*, quod dicitur, Imperatorem eas partes Jurisdictionis ante Pacem Religiosam non exercuisse, neque per Pacem in eum translatam. Respondetur: omne Jus Superioritatis habere Status Imperii ab Imperatore & Imperio dependenter, adeoque si non expresse translata fuit suprema Jurisdictio in Imperatorem, certè ei & Imperio non potest dici ademta. Alias enim Status Imperii singuli forent independentes. Qua hypothesi posita, monstrosior adhuc evadet Imperii nostri forma, quam ille putabat, qui contra Pufendorfium, nescio quæ monstra somniaverat, repressus in *Eride Scandica.*

Quid responderi possit ad argumenta suprà recensita.

Sententia, quæ omne Jus Superioritatis esse independens, statuit, suo Auctori meritò relinquitur, perinde, ut altera, quæ Jura Superioritatis omnium Statuum Imperii, inter allodia refert, vide Stryk. *Dissertat. de Jure Allodiali.* conf. *Tractatus nostros de Introduct. Jur. Primogenitur. part. special. §. 6. num. 28. seqq.* & *de Jur. Fœminar. Illustr. sect. 2. membr. 1. §. 16.* atque sic satisfieri etiam posset argumento *Secundo.*

Exempla verò rerum in Camera judicatarum apud Barthium & alios haud dubie ad casus pertinent, ubi agebatur de *Vinculo Matrimonii*, qui est Lege Camerali exceptus expresse *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 1. §. ult.* & ibi alleg. *Visitat. Memor. Judic. & Assess. 8. Decembr. 1570. §. 7.* vide Deckher. *Sentent. Camer. Num. 438. 765. 909.* & *Collection. nostram Sententiar. Num. 729.* ubi confer Deckher. *Consultat. Forens. lib. 1. cap. 27. num. 37.* Böhmer. *Jur. Ecclesiast. lib. 2. tit. 2. §. 17.* Si non de Vinculo sed de incidentibus quæstionibus, de Facti quæstionibus, de Possessione,

vel Nullitate, & vitiis Processus agatur, in Causis, cum Matrimonialibus, tum aliis, quæ in Consistoriis Protestantium tractari solent, fundatam esse Jurisdictionem Civilem & Cameralem, nisi obstet Privilegium, constans semper fuit Cameralium sententia, Roding. *lib. 1. tit. 23. §. 18.* & *tit. 33. §. 7.* Frider. Mindan. *de Processf. lib. 1. cap. 10.* Deckher. *in Vindic.* ad Blum. *tit. 25. num. 19. pag. 133.* [*tit. 27. post num. 182. Satyra Connub. Illustr. sive de periculis Thori Conjugalis remoto Judice §. 1. pag. 287. seq.*] *Edit. nov.* & *Process. Informativ. informat. cap. 1. pag. 26. seq.* ubi etiam de Causis Status & Dignitatis Pastorum: Mynsing. *centur. 2. observat. 67.* & *centur. 5. observat. 10.* Gail. *lib. 1. observat. 38.* Meichsner. *tom. 3. decis. 20.* Gylman. *Decis. Camer. voce Matrimonium.* Thom. Michaëlis *Disputat. de Cæsaris, Cameræ, & Statuum Jurisdiction. §. 41. seq. in Nucl. Jurispubl.* Blum. *tit. 43. num. 20.* Deckher. *in Sentent. Camer. Num. 463. & 476. Decis. Camer. sub nomine* Scipionis *editæ lib. 1. decis. 57.* Quibus adde Decisiones Jurisconsultorum aliorum in terris Protestantium, qui omnes fundatam esse hisce casibus Cameræ Jurisdictionem, affirmant. Saxonicorum, Carpzovii *Definit. Consistorial. 138. num. 6.* ubi Gailium citat. Casp. Ziegleri ad Lancellot. *lib. 3. tit. 1. §. 6.* Lynckeri *in Responsis*, & *de Gravam. Extrajud.* & *Analect.* ad Schweder. *locis suprà citatis.* Hornii *Jur. Publ. cap. 42. §. 29.* Brandenburgicorum, Cocceji *in Jurisprud. Publ. cap. 32. num. 9.* Brunnemanni *Jurisprudent. Ecclesiast. lib. 3. cap. 1. §. 18.* Henniges *in Meditat. ad Instrum. Pac. artic. 5. §. 54. lit. c.* Rhetii *Disputat. de Auctoritat. Jur. Canon. inter Augustan. Confess. Consortes sect. 2. num. 132. seqq.* ubi affirmat Jurisdictionem Cameræ rectè fundari, si ex capite Nullitatis Processus decernantur in Causis, quæ Ecclesiasticæ vocantur, vel per implorationem Brachii Secularis ad Judicem deveniatur, nec non si Judicio agatur Possessorio, aut de facto sit quæstio, Böhmer. *Jur. Ecclesiast. lib. 2. tit. 2. num. 19. seqq.* [adde Joh. Sam. Stryk. *de caus. ad Camer. non appel. cap. 2. §. 26. 27.*] Würtenbergicorum, Lauterbachii *in Colleg. Theoret. Pract. lib. 49. tit. 5. §. 10. & seq.*

& seq. (Filius, Assessor Cameræ, hanc partem elaboravit.) Myleri *de Principib. & Statib. cap. 20. num. 21.* Schwederi *in Jure Publ. part. special. sect. 1. cap. 13. §. 11.* ubi Fabricio in Gail. *enucleat. lib. 1. observat. 112.* assensum præbet. His omnibus junge Mevium, JCtorum Germaniæ Principem, *part. 1. decis. 77. part. 2. decis. 364. & 365. part. 4. decis. 100. Commentar. ad Jus Lubecens. lib. 1. tit. 4. artic. 3. num. 38.* Nec non Reinkingium, JCtum Hassiacum, postea Holsaticum Cancellarium, *de Regim. Secular. & Ecclesiast. lib. 3. class. 1. cap. 10. num. 26. seqq.* Textorem, JCtum Palatinum, & Liberæ Civitatis Francofurtensis Syndicum, *Jur. Publ. Cæsar. tit. 11. de Reservatis num. 95. seqq.* & *Jur. Publ. Statuum Imper. tit. 3. de Jur. Diœcesan. & Ecclesiast. Territor. num. 222.* & *Disputat. ad Recess. Imper. 2. thes. 52. usque 57.* Dubium de stylo, quod ibidem *thes. 57.* habuit Textor, ex Deckherro & *aliis locis suprà dictis* resolvitur. Linckium, JCtum Reipublicæ Noricæ, *ad tit. Decretal. de Appellat. Recusat. & Relat. §. 7. 8. tit. de Judiciis §. 3.* & *tit. de Jur. Episcopal. cap. 12. §. 4.* Ittigium *de Clerici Foro Seculari §. 4. & 7.* Quorum nullus credidit, violari per Recursum ad Cameram Imperialem in hisce casibus Jurisdictionem Ecclesiasticam Statuum Protestantium, & Cameram plus justo sibi sumere. Sunt inter nominatos aliqui, qui Cameræ Imperialis mentionem non faciunt, sed sufficit, tradere eos competentiam Fori Secularis in genere, plerique tamen Cameræ Imperialis Jurisdictionem agnoscunt expressè.

Ad *Tertium Argumentum* de Æqualitate cum Romano-Catholicis observanda, responderi posset. Æqualitatem de qua loquitur textus Instrumenti Pacis intelligi primò de Justitiæ Administratione, *ita ut quod uni parti justum est, alteri quoque sit justum,* deinde *salva Reipublicæ Forma.* Ad quam etiam pertinet Judiciorum Constitutio. Sunt autem constituta Judicia Ecclesiastica inter Romano Catholicos ita, ut per varias Instantias causa tractari & oppressis subveniri queat, ita, ut denegata Defensione prima vel secunda aut etiam tertia, quæ etiam hominibus ob capitale & publicum crimen accusatis permittitur & permitti de-

bet, non conqueri possint, adeo, ut casus inter eos vix sit extiturus Nullitatis per plures Instantias commissæ. Nos loquimur de casu, ubi Judicium Ecclesiasticum primæ & ultimæ Instantiæ Jus sibi attribuit, & cumprimis ubi malè est constitutum. Neque sufficiet Acta ad Extraneos transmitti. Nam circa Transmissionem quoque occurrere possunt vitia, quæ ordinem Cognitionis turbant.

Porrò neque Romano-Catholici repugnant, Causas ad Forum Seculare deferri, si sit *mixtæ Jurisdictionis*, ubi agitur de Possessione, de suspecto Judice, de Facti quæstione, Recursu ad supremum Judicem Secularem adversus injurias Judicum Ecclesiasticorum, [conf. *suprà Auctar. IX.*] videatur Tessaurus, JCtus Pedemontanus, *decis. 82.* Afflictis, Neapolitanus, *decis. 2.* & *decis. 24.* Valascus, Lusitanus, *Consultat. 93. num. 5.* Salgado, Hispanus, cujus Opus egregium *de Protectione Regia*, subsidia tradit oppressis Appellantibus adversus Judices Ecclesiasticos, per viam Recursus ad Secularem supremum. Idem argumentum tractat Cævallos *tractat. de Cognitione per viam Violentiæ in Causis Ecclesiasticis.* Menochius, Italus, JCtus Papiensis, *Remed. retinend. possession. 3. num. 355.* Covarruvias *Practicar. Quæst. cap. 35.* Grivellus *Decis. Senatus Dolani 128.* Carol. Anton. de Luca ad Gratian. *Disceptat. cap. 146. num. 8. seqq.* ubi *num. 10.* laudat & sequitur doctrinam Altimari *de Nullitat. Sententiar. part. 1. rubr. 3. quæst. 35. num. 10.* Quod possit Judex Secularis requisitus cognoscere de Nullitate vel notoria injustitia Sententiæ Ecclesiastici Judicis, non ad finem cognoscendi de Meritis Causæ, sed ad finem concedendi brachium vel denegandi, hoc est ut res maneat salva, donec vitia Judicis Ecclesiastici emendentur, ne oppresso desit Justitiæ auxilium. Multos alios JCtos ibi videas allegatos. [adde *suprà Auctar. IX.*] Ex *Belgis* nomino Espenium, Lovaniensem JCtum, *Jur. Ecclesiast. part. 3. tit. 2. cap. 1. num. 22.* ubi de Causis Matrimonialibus, si sit quæstio Facti, agit; *de Causis Possessoriis cap. 4. num. 39.* Königium, JCtum Salisburgensem, *Jur. Canon. cap. 2. tit. de Judiciis num. 11. & 45.* Wiestnerum Jesuitam & Juris Canonici Professorem Ingolstadiensem *Institut. Jur. Canon. tit. de Foro competent. artic. 6.*

artic. 6. num. 99. ubi sequitur Zœsium *ad tit. de Ordine Cognitionum num. 14. 15. 16. 17. seqq.* Si fortè desiderentur Exempla exercitæ inter Catholicos à Camera Imperiali Jurisdictionis in ejusmodi negotiis, respondebitur (1.) ex defectu querelæ non inferri ad negandam potestatem Judicis, cujus officium non est nisi imploretur. (2.) Neque etiam desunt Exempla notabilia, vid. Deckherrum *in Sentent. Camer. Anno 1673. Num. 463.* ubi agebatur de Electione Parochi Catholici. Anno 1713. Processus decreti in causa Extensionis Ædificii Cœnobii ad instantiam Abbatis zu Ottenbeyern / vid. *infrà Rubricam Processus in Appendice VIII. pag. 320. circa fin.*

Retorsionis verò *Jus*, si Jurisdictionem Judicii supremi, Consensu omnium Statuum, tam Catholicorum quàm Protestantium, constituti, ab Imperatore & Imperio potestatem suam agnoscentis, impedire quis existimaverit, ex Legibus publicis foret clare probandum, arbitria enim singulorum hic non sufficiunt.

Tandem quod dicitur, interpretationem Legum non fieri debere à Judiciis Imperii: Respondetur, non fieri interpretationem contra, sed secundum Legem, si quis huic interpretationi contradicat, ipse interpretem aget, non Judicem. Sed hæc omnia arbitrio Superiorum relinquo. Consulenda erunt Lectori Acta publica, quæ reperiuntur *in Elect. Jur. Publ. tom. 5. pag. 39. 741. & 899. tom. 6. pag. 69. tom. 7. pag. 217. 337. & 591.* Staats-Cantzley *tom. 26.* Fama est dum hæc scribo, Ratisbonæ à Corpore Evangelicorum Literas ad Cæsaream Majestatem hac de materia mittendas parari; Quas ubi publicabuntur, Mantissæ inserere non negligemus. [Id quod esse factum vid. *suprà Auctar. in fine.*]

SECTIO II.

PRima nostræ Tractationis consideratio fuit in ordine ad Imperialis Cameræ Jurisdictionem fundandam. Altera respiciet *Ordinem Judiciarii Processus.* Materiæ harmonia facit, ut in unaquaque Sectione occurrant quæ ad alteram referri etiam Partitio.

etiam potuissent. Sectione præsente spectabitur Processus *Forma Externa* in *Audientia Publica*. Et hæc in *Circumstantiis*, Personarum, Temporis, Loci, & *Objecto:* Sententiarum Publicatione, Procuratorum Auscultatione, cæterisque Actibus Judiciariis. *Interna Forma* in *Processus Initio* & *Progressu*. Illud fit à *Supplicatione*, & *Decreto Judicis*. Decernitur Processus *Actori*, quo numero habetur quilibet *Appellans*, vel contra *Reum*, sive *Appellatum*, vel adversus *Tertium*, tum inhibendo, tum promovendo Justitiæ cursum. *Progressus* consistit in *Agendis Judicialibus* & *Eventu*. Ibi dicendum de Terminis, Dilationibus, Contumacia, Proclamate, Litis contestatione, Reconventione, Conclusione. *Eventus* sunt: *Relatio Actorum*, *Sententiæ Publicatio* & *Executio*. Contraria verò: *Restitutio in integrum* & *Revisio*. Coronidis loco agetur de *Stylo Camerali*.

§. I.

Num. 1. Audientia quid sit.

Audientia (de qua Blum. *tit. 60.* Roding. *lib. 2. tit. 1. 2. 3. & tit. 11.*) [B. Auctor. *in Idea Philosophiæ simulatæ Colloq. 1. pag. 58. seqq.*] est Actus publicus Judicialis quo à Judice vel Præside & Assessoribus in Conclavi peculiari ad eum finem destinato & constituto, Sententiæ publicantur, Processus extrajudicialiter decreti reproducuntur, in Reproductis Procuratorum desideria audiuntur, Juramenta & Cautiones præstantur & recipiuntur.

Num. 2. Diversitas Audientiæ solennis & minus solennis.

Olim Actus erat solennior, quotidianus, præsentibus cum Judice Camerali omnibus Assessoribus, vide *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 1. Recess. Imper. 1654. §. 88. 89. & 95.* quæ Solennes Audientiæ dudum desierunt, quod Deliberationes Senatorum impedirent maximè, auscultatio verò, præter quam & Juramentorum vel Cautionum receptionem nihil agendum erat, per paucos fieri posset, videantur die Anmerckungen bey dem *Concept* Cammer-Gerichts-Ordnung (quæ editioni Wezlar. accesserunt) *part. 1. tit. 17.* ubi multa ad hanc Sectionem pertinentia exponuntur.

Num. 3. Hodiernus Modus.

Hinc solennis congregatio non nisi in Publicationibus Sententiarum multos per Annos Spiræ & Wezlariæ fuit usitata. Sed & hæc *per Noviss. Recess. Visitat. §. 85.* est abolita, ubi disponitur Publicationes

nes Sententiarum Definitivarum quavis Septimana (si scil. tales Sententiæ publicandæ adsunt, quod pro paucitate Assessorum hodierna fieri semper nequit) esse die Lunæ faciendas, præsente Judice vel Præside cum parte Assessorum dimidia: Leviorum verò Sententiarum in Audientia ordinaria (de qua *dict. Recess. Visitat.* §. 55. & 85. juncto *Recess. Imper.* 1654. §. 89. *Commun. Decret.* 19. *Januar.* 1660. post quæ Decreta nullus amplius est usus §. 88. *Recess. Imper. Noviss.*) Consilio plane salutari, cum Semestres vel Trimestres Publicationes Judicio multum molestiæ creaverint, confluente isto tempore Litigatorum numero, quorum quilibet suà negotia, nonnunquam importunè satis definiri flagitabat. (a)

(a) *Ut Partes Causarum, quas habent, decisionem & maturationem petant nonnunquam præsentes, idque modestè, impediri non debet, imo ut fiat, circumstantia quandoque exigunt.* [conf. B. Auctor. Idea Philosophiæ simulatæ Colloq. 2. pag. 77.] *Sed ut in loco Judicii maneant, animo Decretum vel Sententiam efflagitandi, necessarium neque est, neque tolerandum. Qui oratione compositâ Facti & Processus Narrationem ordiuntur dum Assessores conveniunt, si in limine interrumpuntur, mirari non debent; scire enim oportebat, extra Acta Narratis Partium fidem non deberi. Acta qui legit, aut Relationi interest, peroratione tali, opus non habet. Carius est tempus quam ut ejusmodi auscultationi, cui mens adplicari vix potest, vacent Assessores. Sequantur ergò Partes consilium* Recess. Visitat. § 71. [conf. Idea Philosophiæ simulatæ citat. loc. pag. 78.] *Alius est error insignis Sollicitantium, qui putant singulis Assessoribus omnium Causarum, quæ in Judicio versantur notitiam esse perfectam. Cum multa quotidie decernantur & decidantur, de quibus nemo nisi ii, qui de Senatu isto sunt, aliquid sciat. Alius denique eorum, qui mirantur, quod Causa, quarum sollicitatum veniunt decisionem, diutius quam crediderant expectare debeant, existimantes, credo, nihil plus laboris incumbere Assessoribus tunc temporis quam in illa, quam sollicitant, causa.*

Num. 4. Sollicitationes Partium, eorumque Modus.

Quæsitum fuit aliquando de abolitione Audientiarum, [vid. *dict. Recess. Imper. Noviss.* §. 94. & 95. & B. Auctor. *in Idea Philosophiæ simulatæ Colloq.* 1. *pag.* 66.] an esset è re Judicii Cameralis? Responsum: non esse de essentia Judicii in se, sed tamen esse essentialem Solennitatem Judicio Camerali; Solennia Lege præscripta eidem formam dare, JCti consentiunt. Ergò Audientia est de Judicii Cameralis forma, vide *Elect. Jur. Publ.*

Num. 5. Usus Audientiarum an retinendus? Affirm. Ob formam Judicii.

Num. 6. Ordo Procuratorum honorificus.

tom. 4. sect. 1. Deinde non minima accedit Procuratorum Ordini existimatio, quod iis solis datum sit in Audientia causas agere, unde consilio prudenti Audientiæ fuere introductæ retentæque, ne deessent huic Judicio, quos semper habuit, Viri eruditi, Procuratorum munus ambientes, honore condigno merito afficiendi. Vilescet officium, si publicè sese exhibendi nulla daretur occasio. Quanquam adhuc magis sit metuendum ne vilescat, si aditus foret promiscuus cuilibet Juris scientia leviter tincto. Juvenes hodie vix dum ex Academiis cum titulis venalibus dimissi, statim ad Advocatorum Supremi Judicii munus gerendum aptos sese putant, & ad specimina elaboranda sese offerunt, non repeliendi quidem à specimine, sed tamen ad officium immaturè non admittendi. [conf. *Commun. Decret. 30. Septembr. 1672.* & B. Auctor. *Idea Philosophiæ simulatæ Colloq. 2. pag. 86.*] Admissi ad Advocati Officium mox etiam Procuraturæ ambiunt, in quo largiorem sperant utilitatem sine magno labore & studio, vid. *Recess. Visitat. Noviss. §. 100.* & *Memorial. Advocat. & Procurator. §. 9. 10.*

Num. 7. Cæteræ Personæ Judicii, quæ Audientiæ intersunt, & eorum Officium.

In Audientia Mensæ peculiari assident ex Protonotariis, Notariis, Lectoribus, unus, qui singulis Septimanis alternant, Recessus Procuratorum in Charta conscriptos & viva voce prælectos recipiunt, [conf. B. Auctor. *in Idea Philosophiæ simulatæ Colloq. 1. pag. 65. & 66.*] in Protocolla Causarum digerendos, Responsiones breves extemporaneas annotant, [quatenus hæ sint prohibitæ vid. *Commun. Decret. 4. April. 1721. §. 1.*] Exhibita ad Acta referunt, quibus dies Exhibitionis & Numerus *Quadrangulo* inclusus à Lectore inscribitur. (*b*)

(*b*) *Colliguntur Acta Cameralia, non uti fit in aliis quibusdam Judiciis ad formam Libri, [exceptis prioris Instantia,] sed componuntur singula Producta juxta Ordinem* Quadrangulorum. *Solum Protocollum filo colligatur, in quo Recessus Procuratorum cum Sententiis publicatis comprehenduntur, estque Actorum cujusque Causa Directorium: Neque enim dispositio* Recess. Visitat. Noviss. Memorial. Cancellar. 1713. §. 22. *in usum adhuc deducta est, vel, quod consuetudo vetusta, cui assuevere Camerales, tolli difficulter possit, vel quod credatur modum hucusque consuetum esse ad labores commodiorem, quam si Volumina compacta habeantur. Ne deperdatur aliquid, caveri posse alia diligentiâ. Protocolla ut involucrum sive tegmen ex Membrana haberent, utile foret,*

foret, & facile, si litigantes modico hoc sumtu non parcerent. Originalia à Partibus repetuntur, retento in Actis exemplo authentico. Caterum laudabilis est in Cancellaria Camerali Ordo Repertoriorum, ex quibus spatio temporis breviori conspici potest, quid in causa aliqua licet vetustissima actum sit usque ad ultimum diem, & Protocollum compleri. Quam Completionem unusquisque Referens fieri curat, & prospicere debet quotiescunque opus habet ad Votum elaborandum, cumprimis si de Sententia quacunque publicanda agitur. Hoc enim nisi fiat, magni nasci possunt errores.

Producuntur autem Scripta omnia tot exemplis, ut præter id quod Actis inseritur, unaquæque Partium in lite versantium unum accipiat, quod confestim per Pedellum una cum Copia Recessus, viva voce prælecti, adversæ Partis Procuratori traditur, [conf. B. Auctor. *Idea Philosophiæ simulatæ Colloq. 1. pag. 70. seqq.*] compendio insigni Processus Judiciarii, cum alibi Communicatio non fiat ante Decretum Judicis. *Adjuncta* Scriptorum uno tantum porriguntur exemplo, quorum Copiæ ex Cancellaria redimendæ, vid. *Recess. Visitat. Noviss. §. 48. & 102. Memorial. Cancellar. §. 12. Memorial. Advocat. & Procurator. §. 14.* ubi idem de Extrajudicialium Actorum & Exhibitorum Copiis inculcatur, adde *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 36. princ.* Blum. *tit. 63. num. 30. seqq.* Frustra interdum disputant inter se Procuratores de Communicatione Adjunctorum, & redemtione cum Lex sit clara, neque habeat exceptionem. Illud verò certum quod omnium Adjunctorum Copiam redimere non teneatur alter, sed eorum tantum quibus habet opus. Producuntur sæpius multa superflua & inutilia, non nisi ad molem Actorum augendam facientia.

Num. 8. Exhibita quomodo communicentur, ubi de modo colligendi Acta Cameralia.

Igitur ut intersint Audientiis omnes Procuratores, neque absint sine venia, *Recess. Visitat. Noviss. §. 56.* juncto *Memorial. Procurator. §. 2.* (ubi ne gladiati sint, prohibetur, cum olim Assessores imitari affectassent) præcipua pars est eorum Functionis: Sedent autem in Subselliis, Causas agunt, quisque in suo ordine, surgens, præmissa compellatione honorifica Judicis præsentis, Præsidis vel Assessoris, qui cum *Sceptro Judiciali* (Baculo, cujus pretium unicè est à Maximiliani I. Cæsaris Memoria, qui ipse eum gessit, & Judici Cameræ tradidit) respectivè in Solio & loco editiori

Num. 9. Procuratores singuli interesse Audientiæ debent, quomodo proponant.

Num. 10. Sceptrum Judiciale.

Num. 11. Tecto capite sedent Judex, Præsides, Assessores.

tiori sedent, capite tecto, aperto verò, si Sententia publicatur in causa eorum propria, vid. *Commentarios* Kochianos *ad Ord. Cam. part. 1. tit. 12.* & *notam* Deckherri, qui eos edidit inter *Monumenta Lectionis Cameralis antiquæ*.

Num. 12. Ordo & Modus Proponendorum per Procuratores.

Proponunt Causas Procuratores juxta ordinem receptionis, *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 49. §. fin. Recess. Imper. 1654. §. 88. Commun. Decret. 30. Octobr. 1655. Memorial. Procurator. §. 3.* adjunctum *Recess. Visitat. Noviss.* Et ne Parti nascatur præjudicium, si forte Ordo aliquem ex Procuratoribus non tangat ad faciendum ea, quæ intra Fatale erant agenda, Recessui postea addere solent, *in primo suo agendi ordine*, vel: *agendi facultate*, qui Ordo etiam à Pedello, ubi quævis Audientia incipiat, ubi desinat, in Libro peculiari est annotandus: adde *infrà §. 4. num. 7.*

Num. 13. Modus & Forma Recessuum.

Modus in Recessibus observandus *in dict. Memorial. Procurator. §. 4.* & *Recess. Visitat. Noviss. §. 53.* ex præcedentibus Legibus, coërcito abusu, repetitur, adde Blum. *tit. 63.* Varii abusus alii sublati per *Communia Decreta 4. April. 1721.* & *16. Julii 1723.* quorum tenor *in Corp. Jur. Cameral.* legitur.

Num. 14. Mulctæ Procuratorum.

Quem modum si excesserint, mulcta eis, Fisco Pauperum inferenda, pro gravitate transgressionis indicitur, vide Blum. *tit. 63. num. 66. seqq.* Formula: Vorbehalten; indictam Mulctam significat; Minima est die Strafe der Ordnung, hoc est ein Cammer-Gulden, sive 20. Batzen; Gravior, die Strafe nach Ermässigung, quæ est duplo major. Si excedat hanc Summam Mulcta specialiter est denominanda, in Marcis Argenti vel Auri, pro delicti qualitate.

Num. 15. Ordines Audientiarum.

Causæ in Audientia non proponuntur confusè, sed separandæ sunt à Procuratore, Reproductiones, Scripta in Terminis præfixis exhibenda, quæque juxta Sententias agenda sunt, à reliquis proponendis. Hæc separatio Nomen habet *Ordinum*, Blum. *tit. 61.* Roding *Capite singulari post tit. 9. lib. 2.* quorum olim *Sex*, *Ordinat. Camer. part. 3. tit. 5. §. 1.* deinde *Tres*, *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 5. princ.* postea *Quinque*, *Commun. Decret. 30. Octobris 1655.* erant in usu, hodie, post *Commun. Decret. 13. Decembris 1659.* non nisi *Quatuor*, excepto *Ordine Fiscalis*, cujus semper

est

est prærogativa, si aliquid habeat proponendum. Nempè *Ordo Sententiarum*, in quo aguntur ea, quæ in Sententia proximè publicata fuêre injuncta. Ex. gr. Litis contestatio, Recognitio Documenti, Sigilli, Mandati, Conclusio Causæ. Cum itaque non in omni Audientia publicentur Sententiæ, nec omnis Sententia aliquid hujusmodi agi præcipiat, hinc fit, ut Ordo iste rarius occurrat, & ubi post Publicationem Sententiæ necessarius est, absolvatur brevi. Sequitur, & plerumque initium Audientiæ est, *Ordo Reproductionis*, in quo Processus novi decreti & insinuati, puta Citatio cum Inhibitione & Compulsorialibus in Appellatione, vel Citatio simplex vel Mandatum, in præfixo Termino reproducuntur, & partis adversæ Comparitio Responsioque Formula quadam solenni, vide Blum. *tit. 63. num. 41. seqq. Commun. Decret. 13. Decembr. 1659. §. 3.* provocatur. *Reproductio Processuum* fundamentalis est lapis & centrum, super quo Processus Cameralis est ædificandus, verba sunt Deckherri ad Koch. *Ord. Cam. part. 2. tit. 30. num. 4.* Sine Reproductione Processus Cameralis est nullus, hoc est non habetur pro efficaci. Unde & à Procuratoribus ne minimum quidem neglectum est sine periculo, vide Koch. *ibid. tot. tit.* adde *tit. 12. part. 3. num. 47.* Roding. *lib. 3. tit. 4. §. 14. usque 18.* adde eundem *lib. 1. tit. 32. §. 18. seq.* & *lib. 3. tit. 29.* [B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 16.*]

Sententiarum.

Reproductionis, ubi de Termino Reproductionis & præjudicio neglecti Termini.

Terminus Reproductionis est semper is, qui in Citatione Reo est præfixus ad comparendum, additis insuper beneficio Actoris vel Appellantis *Sex Juridicis Diebus*, hoc est Sex Audientiis, per *Recess. Deputat. 1600. §. 98.* qui mutilate repetitur *in Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 53. §. 1.* Præjudicium neglectæ Reproductionis debito tempore & ordine faciendæ, est in Causis Simplicis Querelæ, *Circumductio*, & absolvitur Reus ab Instantia. In Causis Mandatorum wird das Mandat vor gefallen declarirt. Gravius adhuc in Causis Appellationis, scil. Appellationis totius Desertio. Denegatur enim petitum Proclama, si Reproductio tempore non debito fuerit facta, vide Blum. *tit. 66. num. 34. 35.* Quæritur hic, si

plures sint citati & Insinuatio diversis facta Diebus, quis sit Reproductionis Terminus, an computandus ab ultima Insinuatione, ita ut comparere queant omnes Citati, an verò toties facienda sit Reproductio, quot sunt Citationes diversis Diebus factæ? ultimum si fiat à Procuratore, non male quidem aget, & Designationem Laborum augebit, sed an teneatur ita facere sub præjudicio, id est in quæstione, vid. *Conc. Ord Cam. part. 3. tit. 34. princ.* & *tit. 12. §. 4.* *Distinctione Causæ divisæ & indivisæ*, resolvitur quæstio mea sententia. Si est divisa, Reproductio facienda est à tempore Insinuationis cujuscunque; si indivisa, sufficiet Reproductio computato tempore à Die Insinuationis ultimæ, vid. *dict. tit. 12. §. 4.* Porrò observandum, utrum fiat Reproductio intra Fatalia vel Legis, computatis simul Sex Juridicis, vel prorogata (prospiciunt enim plerumque sibi Procuratores in Supplica pro Processibus Appellationis de Fatalibus abundantibus) si intra Fatalia, quod haud facile negligit Procurator, nullum erit periculum denegandi Proclamatis. Novum hinc nascitur dubium: an non Fatale Reproductionis incipiat currere à tempore Insinuationis, ita ut Fatalia majoris cautelæ gratia prorogata per factam citius Expeditionem & Insinuationem expirent? [conf. omninò B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 186.* & *part. 4. Observat. 388.*] Non iniquum foret ita statui, sed statutum cum nondum fuerit, praxis est hucusque, non expirare, vid. infrà B. Auctor. *Animadvers. ad Mogenhorst. Observat. 21. 95. 96. 97.* Abusum insignem Prorogationum Fatalium compescere interesset Rei Judiciariæ. Exempli memini mus, ubi ad CVII. Menses Fatalium Prorogatione factâ Procurator se tuebatur contra denegatum Proclama. Acta priora, Mandata Procuratoria, Instrumenta & Documenta non dicuntur *reproduci*, sed *produci*. Remedium est tale, ut Supplica pro Prorogatione Fatalium in Senatu examinetur & pro ratione causæ allegatæ & probabilitate nixæ prorogatus Terminus Fatalis coarctetur. Hunc Ordinem excipit *Ordo Novarum*, ita dictus, quod nova emergentia lite pendente proponantur, v. gr. Supplicationes pro Mandatis, Inhibitionibus exhibentur, Exceptiones

Novarum.

Dila-

Dilatoriæ proponuntur, Prorogationes petuntur. Summatim, quicquid ad Ordinem Sententiarum, Reproductionis, & Terminorum præfixorum referri nequit, in hoc Ordine Novarum peragitur, cui etiam maxima temporis Audientiæ destinati pars tribuitur. Ultimus est *Ordo Terminorum*, in quo exhibentur Scripta, & aguntur ea, quibus exhibendis & agendis fuit certus Terminus præfixus. Terminorum.

Terminus, vide Blum. *tit. 76.* præfigitur vel à Judice, vel à Partibus colligitur, unde vocatur *collectus*. *Colligere Terminum* significat, petere in Audientia Prorogationem Termini ad Reproducendum vel Agendum ob causas justas allegatas, cui petito si Procurator adversarius non contradicat, censetur tacitè consensisse, & cum Judex desuper non interloquatur, dicitur hic modus obtinendi Prorogationem, *Collectio Termini*, cui pars petens æquè obtemperare tenetur, acsi à Judice esset præfixus, *Rec. Imp. 1594. §. 51. Visitat. Memorial. Judic. 1575. §.* Aus sonderen ꝛc. *5.* Blum. *tit. 76. num. 9.* Nam omnis Terminus in Camera, est præjudicialis, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 10. §. 2.* Blum. *num. 10. seqq.* Quodsi verò petitæ Prorogationi contradicatur, necesse est, ut Judex ferat Sententiam, utile verò, ut Sententia sequatur sine mora, vid. *Recess. Visitat. Noviss. §. 51.* & *Memorial. Procurator. §. 3.* Formula Sententiæ, die gebettene Zeit bewilligt und angesetzt / indicat incipere Terminum à lapsu prioris, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 10. §. 22. 23.* ubi statuitur, quod etiamsi Sententia non sequatur tamen petitus Terminus observari debeat, & sit præjudicialis. Ante lapsum Terminum in Sententia ulterior, quam fuit petitus, præfigi non debet, sed si instet Terminus, expectari potius tempus collectum.

Num. 16. Terminorum Præfixio & Collectio.

Num. 17. Terminorum Prorogationes petitæ quomodo concedantur.

A Judice præfigitur Terminus, vel in Citatione, qui vocatur Terminus *Legalis*, vel in Sententia, qui vocatur in specie *Præfixus*. Legalis Terminus intelligitur, non ad comparendum, nam hic in Processibus aliter exprimitur, vid. Blum. *tit. 76. num. 40.* sed agendum in Judicio, vid. *Commun. Decret. 9. Januar. 1660. §. 5.* Blum. *tit. 76. num. 5.* qui est utrique parti communis, perpetuus

Num. 18. Terminus Præfixus. Num. 19. Terminus Legalis.

per

per totum Processum, sine nova Citatione, & *Præjudicialis*, hoc est nisi agat Pars, neque Prorogationem obtineat, proceditur in Contumaciam, vide Blum. *dict. loc. num. 22.* & *tit. 64. num. 53. Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 10. §. 2. seqq.* Legalis Terminus regulariter esse solet Trium Mensium, quod tamen non impedit, ut pro ratione distantiæ loci & causæ quà moram non ferat, aliarumque circumstantiarum angustior determinari vel latior concedi queat, *Commun. Decret. 13. Decembr. 1659. §. 4.* quod sæpe factum meminimus per Decretum Senatus. Olim finita Audientia solenni sequebatur alia coram *Deputato* ex Assessoribus, ubi petebantur Dilationes, Commissiones, Confirmationes, & alia levioris momenti, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 9.* Blum. *tit. 60. num. 24.* Sed hæc Audientia coram Deputato post *Rec. Imp. 1654.* & *Commun. Decret. 1659.* quibus totius Processus Forma multum fuit immutata & abbreviata, plane desiit, & omnes istæ Petitiones in Ordine Novarum proponuntur. Audientiæ celebrantur tribus Diebus in Septimana, *Lunæ, Mercurii,* & *Veneris*, ab hora prima postmeridiana ad tertiam: si Procuratores citius absolvant, quod plerumque fit, citius disceditur. Cessat Audientia ob Ferias incidentes vel alias causas, Blum. *dict. tit. num. 34.* *Feriæ* hodie ad normam *Ordinationis Carolinæ de Anno 1555. part. 2. tit. 33.* in *Concept. part. 2. tit. 35.* sunt redactæ per *Recess. Visitat. Noviss. §. 38.* ut adeo Blumii *tit. 62.* de suo tantum tempore sit intelligendus, hodie juxta *dict. Recess. Visitat.* corrigendus. [vid. *infrà Append. VII.* & de Feriis repentinis conf. *Magenhorst. Observat. 89.* & *suprà Auctar. XXI.*] Qui audiunt, ex annuo spatio tertiam ferè partem feriari in Camera mirari desinent, si sciant, Ferias Camerales (exceptis Festis Cultui Divino dicatis) esse tantum vacationes à Senatu, non à laboribus. Nam Feriarum tempore elaborantur Relationes in Senatu proponendæ: Cætera quæ huc spectant, peti possunt ex *Notaminibus suprà num. 2. dictis* denen Anmerckungen zum *Concept.*

Num. 20. Audientiæ coram Deputatis non amplius in usu.

Num. 21. Tempus Audientiarum.

Num. 22. Feriæ.

§. II.

Processus Causarum consideratur, vel in decernendis Processibus, vel in Progressu eorundem. De-

Decernuntur Processus plerumque *Extrajudicialiter*, hoc est, in Senatu Extrajudicialium, inaudita parte adversa, ad Narrata & Petita Actoris vel Appellantis. Num. 1. Extrajudicialiter quid fiat.

Ubi tamen notandum, in Libello supplici Narrata per Adjuncta aliquo modo esse probanda, & fidem Judici verosimiliter faciendam, [de Adjunctis irrelevantibus vid. *infrà Append. VIII. Num. 29.*] id quod in Processu primæ Instantiæ vel Mandati per *Recess. Imper. 1654. §. 79.* omninò necessarium. Num. 2. Probatio Narratorum in Processu primæ Instantiæ.

In *Appellatione* verò Gravamina recenseri debent, iisque Judex tantisper in ordine ad impetrandos Processus credit, reservata Deductione in progressu, unde fit, ut quotiescunque ex Sententia prioris Instantiæ, quæ in forma probante exhibenda, vel ex ipsis Gravaminibus allegatis, Supplicantem gravatum non esse apparet: Vel si Narrata pro obtinendo *Mandato* non sufficiant, denegentur Processus, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 22. §. 4. seqq.* [adde *suprà Sect. I. §. 14. num. 29.*] Moris enim non est in Judiciis Germaniæ supremis, ut quæcunque Appellationes recipiantur, prout fit in Judiciis Galliæ, vide Koch. *ad Ord. Cam. part. 2. tit. 28. num. 79.* Olim ad Narrata qualiacunque Processus impetratos fuisse antiqua Exempla docent. Cautius hodie in decernendis Processibus agitur. [conf. B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 310.*] *Leodii* coram Consilio Ordinario sufficit de Appellatione interposita docuisse, & Actuarius Judicii inconsultis Senatoribus expedire solet Processus plenarios, qui mos Judicii interdum Partibus multum facessit oneris; vide quæ dixi *suprà Sect. I. §. 14. num. 10. & num. 29.* Scrupulositati non indulgendum esse in Processibus decernendis, Leges nostræ volunt, *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 22. §. 10.* Sed tamen nec temerè concedendi sunt, cum non faciendis, sed tollendis litibus Judicia sint instituta. In dubio præstat decerni Processus Appellationis, vide Deckher. *Process. Informativ. informat. cap. 5. pag. 98.* Major circumspectio esse debet circa *Mandata Sine Clausula, Recess. Visitat. Noviss. §. 10.* In his enim studiosè inquiritur, an Narrata ad Mandatum sint qualificata; an verosimiliter probata, an ad *Petitum*, ex quo construitur

Num. 3. Quid in Processu Appellationis.

Num. 4. Officium Judicis in decernendis vel denegandis Processibus.

tur

tur *Præceptum*, satis concludentia. De Mandatis satis dixi *suprà Sect. I. §. 10.* adde Tennagelii Assessoris *Tractatum* inprimis commendandum *de decernendis Processibus*. Judicialiter quandoque per Sententiam decernuntur Processus, quoties causa cum alia in Judicio pendente est connexa.

Num. 5. Quando judicialiter decernantur.

Num. 6. Supplicationes ubi exhibeantur, quando distribuantur & Decreta Procuratoribus reddantur.

Supplicationes traduntur per Procuratores Notariis, qui exhibitas quotidie [Dn. Judici vel] Præsidi deferunt, inter Assessores distribuendas, & quotquot in *Senatu fiunt Decreta* ad Supplicas, post horam undecimam, qua finitur Consilium, *Recess. Visitat. Noviss. §. 39.* inscribuntur Supplicis, & Procuratoribus una cum Supplica & Adjunctis (vocant integrum Fasciculum den Stock) redduntur, [conf. B. Auctor. *Idea Philosoph. simulat. Colloq. 2. pag. 88. seq.*] qui deinde easdem Præfecto Cancellariæ exhibent, & expeditionem Processus decreti obtinent, *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 36. §. 1. seqq.* Ad quam expeditionem petendam (NB. excepto casu Appellationis, ubi Fatalia observanda) Anni spatium est concessum, quo præterlapso, de novo est supplicandum pro *Rescripto*, id est expeditione nova, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 12. §. 8.* Blum. *tit. 66. num. 36.* Koch. *in Commentar. ad Ord. Cam. part. 3. tit. 12. num. 38.* Roding. *lib. 3. tit. 52. §. 3. Observat. Ante-Marill. 46.* [B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 69.* ubi docet, quibus Casibus tale Rescriptum locum habeat.] Sed cuilibet expeditioni dies decreti Processus præcisè est inserendus.

Num. 7. Rescribi quando debeant Processus.

Num. 8. Supplicæ Requisita.

Requisita Supplicæ sunt, vid. Blum. *tit. 64.* Compellatio Judicis, Nomina Partium, brevis & perspicua Causæ Narratio, Medium Concludendi sive Fundamentum Petitionis, [Fundamentum Jurisdictionis Cameralis. *suprà Sect. I. §. 1. num. 13. & §. 2. num. 3.*] & Petitum, quod inprimis cautè, atque juxta Leges Imperii est formandum, vid. *Recess. Visitat. Noviss. §. 48.* tandem Rubrica Supplicæ Latinis verbis petito congruens inscribenda; alias si differat rubrum cum nigro vel in toto vel in parte, jubetur Procurator per Decretum redigere utrumque ad consonantiam. [Alias Rubricam Causarum mutare non licet, conf. infrà B. Auctor.

ctor. *Animadverſ. ad Obſervat. Magenhorſt. 3.* ubi rationem invenies.]

Supplicæ omnes *binis* exhibentur *Exemplis*; Procurator ſubſcribit tam nigro, cum Cautione de rato, vid. *Commun. Decret. 13. Decembr. 1659. §. 2. & 4.* quam rubro, cui addit *Diem Exhibitionis*, quem etiam in privatis Actis notat, ſicuti & in Repertorio Cancellariæ accuratè annotatur. Alterum exemplum Supplicæ Procuratori cum Decreto per Notarium Cameræ (ita vocantur, qui alibi Secretarii Judiciorum audiunt) [conf. *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 42.* juncto *tit. 44.* & B. Auctor. *Idea Philoſoph. ſimulat. Colloq. 2. pag. 92.*] inſcripto, redditur, alterum in Cancellaria adſervatur, & deinde cum priore, ſi Expeditio Proceſſus petatur, confertur, quo minus aliquid privatim mutari queat, vid. die Anmerckungen zum *Concept pag. 16. §. 19. 20.* Num. 9. Duo Exempla Supplicarum.

Adjuncta Supplicarum uno ſaltim exemplo exhibentur, quarum Copias parti adverſæ communicandas Procuratores per domeſticos ſuos fieri conſuevere, interdum ſatis vitioſè. Idcircò reducta eſt in uſum Lex Cameralis, *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 36. princ.* de faciendis in poſterum Copiis in Cancellaria, *Receſſ. Viſitat. Noviſſ. §. 48. & 102.* [quæ tamen præcavere debet abuſum in *dict. Receſſ. Viſitat. Noviſſ. Memor. Cancell. §. 16.* prohibitum.] Num. 10. Adjuncta Supplicarum.

Adjuncta Supplicæ pro Appellationis Proceſſibus neceſſaria ſunt: *Inſtrumentum Appellationis*, in forma, *non Patente*, (prout ſæpe adhuc ab imperitis Notariis cum magno lectionis faſtidio fieri ſolet, & Procurator, niſi aliud ſimul offerat, Pœna ordinaria mulctatur) ſed Libelli, & in Pergameno conſcriptum, [vi *Commun. Decret. 29. Julii 1667.*] cui verba Sententiæ [& Schedulæ Requiſitionis, Koch. *ad Ord. Cam. part. 2. tit. 29. num. 41.*] ſint inſerta & totius Inſtrumenti ſumma cum Fatalibus obſervatis in margine notata, vid. Koch. *ad Ord. Cam. part. 2. tit. 28. num. 73.* Superflua autem eſt ſollicitudo, quam ſæpè habent Appellantes, ut à Decreto Judicis inferioris refutatorio denuò appellent. Licet enim id requirat Mynſing. *centur. 2. obſervat. 49.* & cum eo Blum. *tit. 46. num. 66.* & *tit. 55. num. 12.* tamen eſt hæc Sententia Juri Num. 11. Adjuncta, quæ neceſſaria ad Supplicam pro Appellationis Proceſſibus. Ubi de Requiſitis Actorum & Cautelis ad evitandam Deſertionem, vel Abſolutionem.

adversa, neque recepta, & nuper per *Conclusum Pleni 15. Februarii 1715.* rejecta, sive à Definitiva, sive ab Interlocutoria interposita fuerit Appellatio. Quod si Appellatio viva voce, atque ut loquuntur, statim post Publicationem Sententiæ in Judicio facta sit, non opus est Instrumento, sed tantum Copia Protocolli Sigillo Judiciali roborata exhibetur. Deinde *Documentum* præstitorum vel oblatorum *Solennium :* (quorum necessitas est vel à Privilegio vel à Statuto, vid. Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 5. sect. 1. §. 7. num. 3.*) (*a*)

(*a*) *Est autem modus Solennium Privilegii vel Statuti ab Imperatore confirmati præcisè observandus : Ita si cautum sit, ut Appellantibus non liceat per Mandatarium Juramentum Calumniæ præstare, sed ipsi comparere debeant,* (*tali Privilegio gaudet Magistratus Civitatis Imperialis Norimbergensis*) [vid. infrà Append. V. pag. 153. seq.] *nisi hoc præstiterint, periculum incurrent Desertionis.* [*Hoc verò semper cautum intelligitur, quoties Privilegium requirit, ut isthoc jusjurandum coram Judice à quo præstetur,* Recess. Imper. Noviss. § 117.] *Decretum fuerat aliquando in causa Rost contra Magistratum Noricum Mandatum de admittendo Procuratore ad Juramentum Calumniæ, sed post producta Privilegia cassatum per Sententiam 31. Martii 1699. In causa Feblin contra Höttel, Appellans Solennia in Camera præstiterat, lite per Transactionem finitâ, nihilominus ad instantiam Magistratus Norici Sententia lata fuit 18. Maji 1714. quod iste actus Privilegiis præjudicio esse non deberet, cum reprehensione Procuratoris. Neque enim sine causa gravi admittendus erit Procurator ad præstanda Solennia in Camera, quæ in Judicio inferiore præstare oportebat. Inter causas autem legitimas habetur, si à Judice à quo impediatur. Si Morbus, Ætas,* [*Dignitas,*] *vel alia legitima impedimenta prohibent, quo minus Appellans compareat ipse, obtinenda erit venia à Judice. Qui si deneget, tunc erit Officium Superioris implorandum. Anno 1720. Mense Julio per Sententiam injuncta fuit Uxori Appellantis præstatio Solennium in Judicio Norico, præterhabito Mariti Juramento in Camera præstito, quia Uxoris erat causa principaliter.*

Item *Requisitionis* Actorum Supplicæ est addendum, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 3. tot. tit. 35.* cum Nota Blumii; sæpe periculo Appellationis omissa fuit Exhibitio Documenti iteratæ Requisitionis Actorum, juxta *§. 63. Recess. Imper. 1654.* [cujus verum sensum explicat B. Auctor. *part. 3. Observat. Forens. 252.*] Sæpe etiam pars in prima Instantia victrix sibimetipsi deest, quod non

non petat à Judice priore Termini ad redimendum Acta Præfixionem, quo neglecto per Appellantem, & non petito Documento ulteriore Requisitionis, Absolutio à Citatione posset peti certa cum spe, juxta *dict. §. 63. Recess. Imper.* difficilique reparatione per viam Restitutionis in integrum. [quid si disputatio incidat, quænam Acta priora Appellanti sint edenda, vid. B. Auctor. *part. 3. Observat. Forens. 297. §. 17.*] Quid verò, si Acta non sint in Archivo Judicii, sed penes partes litigantes? Consuetudo hæc est Leodii & in Judicio Officialis Coloniensis, nescio an etiam alibi. [conf. B. Auctor. *Symphorem. tom. 1. Consultat. 43. pag. 1114. in fin. not.* * *& pag. 1153. lit. C.*] Nonnisi Protocollum ibi est in Judicio, quotiescunque est aliquid decernendum vel decidendum, Judex injungit parti utrique, ut Acta Judici exhibeant. Neque est periculum, ut aliquid contra fidem infarciatur ab una parte, cum duo utriusque partis exhibeantur exempla. Quæritur, quomodo *§. 63. Recess. Imper.* possit applicari illis in locis? Resp. si pars appellans est in mora, quo minus Acta, quæ ipse penes se habet, Judici à quo exhibeantur, & ubi opus, ex idiomate Gallico in Latinum transferantur. [de requisitis hujus versionis conf. omninò B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 3.* add. *suprà Auctar. XIV.*] & hæc mora ab adversario fuerit allegata probataque, periculum haud dubie incurret Desertionis vel Absolutionis à Citatione. [hæc ulterius illustrat B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 76.*] Casus recentissimus extitit 23. Februar. 1718. in causa *Du Mont contra Rabier.* In aliis Imperii Provinciis, ubi Requisitione Actorum à Judice opus est, ad effectum Absolutionis à Citatione non sufficit Productio Testimonii Judicialis, quod Appellans Acta non ulterius petierit, qua in re plerumque errant Procuratores, sed necesse est, ut moram esse commissam doceatur post Terminum à Judice præfixum. [conf. Roding. *lib. 3. tit. 29. §. 108.*] Tandem inter Adjuncta Supplicæ esse debet *Libellus Gravaminum*, nisi malit Appellans ad Acta priora simpliciter se referre, *Recess. Imper. 1654. §. 65.* quo casu an opus sit Juramento Calumniæ, non frustra quæri posset? Sane Formula Juramenti solita ad eum

Num. 12. Et de Submissione ad Acta priora.

casum non est in omnibus directa, interim retinetur, quia plerumque Appellantes, Advocatorum consilio, ulteriori deductione uti malunt. [conf. circa hanc materiam Monita B. Auctor. *part. 3. Observat. Forens. 297. §. 13.*]

Num. 13. Adjuncta Supplicæ pro Citatione vel Mandato.

Adjuncta Supplicæ pro *Citatione* vel *Mandato* necessaria sunt, quæ ad Probationem Narratorum pertinent, & omnia in forma probante sunt exhibenda.

Num. 14. Quando Processus periculo partis decernantur.

Judex olim *periculo Partis* decernebat Processus, etiamsi dubia esset Jurisdictio Cameræ, Gail. *lib. 1. obs. 31.* & *obs. 119. num. 6.* Mynsing. *centur. 2. obs. 9.* Hodie aliqualis & propemodum certa afferri debet probatio, *Recess. Imper. 1654. §. 79.* In Causis Appellationum fieri potest quandoque, ut *periculo Partis* decernantur Processus, si scilicet Fatalium & Solennium observatio non nisi assertione Appellantis constet, vid. Koch. *ad Ord. Cam. part. 2. tit. 28. num. 73. seqq.* vel si Jurisdictionis respectu aliquod supersit dubium. [conf. B. Auctor. *part. 3. Observ. Forens. 297. §. 15.*]

Num. 15. Sufficit Probatio verosimilis Narratorum in Causis Citationis.

Narratorum verò Probatio *verosimilis* tantum sufficit in causis primæ Instantiæ, sive, ut loquuntur, Simplicis Querelæ, & ponderantur in Consilio Narrata, ne contra Constitutiones Imperii Processus decernantur, *Recess. Imper. 1570. §. 77.*

Num. 16. Defectus Supplicæ quomodo emendentur.

Si Libellus defectum habeat, significatur certis Formulis, quibus juxta petitum Processus denegantur, *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 29. num. 10.*

Num. 17. Quando Literæ pro Informatione decernantur, & de Causis Pauperum.

Contra Dominum Territorii & Magistratus non [facile] decernuntur Processus Mandati, nisi præviis Literis pro Informatione, *Recess. Imper. 1654. §. 105. Capitulat. Caroli VI. artic. 19.* Idem in Causis *Pauperum* fieri jubet, *Recess. Visitat. Noviss. §. 10.* quarum Literarum Expensas Impetrans solvit, sed Magistratus suis Impensis mittit. (*b*)

(*b*) *Paupertatem si quis alleget & doceat, non statim admittitur ad Juramentum solitum, si Processus petiti requirant Literas Informatorias, sed hæ expectantur. Si tamen ea sit inopia partis, ut ne quidem has Literas redimere queat, ex Cancellaria, prævio Decreto Senatus, dantur gratis. Præstat enim expectare Literas, quam admittere flagitatores ad Paupertatis Juramentum, quo præstito, vel mendicando, vel Bursam Pauperum semper premendo sunt oneri. Et docet* expe-

experientia, ex magno numero Pauperum, qui in Camera litigant, vix partem vigesimam Justitiam habere votis suis faventem.

Aliquando etiam in Causis Appellationum, ubi Gravamina dubia videntur, ejusmodi Literas decerni non est inconsultum, *dict. Recess. Visitat. §. 10. in fin.* [rationem vid. apud B. Auctor. *part. 3. Observat. Forens. 297. §. 10.* adde tamen Roding. *lib. 2. tit. 2. §. 13.*] Quod si tempore præfinito Literæ Informatoriæ non exhibeantur, poterit Judex decernere Processus in contumaciam non informantis, vid. *Recess. Visitat. dict. §. 10.* dummodo pars ipsa diligentiam suam in Requisitione doceat. De istis Literis distinctè egit Deckherrus *in Notis ad Process. Informativ. informat.* adde Rhetii *volum. 2. Dissertat. select. 23.* von Schreiben um Bericht. Inprimis hic cavendum, ne in ejusmodi casu Judex permittat partibus multiplicationem Scriptorum. Literæ Informatoriæ, & Contra-Informatoriæ Lege & Consuetudine fundantur, ulteriora Scripta permittere abusus foret non tolerandus. Nam ita Processus Cameralis forma immutaretur, de meritis susciperetur extrajudicialis decisio, ubi tantum quæstio esse debet de Processibus decernendis. Sæpe dolent Procuratores per Literas pro Informatione impediri quos efflagitare solent Processus; sed considerandum foret, finem Litigii breviori via quæri, posteaquam Causæ Merita & Gravaminum Justitia per Judicis à quo Literas & Actoris vel Appellantis Responsionem, qua interdum opus non est, fuerint examinata. Illud inprimis observandum, utile esse, ut Literæ Informatoriæ & Responsoriæ, Bericht und Gegen-Bericht / post decretos Processus in Termino Reproductionis simul ad Acta producantur. Quid circa hanc Informationem cavendum.

Inseruntur Processibus Nomina & Cognomina Partium, [& in Appellationibus quoque Advocati Causæ, rationem vid. *suprà Sect. I. §. 6. num. 28.*] de quibus Protonotarii certiores faciendi, ne, ut sæpe accidit, nudum Cognomen cum aliis commune, [quando hoc sufficiat, vid. Roding. *lib. 3. tit. 4. §. 7.*] præfixa solum Litera N. dubium movere queat, *Recess. Imper. 1654. §. 99. vers.* Wie er *Procurator* dann ꝛc. Universitates generaliter com- Num. 18. Forma Expeditionis Processuum.

compellantur, Mynsing. *centur. 1. obs. 76. centur. 3. obs. 18.* [*centur. 5. obs. 50.*] conf. *centur. 2. obs. 66.* Porrò Narratio Facti Processibus inseritur more antiquo, qui corrigitur per *Recess. Visitat. Noviss. §. 48.* summa ratione, cum Narrata omnia Supplicantium interdum indecora repeterentur olim verbotenus nomine Imperatoris stylo relativo, vide die Anmerckungen zum *Concept pag. 16. ad part. 1. tit. 41. §. 19.* [add. *infrà §. 8. num. 6. 7.*]

Num. 19. Distinctio Processuum Cameralium Appellationum, Citationum & Mandatorum.

In specie decernuntur vel *Appellationis* Processus, de quibus satis dictum pro instituto, vel *Citationis*, vel *Mandata*. Hic est circulus omnium Processuum Cameralium, in quem ut unaquæque causa redigatur, non minimum studii impendunt Advocati. Facilior est & latior Processus *Rescripti* in Judicio Cæsareo Aulico usitatus, vid. Uffenbach. *cap. 15. sect. 2. subsect. 2. pag. 193.*

Requisita Citationis.

Requisita Citationis Gail. *lib. 1. obs. 48. & 53.* exponit, [de Insinuatione Citationis extra locum habitationis ordinariæ agit B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 393.* & cautelam in Citationibus per Edictum suggerit *ead. part. 4. Observat. Forens. 392.*] adde Mynsing. *centur. 5. obs. 50.* ubi quod falsa demonstratio Citationem vitiet; de Vidimatione Libelli adjungendi Citationi vid. *Recess. Imper. 1654. §. 34.* Blumius *in Nota ad Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 12. §. 1.* abrogatam esse ait per Decretum extrajudiciale dispositionem Recessus Imperii circa Vidimationem Libelli, verum de ejusmodi Decreto nihil constat: Imo Copia & Libelli Adjunctorum in Cancellaria fieri moris est cum subscriptione: [*Collationatum:*] Kayserliche und Reichs Cammer-Gerichts Cantzley-Handschrifft / [additis nominibus Protonotarii & Copistæ] vid. *Recess. Visitat. Noviss. §. 102.*

Num. 20. Quando Citatio ad Reassumendum decernatur.

In antiquis Processibus quoties Procurator non adest, [vid. tamen B. Auctor. *Symphorem. tom. 1. Consultat. 35. pag. 799. lit. C. & pag. 800. lit. A.*] vel mutatur Persona Rei, decernitur Citatio *ad Reassumendum*, de qua legi meretur *Dissertat. Mauritii.* [conf. B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 69.*] Eamque Procuratores in Audientia petere solent, cui petito Judex vel Præses, vel Assessor Audientiæ assidens per voculam: Erkannt: annuit, *Conc. Ord. Cam.*

Cam. part. 1. tit. 17. §. 2. Id quod tamen prævia aliquali causæ cognitione fieri consultius sæpe fuit judicatum, unde & *in Recess. Visitat. Noviss. §. 58.* differri præcipitur Decretum ad iteratam petitionem post Sex Juridicas faciendum. Proinde si Procurator extrajudicialiter petat Citationem ad reassumendum, remittitur ad Judicium; Nollem tamen excludere penitus modum decernendi hanc Citationem extrajudicialiter, cum causæ petendi facilius ex Supplica intelligantur; quam ex Recessibus viva voce in Audientia prolatis, quos sæpè ita deproperant nonnulli Procuratores vel demussitant ex Scripto, ut auribus & mente percipi non possint. Hinc non mirum, quod casus, de quo loquitur *Recess. Visitat. Noviss. dict. §. 58.* existere vix queat. Nullus enim Procuratorum ad reliquorum Recessus applicat aures & animum nisi in causa, in qua aliàs officium suum gerit, & Recessus Adversarii eidem, eodem momento quo recitantur, communicari solent.

Superest monendum hoc loco, quod Appellante vel Hæredibus ad *reassumendum* citatis, neque comparentibus, post decretum Proclama & Sex Juridicas præterlapsas, Appellatus rectè petat Absolutionem à Citatione, eaque decernatur per Sententiam, argum. *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 51. princ.* juncto *tit. 53. princ. & Commun. Decret. 22. Novembr. 1661.* [conf. B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 76.* ubi de differentia inter Sententiam Absolutoriam ab Instantia & Desertoriam in Causis Appellationis agit.] Exempla recentia sunt in causa Neewort contra Stifft Metteln/ & Otterstett contra Fincken Erben/ Appellationum.

De *Mandatorum* Cum vel Sine Clausula differentiis *suprà Sect. I. §. 10. num. 4. seqq.* diximus.

Pœna Mandati simplicis semper est Decem Marcarum Auri, quarum qualibet 96. Imperiales efficit. (c) Num. 21. Pœna Mandatis inserta.

(c) *In Moneta currente ita intellectus fuit hucusque valor Marcæ Auri. An rectè satis? Superiorum erit Judicium nam Marca Auri puri absque dubio multo plus valet. Verum est interim, quod Fiscalis Cæsareus non aliter valorem in rationes retulerit,* DD. Visitatoribus *scientibus neque contradicentibus.* [conf. B. Auctor. part. 2. Observat. Forens. 116.]

Num. 22. Repetita Mandata quando decernantur ulterius, adhuc ulterius & arctius.

Sequitur quandoque Mandatum *ulterius*, in quo Pœna dimidia augetur, item *adhuc ulterius*, in quo Pœna duplicatur. *Dehinc arctius* Mandatum olim decernebatur sub Pœna Banni, sed cum hodie Arctiora Mandata decerni moris non sit, petita Procuratorum pro Arctiori Mandato fieri solita, unicè ad Formulas pertinent inutiles & nihil significantes. Nisi *Arctiora* vocare velis *sub graviori Pœna Pecuniaria*, quam decernere exigentibus circumstantiis, Judex non prohibetur. In specie Mandata *de Non-Offendendo* Subditis contra Dominum non nisi gravissima sævitiæ causa subsit, decernuntur. Exemplum Mulctæ 200. Marcarum Auri Fiscali Cæsareo adjudicatæ contra Principem Imperii *in Sentent. Cameral. 10. Decembr. 1683.* legitur.

Num. 23. Circa Mandata de Non-Offendendo cautela.

Num. 24. Processus ad Tertium decreti.

Processus qui non ad Litigantes, sed ad *Tertium* diriguntur, vel *inhibent*, vel *promovent* Progressum Causæ. *Inhibitio* contra inferiorem Judicem in Appellationis Processibus decernitur regulariter, nisi appellatum fuerit à *Decreto extrajudiciali*, [conf. B. Auctor. *Symphorem. tom. 1. Consultat. 36. pag. 842. lit. A.* Mev. *part. 1. decis. 5.*] vel aliæ subsint Causæ, cur Inhibitio omittatur, *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 37. princ. & §§. seqq.* (d) Blum. *tit. 54. num. 24. seq.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud cap. 8 §. 12. pag. 679. seqq.* vid Blum. *dict. loc. num. 22. seq.* Gylman. *Decis. voce: Inhibitio.* Brunneman. *Process. Civil. cap. 28. num. 17.* Tennagel. *de decernend. Process. class. 4. cap. 10.*

Num. 25. Inhibitiones quando in Appellatione à Decreto extrajudiciali locum habeant.

(d) *Verba* Ordinationis dict. loc. princ. oder da Jure Communi die Appellatio verbotten/ *non turbare debent cupidam Legum Juventutem, quasi reciperentur in Camera Appellationes contra Jus Commune. Subintelligi enim debent verba:* ad Effectum Suspensivum, *quem regulariter habet Appellatio omnis.* [Blum. tit. 54. num. 20.]

Cum tamen Judex inferior nonnunquam in fraudem Appellationis vel extrajudicialiter vel etiam aliis modis per Sententiam parti Gravamen inferat difficulter reparabile, quoties id factum esse apparet, Inhibitio decernitur.

Num. 26. Quando decernantur

Porrò si Judex vel intra Decendium à die latæ Sententiæ, vel post Inhibitionis Insinuationem attentaverit, revocantur *Attentata* extrajudicialiter per Mandatum Sine Clausula. [conf. B. Auctor.

Auctor. *part. 1. Obſervat. Forenſ. 1.*] Si ante inſinuatam Inhibitionem Cameralem factum fuerit: Revocatio olim non niſi per Sententiam judicialiter decernebatur, *Receſſ. Imper. 1654. §. 59.* Niſi contemptus Judicis Superioris, ad quem Appellatio interpoſita, ex Circumſtantiis eluceret. Hodie per *Receſſ. Viſitat. Noviſſ. §. 49.* Revocatio Attentatorum poſt interpoſitam, & Judici à quo inſinuatam Appellationem etiam cum Proceſſibus extrajudicialiter decernenda eſt, vid. *dict. §. 49. Receſſ. Viſitat. Noviſſ.* per quem declaratur *Receſſ. Imper. 1654. dict. §. 59.* Excipitur Caſus, ſi Juriſdictio Cameræ fuit vocata in dubium per Exceptiones non devolutæ Appellationis, Mynſing. *centur. 3. obſervat. 87.* Gail. *lib. 1. obſervat. 144. num. 4.* [conf. *Receſſ. Imper. Noviſſ. §. 123.*] quo caſu earum examen præcedere debet. Ita & in Poſſeſſorio retinendæ, ſi Appellatus contendat ſe poſſidere, non revocantur Attentata extrajudicialiter, *Receſſ. Imper. 1594. §. 93.* Gail. *lib. 1. obſervat. 145. num. 2.* [Roding. *lib. 3. tit. 2. §. 35.* conf. B. Auctor. *Symphorem. tom. 1. Conſultat. 13. pag. 400. lit. B. Conſultat. 22. pag. 470. lit. A. Conſultat. 36. pag. 847. lit. A.* & *Conſultat. 41. pag. 1036. lit. B. C.*] Neque ſi Attentata ipſam rem controverſam ingrediantur ita, ut per Revocationem Attentati, Appellans victor ſit in cauſa principali, Gail. *lib. 1. obſ. 145.* Mev. *part. 4. deciſ. 35.* [exempla habet B. Auctor. *allegat. Conſultat. 36 pag. 847. lit. B. C.*] Neque ſi Appellatio ob Nullitates eſt interpoſita, Mynſing. *centur. 4. obſ. 64.* Gail. *dict. obſ. 144. num. 6.* Neque contra Tertium pro ſuo Intereſſe intervenientem & pendente Appellatione aliquid innovantem, Gail. *lib. 1. obſ. 72.* [& *dict. obſ. 144. num. 9.*] vid. tamen Mev. *part. 5. deciſ. 61. & 90.* Neque ſi Sententia jam dudum Executioni fuit data, qui Caſus tempore Juſtitii Cameralis ſæpe accidit. [conf. B. Auctor. *part. 1. Obſervat. Forenſ. 1.*] Non eſt ſcopus noſter omnem Attentatorum materiam hic tradere, quam Lancellottus tractatione juſta de Attentatis abſolvit, multaque utilia ea de re in Mevii *Deciſionibus*, *Collegio* Lauterbachiano, & Lynckeri *tractatu de Gravamine Extrajudiciali* inveniuntur: Summa tantum Capita Materiarum *in hac Sectione II.* indi-

Mandata Attentatorum Revocatoria extrajudicialiter.

Ubi de Attentatis notabilia quædam traduntur, & de Inhibitione Temporaria.

indicare fuit animus, additis nonnullis Observatis ex ipsis Rerum Argumentis. Attentatum committitur non solum intuitu Appellationis, sed omne, quod inferior facit in præjudicium litis coram superiore Judice introductæ, Attentati nomine venit, & per Mandata revocatur, vid. Mev. *part. 4. decis. 310.* & *part. 2. decis. 255.* Appellans si attentat, hoc est si facit aliquid in præjudicium Litis & Sententiæ, à qua appellavit, excidit beneficio Appellationis meritò, & Desertoria sequitur Sententia, Gail. *lib. 1. obs. 146. num. 12.* [vel causa jam instructa Definitiva. B. Auctor. *Symphorem. tom. 1. Consultat. 41. pag. 1021. lit. C.*] Malè verò Pars appellata eam petit, si Factum, quod pro Attentato allegatur, est diversum ab eo, quod est in Sententia; licet eandem rem attingat, vide Mev. *part. 2. decis. 255.* & *part. 8. decis. 258.* [B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 1. num. 3.* & *part. 4. Observat. Forens. 319.*] Camera Imperialis, si Appellatio videtur ex Narratis Libelli forte non recipienda, Literas Informatorias à Judice à quo petere solet, cui Decreto pro qualitate circumstantiarum additur, ne Judex ante Relationem factam, & donec de voluntate superioris sit certus, quidquam innovet, quam vocant *Inhibitionem Temporariam*, vid. *Recess. Visitat. Noviss. §. 11.* qui locus de Mandatis quidem agit, sed multò magis ad Appellationis Causas potest applicari. Scilicet Judex inferior etiam à superiore non monitus, modo de Appellatione interposita sciat, ab omni Innovatione abstinere debet. Quidni ergò abstineat sua sponte, si Relatio ab eo petatur, vide Mev. *part. 6. decis. 418.* Existunt tamen Casus, ubi Appellatio magis videtur deneganda quàm recipienda, neque etiam Judici quocunque modo inhibendum. Leodiensibus solenne est confestim petere *Mandatum de Exequendo* Sententiam prioris Judicis *Sine Clausula*, quamprimum de Appellatione Adversarii interposita certior factus est alter. Supplicæ istiusmodi, quarum finis non est alius, quàm ut Judex superior de causa informetur, seponuntur, donec Fatale introducendæ Appellationis præterierit. Tum verò re considerata, decernitur Mandatum de Exequendo, sed *Cum Clausula*. Qui supplicat *pro denegandis Processibus Appellationis*, semper mulctatur

Num. 17. Quando decernatur Mandatum de Exequendo Sententiam priorem. Ubi de Modo Supplicandi.

ctatur *uno Floreno*, [Roding. *lib. 3. tit. 4. §. 63.*] quia refugium Appellantium est Camera Imperialis, neque decet partem, ut petat Appellantem repelli. Verum iste error nonnisi novitiis Procuratoribus accidit.

§. III.

Promovetur Processus excitando Judicem inferiorem, vel committendo negotium aliquod judiciale personæ tertiæ, vid. *§. seq. num. 24.* *Excitatur* Officium Judicis protrahentis, vel denegantis Justitiæ administrationem per Promotoriales. De quibus *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 28. §. 1. seq.* Blum. *tit. 37. num. 21.* Roding. *lib. 3. tit. 12.* Gail. *lib. 1. obs. 28.* Mynsing. *centur. 3. obs. 57.* & *centur. 5. obs. 82.* Itaque si docuerit Supplicans verosimiliter de Judiciis protractione, vel denegatione ejus, quod justum est, sive sit cœptum Judicium, sive non, (vide omnino Mev. *part. 2. decis. 111.* [Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 3. part. 2. sect. 1. membr. 1. §. 2.*] ubi quando appellandum sit, distinctè exponit) præfigitur in Promotorialibus temporis spatium ad Officium faciendum, [conf. *Recess. Deputat. 1600. §. 27.* Roding. *lib. 3. tit. 12. §. 13.*] quod si labatur, neque fecerit Judex, quod oportebat, causa devolvitur ad Cameram per Legem Imperii, *Rec. Imp. 1600. §. 27.* vide Roding. *lib. 1. tit. 15. §. 13. 25. seqq.* conf. Deckher. *Process. Informativ. informat. cap. 1. pag. 34. seq.* Quomodo probetur Denegatio, vel Protractio, vide Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 3. part. 2. sect. 1. membr. 1. §. 1. seq. pag. 86. seq.* junct. *cap. 5. sect. 1. §. 4. pag. 367.* Koch. *Commentar. ad Ord. Cam. part. 2. tit. 26. num. 4.* ubi de *Juramento Perhorrescentiæ*, & *ibi Notam* Deckherri. Tennagel. *de decernend. Process. class. 3. cap. 15.* Locum habent *Promotoriales* in Causis tantum contentiosæ Jurisdictionis, [vid. Deckher. ad Koch. *citat. loc. num. 29.*] etiam Feudalibus, [Roding *lib. 3. tit. 12. §. 7.*] Klock. *Consil. 28.* nec non in Commissionibus pro maturanda Commissione, ex. gr. contra Austrægas, Rulant. *part. 1. lib. 2. cap. 27.* Quæritur, an Promotoriales etiam decernantur contra Principem Imperii Privilegio de non appellando gaudentem? Quidni? Casus enim denegatæ, vel protractæ

Num. 1. Promovetur Processus per Promotoriales.

Num. 2. Quando & quomodo decernantur.

Num. 3. Quando ad Cameram causa devolvatur.

Num. 4. Quid probandum sit, & quomodo.

Num. 5. In quibus Causis locum habeant Promotoriales.

Num. 6. An contra Principem, qui habet Pri-

vilegium de non appellando. tractæ Justitiæ in omni Privilegio est exceptus, *Aur. Bull. cap. 11. §. 3.* Knichen. *de Saxon. non provoc. Jure, verbo: Jus: cap. 12. num. 55. seqq.* Casum ejusmodi in *Saxonica* Familia non extitisse, ut cum effectu fuerit instituta querela, tradit Lynckerus *Decis. 893.*

Num. 7. Infrequentia Promotorialium contra Status, qui habent Privilegia de non appellando.

Existimo etiam institutæ querelæ casus esse, hodie præsertim, rarissimos ideò, quod vel Partes, vel Advocati, si in Territorio quod plerumque accidit, habitent, ab offensa metuant. Vindictam autem exercendi, multæ sunt Principi vel Magistratui occasiones, adde *suprà Sect. I. §. 11. num. 5.*

Num. 8. Frequentiora Mandata de administranda Justitia.

Frequentiora sunt hodie *Mandata de administranda Justitia,* vid. Blum. *tit. 37. num. 34.* Cujus exemplum contra die Churfürstliche Regierung zu Dreßden de Anno 1672. recensetur *in Supplicationibus* à Procuratore Cameræ Doct. Hofmanno editis *tit. 13. Num. 5. 6.* Vetustiora exempla vide apud Gylmannum & ex eo Wehnerum *in tomo 6. Symphorem. cap. 1.*

Num. 9. Ratio, quare Mandata de administranda Justitia sint frequentiora.

Mandata ista, de administranda Justitia ideo frequentiora sunt, quia etiam in Causis, in quibus Cameræ Jurisdictio vel ob Qualitatem, vel ob Quantitatem non est fundata, neque Promotoriales decerni possent, locum inveniunt. [vid. Roding. *lib. 3. tit. 12. §. 12.*] Thyllii *Annotat.* ad Gail. *lib. 1. obs. 28. num. 7.* adde Lynckerum *de Gravam. Extrajud. cap. 3. pag. 38.*

Num. 10. De Compulsorialibus remissivè.

Compulsoriales Literæ etiam contra Judicem diriguntur, de quibus nos diximus *suprà Sect. I. §. 13. num. 16.* addendum hic, non solum pro edendis Actis prioris Instantiæ, sed etiam aliis in causis decerni, vide Gail. *lib. 1. obs. 134. num. 11.* [Roding. *lib. 3. tit. 13. §. 1.* ubi variæ causæ recensentur.]

Num. 11. Commissiones.

De Commissionibus agitur *in Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 20. & 22.* Blum. *tit. 73. num. 9. seqq.* Roding. *lib. 3. tit. 14.* [B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 233.* ubi varia notabilia, huc pertinentia, proponuntur.]

Num. 12. An restricta sit potestas Cameræ in decernendis Commissionibus ad amicabilem Compositionem.

Restrictam esse potestatem Cameræ aliqui volunt, ne alias decernere possit Commissiones, quam ad Actus quosdam in Causis judicialiter introductis, non item ad amicabilem Transactionem, vel ad Causam instruendam, multominùs ad decidendam. Laxiorem esse hac in parte Praxin Judicii Imperii Aulici, ex Uffenbachio & ipsis Rerum Argumentis doce-

docemur. Falsum tamen est, Cameram amicabilis Compositionis viam instituere, vel ut id fiat, jubere non posse. Imo sæpissime si Causæ perplexitas aut ambiguitas id suadet, in Sententiis & Decretis extrajudicialibus Judices, ut Transactionem omni studio tentent, admonentur. Commissarii etiam, ut eam promoveant, instruuntur. Nullo Jure vel Lege publicâ Camerali Judicio hoc est interdictum.

Commissio est vel ordinaria vel extraordinaria *ad perpetuam Rei Memoriam.* De utraque Blumius & Rodingius *dictis locis.* [conf. omninò B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 369.* ubi in singularem casum inquirit.] Decernitur Commissio extraordinaria etiam lite mota, vide *Recess. Deputat. 1600. §. 125. & 132.* & vim retinet [extrajudicialiter] decreta Commissio, perinde ut alia decreta Cameræ tempore annuo, si interim Expeditio in Cancellaria non fuerit petita, [*Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 12. §. 8.*] Schwanman. *Process. lib. 1. cap. 46. num. 18.* vide Roding. *lib. 3. tit. 20. §. 85.* [qui *num. 86.* docet omnes Processus judicialiter decretos esse perpetuos, nisi brevior Terminus fuerit præfixus.] Forma Commissionum est vel communis, Gail. *lib. 1. obs. 94.* vel optima. [conf. *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 20. §. 16.*] Utraque differt quoad Actus plures vel pauciores: videantur Auctores Camerales, in specie Textor. *ad Recess. Imper. Noviss. disputat. 14. thes. 55. seqq.* (cujus JCti Opera merito commendanda) de modo Testes contumaces compellendi, adde Koch. *ad Ord. Cam. part. 3. tit. 16. num. 13.* Ad Bannum procedebatur tunc temporis cum Banni pœna esset frequentior, Comminatione magis, quam Condemnatione & Executione. Hodie ad Pœnam Pecuniariam, Koch. *dict. loc.* & Tennagel. *de decernend. Process. class. 2. cap. 12.* [quæ pro dimidia parte Impetranti, pro altera Fisco, non Commissario, applicatur, Rulant. *de Commissar. part. 1. lib. 3. cap. 11.*] De *evocando Teste*, qui est Subditus Imperii mediatus, notabilis est *Observatio Ante Marilliana 32. & 60.* & *ibi Notæ* Deckherri, quem etiam vide ad Kochianos *Commentar. part. 2. tit. 16. num. 16.* Ex quibus disce, Evocationi locum non esse, quamdiu Magistratus imme-

Num. 13. Distinctio Commissionum.

Num. 14. Quamdiu duret decreta non expedita Commissio.

Num. 15. Forma Commissionum.

Num. 16. Modus compellendi Testes contumaces.

Num. 17. Evocari non possunt Testes mediati.

immediatus paratus est Testem examinare, & Rotulum Cameræ transmittere. De Domo Saxonica speciatim videatur ibid. Deckherrus *ad dict. observat. 60.*

Num. 18. Petitur Commissio regulariter, interdum ex officio decernitur.

Num. 19. Formulæ Commissionum.

Cætera de Commissionibus remissivè.

Petitur Commissio regulariter à Partibus. Quando decernatur ex officio, vide Roding. *lib. 3. tit. 14. §. 27.* Formam finesque Commissionum clarè præscribere jubet *Recess. Visitat. Noviss. §. 86.* Formulas Sententiarum Cameralium invenies apud Blumium & Deckherrum, & *Collectione nova Sententiarum.* De Commissariorum Personis & Qualitatibus Cautelisque Partium vide Roding. *§. 36. & 38. Recess. Deputat. 1600. §. 131.* [vid. inprimis Roding. *§. 52.* & Stryk. *Introduct. ad Prax. Forens. in Colleg. Pract. ad cap. 18. pag. m. 152. seqq.* de Repetitione sive Restitutione Rotuli ad perpetuam Rei Memoriam in Lectoria depositi, vide Denais. *Jus Camer. Noviss. tit. 44. §. 4.*] Formula Rotuli præscribitur *Recess. Imper. 1654. §. 52. Recess. Deputat. 1600. §. 28.* Reliqua, quæ ad Officium Commissarii spectant, exponit Roding. *§. 49. seq.* De Salario *ibid. §. 60.* De Literis Subsidialibus ad Judices inferiores, idem *tit. 16.* ubi etiam *Titulis seqq.* de Sequestrationibus *tit. 17.* & Arrestis *tit. 18.* agit, quæ Magistratui committuntur. Præcipuè hic consulendus Rulantus *in tractatu absolutissimo utilissimoque de Commissariis.* Lyncker. *in tractatu de Gravam. Extrajud.* & *Dissertat. de Commissar. Imper. ad Causas Justitiæ.*

§. IV.

Num. 1. Connexio. Progressus Causarum.

Termini Judiciales.

Num. 2. Causæ, cur Termini exactè non observentur.

Diximus hucusque de Processibus decernendis, agendum porrò est de eorum Progressu & Eventu: Progressus spectatur in agendis Judicialibus. Fiunt ea in certis *Terminis*; Fontes doctrinæ de Terminis sunt *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 10. 11. 12.* Blum. *tit. 76.* Roding. *lib. 3. tit. 22. usque 25.* Nos *suprà §. I. hujus Sect. num. 17. seqq.* aliqua præoccupavimus. Cætera petantur ex Lege publica & Commentariis vulgatis, sunt enim omnia planissima. Qui Praxi Camerali adsuetus non est, legens, quæ *dictis locis* de Terminis, (qui novissimis Legibus ad pauciorem numerum sunt reducti, vide Blum. *num. 34.*) traduntur, putaturus est forte,

forte, omnia ita exactè observari. Poterat scilicet & debebat, sed infinitæ sunt Causæ Dilationum, Protractionum, contra quas Remedium sufficiens, cumprimis in Principum & Statuum Imperii Causis, vix datur, vid. die Anmerckungen zum *Concept pag. 15. §. 4.* [conf. *Commun. Decret. 4. April. 1721. num. 12.* B. Auctor. *part. 3. Observat. Forens. 297. §. 19.*] Nimirum ægre ferunt, etiam privati quicunque Litigantes, si denegentur Dilationes; cum etiam conclusâ causâ, Sententia diu satis sit expectanda, cumprimis si non urgeatur. Urgere autem Causas supervacuum est, si juxta ordinem Conclusionis sunt distribuendæ, referendæ & dijudicandæ, vide *Recess. Visitat. Noviss. §. 60. Memorial. Procurator. §. 17. num. 20.* juncto *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 12. §. 3. 4.* Numero majori & sufficiente Assessorum aliquando constituto, in usum deduci poterit felicius ista Lex, & desideriis & expectationibus Partium fieri satis. Sed adhuc versamur in votis. Sunt autem *Dilationes aliæ* ad probandum, de quibus Blum. *tit. 73. num. 56. seqq.* Roding. *lib. 3. tit. 26.* [& infrà B. Auctor. *Animadvers. ad Observat. Magenhorst. 1.*] aliæ ad agendum ea, quæ in Judicio agi oportet, v. gr. Exceptiones, Replicas, Duplicas exhibere, Mandatum producere &c. Harum Dilationum materia cum præcedente de Terminis vel collectis, vel præfixis est connexa. *Ordinem agendorum* in Causis Simplicis Querelæ vide apud Blum. *dict. tit. 76. num. 42. seqq.* in Causis Appellationum *num. 63. seqq.* vide *Recess. Imper. 1654. §. 58. seqq.* In Causis Mandatorum Cum Clausula *tit. 34. num. 55. seqq.* Sine Clausula, *ibid. num. 170.* adde *Recess. Imper. 1654. §. 76. seqq. & §. 81.* Mirantur, qui Cameralis Judicii Praxin, &, quod pudendum, Leges Imperii nesciunt, petitam in ipso Termino Comparitionis Prorogationem Termini ad excipiendum, per Sententiam rejici, & Paritionem Reo injungi: Verum ab eo errore facile liberari possunt, si legerent, quæ tradit Roding. *lib. 3. tit. 41. §. 18. seqq.* ubi [*num. 23.*] discrimen *Paritoriæ simplicis* & *plenæ* exponit. [conf. B. Auctor. *part 2. Observat. Forens. 162.* ubi docet, quando Paritoria simplex effectum habeat plenæ, adde *part. 4. Observat. Forens. 305.*] Si quæras,

Num. 3. Dilationum Petitio. Tarditas Relationum & Sententiarum à paucitate Assessorum.

Num. 4. Distinctio Dilationum.

Num. 5. Ordo agendorum in Terminis.

Num. 6. Simplex Paritoria, quando decernatur, quis effectus?

quis sit Paritoriæ simplicis effectus? Resp. esse eum, ut Exceptionum Productio promoveatur, si Reus in Contumaciam non agentis condemnari nolit. [conf. B. Auctor. *part. 4. Obs. For. 379.*]

Num. 7. An Exceptio Non-Devolutionis & Desertionis per Recessum oralem proponi possint. Ubi de utriusque discrimine & prolixitate Recessuum.

Quæsitum aliquando fuit: An liceat Exceptiones *Non-Devolutionis*, & *Desertionis*: (male confunduntur ab Advocatis imperitis. *Non Devolutio* dicit Jurisdictionem Cameræ non fundatam, & est quæstio Jurisdictionis primaria: [conf. B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 74.*] Desertio verò Formalia Appellationis impugnat.) An liceat inquam hujusmodi Exceptiones per Recessum Oralem proponere, tanquam ad Merita Causæ principalis non pertinentes, vide *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 38. §. 1. 2. 4.* [adde *Recess. Imper. Noviss. §. 37. & 40.*] Unde affirmativa responsio desumi potest. Et non metuet Procurator mulctam, nisi Recessus iste ob prolixitatem incurrat reprehensionem. Olim cum dictarentur in calamum Recessus, utendum erat verbis brevissimis, & ad duas, ad summum tres Lineas constringendus Recessus, *Commun. Decret. 9. Januar. 1660.* Hodie laxior aliquantò modus admittitur, ita tamen, ne prolixitas tempus Audientiæ retardet, reliquosque Procuratores præcludat, vide *suprà Sect. II. §. 1. num. 12.* [& *Commun. Decret. 4. April. 1721. num. 3.*] Evitandum etiam esset, ne Procuratores, quod finitis Feriis facere solent, omnia, quæcunque proponenda habent, una vice prælegerent, sed aliqua in sequentem reservarent Audientiam, [vide *allegat. Commun. Decret. 4. April. 1721. num. 13.*] ordinis enim Privilegium non impedire deberet reliquos Procuratores à propositione magis necessariorum. Cum itaque, ut ad quæstionem revertar, Exceptiones prædictæ plerumque brevitate debita proponi nequeant, ideo rectius scripto comprehenduntur, per Recessum oralem producendo.

Num. 8. An adjungi debeant Exceptiones in causa principali eventualiter.

Alia quæstio: An Exceptionibus Non-Devolutionis & Desertionis sine discrimine adjungendæ sint Exceptiones eventualiter ad causam principalem pertinentes?

Sedes materiæ est *in Recess. Imper. 1594. §. 63. Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 38. §. 4.* juncto *§. 10. seq. Recess. Imper. 1654. §. 37.*

§. 37. in fin. §. 40. & §. 70. Blumius *in Nota ad dict. loc. Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 38. §. 4.* distinguit inter Causas Simplicis Querelæ sive primæ Instantiæ à Causis Appellationis, juxta textum *dict. Recess. Imper. 1594. §. 64.* adde ejusdem *Notam ad tit. 12. §. 1.* Dispositio *Recess. Deputat. 1600. §. 117.* quæ repetitur *dict. tit. 38. §. 10.* satis est clara, & Praxi quotidiana est confirmata. Videat igitur Advocatus Causæ, quanti ponderis sint Exceptiones Non-Devolutionis & Desertionis, ne, si leviores esse atque ad molem scripti augendam deprehendantur, præjudicium in Legibus expressum purificetur. [conf. *Recess. Deputat. 1600. §. 118.* & Denais. *Jus Camer. tit. 128. §. 2.*]

Cæterum Exceptiones Dilatorias omnes simul proponere, post expressam Legem *Recess. Imper. 1654. §. 38.* nemo nisi suo periculo est neglecturus. [conf. Strykii *Disputat. de Remediis Causæ vulneratæ propter amissas in Processu Exceptiones*, quæ est *in tom. 2.* Zangeri à Senckenbergio edito *num. 8.*] De Formula Litis contestationis vide *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 15. §. 4.* post sublatas per *Recess. Imper. Noviss.* ambages *§. 37.* laborandum non est, quocunque modo fiat responsio, modo sit clara, & directa ad Libellum, pro Litis contestatione sufficiet. [vide *suprà Sect. I. §. 8. pag. 67.* & *infrà Animadvers. ad Observat. Magenhorst. 7. & 13.*]

De Contumacia textus est Legis Cameralis *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 50. usque tit. 55.* [B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 80.* inprimis *Observat. 90.*] Blum. *tit. 66.* Roding *lib. 3. tit. 51. usque 58.* ubi etiam *tit. 53.* de Proclamate agitur, in paucis Imperii Judiciis extra Cameram usitato, per *Ordinationem antiquam Friburgensem Anno 1500. tit. 16.* & *Carolinam part. 3. tit. 42. seq.* Tandem per *Recess. Deputat. 1600. & seqq.* Legibus approbato. [conf. B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 69.* ubi originem definitionem & effectum Proclamatis accuratius explicat.] Nulla ferri potest in Camera Sententia contra Contumacem *in Comparendo*, nisi prævio Proclamate, per Sententiam, si Insinuatio Processus rite facta est, decernendo.

Num. 9. De Contumacia.
Num. 10. Proclama in Camera usu introductum, postea Lege approbatum.
Num. 11. Ante Proclama decretum, nulla Sententia in Contumaciam non comparentis nunc datur.

Num. 12. Insinuatio Processuum quomodo fiat.

Insinuatio fit per Nuncios Cameræ regulariter, *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 49. seqq. de Nunciis.* Roding. *lib. 4. tit. 13.* extra ordinem, & cum venia Judicis, per Notarios non *simplices*, uti vocantur, sed in Matriculam Cameræ, prævio Examine Studiorum & Praxeos relatos, vide Blum. *tit. 65. num. 34.* [Denaisl. *Jus Cam. Edit. noviss. in fin.*] adde Roding. *lib. 3. tit. 29. §. 7. 8.* & *lib. 4. tit. 18. pag. m. 889.* [Notarii verò super facta Executione Instrumentum conscribere debent, rationem vide apud Mynsing. *centur. 1. obs. 79.*]

Num. 13. Effectus denegati Proclamatis gravis.

Denegati Proclamatis effectus est Actori satis gravis, desertæ Appellationis, vel Termini circumducti, vide *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 12. §. 21.* juncto *tit. 34. §. 4.* Blum. *tit. 66. num. 30. seqq.* Roding. *lib. 3. tit. 20. §. 87. tit. 52. §. 3. tit. 54. §. 3. seq.*

Num. 14. Dilatæ Sententiæ Proclamatis quæ incommoda per Publicationes frequentes Sententiarum evitanda. Protelationum occasiones rescissæ.

Cum Publicationes Sententiarum trimestri tempore fierent vel serius, ad multas Protelationes occasio semper erat capillata, Procurator Rei in Termino sæpe non comparebat expectans Proclama, levi præjudicio unius Floreni [Ruf-Gulden] Pedello solvendi, vide Blum. *tit. 66. num. 39.* [B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 125.*] si post factum Proclama intra Sex Juridicas compareret, temporis interim lucro fruebatur principalis. Severitas enim illa *Decreti Communis 13. Decembr. Anno 1659. §. 3.* & *22. Novembr. 1661.* de qua Blum. *num. 41.* adde ejusdem Notam *ad Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 12. num. 20.* raro fuit exercita. Deinde exhibitis Literis, levissimam quandoque causam continentibus, ad excipiendum petebat Terminum, quem denegatum non iri sperabat, iterum per Sententiam alio trimestri spatio publicandam. Si fortè contingeret, Acta in manus Assessorum delata non fuisse Termino Publicationis instante, majus adhuc erat in tempore lucrum Rei, Actoris damnum. Hodie cum quavis fere Septimana Sententiæ publicentur, *Recess. Visitat. Noviss. §. 85.* petitæque Prorogationes examinentur *ibid. §. 51.* frivolis istiusmodi Procrastinationibus in posterum non erit locus.

Num. 15. De Termini Circumductione.

Contumaciæ remissio mutua, phrasi forensi dicitur *Termini Circumductio*: de qua *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 12. §. 21. seqq.* & *tit. 34. §. 4.* Blum. *tit. 66. §. 10.* Roding. *lib. 3. tit. 52. §. 3.*

Unde

Unde cognoscitur, pertinere hanc condonationem mutuam ad causas tantum primæ Instantiæ Camerales, non verò secundæ, nisi in casu Citationis ad Reassumendum. Appellans enim in Termino Reproductionem Processuum non nisi cum periculo Litis totius negligit, nam Desertoria Sententia sequitur certò. In aliis Imperii Judiciis, ubi Fatale Reproductionis, quæ etiam vocatur *Justificatio Appellationis*, non adeo rigide observatur, doctrina de Circumductione Termini etiam in Causis Appellationum applicari poterit. Differentiam Saxonici Juris à Camerali circa accusationem Contumaciæ, quæ in Camera nonnisi præterlapsis Sex Juridicis diebus, hoc est Sex Audientiis, vide *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 12. §. 21.* Blum. *tit. 66. num. 13.* accusari potest, observavit Wildvogelius Antecessor Jenensis Celeberrimus *Disputat. de Termino Circumducto, cap. 2. §. 12.* Circumductionis etiam est effectus, ut cesset Præventio, quia Citatio habetur pro non facta, Carpzov. *part. 2. Respons. 47.* Wildvogel. *dict. loc. §. 14.*

Contumacia Partis citatæ evitatur, si in Judicio comparet, & agenda rite peragit. Exceptionum diversitates hic exponere non est animus, satis enim in Systematibus Juris traduntur. De *Litis Contestatione* agit Hiltrop. *Process. Judiciar. part. 3. tit. 1.* Blum. *tit. 71.* Roding. *lib. 3. tit. 30.* Modus Litis contestationis in Camera sufficiens, hoc est nulli Formulæ aut Solennitati adstrictus, & quod in priore Instantia omissa Litis contestatio Processum non vitiet, *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 15. §. 4.* & *tit. 40. §. 1.* Blum. *dict. tit. 71. num. 9. 10. & 14.* confirmant ea, quæ de vanitate Solennitatum Processus *Ordinarii* in oppositione ad *Summarium*, *Sect. I. §. 8. num 20.* disserui: Tametsi enim in Camera Formula sæpe in Libellis legatur: *Animo Litem affirmative contestandi*, non est tamen dubium, sine ullo periculo posse omitti, cum sit penitus inutilis. Reus, non Actor affirmativè Litem contestatur, vel negative, hoc est Narrata Actoris vel confitetur & de Jure excipit, vel negat. Quamdiu enim non contradicitur Libello, nulla adest Contestatio Litis; Aliter Ummius *dissertat. 12. thes. 2.* vide *Disputat. Jenens.* sub Præsidio Frisiano habitam *de Litis Contestatione*

Num. 16. De Litis contestatione.

Affirmativa : Idem laudatissimus JCtus Antecessor, olim Collega meus honoratissimus, naturam Litis contestationis exposuit solidè, *Dissertatione peculiari*, quam *de Novatione necessaria* inscripsit.

Num. 17. De Reconventione.

Frequentissima est in Judicio *Reconventio*. Conventionis enim & Reconventionis discussionem simultaneam admittit non solum Jus Justinianeum *l. 14. Cod. de Sentent. & Interlocut.* cum *Authent. Et consequenter.* ex *Novell. 96. cap. 2.* Pontificium *tit. Decretal. de mutuis Petition.* sed & Germanorum Mores antiquiores, de quibus Schilterus *Dissertat. de Jure Reconvent. Person. Illustr.* Et cumprimis Dicasteriis Cameralis, *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 33.* Confusam tamen esse doctrinam à Practicis, ex collatione opinionum patet, vide Umm. *Disputat. 10. thes. 6.* Brunneman. *Process. Civil. cap. 10.* Schilter. *dict. Dissertat. §. 52. seqq.* Cui dissensioni obscuritas textuum Juris Civilis dedit occasionem. Alii Conventionem & Reconventionem ex eodem solum negotio admittunt, rectissime ad mentem Imperatoris *in l. 14. Cod. de Sentent. & Interlocut.* [conf. B. Auctor. *Symphorem. tom. 2. Consultat. 28. pag. 1286. seqq.*] cui non contraria est *Novell. 96. cap. 2.* & ex ea desumta *Authentica.* Neque etiam Canones Pontificii adversantur, sed Practicorum quorundam Schola. Reconventio, Widerrecht / Gegen-Klage / nihil aliud significat quam Actionem aliquam contrariam ex eodem negotio profluentem, ut proinde *Reconventio & mutua Petitio* non sint synonyma, sed illa hujus species, latior est mutua petitio, quæ etiam ad diversa negotia extenditur, Schilter. *citat. Dissertat. §. 53. seq.* Hanc differentiam observat Judicii Cameralis Praxis, non admittens sub prætextu Reconventionis petitionem mutuam ex alio negotio derivatam ; [id quod latius deducit & præjudicio confirmat B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 145.*] vide *Sentent. Cam. de 7. Jul. 1687.* apud Roding. *lib. 3. tit. 50. §. 4. in fin.* qui etiam de Reconventione agit *lib. 1. post tit. 17. Capite singular. de Continentia Causæ §. 27. seqq.* tractatione fœcundiore quam Blumius *tit. 40. num. 22. seq.* Hiltrop. *Process. Judiciar. part. 2. tit. 10.* claritate est commendabilis. Itaque si Reus conventus ex alio negotio mutuam instituat petitio-

tio-

tionem in eodem Processu, & Actor respondeat, prorogabitur quidem Jurisdictio, sed tamen Conventionis causa male cum ista petitione commiscetur, neque Actor ut id admittat, adstringi potest. Cæterum à rejecta Reconventione recte appellari, etiamsi Petitio in Reconventione Summam appellabilem non attingat, docet Mev. *part. 3. decis. 131.* Rationem reddit Lynckerus, quod non tam quantitas, quam privationis iniquitas sit consideranda, de *Gravam. Extrajud. cap. 6. §. 32. num. 4.* [& ipse Mevius *in not. 1. dict. Decis. 131.*] Si in Conventione est Appellatio interposita, Reconventionem unà devolvi, idem tradit *cap. 5. sect. 1. §. 22. num. 12.* Aliud dicendum de Petitione mutua, ex negotio diverso, Mev. *part. 7. decis. 89.* In quibus causis locum habeat Reconventio, prædicti Auctores Systematici latius explicavere: Mandatorum Sine Clausula Processus sua natura Reconventionem non admittit, quia ad facta in Jure prohibita compescenda est directus. Ita nec in Executivo Processu per viam Mandati Sine Clausula instituto Reconventio admittitur, sed ad separatum Judicium fiet remissio.

Ad cujusque Processus progressum pertinet etiam Causæ Conclusio. Fons Legislationis habetur *in Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 26.* Blum. *tit. 74.* Roding. *lib. 3. tit. 36. Recess. Imper. 1654. §. 55. & 57.* Necessaria itaque est Jure Camerali Causarum Conclusio, adeo ut ante eam factam Sententia non feratur: Roding. *dict. tit. 36. §. 31.* non intelligo Formulam aliquam Solennem, qualem Processus Ordinarii pictores forte requirent, sed qualemcunque, sive ea fiat per Contradictionem Generalem ad Producta adversaria, sive per Petitionem Sententiæ, sive alio modo. Formularum Solennitatem non nisi imperitus desiderabit; neque enim versamur in Foro Formulario. Legibus utimur omninò & Judiciario Stylo, sed quantum differat Stylus à Formulis, non opus erit hic explicare, dictum est ea de re alibi. Neque tamen arbitrio Partis, an concludere velit, relinqui debet, quæ forte Conclusionem semper esset defugitura, sed Lege fieri jubetur, ita ut etiam non facta pro facta haberi possit. [*Recess. Visitat. 1556. §. 22.* Denais. *Jus Cam. tit. 306. §. 2.*] Habetur itaque Causa pro conclusa, quo-

Num. 18. Conclusio Causæ.

Necessaria est.

Num. 19. Quando ex officio pro conclusa habeatur causa. Quando injungatur Conclusio.

Num. 20. Numeri certi Scriptorum utilitas.

Num. 21. Quid sint Nova.

Num. 22. Multitudo Scriptorum inutilis rescindenda. Vitia Advocatorum & Virtutes.

Num. 23. Nævi Judiciorum in permittenda multitudine Scriptorum.

quotiescunque pars moram committit in concludendo, Judex verò eam sufficienter deprehendit instructam ad decisionem. Si non sit instructa, injungitur Conclusio sub præjudicio Sententiæ in Contumaciam non agentis ferendæ, vide Roding. *dict. loc. §. 27. & 32. Conc. Ord. Cam. dict. tit. 26. §. 3.* Salutari itaque consilio *Numerus certus Scriptorum*, pro cujusque causæ & negotii qualitate, est præscriptus, quem excedere sine venia impetrata non licet, vide Blum. *tit. 63. num. 16. 17. 18. 19.* In aliis utrique Parti unum tantum permittitur Scriptum. In aliis Actori duo, comprehenso scilicet Libello, Reo tantum unum; In cæteris omnibus duo utrique. Ad triplicandum nunquam, nisi ex justis causis, conceditur venia. Semper queruntur Litigantes, qui numerum excedere amant, & Advocati, augendi Salarii gratiâ, nova esse duplicæ immixta, quod si non semper, plerumque tamen deprehenditur falsum. Nova non sunt, quæ ad Jura spectant; facta tantum noviter allegari dicuntur. In antiquis Causis, quarum permultas in Archivo Cameræ esse indecisas didicimus, si reassumantur, facilius est, ut admittatur scriptum Numerum Ordinationis excedens. Dici non potest, quanta injiciatur decisioni causarum mora per Productorum sæpe inutilium farraginem. Advocatus prudens & peritus brevibus multa scit complecti. Imperitus & imprudens forensis rabula, miscet quadrata rotundis, garrit, ineptit, sæpius dicta tædiosè repetit, brocardicis tritis Scripta complet, Auctores, quos nunquam legit vel vidit, allegat, aliorum tantum fide nititur, & hos, perperam sæpe, exscribit: non studio, sed paginarum numero labores æstimat, vid. Andr. Bouwen *in eleganti tractat. de Juris Justitiæque Usu & Abusu lib. 2. cap. 5. 6. 7.* quæ Capita utinam sæpius perlegerent & observarent Causarum Patroni! Sunt nonnulla Judicia inferiora, ubi numerus Scriptorum modum non habet, ita ut vocabula nova barbara sint invenienda Rubricarum, quibus ista Scripta tum Parti, tum Judici propinantur. Quantum exinde Referenti in Appellationis Instantia tædium creetur, facile est judicatu. Saxones huic malo obviam ituri noluere in Scriptis Causas tractare, sed viva voce regulariter usque ad

Qua-

Quadruplicas. Experientia docuit, Remedium hoc aliud peperisse, idque pejus malum. Dictantur Scribæ Judicii quandoque plura folia inutilibus verbis referta, quam domi elaborato scripto fuisset comprehensurus Advocatus. Qui si debita sit & integritate & doctrina, parum intererit, num voce, dictando scilicet an scripto domi elaborato Judici exhibendo causis patrocinetur. Si avarus est & indoctus, neuter modus judiciariam rem promovebit. Sed quis erit Judex etiam sapientissimus hominum, qui ingenia omnia formare queat æquali ubique fide, doctrina, promptitudine, industria? Tolerandi sunt, quantum fieri potest, salva Justitia & ordine, nævi aliorum, cum nemo mortalis humani quid à se esse alienum existimare debeat.

Num. 24. Saxonici Processus diversitas, & incommoda non minora.

Num. 25. Multa ab ingenio hominum dependent, quod difficulter corrigitur.

Notandum est de Conclusione Causarum, Judici nunquam concludi, sed semper, ubicunque quid agendum probandumve superest, rescindere licere Conclusionem, & Partibus, quæ facienda sunt, injungere. vide Roding. *lib. 3. tit. 36. num. 11. 12.* [Mev. *part. 7. decis. 218.* Mynsing. *centur. 2. obs. 53.* & *centur. 4. obs. 60.*]

Num. 26. Judici nunquam concluditur.

Advocato verò Conclusionem semel factam revocare integrum non est, neque Actis aliquid addere. Admissam tamen Revocationem, quæ facta fuit intra triduum, ex *l. ult. Cod. de error. Advocat.* meminimus. [de Genuina hujus Legis explicatione & prudenti in Foro applicatione vide Leyser. *ad Pandect. specim. 48. meditat. 7.*]

Num. 27. An Advocatus revocare possit Conclusionem.

Ad Causæ Conclusionem non pertinent, sed ad Sententiæ promotionem *Informationes ex Actis petitæ*, inter Assessores distribuendæ: de quibus *Recess. Visitat. Noviss. §. 71.* [Roding. *lib. 3. tit. 36. num. 37.*] Cui curæ est negotiorum suorum promotio, ut fideliter componantur & breviter, non est necglecturus. Finis est, non ut Referens, sed ut cæteri Assessores de Statu Causæ informentur, facilius Narrata domi perlecta cum recensione Referentis collaturi, quam ex solo auditu momenta rei percepturi.

Num. 28. Informationum extrajudicialiter exhibitarum utilitas.

§. V.

Eventus Processuum est *Sententia Judicis*, ejusque *Executio*. Generalia de Sententiis pete ex *Commentar. ad tit. 1.* Dige-

Num. 1. Sententia Judicis.

Digestor. lib. 42. adde Blum. *tit. 75.* Roding. *lib. 3. tit. 59.* Judicii Cameralis Leges sunt *in Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 25. Recess. Imper. 1654. §. 143. Recess. Visitat. Noviss. §. 70. usque 76.* Speciale est in hoc Judicio, quod Sententiæ non formentur in congregatione totius Collegii, sed in Senatibus, in quos Assessores sunt distincti, vide Blum. *tit. 59.* idque numero tanto, quantus requiritur pro diversitate Causæ & Sententiæ Definitivæ, Interlocutoriæ, gravioris, levioris. Si in Causis gravioribus tria Vota à reliquis, ex Causis ponderosis dissenserint, reliquos quatuor (vel quinque) Votorum numero vincere non debere, sed ulteriori deliberationi causam esse subjiciendam, disponitur *in Ordinat. Carolin. part. 1. tit. 13. §. 10.* conf. *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 25. §. 4.* [Historiam hujus Constitutionis dedit B. Auctor. *part. 3. post Observat. Forens. 300. Corollar. 2.*] Vidimus nos in istiusmodi Causis difficilioribus congregatos Senatores X. & plures. Sæpius si hoc fieret aliarum Causarum expeditiones multum retardari necesse foret. Præleguntur deinde, antequam publicentur, Collegio universo, ut si quid monendum supersit, moneatur. Sententiam format Referens, qui primus reddit suum Votum, sequuntur reliqui, & concluditur secundum Votorum consentientium numerum majorem, aliud enim Remedium expediendi negotium dissentientibus Votis non datur. Collectores Sententiarum fuere *Seilerus, Barthius, Blumius, Deckherrus. Nova Collectio* cura nostra cum Præfatione amplissima 1715. prodiit, ubi de Collectionum istarum Historia, earumque usu & alia notatu digna invenies. [adde Denais. *Jus Cam. tit. 259. usque ad tit. 264.*]

Num. 2. Quomodo in Camera formentur Sententiæ.

Num. 3. De Sententiarum Cameralium Collectionibus.

Num. 4. De Methodo referendi Acta.

Relationum Cameralium Methodum tradidere permulti. Neque Blumius neque Rodingius ea in parte voluere esse ἀσύμβολοι. Blumii minerva rudis, ipse ita vocat, habetur *tit. 75. num. 16. seq.* versiculis comprehendi posse Methodum credidit Rodingius, vel quisquis est *tit. 14. lib. 4.* Auctor. Veterum Assessorum viam legas in Kochianis *Commentar. ad part. 1. Ordinat. Camer. tit. 13.* Facilius ista præscribuntur & enarrantur, quam ipso opere præstantur. Non erraturum crediderim, qui Expensis ante omnia

For-

Formalibus, Facti Speciem clarè & distinctè, observato temporis ordine tradiderit, Controversiæ Statum bene constituerit, Actionem & Exceptiones disposuerit, quid in Facto, quid in Jure sit probatum, quid probandum, probè discreverit, quacunque demum methodo fuerit usus. Hæc ipsa, quæ jam diximus, in Legibus publicis, si non verbis, sensu tamen præscripta invenies *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 23. §. 9. seqq. §. 17. 18. Recess. Imper. 1654. §. 143. seqq. Recess. Visitat. Noviss. §. 71.* Judicii res est, Regulis Methodi Artis concludi non posse arbitror. De *Actione investiganda* commendanda valde sunt Capita Quinque Libri Tertii apud Rulantum *in Opere de Commissariis.* Vitia Relationum sunt non toleranda, si Facti Narratio sit confusa, Controversiæ Status perplexus, si de Jure quæratur, cum de facto nondum satis constet, si Auctoritatibus Doctorum magis, undique conquisitis, quam firmis argumentis Sententia innitatur. [conf. B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 311.*] Talia verò ab Assessore Cameræ metuere, Religio non patitur. Indignus plane Officio foret, qui & Muneris & Nominis immemor, alieno labore, & quidem inferiorum, in elaborandis Relationibus uti, eumque in Senatu pro suo venditare non erubesceret, vid. *Recess. Visitat. Noviss. §. 66. Memorial. Procurator. §. 13.* De Publicationibus Sententiarum *suprà §. 1. huj. Sect. num. 3.* dixi. Commune habet Judicium Camerale cum aliis Imperii Judiciis Provincialibus, ut Sententiæ publicentur Partibus non citatis. Sententiis Definitivis, quæ facere quid jubent, (de Negativis, vide Blum. *tit. 77. num. 50. seq.*) [Deckher. *Vindic. tit. 29. num. 263.* & ad Koch. *Commentar. ad Ord. Cam. part. 3. tit. 48. num. 12.*] juxta *Recess. Imper. 1654. §. 159.* semper adjicitur Clausula Executorialium, hoc est Terminus ad parendum sub pœna 10. Marcarum Auri, partim Fisco, partim Victori solvenda, vide Blum. *tit. 77. num. 5.* [plura de hac Clausula vid. apud B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 115. & 164.*] Condemnationis in hanc pœnam exempla perpauca in Formulis Sententiarum reperi. An extituræ sint in posterum frequentiores & Condemnationes & Executiones, juxta *dict. Recess. Imper. §. 160.* & *Recess. Visitat. Noviss. §. 1.*

Num. 5. Vitia Relationum.

Num. 6. Assessorum integritas in elaborandis Relationibus sine opera aliorum.

Num. 7. Publicantur Sententiæ Partibus non citatis.

Num. 8. Clausula Executorialis Sententiarum Definitivarum.

Num. 9. Raræ Condemnationes in Pœnam Clausulæ insertam.

Clausulæque, jetzt als dann / und dann als jetzt / major futurus effectus, quam ut nuda maneat Formula, victo impune spernenda à tempore & consilio est expectandum. Vide de Executione Sententiarum, quæ ex Legibus publicis excerpsit Blum. *dict. tit. 77.* Roding. *lib. 3. tit. 63.* & quæ nos *suprà Sect. I. §. 6. num. 6. seqq.* disseruimus [conf. B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 385.* adde Mosers Reichs-Hof-Raths-*Proceß part. 2. tractat. 2.* qui ex Auctoribus satis copiosè collegit, quæ de hac materia tradiderunt.]

§. VI.

Num. 1. Sententiæ Camerales inappellabiles.

Superest, ut Remedia contra Sententias Camerales recenseamus. Inappellabiles esse Sententias Cameræ ceu à Supremo Judicio latas, neque supplicari posse contra eas; Lex disponit *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 61.* qui est *in Ordinat. Carolin. tit. 51.*

Num. 2. Declarationes quando fiant.

Declarationes à Partibus sæpe petuntur, quæ si ambigua sit Sententia denegari non debet, Gail. *lib. 1. obs. 116.* [conf. omninò Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 9 part. 2. §. 7. num. 2.* & Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 42. tit. 1. §. 23.* notabile exemplum, ubi rejecta Restitutionis in integrum petitione, Sententiæ declaratio facta fuit, vid. apud B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 333.*] Si nulla inest ambiguitas, & correctionem tacitè petat Procurator, rejicitur petitum, Blum. *tit. 75. num. 55.* [idem *Sentent. Camer. Num. 349.*] addita quandoque Mulcta.

Num. 3. Restitutio in integrum.

Verum, & Legibus fundatum Remedium est Restitutionis in integrum, de qua *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 62.* Roding. *lib. 3. tit. 60.* qui est quidem in hac materia Blumio *tit. 78.* multo plenior, sed tamen non clarior neque distinctior. [longe accuratius Remedii hujus finem & abusus exponit B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 107.* adde ejusdem *Symphorem. tom. 2. Consultat. 11. pag. 625.*]

Num. 4. Attributa hujus Remedii non satis explicata.

Remedii hujus Requisita & finem, qui est *Repositio in pristinum statum*, Legibus definita satis esse deprehendo, in attributis verò explicandis adeo non satisfecisse mihi Commentarios ad Jus Came-

Camerale, fateor, ut evolutis plerisque, ad quos sese referunt, recentiores, privati Studii gratia scripto comprehenderim aliquando Meditationes meas, quas hoc loco inferendas esse consultum duxi. Animadverti à plerisque in denominatione *Remedii Ordinarii & Extraordinarii*, nescio quid mysterii quæri, tum vero brocardica vulgata Interpretum: *Ubi competit Remedium Ordinarium, cessat Extraordinarium: Electo Extraordinario non datur Regressus ad Ordinarium*, ita adorari, ut cum in laqueos inextricabiles, utor verbis Quintiliani *lib. 5. Instit. Orat. cap. 10.* inciderint, omnem etiam, quem ex ingenio suo poterant habere conatum, velut adstricti certis Formularum vinculis perdiderint, & Magistros respicientes, naturam ducem sequi desierint. Age igitur, experiamur, quid sensus & ratio Legum vi & potestate instructa nos doceat. Num. 5. Defectus in Commentatoribus.

Vocabula & Denominationes *Ordinarii* & *Extraordinarii*, in se ad Negotia humana bene applicari, negare nemo potest; nam quod à regula Negotiis præscripta recedit, id dicitur Extra ordinarium: cujus rei exempla dantur infinita. Imo plura, quam ubi juxta regulam inceditur. Sed hæc denominatio non est hujus loci. Quot Modis Judicium dicatur Extraordinarium, explicat Maranta *in Speculo Aureo part. 4. distinct. 10.* Et septem Modos enarrat. Quorum *Primum* facit, omne Judicium Summarium, in quo non servatur Ordo Juris. Sane si Ordo Juris non observatur, hoc revera diceretur aliquid Extraordinarii, verum quod eo nomine Judicia Summaria censeri non debeant, in superioribus traditis ostendi *Sect. I.* [*§. 7. num. 6. pag. 53.* & *§. 8. num. 20. pag. 65.*] Num. 6. Denominatio Ordinarii & Extraordinarii in genere quid significet. Num. 7. Septem Modi Judicii Extraordinarii ex Maranta examinantur.

Secundum, ubicunque non est prodita aliqua Actio ad aliquid exequendum, sed Prætor ex sua Potestate & Officio exequitur. Hic Modus ex veteri Jure desumtus est, ubi distincta erat potestas exequendi à Jurisdictione simpliciter ita dicta, hodierno Jure Officium Judicis in exequendo est æque Ordinarium quam in cognoscendo, & quidquid vi Ordinariæ Jurisdictionis facit Judex, non recte dicitur Extraordinarium.

Tertium, ubi in locum Actionis deficientis imploratur Officium Judicis, ut extra ordinem subveniat. Hoc ad antiquata Jura referri debet, ubi distinguebatur Officium Prætoris & Pedanei Judicis. Quodsi ea, quæ à mero Officio Magistratus procedunt, dici deberent hodie extraordinaria, quæ verò Jure Actionis petuntur, & decernuntur, ordinaria, numerus extraordinariorum forte superabit ordinaria, sed ea distinctione, quæ à veteri cognitionum ordine desumta est, opus non esse, sequentia ostendent.

Quartum, ubi agitur de pœna arbitraria irroganda.

Quintum, ubi agitur per viam Inquisitionis sine Accusatore: Hi duo modi non recte dicuntur extraordinarii, quia ubi Lex Pœnam non statuit, necesse est, ut statuatur à Judice. Leges de iis feruntur, quæ plerumque fiunt. Quæ Legislator non expressit, ea idcirco non dici debent extraordinaria. Porrò Inquisitionis Processus hodie regulariter suscipitur in Criminibus, rarius Accusatorius, ergo ille potius esset dicendus Ordinarius, confer Scacciam *de Judic. lib. 1. cap. 85. num. 6. 8.* & *cap. 97. num. 8.* Ubi Fiscalis constitutus Accusationem instituit contra Delinquentem, iste Processus ab Inquisitorio externa tantum differt specie.

Sextum, quando ad Instrumentum secundùm Formam ritus confectum Executiò petitur. Nostro loquendi Modo diceres *Processum Executivum.* Hunc extraordinarium esse ideo non puto, quia est Legibus fundatus. Nisi etiam omnia Remedia Possessoria velis dicere extraordinaria, de verbis erit disceptatio, de rebus nulla.

Septimum Modum Extraordinarii constituit *Maranta* generaliter omnium Judiciorum Criminalium, quia non observentur Solennitates. Et quia Judex possit pro ratione Causæ & Personæ Pœnam alterare. Quasi verò hoc non ex natura Judicii ipsius & negotii proveniret. Hoc sensu nulla fere Actio erit prodita, quæ non ad extraordinarias esset referenda.

Num. 8. Denominatio extraordinarii & ordinarii Ju-

Relicto itaque *Maranta* existimo Denominationes Judiciorum Ordinariorum & Extraordinariorum, uti & Remediorum non nisi ab antiquato Jure Romano Formulario descendere, & ab Interpreti-

pretibus, quibus Religio fuit quidquam inutile aut perperam positum accipere, ſed omnia ad ipſa rerum argumenta pertrahere, retentas fuiſſe, ſi utilitatem inveſtiges, nonniſi confuſionis & dubiorum materiam præbere. Nimirum Ordinariæ Cognitiones dicebantur Jure Romano, quæ *in Judicio* coram Pedaneo Judice exercebantur; Extraordinariæ, quæ *in Jure* coram Prætore ipſo. Quam differentiam exponunt perſpicue Schilterus *Exercitat. 6. ad ff. §. 3. Exercitat. 7. §. 3.* & *ad Inſtitut. tit. de Action. aphoriſm. 2.* Lauterbach. *Colleg. Pract. tit. de Juriſdict. §. 15. de Interdict. §. 3. & de Extraordinar. Cognition. §. 1.* Franzkius *Exercitat. 13. quæſt. 2.* Quandocunque igitur Reſtitutio in integrum ab Officio Prætoris immediatè proveniebat, erat Remedium extraordinarium, ubi per Formulam & Judicem datum, ad ordinaria Remedia pertinebat. Nam Prætoris Auctoritati tantum illæ Reſtitutiones reſervatæ erant, quæ *Minoribus* læſis concedebantur, *l. 1. §. 1. l. 24. §. final. ff. de Minoribus.* reliquæ per Pedaneos Judices expediebantur, quod innuunt verba *Judicium dabo* in *l. 14. §. 1. & 11. ff. quod metus cauſa. l. 1. §. 1. de dolo malo.* vid. Vinn. *lib. 1. quæſt. 14.* Joh. Strauch. *Diſſertat. 3. ad 50. Deciſion. cap. 1. num. 16.* ubi etiam definitionem Pauli *lib. 1. Sententiar. tit. 7.* quod ſit *Actio* Rei vel Cauſæ redintegrandæ, defendit, adde Schilter. *Exercitat. 11. ad ff. §. 1. & 10.* Quanquam enim Reſtitutio omnis ex Prætorum Edictis proveniebat, *l. 1. ff. de in integr. Reſtitut.* unde & ſinguli tituli *Pandectarum* qui *de Reſtitutionum Cauſis* agunt, *Edicti Prætorii* faciunt mentionem. Nihilominùs aliæ per Judices datos, aliæ per ipſos Prætores exercebantur; hæ extraordinariæ erant, illæ ordinariæ Cognitionis. Cum itaque Juſtinianeo Jure ſublatus fuerit jam tum ordo iſte Cognitionum, adeo ut omnes Reſtitutiones, etiam illæ, quæ antea mero Officio Prætoris extra ordinem peragebantur, factæ ſint Juriſdictionis ordinariæ, *l. final. Cod. ubi & apud quem Cognit. in integr. Reſtitut. agitanda ſit.* vid. Joh. Strauch. *dict. Diſſertat. 3. cap. 3.* Schilter. *Exercitat. 11. ad ff. dict. §. 10.* & *Exercitat. 13. §. 6.* ſequitur, quod, audita denominatione extraordinarii & ordinarii Judicii, ad antiquas illas fabulas reſpiciendum non ſit

dicii atque Remedii eſt ex Jure Formulario Romano.

Num. 9. Extraordinariæ & ordinariæ Cognitiones Jure Romano quæ dictæ.

Num. 10. Reſtitutio in integrum modo extraordinariæ, modo ordinariæ ſunt Cognitionis.

Num. 11. Sublato Jure antiquo ceſſavit diſtinctio ordinarii & extraordinarii Judicii.

sit amplius, sed ea, quæ in ipsis rerum argumentis obtinent, accipienda, monente Imperatore *Proœm. Institut. §. 3.*

Num. 12. Quo sensu dicatur extraordinarium auxilium in l. 16. ff. de Minoribus.

Videamus, an alio quodam sensu denominationes istæ accipi queant Jure nostro. Fundamentum rei petunt ex *l. 16. princ. ff. de Minoribus.* ubi Restitutio in integrum extraordinarium vocatur auxilium, distinctum ab eo quod communi & mero Jure competebat. Hic opus est indagatione, quid indicare voluerit Ulpianus per auxilium commune, & Jus merum, & quæ ab extraordinario sit differentia. Cum enim omnis Restitutio in integrum à naturali procedat æquitate, & in *Clausula generali* Edicti Prætorii, *si qua mihi justa causa esse videbitur, in integrum restituam, quod ejus per Leges, Plebiscita, Senatus Consulta, Edicta, Decreta Principum licebit,* nihil inveniatur, quod à Jure ordinario recedat, mirum sane æquitatem naturalem à communi auxilio meroque Jure discerni, cum omne Jus artis boni & æqui nomine veniat, & ea quæ de mero Jure, hoc est *Legib. XII. Tabular.* subtilitate, & verborum aucupiis traduntur, potiori ratione adhuc quam Cognitionum ordo antiquatus, ad fabulas antiquas sint referenda, vide Brisson. *de Verbor. Significat. rubr. Mero Jure.* Ad corrigendam enim Juris Civilis asperitatem, sive quod deerat legi, implendum, humanitate Prætoria jam dudum in multis Capitibus opus erat, *§. 3. Institut. de legitim. Agnator. Successione.* Non potest declarari hæc res concinnius quam factum est in Jani Vincentii Gravinæ *elegantissimo Tractat. de Ortu & Progressu Juris Civilis lib. 1. §. 38.* „Ex Prætoris, *inquit,* Jurisdictione prodierunt Edicta, „quæ oblata facultate singulas prope Juris Civilis partes vel ex- „plendo, vel addendo, vel leniendo attigerunt. Quod *Jus Hono-* „*rarium* fuit appellatum à Magistratu, ex quo processit; qui *Vir* „*Honoratus* nuncupatur. Cujus Juris natura dissimilis est ali- „quanto à Jure Civili; Jus enim Civile directum est, severum, præ- „cisum atque totum è subtili ratione verborumque nativa pro- „prietate. (*tale erit forte nostris ordinarium.*) Honorarium verò, „utpote proditum è re nata, & è plurium eventuum cognitione, „imo aliquando ex certarum commiseratione Personarum, & ex „oppor-

Num. 13. Humanitas Prætoria quem habuerit effectum. Gravinæ locus de Origine & Progressu Juris Civilis.

„ opportunitate temporis excitatum, (*ecce descriptionem extra-*
„ *ordinarii*) remissius est, & humanius, plusque trahit ex æquitate
„ ac ratione utilitatis communis, quam ex Religione verborum &
„ superstitione vetustatis. Nec tamen Juri Civili & prioribus Le-
„ gibus adversatur, ne suo exemplo Populi venerationem solvat,
„ cui se Cives jurejurando obstrinxerunt, sed id aliquando, si co-
„ gatur varietate temporis, latenter facit & verecundè: plerum-
„ que verò Legibus ita obsequitur, ita obtemperat, ut mentem Le-
„ gis reconditam consequatur. Unde quo Legis verba non per-
„ veniunt, eo Magistratus potestate perducuntur, si fuerint angu-
„ stiora; si verò severiora sint, per eundem Magistratum æquita-
„ tis lenocinio mulcentur, & ad pleniorem Populi utilitatem de-
„ flectuntur. Itaque Jus Honorarium lenimentum fuit & benigna
„ interpretatio Juris Civilis; quæ ubi verba destituerent, occurre-
„ bat pleniori vocabulo, sensuque suaviori. *Hactenus Gravina.*

Non poterat dari descriptio magis accommoda distinctionis, quam faciunt Interpretes inter ea, quæ sunt Juris Ordinarii & Extraordinarii. Sed ita quælibet pars Juris nostri, quæ ex Prætoria æquitate descendit, ad extraordinaria pertinebit, si post redactum Jus Prætorium ad consonantiam cum Jure Civili, ista distinctio esse adhuc deberet alicujus usus. Imo verò, ut ad substratam materiam revertar, Restitutio in integrum, cum ex ipso Jure Naturali & Communi utilitate proficiscatur, hodierno Jure extraordinarii Remedii nomine, nec eo, quo dixi sensu, venire potest. Textus *l. 16. ff. de Minoribus.* & reliqui omnes, qui tanquam paralleli allegantur *l. 12. eod. l. 3. Cod. de in integr. Restitut. Minor. l. 4. Cod. si advers. rem judicat. l. 3. Cod. si advers. libertat.* de alia quam Minorum Restitutione non loquuntur: sunt enim omnes textus Codicis ævo Justiniani longe antiquiores, adeoque Juris veteris continent vestigia, ea scilicet, ut in *l. 16. ff. de Minoribus.* & reliquis, Juris Communis & meri auxilium intelligatur, quod ex *Jure Civili, Leg. XII. Tabular.* extraordinarium, quod ex *Humanitate Prætoris* flueret. Exemplum dictæ *l. 16. princ.* hoc clare demonstrat. Si cum Pupillo contractum est sine Tutoris auctoritate,

Num. 14. Applicatio ad distinctionem vulgatam Remedii ordinarii & extraordinarii.

Num. 15. Restitutio in integrum hodierno Jure non potest dici extraordinarium Remedium.

Num. 16. Casus l. 16. ff. de Minoribus.

 ritate,

ritate, nec locupletior factus est, Lege Civili erat Contractus invalidus, *princ. Institut. §. 1. & §. 2. de Auctoritat. Tutorum. l. 1. & l. 9. ff. eod. tit.* Minorum verò Contractus, quia inviti Curatores non accipiebant, *§. 2. Institut. de Curator.* invalidi non erant Jure Civili, adeoque opus erat auxilio extraordinario, *tot. tit. ff. de Minor. viginti quinque Annis.*

Num. 17. Interpretes defendunt distinctionem ex Zasio.

Hæc cum ita sese habeant, mirum videtur, quâ ratione ducti Interpretes adhuc in distinctione illa Juris ordinarii, sive communis & meri, & extraordinarii auxilii aliquid utilitatis ad Praxin Judiciariam Germaniæ quæsiverint, ubi tamen omnes istæ subtilitates & vetustatis superstitio exulare debent. Animadverti plerosque habuisse præ oculis Udalricum Zasium, Germaniæ JCtorum Principem, qui *singular. Responsor. lib. 1. cap. 20.* ordinariorum & extraordinariorum concursus & effectus hactenus obscuros *distinctius & novè* explicare studuit. Refert ejus verba Benderus, Cameræ Imperial. Assessor, *tractat. de Revisione conclus. 1. num. 20. seqq. & passim.* Sed ubique loco *Libri singularium Respons.* Zasii, allegat *Librum singularium intellectuum*, qui ab illo est plane diversus.

Num. 18. Examinatus locus Zasii.

Ordinaria itaque esse dicit Zasius, quæ Lege, Plebiscito, SenatusConsultis, Prætorum Edictis, Principum Generalibus Constitutionibus, & omninò quidquid Jure scripto est jussum, ut Lex sit certa & uniformis, actus humanos sine speciali Personarum respectu ordinans, & quodam ordinato Processu dirigens; *Extraordinaria*, quæ ad certa Personarum, Rerum, Negotiorumque Genera *extra Ordinem* respiciunt, quibus pro conditione, eventu, necessitate, commoditateve aliqua præsenti Remedio subvenitur. Convenit hæc descriptio propemodum cum ea, quam pauló ante ex Gravina dedimus *Juris Prætorii.*

Num. 19. Genera tria extraordinarii ex Zasio.

Facit autem Zasius extraordinariorum genera tria. *Primum*, eorum quæ sunt Facti, cum Lex permittit proprio facto sese ab injuria adserere. *Secundum*, eorum quæ nascùntur ex Privilegio plerumque contra Jus commune. Hæc duo genera extraordinarii nomine venire posse concedo. Sed quod addit *Tertium*, eorum, quæ licet extra ordinem, tamen Jure recepta sunt, ut etiam dicantur

Juris

Juris communis, licet non ordinarii: [conf. Bender. *de Revision. conclus. 1. num. 31.*] Huic, inquam, generi extraordinarii nomen nequaquam tribuendum esse cum effectu aliquo Juris distincto ab iis, quæ ordinaria dicuntur, plane existimo. Neque enim exempla à Zasio ibi allata id demonstrant. Pergit enim: velut, cum Remedio aliquo his subvenitur, quibus Jure ordinario vel non est consultum, vel non ita facile, aut ita commode consultum. Conceptus ordinarii & extraordinarii distinctos minime suppeditat Discursus Zasii. Cum enim in tertio genere extraordinariorum, Jus commune ab ordinario distinxerit, fundamentum verò distinctionis, si aliud quoddam quam Juris antiquati in mente habuit, non aperuerit, videtur mihi nomen extraordinarii obscurum describi per aliud non minus obscurum; Perinde ac si diceres: Extraordinarium est, quod non est Juris ordinarii. Quid verò est hoc, quod dicitur esse Juris communis, sed non ordinarii; & cujus usus ista distinctio? Frustra in Zasio, eorumque Scriptis, qui illum tanquam Magistrum adspexere, quæsiveris. Sane cum ordinaria esse dixisset, quæ Jure scripto comprehenduntur, quæ Legem certam & uniformem constituunt sine respectu speciali Personarum, ratio fuisset danda, quare tertium aliquod genus extraordinariorum constitueret, atque inter ea Restitutionem in integrum referret. Clausula Edicti Prætorii generalis concedit Restitutionem, *si qua justa causa, quod ejus per Leges, Plebiscita, Senatus Consulta, Edicta & Decreta Principum licebit.* Ergo ex ipsa descriptione Zasii est Restitutio ordinarium Remedium. Porrò reprehendit Zasius Doctores modernos, qui putent, Remedium Restitutionis contra Jus commune competere, quod, salva venia, non sit verum, esse enim absurditatem intolerabilem, dicere ea esse contra Jus commune, quæ sunt naturaliter æqua, quæ sunt justissima, cum ipsum Jus sit ars boni & æqui. Addit Zasius Restitutionem esse quidem Juris communis, sed non ordinarii, Doctores non advertisse, quid interesset inter Jus commune & ordinarium. Quid si dicerem, nulla ratione constitui differentiam inter ea, quæ Jure communi competunt, quæ naturaliter sunt

Num. 20. Tertium genus ad extraordinarium non potest referri.

Num. 21. Committitur enim Circulus in Terminorum explicatione.

Num. 22. Non reddit rationem Zasius sufficientem, & ex ipsa descriptione ejus Restitutio est ordinarium Remedium.

Num. 23. Omnis ratiocinatio de ista distinctione petit principium.

æqua justaque, & Jus ordinarium; fallor insigniter, nisi omnis ratiocinatio redit ad id, quod erat in principio quæsitum. Id est, ordinarium esse ordinarium, extraordinarium id quod non est ordinarium. Neque enim restrictio illa rem explicat, quod extraordinaria ad certa Personarum, Rerum, Negotiorumque genera respiciant extra ordinem. Quia τὸ *extra Ordinem* erat definiendum. Omnis applicatio Juris, omnia Remedia ad certa Personarum, Rerum, Negotiorumque genera respiciunt. De Privilegiis non est disputatio, quæ ad alterum genus retulerat Zasius. Adeoque ex omni ista explicatione de differentia Remedii ordinarii & extraordinarii tertii generis facti non sumus doctiores. Ita sane vel antiqui Juris mysteriosa veneratio, vel glossemata antiquiorum maximi etiam nominis JCtos suspensos tenent, & quasi vinculis adstrictos. Liberati à præjudicio dicamus confidenter, nonnisi vocabulorum esse differentiam, rei verò nullam. Proinde opus non esse, ut in Juris & Justitiæ Administratione superstitiosa veneratione antiquitatis bonum & æquum ex sono vocabulorum metiamur.

Num. 24. Differentia est tantum vocabulorum rei verò nulla.

Num. 25. Praxis Judiciaria quæ sit vera.

Praxin Judiciorum sequi, Consuetudinem Supremorum Tribunalium venerari, bonum est. Sed ante omnia indagandum de Praxeos veritate, ne Advocatorum nonnullorum positiones vel etiam JCtorum tradita sine rationum firmitate Praxeos loco habeamus. Quæ Legibus sunt constituta vel constanti Judiciorum Observantia & Judicatorum Auctoritate fundata, ea demum Praxin & Consuetudinem vocare oportet. Quotusquisque autem est, qui hac via probaverit *extraordinarii* auxilii talem, quem volunt, sensum. Confusæ sane, & ad principium redeuntes ideæ ab interpretibus formatæ proferuntur, si ad Judiciorum modernam Praxin ista vocabula applicare volunt. Ordinarium si diceretur id, quod est in regula, extraordinarium, quod est in exceptione, tunc diceretur aliquid, quod esset clarum. Sed in applicatione regulæ fit circulus. Restitutio, dicunt, est extraordinarium Remedium, quod cessat competente ordinario. Quid est ergo extraordinarium? Resp. quod non est ordinarii Juris. Et sic explicatur idem

Num. 26. Non potest probari ex Praxi vis istius distinctionis.

per

per idem. Illa appellatio *Extraordinarii* in *Ord. Cam. part. 3. tit. 3.* hujus loci non est, est enim ibi synonymum *Summarii*, qua de re dixi *suprà Sect. 1. §. 8. [num. 19. & 20.]* Transeo itaque ad Brocardicorum istorum examen. Primum erat: *Competente ordinario Remedio cessat extraordinarium.* Nullus ferè est Juris interpres, qui brocardicum hoc non repetat. Eum verò volunt esse sensum & effectum; ut exclusa sit petitio Restitutionis in integrum, si gravatus per Sententiam potest appellare; Vicissim, petitâ Restitutione, excludatur Appellatio. Si ita formaretur axioma; Donec fieri potest applicatio regulæ, cessat exceptio, tum diceretur aliquid clari. Sed, quod τὸ *extraordinarium* exceptionem constituat, hoc est, quod erat probandum, & ostendendum, quod ista vox aliam, quam à modo procedendi antiquo Prætorum & Pedaneorum Judicum (quorum piâ memoriâ retinuisse puto JCtos denominationes ordinarii, & extraordinarii auxilii) habeat originem. Hinc Brocardicum vulgare illud ex *l. 16. princ. ff. de Minoribus.* formatum: *Quoties competit ordinarium Remedium, toties excluditur extraordinarium*, nulla Lege fundari, nulla Juris ratione stabiliri posse, & præter intentionem & mentem JCtorum antiquorum, ex quorum Scriptis Pandectarum Liber est collectus, à Doctoribus effictum esse ostendit Schilterus *Exercitat. 13. ad ff. §. 6. in Nota subjecta lit. a.* Instituamus considerationem oppositorum. Restitutioni opponitur *Appellatio*, & *Nullitatis Querela.* Hæc ordinaria dicuntur esse Remedia. Ad quæ solet plerumque applicari Brocardicum, eumprimis in Camera. Hæc Remedia ordinaria nuncupat P. Rebuffus *in Præfat. tractat. de Supplicationibus & eorum Propositionibus.* qui reperitur *tom. 1. Commentar. ad Constitut. Regiar. Gallicar.* vide *dict. tractat. Præfat. num. 9. 12. 13.* adde Benderum *tractat. de Revisione conclus. 1. num. 8.* & *conclus. 18. num. 1. usque 7.* ubi *num. 30.* auctoritate Marantæ (etsi Maranta hoc non dixerit loco allegato, cujus summam recensui *suprà num. 7.*) absurdissimum putat, omnia Juris Remedia in Lege vel Constitutione prodita haberi pro ordinariis. Vellem, ut Vir Celeberrimus absurditatem ostendisset. Intolerabilem

Num. 27. Brocardica examinantur. Primum: Competente ordinario cessat extraordinarium.

Num. 28. Nulla Lege & ratione est fundatum.

Num. 29. Consideratio oppositorum, Appellationis & Nullitatis.

Num. 30. Benderus notatur.

bilem absurditatem dixerat Zasius à Bendero laudatus, si Restitutionis in integrum beneficium contra Jus commune dari quis assereret. Si ergò datur secundùm Jus commune, quid obstat, ut non habeatur æque pro Remedio ordinario? Aut igitur probandum est, quod Appellatio & Nullitatis Querela sint in regula, Remedium verò Restitutionis in integrum in exceptione, aut certe nihil dicitur isto Brocardico. Nam si quæras rationem, cur Restitutione uti non possit is, qui adhuc frui potest Appellationis beneficio vel Nullitatis Querela? Respondent: quia hæc sunt ordinaria, illud extraordinariorum; si instes, quid velint dicere per extraordinarium? Respondent: quod non est ordinarium: si pergas quærere, quidnam sit ordinarium? Resp. Esse id, quod Jure ordinario competit. Relegentur itaque ad antiquas fabulas, Prætores Romanos, (à quorum cognitione totum negotium Restitutionis pendebat, *lib. 24. in fin. ff. de Minoribus.*) & ad Pedaneos Judices vocum ordinarii & extraordinarii soni, quæ nonnisi confusionem & incertitudinem Germanicæ Jurisprudentiæ intulerunt. Vidit hoc etiam Colerus *de Process. Executiv. part. 1. cap. 5. num. 71.* ubi Brocardico illo recensito, inter alias fallentias etiam hanc ponit, quod possit concurrere extraordinarium Remedium cum ordinario, si proditum est pro auxilio ordinario. Hujus verò naturæ sunt omnia extraordinaria tertii generis apud Zasium, de quibus *infrà [num. 37. 38.]* dicemus. Magis appositè ita quæreres: *An Remedium Restitutionis sit oppositum Appellationi vel Nullitatis Querelæ?* Respondeo opposita non esse, sed diversa, vid. Sfort. Oddus *de Restitut. in integr. part. 1. quæst. 1. artic. 6.* Nam Appellatio fit tantum ad Superiorem: Restitutio etiam ab eodem petitur Judice, vid. Gail. *lib. 1. observat. 114. num. 3.* Appellatio præsupponit sententiam Judicis vel extrajudiciale Gravamen à Judice proveniens: Restitutio etiam contra Negotia alia, Contractus, Usucapionem, &c. datur. Per modum Exceptionis etiam petitur Restitutio, *tit. ff. de doli mali & metus except.* vid. Schilter. *ad Institut. tit. de Exception. aphorism. 2.* in Appellatione tale quid non locum invenit. Interponitur Appella-

Num. 31. Rejiciuntur planè istæ Appellationes ordinarii & extraordinarii remedii.

Num. 32. An Restitutio sit oppositum Remedium Appellationi & Nullitatis Querelæ. Resp. Distincta esse, non opposita.

Num. 33. Differentiæ ostenduntur & Convenientiæ.

pellatio super iisdem Actis, etsi novæ Probationes accedere possint, *l. 6. Cod. de Probation.* [conf. B Auctor. *part. 3. Observat. Forens. 297. §. 13. pag. 499.* add. ejusd. *Symphorem. tom. 2. Consultat. 17. pag. 550. lit. A.* ubi de mutatione Libelli in Instantiâ Appellationis.] Restitutio tantum ex novis Probationibus datur, talibus ad minimum, ex quibus priora in facto declarari & vim majorem accipere queant, vid. Klock. *de Contribution. cap. 19.* [& *Relat. Camer. 30. num. 26. & 93.* frustra ergò contra Sententiam, per quam quæstio Juris fuit decisa, petitur ex novis Allegationibus Doctorum, vid. B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 230.* quatenus Juramenti delatio pro novo Argumento in Restitutionis Instantia reputari possit, disquirit idem *part. 4. Observat. Forens. 361.*] Faciunt huc verba *Decret. General. Cam. 7. Jul. 1669. ibi :* oder selbiges zu der Sachen dienlich zu seyn nicht vermeynet / ꝛc. Fatalibus Decendii & aliis circumscribitur Appellatio ; Restitutionis Fatale est unicum, scil. Quadriennii.

Opposita autem Remedia vel contraria dici nequeunt, quia magnam habent affinitatem. Restitutio potest peti etiam à Judice superiore contra Sententiam inferioris secundùm quorundam Sententiam, quam tamen nostram non facimus, vid. *suprà Sect. I. §. 13. pag. 122.* Sistit petitio Restitutionis Judicis inferioris Jurisdictionem æque ut Appellatio. Res enim debet relinqui in statu pristino, Mynsing. *centur. 1. obs. 48.* & *centur. 6. obs. 80.* Brunneman. *Process. Civil. cap. 25. num. 129.* Corrigitur Sententia præcedens si Causæ sint justæ, perinde ut in Appellatione : Si mavis dicere *rescindi*, quam *reformari*, vel *reponi, redintegrari*, de verbis erit Transactio facilis. Sufficit jam finem Restitutionis & Appellationis effectumque esse eundem. [conf. Sfort. Oddus *part. 1. quæst. 40. artic. 6.*]

Nullitatis Querela à Restitutione æque est distincta, sed non opposita. Nam quod dicitur *in l. 17. ff. de Minoribus.* continere Restitutionem in integrum erroris proprii veniæ petitionem vel adversarii circumventionem : ex hoc male Practici Forenses aliud formarunt Brocardicum : *Qui Restitutionem petit, appro-*

Num. 34. De Remedio Nullitatis.
Num. 35. Examinatur brocardicum : Qui petit Re-

stitutionem is approbat Sententiam, ubi resolvitur textus l. 17. de Minoribus.

approbat Sententiam Judicis. Quod si esset verum, tunc opposita essent Remedia Restitutionis & Nullitatis; imò & Appellationis. Verum ista explicatio textus, menti Hermogeniani JCti plane non convenit: neque etiam Papiniani *in l. 3. §. 1. ff. rat. rem haberi.* In hoc textu Appellatio dicitur auxilium commune, quo usus erat Dominus contra Sententiam, in qua Procurator falsus, qui de rato caverat, erat victus. Quid hoc ad approbationem? Nimirum ait Papinianus, *defecit Conditio Stipulationis*, hoc est cessat Exceptio non factæ Stipulationis sive Cautionis de rato, qua uti poterat Dominus. Ergò sequitur ex textu tale axioma: Qui appellat à Sententia contra falsum Procuratorem lata, is renunciat Exceptioni falsi Procuratoris. Quæ Exceptio gesta à Procuratore falso reddebat nulla, vide Lauterbach. *Colleg. Pract. tit. de Procurator. §. 27. seq.* Ergò renunciat Querelæ Nullitatis. Nemo non videt demonstrari hoc textu differentiam Appellationis à Nullitatis Querela. Verum quid hoc ad Restitutionis in integrum Remedium? Forte ex altero textu *l. 17. ff. de Minoribus.* id colligetur? Minimè. En expositionem textus: PRÆFECTI ETIAM PRÆTORIO EX SUA SENTENTIA IN INTEGRUM POSSUNT RESTITUERE, QUAMVIS APPELLARI AB HIS NON POSSIT. Agitur hic de Jurisdictione Præfecti Prætorio circa Restitutiones in integrum, quorum potestas parvis cunabulis initiata augeri meruit, ut appellari ab iis non potuerit, *l. unic. ff. de Offic. Præfect. Prætor.* ubi etiam aliud recensetur Privilegium, quod à Sententiis istius Judicis non possent restitui per alios Magistratus, ne quidem illi, qui ob ætatem minorem Restitutionem mererentur. Antequam ista auctoritas esset concessa huic officio, appellare licebat à Sententiis Præfecti Prætorio, *dict. l. unic.* Potest ergò Præfectus Prætorio in integrum restituere *ex sua Sententia* dupliciter, vel adversus Sententiam Judicis inferioris, vel adversus suam Sententiam. HÆC IDCIRCO TAM VARIE: inquit JCtus: Non mirandum esse dicit, quod Judex idem, à quo appellari non possit, in integrum tamen queat restituere. Cum enim tanta esset hujus officii auctoritas, ut crediderit Princeps,

eos,

eos, qui ob singularem industriam, explorata eorum fide & gravitate, ad hujus officii magnitudinem adhibentur, non aliter judicaturos esse pro sapientia & luce dignitatis suæ, quam ipse foret judicaturus, *l. unic. ff. de Offic. Præfect. Prætor.* mirum videri posse, quod Sententia à tali Judice pronunciata correctioni obnoxia esse debeat per remedium Restitutionis ab ipso concedendæ. Justum tamen esse atque æquum, ne beneficium aliquod deesset per Sententiam læsis, quod ab ipso Præfecto esset impetrandum: *Idcirco tam varie.* QUIA APPELLATIO QUIDEM INIQUITATIS SENTENTIÆ QUERELAM: continet, & irreverenter facturus fuisset sapientiæ & lucis Judicem, qui ore quasi Principis judicaret, iniquitatis incusare. Quid igitur faciendum erat ei, qui remedio contra Sententiam Præfecti opus habebat? Magis reverenter erat procedendum & loco iniquitatis error proprius allegandus vel adversarii circumventio. Hoc est, quod dicit JCtus. RESTITUTIO VERO IN INTEGRUM ERRORIS PROPRII VENIÆ PETITIONEM VEL ADVERSARII CIRCUMVENTIONIS ALLEGATIONEM CONTINET. Pertinet igitur hic textus ad modum proponendi & petendi Restitutionem, minimè verò dicit: quod is, qui petit Restitutionem, Sententiam Judicis approbet, sane enim qui causam redintegrari petit, is ea, quæ Acta sunt, non approbat, sed injuriam sibi illatam esse dicit, etsi hoc aperte asserere reverentia ergaJudicem non permittat, vide Sfort. Oddum *de Restitut. in integr. part. 1. quæst. 1. artic. 64.* Lynckerum *Responsor. tom. 2. Respons. 15. num. 31.* distinguenda sunt, res ipsa & modus proponendi. Peccatur sæpe in modo, ut res, quæ alioqui juste petitur, effectum consequi nequeat, confer Auctorem veterem *Respons. 7. in Nucleo Respons. Cameralium edito Spiræ Anno 1678.* quem sub Titulo novo, *Selectissimarum Juris Responsionum*, Dr. Joan. Frider. Hofmannus, Imperial. Camer. Advocat. & Procurator. frequentiorem quam antea fuit, reddere voluit *Wezlariæ Anno 1696.* adde Deckher. *in Concord. Suprem. Tribunal. cap. 23. sect. 3. num. 7. in fin.* ubi ad hoc Responsum respicit. Atque ita Brocardici illius de approbatione Sententiæ infirmitatem,

tem, & quod solida non fundetur ratione, ostendimus. Approbat utique Sententiam, qui petit Restitutionem, sed non aliter quam ita ut veneretur Judicis auctoritatem, Jurisdictionemque, sed non approbat quoad contenta, aliter enim petit pronunciari.

Num. 36. Nova Argumenta requirit Remedium Restitutionis.

Verum, ne Instantiæ multiplicentur, & Litium esset aliquando finis, *nova* utique requirit *Argumenta* Restitutionis in integrum remedium ex clausula generali petitum, Sfort. Oddus *quæst. 73.* & hoc innuitur per erroris proprii veniam, vel adversarii circumventionem.

Num. 37. Etsi non sint Remedia opposita, tamen non possunt cumulari sine discrimine.

Proinde nulla oppositio est vel contrarietas inter Restitutionis in integrum remedium, & Appellationem vel Nullitatis Querelam. Inter remedium Ordinarium & Extraordinarium: Male autem hinc inferret quis, quod utrumque remedium possit sine discrimine cumulari. [vid. Maurit. *Consil. Chilon. 7. num. 46.*] Cumulare ea, quæ sunt diversa, indiscreti foret Juris Consulti. In remediorum Juris usu & applicatione discernenda sunt quælibet pro rerum & negotiorum diversitate. Facit huc *l. 9. §. 1. ff. de Tributor. Action. l. 1. Cod. de Furtis.* distinctæ sunt Actiones Reales à Personalibus, Petitoriæ à Possessoriis, unaquæque suam habet indolem pro cujusque negotii qualitate hac illave est utendum. Frustra enim à nonnullis Actionum genera confunduntur, negotiorum humanorum differentiæ, neque enim hoc vult Germana Jurisprudentia. Ita sese res habet in Remediis *Appellationis, Nullitatis & Restitutionis in integrum.* Si gravatus es à Judice à quo appellare potes, inutile tibi est remedium Restitutionis, quia eum in finem & eo casu non est Lege vel Constitutionibus datum. Si appellare non potes, beneficio Restitutionis ex justis causis uti licebit vel Revisionis juxta *Recess. Imper. 1654. §. 113.* Ita distinxere Jura utrumque remedium, non tanquam *Ordinarium & Extraordinarium*, sed cuilibet suos assignavere fines, tempora, modos. Si itaque is esset sensus Brocardici, quod pars succumbens agnosceret ex iis quæ proposuerat in Judicio, Sententiam pronunciatam non esse iniquam, sed ob nova Argumenta corrigendam, hoc sensu Brocardici de approbatione Sententiæ latæ utilitas foret nulla. Fluit enim ex ipsa Judiciorum au-

ctori-

ctoritate, quod Sententia Judicis competentis per remedium aliquod suspensivum justis ex causis fundatum, emendari queat. Cessante igitur Appellatione vel ob rem judicatam, vel ob Privilegium vel alias causas, aliis opus est Remediis. Quæ ne extendantur in infinitum, sed Lites terminentur, requiritur omninò, ut nonnisi ex novis Argumentis, vel antea in facti circumstantiis non satis explicatis, peti possit Restitutio. Hoc verò non est approbare Sententiam ita, ut sequantur effectus Brocardico vulgò tributi. Venio ad Electionem Remediorum & Axioma alterum: *Electo Remedio Restitutionis, non datur regressus ad Appellationem.* Hujus regulæ ratio adfertur: quia *electo Extraordinario*, cessat *Ordinarium*: Rationem rationis si petas, siccus & sitiens ab auctoribus recedes. Videamus an suppetias ferat Zasius. Qui per quinque conclusiones earumque temperamenta *dict. cap. 20. singular. Respons. lib. 1.* rem totam aperire voluit. *Conclusio Prima & Secunda* nihil lucis adferunt nostræ materiæ, agunt enim de electione unius ex duobus Ordinariis, vel duobus Extraordinariis.

Num. 38. Examen Axiomatis: Electo Restitutionis Remedio non datur regressus ad Appellationem.

Conclusio Quarta & Quinta pertinent ad cumulationem de qua antea satis disseruimus. *Tertia* verò huc facere videtur. Extraordinarium, dicit, concurrit cum ordinario electivè, hoc est electo uno excluditur alterum. Ergò si Restitutio pertineret ad Extraordinaria tertii generis apud Zasium, tunc excluderetur Appellatio electa Restitutione. Verum nimis generaliter posita dicta conclusio Zasii admitti non potest. Nam per eam excluderetur etiam remedium Restitutionis post electam Appellationem, quod verum non est. Ordinarii & extraordinarii conceptus obscuri conclusiones pepererunt æque dubias. Itaque omissis istis tricis alia incedamus via.

Num. 39. Omissis istis tricis aliter est procedendum, distinguendo Judicem inferiorem à superiore.

Distinguendi sunt inprimis Judices, inferior, à superiore. Si à Sententia Judicis inferioris appellasti, non poteris reverti ad eundem pro Restitutione impetranda, quia alias fieret injuria superiori, cujus elegisti Jurisdictionem, & deserta judicabitur Appellatio. [*cap. 54. X. de Appellation.* Mev. *part. 2. decis. 64.* & *part. 7. decis. 93.*] Si appellasti, & non devoluta fuit declarata

Num. 40. Explicatur usus Brocardici, & ratio respectu Sententiæ Judicis inferioris, & quomodo lo-

cus sit Appellationi.

Appellatio, non impedieris ad beneficium Restitutionis reverti currente adhuc Quadriennio. Hoc si præterierit à die Sententiæ ab inferiore Judice latæ computandum, frustrà petes Restitutionem, quia tua culpa appellasti cum appellare non debuisses. Si in justo versatus es errore, petere debes à Judice superiore, ut in eventum beneficium Restitutionis vel aliud tibi in Sententia reservet. Porrò si adversus Sententiam inferioris Judicis petiisti Restitutionem in integrum ex causis novis, (ea enim est hujus remedii natura propter Judicati auctoritatem) Judex verò tibi denegaverit, appellare non prohiberis ad superiorem, Sfort. Oddus *quæst. 16. artic. 2.* nisi Summæ Quantitas vel Privilegium, vel Causæ Qualitas impediat. Appellatio enim licita est ab omni Gravamine Judicis inferioris. Gravat autem haud dubie Judex, qui novas Probationes non admittit, neque potest esse gravior, quam hæc, iniquitas. Si non sunt novæ Causæ, periculo appellabis tuo. Judex interim Appellationem ideo quod Restitutionis remedio usus fueris, non rejiciet, neque frigida ista distinctiuncula: *Remedii Ordinarii & Extraordinarii*, ad denegandos Processus movebitur. Quodsi alicubi Restitutionis in integrum Remedium *Ordinarium esse dicitur*, [vid. Hahn. *de in integr. Restitut. num. 10.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 9. part. 2. §. 37. num. 7.*] Brunneman. *Process. Civil. cap. 28. num. 129.* Schilter. *Exercitat. 11. ad ff. §. 30.* ubi *Brunswicensis* & *Pomeraniæ* Ducatus nominantur. (idem de *Paderbornensi* Episcopatu, nec non *Leodiensi Judicio Officialis* in Camera observatum memini, conf. Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 49. tit. 8. §. 8. & 9.*) Impropria est hujus Remedii significatio, quod, *ut suprà dixi*, nova tantum requirit Argumenta. Adeoque Ordinarium non dicitur in oppositione ad aliquod Extraordinarium, sed talis intelligitur modus suspendendi vim Rei judicatæ, qualis in Saxonia est *Leuteratio* vel *Oberleuteratio*, hoc est Actorum nova *Revisio*, vide Carpzov. *Process. Jur. tit. 4. artic. 1. num. 18.* & *tit. 17. artic. 5. num. 12.* coram eodem Judice, intra Fatale Decendii interponenda & prosequenda, de qua Carpzov. *Process. Jur. dict. tit. 17.* Rudolphi *Nucl. Process. part. 1.*

Num. 41. Quo sensu nonnullis in locis dicatur Restitutio Remedium ordinarium.

part. 1. cap. 68. Est itaque tale remedium ordinarium sicut ipsa Appellatio, quia fundatur in Lege vel Consuetudine Provinciæ speciali. In qua Instantia si succumbat alteruter Litigantium Appellatio haud dubiè permittitur. *Oberleuteratio*, quæ dicitur, in supremis tantum Saxoniæ Judiciis obtinet. Si succumbat is, qui antea victor extitit, hic coram eodem Judice *Leuterationis* vel *Restitutionis* remedio (eodem scil. sensu & effectu) utetur. Et quemadmodum succumbenti in prima Instantia liberum est an appellare velit ad superiorem confestim, an coram eodem Judice experiri Leuterationis beneficio, (quod *Instantiam* vocari nolunt Carpzov. *Processf. Jur. tit. 4. artic. 1. num. 26.* & alii Saxones JCti) tum verò si in Leuteratione succubuerit, [vel Leuteratio denegata fuerit] ad Appellationem se convertere ; Ita etiam comparata sunt remedia *Restitutionis, Revisionis, Supplicationis*, ubi hoc ad instar *Leuterationis* est introductum, vide Ludovici *Processf. Civil. cap. 28.* Esbach. ad Carpzov. *part. 1. constitut. 19.* Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 49. tit. 8. §. 6. 8.* Gröning. *Institut. Pract. lib. 2. sect. 1. cap. 2. §. 1. in fine.* ubi de Ducatu *Brunsvicensi.* Diversimodè enim observamus appellari Remedia suspensiva adversus Sententias coram eodem Judice instituenda : [conf. B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 113.*] De inferioribus loquor Judiciis non de Camerali vel Judicio Cæsareo Aulico. In Osnabrugensi Episcopatu usitatum est remedium *Dictionis Nullitatis*, quod tamen cum Leuteratione Saxonica convenire observavimus. In Judicio Officialis Leodiensis usitatum remedium *Repositionis*, sive Restitutionis in integrum, & eo casu à Sententia, quæ præcedentem confirmat, (*stamus Sententiæ nostræ* est phrasis Leodiensis) haud dubiè permittitur Appellatio ad Cameram Imperialem. [conf. B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 335.*]

Num. 42. Restitutio ex Jure communi requirit Argumenta nova circa Factum.

Diversum plane est remedium Restitutionis ex Jure communi descendens Fatali Quadriennii circumscriptum, de quo hucusque nobis fuit sermo, quod requirit nova Argumenta in Facto, antea probabiliter ignorata, *l. 35. ff. & l. 4. Cod. de re judicat.* Umm. *Disputat. 19. thes. 12. num. 58. Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 62.*

 nisi

nisi fundetur in causa alia justa, *Ætatis*, (observatis monitis Pauli JCti *in l. 24. ff. de Minoribus.*) *Metus*, *Doli* & similibus Jure communi proditis. Hoc Remedium *Extraordinarium* dici non debet, ad effectum impediendi Appellationem. Si quis extraordinarium vellet dicere omne, quod non est Appellatio vel Nullitatis Querela, prout facit Umm. *dict. Disputat. 19. thes. 12. num. 55.* ubi etiam *Leuterationem* Saxonicam inter extraordinaria refert, nostra pace licebit. Verborum tantum erit diversitas. De eo enim effectu loquimur, qui impediat Appellationem vel in Camera Revisionem. De verbis non disputamus.

Num. 43. Sententia, quæ rejicit Restitutionem ex novis Documentis petitam, non est inhæsiva ad effectum denegandæ Appellationis.

Ergò Sententia Judicis quæ Restitutionem in integrum denegat accuratè loquendo non dicitur inhæsiva, velut Rei judicatæ insistens, quia actum fuit in nova causæ discussione ex Probationibus novis. Leuteratio, Revisio, & quæ iis similia sunt Remedia, novas Probationes non admittunt. Judex verò, qui novas Probationes rejicit, gravat de novo. Inhæsiva Sententia non dicitur, nisi ubi præcedens vires Rei judicatæ accepit. Petita verò Restitutio Judicati vim suspendit: [vid. *suprà num. 33. circa fin.* & *infrà num. 49.*] Ergò ob Gravamen Judicis novum, Appellationi dabitur locus omninò. Quodsi Restitutionis petitio nihil novi comprehenderit, & ideo à Judice fuerit rejecta, Appellatio tamen admitti potest, quia in decernendis Processibus Appellationis Causæ Merita ad amussim examinari Ordinatio Cameralis prohibet. Ex Actis verò prioribus demum cognoscetur, num fuerint Argumenta nova an antiqua: si hoc, periculum erit

Num. 44. Officium Judicis instruitur.

Appellantis. Satius tamen facturus est Judex in tali casu, si Literas pro Informatione decernat, quo securius deinde in Appellatione vel recipienda vel deneganda procedere possit. Recepta Appellatione, si Argumenta non fuerint inventa nova & valida, Sententiam puto ferendam *Confirmatoriam*, non verò *Non Devolutoriam*, quia fuit novum in hac Instantia, licet apparens tantum, Gravamen. Reformatoria ferri non potest, licet Sententiæ primæ iniquitas elucescat, quia gravatus appellare debuisset intra Fatale, non verò negligentiam obtegere pallio Restitutionis in fraudem

dem Legis. Aliud dicendum si ætatis Privilegium vel similes circumstantiæ, ob quas etiam alias Restitutio conceditur, intervenirent.

Venio ad Sententias Judicis supremi, à quo Appellatio ulterior non datur. [vid. *suprà Sect. I. §. 1. num. 7. pag. 8.*] Scopum esse Judiciorum omnium, ut lites terminentur nemo est, qui cum ratione sit negaturus. Ergo finem oportet esse Instantiarum, & constare tandem Sententiæ auctoritatem. Cum tamen errare & labi ab hominibus non sit alienum, ideo ob lapsum Judicis constitutum est Legibus Imperii ultimum remedium *Revisionis:* [De Syndicatu vid. *infrà §. 7. num. 24. circ. med.*] Restitutionis in integrum verò ex Jure communi obtinet, si pars nova proferat circa Factum Argumenta. Revisionis Judex alius est quam qui fuit antea. Restitutionis verò idem Judicium, Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 9. part. 2. §. 36.* Textor. *Disputat. de Restitut. ex Clausula generali thes. 9. seqq.* Neque est absurdum, quod nec Referens mutetur, si Restitutio fuerit petita, vid. *Recess. Visitat. Noviss. §. 68.* ubi de augendo numero Assessorum in Senatu agitur: Quæ ad Solennia Restitutionis in integrum pertinent in Camera Imperiali ex Legibus Cameralibus discuntur. Cumulari rectè Argumenta nova cum antiquis, & antiqua ex novis clariora reddi non est, ut moneamus, vid. Roding. *lib. 3. tit. 60. §. 10. seq.* hinc providus Judex in tali casu, si ad decisionem res perveniret, Facti Seriem ex integro conficiet, non verò priori simpliciter inhærebit. Ne etiam per calumniam petatur Restitutio, cum Executionem sua natura impediat *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 62. princ.* [Roding. *lib. 3. tit. 60. §. 29. seqq.*] requiritur per Decreta Generalia. (*a*) Juramentum Speciale præstandum à Principali, & Advocato & simul ipso Procuratore. [adeo quidem, ut petita Restitutione oblatio ad Juramentum purè sit facienda, non sub conditione: quatenus Judex permiserit, *Decret. General. 9. Februar. 1733.* quod tamen à Judice pro ratione circumstantiarum remitti potest, vid B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 334.*] Formula Juramenti, quam vide *in Decret. General. 7. Jul. 1669. & 7. Julii 1671,* indicat cautos esse debere, qui eo remedio uti volunt, nisi Juramenta in lusu habeant.

(*a*) *In*

Num. 45. De Restitutione contra Sententiam Judicis superioris.

Num. 46. Differentia à Revisione.

Num. 47. Requiruntur nova Argumenta in facto. Ubi de eodem Referente.

Num. 48. Cumulantur antiqua cum novis.

Num. 49. Cautela Referentis.

Num. 50. Juramentum.

Num. 51. Digressio de Auctoritate Decretorum Generalium der Gemeinen Bescheide.

(a) *In gratiam eorum, qui Cameralium Rerum adhuc sunt ignari, addendum putavi* Decretorum Communium, *rectius* Generalium, der Gemeinen Bescheide/ *originem esse antiquissimam, ipsi Judicio coævam. Primitus enim ab Anno 1497. fuere lata istiusmodi Decreta. Potestas ea Collegio Camerali circa formam Processus, quatenus Legibus Imperii publicis non adversa statuuntur, certo modo est concessa, quia publicæ rei intererat certi quid in istiusmodi negotiis emergentibus statui, donec à Visitatoribus Cameræ, qui ab Imperio Legislatoria potestate sunt instructi, approbaretur, vel quod, rarissimè factum, corrigeretur,* vide Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. ult. Recess. Imper. 1654. §. 94. Bender. de Revision. conclus. 20. num. 72. *vocata fuit aliquando in dubium ista potestas occasione prædictorum Decretorum Restitutionis in integrum modum præscribentium,* vide Londorp. Act. Publ. tom. 3. pag. 490. Deckher. Vindic. ad Blum. tit. 2. num. 13. & Process. Informativ. informat. cap. 1. pag. 15. seq. Roding. lib. 3. tit. 60. §. 51. *Sed tamen hæc ipsa Decreta cum aliis, exceptis paucis, quorum vis mutatis circumstantiis erat elevata, confirmata fuere per Visitationis novissimæ Decretum, donec in Comitiis aliud fuerit constitutum. Celebritate insigni sunt conspicua potissimum illud* 13. Decembr. 1659. *quo Processus Cameralis antiquioris ambages fuere rescissæ,* 9. & 12. Januar. 1660. *ubi nonnullæ habentur Declarationes præcedentis,* 7. Jul. 1669. & 7. Jul. 1671. *quæ modum præscribunt petitionibus Restitutionis in integrum,* 25. Maji 1693. *ubi post Excidium Spirense forma Redintegrationis Actorum & Processuum est constituta. Differunt à Decretis Generalibus specialia, quæ quotidie ad Supplicationes Procuratorum in causis singulis eduntur: Ab utrique differunt* Consulta Cameræ, *id est Conclusa Collegii in quæstionibus Juris Cameralis dubiis. Talia sunt de Anno 1603. in Causis Appellationum ad Officialem Coloniensem, à Leodiensi & Monasteriensi. Item de Summa non Petitionis sed Gravaminis spectanda in Appellationibus. Utrumque extat inter Decreta Generalia sub dicto Anno. Editio nova Decretorum Generalium cum Approbatione & Monitis Visitationis Imperii Recessibusque Visitationis & Concepto Ordinationis Cameralis prodiit Wezlariæ Anno 1717.*

Num. 52. Non præstatur actu Juramentum, nisi admissus fuerit Procurator per Sententiam.

Præstationem hujus Juramenti in eadem Audientia qua Supplica pro Restitutione in integrum à Procuratore Causæ, (Notario enim id non permissum, aliud in Revisionis petitione, *de qua* §. *seq.* vide Blum. *tit. 78. num. 3.* Roding. *lib. 3. tit. 60.* §. *18.*) exhibetur, usus modernus non requirit, sed tantum ut paratum sese ostendat, offerendo Mandatum Speciale. Ratio est haud dubie ea, ne Juramenta præcipitarentur, & in eundem abusum dege-

gene-

generarent, qui animadvertitur sæpius in Juramentis Appellationum, vid. *suprà Sect. I. §. 6. num. 28.* Itaque nonnisi examinatis Causis Restitutionis, Procurator ad præstationem Juramenti per Sententiam admittitur, denegata verò Restitutione, neque Juramento opus erit. Suspendit interim petitio Restitutionis Sententiæ Executionem: Hinc maturanda est decisio causarum Restitutionis, ne beneficium vertatur in abusum ad vim Sententiæ eludendam. Petitur Restitutio contra quamcunque Sententiam Cameralem, Definitivam & Interlocutoriam, modo Jurisdictio Cameræ fuerit fundata. (*b*)

(*b*) *Elegans disquisitio est, an Juramentum Calumniæ etiam sit præstandum si Restitutio petatur contra Sententiam in Contumaciam latam. Finge condemnatum fuisse Reum in Contumaciam, deinde Exceptiones produxisse cum petitione Restitutionis in integrum. Certè Formula Juramenti ad hunc casum non quadrat, neque fortè intentio Decreti Generalis, quod loquitur aperte de Restitutione petita ex Argumentis vel Documentis novis. Ergò si contumacem Reum non fuisse appareat, Juramento etiam opus non esse existimarem, si verè est contumax, Restitutione erit indignus. Idem fere est dubium, si petatur Restitutio contra Desertoriam vel Absolutoriam à Citatione, nam Juramenti Formula ad hosce casus quadrare etiam non videtur, adeo ut ad eos casus Formula peculiaris concinnanda foret. Interim ne aliquid neglexisse videantur Procuratores, uti solent indistinctè Formula præscripta, arbitrio Judicis relinquentes, an ea opus sit nec ne.* Num. 53. An etiam præstetur Juramentum, si Sententia sit in Contumaciam lata, vel desertoria.

Ubi fundata non est Jurisdictio, neque de Restitutione poterit judicare, & causam, quam suæ Jurisdictionis non esse pronunciavit, recipere. [conf. B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 107.*] Num. 54. Non datur contra non devolutoriam. Fluit inde quod concurrentibus causis desertionis & non devolutionis semper pronuncianda sit Sententia non devolutoria, à qua Restitutio in integrum non datur, vid. Roding. *lib. 1. tit. 19. §. 42.* & *lib. 3. tit. 60. §. 36.* Mynsing. *centur. 5. observat. 3.* Exceptionem casu rarissimo habet Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 9. part. 2. §. 40. in fine.* Lauterbach. *Colleg. Pract. tit. de re judicat. §. 23.* Num. 55. Concurrente desertione cum non devolutione pronunciatur non devolutoria. Exemplum latæ Sententiæ Restitutoriæ [brevi manu] contra Desertoriam, ubi culpa Procuratoris intercesserat, addita gravi mulcta, vid. apud Roding. *dict. lib. 3. tit. 60. §. 22.* [alium casum singularem, in quo, rejecta per Sententiam Exceptione Num. 56. Restitutio contra Desertoriam ob culpam Procuratoris.

 non

non Devolutionis, & secuta post Mandatum Attentatorum Revocatorium Paritoria, nihilominùs Restitutio in integrum citra partis implorationem ex officio Judicis facta fuerat, videsis apud B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 346.*]

Num. 57. Differentia Restitutionis quæ fit brevi manu & prævia Citatione.

Contra Fatalia Restitutio conceditur vel brevi manu, id est ex officio mero Judicis, parte adversaria inaudita, vel præcedente Citatione partis ad videndum se restitui. Hæc regulariter obtinet, propter Jus quæsitum tum Parti tum Judici priori. Illa nonnisi partis culpam nullam esse pateat apertè, vid. [*Decret. General. 28. Januar. 1657. §. 2.*] Blum. *tit. 78. num. 8. seqq.* Roding. *lib. 3. tit. 60. §. 19. seqq.* Mev. *part. 1. decis. 134. num. 5.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 3. part. 2. sect. 1. membr. 1. §. 10.* [præjudicium vid. apud. B. Auctor. *part. 3. Observat. Forens. 254.*] Ita post restitutum à diuturno Justitio Camerali Judicium, cum Fatalia Appellationum interim interpositarum nulla Partium culpa essent præterlapsa, omnes quibus decreti Processus brevi manu in integrum fuere restituti.

Num. 58. Fatale petendæ Restitutionis. Cautela promovendæ Petitionis.

Tempus petendæ & finiendæ Restitutionis ex Jure communi est Quadriennium, vid. Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 4. §. 2. num. 8.* & *cap. 9. part. 2. §. 37.* Verum ne interim frustretur, qui in Sententia Victor extitit, remedium fuit inventum salutare, ut terminus parendi Sententiis adjiceretur. Si non pareatur, & Procurator Victoris auxilium Judicis imploret, coarctatur Terminus per Sententiam Paritoriam, quam mox sequitur Mandatum de Exequendo, *Recess. Visitat. Noviss. §. 83.* junct. *Recess. Imper. 1654. §. 76. & 159. seq.* [conf. omninò B. Auctor. *part. 1. Observat. Forens. 14.*] Qua ratione succumbens compellitur Restitutionis petitionem, si causas sibi esse justas putaverit, accelerare.

Num. 59. Alia via moram compescendi.

Est & alia via moras compescendi, si quis ad Restitutionem petendam provocet, tempusque petat ad exhibendum Libellum, ut præfigatur ei Terminus sub præjudicio Præclusionis. Hoc aliquoties factum Sententiæ Camerales docent.

Num. 60. Sæpius Restitutio quando petatur.

Et cumprimis est necessarium, si denegata semel Restitutione secunda vice ex novis defensionibus petatur, *l. 2. & 3. tit. Cod. si sæp.*

in

in integr. Restitut. postul. De tempore Restitutionis petendæ adversus Sententiam Cameralem *Desertoriam* notandum est, Desertionis causas esse varias, Blum. *tit. 55.* Roding. *lib. 1. tit. 32.* non tantum ob Fatalia Reproductionis vel Actorum Requisitionis, vel Solennia neglecta, sed etiam ob Attentata partis appellantis, vid. Gail. *lib. 1. obs. 146. num. 12. seqq.* vel aliam Renunciationem tacitam, Blum. *tit. 44. num. 19.* [v. gr. si quis in causa principali se intromittat coram Judice gravante, post interpositam Appellationem, Exceptiones vide apud B. Auctor. *Symphorem. tom. 1. Consultat. 40. pag. 947.* & *tom. 2. Consultat. 26. pag. 1252. lit. A.*] Si in Reproductione [vel Insinuatione, vid. B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 355.*] sit defectus, deridenda foret simplicitas Procuratoris appellatæ partis, si compareat in Judicio, cum securus esse possit denegatum iri Proclama, cujus denegationis effectus est Appellationis desertio, vid. Blum. *tit. 66. num. 34. 35.* [si tamen culpa Procuratoris defectus contigerit, Restitutio in integrum ex officio decerni potest, B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 124.* si vitium Insinuationis provenerit à Mandatario Appellantis, vid. B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 355.*] Ob neglectum Fatale Trigesimi pro requirendis Actis constitutum, Desertoriæ Sententiæ sunt rariores, quia si hic defectus vel etiam in Solennium præstatione ex Instrumento Appellationis apparet, Appellationis Processus à Referente provido extrajudicialiter non decernuntur, sed denegantur. Exemplum [Judiciale] quod legitur apud Roding. *lib. 3. tit. 22. §. 12.* extitit ante publicatum *Decret. General. 13. Decembr. 1659.* [En Historiam hujus Exempli: in causa Baumheuer contra de Bruyn lata est Sententia Desertoria 27. Maji 1658. Blum. *Sentent. Cam. Num. 399.* ob neglectam Requisitionem Actorum intra Fatale Legis. Ab hac Sententia Restitutio, ut sero nimis petita, rejecta est 11. Februar. 1659. Blum. *Sentent. Cam. Num. 485.* postea 12. Decembr. 1659. Restitutio adhuc denegata, Blum. *citat. tractat. Num. 593.* & tandem 2. Martii 1660. Restitutoria lata fuit, Blum. *citat. tractat Num. 626.* quæris de eventu? in causa principali agmen claudebat Sententia

Num. 61. De tempore Restitutionis petendæ adversus Sententiam Desertoriam vel contra lapsum Fatalis.

Confirmatoria 25. Maji 1677. vid. Deckher. *Sent. Cam. Num. 929.*] Sufficit autem Requisitio Actorum semel facta legitime. Casus enim iteratæ Requisitionis Actorum *in Recess. Imper. Noviss. §. 63.* est specialis, si à Judice Terminus ad Acta extradenda præfigatur, vid. *suprà §. 2. num. 11. pag. 181.* adeò ut frustra petantur & producantur extra istum casum Documenta negligentiæ in requirendis Actis. Ponamus autem casum Desertoriæ Sententiæ, ob defectum in decernendis Processibus non animadversum, vel circa Requisitionem Actorum, vel Solennium, quæritur quodnam sit constitutum tempus Restitutionis petendæ? Respondetur ex *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 62. §. 3.* esse tempus non Quadriennii, sed tale quod re adhuc integra competebat. A qua Lege expressa dimoveri nemo debet, si Exempla forte existerent temporis longioris admissi. Nam non judicamus ab Exemplis sed secundùm Leges, neque omnium Exemplorum eædem sunt circumstantiæ. Minimè itaque existimandum, quod contra Legem expressam Observantia contraria locum habere queat. Si Desertoriæ Sententiæ audiuntur, non putandum est statim causam esse neglectum Fatalis, vel Solennium, & exinde præjudicium colligendum, more perverso Causæ Patronorum quorundam, qui à Rationibus Decidendi male conjectis confestim in locos communes inferunt aliquod præjudicium, quod deinde publicis Scriptis mandatur. Ecce rationem verissimam quare præjudiciis passim ab Auctoribus allegatis, nisi de circumstantiarum veritate ex Actis constiterit, parum habeatur fidei. Eadem Lex *dict. §. 3. tit. 62.* obtinet haud dubie, si ob lapsum Termini petatur Restitutio, quod in Ordine Novarum per Recessum oralem fieri solet. Frequenter Procuratores si Terminus Legalis vel collectus fuerit effluxus, per talem petitionem consulere sibi tentant, plerumque sine ulla causæ justæ allegatione vel probatione. Stricte potius est inhærendum Constitutioni, ne frustranea sit Legislatio.

Num. 62. Restitutio non impeditur per præstitum Juramentum.

Restitutioni in integrum non obest præstitum ab adversario Juramentum à Judice delatum, dummodo argumenta Restitutionis argumenta sint talia, ex quibus rem aliter se habere concludi queat, vid. Cævallos *Specul. quæst. 540.* Cum

Cum Reorum condemnatorum subsidium sit fuga & variæ, quotquot injicere possunt Executioni, moræ; mirum non est, si plerumque petatur Restitutio ad Executionis cursum sistendum. Hinc si petens Restitutionem implorationi suæ probabilem fumum non faciat, merito rejecta imploratione Judex eum ad parendum adstringet. Falluntur qui putant ideo tantum quod Restitutio petita sit, quacunque etiam ex causa Executionem esse sistendam, vid. Vincent. Carocium *de Remediis contra Præjudiciales Sententias except. 47. num. 22. 46. 50. & 57.* ubi Sententiam communem multorum JCtorum auctoritate firmat, Mynsing. *centur. 1. obs. 48.* Robert. Lancellot. *toto Tractatu de Restitutione in integr.* qui reperitur *in Volumine Tractatuum variorum de Restitut. in integr. tom. 3.* [an decretum Mandatum de Exequendo, currente adhuc Quadriennio, excludat Restitutionem in integrum, disquirit, & negativè decidit B. Auctor. *tom. 2. Symphorem. Consultat. 3. pag. 174.*]

Num. 63. Quando Restitutio petita Executionem non impediat.

§. VII.

Ultimum est *Revisionis Remedium* sed difficile, sumtuosum, anceps. Non ea Revisionis petitio, quæ in inferioribus Judiciis obtinet, sed quæ in Camera, vid. distinguentem accuratè Textor. *disputat. 13. ad Recess. Imper. Noviss. thes. 23. seqq.* Revisionis Cameralis fontes sunt *in Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 63.* & *Recess. Imper. 1654. §. 124. usque §. 133.* Quomodo dicatur Revisio *Extraordinarium Remedium* dixi *suprà Sect. I. §. 13. num. 7. pag. 128. seq.* Celebris est Tractatus *Benderi*, olim Assessoris Cameræ, de Revisionibus magno labore & eruditione, insertis variis digressionibus materias Juris explicantibus, conscriptus, sed ante Recessum Imperii Novissimum, in quo Benderi sententia, quod Revisio petita Executionem non suspendat in futuris Revisionibus, fuit approbata, exceptis certis casibus ibidem expressis, vid. Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 8. §. 3. num. 3.* & *cap. 9. part. 2. §. 11.* Blumius agit de Revisione *tit. ult.* Roding. *lib. 3. tit. 61. §. 53. seqq.* ubi Historia controversiæ de suspendenda Executione recensetur.

Num. 1. Revisio ultimum refugium. Fontes materiæ.

Difficile est Remedium, quia multas habet ambages, *Petitionis*, apud Eminentissimum Electorem Moguntinum, vid. Blum.

Num. 2. Est Remedium difficile.

num.15. Roding. *§.6.* *Notificationis*, Collegio Camerali faciendæ: (fit etiam notificatio ad Imperatorem per Electorem Moguntinum more antiquo, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 63. princ.* Blum. *tit. 79. num. 6.* cujus rationem esse puto, quod cum Visitationes & Revisiones essent antehac annuæ, Imperator, & ejus Commissarius certior fieri deberet de Causis in Revisorio tractandis.) *Introductionis* per Notarium Collegio Camerali Juramento non obstrictum, Blum. *tit. 78. num. 3.* & *tit. 10. num. 85.* Roding. *§. 78. seqq.* *Formulas* vide ibid. *num. 76.* plenius apud Hertium *volum. 1. tom. 2. disputat. 2. de Revisor. Judic. in Appendice.* Neque impeditur Notarius quicunque in Album relatus, sive ut ajunt, Immatriculatus, [de Notariis Immatriculatis vid. B. Auctor. *Idea Philosoph. simulat. Colloq. 2. pag. 92.* add. idem *part. 2. Observat. Forens. 118.* ubi de officio Notariorum in negotio Revisionis late agit.] quia nullus istorum jurejurando Camerali obstrictus est. Oportet autem Præsidi vel Assessori Audientiam dirigenti ante initium Audientiæ indicari, ne absolutis Procuratorum Ordinibus, (nam antea non licet loqui Notario) hic inexpectatus velut ex insidiis erumpat. Ineptus autem est Notarius, qui an liceat sibi Revisionem introducere quærit, & responsum præstolatur. Imperitus, qui Termino Fatali Revisionis in Camera interponendæ præterlapso, à Camerali Judicio postulat Restitutionem contra lapsum Fatalis. *Convocationis* Revisorum per Electorem Moguntinum, Roding. *§. 11.* *Congregationis*, cui variæ injiciuntur facile moræ, cessantibus Visitationibus & Revisionibus annuis, nisi hæ reducantur in usum.

Num. 3. Est sumtuosum.

Sumtuosum est ob depositionem certæ Summæ in casum Succumbentiæ Fisco Imperiali inferendæ, [*Ord. Cam. part. 3. tit. 52. §. 2.*] Roding. *§. 20. 21. & 23.* de Pauperibus, ibid. *num. 22.* Sumtus Revisionis à Statibus Imperii, qui Consiliarios suos delegant, sunt erogandi, est enim onus publicum. *Anceps est*, ob incertitudinem eventus, & pœnam temere petentis, jacturam scil. Summæ depositæ, vel si pauper est, corporis afflictivam, vid. Roding. *dict. §. 22.* Sententiarum Cameralium in Revisorio Judicio correctarum

Num. 4. Est anceps.

rum Exempla numerantur perpauca, vid. Bender. *de Revision. conclus. 20. num. 208.* Tantum abest ut metuat vel subterfugiat Collegium Camerale Revisiones, vid. Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 9. part. 2. §. 12.* ut potius integritatis suæ testimonia fuisse, & futura esse existimet. Olim cum annuæ essent & Visitationes & Revisiones, florentissimum fuisse Judicii Cameralis statum Historiæ testantur. Num. 5. Revisiones non metuit Camera.

Quæ sint Cameralis Collegii partes petitâ Revisione paucis delibabimus. *Primò*, cognoscit & judicat de ipsa Revisione an causa sit talis quæ Revisionem admittat. Neque enim in omnibus Causis, ab omnibus Sententiis datur Revisio, vid. *Recess. Imper. 1654. §. 125. & 127.* [Textor. *citat. Disputat. 13. §. 16. seqq.* Bender. *de Revision. conclus. 10.*] Roding. *§. 38. usque 41. §. 67. & 103.* Blum. *num. 9. usque 12.* Hertius & Coccejus uterque *Dissertat. de Revisor. Judic.* ille [*volum. 1. tom. 2. disputat. 2.*] *§. 13.* hic [*volum. 1. dissertat. 21.*] *§. 7. seqq.* Hinc multa sunt Exempla Revisionis denegatæ vel non acceptatæ; judicat enim Camera de non-devolutione Revisionis, Lauterbach. *lib. 49. tit. 8. §. 7.* Num. 6. Officium Judicii Cameralis circa Revisiones petitas. Num. 7. Cognitio de causa.

Deinde, si Causæ Qualitas Revisionem non impedit, cognoscit & judicat Camera de Fatalibus Revisionis & Formalibus, [vid. *infrà num. 18.*] vide *SCtum Cameræ de Anno 1619.* Roding. *§. 68. seq.* conf. Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 9. part. 2. §. 12. 13.* Quæ si observata non fuerint, pronunciatur deserta, Roding. *§. 73.* Strictissimè autem Fatalia & Formalia sunt observanda, nihil hic ab eo qui hoc remedio vult uti negligendum. Meminimus aliquando à Sententia quæ denegabat Revisionem, [vid. *infrà num. 18.*] novam Revisionem petitam fuisse, ideò quod Camera quæ de Formalibus cognovisset semel, de eodem Gravamine rursus cognoscere non posset. Omninò frustra. Et ad Executionem Sententia fuit deducta. Num. 8. De Formalibus & Fatalibus.

Tertiò, si & hic nihil deficiat, cognitio est Cameralis Judicii de *Cautione* præstanda ad obtinendam Executionem, Roding. *§. 83. seq.* nec non de Pecunia Succumbentiæ, salva quoad hunc articulum ratificatione Revisorum, *Recess. Imper. 1654. §. 126.* Roding. *§. 23.* Hæc omnia priusquam recte sese habeant & sint decisa, Num. 9. De Cautione, & Summa deponenda in casum Succumbentiæ.

cisa, petens Revisionem, ad Juramentum Revisionis, à quo nemo est immunis, vid. Lyncker. *dict. tract. cap. 5. sect. 1. §. 21. num. 15.* non admittitur. Vide Exempla & Formulas *in Collectionibus Sententiarum Cameralium.* *Quartò*, in ipsa Revisione Assessorum Officium est, & eorum quidem qui Relationi & Sententiæ formandæ interfuerunt, Roding. *§. 17.* Acta unà cum Statuum Imperii Consiliariis sive Delegatis perpendere, Causas & Fundamenta Sententiæ exponere. Hi verò Commissarii delegati soli, recedentibus Assessoribus, Judicium Revisorium præstito prius jurejurando ferunt, vid. Roding. *§. 12. 13.* ubi etiam Formulæ Sententiarum in Revisorio.

Num. 10. Quid Assessoribus incumbat in ipsa Revisione.

Num. 11. Sententia Revisorum.

Num. 12. Summa Tractatus Benderi de Revisionibus.

Addere placet *summam Conclusionum* Benderi. *Prima:* tribuit Revisioni nomen Remedii Extraordinarii. *Secunda & Tertia:* agit de Fatali interponendæ & Termino prosequendæ, qui articuli post *Recess. Imper. 1654.* aliter sese habent, adde Roding. *§. 94. 95.* *Quarta:* declarat Revisores esse Judices delegatos non ordinarios, Gailii sententiam tamen *lib. 1. obs. penult.* non absque ratione esse dicit, vid. Roding. *§. 17. 18.* *Quinta & Sexta:* agit de Depositione Pecuniæ in casum Succumbentiæ, & præstatione Cautionis. *Septima:* de Cautione Juratoria Pauperis, quam admittit. *Octava:* de Pœna temerè Revisionem petentis. *Nona:* de Restitutione Pecuniæ depositæ si Sententia retractetur. *Decima:* de Sententiis cum Definitivis tum Interlocutoriis, in quibus locum habet Revisio. *Undecima:* Revisionem semper in Scriptis esse petendam. *Duodecima & Decima Tertia:* Causam petitæ Revisionis exprimere non esse necesse, etiamsi sit Sententia Interlocutoria. *Decima Quarta:* definit, quod Sententia Interlocutoria retractata, Causa ad Cameram sit remittenda, Roding. *§. 34.* Lyncker. *dict. loc. §. 17.* *Decima Quinta & Sexta:* agit de Modo deducendi Gravamina & respondendi. *Decima Septima:* de Juramento Revisorum. *Decima Octava:* Nullitatem Processus, si de Meritis Causæ constet, attendendam non esse. *Decima Nona:* agit de Sententia Revisorum, ibidemque de Paritate Votorum, quæ Sententia nuper in controversia Monasteriensi fuit

fuit ventilata, vid. *Elect. Jurispubl. tom. 2. sect. 12.* *Vigesima:* tractat prolixè quæstionem de effectu Revisionis suspensivo & devolutivo. *Vigesima Prima & Secunda:* examinat Quæstiones connexas præcedenti Articulo, de non suspendenda Executione neque per Visitatores, neque per Imperatorem. *Vigesima Tertia & Quarta:* Cameræ esse Executionem Sententiæ à Revisoribus latæ confirmat. *Vigesima Quinta:* Revisionem negat habere locum à Sententia Judicis inferioris, à quo appellare non licet, sed Supplicationis remedium, ubi differentiæ utriusque exponuntur. *Vigesima Sexta:* exclusum ab Appellatione non excludi à Supplicatione. *Vigesima Septima:* non esse admittendam Supplicationem, si Summa sit inferior, quam ea quæ requiritur ad Appellationem in Camera. *Vigesima Octava:* vel etiam inferior quam Summa Privilegii sive Statuti. *Vigesima Nona:* negat Supplicationis beneficium tolli posse in totum. *Trigesima:* certos tamen limites rectè constitui. *Trigesima Prima:* Contumacem verum repelli à Supplicatione, fictum non item. *Trigesima Secunda:* admitti Revisionem vel Supplicationem in Actione ex Lege Diffamari. *Trigesima Tertia & Quarta:* non admitti in Causis Criminalibus excepta causa fractæ Pacis Publicæ, vid. Coccej. *de Judic. Revisor. §. 10.* *Trigesima Quinta:* largitur Revisionem in Judiciis Possessoriis ordinariis, quoad effectum devolutivum. *Trigesima Sexta:* Clausulam *Appellatione remota* non excludere Supplicationem. *Trigesima Septima:* non dari Revisionem secundam à Sententia Revisorum Confirmatoria, non tamen excludi à Sententia, quæ priorem retractat. Dissentiunt à Bendero Coccej. *§. 32. seq.* Hert. *§. 30.* Textor. *Disputat. 13. ad Recess. Imper. Noviss. §. 47.* quorum Sententia rationibus nititur à Benderò non destructis. [& approbatur contra Benderum à B. Auctore *part. 1. Observat. Forens. 54.*] *Hucusque Benderus.*

De Supplicationis Remedio in Aula Cæsarea usitato juxta *Instrum. Pac. Westphal. artic. 5. §. 55.* nostrum non est institutum agere. [vid. *infrà num. 27.*] vid. Henniges *in Meditat. ad dict. §. 55.* Lauterbach. *lib. 49. tit. 8. §. 5. num. (6.)* Ludovici *in Process.* Num. 15. De Supplicationis Remedio remissivè.

 Civil.

Civil. cap. 29. §. 9. seqq. cumprimis Deckher. *Concord. Suprem. Tribunal. cap. 23. sect. 4.* [& ad Offenbach. *de Revisione num. 2. seqq.*] Rumelin. *ad Aur. Bull. cum Addit.* Myleri *part. 2. dissertat. 2. thes. 29. 30.* Uffenbach. *de Judic. Imperial. Aul. cap. 23. sect. 4.* Andler. *Corp. Constitut. Imperial. tom. 2. voce Revisio.*

Num. 14. Observationes de Revisionibus: de Edicto Ferdinandi Imperatoris.

Subjungamus observationes nonnullas in Revisionis materia celebres: *Edictum Ferdinandi III. Imperatoris 31. Decembr. 1653.* Terminum Fatalem trium Mensium constituit intra quem Revisiones olim ante *Recessum Imperii* petitæ, quia Lex hæc tantum de futuris Revisionibus ferebatur vide §. 124. essent prosequendæ. [conf. B. Auctor. Anmerckungen zu Gerhards kurtzen Unterricht/ wie die *Processe &c. Discurs. 3. cap. 4. §. 10. & seqq.*] Scilicet nulla fere publicabatur Sententia contra quam Revisio non peteretur. Ratione non obscura, quia paucis causis exceptis vide *Recess. Deputat. 1600. §. 146.* suspendebatur Executio Sententiæ per petitam Revisionem. Approbatum fuit à Statibus Imperii Edictum illud Ferdinandinum *in Recess. Imper. §. 126. & 130.* Ergò si quis neglexerit Fatale illud Revisionis prosequendæ, frustrà deinde, ad Revisionem petitam provocando, Executionem Sententiæ impedire tentabit. Requiritur autem ut in Camera Imperiali etiam demonstratus fuerit animus Revisionem prosequendi: Legitur *Edicti Tenor* apud Roding. *lib. 3. tit. 61. §. 60.* Et apud Lünig. Reichs *Archiv Parte Generali.* Praxin testantur Sententiæ Camerales recentiores, ex quibus unam hic adjunximus: (a)

(a) *Veneris 30. Martii 1703.* In entschiedener Sachen Weyland Georg von der L. dann auch Carl Caspar Freyherrn von der L. jetzo dessen Erben und Consorten in Actis benannt/ wider auch Weyland Johann Wilhelm von F. nachgelassene Wittib und Consorten, jetzo Adrian Gustav von F. Appellationis, in puncto Revisionis; Ist Dr Z sein am 6. Septembr. und 29. Novembr. nechst vorigen Jahrs beschehenes Begehren noch zur Zeit abgeschlagen/ sondern von Ambts wegen der Bescheid: Wofern Lt. S. daß seine Principalen oder dero Vorfahren/ nach dem hiebevor durch Lt. R. bey diesem Kayserlichen Cammer-Gericht am 4. Junii 1621. eingebrachten/ wegen der bey damaligem Herrn Churfürsten zu Mayntz/ als Reichs-Cantzlern/ gesuchten Revision, aus der Chur-Mayntzischen Cantzley erhaltenen Decret

Decret vom 31. Maji selbigen Jahrs/ dem hernach in das Reich unterm 31. Decembr. 1653. außgelassenen Kayserlichen Edict gemäß/ in dem darin angesetzten Termin, oberwehnter ihrer gesuchten Revision halber so wohl bey dem Herrn Churfürsten zu Mayntz/ als des Heiligen Reichs Ertz-Cantzlern/ als auch bey diesem Kayserlichen Cammer-Gericht/ sich gebührend gemeldet und erkläret haben/ daß sie die Sache zu prosequiren gedencken/ glaublich bescheinen wird/ wozu ihme Zeit 3. Monathen pro Termino & Prorogatione von Ambts wegen angesetzt/ daß solches gehöret werden / und er thue solches oder nicht / nichts destoweniger auf des Gegentheils ferneres Anrufen in der Sache ergehen solle/ was recht ist.

Insecutum est deinde aliud *Edictum Leopoldi Imperatoris Anno 1668.* quod ad Terminum Conventus Revisorum respicit, sed effectu caruisse docuit eventus: vide querelas Judicii Cameralis in der Staats-Cantzley *tom. 5. pag. 193. seq.*

Num. 15. De Edicto Leopoldino ad terminandas Causas Revisionum ad effectum non deducto.

Post Recessum Imperii Revisionis petitio Executionem quidem non suspendit, [conf. B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. post Observat. 400. Corollar. 3.* Exceptionem vid. *in Recess. Visitat. Noviss. §. 124.*] & proinde moderatius eo remedio utuntur Victi per Sententiam, sed tamen satis frequenter interponi Revisiones audimus. [conf. B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 306.*] Ita ut nova aliqua Lege de terminandis Revisionibus interpositis opus foret. Annuæ cum essent olim Revisiones & ordinariæ, brevi terminari poterant Causæ ad Revisores delatæ, neque deficit ea in re Legislatio, vid. *Recess. Imper. 1654. §. 128. seqq.* sed effectus Legislationis istius adhuc expectatur. Congregatio Revisorum extra ordinem non sine ingentibus Sumtibus impetrari potest; difficilis etiam praxis, ut omnes, qui hucusque Revisiones petierunt, in Sumtibus concurrant. Quæ enim futura esset proportio; An nulla? Non deerunt forte plerique, qui si ad erogandos Sumtus deveniendum est, Causæ diffidere incipient, neque periculum Revisorii experiri. Interim interponuntur sæpe Revisiones ut Adversarius Victor, si forte Cautionem præstare nequeat, effectu Sententiæ non fruatur. Interim donec aliquando annuæ Revisiones in usum revocentur, multæ possunt intervenire rerum mutationes.

Num. 16. De Fatis Revisionum post Recess. Imper. 1654.

Num. 17. De Cautione præstanda à Victore.

Cautionem exigit *Recess. Imper. Noviss. §. 124.* ut Victor Executionem obtineat. Modus Cautionis non definitur, sed Judicis Cameralis arbitrio est relictus. Satisdationem per Fidejussores neque vult Lex Cameralis, neque invenietur Fidejussor, qui tali in casu fidem obstringere velit suam. *Asinina* quam vocant *Cautio*, (*b*) hoc est Depositio Quanti per Sententiam adjudicati, vel Pretii Quanti res æstimatur, exigi non potest, quia non est in facultatibus omnium hominum, qui in Judicio triumpharunt.

(*b*) Vide Balduin de Pignor. & Hypothec. cap. 2. ex Macrob. in Saturnal. *Scipio Corneliæ Gentis Princeps cum Sponsores ab eo solenniter poscerentur, Asinum cum Pecunia onere produxit in Forum, quasi pro Sponsoribus præsens Pignus.*

Grave satis est Victori, quod Bona sua obligare debeat, neque tamen Revisorii Judicii prævidere queat vel initium, multo minùs exitum, & sic in perpetua sit incertitudine, careatque Bonorum suorum usu libero, si fortè Hypothecæ obligare aliquid necessum habeat. Remedium à Legislatoria potestate expectatur. Interim optima ratione constitutum, ut Camera Imperialis de Formalibus Revisionis, nec non de Cautione sufficiente cognoscat sine ulteriori Revisione. Alias enim infelix foret Judicii Status, nulla Sententiarum Executio. Ita si Revisio non à Sententia Definitiva, sed à sequente Inhæsiva interponeretur, quod perperam fieri nonnunquam animadvertimus, merito rejicietur petita Revisio. Si cum perplexitate esset petita ob Gravamina, quæ non pertinerent ad adversarium Victorem sed tertium, rejicietur etiam Revisio. Si à Sententia per quam rejicitur Revisio nova peteretur Revisio, ideo quod Camera de Formalibus semel cognovisset, neque ulterius posset cognoscere, frivolus petitor cum ratiocinatione sophistica meritò repelletur. Cæterum ab Appellationibus argumentum est ad Revisiones in Lege fundatum, vid. *Recess. Imper. 1654. §. 125. in princ.* & *§. 127. in fin.* [quomodo verò differant Fatalia Appellationis & Revisionis latè exponit B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 117.*] Igitur quemadmodum Appellatio non admittitur si Appellans proxime ante Terminum Fatalem Quatuor Mensium præterlapsum Appellationem introduxerit, ita & Revisio

Num. 18. Camera Imperii cognoscit de Formalibus Revisionis & de Cautione.

ob

ob talem coarctationem meritò rejicietur. In Judiciis inferioribus Revisionis Remedium etiam obtinere in Causis per Appellationem ad Cameram non devolvendis, notum est. [conf. *suprà Auctar. XI.*] Licet verò omnia, quæ de Revisionibus in Camera constituti sunt Juris, ad Revisiones Judiciorum inferiorum non applicari queant; nihilominùs à Sententia, qua Cautio sufficiens declaratur, Revisionem novam admittendam non esse existimo. In Camera certum est non admitti, quia hoc ipso Effectus Suspensivus per *Recess. Imper. 1654. §. 124.* sublatus reduceretur. Ergò si Lege Provinciæ Effectus Suspensivus non obtinet, sequitur quod ista nova Revisio locum non habeat, quia hoc ipso suspenderetur Executio. Dici non potest quanto studio Victus in Judicio tentet Cautionem impugnare. In Camera sæpe in Supplementum, non tamen sine Causæ Cognitione, admissam *Juratoriam Cautionem* vidimus. Benderus in admittendo Cautionem Juratoriam, etiam ab eo qui nihil in re præstare potest, facilis esse videtur, vid. *conclus. 20. num. 183. seqq.* sequitur Benderum Harprechtus *Dissertat. de Caution. Jurator. §. 45. 46.* Leges publicæ nihil definiunt, sed arbitrio Judicis relinquunt decisionem *Recess. Imper. 1654. §. 124. vers.* Wie auch wann ein Armer rc. sane arbitrium intelligi debet non vagum, vel personis indulgens, sed Juridicum, Legibus informatum, ita ne finis Legum frustretur. Cautionis finis est, ut Adversarius reddatur securus. Finis obtineri nequit, ubi agitur de restituendo eo, cujus petitur Executio à Paupere, cumprimis si esset quæstio de Pecunia numerata, vel de Fructibus ex re immobili tradendis liberæ dispositioni ejus, qui pro Paupere est habitus. Juratoria Cautio verbalis tantum, Securitatem debet curare, quantum fieri potest, & id voluisse Legislatores existimo. In verbis etiam Juramento firmatis parum Securitatis erit si Pauperi Pecuniarum sit facultas libera. Prudentia igitur utetur Judex, ne per Cautionem Juratoriam, quæ sane plane exulare non potest, periculum inferatur parti, & ne Sententia Revisorii fiat frustratoria. Multum hic intererit an ex certis Probationibus, an ex Conjecturis saltem, an ex Legibus vel receptis Sententiis, an

Num. 19. De Cautione Juratoria.

ex Jure controverso causa aliqua sit decisa. Et sic consideratio erit, an non Revisorum Judicia facilius in aliam Sententiam ire possent, quo casu Cautio Juratoria difficilius admittetur.

Num. 40. An Revisio admittatur post Sententiam quæ denegat Restitutionem in integrum.

Revisionis Beneficium an detur contra Sententiam, quæ petitam ex novis Argumentis Restitutionem denegavit & præcedentem Sententiam confirmavit aliquando fuit dubitatum. *Rationes negandi* adferuntur: Quod utrumque sit Remedium extraordinarium, vid. Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 9. §. 37. num. 7. & §. 38. num. 2.* uno vero electo excludi alterum, ne lites protrahantur in infinitum. Deinde, post plures conformes Sententias Appellationem non concedi, ergò nec Revisionem. Ratio negandi prima infringitur per ea, quæ §. præcedente disseruimus. Alteræ opponitur, quod doctrina de tribus conformibus Sententiis in Camera non sit recepta, vid. *suprà Sect. 1. Membr. I. §. 14. num. 30.* *Rationes affirmandi* sunt: Quod Revisio sit ultimum Remedium Juris. Quod in Legibus nullibi inveniatur hoc casu exclusum. Neque ullum adhuc inveni Interpretem Juris, qui denegasset. Utique requiruntur Termini habiles, scil. Restitutionem ex Probationibus vere novis fuisse petitam, non frivolè & calumniosè sed pertinenter: facit huc argumentum *ex Recessu Deputat. 1600. §.* Als auch Streit vorgefallen/ rc. *144.* qui locus est insertus *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 63. §. 5. ibi:* Wann in causa *Restitutionis in integrum* Revisio gesucht worden / rc. Schwanman. *Processſ. Camer. lib. 1. cap. 75. num. 27. seq.* & *obſ. 182. num. 2.* add. Klock. *volum. 3. consil. 140. num. 47.* Deckher. *in Concord. Suprem. Tribunal. cap. 23. sect. 3.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 7. part. 1. §. 2. num. 14. pag. 565.* Besold. *Thesaur. Pract.* ibi allegatus, refert sese ad Tobiæ Ulrici à Gülchen *Disputationem de Restitut. in integrum:* hæc *Argentorati habita fuit Anno 1651.* ubi *thes. 7. lit. a.* allegantur Exempla admissæ in casu proposito Revisionis, in Causis (1.) Dr. Millens contra Ritterin / Mandati de dimittendo Hypothecam. (2.) Metzenhausen contra Metzenhausen/ Mandati de edendo legitimum Inventarium & reddendas Rationes. (3.) Stopler contra Hamstatt/ Appellationis tertiæ. Acta

Acta ipsa non fuere ad manus ex quibus & tempus & circumstantiæ potuerint cognosci. (c)

(c) *Adde* Disputat. *sub Præsidio Schvvederiano Tubingæ editam* de Concursu & Electione utiliori Remediorum contra Sententias Supremorum Tribunalium cap. 3. §. 10. pag. 55.

Id equidem est extra dubium, quod Revisionis interpositæ effectus sequi possit nihilosecius, licet Camera Imperialis interpositionem rejecerit. Rejectionis ea saltem est vis, ut ad Executionem Camera procedere queat, sine onere Cautionis præstandæ à Triumphante. [*Recess. Imper. Noviss.* §. *125.* Blum. *tit. 79. num. 21.* Roding. *lib. 3. tit. 61.* §. *73.*] Quodsi Revisores advenerint ad talem causam tractandam, tum quidem Camera vel Senatus rationes rejectionis à se factæ dare sciet. Neque enim Revisionis beneficium denegatur, nisi defectus animadvertatur in Formalibus, tum in Tempore petendæ Revisionis, tum in Solennibus Lege requisitis. Num. 21. Revisio non acceptata tamen effectum sortiri potest.

Differt Revisionis remedium à Restitutione in integrum, subjecto & materia, Restitutionis Judex est idem qui fuit antea, Revisionis, sunt Deputati ex Statibus Imperii. [vid. *præced.* §. *6. num. 47.*] Restitutio petitur ex novis Probationibus; Revisorium Judicium novas Probationes planè respuit. Unde est valdè anceps & difficile, plerumque inutile, *dict. Disputat. de Concursu & Electione Remediorum contra Sententias Supremorum Tribunalium cap. 4.* §. *2. pag. 64.* Num. 22. Differentia Revisorii Judicii à Restitutione in integrum.

Nascitur hinc quæstio non inutilis, quam in facto contigisse non memini quidem, sed tamen existere posse credo: An Revisione petitâ, excludatur remedium Restitutionis in integrum, si novæ Probationes in cursu Revisorii fuerint inventæ? Dicam opinionem meam non pro auctoritate, quam totâ hac commentatione mihi neutiquam arrogo, sed pro libertate sentiendi privata, rationibus tamen subnixa. Axioma vulgare: quod uno remedio extraordinario electo excludatur alterum, nulla niti ratione Juris suprà ostendi. Intellige successivè, simultaneè enim utroque uti non licere nemo dubitat. Ergò si Probationes revera Num. 23. An petita Revisio excludat Restitutionem in integrum ex novis Probationibus.

novæ

novæ fuerint inventæ post petitum & introductum Revisionis remedium, nulla mihi videtur ratio concludens dari posse, quare non uti liceat ea probatione, currente adhuc Fatali Quadriennii, coram Judice anteriore, ita ut interim Revisionis cursus sistatur, salvo Judicis Officio in examinandis istis Probationibus, an aliquid insit momenti, vel an retardandæ litis causa saltem proferantur, nec non in Solennibus Juramenti aliorumque exigendis. Si dicas, saltum fieri ab uno remedio ad aliud, Respondeo, non fieri frivolè, sed ex causa justa, neque artem boni & æqui pati, ut aliquis à Probatione, quam antea non habuit, præcludatur. Revisorium verò Judicium de novis Probationibus judicare nequit, quia hoc foret contrarium naturæ Revisorii. Ergò ad Judicem præcedentem, qui tulit Sententiam, contra quam petita fuit Revisio ista, cognitio spectabit. Id verò alia ratione fieri nequit quam per Restitutionis in integrum beneficium. Si quis contra hanc meam sententiam rationes alias magis fundatas attulerit, eas libenter sum accepturus. (*d*) [Huc pertinet quæstio, an præterlapso Fatali interponendæ Revisionis, Restitutio in integrum per Notarium peti possit à Judicio Camerali? quam negativè decidet, & alia ad materiam Revisionis pertinentia singularia illustrat B. Auctor. *part. 2. Observat. Forens. 118.*]

(*d*) *Cum hæc dudum scripsissem, contigit mihi lectio erudita* Dissertat. *Tubingensis Inauguralis* Hilleri, *sub Præsidio* Schwederi *Celeberrimi JCti habita:* De Concursu & Electione utilioris Remediorum contra Sententias in Supremis Imperii Tribunalibus latas. *Ubi eadem defenditur sententia* cap. 3. §. 8. pag. 49. seqq.

Num. 24. An Restitutio aliquando concedenda, licet non adsint novæ Probationes.

Quid si Judex in Restitutionis Instantia ponderatis Actis deprehenderet, non adesse quidem nova, sed tamen talia Argumenta, quæ ad contrariam Sententiam permoverent? Non concedi poterit Restitutio, sed ad Revisorium confugere debuisset is qui succubuit, quod suo periculo neglexit. Nam ideo quod Referens modernus vel Senatus aliam foveret Sententiam, judicatum infringi nequit Senatus pristini. Quid si error manifestus prioris Referentis doceretur. Liceat fingere talem casum. Durum sane foret denegare Restitutionem succumbenti, qui de isto errore infor-

formatus esse nequit, ideo quod error vel aliquid pejus ad Revisorium Judicium vel Syndicatus pertineret. Finge eos, qui Sententiam conclusere, in vivis amplius non esse. Ergò sanè Executionis Progressum tali casu valdè durum fore, essem existimaturus. Quid agendum sit existente tali casu, Lege nihil sanciente, cuilibet dux erit sua conscientia, conf. Textor. *Decis. Palatin. 99. num. 4. seqq.* Harprecht. *volum. nov. consil. 12. num. 72.* Sfort. Odd. *de Restitut. in integr. part. 2. quæst. 73. num. 32.* & *quæst. 79.* Zasius *in l. 33. ff. de Judic.* & *singular. Respons. 13.* Trentacinq. *de Sentent. Resolut. 3.* Ummius *disputat. 19. thes. 12. num. 57. 59. & 61.* Ne verò ejusmodi Casus existat, rectè facient Assessores, si cum Referentis Actorum summa, Acta ipsa in Senatu conferant, ut non ad ejus Relata, sed ex propria Scientia Vota sua dicant. Equidem id nostro tempore fieri quotidie, novimus. Neque desunt unquam inter præsentes, qui Actorum Collationem suscipiant libenter, quandoque pro rei gravitate domi perscrutentur, vide *Recess. Visitat. Noviss. §. 74.* Utile est ad hunc finem, ut utraque Partium Factum, de quo agitur, Scripto comprehendat inter Assessores distribuendo, juxta *Recess. Visitat. Noviss. §. 71. vers.* Zwentens solle beyden Theilen rc. [conf. *suprà §. 4. num. 28.*] Et sic constabit Auctoritas Judicati, augetur Judicii existimatio & erga Senatores Imperialis Cameræ omnium, qui in ea controversias habent, fiducia, atque ad Judicatum etiam contra se admittendum eique parendum, animus. De Revisione & Syndicatu commentationes veterum notatu & lectione dignæ extant inter *Monumenta Lectionis Cameralis antiquæ* Deckherri *pag. 419. usque 460.* ubi *pag. 456.* monitum habetur valdè commendandum iis non solum, qui ejusmodi remedio utuntur, sed & qui ad Judicium tale constituendum delegantur.

Revisorium remedium semel tantum dari non est quod moneamus, veruntamen si contigerit in Revisorio Sententiam reformari, tunc non denegatum iri hoc remedium parti quæ succubuit, tradit Benderus *de Revis. conclus. 37.* vide quæ diximus *suprà num. 12.* in recensione istarum Conclusionum. Interventio-

Num. 25. De Revisione secunda & Interventione apud Revisores intentata.

tionem Tertii in Revisorio locum non habere, sed ad separatam Actionem esse remittendum intervenientem tradit Lyncker. *Decis.* 1145. Mev. *part. 5. decis.* 307. & *part. 7. decis.* 212. & 219.

Num. 26. Nullitatis Remedium contra Sententias Camerales non obtinet.

De *Remedio Nullitatis* contra Sententias supremi Judicii Cameralis notandum est, id non admitti, & Advocatos vel Procuratores, qui ita inscribunt Supplicas, vel Narrata aut Petitum eo dirigunt, graviter mulctari. [conf. Klock. *de Contribution. tit. 19. num. 398.*] Ratio est evidens, ob Auctoritatem Judicii, & securus sit tandem Victor de litis fine. Remedium hoc alias nonnisi 30. Annorum spatio per Præscriptionem excluditur. Quam multi forent quæso Litigatores, qui si per Sententias quandoque in pluribus Instantiis succubuerunt, tandem ad hoc remedium confugere vellent. Et cum Jure Imperii statuta sint duo Remedia legitima contra Sententias Camerales, *in integrum Restitutio* & *Revisio*, ad quam etiam pertinet *Syndicatus* ad rarissimos atque difficillimos casus referendus, haud dubie excluditur Tertium, odiosissimum Nullitatis, vid. Roding. *lib. 1. tit. 34. §. 11. 12.* Referens apud Klock. *Relat. 31.* Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 9. part. 2. §. 29. & §. 38. Dissertat. Inaugural. Tubing.* Hilleri *sub Præsidio* Schwederiano *habita de Concursu & Electione utiliori Remediorum contra Sententias Supremorum Tribunalium cap. 2. §. 10. pag. 31.*

Num. 27. De differentiis quibusdam circa hæc Remedia in Judicio Imperiali Aulico.

Concordiam Supremorum Tribunalium Imperii scripsit Deckherrus & reperitur *in Volumine Consultationum*, cum acri quandoque, sed non indigna censura contra Uffenbachium. Studium foret maxime optandum, ut consonantia utriusque Judicii, & in quibus differant, explicaretur. Sed hoc requirit Virum in utroque Judicio versatum, non eum qui hospitii instar & transeundo saltem informationem accepit perfunctoriam. Ergò vix sperandum ut ista Opera unquam plenius & fundatè tradatur.

Nobis hic visum fuit de Remediis contra Sententias aliqua decerpere. *Nullitatis Remedium* in Judicio Aulico sunt qui admittunt ex textu *Ordinat. Judic. Imperial. Aul. Ferdinandi III. tit. 5. §. 6.* Uffenbach. *cap. 23. sect. 1. pag. 263.* cujus auctoritas fortè alicujus momenti visa Auctori *Dissertationis Inauguralis suprà allegatæ*

gatæ de Concursu & Electione utiliori Remediorum contra Sententias Supremorum Tribunalium cap. 2. §. 10. pag. 32. seq. Sed facessere debere omninò talem querelam ceu remedium peculiare nominatum etiam in Judicio Imperiali Aulico rectè sentit Deckherrus ad Uffenbach. *dict. loc.* & is est verus sensus *Ordinat. Judic. Imperial. Aul. dict. loc.*

Supplicationis Remedium verum est, & loco Revisionis introductum *Instrum. Pac. Westphal. artic. 5. §. 55.* [conf. *Capitulat. Leopold. artic. 42. Joseph. artic. 41.*] (unde & promiscuè etiam *Revisio* appellatur) quod tamen à Revisione Camerali non in Fatalibus, sed in Effectu Suspensivo differt, quem retinuit in Judicio Imperiali Aulico, *Ordinat. Judic. Imperial. Aul. tit. 5. §.* Dafern sich nun 2c. *6. ibi*: Das *Remedium Suspensivum* nicht benommen werde. Allegatur tamen ab Auctore Anonymo, qui *Notas perpetuas ad Ordinationem Judicii Imperialis Aulici* conscripsit, Præjudicium aliquod contrarium Votis pluribus conclusum in der Oldenburgischen Succeßions-Sache: adde Andler. *Jurisprud. lib. 2. tit. 20. vers. Quod porrò dictum est &c.* vid. omninò Deckher. *in Concord. Suprem. Tribunal. cap. 23. sect. 4. num. 20. seqq.*

Restitutionis in integrum Remedium in Aula Imperiali non minùs obtinere dubium non habet. Sed an eodem rigore, uti in Camera, novitas Documentorum sive Argumentorum (non Juris sed Facti) requiratur, & Juramenti adeo gravis præstatio, uti exigitur per *Decreta Generalia Cameræ Anno 1669. & 1671.* & *in Recess. Visitat. Noviss.* approbatum est, ita ut ne quidem Imperii Status eorumque Consiliarii quâ Advocati ab eo sint exemti, donec in Comitiis aliud statuatur, vid. *Decret. Visitat. 27. Novembr. 1713. ad dicta Decreta Generalia.* De eo equidem *Ordinatio Judicii Aulici* nihil disponit, neque de Praxi istius Augusti Judicii sum certus. Si credendum est Auctori *Breviculi Praxeos Judicii Aulici tit. 58. num. 5. 6.* non observatur iste rigor in Judicio Aulico. [confirmat hoc assertum Præjudicium in causa Comitissæ Bentheim-Tecklenburgensis contra Comitem de Solms-Braunfels, quod refert Flender. *Dissertat. de Jurisdict. Imperial. cap. 6. §. 4.*]

 Per-

Num. 28. Conclusio & Transitus ad sequentia.

Pertractatis hucusque Juris Cameralis materiis illustrioribus consilium erat hic subsistere, & commentationem finire. Subnatis deinde cogitationibus de *Stylo Camerali* iisque scripto collectis, non displicuisse eas Amicis animadverti, quamobrem eas Supplementi loco addere visum fuit.

§. VIII.

De Stylo Camerali.

Num. 1. Ingressus: Quid Legibus de Stylo sancitum?

Lex Cameralis Judicii publica jubet in decernendis Processibus & Decisionibus Causarum stylum usitatum observare, *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 22. §. 4.* Alibi, Observantiam Judicii æque ut Jus Commune scriptum sequendam esse, neque ab eo tramite recedendum sancitur, *part. 2. tit. 25. §. 11.* adde *part. 1. tit. 14. §. 7. 8. 9.* Thesis ergò est in Lege Imperii fundata, non esse abeundum à *Stylo* recepto. Non loquimur hic de vi obligandi an Consuetudini ista virtus insit, an ex Pacto derivetur. Perinde nobis erit utrumque, & per Legem Cameralem *Stylum* quoque in Legem abiisse dici posset non perperam. Hoc verò non expeditum est *quid sit Styli.* Equidem intelligi *Jus non scriptum, per Actus plures uniformes in Societate Civili introductum,* omnes consentiunt. Quinam verò sint isti Actus in specie hoc explicatum fuit particulatim, ut occasio ferebat, à diversis Auctoribus, qui hoc fecerit ex instituto, inventus est nemo. Et sane res est ardua & difficilis.

Num. 2. Quid dicatur Stylus.

Experiamur an lineas quasdam projicere possimus, ex quibus figura distincta formari queat. An non futura sit irregularis ipse ego valdè metuo. Si quis primæ delineationi secundam perfectiorem superaddere voluerit, ei gratias sum habiturus. Blumii tradita *tit. 2. §. 19. seqq.* non cohærentia relinquo. Ex illo enim loco nihil, in quo animum figas, addisces. Majori cum Judicio ea in re versatus Deckherrus *in Vindiciis.* De *Stylo Curiarum* extant *Dissertationes Dietherri, Besoldi, Eybenii,* sed hi ad Titulos respexere potissimum, de quibus nos solliciti non sumus.

Num. 3. Auctores qui de Stylo egerint. Diversitas Styli Cameralis à Stylo Curiarum.

Distin-

Distinctio Styli præcipua est in eum, qui pertinet ad *Statum Personarum Cameralium*, & qui ad *Negotiorum Tractationem*. Prior consideratio absolvitur omnibus iis quæ ad Personarum Constitutionem pertinent, quatenus non Lege expressa sed Observantia nituntur. Blumius in Titulis prioribus, qui de Personis agunt, paucissima annotavit, potior pars ipsi, credo, ignota fuit. Quæ supplenda sunt, Lector in sequentibus Notis ad Titulos Blumianos reperiet. [conferenda verò inprimis sunt B. Auctoris *Colloquia ad part. 1. Ordinat. Camer.* quæ publici Juris sunt facta 1735.] Volui enim Blumii Librum hic & in tota Commentatione nostra adhibere non Auctoritatis gratia quæ est omninò nulla, sed quia Liber iste, (judice Deckherro *in Vindic.* ad Blum. *tit. 1. in princ.*) vota sui Auctoris longe supergressus, omnium manibus teritur, proinde ad fines suos merito reducendus. Poterant in hoc Articulo de Personis & Officiis addi plura, quæ tamen alii & tempori, & labori ad Ordinationis Partis Primæ Titulos potiores, reservo. Neque hoc diffiteor, posse aliqua mutari forte in meliorem formam, sunt enim haud dubie externa in Collegii arbitrio, sed vel antiquitatis tenacitas, vel quod metuatur nescio quid mali, hucusque cogitationes mutationis removit. Tamdiu ergò *Stylus* erit, donec placito communi mutatio contigerit. De externis Solennibus loquor, quæ usu obtinuerunt, non de iis capitibus, quæ Lege sunt constituta.

Num. 4. Distinctio Styli ratione subjecti & objecti.

Num. 5. Ordo tractationis ad locos Blumianos.

Posterior Consideratio erat de Stylo in Negotiorum Cameralium tractatione. Est autem duplex, una pertinet ad Collegium Camerale & vel ad Negotia, quæ Collegii ipsius Constitutionem ingrediuntur, & vocantur *Materiæ Pleni*, vel ad Res Judiciarias, quæ dicuntur *Materiæ Senatuum*. Altera, ad Expeditionem Rerum conclusarum in *Cancellaria*. De hac, placet dicere primo loco. Non mutandum esse Stylum Cancellariæ sine urgenti ratione testatur *Sententia Cameralis 30. Junii 1542.* in *Collectione Scileriana*. En *Exemplum*: olim in Expeditionibus Processuum Narrata Supplicationis de verbo ad verbum inserebantur, mutatis saltem verbis præsentis temporis in imperfectum vel plus-

Num. 6. Stylus circa Negotia.

Num. 7. De Stylo Cancellariæ. Circa Expeditiones Processuum.

quamperfectum conjunctivi modi. Observatus hic Stylus fuit pro norma usque ad *Recess. Visitat. Noviss.* per quem mutatio contigit, vid. *ibi §. 48.* & *Memorial. Cancellar. §. 10.* adde die Anmerckungen zum *Concept* der Cammer-Gerichts-Ordnung *ad part. 1. tit. 41. §. 19.*

Circa Titulos. Aliud Exemplum de *Titulis:* utitur Cancellaria Cameralis Titulatura eadem, quæ est in usu Cancellariæ Imperialis Aulicæ. Nihilominus si Dignitas nova & Titulus alicui sit collatus ab Imperatore, est enim hoc pars *Reservatorum*, nisi etiam sit facta Insinuatio in Camera & Jura Cancellariæ Camerali præstita, non datur iste Titulus ex Cancellaria Camerali. Eadem est ratio Insinuationis Privilegiorum. Lex ea de re non existit. Ergò ad *Stylum* pertinet, approbatum per Taxam Cancellariæ.

Reliqua in Legibus, cumprimis Visitationis Novissimæ expressa esse reor, adeoque à consuetudine non amplius dependere.

Circa Conquisitionem Actorum. De Juribus *Conquisitionis Actorum* antiquiorum nihil reperitur in Taxa per Visitationem confirmata, vid. *Memorial. Cancellar. §. 26.* Ergò etiam ad Stylum referre licebit.

Num. 8. Non omnia quæ fiunt sunt Styli. Cæterum in hac materia de Stylo tenendum est, non omnia, quæ sæpe facta sunt, & quotidie fiunt, ad Stylum esse referenda. Possunt enim esse aliqua Legi contraria.

Num. 9. Quæ sint arbitraria; ubi de Formulis Expeditionum. Pleraque sunt mere arbitraria, quæ pro ratione Loci, Temporis, Commoditatis, Personarum aliarumque Circumstantiarum mutantur, & propterea ad Stylum minimè sunt referenda. Quo etiam puto pertinere *Formulas* Expeditionum Processuum vel Documentorum Cameralium, quarum plerasque collegit *Lierius*. Ex quibus si nihil mutatur, putabis non adesse mutationis causam. Accidit tamen sæpius in Causis Mandatorum, ut ex consilio vel Referentis, vel pro rei gravitate, Senatus, expeditio sit facienda. Sententiarum & Decretorum formatio non est Cancellariæ sed Assessorum munus.

Num. 10. Quæ sint Styli in Collegio Camerali. Ubi de ordine Votorum in Pleno. Pergo ad res quæ sunt Collegii Cameralis. De *Ordine Votorum Pleni* sequentes Notæ ad Blum. *tit. 6. 7.* sufficient. Cætera quæ ad *Pleni* Directionem pertinent sunt in Legibus & Recessu Visitationis clare expressa, adeoque nihil ex *Stylo* amplius referunt.

Nisi

Nisi forte à consuetudine esse velis, (1.) quod nunquam audiantur in Pleno Ministri Statuum Imperii ad Cameralis Judicii locum, etiam cum Literis Credentialibus, missi, qui negotia sua Judici, Præsidio, & Assessoribus privatim exponunt.

Num. 11. Specialia quædam de Audientia Ministris Statuum danda.

(2.) Quod ad Literas Imperii Statuum in Rebus Judiciariis ad Cameram transmissas non respondeatur, sed ipso facto, id quod res exigit, suo tempore & ordine, expediatur. Aliud est, si sit materia publica, Collegii constitutionem ingrediens, tum enim fit pro re exigente responsio.

De Literis in Rebus Judiciariis.

(3.) Quod Literæ Collegii obsignentur non Sigillo Imperiali, sed privato. Et quidem Judicis, vel Præsidis dirigentis & Assessorum quatuor. Hi verò sunt non iidem semper, sed juxta Ordinem Sessionis, alii atque alii, qui ordo à Pedello observandus.

De Obsignatione Literarum Collegii.

(4.) Quod in Collegio vel Pleno, vel Senatu negotia determinentur Votorum numero non est à Stylo, sed à Lege & natura Collegii cujuscunque, cum alia ratione exitus dari nequeat, vide Thomas. *de Jure Consuetud. & Observant.* §. 30.

De Majoribus Votis.

De *Rebus Judiciariis* difficilior est inspectio. De his enim præcipue loquitur Lex Cameralis à principio allegata: adde Denaisium *Rubrica: Stylus Cameræ.* [*tit. 288.*] Distinctio inter Stylum *Processuum decernendorum* & *Causarum decidendarum* in textu est fundata. [vid. *Recess. Imper. 1570. §. 76.*] De Formulis Decretorum & Sententiarum hic non est sermo, sed de re ipsa. Dixi de Formulis, quæ dici forté poterant, *in Præfatione Collectionis Novæ Sententiarum*, ad quam Lectorem Benevolum remitto.

Num. 12. Distinctio Styli in Rebus Judiciariis.

Ad rem ipsam, sive Causarum Merita spectat doctrina de Præjudiciis, sive Rerum Judicatarum *Exemplis*. Hæc enim *Stylum* constituere, & quidem eum quem sequi oporteat, vulgò creditur. Eo fine *Collectionem Præjudiciorum* factam esse putares ab *Assessore Anonymo*, quam *Symphorematis sui Partem III.* constituit *Gylmannus*. Hunc esse usum *Meichsneri, Gylmanni, Klockii* in Relationibus aliorumque similium multi persuadentur. Sic in Opere *Rulanti, de Commissariis*, in *Consiliis* à *Klockio* collectis, in *Rosenthalio*, in *Rodingii Supplementis*, imò in ipso *Gailio* & *Mynsingero* aliis-

Num. 13. De Præjudiciis, quatenus Stylum faciant.

aliisque sæpissime Exempla sive Præjudicia Cameralia nominari videas, idque in vim confirmandi doctrinas ibi traditas. Non alius fuit finis eorum, qui Supplicationes à Procuratoribus Judicio Camerali exhibitas collegerunt & in Classes redegerunt, additis *Decretis Judicii* quæ fuere desuper reddita. Scilicet ut essent Exempla in decernendis Processibus. Verum Blumius, quam male nonnunquam istis Exemplis sit usus, ostendit Deckherrus *in Præfat. ad Collectas à se Sententias Camerales.* Possent monstrari adhuc Errores longe plures, si esset operæ pretium. Econtra alii verè statuerunt, quod Judex, qui normam sui Judicii non aliam quam ab ejusmodi Exemplis peteret, insignem proditurus esset vel iniquitatem vel imperitiam, vid. Deckher. *in Præfat. ad Relat. Cam.* Nobis rata sunt verba Mauritii JCti suæ ætatis præstantissimi, postea Assessoris Cameræ *in Præfat. ad Consil. Chilon.* Præjudicia, inquit, magnam quoque Praxeos partem faciunt, si rectè iis utatur aliquis, ac omnia, quod rarissimè contingere solet, congruant, nec Juri manifesto repugnent, aut à pluribus numero superentur. Est verus usus tunc præcipuus, si dubia Statuti vel Legis verba iis declarentur, aut ambigua Consuetudinis controversia definiatur: refert ibidem Mevium *Prolegom. ad Jus Lubec.* Vultej. *Consil. Marpurg. 34. num. 53.* Cothman. *volum. 1. Respons. 13. num. 24.* Placet quoque distincta explicatio hujus rei à Deckherro *in Vindic.* ad Blum. *tit. 2. num. 24. seqq.* tradita, qui locus cum sit prolixior, bona tamen cum ratiocinatione compositus, eum Lectori, prout opus erit, evolvendum & cum ejusdem *Præfat. ad Relat. Cam.* conjungendum, relinquo. Quid igitur erit habendum tandem de *Stylo Camerali* in decernendis Processibus, & decidendis Causis? Thesis est vera, esse eum sequendum, quia est in Lege fundata. Sed applicatio in hypothesi est difficilis, dicerem propemodum impossibilis, quia id, quod ad Stylum sive Observantiam pertinere dici possit in rei veritate, est incognitum plerumque. Nam licet Visitatores Cameræ voluerint eas res in scripturam redigi, *Memorial. Judic. & Assess. Anno 1562. §. 5. in fine.* tamen id factum non est, neque fieri potuit, vide *Præfat. nostram*

Num. 14. Quid de Stylo Camerali in decernendis Processibus Causisque decidendis sit sentiendum.

nostram ad Collect. Nov. Sententiar. Camer. adde Deckher. *Vindic. tit. 2. num. 20. in fine.* Qui *in Præfat. Relat.* ait. & id quidem verissimè: Nihil Præjudiciorum nomen mereri nisi *Concluso totius Collegii* fuerit approbatum, & eo fine ut in futuris Causis similibus esset sequendum. Verum hujus rei Exempla sunt admodum pauca, & quæ extant, per Decreta Generalia publicari consuevere, ut adeo vim Legis habeant provisionaliter. Quæ potestas Collegio Camerali *in Ordinat. part. 2. tit. 36.* est tributa. Et accessit auctoritas Decretis istis antiquioribus per *Decret. Visitat. 27. Novembr. 1713.* quod reperitur adjunctum *Editioni Novæ* der Gemeinen Bescheide. Quæ post Visitationem fuere in Collegio conclusa, sunt autem pauca & ad Processum tantum pertinentia, *in Commentatione nostra suis locis* recensuimus. Hac itaque ratione, si ad Præjudiciorum vim scil. in decernendis Processibus & decidendis Causis requiritur Conclusum Collegii eo fine factum, omnia ista Statuta Legis erunt, neque amplius ad *Stylum* referenda. Et sic, quod suprà verebar, structuram aliquam *Styli* ordinatam fieri non posse concluditur.

Non invidebo cuicunque, qui constructionem aliquam susceperit. Legislatores, ubi de *Stylo Camerali* observando loquuntur, sub ea voce etiam ea intellexere, licet abusivè, quæ ex Jure, Privilegiis, & Consuetudine Provinciæ cujusque Imperii, cumprimis ex Praxi, hoc est applicatione Legum ad negotia occurrentia, sunt discenda. Quotusquisque enim est ex Neo Assessoribus, quantacunque etiam Eruditione instructus & alibi exercitatus, qui ea in parte informatione opus non habeat? [vid. *Visitat. Memorial. Judic. & Assess. 1562. §. 5.*] unde conjungi in Senatibus Assessores Veteres cum Neo receptis Leges præcipiunt. Tandem quod attinet ad ea, quæ non ad Causarum dijudicationem, sed ad Ordinem Processus spectant, quæ *externa* merito dixeris, diffitendum non est, quod dentur varia quæ à Consuetudine mera repeti debent, & in Exemplis explicari possunt: Qui ea collegerit studio peculiari, nondum est inventus. Blumius aliqua suo Operi passim inspersit. Sæpius ad Stylum, ad Observantiam,

Num. 15. In externis admittitur Stylus. Errores Blumii.

tiam, ad Experientiam, ad Praxin provocans. In iis sunt aliqua, quæ *ad Stylum* seu Consuetudinem rectè referuntur. Aliqua non sunt à Consuetudine, sed ab ipsa Lege. Sunt alia, quæ *Styli* esse Blumius putavit, quæ tamen ita se non habent, & imperitiam Auctoris arguunt. Sunt denique alia quæ Blumio vel non fuere nota, vel præterita. Quapropter potissima, quæ Styli esse dicuntur, ad Examen revocare institui, usus ea in re Scriptoribus duobus: Primò, Anonymo qui *Observationes* vulgò *Magenhorstianas* evulgavit. Inscriptio Libri: *Novarum Cameræ Imperialis Styli Observationum Centuria una*, occasionem dedit, ut de istarum Observationum, quas passim allegari deprehendimus, & veritate & utilitate aliquid diceremus, & ad singulas nostra adderemus Notamina: Alter Scriptor est qui omnium manibus teritur Blumius. Ex ejus Opere *de Processu Camerali* excerpsi loca, ubi ille Styli, Observantiæ, Praxeos, Experientiæ fecit mentionem, & quomodo sese res habeat, brevibus Annotationibus indicavi, additis iis quæ à Blumio non fuere tradita? Utrasque Annotationes pro Conclusione hujus Opusculi subjungo.

Num. 16. Methodus Tractationis sequentis.

Num. 17. Animadversiones ad Observationes Magenhorstianas de Stylo Camerali.

Animadversiones breves ad OBSERVATIONES STYLI CAMERÆ IMPERIALIS Auctoris incerti, quæ MAGENHORSTIANÆ (*a*) vulgò citantur. In quibus nonnulla *in præcedente Commentatione* dicta, vel omissa, plenius explicantur & supplentur. Seriem Observationum Numerus Romanus, Summarium verò Observationis uniuscujusque Materiam ostendit.

(*a*) *Pseudonymus est* Julianus Magenhorst, Practicus Germanus, *sub cujus ficto nomine editi sunt etiam* Commentarii in Ordinat. Camer. Anno 1600. Francofurti in 8vo. *Horum verò Auctorem fuisse Assessorem Cameræ ex* Deckherri Editione *constat.* *Non idem fuit* Observationum *neque Auctor neque Editor.* *Sed quia Typographus aliquis istas Observationes* Commentariis Kochianis *per Pseudonymum* Julianum Magenhorst *editis adjunxit, ideo creditum vulgò, sed perperam, eundem fuisse Auctorem*, vide Deckher. in Bibliotheca Juris Cameralis pag. 39. 40. 41. 43. & pag. 47. 48. *Edidit has Observationes inter alia* Monumenta Lectionis Cameralis antiquæ cum Notis quibusdam Deckherrus. *Qui tamen multa adhuc monenda reliquit.*

I. Agit

I. Agit de Tempore producendi Articulos Defensionales quorum hodie per *Recess. Imper. 1654.* nullus amplius est usus. In locum hujus Observationis utiliorem substituere visum fuit de *Probationibus* & Dilatione, quam vocant, probandi. Differt enim ea in re Stylus antiquus à moderno. Hujus fundamentum & occasio est ex *Lege Imperii 1654. §. 34. & 37.* per quam Articulati Libelli & Exceptiones sive Defensionales Articuli fuere aboliti. Cum enim antehac Actor nihil quam Articulos in Judicio proponeret sine Probatione adjuncta exspectaturus responsionem: Reus excipiendo & defendendo pari ratione ageret, hinc opus erat tot ambagibus de Terminis & Dilationibus, quæ describuntur *in Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 15. seqq.* ex quibus pleraque hodiè alio modo sese habent; Atque ut distinctè res explicetur, discernenda sunt inprimis genera Processuum Cameralium primæ Instantiæ & secundæ: In illa Processus Citationis & Mandatorum. In Appellationum Causis non adeo frequenter laboratur de Probationibus in Camera, quia plerumque Probationes in priori Instantia sunt exhaustæ. Quodsi Appellans ex beneficio Juris: *Non Deducta deducam, non Probata probabo*, novis velit uti Probationibus, eas cum Supplica & Libello Gravaminum producere tenetur si sint Instrumenta, alias Processus non impetrabit: Si Testimoniis uti velit, indicare oportebit & Commissionem petere, ad Testium Examen. Hæc, si in priori Instantia Probatio nulla suscepta fuerit, difficultatem non habet. Ita memini à Sententia Judicis inferioris interpositam fuisse Appellationem, in qua Partes jubebantur Sorte experiri cui esset addicenda Domus sub Hasta vendita, cum in Licitatione disputatio esset exorta inter duos quis ultimus fuisset Licitator. Gravamen erat, quod Judex ad Sortem devenire non debuisset, cum habere potuisset Probationes. Decreti itaque Processus & Commissio petita ad Examen Testium. Gravior est casus si in priori Instantia peracta fuerit Probatio, in secunda verò super Articulis iisdem vel contrariis Testium offeratur nova Probatio & eorundem vel aliorum Examen petatur. In diversas abeunt JCti sententias, quas hic recensendo actum agere

Observat. I. Articulorum Defensionalium nullus hodie usus: Substituitur alia Observatio de Probationibus & Dilatione Probandi, ubi differentia Styli antiqui à moderno explicatur: Nec non de Terminis.

 nolo,

nolo, remittens Lectorem ad Carpzov. *part. 1. constitut. 21. definit. 1. seqq.* & *ibi Notas* Esbachii. Hartman. Pistor. *lib. 4. quæst. 24.* Umm. *disputat. 16. thes. 8. num. 49. pag. 700.* Bocer. *class. 6. disputat. 23. num. 8. seq.* Gail. *lib. 1. obs. 103.* Mynsing. *centur. 1. obs. 41.* Mevianarum *Decisionum* Variationes *part. 2. decis. 52. & 153. part. 3. decis. 314. & 416. part. 8. decis. 48.* ubi Hartman. Pistor. *Sententiam rejicit*, exposuit & conciliare studuit, sed admodum difficulter Scharnhorst. *in Conciliat. Decis. Mevianar. Variat. 15.* Praxi Camerali admitti novas & contrarias Probationes per Testes etiam eosdem testatur Assessor Lauterbachius *in Colleg. Pract. lib. 49. tit. 7. §. 6. in fine.* per textum *Ord. Cam. part. 3. tit. 33. §. 3.* qui *in Concepto* est *part. 3. tit. 39. §. 2. Recess. Deputat. 1600. §. 114. Recess. Imper. 1654. §. 64. & 73.* conferenda sunt cum his textibus *Dubia Cameralia de Anno 1595. Dub. 97.* & *Decret. General. 13. Decembr. 1593.* Denais. *Jus Cam. voce: Dilatio Probandi.* Nos hanc sententiam cum grano salis accipiendam esse putamus, non exclusa Judicis cognitione, ne detur campus laxior litigandi & Judicata eludendi. Quid enim si Examen Testium solenniter, legitimè & amplissimè fuerit peractum, ut ei cum ratione nihil opponi queat, vel quoad Personas Judicis & Testium, vel quoad Interrogatoria & modum Examinis? Sane ad protelandam litem nimium videtur respicere & periculosam esse novi Examinis eorundem Testium vel aliorum ad contrarios Articulos petitionem, ut in ea Juris Saxonici dispositio omninò laudanda veniat. Ad finiendas enim Lites non ad trahendas Judicia sunt constituta, vid. Bocer. *dict. class. 6. disputat. 23. num. 8. 9.* [conf. *suprà Sect. I. §. 10. num. 18. pag. 80. vers. Ad finiendas &c.*] Itaque si Judex causa cognita admiserit novas Probationes & Commissionem decreverit, officium erit ejusdem Terminum præfigere convenientem circumstantiis Loci, Personarum, Causæ, & Facti vel plani vel involuti, intra quem Appellans Rotulum Examinis producere debeat, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 20.* Quem negligere non licebit sine periculo Absolutionis à Citatione, ubi diligentiam suam non docuerit. Sunt enim Termini Cameralis Judicii omnes Peremtorii

torii ad agendum, *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 10. §. 2. 4. & 10.* multò magis ad probandum, quia alias magnum posset inferri damnum Parti Appellatæ. Neque facilis debet esse Judex in concedenda Dilatione, vid. Gail. *lib. 1. obs. 91.* Mynsing. *centur. 1. obs. 71.* Sedes Materiæ in Legibus publicis est, *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 21. Recess. Imper. 1654. §. 50. in fine.* Blum. *tit. 73. num. 60. usque 87.* explicat *Dilationes trinas*, in quibus tamen multum in arbitrio Judicis positum esse nemo non agnoscit, prout & in adhibendis mediis ad negligentiam petentis coërcendam. *Contraria* etiam *Probatio* Appellatæ Parti permittenda haud dubie, quia utriusque Jura debent esse æqualia, Gail. *dict. obs. 91.* Cæterum *de Modo Expediendi Commissionem* & *Officio Commissarii* videndus Rulantus. Blumius *tit. 73. num. 9. usque 55.* porrò *num. 68. usque 99.* Multa utilia etiam tradit Mevius *in Decisionibus passim.*

In Causis Citationum: liberum quidem est Actori Probationes adjungere Libello vel suspendere usquedum Reus responderit, *Recess. Imper. 1654. §. 35.* Quia tamen ad abbreviandum Processum inprimis conducit, si Documenta Probatoria una cum Supplica exhibeantur, quo facilius deliberare possit Reus an contendere velit an cedere, & ne Terminus Citationis sit absque fructu. Hinc *Stylo* Camerali frequentiori observamus Probationes una cum Supplica pro Citatione produci, & nisi id fiat, per Decretum Prælocutorium injungi. Paratus enim debet esse Actor, & Judex certus esse aliquo modo quali Fundamento nitatur Actio, ne frustra in Jus vocentur Personæ digniores, quales sunt plerique qui in Camera in prima Instantia conveniuntur. Quodsi per Testes offeratur Probatio, eadem observabuntur quæ de Appellationis Processu antea sunt dicta.

De Processu *Mandatorum Sine Clausula*, facilis est inspectio, cum juxta *§. 79. Recess. Imper. 1654.* Probationes una cum Supplica proferri debeant. Verba: Etlicher massen: indicant Probationem verosimilem, ad decernendum Mandatum sufficientem. Ergò hic cessabunt Dilationes Probandi. In *Mandatis Cum Clausula*, ut & *Citationibus*, fieri potest in progressu causæ ut Judici vi-

Ii 3 dea-

deatur Probationem ulteriorem esse injungendam Parti huic vel alteri, & tunc observabuntur ea *quæ dicta sunt suprà de Appellationibus*. In Processu *Mandati de Exequendo Sententiam Judicis inferioris* accidit frequenter, ut licet Præceptum & Citatio ad Judicem dirigatur solum, tamen & is, adversus quem Executio demandatur, compareat, & Sententiam acriter oppugnet: Leodienses in abusu habent, (usus enim mea sententia dici nequit) ut Mandata Cameralia insinuari curent quibuscunque fuerit visum etiam non nominatis: Alius est abusus si Judex ad quem Præceptum dirigitur non compareat, sed Parti curam omnem relinquat. Num ergò submovendus & repellendus erit à Judicio is contra quem demandata est Executio? Distincta explicatione hic est opus. Mandata de Exequendo Sententiam Judicis inferioris decernuntur regulariter Cum Clausula. Ratio Mandati Pœnalis haud dubie sita est in eo, quod Judex videatur Justitiam denegare vel protrahere si Rei Judicatæ effectum dare recuset, Schwanman. *Process. Camer. lib. 1. cap. 19. num. 12. & 16.* adde Frider. Mindan. *de Mandatis lib. 2. cap. 53. num. 21. & 30.* Quare non *Sine Clausula?* Blumius adfert rationes tres, *tit. 37. num. 36. Prima* ex Meichsnero *tom. 3. decis. 22. num. 49.* quæ etiam legitur apud Roding. *lib. 1. tit. 12. §. 20.* ut Condemnatus latum habeat campum Sententiam impugnandi. Hæc ratio meo judicio vera non est. Nam innititur Mandatum Rei Judicatæ. Absonum valdè foret permittere latum campum Rem Judicatam impugnandi. Sibi potius imputet Condemnatus, quod Remedia, quæ contra iniquam Sententiam habere putat, non adhibuerit. [vid. *suprà Sect. I. §. 12. num. 5. pag. 118.*] Magis adæquata est ratio *altera*; quod intervenire possint multa, quæ Judicem ab Executione impediant, adeò ut mora in exequendo factum nullo jure justificabile, quale requirit Mandatum Sine Clausula dici nequeat, adde Tennagel. *de decernend. Process. class. 2. cap. 15. & 18.*

Tertia ratio, quod Dignitatis ratio sit habenda, omitti poterat, nam Dignitas non impedit Mandatum si factum est Dignitati & Officio adversum. Ad insinuatum Mandatum de Exequendo Judex

Judex aut est paratus exequi, aut recusat. Si hoc ipse comparebit in Judicio & tenebitur, allegando Causas, de quibus Judicis Superioris erit cognitio. Suam Sententiam Judex vix erit impugnaturus, sed alias oportet esse Causas quæ Executioni obstant. Adeoque neque Parti condemnatæ permittenda est impugnatio Rei Judicatæ, quia id Judiciorum Auctoritati planè repugnaret. Si Judex ad Executionem est paratus, ne sic quidem admittendus erit condemnatus ad oppugnationem, & conflictum cum Judice, qui competens esse semper præsupponitur. Superioris Judicis de Sententiæ Justitia cognitio esse non potest, quia transiit in Rem Judicatam. Si enim in *Appellationibus* Rei Judicatæ Exceptio parit *Nondevolutionem*, non poterit Causa ad Judicem Superiorem devolvi per viam Mandati de Exequendo, conf. *Votum Referentis in Collectione* Thulemarii *part. 2. Relat. 1. num. 33. seqq.* Hæc tamen cum grano salis accipienda erunt. Nam si veræ adessent Causæ & Exceptiones in ipsa Executione validæ, non poterit Pars repelli, quo minus eas alleget coram Superiore, non ad effectum Devolutionis, sed ad infringendum Mandati de Exequendo effectum. De istis Exceptionibus autem cognitio erit Inferioris, eamque ne insuper habeat monebitur à Superiore & compellatur. Probationes novæ post Rem Judicatam in superiori Judicio locum invenire nequeunt: Si sunt veræ, Restitutio petenda ab inferiore Judice, vid. *quæ dixi suprà Sect. I. §. 13. num. 2. pag. 122. & Sect. II. §. 6. num. 40. pag. 219. seq.* vel per modum Actionis vel Excipiendo. Nullitatis Remedium si fundatum sit non excluderem etiam coram Superiore, quia in eo Superioris Jurisdictio foret competens.

Observat. II. De subscribendis Scriptis ab Advocato.

II. Ait Auctor: Legem Visitationis de subscribendis Scriptis ad Acta productis per Advocatos in usum non esse deductam. Male hinc colligeres, non esse *Styli.* Perperam *Stylus* opponeretur *Legi scriptæ.* [conf. *Decret. General. 4. April. 1721. num. 2.*] Sunt nonnulla in Legibus præcepta, quæ si ab Advocatis & Procuratoribus negliguntur, & Judex sine animadversione prætermittit quandoque, idcirco Lex non tollitur, sed Judici integrum est obser-

observantiam Legis urgere. Solet Subscriptio exposci quotiescunque aliquid in Scripto occurrit animadversione dignum, nisi ex præcedentibus Advocati nomen fuerit indicatum, is enim habebitur pro Auctore, vid. *Decret. General. 13. Decembr. 1659. §. 4. vers.* Die *Supplicationes &c.* & *4. April. 1721. num. 2.* Deberet sane strictius observari Lex, quo magis tolleretur abusus, qui in Nominatione Advocatorum occurrit. Cum enim de veritate Nominationis inquisitio non instituatur nisi existat suspicio gravior, accidere potest facile, ut is qui verus Causæ Patronus non est, sed alius quispiam, qui levi brachio rem attigit, nominetur atque ad Juramentum Appellationis vel Restitutionis in integrum, quod alter melius informatus jurare erubesceret forte, præstandum, subornetur.

Observat. III. De Rubricis Causarum noscendis, neque mutandis.

III. Inscriptiones sive Titulos, vulgò *Rubricas* Causarum non mutandas esse, ad *Stylum* non pertinet sed est Legis, vid. Denais. *tit. 318.* [conf. *Decret. General. 4. April. 1721. num. 8.*] Ratio Legis est aperta, quia alias in multitudine Causarum magna esset oritura confusio, & in Repertoriis ordinandis difficultas. Hinc omnibus, qui in Camera de causa aliqua informari cupiunt, necessaria est Notitia *Tituli*, hoc est Nominum Personarum Actoris & Rei, & Causæ, puta Appellationis, Citationis, Mandati, &c. Alias frustra apud *Lectores*, hoc est, Actorum Custodes & Concinnatores, agit. Hi verò solent Causis quibuscunque Titulum ab initio inscribere. Alia est cautela de Inscriptionibus non mutandis in Supplicationibus Extrajudicialibus, qua de re vid. *Recess. Visitat. Noviss. Memorial. Advocat. & Procurator. §. 11.* Ergò si Procurator novâ velit uti Rubrica, oportebit priorem Supplicam cum Decreto inscripto simul apponere, alias mulctabitur.

Observat. IV. De Compulsorialibus.

IV. De Compulsorialium differentia satis dictum *in Commentatione præcedente Sect. II. §. 3. num. 10. pag. 190.* de iis quæ in Litis Progressu ad Probationis subsidium petuntur, Auctor hic *quædam* dicere voluit. Utiliora invenies in Assess. Koch. *Commentar. ad Ord. Cam. part. 2. tit. 31. num. 19. seqq.* ubi vid. Deckherrum.

V. An

V. An Dominus Territorii Subditum ad Cameram in prima Instantia citatum & comparentem, avocare possit propria Auctoritate vel per appositas in Judicio Exceptiones? est quæstio dudum ad antiquas fabulas pertinens. Posteaquam enim per Leges publicas Subditos in prima Instantia exceptis Causis in Legibus expressis ex. gr. Fiscalibus Continentiæ Causæ, evocare non licet, casus iste non dabitur. Et si daretur extra Causas exceptas Dominus sane prohibebit eum licite, neque opus habebit, ut in Judicio de Foro non competente excipiat. [vid. *suprà Sect. I. §. 1. num. 20. pag. 16.*] Inutilis est igitur hæc Observatio Auctoris Anonymi: Utilior est consideratio, si Causa in Judicium deducta Domini Jura simul attingat, puta Jurisdictionem, Regalia & similia. De qua agit *Observatio Ante-Marilliana 3.* ex qua etiam intelligitur harum Observationum Auctorem fuisse Cameræ Imperialis Assessorem. Deckherrus *ad dict. Observat. 3.* Axioma sequens, quod est verissimum & Praxi comprobatum annotat. Ubicunque Jus Superioritatis Territorialis, Jurisdictionalium, Regalium, Privilegiorum & consimilium à Judice inferiore ita gravatur, ut Domini non possit non principaliter interesse, ob Subditi Commissionem vel Omissionem, ignorante Domino admissam, nihil Præjudicii contrahi superiori, sed illi semper liberum vel per Appellationis vel Mandati viam, pro Qualitate Facti, Juri suo eminenti, neglecto Subdito consulere.

Observat. V. De evocatione Subditi ad Cameram, & quatenus Dominus vel prohibere queat, vel intervenire.

VI. Tradit hic Auctor Observationum, Cameram Imperialem Modum Cautionis præstandæ præscribere, si Partes inter se non convenerint. Hæc res sane observatione digna non erat, quia dubitatio ulla esse non poterat. Indicium est ex hac & plerisque reliquis Observationibus, vulgò *Magenhorstianis*, Auctorem Exempla promiscuè arrepta sine magno judicio pro Observationibus singularibus venditasse. Alia est Observatio an Cautio aliqua petatur cum effectu, lite per Sententiam nondum decisa & eventu adhuc dubio, quod regulariter negatur, ut rectè animadvertit Deckherrus *in Nota huic Observationi* subjecta, vid. *Monument. Lection. Cameral. antiq. pag. 636.*

Observat. VI. De Cautione petenda & præstanda.

Observat. VII. De Litis contestatione conditionali, eventuali, & quando non habeatur Lis pro contestata in Contumaciam etiam post Proclama. Removenda Exceptio non-Devolutionis. Imperitia Advocatorum in opponendis Exceptionibus non-Devolutionis.

VII. Agitur hic de Litis contestatione conditionali, quam illicitam esse per *Ord. Cam. part. 3. tit. 32. §. 3.* in *Concept. tit. 38.* monet hoc loco Deckherrus. Quod ut rectè intelligatur sciendum est differre Litis contestationem conditionalem ab eventuali. Hæc dicitur, si Exceptiones Dilatoriæ proponantur eisque Litis-contestatio in eventum subjiciatur, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 38. §. 4. Recess. Imper. 1654. §. 64.* Illa in Lege est reprobata, & nihilominùs toto die videmus, Desertionem opponi vel non-Devolutionem sine allegatione Causæ, quod sine pœna dimittendum non foret. Imperitus istum morem Legibus prohibitum pro *Stylo* forte esset habiturus. Ita summa cum imperitia adhæserat aliquis Appellationi, cum in principio exceptionum non-devolutam Appellationem pronunciari petiisset. Litis contestatio, quo nomine nobis semper venit ad Libellum Responsio, [vid. *suprà Sect. I. §. 8. num. 20. vers. Præsupponendum est &c. pag. 67.*] purè fieri non solet nisi agnita Cameræ Jurisdictione, neque imponi vel acceptari per Judicem, nisi remota non-Devolutionis Exceptione. Cum appellasset aliquis à Sententia Magistratus ordinarii in favorem Universitatis Pagi cujusdam lata, Universitas verò citata non comparuisset, nequidem post Proclama, Magistratus interveniendo non-Devolutionem opposuisset, Judex videns has Exceptiones locum non habere, non tamen poterat litem habere pro contestata in Contumaciam, priusquam removeretur non Devolutio: Ergò hoc prævio, injungebatur Appellatis Constitutio Procuratoris & Litis contestatio.

Observ. VIII. De Circumstantiis Injuriarum allegandis.

VIII. Observatio de circumstantiis Injuriæ illatæ allegandis speciatim pro obtinenda Citatione nihil continet peculiari Observatione dignum, vid. Gail. *lib. 1. obs. 64.*

Observat. IX. De Expensis Victoriæ.

IX. Expensas vel adjudicari Reo absoluto per Sententiam, vel compensari ex arbitrio Judicis tradit Observator. Addendum erat non mero arbitrio, sed ex causis justis inter quas præcipua, an aliquis probabilem habuerit causam litigandi an non habuerit. A regula recedendum non esse temerè animadvertit Deckherrus *in Vindic. tit. 29. num. 160.* Lauterbach. *disputat. de Expens. Victor.*

Victor. volum. 2. diſputat. 80. Edit. noviſſ. [de Expenſis Victoriæ, retardatæ Litis & Contumaciæ, earumque diverſitate & refuſione diſtinctè agit B. Auctor. *part. 1. Obſervat. Forenſ. 80.*]

X. An Reviſio locum habeat à Laudo ſi Compromiſſum initum Appellatione remota? Quæſtio eſt deciſa *in Receſſ. Imper. 1594. §. 66.* Roding. *lib. 3. tit. 61. §. 38.*

Obſervat. X. De Reviſione à Laudo.

XI. An Solutio in Moneta quæ Imperialis non eſt, fieri poſſit, inutilis eſt hodierna tempeſtate quæſtio niſi de certo Monetæ genere fuerit conventum. Obſervator putat Thaleros Philippicos hoc eſt Hiſpanicos accipi. Ego quoque crediderim non repudiaturum eos, qui Solutionem expectat. Cum hodie etiam Gallorum Moneta Aurea, *Piſtoles*, in quotidiana ſint & acceptabili receptione. Parallela Obſervatio eſt *infrà XLIV.*

Obſervat. XI. De Moneta uſitata.

XII. De Requiſitis Supplicationis pro Commiſſione ad perpetuam memoriam non opus habebat Gailius *lib. 1. obſ. 92. num. 3.* Obſervatoris noſtri calculo: adde Roding. *lib. 3. tit. 20. §. 60. ſeqq.* ubi plura utilia de Commiſſionibus traduntur.

Obſervat. XII. De Requiſitis Supplicæ pro Commiſſione ad perpetuam memoriam.

XIII. Obſervator Gailium *lib. 1. obſ. 76.* haud dubie non inſpexit, nam ea quam addi vult Gailio, limitatio, in ipſo Auctore reperitur. Litis conteſtatio requiritur in Camera in omnibus Cauſis. Sed qualis? Quæ verbis ſolennibus conceptis profertur, ex doctrina de ordinario Proceſſu eſt nata, à nobis *in Commentatione præcedente Sect. I.* [*§. 8. num. 20. pag. 67. ſeqq.*] exploſa. Sufficit igitur qualiscunque ad Libellum Reſponſio. Licet vocibus Litis conteſtationis aliquis non utatur. Reſponſio ipſa pro Litis conteſtatione erit, vid. *Receſſ. Imper. 1654. §. 37. 58. & 70.* non utimur Jure Formulario. Abuſum diſtinctionis Proceſſus in Ordinarium & Summarium agnovit jam dudum Hubert. Giphan. *tractat. de Judicior. Ordine cap. 6. & 15.* De Litis conteſtatione vid. Bocer *claſſ. 6. diſputat. 20.*

Obſervat. XIII. De Litis conteſtatione in Camera.

XIV. De conjungendis ad Summam appellabilem computandam diverſis Summis, Auctor ſubſidium vult adferre Gailio *lib. 1. obſ. 123. num. 3.* ſed frigida ratiuncula, quod Appellatio eſſet favorabilis. Eundem ob favorem Appellationes in dubio

Obſerv. XIV. De conjungendis Summis diverſis ad conficiendam Sum-

non

mam appellabilem.

non habendas pro desertis, Gail. *lib. 1. obs. 81.* Rectius ita dicendum. Sententia si continet plures Summas distinctas, hæ sunt vel connexæ ex eadem petendi causa vel non sunt. Si sunt connexæ, Sententiæ natura individua facit ut ad Summam appellabilem constituendam conjungantur legitimè. Si sunt planè separatæ, Judex quidem prudentius facturus esset, si tot Sententias ferat separatim, quot sunt litis capita. Quodsi tamen diversa objecta una Sententiæ Formula complexus fuerit, vereor ut cumulatio Summarum admittatur, quia reipsa foret Sententia non una sed plures, adeoque nec una Appellatio, vid. Vant. *de Nullitat. tit. 13. num. 100.* Hofmanni *tractat. de Individuitate cap. 5. sect. 2. aphorism. 1.*

Observat. XV. Notatur Auctor Observationum.

XV. Insignis Observatio Cameralis Styli, quod non admittantur Narrata Supplicæ (intellige ad decernendos Processus) si notorie sint falsa; Remittendus Observator ad Jubentium Celsum JCtum *in l. 27. ff. qui Testamenta facere possunt.*

Observ. XVI. De Formula Mandati Procuratorii à Judæo dandi respectu Juramenti, ubi de Juramentis Judæorum.

XVI. Stylus ita fert, ut loco verborum Mandati Generalis (vid. Formulam *Conc. Ord. Cam. part. 3. post tit. 14.*) Einen jeden ziemlichen in Rechten zugelassenen und mit Urtheil auferlegten End in meine und respectivè meiner Erben Seel zu erstatten / in Mandato Generali *Judæi* alia substituantur de alio Procuratore Judæo cum Mandato Speciali sistendo. Sed non frustra dubitares cujus utilitatis sint prædicta verba Mandati Generalis, cum in omni Juramenti Præstatione requiratur sine exceptione Mandatum Speciale? Dubitares etiam annon frustra à Judæis Juramenta suscipiantur in Audientia publica, (Formula & Solennitates describuntur *in Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 98.*) quandoque ob levem causam, ex. gr. Expensarum Litis, si verum est, quod ex Judaica superstitione Juramentum nisi in Synagoga sua præstitum, non obliget, [conf. B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 382.*] & si verum est, quod certis temporibus ab omni Juramento Christianis præstito exsolvantur. Ipsi quidem à Christianis interrogati negant. Sed dudum iis objecit *Eisenmengerus, Profess. Heidelberg.* quod credant sibi licere erga Christianos vera

cela-

celare. Francofurti Juramenta Judæorum nonnisi in Synagoga suscipiuntur. In Camera Imperiali in Audientia publica sæpius Juramenti Judaici Solennitates audiuntur, & habent Judæi ordinarium aliquem Mandatarium, qui est satis perfrictæ frontis ad verba illa aspera enuncianda sine rubore.

XVII. Hæc res ad *Stylum* Cameralem proprie pertinet, quod post abolitas Audientias quotidianas, quibus post *Decret. General. 1659. 13. Novembr.* opus amplius non erat, tamen *Sex Juridicæ* expectandæ sint, antequam in Contumaciam procedatur, vide *Recess. Deputat. 1600. §. 90. Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 51. princ.* & *tit. 52. §. 3.* junct. *tit. 54. princ. & §. 2. Recess. Imper. 1654. §. 36.* Proclama decerni potest, si in Termino Citationis Reus non comparuerit etiam intra Sex Juridicas, argum. *dict. textuum.* Solenne enim est Procuratoribus licet instructi sint, ut in Termino compareant rarissimè, levi periculo unius Floreni, des Ruf-Gülden / Pedello solvendi si intra Sex Juridicas *Proclama*, de quo Assessores nisi adversarius urgeat & Pedelli sollicitent, vix cogitant, publicetur. Est tamen res necessaria, Proclama, quia sine eo præcedente nihil in Contumaciam decerni potest, vid. Gail. *lib. 1. obs. 55.* A præstatione verò des Ruf-Gülden post decretum Proclama nemo liberatur, neque ulla datur Exemtio, nisi forte in Paupere. Proclama non denegatur nisi vitium in Executione Citationis appareat, vel Terminus sit circumductus. *Terminus circumductus* non dicitur quousque Actori integrum est comparere & reproducere Citationem, sed intra Sex Juridicas post Terminum Citationis integrum est Actori comparere, *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 12. §. 21.* Ergò ante Sex Juridicas non circumducitur Terminus. Ergò Proclama locum habet. Quid si plures sint citati Consortes, an Reproductio repetenda juxta diem Insinuationis cuique factæ? *Resp.* Id quidem facere consuevisse Procuratores ad augendum numerum Recessuum, neque sine vitio, sed tamen est arbitrii meri, neutiquam *Styli* constantis. [Nollem tamen circa hanc observantiam quidquam innovare propter distinctionem à B. Auctore *supra Sect. II. §. 1. num. 15. pag. 174.*

Observ. XVII. De Sex Juridicis antequam in Contumaciam procedatur, ubi de Proclamate, de Floreno dem Ruf-Gülden / & de Termino circumducto.

 alla-

allatam, inter causas divisas & indivisas, cujus subtilitas facile aliquem in periculum deducere posset.] Adeoque si non fiat repetitio Reproductionis, Proclama nihilominùs decernitur. De *Citatione* loquimur, non de *Appellationum* Causis, in his enim non circumducitur Terminus sed neglecto Fatali Reproductionis, Appellatio redditur deserta. Semel verò facta *Reproductio* etiam *Appellationis Processuum*, sufficiet.

Observ. XVIII. De Diei certæ præfixione in Citationibus, & de coarctatione Termini Legalis.

XVIII. Benè Deckherrus ad hanc Observationem monuit Diei certæ præfixionem in desuetudinem abiisse: Et regulariter præfigi 30. Dies ad comparendum in Causis Mandatorum Sine Clausula, in cæteris omnibus Sexaginta. Additur Citationi, si Dies 30. vel 60. non esset Juridica, ut compareat Citatus in proxima. Celeritatem autem exigunt Mandata Sine Clausula, idcircò spatium est brevius. Et hæc quidem ad *Stylum* Cameralem referre licebit. Cum verò Judicem huic tempori adstrictum esse nemo facile dixerit, ita si circumstantiæ Loci, non longe dissiti, vel Causæ, id exigant, aut suadeant, sæpe Terminus *Citationis*, qui eo ipso fit *Reproductionis*, decernitur brevior, & Præfecto Cancellariæ ut in Expeditione Processuum id observetur, indicatur. Idem factum fuisse circa *Terminum Legalem*, qui regulariter est Trium Mensium, aliquoties meminimus.

Observat. XIX. De Promotorialibus. Ubi notatur Auctor Observationum.

XIX. Hac Observatione de *Promotorialibus*, qua declarare Gailium *lib. 1. obs. 1. num. 26.* voluit Auctor, angustiam sui Judicii satis ostendit, merito correctus à Deckherro in Nota subjecta. Summa est: quod Promotoriales nunquam decernantur, nisi contra Judicem immediatum, non verò contra inferiorem, nisi intermedius quoque protractæ & denegatæ Justitiæ reus sit.

Observat. XX. De Literis pro Informatione in Causis Pauperum, ubi de utilitate Literarum pro Informatione in Appellatio-

XX. Gailio *lib. 1. obs. 31. num. 9. seq.* sensum perversum ab Observatore fuisse tributum animadvertit hic Deckherrus. Id enim quæritur apud Gailium: An in Appellationibus Pauperum, si ante decretos Processus Judici à quo pro Informatione scribatur, an isti Informationi qualicunque, etiam non bene fundatæ, fides habenda sit ad Processus denegandos? Et respondetur *Negando*. Hoc tamen verum, eandem esse rationem in reliquis Causis etiam

non

non Pauperum. Verum etiam, quod Appellationis Processus ad instantiam Appellantis, non auditis neque Appellato neque Judice à quo, decernantur regulariter, (delenda est vocula *non* in Editione harum Observationum Deckherriana, est enim vitium Typothetæ) sed tamen frequenter Judex superior præviis Literis pro Informatione de Meritis cognoscere satagit, quoties Narrata Appellantis sunt vel involuta, vel speciem Gravaminis justi non habent. *Recess. Visitat. Noviss.* Productis deinde Literis Informatoriis Appellanti communicantur, quas si contraria ostensione elidat, Processus decernuntur auf Bericht und Gegen-Bericht / si non removeat, denegantur. Cum enim multæ Appellationes interponantur eo fine, ut ex mora quæratur utilitas, quæ verò Victori in priori Instantia magnum quandoque adferre potest damnum, præstat sane injuncta Informatione & susceptâ Cognitione summaria, litem evitare quam facere. Finiendis enim, non construendis Litibus Judicia sunt constituta. Cæterum si Narrata sunt clara, Gravamina speciosa, non descendit Judex Cameralis facile ad Literas Informatorias, sed Processus decernit, jubente ita Ordinatione Judiciaria, *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 22. §. 10.* Ad *Stylum* quoque referendum est, quod Literæ Informatoriæ exhibitæ communicentur Supplicanti zum Gegen-Bericht si id petat, vid. Auctorem *Process. Informativ. cap. 5.* vel ex officio si necessarium videatur Judici. Nec tamen ita est *Styli* communicatio, ut sine ea Judex procedere nequeat. Imo si ex Literis Informatoriis Magistratus ordinarii Narratorum falsitas & Fori incompetentia evidenter eluceat, repellere à Judicio Supplicantes jubet *Recess. Visitat. Noviss. §. 10.* adde *Capitulat. Carolin. artic. 15.* vicissim si in Literis Informatoriis Gravamina non elidantur, refutatione opus non erit. Ad exhibendas Literas contra Informatorias Terminus non datur regulariter, quia mora est Actoris vel Appellantis periculo. Quodsi is ex mora commodum quærat, Judicis erit officium, Terminum Præjudicialem præfigere: Ad quem dirigendæ sint Literæ Informatoriæ non ignorant nisi plane hospites in Rebus Cameralibus. Instituì possunt *ex Processu Informati-*

num Causis, & alia notabilia.

mati-

mativo sæpe dicto cap. 4. ubi etiam Formula reperitur vel ad Imperatorem ipsum, cujus Augustum nomen præfert Decretum Camerale, vel ad Judicem Cameræ, aut ejus Vicarium. Hinc cognoscitur qualis debeat esse Literarum & Inscriptio & Stylus. Si Processus decernantur necessarium est, ut Literæ Informatoriæ cum Refutatoriis Actis Judicialibus adjungantur. Vitium est si hoc negligatur. De *Literis Informatoriis* scripsit Rhetius *Dissertatione integra*, sed magis ad Praxin accommodatus est Tractatus Auctoris Anonymi Cameræ Imperialis Advocati *de Processu Informativo*, quem *cum utilissimis Notis Vindiciis* suis adjunxit Deckherrus. Extat alius Liber Tranquilli Ambrosini, quem *Processum Informativum* inscripsit. *Francof. 1598. 8vo.* [*Colon. 1701. 4to.*] sed huic Auctori *Processus Informativus* est Inquisitorius Criminalis, ergò nihil ad nostrum scopum.

Observat. XXI. Vitium Expeditionis, si Prorogatio Fatalium non inseratur Processibus. Ubi de Prorogationum abusu & de Reproductione intra Fatalia prorogata.

XXI. Hæc Observatio nihil aliud quam vitium in ExpeditioneProcessuum commissum arguit, si fortè per incuriam, omninò reprehendendam, Fatalium Prorogatio Expeditioni Processuum non fuerit inserta. Prorogationes Fatalium concessæ Decreto Senatus inseri, Stylus requirit. Hoc potius observandum & cavendum ne inutilesProrogationes, neque sine causa concedantur. Deinde ne prorogata Fatalia se ultra extendant quam est necesse, v. gr. si Prorogatio sit concessa ad Quatuor Menses, Insinuatio verò Processuum facta Mense Primo, Reproductionis Terminus haud dubie curret à die Insinuationis, ita ut Prorogatio Fatalium non ultra duos Menses à tempore Insinuationis computandos valida esse censeatur. Nam Prorogatio intelligi non potest ultra quam necessitas exigit. [conf. B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 388.*] Nulla autem necessitas verosimilis esse potest amplius, si Processus insinuati fuere maturius, quam crediderat Procurator ab initio. Moræ studiosè quæsitæ tolerandæ non sunt. [vid. *suprà Sect. II. §. 1. num. 15. pag. 174.*] Si huic nostræ Observationi opponatur Stylus contrarius, respondebo, eum non esse probatum, neque verum. Nam quæ Procuratores Cameræ admittunt, & sibi invicem condonant quandoque, Stylum Judicii utique

que non faciunt. Illud etiam obfervandum : fi Appellatio intra Fatale Quadrimeftris eft introducta, fupervacuam videri petitionem pro Fatalium Prorogatione. Nam ubi mora eft Judicis in decernendis Proceffibus, Fatalia non currunt Appellanti, [conf. Blum. *tit. 49. num. 33.* Koch. *Commentar. in Ord. Cam. part. 3, tit. 12. num. 48. feq.* Gail. *lib. 1. obf. 140. num. 6.* Mov. *part. 2. decif. 9.*] Sed peti plerumque una cum Proceffibus Prorogationem & concedi, confuetudine invaluit. Qua Prorogatione an effet opus, cum plerumque ad moras nectendas unicè faciat, deliberatione foret dignum, adde *infrà Obfervat. LXII. & XCV. feqq.*

XXII. Actionem ex Conftitutione Pacis Publicæ refpectu Actionis Prætoriæ civilem effe dicit Obfervator. Crediderim pertinere hæc ad fupervacuas curas, & Scholafticæ Theoriæ partem illam, qua carere poteft Germana Jurisprudentia Judiciaria. *Obferv. XXII.* De Actione ex Conftitutione Pacis Publicæ an fit civilis.

XXIII. Si juxta Legem Cameralem, de qua nullum eft dubium, Triginta Dies tantum in unumquemque Menfem computantur, Obfervatio hæc nihil habet fingulare, nifi quod turpiter errent, qui nefciunt Jus in quo verfantur. *Obferv. XXIII.* Triginta Dies in Menfem unum computantur.

XXIV. Quæritur hic, an Appellatio admittatur à Juramenti Oblatione (puta fi Judex admittit offerentem ad Juramentum) fi Sententia in qua Juramentum delatum in Rem Judicatam tranfiit: & contra doctrinam Mynfingeri *centur. 1. obf. 39.* & *centur. 2. obf. 14.* qui affirmavit, Praxi Cameræ negativam obtinere refert Obfervator. Vera omninò funt, quæ hic traduntur, fed neque ipfi Mynfingero incognita, in pofterioribus Obfervationibus indicata, vid. *centur. 5. obf. 95.* conf. de Fatalibus interponendæ Appellationis Koch. *Commentar. in Ord. Cam. part. 2. tit. 28. num. 55. feq.* Gail. *lib. 1. obf. 139.* Quæ ad hanc Obfervationem annotavit Deckherrus, confideratione hoc loco non funt indigna. *In judicando Stylo & Jure Camerali*, ait, *Annos fuperioris Seculi* (fcripferat hæc Deckher. Anno 1690.) *omne momentum facere; Et tantum intereffe, quantum inter adolefcentiam & virilem ætatem:* Hoc credo voluit dicere, in judicando Stylo Camerali refpiciendum effe ad utramque Judicii Cameralis ætatem, non arripien- *Obferv. XXIV.* De Appellatione à Sententia quæ admittit ad Juramentum, cui delatum erat. Collifio Obfervationum Mynfingeri. Styli Mutatio, & Præjudiciorum Auctoritas.

pienda promiscue pro *Stylo*, quæ in adolescentia à Jurisconsultis Cameralibus fuêre tradita, Mynsingerum priori ætati scripsisse, posteriori verò Gailium. In illa apprehensa fuisse principia simpliciora & Magistris magis addicta: in hac verò robustiora & proprio studio innixa. Hinc collidendos non esse prælaudatos Doctores, sed cum Judicio adhibendos. Quid nostra ætas sibi arroget? Modesta ignorantia præterire voluit Deckherrus. Nobis ea de re ita sentire licebit: Aliam esse inspectionem de *Stylo* proprie sic dicto, aliam *de Jure Camerali*, quatenus hanc illamve Interpretum Juris communis sententiam vel sequitur vel reprobat, idque Praxi constante. Quod attinet ad *Stylum*, res est mutationi ob varias circumstantias obnoxia, licet non sine causa justa ab eo recedamus. Hinc tantum licere sibi putabit Collegium Camerale modernum, quantum sibi sumsere Antecessores, Lege publica permittente. De Jure verò in Camera recepto, quatenus scil. Legibus expressis non est definitum, sed ex diversis Interpretum sententiis, communibus contra communes dubium esse videtur: Non minor est Collegii moderni Auctoritas, quam priscæ ætatis, ita ut in Consilio pleno ex diversis sententiis eligere possint eam in judicando sequendam, quæ videretur Analogiæ Juris & Justitiæ convenientior: Hoc quousque factum non est, unusquisque Assessor ex sua Conscientia judicaturus est, & fiet Sententia juxta Vota Senatus vel unanimia vel majora. Præjudicia itaque antiquiora, & recentiora, frustra allegantur, in vim decisionis quod sæpius *in Commentatione nostra* fuit monitum. Nam rarissimè Casus Casui convenit per omnia. Ratio omnibus Præjudiciis prævalere debet: Hæc sequenda est, non Exemplum. Si alicui in mentem veniret suam sententiam vel votum alias redditum pro præjudicio allegare, is honorificam contradictionem haud dubie esset laturus. Habuit Collegium Camerale omni ætate Viros & Studio Jurisprudentiæ & rationum acumine & laborum fortitudine, & prudentia judicandi insignes. Æqualitas talenti & constantia, inter homines esse non potest. Hinc saluberrimo Consilio Legislatorum Senatus ex pluribus constituitur, quorum talenta, & vir-

& virtutes notæ esse debent Collegii Directori, quo felicius Senatus ordinentur, ut alter alterum vel sublevet, vel si opus est, moderetur.

XXV. Quæritur an Inhibitio decernatur, si Appellatio recipiatur à Sententia, in qua Judex pronunciavit se competentem sive expressè sive tacitè. Testatur Observator de Praxi Camerali, quod non inhibeatur Judici, quia Sententia non esset Definitiva. Non dissentire videtur Deckherrus, sed tamen neque Gail. *lib. 1. obs. 130. num. penult.* neque Mynsing. *centur. 3. obs. 35.* in casu proposito Inhibitionem denegant, neque Praxis moderna rationi sufficienti innixa, quod Gravamen sit haud dubie gravissimum litigare coram Judice incompetente, cui propterea inhibendum est Jure, ne gravans in eo articulo, in reliquis gravare pergat. Accedit ratio validissima: si incompetens est Judex, omnia quæ ab eo administrantur, sunt nulla, quare ergo ei non inhibeatur? Num verò competens sit nec ne in Appellationis Instantia cognosci debet. Notatu digna sunt, quæ de *Rotwilensibus* addit ibidem Deckherrus, fræna eis à Camerali Judicio per bene præscriptam Consuetudinem injicienda esse, adde Koch. *ad Ord. Cam. part. 3. tit. 31. num. 2. & ibi Notam* Deckherri. (*a*) Commoda hoc loco est Observatio de Sententia Judicis intermedii, qua tollitur Inhibitio antea Appellanti decreta. Si ab ea Sententia appelletur ad Cameram, non est dubium admitti posse Gravamine existente justo Appellationem, sed ita ut causæ principalis progressus Judici à quo relinquatur. Ita factum Anno 1715. in causa *Barme* contra *Barme*: in alia causa *Jennet* contra *Nuit*, denegati fuêre Processus Anno 1716. non quod Judex tollens Inhibitionem non gravet, sed quia hac in causa recte fecisse Judicem existimabatur. Accidit hic casus sublatæ Inhibitionis in illis Judiciis, ubi Processus Appellationis ab inferiori sine ulla causæ cognitione recipiuntur & ab Actuario expediuntur. Fieri hoc coram Consilio Ordinario Leodiensi edocti sumus.

Observ. XXV. De Inhibitione decernenda si appellatur à Sententia Competentiæ. Ubi de Appellatione à Sententia Judicis intermedii, qua tollitur Inhibitio.

(*a*) Rotwilense Judicium *etiam Appellationum Causas recipere sunt qui existiment*: vide Lynckerum in Instructorio Forensi lib. 2. sect. 2. part. 2. in Tabella ubi de Judicio Rotwilensi agitur. *Sed contrarium*

rium docet Sententia Rotwilenfium in Camera producta, cujus Copia ex Originali defumta hic fequitur: In Sachen Geigers *contra* die Schlapperitzische Erben zu Ravensberg/ ist erkannt/ weil laut Protocolli in Sachen schon judiciret/ folglich das Forum præveniret/ diesemnach die Sache auch schon vormals remittiret worden / zumal dieses Kayserliche Hof-Gericht allein *pro Caufis Simplicis Querelæ*, nicht aber *Appellationis fundiret* ist; als läst man die Sache nochmals bey vorigem Bescheid lediglich bewenden. Geben mit Urthel und diß Kayserlichen Hof - Gerichts zu Rotweil aufgedruckten Secret besiegelt. Zinstags (i. e. die Martis) nach Hilarii 1703.

Obferv. XXVI. De Reftitutione in integrum adverfus lapfum Fatalium.

XXVI. Nihil continet hæc Obfervatio, quod habeat utilitatem poft abolitos Articulos Libelli. Præftat obfervare, quod Reftitutio adverfus præterlapfa Fatalia tempore Juftitii omnibus brevi manu fuerit conceffa ex Officio Judicis. Alias nonnifi prævia Citatione Partis conceditur, fi probabilis adfit caufa, inter quas etiam habetur mora vel culpa Advocati, contra quem non eft regreffus uti contra Procuratorem. Sed tamen non fine mulcta dimittendus, vide Gail. *lib. 1. obferv. 45.* Meminimus aliquando Procuratorem petiiffe Reftitutionem in integrum adverfus neglectam Requifitionem Actorum allegando culpam Advocati, qui folvendo non effet: In Appellationis Inftrumento appellaverat Principalis ipfe. Et deprehendebatur Fatale introducendæ Appellationis fuiffe neglectum, fed calliditate quadam, vifibili tamen, tentabatur Reftitutio in ftatum, qui erat tempore interpofitæ Appellationis. Neque conftabat, an Advocatus nominatus unquam fuiffet Mandato inftructus. Jam verò novitius aliquis erat adhibitus. Hinc fequenti Decreto præliminari caufam inftrui placuit: Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern wofern *Supplicant* das *Fatale introducendæ justifici*ren/ sodann einen mehr deutlichen und *ad Merita Caufæ* schlüßlichen *Libellum*, mit Außlassung unnöthiger Umstände/ übergeben/ nicht weniger des angegebenen vorigen *Advocati* würckliche Bedienung und Vollmacht/ samt dessen Unvermögen/ glaubhafft bescheinen/ endlich auch *Supplicantens Principal* sich eines *graduirt*- und *approbir*ten *Advocati* gebrauchen wird/ soll ferner ergehen/ was recht ist. *In Confil. 15. Junii 1718.*

XXVII. Re-

XXVII. Relaxationem Captivorum etiam Sine Clauſula mandari res eſt tritiſſima, neque Obſervatione peculiari digna, ut monuit hic Deckherrus. Parallela eſt huic *Obſervatio XCI.*

Obſ. XXVII. De Mandato Sine Clauſula pro relaxandis Captivis.

XXVIII. Conciliat hic Mynſingerum cum Gailio Deckherrus adverſus cenſuram Anonymi Obſervatoris ita: Si Juramentum eſſet ipſo jure nullum, id quod ex Circumſtantiis probatis cognoſcitur, rectè decerni Relaxationem ad effectum agendi etiam ſine Citatione prævia, aliud dicendum ſi majori cognitione res opus habet, Mynſingeri locus eſt *centur. 6. obſervat. 84.* Gailii *lib. 1. obſervat. 22. num. 3.*

Obſ. XXVIII. De Relaxatione Juramenti ad effectum agendi.

XXIX. De Documentis Paupertatis nihil ſingulari obſervatione dignum hic reperitur. Si à Magiſtratu non impetretur Teſtimonium quare non admitterentur alia fide digna? Abuſus eſt ſi quæcunque locum inveniunt. Neque etiam ſequitur, quod admittendus ſit ad Juramentum quicunque Paupertatis Teſtimonia fide digna produxerit, ſi non ſimul ſpeciem quandam veroſimilem ſuæ cauſæ attulerit. Nam ex Pauperibus pauciſſimi cauſam fovent bonam. Admiſſi ad Juramentum oneri ſunt Judicio, Advocatis, Procuratoribus, & Burſæ Pauperum. Homines maximam partem otioſi quos tædium cepit, ut labore proprio victum quærant Maſculi & Fœminæ.

Obſerv. XXIX. De Documentis Paupertatis.

XXX. De Cauſis Nullitatum *aliquid* dicere voluit Obſervator. Dixit, ſed vix operæ eſt pretium. Monuit Deckherrus, ſi Nullitatis Actio principaliter fuerit inſtituta ſufficere Reproductionem Compulſorialium, neque opus eſſe Actorum Requiſitione ſolenni.

Obſerv. XXX. De Compulſorialibus in Cauſis Nullitatum.

XXXI. Nihil vel parum facere hanc Obſervationem de *Mandatis de non offendendo*, ad locum Gailii *lib. 1. obſervat. 4. princ.* ex quo omnia ſunt aperta.

Obſerv. XXXI. De Mandatis de non offendendo remiſſivè.

XXXII. De Floreno Proclamatis, dem Ruf-Gülden/ à Pauperibus non præſtando, dixi *ſuprà ad Obſervat. XVII. in fin.* Non credo in mentem venturum alicui, quod Pauper impune poſſit non comparere, nam haud dubie in Contumaciam contra eum petente parte Judex procedet. Sunt Actores non Rei, plerique Pauperes, vel Appellantes, quorum Contumacia eſt rarior.

Obſ. XXXII. De Floreno Proclamatis à Paupere præſtando.

Obs. XXXIII. De Reductione à Laudo, plenior Commentatio.

XXXIII. Gailius hic taxatur *lib. 1. obs. 150.* quod intricate de *Reductione* à *Laudo* docuerit. Neque tamen ab Observatore res extricatur. Sufficiebat ei credo hic & alibi, fortuita cogitata sua Literis mandare sine examine ulteriore.

Gailius hanc materiam tradidit *lib. 1. obs. 1. num. 49. seq. obs. 149.* & *obs. 150.* Prima Observatione Jurisdictionem Cameræ, omissis Austrægis, fundatam esse docet, in casu ubi Reductioni locus foret. Cum enim à Sententia Arbitri non detur Appellatio regulariter, Reductione sive viâ Simplicis Querelæ opus esse in Camera. Itidem ad *Alciatum* & alios remittit Lectorem ubi Exceptiones inveniantur, quando Appellatione sit opus.

Tandem de Executione Laudi Homologati per Cameram faciendi agit *num. 50.* Et hæc quidem dicta *obs. 1.* in ordine ad fundandam Cameræ Jurisdictionem: in sequentibus Observationibus plenius rem explicat *obs. 149.* Reductionem peti debere à Judice ordinario & à Sententia Reductionis Appellationem admitti ad superiorem, *obs. 150.* Tempus Reductionis petendæ non esse coarctandum intra Fatale Decendii, sed spatio Annorum Triginta. Tum verò explicata differentia inter *Arbitrum* & *Arbitratorem*, an Reductioni locus sit adversus utriusque Sententiam dubium nonnihil relinquit Lectorem. Nam & certis Casibus Appellationem à Sententia Arbitri admittit, v. gr. in læsione immodica, *num. 9.* & tamen *num. 10.* Citationis viam in Camera usitatam esse tradit, postea *num. 12. seqq.* si simpliciter sine Stipulatione Pœnæ Compromissum fuerit initum, cessante Provisione hominis obtinere dicit provisionem Legis: Qualem? Resp. *l. penult. Cod. de recept. arbitr.* ita ut per lapsum Decendii homologatio tacita inducatur, hoc est Laudum pro Re Judicata habeatur: Hæc est doctrina Gailii. Blumius *tit. 58.* & Roding *lib. 1. tit. 35.* ea quæ Gailius præcecinit repetunt. Exemplum reformati per Sententiam Cameralem 13. Decembr. Anno 1664. Laudi in causa *Comitum Solmensium* Blumius *Num. 4.* ad Exceptiones in quibus Appellatio valeat retulit, non satis memor *Supplicationum tit. 17.* unde patet per viam Citationis ad videndum se restitui, causam hanc

hanc ad Cameram fuisse deductam. Meminere istius Exempli etiam Lynckerus *tractat. de Gravam. Extrajud. cap. 9. §. 26. in fin.* & *Disputat. de Laudi Vitiis aphorism. 26.* Deckher. ad Tennagel. *de decernend. Process. class. 4. cap. 5.* Alia Exempla recentiora decretarum Citationum ad videndum se restitui leguntur *in Supplicationibus* à Dre. Joh. Frider. Hofmanno, Advoc. & Proc. Cameræ editis *tit. 21. Num. 1. ex Anno 1679.* & *Num. 4. ex Anno 1688.* adde Rulant. *de Commissar. part. 3. lib. 9. cap. 3. num. 8.* Deckherus ad Tennagel. *dict. cap. 5.* Appellationes non solum sed & Reductiones à Sententiis *Arbitrorum Conventionalium* excludere videtur, & locum facere tantum Processui Reductionis adversus Sententias *Arbitratorum.* Ergò si Appellatio omnis interdicta: si Reductio ad arbitrium boni Viri, ut vocant, intra Triginta Annos institui potest: si Læsionis enormissimæ querela eodem spatio durat: si Restitutio in integrum & Nullitatis remedia competunt, dubium esse posset, quid utilitatis habeat doctrina de *lapsu Decendii,* quam & Gailius & plures alii amplectuntur: ita ut rejectâ etiam sententia Gailii de Triginta Annorum Præscriptione Fatale Decendii observandum esse statuant, vide Lyncker. *Disputat. de Laudi Vitiis aphorism. 24.* Nobis, quia hanc materiam *suprà in Commentatione Systematica Sect. I. §. 12. num. 5. pag. 118.* leviter saltem attigimus, visum fuit eandem hic brevibus aphorismis illustrare.

1. Differentia est insignis inter *Arbitrum* & *Arbitratorem* juxta Gail. *lib. 1. observ. 150.* Lauterbach *Colleg. Pract. tit. de Receptis. §. 4.* Struv. *ad ff. exercitat. 8. §. 96.* Arbitratoris Sententiam vi omni Juris destitui, & libere recedere partes ab ea docet Lauterbach. *dict. loc.* Libertas hæc si intelligatur de auctoritate propria, frustranea foret plane ista conventio, & imprudenter aliquis suis rebus consulturus, qui relicta via Juris ordinaria, Arbitratorem eligeret, si inquam propria auctoritate Sententiam Arbitratoris spernere licet. Idcircò, quod dicitur vim non habere Sententiam Arbitratorum: ita est capiendum, ut non eadem sit vis istius Sententiæ, quæ inest Sententiæ Arbitri

Com-

Compromissarii; A qua, cum recedere non liceat, neque per Appellationem, neque per Reductionem, juxta Lauterbach. *Disputat. de Arbitr. Compromissar. §. 39.* Ab illa verò, Arbitratorum liber sit recessus, necesse est, ut id aliter non fieri statuendum sit quam *auctoritate Judicis.*

2. Arbiter Compromissarius dicitur is, qui à Partibus eligitur finiendæ litis gratia, ita ut observato Juris & Processus ordine Sententiam ferat, Lauterbach. *dict. Disputat. de Arbitr. Compromissar. §. 3.* Non immeritò dubitat Titius ad Lauterbach. *observat. 134.* An ejusmodi Compromissa ad abbreviandam litem conducant, quia eadem via, & forte citius coram Judice ordinario lis terminari posset, vid. Deckherri *Consultat. 8. de Judicio Compromissario:* ubi refertur casus reservatæ in Compromisso Appellationis. Si quis brevitati studere velit sincere, licitum foret renunciare omnibus Dilatoriis Exceptionibus & Dilationibus in Judicio. Quam rem commendat tantopere Schilterus *Praxi Jur. Roman. exercitat. 12. §. 2. & 3.* Hæc est, credo, ratio genuina, quod Compromissa strictè sic dicta sint rariora, & magis frequententur Arbitria ex æquo & bono per Arbitratores, Schieds-Freunde / facienda. Qualis inter Partes inita sit Conventio ex tenore Pacti intelligi debet, ut optimè monet Gailius.

3. In quæstione de Appellatione vel Reductione Laudi admittenda discrimen Juris Germanici à Justinianeo agnoscit Schilterus §. 6. *seqq.* Romano Jure à Sententia Arbitri nulla datur Appellatio, quia sibi imputare debet qui compromisit, *l. 27. §. 2. & final. ff. de recept. arbitr. l. 1. Cod. eod.* neque interest qualitercunque aliquis fuerit læsus, Lyncker. *Disputat. de Laudi Vitiis aphorism. 20. seq.* Pœna si fuerit adjecta, hæc stipulatio non est de essentia Compromissi, sed ad firmitatem majorem Sententiæ pertinet, Lauterbach. *tit. de Receptis. §. 39.* Lyncker. *Disputat. de Receptis. §. 29.* adde Schilter. *§. 12.* Qua tamen præstitâ Jure Novellarum licet redire ad ordinarium Judicem & causam ex integro agere, *Novell. 52. cap. 11.* Lauterbach.

bach. *dict. §. 39.* Schilter. *§. 7.* Germánica Jurisprudentia Judiciorum Praxi confirmata admisit etiam à Sententia Arbitri, cumprimis ob læsionem immodicam loco Appellationis *Reductionem*, vide Schilter. *dict. §. 7.* ita ut præsumtio Juris Romani de renunciatione tacita remedii suspensivi omninò cesset, sed potius præsumatur ita compromitti in Laudum, si sit rationi & Justitiæ consentaneum, discretum, Viro bono conveniens. Licet verò Statutaria Jura nonnulla in Imperio ad Jus Romanum redacta difficilius reductionem permittant, vide Schilter. *§. 8.* Cameræ Imperialis Jure tamen reductio obtinet, non quidem vi *Recess. Imper. 1594. §. 65. seq.* quem eo fine allegat Schilter. *§. 8.* agit enim iste locus de Compromissis in Judicium Camerale, de quibus *in Commentatione nostra Sect. I. §. 1.* Sed ex usu sive Praxi, de qua testatur Gailius *lib. 1. obs. 150.* Lynckorus *Disputat. de Laudi Vitiis aphorism. 23.* & *tractat. de Gravam. Extrajud. cap. 9. §. 26.* idem *in Analect.* ad Struv. *tit. de Receptis §. 104.* Si quæras, an præcisè in læsione immodicâ querela sit fundanda? Non est mirum, si quis ex diversis JCtorum traditis hæsitet. Unde & Gailius pro cautela commendat, ut Actor alleget læsionem enormissimam, *dict. obs. 150. num. 10.* Scilicet cautelarum artifices nihil volunt omitti, quod in conflictu opinionum dubium relinquere possit. Sane si vera est sententia Schilteri suprà relata, non opus foret læsione enormissima, sed sufficeret allegari læsionem gravem, Lynckerus *dict. Disputat. de Laudi Vitiis aphorism. 27.* distinguit Sententiam *Arbitri* ab ea, quæ ab *Arbitratore* fuit lata. In illa læsionem enormissimam requirit, adde *Analecta dict. §. 104.* In hac, ob quamlibet læsionem reductionem peti posse concludit, quam Sententiam nos sequimur. Sed cum, ut suprà dictum, *Arbitramenta* sint frequentiora, quam Compromissa strictè sic dicta, si tenor Conventionis Arbitramentum magis quam Compromissum referat, non opus habet Actor ut de læsione immodica sit multum sollicitus, conf. Ulr. Huber. *Prælect. ad ff. tit. de Recept. §. 9.*

4. Circa Fatale Decendii observanda rursus est distinctio inter Laudum Arbitri, & Sententiam Arbitratoris. Arbitratoris

Sententiam reduci posse intra 30. Annos docuit Gailius *lib. 1. obs. 150.* calculum addente Græveo *in Observat. ad hunc locum num. 4.* quem etiam laudat Lynckerus *dict. Disputat. de Laudi Vitiis aphorism. 27.* & hinc differentiam esse ab Appellatione tradit. Lauterbachius verò *tit. de Receptis §. 4.* tantum temporis largitur, quantum Jura Actioni ipsi tribuunt. Vicissim ubi de *Laudo Arbitri* est sermo, Decendium requiri ad effectum Homologationis sive Rei Judicatæ tradit Lyncker. *Disputat. de Laudi Vitiis aphorism. 24.* Lauterbach. *tit. de Recept. §. 39.* Quid autem opus est Decendii lapsu si Appellatio & Reductio non admittitur? Resp. Si Pœna aut Interesse Conventioni est inserta, (vid. Lyncker. *Disputat. de Receptis §. 29. ubi quid veniat nomine interesse explicatur*) licite recedet alteruter à Laudo, dummodo solutioni ejus quod interest sese subjiciat, idque faciendum intra Decendium. Quo præterlapso, non amplius liberum erit recedere, sed ex Re Judicata compelletur ad parendum Sententiæ per Mandata Sine Clausula, Mev. *part. 2. decis. 280.* vide Lyncker. *in Analect. dict. loc. §. 104.* Ulr. Huber. *Prælect. ad ff. tit. de Recept. §. 8.* Voet. *num. 25.* Aliud dicendum, si Sententia Arbitri *Nullitate* laboraret, quod quando fiat expositum legas in sæpe laudata *Disputat.* Lynckeriana *de Laudi Vitiis.*

5. Reductio Laudi vel Arbitramenti peti debet à Judice ordinario. Inter immediatos à Camera Imperiali, vide Tessaur. *decis. 14.* Gail. *lib. 1. obs. 149.* & ibi Græveus. Voet. *ad tit. ff. de Recept. num. 27.* Austrægarum Jurisdictionem excludit Gail. *lib. 1. obs. 1. num. 49.* cujus doctrinam non recipit Lynckerus *Disputat. de Laudi Vitiis aphorism. 25.* præferens sententiam Schubhardi *part. 2. de Austræg. cap. 9. num. 44.* Si Blumii esset aliqua auctoritas, is ad Gailii castra transire se dicit *tit. 58. num. 10.* Potior est ratio, quod Austrægarum cognitio strictissimi sit Juris ultra casus expressos non extendenda, & Judicii Cameralis Praxis, quam exemplo suprà relato Blumius alibi confirmat *tit. 27. num. 184.* De Revisione Laudi Cameralis vel Reductione videndus est textus *Recess. Imper. 1594. §. 65. seq.*

6. Ho-

6. Homologatio Laudi dicitur fieri fi intra Decendium non fuerit contradictio facta, fcil. ad effectum Rei Judicatæ. Ergò fi contradixerit alteruter, pœnæ fe reddet obnoxium, vide *fuprà aphorifm. 4.* Quid fi de pœna vel intereffe partes fibi non profpexerint? Nihilominùs Laudi Compromiffarii vis conftabit, ad cujus fubftantiam pœnam non requiri fuprà dictum fuit *aphorifm. 3.* adde Mev. *part. 2. decif. 280. num. 4.* Cautelam Mynfing *centur. 3. obf. 14.* & Gailii *lib. 1. obf. 150. num. 14.* ut maneat ratum Laudum vel ex toto vel ex parte licet alteruter pœnam folvere fit paratus, commendat etiam Lynckerus *de Gravam. Extrajud. cap. 9. §. 26. num. 4.* & *Difputat. de Laudi Vitiis aphorifm. 76.* Sed fatis de hac materia pro inftituti ratione, redeo ad Obfervationes Magenhorftianas.

XXXIV. Hac Obfervatione forte innixi Procuratores ita agere folent, ut Tutorium Camerale non fimul producant, fed generaliter allegent: Rectius fieret, fi fimul Copia apponeretur, ne Referenti relinquatur follicitudo in Lectoria de facto inquirendi. *Obf. XXXIV.* De Tutorio Camerali producendo.

XXXV. Traditur hic regula ex Gail. *lib. 1. obf. 80. num. 6.* & *lib. 1. de Pac. Publ. cap. 15. num. 14.* quando Manus & Sigilla in Contumaciam pro recognitis acceptanda, quando probanda eorum veritas. Pofterius locum habet fi Reus in Judicio præfens nondum fuit. Nam licet in Contumaciam Judex procedere poffit, non tamen poteft Contumacia eum habere effectum, ut fine Probatione fufficienti Reus condemnetur. Probatio autem hic aliter fieri nequit, quam per Comparationem aut per Teftes. Fallax Remedium eft Comparatio. De Recognitione adde Deckher. ad Koch. *part. 3. tit. 11. num. 6.* *Obf. XXXV.* De acceptatione Manus & Sigillorum pro recognitis, & Comparatione Literarum.

XXXVI. Exemplum hic refertur tale: Alimenta fuiffe adjudicata *Meretrici* (forte *Stupratæ*, nam non omnis ftuprata eft meretrix) & filio ex ea fufcepto, Proceffus Appellationis decretos fed Inhibitionem denegatam. Peregrinum hoc videbatur noftro Obfervatori, quia Sententia qua decernuntur Alimenta effet inappellabilis. Imò verò appellabilis eft etiam quoad effectum fufpenfivum, fi immodica forent Alimenta & Gravamen perpetuum. *Obf. XXXVI.* De Alimentis Stupratæ adjudicatis, & Appellatione admiffa. Ubi varia notabilia de Alimentis decer-

nendis & Cautione præstanda.

tuum. Quo casu tamen Judex superior vi officii provisionem decernet. Vel si ad Alimenta præstanda condemnaretur is, qui se non teneri probabiliter ostendit, vid. *Relat. Cam.* à Thulemario *collect. part. 2. vot. 6. num. 13.* Addit Observator ex *Recess. Deputat. 1600. §. 146.* Revisionis Remedium adversus Sententiam Cameralem, qua Alimenta decernuntur locum non habere. Sed dictus textus tantum effectum suspensivum sustulit, non verò Revisionem. Ergò sicut prævaluit semper Sententia, quod Appellatio locum habeat à Sententia Alimentorum, ita & Revisio non deneganda erit, si nihil aliud impediat. De effectu suspensivo est alia inspectio. Quid si victor in causa Alimentorum Cautionem præstare nequeat: Quid si excessus in quanto adjudicato probetur: Quid si damnum irreparabile allegetur: Equidem de *Damno* facilis est resolutio, cum id ex arbitrio condemnati dependere non possit, neque huc trahendum argumentum à *Caussis Religionis*, in quibus effectus suspensivus relictus est pendente Revisione per *Recess. Imper. 1654. §. 124.* Quia ista Lex ultra casum expressum extendi non debet, ceu exceptio à regula, vid. *Capitulat. Caroli VI. artic. 17.* De *Excessu* si probatus fuerit, officium erit Judicis, Sententiam Alimentorum moderari, est enim ex eorum genere, quæ arbitrio Judicis semper subjacent, cum provisio à Judice rursus pro re nata tolli queat. De *Cautione* notandum, quod ad effectum Restitutionis obtinendæ requiratur, si in Revisorio Sententiam Cameralem reformari contingat. Atqui Alimenta sua natura Restitutioni obnoxia non sunt. Ergò nec opus est Cautione, vid. Lyncker. *de Gravam. Extrajud. cap. 9. part. 2. §. 13.* ubi docet, quod in causis, in quibus per *Recessum Deputationis 1600.* effectus suspensivus est sublatus, pars victrix ad Executionem obtinendam à Cautione sit immunis, quia quæ speciali ratione introducta sunt, per generalem Constitutionem non tollantur. De Alimentorum Causis & Executione Sententiæ notabilis est locus apud Stammium (fuit quondam Imperialis Cameræ Assessor) *tractat. de Servitut. Personal. lib. 1. tit. 4. à num. 16. usque 22.* ubi *num. 21.* exemplum *oblatæ* à Victore *Cautionis Juratoriæ*

toriæ & acceptatæ per Sententiam refert. Non mirum itaque fi Revifio petita ad effectum fufpenfivum non acceptetur in Camera, fed Executio Sententiæ latæ demandetur.

XXXVII. Correctionem meruit hæc Obfervatio à Deckherro, eft enim error infignis, quod contra Legatum Pontificis Romani decernat Camera Mandatum Avocatorium. Contra Partem verò decerni ejusmodi Mandata Pœnalia nihil eft novi, & præter exempla à Deckherro hic recenfita, & *in Sententiis ex Anno 1671. Num. 377.* & *Anno 1676. Num. 818.* alia frequentiffimè occurrunt, quæ referre opus non eft.

Obf. XXXVII. Adverfus Legatum Pontificis Camera non decernit Proceffus.

XXXVIII. Exiit Foro *Ordo Præfixarum* ait Deckherrus; exeat igitur ex numero hæc Obfervatio.

Obf. XXXVIII. Abolitus Ordo Præfixarum.

XXXIX. Recte docet Gailius *lib. 1. obf. 69.* ait Obfervator, quod Tertius interveniens intereffe fuum docere debeat: Quafi verò hæc doctrina opus haberet Obfervatione fingulari. Quis enim adeo eft imperitus, ut Interventionem fine caufa probata repulfam non laturam effe, fibi imaginetur?

Obf. XXXIX. De Tertio interveniente & docendo fuo intereffe.

XL. Inutilis eft Obfervatio, cum Dies certus in Citationibus non præfigatur, fed Trigefimus vel Sexagefimus, cum addita claufula, fi ifte non fuerit Juridicus, ut compareat Citatus in proximo Juridico.

Obfervat. XL. Dies certus in Citationibus non præfigitur.

XLI. De vocabulis hic agitur: *Executorialium*, & *Mandati de Exequendo.* Leve effe monitum indicat Deckherrus, & fufficere Mandata de Exequendo dirigi ad Directores Circuli, vel ad Judicem ordinarium. Executorialia verò Mandata contra Partem.

Obferv. XLI. De diverfitate Executorialium & Mandati de Exequendo.

XLII. Tractatur quæftio, an Citatio ex Lege Diffamari locum habeat, fi Diffamatio fuerit facta non de Jure Diffamantium, fed in præjudicium Tertii. Denegandam fuiffe petitam Citationem in cafu propofito, indoles Remedii fatis docet. Licet enim inter Remedia Injuriarum referatur à Schiltero *Exercitat. ad ff. 49. §. 32.* Tamen dicto cafu inculpatus erat Nobilis immediatus ab homine privato de verbis injuriofis contra perfonam alicujus Principis prolatis, ubi Cameræ Jurisdictio fundata effe non poterat, quia contra Nobilem non erat Actio aliqua com-

Obferv. XLII. De Citatione ex Lege Diffamari fi non agatur de Diffamantium, fed Tertii præjudicio.

parata Diffamanti ad quam proponendam effet provocandus. In Caufis Injuriarum verò Remedium hoc fapit naturam Actionis principalis. Ergò in Foro Domicilii conveniendus erat Diffamator.

Obferv. XLIII. De Procuratore pro conforte conftituto.

XLIII. Tritum eft neminem poffe pro alio Conforte Procuratorem conftituere.

Obferv. XLIV. De Moneta in Cancellaria Camerali folvenda & Salario Affefforum. Ubi de reductione der Cammer-Gülden und Reichsthalern.

XLIV. Suprà *Obfervat. XI.* agebatur in genere de Moneta Imperiali in Solutionibus obfervanda, hic in fpecie de Moneta folvenda in Cancellaria Camerali. Sed ceffat omnis hæc Obfervatio hodie poftquam Solutiones iftæ ad communem ufum Pecuniæ der Reichsthaler zu 90. Kreutzer fuit redacta, & *in Noviffimo Receffu Vifitat. Memorial. Cancellar.* §. *26.* Taxæ certa regula fuit conftituta. Prout etiam Salarium Affefforum, quod per *Receff. Imper. 1654.* §. *11.* eft Mille Imperialium, computatur juxta *dict. Receff. Vifitat. Memorial.* den Pfennigmeifter betreffend §. *5.* ad Imperiales in fpecie, hoc eft, jeden Reichsthaler zu 2. fl. ut adeo valore cujuscunque Monetæ, etiam peregrinæ, certum quantum proportionatum ad Monetam ufualem der Reichsthaler / vel current zu 90. Kreutzer / vel in fpecie zu 2. fl. und der Gulden zu 60. Kreutzer redacto, nullo amplius opus fit labore Reductionis, quem habet *Tabella* in Roding. locuplet. *Mantiff. XII. pag. 946.* Hoc tantum obfervandum, quod Floreni Cameralis valor adhuc retineatur zu 4. Kopffftück five 80. Kreutzer / in Mulctis Straf der Ordnung / und nach Ermäßigung. [8. Kopffftück / vid. Roding. *lib. 1. tit. 7.* §. *20.* & *lib. 3. tit. 37.* §. *2.*]

Obferv. XLV. A quo Judice petenda Commiffio ad perpetuam memoriam. Ubi de Commiffione ad vocandum Teftem.

XLV. Commiffionem ad perpetuam memoriam peti à Judice, cujus futura eft litis decifio, in vulgus notum eft. Auctor Obfervationum hic refert Exemplum decretæ Commiffionis à Camera, ubi à Judice ordinario erat denegata. Animadvertit Deckherrus, quod haud dubie vel præcefferint Promotoriales, vel evidenter probata fuerit Juftitiæ Denegatio. Pofteriori cafu Citationem fuper denegata Juftitia adverfus Magiftratum, & ad Teftimonium juratum reddendo, vel ad videndum fe incidiffe in Pœnas Juris, contra Teftes, Praxi Cameræ decerni. Difcerni enim debe-

debere *Commissionem ad Examen Testium in perpetuam memoriam à petitione Commissionis specialis ad vocandum & examinandum Testem.* Illam pertinere ad Judicem futuræ litis, hanc ad Magistratum Ordinarium cujusque Testis.

XLVI. Agitur hic de Pœna Conatus in causis fractæ Pacis. Abunde satis fit Lectori à Deckherro *in Vindic. tit. 29. num. 35. seqq.*

Observ. XLVI. De Pœna Conatus in causa fractæ Pacis.

XLVII. Vulgaria sunt, ait Deckherrus, quæ de Remissione ad Judicium hic adferuntur, vid. Schwanman. *obs. 60. num. 4.* Ego addo, esse etiam falsa; imo oportet Supplicam eandem, cui Decretum *judicialiter* inscriptum, cum Adjunctis in Judicio producere, nam (1.) non licet supplicare extrajudicialiter Processu pendente, quotiescunque ergo Supplica talis exhibetur, Contenta in Senatu ponderantur & pro rei exigentia rejicitur Petitum, vel ad Judicium remittitur. Mutationem Supplicæ Procurator haud dubie Mulcta graviore luet. (2.) Decretum Supplicæ inscriptum in Recessu allegandum est & Recognitio ab adversario Procuratore postulanda, quo ipso eadem & non alia Supplica producenda est. Quod additur in Observatione de Supplica pro Appellationis Processibus *judicialiter* remissa, cujus exempli non meminerat Deckherrus, id nostro tempore aliquoties factum scimus, sed nonnisi in causis jam tum introductis, quando ob novum incidens, vel in Executione ab Excessu Appellatio interponitur. Alius enim in causis novis non foret dabilis casus.

Obs. XLVII. Quando Supplicans remittatur judicialiter: ubi de Appellatione ab Excessu Executionis.

XLVIII. De Compulsorialibus ulterioribus satis dictum *in Commentatione nostra Sect. I. §. 13. num. 16.* hic nihil addendum, neque in Observatione est quidquam singulare.

Obs. XLVIII. De Compulsorialibus ulterioribus, remissivè.

XLIX. De Salvo Conductu etiam dictum *in Commentatione Sect. I. §. 12. num. 7.* Observator hoc loco nihil habet quam bina Exempla, unum decreti, alterum denegati Salvi Conductus ex Anno 1595. sed sine circumstantiis sufficientibus. Addendus *nostræ Commentat. dict. loc.* Deckher. *in Vindic. tit. 29. num. 104.*

Observ. XLIX. De Salvo Conductu, remissivè.

L. Explicat hic Observator sensum Clausulæ Procuratoribus familiaris: ***Extra Protestationem:*** Non est operæ pretium rebus tritissimis immorari.

Observat. L. De Clausula: Extra Protestationem.

LI. Re-

Observat. LI. De Probatione interpositæ Appellationis viva voce, per Testes.

LI. Refertur hic casus rarus, forte nunquam alias extiturus, quod Probatio Actus Appellationis viva voce interpositæ per Testes fuerit admissa, contra Protocollum Judicii prioris Instantiæ Salisburgensis, in quo notatum erat nullam fuisse interpositam Appellationem. Sed tantum ad effectum *Citationis* obtinendæ, hoc est sine Inhibitione.

Observat. LII. De Cautione Procuratorum reiteranda.

LII. Monet Deckherrus contra Observatorem, quod non sufficiat Relatio ad Cautionem semel præstitam, si nova causa introducatur, sed cavendum esse toties, quoties comparet Procurator nomine ejusdem *Rei*. Nam *Actor* paratus esse debet, neque admittitur Cautio sub periculo vel Desertionis in Appellationibus, vel Circumductionis in Causis Citationum vel Mandatorum, vid. *Decret. General. 13. Decembr. 1659. §. 2.* Si contingeret casus ut idem Procurator eadem Audientia in pluribus causis ejusdem Rei nomine compareret, Cautionem quidem erit interpositurus de mandato producendo in singulis causis, sed prout hodie Ordo Audientiarum est comparatus, omnes has Cautiones uno saltem tactu Sceptri Judicialis esset præstiturus. Cæterum quid observandum sit, si Procurator Copiam Signatam Mandati Generalis in alia causa producere velit, docet *Recess. Visitat. Noviss. Memorial. Advocat. & Procurator. in Taxa Labor. num. 2.*

Observ. LIII. De Reconventione coram Austrægis, remissivè.

LIII. Cum Observationi huic de Reconventione coram Austrægis ineruditæ nec veræ funus ductum fuerit à Deckherro *in Vindic. tit. 27. num. 143. seqq. pag. 262. usque 266.* uti ipse ait in Nota Observationi subjecta, nolo ego sepultam resuscitare.

Observat. LIV. De Immissione ex primo Decreto quando adhuc observetur.

LIV. Et hæc Observatio de Immissione in Bona ex primo Decreto ob Contumaciam à Foro exiit, monente Deckherro, nisi in Processu contra Tutores contumaces, vel in Nunciatione Novi Operis, Damni Infecti & similibus.

Observat. LV. De Formula petendi Mandatum arctius, & ejus usu.

LV. Ad Formulas Procuratoribus Solennes pertinet, quod in Causis Mandatorum in principio petatur Proclama, deinde post Sex Juridicas, Mandatum arctius cum Declaratione Pœnæ; ita enim corrigendus est Auctor. Dico ad Formulas Procuratoribus Solennes, nam rarissimè Judex ad Mandatum arctius & Declara-

clarationem Pœnæ defcendit, uti *fuprà in Commentatione* [*Sect. I. §. 6. num. 5. feqq. pag. 40.* & *Sect. II. §. 2. num. 22. pag. 186. feq.*] explicavimus, fed Mandatum de Exequendo decernitur. Manet tamen Formula Petitionis, quia Judici integrum eft nihilominùs pro re nata alterutrum decernere.

Obferv. LVI. De Appellatione à primo Decreto Immiffionis.

LVI. A primo Decreto Immiffionis appellari non poffe tradit Deckherrus, contra Auctorem Obfervationum, qui faltem Inhibitionem denegat: Exceptiones habet Blumius *tit. 46. num. 67.* quas niti rationibus fpecialibus, non verò primi Decreti vi admodum debili monet Deckherrus, qui tamen *fuas Vindicias five Notas* ad Blumium eoufque non abfolvit, vel, ut fertur, ex aliqua animi commotione concremavit: adde *fuprà dicta Sect. I. §. 14. num. 22.* ad hunc locum Blumii.

Obferv. LVII. De tractatione caufæ in Ordine Novarum. Ubi de Literis Promotorialibus Cæfareis.

LVII. Hæc Obfervatio repetitur à Blumio *tit. 25. num. 26.* nos utilitatem ejus nullam effe oftendimus *in Commentatione Sect. I. §. 1. num. 2.* cui jam addo Menckenium JCtum Saxonicum celeberrimum *in Controverf. Jur. difputat. 2. Jur. Publ. thef. 12.* Literas Promotoriales Imperatorem Auguftiffimum ad Camerale Judicium dare poffe & fæpe ad inftantiam Partium concedere, nemo eft Rerum Cameralium peritus, qui neget vel ignoret. Sed tamen iftarum Literarum effectus non eft Caufarum Avocatio, unicè Juftitiæ Promotio. Neque à Judicio Camerali negligi fimiles Literas reverentia debita patitur. Licet non ei qui Literas petit & obtinet magis exhibeatur favor, quam caufa alias patitur in meritis. Unde & Auguftiffimus Imperator parcius hasce Literas concedere folet, fatis gnarus Affeffores pro eo quo funt numero, ad tantam Caufarum molem minime fufficienti, officium fuum facere pro virili.

Obferv. LVIII. De Appellatione ab Exceffu Executionis quomodo procedat Judex Cameralis.

LVIII. Satis clarè Deckherrus monet: Appellationem ab Executione Sententiæ, quæ in Rem Judicatam tranfiit, non admitti, fed ab Exceffu Executionis. Addendum eft, quod eo cafu plerumque pro Informatione Judici à quo refcribatur. Nifi deinde Exceffus clarè doceatur, Appellationis Proceffus non decernentur. Commodum eft hic obfervare, quod ab Exe-

cutoribus Cameralium Sententiarum Subdelegatis (Executores ipsi sunt Directores Circuli) propter Excessus Executionis frequenter ad Cameram Appellationes interponantur quidem, rarissimè verò recipiantur, sed prævia Informatione, & Causæ Cognitione quid Executoribus agendum, quomodo Gravamen, si quod esse doceretur, sit tollendum, per Decretum significetur. Interdum *judicialiter* Supplica pro Appellationis Processibus remittatur, ut Modus Executionis per Sententiam ad tramitem deducatur. Novos Processus tali casu decernere insignem pareret confusionem & Rerum decisarum recoctionem.

Observat. LIX. De Prorogationum Petitione & abusu coërcendo. Ubi de Culpa Procuratoris & Sententiis in Contumaciam.

LIX. Quæ in hac Observatione allegantur, sed incertè, *Decreta Generalia de Prorogationibus* legitimè petendis, credo esse *ex Anno 1579. & 1580.* adde *Recess. Visitat. Noviss. §. 52.* Nihilominùs abusui remedium sufficiens adhiberi vix potest, donec aucto aliquando Assessorum numero agenda die Sabbathi juxta *dict. Recess. Visitat. §. 51. 53. & 76.* accuratius ad usum perducantur. Alius est abusus non sine Mulcta dimittendus, si Procurator post præterlapsum Terminum petat Restitutionem in integrum sine causa justa probata, ex Clausula generali, & cum ea novum Terminum agendi. Credunt Principales moram vel negligentiam Procuratorum sibi non fore damno, vel posse culpam rejici in Procuratorem impune. Informari deberet unusquisque ex Gailio *lib. 1. observ. 45.* Accidit equidem ut Sententia in contumaciam non agentis ferenda suspendatur, vel Scriptum post effluxum tempus agendi productum sine rejectione admittatur, ne pars succumbens arripiat occasionem petendi Restitutionem in integrum adversus Sententiam, existimans faciliorem sibi fore viam ad Contumaciam in non agendo purgandam, quam si in *Novis* Restitutionem fundare necessum habeat juxta *Decret. General. Anno 1669. & 1671.*

Observat. LX. Protractio Litis per petitionem Dilationis in Termino Paritionis.

LX. Hæc Protractio, quam refert Observator, valde solennis est. Licet enim *in Recess. Imper. 1654.* prohibeatur in Termino Paritionis docendæ Dilationem petere *§. 76.* Fit tamen hoc sæpissimè, non sane ex Stylo, sed contra Legem, unde & Mul-

& Mulcta sequitur vel Paritoria Sententia, quam *simplicem* vocant; cujus tamen, si postea Exceptiones producantur, effectus est nullus. Et ita Leges bonæ per pravas Consuetudines indirectè convelluntur. [Fieri tamen potest, ut Sententia talis simplex vim habeat Definitivæ, per condemnationem in Pœnam Mandato insertam; cujus memorabile exemplum refert B. Auctor. *part. 4. Observat. Forens. 305.*] Si non comparuerit Citatus in Termino, uti suadet Observator, nullum gravius est periculum quam Proclamatis uno Floreno redimendi. Et tum intra Sex Juridicas Exceptiones comparebunt. Nollem ego Auctor esse Procuratori, ut Exceptiones sibi transmissas, vel aliud Scriptum, reticeret, & Productionem studiosè protraheret. Brevitas harum Annotationum & Instituti ratio non fert, ut singulos abusus & protrahendi modos, qui observantur quotidie, recenseam. Illud plane intolerabile, quod in Causis Mandatorum Sine Clausula, ubi Terminus Paritionis est 30. Dierum. Prorogatio Termini petatur quandoque ad 3. Menses & ultra. Gravior deberet constitui Pœna Contumaciæ, major effectus Paritoriæ simplicis, difficilior ad Restitutionem adversus Contumaciam via.

Ubi de Paritoria simplici, & de Mora in producendis Scriptis.

Decretum erat contra Principem Mandatum Cassatorium, Inhibitorium, de non amplius turbando neque gravando contra Conventiones & Statum Immedietatis, edendo Pacto communi, non offendendo, ut & de relaxandis Captivis *Sine*, de restituendis verò extortis Reversalibus, Mulctis, Expensis & Damnis causatis *Cum Clausula*. Rubrica Processus denotat varia Gravamina Querelæ fecisse locum, mixtamque esse cum Possessorio causam proprietatis. Facta Reproductione Reus Exceptiones Fori Declinatorias opposuit, allegans suam Possessionem immemorialem in Exercitio Jurium Territorii, adeoque facta non esse ad Mandatum Sine Clausula qualificata, sed ad Austrægas remittendum esse Actorem. Cum Acta ad Sententiam Definitivam instructa non esse satis, deprehenderetur, venit in quæstionem, an Reo Responsio specialior ad Narrata Supplicæ esset injungenda, suspensa interim quæstione Fori. Ratio dubitandi: quod Fori Exceptione non remota

De Exceptionibus Fori Austrægalis contra Mandatum Sine Clausula, & quatenus suspensa decisione Fori, Reo possit injungi Responsio in causa principali.

mota Judex in causa principali decernere aliquid non posset. Impediebat verò hanc quoque decisionem, quod licet ad decernendum Mandatum extrajudicialiter sufficientis adfuissent & verosimiles Probationes, ad Sententiam tamen viderentur non sufficientes neque essent recognitæ. Sed considerata hujus Processus natura obtinuit opinio affirmativa, tum quod non omnia Mandata Sine Clausula ad Interdictum Possessionis respicere deberent, sed mixtam habere possint Proprietatis Causam, proinde non sufficeret negari per Reum Qualitatem Facti. Sic enim omnes Rei negando Facti Qualitatem effugere possent Processum Mandatorum Sine Clausula. Tum etiam quod Actor esset debilior, & Officiales Rei non desinerent ei perpetuo insultare: Ex principalis causæ tractatione & responsione speciali ad Narrata constiturum de facti, non negati à Reo, qualitate, & de Possessionis rectitudine. Sæpius enim quæstio Fori à causæ principalis meritis dependet. Itaque suspensa etiam decisione Exceptionis Fori Declinatoriæ Reus jussus ad Narrata specialiter respondere, Adjunctaque recognoscere vel diffiteri. Addita admonitione ne per facta violenta causa magis vulneraretur.

Observat. LXI. Petita Supplicantium nimis laxa quomodo restringantur.

LXI. Utilis est hæc Observatio, ne nimium petant Supplicantes, in Causis Mandatorum, alias sequetur Decretum eingezogener und förmlicher zu suppliciren. Et tamen frequentissime ea in re peccatur. Et gratulari sibi debent Supplicantes si absque prævio Decreto suprà dicto Senatus statim decernat decernenda übriges Begehren aber abgeschlagen. In Causis Pignorationum si Narrata bene sint fundata & Actionis requisita, recte haud dubie petitur Mandatum in gemeiner beständiger Form / sine laxiori explicatione Petiti.

Observ. LXII. De Prorogatione Fatalium quomodo fieri debeat, quando & quousque obtineri. Abusus varii notantur.

LXII. Præstat hic observare Monita Deckherri quam Auctoris. Refert enim *Stylum* Judicii constantem: Prorogatio Fatalium *judicialiter* petita ex causa non frivola pro concessa habetur. Nunquam petitur Prorogatio Fatalium (sermo est de *Fatali Reproductionis*) extrajudicialiter si Processus fuerint decreti sive Appellationis sive Mandati. Ante decretos

tos Proceſſus Appellationum ſolent Procuratores ſæpenumero Prorogationem Fatalium petere, utique ſuperfluè, cum poſt exhibitam Supplicam intra Quadrimeſtre absque coarctatione tamen, Appellans egerit ea quæ ſibi agenda fuere, uſque ad tempus inſinuatorum Proceſſuum. Et inſignem abuſum committi per infinitam quaſi Prorogationis Petitionem ſæpius à nobis fuit monitum. Cum & eo delabantur Supplicantes, ut exiſtiment, ſi ob quamcunque, ſuæ ſæpe commoditatis gratia, factam Petitionem ad proroganda Fatalia, Supplicam in Cancellaria exhibuerint, in Senatum forte non deferendam, ut eo ipſo Fatalium Prorogatio pro conceſſa haberi debeat. Verus & legitimus Modus Prorogationis eſt, ſi ob cauſas graves probatas Supplica pro Proceſſibus intra Quadrimeſtre exhiberi non poſſit, cum debitis Adjunctis. Tum verò ob periculum Inſinuationis & reditus Nuncii. Cæteras Prorogationes omnes ad abuſum referre tuto licebit: adde *Obſervat. XXI. XCV. XCVI. XCVII.*

LXIII. Quæſtio eſt, ſi quis Spoliatum ſe dicit, Principemque ſuper Auſtrægis juxta *Ord. Cam. part. 2. tit. 8.* requirat: Hic verò negans ſe ſpoliaſſe, requiſitionem ad formam *tit. 4.* expectet, an cauſa per viam conſuetam *Citationis ob denegatam Juſtitiam* ad Cameram deduci queat? Exemplum adducit Auctor Obſervationum pro Affirmativa. Quod repetiit Schwanman. *obſ. 173.* Deckherrus putat *Vindic. tit. 27. num. 194.* ſaltim eatenus cauſam ad Cameram receptum iri ut ſuper modo Auſtrægarum cognoſcatur. In *Releſtion. Vindic. ad dict. num. 194.* videtur inclinare ad ſententiam, quæ & nobis videtur ſequenda, fundatam fore Juriſdictionem Cameræ etiam in cauſa principali Spolii. *Obſerv. LXIII.* Quomodo in cauſa ſimplicis Spolii, ſed contradicti, poſt Requiſitionem ſuper Auſtrægis, Juriſdictio Cameræ fundari queat.

LXIV. Agitur hic de Inſinuatione Legum publicarum Imperii Cameræ facienda per Imperii Archi-Cancellarium. Adhibendus hic eſt Deckherrus *in Vindic. tit. 2. num. 9.* ubi plenius & diſtinctius res expoſita: adde Roding. *lib. 1. tit. 1. §. 8. 9. 10.* *Obſerv. LXIV.* De Inſinuatione Legum publicarum Cameræ facienda.

LXV. Exponit Auctor Exemplum aliquod denegatæ in Camera Citationis, in Cauſa Feudali inter duos Vaſallos, cum tamen Dominus Feudi requiſitus pro conſtituendo Judicio Feudali *Obſerv. LXV.* De Juriſdictione Cameræ in

 Acto-

Cauſis Feudalibus inter duos Vaſallos fundanda. Si Dominus Feudi nolit judicare.

Actorem ad Cameram remiſiſſet. Ratio additur, quia non verſabatur Domini cauſa ſed Vaſalli, qui beneficio primæ Inſtantiæ privandus non erat. Optima hic eſt admonitio Deckherri, quod Actor in Camera petitum direxerit ſimpliciter *ad videndum ſibi adjudicari Feudum*, cum debuiſſet ſuper denegata Juſtitia cauſam ad Cameram deferre, quo facto haud dubie Proceſſus fore decernendos: Additur ratio *ex Vindic. tit. 27. num. 183.* quod Cauſæ Feudales ad Auſtrægarum Judicium non pertineant, ubi vide plura.

Obſerv. LXVI. De Actione Fidejuſſoris adverſus Fidejuſſorem ulteriorem.

LXVI. Quæritur hic an Fidejuſſor, à Creditore conventus, contra Fidejuſſorem ulteriorem agere poſſit cum effectu. Negat Deckherrus per *l. 27. §. 4. ff. de Fidejuſſor.* ubi monet deceptos fuiſſe Obſervatione Magenhorſtiana Advocatos. Conſulatur Schilterus *Exercitat. ad ff. 48. §. 28.* Finckelthauſ. *obſervat. 107.* Lauterbach. *Diſputat. de Fidejuſſor. indemnitat. cap. 8. §. 37. ſeqq.* Lyncker. *deciſ. 215.*

Obſ. LXVII. De Legitimatione Procuratorum ante Submiſſionem.

LXVII. Mirum tot Exempla Mulctarum, cautos non reddere Procuratores. Alias non magni momenti eſt Obſervatio, de Legitimatione ante Submiſſionem neceſſaria.

Obſ. LXVIII. De Pauperibus, remiſſivè.

LXVIII. Continet Obſervatio hæc trita & vulgatiſſima de Pauperibus ex Lege Camerali petenda, & Gail. *lib. 1. obſ. 31. num. 7.* & *obſ. 142.* quibus nolo immorari.

Obſerv. LXIX. Rationes denegatorum Proceſſuum male divinantur quandoque Supplicantes. Exemplo id demonſtratur.

LXIX. Sententia, quæ hic refertur, haud dubie nullum continebat Gravamen, quia admittebat Tutores Liberorum ad adeundam Paternam Hæreditatem cum beneficio Inventarii, ſalvo Jure Viduæ. Adeoque Proceſſus Appellationis denegati. Reliquæ Rationes, quas divinari voluit Obſervator, ſunt infirmæ: Nam nec ſolum in mora periculum, neque Interdictum Quorum Bonorum, quod eſt adipiſcendæ Poſſeſſionis, impedit Appellationis Proceſſus. Non illud, quia, ut conſtet verum eſſe periculum, opus foret Cauſæ Cognitione, neque ſane id ex Appellantis Narratis conſtare poteſt. Non hoc, quia alias ſequeretur omnes Sententias in Cauſis Poſſeſſoriis Appellationem reſpuere, quam tamen in *Ordinario Poſſeſſorio* Jus Camerale admittit haud dubie, & Praxis notiſſima etiam ipſi Blumio *tit. 46. num. 55.* cui jungendus

dus Locupletator Rodingii *lib. 1. tit. 31. §. 11. seqq.* Frustra igitur allegatur hæc Observatio à Schwanman. *obs. 175. Except. 55. pag. 280.* Ita verò fieri solet ut Procuratores rationes denegatorum Processuum divinare studeant, quandoque bono cum judicio, sæpius erroneo, quod fit plerumque, si sufficere putent Formalia recte sese habere. Imo nisi Judex Gravaminum *gravitatem* videat, (de *Veritate* nulla est indagatio, sed periculum Appellantis in progressu) Processus denegari præstat quam litem serere, ad quas finiendas Judicium est constitutum.

LXX. Nulla est utilitas hujus Observationis post *Decreta Generalia* de Forma Restitutionis in integrum petendæ *Anno 1669. & 1671.* lata: [huc pertinent quæ tradit B. Auctor. *part. 3. Observat. Forens. 254.* & *part. 4. Observat. Forens. 334. 335. & 355.*] & quæ de Mandato Generali tradit Mynsing. *centur. 1. observ. 26.* Gail. *lib. 1. obs. 143.* per Formulam Mandati Generalis hodie usitatam, quæ reperitur *in Conc. Ord. Cam. part. 3. post tit. 14.* satis ad Praxin sunt deducta.

Observ. LXX. De Solennibus Restitutionis in integrum remissivè. Ubi de Mandato Generali & Speciali.

LXXI. Periculum Desertionis, si Appellans attentaverit, Gailius *lib. 1. obs. 148.* satis declaravit. Sed quæstio ab Auctore proposita: Si uterque Appellans & Appellatus attentaverint, an compensentur utrinque facta sine periculo causæ? non resolvitur, quia erat, ut ipse ait, indaginis altioris. Poterat Deckherrus, sed etiam nonnisi quæstiones proponit. Resolutionem petesis ex Mevii *Decisionibus*: Non attentat, qui naturali libertate uti pergit, vel qui Possessionem continuat, *part. 2. decis. 58. num. 7. part. 5. decis. 101. & 306. num. 5.* & *part. 7. decis. 156. seq.* Attentatum non est quod fit auctoritate Juris, *part. 2. decis. 39. num. 4.* neque id quod est extra litem super qua Appellatio interposita, licet rem eandem concernat, *part. 2. decis. 255.* & *part. 8. decis. 258.* Judex à quo citra Attentatum exequitur quod controversum non est neque in Appellationem deductum, *part. 8. decis. 400.* adde *part. 4. decis. 310.* & *part. 7. decis. 225.* Quid ergò dicendum de Compensatione mutua, si utriusque sit Attentatum verum? Si Attentanti alter resistit in continenti, hic certe excusabitur, & ille peri-

Observ. LXXI. De Attentatis Appellantis & Desertione. Ubi de Compensatione Attentatorum, & quomodo Judex procedat.

periculum experietur. Si diverʃa ʃunt Attentata, uterque feciʃʃe cenʃetur haud dubie in contemtum Judicis ʃuperioris, qui, ʃi cauʃa principalis eʃt inʃtructa, eam deciʃione finiet, ʃimulque acceʃʃorium articulum Attentatorum, ʃi inʃtructa non foret cauʃa principalis, providebit Judex pro re nata, ut quies conʃervetur uʃque ad deciʃionem. Compenʃationem inter Partes non admittendam puto, quia Attentatorum Cauʃa non pertinet tantoperè ad Partium Jura, quam ad vindicandum Judicis contemtum.

Obʃ. LXXII. De ʃubʃtituendis Teʃtibus in locum Demortuorum.

LXXII. Vulgaria ʃunt quæ de ʃubʃtituendis in locum demortuorum Teʃtium aliis ad perpetuam memoriam, & modo ʃupplicandi adferuntur.

Obʃ. LXXIII. Vitia Notariorum in Inʃtrumentis Appellationis conficiendis, ubi de Notariis Immatriculatis. Item de Appellatione decreta *Periculo Partis* & ceʃʃante tunc Inhibitione.

LXXIII. Enarrantur hic vitia Inʃtrumentorum Appellationis, ob quæ nonniʃi *periculo Partis* Appellationes decernuntur. Recte monet Deckherrus ʃi plane ʃuʃpectum ʃit Inʃtrumentum, denegandos potius fore Proceʃʃus. [conf. *ʃuprà Sect. II. §. 2. num. 14. pag. 182.*] Oʃcitantiam, nequitiam, ʃtupiditatem Notariorum quorundam ʃæpiʃʃime experimur. Hinc bono conʃilio in Dicaʃteriis Principum & Statuum nonniʃi Notarii in Camera Imperiali, prævio Examine immatriculati, admittuntur. Quod additur de *Inhibitione* non decernenda, ʃi Appellatio admittitur *periculo Partis:* Rationem habet, quod Judici à quo non inhibeatur niʃi cauʃa à Judice ʃuperiore plene fuerit recepta; atqui *periculo Partis*, non habet vim plenariæ receptionis ʃed admodum conditionalis: Additur hæc clauʃula periculo Partis, ubicunque in Formalibus defectus aliquis animadvertitur, quem tamen Appellans in continenti ʃupplere non poteʃt, & tamen Proceʃʃus efflagitat.

Obʃ. LXXIV. De Pœna temerè Litigantium.

LXXIV. Rara ʃunt Exempla non tamen nulla Pœnæ contra temerarios Appellantes. Difficilis probatio Temeritatis. Ubi hæc non aperta, non ʃequetur Pœna, *Receʃʃ. Imper. 1654. §. 120.* repetiit & declaravit *Receʃʃ. Viʃitat. Noviʃʃ. §. 81.*

Obʃ. LXXV. De Reproductione Executorialium, & Proclamate, ʃuperflua Obʃervatio.

LXXV. Nihil plane momenti habet hæc Obʃervatio de *Executorialibus* reproductis.

Obʃ. LXXVI. A Pœna temerariæ Appella-

LXXVI. Recte dicitur Pœnam temerariæ Appellationis, vel Reviʃionis, non obtinere ʃi quis ante Sententiam à Proceʃʃu

ceſſu deſtitit. Advocatos etiam Pœnam incurrere ex *Receſſ. Imper. 1654. §. 120.* notum eſt, qui tamen ſi probaverint ſibi à Principali aliquas Facti Circumſtantias vel ſubminiſtratas, vel celatas fuiſſe, meritò excuſabuntur.

tionis excuſatur, qui ante Sententiam deſtitit, vel ſi Procurator fidem Principalis fuerit ſecutus.

Obſ. LXXVII. Mulctæ Camerales non fiunt in commodum Judicis inferioris.

LXXVII. Judex qui mulctat haud dubie non facit ut alius Judex commodum habeat, vid. allegatum Teſſaur. *deciſ. 250.* & *Receſſ. Viſitat. Noviſſ. dict. §. 81.*

O. LXXVIII. In Mandatis Ulterioribus & Arctioribus augetur Pœna.

LXXVIII. Agitur hic de augenda Pœna in Mandatis Ulterioribus. Eſt res notoria, & arbitrio Judicis multum relictum. Arctiora etiam hodie nonniſi ſub graviori Pœna Pecuniaria decernuntur.

Obſ. LXXIX. De Sollicitatoribus Cauſarum in Camera, & Procuratorum Officio condigne habendo.

LXXIX. Adverſus Sollicitatores Cauſarum ſevera lata ſunt olim Decreta Cameræ, vid. *Decret. General. 3. Mart. Anno 1660. §. 1.* & *21. Mart. Anno 1713.* item *Receſſ. Viſitat. Noviſſ. §. 97.* [& *Decret. General. 23. Januar. Anno 1741.*] conf. *Ordinat. Judic. Aul. 1654. tit. 7. §. 9. & 10.* Veniunt autem eo in numero omnes, quicunque Cauſas alienas, ad quas conſtituti non ſunt, lucri privati gratia ſollicitant. Quanto odio iſti habeantur, cognoſcitur ex hac Nota Deckherri ſubjecta: *Eſſe*, ait, *homines artificioſos juxta & falſos, Deo, Hominibus, Juſtitiæ infenſos, Judicii Proditores, ultimum diaboli abortivum fœtum, quintam eſſentiam humanæ protervia, nequitiæ, mendaciorum, corruptionum, ſcelerum, divini humanique Juris excidium.* Ita Deckherrus: Non pertinet hæc cenſura ad Viros prudentes, Cauſarum Advocatos, Partium Amicos, Cognatos, qui nullius lucri cauſa ſollicitant: Honoraria enim & Palmaria ſibi præripi ab aliis ægre ferunt Procuratores, propterea non culpandi. Et dignum eſt officium Honorario, quia & Studia Sumtus requiſivere, & vivendi ratio more Seculi eſt liberalior, & erogatio Pecuniarum pro Clientibus ſæpe facienda. Non defuere tamen olim querelæ, quod de Honorariis largioribus reportandis aliquorum ſit cura prima, media & ultima, Literarumque ad Clientes præcipua materia, de promotione Cauſæ & ſtatu Proceſſus vel nulla, vel perfunctoria. Sane, ad promovendas Cauſarum deciſiones Procuratores conferre

Oo poſ-

poffunt omninò nihil, vid. *Receff. Vifitat. Noviff. Taxa Laborum Advocat. & Procurator. §. 17. num. 20.* Contenti poffunt effe Clientes, fi nihil negligatur, quod ipforum eft officii. In electione Procuratorum valuit femper & valet hodie fama, non tamen male fibi confuluere Litigantes, qui ei foli confidere dubitarunt. Reddidit quandoque fama præftantiæ homines negligentes. Invidiam faperet, fi quis exiftimet ex hac illave Provincia aut Civitate fibi foli Patrocinia Caufarum effe deferenda: Avaritiam, fi quis plures caufas defendendas curandasque fufcipiat, quam curare poffit æquali in omnibus affiduitate. Hinc fit, ut quandoque cura Protocolli & Receffuum Amanuenfibus demandetur, ita ut in Audientia demum ab ipfis Procuratoribus viva voce, non fine aurium offendiculo, emendentur. Recentior adhuc eft memoria duorum Procuratorum *Deckherri* & *Mügii*, qui uti animis, ita & officio femper erant Adverfarii, Studiis verò eruditione & vafrамentis alter altero longe fuperior. Ita ut Clientes fibi optime confultum putaverint, fi alterum alteri femper opponerent. Non potuit Deckherrus diffimulare vindictam *in Concord. Suprem. Tribunal. cap. 1. pag. 18. edit. noviff.*

Obf. LXXX. Obfoletus eft Ordo Præfixarum.

LXXX. De obfoletis agit Obfervatio: dudum fublatus eft *Ordo Præfixarum.*

Obf. LXXXI. De differentia Caufarum Sleswicenfium ab Holfaticis, remiffivè.

LXXXI. Agit de differentia Caufarum Sleswicenfium ab Holfaticis, quæ res ex Blumio *tit. 46. num. 63.* juncto *tit. 47. Rubr.* Hollftein / eft notiffima; de Judicio Altonaenfi five Pinnebergico dictum *suprà in Commentatione noftra Sect. I. §. 14. Membr. I. num. 18. pag. 152.*

Obf. LXXXII. Vulgatum effe de Supplica binis Exemplis exhibenda.

LXXXII. Eft res vulgatiffima Supplicas in duplo effe exhibendas, eodem tenore: Rationem vide *in Commentatione Sect. II. §. 2. num. 9. pag. 179.*

Obf. LXXXIII. De Litis conteftatione in Caufis Attentatorum.

LXXXIII. Nihil hic continetur quam quod in Caufis Attentatorum fine longo litis fufflamine implorato Officio Judicis procedatur. Quæ de Litis conteftatione docuit Gail. *lib. 1. obf. 146.* & Mynfing *centur. 1. obf. 26.* ad Formularium Proceffum pertinent: adde *Receff. Imper. 1654. §. 58. 59.* & *Vifitat. Noviff. §. 49.*

LXXXIV. Pro-

LXXXIV. Procuratores Cameræ omnes eſſe etiam Advocatos, proinde detrectare non debere hoc Officium, eſt notorium, conf. die Anmerckung zum *Concept. Ord. Cam. part. 1. tit. 30.* Camerali Advocaturæ, ait Deckherrus, ferme jam omnia *Procuratoria ingenia* nuncium miſiſſe.

Obſ. LXXXIV. Advocaturæ Officium non detrectare debere Procuratores.

LXXXV. Non eſt dubium Appellationem à denegata Reſtitutione in integrum admitti. Caſus hic allegatus eſt de minoribus; ſed etiam de majoribus 25. Annis veram eſſe & theſin & praxin oſtendi *in Commentatione Sect. I. §. 13. pag. 122.* [& *Sect. II. §. 6. num. 40. pag. 220.*]

Obſ. LXXXV. De Appellatione à denegata Reſtitutione in integrum admittenda.

LXXXVI. Nihil habet Obſervatio obſervatione dignum. Quis enim neſcit in Cauſis litigioſæ Poſſeſſionis evitandum eſſe Petitorium ab Actore. Imprudentia Advocati in ejusmodi caſu nimium eſt periculoſa.

Obſ. LXXXVI. Imprudentia Advocatorum, qui loco Poſſeſſorii Petitorium arripiunt.

LXXXVII. Recenſetur doctrina Gailii *lib. 1. obſ. 145.* de revocandis pendente lite Attentatis, ſi Revocatio ipſam cauſam principalem ingrederetur: Adde *ſuprà Obſervat. LXXI.*

Obſ. LXXXVII. Repetitio Obſervat. LXXI. de Attentatis.

LXXXVIII. Vere ait Obſervator efflagitationibus Partium fieri, ut Cauſæ recentiores quandoque præ antiquioribus decidantur. Quod addit favore Partis id impetrari, id ſane non admitto. Illud addendum erat, quod Cauſarum favor & materia accelerationem ſæpe requirant: In *Receſſ. Viſitat. Noviſſ.* ſæpius inculcatur Ordo expediendarum Cauſarum juxta Prærogativam Temporis, vide *alleg. Receſſ. Viſitat. §. 60. 64.* & *Memorial. Advocat. & Procurator. in Taxa Laborum §. 17. num. 20.* ubi tamen excipiuntur Cauſæ privilegiatæ, hoc eſt extraordinariæ, *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 3.* Ordo Temporis intelligendus vel reſpectu Judicis Cameræ, vel reſpectu Aſſeſſorum. Illius eſt *diſtribuere* Acta ad referendum, Horum Officium *dijudicare.* Hinc vocantur Urtheiler in Ordinatione Camerali. Ergò in ordine diſtribuendi obſervari jubetur tempus factæ concluſionis in Judicio. In ordine referendi verò unusquisque Aſſeſſor obſervabit tempus ſuæ Diſtributionis. Multitudo tamen Cauſarum & varietas Circumſtantiarum, & Aſſeſſorum Paucitas efficit ſæpe, ut recentior

Obſ. LXXXVIII. De Prærogativa Cauſarum antiquarum à recentioribus in referendo & decidendo, ubi de Privilegiatis. Et quis ſit Ordo Temporis.

tior causa maturius definiatur. In auctiori Assessorum numero nullus quidem nec majori vel graviori, nec minori vel leviori onerabitur labore quam antea, sed publico magis prospicietur, quia plures Causæ possunt decidi in pluribus Senatibus, quorum hucusque sunt tantum *duo* ad Definitivas.

Obf LXXXIX. Feriæ Repentinæ nullæ sunt hodie.

LXXXIX. Ferias repentinas recentior ætas ignorat, [vid. tamen *Auctar. XVI.*] neque opus est ea indictione cessantibus Audientiis quotidianis.

Observat. XC. De Feriis usitatis remissivè.

XC. De Feriis usitatis Blumius agit *tit. 62.* Otiose quærit Observator, an liceat negligere Decretum Visitatorum de Feriis? Scilicet si oneri essent Feriæ Assessoribus. Qui rerum periti sunt, sciunt labores Relationum graviorum nonnisi in Feriis peragi posse, vide die Anmerckung *ad Concept. Ord. Cam. part. 2. tit. 35.*

Observat. XCI. Repetitur Observat. XXVII.

XCI. Vide *suprà Observat. XXVII.* quæ hic repetitur.

Observ. XCII. Formula Procuratorii hodie certa.

XCII. Cessat hæc Observatio post insertam Ordinationi Camerali Formulam Mandati Procuratorii Generalis quam vide *Conc. Ord. Cam. part. 3. post tit. 14.*

Observ. XCIII. Valet Appellatio generaliter ad Superiorem interposita modo apud alterutrum Judicium supremum introducatur. Ubi de Præventione per Decretum Denegatorium.

XCIII. Si legitime est Appellatio interposita per solum verbum Appello, *l. 2. ff. de Appellation.* sequitur quod non incerta sit Appellatio ad Superiorem generaliter interposita. Est autem certus Judex Appellationis, si est vel unus saltem immediate superior, vel si sunt duo electivè concurrentes, v. gr. Camera Imperialis & Consilium Imperiale Aulicum, is erit Judex apud quem Appellatio introducta & Citatio insinuata: De *Præventione* hic observari meretur, quod etiam inducatur per Denegatorium Decretum Appellationis, nam neque intra Quadrimestre ad alterum Judicium confugere licebit Appellanti, si ab altero repulsam tulerit. Tentatum id aliquando sed frustra, nec sine animadversione. Si quis dicat *Appello* vel *peto Revisionem electivè*, electa Appellatione Processus decretos fuisse 28. Februar. 1690. annotavit Deckherrus.

Observ. XCIV. Quando in Appellatione à Sequestro De-

XCIV. Duo Casus proponuntur, in uno Inhibitionis denegatæ, in altero non denegatæ: In utroque Sequestratio fuerat per Sententiam à quâ decreta. Cur tam varie? *Nescio*, inquit Auctor.

Auctor. Credo, & eadem ruditate respondent, qui nonnisi externa rerum considerant. In hac Appellatione Inhibitio fuit decreta, quare ergò non in alia? sunt voces imperitorum. Quasi non esset differentia inter causam Sequestri. Potest esse Decretum Sequestrum cum summa injuria Appellantis, & tunc merito Inhibitioni locus erit. Potest esse res ambigua, periculum dilapidationis ita ut Judex malit rem integram servare quam dissipatis rebus Remedium quærere. Non est regula perpetua & omni exceptione major, quod in Appellatione à Decreto Extrajudiciali Inhibitio locum non habeat: Textus *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 37. §. 2.* ex *Recess. Imper. 1594. §. 94.* desumtus prohibet Inhibitionem decerni in Appellationibus Extrajudicialibus, hoc est à Gravamine Extrajudiciali, antequam (1.) Jurisdictio Cameræ sit fundata, (2.) Appellatio justificata, (3.) Litis contestatio facta, (4.) ad minimum priusquam Adversarius fuerit auditus. Quod de *fundanda Jurisdictione* dicitur, est omninò necessarium non modo ad *Inhibitionem*, sed etiam ad *Citationem* decernendam & *Compulsoriales. Justificatio Appellationis* intelligitur per *exhibitionem Libelli Gravaminum*, quod ante *Recess. Imper. 1654.* non solebat fieri nisi in Termino Reproductionis, hodie cum ipsa Supplica pro Processibus. Litis contestatio solennis necessaria non est, neque expectanda ad Inhibitionem hodierno ex stylo, quia ista Legis dispositio ad stylum ejus temporis respicit, quo decernebantur Processus Appellationis sine examine Gravaminum & Jurisdictionis fundatæ. Sufficiebat appellasse. Hodie, post *Recess. Imper. 1654. §. 64.* examinantur & Gravamina & Jurisdictio Cameralis quantum ex Narratis fieri potest, adeoque non expectanda Litis contestatio, hoc est Responsio ad Libellum, quam olim defugere solebant Appellati Dilatoriisque Exceptionibus immorari. De *audiendo Adversario* observandum, quod hoc fiat sæpissime per Literas ad Judicem pro Informatione, quotiescunque Decretum Judicis est obscurum, & Narrata Appellationis magis dubia quam verisimilia. Inhibitionem autem in Appellatione à Gravamine Extrajudiciali non excludi, cæteris paribus, ostendit

[Margin note: creto Inhibitio locum habeat vel non. Ubi explicatur textus Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 37. §. 2. & de Appellatione à Gravamine Extrajudiciali.]

Lynckeri *tractat. utiliſſ. de Gravam. Extrajud. cap. 5. ſect. 1. §. 22. num. 5.* & *cap. 8. §. 12. & §. 17.* In Lege Camerali ſedes materiæ de Appellatione à Gravamine extrajudiciali eſt *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 31. §. 16. 17. 18.* & *ſuprà dicto loco part. 3. tit. 37. §. 2.*

Obſerv. XCV. XCVI. XCVII. De Fatalium Prorogatione varia utilia ſimulque abuſus annotantur.

XCV. XCVI. XCVII. Tres Obſervationes de eadem agunt materia, ſcil. Prorogatione Fatalium. *Prima* dicit Fatalia introducendæ Appellationis ſaltem prorogari non verò interponendæ. Proſequendæ verò, id eſt litis finiendæ nulla eſſe. *Altera* quod, ſi Judex inferior breviorem Terminum introducendæ Appellationis quam *Sex Menſium* præfigat, Prorogatio in Camera obtineatur facile: Alias Prorogationem non ſine cauſa peti debere. *Tertia* quod Appellanti conceſſi quidem ſint ad introducendam Appellationem Sex Menſes, qui tamen ita diſtribuendi, ne Appellans in ultimo demum Menſe celeriter Proceſſus efflagitare velit, tum enim denegata Prorogatione periculum experietur Appellationis. Hactenus Obſervator, quem ſummatim referre volui, cum plenior repetitio Obſervationum operæ pretium non ſit, adde *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 33. princ. & §. 1. ſeqq.* ubi eſt materiæ ſedes, juncto *Receſſ. Imper. 1654. § 67.* & *Decret. General. 28. Januar. 1657. §. 2.* & *24. Octobr. 1651. Receſſ. Viſitat. Noviſſ. §. 50.* Conjungendæ ſunt hic *Annotationes noſtræ ſuprà ad Obſervat. XXI. & LXII.* & Deckher. ad Koch. *Ord. Cam. part. 2. tit. 29. num. 22. & tit. 30.* Fatalia ſunt triplicia: Appellationis *interponendæ* ſcil. intra Decendium, quod omnem Prorogationem excludit, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 2. tit. 32. princ. Introducendæ* quod conſideratur duplici ratione, vel reſpectu *Supplicationis exhibendæ* pro Proceſſibus impetrandis, vel reſpectu *Reproductionis.* Cum ergò à die Inſinuationis Proceſſuum Appellato ad deliberandum & comparendum concedantur regulariter Menſes duo, Fatale Reproductionis etiam curret à Die Inſinuationis ſcil. duorum Menſium, vide *ſuprà Obſerv. XXI. & LXII.* non excluſo tamen Judicis arbitrio, ſi ob loci propinquitatem vel aliam cauſam terminum *Citationis*, qui ſimul erit *Reproductionis*, breviorem conſtituere velit. [add. *ſuprà Commentat. Sect. II. §. 1.*

num. 19.

num. 19. pag. 176.] Sequitur hinc, quod ſex Menſes ad Introductionem Appellationis ſive Reproductionem conceſſi ita diſtribuendi ſint, ut intra *quatuor* priorum *Menſium* ſpatium (annon expediret ad duos reduci vel unum pro ratione diſtantiæ loci, Legislatorum erit aliquando decernere) Supplica pro Appellationis Proceſſibus Judicio exhibeatur, ita tamen ne ita coarctatum ſit tempus, ut ante quatuor Menſium ſpatium effluxum Inſinuatio fieri nequeat modo legitimo. Coarctatio enim ſi animadvertatur, Prorogatio nulla conceditur, ſed denegantur Proceſſus. Quando ergò Prorogationi locus, & in quem finem? Sane poſt decretos Proceſſus & inſinuatos nulla locum habet Prorogatio, ſed current à die Inſinuationis duo Menſes ſub periculo Deſertionis. Abuſus eſt merito corrigendus, de quo dixi *ſuperius pag. 174.* ſi Reproductio fiat intra Fatalia prorogata, licet Inſinuatio facta fuerit maturius. Nam hic Prorogationis non eſt ſcopus neque Judicis mens. Duo ſunt tantum caſus Prorogationis Fatalium: Unus, ſi Supplica fuerit tempore legitimo exhibita, & ob alia negotia Judex fuerit in mora decernendi Proceſſus, ne ſex Menſium ſpatium ad Introductionem Judicialem ſive Reproductionem conceſſum Lege publica Appellanti ſit Fatale: Prorogantur itaque quatenus opus eſt Fatalia, & ſolent Procuratores eum in finem cum Supplica prima Prorogationem Fatalium petere. Hæc quidem verè ex *Stylo.* [conf. *ſuprà Obſervat. XXI. in fin.* & *Obſervat. LXII.*] Cum tamen rationi Juris ſit conſentaneum, ut Appellanti, qui fecit, quod oportebat, Fatalia currere non debeant, exiſtimarem omnes iſtas Prorogationes, ob abuſum multiplicem, tollendas eſſe potius, quia ſex Menſium ſpatium præfixum eſt Appellanti, non verò Judici, cujus mora Parti nocere non debet. Retinendas ſaltem Prorogationes in caſibus duobus: *Uno* ad Introductionem Appellationis *Extrajudicialem* per Supplicam, quod fieri debet intra quatuot Menſes primos, ita ut ſine cauſa juſta & probata Prorogationi locus non ſit. *Altero* ad Introductionem *Judicialem*, ob impedimenta Inſinuationis vel reditus Nuncii: Primus caſus ad extraju-

trajudicialem pertinet Prorogationem, ideo in Proceſſibus exprimendam, ut ſciat pars adverſa. Alter ad judicialem & petitur in Audientia, haberurque Prorogatio pro conceſſa, niſi interveniat contradictio. *Bardus* tamen *eſt*, inquit Deckherrus, *qui ad omnes eventus præcavendos Proceſſus non inſinuari vel inſinuatos non reproduci curat.* Reproductio facta ſerius, quam oportebat, Deſertionem infert.

Obſ. XCVIII. De Accuſationibus Contumaciæ otioſis. Ubi de Protocollis Procuratorum Domeſticis.

XCVIII. Recte animadvertit Deckherrus Contumaciæ Accuſationem ab uſu non receſſiſſe. Error igitur eſt Obſervatoris: Niſi de otioſis Accuſationibus accipiatur, quæ ſi fiant, mulctabitur Procurator ob non inſpectum bene Protocollum: Accuratiores conſcribi faciunt Protocollum ad ſingulas cauſas Domeſticum quod ſit Judiciali conforme. Alii ſufficere credunt Tabellas ſingularum Audientiarum aſſervaſſe, & in Repertorio Alphabetico Receſſus annotaſſe, non ſine tædio temporis evolvendos. Qui nullum plane habent Protocollum Domeſticum, ſed pro capienda informatione ad Protocollum Publicum, quod in Lectoria cum Actis aſſervatur, ſemper recurrunt, has negligentiæ ſupinæ merito accuſaveris.

Obſerv. XCIX. Inutilitas Obſervationis de Jure Præſidii in Comitatu Pitſch.

XCIX. De Jure Præſidii in Comitatu *Pitſch* vicino Lotharingiæ agit Obſervatio, nihil ad Stylum Cameralem faciens, neque magni momenti: & jam iſtæ Provinciæ ſunt Gallici Juris.

Obſervat. C. Cauſæ Continentia facit ceſſare Auſtrægas. De Auſtrægis Conventionalibus remiſſivé.

C. De Cauſæ Continentia ex Gailio *lib. 1. obſervat. 32.* agit Obſervatio, & Lex correctoria *Receſſ. Deputat. 1600.* allegatur. Legem moleſtam eſſe ait Deckherrus, ſed moleſtiorem Obſervationem. Scilicet falſum eſt, quod ad Auſtrægas remittendus ſit Actor, ſi ex Continentia Cauſæ Juriſdictio Cameræ fundetur. De Auſtrægis Familiarum materiam eſſe longo ſubtiliorem. Tractavit eam pro ſua induſtria Deckherrus *in Vindic. tit. 27. num. 187.*

Finis Annotationum ad Obſervationes Anonymi vulgò Magenhorſtianas.

Sequi-

Sequitur Examen locorum ex Blumio ubi Styli Cameralis fit mentio, additis passim Observationibus & Declarationibus.

BLum. *Tit. 5. num. 5.* Jurant non solum Judex Cameræ, sed & Præsides & Assessores in pleno Senatu, vide *tit. 7. num.28.* De Solennitatibus observari solitis in Introductione Judicis Cameralis, nihil publice proditum legitur. Extant tamen in Archivo descriptiones Solennitatum Judicum, qui Seculo proxime præterito fuere introducti, in Protocollis tam publicis quàm privatis. Quæ in Introductione *Serenissimi Principis Fürstenbergii*, Judicis Cameræ nuper introducti observata fuere, *in Appendice hujus Commentationis* referuntur una cum *Catalogo Personarum Collegii Cameralis* omnium ab Anno 1654. usque ad Annum 1741.

Continuatio Observationum de Stylo Camerali.

Tit. 6. & 7. Quæ ad Examina Præsidum & Assessorum, eorumque Receptionis Solennitates pertinent, generaliter admodum attigit Blumius, qui forte de reliquis informatus non fuit. Non reperiuntur in Lege expressa, ergò ad Stylum sive Observantiam referenda sunt sequentia:

1. In Examine Præsidum ea est ab Assessoribus differentia, quod illi Relationem ex Actis pro Assessoratu elaborare non teneantur. Reliqua sese habent modo eodem.

2. Præsentatus, exhibitis Literis Judici vel Præsidi dirigenti, omnes Assessores visitatum venit, commendando iis negotium suum.

3. Admissus per Conclusum Pleni ad Examen Generale à duobus Assessoribus deputatis examinatur de Nomine, Parentibus, Studiis, Officiô, Juramento si cui esset adstrictus quacunque ratione, an ab eo solvi possit. Candidati Assessoratus in specie de Gradu Academico, vel Equestri Dignitate; (qua de re videndus Deckherrus *in Vindic.* ad Blum. *tit. 7. num. 32. seq.* & *in Commentar. ad Ord. Cam. part. 1. tit. 3. §. 2.* ubi Blumium malæ conscientiæ & observantiam ab eo allegatam de Gradu extra Imperium

 rium

rium accepto, falſitatis accuſat. Italicas Academias à Pontifice confirmatas admitti, certum eſt.) Antiquo more ſedent Aſſeſſores deputati in Sellis ad dorſum erectis, Examinandus verò in Sellula ſimpliciore. Veſtitus eſſe debet niger cum Pallio. Solent etiam Deputati tegere caput.

4. Aſſeſſoratus Candidatus ad diem præfixam Relationem elaboratam coram Judice vel Præſide & ſex minimum Aſſeſſoribus deputatis, qui omnes caput tegunt, ſedendo in Sellula humiliore, prælegit. Quo facto recedit, & prævia deliberatione Senatus Deputati, revocatur ad Examen Speciale, in quo unusquisque ei dubium aliquod ex Relatione annotatum proponit ex tempore reſolvendum: Finis eſt hujus Examinis, ut exploretur non ſolum diligentia in lectione Actorum, ſed etiam elaborationis propria induſtria. Exantlato hoc Examine Præſentatus, prævia Salutatione ſingulorum Aſſeſſorum privata, domum revertitur, denunciationem Receptionis, quæ ſæpius per plures Annos differtur, patienter expectans. Cauſa non eſt obſcura, vide die Anmerckungen *ad Concept. Ord. Cam. part. 1. tit. 1. ſeqq. Elect. Jur. Publ. tom. 9. artic. 60.* & Staats-Cantzley *tom. 29. cap. 13.* ubi Adjuncta quæ huc præcipue pertinent plenius leguntur. De hac non cogitatur niſi locus exiſtat vacans ex numero Aſſeſſorum: Et tum demum ipſo abſente Examen ſpecialiſſimum Relationis ſuſcipitur, ſive Cenſura per Referentem ordinarium, in Pleni congregatione. In qua Cenſura ſi dignus habeatur & utilis ad Officium, hoc eſt Praxi Judiciariæ aſſuetus, non novitius & hoſpes, vide Requiſita apud Deckherrum *Commentar. ad Ord. Cam. part. 1. tit. 3. artic. 4.* (ſingularium Cameralis Praxeos ignorantia nihil officit, nemo enim eſt, qui hic non inveniat diſcenda, & diſcimus omnes quotidie) cooptatur per Concluſum Pleni in numerum Aſſeſſorum, de quo Concluſo per Protonotarium certior redditus, (aliter enim non fit Vocatio, vid. Deckher. *ad Ord. Cam. part. 1. tit. 4. artic. 2. num. 12.*) res ſuas ad acceſſum componit: Adveniens iterum ſingulos de Collegio privatim compellat, & Introductionem petit, quæ plerumque proxima Die Lunæ fieri ſolet. Vocatus per Pedellum, Veſti-

Vestitu decoro ornatus, in Conclavi aliquo expectans, (per Protonotarium jussu Collegii ei aperiuntur, si quæ forte monenda fuerunt) deinde Pedello cum Sceptro præeunte, in locum ubi Congregatio Pleni fieri solet, introducitur, seque coram Solio sistit, omnibus capite tecto sedentibus, & Propositionem Judicis vel Præsidis dirigentis, tum verò Formulam Juramenti ex ore Protonotarii auscultat, mox tactu Sceptri, quod in manus Directoris tradidit Pedellus, observaturum se omnia promittit, & illico assurgentibus omnibus & capita aperientibus *jurat*, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 71. & 85.* postmodum, iterata stipulatione ad Sceptrum, promittit se *Sexennio integro* Officium Assessoratus esse continuaturum, quo peracto, per Pedellum ad locum, ubi est Sessionis ordo, deducitur, & Gratulationes singulorum accipit. Eadem Septimana *tres Audientias* una cum Præside & alio Assessore frequentat, eo fine (ut recte Deckherrus reprehendendo Blumium *ad tit. 7. num. 28.* monet) ut publice in corona Procuratorum constet de Officio Assessoratus suscepto. Neo-receptus per sex Menses continuos, ne unius quidem diei aut noctis absentia interrumpendos, præsens esse debet in loco Judicii. More haud dubie à Collegiis Canonicorum, uti in pluribus aliis, desumto. Et hæc quidem sunt Receptionis atque Introductionis Assessorum Solennia, à quibus ea, quæ cum Præsidibus observantur, non differunt.

5. Operæ est pretium ut recenseatur etiam *Ordo Sessionis in Pleno*, qui plane ex consuetudine dependet antiqua.

Judex, vel is ex Præsidibus qui ejus loco est, sedet in Solio elevato. Ad utrumque latus *Præsides duo*, senior in officio ad dextram, junior ad sinistram, in Sellis ordinariis. Mensa, cui adsident *Assessores*, est posita in linea recta versus Solium.

Ordo Assessorum non est ab ætate Officii Assessorii, sed à Personis Præsentantium, & Ordine Circulorum in Imperio usitato. Ratio Ordinis dari non potest, nisi à vetustate. Catalogi Personarum Cameralium, antiqui & recentiores, ordinem monstrant, vid. Deckher. *in Commentar. ad Ord. Cam. part. 1. tit. 1. artic. 5.*

De Sessione & Præcedentia Assessorum agit idem *tit. 2.* ubi Historiam & Ordinem Circulorum exponit, add. *Elect. Jur. Publ. tom. 6. artic. 65.* Sessio Pleni Collegii hoc habet peculiare, quod incipiant Vota ad sinistram Solii, adeoque initium facit, præsente Judice, alter ex Præsidibus; quem sequuntur Assessores quilibet in suo ordine, continuando Vota usque ad latus dextrum, quod tenere solent Assessores ab Electoribus Ecclesiasticis præsentati, qui proinde non descendendo ut reliqui, sed ascendendo in ordine usque ad alterum Præsidem ultima dicunt Vota.

Post mortem *Principis Nassovici* vacante Judicis Cameralis Officio, ejus Locum tenens *Illustriss. Baro ab Ingelheim* Solium occupavit, adsidente in dextro latere & ultimum Votum dicente Præside *Illustriss. Dn. Comite Solmensi.*

Ex Votis vel unanimibus vel majoribus facit Judex vel Præses plenum dirigens Conclusum, quod adsidenti proxime Protonotario dictat Protocollo Pleni inserendum. Usu enim receptum est ut Director Pleni, vel etiam Senatus, Votum nullum ferat, sed tantum juxta Vota Adsidentium Conclusum formet.

6. Notandus est error Deckherri *Vindic. tit. 7. num. 28.* ubi putavit Salarium Assessorum à die absolutæ tertiæ Audientiæ computari. Imo verò ab ipso die præstiti Juramenti incipere certum est.

Tit. 6. num. 9. & *tit. 7. num. 119.* Agitur hic de *Venia* petenda & de *Neglecti Salarii* Distributione. Vera sunt, quæ consuetudinis esse dictis locis tradit Blumius, sed multa eaque potiora omisit. *Venia* est vel *Pleni*, vel *Præsidialis*. In Pleno petitur, si quis ultra tres dies abesse velit. Neque est differentia inter Judicem Cameræ, Præsides & Assessores. A Præside solo ad dies tres vel pauciores petitur Venia. Præses à Præside, si non adsit Judex, vel etiam ab Assessore in ordine primo. Si quis ultra tres Dies naturales sine Venia Pleni abfuerit, negligit Salarium reliqui temporis. Non verò negligit si quarto die hora consueta Senatui interfuerit. Hi tres dies Assessoribus in spatium sex Septimanarum computantur, quo abesse licet quovis Anno sine periculo

culo

culo *Neglectorum.* [In Judicio Imperiali Aulico Consiliarii uxorati gaudent circa Ferias majori beneficio, quam cœlibes, vid. Reichs-Hof-Raths-Ordnung *1654. tit. 1. §. 20. Brevicul. Prax. Imperial. Aul. tit. 4. §. 20.*] Præsidibus non computantur. Modus petendi Veniam in Pleno est, ut Petiturus ex loco suo surgat, & stando coram omnibus suis locis sedentibus, hosque compellando honorificè, Veniam abeundi petat, Oratione, quæ brevis esse solet, absoluta, ante fores expectet, donec dictis compendiosissimè Votis revocetur. De *Neglectis*, & quæ observanda sint, vide Denaisium, & Anonymum, qui simili Methodo Alphabetica Jus Camerale tradidit, (junctus autem est Denaisio in Editione Argentoratensi in 8vo) & in hoc capite plenior est Denaisio. Sed quod Blumius *tit. 6. num. 9. & tit. 7. num. 132.* ad consuetudinem refert de Participatione Neglectorum inter Præsides tum inter se, tum inter hos & Assessores reciproca, rectius ex Lege vel argumento Legis, desumetur. [Quid hoc casu in Judicio Imperiali Aulico obtineat, vid. *in Brevic. Prax. Imperial. Aul. tit. 4. §. 22.*]

Tit. 7. num. 130. An olim inter Assessores distributa fuerit Mulcta *Baciorum*, quam solvunt venientes post effluxam quartam horæ primæ Senatus partem, de eo viderit Blumius. Hodie ad Pauperum Bursam ista pecunia refertur.

Tit. 8. num. 7. Quod Fiscalis Cæsareus Juramentum præstet in Audientia publica, non opus erat peculiari annotatione, quia Fiscalis est utiquè Procurator, sed Cæsaris. Qui Collegium Camerale constituunt, in Pleno Juramentum præstant, Cancellariæ Personæ, coram Judice vel Præside, adhibito Præfecto Cancellariæ. Fiscalis, Advocati & Procuratores omnes in Audientia publica.

Tit. 9. num. 3. Recepti Advocati & Procuratores post Sententiarum Publicationem præstant Juramentum intra Cancellos. Hoc est, prælecta *Juramenti* Formula receptus in numerum appropinquat Solio, manu Sceptrum attingit, quod Stipulationis loco est, & eo facto erectis digitis surgente & præloquente Judice

 vel

vel Præside, jurat. Idem modus observatur in quocunque Actu Juramenti in Audientia præstandi.

Tit. 9. num. 15. Subscriptio omnium Supplicarum exhibendarum in Judicio Camerali ad Procuratorum Officium pertinet, hinc non admittitur Subscriptio solius Advocati, ne quidem Cameralis, & ne in propria quidem causa.

Tit. 10. num. 4. Ita se habet Ordo Procuratorum: ut novissimus in receptione ultimum occupet locum, & tamen extra Audientiam ordinem retinet juxta tempus Receptionis ad Advocaturam.

Eod. Tit. 10. num. 9. Quod hic de Mandatis Procuratoriis plurium Consortum tradit Blumius, intelligendum est cum cautela, ne per plures Procuratores in eadem causa, Processus confundatur. Unde si omnium Consortum eadem est conditio, unum omnes rectius constituent, vel ut faciant, monebuntur. Quod addit, unam personam in diversis causis pluribus uti posse Procuratoribus, id verum est, sed etiam cavendum, ne ad abusum trahatur. Est enim inter Procuratores, uti inter alios homines, differentia, in eruditione, diligentia, facilitate, &c.

Eod. Tit. num. 83. Styli est, ut Revisione interposita extraneus admittatur Procurator, abstinente eo, qui antea fuit patrocinatus, minimum publicè.

Tit. 11. num. 40. De absentia Personarum Cancellariæ videatur *Recess. Visitat. Noviss. Memorial. Cancellariæ §. 3.*

Tit. 27. num. 176. Quod Austrægæ cessent, ubi Jurisdictio Cameræ in prima Instantia fundatur per viam Mandati, non opus erat ad *Praxin* provocare, est enim Legis, non Consuetudinis. Sæpe errat ea in re Blumius. Si enim in omnibus, quæ à Lege constituta sunt, neque mutata, ad Praxin provocare opus esset, Catalogus istorum Articulorum foret innumerus.

Tit. 28. num. 67. Monitum præcedens etiam hic potest repeti.

Tit. 29. num. 141. Hic locus Blumii corrigendus est cum permultis aliis in hoc Titulo, juxta Monita Deckherri *in Vindiciis.*

Eod.

Eod. Tit. num. 213. & 261. Non frequentari Pœnam Banni, & si Status Imperii sit Reus, alia Requisita Legibus Imperii obtinere, non opus est ut hoc loco explicetur. Ergò succedit non ex Praxi, sed Lege, Pœna Pecuniaria. De casibus paucis exceptis dictum fuit suo loco.

Tit. 30. num. 43. Quod conjungi possit persecutio privati Juris cum eo, quod publico nomine Fiscalis observat, etiam est à Lege, non à Consuetudine.

Tit. 34. num. 30. Existimo etiam Lege requiri, ut Citatio Mandatis Inhibitoriis adjungatur. Frustra enim alias futurus esset Mandati non reproducti effectus. Reproductio fit eo fine, ut compareat Reus. Non citatus certè non est compariturus.

Eod. Tit. num. 31. Verum est, non adjungi Citationem Compulsorialibus primis, sed tamen sequentibus, puta *Arctioribus*, ad videndum se incidisse in Pœnam. [Præstaret tamen hanc illis semper adjungi, tum ad parcendos sumtus, tum ad celeriorem causæ promotionem, vid. B. Auctor. *suprà Sect. I. §. 13. num. 16. pag. 135. in fine.*]

Eod. num. 87. Gailii doctrina *de Pace Publica lib. 2. cap. 2.* Praxi confirmata esse dicitur, quam tamen de Jure etiam veriorem esse Blumius agnoscit.

Eod. num. 182. 183. Plures Paritorias olim latas fuisse ipsa Rerum Argumenta docent, sed hoc Lege expressa vetante. Quapropter monitum *in Recess. Visitat. Noviss. §. 83.* hodie strictius observatur. Præceptum Mandati si bene exprimatur, hoc est non semper juxta Petita Supplicæ, sed quatenus congruit Narratis & Processui, tum verò in Sententia Paritoria distincte quid faciendum sit vel omittendum explicetur, omnia ista dubia cessabunt. Est autem Judicis omnes cavillationes præcavere. De declaratione Pœnæ, vid. Blum. *dict. tit. num. 190.* nos *suprà Sect. I. §. 8. num. 5. seqq. pag. 41.* diximus.

Tit. 37. num. 38. Executionem Sententiæ Cameralis demandari Sine Clausula à Lege est, non à Praxi.

Tit. 44.

Tit. 44. num. 15. Nihili eſt monitum Blumii. Inſertum enim Inſtrumento Mandatum eſt loco Originalis, cum totius actus veritas à fide Notarii dependeat.

Tit. 46. num. 17. De numero Scriptorum reſtricto in Reviſorio Judicio inferioris ſcil. Inſtantiæ (nam de hac agitur hoc loco, non de Reviſorio Camerali) Praxin quotidianam allegat Blumius, de qua vereor ne fallatur. Quomodo enim Judiciorum inferiorum omnium Praxin quotidianam ſcire poterat? Cauſæ enim iſtæ ad Cameram non devolvuntur. Si de Reviſorio Paderbornenſi, vel Monaſterienſi, foret ſermo, à quo ad Cameram Appellationes quomodo recipiantur, *in Commentatione* dictum eſt, experientia teſtatur etiam ultra Quadruplicas ibi admiſſa fuiſſe ſcripta. Multum eſt ſitum in arbitrio Judicis circa numerum Scriptorum.

Tit. 48. num. 45. A Lege eſt, non à Stylo, præſtatio Juramenti Calumniæ in Appellationum Cauſis. Quod per Procuratorem oblatum acceptetur in Camera, ne id quidem ad Stylum, ſed ad Legem referri debere puto.

Eod. num. 56. Et hoc eſt à Lege, quod Conſiliarii Statuum Imperii non citentur, ſi Advocatorum loco ſunt, ad jurandum, ſi enim à Juramento exemti ſunt, haud dubie etiam à Citatione. De *Juramento Reſtitutionis in integrum*, à quo nemo exemtus eſt, dictum eſt *ſuprà ſuo loco.*

Eod. num. 57. Cum in Reviſorio Camerali exemtio nulla ſit Legibus conſtituta, recte hic allegatur Praxis, quia poterat eſſe aliquod dubium, argumento Appellationum. Eadem eſt ratio *Juramenti Reſtitutionis in integrum,* vid. *Decret. General. Cameræ 7. Julii 1669. & 1671.*

Eod. num. 58. Hic non opus erat *Receſſ. Imper. 1654. §. 73.* obſervantiam per Praxeos allegationem confirmare.

Tit. 49. num. 7. De Fatali Decendii computandi, dicitur hic tantum, quid non ſit Styli Cameralis, ergò tranſeat.

Eod.

Eod. num. 32. Recte Blumius, Reproductionem fieri posse indistinctè post Ferias, prima die Juridica, in prima agendi facultate, hoc est quando Ordo Procuratorem attingit.

Eod. num. 33. Hic frustrà allegatur Stylus, cum Contumaciæ accusatio sit Legis. Neque mora Reproductionis ob Justitium contumaciam excusat. Tali casu plerumque Proclamate prævio appellatus comparebit.

Tit. 51. num. 5. Inepte ad experientiam provocat Blumius, quod Notarii Instrumento de facto Actorum Requisitione credatur.

Tit. 53. num. 20. De revocandis Attentatis vel judicialiter vel extrajudicialiter, verum est quod Blumius de Stylo tradit, sed hic Stylus jam cessat post *Recess. Visitat. Noviss. §. 49.* [add. B. Auctor. *suprà Sect. II. §. 2. num. 26. pag. 187.*]

Tit. 54. num. 3. Stylum esse dicit, quod Pœna cum Inhibitione conjuncta, si committatur, inter Partem appellantem & Fiscum dividatur. Sed hoc est ordinarium, quotiescunque interesse privatum cum publico est conjunctum. Rara tamen esse declarationis in Pœnam exempla docet experientia. Forte quod cesset causa, parente Judice inferiore.

Tit. 60. num. 6. adde *Tit. 7. num. 60.* Ratio Styli hic allegati est, quod omnia, quæ in Audientia peragenda sunt, ab uno citra periculum peragi queant facile, vide tamen *Recess. Visitat. Noviss. §. 55.*

Eod. num. 28. Sublata dudum Audientia coram Deputato, quæ plane foret inutilis post redacta ad meliorem ordinem agenda in Audientia, cessat etiam Stylus à Blumio *hoc num.* allegatus.

Eod. num. 37. Punctum horæ primæ in Audientiæ initio non ita stricte observari, nec forte posse, addendum erat ex Stylo.

Ad hunc *Titulum 60.* qui de Audientia publica agit, duo adhuc sunt ex Stylo notanda, à Blumio omissa.

 (1.) Quod

(1.) Quod incidente Festo aliquo in diem Audientiæ, dies præcedens immediatè fit Juridica non verò sequens.

(2.) Quod omnis Audientia, quæ præcedit immediatè diem feriatum in honorem Beatæ Mariæ Virginis, fit brevior quam ceteræ, cum nonnisi tres vel quatuor Recessus audiantur, deinde *Surgitur*, Stylo inveterato.

Tit.61. num.4. Ne forte quis putet Pedellum clara voce rogare Procuratores singulos, sciendum est, transire Pedellum Subsellia Procuratorum adspiciendo singulos & attendendo an ei tradatur aliquid ad Mensam Notariorum deferendum. Et ut sciatur tempus Audientiæ atque Ordinis, annotatur à Pedello in Libro peculiari, cui, si dubium incidat an Procurator aliquis intra Fatale Processus reproduxerit, vel reproducere potuerit, quoad ordinem inter Procuratores, habebitur fides.

Eod. num. 30. Hic duabus vicibus conjungitur Stylus cum Lege, omninò perperam. De Citatione ad reassumendum præscriptus est modus *in Recess. Visitat. Noviss.* §. *58.* Ergò non extrajudicialiter peti debet, quia sic ratio Legis everteretur, conf. Blum. *tit. 64. num. 67.*

Eod. num. 47. Clara dispositio *Decreti Generalis 1660.* §. *10.* non opus habet *Styli* adjutorio. Credo Blumium in opinione fuisse, sunt enim hodie adhuc nonnulli, quod Legum vis in Procuratorum usu sit posita. Sane si quis Procuratorum Legibus adversum Usum pro Stylo venditare vellet, is insigniter erraret. Non enim est eorum, qui Leges accipere debent, Stylum & Observantiam introducere.

Tit. 62. num. 4. Cessavit dudum Stylus duplicis Calendarii post abolitum Calendarium vetus Julianum.

Hoc addendum est ex Stylo, quod reducto licet ad concordiam Calendario tamen duplices observentur Feriæ. Ratio est, quod eo tempore ad labores domesticos in Relationibus elaborandis opus habeant Assessores. Nam diebus Juridicis, à Supplicationibus quotidianis & levioribus expeditionibus, & medi

meditationibus ad Relationes aliorum, adde & compellationibus Partium, nihil ferè temporis est residuum, vide die Anmerckungen zum *Concept. Ordinat. Cam. part. 2. tit. 35.* Non magnum esse discrimen in numero dierum Senatus, sive continuetur modus Feriarum, hucusque usitatus, sive juxta *Recessum Visitationis* una cum feriatis diebus, unaquaque Septimana unus dies à frequentatione Senatus vacet, experimentum calculi per decem Annos docet.

Tit. 63. num. 31. Petendas Copias Adjunctorum ex Cancellaria dudum fuit Lege *Ord. Cam. 1555. part. 1. tit. 24. §. 1.* sancitum *in Visitat. Recess. Noviss. §. 102.* repetitum.

Tit. 64. num. 68. Ad Supplicam in causa pendente productam adversarium Terminum Legalem observare teneri verum est, nisi à Judice brevior præfigatur. Sed perperam usus hodiernus Legi opponitur.

Eod. num. 79. adde *Tit. 5. num. 49.* Si vocem: Erkannt/ intelligit Blumius, est Stylo introducta? si rem ipsam: non est à Consuetudine, sed à Lege, *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 17. §. 2.* quæ limitatur *in Recess. Visitat. Noviss. §. 58.* Quod addit de observantia contraria circa leviores Submissiones, dubito an unquam res ipsa fuerit in usum deducta vel deduci potuerit?

Eod. num. 84. 85. Hic est locus Legis Cameralis ubi Assessores præcisè ad Stylum observandum adstringuntur, scil. in decernendis Processibus & Causis decidendis, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 22. §. 4.* adde *part. 2. tit. 25. §. 11.* vid. Roding. *lib. 3. tit. 2. §. 20. seqq.* ubi hoc de Articulo multa utilia collecta reperies.

Eod. num. 90. Convenit hic locus cum præcedente & loquitur de Remediis contra inæqualitatem in Decretis animadversam: Satis est clarum, casum de quo Lex agit *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 14. §. 9.* esse aliter non posse quam si Decretum sit *Denegatorium.* Ubi quæritur, quid consilii sit, nostro

tempore in defectu Visitationum annuatum? vid. *part. 1. tit. 22. §. penult.* Putarem, ante omnia dispiciendum esse, ne ista querela existere possit, deinde, si est causa ad Pacem Religiosam quocunque modo respiciens, ad Comitia remittetur juxta *Instrum. Pac. Westphal. artic. 5. §. 56.* prout factum novissima *in causa Incolarum Reformatæ Religionis Coloniensium contra Magistratum.* Si ad Pacem Religiosam applicari nequit, crediderim non posse vitio verti Imploranti, si ad Comitia recurrat. Visitatio enim Cameræ est res Imperii. Ea deficiente recursus erit licitus ad eos quorum nomine Visitatio fieri debebat. Quo exitu? ipse videat, qui auxilium istud implorat. Agitur hic non de Remedio contra Sententiam Cameræ, quod à Comitiis petunt, nonnisi Legum imperiti. Sed de *Processibus* petitis, à Senatu Camerali *denegatis.*

Tit. 65. num. 6. Citationem peremtoriam solam esse in usu Camerali tradit Blumius: Rectius hoc à Lege esse diceres.

Eod. num. 31. Referuntur quædam, quæ revera sunt de *Stylo*, de modo subscribendi Processus Camerales, ubi tamen Styli non fecit mentionem Blumius.

Tit. 66. num. 21. junct. *num. 25.* Proclama à Stylo vel Consuetudine sola non esse, sed etiam in Lege fundari, ostensum est *suprà Sect. II. §. 4. num. 10.* in loco *de Proclamate.*

Eod. num. 51. Quæstio est, an post Litem contestatam, Actore in mora existente, Reus nihilominùs Sententiam in causa principali petere queat, vel Absolutionem à Citatione. R. Blumius, *docente Praxi*, posse petere etiam Absolutionem. Quæstio est Consilii magis, quam Juris: An malit Reus absolvi ab Instantia, an ab Actione, vide Koch. *ad Ordinat. Cam. part. 3. tit. 42.* qui Liber sub nomine Pseudonymi *Magenhorstii* plerumque & imperite allegatur.

Dixi *suprà Sect. II. §. 2. num. 20. pag. 185.* quod Appellante contumace ad insinuatam *Citationem ad reassumendum* locus esse queat Sententiæ Absolutoriæ. Hoc ita declarandum: si causa nondum fuerit instructa, & Appellans in mora, Judex non

erra-

erraturus est si Absolutoriam pronunciet ad effectum perimendæ Appellationis, cumprimis si odor causæ non sit bonus à parte Appellantis. Quodsi instructa fuerint Acta, Appellans licet non comparuerit, videtur pati velle Sententiam. Nam Definitivæ sæpe pronunciantur Procuratore non præsente, teste Praxi notoria. Victor curabit Adversario Documentum Sententiæ insinuari. Proinde si Appellans in Sententia Definitiva esset triumphaturus, durum foret eum commodo hoc per Absolutoriam privari. Si confirmanda esset Sententia à qua, præstaret definitivè causam decidere. Sed tamen hoc casu etiam Absolutoriam admitterem: Nunquam verò sine cognitione causæ meritorum.

Eod. num. 58. Hic casus, *de Contumacia Tutorum*, est exceptus à regula (vel potius in regula non comprehensus) quæ Bannum ob Contumaciam in comparendo sustulit, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 52. §. 1.* & quæ ibi notavit Blumius. Si de *Stylo* est quæstio, dubito an Blumius de eo Testimonium potuerit perhibere. Nam si Stylus frequentiores actus præsupponit, certe hic eo numero venire nequit. Rectius diceres, *ex Stylo* non frequentari hanc Pœnam Banni, sed in ejus locum Immissionem in Bona Tutoris. Deinde omnia, quæ sunt majoris momenti, petuntur per Recessum scriptum: Schrifft an statt mündlichen *Recess.*

Tit. 67. num. 73. Hæc Observatio Styli de novo Procuratorio juxta formam *Recess. Imper. 1654.* producendo hodie est inutilis, quia ex omnibus Procuratoribus priscis nullus amplius est in vivis.

Tit. 68. num. 21. Dicit: Libellum Summarium in Camera usurpari. Dicendum erat: *usurpari debere:* juxta *Rec. Imp. 1654. §. 34.* Formula Advocatorum solennis in Libello: Nicht in Form eines zierlichen *Libelli &c.* confirmat nostram de inutilitate distinctionis Processus Ordinarii à Summario, sententiam.

Eod. num. 26. Verum est ita observari, sed etiam *debere*, addendum erat.

Eod. num. 36. Ordo Libelli, modo sit clarus, non perplexus, est arbitrarius, nulla tamen peculiaris observantia in Camera,

mera, ubi Formulis non adstringimur nisi forte in modo pronunciandi. [conf. *suprà Sect. II. §. 2. num. 16. pag. 182.* ubi de Formulis Decretorum, quibus defectus Libellorum significatur Supplicantibus.]

Eod. num. 53. Clausula Salutaris Libelli si habet aliquem effectum Juris, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 22. §. 12.* non opus erit à Stylo derivetur, nisi verborum sonum respicias, quæ cum sint meri arbitrii, nihil puto ea in re ad Stylum Cameralem posse referri. Non toleranda verò est brevitas vel potius incuria, si loco Clausulæ Salutaris, nonnisi vox: *Desuper*, in fine ponatur.

Tit. 69. num. 69. Hic Blumius Stylum contrarium Legi *Recess. Imper. 1654. §. 38. & 66.* junct. *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 38. §. 11.* falsissimè obtrudit. Error est omninò expungendus.

Tit. 70. num. 4. Praxin esse, ut Commissarii Cameræ à jurejurando sint immunes, quod nihilominùs Notarii adjuncti præstare cogantur, ait Blumius. Illud est verum; hoc falsum. Aliud est si Partibus petentibus Judex Notarios jurejurando adstringi jubeat.

Tit. 72. num. 18. Casum extitisse unquam, quo vel Fiscali vel Advocato Fisci Juramentum Calumniæ fuerit delatum, & remissum, quomodo probet Blumius, qui ad experientiam (haud dubie non suam sed aliorum) hic provocat, ipse dispiciat.

Tit. 73. num. 35. In potestate est Partis, an velit Commissionem ad perpetuam memoriam petere vel in Audientia vel extrajudicialiter. Sed quid hoc ad Stylum? Rarissimè sane, nec sine gravi causa decernetur talis Commissio extrajudicialiter, sed remittetur Supplicans ad Audientiam, per voculam *judicialiter*, vid. Roding. *lib. 3. tit. 2. §. 3.* Ergò in potestate Partis est petere, in Judicis verò denegare.

Eod. num. 85. Juramentum Calumniæ in petenda tertia Dilatione probandi exigi, non puto esse consuetudinis, sed Legis dispositionem, *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 21.*

Eod. num. 100. *Decretum Generale. 1660. 12. Januarii* injungit Recognitionem & Consensum in Publicationem Rotuli eo casu, ergò frustra allegatur *Stylus*. *Tit. 74.*

Tit. 74. num. 9. A numero Scriptorum permisso hoc derivatur, quod cum productione ultimi Scripti unaquaque Partium concludere *debeat*. Neque enim *Recess. Imper. 1654. §. 55.* separatum Scriptum vel Recessum Conclusivum requirit. Licet hoc à Partibus superflua diligentia sæpius fiat cumprimis ubi alteruter dedit occasionem.

Tit. 76. num. 42. Hoc ad Stylum referri potest, etsi sit leve quidpiam, quod citetur Reus ut compareat vel ipse vel per Procuratorem, & tamen nonnisi per Procuratorem admittatur.

Eod. num. 80. Allegatur tanquam *Stylus* mos Procuratorum, qui tamen est mere arbitrarius, neque frequens sufficiente productione Documenti diligentiæ in requirendis Actis.

Eod. num. 97. convenit cum *Tit. 74. num. 9.* ubi vide Notata.

Tit. 77. num. 44. De Procuratore extraneo in casu Absolutionis à Banno, credamus Blumio. Non existimo de hoc Stylo imposterum multas fore quæstiones.

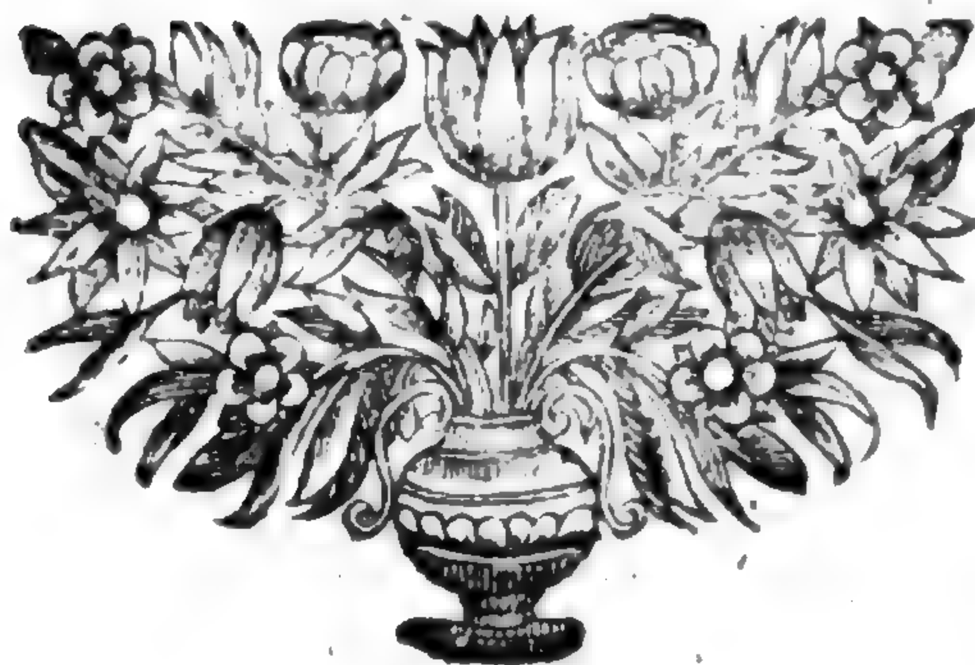
Tit. 79. num. 18. Stylus non dictat, ut Gravamina Revisorii clausa exhibeantur, sed est res consilii. Licebit utique producere, si quis velit, aperta, nullam incurret pœnam & factum id nonnunquam vidimus.

Ad Stylum non quidem Judicii Cameralis, sed Cancellariæ Moguntinæ referendum & ad Rerum Cameralium notitiam annotandum hic est (nihil constitit ea de re Blumio) quod omnes Revisiones interpositæ & ab Electore Moguntino Camerali Judicio per Literas denunciatæ, etiam Imperatoriæ Aulæ denuncientur. Quod ortum trahere videtur exinde, quod Lex Cameralis jubeat interponi Revisionem apud Electorem Moguntinum loco Imperatoris, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 3. tit. 63. princip.* Hinc reverentia exigebat, ut Imperator de Actu Interpositionis redderetur certior & de Conventu Imperii nomine suscipiendo. An & quando spes sit ut Visitationes Ordinariæ rursus in usum revocentur simulque Revisiones interpositæ decidantur, vid. *Recess. Imper. 1654. §. 128. seqq.* experiemur tunc, si Cameralis Judicii

Status

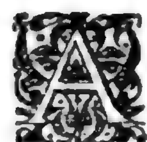
Status ad Comitiales Deliberationes ferias deducetur aliquando! Nunquam floruisse magis Camerale Judicium & Auctoritate majori fuisse quam cum Visitationes essent frequentiores, creditur. Solatium est insigne conscientiæ, si quis recte factorum Testimonium habeat ab iis, quibus officii ratio reddi debet: Et si contingat esse delegatos Visitatores Viros eximios, Rerum Cameralium inprimis peritos, vid. *Conc. Ord. Cam. part. 1. tit. 64. §. 7. & 11. Recess. Imper. 1654. §. 128. in fine. & §. 130.* eâ prudentiâ & voluntate, ut publicæ rei in Administratione Justitiæ prospiciatur, Virique de ea bene meriti condigne habeantur, ô felices & exoptatas Visitationes! Homines si ea in parte desint, spes est relicta in Deo, quem, ut *in conspectu suo dirigat vias nostras*, cum Psalmista invocamus *Ps. V, 9.* ea voluntate & intentione sincera, ut ipse nostri Officii, Laborum Votorumque omnium sit ultimus, ad quem omnes intermedii & temporarii colliment, tandem & hujus Commentationis de Jure Camerali

FINIS.

INDEX

INDEX
IN PRÆCEDENTEM COMMENTATIONEM DE JURE CAMERALI LOCUPLETISSIMUS.

Gene-

Cau-

 Ten-

Sta-

An

Add.

Asses-

Avo-

In

Blu-

Si

Præ-

In

Colle-

Con-

In

Con-

Peſtis

Dam-

Facti

Qua

Qui

Potest

Modus

Contra

Glück-

Quare

Ali-

In

Add.

An

De

Suppli-

Con-

Qua-

Man-

Hodie

Si

Quid si

Der

Quæ

Pala-

Quo-

Man-

Qua-

Præ-

Praxis

 Vin-

Scru-

 Septem

Pro-

Cumu-

Ob

Rei

A Sen-

 Revi-

Unde

Quæ-

Sup-

Sup-

L. Si

Man-

Sub-

Instan-

In

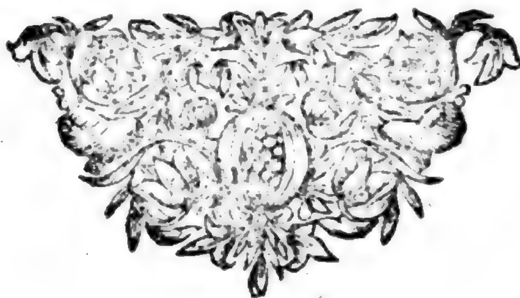
Ordo

Tur-

Visita-

Jus

F I N I S.

APPEN-

APPENDIX

AD

PRÆCEDENTEM

COMMENTATIONEM

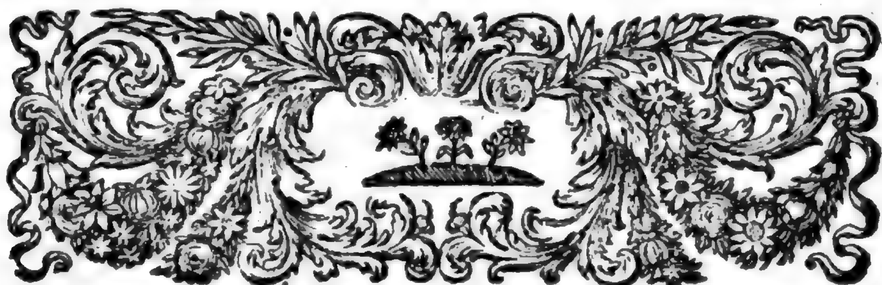
DE

JURE CAMERALI,

CUJUS CONTENTA DEMONSTRAT

PRÆFIXUS

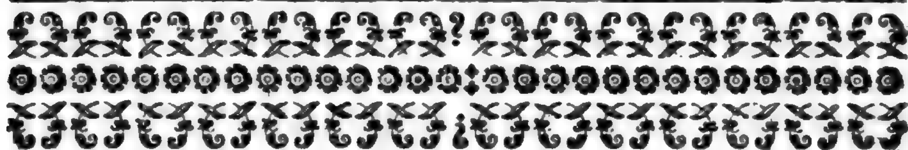
INDEX.

INDEX.

APPEN-

APPENDIX I.

Extract aus einiger Stände des Reichs * wider die Anno 1555. publicirte Cammer-Gerichts-Ordnung übergebenen Gravaminibus de An. 1556. und 1557. nebst des Kayserlichen Cammer-Gerichts darauf erstatteten Resolutionen, in specie die Constitution de Litigiosa Possessione, de Pignorationibus, & de Arrestis betreffend.

GRAVAMEN STATUUM.

Von Personen und Sachen.

Es sollen auch die *Malefitz*-Sachen weder in erster oder zweyter Instantz an dem Kayserlichen Cammer Gericht tractirt, oder Inhibition darüber erkannt werden/ sondern dawider solche Exception zugelassen, und Adversarius, die zu widerfechten/ nicht gehört werden/ es wäre dann in causa Nullitatis notoriæ vel in continenti probabili.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Von Personen und Sachen.

Betreffend erstlich die *Malefitz*-Sachen / weiß man sich nicht zu erinnern/ daß dieselben/ ausserhalb der Nullität in prima oder secunda Instantia, am Kayserlichen Cammer-Gericht je angenommen; noch vielweniger/ daß Inhibitiones anderst dann in denen Fällen/ da es von Rechtswegen vermög der Ordnung geschehen soll/ erkennet, oder jemand sein Einwenden dagegen abgeschnitten worden seyn. Daß aber die Ordnung und darin begriffene heilsame und hochbegünstigte Constitution des Orts eingezo-

* Vid. *suprà Commentat. Sect. I. §. VII. num. 3. & 4.*

gezogen / und auf den Casum notorium Nullitatis vel in continenti probabilis, und also auf die Fälle / die sich allein zutragen in præsentia Judicis, oder loco Judicii, da man Probationes in promptu haben mag / gestellt und restringirt werden soll; das gibt man denen zu ermessen und zu treffen / die da wissen / mit was Gefährlichkeit der Armen halben je zu Zeiten / durch unverständige Richter / auf ihre unvernünfftige Gebräuche / hin und wieder im Reich über des Menschen Blut gericht wird; und ob es nicht Göttlich / und viel besser / auch gemeinem Nutzen fürträglich / daß solche Mißbräuche in Criminalibus abgestellt / dann daß diese Constitution, durch welche die Armen / die wider Menschliche Vernunfft und natürliche Billichkeit beschwehret / etlicher maßen geholffen werden mag / angegebener maßen noch ferner restringiret werden.

GRAVAMEN STATUUM.

Ad §. 5. Es sollen auch ꝛc.

SOllen hinfüro die Sachen / die *per viam denegatæ Justitiæ* nicht so leichtlich an das Cammer-Gericht erwachsen / wie bißhero beschehen ist / sondern soll der Kläger sich mit seinem Klagen gefast machen / und damit für den ordentlichen Richtern erscheinen / und zum wenigsten zweymal nacheinander zu unterschiedlichen Zeiten um Recht anhalten und ruffen / und über solche genugsamen Schein außbringen und beweisen; Alßdann und nicht ehe solten die Sachen per viam denegatæ Justitiæ an dem Cammer-Gericht angenommen werden / dann es geschehen mehrerntheils durch die Notarien viele Gefahr-Handlungen.

GRAVAMEN STATUUM.

ITem daß hinfürter / wo ein Requirent einig Document *denegatæ vel dilatæ Justitiæ* fürbringen und aufrichten lassen wolte / soll derselbig Actus in Gegenwärtigkeit des Superioris denegantis vel suorum, auch Notarii & Testium beschehen / also / daß das Ersuchen / Verweigerung / und Protestiren / auch Anrufen des Notarii, zumal beschehe.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad §. 5. Es sollen auch ꝛc. *& seq.*

IN dem ersten Versicul weiß man sich darin angezogener gefährlicher Handlungen / so durch die Notarien, wie hierin gemeldt / und in der Requi-

Requisition der Unter-Richter gebraucht werden soll / weiter nicht zu berichten/ noch viel weniger warum/ und aus was Ursach doch die Partheyen/ denen doch einmal das Recht kündlich versagt oder verzogen wäre / und zuvor der Gegentheil citirt/ sich mit ihrer Klag gefaßt zu machen/ und wiederum zum zweytenmal bey demselben Richter um Recht anzusuchen/ gezwungen werden solten / dieweil doch vermög der gemeinen Rechten eine jede Sache durch kündliche beschehene Weigerung des Rechtens sich alßbald ipso jure an den Ober-Richter devolvirt/ und solch ferner Ansuchen nirgends zu dienlich / dann daß die Partheyen in ihren Rechten aufgehalten / in vergebliche Mühe und Kosten geführet/ und dadurch je zu Zeiten zur Ungedult gegen ihre Obrigkeit bewegt werden möchten. So ist auch in der Ordnung des Orts ohne Ursach nicht vermeldt / welcher gestalt die Notarien, in deren Gegenwärtigkeit der Chur-Fürsten oder Stände requiriret werden solte / je zu Zeiten wider Recht und Billichkeit beschwehret worden/ also daß sie sich zu solcher Constitution nicht mehr gebrauchen lassen wollen. Darum aus denen und anderen Ursachen nochmals den Partheyen empfindlich und beschwehrlich seyn würde / wo sie dergestalt mit dem Articul Requisitionis, Inhalt des Bedenckens im Versicul anfahend: *Item* **daß hinfürter** **rc.** gehalten werden sollen. Dieweil dann die Constitutiones des Orts / so in den alten und neuen Ordnungen zu Förderung des Rechtens / Erhaltung eines gemeinen Bürgerlichen Wesens / Einigkeit und schuldigen Gehorsam bey den Unterthanen / wohlbedächtlich aufgericht / den gemeinen Rechten und der Billichkeit gemäß / läst man es bey denenselben also diß Orts verbleiben.

GRAVAMEN STATUUM.

Ad Rubric. 2. Partis 2.

DAß auch etliche Sachen / die ihrer Arth und Natur nach / und sonst nach Kriegs* Recht und Ordnung erkannt / ohne *Appellation in rem judicatam* ergangen / zuletzt auch durch die Kayserliche Majestät also in derselben Nieder-Erb-Landen geübt; endlich vertragen und beygelegt / gleichwohl am Kayserlichen Cammer-Gericht / auch unangesehen / daß derowegen Kayserliche Rescripta außbracht / und also Litis vel definita, vel interposita Transactione sopitæ, wiederum angenommen werden.

* Kriegs: hoc est Litis sive Processus, hinc dicitur Litis contestatio, Kriegs-Befestigung.

RESO-

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad Rubric. 2. Partis 2.

Daß etliche Sachen am Cammer-Gericht / die hievor mit Recht entschieden / oder aber sonst zwischen den strittigen Partheyen endlich vertragen und beygelegt / angenommen worden / davon weiß man gleichwohl auf gehabte Nachfrag und Erkundigung die wenigste Anzeig nicht zu thun: so ist auch in der Ordnung außtrücklich versehen / daß dem Cammer-Gericht unverhindert einiger Avocation, Suspension und Auffschlags / sein stracker Lauff gelassen / und so dem zuwider etwas von Kayserlicher oder Königlicher Majestät / oder sonst / außgeben oder erlangt würde / daß solches von Unwürden / krafftloß und nichtig seyn / und durch das Cammer-Gericht nicht angenommen werden soll / dessen sich Cammer-Richter und Beysitzer ihrer Pflichten bedencken / zu halten / und sonst männiglich / der sich ihrer Erkänntnuß beschwehret / gebührlicher Weiß Red und Antwort zu geben.

GRAVAMEN STATUUM.

Wo vermöge der Reichs-Ordnung die Churfürsten / Fürsten / oder Fürstmäßigen in erster Instantz sollen beklagt werden / oder auch in andern dergleichen Außträgen und Fällen gehandelt würde / und der Fürst oder Commissarius mit Tod abgienge / soll der Proceß, es wäre gleich vor oder nach der Litis contestation, vor dem nachkommenden Churfürsten / Fürsten / oder Fürstmäßigen / & sic coram eorundem Successoribus, continuirt / außgeführt und geendet werden; es wäre dann Sache / daß der neue Commissarius sich der Sache nicht beladen wolte / oder dergleichen sonderliche Ursachen gegen den nachfolgenden hätte.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Des anderen hernach folgenden Versiculs halben / anfahend: **Wo vermöge** rc. ist *in part. 2. Ordinat. sub tit.* **Wie und vor welchen Richtern / die Churfürsten / Fürsten / und Fürstmäßige / einander zu Recht fordern sollen:** versehen / daß / im Fall der Commissarius mit Tod abgienge / ehe die Sache zu End kommt / alßdann der Kläger aus den vorgeschlagenen Chur Fürsten oder Fürstmäßigen einen kiesen / und vor demselben die Sach außführen soll. Welches auch auf andere nachgemeldte Außträg gezogen und verstanden werden / und sonst gleichwohl gemeinen Rechten nicht gemäß / daß also indistinctè von einem jeden Commissario die Sachen und

und derselben Instantia sich auf seine Successores continuiren solte / daß ein solches unangesehen hierinnen angezeigte Aenderung zu thun und vorzunehmen / das stellt man zu der Stände Gefallen und Bedencken.

GRAVAMEN STATUUM.

Dieweil sich auch etwa Sachen zutragen / welche nicht alsobald / so viel die Personen belangt / unter den verordneten **Außträgen** zu finden seyen / oder darunter specificiret / also da ein Churfürst einen andern Churfürsten / und eine Stadt / als Mit-Consorten, um Recht ersuchen thut / oder da ein Fürst einen Churfürsten / und dann die Unterthanen beyder vorgemeldter Churfürsten und Fürsten / als Mit-Consorten, um Recht fürnehmen will / welche Casus mixti seyen / und viel Zweiffel daraus erwachsen / wie man sich selben halben / oder ob der Consors geringer / seinem Consorten, als höhern / nachfolgen soll / fleißig zu erwegen und zu verordnen.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Von Außträgen / *ad vers.* Dieweil sich auch etwa ꝛc.

Geben die gemeine Rechte in hierin angezogenen Fällen der Ordnung einen lauteren gewissen und gerichtlichen Verstand / also / daß diß Orts einige fernere Vorsehung und Constitution nicht vonnöthen.

GRAVAMEN STATUUM.

Als unterm §. Gleicher gestalt ꝛc. die Sachen in ihrer Frist erörtert / oder aber ipso jure ad Cameram devolvirt seyn sollen ꝛc. dieweil nun etwan allerley Verhinderung vorgefallen / nicht allein des Kriegs / (*i. e. Processus*) sondern auch der Zeugen Commissarien, item der Partheyen Absterben / item daß sie solches dem Rechtlichen Proceß nach verweilet; soll man diesen §. etwas mildern / daß auch nach Außgang des Jahrs die Sachen nicht devolvirt / sonderlich / wo nemlich sich solches durch Rechtlichen Schub und Erkänntnuß erlängert / ꝛc.

Gleicher gestalt / wie es in diesen **besonderen Außträgen** der Spolien gehalten werden soll / also solte es in den andern allen gemeinen Außträgen versehen werden.

RESOLUTIO CAMERÆ.

So wird dasjenige / das einmal den spoliirten und andern beschwehrten Partheyen zu Gutem und Abkürtzung des Procefs geordnet / den Ständen ihres Gefallens zu ändern heimgestellt.

GRAVAMEN STATUUM.

Dieweil auch in vorigen Abschieden die löbliche Constitution *L. si quis in tantam. Cod. unde vi.* inserirt / als nemlich *Wormatiæ Anno 1521.* sollen dieselbe in den verübten Ordnungen nicht vergessen / sondern denselben nochmals inserirt werden ꝛc. nemlich unter der Rubric **der streitigen** *Possession post* §. 2. oder **in der Cammer-Gerichts-Ordnung** *part. 2. tit. 9.* unter der Rubric: **Daß von wegen Uberfahrung ꝛc. §. Wir wollen auch / ꝛc.** oder unter **dem Land-Frieden** / unter dem *Titul:* **Daß am Cammer-Gericht ꝛc.**

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad §. **Dieweil auch ꝛc.**

So viel die Constitution *L. si quis in tantam.* betrifft / ist hievor in Verfassung der Cammer-Gerichts-Ordnung / wie man bericht / unnothwendig / angesehen diese und andere Constitutiones und Leges, so im Corpore Juris begriffen / der Ordnung zu inseriren / dabey es nochmals / sonderlich / dieweil solche Constitution füglich unter keinen Titul der Ordnung gezogen werden / und man nicht wissen mag / ad quem effectum solches beschehen solte / bleiben läst.

GRAVAMEN STATUUM.

Ad Rubric. **Der strittigen** *Possession.*

Uber die Rubric **der strittigen** *Possession &c.* ist erstlich zu bedencken / daß gleichwohl die Rubric allein Meldung thut **von der strittigen** *Possession:* item allein von den Personen **ohne Mittel unterworffen;** Da nun das Nigrum besichtiget / so thut dasselbige auch Meldung in §. **Ob auch ꝛc.** von der momentanea Possessione, so hernach Inhibitorial genannt. Item in §. **Wo auch ꝛc.** von den Personen so mit Mittel unterworffen / adest mediatè subjectus, daß also mehr in Nigro dann in Rubro verordnet ist.

RESO-

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad Rubric. Der strittigen *Possession.*

ERstlich daß bey diesem Articul das Nigrum & Rubrum sich nicht allerdings vergleichen / und eines gemeiner dann das andere / das ist denen die in Rechten versiren nicht fremd / auch daran wenig oder gar nichts diß Orts gelegen.

GRAVAMEN STATUUM.

SO viel nun den §. 1. und 2. antrifft / werden dieselbige gleichwohl in vorigen Reichs-Abschieden auch begriffen / als nemlich *Coloniæ Anno 1512.* und *Wormatiæ Anno 1521.* allda auch die Constitution *L. si quis in tantam.* angehängt / welche billich in der neuen auch solte inseriret seyn worden / solches ist also nicht von neuem / sondern von Alters verordnet.

Aber vorgedachter §. Ob auch ꝛc. ist durchaus in Anno 1548. von neuem gestellet worden ; und wiewohl *Ratisbonæ Anno 1532.* die Sequestration mit kurtzen Worten angezogen / und sich daselbsten auf vorgehende Abschiede remittiret wird / bey demselbigen gar kein Process præscribiret / wie jetzo in diesem §. Ob auch ꝛc. gesehen und gespüret wird ; nun ist acht zu haben / ob eine Differentia inter litigiosam & turbatam Possessionem, dann ob wohl die Constitution von der strittigen Possession Meldung thut / solte man dieselbige doch nicht auf die Turbation oder Betrübte ziehen und extendiren / sonsten möchte man leichtlich alle Sachen im Schein vermeinter turbirter als strittiger Possession dahin tringen / darum vielleicht solcher Unterscheid zu mercken.

Dann die Actiones turbatæ Possessionis nicht unter die Constitution (wiewohl die Advocaten Turbationem pro litigiosa permisciren) gehören ; dann so die Außträg *Wormatiæ Anno 1495.* ersehen / erscheinet daselbst / daß viele Actiones specificirt / die allein unter die Außträg gehören / als nemlich Abtrang oder Entsetzung belangend / welche aber jetzo gantz überflüßiger Weise besondere neue Abträge haben.

Item so sich einer beklagt / daß er am Gebrauch seines Wildfangs / Zoll oder Geleit / Gericht oder anderer

hergebrachter Nutzung oder Gerechtigkeit geirret oder gehindert.

Wiewohl nun Specification in den neuen Außträgen/ wie die Prælaten &c. die Churfürsten zu Recht fordern sollen/ gar außgeschlossen; dannoch hält man dafür/ daß solche Specification den General-Wörtern/ nemlich warum/ oder um was Ursachen das wäre ꝛc. verstanden werden soll; Sodann nun die turbata Possessio unter die Außträg/ wie von Alters/ gehörig/ solle die Constitution von der strittigen Possession gar nicht von der Turbation verstanden werden: Turbatio enim præsupponit Possessionem, cum in litigiosa Possessor sit incertus; Und soll also die strittige Possession verstanden werden/ da der Streit ist principaliter um die Possession, und wer die haben soll.

Nun weiters/ ob diese gantze Constitution, oder etliche §§. daraus zu emendiren seyen: So viel dann die gantze Constitution betrifft/ ist der Sensus und Scopus derselben wohl bedacht/ wo der Außtrag in solcher strittigen Possession erörtert werden solle/ und sonderlich so viel den præscribirten Process betrifft/ da ereignen sich allerhand Beschwehrungen/ wie dann auch grosse Ungleichheiten in demselben gehalten.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad vers. Soviel nun ꝛc. *& seq.*

SO viel aber Constitutionem unter dieser Rubric an ihr selbst betrifft/ haben hievor Cammer-Richter und Beysitzer in der Visitation denen Kayserlichen Commissarien und Herren Visitatoren auf den Memorial-Zettul dieser/ auch der andern Constitution halben/ die Pfandung betreffend/ einen kurtzen Bericht und Bedencken vorbracht/ und sonderlich/ daß solche Constitutiones in den alten und neuen Ordnungen wohlbedächtlich/ zu Erhaltung eines gemeinen Friedens zwischen den Unterthanen des Reichs/ und sonderlich den benachbarten Ständen/ auch Verhütung allerhand beschwerlicher Weiterung/ um willen Aufruhr/ thätlicher und Fried-brüchiger Handlung/ aufgericht/ welche auch niemand/ der zum Frieden geneigt/ beschwerlich/ auch derowegen billich nicht eingezogen/ noch vielweniger geändert/ oder gäntzlich aufgehoben/ sondern vielmehr/ wie die einmal mit zeitigem Rath und Wohlfahrt des Reichs und desselben Unterthanen einhelliglich beschlossen und aufgericht/ erhalten werden sollen.

GRAVA-

GRAVAMEN STATUUM.

SO viel nun den ersten §. immediatè Subjectorum betrifft/ möchte derselbige nochmals / wie auch von Alters hero in denen Abschieden befunden / also gehalten werden / man wolle dann daselbst außtrücklich vorkommen/ daß man Clausulam Justificatoriam inserirt / oder allerhand Exception zulassen / und sonderlich / daß die strittige Possession nicht von den Feudalibus oder Vasallis, noch von denjenigen auch Immediatis, so unter einem Herrn gesessen / oder das strittige Guth unter demselben gelegen/ verstanden werden solte.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad verf. So viel nun den ersten 2c.

UNd sonderlich ist der ersten Constitution halben / sub Rubrica: von der strittigen Possession, Anzeig beschehen / daß dieselbige von dem ordinario Judicio Possessorio, ubi plena fit cognitio super Possessione, verstanden wird / doch anders nicht dann in denen Fällen / ubi subest timor Armorum, und die Partheyen dem Reich ohne Mittel unterworffen / indem sich ihrer jeder vor einen Besitzer halten will / ob solcher Streit zu thätlicher Handlung kommen möchte/ wie dann auch der Buchstaben solcher Constitution mit sich bringt und zu erkennen gibt / also daß ferner einiger Distinction inter turbatam & litigiosam Possessionem, durch welche solche Constitution vielmehr irriger und disputirlicher gemacht werden möchte / gar von unnöthen / sonderlich wo derselben (laut des Versiculs in Gravaminibus, anfahend: **So viel nun den ersten 2c.**) Clausula Justificatoria solte angehänget werden; Dann dieweil solche Clausula allein in Mandatis und Præceptis statt hat / und im Fall dieser ersten Constitution nicht à Præcepto, sondern à Citatione angefangen wird / auch ohne das kein Præceptum oder Mandat ausserhalb der sonderlichen in Rechten und der Ordnung specificirten Fällen sine Clausula Justificatoria vermög der Rechten erkannt werden soll/ kan man nicht verstehen/ was solche Clausula dißfals würcken/ oder wie dieselbige zu diesem Articul sich reimen möchte.

So weiß man auch in Causis Feudalibus aus gemeinen Rechten wohl zu berichten/ wessen man sich dieses Falls mit den Judiciis Possessoriis halten soll/ dergleichen ist deßfals mit den Partheyen/ so unter einem großen Herrn gesessen / und da Güther unter einem Herrn gelegen / ohne das unter dieser Constitution nicht begriffen / derowegen von dem allen in vers. anfahend: **So viel nun den ersten 2c.** überflüßige Anregung geschiehet.

GRAVAMEN STATUUM.

Nachmals den zweyten §. der da von *immediatè Subjectis* meldet / aber doch Superior incertus ist / oder Superiores diversi seyn / im selben Fall / ob gleich sonst dieser §. auch passiren möchte / vor rathsamer / damit den Superioribus kein Præjudicium beschehe / daß von demselbigen zuvor ein Bericht erfordert / nachmals die Gebühr super Supplicatione zu erkennen / alles damit die Appellation nicht entzogen werde.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad verſ. Nachmals den zweyten ꝛc.

GLeicher gestalt wird auch Inhalt nechst hernach folgenden Versiculs für unnothwendig angesehen / in dem Fall / da die Güther oder Gerechtigkeit nicht unter einer Obrigkeit gelegen / von derselben Obrigkeit an- und Procesſ erkannt / Bericht zu erfordern / dieweil in den Fällen / da also Zweiffel vorfällt / in was Obrigkeit die Güther gelegen / davon dieser Articul in der Ordnung disputirt / eine jede Obrigkeit selbst Parthey ist / oder doch zum wenigsten von ihrer Obrigkeit und Gerechtigkeit wegen der Sachen also verruhend / daß auf ihren blossen Bericht einer oder der andern Parthey zu gutem nicht erkennt oder abgeschlagen werden kan.

GRAVAMEN STATUUM.

SO soll der verſ. Und ob die Sach ꝛc. im zweyten §. auf beyde erste §§. verstanden werden.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad verſ. So soll der ꝛc.

SO bringen auch die Worte dieser Constitution in verſ. anfahend: Und ob die Sach ꝛc. außtrücklich mit sich / daß derselbige auf beyde vorhergehende §§. verstanden werden soll.

GRAVAMEN STATUUM.

UBer den dritten §. anfahend: Ob auch ꝛc. diese neue Constitution momentaneæ Possessionis dictæ, und derselben Intention, hat gleichwohl ein billich Ansehen / aber derselben Procesſ ist gantz beschwehrlich / und wird sonst nirgends befunden / wie derselbige diß Orts gesetzet / auch wenig derjenigen / so die verstanden / dann es sich nicht über drey Fälle zugetragen.

RESO-

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad verſ. Uber den dritten ꝛc.

WAs nun belangt den dritten §. in der Ordnung/ anfahend: Ob auch ꝛc. und darin begriffene Constitutiones, genannt momentaneæ Possessionis, iſt dieſelbige nicht von neuem erdacht / ſondern aus den gemeinen Rechten gezogen/ auch und zuvor dieſelbige in die Cammer-Gerichts-Ordnung kommen / am Kayſerlichen Cammer-Gericht alſo practiciret worden/ und an ihr ſelbſt niemand beſchwerlich/ auch bey den Rechts-Verſtändigen nicht ſo dunckel / weitläufftig / und verborgen / noch vielweniger dermaßen beſchaffen/ daß einige Gratification, Ungleichheit/ oder andere Gefährlichkeit / wie vorgegeben / darunter geſucht oder gebraucht werden möchte/ dann dieſelbe ihren gewiſſen richtigen undiſputirlichen kurtzen Proceſs im Rechten hat / und nemlich in denen Fällen/ da die Poſſeſſion aus redlichen Anzeigungen ſtrittig/ zweiffelich/ und die Partheyen/ ſo dem Reich ohne Mittel unterworffen/ jetzt allbereit thätlicher Handlung gegen einander im Vornehmen oder Ubung ſtehen / und alſo daraus ſorgliche Empörung und Weiterung zu beſorgen/ der Richter pro conſervanda Quiete & Pace Publica die Poſſeſſion ex officio ſequeſtrirt/ und darauf ſine Libello, Litis conteſtatione ſeu alio ſolenni Proceſſu cum quadam ſummariæ Cauſæ Cognitione, indem er auf etliche der Partheyen Subſtantial-Articul zu geben/ in kleiner Anzahl/ oder wo nöthig/ auch andere Briefliche Urkunden annimmt/ und aus denſelben ohne einige fernere Allegation oder Diſputation der Partheyen ſich informirt/ welcher Theil ſeine Poſſeſſion am beſten beweiſen/ und darauf der andern Parthey inhibirt oder mandirt/ ſich derſelben biß zum ordentlichen Außtrag des Poſſeſſorii oder Petitorii zu enthalten/ welches dann keinem Theil an ſeinem Recht oder Poſſeſſion nachtheilig/ oder in andere Wege beſchwerlich/ noch auch vor unbillich oder iniquo gehalten werden kan / dieweil doch alles auf den *L. æquiſſimum*, und alſo auf die Billichkeit ſelbſt zu Erhaltung eines gemeinen Friedens fundirt und gegründet iſt.

GRAVAMEN STATUUM.

UNd wiewohl ratio hujus Conſtitutionis de momentanea Poſſeſſione iſt/ ſo Empörung zu beſorgen/ daß alßdann dieſer Modus gehalten werden ſolle/ demnach iſt in einem Fall ſolche Sequeſtration und Inhibition erkennt/ da keine Gefahr vorhanden geweſen/ noch zu beſorgen wäre/ deßgleichen zwiſchen dem Lehen-Herrn und ſeinem Vaſallo auch alſo erkennt / da man doch

zuvor

zuvor billige Erkundigung gepflegt / oder Clausulam Justificatoriam inserirt haben solte / dann im selben Fall war dem Domino die Handlung gesperrt / biß hinten nach auf die Exception das Mandat cassirt / und an gebührliche Orte remittirt worden / daß also Mandatum mit nichten zu erkennen; was sodann in solchem Fall ohne einen Gerichtlichen Procefs (wie der Tenor illius novi Articuli mit sich bringt) erkennt werden soll / hat man leichtlich zu erachten / was darunter mag mitlauffen / und die Gratification viel würcken mag / zudem man nicht schuldig solitum Processum zu halten / würde grosse Ungelegenheit sich in Casibus zutragen / da doch es mit nichten in solchem Fall gestattet werden solte.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad vers. Und wiewohl 2c.

UNd ob sich gleich etwa einmal zugetragen / daß auf ungleiche Narrata der einen Parthey in Krafft solcher Constitution, da die Gefahr und andere Qualitates derselben sich / wie angeben / nicht befunden / Procefs erkennt werden / ist doch solches keine genugsame Ursach / darum diese heilsame löbliche Constitution gar aufzuheben oder zu cassiren / sonderlich dieweil doch im selben Fall / wie angezeigt / wird alsobald hernach / als sich auf des andern Theils Gerichtlich Anzeigen und Darthun die Sache anders befunden / solcher Procefs wiederum cassirt / und also dieser Constitution nicht zuwider erkennt / noch auch jemand an seinem Recht vernachtheilt worden.

GRAVAMEN STATUUM.

FErner / so man auch in solchem Fall secundùm Tenorem ohne weitläufftige Außführung der Sachen erkennen soll / wozu bedarff man des zierlichen Procefs, zu articuliren / zu probiren / und Testes mit schwehren Kosten zu verhören / Sigilla mit zu recognosciren / Probations-Schrifften und Urkunden vorzubringen.

Dieweil dann durch solche Erkänntnuß und Tenorem keinem Theil etwas in principali geben oder benommen / ist zu besorgen / daß die Probationes in puncto momentaneæ Possessionis hernacher in principali nicht zu Steuer kommen oder zugelassen werden möchten; folgt also abermals / wo solches abgeschnitten / daß

daß sie Abbruch dadurch empfinden / bevorab wo die Zeugen gestorben / und nochmals in principali articulirte Puncten nicht mehr so stattlich probirt werden möchten.

Wann dann die Form dieser momentaneæ Possessionis Constitution dunckel / weitläufftig / und jedem mehrentheils verborgen / grosse Ungleichheit daraus erwachsen / und gantz gefährlich gehalten / auch den Partheyen eben so grosser Kosten als in principali aufflaufft / derowegen man in oberzehlten Ursachen männiglich dahin rathen und helffen solte / daß gegenwärtige momentanea Constitutio, und derselben vorgeschriebene Ordnung / durchaus cassirt und abgethan werde / wie auch leichtlich zu glauben / daß tempore latæ Constitutionis wenig gewesen / so diejenige verstanden / oder daß so grosser Nachtheil daraus empfunden wäre ꝛc. und gäntzlich dafür gehalten / daß sich hievor bey den Alten eben solche Fälle zugetragen / als dann vonnöthen gewesen / eine sondere Constitution auffzurichten / würden die Vorfahren eben so wohl / als das anjetzo von der strittigen Possession gedacht / geordnet haben / und also nicht ohne Ursachen umgangen / und bey der alten Constitution und den Außträgen gelassen haben.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad vers. Ferner / so man auch ꝛc.

OBwohl auch hierin kein zierlicher / sondern allein ein summarischer Process, wie gemeldt / gehalten wird / so werden doch die *Probationes* nicht *summariè*, sondern ordentlicher Weiß / wie es von Rechts wegen geschehen soll / angenommen; derowegen dann bey den Rechts-Verständigen dafür gehalten / daß dieselbe auch folgends *in Judicio plenario* in ihrem Wort neben andern Beweisungen zugelassen und angenommen / oder wo vonnöthen / wieder *reservirt* werden mögen.

GRAVAMEN STATUUM.

WIewohl man nun verhofft / daß solche Constitution cassirt werden solte; jedoch da dieser letztere §. zum Theil in esse bleiben / bevorab so solcher Punct momentan. Possess. *Ratisbon 1532. tit. 3. §. 15.* mit Vermeldung der Sequestration angezogen / und *L. æquissimum esse.* alle Contentiones und Tumultus verhütet werden sollen / möchte

man einen andern Modum fürnehmen; nemlich ehe zuvor einige Mandata Inhibitionis oder Sequestrationis außgehen/ und es geschehe ex officio oder ad instantiam Partis, daß man zuvor beyde/ oder des andern Theils Gegen-Bericht empfangen/ und sonderlich acht haben/ ob also thätliche Handlungen sich erzeigen wolten/ alßdann nach Gelegenheit/ ne ad Arma prosiliant, Mandatum de non offendendo zu erkennen/ und weiters zu inhibiren/ auch im Fall zu sequestriren/ doch mit der Bescheidenheit/ daß derjenige/ so reali & aliquantulum prætensa justiore Possessione tempore quæstionis wäre/ dann derselbig darinnen gelassen/ und nicht also bald auf bloß Angeben/ Parte non audita, die Possession inhibirt würde.

Und wann nun dieser Gegen-Bericht beschehen/ soll der Judex der Gebühr Einsehung thun/ und sonderlich acht haben/ ob es vielmehr turbata Possessio, Spolium, oder fractæ Pacis sey/ alßdann auch Gelegenheit propter Clausulam salutarem die Proceß zu erkennen/ oder zu denen Außträgen/ oder ordentlichen Richter zu weisen.

Item, da aber beyde ad informandum Judicem am Cammer-Gericht vorschreiten müssen/ soll man im selbigen allein Processum summarium halten/ petitionem utrinque einbringen/ und citra Litis contestationem wenig Articul setzen/ Zeugen darauf verhören/ und alßbald ohne weitere Disputation allein den Richter denselbigen ersehen lassen/ und beyderseits submittiren/ darüber momentanea Erkanntnuß zu geschehen/ also daß kein Theil des andern Merita Causæ und Probatoria wisse/ wie dann dem Commissario, dasselbige den Partheyen zu eröffnen/ auch verbotten/ doch daß hernacher/ so man in principali sive Possessorii, sive Petitorii coram competente Judice vorschreiten wolte/ daß jedem Theil alle Acten momentanea, doch post Litis contestationem & facta Testium publicatione in vim Probationis, salva tamen exceptione, mitgetheilet würden.

RESOLUTIO CAMERÆ.

So wird nun der Bericht/ so man zuforderst von den Partheyen nehmen soll/ aus obbemeldter Ursach/ und sonderlich/ daß sich auf bloß Angeben und Berichten der Partheyen/ was hohen Standes gleich die seyen/ im Rech-

Rechten nicht zu verlassen/ nirgendzu dienstlich seyn/ dann daß dadurch die Sachen / in denen / wie gemeldt / periculum in mora, gezogen / diese heilsame Constitution und derselben Effectus eludirt/ und in vorfallenden Sachen besorgter Empörung / & ubi cum Partes convenerunt ad Arma, dem Richter sein Officium und Gewalt / solche durch Empörung und Aufruhr gantz entzogen und genommen wird / sonderlich dieweil die Mandata de non offendendo, so allein zu Verhütung Land-Fried-brüchiger/ und also ohne das verbottener Thaten und Handlungen außgehen / hierin nicht würcken/ sondern derselben ungeacht ein jeder Theil sich bey seiner Possession, auch cum Armis, wie ihme die Rechten zulassen / zu handlen unterstehen / und also daraus Turbatio Pacis Publicæ nicht verhütet würde.

Gleicher gestalt würde auch diß Orts die Clausula Justificatoria gantz ungereimt angezogen / dann dieselbige zu diesem Procesś undienlich / und der Natur und Eigenschafft Judicii Summarii zuwider.

SO weiß man auch nicht/ aus was Grund den Reichs-Städten/ und andern dem Reich ohne Mittel unterworffen/ die gleich so wohl als andere hohe Stände sich der gehörlichen Defension gebrauchen mögen/ solch Beneficium des Rechtens und der Ordnung solte entzogen / oder warum doch dasselbig mit ihnen nicht so wohl als mit andern zu Erhaltung gemeinen Friedens solte statt haben / vid. Gravam. seq. §. 1.

Den Processum Summarium, deßgleichen die andere Constitution der strittigen Possession und anderes das hinwiederum angezogen belangend / läst man es bey obgethanem Bericht bleiben.

GRAVAMEN STATUUM.

Gleichwohl mag auch die Clausula Justificatoria in allen diesen Mandaten und allen §§. oder vielmehr in der Citation um Gegen-Bericht inserirt werden/ ne Subditus vel Vasallus adversus Secundum solches impetirt; item, um daß auch qualitas erroris in Supplicatione müsse narrirt werden/ dann daß diese allein inter Personas similes, und nicht so ein Fürst contra Civitatem, oder è contra Controversiam hätte / & in similibus &c. statt haben/ das ist zwischen gleichen Ständen.

Also auf vorgehende Emendation und Limitation möchte diese irregularis & indefinita Constitutio sive Articulus novus ejusdem Constitutionis gedultet werden / welche doch aus erzehlten Ursachen wohl gäntzlich umgangen werden möchte.

Auf den andern Punct des Memorials der strittigen Possession *fol. 100. in nova Ordinatione*, welche man sonst turbatam nennet / wo möglich / solte die gantze Constitution aufgehoben / oder aber / da die zu gedulten / daß dieselbige auf gebührliche Wege und Maaß verstanden und reformirt würde / als nemlich in was Fällen und zwischen welchen Personen die Constitution oder derselben Process solte gehalten werden / sonderlich in Sachen turbirter Possession zwischen immediatè Subjectis, oder da der Reus allein immediatè Subjectus und provocirt wäre / und gar nicht zwischen mediatè Subjectis noch inter Dominum & Vasallum.

So viel aber den §. Ob auch rc. der inhibirten Possession, so etliche momentaneam (als ob es ein besonder Possessorium) nennen / betrifft / ist derselbige gleichfals gäntzlich zu cassiren / oder anderst zu reformiren / wie in obgemeldtem Bedencken nach Nothdurfft und der Länge ist außgeführet.

Sonst so viel es recuperandam Possessionem belangt / bleibt es bey den vorigen Außträgen und Vorsehungen.

RESOLUTIO CAMERÆ: vid. *præced.* §. **So weiß man auch nicht / rc.**

GRAVAMEN STATUUM.

UNd soll man nicht gestatten / wo litigiosæ und turbatæ Possessionis geklagt / daß man hernach maximè post Litis contestationem super fracta Pace klagen wolle.

RESOLUTIO CAMERÆ.

DAß in Possessoriis vel Litis contestationem laut des Vers. anfahend: **Und soll man rc.** ferner super fracta Pace nicht soll mögen geklagt werden; weiß man sich in vorfallenden Sachen nach Ordnung der gemeinen Rechten der Gebühr wohl zu halten / ist auch einiger Decision hierüber unvonnöthen.

GRAVAMEN STATUUM.

BEy der Disposition, so in beyden der Kayserlichen Cammer-Gerichts-Ordnung / erstlichen im Jahr 1548. zu Augspurg / und zum andern im Jahr 1555. auch zu Augspurg / der irrigen

und

und strittigen Possession halben geschehen / hält man dafür / wann beyde irrige Partheyen dem Reich ohne Mittel unterworffen / und der Possession rechtlich handlen / und nicht die Waffen gegen einander brauchen / daß dieselbe Judicia Possessoria an dem Kayserlichen Cammer-Gericht / wie biß daher beschehen / rechtlich außgeführt werden / dieweil beyde Theile in obgemeldten Sachen Kläger und Beklagte seyn / daß dem Theil / so zum ersten klagt / oder provocirt / kein Nachtheil daraus entstehe / dieweil der andere Theil auch Kläger ist / und für einen Kläger gehalten wird / in Ansehung / daß der in obgemeldtem Judicio Possessorio erhält / welcher antiquiorem maximè coloratam titulo Possessionem durch bessere und viel Zeugen beweiset.

Wo aber Partheyen so **dem Reich mit Mittel / und andern Churfürsten / Fürsten / oder Fürstenmäßigen unterworffen** / sich Possession turbatæ Possessionis halben irren / und ein jeglicher eines Dings oder Guths Possessor seyn / und sich dabey vertheidigen wollen / darin dann Scandala, Krieg und Todschlag verhütet werden ; haben Cammer-Richter und Beysitzer / wo die Partheyen / und sonderlich der Beklagte / dem Reich ohne Mittel unterworffen / dergleichen Churfürsten / Fürsten / und Fürstenmäßige des strittigen Guths ex *L. æquissimum. ff. de usufructu.* zu sequestriren. * Und da dann ex officio vel ad alterius instantiam Partis von dem Richter zu bitten / daß er beyden strittigen Theilen auflege / derselben Beweisung in Possessorio zu thun / und daß alßdann der Richter / nach beschehener Beweisung / dem Theil / vor den die schlechteste Beweisung in Possessorio gethan / zu klagen auflegen / und daß man solch Judicium taufft Judicium Possessorium ex conditione *L. æquissimum.* præparatorium ordinarii Judicii tam in Possessorio quàm Petitorio, wie auch Speculat. *in tit. de Concept. Libell. §. nunc dicendum. vers. 22.* & ibi Joan. Andr. & alii Dd. machen wollen / quod scil. dictum Judicium oriatur ex *L. æquissimum* ; Damit nun die Advocaten nicht irre gemacht werden / dieweil nachfolgende drey Judicia Possessoria,

 nem-

* Est *L. si cujus 13. §. sed si. 3. versu : æquissimum esse ff. de usufructu.*

nemlichen adipiscendæ, retinendæ, & recuperandæ Possessionis seyn/ in Ansehung/ daß sie nicht länger durirten oder währen/ biß außfündig/ wem das Petitorium zustehe/ derohalben heissen alle drey obgemeldte Judicia momentaneæ Possessionis, ideò quod Petitorium absorbet Possessorium, darum die jüngste Ordnung richtig/ und undisputirlich zu machen/ soll man aus derselben momentaneam Possessionem außlassen/ damit man nicht danckeler mache/ was man klar machen will.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Daß man ferner in nachfolgenden Versiculn gleichwohl allen vorgehenden zuwider erregt/ nemlich ob diese Constitution noch weiter auf die Partheyen/ die nicht die Waffen gegeneinander brauchen wollen/ und dann diejenigen/ die dem Reich mit Mittel unter andern Chur- und Fürsten unterworffen/ verstanden/ oder extendirt werden sollen/ das alles wird zu Kayserl. und Königl. Majestät/ auch gemeiner Stände Bedencken/ Willen und Gefallen gestellt.

Und ist sonst wenig oder gar nichts daran gelegen/ wie und mit was Nahmen solch Judicium Possessorium getaufft werde/ und eben genug/ daß die Advocaten sich der Eigenschafft und Natur/ doch ad quem finem dasselbig gericht/ und sonderlich/ daß nicht Jure Actionis hierin/ sondern durch den Judicem für sich selbst/ oder auf Ansuchen der Partheyen ex officio ohne einig Libell summariè procedirt und gehandelt wird/ aus gemeinen Rechten wissen zu berichten/ zudem daß auch dasselbige in der Ordnung nicht momentaneæ Possessionis genannt/ derowegen dann vergeblich de nomine Actionis, und ob die Worte momentaneæ Possessionis in der Ordnung außgelassen/ vergeblich disputirt würde.

Daß nun dessen alles unberechtet/ offtmals in den Gravaminibus angeregt/ und darauf gedrungen wird/ daß solche Constitution, als die neue/ in alten Ordnungen nicht begriffen/ dunckel/ weitläufftig und sonst in viele Wege beschwerlich/ gäntzlich aufgehaben/ oder zum wenigsten auf einen andern Modum gericht werden/ dazu auch männiglich rathen und helffen soll ꝛc. Kan man gleichwohl der Kayserl. und Königl. Majestät/ auch Churfürsten/ Fürsten und Ständen hierin keine Maaß noch Ordnung geben/ doch will man dieselben der Gebühr und Nothdurfft nach erinnert haben/ daß Cammer-Richter und Beysitzer nicht allein auf die Ordnung/ sondern auch gemeine Rechte gelobt und geschworen/ und nach denselben zu urtheilen schuldig/ derowegen obschon solche Constitution

tution in Ordinatione außgelassen / demnach Cammer-Richter und Beysitzer jederzeit in vorfallenden Sachen nichts desto weniger auf gemeine Rechte dasjenig werden thun und vornehmen müssen / das sie Amts halben und vermög ihrer Pflichten zu thun schuldig / inmaßen dann auch hievor / ehe diese Constitution in die Ordnung kommen / in solchen Fällen auf die gemeine Rechten jederzeit nothwendiges Einsehen und gebührliche Erkänntnüß geschehen ist.

GRAVAMEN STATUUM.

Von Pfandung und Verstrickung.

SO viel die Constitution von **Pfandung und Verstrickung** belanget / welche hievor in keinem Reichs-Abschied der Ordnung dermaßen befunden / sondern gantz von neuem erdacht und geordnet / es wäre dann Sach / daß Kayser Friederich / *Francofurti Anno 1442.* in §. **Wie man pfänden soll / 2c.** und hernacher / des Eilff-Jährigen Bunds-Ordnung / unter der Rubric: **Daß kein Bunds-Verwandter den andern 2c.** in welchen beyden doch nicht so viel / oder dergestalt begriffen ist / zu solcher neuen Constitution Ursach gegeben habe.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Von Pfandungen.

DIese Constitution von Pfandungen und Gefangenen / wird gleichwohl in den alten Ordnungen nicht befunden / aber aus täglicher Erfahrung und Ubung der vielfältigen Sachen und Händeln / die aus solchen Pfandungen gefolgt / und je zu Zeiten durch andere unaußträgliche Wege an das Kayserliche Cammer-Gericht gezogen worden / ist dieselbige / wie leicht abzunehmen / dem gemeinen Nutzen / und allen Ständen und Unterthanen des Reichs zu Gutem und Wohlfahrt in die neue Cammer-Gerichts-Ordnung gesetzet worden / in welcher nichts neues oder überflüßig- und unnothdürfftiges geordnet / sondern allein das gemein geschriebene Recht / aus welchem diese Constitution gezogen / in einen Brauch gebracht / und um gewisser richtiger Maaß und Form vorgeschrieben / wie dasselbig jederzeit in einem Fall / wie in dem andern / an dem Cammer-Gericht practiciret / und die Ungleichheiten oder Unrichtigkeiten der Processe verhütet werden mögen / und das alles mit der Meynung / Unruhe / wie hier gemeldet wird / anzurichten / sondern vielmehr derselben vorzukommen / auch damit oben angeregte unaußträgliche Wege des Rechtens dißfals abgeschnitten / und einem jeden des Reichs Unter-

Unterthanen/ der mit unordentlichem Gewalt vertruckt/ beschwert/ und mit diesem Weeg der Pfandung von dem Seinen wider alle Recht und Billichkeit gedrungen werden möchte/ durch diß heilsame Mittel des ordentlichen Rechtens/ wie sich gebühret/ geholffen/ und also nicht allein zwischen den benachbarten Ständen guter Will und Einigkeit/ sondern auch der allgemeine Friede beständiglichen gepflantzet und erhalten werde.

Dann männiglichen unverborgen/ daß sich im Reich vielfältig zuträgt/ daß zwischen den Ständen und Unterthanen nachbarliche Empörungen entstehen/ oder sich zu Zeiten einer gegen den andern ungegründeter Forderung oder Gerechtigkeit anmaßt/ und derselbige durch die ungebührliche Wege des Pfändens understehet zu erhalten/ und den andern von seinen Rechten und Gerechtigkeiten/ oder derselben Besitz und Inhabenden abzutreiben/ in welchen Fällen dann bißher diejenige/ so etwa geringen Stands/ oder sonst so schwach/ daß sie sich bey ihren Rechten nicht handhaben mögen/ ohne Recht und alle Billichkeit gedrungen werden/ die Pfande zu verlassen/ oder aber dieselbige zu lassen und ledig zu machen/ und also dadurch sich ihres Rechtens und Possession ohne einige vorgehende Rechtliche Erkänntnuß zu begeben/ und dieselbige ihrem Gegentheil einzuräumen/ oder doch zum wenigsten sonst andere ungleiche und beschwerliche Mittel anzunehmen/ angesehen daß ihnen durch die Rechtliche der Ordnung nicht geholffen werden mögen/ sondern Rechtlicher Hülff in Mangel gestanden/ wie hernach ferner angezeigt werden soll.

Zudem auch gemeiniglich nicht die Partheyen selbst/ sondern ihre arme Unterthanen/ die mit der Sache nichts zu thun/ ohne einiges Verschulden des Ihren gepfändt/ entsetzt/ oder sonst darob gefangen/ und erbärmlicher Weiße gethurnt/ geplagt und gemartert werden/ auch je zuweilen in solchen Gefängnüßen/ und wider alle Nothdurfft/ Ehrbar- und Billichkeit jämmerlich verderben und sterben müssen.

Oder daß sich zugetragen/ wo der Gepfändete sich der Gegen-Pfandung/ oder anderer gebührlicher Mittel zu Erhaltung seines Rechtens gebrauchen wollen/ daß beyde gemeiniglich darob gegen einander in großen Unwillen erwachsen/ und offtermals zu ferneren thätlichen Handlungen/ Angriffen/ Empörungen/ und Aufruhren kommen/ die dann folgends schwerlich wieder gestillt werden mögen/ auch je zu Zeiten zu hochbeschwerlicher Weiterung und Betrübung des gemeinen Friedens Ursach geben.

Daraus dann ferner gefolgt/ daß die Partheyen/ so also zu thätlicher Handlung kommen/ die Haupt-Sache fallen lassen/ und am Cammer-Gericht auf die Pœn des Land-Friedens geklagt/ und einander viele Jahre und Zeit gemeiniglich/ vergeblich und umsonst im Rechten umgetrieben/ wie dann die Erfahrung an Tag gibt/ daß vor Jahren der mehrere Theil der Land-Fried-

Fried-brüchigen Sachen am Cammer-Gericht daher und aus der strittigen Possession, wie obgemeldt/ ihren Anfang und Ursprung gehabt/ und doch gemeiniglich durch Absterben der Parthehen/ oder aber daß dieselben/ unter dem Schein der zugelassenen Defension, ihres angemaßten Rechtens/ der Pœn des Land-Friedens entfallen/ endlichen keinen Effect und würcklichen Außtrag erlangt/ sondern Mühe und Kosten verlohren/ der Richter und die Parthehen vergeblich fatigirt werden/ und die Haupt-Irrungen unentschieden und unerörtert bleiben.

Dem allen/ wie obgemeldt/ der Gebühr und Nothdurfft nach zu begegnen/ ist diese Constitution aufgericht/ durch welche solche Pfandungen/ so gleichwohl durch einen Gebrauch in etlichen Fällen im Reich eingeführt/ aber sonst im Rechten verhaßt/ und ins gemein/ als der natürlichen Billichkeit zuwider/ verbotten/ eine gebührliche Maaß und Ordnung geben/ also und dergestalt/ daß denen angeregter maßen durch solche Pfandungen unordentlicher Weiß gedrängt/ und des Ihren entsetzt/ oder unschuldiglich von eines Andern wegen verstrickt/ gefangen/ oder sonst beschweret worden/ der Gebühr und aller Billichkeit nach zum Rechten verholffen/ und doch dem andern Theil an seinen angemaßten Forderungen oder Gerechtigkeiten nichts benommen oder entzogen wird.

GRAVAMEN STATUUM.

NUn ist anders nicht zu erachten/ dann daß eben diese neue Constitution mehr zu Uberfluß und Unruhe Ursach zu geben/ weder zur Nothdurfft/ gestellt seh worden; Und obwohl das Exordium darin/ und Finis derselben einen Prætext schöpffen/ jedoch kan dieselbige in allen Fällen/ wie dann dieselbe excepto unico, gantz general gestellt/ nicht erstattet/ noch vielweniger dieselbe præscribirte Procefs also gehalten werden.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad verf. Nun ist anders 2c.

UNd ob gleichwohl die Worte dieser Constitution etwas gemein/ wie dann auch dieselbige ins gemein von allen Pfandungen/ warum und um was Ursachen willen die vorgenommen/ & sic ob quamcunque causam persona vel res una pro alia capitur, verstanden wird/ so seynd doch unter derselben andere Sachen/ so die Pfandung nicht antreffen/ & sic ubi non ob aliam rem vel causam persona, vel res capitur, sed fortè res ipsa, de qua est controversia inter partes, invaditur & occupatur, vel alteri, quod est vi vel clam, sine causa aufertur, mit nichten begriffen/ wie dann auch in diesen

D Fäl-

Fällen/ da die Narrata der Supplicationen keine Pfandung/ wie jetzt gemeldt/ mit sich bringen/ auf berührte Constitution einige Procefs nicht erkennt/ oder wo die gleich aus Mißverstand der Narrata etwa erkannt/ jedoch folgends auf der Partheyen gründlich Anzeigen wiederum caſſirt/ und die Sachen bey ihren gemeinen und sonderen Constitution, und der ordentlichen Außträgen gelassen werden/ also daß in Krafft der Constitution die Pfandung/ wo die an ihr selbst unrechtmäßig/ alsobald unverletzt der Haupt-Sache mit Recht abgeschafft/ oder aber/ wo in einem Fall/ da das Pfänden von Rechts- oder Gewohnheit wegen zugelassen/ vorgenommen/ alßdann samt allem dem/ was derselben anhangt/ und davon nicht abgesondert werden mag/ mit Recht erörtert und entschieden/ auch mitler Zeit/ biß zu End des Rechtens/ die Pfand oder Gefangene auf gebührliche Caution und Wiederstellen/ und also auch unbegeben angemaßter Gerechtigkeit des Pfändens/ ledig gelassen werden/ welches dann keinem Theil beschwerlich/ oder an seinen Rechten nachtheilig/ vielweniger zu einiger Unruhe Ursach geben kan/ dieweil gemeiniglich alle Unruhe und Empörung nicht durch das ordentliche Recht/ welches das einige Band des Friedens/ sondern vielmehr aus ordentlichem Gewalt/ dem man mit dem Rechten nicht weiß zu begegnen/ angericht und verursacht werden.

GRAVAMEN STATUUM.

UNd darum so diese Constitution, als neue/ viel neue Unruhe anricht/ und allein die Ursache ist/ dadurch an diesem neuen Cammer-Gericht so viele Procefs erkennt/ und so viel Händel dahin gebracht werden/ dadurch die alte Ordnung privilegirter oder Haupt-Sachen aufgezogen oder verhindert/ folget/ wo diese neue Constitution abolirt/ nicht der halbe Theil der Sachen vorhanden/ und die Assessores nicht so mercklich beschwehrt/ noch dieselbe abzuziehen verursacht würden/ zudeme/ daß man alßdann im selben Fall desto weniger Assessores und keiner Extraordinarien bedürffe.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad verf. Und darum 2c.

DAß auch der Sachen so viel/ und dieselbige auch so gemein worden/ so vielmehr ist gebührlich Einsehens/ und also neue Satzung und Ordnung vonnöthen gewesen/ und leicht zu erachten/ zu was beschwerlicher Unruhe und Weiterung derselben/ wo solchen durch diesen Weeg nicht vorkommen/ hätten

hätten gereichen mögen; gleichwohl seynd dannoch derselben nicht so viel/ daß darum/ ob schon diese Constitution abolirt/ der zwanzigste Theil der Rechtlichen anhangenden Sachen am Cammer-Gericht/ des halben Theils zu geschweigen/ fallen würden/ so weiß man sich auch keiner Beschwehr oder sonderen Arbeit/ die derhalben den Beysitzern aufwächst/ zu erinnern/ oder auch daß jemand aus ihnen dadurch von seinem Beysitzer-Stand abzuziehen verursacht worden/ darum man in dem etwas mild bericht.

GRAVAMEN STATUUM.

UNd ohne Zweiffel/ dieweil sich die Pfand- und Verstrickungen im Reich täglich zutragen/ wo denselben zu begegnen/ sondere Constitution vonnöthen gewesen/ würden die alte Verständige solches eben so wohl/ als das übrige/ aus Kayser Friederichs/ und andern/ versehen haben; aber ohne Zweiffel/ dieweil dieselbe Handlungen unter anderen Constitutionen und Austrägen begriffen und includirt/ haben sie solches/ als unnothwendig/ umgangen; bevorab so in gemeinen Rechten über solche Fälle viele Remedia verordnet/ und diese Special-Turbation unter der General-Action turbatæ begriffen worden/ also daß es dieser Special sonderlich dermaßen nicht bedörfft.

Dann da einer des Seinen unbillich gepfändt oder verstrickt/ hat er dasselbige ante latam Constitutionem durch andere Mittel der Restitution oder Relaxation mögen erlangen/ als nemlich/ so er turbirt/ per Interdictum uti possidetis, und also turbatæ Possessionis, oder da er spoliirt/ per Interdictum unde vi: und durch die gemeine/ oder jetzo durch die sonderliche Spolien-Austräg/ oder da thätlich und freventlich gehandelt/ super Pace fracta procedirt; darum man es wohl bey dem Alten bleiben ließ/ und unnöthig Neues zu ordnen/ so ad temerè agendum Ursach gibt/ wie man dann am Cammer-Gericht geneigt/ auf eines jeden Anrufen/ ungehörter Sachen dermaßen leichtlich Mandat zu erkennen.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad verf. Und ohne Zweiffel/ 2c.

WIewohl auch solche Pfandungen je zu Zeiten Dejectionem vel Turbationem Possessionis auf sich tragen/ und gemeiniglich um der Sachen willen vorgenommen werden/ und derowegen/ so viel solche Dejection vel

Turbation an ihr selbst antrifft/ die Interdicta unde vi, uti possidetis, und sonst andere Constitutiones, zu Recuperirung oder Erhaltung solcher Possession statt haben/ so würde doch durch dieselbige den gepfändeten Partheyen diß Orts nicht geholffen/ dieweil in solchen Interdictis nicht von wegen der Pfandung für sich selbst/ & de ista qualitate Turbationis vel Dejectionis, und also ob dem Pfänder gebühre/ sich dergestalt/ & per illum Actum de jure per se prohibitum, bey seiner Possession zu handhaben oder nicht/ sondern principaliter super ipsa Possessione, welchem Theil dieselbige zu adjudiciren/ gehandelt und recognosciret wird/ und nichts desto weniger die Partheyen gepfändt oder gefangen/ zu solchem langwierigen Rechten kommen/ und biß zu Außtrag desselben solcher ihrer Pfand im Mangel stehen/ die Verstrickte oder Gefangene/ wo die durch andere Wege nicht ledig gemacht/ in Hafft/ Gefängnuß oder Verstrickung bleiben/ und darin unschuldiglich verderben und sterben müssen/ welches alles nicht allein den Rechten/ sondern auch der Vernunfft und aller Billichkeit entgegen und zuwider ist: dann so nach Ordnung der Rechten auch keinem gebühret/ dasjenige das sein eigen ist/ eigenes Gewalts/ und unverlangten Rechtens einem andern zu nehmen und abzudringen/ oder auch sein verschrieben Unterpfand selbst/ sine jussu Judicis anzugreiffen/ & sic ipsi in rem suam propriam vel sibi obligatam, ab alio tamen possessam, Jus dicere, solches auch im Rechten seyn kan/ dann keinem gebühret etwas das nicht sein/ oder ihm nicht obligirt ist/ dazu er auch sich keiner Forderung/ Rechts/ oder Gerechtigkeit anmaßt/ & sic rem, quam ipsemet fatetur non suam, einem andern/ um einer andern Sache oder Person willen/ eigenes Gewalts zu nehmen/ einzuziehen/ oder vorzuhalten/ so weiß man auch wohl/ daß das Fahen/ und gefänglich enthalten/ quod fit à privato aut etiam Magistratu, non Jure Magistratus für sich selbst in Rechten eine schwere Strafe hat/ und sonderlich/ da dasselbige also gegen den armen Unterthanen/ oder sonst einen dritten/ der mit der Sach nichts zu thun hat/ vorgenommen wird/ daß auch derowegen keinem/ sich dieser verbottenen Wege/ so mehr ad vindictam & injustam offensionem quam licitam defensionem gereichen/ zu der erlaubten Defension zu handhaben oder zu recuperiren/ regulariter in Rechten zugelassen.

Und dieweil dannoch also solcher Actus des Pfändens/ und sonderlich des Fahens/ im Rechten regulariter verbotten/ und aber vor sich selbst/ oder der Billichkeit/ und der beschwerten Partheyen Nothdurfft nach/ durch die Judicia Possessoria nicht erledigt werden mag/ und dann auch die Constitutio fractæ Pacis, dieweil solche Pfandung gemeiniglich sine vi publica geschehen/ dazu auch andere weitläufftige Außträg der Ordnung in diesem Fall/ da Superior gleich Anfangs Rechtens occupiren soll und mag/ nicht statt haben/ und durch

durch dieselbige und sonst andere Remedia den Parthenen nicht geholffen werden mag; so folget unwidersprechlich/ daß diese Constitution nicht vergeblich und zu Uberfluß/ sondern vielmehr nothwendiglich den beschwerten Ständen und ihren Unterthanen/ die sonst Hülff- und Rathloß stehen müssen/ zu Trost/ mit zeitlichem Rath und guter Vorbetrachtung aufgericht/ auf welche auch billich am Kayserlichen Cammer-Gericht allen Parthenen/ hohen und niederen Stands/ um einem/ gleich wie dem andern/ auf ihr Anrufen/ gleichmäßig Recht mitgetheilt/ und in dem/ demnach deren/ die aus dieser wie aus anderer Constitution und Recht ad temerè agendum je zu Zeiten Ursach schöpffen/ mit gebührlicher Strafe des Rechtens/ wo das befunden/ auch nicht verschonet wird.

GRAVAMEN STATUUM.

UNd sonderlich gantz seltzam/ daß man in causa fractæ Pacis die doch gantz gefährlich- und wichtige Clausulam Justificatoriam inserirt; und aber in dieser civilen Constitution, und ad causam summariam, die Clausul außgelassen werden soll/ welches dann manchem Citirten/ auch in seinen wohlbefugten Sachen/ etliche Jahre lang die Lande gesperret/ und Exceptiones abgeschnitten/ welche doch sonst/ wann sie vorbracht/ im Rechten zugelassen/ und darnach erkannt wird/ derowegen gantz beschwehrlich/ ungehörter Sachen/ solche Mandata Pœnalia auf bloßes Angeben zu erkennen.

Zu dem daß dieselbe gantz ungleich/ etwa mit oder ohne die Clausul: *Placuerit*; signando Decreta super Supplicationibus gestellt/ und in einem mehr weder im andern erkennt würde/ da es doch bey dieser Constitution, so stricti Juris, und derselben Buchstaben bleiben soll.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad verf. Und sonderlich ꝛc.

DAß auch ein Unterscheid zwischen diesen/ und den Sachen fractæ Pacis zu halten/ und dieselben nicht zu confundiren/ das ist in diesen Gravaminibus hernach an einem Ort in verf. anfahend: Von der *Constitution* der Pfandung: zum Theil außgeführet/ auch derhalben auf dem Memorial-Zettul in der Visitation Bericht und Bedencken vorbracht worden/ dabey man es nochmals bleiben läst. So weiß man sich auch nicht zu erinnern/ daß je einige Mandata cum Clausula Justificatoria auf diese Constitution er-

erkennt worden seyn/ wie dann auch dieselbige aus hieroben bey der Constitution momentaneæ Possessionis vermeldten Ursachen zu diesem Process gantz undienlich/ vergeblich und unvonnöthen/ sonderlich dieweil ohne das solche Pfandung/ wo die wider Recht/ und nicht ohne sonderen erlaubten Fall vorgenommen/ mit einigem Grund des Rechtens/ mit der Antwort oder justificirt werden mag; und aber in sonderen Fällen/ da die von Rechts- und Gewohnheit wegen zugelassen/ dem Pfänder an seinem Rechten nicht allein in der Haupt-Sache/ sondern auch des Pfändens halben an ihm selbst/ mit solchen Mandatis præjudicirt/ in Betrachtung daß die Pfand oder Gefangene/ wie obgemeldt/ in Krafft dieser Constitution, nicht simpliciter, sondern auf gebührliche Caution und Wiederstellen/ & sic salvo Jure Partis, ledig gelassen/ und die Pfand oder Gefangene/ in Krafft solcher Caution, eben in dem Stand der Verhafftung bleiben/ als ob die noch in des Pfänders Händen und Gewalt wären/ allein daß mittler Zeit biß zu Erörterung und Erkänntnuß des Rechtens/ zu Verhütung des Unkostens/ mit dem/ als auch Verderbung der Pfand/ und unleidentlichen Inhalt der Gefangenen/ und daraus folgenden Unwillens/ mit oder Unraths/ mit Innehmung oder Inhaltung derselben/ still gestanden wird: und mag sich neben dem wohl zutragen/ daß auf ungleiche Narrata und Petitiones, auch je zuweilen ungleiche Process außgehen/ doch wird darum aus den Terminis dieser Constitution, und derselben Extension oder Restriction, nach genommenen Rechten/ nicht geschritten/ auch die Decreta auf die Supplication *vel Placuerit*, wie hieroben/ sonder Zweiffel aus Unwissenheit der Cammer-Gerichts-Ordnung und Gebrauch/ diß Orts angezogen/ sondern jederzeit mit nothdürfftiger Erwegung der Sache und aller derselben Umstände/ dieser Constitution und gemeinen Rechten gemäß/ gestellt und aufgeschrieben.

GRAVAMEN STATUUM.

Zu dem daß auch im andern Fall der Relaxation ad effectum &c. ein Gegen-Bericht zuvor empfangen/ aber allhier/ da auch de Relaxatione mitgehandelt/ und doch so viel nicht daran gelegen/ kein Bericht erfordert/ das dann eine Ungleichheit.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad verf. Zudem daß auch ꝛc.

Gleicher gestalt ist auch der Bericht/ den man für Erkänntnuß der Process von den Partheyen fordern soll/ vergeblich und umsonst/ auch in diesem Fall der Relaxation Juramenti ad effectum keineswegs zu vergleichen; dann da einer um seiner Verhandelung oder sonst Verschulden durch die Obrig-

Obrigkeit verstrickt oder verpfändet / ist es nicht gar ohne Ursach / daß ehe und zuvor eine solche Urphed relaxirt / der Obrigkeit / die dann nicht als ein Privatus, sondern in Krafft der Obrigkeit / dem gemeinen Nutz zu Gutem verhandelt / und die Vermuthung des Rechtens vor sich hat / um Bericht geschrieben wird / damit dieselbe etwa durch solche gemeiniglich unnütze und unruhige Leute nicht vergeblich bemühet und umgetrieben wird: aber im Fall dieser Constitution, da ein Privatus ihme selbst zu Gutem und Vortheil handelt / und in seiner eigenen Sache selbst Richter seyn will / und alle Præsumptiones wider ihn / hat man leichtlich zu erachten / daß solcher Bericht / den keiner vermuthlich wider sich selbst und ihme zu Nachtheil thun wird / gar vergeblich und nirgendzu dienlich / dann daß die Partheyen und Sachen damit aufgehalten werden.

GRAVAMEN STATUUM.

ITem: so meldet die Constitution allein von unico actu der Pfandung ꝛc. wie demselben zu helffen / und läst aber sonst die Causam totam bey ordentlichem Rechten bleiben / da doch billicher Pars dem toto nachfolgen / und an dem Ort ventilirt werden soll.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad vers. Item: so meldet ꝛc.

DAß auch diese Constitution allein von dem Actu des Pfändens Meldung thut / und sonst tota causa (wie angeben) bey ordentlichem Rechten bleiben soll / das alles hat nach Unterscheid und Ungleichheit der Fälle und Sachen / auch seine unterschiedliche Ungleichheit verstanden; dann da die Pfandung also beschaffen / und dermaßen vorgenommen / daß dieselbe an ihr selbst unrechtmäßig / und mit einigem Grund Rechtens in puncto Citationis nicht justificiret werden mag / hat man sich leichtlich zu berichten / daß dieselbige auch als ein Actus per se illicitus & prohibitus, ohne fernere Außführung der Haupt-Sache / oder anderer Gerechtigkeiten / wiederum abgeschafft werden mögen / daß auch alßdann die Sachen in Possessorio & Petitorio, unverhindert dieser Process, an gebührlichen Orten ihren Außtrag behalten.

In denen Fällen aber / da solche Handlungen üblich hergebracht / oder sonst ex speciali Jure, im Rechten / oder von Gewohnheit wegen / zu Handhabung des Pfänders Gerechtigkeit / oder der Possession vel quasi zugelassen seyn möchte / sich abermals ein jeder Rechts-Verständiger aus gemeinen Rechten leichtlich zu erinnern / daß alßdann solche Pfandungs-Zahl in ihnen selbst nicht getheilet / noch pars à toto separiret / sondern die Pfandungs-Gerechtig-

rechtigkeit/ mit allem was derselben nothwendiglich anhangt/ und davon nicht abgesondert werden mag/ und also die Haupt-Gerechtigkeit und Possession vel quasi, tanquam causa, ob quam facta est Pignoratio, mit derselben erörtert werden muß/ und doch nichts desto weniger/ in dem Fall/ da solche Pfandung zu Handhabung der quasi-Possession angemaßter Gerechtigkeit vorgenommen/ den Partheyen die Haupt-Sache in Petitorio, wo dasselbige nicht durch die Partheyen für sich selbst neben der Possession deducirt/ und die Jurisdictio Cameræ prorogirt/ vermög dieser Constitution an gebührenden Orten ferner außzuführen vorbehalten wird.

GRAVAMEN STATUUM.

So geschicht auch offt/ da einer also gepfändet und ein Actum begangen/ und ein Mandatum Pœnale wider ihn außbracht/ daß dannoch demselbigen ein Mandatum de non offendendo angehängt/ dadurch ihme/ ob er gleichwohl dessen befugt/ sein Jus weiter zu exerciren/ groß Nachtheil und Aufzug seiner Gerechtigkeit zuwächset/ wie auch sich zuträgt/ ob wohl dem Mandato parirt/ und aber hernacher aus Nothdurfft wiederum zur Handhab Pfandung vorgenommen/ daß abermals weiter gleichmässige Constitutionis hujus Mandata Pœnalia außbracht/ welches alles die Zahl ohne Frucht der Sachen verlängert und häuffet.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad verſ. So geschicht auch offt/ ꝛc.

DJe Mandata de non offendendo werden diesem Procesß je zu Zeiten/ da die Partheyen ferner thätlicher Land-Fried-brüchiger Eingriff und Handlung vermuthlich in Sorgen stehen müssen/ angehängt/ nicht daß den Partheyen ihr Jus, und dasjenige/ dessen sie befugt/ gebührlicher Weiß zu exerciren/ dadurch benommen/ sondern allein damit fernerer unordentlicher Vergewaltigung und vis publica verhüt und fürkommen würde.

GRAVAMEN STATUUM.

UNd dann in allen Processen dieser Constitution die Sachen eben so lang ventilirt/ als ob man super principali handelte/ dadurch dann den Partheyen ein großer Kosten auflaufft/ und darnach nichts dadurch als Relaxationem & Restitutionem sine præjudicio Causæ principalis erlangen.

RESO-

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad vers. Und dann ꝛc.

UNd ist dieser Proceß in denen Fällen/ da die Partheyen allein die bloße Relaxation und Restitution sine præjudicio causæ principalis, wie hier gemeldt/ erlangen/ nicht so weitläufftig und langwierig/ sondern dermaßen schleunig und richtig/ daß den Partheyen/ wo sie sich mit unnothwendigem Vorbringen und Handlung nicht selbst hindern und aufhalten/ leichtlich ohne sondere Mühe und Kosten geholffen werden mag.

GRAVAMEN STATUUM.

SO ist auch gantz beschwehrlich/ wo in diesem Proceß geführte Probationes hernacher in principali nicht zugelassen werden/ so etwan doch die Zeugen gestorben/ großer Kosten in probando aufgangen.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad vers. So ist auch ꝛc.

Dieweil auch in Krafft dieser Constitution die Pfandungs-Gerechtigkeit plenè deducirt/ und darüber erkennt werden soll/ und derowegen die Probationes nicht nur summariè, sondern auch plenariè und ordentlicher Weiß angenommen/ so werden auch dieselbe hernach alio Judicio inter eosdem nicht außgeschlossen/ sondern jederzeit zu Beweisung desjenigen/ darauf die geführet werden/ in ihrem Werth vermög der Rechten auch gelassen.

GRAVAMEN STATUUM.

ITem: ob wohl der Supplicant die Partes Actorum vertretten soll/ wie dann derselbige im Text der klagende Theil genennet wird/ auch sein Klagen angezogen/ als daß ihm gebührte zum wenigsten/ wie in andern Constitutionibus, summariam Petitionem einzubringen/ jedoch wird solches gefährlicher Weiß umgangen; damit er auch desto weniger schuldig Onus probandi auf sich zu nehmen/ unangesehen daß solche Supplicanten mehrmals gantz freventlich narriren/ aber hinwiederum der Citirte/ ob er seiner Sachen wohl befugt/ nicht allein exclusis Exceptionibus pariren/ sondern auch excluso libero arbitrio articuliren/ sein Jus invitus deduciren/ contra dispositionem Juris communis, und die Ursachen seines Verhandelns probiren muß/ wie dann im Text solches

dem Citirten vorzubringen und darzuthun / allein außgetruckt / und nichts dem Supplicanten auferlegt worden / welches dann eine grosse Ungleichheit / und der eine Theil mercklich beschwehrt wird / da doch der Supplicant eben so wohl sein Vornehmen unbillich narriten / als der Citirte seine Defension allegiren mag / und daß der Citirte zuvor nichts ohne Ursach / sondern vielmehr zur Handhabung seines vorigen habenden Rechtens / und also Defensions-Weiß vorgenommen.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad verſ. Item: obwohl 2c.

DEmnach die Pfandung regulariter, wie obbemeldt / in Rechten verbotten / und also der Gepfändte das gemeine Recht / und desselben Præsumption vor sich hat ; So wird nicht unbillich dem Pfänder dieser Constitution, seine Gerechtigkeit des Pfändens halben / nemlich / daß er desselben Fug und Recht habe / vorzubringen und darzuthun / auferlegt : indem sich aber gemeiniglich zuträgt / daß der strittigen Possession halben / und deßwegen die Pfandung geschehen / & sic ubi uterque est Actor & Reus, beyde Theile ihre Gerechtigkeit der Possession halben gegen einander vorbringen / und also kein Theil vor dem andern / cum onere probandi, des Orts beschwert würde / zu dem / daß auch der citirte Pfänder / auf übel und nichtige Weiß außbrachte Process, sich im Rechten einzulassen / seine Gerechtigkeit zu deduciren / oder auch dem außgegangenen Mandat zu pariren nicht schuldig / sondern ihme solche Exceptiones Nullitatis, auch ante Paritionem, vorzubringen zugelassen und vorbehalten.

GRAVAMEN STATUUM.

ITem : so kan solche Deduction Juris nicht allwegen durch vorgeübte Actus zu pfänden probirt werden / sondern erfordert die Nothdurfft / wiewohl ad Colorationem, daß nicht nur das Possessorium, sondern auch das Petitorium mit articulirt und deducirt werde / welches aber auch nicht wohl umgangen werden kan ; da dann solche Deduction geschicht / würcket die nichts anders / dann daß der Supplicant Merita Causæ, und des Citirten Grund erklären / darnach er sich also besser ad causam principalem instruiren oder informiren kan / das doch sonst einer zu thun nicht schuldig / wie dann in dieser Constitution dem Klagenden nicht auferleget wird.

RESO-

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad vers. Item: so kan 2c.

ES ist hieroben genugsam außgeführet/ daß in denen Fällen/ da die Pfandung durch die Haupt-Gerechtigkeit/ oder quasi-Possessorium, von derentwegen sie geschehen/ justificiret werden müsse/ die Sachen nicht getheilt/ sondern eine mit der andern erörtert werden/ derowegen dann die angezogene Pericula, mit Erklärung des Citirten Gerechtigkeit/ die gleichwohl vor sich selbst/ sonderlich in diversis Instantiis, im Rechten nicht viel auf sich tragen/ gäntzlich cessiren.

GRAVAMEN STATUUM.

UNd wiewohl sonsten/ da dem Citirten sein Jus zu deduciren/ oder zu unterlassen/ frey heimgestellt/ die Constitution nicht so beschwehrlich; jedoch pfleget man solches sub comminatione Pœnæ zu bitten/ oder sub impositione Silentii & danda Cautione zu erkennen/ welches gantz gefährlich und leichtlich instar rei judicatæ, licet ob unicum Actum, der wahren Principal-Sache præjudiciren möchte.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad vers. Und wiewohl sonsten/ 2c.

DAß in diesem Versicul vermeldet/ und in etlichen hernach folgenden Versiculn wieder erregt wird/ daß der Pfänder/ wo er dem Mandat parirt/ ferner nicht gedrungen werden solte/ sein Jus invitus zu deduciren 2c. darauf gibt man diesen Bericht/ daß die Constitution, wie hieroben noch längst angezeigt/ unter andern auch vornemlich dahin gericht/ daß thätlicher Vergewaltigung und Empörung/ so gemeiniglich aus solchen Pfandungen folgen und entstehen/ vorkommen/ und kein Stand von dem andern vertruckt/ und seiner ordentlichen Gewalt entsetzt werde; nur hat man aber leichtlich abzunehmen/ daß solches dadurch/ daß die Pfand einmal restituirt/ und doch die Causa, ob quam facta talis Pignoratio, unentscheiden bleibt/ mit nächstem vorkommen/ noch viel weniger der Sachen abgeholffen/ sondern der Pfänder nichts desto weniger wiederum neue Pfandung/ oder andere dergleichen thätliche Handlung/ zu Handhabung seines angemaßten Rechtens/ oder quasi-Possession vornehmen mag/ durch welche solche einmal gestillte Empörung und Turbatio Pacis Publicæ wieder erneuert und angericht/ auch der schwächere Theil von seinem Rechten mit Gewalt getrungen/ oder doch zum wenigsten zu einem Kläger gemacht werden mag; Solchem zu begegnen/ auch damit

der Weeg zu ferneren thätlichen Handlungen præcludirt und gäntzlich abgeschnitten wird/ in dieser Constitution dem Pfänder auferlegt/ nach gethaner Parition, des Pfands halben seine Gerechtigkeit/ deren er sich dadurch anmaßt/ oder aber also de facto zu erlangen/ und dem Gepfändten abgetrungen und erstatt/ auf solche Jactation und Berühmen im Rechten vorzubringen und darzuthun/ welches aber gleichwohl nicht sub comminatione Pœnæ Mandati, sondern allein impositione Silentii geschicht/ dazu auch allein in den Fällen/ da die Pfandung/ wie obgemeldt/ ex Jure speciali, oder von Gewohnheit wegen/ zu Handhabung des Pfändens angezogene Gerechtigkeit/ oder quasi-Possession zugelassen/ und durch dieselbige justificiret werden mag: da dann auch zu Verhütung daraus folgender Weiterung/ und besorgter Vergewaltigung/ die causa ob quam facta est Pignoratio, und also gemeiniglich die streitige quasi-Possession (die dann ohne dem in denselben/ ubi subest Armorum Periculum, an das Kayserliche Cammer-Gericht gehörig) erörtert wird; wo aber die Pfandung also beschaffen/ daß dieselbe an ihr selbst unrechtmäßig/ und angezeigter maßen nicht justificiret werden mag/ so ist auch alßdann einiger Deduction Juris vel Causæ, die darum geschehen/ nicht vonnöthen/ wie dann auch dieselbige nicht gehört noch angenommen/ sondern allein der bloßen Pfandung halben/ nemlich daß dem Pfänder dieselbige zu thun nicht gebühret habe/ und hinfüro sich derselben zu enthalten schuldig/ in Rechten erkennt/ und die Haupt-Sache und Gerechtigkeit den Partheyen in gebührlichen Orten außzuführen vorbehalten wird/ wie dann das alles/ wie oben auf den Versicul: *Item*, so meldet rc. ferner angezeigt und dargethan.

GRAVAMEN STATUUM.

Darum nochmals rathsam/ und die Nothdurfft erheischt/ solche Constitution, qua facilitate fuit lata, eadem sit amovenda maximè publica utilitate urgente.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad verf. Darum nochmals rathsam/ rc.

AN autem illa Constitutio ea facilitate ut asseritur sit lata, & iterum amovenda: an etiam publica utilitas urgeat, Juris Publici tutelam è medio tollere, & unicuique permittere, ut sibi Jus dicere possit: das alles wird zu der Kayserl. und Königl. Majestät/ welche die Constitution cum consilio & consensu omnium Procerum & Statuum Imperii angericht/ auch dieselbige wiederum zu ändern haben/ allergnädigst Bedencken und Ermessen gestellt.

GRAVA-

GRAVAMEN STATUUM.

BEschehe dann / daß er / unangesehen des Mandati Pœnalis & Cum Clausula, der Verstrickt verstürbe / oder die Pfand verdürben / ist doch darum die Anforderung nicht erloschen / sondern da der Citirte sein Jus nicht wohl edocirt / müsse er darüber seine Gefahr / ratione temeritatis, erwarten / eben so wohl / als da einer super Pace citirt worden ist.

RESOLUTIO CAMERÆ.

GLeicher gestalt auch / ob es dem Rechten und der Billichkeit gemäß / daß man dißmals nicht simpliciter, sondern Cum Clausula Justificatoria solte mandiren / und dadurch die Gefangene oder Gepfändete der Erledigung zum Rechten bringen / und mittler Zeit des langwierigen Rechten in Hafft oder Gefängnüß verderben oder sterben lassen solte / und folgends erst / da der Schade nicht wieder zu bringen / super temeritate des Rechtens erwarten / da doch ohne das vermög der Rechten / und einer andern gleich hernach gesetzten Constitution, in der Ordnung / in denen allen und jeden Sachen / die an ihnen selbst als unrechtmäßig verbotten / oder letzt angezeigter maßen eine unwiederbringliche Beschwerung mit sich bringen / alßbald Sine Clausula mandirt werden möge / welches aber / in Krafft dieser gegenwärtigen Constitution von Pfandung / mit einer solchen Forma und Maaß beschicht / daß dannoch die Partheyen dadurch an ihren Rechten nicht allein in der Haupt-Sache / sondern auch Pfands halben nicht vernachtheilt oder verletzt werden / inmaßen hieroben *ad verſ.* Und sonderlich ꝛc. ferner angezeiget / und außgeführet ist worden.

GRAVAMEN STATUUM.

FErner so wird offtmals die Parition eben so wohl durch den Supplicanten als Citirten aufgezogen / dieweil sie sich super forma der Urphed nicht vergleichen können.

Item, daß der Citirte vermeynet / daß er nicht schuldig sey die Relaxation oder Restitution anzubieten / wie sie sich auch etwa dergestalt nicht vergleichen könten / da doch sonsten besser / daß hierüber eine gemeine Notul, und wer dieselbige anbieten oder begehren / und an welchem Ort parirt werden soll.

Item, ob wohl der Verstrickten halben von Urphеden Meldung geschehen / jedoch ist nichts / wie man sich mit Caution und

Verspruch aufzustellen / der Pfandungen halten soll / darinnen verordnet.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad verf. Ferner so wird ꝛc. *& seq.*

In der Constitution ist mit außtrücklichen Worten versehen / daß die Pfande oder Gefangene auf ein alte Urphed und Wiederstellen / im Fall solches mit Recht erkannt würde / ledig gelassen werden sollen / welches auch jederzeit den Procefs und Mandatis, die auf solche Constitution außgehen / außtrücklich einverleibt wird / nemlich / daß auf eine alte gewisse Urphed und Versprechung / die Pfand oder Gefangene auf angeregten Fall wieder zu stellen / die Relaxation oder Restitution alßbald nach gethaner Verkündigung ohne einigen Verzug und Einrede geschehen solle / aus dem sich nun wohl zu berichten / wie und welcher gestalt solche alte Urphed (die männiglich leicht wissen mag) und Versprechung von dem Gepfandten genommen / auch wie er sich mit Lediglassung der Gefangenen / oder Wieder-Ersetzung der Pfande / halten solle.

GRAVAMEN STATUUM.

Ferner ob man wohl gemeiniglich in den Processen die Clausul: **ohne Entgeltnuß:** inseritet / ist doch dieselbige im Text nicht exprimitet; und ob deme also / dannoch solte der Verstrickte / oder Pfandungen / facta Paritione, die Atz oder Unkosten zu bezahlen schuldig seyn / als welches nicht unter dem Wort: **Entgeltnuß:** begriffen / so allein von Abtrag und Pœn zu verstehen / derohalben / wie gemeldt / grosse Ungleichheit in Erkanntnuß der Mandaten geschicht / da man ohne vorgehenden Bericht also indifferenter Mandata erkannt / und ad deductionem Juris zwinget / wo dann erstmals Mandatum Cum Clausula erkannt ist / darum dem Richter auf ferner Anrufen nicht benommen / arctius Mandatum Sine Clausula zu erkennen / sonderlich da dem Citirten sein Jus zu deduciren nicht auferlegt; ob auch gleich vermög der Constitution, Mandatum Sine Clausula erkannt / kan der Citirte allweg einen Prætextum, ne pareat, vorwenden / nicht allein eines angemaßten Maleficii, sondern auch vermeynter Subjection, und nichtigen Mandaten, drey Ursachen bißher allein zugelassen / dadurch der scopus Constitutionis aufgezogen / und der Supplicant nichts

nichts desto weniger erlangt. Darum letztlich hierauf zu concludiren / solche Constitution, inmaßen wie die jetzo generaliter und obscurè gestellt / zu cassiren / und die / aus vielen obertzehlten Ursachen / also nicht erduldet werden kan.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad verſ. Ferner ob man wohl ꝛc.

DJe Clausula: ohne Enegelenuß: wird den Processen außtrücklich / wie gebetten / inseriret; wo aber die nicht gebetten / wird sie stillschweigend umgangen / doch nichts destoweniger für sich selbst in den Mandatis, als die zu vollkommener Parition derselben nothwendig verstanden / unter derselben auch die Atz und Unkosten mit begriffen / alles darum und aus der Ursache / daß in Krafft dieser Constitution die gethane Pfandung zu rechtlicher Erkanntnuß des Rechtens / die Atz / Unkosten / und anderes / das von solcher Pfandung herrühret / auf sich zu nehmen und zu bezahlen / zu dem daß der Pfänder / wo er gleich des Pfändens befugt / dadurch nicht vernachtheilt / dieweil er zu und des Rechtens / in Krafft gethaner Caution, die Pfand wieder zu seinen Händen bekommt / und alßdann nicht allein die Atz und Unkosten / sondern auch und sonsten gebührlichen Abtrag erlangen mag.

GRAVAMEN STATUUM.

DA man aber je den Scopum hujus Constitutionis nochmals ansehen / und dero anhangen will / soll man doch solche allein dahin verstehen / so etwas thätlich / und doch nicht Land-Friedbrüchiger Weiß beschehe / daraus nachmals weitere Empörungen entstehen möchten.

Und solte solche Constitution mit klaren Worten außtrucken / in was Fällen dieselbige statt haben soll / auch was für eine Form und Gleichheit im Process gehalten werden solle.

Und soll man aber solche Mandata auf des Citirten Supplication erstlich Cum Clausula erkennen / mit Erforderung des Citirten Gegen-Berichts / also daß nachmals Judex arctius Mandatum Sine Clausula, nach Gelegenheit der Sachen / cum Clausulæ cognitione außgehen lassen mag.

Doch in allen Mandaten dieser Constitution das Jus zu deduciren dem Citirten frey heimstellen / also da er dem Mandato arctiori Sine Clausula pariren / daß er demselben damit ein Genügen ge-

gethan; wo aber facta Paritio behört/ ihme die Pfandung wieder zuzustellen/ oder den Verstrickten anzunahnen/ daß er dann im selben Fall sein Jus zu deduciren schuldig sey.

Hierauf da dann dem Mandato parirt/ und weitere Actus und Circuitus zu pfänden vermieden/ mag Judex beyden Theilen ihrer Anforderung gegeneinander einen Termin ansetzen/ in Recht coram competente die principalem vermög der Außträg zu erörtern/ und dann im selben der Supplicant für einen Kläger gehalten werden.

GRAVAMEN STATUUM.

DA man aber diese Constitution durchaus in diesem Fall verstehen wolte/ daß wo zwey Obrigkeiten in Irrungen gegen einander stünden/ und einer des andern Unterthanen/ so nichts mit der Sachen zu schaffen/ und also Tertium in Verstrickung genommen/ oder Tertius propter alium gepfändet worden/ alßdann möchte diese Constitution etwas billicher geachtet werden/ doch wäre besser propter falsas Preces, daß man zuvor Bericht empfangen/ und alßdann hernacher Sine Clausula erkennt; doch da der Citirte demselben parirt/ sein Jus weiter zu deduciren nicht schuldig/ man wolte dann/ cum mica salis, ferner andencken/ daß beyde Theile ihr Jus super hoc actu allein daselbst vorbringen/ salvis tamen reliquis remediis & causa principali.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad vers. Da man aber je den *Scopum &c.*

Item:

Ad vers. Da man aber diese *Constitution &c.*

GLeicher gestalt ist auch hieroben gleich Anfangs von Pfandungen der Scopus hujus Constitutionis, und ad quem finem derselbige gericht/ angezeigt/ wo nun derselbige angesehen/ und nothdürfftiglich erwogen/ wird man sich leichtlich zu erinnern haben/ daß diese Constitution nicht allein in denen Fällen/ da aus der Gegen-Pfandung und Defension weitere thätliche Handlung zu besorgen;

Oder aber/ da einer propter Tertium gefangen oder gepfändt/ sondern auch ins gemein von allen Pfandungen/ durch welche der Gepfändete de facto von seinen Rechten/ oder Possession vel quasi gedrungen werden möchte/ dazu

dazu auch und vielmehr statt haben muß/ da die Pfandung cum vi publica/ und also Land-Fried-brüchiger Weiß vorgenommen/ da dann nach Ordnung der gemeinen Rechten/ zu des Gepfändten Willen und Gefallen gestellt wird/ diesen Bürgerlichen Weeg zu Erledigung des Pfands an die Hand zu nehmen/ oder aber den Pfänder auf die Pœn des Land-Friedens criminaliter anzuklagen/ darum man die Restriction, zu diesen beyden Versiculn angezogen/ in dem Verstand/ wie jetzt gemeldt/ nicht weiß zu approbiren: wo aber der Versicul den Verstand haben solte/ daß Land-Fried-brüchige Thaten/ die nicht Pignoris Causa vorgenommen/ unter diese Constitution nicht gezogen/ noch darunter begriffen seyn solten/ immaßen auch hernach in einem andern Versicul ferner angeregt wird/ alßdann möchte solch Bedencken/ als dem Rechten gemäß/ ohne außtrückliche Extension, die dann der Kayserlichen Majestät und gemeinen Ständen heimgestellet wird/ wohl also bleiben/ wie das des Cammer-Gerichts in jüngster Visitation auf den Memorial-Zettul übergebene Bedencken solches ferner außweist und zu erkennen gibt.

GRAVAMEN STATUUM.

Wiewohl nun in obstehendem Fall/ da einer propter Tertium gepfändet/ die Constitution billich statt haben/ also auch herwiederum solche in Maleficiis nicht statt haben/ wie dann dieselbe expresse inserirt; deßgleichen in causis consimilibus, auch kein Proceß erkannt werden/ als nemlich so ratione Pœnæ vel Mulctæ, einer so derselben ein Ursacher/ gepfändet oder verstrickt würde; deßgleichen/ da was vermög der Staturen vor hergebrachten Brauch/ Privilegien, und Jure Magistratus vorgenommen/ oder da erga contumacem illa via Executionis super lata Sententia, oder was sonsten cum Causæ Cognitione gehandelt/ davon nicht appellirt werden/ also daß in obgemeldten und dergleichen Fällen gar keine Proceß außgeben sollen/ sondern diese Causas als Exceptiones à Regula außgenommen seyn/ und hinfüro die Constitution nicht mehr also generaliter verstanden werden; damit dann der Richter durch den Supplicanten nicht verführet/ soll/ ehe die Proceß erkannt/ zuvor Bericht genommen werden/ nachmals die Gebühr zu decerniren.

Wie nun in obgemeldten Fällen die Constitution nicht statt/ und im Fall derselben Exceptiones zugelassen/ also sollen wider die Mandata, auch diese weitere Exceptiones allein angenommen

werden / als nemlich Exceptio subreptitiæ, vel Nullitatis Mandati tum cum ratio Subjectionis obstat vel Subditus communis fuerit, item si Jure Contractus vel Obligationis die Pfandung oder Verstrickung beschehen / oder so einer in notoria, vel quasi Possessione des Pfändens oder Verstrickens gewesen / oder der Verstrick- oder Verpfändung solches Zugreiffens und Anfallens eine Ursach / oder des Citirten Leibeigen / oder sein Wildfang wäre / unangesehen wo derselbige gesessen.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad vers. Wiewohl nun in obstehendem Fall / ꝛc.

Item : *Ad Versiculum sequentem.*

Es geben auch die Worte und Ursachen dieser Constitution lauter zu erkennen / in was Fällen dieselbige statt habe / und sonderlich daß Malefitz-Sachen / oder da ein Judex oder Superior nicht fremde / sondern seine eigene Unterthanen / und diejenigen / die ihme oder seiner Obrigkeit und Jurisdiction unterworffen / ratione Mulctæ, oder um anderer Ursachen willen / zu Execution und Handhabung des Rechten / und schuldigen Gehorsam / Pfand / oder sonst Jure Magistratus handelt / in dieser Constitution außgenommen / auch ins gemein andere Sachen nicht / dann die eine Pfandung auf sich tragen / und da der Pfänder dem Reich ohne Mittel unterworffen / unter derselben begriffen; derowegen dann auch in denen Fällen / da sich solche Qualitates ex Narratis nicht befunden / einige Mandata und Process nicht erkannt / oder ob gleich dieselbige auf solche Narrata, indem je zu Zeiten die Partheyen solche Qualitates in ihren Supplicationen verschweigen / oder aber das Widerspiel mit Grund anzeigen / im Rechten erkennt / jedoch der andere Theil demselben zu pariren nicht schuldig / sondern seine Exceptiones de Nullitate, auch ante Paritionem, vorbringen mag / wie solches hieroben bey den beyden Versiculn: **Nun ist anders nicht ꝛc.** und vers. **So ist auch gantz beschwerlich / ꝛc.** weiter erklärt und dargethan.

Daß aber auch andere hierbey gemeldte Exceptiones, die nicht Nullitatem, sondern Merita & Justitiam Causæ betreffen / nemlich / ob er Pfänder seines Pfands Fug und Recht habe / oder nicht / auch unter solche Exceptiones gezogen / und in effectu denen gleich geachtet werden soll / das ist dieser Constitution, auch der Ordnung gemeinen Rechtens nicht gemäß / dieweil vermög derselbigen / solche Exceptiones oder Ursachen nach geschehener Parition, auf außgangene Ladung / zu Außführung Justification, und Erhaltung des Pfands Gerechtigkeit / ordentlicher Weiß im Rechten vorbracht und dargethan werden sollen.

GRA-

GRAVAMEN STATUUM.

WEiter/ daß über die Urpheden und Verspruch eine gemeine Notul gestellt/ und die Supplicanten zu thun und anzubieten/ auch an dem Ort/ da die beschehen/ auferlegt werde/ und daß die Entgeltnuß von allen Beschwehrungen/ ausserhalb der Ag verstanden werden/ sonderlich da die Captura etwas probabilis, da man je dahin bedacht/ daß auch nach beschehener Parition der Citirte das Jus deduciren müsse; alßdann solte der Supplicant eben so wohl in seiner summarischen Petition sein Jus vel quasi Possession Libertatis, als der Citirte sein Jus vel quasi Possession Servitutis summariæ vorbringen/ doch daß Gleichheit gehalten/ und nachmals dasselbige ad informandum Judicem zu probiren/ darüber summariè facta Submissione zu erkennen/ ob dieser Actus allein justè oder injustè geschehen/ doch daß durch diese Erkanntnuß der Principal-Sache kein Præjudicium geschehe.

Solche Probation soll hernacher in der Haupt-Sache/ sine tempore salvis Exceptionibus auch zugelassen/ ne via Probationis angustæ concludatur; damit aber in dieser Particular- und Special-Turbation der Supplicant, dieweil allerhand Merita Causæ vorbracht/ nicht informirt/ und meliorem viam wisse zu intentiren/ so wäre der sicherste Weeg/ daß man die Probationes vorwenden solle/ daß dieselbige allein dem Judici beschehen/ wie man bißher in momentanea Possessione am Cammer-Gericht gepflegt/ und gethan habe/ als hätten sich beyde Partheyen neben Vergleichheit ihrer Deduction destowenigerer zu beschwehren/ doch nichts destominder diese Probationes in causa principali zugelassen/ wie obstehet.

Ferner da einer sein Jus nicht deduciren würde/ soll doch wider ihn in Pœnam nicht procedirt/ sondern ehe und viel Silentium imponirt werden/ sich hinfüro eben dem Verstrickten/ seiner gegebenen Urphed halben/ nicht zu nehmen/ noch die Pfandungen wiederum einzuraumen/ doch daß dieses alles der Principal-Sache nicht nachtheilig sey; damit dann einem Schein Exercitium Juris zu pfänden oder anzugreiffen nicht entzogen/ soll hinfüro kein Mandatum de non ulterius molestando erkannt werden/

dieweil doch dasselbige allezeit via Attentatorum in der Principal- oder dieser summarischen Sache kan vorgenommen werden.

Dem allen nach wird aus oberzehlten klärlich verstanden/ daß diese Constitution gantz obscur, gefährlich/ und beschwehrlich/ solte man die Sache dahin richten/ daß dieselbige cassirt/ und wie unsere Vorfahren gethan/ bey dem andern Remedio gelassen/ oder aber im Fall von derselben nicht weichen/ daß man dieselbige auf vorige Fälle limitiren/ und angezeigte Exceptiones zulassen/ und letztlich nach eingegebenem Bericht Mandata Cum vel Sine Clausula erkennen/ und Juris Deductionem frey lassen/ oder aber da die beyderseits bestehe/ solche dem Judici secreto zu thun/ doch daß die in principali auch zugelassen/ und der Process hierüber/ wie oben angezeigt/ gehalten.

Von der Constitution der Pfandung in nova Ordinatione, weiß man das Bedencken in obgemeldtem Memorial nicht dermaßen passiren zu lassen/ dann einmal die Constitution von der Pfandung (sofern die über Verhoffen in esse solte bleiben) allein in Civitatibus, auch schlechten und nachbarlichen Gebrechen/ als die sine dolo geschehen/ statt hat/ und die Mandata darüber Sine Clausula erkannt/ da doch herwiderum causa fractæ Pacis, causa sanè ardua und maxima inter Criminalium ist/ und expressum dolum requirirt/ und also Mandata derhalben erkannt/ Clausulam Justificatoriam haben muß/ derowegen diese Constitution, unter und mit der Land-Fried-brüchigen nicht zu confundiren; aber man siehet vor gut an/ wo es dahin möchte bracht werden/ daß die vorgehende Constitution der Pfandung und Fahens/ als überflüßig/ (dieweil die Geschichten in demselben entschieden) zuvor genugsam durch das gemein geschriebene Recht declarirt und versehen/ dergleichen auch/ sonderlich die Constitution, Pfandungen belangend/ exorbitans, die gemeine geschriebene Rechte/ daß der so in Besitz vel quasi beweisen soll/ auch viel Mühe und Irrung weitläufftiger doppelter Rechtfertigung zu verhüten abgeschafft werden/ und daß man es bey den alten geschriebenen Kayserlichen Rechten/ und da in solchen Fällen in allen Judiciis per Remedia Juris genugsam versehen/ bleiben ließ.

Und

Und aber in specie Anzeig zu thun über das Memorial von dieser Constitution, soviel dann Subjectionem anlangen thut / ist gleichwohl das Memorial generaliter und auf seinem Weeg etwas billich / aber doch unterschiedliche und weitere Erklärung zu thun; hält man davor / daß auf nachfolgende Distinction verstanden werden soll / als nemlich / wo ein fremder Unterthan / und sonderlich so mit der Sache nichts zu thun / daß derselbige auch ohne Einreden ledig gelassen werden soll.

Wo aber ein fremder / oder auch ein gemeiner Unterthan / so mit der Sache zu thun hat / verspricht / oder einige Haab aus Unschuld gepfändt / alßdann der Citirte so bald zu pariren nicht schuldig / sondern zuvor solches Dubium erörtert werden soll / wie auch das beste wäre / daß zuvor in dergleichen Fällen Bericht genommen würde.

Nachmals von Puncten ohne Entgeltnuß / wird solche Clausula in den Processen ex æquitate erkennt / wie auch der Verspruch in den Pfandungen / wiewohl die Constitution nichts davon meldet; es sollen aber solche Worte nicht zu verstehen seyn von der täglichen Atz der Personen oder Fütterung des Rechts de Alimentis & Victu scilicet, noch da die Personen oder Pfandungen dieser Dinge eine Ursach wären.

Aber im Fall je zu pariren / ist billich / daß Æstimatio Rei pignoratæ erstattet / oder da der Citirte weiter Moram vel Pœnam vorkommen wolte / alßdann zu reponiren.

Man hält auch dafür / wo einem Mandat ante Insinuationem, wiewohl nicht gäntzlich / parirt / daß dasselbige propter Residuum nicht mehr statt haben soll / quia cum principali non habet locum, wo die Constitution, Pfandungen belangend / bleiben soll / wie sie doch nicht wohl kan / dieweil Possidenti, wie die Pfänder gemeiniglich seynd / keine Klage noch Beweisung regulariter im Recht gebühret / und der so sich etwas zu beweisen erbeut / solches zu beweisen nicht schuldig / dasselbige nicht beweiset / der Sachen dadurch nicht verlustig noch fällig / dieweil ihme seine Beweisung zu thun nicht gebühret / hat also auch in dieser Sache / wann der Pfänder nicht beweiset / daß er rechtmäßig gepfändet / mag

derselbige dem Gepfändten / vermög obangezogener alten Rechten / nicht verdammt werden / dieweil ihme oben gemeldte Beweisung / vermög oben gemeldter alten Rechten / so auf der Vernunfft und Billichkeit gegründet / nicht gebühret hat.

Dieweil auch sich ein jeder Besitzer / nach Zulassung gemeiner Rechte / bey seinem Besitz vel quasi, da auch gleich Blut darüber vergossen wird / impunè ohne alle Strafe handhaben / schützen und schirmen / *L. Quoniam multa. Cod. ad Leg. Jul. de vi publ.* dann einer sich also aus demselben Besitz vel quasi nicht treiben oder dringen lassen / welches er auch zu thun nicht schuldig / in Ansehung das in viele Wege wider die alte wohl verursachte und gegründete Rechte / dann es ist ein Fürst / der in einer Stadt / Flecken oder Dorff die Regalia, das ist / Jus Gladii, und was demselben anhangt / als Geleit / Recht Ordnung zu machen / Folg und Steuer / auch Schutz und Schirm / und im Fall der Nothdurfft / Schatzungen aufzulegen hat / und deren alle durch seine Vorfahren / und demselben auch andere mehr Gerechtigkeiten / in Possessione und Gebrauch vel quasi mehr dann bewährte Zeit gewesen / der hat von Alters her / wann es die Nothdurfft erfordert / und altem Gebrauch nach / Ihro Fürstl. Durchl. zugelassen / im obgedachten Städtlein / Flecken / oder Dorff / Schatzung anzulegen / dieselbe durch Pfandung / wie andere Seiner Fürstl. Gnaden Gerechtigkeit / zuwegen und einzubringen; wann nun hochgedachter Fürst solches nach obgedachter Constitution, Pfandungen belangend / wie von Alters hergebracht / gethan / seynd die Frauen oder Jungkherrn / so simplicem Jurisdictionem, oder Zinß / oder Güther / in obgemeldtem Städtlein / Flecken / oder Dorff gehabt / zugefahren / und haben Mandata Sine Clausula Justificatoria an dem Kayserlichen Cammer-Gericht außbracht / darauf der Fürst hat pariren / und darnach unter das gemeine Recht beweisen müssen / daß rechtmäßig gepfändet / welches gemeine Recht will / daß Possidenti keine Klag noch Beweisung gebühre / dadurch derselbe aus seinem Besitz vel quasi, auch wider das gemein geschriebene Recht / das da will / daß ein jeder bey seinem Besitz und Gebrauch vel quasi bleiben soll / biß er mit Recht daraus

aus getrieben/ entsetzt/ auch da das Remedium *L. Quoniam multa.* benommen wird/ wiewohl ihme deßhalben durch oben gemeldte Constitution, Pfandungen belangend/ nicht wohl genommen werden mag/ dieweil Widerwärtigkeit der Rechte in alle Wege verhütet werden soll/ über das bringt obengemeldte Constitution der Pfandung drey langwierige Rechtfertigungen mit sich:

Die Erste: Daß der Pfänder/ wann er schon von Alters über bewährte Zeit im Besitz und Gebrauch vel quasi gewesen und noch ist/ zu pfänden/ beweisen muß/ daß er recht gepfändet habe/ dieweil auf solche Sache eine lange Zeit gehört/ wie man gesehen hat.

Die Andere: Der zugefügten Schaden und Haupt-Sachen halben darauf auch nothwendig eine lange Zeit lauffen muß.

Die Dritte: Per viam Appellationis vel denegatæ Justitiæ vor dem Kayserlichen Cammer-Gericht/ darauf auch/ wie vermuthlich/ dergleichen lange Zeit lauffen muß/ dadurch dann die Sachen im Heiligen Reich gehäufft und verzogen/ auch dieselben nicht wohl entübriget werden mögen/ darauf sonder Zweiffel große Mühe/ Arbeit und Unkosten gehen wird.

Derohalben wäre gut/ daß solche Constitutio entweder gantz ab/ oder gebessert würde/ dieweil die Stände dadurch vielfältig aneinander gehängt und geflochten werden/ nemlich wo sie bleiben soll/ in dem gebessert würde/ wo Churfürsten/ Fürsten/ oder Fürstmäßige/ die Churfürsten/ Fürsten/ oder Fürstmäßige/ Prælaten, Grafen/ oder vom Adel gepfändet hätten/ daß hoch- und wohlgenannte Gepfändte die Herren Pfänder der Pfand halber/ vermög der Acht Wege einen beklagen sollen/ welches ein schleuniger richtiger Weeg wäre/ daß die Sachen bald zu End lauffen möchten/ daß man auch Gegen-Pfandungen außtrücklich verbeut/ wiewohl sie zuvor auch im Rechten verbotten seyn/ in Ansehung/ daß ihm niemand selbst Recht sprechen/ oder in seiner Sache Richter seyn/ sondern alle seine Sachen mit Recht außführen soll/ daß man wieder zu den alten geschriebenen Rechten kommen möge.

RESO-

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ad omnes alios Versiculos, die Pfandung betreffend.

WAs dann ferner die Clausulam Justificatoriam, und den Bericht belanget/ den man vor Erkanntnuß der Procefs von den Partheyen nehmen soll/ dergleichen die Deductionem Juris frey gestellt/ oder beyden Theilen auferlegt/ und daß kein Theil von dem andern mit den Probationibus beschwehrt werden solte/ ob dieselben auch in alio Judicio zugelassen/ item die Gleichheit des Procefs, Form der Urpheden/ und Lassung der Pfand oder Gefangenen/ auch daß diese Constitution allein zu verstehen/ und mit dem Land-Frieden nicht zu confundiren sey/ item ob die Subjection, wo dieselbe streitig/ zuvorderst erörtert werden soll/ und andere mehr Puncten, die in etlichen vorhergehenden und nachfolgenden Versiculn sparsim hin und wieder berühret werden/ erhält man ob gethanem Bericht/ auch das Bedüncken so auf den Memorial-Zettul jüngster Visitation vorbracht wird/ daß diese Constitution dem alten oder gemeinen Rechten/ welches auf die Vernunfft und natürliche Billichkeit gegründet/ nicht zuwider/ sondern in alleweg gemäß/ auch durch dieselbigen niemand seiner Regalien, Forst- und anderer Gerechtigkeit/ oder derselben Possession entsetzt/ noch vielweniger der natürlichen Defension; (wie dann auf dem Repellere, und nicht auf dem Pfänden/ und also Nehmen und Fahen stehet) auch angezogenen Beneficien, oder Remedium *L. Quoniam multa.* und andern dergleichen Rechten beraubt/ sondern ein jeder sich derselben/ unverhindert dieser Constitution, der Gebühr nach frey gebrauchen/ und bey seinen Rechten oder Possefs handhaben mag; zudem dasjenig/ daß einer in Krafft seiner hohen und andere Obrigkeit/ zu Erhaltung derselben/ und was derselben anhangt/ gegen denen/ die solcher Obrigkeit unterworffen/ vornimmt und handelt/ unter diese Constitution auch nicht gehörig/ und also die Gravamina hin und wieder/ sonderlich im Versicul: Dieweil auch sich 2c. pro angezogen/ gänzlich cessiren/ aber das alles auch man mit versehen kan/ wie doch solche drey Rechtfertigungen im nachfolgenden Articul vermeldt/ durch die Constitution verursacht werden mögen.

So will man doch niemand/ so eines andern Bedencken/ gestraft/ noch der Kayserl. und Königl. Majestät/ auch Churfürsten/ Fürsten/ und Ständen hiermit vorgegriffen/ oder einige Maaß gegeben/ sondern ihnen die Gelegenheit/ und des Reichs Wohlfahrt/ zu bedencken/ und darauf ihres Willens und Gefallens/ diese Constitution zu restringiren/ extendiren/ und ferner declariren/ und sonst dasjenige/ das Handhabung Friedens und Rechtens dienliche zu statuiren heimgestellet haben.

GRAVA-

GRAVAMEN STATUUM.

Von *Attentatis*.

UNd dieweil in der jüngsten Augspurgischen Ordnung deducirt / daß Attentata fest nach der Inhibition angehen sollen / acht man solches nicht nutz zu seyn / dieweil keine rationabilis, oder billiche Ursache vorhanden / warum solches geschehen soll / sondern die alten Rechte bleiben lassen / die man nicht wohl bessern kan noch mag.

Nemlich daß ein jeder in seinem Besitz bleiben soll / biß er mit Recht daraus getrieben / welches Recht durch obgemeldte neue Constitution aufgehoben wird; dann wo einer von Hamburg / oder aus anderen fernen Orten an das Cammer-Gericht appellirt / so exequirt der Rath von Hamburg aller anderer Städte / wie gemeintglich geschicht / derselben Urtheil / ehe Ladung und Inhibition erlangt und zuwegen gebracht hat werden können / daß also der Appellant seiner Güther / wider obgeschrieben alt Recht / das da will / wo etwas nach interponirter Appellation auch innerhalb 10. Tagen attentirt / daß dasselbige vor allen Dingen per remedium Attentatorum cassirt und aufgehoben werde / verlustiget wird.

Sonderlich weil die Haupt-Sache neben der Attentat-Sache mag geführet werden / dadurch den Spoliirten und Entsetzten mag geholffen werden.

Dieweil viel Stände in ihren Herrschafften und Städten Pabst und Kayser seyn wollen / und derhalben / so bald sie Urtheil gesprochen / dieselbige vollziehen.

Was Beschwernuß nun dem Appellanten daraus folgen / hat männiglich zu ermessen.

Darum wär es gut / das es bey den alten geschriebenen Rechten bliebe / viel Disputation zu verhüten.

Oder Ursachen neben der neuen Constitution angezeigt / warum und welcher gestalt / das alte Recht solte gebessert werden.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Was in dieser neuen Ordnung gemeinen Rechten zuwider deduciret soll seyn / daß Attentata erst nach der Inhibition angehen sollen ꝛc. das weiß man sich aus der Ordnung nicht zu berichten / wie dann solches nicht also indistinctè, sondern nach Unterscheid und Ordnung der gemeinen Rechten in vorfallenden Sachen gehalten wird.

GRAVAMEN STATUUM.

Es soll auch hin und wieder in der Ordnung Vorsehung geschehen / daß wo Meldung geschicht von den Unterthanen / daß darunter auch die Leibeigene / Wildfäng / Lehen-Leute / Verpflichte / Schirms-Verwandte / und andere dergleichen Angehörige verstanden werden sollen.

RESOLUTIO CAMERÆ.

Ob auch die Ordnung / wo die von Unterthanen Meldung thut / auf die Leibeigene / Wildfäng / Lehen-Leute / Schirms-Verwandte / und andere dergleichen verstanden werden solle / das wird in der Stände / und sonderlich deren / die solches belangen möchte / Gelegenheit und Declaration gestellet.

GRAVAMEN STATUUM.

De Mandatis Cum & Sine Clausula.

Uber die Constitution von Mandatis Cum vel Sine Clausula, solche Constitution ist dem Rechten nicht ungemäß gestellet; dann obwohl regulariter die Mandata Cum Clausula außgehen sollen / maximè in Causis ad Cameram spectantibus, & erga Personas immediatè subjectas, jedoch in den sonderen Fällen / als fallentiis, mag man die Mandata absque Clausulis wohl erkennen / wie dann derselben ohngefehr 4. excipirt werden: als nemlich in notoriè prohibitis & illicitis; Secundò, si Gravamen sit irreparabile; Tertiò, si contra publicam utilitatem; Quartò, si periculum in mora; doch damit in denselben Fällen niemand unrecht beschehe / wäre des Orts nicht unrathsam / wie es auch die Nothdurfft erfordert / daß zuvor in allen Fällen ein Gegen-Bericht empfangen; Item daß keinem Unterthanen oder Vasallo solche erkennt; item solche Constitution in Privilegiatis extraordinariis erkennt; item daß

daß pro committente Maleficium, wie dann dasselbige in der Constitution der Pfandung auch außgenommen/ kein Præceptum absque Clausula ergehe/ ne impediatur Justitiæ Executio.

RESOLUTIO CAMERÆ.

DEn Bericht/ den man vor Erkanntnuß der Mandatorum Sine Clausula empfahen soll/ achtet man aus hieroben an etlichen Orten angezeigten Ursachen unnöthig. Daß aber den Unterthanen und Vasallis auf die Constitution nichts erkennt/ und ihnen solch Beneficium Juris communis entzogen werden solte/ das kan man nicht wissen/ stellet es auch zu der Stände Bedencken; So wird auch pro committente Maleficium, wo sich solches ex Narratis erfindet/ zu Verhinderung der Execution Justitiæ gar nichts/ und sonst die Mandata jederzeit nach Gestalt und Gelegenheit der Sachen Cum vel Sine Clausula erkennt.

GRAVAMEN STATUUM.

De Relaxatione Juramenti ad effectum agendi.

UBer die Constitution von Relaxation ad effectum agendi, daß Bericht hinfüro allein von der Obrigkeit empfangen werden solte/ vermuthlich daß desselben Obrigkeit eine Zeit bestimmt/ in welcher der Bericht überschickt werden solte/ damit kein certum tempus constituirt/ die Obrigkeit nicht übereilt werde.

Und sonderlich daß geraume und bestimmte Zeit/ in deren die Obrigkeit ihren Bericht zu geben/ secundùm Qualitatem Causæ & Distantias Locorum, in des Herrn Cammer-Richters Schreiben an die Obrigkeit setzen und außgeben lassen/ damit sich die Obrigkeit mit demselben Bericht darnach besser richten könte.

Item daß die Mandata wider die Obrigkeit/ so in der Urphed genennet wird/ und nicht wider Diener außbracht werden sollen.

RESOLUTIO CAMERÆ.

DAß der Obrigkeit an die um Bericht geschrieben/ eine Zeit pro Qualitate Causæ & Distantia Loci angesetzt werden solle/ das wird nicht vor unbillich geachtet/ derowegen auch der Cammer-Gerichts-Cantzley dasselbe also fürohin zu thun befohlen worden; Aber die Mandata allein wider die Obrigkeit/ und nicht ihre Diener zu erkennen/ das gibt man der Obrigkeit zu bedencken/ deren Diener je zu Zeiten vor sich selbst unrecht/ auch mehr und weiters handlen/ dann ihnen befohlen ist.

Nachfolgende Mängel und Beschwehrden werden des Kayserlichen Cammer-Gerichts Process und Bescheid halben von vielen des Heiligen Reichs Ständen gelegt.

GRAVAMEN I.

ERstlich/ daß zuwider der Ordnung im Andern Theil Cammer-Gerichts-Ordnung unter der Rubric: **Von** *Mandaten*, **und in was Fällen dieselbe/ ohne oder mit ꝛc.** in geringschätzigen Sachen/ und die den Verzug wohl leyden mögen/ Pœnalia Mandata ohne Clausul erkennt; derohalben zu erwegen seyn will/ wie diß fürohin abgeschafft/ besonders aber die vorgehende Constitution der Pfandung per allegat. seq. erklärt/ restringirt/ erläutert/ auch die unförmliche/ und sehr schädliche Process häuffig abgestellt werden mögen.

GRAVAMEN II.

De Constitutione super Pignoratione.

ZUm Andern/ demnach auch unterm Schein der Constitution des Andern Theils Cammer-Gerichts-Ordnung/ bey der Rubric: **Daß von Pfandung und Gefangenen wegen ꝛc.** am Kayserlichen Cammer-Gericht Geschwindigkeit gebraucht/ und mit sonderlichem Auffsatz an das Kayserliche Cammer-Gericht gebracht/ anhängig gemacht/ auch von Cammer-Richter und Beysitzern angenommen worden/ indem so die Partheyen zuweil mit Churfürsten/ denen so dem Cammer-Gericht und Reich ohne Mittel unterworffen/ sondern derselben zugewandten Unterthanen/ Städten und Flecken zu handlen/ so suppliciren sie doch nicht allein wider die Unterthanen/ so die Sache belangt/ sondern mischen auch die Herrschafften mit ein/ also daß sie vorgeben/ sie haben solches aus ihrem Befelch/ mit Rath der Amtleute/ Vögt und Schultheissen gethan/ und also durch angezogene Pfandung Mandata erhalten; So ist fleissig zu bedencken/ dieweil hierin viele Unkosten ablauffen/ auch andere nachgesetzte Weitläufftigkeiten/ Unordnung/ Umtrieb/ und langwierige beschwerliche Process daraus erfolgen/ und dadurch die Sachen/ so

ordentl-

ordentlicher Weiß vor das Cammer-Gericht gehörig/ per Appellationes, oder in andere Wege da vorkommen/ verhindert und eingestellet werden/ wie diesem zu helffen/ und in Erkanntnuß der Mandaten und Process einfleissig Aufsehen eingericht/ auch daraus folgenden Gebrechen/ Fällen und Mängeln vorkommen werden möchte.

GRAVAMEN III.

Zum Dritten/ so wird auch berührte Constitution übel verstanden; dann wiewohl dieselbe allein dahin gerichtet/ daß die/ wie im Eingang deren zu vermercken/ auf die Fälle und Casus verstanden werden solle/ die ausser den Pfandungen verisimiliter entstehen möchten/ dann sonsten schlechte Spolia, wie andere Sachen/ so nicht des Cammer-Gerichts Jurisdiction expresse unterworffen und zugeschrieben/ ihre eigene Maaß und Außträg haben/ so findet sich doch/ daß durchaus indifferenter alle Pfandungen angenommen/ und Process darüber erkennt werden.

GRAVAMEN IV.

De Litigiosa Possessione.

Zum Vierten/ so werden auch unterm Schein strittiger Possession viele Sachen angenommen/ und auf der Parthenen bloß Angeben/ daß sie in Besitz/ Gewehr vel quasi, und von ihrem Gegentheil mit der That turbirt werden/ Process erkennt.

GRAVAMEN V.

De fracta Pace.

Dergleichen und zum Fünfften/ werden auch viele Handlungen mit gesuchtem Schein und geschwinder Vorgebung/ daß die ein Fried-Bruch belangen/ an das Kayserliche Cammer-Gericht gezogen/ so sich doch in Erörterung der Sache viel anders befindt; und wird den Parthenen Litem zu contestiren auferlegt/ auch quamvis constat daß die nicht Land-Fried-brüchig/ so pflegen jedoch Cammer-Richter und Beysitzer auf Abtrag super damno dato zu erkennen/ so sie doch vielmehr die Sache remittiren/ und den Authorem in pœnam temerè litigantium fällig erklären solten.

GRAVAMEN VI.

DAzu und zum Sechsten / so werden auch per L. Diffamari viele Sachen am Cammer-Gericht anhängig gemacht / und wenig auf die Constitution acht genommen.

GRAVAMEN VII.

ZUm Siebenten / so ist auch ein grosser Mangel / daß in solchen / so summariam & celerrimam Cognitionem requiriren / und in ziemlich weitläufftige lange Processe gezogen werden / wenig Außrichtung und Bescheid zu erlangen.

GRAVAMEN VIII.

ZUm Achten ist nicht wenig beschwehrlich / daß nach Gunst der Supplicanten, und Ungunst gegen den Beklagten / so blossen Narratis Glauben gegeben / und die Mandata Sine Clausula mitgetheilet werden; derowegen in berührtem Fall Einsehen zu thun / dann dadurch folgen nachfolgende öffentliche Incommoda, neben dem / daß viel ungebührliche Unkosten und Mühe den Partibus aufläufft.

Anfänglich mögen unter obangesetzten Scheinen und Behelffen / fast alle Sachen primæ Instantiæ, und die sonst nicht daher gehören / an das Cammer-Gericht gezogen werden; dann dieselbe könten entweder auf den Land-Frieden / strittige Possession, oder L. Diffamari, mit Geschwindigkeit und blossem Vorgeben requirirt und angezogen werden / dadurch solche am Cammer-Gericht angenommen.

Dazu so werden hierdurch der Chur- und Fürsten / auch der Stände Privilegia, darin sie gewisse Ordnung der Rechtlichen Außträge haben / auch die äusserliche Wege / in des Reichs Ordnung begriffen / eludirt / und kein Chur-Fürst oder Stand bey solchen Privilegien, Freyheiten / oder Außträgen bleiben.

Item, so kan sich männiglich seines Gefallens in Possess oder Gerechtsame / die er nie gehabt / eindringen / und den andern solcher entsetzen.

Dann

Dann da er sich seines unbefugten Vorhabens annimmt/ läst er sich darauf pfänden/ bringt Mandata aus/ und bleibet also biß zu Außtrag der Sache / die er verzeucht und gefährlich aufhält/ in Possession.

Es kan auch hierdurch kein Chur-Fürst oder Stand sich oder die Seinigen bey seinen Regalien und Gerechtsamen handhaben/ schützen und schirmen/ sondern muß auf eines jeden Unruhigen Anlauffen bey dem Cammer-Gericht auf Mandata seiner Regalien und gerechtsamen Sache abstehen und schimpfflich entsetzt werden. Zudem daß durch Annehmung solcher Sachen die Handlungen gehäufft/ auch der Rechthängigen Sachen nothwendige Procefs verhindert / und mit nicht geringem Nachtheil der Partheyen verzogen werden.

GRAVAMEN IX.

Zum Neunten/ so werden auch in Forst-Sachen/ da Chur-Fürsten oder Stände/ so von Röm. Kayserl. und Königl. Majestät deren belehnet sind / also ein Regale, und darüber Forst-Ordnung außgehen lassen/ auch darüber mit Kayserlichen Conformationen begabet/ die Ubertretter der Gebotte strafen / und sonst was mit Mahnung der ungewöhnlichen Heeg/ wilden Obst/ der Hundjagen/ der Höltzer / Verbietung des Ansteckens/ Inhalt der Regalien, außgehenden Ordnung und Herkommen/ solche ihre habende Forst-Gerechtsame halten und handhaben lassen: dawider Mandata erkannt/ und damit die Chur-Fürsten und Stände wider ihre Privilegia, und des Reichs geordnete Rechtliche Außträge/ mit Procefs am Cammer-Gericht beschwehrt / dadurch dann/ wie leichtlich zu ermessen/ die Chur-Fürsten und Stände ihrer bewusten offenbar alten Herkommen/ Besitz/ Privilegien, Regalien, und Forst-Gerechtsamen entsetzet werden.

GRAVAMEN X.

Zum Zehenten/ zu gedencken/ daß auch Mandata auf die Gegen-Pfandung außgangen/ und also legitima, und im Reich von Alters herkommene Defension abgestricket wird.

Auf

Auf die übrige Mängel und Beschwehrden des Kayserlichen Cammer-Gerichts Process und Bescheid halben.

RESOLUTIO CAMERÆ.

AUf dasjenige/ das in etlichen nachfolgenden Articuln der dreyen Constitutionen halben/ die Mandata, Pfandung/ und streitige Possession betreffend/ jetzt wiederum von neuem angezogen/ weiß man nicht ferneren Bericht/ dann hieroben angezeigt/ zu thun/ und wird auf solche Constitutiones, gleich wie auch auf den aufgerichten Land-Frieden/ und L. Diffamari, und andere dergleichen Constitutiones, der Ordnung und gemeinen Rechtens/ durch Cammer-Richter und Beysitzer jederzeit in denen Sachen/ die an das Cammer-Gericht gehören/ nicht nach Gunst der Supplicanten, oder Ungunst gegen den Beklagten/ wie dann ihnen zu Unschulden/ vermittelst und gantz beschwerlicher Weiß/ ungezweiffelt aus ungegründetem Angeben ihrer Mißgünstigen zugemessen wird/ sondern dem Hohen und Niederen zugleich/ und also in geringschätzigen Sachen sowohl/ als in anderen/ einem jeden gleichmäßig Recht und Gerechtigkeit mitgetheilet/ wie ihnen dann solches ihre gethane Pflicht aufleget/ und sie ohne das/ als gewehrte Richter/ zu thun schuldig; und obwohl in dem den klagenden Partheyen anfangs Rechtens/ und sonderlich in Außbringung des Process, ihrem bloßen Angeben und Vorbringen/ maximè quoad fundatam Jurisdictionem, vermög der Rechten/ geglaubt werden muß/ dieweil anderer Gestalt des Gerichtlichen Process kein Anfang gemacht/ noch jemand zum Rechten geholffen werden mag; und aber darob sich je zu Zeiten begibt und zuträgt/ daß Chur-Fürsten/ Stände und andere Partheyen/ durch lose leichtfertige muthwillige Leute/ freventlicher Weiß vorgenommen/ und in Rechten umgetrieben werden/ welches auch in einigem Weeg/ da man anderst der Justitien ihren ordentlichen Gang lassen will/ nicht wohl vorzukommen; So ist doch die Wahrheit/ daß dadurch die Partheyen ferner noch anders nicht beschwert/ dann allein daß sie zu erscheinen/ und darauf ihre Defension und Exception im Rechten vorzubringen schuldig: welches dann niemand an Ehren/ oder in andere Wege verletzlich und nachtheilig/ sondern vielmehr dazu dienlich/ daß dadurch die Diffamation und Bescheinung/ mit deren solche hohe Stände und Partheyen sonst ausserhalb Rechtens durch unnütze Leute/ unbillicher Weiß/ nicht allein der Sachen/ sondern auch des geweigerten und unrechtmäßigen Rechtens halben beschwert werden möchten/ abgeschnitten und vorkommen/ und dann solche Leute ihres Muthwillens/ oder unbillichen Umtriebs/ oder Diffamirens halben/ wo sich das im Rechten befind/ vermög der Ordnung und gemeiner Rechte/ neben Erstattung des Unkostens/ wo sie des Vermögens/ oder sonst ihre

ihre gebührliche Strafe / nach Grösse und Gelegenheit der Personen und Verhandlung empfahen / welches alles den Chur-Fürsten und Ständen / auf dasjenige / das in etlichen / und sonderlich in dem Vers. anfahend: Zum zwanzigsten ꝛc. vermeldet / ferner zu bedencken wird heim gegeben.

APPENDIX II.

Literæ Patentes Imperatoriæ ad Leodienses in puncto Recursus ad Officialem Coloniensem & Nuncium Pontificis Romani. Ubi de modo REVISORII JUDICII, nec non Episcopum Paderbornensem & Monasteriensem, Anno 1707. & 1710.

JOSEPHUS Divina favente Clementia Electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ Rex, &c. Archi-Dux Austriæ, Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Würtenbergæ, &c. Comes Tyrolis, &c.

Honorabilibus, Nobilibus, Spectabilibus, Devotis nostris & Sacri Romani Imperii Fidelibus, Dilectis N. Officiali, Judicibus & Magistratibus, nec non Advocatis, Procuratoribus ac Notariis, cæterisque Subditis Episcopatus & Principatus Leodiensis Gratiam nostram Cæsaream & omne Bonum.

VObismet ipsis optimè constat, à pluribus jam Annis morem depravatum irrepsisse, quo nonnulli dum Controversias Civiles, rerum temporalium ergo, coram Officiali, aliisve Magistratibus, Jurisdictionem Ecclesiasticam æquè ac Civilem Episcopi ac Principis vestri nomine exercentibus agitarunt & forte succumbunt, ab iisdem ad alios Judices Ecclesiasticos Superiores ac porrò Nuncios indeque ad Sedem Apostolicam provocent,

vocent,

vocent, imò quidam etiam prima Tonsura vel Ordinibus minoribus initiati, licet iisdem desertis relictisque ad Negotia Functionesve Civiles se verterint, imò & Uxores duxerint, nihilominùs dictorum Ordinum sub prætextu Jurisdictioni Civili se subtrahere, memoratosque ad Judices Ecclesiasticos provocare præsumant.

Quod verò cum Sacri Imperii Legibus & Constitutionibus adversetur, ac in Imperialis Jurisdictionis nostræ præjudicium & contemptum vergat, imò & nos Sacrumque Imperium cum Apostolica Sede quandoque graviter committere & collidere queat, adeoque nobis & alias Ecclesiæ Patrono ita vicissim etiam Jurium Imperii Jurisdictionisque Cæsareæ vindici vigore juratæ Capitulationis nostræ avertendum, ac aboliendum incumbat, quapropter serio districte & sub indignationis nostræ Cæsareæ comminatione inhibemus, ne Officialis aliive Judices Ecclesiastici Jurisdictionem Civilem jure moreve Patriæ exercentes, in Causis Civilibus Appellationes ac Provocationes ad exteros Judices Ecclesiasticos, multo minùs ad Nuncios, Sedemve Apostolicam foveant, nec Acta priora Informationesque transmittant, quin potius sub pœnis debitis interdicant, & ad Judices Sæculares immediatè Superiores remittant. Advocati verò ac Procuratores, Notarii aliive de Rebus causisque Civilibus disceptantes inposterum nunquam amplius, nec sub primæ quidem Tonsuræ, minorumve Ordinum per Negotia aut Munera Civilia seu Temporalia dictasve Uxores desertorum obtentu ac memoratæ consuetudinis perperam introductæ prætextu ad Judices Superiores mere Ecclesiasticos, multo minùs verò Nuncium, Sedemve Apostolicam, sed Judices Sæculares aut Civiles in Imperio immediatè Superiores provocent, vel appellent, alias verò cum forte contravenerint, Processus ejusmodi, ipso facto nullos aut cassatos fore, seque Causis & Juribus suis concidisse, imò insuper etiam à Fiscali nostro Imperiali ad pœnas quoque graviores conveniendos esse noverint. De quibus vos omnes supra dictos certiores reddere voluimus per præsentes Manu ac Sigillo nostro Imperiali munitas, quæ dabantur in Civitate nostra Viennæ die 5ta Septembris, Anno Millesimo Septingen-

tingentesimo Septimo, Regnorum nostrorum Romani Decimo Octavo, Hungarici Vigesimo, Bohemici verò Tertio.

JOSEPHUS.

(L. S.)

J. F. Comes de Schönborn.

Ad Mandatum Sacræ Cæsareæ Majestatis proprium.

Franciscus Winandus de Bertram.

JOSEPHUS Divina favente Clementia Electus Romanorum Imperator semper Augustus, Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ Rex, &c. Archi-Dux Austriæ, Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Würtenbergæ, &c. Comes Tyrolis, &c.

Officiali, Judicibus & Magistratibus, nec non Advocatis, Notariis, Procuratoribus, aliisque Subditis Episcopatus & Principatus Leodiensis, Comitatusque Lossensis cujuscunque Status, Conditionis & Sexus Gratiam nostram Cæsaream & omne Bonum.

QUibus notum est, quod cum diversæ ad nos Querelæ delatæ essent, qualiter in Causis Temporalibus coram Officiali Leodiensi agitatis alterutra pars inde se gravatam sentiens contra Sacri Romani Imperii Leges & Sanctiones ad Officialem Coloniensem ac porrò ad Nuncium Apostolicum ibidem imò & Curiam Romanam provocasset & appellasset, eaque non modo Jurisdictionem Imperialem graviter læsisset, sed & se partemque adversam immensis inutilibus sumptibus aggravasset, nos perniciosissimum hunc procedendi modum jam quidem ante hâc sub die Quinta Septembris Anno Millesimo Septingentesimo Septimo interdicto nostro Imperiali serio inhibuerimus, ac partibus per Officialis Sententias grava-

tis & forte gravandis serio præceperimus, ut in Causis appellabilibus ad Judices immediatè Superiores temporales ad nos Consiliumve nostrum Imperiale Aulicum aut Cameram nostram Imperialem appellarent, verum cum in causis ad Suprema Dicasteria Privilegiorum vigore vel alias non appellabilibus dubitabatur quo partes gravatæ appellarent, ne si in una forte vel altera Instantia iniquè vel injustè judicarentur sine ulteriori Juris remedio contra Jura succumberent? Nos pro debito nostro Justitiæ promovendæ Zelo primum Consilii privati nec non Statuum Leodiensium rationes & opiniones hâc super re concivimus iisque bene consideratis & examinatis certum *Revisionis modum & ordinem* dictis in Causis haud appellabilibus ab ipsismet suggestum clementissimè approbavimus, prout illum sequenti Forma approbamus & præscribimus.

Primò ut Officialis Leodiensis, quamvis in Ecclesiasticis, ut Ecclesiasticus, in Sæcularibus tamen Profanisque Causis nonnisi Sæcularis habeatur, ab eoque nullatenus ad Judices Ecclesiasticos, qualescunque ii sint, & quacunque dignitate alias fulgeant, sed semper ad nostra suprema & immediata Tribunalia, nempe ad Consilium nostrum Imperiale Aulicum aut Cameram Imperialem in istis provocetur, in quibus Provocatio hujusmodi per Privilegia Gloriosissimorum Prædecessorum nostrorum non est relicta, in illis verò quæ vi Privilegiorum ab Imperatoribus *Maximiliano Primo* die Vigesima Quarta Junii Anno Millesimo Quingentesimo Decimo Octavo, *Carolo Quinto*, Vigesima Septima Julii, Millesimo Quingentesimo Vigesimo Primo, & Vigesima Julii, Millesimo Quingentesimo Quadragesimo Quinto. Nec non *Maximiliano Secundo*, Vigesima Prima Julii, Millesimo Quingentesimo Septuagesimo Primo Civitati & Patriæ Leodiensi Comitatuique Lossensi concessorum seu ratione Summæ aut Taxæ in iis determinatæ seu alio ex capite inappellabiles sint, licitum sit Parti, quæ à Sententia per Officialem, sive in primâ aut in aliâ ulteriori Instantiâ, vel Restitutionis in integrum lata se gravatam sentit, quocunque in casu beneficium restitutionis amplecti.

Hæc verò *Secundò* tunc suam amplectendi talis Beneficii voluntatem intra decendium à Sententiæ publicatione, quæ præviâ partis

partis seu ejusdem Procuratoris Citatione prout moris, facienda est, debeat in Scriptis, seu in Actis Litis per se, vel Procuratorem in Instantiâ coram Officiali constitutum declarare, ut Judex atque altera pars illius notitiam habeant.

Tertiò autem intra Triginta Dies à præmemorato Decendio continuos pars Revisionem implorans præfatam Procuratoris sui declarationem, ratificare, nec non Libellum Supplicem, qui Facti & totius Controversiæ Seriem, Gravaminumque Expositionem ex actis præcedentis seu præcedentium Instantiarum unicè desumptam contineat, Episcopo & Principi Leodiensi ejusvè Consilio privato unà cum Instrumento prætactæ Ratificationis & Constitutionis exhibere;

Et *Quartò* intra eundem Terminum Rationes decidendi infrà Mensem eundem in Scriptis extradendas ab Officiali petere, eumque ad effectum Pars utraque Acta sua Originalia ad Officialem intra præscriptos Triginta Dies conferre teneatur, alioquin pars supplicans, Revisionis Beneficio, Supplicata verò Jure per Sententiam à qua quæsito excidat.

Deinde *Quintò* Libellus supplex ad obtinendam Revisionem coram Principe vel ejus Consilio alteri parti cum Termino Quindecim Dierum ad contradicendum communicetur, eoque elapso Princeps,

Sextò vel præfatum ejus Consilium privatum ad Revisionem peragendam Tres, aut si Gravitas Circumstantiarum adhuc majorem numerum videatur exigere, quinque JurisConsultos neutri partium legitimè suspectos per Decretum nominet.

Hiscè *Septimò* peractis Revisores Juramentum in revidendis aliorum Patriæ Leodiensis Judicum Sententiis consuetum coram prætacto Consilio sub duobus saltem Consiliariis præstent.

Et *Octavò* rem totam ità expediant ut intra Sex Menses à die præsentati apud Principem vel Consilium privatum Libelli Supplicis computandos, vel aliud temporis spatium à Principe Consiliove memorato justis ex Causis abbreviandum vel prorogandum Acta prioris vel priorum Instantiarum cum Rationibus decidendi aliisque Partium Scriptis seorsim legant, ac deinde Collegialiter in loco

ipsis vel in Palatio Episcopali vel alibi assignando Causam definitivè decidant.

Nonò siquidem frivolè & sine legitimâ Causâ ad Revisionem convolasse deprehenderint, eum pœnâ pecuniariâ condignâ plectant.

Decimò autem Executionem Sententiæ Revisoriæ sive Confirmatoria prioris sive Reformatoria fuerit, ad Officialem remittant.

Atque *Undecimò* hæc omnia & singula sic undequaque observentur, ut si temporum suprà determinatorum exacta ratio non habeatur, Revisio pro desertâ respectivè aut non admittendâ haberi pronunciarique debeat.

Intereà autem *Duodecimò* Sententiæ ab Officiali latæ Executio pendente Revisionis Judicio suspendatur.

Nisi hæc *Decimo Tertiò* provisionalis tantum aut alia in Possessorio Summariissimo Causisvè Alimentorum Salariorumve pro Famulis & similium parem celeritatem desiderantium lata fuerit, quippè tales omnes Sententiæ per Partem supplicatam seu victricem mediante Cautione idoneâ & sufficienti de restituendis iis, quæ indebitè percepta esse per Judicium Revisorium pronunciabuntur ad Executionem ab Officiali perduci poterunt, ità tamen ut si Pars victrix ejusmodi Cautionem non habeat, nec reperire possit, suumque desuper Juramentum præstet, talis solummodò Cautio exigatur, quæ de Jure exigenda est.

Decimo Quartò autem caveatur, ne in Revisionum Causis paulatim speciale & ordinarium Judicium Revisorium ex certis & perpetuis Personis introducatur, ideoque nec iidem JurisConsulti qui in anterioribus adhibiti fuerint, sed in quâvis aliâ Revisione semper alii ad eandem idonei deputentur.

Ac denique *Decimo Quintò* quod attinet ad Advocatos, Notarios aliosque Curiæ Episcopalis uti vocantur Socios & alios Privilegiatos, cujuscunque Status, Conditionis aut Sexus, qui si ad alios Judices Sæculares citentur, ad Officialis Forum recurrere solent, de quibus ad nos similiter relatum est, ipsis quidem continuationem hujus Recursus ad Officialem post hâc sed in Actionibus tantùm Perso-

Perſonalibus, atque eâ ſub Lege concedimus, ut Officialis iſto caſu, eodem, uti de Cauſis appellabilibus ſuprà dictum eſt, modo, non ut Judex Eccleſiaſticus, ſed ut Sæcularis reputetur, & ejusmodi Recurrentes in Cauſis Sæcularibus ab eo ſub quocunque prætextu ad Judices Eccleſiaſticos provocare nequeant, ſed in his ſemper ad Sæcularia ſuprà dicta ſuprema Judicia noſtra Imperialia appellare, vel ſuprà fato modo in Cauſis ad iſta non appellabilibus Reviſionem inſtituere debeant, aliàs verò ſciant Appellationes & Proceſſus contra præſcriptum hunc modum & ordinem inſtitutos ipſo facto nullos & caſſatos eſſe, Contraventores autem, uti ſuprà dictum eſt, Cauſis Juribusque ſuis cecidiſſe, imò inſuper etiam cùm in Cauſis Profanis ac Temporalibus ad Judices Eccleſiaſticos provocaverint, à Fiſcali noſtro Imperiali Aulico ad pœnas quoque graviores conveniendos eſſe noverint, de quibus omnes ſuprà dictos certiores reddere voluimus per præſentes Manu noſtrâ ſubſcriptas & Sigillo noſtro Cæſareo munitas.

Quæ dabantur in Civitate noſtrâ Viennâ die Quintâ Menſis Maji Anno Domini Milleſimo Septingenteſimo Decimo. Regnorum noſtrorum, Romani Vigeſimo Primo, Hungarici Vigeſimo Tertio, Bohemici verò Sexto.

JOSEPHUS.

(L. S.)

Vt. J. Frid. Carl. Comes de Schönborn.

Ad Mandatum Sacræ Cæſareæ Majeſtatis proprium.

Franciſc. Winand. de Bertram.

Copia

Copia Rescripti Cæsarei ad Officialem Leodiensem, ne Jurisdictio Imperialis & Civilis per Ecclesiasticos turbetur.

Viennæ 5. Septembris 1707.

In simili Officiali de Wansoulle.

JOSEPHUS &c.
(*Tit.*)

APprimè tibi constat pessimum illum morem irrepsisse, quo Partes in Causis Civilibus coram te aliisvè Magistratibus Nomine quam Episcopi & Principis tui Jurisdictionem Ecclesiasticam & Civilem exercentibus disceptantis, ac porrò fortè succumbentes in Legum & Constitutionum Imperialium fraudem, Jurisdictionisque Nostræ Cæsareæ præjudicium & contemptum ad Judices Superiores Ecclesiasticos, ac deinde Nuncium Sedemque Apostolicam provocare, eoque Nos Sacrumque Romanum Imperium cum dicta Sede Apostolica committere præsumant. Quod verò cum juxta juratam Capitulationem Nostram Cæsaream nobis pro supremo officii nostri Cæsarei Munere sistere atque abolere incumbat, eoque fine Patentes annexas decreverimus, Nos easdem Consilio illic privato per Urbem ac Principatum Leodiensem ubi opus fuerit, Compitis affigendas atque observandas transmisimus, sed & quoque benignissimè Commonitum volumus, ut inposterum eisdem seriò insistas, debitumque earum cultum & obedientiam ab omnibus Jurisdictioni tuæ subjectis præstari cures, ac in eos, qui fortè Refractarii fuerint severè animadvertas; Executurus es in eo seriam jussionem ac voluntatem nostram Cæsaream, & Nos, quod superest, Gratiam nostram Cæsaream tibi continuamus. Viennæ 5. Septembr. 1707.

Copia Rescripti Cæsarei ad Consilium privatum Leodiense, in puncto Jurisdictionis Imperialis & Civilis, ne per Appellationes ad Judices Ecclesiasticos turbetur.

Viennæ 5. Septembris 1707.

JOSE-

JOSEPHUS &c.

(*Tit.*)

PRobè memineritis, ultimo Imperii Receſſu non minus ac Capitulatione noſtra Cæſarea, cautum eſſe, ut, cum in quibusdam Epiſcopatibus præſertim verò Leodienſi mos ille depravatus irrepſerit, quo Partes & Cauſidici à Sententiis & Decretis Rerum Imperialium ergò, ad Judices Eccleſiaſticos Superiores, imò Nuncium & Sedem Apoſtolicam in Jurisdictionis noſtræ Imperialis præjudicium provocent, nos malum hoc omni modo inpoſterum avertemus.

Poſtquam igitur in ejus cauſas ac rationes penitus inquiri curavimus, easque ex hoc potiſſimum oriri deprehendimus, quòd Officiales, aliivè Judices Epiſcoporum ac Principum ſuorum nomine non Epiſcopalia ſolùm & Eccleſiaſtica, ſed etiam Civilia & Temporalia adminiſtrent, indeque accidat, ut Partes earumvè Advocati & Procuratores, in Cauſis etiam Temporalibus & Civilibus, fortè ſuccumbentes promiſcuè & indifferenter ad Judices Eccleſiaſticos Superiores ut & Nuncium Curiamque Apoſtolicam provocent, eoque noſtram & Sacri Imperii Jurisdictionem graviſſimè convellant, ac nos Sacrumque Imperium quandoque cum Sede Apoſtolica collidant.

Quapropter ad peſſimam illam ad Eccleſiaſticos exteros provocandi conſuetudinem ex origine abolendam, Patentes hisce annexas decrevimus, ut Officialis aliique Judices Eccleſiaſtica ſimul ac Civilia ſeu Temporalia in Principatu Leodienſi ejusque Territoriis annexis adminiſtrantes æquè ac partes diſceptantes, earumque Advocati, Procuratores, Notarii, aliique Cauſidici, Cauſas Civiles ab Eccleſiaſticis ad Judices Superiores Eccleſiaſticos, in Civilibus autem ac Temporalibus, ad Judices Sæculares in Imperio immediatè Superiores, cum fortè gravati fuerint, Provocationes & Appellationes ſuas dirigant, niſi, cum ſequius fuerint, Pœnas Conſtitutionum Imperialium incurrere voluerint.

Quod itaque ſicut ad Jurisdictionis Imperialis conſervationem evitandamque cum Sede Apoſtolica colliſionem ſpectat, ita benigniſſimè jubemus, ut easdem illic publicari & ubique Compitorum in Urbe Principatuque Leodienſi ac Territoriis annexis affigi

& obſervari curetis, Nobisque, uti executi fueritis, quam primùm debitè ſignificetis, executuri in eo ſeriam, enixamque voluntatem, & juſſionem Noſtram Cæſaream, qui quod ſupereſt Gratiam noſtram Cæſaream Vobis conſervamus. Viennæ 5. Septembris 1707.

Copia Reſcripti Cæſarei ad Conſilium Ordinarium Leodienſe, in puncto Jurisdictionis Imperialis & Civilis, ne per Eccleſiaſticos turbetur.

Viennæ 5. Septembris 1707.

JOSEPHUS &c.

Honorabiles Fideles Dilecti.

LAtere vos nequit, peſſimum illic morem irrepſiſſe, quo Partes in Cauſis Civilibus coram Officiali Leodienſi, aliisvè Magiſtratibus nomine Epiſcopi & Principis veſtri Jurisdictionem Eccleſiaſticam & Civilem exercentibus, imò etiam vobismet ipſis diſceptantes ac porrò fortè ſuccumbentes in Legum & Conſtitutionum Imperialium fraudem, Jurisdictionisque noſtræ Cæſareæ præjudicium & contemptum ad Judices, Superiores Eccleſiaſticos ac deinde Nuncium, Sedemque Apoſtolicam provocare, eoque nos Sacrumque Romanum Imperium cum dicta Sede Apoſtolica committere & collidere præſumant.

Quod verò, cum juxta juratam Capitulationem noſtram Cæſaream muneris ſit Imperialis, ut omni inſiſtamus & aboleamus modo Patentes annexas decrevimus, Conſilioque illic privato per Urbem ac Principatum Leodienſem ubicunque opus fuerit, Compitis affigendas atque obſervandas, conſignavimus, adeoque unà etiam vos clementiſſimè commonitos voluimus, ut inpoſterum ejusdem seriò inſiſtatis, debitumque eorum cultum & obedientiam ab omnibus Jurisdictioni veſtræ ſubjectis præſtari, curetis, ac in eos, qui fortè Refractarii forent, ſeverè animadvertatis, imò etiam pro eo ac Vobis, velut Jurium Noſtrorum Imperialium Vindicibus incumbit officio, qui fortè contravenerint ſeverè coërceatis? Executuri in eo ſeriam juſſionem ac voluntatem noſtram Cæſaream & nos quod ſupereſt Gratiam noſtram Cæſaream vobis continuamus. Viennæ 5. Septembris 1707.

Copia

Copia Rescripti Cæsarei ad Scabinatum Leodiensem, in puncto Jurisdictionis Imperialis & Civilis, ne per Ecclesiasticos turbetur.

Viennæ 5. Septembris 1707.

JOSEPHUS &c.

Honorabiles Fideles Dilecti.

VOsmet ipsos latere nequit pessimum illic morem irrepsisse, quo Partes in Causis Civilibus, coram Officiali Leodiensi aliisvè Magistratibus, nomine Episcopi & Principis vestri, Jurisdictionem Ecclesiasticam & Civilem exercentibus, imò etiam vobismet ipsis, disceptantes ac porrò fortè succumbentes in Legum & Constitutionum Imperialium fraudem Jurisdictionisque Nostræ Cæsareæ præjudicium & contemptum ad Judices Superiores Ecclesiasticos, ac deinde Nuncium Sedemque Apostolicam committere & collidere præsumant.

Quod verò cum Nobis juxta juratam Capitulationem Nostram Cæsaream pro supremo Officii nostri Cæsarei munere sistere atque abolere incumbat eoque fine Patentes annexas decrevimus, nos easdem Consilio illic privato per Urbem ac Principatum Leodiensem, ubi opus fuerit, Compitis affigendas atque observandas transmisimus, atque una & vos clementissimè commonitos voluimus, eisdem seriò insistatis, debitumque earum cultum & obedientiam ab omnibus Jurisdictioni vestræ subjectis præstari curetis, ac in eos, qui fortè Refractarii forent, severè animadvertatis; Executuri in eo seriam jussionem ac voluntatem Nostram Cæsaream, & Nos, quod superest Gratiam Nostram Cæsaream vobis continuamus. Viennæ 5. Septembris 1707.

Copia Rescripti an den Kayserlichen Abgesandten Grafen von Weltz / ne Jurisdictio Imperialis & Civilis per Appellationem in Causis Temporalibus ad Judices Ecclesiasticos turbetur.

Viennæ 5. Septembris 1707.

JOSEPHUS &c.

(*Tit.*)

Dir ist vorhero sattsam bekandt / was gestalt / Krafft Jüngsten Reichs-Abschieds nicht weniger als Unserer Kayserlichen Wahl-Capitulation, zwischen Uns / Churfürsten / Fürsten und Ständen des Heiligen Römischen Reichs gemässen verabredet und vorgesehen worden / daß die etlicher Orten eingerissene Mißbräuche / wodurch die Causæ Civiles von ihren ordentlichen Gerichtern im Heiligen Reich ab- und ausser dasselbe ad Nuncios Apostolicos, und wohl gar ad Curiam Romanam gezogen werden / abgeschafft und ernstlich verbotten / auch unserm Kayserlichen Fiscal so wohl bey unserm Kayserlichen Reichs-Hof-Rath als Cammer-Gericht anbefohlen werden solte / wider diejenige / so Partheyen als Procuratoren und Notarien, die sich dergleichen anmaßen / und dazu einiger gestalt gebrauchen lassen / mit behöriger Anklage von Amts wegen zu verfahren / damit die Ubertretter demnechst gebührend angesehen und bestraft werden möchten.

Nachdem wir nun solchemnach dieses Werck alles Fleisses überlegen und untersuchen lassen / und befunden / wie dergleichen Unordnung mehrerntheils daher rühre / daß / weilen die Officiales in einem und anderen Bißthum im Nahmen ihres Bischoffen die Geistliche Sachen / und als Lands-Fürstens die Weltliche zugleich mit respiciren und aburtheilen / also folglichen sich zutrage / daß die etwan succumbirende Partheyen alßdann auch in Weltlichen Sachen ohne Unterscheid an die höhere Geistliche Obrigkeiten / und so fort an die Nuncios, ja gar an den Päbstlichen Stuhl appelliren / und mithin nicht allein die Jurisdictiones untereinander confundiren / sondern auch Uns und dem Reich zu Zeiten mit jenen unnöthige Mißhelligkeiten und Unlusten verursachen; So haben Wir dieses Ubel aus dem Grund abzuthun / und in denen Bischoff- und Fürstenthümern / wo die Officiales zugleich die Geist- und Weltlichkeiten zu administriren haben / die Geistliche Sachen von denen Weltlichen zu unterscheiden /

und

und jene an die höhere Geistliche/ diese aber an die immediat höhere Weltliche Reichs-Gerichter/ ihrer Ordnung nach/ durch Provocationes und Appellationes zu bringen/ vor das fördersamste und nechste Mittel erachtet/ und demnach anverwahrte Patentes abfassen lassen/ dieselbige dortigem unsertwegen bestellten Consilio privato, nicht weniger als Officiali, wie auch dem Consilio ordinario und Scabinat daselbst/ mittelst anverwahrter Rescriptorum zugeschickt/ und deren Publicir- und Beobachtung gnädigst anbefohlen/ und solchemnach benebens auch dir von allem diesem zu dem Ende gnädigste Nachricht geben wollen/ damit auch du auf allen erforderten Fall darob zu halten wissen mögest; Womit Wir dir im übrigen rc. Wien den 5. Septembris 1707.

Copia Rescripti Cæsarei in puncto Jurisdictionis Imperialis & Civilis, ne per Appellationes in Causis Temporalibus ad Judices Ecclesiasticos turbetur.

An den Bischoff zu Paderborn und Münster.

In simili mutatis mutandis.

An den Officialn zu Cölln.

Wien den 5. Septembris 1707.

JOSEPHUS &c.

Ehrwürdiger Fürst/ Lieber Andächtiger!

Deiner Andacht ist vorhero sattsam bekandt/ was gestalt/ Krafft Jüngsten Reichs-Abschieds so wohl/ als Unserer Kayserlichen Wahl-Capitulation, zwischen Uns/ Churfürsten/ Fürsten und Ständen des Heiligen Römischen Reichs gemässen verabredet und vorgesehen worden/ daß die etlicher Orten eingerissene Mißbräuche/ wodurch die Causæ Civiles von ihren ordentlichen Gerichtern im Heiligen Reich ab- und ausser dasselbe ad Nuncios Apostolicos, und wohl gar ad Curiam Romanam gezogen werden/ abgeschafft und ernstlich verbotten/ auch unserm Kayserlichen Fiscal sowohl bey unserm Kayserlichen Reichs-

Hof-Rath als Cammer-Gericht anbefohlen werden solte/ wider diejenige/ so Partheyen als Procuratoren und Notarien, die sich dergleichen anmaßen/ und dazu einiger gestalt gebrauchen lassen/ mit behöriger Anklage von Amts wegen zu verfahren/ damit die Ubertretter demnechst gebührend angesehen und bestraft werden möchten.

Nachdem Wir nun solchemnach dieses Werck alles Fleißes überlegen und untersuchen lassen/ und befunden/ wie dergleichen Unordnung mehrerntheils daher rühre/ daß/ weilen die Officiales in einem und anderen Bißthum im Nahmen ihres Bischoffen die Geistliche Sachen/ und als Lands-Fürstens die Weltlichkeiten zugleich mit respiciren und aburtheilen/ also folglichen sich zutrage/ daß die etwan succumbirende Partheyen alßdann auch in Weltlichen Sachen ohne Unterscheid an die höhere Geistliche Obrigkeiten/ und sofort an die Nuncios, ja gar an den Päbstlichen Stuhl appelliren/ und mithin nicht allein die Jurisdictiones untereinander confundiren/ sondern auch Uns und dem Reich zu Zeiten mit jenen unnöthige Mißhelligkeiten und Unlusten verursachen; So haben Wir dieses Ubel aus dem Grund abzuthun/ und in denen Bischoff- und Fürstenthümern/ wo die Officiales zugleich die Geist- und Weltlichkeiten zu administriren haben/ die Geistliche Sachen von denen Weltlichen zu unterscheiden/ und jene an die höhere Geistliche/ diese aber an die immediat höhere Weltliche Reichs-Gerichter/ ihrer Ordnung nach/ durch Provocationes und Appellationes zu bringen/ vor das fördersamste und nechste Mittel erachtet/ und demnach anverwahrte Patentes abfassen lassen/ und Deiner Andacht zu dem Ende beyschliessen wollen/ damit Sie dieselbe in Ihren beyden Bischoff- und Fürstenthümern Paderborn und Münster/ zu Ihrer Officialen, auch deren Advocaten, Procuratoren, Notarien und Partheyen Nachricht publiciren lassen/ und auf deren genaue Beobachtung feste starcke Hand halten wollen; In dessen gnädigster Zuversicht Wir im übrigen Deiner Andacht mit Kayserlichen Gnaden und allem Guten wohl beygethan verbleiben. Wien den 5. Septembris Anno 1707.

Copia

Copia Reſcripti Cæſarei ad Comitem de Weltz, in puncto Reviſionis in Epiſcopatu & Principatu Leodienſi.

Viennæ 21. Octobris 1709.

JOSEPHUS &c.

(*Tit.*)

QUid nobis Conſilium illic noſtrum privatum in Reviſionis à Sententiis ad ſuprema noſtra Imperii Dicaſteria in Appellabilibus in ipſomet Principatu interponenda materia dubii obmoverit, quidque ordinandum rogaverit, id ex annexis ejusdem Literis uberiùs intelliges; cujus itaque in ſequelam cum pro Juſtitiæ promovendæ zelo formulam quandam concipi curaverimus, eandem hisce tibi eo fine juſſuque communicandam duximus, ut tres Epiſcopatus & Principatus Leodienſis Ordines deſuper audias, & hi porrò Nobis demiſsiſſimè exponant, an alternativam in Reſcripto noſtro Cæſareo de Decima Maji proximè præterlapſi dato de Actis ad impartialem Univerſitatem pro Reviſione tranſmittendis contentam Civitati & Patriæ Leodienſi proficuam, aut ſecus exiſtiment, ſimulque ea quæ circa ſuprà dictam Formulam addenda vel tollenda mutandave pro utilitate dictæ Civitatis & Patriæ arbitrantur, punctatim cum additis Rationibus ſpecificent, prout id à te & dictis Ordinibus proximè præſtolamur, Gratiâ Noſtrâ Cæſareâ, quod ſupereſt, in te benignè propendentes. Viennæ die 21. Octobris Anno 1709.

Adjunctum ad Reſcriptum præmiſſum:

Formula Reviſionis ſuper Cauſis non appellabilibus in Epiſcopatu & Principatu Leodienſi.

MOdus Reviſionis inſtituendæ talis eſſe poterit, ut Officialis Leodienſis, quamvis Eccleſiaſticus ſit, in Secularibus tamen Profaniſque cauſis non niſi ut Secularis habeatur, ab eoque nullatenus ad Judices Eccleſiaſticos, qualescunque dignitate alias fulgeant, ſed ſemper ad ſuprema & immediata Tribunalia noſtra, nempe

nempe Consilium nostrum Imperiale Aulicum, aut Cameram Imperialem in istis provocetur causis, in quibus provocatio hujusmodi per Privilegia Gloriosissimorum Prædecessorum nostrorum non est restricta, in illis verò, quæ vi Privilegiorum ab Imperatoribus Maximiliano Primo die 24. Junii 1545. Carolo Quinto 27. Julii 1521. & 20. Julii 1545. necnon Maximiliano Secundo 21. Julii 1571. Civitati & Patriæ Leodiensi Comitatuique Lossensi concessorum, seu ratione Summæ aut Taxæ in iis determinatæ, seu alio ex capite inappellabiles sint, licitum sit Parti, quæ à Sententia per Officialem latâ se gravatam sentit, quocunque in casu Beneficium Revisionis amplecti; hoc autem 2dò. tunc suam amplectendi talis Beneficii voluntatem intra Decendium à Sententiæ publicatione, si hæc publicatio in Officialis Judicio coram Partibus aut earum Procuratoribus peracta fuerit, sin secus, à Sententiæ talis factâ Insinuatione debeat Officiali in Scriptis notificare, & 3tiò. intra triginta dies continuos à præmemorato Decendio Libellum supplicem, qui Facti & totius controversiæ Seriem Gravaminumque expositionem contineat, Episcopo & Principi Leodiensi ejusve Consilio privato exhibere; ut 4tò. ab illo ad Revisionem peragendam tres, aut, si gravitas circumstantiarum adhuc majorem numerum videatur exigere, quinque Juris periti, neutri Partium legitimè suspecti per Decretum scriptum nominentur, Officiali quoque editio Actorum Originalium cum Rationibus Decidendi sub brevi præfixo Termino injungatur, post quæ sic peracta 5tò. Revisores Juramentum in revidendis aliorum Patriæ Leodiensis Judicum Sententiis consuetum præstent, & dein Libellum supplicem Parti impetratæ, hujus verò responsionem Parti impetranti indilatè communicent, ac 6tò. rem totam ita expediant, ut intra sex Menses à die Præsentati apud Principem vel Consilium privatum Libelli supplicis computandum, vel aliud temporis spatium à Principe Consiliove ex justis causis abbreviandum aut prorogandum, non solùm Acta apud Officialem ventilata cum Rationibus Decidendi, prætactisque novis Partium Exhibitis seorsim legant, sed collegialiter etiam in loco ipsis vel in Palatio Episcopali, vel alibi assignando

cau-

causam definitivè decidant, & si quem 7timò. frivolè sine legitima causa ad Revisionem convolasse tunc deprehenderint, pœnâ condignâ plectant, Executionem verò Sententiæ Revisoriæ 8vò. sive hæc Confirmatoria prioris fuerit, sive Reformatoria, ad Officialem remittant, atque hæc omnia & singula sic undique 9nò. observentur, ut, si temporum suprà determinatorum non habeatur exacta ratio, Revisio debeat pro deserta respectivè aut non admittenda haberi pronunciarique; pendente autem Revisionis Judicio 10mò. Executio Sententiæ ab Officiali latæ suspendatur, nisi 11mò. hæc provisionalis tantùm fuerit, aut alia in Possessorio Summariissimo, Causisve Alimentorum, Salariorum pro famulis, vel similium materiarum parem celeritatem desiderantium, quippe tales omnes Sententiæ per partem victricem mediante idonea & sufficiente Cautione de restituendis iis, quæ indebitè percepta esse per Judicium Revisorium pronunciabuntur, ad Executionem ab Officiali perduci poterunt, adhibeantur insuper 12mò. in Revisionum Causis non iidem Jurisconsulti, qui in anterioribus adhibiti fuerunt, sed in quavis alia Revisione semper alii, in quantum tamen fieri poterit, consideratis numeri Personarum ad Revisionem quâvis vice nominandarum, cæterorumque subindè occurrentium circumstantiis.

APPENDIX III.

Dissertatio de Recursu ad Cæsaream Majestatem vel ad Comitia universalia Christ. Valent. Happelii, *Erfurti habita Anno 1702. Accessère succinctæ Animadversiones, & Acta quædam publica recentiora huc spectantia.*

PRÆFATIO.

Illi, qui Rem Cameralem Scriptis illustrarunt, sæpiùs mentionem injiciunt, rei, quæ ipsis vocatur RECURSUS AD CÆSAREM VEL AD COMITIA: Cujus autem figuræ, formæ, naturæ, ac proprietatis sit, quæque in Jure Requisita habeat, non adeò facilè invenire, obvium est. Fortassè sine adminiculo Juris Germanorum

norum non scripti, styli, atque exemplorum, in Summis Imperii Tribunalibus, Aula Cæsarea, ac Comitiis, hactenùs, & præprimis temporibus, statui moderno proximioribus editorum ac comprobatorum, id plenariè cognosci non potest. Benderus *quidem* de Revisione *jam pridem* in concluf. 14. num. 3. *evulgavit, Recursum etiam fieri per Revisionem, vel Supplicationem. Sed hæc tantùm sunt duæ species, Recursus ad Cæsarem, vel ad Comitia, adhuc multò plura comprehendit. Etiam* Recess. Imper. de Anno 1654. §. 165. *tantum habet,* an Orth und Enden / wo es sich nach Inhalt derer Reichs-Satz- und Ordnungen gebühret / soll man über Cammer-Gerichts-*Decreten* und Urtheln sich beschwehren dörffen. *De loco ad quem, & de Constitutionibus, quæ, ac quales sint, nihil dicitur,* Blum. in Process. Camer. tit. 30. num. 54. *paucula tantùm addit: Insuper* §. 166. Recess. Imper. 1654. *cum* Artic. 15. 26. & 42. Capitulat. Leopold. *rem plus involvere, quam explicare videntur. Tentavi ergò, ut consuetum specimen de hac materia componendo, simul eam plus contrahere, ac promissa vocum necessaria explicatione, ac descriptione, hac quidem vice id tantùm aliquantisper declarare possim; Quænam sint causæ, ac casus legitimi, in quibus Recursus ad Cæsarem, vel ad Comitia fieri possit.*

Thesis I.

DEscendit autem vox Recursus à verbo recurro, quod JCtis significat, Hülffe suchen/ eine Sache anbringen/ adeòque Recursus ex horum mente nihil aliud significat, quam efflagitationem auxilii Juris. Placuit fortè hujusmodi appellatio, ob rationem compendii, & imitationem styli post Justinianei, hujusmodi locutiones Jurisprudentiæ appropriantis, Blum. *Process. Camer. tit. 1. num. 78.*

Thes. II. In Recessu quidem Imperii 1654. Recursus ejusmodi accessum, qui ad prætensè Superiorem, & quidem mediatè fit, connotat, quod omninò cum derivatione, repetitionem inferente, concordat. His tamen posthabitis, vocabulum Recursus, etiam de tali aditu, qui ad verè Superiorem, & ad eum immediatè fit, de stylo recepto usurpatur, ac communiter de ejusmodi Personis prædi-

prædicatur, quæ eminentem Magistratum gerunt, vel summa jurisdicundi potestate gaudent, *Recess. Imper. 1654. §. 124. Rescript. Illustriss. Consil. Imper. Aul. in causa* Mühlberger *contra* Speyer: Daß man Klägern wegen des an Seine Kayserliche Majestät genommenen *Recurs*es nicht entgelten lassen solle: Nobil. Dn. ab Andler Consiliar. Imper. Aul. *in Jurisprud. Publ. ac Privat. lib. 2. tit. 10. num. 3.*

Thes. III. Describo Recursum ad Cæsarem, vel ad Comitia universalia: quod sit actus, quo pars ex causis legitimis contra gravamen sibi à parte, vel summis Judiciis illatum, cuilibet negotio convenienti modo, modo Cæsaris solius, modo Comitiorum universalium summum atque ultimum Juris ac Justitiæ auxilium humillimè implorat.

Thes. IV. Patet ex dictis, quomodo quodlibet vocabulum in rubro positum accipiatur. Per actum describo Recursum. Quoniam vocabulum actus latissimæ significationis est, & ad omnia pertinet, quæ aguntur, ac geruntur, tam judicialiter, quàm extrajudicialiter. Actum autem puto talem, qui tamdiu durat, donec sequatur authoritate Cæsaris, vel Comitiorum facta rei compositio. Ulterius: an ab Imperatore, vel etiam Comitiis peragenda rei discussio accurate loquendo vocari possit judicium, vid. Ziegler. *in Notis* ad Grot. *lib. 1. cap. 3. §. 1. verb. qui Jurisdict.* imò verò nec poterit vocari alia Instantia, licet Recursus fiat mediatè & in causis in summis Judiciis jam ventilatis.

Thes. V. Partis etiam memini, ut significem, me hîc tantum de Recursu ad Cæsarem, vel ad Comitia eatenus agere velle, quatenus est res Partium. Non enim latet in Judicio Aulico Imperiali moris esse, ut ab ipsomet Consilio ex officio in plurimis, jam instructis, & adhuc tantum decidendis causis, fiat Relatio ad Cæsarem, quam speciem huic negotio meo non facio propriam. Requisivi etiam partem gravatam, ut patefiat sine legitima causa petendi, beneficium Recursus nemini proficuum fore.

Thes. VI. Gravamen autem solum rem per se non conficit, sed ulterius etiam, & quidem primario requiritur, ut imploratio

fundetur ſuper cauſa, à qua Jus recurrendi ad Cæſarem vel Comitia legitimè inductum eſſe probari poſſe. Has ergò legitimas cauſas merito requiro haud obſcuro indicio, hic tantùm primario agi de Recurſu licito.

Theſ. VII. Hæc cauſæ legitimæ eo diligentius in hoc propoſito ſunt reſpiciendæ, quo minus dubitandum, reſpectu ſummorum Judiciorum, præſertim Cameræ Imperialis, Recurſum reſpectivè ad Cæſarem, vel ad Comitia univerſalia, valdè odioſum, imo punibilem, ac tanquam Legi Ordinationis Judicii Aulici ac Cameræ Imperialis derogantem videri.

Theſ. VIII. Conducibile erit brevibus harum legitimarum cauſarum fontes indicare: ſcil. quod vel in genere propullulent ex Majeſtatis ſummitate, univerſalitate, ac plenitudine, ſpecialiter circa cauſas Juſtitiæ, vel nitantur Legibus, tam ſcriptis, quàm non ſcriptis, hunc vel illum caſum determinantibus, ac inferentibus. Quo reſpectu Recurſus ad Cæſarem, vel ad Comitia univerſalia, poterit dividi, quod alius ſit generalis, alius ſpecialis.

Theſ. IX. Cum autem generalitas ſemper pariat obſcuritatem, has cauſas legitimas in ſequentibus ſpecificè, ac ita per caſus declarabo, ut à Theſ. X. uſque XVI. præmittam nonnullos, qui Recurſum ad Comitia univerſalia ſiſtunt, addam deinde in Theſ. XVII. uſque XXIII. aliquos, qui ad ſolam Cæſaream Majeſtatem Recurſum promovent, poſt hæc, quoque quoſdam apud Theſ. XXIV. uſque XXIX. attingam, qui tam ad Cæſarem, quàm ad Comitia recurrendi arbitrium, ac locum concedunt. Ubique talia exempla connumerata reperiuntur, ex quibus elucet, quod Recurſus fiat, vel mediatè, vel immediatè, mediatè vel ab Aula Cæſarea, vel à Camera Imperiali. Quoniam autem ex factis inter ſe arctiſſimè connexis, imò quandoque iiſdem, pro diverſitate loci à quo, aliarumque minutiſſimarum circumſtantiarum, Recurſus ſæpiſſimè diverſus inducitur, atque cohærentia non benè patitur rerum connexarum ſeparationem, ſub qualibet cauſa, ſeu facto indicabo, ubi tantùm ob incidentem aliquam circumſtantiam, mixta Recurſus ſpecies incidit.

Theſ. X.

Thes. X. Primus Casus est Paritas Votorum Judicantium inter Status Romano-Catholicos ac Augustanæ Confessionis, *Instrum. Pac. Artic. 5. §. 56.* Requiro autem Paritatem quam ajunt in Religione, non in Numero. Hæc enim juxta expressa verba Instrumenti Pacis Recursum removet, add. *Ordinat. Judic. Imperial. Aul. de Anno 1654. tit. 5. §. 21.* Ast quomodo hoc casu decisio erit facienda? Pronunciat Instrumentum Pacis juxta *Ordinat. Camer.* scil. *part. 1. tit. 13.* §. Weiter ordnen/ &c. *10.* Sub Statibus ubique comprehendo Nobiles Imperii immediatos, juxta Instrumentum Pacis. Ast mediatis etiam cum Statibus concurrentibus ultra Instrumenti Pacis dispositionem expressam id asserere nolo. Statibus interim Recursus beneficium etiam hoc casu concedi non abnuo: Id prætereundum non est, in Aula Cæsarea pro formali hujus Recursus præcisè requiri Vota disparia in Sententia, disparitatem in Causis decernendorum vel denegandorum Processuum, in solum Augusti placitum, ac Senatus arbitrium collocant, vid. Nobil. Dn. ab Andler *in Jurisprud. Publ. ac Privat. lib. 1. tit. 1. part. 2. num. 20.* In Camera è contra angustiores limites sibi servant juxta Denais. *Jur. Camer. tit. 181. §. 5.* & *Decret. de 23. Augusti 1659.* in Sachen Bürgermeister und Rath der Stadt Speyer *contra Dechant* und *Capitul* daselbst / his verbis latum: Mögen *Supplicanten*, ob sie wollen / vermög Oßnabrückischen Frieden-Schlußes *Artic. 5. §. Visitatio Consilii Aulici &c. 56.* ihre Nothdurfft auf künfftiger gemeiner Reichs-Versammlung vor- und anbringen. Notandum adhuc in causis formandorum super exhibitas Supplicas Decretorum, quoad observantiam dispositioni hujus *§. 56. Artic. 5. Instrum. Pac.* ex officio non adeò strictè inhæreri. Optimum ergò est, ut, qui causæ suæ Deputationem parium Judicantium vel Decernentium conducere fidit, id commonefieri faciat. Aliàs enim in hoc passu non adeò fiducialiter ex officio in omnibus causis observanda requireretur, prout quidem in casu Sententiæ ferendæ expressum, & ab ipsa Lege, jussum est, ibi remittuntur ad Comitia &c. Quod proinde etiam non attentâ partis incauta responsione, nihilominùs salvum & ex

officio observandum esse puto. Porrò eousque processit Cæsareæ Majestatis erga utriusque Religionis Cives, clementissimus affectus, ut non solùm paritatem Judicantium observandam, sed etiam id simul injunxerit, ut utriusque Religionis detur Re- & Correferens, *Ordinat. Judic. Imper. Aul. tit. 4. §. 1.*

Thes. XI. Secundus Casus est dubium circa interpretationem Constitutionum Imperii eveniens, idem *§. 56. Artic. 5. Instrum. Pac.* addatur *Artic. 8. §. gaudeant &c. 2. Instrum. Pac.* Beneficium hoc à multis quidem frequentatum, sed paucis salutare fuit. Plurimi enim denegata pro Remissione vel Recursu facta petitione, loco sperati levaminis Mandata vel Rescripta de exequendo eo, majoris efficaciæ experti fuêre. Stat nimirum penes summa Judicia Imperii, & in specie Cameram Imperialem potestas Jus dubium, juxta Jus commune interpretandi, ac ita statuendi, tam in Meritis Causæ, *Ordinat. Camer. part. 1. tit. 16. §. 5. Recess. Deputat. 1557. §. 5.* quàm in Processualibus, *Recess. Imper. 1654. §. 34. & 94.* & quidem adjuvando, informando ac novum planè inducendo, juxta *Recess. Imper. 1654. §. 94.* & *Commun. Decret. de Anno 1659. 13. Decembr. §. 5.* quod antiquat præcepta *in §. 94. & 95. Recess. Imper. 1654.* An autem ita disposita continuo Status Imperii obligent? hæreo. Quæ sit eorum opinio colligendum ex Roding. *Pandect. Camer. lib. 3. tit. 60. §. 51.* cui addendum quod res à Domino Friderico Carolo tum temporis Administratore Würtenbergico ad Comitia relata fuerit. Quæ ratio habeatur Juris diu non observati, exempla videri possunt in Causis Monetalibus, apud Author. Anon. *in Ominos. Rer. in Comit. Ratisbon. gestar. Ser. part. 1. §. 50. & 91. part. 2. §. 16. part. 3. §. 28. & seqq.* passim. Opponunt nonnulli *Recess. Deputat. 1600. §.* Es haben uns auch unsere &c. *140.* Ex quo volunt evincere, Cameræ non licere sibi sumere interpretationem circa dubia Constitutionum Imperii: Sed dictus Recessus tantum de Dubiis Cameralibus accipiendus, de quibus *§. 135. Recess. Imper. 1654.* sonat. Pro meliori rei explicatione monendum brevibus. Dubia Cameralia, Consulta Cameræ, Communia Decreta Cameræ, & Resolutiones Dubiorum à se invicem longè distare. Notan-

tandum etiam majoritatem Votorum regulariter fieri in Camera Imperiali prout tradit Blum. *Process. Camer. tit. 75. §. 37.* in Aula Cæsarea juxta *tit. 5. §. 16. & seq. Ordinat. Judic. Imperial. Aulic.* utrobique res habet suas cautelas. Difficultas in eo esse videtur: An in hoc secundo & primo casu Domini Judicis vel Præsidis Votum rem decidat? Id dubium nonnullis movet, quod tali casu Recursus beneficium, Statibus Imperii, & aliis optima ratione novissimis Legibus publicis quæsitum, inutile redderetur.

Thes. XII. Tertius Casus collocatur in explicatione Privilegiorum Cæsareorum, cum Dn. Reinkingk. *lib. 2. class. 2. cap. 8. num. 40. de Regim. Secular. & Ecclesiast.* Ipsam etiam quæstionem de vi & substantia Privilegii, pro Aula Imperatoria solum prætendit Dominus ab Andler. *in Jurisprud. publ. ac privat. lib. 1. tit. 4. part. 2. num. 21.* consentit Dn. Uffenbach. *de Judic. Imperial. Aul. cap. 10. sect. 1. subsect. 3. pag. 87. num. 11.* Sed fortè Praxis Cameræ per multas Sententias Camerales apud Blumium & Deckherrum evincitur. Directo tamen unquam ullum à Cæsare impertitum Privilegium Cameram cassasse, exemplum reperire posse non puto. Sed relinquo hæc indirectè tantum huc pertinentia. Pro thesi mea adhuc allego Sententiam de 20. Octobris 1670. in causa Baaden contra Nassau in Camera latam: Das von Herrn Beklagten in Actis angezogene Moratorium, dessen Erläuterung und Würckung/ so dann dessen von Herrn Klägern hierwider beschehene Impugnation gehöriger Orten remittirend und weisend; add. Gylman. *voce Restitutio. & Vectigal.* Ubi in causa H. contra H. Mandati Sine Clausula de tollendo nova Vectigalia, quatenus excedunt latis jam in Camera desuper (quod notandum) quatuor Paritoriis cum comminatione Arctiorum, ad importatam Cæsaream declarationem, daß von jedem Zug Ochsen/ davon nach Gegentheils Anführen/ Krafft durchgehends recipirter Gewohnheit / nur halb so viel/ als von Pferden gegeben werde / denen Pferden gleich gegeben werden solle; tandem Partibus nolentibus acquiescere remissio ad Cæsaream Majestatem secuta est. Incidit hic in memoriam Privilegium, quod alicui concessum erat, daß er weder vor dem Kay-

serli-

ſerlichen Reichs-Hof-Rath/ Cammer-Gericht/ noch einigen anderen Gerichten/ es wäre dann/ daß er von Kayserlicher Majestät besonders beruffen würde / zu stehen schuldig seyn solle. Celebre profectò exemplum Recursus ad Cæsarem per Privilegium inducti, si validum.

Thes. XIII. Quartum Casum facit Revisio contra Sententias Camerales, quæ Annis 1548. & 1555. ac per *Ordinat. Camer. part. 3. tit. 53.* admissa per *Recess. Imper. 1654. §. 124. seqq.* confirmata, ac melius informata fuit, de quo ex professo Bender. *de Revisione.* cui jungi possunt Authores *Recess. Imper. 1654.* coævi. De Revisionis Revisione Leges silere puto, & quoque Observantiam, licet non negem usualem ac licitam esse secundæ Revisionis petitionem. Nolo tamen quenquam injustè gravatum sine auxilio relinqui debere.

Thes. XIV. Quintum Casum sistit casus Moderationis Matriculæ, ab initio in Comitiis deliberandus, Uffenbach. *de Judic. Imperial. Aul. cap. 12. sect. I. subsect. 4. pag. 156. num. III.* Civitatibus Imperialibus in specie promittendo providet, *§. 184. Recess. Imper. 1654.* De prudentia in hac re tractanda, adhibenda, videri potest Uffenbach. *dict. cap. 12. sect. II. subsect. 1. pag. 163.* Querelæ communiter fundantur auf wenig Einkommen/ Unvermögen und Schulden ꝛc. Re adhuc dubia decernitur commissio, & æstimatio fit prævia probatione ac cognitione, mit Vorleg- und Durchsehung derer Rechnungen und anderer dergleichen Nachrichten. Appellant deinde læsi à Commissariis, vel ad Cameram Imperialem, *Recess. Imper. de Anno 1548.* §. Würde dann nach solcher ꝛc. *86. Recess. Imper. 1566.* §. Was aber *Decisionem &c. 141.* vel ad Judicium Aulicum, ob generaliter, hoc quidem passu, receptam concurrentiæ regulam. Imò etiam ad Commissarium Imperatoris & Ordinum Deputatos, eadem Appellatio libera est, juxta *Recess. Imper. 1570.* §. Im Fall dann ꝛc. *95.* & *Recess. Imper. 1582.* §. Im Fall dann ꝛc. *57.*

Thes. XV. Sextum Casum exhibet Blum. *in Process. Camer. tit. 25. num. 11. & 12.* Contendunt inter defectum expressæ Prohibi-

hibitionis, an Recusatio sit licita? Blum. quidem *citat. loc.* negativè respondet, rationibus tamen non omninò concludentibus. Res non una vice fuit meditata, ac quoque tentata fatente ipsomet, Blum. Mores Franciæ in recusanda tota Curia suprema recenset Boërius *decis. 269.* Apud quem ergò eveniente Recusationis casu causæ proponendæ, vel Inhibitio petenda. Qua Cameram Imperialem hoc casu regulariter res ad Comitia pertinere videtur, salvo semper Cæsareæ Majestati Jure provisionaliter de necessariis disponendi.

Thes. XVI. Septimus Casus est Jurisdictio in Causis Matrimonialibus, vinculum concernentibus, inter Protestantes, vel alias diversæ Religionis. Prætermitto eas rationes, quas pro Cæsarea Majestate ex Politica & Fundamentis Historicis M. Wilhelmus Ockam sive de Campo *in Libr. de Jurisdict. Imperator. in Matrimonialibus Causis*, & Marsilius Menandrinus de Padua, *de eadem materia duo Imperat. Ludov. Bavar. coævi Consiliarii* afferunt. An ultra Commissionem zur Güte in his rebus Sacra Cæsarea Majestas hodie aliquid concedere soleat? ignoro. Praxin Cameræ Rodingius monstrat *in Pandect. Camer. lib. 1. tit. 31. §. 22.* duabus Sententiis, quæ egregiam speciem Recursus per sententiam Judicis sub certo termino injuncti adumbrant. Intermiscent ut plurimum, quod incidenter addo, providæ Conjuges, Mandata vel Rescripta ad recipiendum Conjugem in Consortium Matrimonii donec de causa legitimè cognitum sit, & de præstandis Alimentis, sumptibus litis, quæ ob diversum fundamentum præprimis quoad Praxin confessæ Jurisdictionis politicæ sunt.

Thes. XVII. Octavum Casum ex *l. unic. Cod. quand. Imperat. inter Pupill.* in Causis Immediatorum Dn. Rhet. adstruit *in Institut. Jur. Publ. lib. 1. tit. 12. §. 16.* Ulterius adhuc progreditur Blum. *Process. Camer. tit. 27. num. 187.* huic tamen Praxis Cameræ, ut puta Ordinationi delicatissimè inhærens, in totum contraria. Procederet fortè res, si Sacra Cæsarea Majestas Precibus commoveatur, ut ipsamet vi Jurisdictionis Majestaticæ, rei cognitionem, ac definitionem suscipere velit. Non obstat *Capitulat. Leopold. artic. 15.*

ad hunc casum disertè privilegiatum, & clausum, ut ajunt in Corpore Juris, non pertinens.

Thes. XVIII. Nonum Casum Judicium Personarum Illustrium Statuumve Imperii in Causis Criminalibus, excepta causa fractæ Pacis, producit. In his nunquam ab Austrægis judicatum fuisse ex Lehmanno conjicitur *lib. 7. Chronic. Spir. cap. 93. pag. 905.* ac clara sunt verba *Constitut. Imper.* apud Goldast. *part. 2.* derer Reichs-Satzungen *fol. 27.* von allen Leuten/ ohne allein Fürsten und andere hohe Leute/ wo es gehet an ihr Leib/ oder an ihr Erb/ oder an ihre Ehre 2c. das wollen wir als Römischer Kayser selbst richten; add. Dn. ab Andler. *lib. 2. tit. 5. num. 24.* De Nobilibus immediatis agit Dn. Rhet. *Institut. Jur. Publ. lib. 4. tit. 23. §. 2.* Sit ita ut ad *tit. 2. §. 1. Ordinat. Judic. Imper. Aul.* nonnulla reponi possint, de Praxi tamen Judicii Aulici quoad immediatos non Status attestatur Dn. ab Andler. *in Jurisprud. Publ. & Privat. lib. 2. tit. 3. num. 57.* Volunt nonnulli ex *Recess. Imper. 1594. §. 65.* distinguere: An in delinquentis proprio, an alieno Territorio delictum sit commissum, bey Adel unter Cent-Obrigkeit/ oder auf ihren Schlössern und andern Cent-freyen eximirten Orten. His casibus etiam Praxis Paritorias dedit, in causis recenter pendentibus. Communiter pro assistentia Fiscalis implorant, ut ille in defendenda Cæsarea Jurisdictione semet illis associet. Sanè quoad Status Imperii præsertim Principes, inviolabilitatis Privilegium, ac consortium Dignitatis, Juriumque obstare videtur, quominùs adversus eos alterius Territorii ordinaria Jurisdictio hoc casu exerceri possit, nec Cæsareæ Investituræ über die Centen subjiciunt hos exemtos (ut necesse erat) in specie, nec abdicant, Jurisdictionem Cæsaream immediatè fundatam. Judicium de pœna prudenter semper moderatur Status Reipublicæ, cujus intuitu etiam Cæsarea Majestas liberè unius alteriusve Principis sententiam audit, Dn. ab Andler. *Jurisprud. Publ. ac Privat. lib. 1. tit. 5. part. 5. num. 3. seqq.* Mediatorum causas criminales exigentibus id specialibus circumstantiis, v. gr. indomitæ seditionis, imbecillitatis ordinarii &c. etiam ad Cæsarem pertinere testantur, Causæ Monasterien-

riensis, Coloniensis, ac Francofurtenses duæ. Tales causæ communiter per Cæsareas Commissiones cognoscuntur ac componuntur, vid. *Artic. 1. §. 7. Capitulat. Leopold.*

Thes. XIX. Decimum Casum dat beneficium Supplicationis à Cæsarea Majestate ad iteratas Statuum preces contra Sententias Judicii Imperialis Aulici *in Instrum. Pac. Artic. 5. §. Quoad Processum Judiciarium &c. 55. Ordinat. Judic. Imper. Aul. tit. 5. §. 6.* clementissimè admissum. Supplicationis Supplicationem, vel Supersupplicationem, puto non admissibilem, ac illegitimam. Nec juvat fortè contrariam sententiam præjudicium apud Uffenbach. *de Judic. Imper. Aul. cap. 23. sect. 4. pag. 272. in fine.* Similiter adversus Decreta Processuum aliasque meras Interlocutorias, ut puta ad justiorem cognitionem semper retractabiles Supplicationem, ac Revisionem supervacuam ac illegitimam judico. Constat potius in Aula Cæsarea adeò benignè hodie procedi, ut etiam gravati contra Sententias citra solennem Supplicationem effectu intermedio per modum Suspensionis aliquando adjuventur.

Thes. XX. Undecimò quæritur an die Staats-Justitz operetur Recursum? Hæc in malam partem aliàs objecta, atque explicata fuit, etiam in publicis Scriptis, de quibus dicere non convenit. Aliam non agnosco, nisi quam recta ratio, & Leges de Statu Reipublicæ conceptæ dictitant. Ubi Res, Jura Belli, Pacis ac Regiminis &c. concerneret, vel etiam emolumentum Imperii maximè in rebus adversis & dubiis in considerationem veniret, Majestas, ac Caput Reipublicæ cujus officio hæc incumbunt, meritò invigilaret; Ad hanc solum, judiciaria huc non tendente potestate, prætermissa recurrendum. Pertinent huc Commissiones, quas Sacra Cæsarea Majestas vi supremæ potestatis in causis Status inter & contra Status Imperii immediatè aliquando decernere solet, ab aliis Commissionibus Cæsareis semper secernendæ. Non minùs faciunt huc ea, quæ de Principe Wilhelmo Fürstenbergico inserta leguntur apud Londorp. *tom. 10. Actor. Publ. pag. 139.* Eodem modo in Sachen gesamter Bürgerschafft zu W. contra Magistratum und Syndicum certum proditorem Civitatis, flagrante cum Gallis Bello

betreffend / Camera Decretum dedit: Abgeschlagen / sondern mögen Supplicanten, ob sie wollen / ihre Nothdurfft bey Sr. Röm. Kayserl. Majestät vorbringen. In Consil. 13. Maji 1677. Quousque autem aus Staats-Absichten / Recursus ad Cæsaream Majestatem in Causis Justitiariis sit licitus vel prohibitus, exprimit *Capitulat. Leopold. Artic. 42.* his expressis conditionibus: Wann was (a) in Judicio Contradictorio (b) cum debita causæ cognitione (c) im Reichs-Hof-Rath ordentlich abgehandelt und geschlossen worden / das soll nicht von neuem in Cognition gezogen werden. Respondit Sacra Cæsarea Majestas apud Londorpium Collegio Electorali: Die einmal also nach Gebühr abgehandelte Dinge ohne das nicht zu ändern / was aber Ratio Status und andere Umstände mit sich brächten / darinnen wolten Se. Kayserl. Majestät sich die freye Hand offen lassen.

Thes. XXI. Duodecimum Casum dat Syndicatus incusatio contra eos, qui in ferendis Sententiis Cameralibus malitiosè versati fuerunt, instituenda. Hanc apud Cæsarem proponi posse attestatur, *Concept. Ordinat. Camer. part. 3. tit. penult. §. 14.* Quæ aliàs sit natura remedii Syndicatus contra Sententiam, de eo videndus Paris de Puteo *Tractat. de Syndicatu.* & Dn. Textor. *Disputat. 13. thes. 53. ad Recess. Imper. 1654.*

Thes. XXII. Decimus Tertius Casus, & qui eum sequuntur usque ad finem omnes, ex summi Jurisdictoris officio, potestate ac concessione promanant. Hoc intuitu liceret apud Cæsaream Majestatem supplicare ut causa aliqua Cæsareæ Jurisdictioni subjecta ad Cameram remittatur, Blum. *Process. Camer. tit. 25. num. 44.* Quod superiori Seculo nondum adeo stabilitis Judicii Aulici fundamentis, sæpe factum, ac quæsitum fuit, ob varias rationes.

Thes. XXIII. Decimus Quartus Casus est: Posse partem apud Cæsaream Majestatem in Causis in Camera pendentibus humillimè supplicare pro Rescriptis de promovenda Justitia, vel maturanda Executione, vid. Blum. *Process. Cam. tit. 25. num. 26. & 27.*

Thes. XXIV. Decimum Quintum Casum Jus avocandi largitur, qua Cameram Imperialem, Avocationes contra eam impunè præ-

præprimis in Comitiis, etiam hodie peti, ac impetrari posse puto, vid. Blum. *Processf. Camer. tit. 25. num. 24.* quid Imperator hic remiserit? docet *Capitulat. Leopold. Artic. 42.* quod tamen tantum de causis ad Cameram pertinentibus accipiendum. Exemtas enim receptas tamen (siquidem casus contingeret) Imperator sine dubio avocare posset, *§. 166. Recess. Imper. 1654.* expresse loquente, von Sachen / die dahin erwachsen / vid. Reinkingk. *de Regim. Secular. & Ecclesiast. lib. 2. class. 2. cap. 14. num. 20.* Stylus ita ferre videtur, ut hoc casu Recursus ad Cæsaream Majestatem mediantibus humillimis petitionibus pro Rescriptis Inhibitoriis & respectivè Avocatoriis fiat, imò potest rebus ita exigentibus, etiam arctioris Rescripti petitio suscipi, Dn. Vietor. *in Decis. Waldeccens. Relat. 18. num. 25.* & licet concedam *dict. §. 166. Recess. Imper. 1654.* etiam de Mandatis, quæ adversus contrariam partem petuntur, ac decernuntur, intelligendam, ac etiam ibi prohibitam esse: tamen hoc casu hoc §. non obstante, nihilominùs contra ipsam partem causam Jurisdictione Camerali exemtam, eo trahere conantem in Aula Cæsarea Mandatum vel Rescriptum potest peti, de non trahendo causam ad Forum incompetens, neque ibi ulterius prosequendo &c. Exemtione autem adhuc dubia existente, nescio an non Imperatori, causæ decisionem sibi repetenti, deferri consultius æstimari debeat? Qua de re in Causis Appellationum facile exempla occurrere possunt, siquidem ab una Sententia ambæ, vel duæ, aut plures Partes una ad Aulam Cæsaream, altera ad Cameram Imperialem appellassent. Aliam Avocationis speciem habet *Capitulat. Leopold. Artic. 24.* Quoad Aulicum Judicium Sacra Cæsarea Majestas juxta Capitulationem moderatum retinet arbitrium, cessantibus hodie querelis, ante Instrumentum Pacis moveri solitis.

Thes. XXV. Decimus Sextus Casus est Supplicatio apud Imperatorem, vel Comitia, in causis in Camera nondum receptis, eo tenore interponenda, ut illæ causæ recipiantur; factum hoc in causa Mühlberger contra Speyer: ubi Processus primo denegati, postea verò, cum Actor ad Cæsaream Majestatem supplicasset, & causa cum additamento, ut Supplicanti Justitia administraretur,

ad Cameram remissa, Processus, emergentibus fortè aliis circumstantiis, ut petiti non solum decreti, sed etiam non multum post impetrans totius causæ victor conspectus est, qui antea Decreto extrajudiciali totius causæ jacturam passus fuisse videbatur, vid. Deckherr. *Sentent. Camer. num. 637.* Neque huic obstat *dict. §. 166. Recess. Imper. 1654. verb.* einige Gebott 2c. *Mandat &c.* Respondetur enim ibi non intelligi, Gebott pro promovenda, sed pro impedienda Justitia, *verb.* Und die Sache dadurch ins Stecken gebracht / 2c. Illa licita in Reichs-Satzungen / & congruunt officio Imperatorio *in Artic. 1. Capitulat. Leopold.* descripto. Excepta ergò sunt *in dict. §. 166.*

Thes. XXVI. Decimus Septimus Casus similiter causas, nondum in Camera receptas concernit. Qua scilicet quæritur: An in illis prohibitio procedat, ne recipiantur in Camera. Hæc ad ea, quæ de Avocatione modo dicta sunt, meritò revocantur. Id tamen singulare est, quod ex. gr. in Moratoriis aliisque Cæsareis, similis effectus Privilegiis, Cameræ inhibeatur, ne Processus contra eam decernat, vid. Dn. ab Andler. *lib. 2. tit. 3. num. 40. in Jurisprud. Publ. ac Privat.* ubi simul refert Principes in Comitiis 1670. Imperatorem rogasse, an dem Cammer-Gericht Vermittelung zu thun / daß N. N. bey seinen hergebrachten Gerechtigkeiten erhalten werde / 2c.

Thes. XXVII. Decimus Octavus Casus est; quo quæritur: An liceat in pendentibus Causis Cameralibus supplicare pro Inhibitione, v. gr. ne Executio fiat, ne ulterius procedatur &c. quoad regulam Lex prohibitiva *in §. 166. Recess. Imper. 1654.* satis clarè expressa est; Verba sunt anderwärts soll dergleichen Verbott / ausserhalb der in denen Reichs-Satzungen und gegenwärtiger Verordnung selbsten zugelassenen Rechts-Mitteln / nicht außgewürckt / noch die Sache sonst in einigen andern Weeg ins Stecken gebracht werden. Veruntamen Imperatori in casibus specialibus, & exceptis etiam hic non omne arbitrium est denegandum. Siquidem singulares causarum circumstantiæ id suadeant, v. gr. Salus publica, majoris mali metus, damni imminentis aversio.

Nec

Nec Status Imperii dissentiunt, attestante id Rescripto Cæsareo, von Suspension derer Religions-Sachen. Ut pateat, talia argumenta causarum Patronis, ac Sollicitatoribus, non esse aliena, provoco ad Roding. *lib. 1. tit. 3. §. 25.* Ubi talia quidem impropriè ad Avocationem referuntur. Non obstat etiam *Artic. 26. Capitulat. Leopold.* de regula intelligenda, non de casu, ubi Salus publica in discrimen venit, quo casu Justitia vera nicht administriret würde. Eodem modo accipienda *§. 166. Recess. Imper. 1654.* Salus enim Reipublicæ suprema Lex esto. Et cedunt privata publicis. Juxta *Capitulationis Artic. 1.* Majestas Cæsarea clementissimè promisit, in dem Heiligen Reich Fried/ Einigkeit und Recht mit und nebeneinander zu erhalten. Comitiorum potestas in inhibendo Cameræ Imperiali multo clarior & acriter asserta est in Comitiis 1641. apud Londorp. *tom. 5. lib. 1. cap. 110. pag. 356.*

Thes. XXVIII. Decimus Nonus Casus memoratur: Nonnunquam partes tales petitiones formare, ut Camera Imperialis ad Imperatorem referat, de causæ statu, ac quando pronunciatura sit, quod quatenus impetrari possit, vid. Blum. *Process. Camer. tit. 25. num. 22.* & Roding. *lib. 1. tit. 3. §. 23. & 24.* ibique *allegat. præjudic.* Kard contra Herde/ Essen contra Pfaltz-Neuburg.

Thes. XXIX. Vigesimus Casus quærit: An per Decreta Processuum Cameralium denegatoria gravati habeant beneficium Recursus ad Cæsaream Majestatem vel ad Comitia? Sunt Decreta hujusmodi denegatoria vel simplicia: Abgeschlagen; vel ulteriora, ex. gr. Läst man es bey vorigem Decret nochmals bewenden/ und soll sich Kläger ferneren Supplicirens enthalten; vel adhuc ulteriora: Läst man es nochmals und endlich bey vorigem Decret bewenden/ und soll sich Kläger bey Straf nach Ermäßigung ferneren Supplicirens enthalten. Olim quidem, vigentibus adhuc Visitationibus, Visitatores Cameræ totius Imperii nomine propositas super denegatis Processibus audiebant querelas, statuebantque pro re nata, conf. Blum. *Process. Camer. tit. 24. num. 36.* Sed ultra Seculi spatium jam intermissæ Visitationes in suspenso hærent; & quemadmodum Comitia non repudiabunt justè supplicantis querelas,

relas, ita etiam audiri apud Cæſaream Majeſtatem debite ſupplicantes, non minus latet, loquente antea jam allegato exemplo Mühlberger contra Speyer. Ex quo etiam infertur cecidiſſe omnes pœnales Proceſſus, quorum meminit Blum. *tit. 25. num. 54.*

Theſ. XXX. Plura addi deſiderantur v. gr. controverſiæ ſuper Feudis Regalibus; Appanagio; interpretatione Literarum Inveſtiturarum Cæſarearum; Collectarum materia; Juribus Pallii; Menſibus Papalibus; Jure Patronatus; Decimarum; inter & contra Proteſtantes in Petitorio; Religione ipſa, materia Fori, in controverſiis quas Reges ac Principes extranei cum Principibus Imperii, & contra eos habent; item quæſtione: quæ, ac qualis Jurisdictio in Imperio, pro exteris citandis ſit imploranda? An contra Reviſionem etiam detur Recurſus ad Cæſarem vel ad Comitia: Sed relinquenda hæc ſunt ob prolixitatem hâc vice minus gratam, tenuitatemque temporis ulterioris moræ impatientis. Alios caſus, quos Leges publicæ non aperte tangunt, ac nominant, ſponte omitto, non ignarus, neque Politicam neque Jurisprudentiam hoc officium à me exigere velle, vel poſſe. Quibus lubenter morem gero, ac ita ſubſiſto.

Animadverſiones ſuccinctæ ad præcedentem Diſſertationem:

I.

AUctor non ſatis diſtinguit Recurſum ad Cæſaream Majeſtatem ab eo qui fit ad Comitia Imperii. Neque etiam Negotia ad quæ denominatio *Recurſus* applicari poteſt: ex. gr. Theſ. XVIII. aſſerit Cæſarem eſſe Judicem de Criminibus Perſonarum Illuſtrium. Hoc ad Recurſum quem deſcripſerat Theſ. III. non pertinet. Hinc regula tenenda ſequens: Quæcunque cauſæ ad univerſale Reipublicæ Regimen, vel Cæſareæ Majeſtatis Reſervata ſpectant, adeo ut ex ſua natura ad Cæſaream Majeſtatem ſint deferenda, in illis non poteſt dari *Recurſus*. Recurſus in ſenſu genuino non dicitur niſi in cauſis, quarum tractatio & deciſio eſt ordinario Judici ſupremo demandata, qui ſi ſuo officio non fungatur, vel quod non poſſit vel nolit, ut

ut tunc demum ad Cæsarem & Imperii Status, quorum partes sunt eximiæ in Legibus ferendis vel interpretandis juxta *Instrum. Pac. Westphal. Artic.* 8. sit recurrendum. Proinde quæ Auctor Dissertationis Thes. XIII. de Revisione interposita contra Sententias Camerales, & Thes. XIX. de remedio Supplicationis tradit, ad *Recursum* minimè pertinent.

II.

Ad Thes. X. In casu Paritatis Votorum clarissima est dispositio *Instrum. Pac. Artic.* 5. §. 50. Et hic unus fortè est casus in Legibus fundatus, de quo dictum *in Commentatione Sect. I. §. IV. num. 7. & seq.* Quomodo sit facienda decisio eveniente Paritate Votorum, si termini in Lege expressi non existant: exponitur quidem *in Ordinat. Camer. part. 1. tit. 13.* §. Weiter ordnen 2c. 10. *in Concepto tit. 25.* §. 4. Sed tamen existere posset casus, idque facilius in minore Assessorum numero, ut etiam adhibitis omnibus gradibus dicto loco expressis, tamen Paritas Votorum maneat. Num verò dispositio *Ordinat. Camer. de Anno* 1495. §. 1. in Praxin deduci, vel reduci debeat, existente casu qui fortè aliis modis & temperamentis evitabitur, pro circumstantiarum ratione erit sentiendum. Auctor Thes. XI. in fine putat ea ratione beneficium Recursus præcludi, cum tamen Thes. X. terminos Recursus in hoc primo casu aliter posuisset.

De diversitate Praxeos Judicii Imperialis Aulici à Camera Imperiali, juxta tradita Auctoris hac Thesi, inter Decreta extrajudicialia & Sententias, nonnisi informati dicere poterunt. In Camera certum est etiam in decernendis Processibus Paritatem Votorum Recursui locum fecisse. Versu: *Notandum adhuc* mens Auctoris est obscura, credo non satis fuisse certum de Praxi Judicii Cameralis. Existimo satis esse Legibus definitum quando Paritas Judicantium utriusque Religionis adhiberi debeat: Cætera diriget Judicis Cameralis vel qui ejus vicem gerit prudentia.

III.

Ad Thes. XI. Si Legis dispositio est vere dubia, non existimo esse casum Recursus, sed Collegii Cameralis officium fore credo,

ut à Cæsare & Statibus Imperii interpretatio petatur. Dubia verò, quæ Partes pro suo ingenio formant ut causæ inserviant, non faciunt dubiam Legem. Judicis ergo est juxta verum Legis sensum pronunciare, vide *Electa Jur. Publ. tom. 9. sect. 3. pag. 55. seqq.*

IV.

Ad Thes. XII. Explicationem Privilegiorum Cæsareorum, non puto esse casum Recursus. Neque exempla ibi allegata id inferunt.

Ad Thes. XIII. De Revisione dixi suprà Num. I. in fin.

Ad Thes. XIV. Moderatio Matriculæ ad Recursum minime pertinet. Nam si de Matricula Imperii sermo est, rem esse sua natura Comitialem exempla plurima docent: Si de Camerali Sustentatione, Camera Matriculæ tamdiu insistet & Executionem demandabit, donec in Comitiis aliud fuerit conclusum. Absurda enim foret postulatio ut Cameræ Sustentatio interim cessare debeat, quia hic vel ille Status Imperii Moderationem Matriculæ petiisset.

Ad Thes. XV. De Recusatione Judicii Cameralis agit locus Blumii ab Auctore allegatus. Haud dubie hic exulabit omnis Recursus, quia Recusatio non admittitur.

Ad Thes. XVI. XVII. XVIII. Si Cæsaris solius est Jurisdictio in Causis Matrimonialibus inter Protestantes, in Causis Pupillorum, & miserabilium Personarum, in Causis Criminalibus, certè non pertinebunt hi casus ad Recursum. Auctoris Theses omnes meas non facio. Sed Lectorem ad ea quæ dicta fuêre in Commentatione remitto.

Ad Thes. XIX. Dixi suprà Num. I. in fin. de Supplicationis remedio.

Ad Thes. XX. Ratio Status, sive ratio Reipublicæ, si à via ordinaria Juris & Processus deflectit vel eam impedit, haud dubie id non fiet per beneficium Recursus ad Imperatoriam Majestatem. Id quod ex Exemplis allegatis facile cognoscitur. Male verò Causæ Justitiæ graviores licet ideo quod Status Imperii concernant ad Causas Status referuntur, qua de re dictum *in Commentatione Sect. I. §. I. num. 16. not.* (i)

Ad

Ad Thes. XXI. Syndicatus species est Revisionis, qua de re dixi suprà Num. I. non esse casum Recursus.

Ad Thes. XXII. Dixi de Remissionibus *in Commentatione Sect. I. §. I. num. 6.*

Ad Thes. XXIII. Non est casus Recursus, vide *suprà in Commentatione Animadvers. ad Observat. Mageuhorst. LVII.*

Ad Thes. XXIV. De Avocationibus Causarum dictum *in Commentat. Sect. I. §. I. num. 13. & seqq.* Aut fundata est Cameræ Jurisdictio, aut non fundata. Hoc casu re bene cognita remittet causam sua sponte ad Judicem competentem. Illo casu avocatio fieri nequit, & scit Camerale Judicium quid existente casu sibi sit agendum.

Ad Thes. XXV. Credo casum hunc ad Recursum non pertinere. Nam si Processus in Camera fuêre denegati, & deinde Decreti post exhibitum Rescriptum Cæsareum Promotoriale, necesse erit utique ut rationes meliores pro obtinendis Processibus prolatæ fuerint, quæ Judicem ad decernendos Processus permoverint, alias enim Promotorialium effectus is, quem Auctor in mente habuisse videtur, nunquam est futurus.

Ad Thes. XXVI. Repetantur dicta ad Thes. XXIV.

Ad Thes. XXVII. & XXVIII. pertinent ad casum Thesi XX. propositum.

Ad Thes. XXIX. Repetantur dicta ad Thes. XXV. Periculo suo Supplicans ad Comitia recurret. Nam si vel maxime daretur Comitiali Decreto, cessante Visitatione, Processus admitti, quam quæso spem habebit Supplicans in causæ progressu: Sane denegatoria Decreta non feruntur, nisi ubi Jurisdictio non est fundata, vel Gravaminum fragilitas ex ipsis Narratis appareat: Neque Comitia statuent aliquid nisi recognita.

Thes. XXX. Multa commiscentur ad Recursum minime spectantia, quæ cum Auctore suo loco relinquo, & Acta publica nonnulla recentiora, quæ materiam illustrant Historiæ gratia subjungo: Sunt quidem alibi jam tum edita, sed tamen & hic locum habere possunt.

I.

Vid. *suprà Commentat. Sect. I. §. I. num. 16. in fin. not.* (*i*)

Kurtze und gründliche Bewährung / daß der Recursus ad Comitia, auch in Justitz-Sachen so vor denen höchsten Reichs-Gerichten ventilirt worden / denen Ständen des Reichs in gewissen Fällen / in specie aber in der Busecker-thaler-Sache dem Hochfürstlichen Hauße Hessen-Darmstadt / nicht præcludirt werden könne.

WAs Chur-Fürsten und Stände des Reichs in denen älteren Zeiten an Administration der Justitz im Römischen Reich vor Antheil gehabt / solches lässet man / als an sich selbst nicht unbekandt / dieses Orts unberühret.

Es ist auch die Meynung nicht / noch jemalen gewesen / denen nach der Hand etablirten höchsten Reichs-Gerichten / die von denen Römischen Kayserlichen Majestäten / mit Concurrentz der Reichs-Stände / zugelegte Jurisdiction in einigen Zweiffel zu ziehen / in so fern dieselbe sich in denen Schrancken der vorgeschriebenen Ordnungen nicht nur / sondern auch der Kayserlichen Wahl-Capitulationen, Reichs-Abschiede / Religion- und Prophan-Frieden / insonderheit des Münster- und Oßnabrückischen / auch der nachgefolgten Frieden-Schlüße / so dann eines jeden Standes rechtmäßig habender und probirter Privilegien &c. halten.

Daß aber alle diese Verordnungen und Reichs-Satzungen von denen Römischen Kaysern mit Chur-Fürsten und Ständen des Reichs / in Krafft deren an Besorgung der Justitz je und allezeit beybehaltenen Antheils / verglichen / errichtet / und zu ihrem Stand und Kräfften gebracht worden / mithin diesem aus Haupt und Gliedern vereinigten Corpori, so wohl in Reichs- als auch in Justitz-Sachen / wo ersagte höchste Reichs-Gerichte aus obbemerckten Schrancken tretten / und die Stände mit widrigen Proceduren graviren / das geziemende Einsehen / und Manutenentz unstrittig zukomme / und dannenhero in solchen Fällen der freye Recursus ad Comitia keinem Stande des Reichs / folglich auch des regie-

regierenden Herrn Landgrafen zu Hessen-Darmstadt Hochfürstl. Durchl. in der bekandten Buseckerthaler-Sache keineswegs præcludirt werden könne: Solches wird aus folgendem gantz klärlich erhellen/ und sind/ so viel zuforderst das Fundament der auf ersagten Reichs-Satz- und Ordnungen ruhenden höchsten Reichs-Gerichte/ und insonderheit des Kayserlichen Reichs-Hof-Raths angehet/ dessen ein gantz unwidersprechlicher Beweiß.

I. Die Reichs-Hof-Raths-Ordnungen der Glorwürdigsten Kaysere Ferdinandi I. de Anno 1559. welche auf öffentlichem Reichs-Tag beschlossen worden/ sodann Matthiæ de Anno 1617. so besage derselben Kayserlichen Wahl-Capitulation Artic. 41. aus vorigen verfasset/ und denen Ständen übergeben/ von denenselben aber bey dem Nürnbergischen Correspondentz-Tag Anno 1615. geändert/ verbessert/ genehm gehalten/ (a) und darauf außgefertiget worden/ allermassen Ihre Kayserl. Majestät in dem Proœmio solcher Ordnung gantz deutlich setzen: Sie hätten die über den Reichs-Hof-Rath aufgerichtete vorige Ordnung mit zeitlicher guter Vorbetrachtung/ gehabten Rath und Gutachten Dero Lieben Neven/ Oheimen und Churfürsten alles Fleisses ersehen/ verneuert/ confirmirt/ und mit allerhand nützlich angesehenen Zusätzen und Erklärungen verbessert.

So hat sich auch Kayser Ferdinandus II. in deroselben Wahl-Capitulation Artic. 40. verbündlich gemacht/ die verfassende oder erneuerende Reichs-Hof-Raths-Ordnung der nächsten Versammlung des Churfürstlichen Collegii, zu dessen Gutachten zu bringen/ auch deme zu Folge die Churfürstliche Monita unter dem 15. April. 1637. dem Reichs-Hof-Rath zur Nachachtung intimiret. (b)

Und als nachmals Anno 1641. unter Kayser Ferdinando III. solche Erneuerung zu gemeiner Reichs-Berathschlagung gekommen/ auch gar viele Monita von denen gesamten Ständen über

(a) Londorp. *Act. Publ. part. 1. cap. 61. num. 1.* Limnæ. *de Jure Publ. lib. 9. cap. 4. num. 34.*

(b) Vid. Limnæ. *de Jur. Publ. tom. 1.* add. *lib. 9. cap. 4. pag. 442. seqq.*

die Reichs-Hof-Raths-Ordnung gemacht worden / (c) hat Oesterreich selbsten in seinem Voto, daß Chur-Fürsten und Stände bey solcher Sache um Dero Einrathen ersuchet würden / ex hac ratione vor billich ermessen / weil die Reichs-Hof-Räthe die Justitz nicht allein von wegen Ihrer Kayserlichen Majestät / sondern auch Chur-Fürsten und Stände des Reichs administrirten. (d) Ja es hat die damalige Kayserliche Majestät in Recessu Imperii de eodem Anno §. 3. & §. 90. denen Ständen auf das kräfftigste zugesaget / eine gewisse Reichs-Hof-Raths-Ordnung verfassen / und in derselben allen von Chur-Fürsten und Ständen erinnerten Mängeln abhelffen / auch allen angelegenen Fleisses dahin sehen zu lassen / damit inmittelst / und biß zu Aufrichtung solcher Reichs-Hof-Raths-Ordnung / demselben / was von Chur-Fürsten und Ständen bey Deroselben nützlich und wohl erinnert worden / NB. gelebet und Folge geleistet / auch sonst in allem dasjenige fleißig beobachtet werde / was die heilsame Justitz / so dann NB. Chur-Fürsten und Stände unterschiedliche Memorialia mit- und nach sich führten.

II. Wird erstbemeldter Grund-Satz auch befestiget / in dem darauf gefolgten Instrumento Pacis Westphalicæ, als dem unauflößlichen Band zwischen Haupt und Gliedern / sintemalen in solchem nicht nur die Reformation des Justitz-Wesens im Römischen Reich vor eine Comitial-Sache declariret / sondern auch zum ferneren klaren Beweiß / daß der Reichs-Hof-Rath so wohl / als das Kayserliche Cammer-Gericht / erstbemeldtes gesamte Corpus des Reichs gebührend zu respiciren habe / derselbe quoad Processum an die Cammer-Gerichts-Ordnung gewiesen / auch verschiedene das Justitz-Wesen im Reich betreffende heilsame Vorseh- und Verordnungen demselben einverleibet worden. (e)

Es haben auch allerhöchst ermeldte damalige Kayserliche Majestät nicht nur in Anno 1653. bey dem selbiger Zeit ausgeschriebenen Reichs-Tag so gleich in Dero Kayserlichen Proposition den

(c) Vid. Limnæ. *loc. citat. pag. 446. seqq.*
(d) Londorp. *Act. Publ. part. 5. pag. 598.*
(e) *Instrum. Pac. Cæsar. Suec. Artic. 5. §. Quoad Processum Judiciarium, &c. 55.*

den Punct des Justitz-Wesens mit gesamter Hand außzumachen verlanget / und die Formam Processus mit denen Ständen in dem darauf erfolgten Recessu, mithin per modum Pacti in gewisse Schrancken gesetzet / sondern auch / als obgedachter Zusage gemäß in Anno 1654. bey solchem Reichs-Tage eine vermehrte Reichs-Hof-Raths-Ordnung verfast / und von denen Ständen derselben Communication verlanget worden / dieselbe versichert / daß alles darin enthalten seye / was bey dem Frieden-Schluß und Franckfurthischen Deputations-Tag erinnert worden / sonderlich aber / daß dieselbe auf jetzige und künfftige Cammer-Gerichts-Ordnung / Reichs-Constitutiones, und Frieden-Schluß / ja gar auf dasjenige was bey dem Reichs-Tage noch würde verabschiedet werden / davon Ordo Processus obberührter maßen einen großen Theil constituiret / eingerichtet sey / welche Erkänntnüß / daß nemlich dieses eine gemeine Reichs-Sache sey / die Stände zwar mit Danck angenommen / jedoch daß solche ordentlich an die Reichs-Collegia zu bringen seye / beharret / und wollen dieser / nebst andern wichtigen Puncten, dazumal auf künfftigen Reichs-Tag verschoben / die Ordnung selbst auch nicht zu rechter Zeit / sondern zu spat und erst kurtz vorm Ende des Reichs-Tages communiciret worden / dieselbe / ehe und bevor sie durch einen allgemeinen Reichs-Schluß approbiret worden / nicht agnosciren wollen / so gar / daß / als das Churfürstliche Collegium des in GOtt ruhenden Kaysers Leopoldi Kayserl. Majestät Glorwürdigster Gedächtnüß / in Dero Wahl-Capitulation nur ad interim und mit dem notablen Reservat: Es sey dann / daß bey dem Reichs-Tage was anders verordnet werde: zu deren Beobachtung zu obligiren gut befunden / die übrige Stände Dero hierbey habende Befugnüß durch eine eingelegte Protestation salvirt / und solches in Anno 1658. in Monitis commun. ad Artic. 42. Capitulat. perpet. wiederholende prætendiret / daß die Reichs-Hof-Raths-Ordnung auf gehaltenen Rath mit Chur-Fürsten und Ständen / und NB. nach derselben Guthbefinden und Einwilligung / zu verfassen / dergleichen Salvation auch bey jetzigem Reichs-Tage Anno 1664. repetiret und begehret worden / daß die Reichs-Hof-Raths-Ordnung eine

inter

inter Cæsarem & Status verglichene Capitulation genennet werden solle. (f)

III. Welcher gestalten wegen Annehmung der Reichs-Hof-Räthe / insonderheit von der Augspurgischen Confession; (ausser deren genugsamen Anzahl die Evangelische Stände vermög ihrer sub datis den 18. und 26. Maji 1654. producirten Memorialien gegen den Kayserlichen Reichs-Hof-Rath zu excipiren sich befugt geachtet) Beobachtung der Religions-Parität in Commissions-Sachen/ nicht weniger des in Executions-Fällen der Urthel vorgeschriebenen Modi: Ferner wegen der einem zeitlichen Churfürsten zu Mayntz/ als Reichs-Ertz-Cantzlarn/ nomine Imperii, und nach Anleitung einer vom gantzen Reich comitialiter dazu ertheilenden Instruction zukommenden Visitation des Reichs-Hof-Raths / wie auch wegen Bestellung der Cantzley / vornemlich aber / vermög Kayserlicher Wahl-Capitulationen, dem Chur-Mayntzischen Ertz-Cancellariat ungehindert zukommenden Freyheit/ der Reichs-Stände NB. gegen die Reichs-Hof-Räthe habende Beschwerden / ihrer Arth und Eigenschafft nach in den Churfürstlichen/ oder gesamte Reichs-Räthe zu bringen/ zu proponiren/ und zur Deliberation zu stellen/ und was dergleichen mehr seyn mag/ Ihre Kayserliche Majestät sich mit denen Ständen des Reichs gewisser Ordnungen verbindlich verglichen/ und dieselbe bey Dero Reichs-Hof-Rath in richtiger Observantz gehalten werden sollen/ solches ist notorium, (g) und mit allem diesem/ sonderbar aber/

(f) *Capitulat. Leopold. Artic. 41.* ibique Limnæ. Herden Grundfeste des Heiligen Römischen Reichs *part. 3. cap. 5.* §. Es hat zwar rc. Londorp. *Act. Publ. part. 7. num. 619. pag. 715. & 716.*

(g) *Instrum. Pac. Cæsar. Suec. de Anno 1648. Artic. 5. §. Ac proinde Circuli, &c. 54. vers. Sed idem etiam &c.* item §. *Visitatio Consilii Aulici &c. 56. Recess. Imper. de Anno 1654.* §. In welchem *Termin &c. 160.* adde Limnæ. *ad Capitulat. Leopold. Artic. 41. Diar. Europ. part. 11. pag. 220. & 221. Capitulat. Imperat. Matthiæ Artic. 41. vers.* Denselbigen auch Jährlich / rc. *Ferdinandi II. Artic. 40. eod. vers. Ferdinandi III. Artic. 44. eod. vers. Ferdinandi IV. Artic. 43. eod. vers. Leopoldi I. Artic. 42. princ. Josephi Imperat. Augustissimi Artic. 41. princ.*

aber/ daß die Herren Reichs-Hof-Räthe nebst der Richtschnur gemeiner beschriebenen Rechten/auch denen ergangenen und künfftig weiter beschliessenden Reichs-Satzungen/ nahmentlich denen Kayserlichen Wahl-Capitulationen, der auf den Reichs-Hof-Rath extendirten Cammer-Gerichts-Ordnung/ wie auch dem Westphälischen Frieden-Schluß rc. ohne einige Außnahme geleben/ und sich dazu in ihren Eydes-Pflichten verbinden müssen/ (h) hoffentlich zur Genüge bewiesen/ daß Ihrer Kayserlichen Majestät/ als dem unläugbaren allerhöchsten Haupt/ und mit Deroselben denen Ständen des Reichs/ als dessen vornehmen Gliedern/ in Corpore eine supereminentem Jurisdictionem oder obere Macht über die beyde höchste Reichs-Gerichte in sano sensu zuzulegen/ mit Fug nicht ungleich gedeutet werden könne/ sintemal wie der bekandte Auctor der Grundfeste des Römischen Reichs von Administration der Justitz saget/ (i) nach dem alten unlaugbaren Herkommen so wohl bey dem Kayserlichen Hof als bey dem Cammer-Gericht zwar im Nahmen Ihrer Kayserlichen Majestät das Recht gegeben/ das ist/ rechtliche Erkänntnüß angestellet/ und nach denen beschriebenen gemeinen und Reichs-Hof-Raths-Satz-und Ordnungen gesprochen wird/ solche Satzungen aber/ wornach der Spruch geschiehet/ oder der Proceß anzustellen ist/ von dem Kayser und denen Reichs-Ständen insgesamt gemacht und aufgerichtet werden/ daraus nothwendig folget/ daß wann von sothanen hohen Gerichten gegen diese Satzungen gehandelt wird/ dem höchsten Corpori, so dieselbe gemachet/ auch das Einsehen und Manutenentz nicht in Zweiffel gezogen werden könne: welches/ ob es nicht effectus supereminentis Jurisdictionis Imperii seyen/ eines jeden Patrioten unpartheyischer und gerechter Beurtheilung anheim gestellet wird/ gestalten auch in solchen der selbst

N redens

(h) *Capitulat. Imperat. Ferdinandi II. Artic. 42. Ferdinandi III. Artic. 51. Ferdinandi IV. Artic. 48. Leopoldi I. Artic. 47. Josephi I. Artic. 46.* adde *Formul. subnex. Ordinat. Judic. Aul. Imperat. Rudolphi II. & Ferdinandi III.* Londorp. *Act. Publ. part. 1. cap. 61. num. 4. pag. 219.*

(i) Grundfeste *part. 3. cap. 5.*

redenden Wahrheit gantz conformen und keinem andern Verstande diese Worte gebrauchet worden; Ihre Kayserliche Majestät aber hierunter zu præteriren / oder Dero allerhöchsten Respect in einige Weise zu nahe zu tretten / des regierenden Herrn Landgrafen zu Hessen-Darmstadt Hochfürstlichen Durchlaucht so gar nicht zu Sinn gekommen / daß Dieselbe vielmehr das an die hohe Reichs-Versammlung gestellte Memorial samt der Deduction, allerhöchst-ermeldter Ihrer Kayserlichen Majestät zuforderst / und noch etliche Monathe vorhero / ehe dasselbe ad Comitia geschicket worden / mit einem solchen in gantz submissen, und ihre Intention genugsam erläuterenden Terminis gefasten Schreiben und Contestation, wie die Beylage besaget / allerunterthänigst überreichen lassen / auch ihres Orts denen höchsten Reichs-Gerichten / an deren von Ihro Kayserlichen Majestät und denen Ständen des Reichs erlangten Ansehen und Wesen das mindeste zu derogiren / keines weges / sondern allein Dero ad Comitia genommenen Recurs mit zweyen / Ihre Kayserliche Majestät als das allerhöchste Ober-Haupt zuforderst mit einschliessenden Worten zu justificiren intendirt; allermaßen Sie dann diese Dero Angelegenheit / als ein Dieselbe zwar vornemlich / propter consequentiam aber gesamte Dero Hohe Herren Mit-Stände betreffendes gemeines Gravamen dahin gelangen zu lassen / gemüßiget worden: Weilen

(1.) Bey dieser Sache / welche an sich eine Causa Justitiæ zu seyn nicht gelauguet werden mag / die sonst gewöhnliche / ad hunc casum, ubi Sententia omninò nulla gewesen / applicable Remedia Juris von dem Kayserlichen Reichs-Hof-Rath weder zulänglich admittiret werden wollen / noch auch practicable gewesen / sintemal die Herren Reichs-Hof-Räthe sich selbsten berühmet / daß sothane Urtheil per Unanimia außgefallen / und dahero niemand übrig geblieben / dem solche ex præscripto des Instrumenti Pacis Westphalicæ Artic. 5. §. 55. Acta denuò adhibitis aliis, gravitati negotii paribus, neutrique Partium addictis, ex utraque Religione, æquali numero, Consiliariis & qui NB. concipiendæ & ferendæ

rendæ Sententiæ non interfuerint, revideantur &c. hätte zu billicher Erkänntnüß und Remedur übergeben werden können.

(2.) Ihre Kayserliche Majestät in Dero Wahl-Capitulation Fürsten und Stände des Reichs bey ihren Rechten und Privilegien zu mainteniren versprochen / dabey auch denenselben / den Verordnungen der höchsten Reichs-Gerichte bey ungerechten Proceduren nicht zu pariren / selbsten eingeraumet / (k) und daher vielmehr erlaubt seyn wird / bey Deroselben und dem Reich sich in Fällen / da Dero Reichs-Hof-Rath alle vorgeschriebene Ordnungen ausser Augen setzet / und sine debita Causæ Cognitione, ohne welche keine Sentenß bestehen kan / verfähret / zu beklagen ; Bevorab / als nunmehro

(3.) Hierbey ein neues allgemeines Gravamen Imperii daraus entstehet / daß die Chur-Fürsten und Stände des Reichs in denen bey mehrbesagten höchsten Reichs-Gerichten vorgehenden Contraventions-Fällen mit zukommender Erkänntnüß und Einsehen / samt dem dahin nehmenden Recurs in Zweiffel gezogen werden will / welcher doch / wie in allen Reichs- also in specie auch in Justiß-Sachen / wo zumalen eine Violation der Reichs-Satzungen / und der Stände habenden Privilegien, mithin ein Interesse Publicum mit eingetroffen / je und allezeit in Reichs-kündiger Observanß gewesen ; Dazu noch kommet / daß

(4.) Ihre Kayserliche Majestät sich / samt Dero Glorwürdigsten Vorfahren am Reich selbst verbunden / (l) ad intentionem Instrumenti Pacis Westphalicæ, (m) in wichtigen Sachen / so von hohem Præjudiß und weitem Außsehen / unter welche Class die Buseckerthaler Sache / (da einem vornehmen Stande des Reichs ein in neun Dörffern / und mehr dann Acht Hundert Unterthanen / bestehenden Stück Landes / so dessen Fürstliches Hauß in der Landes-Theilung mit in den Anschlag bekommen / in

N 2 der

(k) *Capitulat. Imperat. Josephi Artic. 2. in princ. & Artic. 3. in fin. Artic. 7. in fin. Artic. 8. in med. Artic. 17. in fin. Artic. 25. & Artic. 37. circa fin.*

(l) *Capitulat. Imperat. Leopoldi Artic. 39. Josephi Artic. 38.*

(m) *Instrum. Pac. Cæsar. Suec. Artic. 5. §. 55.*

der Reichs-Matricul vertretten / und über 400. Jahre in- und mit desselben Fürstenthum / in den Augen des gantzen Reichs / ohne einige Interruption besessen / ungehörter Dinge entrissen werden will) zumal propter consequentiam, indem auf solche Art keiner bey seinen Landen und Leuten / Rechten und Gerechtigkeiten mehr gesichert seyn könte / gewiß mit zu zehlen / mit Chur-Fürsten und Ständen des Reichs Raths zu pflegen / und ohne dieselbe nichts vorzunehmen; Und nebst allem diesem

(5.) Die Avocatio Causarum à Camera ad Comitia, cæteris paribus, nicht vor unzuläßig gehalten wird / zwischen beyden nunmehro in concurrente Jurisdictione stehenden höchsten Reichs-Gerichten aber / ausser denen bekandten Reservatis, keine Differentz vorhanden ist / wie der bekandte Cameralist Blumius (n) davon also schliesset: Quamvis solus Imperator Judicium Aulicum constituat, eique Jurisdictionem tribuat, tamen istam constituendi & tribuendi potestatem habet ab Imperio concessam, atque sic unam eandemque Jurisdictionem Judicium Aulicum mediatè, Camera autem immediatè NB. ab Imperio habet; Solche Gleichheit auch in Instrumento Pacis Cæsareo Suecico in specie quoad Jura & Privilegia Statuum §. In Aulico non minùs, quàm in Camerali Judicio Privilegium primæ Instantiæ, Austrægarum (welches in der Buseckerthaler Sache gleich sub ingressu Litis Hochfürstlich-Hessen-Darmstädtischer Seits opponirt / aber so wenig / als andere Exceptiones Peremtoriæ attendiret worden) Jura, & Privilegia de non appellando Statibus Imperii illibata sunto &c. (o) ihren sonderbaren Grund hat; Dannenhero nicht zu begreiffen stehet / warum eben in dieser Causa der Recursus ad Comitia in Zweiffel gezogen werden könte / da desselben Praxin quotidianam ein gantzes Syrma von Exemplis und Præjudiciis bestärcken / deren dieses Orts nur etliche / bey welchen so wohl / als denen in dem Fürstlich-Hessen-Darmstädtischen Memorial und Deduction angeführten / das Medium Comparationis sich ohnläugbar findet / anzuführen / in frischem Andencken seynd: 1.) Die

(n) *Process. Camer. tit. 25. num. 42.*
(o) *Instrum. Pac. Westphal. Artic. 5. §. 56. in fin. vers. Cætera in Aulico &c.*

1.) Die bekandte Appellations-Sache der Fuchsen von Bimbach Gebrüdere wider Philipp Gaston von Wolffsthal / gewisse Bambergische Lehen zu Eschenau und Westheim betreffend / welche Seine Churfürstl. Gnaden zu Mayntz in Anno 1699. als darüber bey dem Kayserlichen Reichs-Hof-Rath ein dem Hoch-Stifft-Bambergischen Lehen-Hofe nachtheiliges Conclusum außgefallen / an das Reich gebracht / und ob schon von Seiten Würtzburg und andern dagegen remonstriret worden / daß es eine Justitz-Sache wäre / so ad Comitia nicht gehöre / gleichwohl vermittelst einiger denen Gesandschafften communicirter Remarquen dagegen behauptet haben / daß solche Sache als ein Gravamen commune ad Comitia zu ziehen seye; davon sie auch nicht außgesetzet haben würden / wann bey gedachtem Kayserlichen Reichs-Hof-Rath es sich nicht selbsten mit solcher Affaire noch ergeben hätte.

2.) Die bekandte Process-Sache Ihrer Hochfürstl. Gnaden zu Würtzburg contra den Cammer-Gerichts-Assessorem Wigand / welche von jetzt-hocherfagter Seiner Hochfürstl. Gnaden gleichfals ad Comitia gebracht / von der in GOtt ruhenden Röm. Kayserl. Majestät selbst aber an das Kayserliche Cammer-Gericht Inhibitoriales, mit dieser notablen Expression, erkennet worden: Ob schon dieselbe die an das Cammer-Gericht erwachsene Processus ohne hochdringende Ursachen zu sistiren nicht gemeynet seyen; so könten Sie jedoch / da der Herr Bischoff sich gegen das Cammer-Gericht insgesamt directo beschweret / und seine Beschwerden NB. als ein / wegen der Consequentz / gemeines Gravamen, (die Sache betrifft grösten Theils gewisse injuriose Worte / die Busecker-thaler aber / wie obgedacht / ein considerables Stück Landes) bey gegenwärtigem Reichs-Tage schon angebracht / die mehreste Stände auch darüber ihre Displicentz bezeiget / dieselbe nicht ungehöret lassen: darauf auch die Sache per Conclusum trium Collegiorum & approbationem Cæsaream dahin terminiret worden / daß deren Außmachung durch eine Extraordinaire-Reichs-Deputation geschehen solte.

3.) Die noch biß auf diese Stunde in Comitiis anhängige Münsterische Erbmänner-Sache: dann ob zwar diese in Camera per Definitivam decidiret / auch die Execution allbereits denen hohen Herren außschreibenden Fürsten des Westphälischen Creyses communiciret gewesen; so haben dannoch Ihre Kayserliche Majestät Leopoldus Glorwürdigster Gedächtnüß durch ein Kayserliches Commissions-Decret unter dem 25. Augusti 1707. diese Sache selbsten ad Comitia zu einem Reichs-Gutachten gebracht/ und die demandirte Execution sistiret.

Man will hier nicht gedencken der Chur-Cöllnischen Beschwehrde in Sachen Caspar Dietrich von Plettenberg contra dessen Brüder/ wegen eines Fideicommissi in denen so genannten Lehnhäußischen Güthern; Item der so genannten Falckenhagischen/ Falckensteinischen/ Bentheimischen/ Tecklenburgischen/ Marggräflich-Culmbach- und Onoltzbachischen/ Nassau-Saarbrückischen/ Sachsen-Gothaischen/ wegen einer Commission &c. welche alle angenommen worden/ sondern nur noch derer/ so da wegen verschiedener dabey waltender Umstände einen gantz genauen Rapport mit gegenwärtigem Casu haben: Als da sind

4.) Die Strittigkeit zwischen dem Herrn Grafen von Castell und der Reichs-Ritterschafft in Francken/ in puncto Juris Collectandi in dem Dorff Urspringen/ bey welchen Ihre Kayserliche Majestät durch ein allgemeines Conclusum sub dato den 4. Julii 1704. ersuchet werden/ Dero Reichs-Hof-Rath zu befehlen/ daß ein solches Verfahren/ wie in diesem Casu geklagt worden/ künfftig verhütet/ NB. die Stände in ihren Juribus & Beneficiis Collectarum & Armorum, sonderlich primæ Instantiæ & Austrægarum, weder beeinträchtiget/ noch in dergleichen Fällen graviret/ sondern vielmehr den Lehen-Rechten/ Reichs-Fundamental-Gesetzen/ und Kayserlichen Wahl-Capitulationen gemäß/ bey dem Ihrigen geschützet werden möchten.

5.) Das Gravamen des Fürstlichen Hauses Würtenberg gegen den Reichs-Hof-Rath/ wegen einiger vor die Reichs-Ritterschafft in Schwaben/ in puncto Collectationis des Dorffs Lin-

dach/

dach / von demselben ertheilten Verordnungen / welches bey dem Reich nicht nur ohne einigen Anstand angenommen / sondern auch mit einem favorablen Reichs-Gutachten bester maßen secundiret worden.

6.) Des Fürstlichen Hauses Nassau gegen die Mittel-Rheinische Ritterschafft / über eine Reichs-Hof-Raths-Urthel allbereit Anno 1671. in Comitiis geführte Beschwehrde / so ebenfals angenommen / auch ein commune Conclusum darüber verfasset worden.

7.) Es ist auch endlich niemand gewesen / der des Herrn Landgrafen zu Hessen-Cassel Hochfürstliche Durchläucht / den wegen der Grafschafft Rittberg und darüber entstandenen Quæstion ad Comitia genommenen Recurs einiger maßen hätte in Zweiffel ziehen können oder wollen / vielmehr seynd Sie von einer Hohen Reichs-Versammlung darunter aufs nachdrücklichste secundiret / auch von Kayserlicher Majestät der Anstand / den Dieselbe bey Ratification des hierüber erstatteten Reichs-Gutachtens genommen / nicht auf das Principium, als ob der Recursus ad Comitia in solcherley Fällen nicht zuläßig wäre / gegründet / sondern vielmehr contestiret worden / daß Sie sich mit des Reichs-Convents Gutachten in diesem Special-Casu vereinigen wolten / wann sie dergleichen Reichs-Constitutions-mäßige Fundamenta gefunden hätten / wodurch Sie sich überzeugt halten können / daß des Herrn Landgrafens Hochfürstliche Durchläucht sich über den Reichs-Hof-Rath in dieser Sache zu beschweren hätten / zur unwidersprechlichen Probe / daß Ihro Kayserliche Majestät die Hohe Reichs-Versammlung in alle Wege vor die mit Sich vereinigte supereminente Jurisdiction oder Potestät ansehen / welche den Reichs-Hof-Rath / wann dazu begründete und Reichs-Constitutions-mäßige Ursachen vorhanden / zu corrigiren / und gegen desselben wider die vorgeschriebene Ordnungen und Gesetze anmaßendes Verfahren die billiche Remedur vorzukehren habe.

So nun Ihre Kayserliche Majestät dieses facto & verbis selbst allergnädigst erkennen / und / so bald sich ein Casus nur einiger

maßen

maßen ad Gravamen commune zu qualificiren scheinet / (wie in dem Würtzburgischen und Erbmänner Casu beschehen) allergnädigst approbiren / Dero Kayserliche Verordnungen darauf gründen / ja den Ständen des Reichs / so gar in Reservatis, wie davon bey dem Casu der post Pacem Westphalicam Chur-Pfaltz ertheilten Quinquennel in Recessu Imperii de Anno 1654. §. 176. eine notable Anzeige zu finden / eine Concurrentz zustehen.

So Ihre Churfürstliche Gnaden zu Mayntz / als Reichs-Ertz-Cantzlar / auch in Causis Justitiæ, so bald dieselbe naturam Gravaminis Imperii gewinnen / solches alles behauptet / ja der Stände Memorialien, ohne einige Difficultät / (wie es auch Dero hohes Amt / nach klarem Inhalt der Kayserlichen Wahl-Capitulation Artic. 41. also erfordert) in weit geringeren Sachen ad Dictaturam bringen lassen.

So das gantze Reich dergleichen Gravamina, wann es nur um das Jus Collectandi in einem einigen Dorff zu thun / und dabey eine Læsion der Reichs-Satzungen / oder jeden Standes dabey habenden Prærogativen zu spüren gewesen / angenommen / und dieselbe kräfftiglich secundiret; So werden hoffentlich des Herrn Landgrafen zu Hessen-Darmstadt Hochfürstliche Durchläucht (die sonst vor Kayserliche Majestät alle ersinnliche allerunterthänigste Veneration tragen / und ihres Orts den Recursum ad Comitia so gar nicht gemein zu machen begehren / daß Sie vielmehr in verschiedenen Causis, da Sie bey beyden Höchsten Gerichten succumbiret / entweder acquiesciret / oder sich der sonst gewöhnlichen Remediorum bedienet / oder das Passirte gar dissimuliret) nicht der erste seyn / welche in einer so importanten und gantze neun Dörffer mit etlich Hundert Unterthanen betreffenden Sache von sothanem Recursu solten außgeschlossen werden; vielmehr setzen Sie förderst zu Ihrer Röm. Kayserl. Majestät / so dann auch zu Chur-Fürsten und Ständen des Reichs / und Dero Versammlung / das unbeweglich feste Vertrauen / Dieselbige werden Ihro sothanes / denen betrückten Ständen des Reichs noch übrig seyendes einiges Beneficium nicht minder gedeyen lassen / und Dero rechtmäßi-

mäßigen Petito nach/ dem noch immer gegen die Reichs-Constitutiones und alle Gebühr mit widerrechtlichen Verordnungen gegen Sie procedirenden Kayserlichen Reichs-Hof-Rath schleunigen und nachdrücklichen Einhalt thun/ mithin zulänglich verhüten/ daß Sie und Dero hohe Herren Mit-Stände durch dieses/ dem Ansehen nach mit sonderbarem Vorbedacht intendirende Præjuditz/ an ihren habenden Rechten nicht irreparabiliter verkürtzet werden mögen.

II.

Kayserliches Commissions-Decret, betreffend die Kayserliche Ahndung wegen der auf dem Reichs-Tag zu Regensburg vorkommenden/ dahin aber nicht gehörigen Rechts-Sachen.

Publicè dictirt Regensburg den *6. Septembris 1715. per Moguntinum.*

DEr Römisch-Kayserlichen Majestät würcklicher geheimer Rath/ und zu dem fürwährenden allgemeinen Reichs-Tag zu Regensburg verordneter Höchst-ansehnlicher Principal-Commissarius, Tit. Herr Maximilian Carl/ Fürst zu Löwenstein-Wertheim ꝛc. Lässet der Churfürsten/ Fürsten und Stände des Reichs anwesenden Fürtrefflichen Räthen/ Bottschafften und Gesandten/ aus Kayserlichem allergnädigsten Befehl unverhalten: Obwohlen von Ihro Kayserlichen Majestät Glorreichesten Herren Vorfahren am Reich/ wie auch von Deroselben selbsten die heilsame Gerechtigkeit einem jeden/ sowohl hohen als niedrigen Standes/ jedesmal sorgfältig gerne ertheilet worden; So hätten Dieselbe dannoch zu deren nicht geringen Verwunderung verschiedentlich wahrnehmen müssen/ daß einige Reichs-Stände/ oder ihre Unterthanen/ in Dero Nahmen/ oder vor sich selbsten/ in gantz besonderen/ offt geringen Rechts- und Streit-Sachen/ welche zwischen Gegentheilen bey Dero Kayserlichen Reichs-Hof-Rath/ denen Reichs-Satzungen gemäß anhängig gewesen und noch seynd/ sich von solchen/ gegen die Rechte und Gerichtliche Ordnungen ab- und mit einseitigem Vorstellen und unbefugter Klage

alßdann zu der allgemeinen Reichs-Versammlung / oder Dero besondere Glieder / öffters gewendet haben / wann wider dieselbe Richterliche Gesetze und Ordnungs-mäßige Bescheide / Urtheile und Verhängnüsse ergangen seynd / oder zu besorgen wären; Worauf es dann bey bemeldter allgemeiner Reichs-Versammlung / oder einigen da befindlichen Räthen / Bottschafften und Gesandten so weit getrieben und gekommen seye / daß selbige samt oder sonders / in ein- und anderen dergleichen / ob schon nur Parthey-Sachen und besonderen Strittigkeiten / mit solchen gemeinsamen Schlüssen oder besonderen Vorschrifften hervorgegangen / welche nicht in denen Schrancken ehrerbietsamer Vorstellung- oder Vorschrifften / sondern in mehrmaligen Vorwürff- und Eingriffen / nicht ohne Anzüglichkeiten / und gleichsam mit Abhandel- und Urtheil-Sprechung verfasset / und durch öffentlich- oder besondere in solchen Fällen so unzuläßig- als ungewöhnliche Berathschlagungen und Dictaturen gemein gemacht / sodann öffent- oder heimlich an dieselbe abgelassen worden.

Nun erinnern Ihro Kayserliche Majestät sich allergnädigst gar wohl des Amts / der Pflicht und Verrichtung eines allgemeinen Reichs-Tages oder dessen besonderen Bevollmächtigung / als auch deren Fällen / in welchen solche Anzeigen Statt und Platz haben; Alldieweilen aber durch sothane neuerliche Unternehmungen und bißherige Vorwürffe allzuweit gegangen würde: So hätten Dieselbe die Sachen und alle deren Umstände / auch die Absichten derer / welche solche Dinge ins besondere am mehresten regen und hegen / nebst dem Verfahren Dero Kayserlichen Reichs-Hof-Raths / ordentlich untersuchen / und Ihro all solches außführlich gehorsamst vortragen lassen / mithin allergnädigst reiflich erwogen / von den vielen Beschuldigungen aber nichts / sondern aus denen ordentlich allerseits verhandelten Rechts-Nothdürfften und Schrifften / auch beyderseitigen Vor- und Anbringen das gerade Widerspiel / und mehrern theils befunden / daß durch solche Einmischung das Recht selbsten nur gehemmet / dessen ordentlicher Lauff und Vollzug verlängert / wo nicht gar verweigert /

gert/ Mühe und Kosten deren Partheyen vergrössert/ Dero Kayserlicher Reichs-Hof-Rath/ mithin Ihro Kayserlichen Majestät selbsten/ neue Sorgfalt/ Mühe und Arbeit wegen Abfassung derer von denselben allergnädigst erforderten- und von Deroselben in genaue Erforschung gezogenen Gutachten/ folgsam die Darstell- Ermäßig- und Erklärung dessen rechtlichen Verfahrens verursachet/ auch denen vielen anderwärtigen sonst nöthig- und überhäufften Verrichtungen die Zeit genommen/ dann die Reichs-Abschieds-mäßige Appellations- und Revisions- auch andere ordentliche Hülff und Mittel Rechtens ausser Acht und Ordnung gesetzt/ anbey in mehrere Wege Dero Kayserlichen allerhöchst-Richterlichen Amt ungegründeter Dingen widerstrebt oder vorgegriffen worden/ zu geschweigen/ daß nicht zu begreiffen seye/ wie gegen Ihro Kayserliche Majestät/ da Dieselbe selbsten vermög Dero Kayserlichen Wahl-*Capitulation Artic. XVI.* §. **Wir wollen** rc. denen Kayserlichen höchsten Reichs-Gerichten keinen Einhalt thun/ noch von anderen solches mittel- oder unmittelbar gestatten können/ sollen noch wollen/ nun durch andere sothane unverantwortliche Hemmung ordentlich erkannter Urtheil und Rechte/ ohne Grund und Noth/ einseitig gewagt und unternommen werden dörffte/ gestalten nun/ bevorab von denen Augspurgischen Glaubens-Bekänntnuß-Verwandten eine Weile her vielfältig geschehen/ und bey Ihro Kayserlichen Majestät auf Antworten fast mit Hefftigkeit getrieben worden. Ihro Kayserliche Majestät vermöchten eben so wenig abzusehen/ wie der Churfürsten/ Fürsten und Stände Fürtreffliche Räthe/ Bottschafften und Gesandte/ an- und auf einen nicht zu Verhörung der Partheyen/ Erkennung Urtheil und Rechts/ oder Abthuung Gerichtlicher Sachen verpflichteten/ sondern zur Berathschlagung der öffentlichen Geschäfften und Nothfällen des Vatterlands/ der Reichs-Täglichen allgemeinen Eigenschafft nach/ lediglich gewidmeten Ort und Gewalt/ sich in die besondere Rechts-Händel mit so vielfältigen und gleichsam Definitiv-Sprüchen einmischen/ und zumalen nur auf eines Theils Anbringen/ ohne die Gegen-Parthey gehört/ oder die völlige

Handlung gesehen/ und recht-oder gerichtlich/ wie sich von Rechts- und Gewohnheit wegen gebührte/ erwogen zu haben/ in denen Reichs-Collegiis, oder besondern Zusammenkünfften der Catholisch- oder der Augspurgischen Confessions-Verwandten einigen/ und zwar solchen Schluß darüber fassen mögen/ wodurch Deroselben/ als allerhöchsten Richter im Reich/ in lauter Rechts-Händeln ausserordentlich Ziel und Maaß vorgeschrieben/ folglich die Richtschnur deret auf einen ordentlichen Reichs-Tag gehöriger Geschäfften übertretten/ mithin und endlich die Art der höchsten Reichs-Gerichter umgekehret/ und bey nahe aus lediglichen Rechts-gantze Glaubens-Sachen und Geschäffte gemacht und eingeführt werden wollen. Gleichwie aber Ihro Kayserliche Majestät nun nebst deme/ was Deroselben geschiehet/ und Dieselbe weder in Ihro selbsten/ noch in Dero Ihrigen/ um das Reich insgesamt/ noch um dessen besondere Reichs-Tags-oder Glaubens-Verwandten verdienet zu haben/ sich nicht zu entsinnen wissen/ dererley so weit gehend/ und des Vatterlandes Grund-Gesetze/ dessen Regierungs-Form/ Einigkeit und innerliche Ruhe und Wesenheit bey nahe untergrabende Dinge solcher massen fortschleichen zu lassen/ gegen GOtt/ das Heilige Römische Reich/ und Dero Nachkömmlinge nicht würden verantworten können/ zumalen Dieselbe alles dieses von selbst gerne überhoben seyn möchten/ auch dißfals in bißheriger Langmuth würden fortgedauret haben/ wann nicht die Fälle so vielfältig verdoppelt/ die Antworten so sorgfältig getrieben/ und bey gegenwärtiger Welt und Zeiten so schlimm- als äusserste Nachfolgen sich an Tag und Werck zugleich legten; Als thun Ihro Kayserliche Majestät zu Abwendung ferneren solch schädlichen Anmaßens und Unheils/ und damit Dieselbe von andern unbeliebigen Verkehr- und Ahndungen enthoben seyn mögen/ nicht nur allein die im Jahr 1712. durch Dero Höchst-ansehnliche Kayserliche Principal-Commission außgetruckte Gemüths-Meynung hiermit wiederholen/ sondern auch in allergnädigster Erwegung seithero die damalige besondere wohlgemeynte Vorstellung- und Erinnerungen den abgezielten Zweck

keines

keines wegs erreichet haben / hiermit der Churfürsten / Fürsten und Stände Fürtreffliche Räthe / Bottschafften und Gesandte erinnern / sich oberwehnter Unternehmungen / ihrer Weißheit und der Sachen Eigenschafft nach so wohl / als aus geziemender Ehrerbietung und Vertrauen gegen den von GOtt angesetzten obristen und nachgeordneten allerhöchsten Richter im Reich / sonderlich aber aus Liebe zu der Gerechtigkeit selbst / fürohin um so mehr zu enthalten / und Ihro Kayserliche Majestät bey Dero obhabenden schweren Regierungs-Last und Reichs-Vätterlichen Obsorgen / oder Dero Kayserlichen Reichs-Hof-Rath / auf solche einseitige Vorgeb- und Einstreuungen / mit unbegründeten ohnverdienten Vorwürffen / oder Ziel und Maaß setzenden / und denen ihrer Art nach auf einen Reichs-Tag nicht gehörigen Dingen zu verschonen / als Dieselbe ohne dem nicht unterlassen / Dero allerhöchste sonderbare Sorgfalt darin unaufhörlich zu setzen und zu bezeigen / daß die GOtt-gefällige und gemein-nützige unpartheyische Gerechtigkeit ohne Unterscheid der Personen und Sachen bey Dero Kayserlichen Reichs-Hof-Rath und Cammer-Gericht / zu folge der heilsamen gemeinen und Reichs-Rechten / unablässig besorget / eingesehen und ertheilet werde; Gestalten Dieselbe auch eben so wenig die an Ihro in vorkommenden Reichs-Händeln etwa beliebige Vor- und Bitt-Schrifften ihrer und der Sachen gründlich und bescheidentlicher Art und Beschaffenheit nach / auf einigerley Weise zu hindern oder zu untersagen / als auf den Fall / da Deroselben einige erhebliche Beschwerden wider Dero höchste Reichs-Gerichte / oder deren besondere Glieder / mit rechtem Grund geziemend beygebracht werden wollen / darunter denen Reichs-Ständen / oder sonst jemanden / Ziel und Maaß oder Inhalt zu geben gemeynet seyn / sondern keineswegs ermangeln werden / solchen fals / befindenden Umständen nach / das Gehörige allergnädigst gerne zu verfügen. Und damit übrigens so wohl die Catholische als der Augspurgischen Confession zugethane Churfürsten / Fürsten und Stände / dann Dero Fürtreffliche Räthe / Bottschafften und Gesandte / ingleichen andere ersehen mögen /

was massen Jhro Kayserliche Majestät alles/ aus besonderer unruhiger eigensinniger und freventlicher Leute ungebührlichen Unternehmung/ nicht minder aus denen auf Universitäten/ Academien und sonsten eine Zeithero von einigen Professoribus Juris Civilis & Publici heraus gegebenen neuerlichen Zerstör- und Zerrüttung des Haupts und deren Gliedern im Reich/ und diesen unter sich selbst hinaußgehenden Lehr-Stücken über Staats- und Regierungs-Sachen entstehen könnendes Ubel von Kayserlichen Amts wegen allerdings zu verhüten/ allergnädigst und ernstlich gemeynet seyn; So haben Dieselbe mit Gelegenheit der bey Jhro von der Augspurgischen Confessions-Verwandten Räthen/ Bottschafften und Gesandten in Unterthänigkeit beschwehrend angebrachten Mehlführerischen Schmach-Drucks/ (dergleichen vielfältige/ so durch Augspurgische Confessions-Verwandte außgegangen/ von Catholischer Seiten bey Jhro Kayserlichen Majestät gleichfals in aller Unterthänigkeit angezeiget worden) nicht nur Dero Kayserlichen Reichs-Hof-Raths-Fiscaln bereits allergnädigst anbefohlen/ über diese und jene sowohl/ als über alle und andere derley vorhandene und künfftig vorkommende Klagen/ sein Amt nach aller Strenge zu handeln/ sondern auch aus Reichs-Vätterlicher Obsorge das in Originali hierbey sub Lit. A. gehende geschärffte offene Edict und Gebott mit gutem Bedacht/ zeitigem Rath und rechten Wissen/ von Kayserlicher Machts-Vollkommenheit wegen gefertiget/ und dessen Verkündung im Reich denen Creyß-außschreibenden Fürsten/ nach Anweiß neben-verwahrter Abschrifft sub Lit. B. aufgetragen/ der allergnädigsten Zuversicht lebende/ daß man neben dem nicht allein von Catholischer/ sondern auch Augspurgischer Confession zugethaner Seite darob steiff und ernstlich halten/ und ins besondere denen Predigern und Schrifft-Gelährten so wohl/ als auf Universitäten und Academien denen Professoribus und Rechts-Gelährten durchgehends ernstlich einsagen lassen werde/ sich in Geist- und Weltlichen Dingen nach Dero Kayserlichen allerhöchsten Edict und Verbott allerdings zu achten/ angesehen Jhro Kayserliche Majestät durch

durch solche und dergleichen gegen die Reichs-Grund-Gesetze/ Religions- und Profan-Frieden/ und andere Kayserliche allergnädigste Reichs-Verordnungen lauffende eigensinnige Hitzigkeiten/ und grundlose verderbliche Schmählereyen/ dann unbescheidene zwischen Christen unnöthige Eifferungen und verkehrte Lehr-Sätze/ das gemeine Reichs-Wesen/ dessen nothwendige Ruhe und innerliche Verfassung nicht stöhren zu lassen/ sondern Freundschafft/ Vertrauen und Einigkeit/ dann einem jeden Recht und Beruhigung/ so viel Ihro möglich ist/ in allen Dingen beständig zu stifften und zu halten/ festiglich allergnädigst entschlossen seyn. Die Kayserliche Höchst ansehnliche Principal-Commission verbleibet damit der Churfürsten/ Fürsten und Ständen Fürtrefflichen Räthen/ Bottschafften und Gesandten mit freundlich-geneigt- und gnädigen Willen beständig wohl zugethan. Signatum Wien den 14ten Monaths-Tag Augusti im Jahr 1715.

Maximilian Carl/ Fürst zu
Löwenstein-Wertheim.
(L. S.)

Præsentirt Regenspurg den *4. Septembris 1715.*

III.

Allerunterthänigstes Schreiben an Ihro Kayserliche Majestät vom Corpore Evangelicorum, abgegangen den 23. Maji Anno 1716.

AUs Euer Kayserlichen Majestät unterm 14. Augusti verwichenen Jahres an gesamtes Reich ergangenen allergnädigsten Commissions-Decreto haben der Augspurgischen Confessions-Verwandten Churfürsten/ Fürsten und Stände bey fürwährender Reichs-Versammlung anwesende Räthe/ Bottschaffter und Gesandte nicht ohne sondere Bekümmernüß ersehen/ was vor Beschuldigungen/ vermuthlich auf ungleiche Vorstellung/ zum Theil gegen alle Stände des Reichs insgesamt/ mehrentheils aber gegen die Augspurgische Confessions-Verwandte besonders in dem ge-

füh-

führet worden / ob wäre es (1.) bey gegenwärtig allgemeiner Reichs-Versammlung / oder bey einigen sich allda befindlichen Gesandten so weit gekommen / daß selbige so gar in Justitz- und Parthey-Sachen entweder mit solchen gemeinsamen Schlüssen/ oder besonderen Vorschrifften hervorgegangen / welche da nicht in den Schrancken einer ehrerbietsamen Vorstellung / sondern mehrmal in Vorwürffen und Eingriffen/ nicht ohne Anzüglichkeit/ und gleichsam mit Abhandel- und Urtheil-Sprechungen nicht allein verfasset/ sondern auch (2.) hernach entweder durch offentliche oder besondere in solchen Fällen unzuläßig- und ungewöhnlichen Berathschlagungen und Dictaturen gemein gemacht/ so fort auch an Jhro Kayserliche Majestät entweder öffentlich oder heimlich dergestalten abgelassen würden / daß (3.) Jhro Kayserliche Majestät solche Sachen und deren Umstände / nebst denen dabey mit unterlauffenden Absichten derer/ welche solche Dinge ins besondere und am mehresten eigen/ sich auch benebst gegen das Verfahren Dero Reichs-Hof-Raths beschwehren/ untersuchen lassen; da sich dann nicht allein das Widerspiel / sondern mehrentheils dieses befunden/ wie durch dergleichen Einmischungen das Recht selbst gehemmet/ dessen Lauff verlängert/ wo nicht gar verewiget/ die Reichs-Abschieds-mäßige Appellationes ausser Augen gesetzet/ und dabey dem Kayserlichen allerhöchsten Richter-Amt dergestalt widerstrebet und vorgegriffen würde/ daß (4.) nicht zu begreiffen/ wie (da Jhro Kayserliche Majestät vermöge ihrer Wahl-Capitulation denen Kayserlichen höchsten Reichs-Gerichten selbsten keinen Eingriff thun sollen) andere durch unverantwortliche Hemmung ordentlich erkannter Urtheilen ohn Grund und Noth solches einseitig wagen und unternehmen dörfften; inmaßen dergleichen/ bevorab bey denen Augspurgischen Confessions-Verwandten/ eine Weile her vielfältig geschehen / und fast mit Hefftigkeiten auf Antwort getrieben worden sey; Jhre Kayserliche Majestät könten (5.) nicht absehen/ wie die Gesandten auf einem/ nicht zu Verhörung der Partheyen/ Erkennung Urtheils und Rechts/ sondern zu Berathschlagung der offentlichen Geschäfften und Nothfällen des

Vatter-

Vatterlandes lediglich gewidmeten Reichs-Tag sich in besondere Reichs-Händel gleichsam definitivè einmischen/ und zumalen nur auf eines Theils Anbringen in denen Reichs-Collegiis oder besonderen Zusammenkünfften derer Catholischen oder Augspurgischen Confessions-Verwandten solche Schlüße fassen mögen/ wodurch Ihro Kayserliche Majestät/ als allerhöchsten Richter im Reich/ ausserordentlich Ziel und Maaß vorgeschrieben/ folglich die Richtschnur derer auf einen Reichs-Tag gehörigen Geschäfften übertretten/ mithin die Art der höchsten Reichs-Gerichte umgekehret/ und beynahe aus lediglichem Rechtsgange Glaubens-Sachen und Geschäffte gemacht werden wolten; Und was über obiges auch Ihro Kayserliche Majestät sonsten unter andern wegen Dero in das Reich ergangenen Religions-Edicts etwa noch ferner erinnern und allergnädigst benachrichtigen lassen wollen. Allermassen nun obermeldten Evangelischen Gesandten zuförderst gantz unwissend/ daß etwas ausser dem schuldigen geziemenden allerdevotesten Respect geschehen seyn solte/ woran sie Zeit Lebens nie einigen Theil nehmen würden noch könten/ sondern in deren an Euer Kayserliche Majestät von Zeit zu Zeit so wohl in Politicis als Ecclesiasticis abgelassenen allerunterthänigsten Schreiben nichts anders gethan/ als was Dero höchst- und hohe Herren Principalen, auch Obern und Committenten ihnen gnädigst und gnädig anbefohlen; Also hat man auch obgedachtes in Kayserlicher Majestät Commissions-Decret an sämtliche höchst- und hohe Herren Principalen, Obern und Committenten gehorsamst eingeschicket/ und darauf den gemessenen gnädigst- und gnädigen Befehl erhalten/ Euer Kayserliche Majestät in allertieffestem Respect vorzustellen/ daß ob man zwar quoad 1mum. nicht gemeynet/ dasjenige allhier zu untersuchen/ oder Euer Kayserliche Majestät deßhalben zu behelligen/ was etwa in dergleichen oder anderen Fällen/ nach vorhergegangener Collegialischer Deliberirung geschehen/ geschlossen/ und an Euer Kayserliche Majestät/ dem Reichs-Stylo gemäß/ abgelassen worden. Dieweilen aber gleichwohlen die in obigem Kayserlichen Commissions-Decreto enthaltene/ allem Vermuthen

P nach

nach von Dero Reichs-Hof-Rath/ doch ohne Grund suppeditirte Beschuldigungen hauptsächlich und in specie auf die Evangelische Stände und Dero Comitial-Gesandten gerichtet zu seyn anscheinen will: So könnten diese in tieffster Devotion nicht bergen/ daß wie obverstandener maßen von ihnen ohne special gnädigst- und gnädigen Befehl hierunter nichts gethan worden/ also ihnen dergleichen Beschuldigungen billich um so tieffer zu Hertzen gehen müssen / als sie sich nicht zu erinnern wüsten / daß in Dero von Zeit zu Zeiten allerunterthänigst abgelassenen Bitt- und Vorbitt-Schreiben solche Expressiones mit eingeflossen wären/ welche dem allerhöchsten schuldigen Kayserlichen Respect auf einige Weise zuwider geloffen/ am allerwenigsten aber könte man sich erinnern/ worinnen Euer Kayserlichen Majestät in ein- oder dem andern ungeziemende Vorwürffe geschehen seyn solten. Dann ob es wohl an dem/ daß man sich seines wohlbefugten/ und biß dahero ohne Contradiction hergebrachten/ auch in denen Reichs-Satzungen klar fundirten Juris interveniendi & intercedendi vor diejenige Stände/ so sich etwa in ein- und andern/ tam circa Ecclesiastica quàm Politica, vor graviret gehalten/ und sich deßhalben ad Comitia, oder ad Corpus Evangelicum gewandt/ in den allersubmissesten Terminis bedienet / sich dessen auch ferner noch also zu bedienen berechtiget zu seyn erachtet/ nebst dem aber auch um allermildeste Kayserliche Erläuterung über den in dem Baadischen Frieden abermal enthaltenen beschwehrlichen dritten Religions-Articul allerunterthänigst Ansuchung gethan/ und sich deßhalben an Euer Kayserliche Majestät (als welche bey sothanen Friedens-Tractaten so wohl derer Catholischen als Evangelischen Reichs-Stände Interesse modo æquali Reichs-Vätterlich beobachten zu lassen / öffters allergnädigst versichert) allergehorsamst gewendet; So haben doch die Augspurgische Confessions-Verwandte keines wegs vermuthen können/ daß man ihnen die hierunter nach Anleitung der Reichs-Satzungen zu ihrem allerhöchsten Ober-Haupt genommene allerunterthänigste Zuflucht also übel/ und gleichsam in Ungnaden würde haben außlegen können / zumalen da solches/ wie

wie gesaget/ in denen Reichs-Satzungen klar fundiret ist/ und von vielen Seculis her/ bey billichen Dingen/ in unbedencklicher Observantz gewesen/ und Euer Kayserliche Majestät selbst Dero Oesterreichischen Land-Ständen dergleichen unschuldige Intercessiones und gehorsamste Bitte um Erläuterung auf ein- oder das andere nicht zu versagen/ am allerwenigsten aber dergleichen vor unbefugte Eingriffe zu halten pflegen; auch bey genauer Untersuchung immer finden werden/ daß der Augspurgischen Confessions-Verwandte Stände bey einer einigen Sache sich in Merita Causæ dergestalten gemischet/ daß sie Denenselben mit Abhandel- und Urtheil-Sprechung eingegriffen/ sondern daß ihr einziges Absehen dahin gerichtet ist/ daß di: höchste Reichs-Gerichte in den Schrancken ihres Amts/ welches allein in Applicatione der Reichs-Satzungen ad factum speciale in besondern Process-Sachen bestehet/ verbleiben/ nicht aber diese überschreiten/ und die Stände in Modo procedendi gegen die heilsame Constitutiones beschwehren. Die Particular-Berathschlagungen und Zusammenkünffte/ welche quoad 2dum. so wohl Catholisch- als Evangelische/ und zwar jegliche über die sie allein angehende Dinge/ nicht ad Detrimentum Reipublicæ, sondern bloß und allein zu Conservation eines jeglichen Rechten/ in Corpore halten/ sind weder ungewöhnlich noch unzuläßlich/ wohl aber darum nöthig/ und von Seculis her in Comitiis gewöhnlich/ weilen teste experientia quotidiana sich inter Status & in Comitiis zuweilen Dinge hervorthun/ in welchen dieselbe/ Krafft des Oßnabrückischen Frieden-Schlußes *Artic. 5. §. In Causis Religionis, &c. 52.* tanquam unum Corpus nicht consideriret werden können/ und wo sie in Partes gehen mögen/ da auch alleine die gütliche Handlung und Vergleichung zwischen beyden Theilen statt findet/ folglich in dergleichen nothwendig jeder Theil seine Angelegenheit separatim überlegen und darüber deliberiren/ auch seine Meynung dem andern Theil hinterbringen/ und fernere Handlung pflegen/ mithin in eo ipso de Corpore ad Corpus agiren/ und die Acta, die so Theil daran genommen/ und zur Information der höchst- und hohen Herren Prin-

cipalen, Obern und Committenten zur Dictatur nothwendig brin- gen muß/ welches in denen Reichs-Satzungen so klar gegründete/ auch Catholischer Seits selbst vielfältig in- & extra Imperium agnoscirte Recht/ bey beyderseits Religions-Verwandten biß diese Stunde auch in solcher Observantz gehalten wird/ daß/ wann Catholici bey dergleichen Fällen und Angelegenheiten in ihrem Corpore und particulariter sich zusammen thun / Euer Kayserlichen Majestät Fürtreffliche beyde Chur-Böhmische und auch Oesterreichische Gesandschafften dabey allemal mit zu erscheinen keines wegs Bedencken haben / welches zu thun sie sich schwerlich getrauen würden/ wann dergleichen Particulair-Berathschlagungen und Unterredungen ungewöhnlich oder unzuläßig wären. Was aber quoad 3tium. von Euer Kayserlichen Majestät vor Absichten verstanden werden / welche Sie durch Ihren Hochpreißlichen Reichs-Hof-Rath untersuchen lassen/ davon ist wenigstens denen Evangelischen nichts bekandt / sie haben keine andere / als miteinander in Fried und Ruh/ auch in Genuß gleichen Rechts zu leben / und also mit einmüthiger und mehrerer Zusammensetzung vor Euer Kayserliche Majestät und das allgemeine Vatterland dasjenige zu thun / wozu alle Stände ins gesamt / und jeder ins besondere ohne dem Pflicht-schuldigst verbunden. Von Beschuldigungen gegen Euer Kayserliche Majestät wäre Evangelicis abermal nicht das geringste bekandt/ dergleichen auch zu thun ihnen niemalen zu Sinn gestiegen ; daß sie aber/ wo sie in ihren so theuer erworbenen Privilegiis per Modum procedendi sich gekräncket zu seyn/ mit Fundament erachteten/ Euer Kayserlichen Majestät allerunterthänigst Vorstellung thun/ dazu vermeynen sie ex ipsa forma Reipublicæ unwidersprechlich befugt zu seyn ; dadurch sie aber 4to. den Lauff des Rechtens gegen jemanden/ wer der auch sey/ weder zu hemmen/ noch zu verläugnen/ am allerwenigsten aber zu verkehren gedencken ; Es findet sich aber auch hingegen in keiner einigen Reichs-Constitution verbotten/ denen Mit-Ständen in billichen Sachen auf ihr Ansuchen mit unterthänigsten Intercessionalien und Vorstellungen bey dem gesam-

samten allerhöchsten Ober-Haupt an die Hand zu gehen: Man will zwar die Præsumption vor die höchste Reichs-Gerichte in seiner Maaß-gern gelten lassen/ daß dieselbe aber nicht schlechter dings infallibel seynd/ solches läge durch die vielfältige Reformationes, Visitationes, und andere Anweisungen genugsam vor Augen; dahero die Stände nach dem Exempel ihrer Vorfahren hierunter und wegen gleicher unpartheyischer Administration der Justitz ein Auge mit zu schlagen/ so wohl recht als nöthig haben/ bevorab wann etwa ein- oder dem andern Stand des Reichs in seinen wohlhergebrachten Gerechtsamen überhaupt/ und dem Juri primarum Instantiarum vel omnimoda Jurisdictione circa Ecclesiastica insonderheit zu nahe getretten werden will. Das wahre Mittel/ Euer Kayserliche Majestät solches öfftern wider Willen geschehenen Anlauffens zu überheben/ würde seyn/ wann die höchste Reichs-Gerichte mit Hindansetzung alles unzeitigen Religions-Eiffers/ nach der Cammer-Gerichts-Ordnung/ Reichs- und Visitations-Abschieden/ auch Westphälischen Friedens-Schluß/ und Kayserlichen Wahl-Capitulation, so wohl bey Erkennung der Processe und Mandaten, nach denen dazu qualificirten Fällen/ Solennien und Erfordernüssen/ durch genaue Beobachtung der wohlhergebrachten Freyheiten/ Außträge/ erster Instantien, Litispendentien und andern Gerechtsamen/ tam in Ecclesiasticis quàm Civilibus & Criminalibus, als auch durch unpartheyische Beförderung aller Processe ohne Unterscheid der Personen/ wie es die Reichs-Satzungen haben wollen/ insonderheit auch die darin erforderte Adjunctionen wegen der Re- und Correferenten, und Einrichtung der Bescheide/ Interlocuten und Urtheilen/ nach Maaßgebung der gemeinen Rechten/ Reichs-Grund-Gesetzen/ und eines jeden Orths löblichen Gebrauch/ Statuten und Privilegien, durchgehends gantz gleiche Justitz administriret/ und bey Dero Reichs-Hof-Rath/ was an denselben von Euer Kayserlichen Majestät aus beywohnender Liebe zur Gerechtigkeit und Reichs-Väterlichen Vorsorge unterm 14. Januarii 1714. allergnädigst erlassen worden/ besser und richtiger als bißhero nachgegangen würde.

Wann dieses geschehe/ und nicht wider den Buchstäblichen Inhalt der Reichs-Gesetze und Ordnungen Unterthanen evociret/ unstatthaffte Consuetudines und Observantien allegiret und eingeführet/ ja gar einseitige Explicationes und Interpretationes ohne Euer Kayserlichen Majestät und des Reichs Vorwissen über den Inhalt des Westphälischen Frieden-Schlusses und anderer Reichs-Constitutionen gemachet/ sondern die Religions-Parität besser beobachtet/ secundùm Statum Annorum regulativorum verfahren/ nicht ohne Noth in klaren Sachen Paria gemachet/ und wann dieses ja seyn müste/ die Sache vermöge Instrumenti Pacis Westphalicæ ad Comitia remittiret würde; So würde man an Seiten des Evangelischen Corporis, wie Euer Kayserliche Majestät in der That allergnädigst ersehen würden/ dieselbe mit allerunterthänigsten Intercessionen und Vorstellungen zu behelligen/ oder Dero höchstwichtigste Regierungs-Geschäffte durch dergleichen Parthey-Sachen zu unterbrechen sich gar nicht erkühnen/ noch dazu einiges Belieben tragen. Unsere höchst- und hohe Herren Principalen, auch Obere und Committenten, sind auch keineswegs gemeynet den Lauff der heilsamen Justitz hindern zu lassen/ vielmehr ist ihr einiger Wunsch/ daß allen und jeden ohne Ansehen der Person und im Reich etablirten Religion, wie es die Reichs-Satzungen vermögen/ gantz gleiches unpartheyisches Recht wiederfahre: Sie müssen aber/ so gerne Sie es auch überhoben wären/ bedauren/ daß vielfältig von dieser Richtschnur abgewichen wird/ und die Stände/ weil sie dagegen kein ander Mittel übrig haben/ sich Gewissens-halber/ und wegen Aufrecht-Erhaltung der so theuer erworbenen Gerechtsamen gezwungen finden/ Euer Kayserlichen Majestät darüber allerunterthänigst Vorstellung zu thun/ dahero Ihnen nicht anders als höchst-schmertzlich fallen kan/ daß der Reichs-Hof-Rath durch solche Vorbildungen bey Euer Kayserlichen Majestät zu veranlassen suchet/ daß denen Ständen des Reichs dieses allerunschuldigste Mittel/ ihren Recurs zu Euer Kayserlichen Majestät allergerechtesten Einsicht zu nehmen/ schwer zu machen/ ja endlich gar abzukürtzen/ zu intendiren

schei-

scheinet / zu dem Ende auch der Stände hiesige Gesandten mit Kayserlichen Ungnaden und Ahndung / um die Hände sincken zu lassen / gleichsam bedrohet werden wollen / wie dann die Unterlassung dieser geziemenden Vorstellung- und Intercessionen der Justitz ein mehreres Nachtheil und anderes Unheil nach sich ziehen muß / als alle Vorstellungen und Intercessiones der Stände / als wann dadurch Euer Kayserliche Majestät / als höchster Ober-Richter / Anlaß bekommen / die höchste Reichs-Gerichte / Reichs-Constitutions-mäßig in den Schrancken ihres Amts (welches / wie oberwehnet / in Justitz-Sachen allein in applicatione der Reichs-Satzungen ad factum speciale bestehet) zu halten / und sie anzuweisen / daß sie die Reichs-Grund-Gesetze nicht aus den Augen setzen / sondern darnach Pflichten-mäßig richten müssen / als wodurch die Merita Causæ an sich selbst nicht im geringsten alteriret / noch die Lites verewiget werden / sondern denen Partheyen aller Widerspruch vielmehr gäntzlich benommen / und Dero allerhöchsten Richterlichen Amt ein grösserer Nachtruck gegeben wird. Euer Kayserlichen Majestät will man dißmal nicht beschwerlich fallen / mit Wiederholung aller der Exempel / da die höchste Reichs-Gerichte in Causis Religionis & Ecclesiasticis, nach Anweisung der Reichs-Gesetze / bevorab des Westphälischen Frieden-Schlusses / in denen Religions- und Restitutions-Sachen verfahren werden solle; Es kan aber erforderenden Falls beydes zu seiner Zeit dargethan werden / da sich dann aus der Gegeneinanderhaltung am allerbesten zeigen wird / daß der Evangelischen Stände dißfals angeführte Beschwehrden nicht ohne Grund / und sie Stände gar nicht gemeynet sind / aus lediglichem Rechtsgange Glaubens-Sachen zu machen / aus welchem Fundament allein im Oßnabrückischen Frieden-Schluß verordnet ist / daß in der Stadt Augspurg in Causis, Religionem sive directè sive indirectè concernentibus, keine Pluralitas Votorum statt findet / *Artic.5. §.9.* und in allen Aemtern die Parität genau beobachtet werden solle / *§.8. ibid.* Item: daß so wohl bey allen Ordinari- und Extraordinari-Reichs-Deputationibus, als auch bey denen vom Reichs-Hof-

Rath

Rath erkannten Commissionen, §. 51. wie nicht weniger in denen höchsten Reichs-Gerichten selbst bey denen Referenten und Urtheil-Sprechern die Paritas Religionis observiret/ §. 53. 54. und wann die Paria Vota heraus kommen/ daß alle Catholische auf einer/ und die Augspurgische Confessions-Verwandte auf der andern Seite stehen/ und in dergleichen Fällen mehr/ die Sachen ad Comitia universalia remittiret werden sollen/ §. 56. Welche Paritas utriusque Religionis so gar bey Bestellung der Reichs-Generalität und Kriegs-Räthen/ und zwar urgentibus ipsis Catholicis, sonderlich Oesterreich und Bayern/ nöthig zu seyn behauptet worden/ wovon die Reichs-Fürsten-Raths-*Protocolla* vom *16. Decembr. 1671.* und vom *27. 29. 30. Martii, 1. 10. 12. 15. 17. April. styl. vet. Anno 1672.* mit mehreren zeugen/ dessen allen es nicht bedörfft hätte/ (maßen es an sich selbst lauter Causæ Civiles seynd) wann die Causæ Religionis in so enge Schrancken beschlossen wären/ als Euer Kayserliche Majestät Reichs-Hof-Rath es vermeynen will. Und werden Euer Kayserliche Majestät nach Dero Welt-gepriesenen Æquanimität und Justitz-Liebe/ der Augspurgischen Confessions-Verwandten Churfürsten/ Fürsten und Ständen zu keiner Ungnade deuten/ daß diese Frage/ ob diß oder jenes Causa Religionis sey oder nicht/ der Dijudicatur oder Decision der höchsten Reichs-Gerichter nicht unterwerffen können/ sintemal diese nur besagte Reichs-Gerichte keine andere Jurisdiction haben/ als über die Stände in particulari, und deren unter sich habenden Streit-Sachen/ keines wegs aber über die gesamte Status in Corpore seu totius Imperii, seu Catholicorum, seu Evangelicorum, als von welcher Macht/ daß sie ihnen gegeben seyn solte/ in allen Reichs-Satzungen kein Jota zu finden/ vielweniger aber das Gegentheil daraus offenbarlich zu schliessen/ daß Krafft des mehrallegirten Frieden-Schlußes *Artic. 5. §. 52.* in Religions- und andern Sachen/ da die Stände in Partes gehen/ nicht einmal das gantze Reich per viam Decisionis, sondern allein per Amicabilem Compositionem verfahren/ und die Strittigkeiten beylegen kan/ an welcher klaren Befugnüß ihnen Augspurgischen Confessions-

Ver-

Verwandten so viel gelegen ist / daß sie solches ohnmöglich aus Händen lassen / und Richterlicher Entscheidung unterwerffen / noch auch 5to. das Principium annehmen können / welches der Reichs-Hof-Rath zu établiren suchet / ob müsten auf einer allgemeinen Reichs-Versammlung keine andere als Staats-Sachen tractiret werden / weil demselben die kundbare Observantz aller Zeiten / von Anfang des Teutschen Reichs biß auf diese Stunde / und der augenscheinliche Inhalt so vieler Reichs-Abschiede und Satzungen offenbarlich widerspricht / als in welchem nicht allein vielfältig von Verbesserung des Justitz-Wesens insgemein gehandelt wird / sondern auch in mehr-angeführtem **Frieden-Schluß** *Artic. 5. §. 56.* außtrücklich verordnet ist / quod non solùm, ubi Dubia circa Interpretationem Constitutionum, sed etiam in dijudicandis Causis inter Partes ex Paritate Assessorum utriusque Religionis contrariæ oriuntur Sententiæ, ad Comitia Imperii universalia remitti debeant; sonder Zweiffel zu dem Ende / daß sie allda entschieden werden sollen; welche Remissio in berührtem Fall nicht allein in ipsa Sententia Definitiva, sondern auch den bewährtesten Cameralisten nach / in Decretis ad Supplicationes statt findet.

Es würde allhier zu weitläufftig fallen / wann man die Materie, wie weit die Stände auf Reichs-Tägen die Administration der Justitz mit zu respiciren haben / gehörig außführen wolte / kan aber künfftig / im Fall es allhier bey der Reichs-Versammlung vorkommen / oder sonsten erfordert werden solte / geschehen. Indessen will man anjetzo nur noch dieses mit wenigem in allerunterthänigstem Respect berühren / daß auch die Parthey-Sachen unter denen Ständen des Reichs nicht allein in so weit / als man zusiehet daß die höchste Judicia ihre gesetzte Schrancken nicht überschreiten / sondern auch in wichtigen Fällen quoad ipsam Decisionem Causæ principalis, ejusque Executionem, mit gutem Grunde als Staats-Sachen consideriret / mithin vor den Reichs-Tag gezogen werden können; wie dann in vorigen Zeiten allemal geschehen / daß die Römische Kayser / Stände Sachen / wo es an ihre vom Reich habende hohe Regalien, Freyheiten oder Lehen gegan-

gen / mit Zuziehung gewisser Chur- und Fürsten / oder auch auf offenen Reichs-Tägen selbst in allerhöchster Person verhöret und entschieden / und das darum / weil die Stände des Reichs allemal bey den Kaysern in besondere Consideration, und nicht wie bloße Privat-Partheyen geachtet gewesen / zumalen aus dergleichen Sachen im Römischen Reich leicht andere Weiterungen entstehen können / welches dann auch die gantze ungezweiffelte Ursach ist / daß noch diese Stunde der Reichs-Hof-Rath pro ratione allegiret / wann er in schweren wichtigen Sachen nicht so gleich für sich selbst zu sprechen / sondern erst ein Votum an Euer Kayserliche Majestät zu erstatten / und Dero allerhöchsten erleuchteten Ermessen anheim zu stellen pfleget / ob der Zustand auch also beschaffen / daß keine gefährliche Weiterungen zu besorgen / und vorgeschlagener maßen zu progrediren sey / da sie sonst von einig andern Rath keine Dependentz haben. Es erkennen nechst diesem die Evangelische Stände mit allerunterthänigstem Danck / daß Euer Kayserliche Majestät denenselben nicht allein in denen wider die höchste Reichs-Gerichte mit Grund beygebrachten Beschwehrden einige Maaße zu geben allergnädigst nicht gemeynet seyn / sondern auch / nach dem Exempel Ihrer Glorwürdigsten Vorfahren am Reich / auf beschehenes allerunterthäniges Anlangen / denen bißhero hin und wieder gemein gemachten Läster-Schrifften / auch Schänden und Schmähen von denen Cantzeln / und dadurch unter denen Ständen angezettelten / auch mehr und mehr eingerissenen Mißtrauen und Uneinigkeit / vermittelst Dero in das Reich publicirten Religions-Edicti, also Reichs-Vätterlich steuren und begegnen wollen. Sie stellen aber dabey auch schließlich ausser allem Zweiffel / man werde gegen die Ubertretter hierunter ohne Ansehen der Person oder Religion mit gleichem Eiffer / und anbey also verfahren / wie es die Gesetze des Reichs mit sich bringen; Insonderheit nicht die Meynung haben / fals wider bessere Zuversicht der Stände Unterthanen darwider handeln solten / sie darüber gegen den klaren Inhalt vieler Reichs-Satzungen / *Instrum. Pac. Osnabrug. Artic. 8. §. 1. Ordinat. Camer. de Anno 1495. tit.* Auf niemand Ladung zu erken-

kennen/ dann die ohne Mittel dem Reich unterworffen. §. 12. Item *tit.* Die Unterthanen in ihren ordentlichen Gerichten bleiben zu lassen. §. 26. *Ordinat. Camer. de Anno 1521. tit.* Einen jeden bey ordentlichen Gerichten bleiben zu lassen. *30. Ordinat. Camer. de Anno 1555. part. 2. tit. 1.* und Dero Wahl-*Capitulat. noviss. Artic. 18. vers.* Wir wollen auch die Churfürsten ꝛc. von ihrem ordentlichen Richter ab- und unmittelbar vor Euer Kayserlichen Majestät Reichs-Hof-Rath/ oder vor das Cammer-Gericht zu ziehen/ mithin in der Stände hohen Gerechtigkeit einen unleidentlichen Eingriff zu thun/ noch auch dasjenige/ was in den Reichs-Satzungen/ consensu omnium Statuum, von dem Schmähen und Lästern verordnet/ auf andere darunter nicht mit begriffene Fälle zu der Stände Præjuditz einseitig zu extendiren. Welches/ wie Euer Kayserlichen Majestät der Augspurgischen Confessions-Verwandten Churfürsten/ Fürsten und Ständen hier anwesende Räthe/ Bottschaffter und Gesandte/ Nahmens Dero allerseits gnädigst- und gnädigen Herren Principalen, auch Obern und Committenten, also unterthänigst vorzustellen/ den expressen gemessenen Befehl erhalten/ sie also hierdurch geziemend zu vollziehen keinen Anstand nehmen mögen/ anbey zu Kayserlichen allerhöchsten Hulden und Gnaden in allertieffster Submission sich empfehlend/

Euer Kayserlichen Majestät

Regenspurg den *23. Maji 1716.*

Allerunterthänigst- Treu- gehorsamste/ der Evangelischen Churfürsten/ Fürsten und Stände zu gegenwärtigem Reichs-Tag bevollmächtigte Räthe/ Bottschaffter und Gesandte.

APPENDIX IV.

Excerpta ex Friderici Hortlederi *Manuscriptis de Translatione Regionum Hennebergicarum* Schmalkaldia, *ad Landgravios Hassiæ &* Coburgensis *ad Landgravios Thuringiæ. Notæ adjectæ & Literis notatæ sunt ejusdem* Hortlederi *in Manuscripto extantes.*

Schmalkalden. Coburg.

Auf Unterhandlung Marggraf Casimirs zu Brandenburg/ ist zwischen Landgraf Philipsen zu Hessen/ und Graf Wilhelmen zu Henneberg/ aufm Reichs-Tage zu Worms Anno 1521. ein solcher Vertrag aufgericht worden/ daß nach Absterben des Henneberg'schen Männlichen Stammes/ Schloß/ Stadt und Amt Schmalkalden an Hessen fallen soll.

Schmalkalden in die Erb-Verbrüderung zwischen Sachsen und Henneberg nicht gezogen.

Daher haben sich Schmalkalden wegen die 3. Gebrüdere H. zu Sachsen/ gegen Landgraf Philipsen reversiren müssen/ als sie mit Henneberg eine Erb-Einigung troffen/ daß dieselbe uf gedachten Ort nicht gemeynet seyn soll. Weimar/ Freytags nach Leonardi den 9. Novembr. Anno 1554.

Carolus IV. in einem Original-Brief/ geben zu Budißin Anno 1350. 16. Febr. (13. Kal. Martii) Regni sui Anno 4.

Cum Desponsationis tempore (*a*) (inquit) quo Catharina, Heinrici (*b*) Comitis de Henneberg Filia, Landgravio Thuringiæ Friderico (*c*) matrimonialiter subarrata fuit, per utrorumque Parentes (*d*) propter terrarum suarum conjunctionem, & Reipublicæ evidentem utilitatem, tractatum sit, quod idem Fridericus, tanquam (*e*) verus Hæres succedere deberet in &c. Coburg & Schmalkalden cum (*f*) Pertinentiis &c. & aliis Bonis, quæ post obitum Juttæ, Hermanni Marchionis Brandenburgensis &c. Filiæ, vacare possent, &c.

(*a*) Facta est hæc Desponsatio Isenaci Anno 1344. In domum deductio Anno 1345. Spangenberg. *Chronic. Henneberg. lib. 5. cap. 9. fol. 195.*

(*b*) Hujus nominis XII. Comitis & Principis Hennebergici Secundi. Quam appellationem hic à Carolo Imp. non usurpari mirum.

(*c*) Stre-

(*e*) Strenuo.

(*d*) Parentes Landgravii, Sponsi, erant: Fridericus gravis sive macer, Landgravius, & Mechtildis Bavara, Uxor; Parentes autem Catharinæ, Sponsæ, Heinricus hujus nominis XII. Comes Hennebergicus & Princeps II. & Uxor ejus Jutta Hermanni Marchionis Brandenburg. & Comitis Henneberg. Filia.

(*e*) Cur tanquam verus Hæres? quia Ludovicus IV. Imperator prædecessor Caroli IV. jam ante hosce tractatus Matrimoniales Jus succedendi in hisce Dominiis, in Landgravios contulerat, ut constat *ex seqq. Lit. Imperatoriis fol. 84.*

(*f*) Königsberg/ Hildburg/ Sonneberg/ Eisfeld/ Hilperhausen/ Neuhausen/ Rotha/ Ummerstadt/ und etliche Schlösser/ P. Albin. **Meisn. Land-Chron.** *tit. 15. fol. 200.* ubi addit: Es werde sonsten auch zu diesen Städten die Stadt Schalckau im Coburgischen District (der Gerichtsbarkeit halben halb Coburg und halb denen von Schaumberg zuständig) hinzugethan/ und vor Neuhausen/ Neustadt gesetzt. add. *fol. 105. 106.*

Confitemur nos hisce præsentibus Contractum illum Matrimonialem confirmare.

Und Kayser Ludwig der IV. verleihet/ (*g*) uf Vorbitt Marggraf Ludwigs zu Brandenburg/ des Heil. Röm. Reichs Obristen-Cämmerers/ Friederich/ Balthasarn/ Ludwigen Wilhelmen/ Gebrüdern/ (*h*) Landgrafen in Thüringen ꝛc. die Herrschafft Coburg und Schmalkalden/ die die Achtbare (*i*) Frau Jutte/ etwan Gräfin zu Henneberg jetzt inne hat/ und ihme (dem Kayser) nach ihrem Tod ledig werden und anfallen möchten/ nach derselben Frau Jutten/ Landgraf Friederichs Schweherin/ etwan Marggraf Hermanns zu Brandenburg Tochter/ zu besitzen ꝛc.

(*g*) Diese Kayserliche Belehnung zeiget so viel an/ daß das Coburgische Ort Land Francken/ nicht so wohl durch die Ehe-Pacta, als durch diese ältere Reichs-Exspectantz und Begnadigung erworben worden.

(*h*) Filiis Friderici macri sive gravis.

(*i*) Paulò inferius hic wird sie: **die Edle Frau** titulirt.

1353. Im 7ten Jahr seiner Reiche/ den nechsten Sonnabend vor Invocavit, schreibet Kayser Carl der IV. an Bürgermeister und Rath der Stadt Königsberg in Francken/ wie folget:

LIebe Getreue/ von wegen des Hochgebohrnen Fürsten Friederichs/ Landgrafen zu Thüringen/ und Marggrafen zu Meitzen/ unsers Lieben Oheims und Fürsten/ sein Wir wohl und gäntzlich untirweizet/ daß sulcher Anevall in dem Lande zu Francken/ daß er von seeliger Gedechtnüzze der Edlen Vrowen Jütten/ etwenne Grovinne ze Henneberg/ siner Schwiger/ unser Lieben Muhmen gewartet hat/ und des Wir ihn von wegen des Heil. Reichs vormals belehnt haben/ Ihme in diesen 1353. Zeiten/ von Tote der obgenannten seiner Schwiger ledig worden sy/ und sy......

Das Wir durch Königl. Gewalt und umb Gerechtigkeit des Heil. Reichs ihm beholffen seyn/ zu synen Rechten.

Do vermahnen Wir euer Treue ernstl. und mit gantzem Fleisse/ daß ihr gen den obgenannten unsirn Oheim tutt/ als ihr durch Recht pflichtig sitt/ und euch gen dem Heil. Reich/ und auch gen ihm bewaret/ als wohl zimlich ꝛc.

APPENDIX V.

Index sive Tabella Privilegiorum Statuum Imperii, quatenus ad Jus Camerale pertinent.

Notitia variorum Judiciorum, Archiepiscopatus & Civitatis Imperialis Coloniensis, nec non Episcopatus & Patriæ Leodiensis, Ducatus Juliacensis, ut & Reipublicæ Norimbergensis, reperitur in Recensione pleniore Privilegiorum lingua vernacula separatim edita, & Commentationi huic Supplementi loco adjungenda.

Præliminariter notanda:

1.

SAcri Romani Imperii Electores in suo ordine esse collocatos, quia numerus non est magnus. Principes, Comites, & Civitates, ordine Alphabetico, quo facilius fieri possit evolutio. Observatis tamen Classibus Principum Ecclesiasticorum & Secularium, tum verò Comitum, & tandem Civitatum Imperialium. Omis-

Omiſſos verò eſſe eos Status, cum quibus Judicium Camerale nihil habere poteſt negotii, vel quod Jure ſint exemti, vel per viciſſitudines Imperii avulſi.

2. Quæ in Privilegiis occurrunt ad Camerale Jus non pertinentia conſulto fuêre omiſſa, non ſolum brevitatis ſtudio, ſed etiam quia conſilium fuit ea tantum hic comprehendere, quæ ad Cameralem Praxin utilia eſſe viderentur.

3. Complectitur hæc Tabella brevis recentiora tantùm Privilegia, non ea quæ ſunt antiquata. Neque enim opus fore credidi, ut recenſeretur Series Privilegiorum cujuscunque Status Imperii. Cujus rei foret quidem uſus aliquis Hiſtoricus, ſed non Cameralis. Sufficit ſcire v. gr. Summam Privilegii noviſſimi & Exemtiones. Quæ verò ex antiquioribus mutata non ſunt, neque in recentiori Privilegio comprehenſa, ea meritò fuêre retinenda & annotanda.

4. Quæ Privilegia antiquiora continent ſaltem Jus de non evocando Subditos, vel Summam minorem, quam quæ eſt in Receſſu Imperii 1654. ad 400. Imperiales aucta, in Catalogo ſequente ſunt omiſſa, quia ſine monitione intelligitur infrà Summam 400. Imperialium Appellationem non admitti regulariter, etiam Privilegio non exiſtente. *Jus de non evocando Subditos* commune eſt hodie Imperii Statibus ad unum omnibus.

5. Tandem, cum non omnes Principes, Comites, Civitates, peculiari gaudeant Privilegio, quod Appellationem ad Cameram impediat, ſi qui in Catalogo ſequente non reperiuntur, intelliges ab eorum Sententiis Appellationes admitti, quotiescunque Jure communi vel Imperii non eſt prohibita. Nolo enim Catalogum Principum & Statuum Imperii omnium conficere, qui aliundè peti poteſt. Notandum hoc fuit ad Catalogum Blumii *tit. 47.* & aliorum, in quo multa nomina reperiuntur, ſed ſine peculiari nota Privilegii amplioris & hæc Lectorem Benevolum in limine ſequentis Catalogi monendum volui.

Sacri

Sacri Romani Imperii Principes Electores.

In *Aurea Bulla*, Lege Imperii publica, *Cap. XI.* fundatur (1.) Jus de non evocando Subditos ad quodcunque Tribunal alterius cujusvis. (2.) Jus de non appellando vel provocando à Processibus, Sententiis, Interlocutoriis & Definitivis sine exceptione, nisi in defectu Justitiæ.

Antiquiora esse hæc Jura Principum Electorum Ecclesiasticorum quam ipsa Aurea Bulla, tradit Lynckerus *Commentar. ad Aur. Bull. cap. XI.* Illud de *Non Evocando* omnibus Imperii Statibus per Capitulationes Cæsareas commune factum esse, docet idem Lynckerus *dict. loc.* & *in Commentar. ad Capitulat. Joseph. Artic. XVII.* In utraque Commentatione addit exceptiones, ubi ex qualitate Forum Cameræ fundatur juxta Ordinationem Cameralem, ex. gr. *in Causis Fiscalibus.* Errant enim, qui Ordinationem Cameralem putant esse Legem Collegio Camerali tantum præscriptam, cum sit potiùs Lex Imperii universalis, vide *Concept. Ordinat. Camer. part. 2. tit. 1. Rubr.* ibi: Ausserhalb der Fälle / rc. *tit. 9. Rubr.* juncto *tit. 23. Recess. Deputat. 1600. §. 24.* Roding. *Pandect. Camer. lib. 1. tit. 3. §. 33.* & *tit. 12. §. 34.* In *Commissione ad Examen Testium, vel ad perpetuam memoriam* cessare etiam Jus de non evocando, Lynckerus *dict. loc. ad Aur. Bull.* adde Rumelin. *part. 2. dissertat. prima integra* cum *Addition.* Myleri.

Privilegium de non appellando, de quo Rumelini *tota dissertat. 2.* est conscripta, non ab omnibus Principibus Electoribus in usum esse deductum, ipsa rerum argumenta docent. Hinc factum, vel quod expirasse Privilegium per contrarium usum putaverint, vel quod dispositionem Aureæ Bullæ clariore explicatione opus habere crediderint, ut ad unum omnes novo Privilegio sibi consulendum esse censuerint, in quo Aureæ Bullæ contenta vel repetita, & suæ latitudini relicta fuêre, vel restricta ad certos limites.

Alia ratio fuit Electoratuum recentiori tempore erectorum puta *Bavariæ* & *Brunsvicensis*, qui Electores in ipsa collatione hujus dignitatis sibi satis prospexerunt. Reliqua ex Catalogo sequente patescent.

Electo-

Electores Principes Ecclesiastici.

MOGUNTINUS. Per Privilegium Ferdinandi III. Imperatoris 30. Aprilis 1654. insinuatum Cameræ 19. Februarii 1655. & acceptatum 9. Martii 1655. utitur Jure de non appellando nullis finibus constricto juxta Aureæ Bullæ tenorem. In quo Privilegio etiam de Judiciis Electoralibus ritè constituendis agitur. Add. *infrà Catalog. Privilegior. Class. I. Num. I.*

TREVIRENSIS. Privilegio Ferdinandi I. 23. Nov. 1562. Jus de non appellando limitatum erat ad causas momentaneæ Possessionis, & Summam 500. Aureorum Rhenensium. In reliquis causis Appellans Solennia observet: Juramentum Calumniæ & Cautionem. Legitur hoc Privilegium *in Tomo VI. Symphorem.* Gylmanni qui est *Wehneri, cap. 1. pag. 5. & seqq.* adde Roding. *lib. 1. tit. 20. §. 70.* & *seq. cap. 1. §. 3. 4.* Ibid. *Num. II.*

Novissimo Privilegio *Caroli VI. Imperatoris* insinuato Cameræ Imperiali & acceptato Anno 1727. 17. Julii, omnis Appellatio à Judicio Electorali Trevirensi est exclusa. Est Archi-Episcopo Electorali Trevirensi Judicium aliquod immediatum in vicinia Patriæ Leodiensis, quod dicitur, *Awans* & *Loncin*, quod Privilegio aliquo non fruitur, & utuntur ibi idiomate latino.

COLONIENSIS. Privilegio Maximiliani II. Anno 1570. 19. Augusti, Juri de non appellando limites dati fuère per omnia similes *Trevirensi.* Vel si mavis, illud ad hoc, ceu antiquius, est redactum: extat *in Tom. Wehnerian. cap. 1. pag. 8. & seqq.* Novum deinde accessit Privilegium latitudine æquali cum Moguntino Anno 1653. Quo tamen Elector se uti non velle pactus est cum Ordinibus Provincialibus Anno 1653. 15. Maji, nisi quoad Summam Mille Aureos Rhenenses non superantem, & in Sententiis Possessoriis reservato Petitorio latis. Quæ pactio hodie pro Lege & norma habetur, Cameræ eum in finem insinuata & acceptata 13. Decembris 1653. vid. Roding. *lib. 1. tit. 20. §. 70.* & *seq. cap. 1. §. 7.* Idcircò qui in causis ad Cameram appellabilibus Revisorium Electorale elegerit, faciet id quidem suo arbitrio, sed adversarius si contradicat, Camera officium imploranti non denegat, vid. *suprà Auctar. XI.* Judicia Electoralia suprema sunt varia, quorum aliqua Ibid. *Num. III.* Add. *suprà Auctar. X. XI. & XII.*

in Civitate Imperiali Coloniensi Tribunal habent. Sequitur *Notitia* omnium *Judiciorum Coloniensium* non solum *Archiepiscopalium* mediatorum & immediatorum, sed & *Civitatis Imperialis Coloniensis*, quam à Viro harum rerum perito accepi. Quibus tamen addenda sunt dicta *suprà Auctario XII.*

Kurtze Nachricht von denen in der Freyen Reichs-Stadt Cölln erfindlichen Gerichter / und wie und welcher gestalt daselbst Justitia administriret / und von denen gefällten Urtheln höheren Orts hin appelliret werde.

Add. *suprà Auctar. XII.*

PRimò: Hat das in der Stadt Cölln also genannte Chur-fürstliche hohe Weltliche oder Schöffen-Gericht in Causis Civilibus tam realibus, quàm personalibus, in prima Instantia Jurisdictionem fundatam; auch gehören dahin die Criminalia, sonderlich welche Pœnam Capitis nach sich ziehen; zu wissen aber/ daß in Criminalibus Magistratus Civitatis Coloniensis primam apprehensionem & inquisitionem habe; dahero wann Magistri Violentiarum, vulgò **Herren Gewalt-Richtere** einen Delinquenten Hand-fest gemachet/ und ein delictum vel indicia delicti diffamantis sich hervor thun/ so wird der Arrestatus nach dem also genannten **Francken-Thurn** hingebracht/ und denen würcklich in Magistratu sitzenden zweyen **Thurn-Herren** oder **Thurn-Meisteren** überantwortet/ welche alßdann de novo denselben über das angeklagte Delictum zur Inquisition ziehen/ und demnechst das Protocollum Inquisitionis in pleno Magistratu ablesen lassen/ welches ad Syndicos remittiret/ und cum illorum Consilio statuiret und beschlossen wird/ ob der Inhaffratus zu dimittiren/ oder an das Peinliche Schöffen-Gericht zu liefern/ oder wie und welchergestalt derselbe propter commissa Delicta minora Pœnam Capitis non merentia zu bestrafen seye.

Hierbey stehet zu notiren/ daß Magistratus in Delictis etiam capitalibus das Jus aggratiandi prætendire/ auch wohl zuweilen jedoch gar selten exercire.

2. Zum

2. Zum Andern / ist in der Stadt Cölln das Gericht Arsz-bach / seu vulgò Außbach; (vor welchem unter andern auch die Mängel an verkaufftem Vieh gerechtfertiget werden;) und

3. Drittens / das Gericht Niederich / welche zwey Gerichter in Civilibus realibus, non verò personalibus concurrentem Jurisdictionem haben.

Von all solchen dreyen Gerichtern gehet die Appellation an das Churfürstliche Appellations-Commissariat in Causis Civilibus, und da von dannen ad Dicasteria suprema, habitis nimirum requisitis quantitatis & qualitatis, vel ad Revisorium Electorale Bonnense.

Dieses Churfürstliche Commissariat-Gericht hat den Nahmen daher / weilen vor diesem keine gewisse Zeit noch Personen dazu bestellet gewesen / sondern so offt Appellationes introduciret wurden / besondere Commissarii dazu außgebetten und verordnet werden müssen. Nach der Zeit ist solches geändert / gewisse Zeit und Personen zu diesem Gericht verordnet worden / und hat den Nahmen des Commissariat-Gerichts behalten.

4. Viertens / das Chur-Cöllnische Officialat-Gericht / so nicht allein in Ecclesiasticis & mixtis fundiret ist / sondern auch per totam Archi-Diœcesin Coloniensem cum aliis Judicibus primæ Instantiæ concurrentem Jurisdictionem hat; Die Appellationes aber Werlenses, Bonnenses, Leodienses, und Monasterienses, ab Officialibus ibidem devolviren zu vorgemeldtem Chur-Cöllnischen Officialat-Gericht / und demnechst höheren Orts hin pro exigentia Causarum, vel ad Nunciaturam Apostolicam, vel ad Curiam Romanam, (zu verstehen in Causis Ecclesiasticis, nicht aber in Civilibus) vel ad alios supremos Judices.

Zu notiren stehet / daß vorgemeldter Herr Officialis diejenige Sachen / welche in prima Instantia coram ipso introduciret werden / vigore Reformationis Curiæ schuldig seye / einem aus seinen Assessoribus in primâ Instantiâ zu committiren / & ab ipso appellatur ad Committentem, und stehet alßdann in Facultate Officialis, diese Sache abermalen / auf Anhalten der Parthey / einem andern

Assessori in secundâ Instantiâ zu committiren/ oder aber selbsten darinnen Justitiam zu administriren; in Causis autem summariissimi Possessorii, Præventionis Fori, und dergleichen / hat vorgemeldte Commission keinen Platz; sondern in hujusmodi Causis wird immediatè per Dn. Officialem, mit Zuziehung eines JCti gesprochen.

Notandum, daß kein Stadt-Bürger in Causis Civilibus bey den Officialen zu Recht zu stehen schuldig/ und denen Bürgern und Einwohnern vigore Statutorum & Concordatorum bey nahmhaffter Strafe verbotten seye/ daselbst seinen Mitbürger zu conveniren.

5. Dann seynd noch Fünff kleine Churfürstliche **Flügels-Gerichtere**/ nemlich Eigelstein/ Gereonis, Weyerstraß/ Severini, und Hacht-Gericht/ welche in einem gewissen/ theils in-theils aus der Stadt gelegenen District ihre Jurisdiction haben; und weilen all solche Fünff Gerichtere bey der Extension der Stadt Cölln allererst mit denen Ringmauren seyn umzogen worden/ so gehen die Appellationes von diesen Gerichtern an ihre Herrschafften/ von diesen zu dem Chur-Cöllnischen Appellations-Commissariat Gericht/ und hernach vel ad suprema Dicasteria vel ad Revisorium Bonnæ.

Fernere Nachricht von denen Churfürstl. hohen und niederen Gerichtern bey Hof und ausserhalb der Stadt Cölln.

I.

DIe Chur-fürstliche Regierung zu Bonn/ von welcher in Causis appellabilibus an das Kayserliche Cammer-Gericht appelliret werden mag.

Add. *suprà Anchar. XII.* 2. Das Officialat-Gericht zu Werle im Fürstenthum Westphalen/ von diesem Officiali pflegen die Appellationes an den Official zu Cölln gerichtet zu werden/ und dann weiter von diesem ad Cameram Imperialem.

3. Von der Churfürstlichen Regierung im Fürstenthum Westphalen zu Arnsberg/ appellirt man gradatim an die Churfürstliche Regierung zu Bonn/ und dann ad Cameram.

Electo-

Electores Principes Seculares.

De REGE BOHEMIÆ juxta præliminaria monita hic nihil dicendum.

BAVARUS ELECTOR Anno 1638. 28. Augusti Privilegium obtinuit de non appellando, cum omni amplitudine Aureæ Bullæ, & extensione ad Palatinatum Superiorem, acceptatum in Camera 21. Aprilis 1644. Add. *infrà Catalog. Privilegior. Class. I. Num. V.*

SAXONIÆ ELECTOR Privilegium habet à Ferdinando I. Imperatore Anno 1559. 2. Maji datum: insinuatum Cameræ 24. Aprilis 1560. quod sese refert ad Auream Bullam cum sua amplitudine & extensione ad omnes Saxoniæ Duces, & ad omnes Saxonici Juris Provincias. Legitur *in Tomo Wehneriano cap. 1. pag. 16.* adde Roding. *Pandect. Camer. lib. 1. tit. 20. cap. 1. §. 9.* Ibid. *Num. VI.*

BRANDENBURGICUS ELECTOR habet Privilegium à Rudolpho II. Imperatore 24. Julii Anno 1586. datum ad Auream Bullam relativum, scil. quoad terras Electoratus, vid. *Wehnerian. Tom. cap. 1. pag. 20.* Quoad cæteras Imperii Provincias, quæ sunt plurimæ, extensius Privilegium novissimum est ad Summam 2500. Aureorum, & ad causas Possessorii Judicii ubi Possessorium reservatum est. Datum ab Imperatore Leopoldo Anno 1702. 16. Decembr. acceptatum in Camera 27. Octobris 1703. Legitur in Lünigs Reichs-*Archiv Part. Special. tit.* Vom Marggraf zu Brandenburg. *Num. 76. pag. 282. seqq.* Differentia à Saxonico est aperta: Quod (1) in Brandenburgico differant terræ Electoratus à reliquis Provinciis Magdeburgici Ducatus, Clivensis, Pomeraniæ, Halberstadiensis, Mindensis, Caminensis Principatuum, Marcæ & Ravensbergæ Comitatuum &c. ex quibus omnibus Appellationes ad Judicia Imperii admitti debent juxta Privilegium. (2) Quod Familiæ Brandenburgicæ in Franconia peculiari utantur Privilegio *infrà in Classe Principum Secularium pag. 140.* recensendo. Ibid. *N. VII.*

PALATINUS ELECTOR dudum non usus est Jure de non appellando per Auream Bullam tributo. Hinc Anno 1520. & 1541. à Carolo V. & Anno 1548. à Rudolpho II. per novum Privilegium limitatum fuit Jus de non appellando ad certam Summam, vid. Ibid. *N. VIII.*

Wehnerian. Tom. cap. 1. pag. 12. Tandem à Ferdinando III. impetratum fuit de novo Privilegium nullis limitibus, quam quos Aurea Bulla definit, circumscriptum 17. Julii 1652. vid. Rumelin. *ad Aur. Bull. part. 2. dissertat. 2. thes. 2.* & *Addit. lit. b.* Acceptatum est in Camera hoc Privilegium 12. Novembr. 1652. Tenor legitur *in Tomo Juris Provincialis Palatini*, & in Lünigs Reichs-*Archiv Part. Special. tit.* Chur- und Fürstlich Hauß Pfaltz, *Num. 281. pag. 721.* vid. Roding. *dict. cap. 1. §. 13. & ult.* ubi de extensione ad reliquorum Principum Palatinorum Provincias non admissa notabile legitur Præjudicium in causa Augspurgischer Confessions-Verwandten zu Creutzenach contra Cullmann.

Ibid. *Num. IX.* BRUNSVICENSIS ELECTOR cum collatione Electoralis Dignitatis etiam Privilegium de non appellando impetravit ad quantitatem certam non limitatum, cujus Insinuatio Cameræ Imperiali facta mediante Rescripto Imperatorio dato 12. Augusti 1718. integer tenor relatus in Catalogum Privilegiorum pleniorem, separatim editum. Rescriptum Cæsareum hic sequitur:

Copia Kayserlichen Rescripti an das Kayserliche Cammer-Gericht zu Wetzlar.

Carl ꝛc.

Wir lassen Deiner Liebden und Euch hiermit gnädigst ohnverhalten/ was maßen Wir des Königs in Groß-Britannien als Churfürsten zu Braunschweig und Lüneburg Liebden das Privilegium de non appellando Electorale, nach Ziel und Maaß der Güldenen Bull/ im Jahr 1716. unterm 16. Augusti auf geziemendes Anlangen gnädiglich ertheilet haben.

Wie nun Unser gnädigster Will und Meynung ist/ daß Seiner des Königs in Groß-Britannien Liebden als Churfürsten zu Braunschweig und Lüneburg dessen würcklicher Genuß angedeyhen/ und dieselbe dabey bey Vermeidung der darin angesetzten Strafe von 200. Marck löthigen Goldes gehandhabet werden sollen; Als wird vorberührtes Privilegium Deiner Liebden und

und Euch zu dem Ende in Abschrifft hier beygeschlossen / damit Sie wegen der in vorgedachtem Unserem Kayserlichen Privilegio außgedruckten Chur-Landen / bey Unserem Kayserlichen Cammer-Gericht vorkommenden Processen, ausser diesem aber im übrigen mit der Kayserlichen Majestät und des Heiligen Reichs Rechten / Gesatz und Gewohnheit sich gebührlich zu richten wissen mögen / denen Wir übrigens respectivè mit ꝛc. Wien den 12. Augusti 1718.

Dem Hochgebohrnen FROBENIO FERDINANDO, Gefürsteten Landgrafen zu Fürstenberg / Grafen zu Heiligenberg und Werdenberg / Landgrafen zu Baar / Herrn zu Hausen im Küntzinger Thal / Unserm Kayserlichen Geheimden Rath / Lieben Oheim / Fürsten und Cammer-Richtern; So dann denen Hoch- und Wohlgebohrnen / Edlen / Ehrsamen / Gelährten / Unsern und des Reichs Lieben Getreuen N. Præsidenten und Beysitzern Unsers Kayserlichen Cammer-Gerichts.

Ordinatio Judicii Supremi Appellatorii, quod est Cellæ, ad Cameralem in multis Articulis adpropinquat. Edita est cum Præfatione luculenta Cellæ Anno 1713.

S. R. I. Principes Ecclesiastici.

LEODIENSIS PRINCIPATUS varia amplissimaque habet Privilegia, quorum Series cum Introductione *Caroli de Mean* Leodiensium Papiniani prodiit Leodii apud G. H. Streel Anno 1662. Leguntur etiam in fine Operis posthumi Observationum *Meani*. Maximiliani II. Imperatoris, cum præcedentibus nonnullis in eo comprehensis extat quoque in *Tomo VI.* Gylmanni *Wehneriano cap. 3. pag. 52. seqq.* Commodior ad usum est editio prædicta Anno 1662. Nunc verò amplior extat Privilegiorum Confirmatio Imperatoria Anno 1721. cum Summa aucta ad 1800. hoc est Mille Octingentos Florenos Aureos in Immobilibus: 900. Aureos in Mobilibus: & 90. Aureos in Reditibus, insinuata in Camera Imperiali & acceptata 29. April. 1724. Eam *Catalogo Privilegiorum infrà* adjecto *Class. III.* inseruimus.

Add. *infrà Catalog. Privilegior. Class. III. Num. I.*

Series

Series Privilegiorum antiquiorum est sequens:

vid. Seriem pag. 3. lit. B. Mean. pag. 304.

1. Maximiliani I. Augustæ 24. Junii 1518. prohibet Appellationem in Causis non excedentibus Summam 600. floren. in Bonis realibus & immobilibus, & 300. floren. in personalibus & mobilibus. Quæ Summa in sequentibus Privilegiis multum fuit aucta.

Wehner. p. 53.

Deinde *Solennia* constituuntur, Juramenti & Cautionis coram Episcopo vel Consilio Ordinario præstatio.

Series p. 6. Mean. pag. 306.

Porrò prohibetur Appellatio à Sententiis vim definitivam non habentibus, nec non in Possessorio latis, & in Causis Injuriarum.

Wehner. p. 54.

2. Maximiliani I. Augustæ 24. Junii 1518. De non evocando in prima Instantia.

Series p. 7. Mean. pag. 307.

3. Maximiliani I. Augustæ 24. Junii 1518. Confirmatorium Libertatum, Statutorum & Consuetudinum Leodiensium rationabiliter introductarum &c. &c.

Wehner. p. 55. Series p. 8. Mean. pag. 308.

4. Caroli V. Imp. Gandavi 27. Julii 1521. repetit Privilegia Maximiliani & auget Summam ad 1200. floren. Aureos demandatque Consilio Ordinario conservationem & executionem contra violatores.

Wehner. p. 56. Series p. 11. Mean. pag. 311. Wehner. p. 58.

5. Caroli V. Gandavi 27. Julii 1521. quod vocatur Bulla contra Conservatorias, prohibet recursum ad Judices Ecclesiasticos in causis civilibus, & severè coërcet eos, qui sub Conservatoriorum Ecclesiasticorum prætextu, causas civiles ad Forum Ecclesiasticum pertrahere voluerint. Conceditur etiam Consilio, & Deputatis Ordinum Patriæ potestas Ordinationes & Constitutiones interpretandi.

Series pag. 21. Mean. pag. 314.

6. Caroli V. Imp. Spiræ 7. Decembr. 1529. cujus inscriptio est, Conservatoria Privilegiorum, inter alia de non evocando, seu Mandatum Pœnale Executorium Cameræ Imperialis Spirensis, ad Instantiam Fisci Procuratoris.

NB. Hoc non est Privilegium aliquod Imperatorium, sed Mandatum Cameræ Imperialis pro conservatione Privilegiorum.

Series pag. 24. Mean. pag. 318.

7. Caroli V. Imp. Augustæ 20. Octobr. 1530. repetit præcedentia Privilegia & Consilio Ordinario conservationem Privilegiorum & exactionem Mulctarum concedit Appellationibus sive Oppositionibus non obstantibus quibuscunque.

8. Ca-

8. Caroli V. declaratio, Wormatiæ 20. Julii 1545. quomodo Consilium Ordinarium constitui debeat. Additis aliis Declarationibus, speciatim quæ sint Sententiæ Interlocutoriæ à quibus appellare non liceat. *Series pag. 32.* Mean. *pag. 320.*

9. Ferdinandi I. Imp. Francofurti 28. Novembr. 1562. excludit Appellationem in Causis Possessorii vel Violentiarum à Tribunali Viginti Duorum Virorum decisis. *Series pag. 43.* Mean. *pag. 326.*

10. Maximiliani II. Imp. Pragæ 21. Julii Anno 1571. in quo præcedentia Maximiliani I. & Caroli V. sub Num. I. II. III. IV. V. recensita in toto tenore comprehenduntur, prout apud *Wehnerum loco allegato* videre licet. *Series pag. 45.* Mean. *pag. 318.*

Addita confirmatione, & ampliatione in Causis *Annuorum Censuum* sive Redituum, quorum Summa appellabilis excedere debet Sexaginta *floren. Rhen.* sive 120. floren. Brabant. Wehner. *pag. 60.*

Nec non in Causis *Carbonum Lapideorum* & Fodinarum, in quibus omnis Appellatio est interdicta.

Notandum: Hoc Privilegium cum insertis præcedentibus Cameræ Imperiali fuisse insinuatum, & acceptatum 4. Februar. 1572.

Reliqua sub Num. VII. VIII. insinuata non fuère fortè quod crediderint Leodienses esse tantum præcedentium conservatoria & declaratoria.

Illud verò Ferdinandi I. Num. IX. productum quidem fuit 18. Septembr. 1605. sed per Sententiam Cameralem non acceptatum, denegando Insinuationem petitam in Sententia 16. Octobr. 1605. vitium Typographi est in Roding. *lib. 1. tit. 20. pag. 287.*

Privilegia Pontificum Leodiensi Principatui tributa, ad nostrum scopum non pertinent. Legat, qui volet *in Serie pag. 41. 52. 53.* vel Meano *pag. 324. 331. 332.*

11. Rudolphi II. Imp. Pragæ 16. Decembr. 1605. prohibet Appellationes omnes à Decretis & Sententiis in causis pertinentibus ad Cameram rationariam Episcopi Leodiensis, reservato saltem beneficio Revisionis. Hoc Privilegium in Camera Imperiali fuit acceptatum per Sententiam 23. Octobr. 1607. confirmatum deinde ab Impp. Matthia, Ferdinando II. & Ferdinando III. Annis 1613. Add. *supra Auctar. XIII.*

1624. 1653. Non extat in Serie suprà allegata, neque in Meano, neque Wehnero, est tamen aliàs notissimum, pluresque Appellationes tentatæ contra hoc Privilegium rejectæ fuêre, vel non devolutoriæ latæ.

Quæ fuêre dicta hucusque de Privilegiis Leodiensis Principatus; in brevem contrahere libuit conspectum:

1. Summa appellabilis debet excedere Mille Ducentos Florenos Aureos: hodie Mille Octingentos. In Mobilibus Sexcentos Florenos: hodie Nongentos. Æstimatio fiat non Juramento sed legitimis Probationibus.

2. In Reditibus Annuis verò Sexaginta Florenos Rhenenses: hodie Nonaginta Aureos.

3. In causis Carbonum Lapideorum & Fodinarum nulla permittitur Appellatio.

4. In causis Bonorum Mensæ Principis sive Cameræ rationariæ Appellatio non est permissa.

5. A Sententiis Interlocutoriis, quæ vim definitivam non habent, prohibita est Appellatio.

6. Nec non in causis Possessorii Judicii: scil. Summarii, ita docente Praxi.

7. Solennia Appellationis sunt ut Juramentum Calumniæ præstetur & Cautio coram Consilio Ordinario, quod more consueto recipitur in loca Judicii per Deputatos: Sed in Judicio Officialis Leodiensis, cum is Jurisperitorum consilio utatur, mos invaluit, ut Solennia præstentur ab Appellante coram Notario etiam in privatis ædibus. Hinc in decernendis Processibus multum interest scire à quo Judice Leodiensi Sententia fuerit lata. Hodie per Privilegium novissimum Caroli VI. Imp. non amplius coram Notario, sed in Judicio præstanda sunt Solennia.

8. Consilium Ordinarium, si Appellatio fuerit suscepta contra Privilegium, ad Instantiam Fiscalis solet *Mandata Contraventoria* decernere, & Pœnam moderatam exequi. Exemplum autem Pœnæ in tali casu exactæ ultra aliquot Centenos Florenos non extare, & plerumque si veniam petat contraventor ad levem summam moderationem fieri, à fide dignis relatum refero. Hæc

Hæc omnia plenius recensita sunt *infrà in Catalogo Privilegiorum Claſſ. III. Num. I.* ubi etiam reperiet Lector Notitiam Judiciorum Patriæ Leodiensis accuratiorem *in Append. Num. VIII.* (3) Judices immediati Patriæ Leodiensis ibidem enarrati *dict. Claſſ. III. Num. I. in fin. nota 5. Catalogi.*

EPISCOPUS MONASTERIENSIS. Quæ Blumius *tit. 47. tabul. 2. pag. 371.* vel ex Wehnero, vel ex Auctore Anonymo *compendiosæ Relationis Privilegiorum*, adjunctæ Gailii *Observationibus* desumpsit, & repetita reperiuntur in Roding. *lib. 1. tit. 20. cap. 2. §. 12. 13.* sunt partim supervacua, partim dubia. Supervacua sunt, quæ de tentanda concordia, & illicita Appellatione à Transactione referuntur, ut mirum sit, quæ fuerit causa Privilegium ea de re petendi. Dubia videntur, quæ de renunciatione beneficii Austrægarum in causis non Feudalibus Anno 1570. facta traduntur. Crediderim tamen Wehnerum ea non sine Auctore scripsisse. Quæ de Pacto cum Civibus Monasteriensibus ex Anno 1563. referuntur, perinde ut ea quæ apud Blum. *dict. tit. tabul. 6.* de Privilegio Civitatis Monasteriensis leguntur, post mutatum rerum statum & subjectionem Urbis Monasteriensis, de qua vide Lünig. Reichs-*Archiv Spicileg. Eccleſiaſt. part. 2. tit.* Münster. *Num. XIV. XV.* ad antiquas pertinent Historias, quorum omnium nullus hodie est usus. Cæterum *Summa appellabilis* Monasteriensis Judicii non est major quam ordinaria 400. Imperialium. *Solennia* sunt Juramentum Calumniæ & Cautio, quæ per Ordinationem des Hof-Gerichts Anno 1570. publicatam, (ubi vid. *part. 2. tit. 41.*) & in Camera receptam statuta fuerunt. Reliqua petantur ex Ordinatione Judicii Monasteriensis, vid. *infrà Catalog. Privileg. pleniorem Claſſ. III. Num. II.* De *Officiali Monaſterienſi* notandum, quod ab eo ad Cameram sit interponenda Appellatio, non verò ad Officialem Metropoliticum Coloniensem, uti olim factum, vid. *Conſultum Cameræ de Anno 1603.* inter *Generalia Decreta*, & ibi *Monitum Viſitationis Noviſſimæ* cum *Reſcriptis Imperatoriis ſuprà Append. II. pag. 57. ſeqq.* relatis. Add. *infrà Catalog. Privileg. or. Claſſ. III. Num. II.*

EPISCOPUS TRIDENTINUS habet Privilegium de non appellando à Rudolpho II. Imp. ad Summam 400. Aur. Floren. datum Anno 1597. acceptatum 27. Februar. 1606. Ibid. *Num. III.*

Ibid. *Num. IV.* EPISCOPUS WüRZBURGENSIS sive HERBIPOLITANUS gaudet Privilegio de non appellando ad Summam 1000. Aur. Floren. Rhen. ab Imperatore Rudolpho II. datum Anno 1586. accessêre Solennia consueta Juramenti & Cautionis, vide Roding. *lib. 1. tit. 20. cap. 2. §. 22. 23.* Mancè retulit hoc Privilegium Blumius *tit. 47. tabul. 2. pag. 372.* Integer Privilegiorum Herbipolensium tenor legitur apud Wehner. *cap. 3. pag. 47. seqq.* De *Judicio Provinciali Herbipolensi* infrà erit dicendi locus.

Cæteri Ecclesiastici Principes nullum, quod notum sit in Camera, habent Privilegium præter Jura Imperii ordinaria. Varia Privilegia ejus generis leges apud Wehner. *sæpè dicto Tomo VI.* Sunt & Pacta inter Episcopos & Civitates Imperiales Appellationis Jura respicientia, quæ tamen ad Privilegia Imperialia, de quibus hic agitur, non pertinent. Tale Pactum est inter Episcopum Wormatiensem & Civitatem Imperialem Wormatiæ, quod est pars der Rachtung/ Entscheid/ und Verträge/ de Anno 1519. ubi vide *Artic. 28.* Et est in viridi observantia: Summa appellabilis hodie juxta Recess. Imper. 1654. erit 400. Imperiales.

Ibid. *Num. V.*

S. R. I. Principes Seculares: Prælati & Comites.

Add. *infrà Catal. Privileg. Class. IV. Num. I.* DE AUSTRIÆ ARCHIDUCIBUS & BURGUNDIÆ DUCE nec non BAVARIÆ, per dicta Præliminaria non opus est agere. Ut proinde supervacua sit opera Blumii & aliorum hoc loco. Magis satisfacit Rumelin. *ad Aur. Bull. part. 2. dissertat. 2. thes. 4. in Addit.* Myleri *lit. a. b.*

Ibid. *Num. II.* BRANDENBURGICÆ FAMILIÆ IN FRANCONIA per Privilegium Ferdinandi II. Imp. de Anno 1627. non solum confirmationem obtinuerunt præcedentis Caroli V. sed etiam Summa Appellationis aucta ad Floren. Rhen. Octingentos. Porrò interdicta Appellatio in Freveln und Schmäh-Sachen/ Leibes-Schäden/ Lähmung/ fliessenden Wunden/ puta, ubi civiliter agitur, nam in Criminali Actione non est fundata Jurisdictio Cameræ etiam extra casum Privilegii. Extat hoc Privilegium apud Lünig. Reichs-*Archiv Part. Special. sect. 3. pag. 101.*

BRUN-

BRUNSVICENSES DUCES Imperatoris Ferdinandi III. Privilegium de Anno 1648. prohibet Appellationes ad Summam 2000. Aur. Floren. Rhen. Datum fuit auf die Fürstenthümer Zelle/ Wolffenbüttel/ Calenberg. Sed jam Elector Brusvicensis respectu suarum Provinciarum peculiari Jure utitur, ut suprà dictum: Accessêre Privilegio suprà dicto *Solennia:* Juramenti Calumniæ & Cautionis præstatio, vid. apud Lünig. Reichs-*Archiv Part. Special. sect. 4. pag. 136.* adde Roding. *lib. 1. tit. 20. cap. 3. §. 8.* Ibid. *Num. III.*

Eodem Privilegio interdicta Appellatio in causis Injuriarum & Debitis liquidis h.e. in Instrumento Guarentigiato fundatis. Fruuntur etiam Duces Brunsvicenses Privilegio *Electionis Fori* à Ferdinando III. Anno 1648. dato & in Camera cum præcedente de non appellando Anno 1652. acceptato, vide Roding. *dict. loc. §. 9. 10.* de hoc Privilegio Electionis Fori mitto Lectorem *infrà ad Catalog. Privilegior. Append. Num. IV.* Antiquiora Privilegia videbis *in Tomo Wehneriano:* adde Rumelin. *part. 2. dissertat. 2. thes. 8.*

Gülich: DUX JULIACENSIS Privilegio Maximiliani II. 29. Maji 1566. interdicta est Appellatio (1.) in Judiciis Possessoriis, ubi reservatum est per Sententiam Petitorium. (2.) Si Summa non excedat 600. Aur. Floren. Rhen. Aureus Florenus in Judiciis Juliacensibus usu antiquo æstimatur *126. Crucigeris:* Tentata quidem sæpius æstimatio ad 3. Floren. Rhen. ad declinandam Appellationem, sed non admissa. Privilegium suprà dictum legitur *in Tomo Wehneriano cap. 4. pag. 91. seqq.* De Comitatu *Marcano* vid. Rumelin. *ad Aur. Bull. dict. loc. thes. 9. in Addit.* Myleri. Qui Comitatus tamen hodie ad Brandenburgicas terras refertur. Corrigendus itaque Rodingius vel quisquis est Auctor *tit. 20. cap. 5. §. 15.* von der Marck. vid. *Transact. de Successión. Jul. & Cliv.* apud Lünig. Reichs-*Archiv Part. Special. sect. 4. rubr.* Brandenburg. *Num. 60. pag. 210.* & Pufendorf. *Histor. Brandenburg. lib. 9. §. 75.* Ibid. *Num. IV.*

Addenda hic est Notitia Judiciorum ulterior, Judiciorum Juliacensium: (1.) des Geheimen Raths/ (2.) des Hof-Raths/ (3.) des Hof-Gerichts/ (4.) des Commissariats. Singula sunt immediata, & ab iis Appellationis receptas audivimus vidimusque.

Tractantur autem in *Consilio Intimo*, dem Gülich- und Bergischen Geheimen Rath / privativè (1.) Causæ Politiam concernentes, (2.) Consistoriales, sive Ecclesiasticæ, cumprimis Augustan. Confess. addictorum, (3.) Contributionum & Matriculares. (4.) Feudales, (5.) Negotia Circuli Westphalici, (6.) Revisorii Judicii, quoties per Privilegium non licet appellare ad Superiorem Judicem, vel si in causa appellabili utraque Partium in Judicium Revisorium consensisset.

In *Consilio Aulico*, dem Hof-Raths-Collegio, omnes causæ reliquæ Judiciariæ respectivè primæ & secundæ Instantiæ. Exceptis tamen causis Appellationum in Actionibus realibus, quæ ad Judicium Provinciale, das Hof-Gericht / pertinent privativè, nisi Partium consensu prorogetur Jurisdictio des Hof-Raths. Porrò omnes causæ Fiscales, cum hac distinctione tamen, ut eæ, in quibus ad Mulctam Pecuniariam tantum devenitur, immediatè instruantur in hoc Judicio Aulico, & decidantur, quæ verò criminales, Pœnam corporis afflictivam inferunt, tractantur Processu Inquisitorio instruendo & decidendo à Judicibus inferioribus Ducatus, qualia sunt *Düsseldorpiensis Præfectura*, *Creuzbergensis*, *Juliacensis*, *Marcoduranus Scabinatus*: Ita ut ante Executionem Acta cum Relatione ad Judicium Aulicum transmittantur, examinanda & referenda per Fiscalem, an Processus benè instructus, an Pœna fortè moderanda vel exasperanda, ita ut pro exigentia rei Acta ad aliud Collegium Jurisperitorum transmittantur, tum verò Acta ad Consilium Principis secretius deferuntur ad approbationem Sententiæ, quæ in omnibus causis criminalibus est necessaria ante Executionem.

Patet ex præcedentibus, quod Jurisdictio *Judicii Provincialis*, des Hof-Gerichts / tantum sit fundata in secunda Instantia Actionum realium, in Judiciis inferioribus introductarum.

Modus tractandi Negotia im Geheimen Rath und im Hof-Rath est *extrajudicialis* eo sensu quem indicavimus *in Commentatione Sect. I. §. VIII. num. 20. vers. Mirum igitur. &c. ult.* h. e. Partes non audiuntur viva voce, sed in Scriptis tantum, Termini præfixi sunt arbitrarii & breviores. Sententiæ non publicantur solenniter, sed Rubricæ ad januam finito Consilio affiguntur ad notitiam

Pro-

Procuratorum, qui Expeditiones redimunt, & Parti adversæ Insinuationem fieri curant, vid. *Commentat. dict. Sect. I. §. VIII. num. 20. vers. Sextò operatur &c.* Econtra im Hof-Gericht / quavis Septimana celebratur una vice Audientia publica, ferè ad modum Cameræ Imperialis, Procuratorum desideria viva voce audiuntur, & Sententiæ ipsis præsentibus publicantur. Addi poterat Consilium Secretissimum Principis vulgò *Cabinetum*, per quod ante hac causæ ab ordinariis Judiciis avocatæ fuerunt, sed quia iste modus ad abusum potius spectat, & dudum non amplius auditus cumprimis post mortem Serenissimi Electoris Palatini Philippi Wilhelmi. Ideò prætermittendum putavimus.

Secundò Privilegium Ferdinandi I. 1559. de prohibita Appellatione omisso medio, quod etiam Electori Brandenburgico qua Duci Clivensi est commune: Tenor est *in Corp. Jur. Camer. pag. 228.*

Nota: Novum Privilegium Imperatorum Serenissimo Electori Palatino, qua Duci Juliacensi tributum fuit 3. Januarii 1724. ad Summam Duorum Millium & Quingentorum Aureorum in Capitali, insinuatum & acceptatum in Camera 17. Julii 1724. cujus Tenor *in Supplemento Corp. Jur. Camer. pag. 29.*

HASSIÆ LANDGRAVII. Diversa sunt Privilegia Lineæ Hasso-Cassellanæ, & Darmstadiensis. Ibid. *Num. V.*

Darmstadiensis habet Privilegium ad Summam 1000. Aur. Rhen. unà cum Solennibus Juramenti Calumniæ & Cautionis: Auctor Privilegii fuit Ferdinandus II. Imp. Anno 1631. acceptatum Anno 1633. Typis impressum non reperi. Recensetur à Rodingio *lib. 1. tit. 20. cap. 3. §. 15.* & Auctore Catalogi qui Gailio adjunctus est.

Cassellanæ Lineæ Privilegium est à Ferdinando III. Anno 1650. ad Summam 1000. Aur. Floren. Rhen. acceptatum Anno 1657. *Solennia* in causis appellabilibus sunt: Juramenti Calumniæ præstatio intra 30. dies à die Sententiæ latæ, unà cum Cautione, idque sub pœna desertionis. Quod si uterque litigantium à Judicio dem Hof-Gericht / quod est Marpurgi, in Revisorium consenserint, tunc ulterior provocatio penitus est prohibita. Commune est Judicium hoc Provinciale utrique Lineæ. Hæc etiam clausula utrique Privilegio inserta. Sed non multas causas ibi tractari relatum nobis fuit.

Pri-

Privilegii *Cassellani* tenor legitur apud Lünig. Reichs-*Archiv Part. Special. Continuat. Rubr.* Landgraf zu Hessen. *Num.* 52.

Ibid. *Num.VI.* HOLSATIÆ DUCES. Ex Ducatu *Schleswicensi* nulla ad Judicia Imperii provocatio admittitur, quia & separatas ab Imperio habet rationes, vid. Blum. *tit.* 46. *num.* 63. & quæ ad hunc locum *suprà in Commentat. Sect. I. §. XIV. Membr. I. num.* 18. notavimus.

In Provinciis Holsaticis ad Imperium pertinentibus Judicia sunt communia Regi Daniæ & Duci Holsatiæ Gottorpiensi: (1.) das Hof-Gericht/ (2.) das Land-Gericht. Utrumque gaudet Privilegio de non appellando (1.) in Debitis liquidis confessis, (2.) ad Summam 1000. Aur. Floren. Rhen. (3.) in Causis Injuriarum, (4.) Solennia in causis appellabilibus sunt Juramenti Calumniæ & Cautionis præstatio. Antiquius Privilegium Maximiliani II. & Rudolphi II. vid. apud Lünig. Reichs-*Archiv tit.* Hollstein. *Num.* 37. Matthiæ Imp. 1617. *Num.* 125. sed sufficit recensere recentiora: Nimirum à Ferdinando II. Imp. datum Privilegium vor das Hof-Gericht Anno 1621. acceptatum in Camera Anno 1622. vid. Lünig. *dict. loc. Num.* 126. A Ferdinando III. verò vor das Land-Gericht per confirmationem Ordinationis der Land-Gerichts-Ordnung Anno 1641. acceptatam in Camera Anno 1651. juxta Blum. *tit.* 47. *tabul.* 3. *pag.* 375. *seq.* ubi ex textu Ordinationis modus Cautionis plenius legitur; adde Confirmationem ipsam Cæsaream apud Lünig. Reichs-*Archiv Part. Special. Continuat. Rubr.* Hollstein. *Num.* 132. Ipsa Ordinatio recenter impressa Schleswici Anno 1701. in qua *part.* 4. *tit.* 7. 8. 9. 10. Privilegia Imperialia in integro tenore leguntur: cum Insinuatione in Camera facta *tit.* 11. Transactio inter Regem Daniæ & Holsatiæ Duces ab Imperatore confirmata Anno 1578. cujus mentio injicitur apud Blum. *dict. loc.* & Röding. *lib.* 1. *tit.* 20. *cap.* 3. §. 17. legitur apud Wehner. *cap.* 4. *pag.* 83. *seqq.*

In Ordinatione suprà dicta der Land-Gerichts-Ordnung *part.* 2. *tit.* 3. §. 1. juncta *part.* 4. *tit.* 16. §. 3. modus appellandi præscribitur talis, ut si quis beneficio Appellationis uti velit, teneatur id reservare in principio litis, Supplicatione vel Litis contestatione,

aliàs

aliàs censebitur renunciasse. Quæ Renunciatio etiam facta censetur, si Litigantes viva voce saltem procedant, quod fieri solet in causis brevioribus, Debitis liquidis, & levioris momenti. Ut ergò Appellationis beneficio non priventur gravati in causis appellabilibus, ab initio litis cavere debent, ut liceat in Scriptis causam tractare, reservata in eventum Appellatione. Quod petitum denegari non debet. Quodsi Judex id permittere nolit, summum nascitur Gravamen & Appellatio admittitur haud dubiè. Frustrà enim opponetur Ordinatio, quia Judex contra eam peccat, denegando partibus beneficium ipsa lege concessum, vid. *part. 2. tit. 3. §. 1.* Utile est ad hanc Ordinationem Judicii Holsatici adhibere *Promptuarium* Theodori Reinkingii, olim Cancellarii Holsatici, ordine Denaisiano, h. e. Alphabetico cum Notis compositum editum noviter Lubecæ Anno 1707.

De Judicio in *Oldenburgico Comitatu*, quia est *Regis Daniæ*, qua Holsatiæ Principis, hic locus est dicendi, quod peculiari gaudeat Privilegio relato à Blumio inter Privilegia Comitum, Auctore Ferdinando III. Imp. Anno 1637. Continet Summam Mille Florenorum Rhenensium. Extat apud Lünig. *dict. loc. Num. 128.*

Pinnebergicum Judicium quod etiam est Glückstadii, nullo gaudet Privilegio Appellationis, vid. *suprà Commentat. Sect. I. §. XIV. Membr. I. num. 18.*

MECHLENBURGICI DUCES habent Privilegium de non appellando ad Summam 2000. Floren. Rhenens. sive 1000. Aureorum datum 28. Octobr. 1651. insinuatum & acceptatum 31. Januar. 1654. Solennia in causis appellabilibus requisita sunt Cautionis præstatio intra 30. dies cum denunciatione parti facienda sub pœna desertionis, necnon Juramentum Calumniæ, vid. apud Lünig. Reichs-*Archiv Part. Special. Continuat. Rubr.* Mecklenburg. *Num. XV.* Ibid. *N. VII.*

OSTFRISIÆ PRINCIPI Blumius *tit. 47. tabul. 5. pag. 382.* tribuit Privilegium de non appellando (1.) ad Summam 1000. Floren. Rhen. (2.) in Debitis liquidis, (3.) in causis momentanei Possessorii: sed absque ulla mentione vel Imperatoris vel Anni. Facta Ibid. *N. VIII.*

perquisitione omnium Registrorum in Archivo Camerali nihil de hoc Privilegio repertum fuit. Omnem ergo fidem amisit allegatio Blumii, cum nec ullus alius Auctor fide dignus id alleget, neque in causis ad Cameram deductis infra hanc Summam mentionem talis Privilegii factam audivimus. Extat typis impressus Emdenæ Anno 1612. Liber: *Receß*-und *Accord*-Buch/ das ist Zusammen-Verfassung aller Ordnungen/ *Decreten, Resolutionen, Recessen, Accorden* und Verträgen zwischen denen Grafen zu Ost-Frießland/ und denen dreyen Ständen. Cujus contenta suo *Operi* des Reichs-*Archivs* inseruit Lünigius. Cæterum in Judicio Provinciali Ostfrisiæ modum tractandi res Judiciarias Camerali Processui admodum conformem esse observavimus: adde Rumelin. *ad Aur. Bull. part. 2. dissertat. 2. thes. 4. in Addit. lit. c.*

Ibid. *Num. IX.* COMITES PALATINI PRINCIPES. Non constat de Privilegio speciali, quod Cameræ Jurisdictionem restringat. Nam quod ad *Electoratus terras* respicit, suprà recensuimus inter Electoralia: legitur apud Lünig. Reichs-*Archiv Part. Special. Rubr.* Pfaltzgrafen. *Num. 231.*

Ibid. *Num. X.* POMERANIÆ DUCES. Hic superflua opera recensentur à Blumio *tit. 47. tabul. 3. pag. 378.* & aliis recentioribus, cum extincta sit Familia antiqua, recentiora verò Privilegia pertinent ad Electoralem Domum Brandenburgicam, ubi vide.

Ibid. *Num. XI.* SUECIÆ REX qua Princeps Imperii, Principatum *Bremensem* & Pomeraniam citeriorem accepit per Instrumentum Pacis Westphalicæ. Possidet etiam Ducatum Bipontinum in Palatinatu. Sed ex omnibus istis Ducatibus ad Judicia Imperii nulla datur provocatio, per *Instrum. Pac. Westphal. Artic. 10. §. 12.*

Ibid. *N. XIII.* SCHWARZBURGICI PRINCIPES. Impetrarunt unà cum dignitate principali à Leopoldo & Josepho Augustissimis Anno 1690. & 1710. Privilegium de non appellando ad Summam 1000. Floren. Rhen. necnon in causis momentanei Possessorii & Debitis liquidis; insinuatum & acceptatum Cameræ Anno 1711. Legitur apud Lünig. Reichs-*Archiv Part. Special. Continuat. Rubr.* Schwartzburg. *Num. II. & III.*

WüR-

WüRTENBERGIÆ DUX utitur Jure de non appellando plenissimo in causis Subditorum vi Ordinationis Provincialis der Hof-Gerichts-Ordnung à Carolo V. Imp. confirmatæ Anno 1555. vid. Rumelin. *ad Aur. Bull. part. 2. dissertat. 2. thes. 4. in Addit. lit. d.* adde *dissertat. 1. thes. 5.* & *in Addit. lit. d.* Roding *lib. 1. tit. 20. cap. 3. §. 32. seq. pag. 314. seq.* Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 49. tit. 2. §. 6.* ubi differentia forensium à Subditis distinctè explicatur. Quod addit Blumius *tit. 47. tabul. 3. in fine pag. 378.* aliud observari respectu Civium zu Mömpelgart / contrarium legitur apud Roding. *dict. §. 32.* Et insinuatum fuit novissimè Cameræ Imperiali Privilegium de non appellando wegen Mömpelgart 23. Decembris 1716. Ibid. N. XII.

Reliquos Principes quorum Privilegia Jurisdictionem Cameræ Imperialis non restringunt, hoc loco recensendos non esse putavi, quia ad Jus Camerale tantùm spectat nostra Commentatio: Ita si Principum aliquis fruatur per Privilegium exemtione à Judicio Provinciali Sueviæ, dem Kayserlichen Land-Gericht / & Rotwilensi, per hæc Privilegia non restringitur, sed elevatur potiùs Cameræ Imperialis Jurisdictio, ita ut si prædicta Judicia contra Privilegium exercere Jurisdictionem velint, Mandata Sine Clausula in Camera decernantur; Complures sunt Principes, Prælati, Comites & Civitates Imperiales, qui tali Privilegio Exemtionis fruuntur, quæ Privilegia recensere hujus loci non esse credidi. Satisfaciet ea in re Lectori curioso Mylerus *in Addit.* ad Rumelin. *part. 2. dissertat. 1. ad thes. 2.* Singulare tamen hic commemorandum ex Privilegio Comitum, hodie *Principum Fürstenbergicorum*, concesso à Maximiliano I. Anno 1495. & 1510. confirmato à Ferdinando II. 23. Februarii 1627. & in Camera Imperiali producto, quod Exemtio à Judiciis suprà dictis etiam eousque sit extensa, ut liceat recipere Bannitos ab istis Judiciis, ita ut coram ipsis Processus debeat institui & Justitia Actori administrari.

S. R. I. Abbates & Prælati.

Dicendum jam foret de ABBATIBUS sive PRÆLATIS IMMEDIATIS. Quorum aliquos recensuit Blumius *tit. 47. tab. 4.*

pag. 379. seq. pauciores Roding. *lib. 1. tit. 20. cap. 4. pag. 315.* Sed quia nullum invenitur Privilegium Jurisdictionem Cameralem restringens, sed potiùs contra Judicia Suevica exemtionem continent, ideò per suprà dicta in Catalogo præsenti sunt omissi.

S. R. I. Comites.

De COMITIBUS IMPERII eadem ferè est observatio, sunt enim pauci qui Privilegium de non appellando habent in certo genere Causarum vel Sententiarum, pauciores ad Summam, quæ ordinariam Summam 400. Imperialium Recessus Imperii 1654. excedat.

Add. *infrà Catalog. Privilegior. Class. V. Num. I.* HANOVIÆ COMES habet Privilegium de non appellando (1.) in Causis Executivis paratam Executionem habentibus, (2.) in Causis Ædificiorum, (3.) Possessionis momentaneæ, (4.) à Sententiis Interlocutoriis vim Definitivæ non habentibus. (5.) Summa 500. Floren. est minor quam hodie est ordinaria 600. Floren. sive 400. Imperial. datum Privilegium à Rudolpho II. Cæsare 8. Julii 1606. Nulla ejus mentio apud Auctores Camerales: Neque reperitur Insinuatio facta in Catalogo Privilegiorum insinuatorum, qui est in Lectoria. Productum fuit aliquando in Copia vidimata 1. Septembris 1702. Antiquius Privilegium vid. apud Wehner. *pag. 100. seqq.*

Ibid. *Num. II.* De OLDENBURGICIS COMITIBUS suprà dictum in Classe Principum Holsatiæ.

Ibid. *Num. III.* RANZOVII COMITES à Ferdinando III. habent Privilegium de non appellando datum 6. Novembris 1650. ad Summam 500. Aur. Floren. Rhen. acceptatum 7. Julii 1653.

Ibid. *Num. IV.* REUSSII sive RUTHENII COMITES IN PLAUEN habent Privilegium de non appellando datum 28. Julii & insinuatum 9. Novembris 1655. ad Summam 400. Aur. Floren. Rhen. nec non à Sententiis in Possessorio latis reservato Petitorio, cum Solennibus Juramenti Calumniæ. Imperfecta est recensio Blumii hoc loco *tit. 47. tabul. 5. pag. 382.*

Ibid. *Num. V.* Liber Baro de INGELHEIM à Leopoldo Imp. habet Privilegium de non appellando ad Summam 500. Floren. Aureor. datum Anno 1680. 27. Maji, & insinuatum 29. Aprilis 1720.

Civi-

Civitates Imperiales.

Sequitur nunc in ordine Catalogus Privilegiorum Civitatum Imperialium ordine Alphabetico, omissis tamen iis quæ nihil continent peculiare ad Jus Camerale pertinens. Qui hæc scire desiderat adeat Wehnerum *dicto Tomo VI.* Lünigium Reichs-*Archiv Part. Special. Continuat. IV. Tomis duobus*, qui de Civitatibus Imperialibus agunt. De Privilegiis Exemtionis Fori, Rumelinum *ad Aur. Bull. part. 2. dissertat. 1. thes. 8.*

AQUISGRANUM non habet quidem Privilegium aliquod de non appellando, sed tamen alia Privilegia maximè notabilia, quæ reperiuntur in Joh. Noppii *Chronico Aquisgranensi Lib. III.* vid *infrà Catalog. nostrum Privilegior. lingua patria editum, Classe VI. Num. I.* Add. *infrà Catal. Privileg. Class. VI. Num. I.*

AUGUSTA VINDELICORUM habet Privilegium de non appellando ad Summam 600. Aur. Floren. Rhen. Ferdinand. II. Imp. Anno 1621. Wehner. *cap. 7. pag. 112. seqq.* Plenior recensio reperitur *infrà in Catalogo Class. VI. Num. II.* Ibid. *Num. II.*

BREMA. Summa est 600. Florenor. quæ de Aureis intelligi est verosimile, de Praxi verò certus non sum. Et dubium facit *Dissertatio pro Gradu* Joh. à Capeln Bremensis, *Erfordi edita Anno 1696. de Privilegio Bremensi.* §. *13. 14.* Cæterum Solennia sunt Juramentum & Cautio, vid. Deckher. *Relat. Cam. 21. num. 5. 6. pag. 718.* ubi modus observandorum Solennium explicatur: Wehner. *cap. 7. pag. 119. seqq.* Ibid. *Num. III.*

COLONIA AGRIPPINA: Quod refert Blumius Sententias, die Irrungen zwischen denen Aemtern in der Stadt/ esse non appellabiles, rectè quidem sese habet juxta Privilegium. Sed tamen nihil est peculiare, quoties est res merè politica. *Summa Appellationis* interdictæ aucta est à Ferdinando II. Imp. ad 700. Floren. Aur. Anno 1623. Antiquiori Privilegio Friderici III. Anno 1479. constituta sunt Solennia Juramenti Calumniæ & Cautionis, vid. Wehner. *cap. 7. pag. 122. seqq.* Lünig. Reichs-*Archiv Rubr.* Cölln. *pag. 392.* junct. *pag. 362.* Exhibitum fuit hoc Privilegium in Camera Anno 1713. in causa Winteredorff contra Theising/ Appellationis. Ibid. *Num. IV.*

De variis Judiciis in Civitate Coloniensi Archiepiscopalibus dictum suprà sub Rubrica: *Elector Coloniensis*. Sequitur hic recensio Judiciorum ipsius Civitatis sive des Magistrats Gerichter/ welche da seynd:

1. Des ältern regierenden Herrn Bürgermeisters Gericht.
2. Des jüngern regierenden Herrn Bürgermeisters Gericht.

Und führen diese beyde zwar einen Gerichts-Schreiber/ dividiren sich aber in sich per Protocolla.

3. Das Raths-Gericht/ welches die Stimm-Meister führen/ und muß dieses nicht mit dem gantzen Magistrats- oder Raths-Gericht confundiret werden/ wohin man appelliret/ und bald folget.
4. Die Wein-Schülle.
5. Das Amt-Gericht.
6. Das Gewalt-Gericht.
7. Die Tuch-Hall/ oder Comptur Gorzenich.

Welche alle concurrentem Jurisdictionem in Civilibus, so wohl unter sich/ als mit denen Churfürstlichen Gerichtern haben/ ausser was die Realia der Flügels-Gerichter Jurisdiction betrifft. Und wiewohl die Stadt-Gerichter unter sich in aliquibus Causis eines vor dem andern allein cum exclusione aliorum fundiret/ nemlich:

Die beyde Bürgermeister-Gerichtere/ was von gelieferten Bier und Brod herrühret.

Die Wein-Schülle über die Ubertrettere der Wein-Handlung.

Das Amt-Gericht super Injuriis verbalibus.

Das Gewalt-Gericht super Injuriis realibus.

Die Tuch-Hall/ wegen Zweyspalt anderer im Kauff-Hauß ankommenden Waaren.

Jedoch regardiren solches die Churfürstliche Gerichter nicht/ und concurriren in diesen allen.

8. Seynd die Fiscalische Richtere/ so Officium Fisci Civitatis alleinig observiren/ und weiter keine Jurisdiction in aliis Causis haben.

9. Das

9. Das Pferds-Gericht / so über Pferds-Strittigkeiten allein fundiret / womit jedoch die Churfürstliche ebenmäßig concurriren.

10. Von diesen allen appelliret man ad Magistratum, und hernach vel

11. Ad Revisorium seu Syndicatum, oder Suprema Dicasteria.

12. Seynd die Gaffel- oder Zunfft-Herren / und

13. Die Klag-Herren.

Welche erstere die Zunfft-Strittigkeiten / die andere aber alle geringe Sachen examiniren / und beyzulegen suchen / oder darüber referiren / sie haben aber keine Jurisdictionem invitis Partibus zu judiciren.

Und was Zunfft- oder Policey-Sachen seynd / darüber muß Magistratus immediatè, und kein Unter-Gericht belanget werden.

So viel aber die Execution in der Stadt betrifft / wann solche die Churfürstliche Gerichtere vonnöthen / muß der Gräve Magistratum darum persönlich belangen. *Add. suprà Auctar. XII. circ. med.*

Die Stadt aber hat in Mobilibus, nicht aber in Immobilibus vor sich Execution, und ob sie gleich die Churfürstliche Gerichter ad Immobilia ersuchen solte / so würden sie doch nicht deferiren / weilen der Proceß darüber annoch unerörtert ist.

FRANCOFURTUM AD MOENUM. Per Privilegia Imperialia Maximiliani I. Anno 1512. Caroli V. Anno 1541. Maximiliani II. Anno 1568. Rudolphi II. Anno 1576. quæ vide apud Wehner. *cap. 7. pag. 127. seqq.* itemque *Reformat. Francofurt. part. 1. tit. 44.* non licet appellare (1.) in causis Debiti liquidi, & confessi, hoc est Instrumento Guarentigiato probati, vid. Roding. *lib. 1. tit. 20. cap. 6. §. 12. pag. 320.* (2.) In causis Injuriarum sive verbalium sive realium. Errat enim Rodingius vel ejus Locupletator *dict. loc. §. 11. pag. 319.* quod hic Articulus in nullo contineatur Privilegio, sed tantum in Reformatione sive Statuto. Et videatur corrigi *§. 11.* per *§. 13.* quod in isto Libro post variorum Additiones nihil est insoliti. (3.) In causis Ædificiorum, Irrungen der Baue und Dienstbar- *Add. infrà Catalog. Privilegior. Class. VI. Num. V.*

bar-

barkeit/ bey ihnen Anleit genannt. (4.) Solennia Appellationis: Juramentum, Cautio, & unius Aurei solutio in iisdem Privilegiis respectivè, constituta leguntur: & repetuntur in Reformatione. Cujus Extractum suo Catalogo inseruit Wehnerus *aud. cap. 7. pag. 132. seqq.*

Ibid. *Num.VI.* HAMBURGUM: Per Privilegia Imperialia Caroli V. & Ferdinandi II. Anno 1534. & 1634. varie restricta est Appellatio ad Judicia Imperii. (1.) Summa debet excedere 700. Floren. Aureos. (2.) Non licet appellare in causis Debiti liquidi & Instrumento Guarentigiato probati. (3.) In Causis Injuriarum. (4.) Ædificiorum Civitatis. (5.) Commerciorum, Factoreyen/ Mascopeyen/ Bodmereyen/ Wechseleyen/ Affecurantien, und so auf Rechnung beruhen/ auch sonsten alle andere Kauffmanns-Gewerbe und Handel betreffend. (6.) A Sententiis Interlocutoriis Gravamen irreparabile non inferentibus. Solennia sunt præstatio Juramenti, Cautionis & Aurei Floreni, vid. Wehner. *cap. 7. pag. 142. seqq.* Lünig. Reichs-*Archiv Rubr.* Hamburg. *Num. 79.* adde *infrà Catalog. Privilegior. Class. VI. Num. VI.*

Ibid. *N. VII.* KAMPIDUNUM, KEMPTEN. Interdicta Appellatio in Freveln/ Schmach-Sachen/ fliessenden Wunden/ Blum. *tit. 47. tabul. 6. pag. 385.* Roding. *lib. 1. tit. 20. cap. 6. pag. 321.* Wehner. *cap. 7. pag. 122.*

Ibid. *N. VIII.* LINDAVIENSIS CIVITAS habet Privilegia non solùm Exemtionis Fori à Judiciis Rotwilensi & Provincialibus Sueviæ, aliisque extraneis, verùm etiam Solennia Appellationis, Juramentum Calumniæ & Cautionis præstatio, in Privilegio Maximiliani I. Anno 1512. sunt definita: Extant Privilegia Lindaviensia Imperatorum Sigismundi, Friderici III. & Maximiliani I. in Lünig. Reichs-*Archiv Continuat. IV. Rubr.* Lindau. *Num. XII. XVIII. XXI.* Et memini me vidisse Confirmatorium Leopoldi Cæsaris. De Insinuatione Cameræ Imperiali factæ nulla haberi potuit notitia.

Ibid. *Num. IX.* LUBECA: Privilegio Rudolphi II. Anno 1588. prohibetur Appellatio ad Summam 500. Aur. Floren. Porrò in causis Debiti liquidi & confessi. Solennia in causis Appellabilibus conveniunt cum

cum iis, quæ ſunt Hamburgi, vid. Wehner. *cap. 7. pag. 145. ſeqq.* adde *Diſputat.* Strykianam *de Privilegio Lubecenſi.*

NORIBERGENSIS CIVITAS ampliſſima ampliſſimis fruitur Privilegiis Imperatorum : Ibid. *Num. X.*

Caroli IV. Anno 1350. quod derogat omnibus aliis Decretis contra Privilegia Norica emanatis.

Ejusdem Imperatoris Anno 1355. de non evocando Cives in prima Inſtantia, quod jam antea Bulla Imperatoris Ludovici Anno 1328. erat conſtitutum.

Friderici III. Anno 1440. Exemtionis Fori ab omnibus Judiciis Provincialibus.

Ejusdem Imperatoris Anno 1464. de Juramento Appellationis ab ipſo Appellante præſtando.

Ejusdem Imperatoris Anno 1470. de non appellando in cauſis Injuriarum und Straf-Sachen von dem Fünffer-Gericht.

Maximiliani I. Anno 1508. de non appellando in Cauſis Commerciorum, Ædificiorum, & infra Summam 600. Florenorum.

Ejusdem Imperatoris Glorioſiſſimi Anno 1495. quo Solennia Appellationis conſtituuntur Juramentum Calumniæ & Cautio coram Judice à quo præſtanda ab ipſo Appellante.

Caroli V. Imp. Anno 1521. de non tuendo Cives immorigeros à religione obſequii non liberatos.

Ferdinandi III. Anno 1657. de non appellando infrà *Summam 600. Imperialium*, ita ut nequidem ſub ſpecie Nullitatis, in Geſtalt einer Nullität / provocare liceat.

Confirmata ſunt hæc Privilegia à Leopoldo Cæſare.

Et noviſſimè à Carolo VI. Auguſtiſſimo Anno 1712.

Summa omnium brevior, quantum per ea Appellationes ſunt reſtrictæ hodie, ita ſeſe habet :

Appellatio interdicta ad Summam 600. Imperialium. Neque licet provocare ſub ſpecie Nullitatis.

In cauſis Commerciorum, Ædificiorum, Injuriarum, & Judicii Opificum dem Fünffer-Gericht.

U Solen-

Solennia sunt Cautio & Juramentum Calumniæ, quod per Procuratorem præstare non licet, vide quæ dicta sunt *in Commentatione nostra Sect. II. §. II. num. 11. not.* (*a*)

De Judiciis dictæ Civitatis vid. Wagenseilii Professoris quondam Altorfini *Commentationem de Civitate Noribergensi, Altorfi Anno 1698. editam*; item Joh. Hieronymi Wurffbeins *Tractatum de Differentiis Juris Civilis & Reformationis Noricæ, Norribergæ 1665. impressam*; inprimis verò *Reformationem Noricam*, & Christ. Scheuerl *Dissertationem de Judiciis Reipublicæ Noribergensis, sub Præsidio* Henrici Lynckii *in Academia Altorfina Anno 1690. habitam*, ex qua summa Capita excerpta huc transferre placuit:

Primum inter cætera subordinata Urbis Judicia, est

Judicium Civitatis sive das Stadt-Gericht.

Quod compositum ex Judice, 4. COSS. & 12. Scabinis ex Patricio ordine electis. Tractantur in eo (1.) *Causæ Civiles* sive reales sive personales sint, quarum Summa Centum Florenos excedit, & quæ speciale Forum privilegiatum in Urbe non sortiuntur, cum quo tamen nonnunquam concurrentem Jurisdictionem habet. (2.) Matrimoniales & tunc vocatur das Stadt- und Ehe-Gericht. Et (3.) voluntariæ Jurisdictionis. Ab hoc Judicio ad Appellationis Tribunal Noribergæ constitutum provocatur.

II. Judicium inferius sive das Unter- oder Fron-Botten-Gericht.

Constituitur per Judicem, 2. COSS. Assessores & 6. Scabinos Patricios. Aguntur in eo causæ Centum Florenos non excedentes modicæ sive minoris momenti, & summariè proceditur. Gravatus in hac Instantia ad dictum Appellationis Judicium provocare potest.

III. Judicium Provinciale sive das Land- und Bauren-Gericht.

Quod ex Dicasterio Urbano aus dem Stadt-Gericht Judicem & insuper 2. Præsides, 4. COSS. & 14. Scabinos adjunctos habet. Causæ, quæ hic ventilantur, sunt omnes reales & personales, quæ concernunt Inclyti Senatus & Civitatis Subditos, Emphy-

phyteutas & alios, sive Prædia Rusticorum, quæ Civitati & Civibus subjecti. Vel ut *Statuta Norica tit. 1. lib. 3.* hoc exprimunt: Alle und jede Sachen / so eines Raths und gemeiner Stadt / auch derselben Bürger / Unterthanen / Hindersassen / Erbleut und Verwandten auf dem Land / und derselben Haab und Güther belangen / die sollen auf vorgehend Ersuchen der Eigen-Herren / hier vor dem geordneten Bauren-Gericht vorgenommen und verrechtet werden. Habet hoc Judicium in Actionibus realibus cum Judicio Cæsareo-Provinciali Onoldino concurrentem Jurisdictionem, ita, ut ibi Præventio Fori nascatur ubi Actio primum instituta, appellatur denique à Sententiis hic latis vel ad Judicium Senatus vel præsuppositis præsupponendis ad Suprema Imperii Judicia.

IV. Judicium Ædificiorum, das Bau-Gericht.

Quod compositum ex 3. COSS. 6. Scabinis &c. adhibitis in consilium & ad inspectionem Ædificiorum peragendam juratis Civitatis Opificibus. Objectum sunt quævis lites, vel circa Ædificiorum constructionem vel eorum reparationem, nascentes, quæ summariè deciduntur, Appellatione saltem ad Dicasterium Civitatis, non verò ad Suprema Imperii Judicia permissa, idque tam propter naturam rei ædilis, quàm propter specialia Civitati ab Imperatoribus Gloriosissimis Maximiliano I. & Carolo V. concessa Privilegia.

V. Judicium Quinque Virale, sive das Fünffer-Straf- und Rug-Gericht.

Coërcentur in hoc Judicio, quæcunque Legum ad Politiam spectantium inprimis Vestiariarum transgressiones, aliaque tum verbales tum reales Injuriæ, & omnis Appellatio ab eo prohibita, vi Privilegii Ferdinandi III. de Anno 1470.

VI. Judicium Opificum.

Lites & rixas inter Opifices ortas summariè dirimit, Appellatio ad Senatum saltem nonnunquam permittitur.

VII. Judicium Forestale & Mellicidarum sive *Zeidlariorum*, Forst- und Zeidel-Gericht.

Quorum prius controversias ratione Oppignorationum, Juris Lignandi Sylvarum cæduarum ac devastatarum &c. alterum verò

Mellicidarum ſive illorum querelas, qui nunc Prædia, quibus olim Apes ſovendi & mel legendi libertas conceſſa erat, poſſident, decidit.

VIII. Judicium Mercantile ſive das *Banco*-Gericht.

Quod de Cauſis & Controverſiis Mercatorum cognoſcit, & Provocationes ad Suprema Imperii Judicia propter Privilegia Imperatorum non admittit.

IX. Judicium Criminale, das Inzicht-Gericht von Einziehen der *Delinquenten ita dictum.*

Rerum Criminalium cognitionem, & Delictorum coërcitionem habet.

X. Judicium Tutelare, das Vormund-Amt.

In quo Cauſæ Teſtamentariæ Pupillorum, Tutorum & Curatorum &c. tractantur, & Appellatio ad Judicium Civitatis conceditur.

XI. Judicium Appellationis.

Huic omnia, quæ hucuſque recenſuimus, ſubordinata ſunt. Conſtituitur ex 6. Scabinis, & COSS. adſunt quoque nonnulli Conſiliarii, qui ad Sententias à quibus nihil contulerunt. Omnes cauſæ in illud iterum per modum Appellationis à Sententiis in aliis Judiciis latis deduci poſſunt, exceptis nonnullis, à quibus planè provocare licitum non eſt.

Finio Tabellam Privilegiorum. In quo ſi quæ omiſſa ſunt ad Jus Camerale non facientia, ratio in Præliminaribus & alibi fuit indicata. Numeroſior eſt Tabella Blumiana, Rodingii, aliorumque in Nominibus, ſed utilitate præſens ſeſe, ut confido, commendabit. Nomina Imperii Statuum & Privilegia alia recenſere non eſt inſtituti noſtri.

Præcedenti Tabellæ Privilegiorum addenda eſſe putavi, *Notabilia quædam de Judiciis Cæſareis* in Imperio, Cameræ Imperiali ſubordinatis, nec non de *Commiſſariis Cæſareis*, tandemque de *Officialibus* Archiepiſcoporum & Epiſcoporum Germaniæ.

I. De *Judiciis Cæſareis in genere*, & in ſpecie de *Rothwilenſi Judicio.*

Ibid. *Num. XI.* Quæ fuerit antiquioribus Sæculis Judiciorum Germaniæ ratio, tradidit enucleatè Herman. Conring. *de Republ. German. Exercitat. 6.*

citat. 6. quæ tota de Judiciis agit, ex qua cognoscitur, administrata fuisse ab Imperatoribus Judicia per Magistratus constitutos, varii nominis Graviones & Missos sive Delegatos, conf. Burgermeister. Grafen- und Ritter-Saal *part. 2. sect. 48. §. 1.* Reservatum tamen fuisse Cæsareæ Majestati Jus ultimæ Provocationis, necnon casus nonnullos, à Jurisdictione Gravionum & Missorum exceptos, extra dubium positum esse, existimo. Qui modus administrandæ Justitiæ continuatus fuit eousque, donec Juris dicendi potestas reddita fuerit patrimonialis Civium Imperii immediatorum, remanentibus nihilominùs multis Judiciorum antiquorum vestigiis; Quemadmodum verò diversa fuit olim Subjectionis Formula inter Populos & Provincias Germaniæ, quarum aliæ Jure proprio & Magistratu utebantur, & idcircò mediatæ vocantur, aliæ immediatè Fisco Regio fuerunt adscriptæ, & à Rege & Jura & Magistratus accipiebant, vid. Coccej. *in Jurisprud. Publ. cap. 3. & cap. 9.* Ita & diversa fuit Judiciorum ratio. In illis nulla Judicia Regia, vel Cæsarea, Kayserliche Hof- und Land-Gerichte/ in his plura constituta fuêre, vid. Coccej. *cap. 32. §. 40. usque 45.* Hinc origo repetenda Judiciorum *Aquisgranensis*, *Rothwilensis* & *Provincialium* in Franconia, Suevia, atque Rhenensi Provincia. Quarum aliqua adhuc durant, licet authoritate multum deminuta, aliqua nonnisi nomen retinuere, reipsa Statuum Imperii propria & patrimonialia facta; aliqua penitus sunt extincta. Recensebimus de singulis ea quæ sunt præcipue notanda.

Primò de *Rothwilensi Judicio Aulico.*

Originem hujus Judicii ad Missos Regios refert Conring. *dict. Exercitat. de Judiciis §. 92.* qui tamen de veritate Institutionis primæ à Conrado III. Imp. Anno 1146. facta Judicium aliis relinquere voluit. Equidem dubitationis causam nullam adfert Conringius. Sit itaque fides historica antiquitati, donec probetur contrarium, vid. Maurit. *Disputat. de Judic. Rothwil. cap. 2. §. 4.* ubi ex Præfatione Wehneri *ad Ordinat. Rothwil.* Historiam refert, add. Struv. *Syntagm. Histor. German. Dissertat. 13. §. 12.* Et repræsentationem Rothwilensis Judicii Anno 1653. in Comitiis exhibitam apud Limnæum *Jur. Publ. tom. 2. Addit. ad lib. 9. cap. 3.* Coccej. *Jurisprud. Publ.*

Publ. cap. 32. §. 40. Schwederi *Jur. Publ. part. special. sect. 1. cap. 14.* ubi plures allegantur. Itaque Judicii Aulici Sedem stabilem Rothwilæ statuit Conradus III. Anno 1146. Ipsum Judicium verò adhuc antiquius esse censetur, vid. Coccej. *dict. §. 40.* Struv. *dict. §. 12.*

Ordinatio Judicii antiquissima legitur apud Goldast. Reichs-Satzungen *part. 1. pag. 6.* Maximiliani I. *ibid. pag. 206.* Privilegium ejusdem Imperatoris apud Limnæum *dict. lib. 9. cap. 3.* & *in Tom. VI.* Gylman. *cap. 8. pag. 187. seqq.* Lünig. Reichs-*Archiv Continuat. IV. Tom. 2, Rubr.* Rothweil. im Anhang/ ubi etiam recentiora inveniuntur Privilegia Judicii hujus authoritatem firmantia. *Ordinatio novissima* Maximiliani II. est apud Goldast. Reichs-Satzungen *part. 2. pag. 296.* & Lünig. Reichs-*Archiv Part. General. Continuat. sub Maximiliano II. pag. 229.*

Est Jurisdictio solius Cæsaris, Mauritius *dict. cap. 2. §. 5.* *Judicis Officium* antiquitus gessere *Comites de* Sultz/ idem *§. 6.* hodie Successor in Comitatu *Princeps Schwarzenbergicus*, vid. Imhof. *Notit. Procer. Imper. lib. 7. cap. 14. §. 5.*

Licet verò sit Judicium Imperiale Aulicum, & concurrentem habeat Jurisdictionem in prima Instantia, non solum cum omnibus Judiciis Statuum Imperii circuli seu districtus Rothwilensis, Maurit. *dict. cap. 2. §. 8.* sed etiam cum reliquis Judiciis Provincialibus, juxta *Ordinat. Judic. Rothwil. antiquissimam Conradi III. part. 8.* Coccej. *Jurisprud. Publ. dict. cap. 32. §. 45.* id quod, an hodie observetur, compertum non habeo. Non est tamen Judicium Imperii universale, sed in certo tantum Districtu sive Circulo Aulam Imperatoriam repræsentat, quem districtum recenset *Ordinat. Judic. Rothwil. novissima part. 2. tit. 1.* & ex ea Mauritius *dict. cap. 2. §. 6.* Sprenger. *in Fontibus Jur. Publ. cap. 6.* Convenire videtur districtus iste alicubi cum districtu des Kayserlichen Land-Gerichts in Schwaben/ de quo Articulo sequenti agemus, ita ut nisi Præventio locum habeat, collisio Jurisdictionis facile exoriri possit.

Amplitudo Judicii hujus Aulici, & auctoritas sequentibus temporibus per Privilegia Exemtionis permulta, quorum Catalogum vide apud Maurit. *dict. cap. 2. §. 9. & 10.* Limnæ. *lib. 9. cap. 3. in Addit.*

Adnot. Schweder. *Jur. Publ. dict. cap. 14. §. 4.* cumprimis verò, per institutum à Maximiliano I. Camerale Judicium admodum fuit deminuta. Dicitur in Privilegio Maximiliani I. das nechste und würdigste Hof-Gericht / nach dem Hof-Gericht das ein Römischer Kayser oder König in seinem Kayserlichen oder Königlichen Hof hält / als wann es noch am Kayserlichen Hof gehalten würde. Quæ Appellatio adhuc ei tribui potest, si Camera Imperialis pro eo habetur Judicio, quod in locum Aulici Judicii illius temporis successit, vid. Deckher. *in Vindic. tit. 4. num. 1. 2.* & *Concord. Supremor. Tribunal. cap. 1.* Nimirum crescente indies Litium & Appellationum multitudine, Litigantiumque ad Aulam Cæsaream accursu, summa cura fuit Imperatoribus, Friderico, & Maximiliano, de Judicio Supremo Imperii constituendo, cum universalis Jurisdictionis & Executionis authoritate, quod opus à Friderico Imperatore cœptum à Maximiliano I. felicissime perfectum fuit & stabilitum; ita ut ad hoc Judicium, quod Camerale appellatum fuit, non solum à cæteris Statuum Imperii, sed & à Cæsareis Rothwilensi Aulico, & Provincialibus, Appellationes essent permissæ, Maurit. *cap. 4. §. 5.* Ipsum verò Judicium Rothwilense Appellationis Causas non tractat, quod monui *in Commentatione Animadvers. ad Observat. Magenhorst. XXV.* neque enim ulla Appellationis in Ordinationibus mentio. Adeò ut erret Mauritius *dict. cap. 4. §. 3.* & *cap. 2. §. 8.* cum aliis pluribus.

II. De *Judiciis Cæsareis Provincialibus*, in specie de *Judicio*, quod adhuc inprimis floret, dem Kayserlichen Land-Gericht in Schwaben.

Judiciorum Imperii cognitio cum sit Jurisprudentiæ Publicæ pars eximia, digna foret materia expositione ampliore. Sed nobis sufficiet hic, summa Capita recensere, addita remissione ad scripta, ex quibus plenior possit haberi cognitio. Ibid. N. XII.

Origo Judiciorum Provincialium est antiquissima, & ab eodem fonte universalis Jurisdictionis Regiæ, & Administrationis Judiciorum derivanda, vid. Burgermeister. Grafen- und Ritter-Saal *part. 2. sect. 48. §. 2. usque ad finem*, ubi agit de Officio & Autho-

Authoritate eines Land-Richters/ quos Comites Palatii, adjunctos Ducibus, Marchionibus, & Gravionibus, dicit fuisse. Idem *sect.* 49. ex Heideri *Actis Lindav.* varia nomina Judiciorum Provincialium in Suevia, aliaque in Franconia, & cæteris Provinciis, *sect.* 54. 55. 56. 57. recenset, quorum pauca adhuc supersunt, multa desierunt, & facta sunt Statuum Imperii Patrimonialia, ita ut potestas se non extendat extra territorium, quo numero ibidem *sect.* 49. recensentur das Kayserliche Land-Gericht zu Kempten und zu Fürstenberg. Superant in Suevia duo saltem Judicia Cæsarea Provincialia, quorum authoritas adhuc durat, salva tamen ad Cameram Imperialem Appellatione, & salvis Privilegiis Exemtionum, quibus plerique Status Imperii Circuli Suevici sibi prospexerunt.

Unum est itaque, & id præcipuum **das Kayserliche Land-Gericht in Ober- und Nieder-Schwaben**/ alterum, **das Land-Gericht auf der Leutkircher Heyde in der Pürsch**/ vid. Coccej. *Jurisprud. Publ. cap.* 32. §. 41. De hoc specialiorem notitiam adhuc nancisci non potui, neque in Scriptis aliquid reperire, de illo, Suevico, plura sunt notanda.

1. Origo von denen alten Kayserlichen Land-Voigten/ quos nonnisi Judices fuisse, sive Ministros ex Monumentis Historicis satis demonstratur.

2. Historia Judicii antiquior, & quo titulo ad Austriacam Familiam fuerit delata Administratio dieses Kayserlichen Land-Gerichts/ quod nihilominùs est & dicitur Judicium Cæsareum non Austriacum, in ea re differunt valdè Narrationes Historicæ Authoris Scripti, ut videtur, nomine Regiminis Austriaci zu Insprug editi, cui titulus: **Kurtze doch gründliche** *Information*, aus was wichtigen und standhafften Ursachen das Kayserliche Land-Gericht in Schwaben nicht aboliret/ noch dem Hochlöblichen Ertz-Hauß Oesterreich wider seine alte erlangte/ und durch beständige Ubung hergebrachte treffliche Freyheiten/ der Rechtlichen Außträge halber/ etwas Neues oder Beschwehrliches zugemuthet werden kan und solle: Insprug im Jahr 1658. jetzo neu aufgelegt bey Joh. Christ. Wagner 1712. cum Adjunctis variis:

riis: & Authoris Scripti oppositi nomine Statuum Suevici Circuli editi sub titulo: **Kurtze doch wohl-begründete Gegen-*Information***, samt dazu gehörigen Beylagen à Num. 1. biß 11. inclusivè, auf diejenige im Jahr 1658. zu Insprug im Druck verfertigte so genannte **Kurtze doch gründliche *Information*, das Land-Gericht in Schwaben betreffend**: Gedruckt 1666. aufgelegt 1712. cui rursus repositum fuit aliud, sub titulo: **Gründlich entgegen gestellte Erinnerung**/ über die ohnlängst unter dem Nahmen des Löblich-Schwäbischen Creyses interessirter Stände im Druck verfertigte/ und so titulirte **Kurtze doch wohl-begründete Gegen-*Information*, das Land-Gericht in Schwaben betreffend**: Gedruckt 1667. aufgelegt 1712. Argumenta hinc inde sumta recensuit brevissimè Burgermeister. **im Grafen- und Ritter-Saal** *part. 2. sect. 49.* add. Sprenger. *Institut. Jur. Publ. lib. 1. cap. 13. §. final.*

3. In Ordinatione Judicii Provincialis nova, edita Anno 1618. zu Inspruck/ cui titulus: **Des Freyen Kayserlichen Land-Gerichts in Ober- und Nieder-Schwaben Ordnung;** *Diligite Justitiam, qui judicatis terram: Sap. 1.* describitur *part. 1.* Circulus Jurisdictionis, his verbis: Erstlich richtet das Land-Gericht über die Donau/ biß an das Land Würtenberg/ und biß an den Lech/ den Lech hernach hinauf gen Reitti/ an die Brüggen/ darnach hinüber auf Tannheim/ an die Grauen Pündt/ zu Anfang des Schweitzer-Landes/ folgends gen Costantz/ auch herüber auf Stodach/ und von dannen so weit sich der Bezirck des Schwaben-Landes erstreckt. Et de concurrente Jurisdictione his verbis: Und hat der Land-Richter einen mitlauffenden Gerichts-Zwang und Jurisdiction, auch in Krafft derselben/ den eingesessenen Ständen/ wie bey andern Kayserlichen Land-Gerichten herkommen/ und gebräuchlich/ zu gebieten und zu verbieten.

4. Certissimum est, quod sicuti Judicium Rothwilense, ita hoc, & alia Judicia Provincialia causas tractent tantum in prima Instantia, non verò Appellationis, neque ulla in Ordinationibus Appellationum fit mentio. Appellationes verò vel ad Aulicum

Imperiale Judicium, vel ad Cameram Imperii, deferri, vid. *Capitulat. Caroli VI. Augustiss. Artic. 18.* cui consonæ sunt *Capitulationes præcedentes Leopoldina & Josephina.*

5. Ubi hoc Judicium Provinciale exerceatur, & qui sint die Urtheil-Sprecher / placet verbis *Ordinationis* exprimere, *part. 1. tit. 5.* Die Land-Gerichte sollen / wie vor Alters herkommen / und es auch dieser Zeit im Gebrauch / in den folgenden drey Reichs-Städten **Ravensburg / Wangen /** und **Yßni /** und dann in dem Flecken **Altdorff / genannt Weingarten /** gehalten werden / und sollen Bürgermeister und Rath einer jeden der drey Reichs-Städten / insonderheit auch Amtmann und Rath des Fleckens Altdorff / wie bißhero beschehen / so viel Urthel-Sprecher verordnen / damit jedes Land-Gericht mit zwölff Urthel-Sprechern möge ersetzt werden. Solche Urthel-Sprecher sollen Bürgermeister und Rath in der Stadt / von welchen sie verordnet / und dann dem Amtmann und Rath offtbemeldten Fleckens Altdorff / von Land-Gerichts wegen folgenden Eyd schwören 2c. Judex verò Provincialis, der Land-Richter / quo officio jamdudum fungitur Nobilis *ab Eschenbruch*, Votum non reddit, vid. *part. 1. tit. 4.* nisi fortè existente Votorum Paritate ab ipso, ut uni alterive parti accedat concludendo, officium requirat.

6. Suprà dictum, plerosque Circuli Suevici Status Privilegiis Exemtionis gaudere à Jurisdictione Provinciali istius Judicii. Quæ Privilegia Judicio Provinciali, in allen vier Mahlstätten / sunt ritè insinuanda, & existente unoquoque casu, avocatio causæ facienda atque remissio petenda, aliàs Judex Provincialis in causa progreditur. Verba *Ordinationis* ita sonant *part. 2. tit. 4.* Daß nun hinfüro obberührte Stände / Adel / Städte / und Commun, welche Privilegia haben / solche ihre Privilegien, mit jüngster Confirmation, in Originali oder glaubwürdigen Transumpt, samt letzter Confirmation eines Römischen Kaysers / oder Königs / entweder durch bewährte immatriculirte Kayserliche Notarios, und 2. Gezeugen / oder aber die geschworne Land-Gerichts-Procuratores vor sitzendem Land-Gericht / allein einmal an allen vier Mahlstätten Land-Gerichts /

(neben

(neben einer schrifftlichen Abforderung/ so auf selbiges Land-Gericht/ sie oder jemand desselben Unterthanen citiret werden) vor Land-Gericht öffentlich und solenniter vorlegen/ bey welcher beschehenen Insinuation es ein Land-Richter mit diesem Geding/ daß die diesem Löblichen Land-Gericht an seinen befreyeten Ehehaffts-Fällen/ *Privilegien*, und Freyheiten/ altem Herkommen und Gebrauch/ wie auch zuvorderst der Römischen Kayserlichen Majestät/ dem Hochlöblichsten Hauß Oesterreich/ und sonst männiglichen/ an seiner Obrigkeit/ Recht/ und Gerechtigkeiten unvergriffen und unschädlich verbleiben lassen solle; Solche Freyheiten und jüngste Confirmationes an denen vier Mahlstätten Land-Gerichts durch die Gericht-Schreiber in ein eigen Buch/ so sie darüber halten/ auf der Partheyen Kosten ordentlich eingeschrieben/ und mit dem Land-Richter alles Fleisses gegen den Originalien collationiret werden sollen. Darnach zu jedem Land-Gericht/ als offt Sie oder die Ihren citiret werden mögen/ sie allein ihre schrifftliche Abforderung/ darin sie sich auf ihr/ hievor bey dem Land-Gericht vorbrachte und protocollirte Freyheiten/ und Confirmationen ziehen/ und zu weisen begehren/ durch erlaubte Vorsprechen/ oder Anwalds Vorbringen/ auf welche schrifftliche Abforderung/ die Remission (außerhalb der Land-Gerichts-Ehehafftinnen) mit dem Anhang und Erkänntnüß/ wie vor gemeldet/ beschehen soll/ und wann sich darüber Kläger vor dem Land-Gericht beschwehret/ daß ihme zu bestimmter Zeit das Gelait nicht zukommen/ oder aber Recht versagt/ verzogen/ und der Remission gemäß/ als unverdingt nicht gehalten/ sich auch solches erfünde/ so soll die Sache nicht ferner remittiret/ sondern vor Land-Gericht behalten werden.

7. Casus exceptos, cui nullum Privilegium derogare queat, esse volunt die Ehehafften/ vocabulum non similis sensu eo, quo significat legitima impedimenta, sed quo necessitate comparendi in Judicio & ad Actionem respondendi, vid. Otto *in Iliade infra alleganda* im ersten Entwurff. Enarrantur die Ehehafftinnen/

five casus excepti à remissione vel Privilegio Exemtionis, in *Ordinat. novissima Judicii Provincialis part. 2. tit. 5.* & conveniunt ferè cum iis, qui leguntur excepti in Ordinatione Judicii Rothwilensis, quos recenset etiam Mauritius *Dissertat. de Judic. Rothwil. cap. 3. §. 3. 4. 5.* juncto *cap. 2. §. 11.*

Sed graves exortæ sunt querelæ Statuum, contra novissimam Judicii Ordinationem, non tantùm quod Appellatio ad Judicia Imperii Superiora in ea non permittatur, sed solùm ad Dicasterium Austriacum Oenipontanum, vid. *Ordinat. part. 1. tit. 8. pag. 21.* verba sunt: Die Procuratoren sollen auch von denen am Land-Gericht außfallenden Urtheilen keine Appellation dann an uns/ und unsere Nachkommen/ und Ertz-Hertzogen zu Oesterreich ungemittelte Cammer-Gericht Ober-Oesterreichischer Landen nach Insprug/ zu Erhaltung unsers Hausses Oesterreich trefflichen Freyheiten/ zu interponiren/ vorzunehmen/ zu verschaffen/ oder zu verursachen/ gäntzlich und bey ernstlicher Ungnad und Straf abgeschafft und verbotten seyn. Et *part. 3. tit. 12.* ubi prohibetur expresse Appellatio ad Cameram Imperialem. Verum etiam quod in nova Ordinatione casus excepti die Ehehafften/ longe plures numero sint, quam olim fuerunt expressi, adeoque extendatur ultra antiquam observantiam Judicii Provincialis potestas, in præjudicium Statuum. Hinc ad Gravamina Statuum in Capitulationibus Cæsareis promisere Imperatores Electi, quod abusus isti debeant tolli, vid. *Capitulat. Impp. Matthiæ artic. 16. Ferdinandi II. artic. 14. Ferdinandi III. artic. 17.* ubi quidem expresse tantum fit mentio Judicii Rothwilensis. Sed tamen virtualiter etiam comprehenduntur Judicia Provincialia reliqua. In sequentibus Capitulationibus expresse etiam nominantur Judicia Provincialia, addita cautela de abusibus derer Ehehafften/ contra antiquam Ordinationem tollendis, & Appellationibus ad Judicia Superiora Imperii non impediendis, sine distinctione, vid. *Capitulat. Leopoldi artic. 18.* Reponitur quidem, quod Imperator qua talis non voluerit per Capitulationem præjudicium facere Privilegiis Austriacæ Domus, cumprimis florente adhuc Linea Austriaca Oenipontana, quæ cum Archiduce

Sigis-

Sigismundo Anno 1665. demum fuit extincta, vid. Schweder. *Jur. Publ. Part. Special. sect. 1. cap. 14. §. 22.* Otto *in Iliade* zweyten Entwurff *pag. 8. 9.* Veruntamen confusis in Leopoldo Cæsare Augustissimæ Familiæ Austriacæ Juribus, nec non in Persona Josephi Imperatoris, cujus Pactum *Capitulationis artic. 17.* à Leopoldino non differt, tandemque in Carolo VI. Augustissimo, qui eadem Pactione *artic. 18.* acquievit, non est quod dubitemus, Imperatorem Archiducem Austriæ Jura Domus Austriacæ ea in parte remisisse Imperio, vid. Textor. *dissertat. 1. de Judic. Cæsar. Imper. thes. ult.* Cumprimis cum Status Circuli Suevici etiam post Capitulationem Leopoldinam repetierunt Anno 1666. in Comitiis Gravamina sua. Neque Resolutioni Cæsareæ 18. Novembr. 1670. datæ acquieverunt, ulteriorem medelam exspectantes, speciatim quoad casuum exceptorum, der Ehehafften multiplicationem, & impeditam Appellationem, quam Imperator *in Resolutione ad Gravam. 26.* permiserat quidem, sed limitatè, ad *Summam 1000. Florenorum Capitalis*, atque ad Personas appellantes immediatas, prout ex tenore *Resolutionis Cæsareæ ad Gravam. 26.* & Statuum reiterata petitione adjecta cognoscitur. Titulus Scripti in Comitiis exhibiti à Statibus Circuli Suevici sic sonat: Monita der Fürsten und Stände des Schwäbischen Creyßes/ über die neue Land-Gerichts-Ordnung de Anno 1618. deßgleichen deren Gravamina wider die Land-Voigtey/ und das Kayserliche Land-Gericht in Schwaben/ wie solche an Ihro Kayserliche Majestät/ wie auch den Reichs-Convent zu Regenspurg den $\frac{10}{20}$. Septembr. 1666. respectivè allerunterthänigst und gezie-mend gebracht/ bey der darüber zu Altdorff genannt Weingarten Anno 1667. gehaltenen Conferentz zwischen denen Ertz-Hertzoglichen Oesterreichischen Commissarien, und denen Deputirten des Löblichen Creyßes durchgegangen/ von beyden Theilen aber mehrentheils ad referendum genommen. So dann was über beydes von Ihro Kayserlichen Majestät den 18. Novembr. 1670. allergnädigst resolvirt/ von Fürsten und Ständen des Schwäbischen Creyßes aber den $\frac{11}{21}$. Septembr. 1671. darüber fernerweit allerunterthänigst remonstrirt und nachgesucht worden.

Sequitur Extractus Resolutionis Cæsareæ 18. Novembris 1670. ad Gravamen 26. cum ulteriore Remonstratione Statuum ad latus posita.

Kayserliche *Resolution.*

ANreichend die Appellation von dem Land-Gericht / hätten Wir zwar gute Befugnüß es derenthalben bey dem wissentlichen Stylo, und deme / wie es bißhero observiret worden / verbleiben zu lassen; Jedoch und damit Sie die Stände unsere gegen Ihnen tragende gnädigste Affection verspüren können / wollen Wir (doch ausser der Ehehaffts-Fällen) hiermit gnädigst bewilliget haben / daß wann einiger beklagter Immediat-Reichs-Stand in Casibus, allwo die Appellation von Rechts wegen zugelassen / in gebührender Form appelliret hätte / und die Summe über 1000. Floren Haupt Sache / oder die Sache darum gestritten wird / so viel in Pretio außtragen würde / auf solchen Fall dem appellirenden beklagten Reichs-Stand seine Appellation entweder an das Cammer-Gericht / oder Reichs-Hof-Rath / oder an die Regierung zu Insprug zu verführen unbenommen seyn solle; welche Meynung es auch haben solle / wann beyde streitende und litigirende Partheyen / nemlich der Kläger und Beklagte / Immediate Reichs-Stände seyn würden: daß nemlich auf solchen Fall nicht nur dem Beklagten / sondern auch dem Kläger / seine Appellation bey einem aus nechst bedeuteten Dicasteriis zu introduciren bevorgestellt seyn solle; dafern aber der

Fernere *Remonstration.*

WEgen des 26ten Gravaminis, den punctum Appellationis betreffend / befindet man / daß durch die ertheilte Kayserliche Resolution der diß Orts führenden Beschwehrnüß noch nicht völlig abgeholffen / gleichwohl will man unterdessen so viel acceptiret haben / daß wann ein beklagter Immediat-Reichs-Stand (worunter auch billich deroselben Bürger und Unterthanen zu verstehen) appelliret / und die Summe nicht 1000. fl. sondern nach Inhalt des Jüngsten Reichs-Abschieds §. Viertens / soll die Summa appellabilis &c. 112. nur 400. Rthlr. oder die Sache darum gestritten wird / so viel in Pretio außtragen wird / auf solchen Fall dem appellirenden Reichs-Stand seine Appellation entweder an das Cammer-Gericht zu Speyer / oder Reichs-Hof-Rath zu vollführen unbenommen seyn. Und solche Meynung es auch haben soll / wann die beyde litigirende Partheyen / nemlich der Kläger und Beklagte / Immediate Reichs-Stände / oder deren Bürger und Unterthanen seyn würden / daß nemlich auf solchen Fall / nicht nur dem Beklagten / sondern auch dem Kläger / seine Appellation bey einem aus nechst bedeuteten zweyen Dicasteriis, zu introduciren bevorstehen solle. Ingleichen kan es auch dabey verbleiben / daß dafern der Beklagte notoriè ein Oester-

der Beklagte ein Oesterreichischer Unterthan / oder Mediat-Reichs-Stand wäre/ es sey gleich der Kläger ein Immediat-Reichs-Stand oder nicht / so soll in dergleichen begebenden Fällen niemalen anderwärts hin als an gedachte unsere Ober-Oesterreichische Regierung appelliret werden können; also daß auch unter dem Vorwand der Continentiæ Causæ die Appellation an dem Cammer-Gericht/oder Reichs-Hof-Rath zu introduciren/ nicht solle zugelassen seyn/ wie es dann auch mit der Appellation an die Regierung zu Insprug auch dergestalt zu halten / wann schon der Beklagte ein Immediat-Reichs-Stand wäre/ die Sache aber ein Guth/ so in dem Oesterreichischen Territorio gelegen / berühren thäte/oder auch/wann schon das Guth nicht im Oesterreichischen Territorio situiret / doch aber das Urtheil nicht in Petitorio, sondern in Possessorio ergangen wäre.

Oesterreichischer Unterthan wäre/ es sey gleich der Kläger ein Immediat-Reichs-Stand oder nicht/ in dergleichen begebenden Fällen niemals anders wohin als an die Ober-Oesterreichische Regierung zu Insprug appelliret werde/ und daß es dergleichen Meynung auch haben möge / wann schon der Beklagte ein Immediat-Reichs-Stand wäre/ die Sache aber ein Guth/ so in allerseits bekandtlichen Oesterreichischen Territorio gelegen/ berühren thäte. Was aber die übrige in der Kayserlichen Resolution begriffene Anhänge / und weitere Außnahme/ als ratione derer Ehehaffts-Fälle/ der freystellenden Appellation an die Regierung zu Insprug/ deßgleichen ratione distinctionis inter Petitorium & Possessorium, wann ein Guth nicht auf dem Oesterreichischen Gebiete / sondern auf dem Reichs-Boden situiret/ und was dergleichen hierunter mehr/ sive implicitè sive expressè verstanden werden kan/ betrifft/ repetiret man dagegen die bißher vorgebrachte vielfältige Deductiones, und sonderlich was bey der Altdorffer Conferentz mit mehreren/ so schrifftlich als mündlich vorgekommen/ und will verhoffen/ daß Jhro Kayserliche Majestät auch hierunter denen öffters geschehenen Petitionibus allergnädigst zu deferiren sich nicht entgegen seyn/ und zumal auch diesen Passum einrücken lassen werden/ welcher bey dem 145ten disseitigen Monito eingekommen/ nemlich/ daß auf den Fall die Summe nicht appellabel wäre/ das Land-Gericht die vollkommene Acta, nach gebührender Inrotulation in Gegenwart beyder Partheyen/ an eine gewisse unpartheyische Universität/ oder anderes Collegium Juridicum zu schicken/ oder deren Rechtliches Gutachten darüber zu erfordern/ auch die Partheyen endlich dabey zu verbleiben schuldig seyn sollen.

So soll auch der Land-Richter sich fürohin nicht unterfangen / über die an dem Land-Gericht pendirende

So wird auch die Kayserliche Resolution darin angenommen/ daß der Land-Richter sich fürohin nicht unterfan-

rende Rechts-Strittigkeiten einige Consilia zu stellen. | fangen solle/ über die bey dem Land-Gericht anhängige Rechts-Strittigkeiten einige Consilia zu stellen 2c.

Gleichwie nun allerhöchst-gedachte Ihro Kayserliche Majestät/ daß Dieselbe in unterschiedenen hieroben angezogenen Stellen/ der Stände allerunterthänigsten Anbringen und Ansuchen allergnädigst deferiren wollen/ allergehorsamster Danck erstattet wird; Also thut man ferner allerunterthänigst bitten/ es wollen Dieselbe auch die übrige noch unabgethane Puncten, betreffend in specie so wohl der Stände Privilegien und Appellations-Freyheit/ als auch an Seiten des Land-Gerichts allzuweit extendirende Ehehafftinnen/ wie nicht weniger die von der Land-Voigtey anmaßende Territorial-Jurisdiction über die Stände/ dero Bürger/ Unterthanen/ und Güther/ so dann all anderes/ was hieroben von Puncten zu Puncten specificiret/ nach Inhalt deren hin und wieder befindlichen Deductionen, da zumal nichts anders hauptsächliches/ als was die primæva Constitutio, und die nach der Erb-Truchseßischen Inhabung von dem Heiligen Römischen Reich gethane Pfandschafftliche Uberlassung solcher Land-Voigtey und Land-Gerichts an das Hochlöbliche Ertz-Hauß Oesterreich ad Literam außweist und in sich begreifft/ zu vollkommener der Stände Satisfaction, und einsmaliger völliger Abhelffung aller von so langer Zeit hero mit höchster Verdrießlichkeit geklagter Gravaminum dergestalt allergnädigst sich zu resolviren/ damit die Stände darob sich zu erfreuen/ und Ihro Kayserliche Majestät mit fernerem Anlauffen und Anflehen nicht molestiren/ noch auf den widrigen gantz unverhofften Fall wider Dero Willen necessitiret werden/ Ihren Recurs an das gesamte Reich/ und dessen abhelffliche Interposition und Beobachtung des dabey residirenden allgemeinen Reichs-Interesse wiederum zu nehmen/ und allda ihre ohnvermeidliche Nothdurfft ratione aller bey mehr obangeregter Altdorffer Conferentz reservirter Befugsame/ samt deme was in allerhöchstgedachter Ihro Kayserlichen Majestät zu Franckfurth sub dato den 18. Julii 1658. §. 18. abgeschworner Wahl-Capitulation enthalten/ wie auch wegen der Eventual-Reluition oder gäntzlichen Abolition, und sonsten (einig und allein zu dem Ende/ damit ihre wohlbegründete und wohlhergebrachte Jura und Privilegia in salvo erhalten werden möchten) gebührend einzubringen/ und billich-mäßige Remedirung zu suchen.

Secuta est postea, provisionalis saltem, declaratio Imperatoria *in Capitulationibus Josephi artic. 17. & Caroli VI. artic. 18.* quam si sequitur Camera Imperialis, Appellationes indistinctè recipiendo, & Casus der Ehehafften præter antiquam Observantiam *in Ordinatione novis-*

novissima de Anno 1618. expressos, pro talibus non habendo, simulque judicati sui authoritatem tuendo, sufficiens erit ejus rei ex Capitulatione Cæsarea justificatio.

Qui verò sint casus antiquioris Observantiæ, intelligitur ex Transactionibus duabus, des Land-Gerichts in Schwaben/Auctoritate Cæsarea confirmatis, (1.) cum Episcopo Augustano Anno 1516. (2.) Mit dem Land-Gericht und Stifft Kempten. Utriusque tenor legitur in Tractatu suprà allegato Jacobi Ottonis JCti Ulmensis, sub Titulo: *Ilias in Nuce Casuum exceptorum, sive Causarum, ut quidam volunt Reservatarum vel inavocabilium,* des Kayserlichen Land-Gerichts Ehehafftinnen/ ubi vid. *pag. 10. 21. & pag. 79. seq.* conf. Burgermeister. Grafen- und Ritter-Saal *part. 2. sect. 49. §. 21.* Proinde si Causas Injuriarum, in Actione civili ad casus der Ehehafften referre velit Judicium Provinciale, neque remissionem ad ordinarium Judicem Provincialem facere, justum erit Gravamen Appellationis, nam inter multos alios contra hunc casum *Ordinationis pag. 59. in fine*, in specie conquesti sunt Status in Memoriali suprà relati, *Monito 75. 76.* & *Gravamine 7. 8.* Multo gravior erit Appellationis causa, si Casus aliquis vel Actio Injuriarum fingatur, quæ tamen de Jure loco non habet: ex. gr. si stuprata sine vi velit contra stupratorem agere Actione Injuriarum, vid. *l. 1. §. 5. ff. de Injuriis.* conf. Gylman. *tom. 3. Symphorem. in Præjudic. Rubr.* Rothweil. Knipschild. *de Civitat. Imper. lib. 2. cap. 33. num. 256. seqq.* De extensione Jurisdictionis Judicii Provincialis Suevici Collegium Camerale jam olim conquestum fuit per Literas ad Cæsarem & Comitia 13. Januarii Anno 1657.

III. De *Judicio Provinciali Herbipolensi*, vom Land-Gericht des Hertzogthums Francken zu Würtzburg.

Apud Wehnerum *Tomo VI.* Gylman. *Symphorem. cap. 8.* Ibid. *Num. 10. pag. 193.* legimus: daß von allen Land-Gerichten appelliret werde/ excepto dem Land-Gericht des Hertzogthums Würtzburg / quod est Herbipoli: Sequuntur Wehnerum Otto *in Iliade suprà allegata pag. 8.* & alii. Si dicere voluit Wehnerus: eam esse *N. XIII.*

differentiam hujus Judicii Provincialis à reliquis, quod ab eo non immediatè ad Cameram Appellationes interponantur, sed esse Judicem intermedium Dn. Episcopum Herbipolensem, nihil erit monendum. Et licebit ita commodè interpretari Auctorem, vid. Sprenger. *in Fontibus Jur. Publ. cap. 6.* Ejusdem *Institut. Jur. Publ. lib. 1. cap. 13. pag. 64.* vide etiam Wehnerum semetipsum explicantem *pag. 191. Num. 4.* Supremam enim Juris dicendi potestatem, remota Appellatione omni, non habet istud Judicium Herbipolense, quod Imperialis Judicii perinde ut alia nonnulla solum retinuit nomen, reipsa Episcopatui Herbipolensi unà cum Ducatu Franconiæ jam ab aliquot Seculis additum, sive, ut loquuntur, incorporatum, vide ex *Scriptoribus Rerum Herbipolensium* à J. J. Ludwig. *editis Historiam* Lorenz Friesen *in Vita Episcopi Erholdi cap. 2. & 3. pag. 518. seq.* add. Ant. Bekii *Dissertat. de Ducatu Franconiæ, Jenæ Anno 1709. cum Defensione*, quæ invenitur *subnexa Disputat.* ejusdem Auctoris *de Manumissionibus in Ecclesia.* Credidi de hoc Judicio uberiorem notitiam inveniri *in Dissertat.* J. J. A. Schäfneri Herbipolensis *de Jurisdictione Anno 1704. Herbipoli pro Gradu habita*, sed spes me fefellit, licet de *Centena Vogtia* notabilia permulta, alibi non obvia, tradiderit.

IV. De *Judicio Provinciali Onolsbacensi*, vom Kayserlichen Land-Gericht des Burggrafthums zu Onolzbach.

Ibid. Ab hoc Judicio, quod ex Consiliariis Brandeburgicis & Noribergensis Reipublicæ est compositum ad Cameram Imperialem citra dubium fiunt provocationes, vid. Wehner. *dict. cap. 8. pag. 193.* Gockel. *tractat. de Jurisdict. Suprem. Num. IV. §. 3. pag. 30.* Notitia hujus Judicii peti potest *ex Dissertatione* Joach. Henr. Hagen, *Baruth. Anno 1677.* quam ceu Antiquitate Germanica multum referta laudavit Lynckerus *ad Capitulat. Joseph. artic. 17. pag. 51.* add. *Dissertat. suprà recensitam* Scheuerl *sub præsidio* Lynckii Antecessoris Altorfini *Anno 1690. cap. 4.* ubi de *Judicio Provinciali Norico* agitur, quod ab Onoldino est quidem diversum, sed tamen ob Jurisdictionem concurrentem ejus & hic facienda erat mentio.

V. De

V. De *Judicio Scabinatus Aquisgranensis*, von dem Königlichen Stuhl zu Aachen.

Hujus Judicii anguſtior eſt, quam olim, Jurisdictio, vide omninò *Electa Juris Publ. Tom. VI. ſect. 64. pag. 777.* & ad Cameram Appellationes deferuntur plurimæ, conf. Wehner. *cap. 7. Num. 1. pag. 109. Rubr. Aquisgranum.* & *cap. 8. Num. 5. pag. 191. Rubr. Scabini* zu Aachen.

Hæc ſunt Judicia, quæ ſolo nomine conſiderato, harum rerum ignaris videri poterant eſſe æque uti Camera Imperialis ſuprema. Cætera omnia Judicia Provincialia Statuum Imperii recenſenda non fuêre, quia ab iis Appellationes ad Cameram fiunt absque dubio, ubicunque non obſtat Privilegium. Privilegia verò quæ ſint, ex ſuprà dictis cognoſcitur. Omittenda etiam hic fuêre *Judicia Cæſarea*, quæ vel Statuum Imperii facta ſunt Patrimonialia, de quibus ſuprà dictum in genere, vel Gallici ſunt Juris hodie. Tale fuit das Kayſerliche Land-Gericht zu Hagenau / de quo Wehner. *cap. 8. Num. 7. pag. 192.* de aliis in Alſatia, vid. Burgermeiſter. *loco ſuprà dicto.* An aliquando cum Finibus Imperii reſtituenda ſint, à Divina Providentia erit expectandum.

VI. In recenſione Wehneriana *cap. 8. Num. 18. 19. 20. pag. 195. ſeqq.* occurrunt etiam obſervationes de Appellationibus.

(1.) à Commiſſariis Cameræ Imperialis,

(2.) à Commiſſariis Imperatoris von Hof aus /

(3.) à Commiſſariis Cæſareis datis auf die Auſträge.

De Commiſſariis primi & tertii generis nulla eſt dubitatio, ſpeciatim de iis, qui Auſtrægale Judicium conſtituunt, clara eſt Ordinatio Cameralis.

Sed de ſecundi generis Commiſſariis licet Wehnerus alleget Exempla factarum ad Cameram Imperialem Provocationum, eſt tamen, ut ſæpius monui, valdè infirmum, ab Exemplis in Auctoribus allegatis, fundamentum, cum de Exemplis ſine Actorum Inſpectione Judicium conſtans ferri nequeat. Neque ſequitur, Proceſſus fuêre petiti & extrajudicialiter decreti, ergò inpoſterum ſunt

 decer-

decernendi. Inquirendum foret cumprimis de Sententia super causæ devolutione lata, & de circumstantiarum similitudine. In thesi neganda erit Provocatio à Commissariis secundi generis ad Cameram Imperialem. De *Commissariis Imperialibus in Causis Justitiæ* inprimis commendanda est & evolvenda *Disputatio* Lynckeriana *Jenæ olim edita*, quæ Lectori cupido satisfaciet abundè.

Ibid. *N. XIV.* VII. De *Officialibus* Archi-Episcoporum & Episcoporum dictum fuit *in Commentatione præcedente passim*, & *infrà in Catalogo Privilegiorum*; adde Wehner. *cap. 8. Num. 15. pag. 195.* Præter *Coloniensem Metropoliticum, Leodiensem, Monasteriensem, Osnabrugensem, & Paderbornensem*, nulli Officialium permissa est in Civilibus Causis Jurisdictio. Student equidem Jurisdictionem suam ampliare, sed Legibus invitis. Neque permittendum, ut *Testamentariæ Causæ quæcunque* ad Ecclesiasticum Forum trahantur, & excludatur ad Cameram Imperialem Appellatio. Judicium Ecclesiasticum Aquisgranense, quod vocatur das Send-Gericht/ sive *Synodale*, etiam in Causis Testamentariis Jurisdictionem sibi arrogare solet. Quodsi Partes Advocato prudenti & rerum perito non destituuntur, erunt in promptu contra incompetentes Judices Ecclesiasticos in Causis Civilibus remedia.

Suprà, ubi de Leodiensis Principatus Privilegiis actum fuit, in Recensione Judiciorum Patriæ Leodiensis, mentio facta *Officialis Capituli Leodiensis.* Itaque Responsa JCtorum Leodiensium promissa ibidem, eo tenore quo mihi à fide dignis fuêre communicata, huc facientia *Auctarii loco* hìc subnecto, rem ipsam eorum, quibus competit, decisioni relinquens.

Num. I.

Responsum Juris super Articulis Jurisdictionis inter Officiales Leodienses, per Dn. *Laurentium Bartholet, J.C.*

Quæritur Primò: *An Dn. Officialis Capituli sit Judex ordinarius?*

PRo Capitulo facit *cap. cum contingat. X. de Foro competent.* ubi est textus ad literam, quod ex Consuetudine vel Privilegio Capitulum potest vindicare Jurisdictionem in Diœcesi Episcopi.

In

In proposito Capitulum videtur habere Jurisdictionem ordinariam ex Statuto approbato per S. P. & Principes Leodienses in publicatione Ordinationum Synodalium, ut constat per verba Statuti (ac quibusvis causis in omnes Civitatis & Diœcesis prædictarum Clericos) per quæ verba videtur esse concessa dicto Officiali Jurisdictio respectu territorii & per consequens ordinaria, text. *in l. 1. §. in initio. ff. de Offic. Præfect. urb.*

Et cum sit observantia per Papam approbata transit in Privilegium, quod est majoris authoritatis quam simplex consuetudo, Bald. *consil. 338.* ad eundem *num. 5. in imò.*

Secundò Jurisdictio ordinaria dicti D. Officialis probatur per multos Processus habitos in ipsius Consistorio & Sententias latas ab Anno 1428. citra & Causarum Commissiones, qui actus sapiunt ordinariam Jurisdictionem, Alexand. *in rubr. ff. de Offic.* ejus cui mandata est Jurisdictio, Gloss. *in l. Et quia. ff. de Jurisdict. omn. Judic.* & non est necesse comprehendere omnes species Jurisdictionis, sed sufficit probare actum in quibusdam & aptitudinem in cæteris, Bald. *consil. Ibi proponitur sub num. 2. in 3tiò.* & sufficit una specie Jurisdictionis esse usum, *l. is qui usumfructum. ff. quemadm. servitut. amitt.*

Tertiò probatur per Litteras Recognitionum *DD. Hugonis, Joannis, & Henrici, Episcoporum Leodiensium,* quibus Litteris constat, quod ante omnem hominum memoriam semper fuit penes Capitulum exercitium Jurisdictionis in cognitionibus causarum & potestas interdicendi & excommunicandi, quæ quidem potestas dicitur *Mucro Episcopalis, c. ursis. 16. quæst. 1.*

Quartò suffragatur quod scribit Joan. *de Imol. in Clementin. Etsi principalis. num. 34. de Rescript.* ubi concludit, quod is cui committitur audientia causarum, in aliquo loco fungatur vice ordinarii.

Contra Capitulum facit primo text. *in c. cum Episcopus. de Officio ordinarii. in 6to.* ubi est textus apertissimus, quod Episcopus est solus Ordinarius in sua Diœcesi, per quem text. Abb. *in allegat. c. cum contingat. col. 10. vers. Et primo distinguo.* dicit, quod Diœcesis est Episcopi Territorium, ratione cujus distinguuntur in eo Delinquentes & Contrahentes & Incolæ, at hujusmodi Territorium non habent Capitulum & alii inferiores Prælati, ut inquit Abb. *ibi dicens*, esse communem Dd. opinionem.

Exceptio: Dominia particularia ipsius Capituli, de quibus Illustrissimus Princeps non intendit referre quæstionem Capitulo, quo minus in ipsis exerceat Jurisdictionem ordinariam in suos Subditos, non quidem privativè ad ipsum Principem, sed accumulativè; quamvis enim Loca illa & Dominia particularia sint de Territorio Capituli, attamen Capitulum non facit in illis Caput adversus Episcopum, sed remanent ipsi, ut

Capiti subjecta saltem in habitu propter venerabilem Jurisdictionem, per ea quæ scribunt Hostiens. & Joan. Andr. *in dict. c. cum Episcopus.* & Canonistæ *in dict cap. cum contingat.*

Non obstat textus *in dict. c. cum contingat.* & assertum statutum, in quo se fundat Capitulum, nam aliud est esse datum Officialem territorio, aliud est esse datum ad universitatem causarum, aliud est esse datum limitate ad aliquas personas.

Primo Casu dicitur ordinarius *dict. l. 1. §. in initio. ff. de Offic. Praefect. urb. l. fin. Cod. ubi not.* Bald. *ubi & apud quem cognitio in integr. restitut. agitand. sit.*

Secundo Casu variant opiniones, Bald. *in l. si (ut proponis.) 4. Cod. quomodo & quando Judex.* dicit, quod Deputatus ad causarum universitatem est Judex ordinarius: Joan. Andr. & Dominic. *in dict. c. cum Episcopus.* sentiunt, quod sit delegatus, non autem ordinarius, & eos sequitur Jason. *in l. more majorum. sub n. 19. ff. de Jurisdict. omn. Judic.* Ubi dicit, quod in delegato ad causarum universitatem non est radix & proprietas ordinariæ Jurisdictionis.

Tertio Casu non est ordinarius, sed Judex particularis, Bartol. *in dict. l. fin. Cod. ubi & apud quem &c.*

Aut igitur prætendit D. Officialis Capituli, quod sit datus territorio, & hoc non potest, quia ipsi non est commissum territorium, sed spectat ad Episcopum duplici Jure, communi, & municipali ex pacto *de Fexbe*, in quo territorium disertis verbis vindicatur dicto Episcopo.

Aut prætendit, quod sit datus ad causarum universitatem, vel quod Jurisdictio universitatis causarum sit ab eo præscripta & similiter non potest, *Primò*, quia Jurisdictio quam sibi arrogat Capitulum, est ad Clericos, Laicos impetentes vel impetitos à Laicis, quo casu intrat decisio in terminis Bartol. *in dict. l. fin. Cod. ubi & apud quem &c.* ubi concludit, quod quando fit commissio Jurisdictionis, non limitando Jurisdictionem Territorii vel Personarum, est Jurisdictio ordinaria secùs igitur, si in commissione fit personarum limitatio & circumscriptio, ut in casu isto.

Secundò, quia Capitulum non audit Causas Matrimoniales, quæ sunt Episcopo reservatæ, *c. causam matrimonii. X. de offic. delegat.* Menoch. *consil. 17. num. 6. in imò.*

Tertiò, quia per Actus Possessorios Jurisdictionales non acquiritur Jurisdictio ordinaria, quando ei possessioni resistit proprius titulus ipsius præscribentis *c. dudum.* ubi Innocent. *X. de Decim.* vel alius est in possessione ordinaria Jurisdictionis, Innocent. & Canonistæ *in c. dilectus filius. X. de Capell. Monach.* Petr. Anchoran. *in c. sine possessione. col. 20. de Regul. Jur. in 6to.*

Quartò, quia Jurisdictio ordinaria non habetur, neque data intelligitur, nisi fiat Scriptura publica, & non probatur aliter, quam per publicum Instru-

Instrumentum, ita singulariter Baldus *in l. probibens. col. 3. Cod. de Jure Fisci. lib. 10.* Jason. *in dict. l. more majorum. num. 53. ff. de Jurisdict. omn. Judic.* Non ergò probatur per Actus Jurisdictionales vel ex eo, quod sit præscripta, nec dicatur, constat per Sixtinam, quia Sixtina non dat Capitulo Jurisdictionem, sed confirmat illi illam quam ex consuetudine asseritur habere, confirmans autem non dat, *c. examinata causa. X. de confirmat. util. vel inutil. c. quia diversitatem. X. de concess. prabend.* latè Molinæ. *ad Consuetud. Paris. §. 5. num. 69. cum seq.* Menoch. *consil. 191. num. 46. lib. 2.* Oldrad. *consil. 264. in fine.* ubi dicit, eam esse Confirmantis intentionem, ut nihil novi concedat, sed jam concessa confirmat, Paris. *consil. 23. num. 7. & 8. vol. 10.*

Quintò, quia Capitulum olim solum cognoscebat de causis suorum Subditorum temporalium, & Appellationum ab Ecclesiis Conventualibus Principatus Leodiensis, ut constat per Litteras D. Hugonis. Quæ Jurisdictio mansit penes Capitulum usque ad Pontificatum *Gregorii*, qui confirmavit Litteras Hugonis.

Postea progressu temporis cœperunt Capituli Officiales Jurisdictionem sibi vindicare in prima Instantia in Litigatores, quorum alter erat Clericus, negligentibus, ut est verisimile, vel conniventibus, aut dissimulantibus Principis Officialibus, quam Jurisdictionem Sixtus Papa approbavit in Anno 1485. ex quo cognoscitur, quod Jurisdictio Capituli ab origine fuit specialis ad Causas Appellationum, & generalis ad Causas suorum Subditorum in Temporalibus, non autem fuit ordinaria vel universalis ad omnes Causas, unde infertur, quod Jurisdictio, quam asserit sibi Capitulum, sapit naturam & qualitatem dictæ primævæ specialis Jurisdictionis tantùm, quia res de facili revertitur ad suam naturam primævam, *l. Juris gentium. §. quod fere. ff. de Pactis.* tum quia à primordio tituli sequens firmatur eventus, tum quia per hanc interpretationem fit reditus ad Jus commune in favorem ordinariæ Jurisdictionis.

Sextò, quamvis absurdum non sit, esse in eadem Civitate duo Auditoria, in quorum uno agantur Causæ Criminales in alio Civiles, ut notatur *in l. 2. §. exactis.* & *§. populo. ff. de origin. Jur.* Sic Princeps habet duo Auditoria, unum, cui præest Procurator Fisci, qui cognoscit de causis vertentibus inter Cæsarem & privatum; aliud, cui præest Procurator Cæsaris, qui cognoscit de causis vertentibus inter privatum & Fiscum, *l. ad Fiscum. Cod. ubi Causæ Fiscales.* Absurdum tamen & inusitatum ac Reipublicæ noxium est, sedere in eadem Civitate in Foro Ecclesiastico duos Judices ordinarios in diversis Curiis causas audientes, & invicem se turbantes, & colludentes velut in uno corpore duo capita, adnotat. p. Canonist. *in dict. c. cum Episcopus.* & esset scindere unitatem territorii, quod est unum? Bald. *consil.*

consil. 433. Apulus *in 7. vers. quod est unum. lib. 3.* Item hoc esset eximere Clericos ab Episcopali Jurisdictione, quia in concursu duorum Clericus semper posset adire & eligere Capitulum, quod fieri non potest etiam de Consensu Episcopi, Abbas *in c. constitutus. X. de Religios. Domibus.* & per viam Compositionis cum Capitulo citra consensum & authoritatem S. Pontificis.

Ad Secundum: *An Officialis Capituli possit committere Actum Jurisdictionem vel Causarum decisionem?* Respondetur, quod hujusmodi potestas solùm pertinet ad habentes Jurisdictionem ordinariam vel delegatam à Principe vel delegatam ad universitatem causarum, de primo est textus *in dict. l. more majorum.* de secundo est textus *in c. si duo. de offic. Judic. delegat. in 6to.* de tertio est Gloss. *in c. cum causam. X. de Appellat. l. à Judice. Cod. de Judiciis.* ubi habetur, quod à Judice delegatus Judicis dandi potestatem non habet, cum ipse Judiciario munere non fungatur, nisi à Principe Judex datus fuerit, sed Capitulum non est Princeps, ergò &c. Officialis autem Capituli non est ex illis; non obstat, quod sit in possessione committendi, quia ex quo ipsi resistit Jus commune, debet probare possessionem immemorialem, *c. 1. de præscript. in 6to.* & debet probare per Testes, nec sufficit probatio per instrumenta, Gloss. & Joan. Andr. *in dict. c.*

Ad Tertium: *An Officialis Capituli possit refutare Appellationes interpositas à suis Sententiis ad Officialem Leodiensem, ut incompetentem?* Respondetur, quod Curia Illustrissimi Domini Episcopi est superior & Curia Capituli est inferior, est enim Episcopus Caput Capituli, & in eum translata est omnis Jurisdictio, Petr. Anchoran. *consil. 248. num. 12.* non mirum ergò, si ab inferioris Officialis pronunciato ad Officialem Leodiensem tanquam superiorem appellatur, debent enim Appellationes ad eum deferri, qui est superior in Jurisdictione, *l. à Proconsulibus. & l. præcipimus. Cod. de Appellation.* Abbas *consil. 64. num. 1. & num. 8.* peccat igitur in Jurisdictionem superioris D. Officialis Capituli, dum Appellantibus ab ipso ad Officialem Leodiensem contumaciter respondet de Apostolis Refutatoriis.

Ad Quartum: *An Officialis Capituli possit instituere Notarios, Procuratores & Executores?* Respondetur, aut quæritur, an Capitulum vel ipsius Officialis possit ordinare Notarios ad Causas & Actus sui Consistorii, & videtur, quod sic, per Abbatem *in c. cum P. tabellio. 15. col. penult. X. de fide Instrumentor.* ubi dicit, quod Prælatus in sua Jurisdictione & Spiritualibus ad ipsum pertinentibus potest constituere Tabelliones, argum. *c. quoniam. X. de Probation.* Idem dicit de Civitatibus & aliis Magistratibus & Dominis Jurisdictionem habentibus respectu Jurisdictionis ipsorum, argum. *c. cum dilectus. X. de fide Instrumentor.* atque ita apud nos servatur,

vatur, quidquid in contrarium ſcripſerunt Bald. ſibi contrarius & Jaſon. *in l. Imperium. ff. de Juriſdict. omn. Judic.* & nemini dubium, quin conſuetudo poſſit induci, ut inferior à Principe poſſit ordinare Tabelliones, ſecundùm Innocent. *in dict. c. cum P. tabellio. 15.* & Abbas *ibid.* Aut quæritur, an poſſit conſtituere ad alios Actus, quam ſui Conſiſtorii, & videtur reſpondendum, quod non, quia extra Conſiſtorium ſunt privati, & poteſtas hujusmodi eſt publici Juris, Bald. & Dd. *in dict. l. Imperium.*

Quod attinet ad Procuratores & alios Executores reſpondetur idem, quod de Notario. Addo, quod ſcribit Panormitan. *in c. præterea. col. 2. X. de offic. Judic. delegat.* ubi per illum textum dicit, quod delegatus virtute ſuæ delegationis poteſt ſibi eligere Nuncium & conſtituere Officiales, & ipſos, in ſuis officiis delinquentes, coërcere, ratio Juris eſt, quia cui conceditur Juriſdictio, videtur eidem conceſſa, ſine quibus illa applicari non poteſt, *dict. c. præterea. ad fin. X. eod. tit.* argum. *l. ad rem mobilem.* & *l. ad legatum. ff. de Procur.*

Ad Ultimum: *An Dominus Officialis Capituli poſſit taxare Expenſas?* Reſpondetur, quod Officialis Capituli eſt Judex datus per inferiorem à Principe, nimirùm à Capitulo, Judex autem, qui datur per inferiorem à Principe, non poteſt Sententiam ſuam mandare Executioni, Bartol. *in l. à Divo Pio. num. 14. ff. de re judicat.* ne quidem de conſenſu partium, Roman. *in l. jubere cavere. num. 5. ff. de Juriſdict. omn. Judic.* Ubi probat eleganter, id procedere utroque Jure, etiamſi ſit Judex ad univerſitatem cauſarum, Gloſſ. *in dict. l. à Divo Pio. in princ. ſup. verbo à ſe verſ. Item quæro, de eo cui univerſitat.* ſi non poteſt exequi, ergò nec taxare Expenſas, quia Taxatio eſt ſpecies Executionis, Bartol. *conſil. 95.* ubi dicit, quod Taxatio Expenſarum eſt Executio, & ideo ſtat in ſuſpenſo, donec pendet cauſa principalis.

Aliud Juris Reſponſum, per *Servatium Florentinum J. C.*

JUriſdictio Officialis Capituli neque eſt ordinaria, neque ad univerſitatem cauſarum inſtar ordinarii eſt, ut habet Maranta *part. 4. diſtinct. 5. num. 51. cum ſeqq.* ubi multos allegat, ſed conſiſtit in ſimplicibus terminis delegationis, dum enim alicui conceduntur plures diſtinctæ & ſeparatæ ſpecies cauſarum, tum non eſt delegatus ad univerſitatem cauſarum, neque par ordinario eſt, ſed duntaxat delegatus particularis & minimè ad cauſarum univerſitatem; ut habet Maranta *dict. loc. num. 4. verſ. ſi verò una cauſa diſtinctè & ſeparatè &c.* quo loco multos laudat, quibus addo Jaſon. *in l. à Judice. Cod. de Judiciis.*

Juriſdictio non præſumitur delegata, quæ eſt facti, niſi probetur, quo ceſſante conſequens eſt, Capitulum ſeu ejus Officialem conſuetu-

dine habere Jurisdictionem ordinariam eandem consuetudine vel præscriptione quæsita.

Jurisdictio enim ordinaria acquiritur consuetudine vel ex Principis concessione, Bartol. *in l. viros. in fin. Cod. de diversf. offic. lib. 12.* Jason. *in l. more majorum. ff. de Jurisdict. omn. Judic. c. duo simul.* & ibi latè Panormitan. *X. de offic. Judic. ordinar.*

De Jure Capitulum etiam majus nullam ex se habet Jurisdictionem ordinariam, quæ tota est & residet penes Episcopum & ejus Officialem, nisi demum sede vacante, *c. 3. de consuetud. in 6to.* Panormitan. *in c. cum consuetudinis. num. 5. X. de Consuetud.* & Felin. Panormitan. & alii *in c. cum omnes. X. de Constitution.* Gloss. & ibi Scribentes *in c. 2. de verbor. significat. in 6to.*

Per Pacem *de Fexhe* disponitur, licere tantum Principi seu ejus Officiali creare Notarios &c. & quidem sub certo numero, nec conturbat, quod dicitur, Dominos de Capitulo Leodiensi contra ejusmodi publicationem protestatos fuisse, quia ex protestatione præsupposita, non fuit satis contra protestari, sed Capitulum debuisset vel ab eadem publicatione appellare, vel saltem ad superiorem per viam querelæ recurrere, & non manere in simplici protestatione, quia ejusmodi Statuta & eorum Publicationes habent vim cujusdam Sententiæ, & transeunt in rem judicatam, cessantibus dictis, Appellatione vel querela, Franc. *in c. solet à nonnullis. num. 15. de Sentent. excommunicat. in 6to.* & *c. consuluit. 3. X. de Appellation.* Bald. *in l. Judicibus. Cod. de Appellation.* Felin. Panormitan. & alii *in dict. c. cum omnes. X. de Constitution.* Bartol. *ad l. omnes populi. ff. de Justit. & Jure.* & iterum Franc. *in c. ut animarum. de Constitution. in 6to.*

Quando Judex processit ex utraque potestate, tam ordinaria, quàm delegata, regulariter ipsa Sententia & Processus ex authoritate delegata, tanquam digniore, ideoque Appellatur ad Papam, atque eo casu si processum sit specialiter, videatur processum esse ex delegata Jurisdictione, tamen id memoratu dignam & notabilem patitur limitationem, videlicet, quando Acta aliud innuunt, cum etiam in dubio mens Judicantis declaratur ex Actis, & talis censetur, ut ex ipsa pronunciatione elici potest, atque ita eleganter scripto prodidit Felin. *in c. cum ex officii. X. de Præscription. num. 24. & ex seqq.* ac *num. 32. in verbo. limit. 2. nisi Acta*, ubi id expressim tradit idque ex Sententia Abbatis & aliorum latè confirmat novissimè Jac. Menoch. qui hanc quæstionem ex professo tractat valdè apposite, & quadranter ad terminos hujus hypothesis scribit, quando ex Actis ipsis constare potest, qua potestatò & Jurisdictione usus est is, qui secundùm ordinariam & secundùm delegatam Jurisdictionem cognoscere & definire potuit, eo in casu rem esse claram, & ob id opus non esse confugere

gere ad conjecturas & præsumptiones, quæ in claris cessant juxta *l. ille, aut ille. §. cum in verbis. ff. de legat. 3. l. continuus actus. §. cum ita. 2. ff. de verbor. obligation.* unde si Acta, ut inquit, sciant hunc processisse, ut ordinarium, talis erit judicandus, si verò, ut delegatum, delegatus habendus erit, & ita in specie docuisse, Abbat. Felin. & Paris. trad. ad Menoch. *dict. l. num. 1.* idemque respondisse Alexand. *consil. 55. num. 8. lib. 5.*

Quamobrem ex his omnibus consectaneum est, Processus Executorialium & assertum Decretum à quo à Domino Officiali, uti Judice ordinario atque ordinaria Auth. emanasse, & proinde hactenus ob evidentem nullitatem ac injustitiam notoriam spoliationemque indebitam gravamen continuum inferentem optimo Jure ad Sedem Metropoliticam, uti Judicem immediatè superiorem ex parte ejusdem D. N. procuratum.

Num. 2.

Quæstio super Potioritate Jurisdictionis Officialis Leodiensis & Officialis Capituli, cum *Resolutione* Clarissimi Domini *Balduini de Vaux Consiliarii.*

Casus.

CAjus instituit Actionem contra Titium coram D. Officiali Capituli Leodiensis.

D. Officialis Capituli Leodiensis condemnat Titium, Titius à Sententiâ condemnatoriâ appellat, & petit se adversus eandem in statum pristinum reponi.

D. Officialis Capituli respondet hoc modo: Reponimus vos, & deponantur Acta ad manus Sempronii.

Sempronius hoc modo Commissarius deputatus stat Decreto condemnatorio à quo, per D. Officialem Capituli lato.

Titius: ab hoc Decreto stamus per Sempronium Commissarium D. Officialis Capituli Leodiensis lato, non ad D. Officialem Capituli Leodiensis committentem, sed ad D. Officialem Leodiensem Judicem ordinarium appellat.

Titius causam Appellationis à Decreto stamus per Commissarium D. Officialis Capituli Leodiensis lato interpositæ introducit coram præfato D. Officiali Leodiensi, & sustinet, ut idem D. Officialis Leodiensis decernat se Judicem competentem.

Cajus verò coram præfato D. Officiali Leodiensi petit decerni, causam ad eundem D. Officialem Leodiensem non fuisse, nec esse devolutam, non deducendo apud Acta causas non devolutæ Appellationis,

sed solùm instructivè, ob id nimirùm, quod dictoTitio non liceat à Decreto stamus per Sempronium uti Commissarium D. Officialis Capituli Leodiensis lato appellare ad D. Officialem Leodiensem, omisso medio videlicet D. Officiali Capituli committente.

Ex hoc Casu oriuntur Quæstiones infrà scriptæ :

Prima est : *An D. Officialis Capituli Leodiensis habeat ordinariam, an verò delegatam Jurisdictionem?* Causa dubitandi, quod non habeat Jurisdictionem ordinariam, est hæc, quod Leodii habeantur duntaxat tres Judices ordinarii, videlicet Officialis Leodiensis, Scabini Leodienses, Burgimagistri, & Jurati Civitatis Leodiensis.

Quidam Practici tenent, quod D. Officialis Capituli Leodiensis habeat Jurisdictionem ordinariam inter partes quarum alterutra est Clericus.

Alii dicunt quod D. Officialis Capituli Leodiensis habeatur loco ordinarii inter hujusmodi partes, & quod datus sit ad universitatem causarum. Contra replicant alii, quod non possit dici datus ad universitatem causarum, ex quo ei non competat Jurisdictio in Criminalibus & aliis.

Secunda est : *An D. Officialis Capituli Leodiensis habeat potestatem committendi Causarum Decisiones ?*

Si D. Officialis Capituli Leodiensis sit Judex ordinarius vel datus ad universitatem causarum, potest causas committere.

Seniores Practici asserunt D. Officialem Capituli Leodiensis antehac non consuevisse causas committere, & demum à paucis Annis consuetudinem committendi causas introduxisse.

Tertia est : *An à Sententia D. Officialis Capituli Leodiensis possit appellari ad D. Officialem Leodiensem ?* Pragmatici attestantur posse, & ab antiquissimis temporibus practicatas & receptas. Licet jam à paucis Annis D. Officialis Capituli Leodiensis, quotiescunque ab ipso ad D. Officialem Leodiensem appellatur, soleat dare Appellanti Apostolos Refutatorios.

Quarta Quæstio est : *An à Sententia Commissarii D. Officialis Capituli possit appellari ad Officialem Leodiensem relicto medio, videlicet D. Officiali Capituli Leodiensis?* cujus Resolutio dependet à Resolutione Secundæ Quæstionis suprà scriptæ.

Quintò quæritur : *An Officialis Capituli habeat potestatem per se constituendi Procuratores, Notarios vel Executores, item concedendi Crenquenarios, item taxandi Expensas in Curia Leodiensi subortas vel eas exequendi.*

Resolutio Clarissimi Domini *Consiliarii de Vaux.*

ETsi adjuncta hypothesis inter numero Quinque Quæstiones non constituat, primo loco prædominantem hanc, utrum ab Officiali Capituli possit immediatè appellari ad Episcopum seu ejus Officialem Leodiensem, utrius-

utriusque enim idem & par est Tribunal juxta *c. 2. de Consuetud. in 6to.* Attamen cum ejusmodi quæstio sit præjudicialis & tangens Jus Episcopi & Principis, qui ipso Capitulo est Superior, existimavi quoque, ut ratio dignitatis haberetur nedum ordinis, ut eadem primo excuteretur excussaque suam resolutionem irrefragabilem acciperet, & eo sanè magis, quod stante Superioritate Episcopi respectu Officialis Capituli in proclivi sit & ad manum Episcopalem & Principalem jubere & mandare Officiali Capituli, ut Superior inferiori mandat.

Initio videtur R. D. Episcopum vel Officialem Leodiensem non habere Superioritatem, vel primas & immediatas Appellationes, vel denegatæ dilatæque Justitiæ querelas in D. Capituli Officialem.

Tum quod ejus Jurisdictio prætendatur constare Litteris Apostolicis Sixti, Eugenii & Pii Pontificum, in quibus inter cætera continetur hæc clausula: In quibusvis Causis in omnes Civitatis & Diœcesis prædictarum Clericos non Exemptos ac Laicos, si Clericos impetant, vel à Clericis fuerint impetiti, Jurisdictionem per se vel eorum Officialem, aut alium vel alios ad id deputandum vel deputandos exercere, easdemque personas ad parendum ac alias quomodolibet per Censuras Ecclesiasticas coërcere possint.

Tum quod in Reformatione editâ tempore Georgii Austriaci *tit. de Inhibition.* §. 5. cavetur in hunc modum: Venerabiles Confratres nostri, Decanus & Capitulum Ecclesiæ nostræ Leodiensis ex Privilegio Apostolico, in quibusvis Causis in omnes Civitatis & Diœcesis nostræ Clericos, non Exemptos ac Laicos, si Clericos impetant, vel à Clericis fuerint impetiti, Jurisdictionem per se vel eorum Officialem, aut alium vel alios ad id deputandum vel deputandos exercere, easdemque personas ad parendum ac alias quomodolibet per Censuras Ecclesiasticas coërcere possint.

Tum Tertiò, quod *Reformatio Ecclesiastica* Serenissimi Principis moderni *tit. de Inhibition.* §. 5. idem habeat, salvo quod ubi in Reformatione Austriaca ponitur ex Privilegio Apostolico Serenissimæ Suæ Celsitudinis modernæ Statuta Consistorialia & Reformatio habeant hanc clausulam ex antiqua consuetudine Apostolica Authoritate confirmata.

Si enim Officialis Capituli Jurisdictio sit erecta Authoritate Apostolica, illaque stet ejusmodi Authoritate, intrepidè consequi Episcopum Authoritate Episcopali & ordinaria nihil posse in Officialem Capituli.

Quandoquidem Juris est vulgatissimi, delegatum Judicem Apostolicum esse majorem quocunque ordinario, imò Jurisdictionem habere in ordinarium, & quemcunque ordinario majorem, *c. sanè.* & ibi Gloss. & Dd. *X. de Offic. delegat. Judic.*

Sed non obstantibus ejusmodi argumentis censeo ab Officiali Capituli, vel ipso Capitulo appellari ad Episcopum seu ejusdem Officialem posse & debere, saltem mediatè, textus est in terminis *in c. à collatione. de Appellation. in 6to.* Panormitan. *in c. cum contingat. num. 10. X. de Foro competent.* Franc. Balb. *tractat. de Praescription. 1ma parte 5ta partis quaest. 11. num. 4.* Felin. *in c. ex parte Decani. num. 10. X. de Rescript.* facit *c. Romana Ecclesia. §. 1. de Appellation. in 6to.* Praesid. Holl. *in Locis Legalibus, sub loco: Tanquam.*

Et nedum habet Episcopus hanc Superioritatem Jure scripto, verùm etiam dispositione *Concilii Tridentini*, ut videre est *Session. 6. Decreto de Reformation. cap. 4.* ubi ita habet: Capitula Cathedralium ac aliorum majorum Ecclesiarum illarumque Personae, nullis Exceptionibus, Consuetudinibus, Sententiis, Juramentis, Concordiis, quae tantum suos obligent Authores, non etiam Successores, tueri se possint, quo minùs à suis Episcopis & aliis majoribus Praelatis per se ipsos solos, vel ipsis quibus sibi videbitur adjunctis, juxta Canonicas Sanctiones toties quoties opus fuerit visitari, corrigi & emendari etiam Authoritate Apostolica possint & valeant.

Haec sanè Decretalis & Canon Concilii Tridentini, quod in universum juratum est, & approbatum ab universo Clero Leodiensi, reprobat Exemptiones, & Pacta, quibus Superioritas Episcopi, quae illi competit Jure Canonico, excluditur.

Et habet praedictum Concilium, nedum praedicti Articuli Speciales Derogatorias, verùm etiam universum Concilium Tridentinum Decreta irritantia, quaecunque & quomodocunque possent videri adversantia.

Unde stante praetacto Canone Tridentino superfluum videtur disputare, utrum Jurisdictio Officialis Capituli sit ordinaria delegata vel Apostolica, ad particulares insuper causas, vel ad causarum universitatem.

Caeterum cessante hujusmodi Canone Tridentino etiam ingredi liceat fasque sit disputationem hanc, utrum Jurisdictio saepè dicti Officialis Capituli sit delegata Apostolica & ordinaria? Dico illam non esse Apostolicam nec delegatam Authoritate Apostolica, etsi erroneè in Reformatione Georgii ab Austria expressum sit per sequentem clausulam.

Quod Decanus & Capitulum Ecclesiae Leodiensis ex Privilegio Apostolico habeant Jurisdictionem, & quod esset Apostolica, hoc ipsum probo ex praedictis Privilegiis Apostolicis Sixti, Eugenii & Pii, in iis narrativè clausulis incipientibus: Et cum sicut accepimus inter alia Statuta & Ordinationes Ecclesiae Leodiensis caveri dicatur, & usque ad clausulam incipient, &c. nec non quoties continget, fieri de aliqua persona.

Ibi enim dicitur, quod Jurisdictio Officialis Capituli constet duntaxat Statutis & Ordinationibus Ecclesiae Leodiensis, & sic non esset Apostolica.

Neque

Neque referre, quod ejusmodi Jurisdictio cum cæteris Narratis in prædictis Privilegiis confirmetur Authoritate Apostolica, non esset enim de proprietate Confirmationis, ut ipsum Actum extendat vel mutet, vel aliquid de novo tribuat, sed solum dat confirmato robur, neque confirmatio extendit ad aliam naturam, quam primam, ut habet Petr. de Ferrar. *in sua Practica. tit. Exceptiones contra Instrumentum. in verb. Alterius Confirmatoriam.* Bald. *in l.3. in fin. Cod. si adversus rem judicat.* Castrens. *consil.132. l. Aurelius. §. Testamento facto. ff. de liberat. legat.* Oldrad. *consil.164.* Bertachin. latè *in suo tractat. de Episcop. Authoritat. part. 2. lib. 3.* & *special. tit. de Confirmation. utili aut inutili.* cum aliis infinitis.

Et dum Domini de Capitulo volunt uti ejusmodi Confirmatione prænominatorum Pontificum, tenentur ostendere Originalia Statuta & Ordinationes in prætactis Litteris Apostolicis mentionatas, juxta ea quæ tradit Baldus *in l. falsus. Cod. de Furtis.* Bald. *in addit. special. de Instrument. Edition. vers. An valeat confirmatum &c.* Idem habet Gail. *in Observat. Camer. Imper. lib. 2. observat. 1.* dicens: Ulterius Confirmationem nihil tribuere, & ratione Confirmationis non mutari Forum: & hæc sanè est perpetua & generalis natura tam Confirmationis, quàm Juramenti, ut non extendant ea quibus adjiciuntur, sed solum robur tribuant, regulenturque duntaxat secundùm naturam confirmati, idem Gail. *lib. 2. observat. 59. num. 5.* ubi multas citat authoritates.

Non oberit porrò, quod in dicta Reformatione Georgii ab Austria sit positum hoc complexum ex Privilegio Apostolico in quibusvis causis &c. est enim notoriè erronea Narratio, & contra ipsa Originalia Diplomata Apostolica, quæ prorsus repugnant ejusmodi Narrationi, disponentia equidem Jurisdictionem Capituli dependere à Statutis & Ordinationibus Capitularibus.

Stante autem notorio errore ejusmodi recurrendum est ad Autographum vel Protocollum, quemadmodum quoque recurritur stante dubio circa extensionem Instrumenti ad Imbreviaturam, vel primam Notulam Notarii, juxta Jura desuper vulgaria.

Non solum prætactis rationibus dico non esse delegatam Apostolicam Jurisdictionem Officialis Capituli Leodiensis, verùm etiam subsequentibus.

Quod in dictis Indultis Pontificiis & Reformationibus dicatur expressim Officialem non habere Jurisdictionem in Clericos vel Laicos exemptos.

Si enim esset Apostolica, haberet Jurisdictionem in Exemptos, quia ut tradit Angelus *in sua Summa Angelica:* sub dict. Exempti & dictæ

Dioe-

Diœcesis Exempti censentur esse de Diœcesi & Jurisdictione Pontificis, minimè verò Episcopi.

Multa insuper & infinita sunt Exempla & Præjudicata, quibus Officialis Leodiensis declaravit se Judicem competentem & Superiorem in Causis Appellationum & Querelarum ab eodem Officiale Capituli ad Episcopum vel suum Officialem interpositarum.

Quibus additur, quod appellatur à Præposito Leodiensi & Archidiaconis Ecclesiæ Leodiensis qui sunt prima capita Capituli ad Episcopum Leodiensem seu ejus Officialem.

Quid igitur vetat quo minùs appelletur ab eorundem Officiali, quem ipsimet deputant, cum Juris sit notissimi, ei licere, quod est minus, qui habet plus, potissime, quando facilis sit Reditus ad perimendam naturam, & ad Jus Causæ seu ordinariam Jurisdictionem, quæ nimirùm est favorabilis, ubi delegata censetur odiosa, quod multis locis demonstrat Vant. *tractat. de Nullitat.*

Hæc igitur suffecerint ad Primam Quæstionem, quam inscripsi prædominantem.

Additur nihilominùs præmissis *l. fin. Cod. de Jurisdict. omn. Judic.* qua cavetur electione Capitis alicujus Collegii in ipsum Caput transfundi Jurisdictionem Collegii, etiam potest præsidialem vel aliam majorem, quam habebat, non debet itaque Episcopus vel suus Officialis arceri Authoritate prætensa Officialis Capituli.

Quæstio itaque Secunda erit, videlicet utrum Officialis Capituli habeat Jurisdictionem ordinariam aut delegatam, vel sit Delegatus ad universitatem causarum?

Ad quam Quæstionem respondeo, illius Jurisdictionem neque esse ordinariam, neque ad universitatem causarum esse delegatam, quamvis de Jure delegatus ad universitatem causarum instar ordinarii sit, ut habet Maranta *part. 4. distinct. 5. num. 51. cum seq.* ubi multos allegat, sed consistere in simplicibus terminis Delegationis.

Dum enim alicui conceduntur plures distinctæ & separatæ causarum species, tum non est delegatus ad universitatem causarum, neque par ordinario est, sed duntaxat delegatus particularis & minimè ad causarum universitatem, ut habet Maranta *loc. prædict. num. 4. vers. si verò una causa vel plures distinctæ & separatæ &c.* quo loco multos laudat, quibus addo Jason. *in l. à Judice. Cod. de Judiciis.*

Pacta quoque Civitatis & Patriæ Leodiensis Ordinationes disponunt, solum esse tres Ordinarios, videlicet Officialem Leodiensem, Scabinos, Burgimagistros & Juratos Civitatis Leodiensis, inter quos non numeratur

ratur Officialis Capituli, nec is simpliciter habet Jurisdictionem ad universitatem causarum, excluduntur enim per prætactas Reformationes Causæ Criminales exemptorum Litigatorum, quorum neuter est Clericus, & pleræque aliæ Causæ Beneficiatorum omnium, sive sint Sacellani beneficiati, vel aliter qualificati, veluti Monachi regulares, vel alii, non comprehenduntur sub prætactis Indultis.

Juris enim est, quod in Rescriptis Apostolicis, dum fit mentio Clericorum, duntaxat venire simplices Clericos, non Conjugatos vel Beneficiatos, non Monachos vel alterius qualitatis, Abbas *ad rubr. de vita & honestate Clericorum in antiq.* & *in c. bonæ memoriæ. & ibi addition. X. de postulat. Prælator.* Felin. *in c. non dubium. X. de Sentent. excommunicat.* Natta *vol. 1. consil. 139.* cum aliis infinitis.

Dictum quoque Indultum est contrarium Juri scripto, dum disponit, Laicos à Clericis posse conveniri coram Officiali Capituli, juxta *vulgat. l. Juris ordinem. Cod. de Jurisdict. omn. Judic.* & *c. cum sit generale.* & ibi Gloss. & Dd. *& c. si Clericus Laicum. X. de Foro competenti.* cum aliis infinitis.

Neque Juri scripto derogatur per hujusmodi Indulta, ergò non possunt valere in præjudicium Jurisdictionis ordinariæ, quam habet indubiè Princeps Leodiensis per se & suum Officialem, perinde in Temporalibus Civilibus & Criminalibus, ac inter Laicos & Clericos, & nedum ut Episcopus verum & etiam Princeps Territorii habens insuper Regalia ab Imperatore, juxta *tot. tit. Cod. si contra Jus.*

Immò sunt damnata per Pacta Patriæ & Privilegia Imperialia acceptata ab omnibus Statibus in vim Pacti jurati, quibus cavetur, Ecclesiasticam Jurisdictionem non debere mittere falcem in messem temporalem, & Ecclesiasticum coram Ecclesiastico, Temporalem coram Temporali esse conveniendum.

Suffragantur præmissis Constitutiones Imperii, Pax Publica, Ordinationes, quæ uniformiter disponunt, causas esse tractandas coram ordinariis, explosis extraordinariis Judicibus, deputatis Compromissariis.

Et cum Clerus Primarius prædictas Constitutiones & Privilegia Imperialia perinde & æqualiter acceptarit cum aliis Statibus, illis omninò ligatur & constringitur, cum Juris sit vulgaris, Statuta mixta Clericorum & Laicorum ligare ipsos Clericos pari Jure, ut Laicos, ut habet Chassanæ. *ad Consuetud. Burgund. tit. des mains mortes. §. 10. num. 53.* & Tiraquel. *tractat. de retract. lign. §. 1. gloss. 13. in verbis : l'achepteur. num. 2. cum seqq.*

Tertia Quæstio, videlicet, utrum Officialis Capituli possit committere causas decidendas, pendet ex prioribus. Nam cum Officialis Capituli sit, ut diximus, delegatus non ad universitatem causarum, sed ad

causas particulares, non potest subdelegare, habet enim alienam Jurisdictionem, & non propriam, præsertim quando articulus est Jurisdictionalis, Maranta *loco præfato num. 50.* ubi quoque citatus Panormitan. *in vulgat. c. super quæstionum. X. de offic. Judic. delegat.* & complures alios; facit *l. à Judice. Cod. de Judiciis.* ubi habetur, à Judicio Judicem delegatum Judicis dandi potestatem non habere, cum ipse Judiciario munere non fungatur, nisi à Principe Judex datus fuerit, sed Capitulum non est Princeps, ergò &c.

Accedit, quod clausula Indulti primi præinserta solum referatur respectu Deputationis Judicum ad ipsos Decanum & Capitulum, ergò Officialis non potest deputare vel committere.

Sunt enim pari loco per dictam clausulam Officialis deputandus vel deputandi, & sunt præterea Rescripta in suis terminis intelligenda, tanquam nimirùm stricti Juris, dico fortius, quod quando est Deputatus Officialis cessare nominationem deputandi, vel Deputandorum juxta *l. boves. §. hoc sermone.* & ibi Gloss. *ff. de verbor. significat.*

At quod resolvitur, suprà stat eo magis, quod Officialis deputandus, vel deputandi stent alternativè & disjunctivè, & ita omnes sunt mobiles & ejusdem qualitatis, ita, ut deputandi vel Deputandorum Authoritas non dependeat ab ipso Officiali, qui habet nudum Ministerium, sed ab ipsis Decano & Capitulo, ita tamen, ut fiat denominatio citra præjudicium vel derogationem Jurisdictionis Episcopalis, cujus suprà mentio facta est.

Quarta Quæstio est, utrum potuerit appellari à Delegato Officialis Capituli postposito Officiale Leodiensi ad Officialem Leodiensem, dico, potuisse, immò licuisse adire Officialem Leodiensem super Nullitate totius Processus Commissarii Officialis Capituli, juxta ea quæ tradit Vant. *tractat. de Nullitat. tit. coram quo Nullitas proponi possit.* quamvis decretalis Concilii Tridentini præinserta omnia, quæcunque possent opponi, excludat.

Narratur in Facti Specie, quod Officialis Capituli gravaverit, & quod Commissarius ejusdem Officialis idem decreverit, quod Committens, & hoc casu, cum proximus sit suspectus, potuit adire mediatus remotior non suspectus, ut in terminis tradit Maranta *tit. de Appellation. num. 364.* nullis adductis equidem Authoritatibus, quod etiam Ordinatione Cameræ Imperialis cautum est, licet regulariter disponant, Appellationes gradatim debere interponi.

Sed stante Nullitate Commissionis, ob causas suprà tactas, D. Officialis Leodiensis ad quamlibet querelam potest suas partes interponere, tam in materia Nullitatis, Appellationis, Querelæ, Implorationis Officii Judicis, quàm alia quavis, ob quam Superiorem adire licet.

Ultima

Ultima Quæstio est, utrum Officialis Capituli Leodiensis possit exequi suas Sententias per Crenkenarios, per Capturam vel alios modos mittendi in possessionem Bonorum, injectionem manuum & similes; similiter an possit creare Notarios & publicos officiatos, ut Procuratores vel Executores? Respondeo negativè, quia Jus carceris est de mero Imperio, ut habet latè D. Bartol. de Capua *in suis singular. 2.* allegans complures Authores.

Immò simplex Judex delegatus, nisi dicatur in Commissione posse invocare Brachium Seculare, hoc non potest, ut habet Archid. *in c. ut officium. §. 2. vers. denique. de haret. in 6to.*

Quinimò Episcopus etiam pro crimine Ecclesiastico, licet habeat cógnitionem, si non habet Territorium, non potest uti captura, *cap. si quis contra aliquem, tit. de Sanctissimis Episcopis. Novell. 9.* Oldrad. *consil. 86.* Author *in repetit. c. ea, quæ, de Regul. Jur. in 6to.* Imol. *in cap. significat. X. de offic. Judic. delegat.* Franc. *Mare in Delphino. num. 9. quæst. 44.* Jacobus *de bello. visu in repetit. §. contrahen. c. Romana Ecclesia. de Foro competenti. in 6to. num. 91.* ubi dicit, fortiùs nempe *c. unic. de Cleric. conjugatis. in 6to.* non habere locum extra Terras Romanæ Ecclesiæ, & hinc Indultum Pianum non posse complecti Clericos conjugatos, Ludov. Roman. *singular. Jur. 711.* Jul. Clar. *lib. 5. §. fin. quæst. 37. Incipiens in hac exceptione. num. 8.* Boër. *in Decis. Burdegalens. decis. 227. num. 11.* ubi citat multa Arresta conformia, Pap. *de Arrest. tit. des Jurisdictions temporels. artic. 26.* latè Bertachin. *in suo Repertor. sub diction. Delegatus. vers. non potest facere capi &c.* cum aliis infinitis.

Accedit præmissis quod Indultum Pianum solum loquitur de Executione & coërcitione per Censuras Ecclesiasticas, quarum Appellatione non veniunt captura Personæ, Immissio in possessionem Bonorum & alia, quæ sunt meri & mixti Imperii, neque Deputatio Crenkenariorum vel aliorum Executorum in Personas vel Bona, deficiente enim potestate Judicis, non potest tribui potestas Crenkenariis, vel aliis Executoribus capiendi Personas, vel injiciendi manus in Bona mobilia vel immobilia.

Item creare Notarios & Procuratores publicos & juratos Officiatos, sunt de Reservatis majoribus Principibus, ut habetur apud Bertachin. *in suo Repertorio sub diction. Notarius. §. Notarius à quo creatur &c.*

Duntaxat autem datur particularis Authoritas Officiali Capituli, videlicet cognoscendi Causas & exequendi per Censuras Ecclesiasticas, & istud est diversum à Creatione Notariorum, Procuratorum & Crenkenariorum, unde non cadunt in Commissione Officialis Capituli, creare enim Notarios, Crenkenarios, & facere Actus ejusmodi, sunt voluntariæ Jurisdictionis & Potestatis, ubi solum Capitulo Leodiensi competit sola con-

 ten-

tentiosa per Rescriptum Apostolicum, cujus siquidem Jurisdictionis nomine non veniunt ea, quæ sunt meri & mixti Imperii, ut sunt deputare Crenkenarios vel alia exercere similia, & cum D. Officialis Capituli solum habeat specialem & particularem Delegationem, non potest extendi ad universitatem, ut habet Præses Holl. *suo loco* à speciali.

Denique Jurisdictio Officialis Capituli nunquam venit privativè respectu Episcopi & Jurium Episcopalium, sicut regulare est, quod datio Jurisdictionis nunquam venit privativè, sed accumulativè, Thom. Gratian. *Decis. 30. in med.* Felin. *in c. cæterum. X. de Judic. & c. pastoralis officii. X. de offic. Judic. ordinar.*

Ex hisce existimo adjunctas Quæstiones hypothesi & Facti Specie proposita comprehensas esse plenè & irrefragabiliter resolutas, hoc addito, quod Statuta tempore Cardinalis à Marka communi Consensu Ordinum publicata habent in hunc modum: Premierement que dores nauant chacun doit être traité en Justitie par deuant son Juge ordinaire Spirituel ou Temporel du païs selon les Privileges de feu l'Empereur Maximilian, & les Paix faites &c. cum quo consonant plura alia Pacta.

Et quod insuper prætacta Privilegia Maximiliani & Pacta Patriæ excludant quorumcunque Jurisdictionem præterquam ordinariam, quarum fit suprà mentio, ex quorum numero & grege non est Officialis Capituli.

Neque rursus silentio prætereundum est, quod in Causa mota per Episcopum Leodiensem & suum Capitulum adjunctum in Camera Imperiali occasione Jurisdictionis Civitatis Leodiensis contra eandem Civitatem dicti Episcopus olim & Capitulum fundarunt suam Actionem, & Libellum ediderunt supra Sententiâ latâ per felicis recordationis Paulum II. Pontificem tempore quondam Reverendissimi Ludovici Borbonii, in qua siquidem Sententia d. q. Pontifex Paulus II. declaravit universam Jurisdictionem Civitatis, & Patriæ Leodiensis ac Comitatus Lossensis pertinere ad Episcopum pro tempore, exceptis nonnullis in dicta Sententia nominatis, inter quos non continetur Capitulum.

Quapropter indignum esset, quod excluso ejusmodi Sententiæ tenore & forma Episcopique Superioritate, Jurisdictione, & Imperio Capitulum vel suus Officialis, aliusve Deputandus vel Deputandi Superioritatem Principis in Causis Appellationum, Nullitatum & Querelarum non recognoscerent, præsertim quando Authoritas S. C. Episcopalis tam Jure scripto Concilio Tridentino, quam aliis prænarratis Titulis fulcitur, stabilitur & justificatur.

Dictum est suprà obiter de Creatione Notariorum, & quis habeat potestatem creandi Notarios, quam quoque materiam latè tractat Bertachin. *in suo Repertorio sub diction. Notarius §. Notarius à quo creatur &c.* Atta-

Attamen hæc est communis sententia, quod Notarius à Judice creari non possit, qui quamvis possit deputare ad aliquod Officium certas Personas, si non sint alii ex publico deputati, tamen Notarios non facit eos, qui non sunt, ut habet Bald. *in rubr. Cod. de fide Instrumentor. in column. 1.*

INDEX

In præcedentem Tabellam Privilegiorum, sive Appendicem V.

Judi-

APPENDIX VI.

Selectæ Formulæ Decretorum Extrajudicialium Imperialis Cameræ.

PRÆMONITIO.

Cum Anno 1712. Formulæ quædam Decretorum Auctore Anonymo, (fuit quondam Dn. Assessor Schragius) *Wetzlariæ editæ fuerint, visum fuit has præmittere. Duas Classes constituit Dominus Auctor: (1.) Formularum omnibus Causis communium, (2.) quibusdam Causis propriarum. Ex illa Classe varias videas collectas Formulas. Ex hac verò sunt saltem Remissiones ad Decreta subjuncta Supplicationibus à* Blumio *&* Hofmanno *editis. Hanc Collectionem sequetur* Collectio nova *variorum Decretorum à diversis Assessoribus aliisque atque aliis Senatibus datorum. Quæ Collectio si videatur alicui sine ordine vel materiarum vel temporis,*

vel generis Processus, aut modi decernendi congesta; sciendum est, factum id consultò, nihilominùs tamen cum spe, quod materiarum fœcunditas, ipsaque mixtura Lectori utilitatem & jucunditatem sit allatura. Poterant Inscriptiones fieri deductiores, sed quia Decreta sunt brevia, rem ipsam Lector ex tenore cognoscet. Si cui videatur Indice Materiarum & Formularum opus esse, hunc quisque sibi conficiet. Nobis & temporis & aliorum laborum habenda fuit ratio.

Formulæ Decretorum Extrajudicialium, ad Supplicationes pro Processibus Cameralibus latorum ferendorumque, secundùm genera eorundem Juridica digestæ. Anno 1712.

(I.) Formulæ Decretorum omnibus Causis communium.

1. *Formulæ Decretorum Interlocutoriorum & Dilatoriorum.*
2. *Definitivorum & Peremptoriorum.*
3. *Concessivorum.*
4. *Denegatoriorum.*
5. *Præceptivorum seu Imperativorum.*
6. *Prohibitoriorum seu Inhibitoriorum.*
7. *Comminatoriorum & Punitoriorum seu Pœnalium.*
8. *Gratialium seu Remissoriorum Pœnæ.*
9. *Permissivorum.*
10. *Admissivorum.*
11. *Remissoriorum.*
12. *Declaratoriorum.*
13. *Informatoriorum.*
14. *Temperatorum seu Mixtorum, ex. gr. Conceptorum in diem, sub conditione, modo, hypotheticorum seu respectivorum certarum Circumstantiarum &c.*
15. *Ulteriorum seu Secundorum.*
16. *Extensivorum & Ampliativorum.*
17. *Restrictivorum, Limitativorum & Intensivorum.*
18. *Prorogatoriorum & Protensivorum.*
19. *Confirmatoriorum, & Contra.*

(II.) For-

(II.) Formulæ Decretorum quibusdam Causis propriorum.

1. *IN causis, in quibus Jurisdictio Cameræ ratione Personarum fundatur.*
2. *In causis Pacis Religiosæ.*
3. *In causis Pacis Profanæ, vulgò Publicæ, item* Land-Fried *nominatæ.*
4. *In causis Fiscalibus.*
5. *In causis Litigiosæ Possessionis.*
6. *In causis Pignorationum.*
7. *In causis Arrestorum.*
8. *In causis Mandatorum.*
9. *In causis Citationum.*
10. *In causis Inhibitionum.*
11. *In causis Relaxationis Juramenti ad effectum agendi.*
12. *In causis Constitutionis L. Diffamari. & L. Si contendat.*
13. *In causis Protractæ vel Denegatæ Justitiæ.*
14. *In causis Violati Privilegii Cæsarei.*
15. *In causis, in quibus Jurisdictio Cameræ fundatur ex Continentia Causæ.*
16. *In causis, in quibus Jurisdictio Cameræ fundatur ex natura quorundam Actuum.*
17. *In causis Appellationum.*
18. *In causis Nullitatum.*
19. *In causis Restitutionis in integrum adversus latam Sententiam.*
20. *In causis Restitutionis in integrum adversus lapsum Fatalium & adversus non factam Requisitionem Actorum.*
21. *In causis Reductionis Sententiæ iniquæ ad Arbitrium boni Viri.*
22. *In causis Restitutionis in integrum contra Sententiam Cameræ.*
23. *In causis Revisionum Sententiarum Cameralium.*
24. *In causis Revisionis Sententiæ à Judice inferiori latæ & Transmissionis Actorum ad impartiale Collegium.*
25. *In causis Salvi Conductus.*

26. *In causis Literarum pro Informatione, Informatoriarum, & harum Refutatoriarum.*
27. *In causis §. De indaganda &c. 5. Artic. 8. Instrum. Pacis &c.* §. Nachdeme auch ꝛc. *170. & seqq. Recess. Imper. de Anno 1654. & Beneficii Auth. Hoc nisi. Cod. de Solut.*
28. *In causis* §. Als sich dann auch ꝛc. *164. &* §. Ebenmässig sollen hinfüro ꝛc. *166. Recess. Imper. de Anno 1654.*
29. *In causis §. Unanimi quoque &c. 1. Artic. 7. Instr. Pacis.*
30. *In causis Miscellaneis.*
31. *Formulas Decretorum certis Materiis conformium.*

(I.) Formulæ Decretorum omnibus Causis communium.

I. *Interlocutoriorum & Dilatoriorum.*

In diem Probationis protracta Justitia.

NOch zur Zeit abgeschlagen; Sondern / wofern Supplicant, daß sein Principal bey dem Unter-Richter ex. gr. gesucht / oder / sich angemeldt / daselbst / oder / damit aber nicht gehört worden / glaublich bescheinen wird / soll alßdann ferner ergehen / was recht ist.

Cum praeceptivo Literarum pro Informatione & temporali Inhibitione.

Alia. Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern soll (aliquando in hypothesi, dieser Sachen besondern Beschaffenheit nach) zuvor deßwegen an den Unter-Richter / um seinen außführlichen Bericht darüber innerhalb 6. Wochen einzubringen / geschrieben werden; Inmittelst aber derselbe sich weitern Verfahrens in dieser Sache enthalten.

Secundi seu Ulterioris.

Alia. Noch zur Zeit abermaln abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant &c. gebührend bescheinen wird / soll ferner darauf ergehen / was recht ist.

In diem Probationis, praestitorum Solennium &c.

Alia. Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant, daß denen Solennibus coram Judice à quo ein würckliches Genügen beschehen / oder / dessen Principal

darzu

darzu nicht admittirt werden wollen; wie auch/ daß derselbe keinen Procuratorem apud Acta gehabt/ glaublich bescheinen wird/ soll alßdann ferner ergehen/ was recht ist. *Item defectus Procuratoris apud Acta.*

Alia. **Noch zur Zeit** abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant förmlich/ und dem Jüngern Reichs-Abschied gemäß/ *ad condemnandum*, bitten wird/ soll ferner darauf ergehen/ was recht ist. *In diem Supplicationis in forma legali.*

Alia. **Noch zur Zeit** abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant, daß sein Principal bey dem Unter-Richter sich angemeldet/ daselbst aber kein Gehör gefunden habe/ glaublich bescheinen wird/ soll alßdann ferner ergehen/ was recht ist. *In diem Exhibitionis Documenti præstitorum Præstandorum.*

Alia. **Noch zur Zeit** abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant, wo die in dem Extract sub N. gedachte Proceß erhoben/ und anhängig seynd/ anzeigen/ und sonsten förmlicher bitten wird/ soll ferner darauf ergehen/ was recht ist. *In diem Demonstrationis, & Supplicationis in forma legali.*

Alia. **Noch zur Zeit** abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant das in der Beylag angezogene Schreiben beylegen wird/ soll alßdann darauf ergehen/ was recht ist. *In diem Exhibitionis Adjuncti.*

Alia. **Noch zur Zeit** abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant die *Narrata* auf die *Constitutionem*, ex. gr. fractæ Pacis, besser *qualifici*ren wird/ soll ferner darauf ergehen/ was recht ist. *In diem Demonstrationis Fundamenti Processus.*

Alia. **Wofern** Supplicant, ex. gr. die angegebene Jurisdictions-Gerechtigkeit etlicher maßen bescheinen wird/ soll ferner ergehen/ was recht ist. *In diem Probationis Narratorum.*

Alia. **Noch zur Zeit** abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant, wann die geklagte Execution geschehen seye/ beweißlich darthun wird/ soll ferner darauf ergehen/ was recht ist. *In diem Probationis Narratorum.*

Alia. **Noch zur Zeit** abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant die Jurisdictionem Cameræ besser fundiren wird/ soll ferner darauf ergehen/ was recht ist. *In diem fundatæ Jurisdictionis Cameræ.*

In diem Subscriptionis ab Advocatis & Procuratoribus Cameræ factæ.

Alia. **Noch zur Zeit** abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant die Supplication durch einen dieses Kayserlichen Cammer-Gerichts geschwornen Advocaten und Procuratorn, dem Gemeinen Bescheid gemäß/ wird unterschreiben lassen/ soll ferner darauf ergehen/ was recht ist.

In diem Supplicationis in forma legali.

Alia. Ist Supplicanten sein Begehren/ **als unnöthig**/ abgeschlagen; sondern/ wofern er denen Reichs-Constitutionibus gemäß/ förmlich anruffen wird/ soll ferner darauf ergehen/ was recht ist.

In diem Probationis Narratorum, & Renunciationis Pacti Usurarii.

Alia. **Noch zur Zeit** abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant, dem Jüngern Reichs-Abschied gemäß/ seine Narrata etlicher massen bescheinigen/ und die Obligation in forma probante beylegen/ auch dem darin befindlichen Pacto Usurario renunciiren wird/ soll ferner darauf ergehen/ was recht ist.

In diem Probationis protractæ Executionis.

Alia. **Wofern** Supplicant, daß nach Abfliessung der Fatalien er bey Richtern voriger Instantz um Execution angehalten/ und dieselbe ihme nicht wiederfahren wollen/ bescheinen wird/ soll darauf ergehen/ was recht ist.

In diem Supplicationis in forma legali.

Alia. **Noch zur Zeit** abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant **förmlich** suppliciren wird/ soll ferner darauf ergehen/ was recht ist.

In diem Supplicationis in forma legali, & Probationis verisimilis Narratorum.

Alia. Wie gebetten/ abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant **förmlich** bitten/ **sein Angeben** vermög des Jüngern Reichs-Abschieds in etwas **bescheinen**/ und die Creditores, so viel ihme davon wissend/ benennen wird/ soll darauf ergehen/ was recht ist.

In diem nominatorum Creditorum concurrentium.

Alia. **Noch zur Zeit** abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant diejenige Prætendenten, so ihme bewust/ benahmen wird/ soll ferner darauf ergehen/ was recht ist.

In diem Supplicationis in forma legali.

Alia. **Noch zur Zeit** abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant nicht nur *ad videndum condemnari*, sondern dem Jüngern Reichs-Abschied gemäß/ seine Bitte auch *ad condemnandum* einrichten/ und zugleich das Rubrum cum

cum Nigro besser concorditen wird / soll alßdann ferner darauf ergehen / was recht ist.

Alia Latina. *Quatenus* Supplicans in Sententia primæ Instantiæ mentionatam Obligationem in probante forma exhibuerit, & ratione Summæ Jurisdictionem Cameræ fundaverit, fiet desuper, quod Juris. *In diem Probationis &c.*

Alia Latina. *Adhuc* denegamus; sed quatenus Supplicans se declaraverit, utrum purè & simpliciter ad Acta priora submittere, vel Libello Gravaminum inhærere velit, & in hunc casum eundem, prout decet, *marginaverit*, fiet desuper, quod Juris. Contra Supplicantem, quod hoc postremum intermiserit, *Pœnam arbitrariam reservantes.* *Secundi seu Ulterioris Primi, cum reservatione Pœna.*

Alia Latina. *Adhuc* denegamus; sed quatenus Supplicans Factum lucidius exposuerit, & Gravamina melius deduxerit, desuper fiet, quod Juris. *Secundi seu Ulterioris Primi.*

Alia Latina. *Iterum adhuc* denegamus; sed quatenus Supplicans primævum Libellum coram Officiali Leodiensi exhibitum in forma probante apposuerit, fiet desuper, quod Juris. *Tertii seu Ulterioris Secundi, seu adhuc Ulterioris.*

Alia Germanica. Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant, daß denen Solennibus coram Judice à quo, ein Genügen beschehen seye / oder er dazu nicht gelassen werden wollen / glaublich bescheinen / dann auch die sub N. ermanglende in prima Instantia producirte Articulos Probatoriales in forma probante beylegen / dann sich purè erklären wird / ob er ad Acta priora submittiren / oder dem Libello inhæriten wolle / soll ferner darauf ergehen / was recht ist. *In diem Probationis & Declarationis.*

Alia. Wofern Supplicant bescheinen wird / daß die Acta intra 30. Dies requirirt / soll ferner ergehen / was recht ist. *In diem Probation. Requisit. Actorum.*

Alia. In puncto Restitutionis in integrum brevi manu. Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant, denen Jüngeren Reichs-Abschieden gemäß / entweder *In diem Supplicationis in forma legali.*

 einen

einen Libellum beylegen/ oder die petitionem Supplicationis nicht nur ad citandum, sondern auch ad restituendum, einrichten wird/ soll alßdann ferner darauf ergehen/ was recht ist.

In diem Allegationis Specialis & Probationis.

Alia. Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant die angezogene Impedimenta specificiren und bescheinen wird/ soll ferner darauf ergehen/ was recht ist.

In diem Examinis Notar. Immatric.

Alia. Wofern sich der Supplicant zum Examen stellen wird/ soll darauff ergehen/ was recht ist.

Ulterioris sub modo seu Lege probandi Narrata Supplicat.

Alia. Noch zur Zeit nochmalen abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant die Narrata etlicher maßen bescheinen wird/ soll ferner darauff ergehen/ was recht ist.

Limitativi.

Alia. Noch zur Zeit/ so viel die Inventation betrifft/ abgeschlagen.

Cum praeceptivo communic. Informat. transmissa.

Alia. Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern soll Supplicanten der einkommene Bericht zu seiner Nothdurfft *communici*rt werden.

Cum praeceptivo Literar. pro Information.

Alia. Abgeschlagen; Jedoch soll Herrn Beklagten nochmalen seinen *Special*-Bericht innerhalb 6. Wochen über diese Supplication und Beylag zu thun/ zugeschrieben werden.

2. *Definitivorum & Peremptoriorum.*

Formulæ Definitivorum & Peremptoriorum passim inter genera Concessivorum, Denegatoriorum, Primorum & Ulteriorum, occurrunt; ex. gr. in verbis: **Erkannt. Abgeschlagen. Nochmalen abgeschlagen. Abermalen abgeschlagen. Läst man es bey vorigen *Decreten* bewenden.**

3. *Concessivorum.*

Protectorii. Cum Remissorio ad Judicium.

Ist das gebettene Protectorium, ex. gr. an Chur-Mayntz/ als des Chur-Rheinischen Creyßes außschreibenden Fürsten/ biß zu Außtrag der an diesem höch-

höchsten Gericht Rechtshängigen Sach/ **erkannt**; übriges Begehren aber *Judicialiter*.

Alia. **Erkannt.** *Puri.*

Alia. Ist die gebettene Citatio **auf jetzige** *Petition* **erkannt**/ und seynd beyden Partheyen pro Termino Legali 2. Monath **angesetzt**. *Ad iteratam Petitionem Citationis.*

Alia. Ist Mandatum Inhibitorium S. Cassatorium & Restitutorium Cum Clausula **erkannt**. *Mandati Inhibit. Cassat. & Restitut.*

Alia. Seynd gebettene Citatio und Mandatum de Restituendo, doch Cum Clausula, **erkannt**/ und beyden Theilen 3. Monath pro Termino Legali von Amts wegen **angesetzt**. *Citat. & Mandat. Restitut.*

Alia. Seynd gebettene Citatio und Mandatum de Restituendo, jedoch Cum Clausula **erkannt**; übriges Begehren aber **abgeschlagen**. *Respectivi Citat. & Mandat. C.C. Restitut. cum Denegator.*

Alia. Ist die gebettene Citatio **auf den Land-Frieden/ wie auch** das Mandatum Restitutorium, jedoch Cum Clausula, **auf jetziger und voriger** *Supplicationen Narrata* und Beylagen/ wider den Herrn Grafen von N. **erkannt**/ das übrige Begehren aber **abgeschlagen**. *Respectivi ad iteratam Supplicationem cum Denegatorio.*

Alia. Ist das gebettene Mandatum Ulterius de procedendo ordinaria Juris via, Sine, das übrige aber/ Cum Clausula, **erkannt**. *Respectivi.*

Alia Latina. Decernimus. *Puri.*

Alia. Decernimus; sed Cum Clausula. *Limitativi.*

Alia. Ist Supplicanten respectivè simplex & ulterius Mandatum **erkannt**; übriges Begehren aber **abgeschlagen**. *Respectivi cum Denegatorio.*

Alia. Ist gebettenes Mandatum, so viel die abgepfändete Tücher/ oder deren rechten Werth betrifft/ **erkannt**. *Limitativi.*

Alia. Auf beybrachtes Instrumentum dessen von M. Ratificationis, **erkannt**. *Ad Paritionem.*

Alia. Ist das gebettene Mandatum, jedoch auf vorgehende genugsame Caution, **erkannt**. *Sub Conditione.*

Sivè. Ist das gebettene Mandatum und Citation gegen würckliche Leistung anerbottener genugsamer Caution, **erkannt**.

Alia.

In communi forma, cum Denegatorio Respectivo. *Alia.* Ist das gebettene Mandatum de procedendo secundum Jura & Constitutiones Imperii Sine Clausula in communi forma erkannt; das übrige Begehren aber abgeschlagen.

Limitativi. *Alia.* Ist das gebettene Mandatum, jedoch Cum Clausula, erkannt.

Item. Ist gebettenes Mandatum ad dimittendum Hypothecam, jedoch Cum Clausula, erkannt; und seynd von Amts wegen pro Termino Legali beyden Theilen 3. Monathe bestimmt.

Ad secundam Supplicationem. *Alia.* Ist das gebettene Mandatum, auf diese und vorige Supplication, erkannt.

Limitativi & Respectivi cum Denegatorio. *Alia.* Ist das gebettene Mandatum, so viel die Pensiones und Unkosten betreffen/ erkannt; übriges Begehren aber abgeschlagen.

Sub Modo seu Lege. *Alia.* Erkannt; Jedoch soll Supplicant, seinem Erbieten gemäß/ in primo Reproductionis Termino die Obligation in Originali, die andere Beylagen aber in forma probante, einbringen/ und den Advocatum Causæ die Supplicationes mit unterschreiben lassen/ oder denselben benennen.

Ad Supplicationem correctam seu emendatam. *Alia.* Seynd die gebettene Mandata, auf diese anderwärte Narrata, jedoch daß dieselbe denen Mandatis inserirt werden/ erkannt.

Cum annexo Modo seu Lege. *Alia Latina. Decernimus*; Et communicetur Advocato Fisci, ut se intra triduum à die Communicationis super præstito in hac causa Patrocinio purget.

Mandati Restitutorii & Inhibitorii. *Alia.* Ist das gebettene Mandatum Restitutorium, *Cum*, das Mandatum Inhibitorium, *Sine*, Clausula, erkannt.

Limitativi. *Alia.* Ist das gebettene Mandatum, so viel die Summam Judicati & Mandati de Exequendo betrifft/ jedoch salvis Sumptibus Funeralibus, erkannt.

Concessiv. cum Dilatorio. *Alia.* Ist die gebettene Citatio (ex officio) erkannt/ übriges Begehren aber noch zur Zeit abgeschlagen.

Alia.

Alia. Ist gebettener Salvus Conductus, jedoch in communi forma, erkannt. *Salvi Conductus.*

Alia. Ist das gebettene Rescriptum Executorialium erkannt / das übrige Begehren *judicialiter.* *Rescripti Executorialium, cum Remissorio ad Judicium.*

Alia. Ist das gebettene Mandatum wider C. und P. dann Herrn Bischoffen zu M. und dessen Officialen, jedoch Cum Clausula, erkannt / gegen übrige abgeschlagen. *Respectivi Personarum cum Denegatorio.*

Alia. Ist gebettenes Mandatum Executoriale, jedoch in communi forma, erkannt. (i. e. Decretum sit Mandatum Cum Clausula.) *Mandati Executorialis.*

Alia. Ist gebettenes *novum Mandatum* erkannt. *Novi Mandati de Exequendo.*

Alia. Erkannt; jedoch Cum Clausula. *Item.* Ist das gebettene Mandatum, jedoch Cum Clausula, erkannt. *Mandati Reformati.*

Alia Latina. Petitum Mandatum, *Cum Clausula tamen*, decernimus. *Reformati.*

Alia. Debita Mandata *decernimus*, cætera denegantes. *Cum Denegatorio.*

Alia. Ist die gebettene Citatio erkannt; und/ wofern Supplicant wegen des übrigen Jurisdictionem Cameræ besser funditen wird/ soll ferner darauf ergehen/ was recht ist. *Respectivè Dilatorii in diem fundat. Jurisdiction. Cameral.*

Alia. Ist gebettene Extensio Citationis erkannt; Im übrigen läst man es bey vorigem Decret bewenden. *Cum Denegatorio Ulteriori.*

Alia. Ist gebettene Citatio, respectivè ad Domum & Edictalis, wie auch Salvus Conductus, jedoch in communi forma, erkannt; und pro Termino Legali 3. Monathe bestimmt. *Citationis ad Domum & Edictalis, cum Salvo Conductu.*

Alia. Ist gebettene Citatio, jedoch daß diese Folgleistung den Narratis Mandati einverleibt werde/ erkannt. *Sub Lege.*

Alia Latina. Ad factam declarationem *decernimus*, utrique parti 3. Menses pro Termino Legali præfigentes, & reservatam Pœnam ex gratia remittentes. *Cum Remissorio Pœna seu Gratiali.*

Alia Latina. Decernimus; Fatalia, prout petita, prorogantes. *Cum Prorogatione Fatalium.*

Alia. Ist gebettene Citation erkannt; übrig Begehren abgeschlagen. Dann seynd die Fatalia, wie gebetten / erstreckt. *Respectivi, cum Prorogatione Fatalium.*

Processf. plen. Appel. cum Proreg. Fatal. & præfix. Term. leg. *Alia.* Erkannt; Auch die Fatalia, wie gebetten / erstreckt: und pro Termino Legali beyden Theilen Zeit 3. Monathe hiermit angesetzt.

Citat. & Compulsor. cum Deneg. Inhibit. *Alia.* Seynd Citatio und Compulsoriales erkannt; Inhibitio aber abgeschlagen.

Citat. & Compulsor. cum Deneg. Inhibit. & Prorogat. Fatal. *Alia.* Seynd gebettene Citatio und Compulsoriales erkannt; übriges Begehren aber abgeschlagen: Dann seynd die Fatalia, wie gebetten / erstreckt.

Inhibitionis Limitativi. *Alia.* Ist gebettene Inhibition, jedoch nur in so viel die declarirte Pœn betrifft / erkannt; Im übrigen aber lässet man es bey vorigem Decret bewenden.

Citat. ad vidend. deduci Nullitates cum Denegatorio. *Alia.* Ist die gebettene Citatio ad videndum deduci Nullitates erkannt; auch beyden Theilen pro Termino Legali Zeit 2. Monathe von Amts wegen angesetzt: das übrige Begehren aber abgeschlagen.

Compulsorialium, cum Admissivo ad Juram. Paupertat. *Alia.* Ist Supplicanten sein Begehren ratione Juramenti Paupertatis zugelassen: Dann seynd die gebettene Compulsoriales erkannt.

Compulsor. cum Dilatorio reliquorum. *Alia.* Seynd die gebettene Compulsoriales erkannt; das übrige Begehren noch zur Zeit abgeschlagen.

Inhibit. Ulterior. *Alia.* Ist ulterior Inhibitio erkannt.

Extensionis Inhibit. cum Dilatorio. *Alia.* Ist die gebettene Extensio Inhibitionis erkannt; das übrige Begehren aber noch zur Zeit abgeschlagen.

Limitat. Personar. *Alia.* Erkannt / so viel die Supplicanten betrifft.

Ulterioris Mandati cum Restrictione. *Alia.* Ist das gebettene ulterius Mandatum, jedoch in communi forma, erkannt.

Cit. ad vid. se restit. in integr. brev. man. *Alia.* Wie gebetten / abgeschlagen; sondern ist Citatio ad videndum se restitui erkannt.

Promotor. cum Denegatorio reliquor. *Alia.* Seynd Promotoriales in communi forma erkannt; übriges Begehren aber abgeschlagen.

Salvi Conductus in communi. *Alia.* Ist der begehrte Salvus Conductus; jedoch in *communi* forma, erkannt.

In optima forma. *Alia.* Ist der gebettene Salvus Conductus in *optima* forma erkannt.

4. *Dene-*

4. Denegatoriorum.

Abgeschlagen. — *Simplicis seu Primi.*

Låst man es bey vorigem Decret bewenden. — *Ulterior. seu Secundi.*

Låst man es nochmalen bey vorigen Decreten bewenden. — *Adhuc Ulterioris seu Tertii.*

Låst man es bey vorigen Decreten abermalen bewenden. — *Quarti.*

Låst man es bey vorigen Decreten endlichen bewenden; und soll Supplicant in dieser Sache sich fernern *Supplici*rens enthalten. — *Quinti & Ultimi, cum Inhibitorio Supplic.*

Alia. Låst man es bey vorigem Decret, jedoch Supplicantens Principaln seine etwan habende Nothdurfft bey Bürgermeister und Rath der Stadt N. zu beobachten ohnbenommen / bewenden. — *Ulterioris cum Remissorio ad inferiorem Judicem.*

Alia. Wie gebetten / abgeschlagen. *Item:* Wie gebetten / abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant den gebrauchten Gewalt und angegebene Gerechtigkeit in etwas bescheinen / und förmlich suppliciren wird / soll ferner darauf ergehen / was recht ist. — *Temperati sub Modo & Lege Probationis & Supplicat. in forma legali.*

Alia Latina. *Denegamus.* — *Simplicis.*

Alia. Auf vorgebrachte Copiam Obligationis abgeschlagen. — *Cum Causa.*

Alia. Låst man es bey vorigen Decreten bewenden; und mag Supplicant seine Nothdurfft / ob er will / gehöriger Orthen suchen. — *Adhuc Ulterior. seu Tertii, cum Remiss. ad Forum compet.*

Alia Latina. Adhuc denegamus. — *Ulterioris.*

Alia. Auf vorgebrachte Narrata abgeschlagen. — *Cum Causa.*

Alia. Abgeschlagen; sondern mag Supplicant, ob er will / seine Nothdurfft gehöriger Orthen suchen. — *Cum Remissorio ad Forum competent.*

Alia. Ist das gebettene Mandatum abgeschlagen; Dann in puncto Citationis, wofern Supplicant Jurisdictionem Cameræ funditen wird / soll darauf ergehen / was recht ist. — *Mandat. cum Dilator. in diem fundat. Jurisdiction. Camer.*

Alia. Abgeschlagen; und mag Supplicant, ob er will / sich der Ordnung gebrauchen. — *Cum Remissorio ad Ordination.*

Puri, & respectivè conditionati, Citat. Edict.

Alia. Ist die gebettene Citatio wider die unwissende Creditores *purè*, wider die übrige aber noch zur Zeit / abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant die Supplicationes gegen einander collationiren und concordiren / wie auch unter drey wenigst einen oder zwey der Stadt Amsterdam näher gelegene Orthe pro Affixione vorschlagen wird / soll ferner darauf ergehen / was recht ist: Und mag er / ob er will / contra quoscunque Interesse habentes, an statt der unwissenden Creditoren die Petition mit einrichten.

Ulterioris.

Alia. Läst man es bey dem den 4ten dieses ertheilten Decret bewenden.

Adhuc Ulterioris cum Dilatoria.

Alia. Läst man es nochmalen bey denen am 4ten und 15ten jüngst ertheillten Decretis bewenden; sondern / wofern Supplicant, daß rc.

Adhuc Ulterioris Secundi, cum Dilatorio.

Alia. Läst man es bey dem den 4ten dieses jüngst ertheillten Decret noch zur Zeit nochmalen bewenden; sondern / wofern Supplicant, daß rc.

Communication. Informationis, nec non Citationis & Mandati Inhibitorii.

Alia. Auf einkommenen Bericht des Chur-Brandenburgischen Hof-Gerichts in Hinter-Pommern / ist so wohl dessen *Communication*, als die gebettene Citatio super Nullitate cum Mandato Inhibitorio, abgeschlagen.

Cum Remissoria ad Forum competens.

Alia. Abgeschlagen; sondern mögen Supplicanten, ob sie wollen / ihr Begehren gehöriger Orthen anbringen.

5. *Praeceptivorum seu Imperativorum.*

Liter. pro Informatione.

SOll dem Herrn Beklagten / seinen Bericht innerhalb 4. Wochen hierüber einzuschicken / zugeschrieben werden.

Liter. pro Informatione cum temporali Inhibitione.

Alia. Soll dem beklagten Herrn Grafen seinen Bericht hierüber / innerhalb 6. Wochen einzuschicken / zugeschrieben werden / und derselbe inmittelst mit fernerem Procediren gegen die Supplicanten inhalten.

Subscription. ab Advocato in Supplic. facienda, cum poenali.

Alia. Dann soll er den Advocatum Causæ in Supplicatione mit unterschreiben / und / um willen er solches unterlaſ-

terlassen / ist gegen ihn die Straf nach Ermäßigung hiermit vorbehalten.

Alia. Soll den beklagten Cantzley-Directori und Räthen / ihren Bericht innerhalb 6. Wochen hierüber einzubringen / zugeschrieben werden. *Informationis.*

Alia. Soll Herrn Beklagten / Bericht innerhalb Monaths-Frist zu erstatten / zugeschrieben werden. *Liter. pro Informatione.*

Alia. Soll den Richtern à quibus, ihren Bericht innerhalb 6. Wochen einzuschicken / zugeschrieben werden. *Liter. pro Informatione.*

Alia. Soll Bürgermeister und Rath der Stadt N. um ihren Bericht innerhalb 4. Wochen hierüber einzuschicken / zugeschrieben / und inmittelst Supplicant, dem Cammer-Gerichtlichen Process zuwider / mit Thätlichkeit nicht beschwehrt werden. *Liter. pro Informatione, cum Inhibitione Attentandorum.*

Alia. Soll Cantzley-Verwalter mit Zuziehung eines Protonotarii in die Leserey allerseits Interessenten Anwälde vor sich bescheiden / angezogenes Testament recognosciren lassen / darauf solches eröffnen / das Original in Lectoria verwahrlich aufbehalten / und jedem um die Gebühr glaubhaffte Abschrifft zugestellet / darüber Relation erstattet / und ad Acta registrirt werden. *Apertura Testamenti.*

Alia. Soll Supplicant die Supplication pro Mandato mit beylegen / und / um willen er solches unterlassen / die Straf der Ordnung gegen ihn hiermit vorbehalten seyn. *Adjungend. Supplicat. cum Punitorio illegit. Supplication.*

Alia. Sollen Supplicantin 2. Gulden aus der Armen Säckel gefolgt werden. *Erogationis Eleemosynarum.*

Alia. Sollen Supplicanten vor dißmal 3. Gulden aus der Armen Säckel gefolgt werden / jedoch / daß er nach Bestellung genugsamer Sollicitatur seiner Rechts-Sachen / der Ordnung gemäß / sich wiederum nacher Hauß begebe. *Erogationis Eleemosynarum cum Præcepto revertendi Domum.*

Alia. Sollen dem Supplicanten die hierin designirte 4. Gulden 40. Kreutzer aus der Armen Säckel gefolgt werden. *Erogat. ex Ærar. Pauper. Nuncio Camer. facienda.*

6. *Prohibitoriorum seu Inhibitoriorum.*

Prædicati Illegalis. UNd soll Supplicant sich hinfüro in seinen Schrifften und Supplicationen an statt des Worts **Evangelisch** des in Reichs-Abschieden und Stylo Camerali herkommenen Prædicati **Augspurgische** *Confessions* - **Verwandte allein gebrauchen.**

Attentandorum Temporalium. *Alia.* **Inmittelst** Supplicant dem Cammer-Gerichtlichen Process zuwider **mit Thätlichkeit nicht beschwehret werden.**

Temporalium Attentandorum. *Alia.* **Soll** derselbe inmittelst mit fernerem Procediren gegen die Supplicanten **inhalten.**

Factorum contra Leges Imperii &c. *Alia.* **Ist** das gebettene Mandatum *de non impediendo* prosequi litem, und **daß** beyde Theile wider Recht / gemeinen Land-Frieden / auch des Heil. Röm. Reichs-Constitutiones, und das Instrumentum Pacis, **nichts Feindseliges vornehmen sollen** / erkannt.

Attentandor. Ulterior. Temporalium. *Alia.* **Inmittelst** aber derselbe **sich weiteren Verfahrens** in dieser Sache **enthalten.**

Supplicationis Ulterioris. *Alia.* **Soll** Supplicant in dieser Sache **sich fernern** *Supplici*rens **enthalten.**

Conferantur Decreta Concessiva Inhibitionis, item Inhibitionis in Materia Appellationis.

7. *Comminatoriorum & Punitoriorum.*

WOfern Supplicant die angezogene Transactionem Lit. A. wie sich gebühret / beylegen wird / soll ferner ergehen / was recht ist; und / um willen er solches unterlassen / ist gegen ihn **die Straf der Ordnung hiermit vorbehalten.**

Alia. Dann soll er den Advocatum Causæ in Supplicatione mit unterschreiben; und / um willen er solches unterlassen / ist gegen ihn **die Straf nach Ermäßigung hiermit vorbehalten.**

Alia.

Alia. Soll Supplicant die Supplication pro Mandato mit beylegen; und / um willen er solches unterlassen / die Straf der Ordnung gegen ihn hiermit vorbehalten seyn.

8. *Gratialium seu Remissoriorum Pœnæ.*

Ist die Strafe aus Gnaden nachgelassen.

Alia. Ist Supplicanten die Strafe nachgelassen.

Alia. Ist Supplicanten die angesetzte Strafe zur Halbscheid hiermit aus Gnaden nachgelassen.

9. *Permissivorum.*

Ist zugelassen / und gewöhnlich Urkund mitgetheilt worden. *Immatriculationis.*

Alia. Ist Supplicanten sein Begehren in puncto Duplicarum, dieser Sachen Beschaffenheit nach / zugelassen. *Duplicationis Hypothetici.*

Alia. Ist Supplicanten sein Begehren / gestalten Sachen nach / zugelassen. *Triplicationis Hypothetici.*

Alia. Ist Supplicanten sein Begehren zugelassen. *Simplicis (Ulterioris Producti.)*

Alia. Ist die gebettene Translation, jedoch auf Kayserl. Cantzley / und in beyder Theilen Gegenwart / zugelassen. *Translationis Literarum.*

Alia. Ist die gebettene Communicatio hiermit zugelassen. *Communicationis Informationis.*

Alia. Ist Supplicantin, so viel die Außfolglassung des in der Leserey deponirten Gelds betrifft / ihr Begehren zugelassen; Im übrigen Judicialiter. *Receptionis depositæ Pecuniæ in Lectoria.*

Alia. Sollen Supplicantin die deponirte 20. Thaler gegen Quittung / außgefolgt werden. *Similis.*

Alia. Sollen Supplicanten die in Lectoria deponirte Gelder gegen beygelegte Quittung / abgefolgt werden. *Similis.*

Alia. Soll Supplicanten der einkommene Bericht zu seiner Nothdurfft *communicirt* werden. *Communicat. Literar. Informatoriar.*

10. *Ad-*

10. *Admissivorum.*

Juramenti Paupertatis. Ist Supplicant zum Juramento Paupertatis hiermit gelassen; und seynd diejenigen / an welchen die Ordnung / zu Advocaten und Procuratoren ihm zugeordnet.

Ad Exhib. Libelli. *Alia Latina.* Admittimus Libellum.

Ad præstand. Jurament. Perhorresc. *Alia.* Ist Supplicant auf vorbrachten Special-Gewalt *ad Juramentum Perhorrescentiæ* hiermit gelassen.

Ad Juramentum Urpheda. *Alia.* Ist Supplicanten sein Begehren / nach Gestaltsame der Sachen / jedoch / daß es in Gegenwart des gegentheiligen Procuratoris geschehe / und daß ihme der durch Lt. F. A. jüngst einbrachte Special-Gewalt ad præstandum Juramentum vorhero zu recognosciren oder zu diffitiren zugestellet werde / zugelassen.

Ad Inspectionem & Communicationem Actorum. *Alia.* Ist die gebettene *Inspectio*, jedoch coram Notario & Lectore, zugelassen.

Alia. Ist Supplicanten sein Begehren / daß die gebettene Inspection in Beyseyn eines Lesers / wie Herkommens / beschehe / hiermit zugelassen.

11. *Remissoriorum.*

Ad Judicium. Judicialiter.

Ad Judicium. *Alia.* Judicialiter, ad causam N. contra N.

Ad Judicium. *Alia.* Das übrige Begehren / Judicialiter.

Ad Judicium. (Immissorialium.) *Alia.* Wofern Supplicanten, wie sichs vermög der Ordnung gebühret / *Judicialiter* anruffen werden / soll darauf ergehen / was recht ist.

Ad Dominum Deputatum. *Alia.* Abgeschlagen; sondern mag Supplicant seine Nothdurfft coram Domino Deputato vorbringen.

Ad Dom. Deputat. *Aliter.* *Judicialiter*, coram Domino Deputato.

Ad Judicium. *Alia.* Mag Supplicant seine Nothdurfft Gerichtlich suchen.

Ad Forum competens. *Alia.* Mögen Supplicanten, ob sie wollen / ihr Begehren gehöriger Orthen anbringen.

Ad Ordinationem. *Alia.* Abgeschlagen; und mag Supplicant, ob er will / sich der Ordnung gebrauchen.

Alia.

Alia. Abgeschlagen; sondern mag Supplicant, ob er will / seine Nothdurfft gehöriger Orthen suchen. *Ad Forum competens.*

Alia. Jedoch Supplicantens Principaln seine etwan habende Nothdurfft bey Bürgermeister und Rath der Stadt *N.* zu beobachten ohnbenommen. *Ad Forum competens.*

12. *Declaratoriorum.*

Ist die gebettene *Declaratio* Actoriæ als ohnnöthig / abgeschlagen; sondern läst man es bey dem am 1ten Julii jüngsthin außgelassenen und verkündeten Kayserl. Mandato de manutenendo dergestalten bewenden / daß Supplicanten Principal mit den Seinigen bey denen ergangenen Kayserl. Mandatis kräfftig und nachtrücklich / auch / da nöthig / mit starcker Militarischer Hand / contra viam Facti & Violentiarum, jedesmal zu manuteniren / zu handhaben / und zu schützen seye. *Sententia Actoriæ in causa Mandati de manutenendo.*

Alia. Weilen die Acta priora in Sachen N. contra N. Appellationis, sich bereits bey diesem Kayserl. Cammer-Gericht befinden; als sollen die außgelassene Compulsoriales auf diejenige Acta, so seithero von ermeldter N. interponirter Appellation coram Judicibus à quibus bißhero verübt worden / allein verstanden / wegen übrigen Begehrens aber Schultheiß / Bürgermeister / Schöffen und Rath der Stadt N. ihren Bericht innerhalb 3. Wochen einzuschicken / zugeschrieben werden. *Compulsorialium. Cum Præceptivo Informationis.*

Alia. Wird hiermit erkläret und bezeuget / daß durch die an diesem Kayserl. Cammer-Gericht den 29. Novembris ergangene Urthel / alle vorgangene wider Klägern N. verübte unförmliche Procesß und Thathandlungen / auch in specie des Amtmanns N. den 19. Februarii Anno 1656. und andere dergleichen außgelassene Schreiben und Bezüchtigungen verworffen / cassirt und aufgehoben worden seyen / ihme an seinen Ehren bey hiesigen und andern Kieffer-Zünfften / und sonsten jedermänniglich / ohnnachtheilig seyn solle. Blum. *Supplicat. pag.* 709. *Sententia Definitiva.*

13. Informatoriorum.

Literarum pro Informatione.

WEgen übrigen Beachrens aber Schultheiß / Bürgermeister / Schöffen und Rath der Stadt N. ihren außführlichen **Bericht** innerhalb 3. Wochen à die Insinuationis an zu rechnen / an dieses Kayserl. Cammer-Gericht **einzuschicken** / zugeschrieben werden.

Literarum pro Informatione.

Alia. Soll den Richtern à quibus, ihren **Bericht** innerhalb 6. Wochen verschlossen **einzuschicken** / zugeschrieben werden.

Literarum pro Informatione.

Alia. Soll Herrn Beklagten / **Bericht** innerhalb Monaths-Frist **zu erstatten** / zugeschrieben werden.

Communicat. Literar. Informatoriar.

Alia. Soll Supplicanten der einkommene **Bericht** zu seiner Nothdurfft *communicirt* werden.

Literarum pro Informatione cum temporali Inhibitione.

Alia. Soll dem beklagten Herrn Grafen / seinen **Bericht** hierüber innerhalb 6. Wochen verschlossen **einzuschicken** / zugeschrieben werden: und derselbe inmittelst mit fernerem Procediren gegen die Supplicanten **inhalten**.

In certa Hypothesi.

Alia. Soll (dieser Sachen besonderen Beschaffenheit nach) zuvor an den Unter-Richter / um seinen außführlichen **Bericht** (darüber) innerhalb 6. Wochen **einzuschicken** / geschrieben werden; **Inmittelst** aber derselbe sich **weiteren Verfahrens** in dieser Sache **enthalten**.

Cum temporali Inhibitione.

Alia. Abgeschlagen; Jedoch soll Herrn Beklagten **nochmalen** seinen *Special* **Bericht** innerhalb 6. Wochen / à die Insinuationis an zu rechnen / verschlossen über diese Supplication und Beylag **zu thun** / zugeschrieben **werden** / alßdann ferner ergehen soll / was recht ist.

14. Temperatorum seu Mixtorum, Conceptorum in diem, sub conditione, modo, hypotheticorum seu respectivorum certarum Circumstantiarum &c.

(Dieser Sachen besonderen Beschaffenheit nach /) auf beschehenes Erbieten / erkannt.

Wo-

Wofern Supplicant die angedeutete des Westphälischen Creysses oder Lands Gewohnheit und Ordnung beylegen wird / soll darauf ergehen / was recht ist.

Dem Statuto, in andern hieher nicht applicirlichen Fällen / ohnabbrüchig.

Alia. **Wofern** Supplicant das in der Beylag angezogene Schreiben beylegen wird / soll alßdann darauf ergehen / was recht ist.

15. *Ulteriorum seu Secundorum.*

Läst **man es** bey vorigem Decret **bewenden.** *Primi.*

Läst man es **nochmalen** bey vorigen Decreten **bewenden.** *Secundi.*

Läst man es **abermalen** bey vorigen Decreten **bewenden.** *Tertii.*

Läst man es bey vorigen Decreten **endlichen bewenden** / und soll Supplicant in dieser Sache **sich fernern** *Supplici***rens enthalten.** *Quarti & ultimi.*

Alia. **Noch zur Zeit nochmalen** abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant die Narrata etlicher maßen bescheinen wird / soll ferner darauf ergehen / was recht ist. *Dilatorii.*

Alia Latina. Adhuc denegamus. *Denegatorii.*

Alia. *Iterum adhuc* denegamus. *Secundi.*

Alia. *Priori* Decreto *inhæremus.* *Primi.*

Alia. *Prioribus* Decretis *denuò* inhæremus. *Secundi.*

Alia. Läst man es bey dem den 4ten dieses ertheilten Decret bewenden. *Primi.*

Alia. Läst man es **nochmalen** bey denen am 4ten und 15ten jüngst ertheilten Decretis bewenden; sondern / **wofern** Supplicant, daß 2c. *Secundi cum Conditione.*

Alia. Läst man es bey dem den 4ten dieses jüngst ertheilten Decret **noch zur Zeit nochmalen** bewenden; sondern / **wofern** Supplicant, daß 2c. Blum. *Supplicat. pag. 677. seqq.* *Tertii cum Conditione.*

16. *Extensivorum & Ampliativorum.*

Salvi Conductus.

Ist die gebettene *Extensio* des an die Stadt Straßburg ertheilten *Salvi Conductus*, auch auf die Stadt Hagenau/ Offenburg/ und Gengenbach/ erkannt.

17. *Restrictivorum, Limitativorum, & Intensivorum.*

Vid. suprà Concessivorum aliorumque Limitativorum.

Ist das gebettene Mandatum, jedoch Cum Clausula, erkannt.

Alia. Ist das gebettene Mandatum, so viel die Pensiones und Unkosten betrifft/ erkannt; übriges Begehren aber abgeschlagen.

Alia. Erkannt; Jedoch soll Supplicant seinem Erbieten gemäß 2c.

Alia. Ist das gebettene Mandatum, so viel die Summam Judicati &c. betrifft/ erkannt.

Alia Latina. Decernimus, *sed* Cum Clausula.

Alia. Noch zur Zeit/ so viel die Inventation betrifft/ abgeschlagen.

18. *Prorogatoriorum & Protensivorum.*

Fatalium.

Dann seynd die Fatalia, wie gebetten/ erstreckt.

Alia. Seynd die Fatalia, wie gebetten/ erstreckt/ und das darüber gebettene Documentum zugelassen.

19. *Confirmatoriorum & Contra.*

Ratione Essentiæ.

Ist die gebettene Confirmation, *salvo cujuscunque Jure*, in consueta forma erkannt. Blum. *Supplicat. pag. 570.*

Non ratione Justitiæ.

Wie gebetten/ abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant pro Confirmatione in consueta forma anruffen wird/ soll darauf ferner ergehen/ was recht ist.

(II.) For-

(II.) Formulæ Decretorum quibusdam Causis propriorum.

1. *In causis, in quibus Jurisdictio Cameræ ratione Personarum fundatur.*

BLum. Supplication. Cameral. pag. 1. seqq. Hofmann. Supplication. Cameral. pag. 1. seqq.

2. *In causis Pacis Religiosæ.*

Blum. dict. tract. pag. 20. seqq. Hofmann. dict. tract. pag. 62. seqq.

3. *In causis Pacis Profanæ, vulgò Publicæ, item* Land-Fried *nominatæ.*

Blum. dict. tract. pag. 27. seqq. Hofmann. dict. tract. pag. 94. seqq.

4. *In causis Fiscalibus.*

Blum. dict. tract. pag. 63. seqq. Hofmann. dict. tract. pag. 155. seqq.

5. *In causis Litigiosæ Possessionis.*

Blum. dict. tract. pag. 78. seqq. Hofmann. dict. tract. pag. 245. seqq.

6. *In causis Pignorationum.*

Blum. dict. tract. pag. 84. seqq. Hofmann. dict. tract. pag. 285. seqq.

7. *In causis Arrestorum.*

Blum. dict. tract. pag. 118. seqq. Hofmann. dict. tract. pag. 333. seqq.

8. *In causis Mandatorum.*

Blum. dict. tract. pag. 157. seqq. Hofmann. dict. tract. pag. 369. seqq.

9. *In causis Citationum.*

Hofmann. dict. tractat. pag. 399. seqq.

10. *In causis Inhibitionum.*

Hofmann. dict. tractat. pag. 426. seqq.

11. *In causis Relaxationis Juramenti ad effectum agendi.*

Blum. dict. tract. pag. 375. seqq. Hofmann. dict. tract. pag. 452. seqq.

12. *In causis Constitutionis L. Diffamari. & L. Si contendat.*

Blum. dict. tract. pag 380. seqq. Hofmann. dict. tract. pag. 464. seqq.

13. *In causis Protractæ vel Denegatæ Justitiæ.*

Blum. dict. tract. pag. 398. seqq. Hofmann. dict. tract. pag. 491. seqq.

14. *In causis Violati Privilegii Cæsarei.*

Blum. dict. tract. pag. 450. seqq. Hofmann. dict. tract. pag. 515. seqq.

15. *In causis, in quibus Jurisdictio Cameræ fundatur ex Continentia Causæ.*

Blum. dict. tract. pag. 457. seqq. Hofmann. dict. tract. pag. 548. seqq.

16. *In causis, in quibus Jurisdictio Cameræ fundatur ex natura quorundam Actuum.*

Blum. dict. tract. pag. 534. seqq. Hofmann. dict. tract. pag. 580. seqq.

17. *In causis Appellationum.*

Blum. dict. tract. pag. 574. seqq. Hofmann. dict. tract. pag. 618. seqq.

18. *In causis Nullitatum.*

Blum. dict. tract. pag. 640. seqq. Hofmann. dict. tract. pag. 736. seqq.

19. *In causis Restitutionis in integrum adversus latam Sententiam.*

Blum. dict. tract. pag. 647. seqq. Hofmann. dict. tract. pag. 776. seqq.

20. *In causis Restitutionis in integrum adversus lapsum Fatalium & adversus non factam Requisitionem Actorum.*

Hofmann. dict. tractat. pag. 781. seqq.

21. *In causis Reductionis Sententiæ iniquæ ad Arbitrium boni Viri.*

Hofmann. dict. tractat. pag. 803. seqq.

22. *In causis Restitutionis in integrum contra Sententiam Cameræ.*

Hofmann. dict. tractat. pag. 818. seqq.

23. *In causis Revisionum Sententiarum Cameralium.*

Hofmann. dict. tractat. pag. 897. seqq.

24. *In causis Revisionis Sententiæ à Judice inferiori latæ & Transmissionis Actorum ad impartiale Collegium.*

Hofmann. dict. tractat. pag. 909. seqq.

25. *In causis Salvi Conductus.*

Hofmann. dict. tractat. pag. 920. seqq.

26. *In causis Literarum pro Informatione, Informatoriarum, & harum Refutatoriarum.*

Hofmann. dict. tractat. pag. 929. seqq.

27. *In causis §. De indaganda &c. 5. Artic. 8. Instrum. Pacis &c.* §. Nachdeme auch &c. *170. & seqq. Recess. Imper. de Anno 1654. & Beneficii Auth. Hoc nisi. Cod. de Solut.*

Hofmann. dict. tractat. pag. 943. seqq.

28. *In*

28. *In causis* §. Als sich dann auch ꝛc. *164.* & §. Ebenmäßig sollen hinfüro ꝛc. *166. Recess. Imper. de Anno 1654.*
Hofmann. dict. tractat. pag. 951. seqq.

29. *In causis* §. *Unanimi quoque &c. 1. Artic. 7. Instrum. Pacis.*
Hofmann. dict. tractat. pag. 958. seqq.

30. *In causis Miscellaneis.*
Blum. dict. tract. pag. 651. seqq. Hofmann. dict. tract. pag. 962. seqq.

31. *Formulas Decretorum certis Materiis conformium.*
Vid. apud Blum. Supplication. Cameral. in Indice.
Hofmann. Supplication. Cameral. in Indice.

Hucusque Libellus Dni. Assessoris Schragii.

Continuatio Formularium commemoratione dignissimarum.

1. *Decretum Mandati de exequendo Sententiam Cameralem cum Instructione Judicii.*

In Sachen Ketzig contra Frau von Ketzig.

Ist gestalten Sachen nach das gebettene Mandatum Inhæsivum, wie auch loco arctioris Mandatum latius wider den Official zu Cölln/ dergestalt/ daß er sowohl die am 16. Julii und 23. Decembris 1700. ergangene Cameral- als die von ihm selbst/ besage der Beylagen Lit. O. & P. gesprochene Urtheil/ im Fall die Früchte des Guths/ worin die Immission allbereit geschehen/ nicht hinlänglich/ vermittelst Distraction desselben zur Execution bringen/ und Klägern zum Genuß ihrer Adjudicatorum verhelffen/ auch/ da noch etwas zu liquidiren übrig/ solches förderlichst bewerckstelligen soll/ Sine Clausula hiermit erkannt.

2. *Decretum prælocutorium Mandati in Causa Religionis.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicantens Herr Principal durch eine zu Oßnabrüg ertheilte Verordnung/ daß die Decreta, wovon an Kayserlichen Reichs-Hof-Rath appellirt worden/ nur provisional, und ohne Abvertheilung des/ wegen der Arnhorstischen Capelle strittigen Religions-Exercitii, an dieses Kayserliche Cammer-Gericht angebrachten Klage pro Man-

Mandato ergangen sey/ declariren/ mithin die zu Oßnabrüg/ nach letzterer Veränderung der Landes-Herrschafft/ gepflogene Handlung/ und darin ertheilte sämtliche Decreta, in beglaubter Form beybringen wird/ soll alßdann ferner darin ergehen/ was recht ist. 4. Septembr. 1717.

3. *Monitorium de exequendo Sententiam Cameralem.*

WIrd an statt des gebettenen Mandati de Exequendo, der Herr Fürst zu Corvey/ gestalten Umständen nach/ mit würcklicher Vollziehung der Cameral-Urtheil vom 1. Octobr. 1714. & 15. Februar. 1715. alles Einwendens ohngehindert fortzufahren hiermit erinnert/ damit nicht nöthig sey/ auf fernere Beschwehrden den Creyß-außschreibenden Fürsten die Execution aufzutragen.

4. *Decretum præliminare Mandati cum injuncta Productione Adjunctorum.*

ISt das gebettene Mandatum Revocatorium, jedoch daß Supplicant seinem Erbieten gemäß die Beylagen Num. 12. & 13. in beglaubter Form beybringen wird/ und ehe solches geschehen/ das Mandatum nicht außgefolgt werden soll/ hiermit erkannt. 26. Januar. 1713.

5. *Decretum Mandati de non turbando Subditos in Possessione.*

IST das gebettene Mandatum de non turbando in quieta & immemoriali Possessione vel quasi Juris Pascendi, sed restituendo Pecora pignorata, de non via facti, sed Juris procedendo, Sine Clausula hiermit erkannt/ das übrige Begehren aber/ gestalten Sachen nach/ abgeschlagen. 17. Decembris 1712.

6. *Decretum Interlocutorium cum injuncta Probatione Gravaminum.*

In Sachen der Stadt Lübeck und Hamburg/ Supplicationis pro Mandato de non turbando in Possessione Jurisdictionis Territorialis Sine Clausula, contra Königlich-Dähnische und Fürstlich-Hollsteinische Regierung und den Cammer-Juncker von Ahlefeld.

ABgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant, daß die angeführte Facta auf der Königlich-Dähnischen und Fürstlich-Hollsteinischen Regierung ertheilten Befehl geschehen/ gebührend beybringen wird/ so ergehet darauf ferner/ was recht ist.

7. *De-*

7. *Decretum Mandati de prosequendo Litem.*

In Sachen der Fürstin von Berlepsch contra quoscunque Interesse prætendentes, in specie die beyde Herren Grafen von Kratz und von Bergen betreffend.

Ist das gebettene Mandatum de prosequendo Litem, ubi cœpta & præventa, Sine Clausula erkannt / das übrige Begehren aber abgeschlagen. 5. Novembris 1711.

8. *Decretum Mandati Cassatorii Executionis.*

Ist auf eingelangten Bericht und Gegen-Bericht / gestalten Sachen nach / das gebettene Mandatum Cassatorium Executionis wider das Dohm-Capitul zu Hildesheim Sine Clausula hiermit erkannt / im übrigen aber bleibet es / der im Monath Februario extrajudicialiter gesuchten / aber biß dato judicialiter nicht producirten Restitution in integrum ohngehindert / nunmehro bey der am 28. Septembr. vorigen Jahrs beschehenen Remission der Sachen an Richtern voriger Instantz / dergestalt / daß durch dieselbe oder deren verordnete unverdächtige Commissarios ein richtiges Corpus Bonorum aus denen verhandelten Actis und eydlichen Manifestationibus formiret / beyde Theile darüber gehöret / die darin vorkommende strittige Puncten entschieden / dem klagenden Dr. L. der Pflicht-Theil / oder dessen Erfüllung / aus der Massa Bonorum, ohne einen der übrigen Erben vor den andern zu beschwehren / nach dem Urtheil vom 1. Martii 1710. und 28. Septembr. vorigen Jahrs angewiesen / jedoch zuförderst die Güte auf alle Weise versucht werden solle. Dann werden beyderseits Procuratores sich ferner so vielfältigen Extrajudicial-Supplicirens / wodurch die Sache nur mehr verwirret / und dieses hohe Gericht fatigiret wird / zu enthalten / und ihre Nothdurfft der Ordnung nach gebührend vorzubringen hiermit angewiesen. 18. Augusti 1712.

9. *Decretum Mandati de relaxando Arresto & præstatione Cautionis de solvendo.*

Ist das gebettene Mandatum de relaxando Arresto, jedoch daß Supplicantens Principalen dem Beklagten daselbst zu Speyer vorhin genugsame Caution de solvendo judicatum, der

Haupt-Sache beyder Theile ohne Nachtheil / præstiren / Sine Clausula hiermit erkannt / übriges Begehren aber judicialiter, in specie ad causam Speyer contra Speyer / Mandati de non turbando, molestando, neque impediendo, ut & de relaxando Captivo Sine Clausula. 11. Januar. 1716.

10. *Decretum Mandati erga Cautionem.*

In Sachen Hoch-Stifft Speyer contra die Stadt Speyer / den Pfaffen-Wirth betreffend.

IST das gebettene Mandatum ulterius gegen die von Supplicantens Principalen præstirte erstere Caution sub Lit. A. jedoch / daß des Hoch-Stiffs Güther / Renthen / und Gefälle / so viel hierzu vonnöthen / der Städtischen Jurisdiction unterworffen seyn / und ohne weiteren Revers, Sine Clausula hiermit erkannt. 5. Februar. 1716.

11. *Decretum Interlocutorium Mandati de desistendo à Repressaliis & restituendo.*

IST das gebettene Mandatum de desistendo à Repressaliis, & restituendo Sine Clausula hiermit erkannt / das übrige Begehren aber noch zur Zeit abgeschlagen; sondern wofern Supplicant

1. In welchem Territorio die drey Dorffschafften gelegen /

2. Ob die Unterthanen daselbst allesamt / oder nur zum Theil Catholischer Religion zugethan /

3. Ob der Pfarrer zu Seybelsdorff in diesen drey Dorffschafften / Inhalts der Beylage Lit. D. Parochial-Actus daselbst exerciret / oder nur Jura Stolæ empfangen / besser erweisen und bescheinigen wird / soll ferner ergehen / was recht ist.

12. *Decretum Confirmatorium Transactionis.*

In Sachen Schmitten contra Dhaun / Mandati de restituendo auf die Pfandungs-Constitution.

WIrd auf beyderseits Anwälde Ansuchen / der am 26. Maji 1716. getroffene Vergleich hiermit gerichtlich confirmiret / und darüber nothdürfftige Urkund erkannt / und soll solcher Vergleich ad Acta gebracht werden. 5. Octobr. 1717.

13. *De-*

13. *Decretum prælocutorium in puncto Mandati* auf die Pfandungs-*Constitution.*

In Sachen Tann contra Fulde.

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant die Facta, worauf er das Mandatum auf die Pfandungs-Constitution begehret / punctatim anzeigen / und die Requisita solcher Constitution deutlich justificiren / auch sonsten das Petitum förmlicher auf jedes Factum in specie einrichten wird / soll alßdann ferner ergehen / was recht ist. 27. April. 1718.

14. *Decretum Mandati de non turbando in Possessione Pignoris.*

Ist das gebettene Mandatum de non turbando in Possessione Pignoris, wie auch Cassatorium prætensæ Immissionis *Sine*, de non impediendo Perceptionem Fructuum ante Solutionem Debiti integralis & Cognitionem competentis Judicis, super Jure Retentionis aber *Cum* Clausula hiermit erkannt.

15. *Decretum Mandati de relaxando Arresto.*

In Sachen der Stadt Nördlingen contra Oettingen / den Lerchenfang betreffend.

Ist auf diese und vorige Narrata das gebettene Mandatum de relaxando, wie auch Mandatum Auxiliatorium & Protectorium an den Herrn Hertzogen zu Würtenberg / jedoch dieses letztere allein zu Abwendung und Verhütung aller Vergewaltigung und Thätlichkeit / ohne dasselbe auf eines oder andern Theils Manutenentz in der noch strittigen Haupt-Sache zu erstrecken / Sine Clausula hiermit erkannt / übriges Begehren aber judicialiter. 30. Octobr. 1715.

16. *Decretum Interlocutorium Appellationis pro Informatione.*

In Sachen der Gemeinde zu Allendorff contra Amt-Schultzen Lucan.

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern soll an Richter voriger Instantz / dieser Sachen besonderen Beschaffenheit nach / seinen umständlichen Bericht zu diesem Kayserlichen Cammer-Gericht binnen Zeit eines Monaths / von der Insinuation an / zu erstatten / geschrieben werden.

17. *Decretum prælocutorium ad deducenda Gravamina & de abstinendo à denominationibus inconsuetis in Cancellaria.*

In Sachen N. contra Solms.

NOch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant die gegen die Reichs-Immedietät lauffende Facta von denen übrigen absondern/ und besonders anführen/ mithin daß alle diese Gravamina mit Herrschafftlichem Consens oder Gutheissung vorgegangen/ glaubhafft bescheinigen wird/ soll ferner ergehen/ was recht ist.

Dann soll Supplicant der in Cancellaria ohngewöhnlichen Denominationum seines Principaln so wohl in Rubro als Nigro sich enthalten. 18. Septembr. 1715.

18. *Decretum Interlocutorium de producendo Decreto priori.*

In Sachen Heistermanns Erben contra Bingen.

NOch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant die in Sententia Revisionis angezogene Urtheil vom 6. Julii 1701. in beglaubter Form beybringen wird/ soll ferner ergehen/ was recht ist: Indessen sind die Fatalia, wie gebetten/ erstrecket. 24. Octobr. 1711.

19. *Decretum Interlocutorium Productionis Originalium.*

In Sachen Erlenkampischer Erbgenahmen contra Bogische Erben.

NOch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant die Beylagen sub Num. 1. & 2. in Originalibus beybringen würde/ soll alßdann ferner ergehen/ was recht ist: Indessen sind die Fatalia, wie gebetten/ hiermit erstrecket. 22. Januar. 1712.

20. *Decretum purum Appellationis.*

WErden nunmehr auf jetzige Supplication und darin beschehene klare Anweisung die gebettene völlige Appellations-Processe erkannt/ und die Fatalia allenthalben/ wie gebetten/ erstrecket. 14. April. 1712.

21. Decre-

21. *Decretum Denegatorium cum juncta Administratione Justitiæ.*

Als ohnnöthig / abgeschlagen; sondern läst man es bey dem von Paderbornischen Vice-Cantzler und Räthen in ihrem Bericht-Schreiben wegen Administrirung unpartheyischer schleuniger Justitz / auch Verschickung der Acten an eine außländische Juristen-Facultät beschehenen Erbieten / jedoch daß sie solchem also würcklich nachkommen sollen / hiermit bewenden. 14. Sept. 1712.

22. *Decretum prælocutorium Appellationis de Præstatione Solennium.*

Sind die gebettene Appellations-Processe, jedoch daß Supplicantis Principal die gewöhnliche Solennia, dem Stadt Bremischen Privilegio, und dem in Apostolis Reverentialibus enthaltenen Reservat gemäß / bey Unter-Richtern annoch ablege / oder in nicht-Admissions-Fall / in primo Termino Reproductionis bey diesem Kayserlichen Cammer-Gericht præstire / erkannt / und die Fatalia auf 3. Monathe erstrecket. 27. April. 1718.

23. *Decretum remissorium ad priorem Judicem.*

Sind auf eingekommenen Bericht und Gegen-Bericht die gesuchte Appellations-Processe zwar nicht angenommen / sondern die Sache an den Magistrat zu Franckfurth / jedoch dergestalt hinverwiesen / daß von demselben die beschehene Obsignation des appellirenden Juden Effecten zu dem Ende / damit derselbe solche administriren / und die Activa zu Behuf der Creditorum eintreiben möge / förderlichst aufgehoben / sodann sämtliche Creditores citiret / und die Bilance untersuchet / auch ferner die Gebühr Rechtens verfüget werden solle / und zwar alles dieses / auf vorhergehende des Judens nicht allein anerbottene / und wohl zu schärffende Juratorische Caution, daß er vor Endigung der Sache aus Franckfurth / zu welchem Ende auch der Magistrat zu Franckfurth an des Juden Debitores die Behörde zu notificiren wissen wird / nicht weichen / noch etwas von seinen Effecten verbringen / sondern auch alle seine Effecten pro Hypotheca speciali zum Behuf der Creditoren Bezahlung / bey dem Magistrat einschreiben lassen wolle / und solches würcklich bewerckstellige. 5. April. 1718.

24. *Decretum Interlocutorium Appellationis.*

NOch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant, daß die von seinen Principalen, von dem ersten Urtheil/ ad Principem ergriffene Instantz/ ein rechtes beständiges Remedium Appellationis gewesen/ bescheinigen wird/ soll ferner ergehen/ was recht ist.

25. *Decretum prælocutorium Appellationis.*

In Causa Communitatis Seraneæ ad Mosam contra Abbatem Monasterii Vallis S. Lamberti ad Mosam.

ADhuc denegamus; sed quatenus Supplicans, quare Principales sui Recursum ad Consilium privatum Leodiense in hac quæstione non sumpserint, aut Appellationem ex adversa parte apud Scabinatum Leodiensem Anno præterito interpositam, & introductam prosecuti non fuerint, debitè remonstraverit, fiet ulterius, quod Juris. 26. Maji 1717.

26. *Decretum Interlocutorium Appellationis de producendo Libello magis perspicuo & breviore.*

In Sachen Floramonti contra Dr. Boggen.

ABgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant den Libellum Appellationis kürtzer und nervöser/ dem Jüngeren Reichs-Abschied gemäß/ eingerichtet/ eingeben würde/ ergehet darauf/ was recht ist: Indessen sind die Fatalia, wie gebetten/ erstrecket.

27. *Decretum purum Appellationis.*

In Sachen Obristen Neßlern contra Holtzhausen.

SInd die gebettene Appellations-Processe unà cum Mandato de committenda interim Administratione Bonorum Tutori cavere parato, jedoch Cum Clausula hiermit erkannt. 7. Octobr. 1712.

28. *Decretum de producendo Protocollo.*

In Sachen Demstorff contra Schwetg.

WOfern Supplicant den Klag-Libell in erster Instantz/ und das/ der beschehenen Eyds-Leistung halber geführte/ im Libello Gravaminum angezogene gantze Protocoll, in beglaubter Form produciren wird/ soll ferner ergehen/ was recht ist. 26. Octobr. 1714.

29. De-

29. *Decretum de probandis Gravaminibus.*

In Sachen Elisabetha Rothin von Wandscheid gebohrne von Comberg contra Johann Philipp Rothen von Wandscheid.

WOfern Supplicant die Gravamina wider die Urtheil à qua Num. 1. in specie richten / und solche mit Zurücklassung der dahin nicht gehörigen Beylage Lit. H. im Libello gebührend deduciren wird / soll ferner ergehen / was recht ist. 21. Novembr. 1713.

30. *Decretum Interlocutorium de productione Testium.*

In Sachen Rotglat contra Eltz.

ABgeschlagen; sondern / wofern Supplicant des zweyten benahmten Zeugens N. Alter / so dann die auf bedürffenden Fall coram Commissione ernennende Zeugen allhier vorhero benennen / wie auch deren Alter exprimiren wird / soll ferner ergehen / was recht ist. 14. Octobr. 1712.

31. *Decretum Remissorium in Causa Criminali.*

In Sachen Juden Hirsch und dessen Weibs contra Brandenburg-Onoltzbach.

ABgeschlagen; und ist diese Sache an die Fürstlich-Onoltzbachische Regierung dergestalt hiermit remittirt / daß darin dem Inquisitions-Proceß gemäß verfahren / denen gefangenen Inquisiten, auf vorhergehendes Examen, ihre Defension zugelassen / und die Acta auf ein unpartheyisches Rechts-Collegium zum Spruch Rechtens verschickt werden sollen; Auch wird dem Magistrat der Stadt Franckfurth die daselbst arretirte Ehefrau des gefangenen Juden an Herrn Marggrafen außzuliefern frey gestellt.

32. *Decretum concessi Salvi Conductus.*

In Sachen Juden Moses zum Vogelgesang contra Franckfurth.

ISt dieser Sachen absonderlichen Beschaffenheit nach / der gebettene Salvus Conductus wider Supplicantis Principaln Creditores quoscunque Prætendentes dergestalt erkannt / daß gegen

den-

denselbigen so wohl bey annoch fürwährendem thätlichen Arrest, als auch innerhalb 4. Wochen / von Zeit erfolgter Erledigung / um mittler Zeit seine Creditores gebührend befriedigen zu können / von Burgermeister und Rath der Stadt Franckfurth mit würcklicher Execution, jedoch die privilegirte Kauffmanns-Wechsel-Briefe außgenommen / nicht verfahren werden solle. 28. Mart. 1699.

33. *Decretum Remissionis ad priorem Judicem.*

In Sachen Schnellischer Wittwe contra Magistratum Norimbergensem.

Abgeschlagen; sondern ist diese Sache an den Magistrat der Stadt Nürnberg dergestalt / daß sie darin schleunige Justitz administriren / und fernere Verzögerung nicht gestatten / biß dahin aber Supplicantin den Aufenthalt daselbst vergönnen sollen / hiermit verwiesen / und soll eine Copie des Gegen-Berichts Dr. Gülchern / als Nürnbergischem Anwald / zugestellet werden. 23. Novembr. 1713.

34. *Decretum pro admissione ad Juramentum Perhorrescentiæ, & Citatione.*

In Sachen Witzleben contra Wangenheim.

Ist Supplicant auf vorgebrachten Special-Gewalt ad Juramentum Perhorrescentiæ hiermit gelassen / so dann die gebettene Citation ad videndum introduci Petitorium, cum Inhibitione & Compulsorialibus, wie auch Commissio ad examinandum in perpetuam rei memoriam erkannt. 7. Octobr. 1713.

35. *Decretum Interlocutorium de probatione injuncta Juris Territorialis.*

In Causa Electoris Trevirensis contra Consilium Status Leodiensis.

Adhuc denegamus; sed quatenus Supplicans Jus Territorii Supremi Domini Archiepiscopi Trevirensis in locis nominatis, nec non Mandatum Consilii Status Leodiensis verosimiliter probaverit, fiet desuper, quod Juris est. 22. Novembr. 1713.

36. De-

36. *Denegatur Communicatio* des Berichts / *& simul Mandatum cum remissione Subditorum ad Dominum Territorii.*

IST die gebettene Communication des eingekommenen Berichts / gestalten Sachen nach / wie auch nunmehro das gesuchte Mandatum, abgeschlagen; sondern werden Supplicantens Principalen an ihre Landes-Obrigkeit hiermit verwiesen / bey derselben dann ihnen ihre etwa noch habende Gravamina anzubringen / darüber unpartheyische Administration der Justitz / so viel noch nicht geschehen / auch mit Verschickung derer Acten ad Impartiales, gezimend zu bitten / vorbehalten bleibet. In Consilio 15. Junii 1718.

37. *Aliud Decretum Inhæsivum in eadem Causa.*

Läst man es bey dem vorigen Decreto vom 15. Junii endlich bewenden; jedoch mit dem ferneren Anhang / daß denen Supplicanten ein außwärtiger Advocatus verstattet / und bey Verschickung der Acten alle Neben-Recommendationes und Verdacht vermieden / auch biß zu Erörterung der Sache mit Thätlichkeit gegen denen Supplicanten dieser Sache halber nicht verfahren / sondern ihnen Rechtliche Defension verstattet werden soll. In Consilio 16. Julii 1718.

38. *Provisionale Decretum ad Supplicas extrajudiciales, cum ob rei prolixitatem & alia negotia Definitivum adhuc dari non posset.*

IN Extrajudicial-Sachen der Reformirten Unterthanen des Kirchspiels Schöneberg / wider Herrn Georg Friederich Grafen zu Sayn-Hachenburg / und Burggrafen zu Kirchberg / Grafen zu Sayn und Consort. & vice versa: Ist auf in dieser Sache exhibirten Bericht und Gegen-Bericht (jedoch biß zu ertheilendem Haupt-Bescheid / auf die hinc inde eingegebene Suppliquen, pro Mandato de non amplius contraveniendo, & respectivè de præstando debitum Obsequium, auch inzwischen / und biß auf anderweitige Verordnung beyder Partheyen Rechten / tam in Possessorio, quàm Petitorio, ohne Nachtheil) hiermit die Provisional-Verordnung / daß so wohl der beklagte Herr Graf / als dessen Räthe / Beamte / und der Augspurgischen Confession zugethane

Lutherische Unterthanen/ mit Pfarrern/ Kirchengang/ Frequentirung derselben zu gewissen Zeiten / und sonst die Sache in dem Stand / worinnen sie vor dem 22. Martii 1716. gewesen / lassen/ und keine Neuerung einführen ; hingegen aber auch die Reformirte Klägere von Verschliessung ihrer Kirchen desistiren/ sondern ebenfals die Sache in den vorigen Stand / worinnen sie vor der in besagtem Monath Martii 1716. beschehenen Kirchen-Verschliessung gewesen/ wieder stellen/ auch wider ihre Landes-Herrschafft/ und dero Religions-verwandte Unterthanen / nicht das mindeste ferner eigenthätig vornehmen sollen. 18. Mart. 1718.

39. *Decretum Denegatorium & Remissorium.*

SInd auf eingekommenen Bericht und Gegen-Bericht / die gesuchte Appellations-Processe abgeschlagen/ und die Sache an Richter erster Instantz dergestalt remittirt/ daß Appellant zu Ablegung der geforderten Rechnung/ vor einer unpartheyischen Commission admittiret / ihme dabey einen Notarium oder rechtlichen Beystand zu gebrauchen zugelassen/ alles genugsam examiniret/ und hierauf die Sache anderweit an ein unpartheyisches Rechts-Collegium zum Spruch Rechtens verschicket werden möge: auch ist der Salvus Conductus vor Supplicanten in optima forma hiermit erkannt.

40. *Decretum de injuncta Præstatione Solennium.*

PEtitos Appellationis Processus cum Prorogatione Fatalium, sed ad duos tantum Menses, ita tamen ut Supplicans Præstationem Solennium juxta ritus in Juribus Leodiensibus cum Consilio ordinario, vel ex Deputatione factam fuisse in primo Reproductionis Termino doceat, decernimus.

41. *Monitorium de exequenda Sententia Camerali.*

SOll der Magistrat zu Franckfurth die unterm 22. Junii nechstvorigen Jahrs in dieser Sache bey hiesigem Kayserlichen Cammer-Gericht ergangene Reformations- und Confirmations-Urtheil ohne weiteren Anstand zu seiner geziemenden Execution bringen: und ist Supplicanten der Urkund halber beschehenes Begehren hiermit zugelassen.

42. *In*

42. *In Camera Curatores ad Litem constituuntur, relicta Constitutione Tutorum Magistratui Loci.*

ABgeschlagen; sondern läst man es bey des Magistrats zu Franckfurth beschehener Bestellung des Curatoris ad Litem hiermit bewenden/ jedoch Supplicantis Principalin ihre Nothdurfft bey besagtem Magistrat an- und vorzubringen/ auch im Fall diese widerrechtlich graviret werden solte/ ihren Recurs an dieses Kayserliche Cammer-Gericht zu nehmen/ unbenommen/ sondern vorbehalten.

43. *Decretum pro Informatione cum Inhibitione Temporali.*

NOch zur Zeit abgeschlagen; sondern soll/ dieser Sachen behörigen Beschaffenheit nach/ dem beklagten Herrn Grafen/ um umständlichen Bericht hierüber/ mit specialem Vermelden der Ursachen/ warum die sehr starcke Execution verübet worden/ innerhalb acht Tagen von Zeit der Insinuation diesem Kayserlichen Cammer-Gericht verschlossen einzuschicken/ inmittelst aber mit fernerer Execution der allhier zu Recht hangenden Sache halber/ biß auf deren Erfolg innen zu halten/ zugeschrieben werden.

44. *Decretum Mandati de relaxando Arresto.*

IST an statt des gebettenen Mandati, aus bewegenden Ursachen/ Mandatum de relaxando Captivos & abducendo Milites wider den Herrn Churfürsten zu Braunschweig-Lüneburg/ so dann Mandatum Inhibitorium de Lite in Camera Imperiali pendente nihil innovando contra utramque partem ex officio, alles Sine Clausula hiermit erkannt/ jedoch beyden Theilen in der Haupt-Sache an ihren habenden Rechten ohne Nachtheil.

45. *Decretum constituti Commissarii.*

IST Lt. Faber zum Commissario ad examinandum Testes in perpetuam rei memoriam, jedoch/ daß dem Producto einen ohnpartheyischen Notarium dem Actui Examinis beyzufügen frey stehen soll/ hiermit erkannt.

46. *Decretum de concessis Promotorialibus.*

SInd an statt des gebettenen Mandati de administrando Justitiam, Promotoriales, dergestalt/ daß so gleich auf den punctum Cautionis & Recusationis, so viel Rechtens/ zu reflectiren/ hiermit erkannt.

 47. *De-*

47. *Decretum Mandati de non via Facti, sed Juris procedendo & relaxando Arresto erga Cautionem.*

IST das gebettene Mandatum de non amplius via Facti, sed Juris procedendo, sodann gegen würckliche Leistung der Caution das Mandatum de relaxando Arresto, & extradendo Documenta ablata Sine Clausula hiermit erkannt/ übriges Begehren aber noch zur Zeit abgeschlagen; sondern soll an die beklagte Herren Grafen von Löwenhaupt/ um ihre umständliche Berichte innerhalb vier Wochen/ von Zeit der Insinuation anzurechnen/ an dieses Kayserliche Cammer-Gericht verschlossen einzuschicken/ zugeschrieben werden. 9. Novembr. 1715.

48. *Decretum Remissorium ad Judicem priorem cum Monitorio de tollendo Gravamine.*

NOch zur Zeit/ gestalten Umständen nach/ abgeschlagen; sondern wird Supplicantens Principalin an vorigen Richter dergestalt verwiesen/ daß sie bey demselben/ salva Appellatione & Fatalibus, um Hebung der Gravaminum geziemend ansuchen/ der Richter auch darinnen die Justitz schleunig verfügen solle/ und wofern sie darinnen enthöret/ und solches bescheinigen wird/ bleibt ihr der Recurs an hiesiges Kayserliche Cammer-Gericht zu Prosequirung ihrer Appellation unbenommen/ sondern vorbehalten. 20. Jun. 1718.

49. *Decretum Confirmatorium Rationum Tutelæ redditarum & Depositionis Tutelæ.*

WIrd auf eingelangten Commissions-Bericht von Hauptmann/ Räthen und Außschuß der ohnmittelbaren Freyen Ritterschafft in Francken Orths Röhn und Werra/ die durch ihre Subdelegirte unterm 2. Novembris lauffenden Jahrs ertheilte Quittung über die von Friederich Wilhelm/ Freyherrn von Schlitz/ genannt Görtz/ abgelegte Vormundschaffts-Rechnung/ Georg von Riedesel/ Freyherrn zu Eisenbach/ hinterlassener Kinder/ hiermit confirmiret/ auch gedachter Freyherr von Schlitz nunmehro berührter Vormundschafft enthoben/ auch darüber Gerichtliches Decret und Urkund erkannt.

50. *Man-*

50. *Mandatum de relaxando Arresto.*

In Sachen Nördlingen contra Oettingen.

Ist auf diese und vorige Narrata das gebettene Mandatum de relaxando Arresto, wie auch Mandatum Auxiliatorium & Protectorium an Herrn Hertzogen zu Würtenberg/ jedoch dieses letzte allein zu Abwendung und Verhütung aller Vergewaltigung/ ohne dasselbe auf ein= oder anderen Theils Manutenentz in der noch strittigen Haupt=Sache zu erstrecken/ Sine Clausula hiermit erkannt/ übriges Begehren aber judicialiter. 30. Octobr. 1715.

51. *Pro Mandato Pœnali & Restitutorio, Inhibitorio, de non amplius turbando, ac de præstandâ Cautione Sine Clausula, cum Citatione ad videndum se incidisse in Pœnas Privilegiis insertas.*

Ist die gebettene Citatio ad videndum se incidisse in Pœnas Privilegiis insertas, wie auch Mandatum Pœnale Inhibitorium, Restitutorium, ac de præstandâ Cautione, jedoch Cum Clausula erkannt/ und soll Supplicant hinfüro seine Supplicas correcter und in besserem Teutsch/ bey Vermeidung gebührenden Einsehens/ einbringen. 17. Octobr. 1690.

52. *Pro Citatione super denegata Justitia, & ad videndum deduci Nullitates principaliter, Inhibitione & Compulsorialibus, cum Prorogatione Fatalium ad 4. Septimanas.*

Noch zur Zeit nochmalen abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant, daß gegen die am 14. Januarii 1689. außgelassene Citation ratione Loci non tuti bey der Commission würcklich protestirt/ und nichts desto weniger seinem Principaln eine nochmalige Citation insinuirt worden/ auch wann und welcher gestalt solches alles geschehen seye/ glaublich bescheinen wird/ soll darauf ergehen/ was recht ist. 5. Septembr. 1690.

53. *Pro Commissione ad examinandum ad obtinendam Receptionem in Matriculam Notariorum Cameræ Imperialis.*

Ist die gebettene Commissio hiermit erkannt/ auch die vorgeschlagene beyde Churfürstlich=Cöllnische Hof=Gerichts-Commissarii N. N. und N. N. (welche den supplicirenden Notarium N. N. mittelst Vorlegung des Instrumenti Creationis in Originali,

ginali, über die beyverwahrte gewöhnliche Frag-Stücke gebührend examiniren und verhören/ auch dieselbe an dieses Kayserliche Cammer-Gericht verschlossen einschicken sollen) zu Commissarien hiermit verordnet. 30. Januar. 1690.

54. *Pro Citatione ad videndum deduci principaliter Nullitates.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern solle dieser Sachen absonderlichen Umständen nach abermals an Richtern voriger Instantz/ um hierüber/ nach vernommenem Außschuß der beklagten Creditoren, ihren außführlichen Bericht/ und in specie, warum dem Angeben nach die vorhin geführte Civil-Sache in eine Peinliche durch die außgelassene Edictal-Citation nunmehr verändert/ und der Kläger/ um allerseitigen Verlangen nach sein Vermögen sowohl als den vorschützenden Schaden mit denen Creditoren zu liquidiren/ und vermittelst behöriger Rechnung reliqua præstiren zu können/ mit etwa ferner benöthigtem Salvo Conductu nicht versehen werden wolle/ innerhalb 6. Wochen Zeit der Insinuation, und zwar respectivè mit Beylegung der in obgedachter Citation angezogenen Klage einzuschicken/ zugeschrieben werden/ im übrigen ist gegen Supplicanten, um willen er seine Deduction Nullitatum incorrect eingebracht/ die Straf der Ordnung hiermit vorbehalten. 11. Martii 1691.

55. *Inter easdem Partes.*

Abgeschlagen; sondern solle Supplicantens Principal, auf eine kommene Erklärung/ daß man diese Civil-Sache in eine Peinliche zu verändern nicht/ sondern selbige angefangener massen civiliter außzuführen/ nicht weniger Zeit währender dieser Sache den ertheilten Salvum Conductum, biß auf dieses Kayserlichen Cammer-Gerichts anderwärte Verordnung/ allerseits ohnverbrüchlich zu halten gemeynet seye/ jedoch daß demselben also würcklich nachgelebet/ und dagegen nichts Widriges verhänget werde/ bey Richtern voriger Instantz/ auf vorhergegangene nochmalige gebührliche Citation selbst/ oder durch einen in der Handlung und Kauffmanns-Büchern wohl erfahrnen gevollmächtigten Anwald erscheinen/ und vor demselben (welchem allen-

allenfals zu Extrahirung der Bücher / Formirung der Bilance, und Berechnung des angebenden Schadens / einige erfahrne unpartheyische und zu dieser Sache specialiter vereydigte Buchhalter zu adhibiren) sein Vermögen so wohl / als gedachten Schaden mit denen beklagten Creditoren liquidiren / und vermittelst behöriger Rechnung reliqua præstiren. Dafern aber derselbe alßdann hierbey widerrechtlich graviret werden solte / ist ihme darwider seine Nothdurfft / in gebührendem Weeg Rechtens zu beobachten / ohnbenommen / sondern vorbehalten. 23. Septembr. 1691.

56. *Pro Mandato de non via Facti, sed Juris procedendo, & relaxandis Arrestatis erga Cautionem Sine Clausula, unà cum Salvo Conductu in optima forma.*

In Sachen Leiningen contra Hohenlohe.

Ist der gebettene Salvus Conductus auf des Supplicanten Herrn Principaln und dessen Bediente hiermit in optima forma erkannt; dann wofern gedachter Supplicant seine Narrata dem Jüngeren Reichs-Abschied gemäß einiger massen bescheinen / nicht weniger Nahmens der arrestirten Personen selbsten suppliciren / die Ursachen des angelegten Arrests, und daß selbiger / ohnerachtet der denen Herren Beklagten anerbottenen gewöhnlichen Caution, dannoch nicht relaxiret werden wollen / anzeigen wird / soll in übrigen Puncten gleichfals ergehen / was recht ist. 21, Februar. 1691.

57. *Pro Mandato de Exequendo &c.*

Ist das gebettene Mandatum de Exequendo noch zur Zeit abgeschlagen; sondern / wofern Supplicantens Principal um würckliche Exequirung des von ihm angezogenen Urtheils gegen die von Bülhingsleben bey dem Chur- und Fürstlich-Sächsischen Ober-Hof-Gericht zu Leipzig nochmalen gebührend ansuchen / und daß solches geschehen / ihme aber darin nicht willfahret werden wollen / oder er dannoch darauf zur würcklichen Execution nicht gelangen können / bescheinen wird / soll darauf ferner ergehen / was recht ist. Dann ist der gebettene Salvus Conductus, jedoch in communi forma, und nur so viel die Außführung des

Sup-

Supplicanten Principaln gegen die von Bülbingsleben annoch in Execution schwebende Rechts-Sache betrifft/ erkannt/ übriges Begehren aber abgeschlagen. 13. Februar. 1691.

58. *Pro ulteriori Mandato de revocandis Attentatis & de restituendo Sine Clausula, cum arctiori Inhibitione & Citatione ad videndum se incidisse &c.*

Ist auf jetz- und vorige Narrata das gebettene Mandatum ulterius de revocandis Attentatis Sine, cum ulteriori Inhibitione & Citatione ad videndum se incidisse in pœnam simplicis &c. das Mandatum de restituendo aber Cum Clausula (jedoch alles denen wider Weyland Bernharden von Mumm und dessen Erben ergangenen Judicatis, und deren Execution, so dann dem Churfürstlich-Clevischen Privilegio in andern applicirlichen Fällen ohne Nachtheil) hiermit erkannt. 15. Octobr. 1690.

59. *Pro arctiori Mandato Attentatorum Revocatorio Sine Clausula, cum Citatione ad videndum se incidisse.*

Ist des von der Fürstlich-Hildesheimischen Regierung eingekommenen Berichts ohngehindert/ das gebettene Mandatum Attentatorum Revocatorium, jedoch/ an statt des gesuchten Mandati arctioris, adhuc ulterius, cum Citatione erkannt. 30. Octobr. 1690.

60. *Pro relaxando Arresto Sine Clausula, & Citatione ad videndum se condemnari in Expensas, Damna & Interesse.*

Ist das gebettene Mandatum de relaxando Arresto Sine Clausula, so viel des Supplicantens Ehefrauen erweißlich zuständige Mobilien belanget/ purè, was aber die dem Supplicanten selbsten gehörige Mobilia betrifft/ gegen Leistung gebührender Caution erkannt. 10. Novembr. 1690.

61. *Pro Mandato de exequendo & adimplendo Voluntatem Defuncti, uti & manutenendo Sine Clausula.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant die angezogene Cammer-Gerichtliche Insinuation und Confirmation in forma probante beylegen/ auch daß die angeordnete Herren Testamentarische Executores um Ubernehmung der Executor-

curatorschafft der Gebühr ersucht worden/ bescheinen/ und hierauf förmlicher/ auch wider allerseits Interessenten sein Petitum einrichten wird/ soll ergehen/ was recht ist. 10. Novembr. 1690.

62. *Pro Mandato Attentatorum Revocatorio Sine Clausula.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant die Decreta & Mandata à quibus in forma probante beylegen/ so dann/ daß er zur Zeit davon interponirter Appellation in Possessione vel quasi Immunitatis der in Supplica angezogenen Onerum Publicorum gewesen/ glaublich bescheinen wird/ soll ferner ergehen/ was recht ist. 10. Decembr. 1690.

63. *Pro Mandato arctiori vel saltem adhuc ulteriori relaxando captivo Marito, ut & administrando Justitiam Sine Clausula, cum Citatione ad videndum se incidisse in Pœnas prioribus Mandatis insertas.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant, daß seiner Principalin Ehemann die von Richtern erster Instantz ihme auferlegte Abbitte oder Urphede würcklich geleistet/ und dannoch nicht erlassen werden wollen/ bescheinen wird/ soll alßdann ergehen/ was recht ist. 10. Decembr. 1690.

64. *Pro Mandato Arresti & Citatione ad reassumendum & ad videndum fieri &c.*

Ist das gebettene Mandatum Arresti an die Herren Creyß-außschreibende Fürsten deß Nieder-Sächsischen Creyßes/ wie auch Citatio ad reassumendum & videndum fieri demandatam Executionem in Bona Allodialia wider die Fürstlich-Sachsen-Lauenburgische Allodial-Erbinnen erkannt. 13. Decembr. 1690.

65. *Pro Mandato de relaxando Arresto &c. Sine Clausula, cum Citatione ad videndum se incidisse in Pœnam Privilegii Cæsarei.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant, ob die Anhaltung der Gräflich-Ysenburgischen Unterthanen und Holtz-Fuhren auf der Stadt Franckfurth Territorio geschehen/ und warum Supplicantens Herr Principal die in Literis sub Num. 5. enthaltene/ von denen Beklagten begehrte Erklärung zu thun Bedencken hätte/ anzeigen: Jngleichen Rubrum cum Nigro concordiren/ und daß man sich bey gedachten Beklagten

zu gewöhnlicher Caution erbotten / und der Arrest dannoch nicht relaxirt werden wollen / glaublich bescheinen / sodann in puncto Violationis Privilegiorum förmlicher suppliciren wird / soll ergehen / was recht ist. 9. Januar. 1691.

66. *Inter easdem pro Mandato de relaxando Arresto &c. Sine Clausula, cum Citatione ad videndum se incidisse in Pœnam Privilegii Cæsarei.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant, daß sein Herr Principal bey denen Beklagten sich erklärt / daß die quæstionirte Anhaltung der Gräflich-Ysenburgischen Unterthanen und Holtz-Fuhren zu Kränckung der Stadt Franckfurth Jurisdiction oder derselben Possession nicht geschehen / sodann bey denselben zu würcklicher Caution sich erbotten habe / und hierauf der geklagte Arrest dannoch nicht relaxirt werden wolle / glaublich bescheinen / ingleichen in puncto petitæ Citationis super Violatione Privilegiorum die Narrata förmlich einrichten wird / soll ergehen / was recht ist. 22. Januar. 1691.

67. *Pro Mandato de restituendo & in Cohabitatione Ædium non amplius & aliàs nullo modo turbando Sine Clausula.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant sein Angeben / daß in dem Hauß quæstionis der Eingang / Stiegen / Zimmer / Küchen / Keller und Stallungen also zu unterschlagen / oder sonsten von einander abzusonderen / daß zwey Haußhaltungen dieselbe / ohne sich zu begegnen oder zu verhindern / separatim und füglich bewohnen könne / durch hierzu mit Vorwissen und Bewilligung der Beklagtinnen adhibirte unpartheyische Bau-Verständige glaublich bescheinen / nicht weniger gewisse Fidejussores zur Caution de non offendendo vorschlagen wird / soll ferner ergehen / was recht ist. 10. Februar. 1691.

68. *Pro Mandato de revocandis Attentatis, ac Inhibitorio de Lite pendente non gravando, nec quicquam innovando Sine Clausula.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern soll an Beklagte / um ihren umständlichen Bericht so wohl vorhin auferlegter massen / als von jetzt geklagtes Attentatum, innerhalb 6. Wochen / von

von Zeit der Insinuation, einzuschicken / zugeschrieben werden: Dann soll Supplicant hinfüro seine Supplicationes sauberer und correcter / wie es dieses Kayserlichen Cammer-Gerichts gebührender Respect erfordert / einbringen. 11. Februar. 1691.

69. *Pro Restitutione in integrum brevi manu, cum plenariis Appellationis Processibus, vel saltem Citatione ad videndum se restitui adversus lapsum Fatalium &c. cum Temporali Inhibitione.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant die / in der am 12. Septembris jüngsthin übergebenen Supplic, angezogene Kranckheit / seinem damaligen Erbieten gemäß / so dann die / unter denen Appellanten, seinem Angeben nach / begriffene Unmündige benennen / und beydes glaublich bescheinen wird / soll ergehen / was recht ist. 16. Octobr. 1690.

70. *Pro Appellationis Processibus unà cum Mandato Attentatorum Revocatorio.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern ist das Instrumentum Appellationis in forma Patenti, als dem deßwegen ergangenen Gemeinen Bescheid zuwider / hiermit verworffen; und wofern Supplicant ein anderes Instrumentum Libells-Weiß / cum Rescripto à quo, in forma probante beybringen wird / soll ferner ergehen / was recht ist. Dann seynd die Fatalia, wie gebetten / erstrecket. 17. Octobr. 1690.

71. *Pro ulterioribus Compulsorialibus.*

Seynd die gebettene ulteriores Compulsoriales, so viel die / ante interpositam Appellationem, verübte Acta belanget / vor gewöhnlichen Tax hiermit erkannt: jedoch dem Appellaten die nach der Appellation übergebene Schrifften suis Sumptibus abschreiben zu lassen / ohnbenommen. 27. Octobr. 1690.

72. *Pro Appellationis Processibus.*

Seynd die gebettene Appellations-Processe, so viel den Punctum Cautionis belanget / jedoch der / coram Judice à quo Rechts-hängigen Haupt-Sache und deren Prosecution ohne Nachtheil / hiermit erkannt / und die Fatalia, wie gebetten / erstrecket. 30. Octobr. 1690.

73. *Pro plenariis Appellationis Processibus.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant einen förmlichen Libellum, præmissa Facti Specie, einbringen/ wie auch daß seine Principalen die Solennia, dem Chur-Cöllnischen Privilegio gemäß/ würcklich abgelegt/ oder hierzu nicht gelassen werden wollen/ bescheinen wird/ soll ergehen/ was recht ist: Indessen sind die Fatalia, wie gebetten/ erstrecket. 24. Novembr. 1690.

74. *Pro Restitutione brevi manu, plenariis Appellationis Processibus & Prorogatione Fatalium ad 3. Menses.*

Wie gebetten/ und respectivè noch zur Zeit/ abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant dem ersten Membro nechst vorigen Decrets ein besseres Genügen/ und in specie mit Bescheinigung der am 12. Septembris angegebenen Kranckheit des N. N. leisten wird/ soll ferner darauf ergehen/ was recht ist. 29. Novembr. 1690.

75. *Pro plenariis Appellationis Processibus & Prorogatione Fatalium ad &c.*

ADhuc denegamus; sed quatenus Supplicans Principalem suum nullum apud Acta Procuratorem habuisse narraverit, deinde Libello Gravaminum clariorem & specialiorem Facti Speciem præmiserit, uti quoque, an, & in quibus Punctis Sententia à qua pro Definitiva habenda sit, demonstraverit, fiet desuper, quod Juris: Fatalia interim, prout petitum, prorogantes. 9. Decembr. 1690.

76. *Pro plenariis Appellationis Processibus & Prorogatione Fatalium ad 2. Menses.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant, welcher Appellation sein Principal zu adhæriren gemeynet/ sich erklären/ auch seine Narrata ratione Summæ, einiger massen bescheinen wird/ soll alßdann ergehen/ was recht ist: Indessen seynd die Fatalia, wie gebetten/ erstrecket. 9. Decembr. 1690.

77. *Pro plenariis Appellationis Processibus & Fatalium ad 3. Menses Prorogatione.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant die in Instrumento Appellationis angegebene Actus Sepulturæ einiger massen bescheinen/ wie auch einen förmlichen Libellum übergeben/

geben/ oder ad Acta priora purè submittiren wird / soll ferner ergehen / was recht ist: Dann seynd die Fatalia, wie gebetten / erstrecket. 9. Decembr. 1690.

78. *Pro plenariis Appellationis Processibus &c.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant, daß die Requisitio Actorum intra Trigesimum geschehen / auch sein Principal keinen Procuratorem apud Acta gehabt/ so dann/ daß die Restitutio in integrum bey Richtern voriger Instantz ein Remedium ordinarium seye/ bescheinen wird / soll ergehen / was recht ist: Indessen seynd die Fatalia, wie gebetten / erstrecket. 23. Decembr. 1690.

79. *Pro Processibus Appellationis.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant alle in diesen Sachen vorher ergangene / den Punctum Sequestri betreffende Bescheide/ so dann das in Libello Gravaminum angezogene Mandatum Manutenentiæ des Fürstlich-Paderbornischen Hof-Gerichts/ und daß dieses alles ante litem motam erhalten worden/ in forma probante einbringen / und respectivè einiger maßen bescheinen wird / soll ergehen / was recht ist: Indessen seynd die Fatalia, wie gebetten / erstrecket. 12. Februar. 1691.

80. *Alia Formula.*

Seynd die gebettene Appellations-Processe, so viel die in Sententia à qua angezogene Pathen-Gab ad 108. Rthlr, so dann die dem Angeben nach als ein præcipuum vorabgeschickte 700. Rthlr. betrifft / hiermit erkannt / auch die Fatalia, wie gebetten / erstreckt. 14. Martii 1691.

81. *Ad Supplicam Fiscalis Cæsarei contra W. & L. pro Mandato de non tolerando Sectarios, nec ullos qui aliam, quam quæ in Imperio permissa sit, Religionem profitentur, sed Imperii Constitutionibus se conformando Sine Clausula, cum Citatione ad videndum se incidisse in Pœnam Constitutionum Imperii.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant, worinnen derer angegebenen Sectirer unchristlich / und ungebührlich Leben und Wandel eigentlich bestehe / wie auch / ob selbige alle drey im Reich erlaubte Religionen, oder / welche unter

ter denenselben / gantz / oder zum Theil / und dißfals / in was vor Puncten und Articuln verwerffen und verdamnen / auch was sie dahingegen in ihren sogenannten Ubungen / heimlich oder öffentlich denen Leuthen vorpredigen / vorschwätzen / und außbreiten / und was sonst diesem anhangen mag / in specie, und besser / als geschehen / beybringen und bescheinigen wird / soll darauf ergehen / was recht ist. In Consil. 22. Januar. 1702.

82. *Pro Citatione ad videndum deduci principaliter Nullitates contra* Chur-Pfältzische Regierung zu Heydelberg.

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern soll dieser Sachen ordentlichen Beschaffenheit nach / der Chur-Pfältzischen Regierung zu Heydelberg / um ihren gründlichen Bericht / mit Beyfügung der Ursachen / warum (1.) dieselbe / und nicht das daselbstige Hof-Gericht / als in causa principali gewesene Appellations-Richter / in puncto Meliorationum, der Cognition und Decision sich unterzogen; (2.) Klägere in Person zu dem per Commissarios vorgenommenen Augenschein / ohnerachtet des vorher gehabten Salvi Conductus, nicht admittiret; Und dann (3.) denselben / mit Vorbeygehung des beyhanden und deponirt gewesenen Kauffschillings von 1000. fl. und zwar in propriis Bonis, zu Abenheim haben exequiren lassen / innerhalb 4. Wochen von Zeit der Verkündigung dieses anzurechnen / an dieses Kayserliche Cammer-Gericht verschlossen einzuschicken / zugeschrieben werden.

83. *Pro Citatione ad videndum exigi Stipendium publica Assignatione debitum.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant, daß seine Principalen bey denen assignirten Aemtern / sich der Zahlung halben gemeldet / und der Herr Beklagte ihnen dazu nicht behülfflich seyn wolle / einiger masen bescheinigen wird / soll ferner ergehen / was recht ist. 25. Januar. 1702.

84. *Alia Formula.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant einen förmlichern Libellum, dem Jüngeren Reichs-Abschied gemäß / mit Præmittirung einer deutlichen Facti Speciei, und Außlassung

lassung aller Anzüglichkeiten / beybringen wird / soll ferner ergehen / ꝛc.

85. *Pro Mandato de non turbando.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern läst man es auf genommenen Augenschein / bey denen den 29. Julii, so viel nemlich die Temporalem Inhibitionem betrifft / und 19. Septembr. vorigen Jahrs ergangenen Decretis, nochmals bewenden; und wofern Supplicant, daß sein Principal von Bürgermeister und Rath hiesiger Stadt keine zu seinem Stand und Haußwesen taugliche Wohnung als bißhero angewiesen und eingeraumet werden wollen / glaublich bescheinigen wird / soll ferner ergehen / was recht ist.

86. *Alia Formula.*

IN Executions-Sachen der Schombartischen Kinder zweyter Ehe / wider N. Swertin / decisæ Appellationis secundæ, wird hiermit auf den von Gräflich-Hanauischer Regierung erstatteten Bericht / und aller Theils gethane Vorstellung decretirt: Daß gedachte Regierung die angefangene Execution Ordnungs-mässig / und zwar so viel nöthig / auch auf die Vätterliche Häußer / denen bereits am 22. Februar. und 13. April. vorigen Jahrs ergangenen Decretis gemäß / ohne Verzug fortsetzen solle / jedoch also und dergestalt / daß der Reichsthaler nicht weiter als vor 1½. fl. und die Ducaten vor 3. fl. current, biß die Appellanten beweisen / daß es harte Species gewesen / wie auch das Interesse, von Zeit der Eröffnung des Schombartischen Testaments gerechnet werde. Dann sind die den 3. Octobr. nechst-abgewichenen Jahrs bey diesem Kayserlichen Cammer-Gericht offerirte Cautiones hiermit von Rechts wegen vor genugsam angenommen. 11. Mart. 1702.

87. *Pro Citatione super Nullitatibus.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern mag Supplicanten Principal, ob er will / sich bey beklagter Regierung / um nochmals unpartheyische Untersuchung der angezogenen Rechnung / der Gebühr anmelden: und dafern er / daß er nicht gehöret werden wolte / glaublich bescheinigen wird / soll ferner ergehen / was recht ist. 29. Maji 1702.

88. *Ad Supplicam extrajudicialem loco Paritionis in puncto Telonii.*

MAg Supplicant seine vermeyntlich habende Nothdurfft / in puncto Paritionis, jedoch mit Außlassung aller der Ordnung und dem ergangenen Urtheil zuwider / auch sonst gegen einander lauffenden Ingredientien, durch dessen constituirten Procuratorem gerichtlich übergeben und berichten lassen. 27. Junii 1702.

89. *Pro Mandato de remittendo & manutenendo* an Chur-Brandenburg und Lüneburg-Zell.

In Sachen Quizow contra Pincier.

JSt das gebettene Mandatum de remittendo erkannt/ übriges Begehren aber noch zur Zeit abgeschlagen ; sondern / wofern Supplicant, daß sein Principal auf geziemend Ansuchen zu der Remission nicht gelangen könne/ glaublich bescheinigen/ und darüber förmlich suppliciren wird / soll alßdann ferner ergehen/ was recht ist. 28. Julii 1702.

90. Auf Anzeige der Creyß-außschreibenden Fürsten

In Sachen Geyer contra Wolffskehl.

SOllen der Supplicanten Herren Principalen die angefangene Executions-Commission durch die unpartheyische subdelegirte Räthe ohne ferneren Anstand samt und sonders fortsetzen / also und dergestalt / daß dieselbe diejenige Prætensions-Puncten, welche bereits vor gedachter Commission liquidirt / oder noch weiter ebenfals zu liquidiren / und daß sie schon bezahlt / oder zu recht abgetragen wären / von Impetranten so gleich nicht erwiesen würden / nach einem zuvor ertheilten Monathlichen Termin , würcklich exequiren / wie auch ermeldte Impetranten, unter wohlgeschärfftem Juramento Manifestationis, zu Anweisung und Edirung aller hieher gehörigen Acten und Documentorum, in obiger Zeit ohnverzüglich anhalten / und wie es zu des/ in dieser Sache erkannten Mandati und ergangenen Urtheil Vollziehung beförderlich ist / fernerweit Rechtens und ohne Aufenthalt verfahren. 2. Augusti 1702.

91. *Pro*

91. *Pro Mandato de abducendo Milite.*

In Sachen Lasphe contra Wittgenstein.

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant, daß seine Principalen nicht allein zu Leistung der in dem mit ihrer Herrschafft errichteten Contract enthaltenen Diensten / und sonst hergebrachten Contributionen, welche die Herren Beklagte gebührend erbotten / sondern auch würcklich daselbst geleistet haben / und dannoch die Soldaten nicht abgeführet werden wollen / glaublich bescheinigen wird / soll ferner ergehen / was recht ist. 6. Augusti 1702.

92. Schnell contra Kamm.

Soll Lt. N. in Sachen S. contra K. den 3ten dieses jüngsthin erkannte Citation nicht reproduciren / sondern solche mit allen ihren Beylagen / sine Cancellatione, liefern / und dieses Kayserlichen Cammer-Gerichts Verordnung darüber erwarten. 17. Octobr. 1702.

NB. Citatio erat in alio Senatu aliquoties denegata, & hac Supplica in alio Senatu celatis præcedentibus Decretis exhibita.

93. *In eadem Causa.*

Ist dieser Sachen befundenen sonderlichen Umständen nach / die per sub- & obreptionem erhaltene Citatio ad videndum se restitui, hiermit wieder cassirt und aufgehoben / auch gegen Lt. N. um willen er den Richter zu hintergehen sich unterstanden / die behörige Ahndung vorbehalten. 1. Februar. 1704.

94. *Pro Mandato de non turbando & manutenendo in Possessione Cassatorio & respectivè Restitutorio, & præstando Cautionem de non amplius turbando juxta humillimam petitionem & reservationem &c.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant, daß sein Principal auf Vorweisung der Original-Obligationen, nach deren außtrücklichen Inhalt / nicht befriediget / und dannoch in der Possession vel quasi der Blanckanau turbiret werden wolle / soll ferner ergehen / was recht ist.

95. *Pro Mandato Cassatorio.*

NOch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant, daß seine Principalen die angegebene Schuld bereits abgetragen/ durch Producirung einiger Quittung/ oder anderwärtigen Beweißthum/ einiger maßen bescheinigen wird/ soll ferner ergehen/ was recht ist: Inmittelst soll der an Herrn Beklagten zur Ungebühr vorgenommene Modus Exequendi förderlichst eingestellet werden. 16. Decembr. 1702.

96. *Pro Mandato de manutenendo & protegendo Sine Clausula, ut & Commissione ad liquidandum.*

IST auf jetzige und vorige Narrata, auch beschehenes Erbieten/ das gebettene Mandatum de manutenendo & protegendo, so viel die Abstellung beklagter widerrechtlicher Execution betrifft/ Sine Clausula, wie auch Commissio an Herrn Ernst Ludwig/ Landgrafen zu Hessen-Darmstadt/ so wohl durch desselben ohnpartheyische subdelegirte Räthe/ die eingewandte Zahlung der noch prætendirten schuldigen Gelder zu untersuchen/ als auch/ wann allenfals solche Gelder entweder gar nicht/ oder nicht völlig bezahlt zu seyn befunden würden/ die klagende Unterthanen zu der Zahlung entweder gütlich/ oder mittels Anordnung/ durch den Landes-Herrn/ oder sonsten ziemlicher Execution, anzuhalten/ erkannt. 13. Januar. 1703.

97. *Pro Citatione ad videndum se restitui adversus lapsum Fatalium.*

ABgeschlagen; und weil Supplicant mit Verschweigung vorher gegangenen abschläglichen Decreti, den Richter zu hintergehen sich unterstanden/ die gehörige Ahndung gegen ihn vorbehalten. 9. Februar. 1703.

98. *Pro Mandato de relaxando erga Cautionem oblatam, & respectivè acceptatam Arresto Equorum ac Mobilium, neque ulterius lite pendente gravando, sed restituendo Sine Clausula, cum Citatione ad videndum principales deduci Nullitates insanabiles & metu extortas Reversales cassari.*

IST das gebettene Mandatum de relaxando erga oblatam Cautionem Arresto, wie auch Citatio ad videndum relaxari ad effectum agendi, & Injurias vindicandi, erkannt/ übriges Begehren aber als überflüßig abgeschlagen. 29. Augusti 1703.

99. *Pro plenariis Appellationis Processibus & Fatalium Prorogatione.*

Sind die gebettene Appellations-Processe, als überflüßig/ abgeschlagen; sondern mögen Supplicantens Principalen, ob sie wollen/ die angezogene Gravamina, wider das zuerkannte und abgestattete Juramentum in Litem, bey dem an diesem Kayserlichen Cammer-Gericht hangenden Process in Sachen Herren G. G. contra von W. Mandati &c. judicialiter vorbringen: und läst man es bey der den 23. Decembris vorigen Jahrs beschehenen Temporal-Inhibition dergestalt bewenden / daß von Seiten der Kayserlichen Executions-Commission, so viel den punctum Juramenti in Litem, und die davon dependirende Effectus betrifft / biß auf weitere Verordnung / mit fernerem Verfahren eingehalten / in puncto Liquidationis aber / und sonsten denen ergangenen Decretis gemäß / wie Rechtens / fortgefahren werde. 3. Septembr. 1703.

100. *Pro Mandato de Exequendo.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant, daß seiner Principalin, denen am 16. Julii jüngsthin und vorhero ergangenen Urtheilen gemäß/ die determinirte Summe in natura, gegen gebettene Quittung / nicht geliefert und außgezahlet werden wolle/ glaublich bescheinigen wird/ soll ferner ohnfehlbar ergehen/ was recht ist. 17. Septembr. 1703.

101. *Pro Mandato* auf die Pfandungs-*Constitution &c.*

Ist das gebettene Mandatum auf die Pfandungs-Constitution, wie auch Mandatum de relaxando erga Cautionem Captivo, & de remittendis immorigeris Subditis, & de non amplius offendendo, nec ulterius via Facti, sed Juris procedendo, & desuper cavendo Sine Clausula, annexa Citatione solita erkannt/ übriges Begehren aber abgeschlagen; sondern mag Supplicantens Herr Principal, ob er will / so viel die Citationem ad videndum cassari betrifft / seine Nothdurfft gehöriger Orthen beobachten. 22. Novembr. 1703.

102. *Pro Mandato respectivè simplici & ulteriori de præstando debitum Obsequium Operasque tam Militares quàm Venatorias, & abstinendo durante lite à Venatione & de manutenendo Sine Clausula.*

SO viel die geklagte Verweigerung derer Operarum betrifft/ soll dieser Sache absonderlichen Beschaffenheit nach/ an des Schwäbischen Creyses außschreibende Fürsten/ als schon hiebevor in dieser Sache verordneten Commissarien, um durch dero unpartheyische subdelegirte Räthe/ den wahren Verlauff und Augenschein einzunehmen/ nach Befindung/ die Unterthanen zu Leistung der hergebrachten Frohn/ wie auch bey derer bey jetzigem Kriegs-Zustand zu dem gemeinen Besten etwan nöthigen/ die prætendirte Frohn-Freyheit allenfals ohne dem nichts angehenden/ noch darinnen mit einzuziehenden Diensten ernstlich/ und sonsten allerseits/ zu Gelebung der mehrmal ertheilten Provisional-Decreten, biß zu derer Sachen endlichen Entscheidung/ gebührend anzuweisen/ oder allenfals an dieses Kayserliche Cammer-Gericht umständlichen Bericht fördersamst einzuschicken/ zugeschrieben werden: Ubriges Begehren aber judicialiter. 3. Decembr. 1703.

103. *Alia Formula.*

SOll der Herr Beklagte/ denen am 29. Novembr. 1701. und sonsten ergangenen Decreten zu folg/ die von denen Unterthanen erhobene Commissions-Gelder/ denen von diesem Kayserlichen Cammer-Gericht verordneten Commissariis ohngesäumt extradiren/ auch an dem ferner erforderten nöthigen Beytrag/ und was sonsten zu Facilitirung und Endigung gedachter Commission dienlich ist/ nicht hindern/ sondern möglichst befördern helffen. 24. Januar. 1704.

104. *Pro plenariis Appellationis Processibus.*

ABgeschlagen; und mag Supplicantens Principal, ob er will/ bey Richtern voriger Instantz seine Nothdurfft gebührend vor- und anbringen; und fals daß er damit/ des in dem erstattenden Bericht beschehenen Erbietens ohngeachtet/ nicht gehöret werden wolle/ glaublich bescheinigen würde/ soll ferner ergehen/ was recht ist. 1. Februar. 1704.

105. *Alia*

105. *Alia Formula.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant, daß sein Principal, auf geziemendes Ansuchen/ weder in eine erträgliche Custodiam gebracht/ noch ihme die zu seiner Defension dienliche Brieffschafften extradirt/ wie auch die zur Verhör- oder Examinirung der Sachen vorgeschlagene/ oder ein anderer ohnpartheyischer Con-Commissarius nicht admittirt/ noch ihme genugsame Defension gestattet/ und im übrigen der Rechtlichen Ordnung/ so dann endlich mit Verschickung der Acten, dem Jüngeren Reichs-Abschied gemäß/ nicht procediret und verfahren werden wolle/ glaublich bescheinigen wird/ soll ferner ergehen/ was recht ist. 15. Februar. 1704.

106. *Pro Mandato de non detrectando Collectas & Onera consueta Sine Clausula, cum Citatione.*

Ist das gebettene Mandatum, so viel die geklagte Verweigerung der hergebrachten Collectationen und gewöhnlichen Diensten betrifft/ jedoch dem am 29. Novembr. 1701. und sonsten in diesem Punct ergangenen Decreten ohne Nachtheil/ erkannt: Ubriges Begehren aber judicialiter. 18. Februar. 1704.

107. *Pro Mandato de non dividendo Connexitatem Causæ, & desistendo ab illicito Recursu ad alind Judicium cœpto Sine Clausula.*

In Sachen der Chur-Trierischen Geist- und Weltlichen Land-Stände und dritten Stands Unterthanen contra den im Ertz-Stifft gesessenen Adel und Ritterschafft.

Läst man es bey vorigen abschläglichen Decretis vom 10. Maji 1713. und 27. Augusti 1714. nochmals hiermit bewenden; jedoch bleibet Supplicantens Principalen, wann sie bey dem des Abtriebs halben unter particularen an Kayserlichen Reichs-Hof-Rath gediehenen Appellations-Process ein Interesse zu haben vermeynen/ deßfals ihre Nothdurfft interveniendo oder sonst allda zu beobachten/ oder auch bey dem allhier hangenden Process: sub Rubrica Chur-Trier und Consorten contra die gemeine Ritterschafft allda: gerichtlich vorzubringen unbenommen/ sondern vorbehalten. In Consil. 10. Octobr. 1715.

108. *Pro plenariis Appellationis Processibus.*

Auf einkommenen Bericht und Gegen-Bericht abgeschlagen; sondern wird diese Sache/ ihrer Bewandnüß nach/ an vorige Richtere dergestalt hingewiesen/ daß sie zwischen beyden Theilen die Güte ernstlich vorkehren/ in deren Entstehung aber die Alimenta, gegenwärtigem Zustand nach/ so lang des Appellantens Schwester im ledigen Stand verbleibt/ arbitrio Judicis determiniren sollen: & communicetur dieses Decret dem Burg-Friedbergischen Anwald. In Consil. 10. Martii 1718.

109. *Alia Formula.*

Ist das gebettene Mandatum de avocando Milite, & de relaxandis Captivis, si qui sint, wider den beklagten Herrn Bischoffen zu Speyer/ das Mandatum de non offendendo, & de non via Facti sed Juris procedendo aber wider beyde Theile/ unà cum Mandato de manutenendo, & utriusque Partis Securitati prospiciendo, an des Ober-Rheinischen Creyßes außschreibende Herren Fürsten ex officio hiermit erkennt; übriges Begehren aber noch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant die Narrata Supplicationum besser bescheinigen/ auch auf die Constitution super fracta Pace Publica besser qualificiren wird/ soll ferner ergehen/ was recht ist. In Consilio 28. Martii 1716.

110. *Pro Mandato Pœnali de cassando Dicasterium Gallicum, sed administrando Jus & Justitiam juxta Jura Cæsarea & Constitutiones Imperii Romano-Germanici in Lingua Vernacula, itemque de non amplius turbando ac gravando insolitis Exactionibus, sed per omnia Pactis conventis & immemoriali observantiæ inhærendo Sine Clausula, annexa Citatione solita.*

In Sachen der Gemeinde Steinbiedersdorff und Biedingen contra die verwittibte Fürstin zu Ost-Frießland/ als Gräfin zu Criechingen und Consorten.

Ist das gebettene Mandatum, jedoch ausser der eingeklagten Bannung zur Saltz-Kammer/ allein Cum Clausula hiermit erkannt; so viel aber gedachte Bannung zur Saltz-Kammer betrifft/ mögen Supplicantens Principalen, ob sie wollen/ ad Causam sämtlicher Eingesessenen der Gemeinde Steinbiedersdorff contra Lau-

Laurentium Chasselle, Appellationis, ihre Nothdurfft judicialiter beobachten. In Consil. 20. Septembr. 1716.

Conf. Lynckeri *Disputat. de Idiomate Imperiali pag. 11. 24. Elect. Jur. Publ. tom. 6. pag. 394. tom. 10. pag. 948.* ubi quidem de Negotiis Forensibus non agitur, sed tamen de Idiomate Imperiali admodum notabilia reperiuntur.

111. *Alia Formula.*

Abgeschlagen; sondern mögen Supplicantens Principalen, ob sie wollen / wegen Moderation des Quanti, so aus und an denen dem gantzen Stifft Hildesheim für dieses Jahr zugelegten und accordirten Einquartierungs-Geldern / ihnen dem Herkommen gemäß zukommet / und wie solches zu bezahlen / bey der Römisch-Kayserlichen Majestät und Herrn Hertzogen zu Braunschweig gebührend einkommen / und ihre Nothdurfft beobachten. 20. Februar. 1690.

112. *Alia.*

Ist auf jetzige und vorige Narrata das gebettene Mandatum Attentatorum Revocatorium, & de non ulterius turbando Sine Clausula erkannt / übriges Begehren aber judicialiter: Jedoch sollen inzwischen Gref und Schöffen des hohen Weltlichen Gerichts in Cölln / Klägerin nicht verhindern / die Alimenten und Process-Kosten / denen Kayserlichen Judicatis gemäß / aus denen Gülichischen und anderwärts gelegenen Güthern zu erheben und zu geniessen. 19. Maji 1690.

113. *Alia.*

Ist Supplicanten sein ratione der Zurückhaltung des ex adverso gebettenen Mandati de Exequendo beschehenes Begehren zugelassen; im übrigen läst man es bey denen vormals erkennten Appellations-Processen, so viel die Citation und Compulsoriales betrifft / nochmalen bewenden: Wegen gesuchter Inhibition aber / soll denen Fürstlich-Anhaltischen Cantzlar und Räthen / um ihren Bericht innerhalb 6. Wochen darüber an diß Kayserliche Cammer-Gericht einzuschicken / zugeschrieben werden. 20. Maji 1690.

114. *Alia.*

114. *Alia.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant seine Gravamina und Conclusionem Libelli auf den an diesem Kayserlichen Cammer-Gericht in Possessorio abgeurtheilten Punctum Fori allein einrichten wird / soll ferner ergehen / was recht ist: Dann mögen dessen Principalen ihre Nothdurfft in puncto Connotati der Municipal-Statt durch andere Rechtliche Wege beobachten. 24. Maji 1690.

115. *Pro decernenda Commissione ad Examen Notarii ac Receptione &c.*

Ist die gebettene Commissio hiermit erkannt / auch die vorgeschlagene Churfürstlich-Cöllnische Hof-Räthe zu Bonn/ Dr. Lepp/ und Dr. Solemacher (welche den supplicirenden Notarium Silmen mittelst Vorlegung des Instrumenti Creationis in Originali, samt dem Juramento coram Comite Palatino per eundem præstito, und verschiedenen Actibus exerciti sui Notariatus &c. über die beyverwahrte gewöhnliche Frag-Stücke gebührend examiniren und verhören / auch desselben Aussage / mit und neben vorgedachten erforderten Stücken / in forma probante, juncto Commissionis Rotulo, an diß Kayserliche Cammer-Gericht verschlossen einschicken sollen) zu Commissarien hiermit verordnet. 6. Junii 1690.

116. *Alia Formula.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant tenorem Juramenti coram Comite Palatino præstiti beybringen/ wie auch daß er von demselben coram Notario & Testibus examiniret worden seye / bescheinen wird/ soll der Admission ad Examen halber ergehen/ was recht ist. 6. Junii 1690.

117. *Alia.*

Ist Supplicant aus bewegenden Ursachen (jedoch ohne Consequentz/ und daß er sub Cautione noch einige Solennes Actus exerciti sui Notariatus förderlich einbringe/ indessen aber/ und biß auf fernere Verordnung der Matricular-Verrichtungen sich enthalte) nicht allein ad Examen consuetum gelassen/ sondern auch zugleich

gleich auf vorgenommene Verhör- und Examinirung über die gewöhnliche Frag-Stücke/ und befundene dessen genugsame Qualification, auch erstattete übrige Requisita, zur gebettenen Inscription der Matricul hiermit admittirt. 1. Septembr. 1690.

118. *Pro plenariis Appellationis Processibus &c.*

NOch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant sein Angeben/ daß seine Principalen in die verordnete Delegation dergestalt verwilliget/ daß ihnen allenfals die Provocation an dieses Kayserliche Cammer-Gericht vorbehalten seyn solle/ solches auch also concediret worden/ bescheinen wird: so dann die vorgebrachte Gravamina loco Libelli zu repetiren/ und hernacher darauf zu submittiren/ anzeigen wird/ soll ferner ergehen/ was recht ist: Indessen seynd die Fatalia, wie gebetten/ erstrecket; Dann ist gegen Supplicanten, um willen er das Instrumentum Appellationis irrig marginirt/ auch seine Supplic incorrect eingebracht/ die Strafe der Ordnung hiermit vorbehalten. 10. Octobr. 1692.

119. *Alia Formula.*

NOch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant, daß die Restitutio in integrum in dem Judicio à quo ein Remedium ordinarium vel extraordinarium seye/ glaublich bescheinen wird/ soll darauf weiter ergehen/ was recht ist: Dann seynd die Fatalia auf 3. Monathe erstrecket. 7. Septembr. 1692.

120. *Alia Formula.*

JUdicialiter: jedoch sollen die Klägere sich inzwischen/ unterm Vorwand dieses Processus, des Herrn Beklagten/ als ihrer Herrschafft schuldigen Gehorsam nicht entziehen/ auch biß zu Außtrag der Sachen/ die/ Nahmens desselben/ dem Herkommen gemäß/ nach des Lands und der Zeiten Beschaffenheit/ jedesmal erscheinender Nothdurfft/ ansetzender Schatzung/ (worunter auch die rückständige Cammer-Gerichtliche Unterhaltungs-Gelder mit begriffen) dem verordneten Schatzhebern ohnweigerlich entrichten/ und sich dißfals nicht ungehorsam oder widerspenstig erzeigen. 12. Septembr. 1692.

121. *Decretum Mandati ulterioris.*

PEtitum Mandatum ulterius decernimus, Fiscalem Cæsareum, ut officio suo contra Jacobum Jaer, non solum ob illicitum Recursum, verum etiam propter quædam Formalia Imperialis Cameræ Judicio contumeliosa Supplicæ sub Num. 3. inserta, fungatur, admonentes. 12. Septembr. 1692.

122. *Pro Mandato de revocandis Attentatis &c.*

Ist das gebettene Mandatum de revocandis Attentatis &c. so viel die am 18. Aprilis und 15. Junii jüngstbin ergangene Decreta belanget/ (jedoch dem Judici à quo, nach referirter Obsignation, mit Zuzieh- und Verhörung allerseits Partheyen/ ein güt- oder rechtliches Mittel auszufinden/ wodurch der Appellantischen Wittib ihr ex Massa Hæreditatis zu separiren prætendirendes Quantum, biß zu Außgang der Sachen/ genugsam salviret/ auch die Handlung/ um die Creditores nach und nach/ so viel möglich/ zu befriedigen/ und gedachter Wittib und Kindern die nöthige Alimenta und Procefs-Kosten zu verschaffen/ fortgeführet werden möge/ ohnbenommen) hiermit erkannt; wegen übriger Decretorum aber/ mag Supplicant seiner Principalin Nothdurfft/ facta Reproductione, hiernechst judicialiter oder sonst in andere Wege beobachten. 1. Julii 1692.

123. *Pro Mandato de non turbando &c.*

Ist das gebettene Mandatum de non turbando sed manutenendo in Possessione, conficiendo aliud ac legitimum Inventarium, nec quicquam abducendo, antequam Viduæ secundùm Pacta Dotalia satisfactum fuerit, ut & de relaxando Arrestatos in Cancellaria nominandos, jedoch gegen gebührende Caution, Sine Clausula hiermit erkannt/ übriges Begehren aber abgeschlagen; sondern mag Supplicant deßhalben seiner Frau Principalin Nothdurfft in andere Wege Rechtens beobachten: Dann ist gegen Supplicanten, um willen er seine Supplic incorrect eingebracht/ die Straf der Ordnung vorbehalten. 20. Julii 1692.

124. De-

124. *Decretum prælocutorium in puncto Curatelæ.*

NOch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant den zum Curatore mitvorgeschlagenen Wilhelm Adelmann von Adelmannßfelden/ dafern derselbe der Catholischen Religion zugethan/ zum Curatorn mitbenennen/ und desselben Bewilligung und Gewalt einbringen/ auch dem letzten Decreto nechst vorigen Decreti ratione Educationis Pupillæ ein Genügen erweisen wird/ soll alßdann ferner ergehen/ was recht ist. 30. Junii 1692.

125. *In eadem Causa.*

SEynd die inbenahmste Ferdinand und Maximilian/ beyde Freyherren von Degenfeld/ so dann Wilhelm Adelmann von Adelmannßfelden/ zu Vormündern Weyland Hannibals/ Freyherrn von Degenfeld nachgelassener einzigen unmündigen Tochter Maria Anthonia (jedoch daß Sie vorhero gewöhnlich Gelübd/ Eyd und Obligation leisten/ auch besagter Adelmann von Adelsmannßfelden der Education und Erziehung der Pupillen in der Catholischen Religion, biß zu ihren mündigen Jahren/ sich sonderlich/ und des miterwehnten Freyherrn von Degenfeld obschwebenden Processus mit Separir- und an sich Ziehung aller dazu gehöriger Acten, allein annehme) hiermit verordnet. 12. Augusti 1692.

126. *Alia Formula.*

WIrd diese Schrifft/ als an verschiedenen Orten anzüglich und syndicirlich/ nicht angenommen/ sondern dem Supplicanten, mit vorbehaltener Straf der Ordnung/ zurück gegeben: und wofern er seines Principaln Nothdurfft mit geziemender Bescheidenheit einbringen wird/ soll in der Sachen ferner ergehen/ was recht ist. 26. Augusti 1692.

127. *Alia Formula.*

NOch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant auf der Herren Beklagten/ der unterlassenen und anderen mit Geld bezahlten Frohn-Diensten halben gethanen Gegen-Bericht/ sich besser und in specie vernehmen lassen/ wie auch beyderseits Anwälde Nahmens ihrer respectivè Herren Principalen einige

Unpartheyische zu Taxirung und Vergleichung der Dienst-Gelder / dieser Sachen Wohlerfahrne zu Commissarien vorschlagen werden / soll gestalten Sachen nach ferner ergehen / was recht ist. 29. April. 1692.

128. *Alia.*

AUf jetzt und vorhero eingebrachte Ursachen / auch von Impetranten verschiedentlich beschehenes Erbieten / und dem Herrn Impetrato hiebevor per Decretum vom 12. Decembris nechst verwichenen Jahrs erlaubte Adjunction, soll nunmehro der verordnete Kayserliche Commissarius die denominirte Zeugen über alle Articul, nach Inhalt der außgelassenen Kayserlichen Commission, gebührend examiniren und abhören; jedoch mit dem außtrücklichen Vorbehalt / daß hiernechst die Haupt-Klage gehörigen Orths ordentlich ein- und außgeführet werde.

129. *Alia Formula.*

Seynd die gebettene Appellations-Processe, so viel die durch das Decretum à quo anbefohlene Rechnungs-Ablegung der getragenen Mayerischen Curatel betrifft / (jedoch daß von der Fürstlich-Heßischen Regierung zu Marburg auch dem Appellanten auf sein behöriges Anmelden / wegen der von Weyland Lt. Mayern und Dr. Micken aus dem versiegelten gemeinen Kasten erhobenen Gelder / ihrem Erbieten gemäß / zugleich die Justitz administrirt werde) purè: In puncto auferlegter Extradition der erhobenen Lutherischen Kauff-Gelder aber noch zur Zeit abgeschlagen; sondern / wofern Supplicant, daß sein Principal sich wegen Bestellung genugsamer Caution der Appellatin abwesenden Bruders und Juldischen Processus halben bey vorgedachter Regierung geziemend angemeldet / und damit / ihrem gleichmäßigen Erbieten zuwider / nicht gehöret werden wollen / glaublich bescheinen wird / soll ferner darauf ergehen / was recht ist. 18. Februar. 1692.

130. *Alia.*

NOch zur Zeit abgeschlagen; sondern soll vorhero an Herren Beklagte / um ihren Bericht hierüber innerhalb 6. Wochen von Zeit der Insinuation, (jedoch dem von der Herrschafft Haigerloch

loch an dieses Kayserlichen Cammer-Gerichts Unterhaltungs-Geldern bißhero getragenen Jährlichen Contingent, und dessen noch restirenden und lauffenden Zielern förderlicher Abstattung/ biß zu dieses Puncti förmlicher gerichtlicher Einführ- und anderwärtiger Erörterung ohne Nachtheil und Aufenthalt) einzuschicken / indessen aber dieselbe über den in verschiedenen an besagtem diesem Kayserlichen Cammer-Gericht ergangenen Urtheilen zuerkennten vierten Theil des gantzen Hohenzollerischen Matricular-Quanti in andern Reichs- und Creyß-Steuren nicht zu beschwehren / zugeschrieben werden: im übrigen läst man es bey vorigem Decret bewenden. 2. Martii 1692.

131. *Alia Formula.*

Ist Supplicanten sein der Cassation Commissionis, und Avocirung des verordneten Commissarii, beschehen Begehren abgeschlagen; sondern soll ermeldter Commissarius die ihm aufgetragene Kayserliche Commission ad perpetuam rei memoriam (jedoch daß er den Herrn Grafen von Hanau/ als Impetraten, mit Beyschliessung der an diesem Kayserlichen Cammer-Gericht übergebenen Articuln, um darüber seine Interrogatoria, ob er wolle/ formiren zu lassen/ dazu nochmalen unter ansetzendem Termin wenigstens von 3. Wochen der Gebühr citire/ vorhero aber aus berührten Articulis diejenige/ so des gedachten Herrn Impetrati Unterthanen allein und privativè betreffen / von einander separiren/ und sonsten wegen übriger vorgewendeter Exceptionen contra Personam Commissarii hiernechst an diesem Kayserlichen Cammer-Gericht vorzubringen/ gleichfals ohnbenommen bleibe) fortsetzen: In puncto Transsumptionis Documentorum aber es bey mehrgedachten Herrn Impetrati Anzeig- und Entschuldigung/ jedoch daß man selbige allenfals eydlich zu behaupten sich erbiete/ bewenden lassen. 30. Novembr. 1691.

132. *Alia.*

Läst man es/ Einwendens ungehindert / bey vorigem Decret bewenden; jedoch ist dieser Sache Umständen nach Supplicantens Herrn Principaln, ob er will / eine andere unpartheyische

taugliche Person/ um auf seine Kosten dem verordneten Kayserlichen Commissario adjungirt zu werden/ bey nächstem Raths-Tag an diesem Kayserlichen Cammer-Gericht zu benennen hiermit vorbehalten/ mit der Verwarnung/ wofern diese Benennung in solcher Zeit nicht geschehen wird/ daß die Kayserliche Commission ohne ferneren Anstand alßdann fortgesetzet werden/ und von gedachtem Herrn Impetraten samt den Seinigen deroselben behörige Folge und Respect zu leisten/ oder in dessen Entstehung gegen dieselbe/ nach Inhalt der Kayserlichen Cammer-Gerichts-Ordnung verfahren werden solle; Dann in puncto Transsumptionis Documentorum soll ermeldter Supplicant entweder sein voriges Angeben des eingepackten und theils fortgeschickten Archivs mit Eyd zu behaupten sich purè erbieten/ oder in dieser Supplic Enthaltenes deutlicher in obgemeldtem Termino einbringen/ worauf sodann ferner ergehen soll/ was recht ist. 12. Decembr. 1691.

133. *Alia Formula.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant die eingeführte unterschiedliche Remedia von einander separiren/ auf jedes absonderlich und förmlich suppliciren/ die Rubra cum Nigris concordiren/ und die zu einem jeden gehörige Beylagen dahin registriren/ sodann alle in dieser Sache ergangene Urtheile/ und das darauf ertheilte Mandatum de Exequendo, jetziger Beschaffenheit nach/ beylegen wird/ soll alßdann ergehen/ was recht ist: Indessen seynd wegen der gesuchten Appellations-Processen die Fatalia, wie gebetten/ erstrecket. 10. Octobr. 1691.

134. *Pro Matricula Notariorum.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant Documentum tam liberæ quàm legitimæ Nativitatis, sodann/ daß er ante creationem coram Notario & Testibus der Gebühr examiniret worden seye/ wie auch Formulam des bey der Creation præstirten Juramenti, nicht weniger Signetum Notariatus à Comite Palatino collatum, respectivè beybringen und bescheinen wird/ soll der gebettenen Commission halben ergehen/ was recht ist. 29. Octobr. 1691.

135. *Alia*

135. *Alia Formula.*

IS Supplicant auf vorgenommenes Examen und geleistete Caution, daß er tenorem præstiti Juramenti, sodann daß er nicht allein coram Notario & Testibus creirt/ sondern auch coram iisdem examiniret worden sey/ wie auch mehrere Actus exerciti sui Notariatus respectivè beybringen und bescheinen solle/ zur Inscription der gebettenen Matricul hiermit gelassen. 29. Octobr. 1691.

136. *Alia.*

IS Supplicanten sein der Cameral-Matricul halben beschehenes Begehren/ auf vorgebrachtes Instrumentum Creationis, abgeschlagen; sondern wofern er ein verbessertes/ mit gehöriger Benenn- und Exprimirung/ wann und von weme der angegebene Comes Palatinus, Weyland Daniel von Bühren/ Notarios zu creiren Macht und Gewalt erlanget habe/ vermittelst Editung dessen hinterlassener Comitivæ, entweder in Originali, oder wenigstens per modum Extractus quoad Clausulas concernentes, in glaubwürdiger Form einbringen wird/ soll alßdann der gebettenen Admission ad Examen halben ergehen/ was recht ist. 4. Septembr. 1691.

137. *Alia.*

AUf anderwärtes Suppliciren/ und mittelst gethaner Hand-Gelöbnüß beschehene Oblation den im gestrigen Tags ertheilten Decreto bedeuteten Defect ehist zu suppliren/ ist aus bewegenden Ursachen mit dem supplicirenden Notario vor dißmal/ jedoch ohne Consequentz/ dergestalt dispensirt/ daß er ad Examen consuetum gelassen/ und auf erfolgende Bewerckstelligung vorberührter Oblation, hiernechst in puncto der gebettenen Inscription und Documenti Immatriculationis ferner ergehen soll/ was recht ist. 4. Septembr. 1691.

138. *Alia Formula.*

NOch zur Zeit abeschlagen; sondern soll dieser Sachen Beschaffenheit nach/ an Burgermeister und Rath der Stadt Cölln/ ihren umständlichen Bericht über das von Supplicanten am 3. Februarii jüngsthin beschehene Angeben/ daß in dem Hauß quæstionis der Eingang/ Stiegen/ Zimmer/ Keller/ und Stallun-

lungen also unterschlagen/ oder sonsten voneinander abzusondern/ daß zwey Haußhaltungen/ ohne sich zu begegnen/ oder zu verhindern/ dieselbe separatim und füglich bewohnen können/ vermittelst Adhibirung anderer unpartheyischer Bau-Verständigen/ innerhalb 6. Wochen einzuschicken/ nochmalen zugeschrieben werden. 12. Septembr. 1691.

139. *Alia.*

ABgeschlagen; sondern soll Supplicantens Principal auf einkommene Erklärung/ daß man diese Civil-Sache in eine Peinliche zu verändern nicht/ sondern selbige angefangener massen civiliter außzuführen: nicht weniger Zeit währender dieser Sache den ertheilten Salvum Conductum, biß auf dieses Kayserlichen Cammer-Gerichts anderwärte Verordnung/ allerseits ohnverbrüchlich zu halten gemeynet seye; jedoch daß demselben also würcklich nachgelebet/ und dagegen nichts Widriges verhänget werde/ bey Richtern voriger Instantz/ auf vorhergangene nochmalige gebührliche Citation, selbst/ oder durch einen in der Handlung und Kauffmanns-Büchern wohl erfahrnen gevollmächtigten Anwald erscheinen/ und vor demselben (welchem allenfals zu Extrahirung der Bücher/ Formirung der Bilance, und Berechnung des angebenden Schadens/ einige erfahrene unpartheyische/ und zu dieser Sache specialiter vereydigte Buchhalter zu adhibiren) sein Vermögen so wohl/ als gedachten Schaden mit denen beklagten Creditoren liquidiren/ und vermittelst behöriger Rechnungen reliqua præstiren: Dafern aber derselbe alßdann hierbey widerlich graviret werden solte/ ist ihme darwider seine Nothdurfft/ in gebührendem Weeg Rechtens zu beobachten/ ohnbenommen/ sondern vorbehalten. 23. Septembr. 1691.

140. *Alia Formula.*

IST der gebettene Salvus Conductus auf des Supplicanten Herrn Principals und dessen Bediente hiermit in optima forma erkannt; Dann wofern gedachter Supplicant seine Narrata dem Jüngeren Reichs-Abschied gemäß einiger massen bescheinen/ nicht weniger Nahmens der arrestirten Personen selbsten suppliciren/ die Ursa-

Ursachen des angelegten Arrests, und daß selbiger/ ohneracthtet der denen Herren Beklagten anerbottenen gewöhnlichen Caution dannoch nicht relaxirt werden wollen/ anzeigen wird/ soll in übrigen Puncten gleichfals ergehen/ was recht ist. 21. Februar. 1691.

141. *Alia.*

NOch zur Zeit abgeschlagen; sondern soll dieser Sache absonderlichen Umständen nach abermals an Richtern voriger Instantz/ um hierüber/ nach vernommenem Außschuß der beklagten Creditoren, ihren außführlichen Bericht/ und in specie, warum dem Angeben nach die vorhin geführte Civil-Sache in eine Peinliche durch die außgelassene Edictal-Citation nunmehro verändert/ und der Kläger/ um allerseitigem Verlangen nach/ sein Vermögen so wohl/ als den vorschützenden Schaden/ mit denen Creditoren zu liquidiren/ und vermittelst behöriger Rechnungen reliqua præstiren zu können/ mit etwa ferner benöthigtem Salvo Conductu nicht versehen werden wolle/ innerhalb 6. Wochen/ von Zeit der Insinuation, und zwar respectivè mit Beylegung der in obgedachter Citation angezogenen Klage einzuschicken: Im übrigen ist gegen Supplicanten, um willen er seine Deduction Nullitatum incorrect eingebracht/ die Straf der Ordnung vorbehalten. 11. Martii 1691.

142. *Formula Decreti Curatorii alicujus mente capti.*

AUf beschehenes Erbieten/ welchem Supplicant also nachzukommen/ seynd die hierin benahmste zu Curatoren denen blödsinnigen Eheleuten/ nemlich N. N. und seiner Ehefrauen N. N. principaliter, und verfolglich deren Kindern/ jedoch nur so lang dieselbe in jetziger dero Blödsinnigkeit verharren/ und daß die Administratio deren Güther denen N. N. Erb-Verträgen und Recessen gemäß geführet werde/ auch sie gewöhnliche Gelübd/ Eyd und Obligation thun/ zu Curatoren hiermit verordnet. 3. Julii 1693.

Sequitur Actus Constitutionis Judicialis in Audientia publica.

Anno 1693. Veneris 7. Julii.

AUf eingefallener Blödsinnigkeit des Wohlgebohrnen/ Unsers und des Reichs Lieben Getreuen N. des Andern / wie auch desselben Eheliebsten N. N. so dann N. N. N. N. N. N. und N. N.

der Rechten Licentiaten, respectivè aus nahet anverwandlicher Affection und biß dahero geführter Administration halben gethanes gütliches Erbieten / seynd dieselbe oberwehnten beyden blödsinnigen Eheleuten principaliter, und verfolglich derselben Ehelichen Kindern / (welche in der Religion, zu der ihr Vatter sich bekennet / erzogen werden sollen) jedoch nur so lang die Eltern in jetziger ihrer Blödsinnigkeit verharren / und daß die Administratio deren Güther denen N. N. Erb-Verträgen und Recessen gemäß geführet werde / auch dieserhalb gewöhnliche Gelübd / Eyd und Obligation thun / zu Curatoren hiermit verordnet; Solchemnach werdet ihr Doctor N. Krafft vorbrachten Original-Special-Gewältern / im Nahmen vorgedachten N. N. N. N. N. N. und N. N. angeloben / und in ihre Seelen einen Eyd zu GOtt und auf das Heilige Evangelium schwören / daß sie alles und jedes / was obgedachten blödsinnigen Eheleuten gut und nützlich ist / thun und handlen / was unnütz und schädlich / vermeiden / unterlassen und verhüten / derselben Güther in gutem Glauben und Treuen vertretten / und zum besten versehen / ein ordentlich Inventarium fördersich aufrichten / ihrer Administration und Handlung zu gebührender und rechter Zeit Rechnung thun / mit vollkommener Uberlieferung alles desjenigen / so solcher Vormundschafft halben in ihre Hände kommen / und mehrgedachten Eheleuten zuständig seyn wird / wie auch dessen / was sie denenselben schuldig bleiben werden / und sonsten alles thun wollen / was getreuen Curatoren zustehet / bey Verpfändung ihrer Haab und Güther.

Cavit & juravit.

AUf solche jetzt geleistete Caution, wie auch zugleich Eyd und Obligation, ist obermeldtem Freyherrn N. N. und N. N. N. N. und N. N. die Administration und Verwaltung Eingangs ernannten N. N. und N. N. seiner Eheliebsten / principaliter und in consequentiam deren beyden Ehelichen Kindern / jedoch nur so lang jene in jetziger ihrer Blödsinnigkeit verharren werden / und daß die Administratio derer Güther denen N. N. Erb-Verträgen gemäß geführet / auch die Kinder in der Religion, zu der ihr

Vat-

Vatter sich bekennet/ erzogen werden/ bemächtigter Curatel hiermit zuerkennt und anbefohlen / auch darüber Richterlich Decret und Authorität interponiret.

143. *Alia Formula similis.*

AUf vorbrachte glaubhaffte Bescheinigung der Blödig- und Wahnsinnigkeit N. N. werden die vorgeschlagene N. N. zu desselben Curatoren, dergestalt/ daß sie sich des Curandi Standmäßig und mit Anwendung aller dienlichen Mittel zu seiner Besserung gebührend annehmen/ desselben Güther und Vermögen inmittelst ordentlich administriren / und mit Zuziehung noch zwey anderer glaubhaffter Personen diesem Kayserlichen Cammer-Gericht von des Curandi Zustand von 6. Monathen zu 6. Monathen Bericht erstatten / auch darauf gewöhnlichen Eyd und Gelübde leisten sollen / angenommen und bestellet ; Darauf ist Lt. N. auf vorgebrachten Special-Gewalt zu Abschwörung solchen Vormundschaffts-Eyds in nächster Audientz hiermit gelassen / und dessen alle nothdürfftige Urkund erkannt. 9. Februar. 1718.

144. *Alia Formula.*

JSt das gebettene Mandatum de desistendo à præmatura Executione gestalten Sachen nach abgeschlagen; sondern der in Beylagen Supplicæ enthaltenen irrigen und denen Actis nicht conformen Außlegung der Urtheln unverhindert/ werden die subdelegirte Commissarii auf den Tenorem des Mandati Executorialis, und die darauf gegründete Urthel/ in specie auch die vom 20. Octobris 1712. hiermit verwiesen/ und sollen dieselbe ihren umständlichen Bericht/ was bißhero in dieser Executions-Sache vorgangen/ mit Einsendung des Protocolli förderlichst erstatten / die Commission, dafern solche noch nicht vollbracht/ mit Vermeidung unnöthiger Kosten / auch daß die Frau N. so wohl als die andere Partheyen mit ihrer Nothdurfft sattsam gehöret werden / fortsetzen und gebührend bescheinigen. 26. Augusti 1718.

145. *Alia.*

NOch zur Zeit abgeschlagen ; sondern / wofern Supplicant die Verschreibung der N. Ehefrau in beglaubter Form producirem

ren wird/ soll darin ergehen/ was recht ist. Dann ist wider Supplicanten Dr. N. um willen er (1) die ad Narrata gehörige und angezogene Beylage der Supplic beyzufügen unterlassen/ (2) beyde Exemplaria Supplicæ nicht collationiret/ dazu (3) beyde in summa falsch geschrieben exhibiret/ die Straf der Ordnung dreyfach zu erlegen hiermit vorbehalten. 29. Augusti 1718.

146. *Alia.*

ADhuc denegamus; sed pro qualitate causæ Literas ad Officialem Leodiensem decernimus, ut Imperiale hoc Judicium super sequentibus Articulis informet: (1) quare lite coram Scabinis Leodiensibus pendente & præventa, ipse in hac causa Jurisdictionem exercuerit, (2) quare in eadem causa duo diversa Mandata relaxaverit, & duas Sententias, quæ tamen ad idem tendere videntur, eodem die publicaverit, eidem Officiali, ut interim in hac causa usque ad ulteriora nostra Decreta quiescat, mandantes. 9. Augusti 1718.

Mantissa Decretorum, ex quibus, ut & præcedentibus, quam cautè Judicium Camerale in admittendis querelis Partium versari soleat, & Processus quantum fieri potest, cum alioqui sat fœcundi sint, evitare, Lector prudens agnoscet. Sunt hæc & præcedentia & Senatibus diversis, diversorumque Referentium studio & stylo composita, omnia tamen cum providâ diligentiâ. Plura poterant addi, & quotidie ferè novos casus in Judicio animadvertimus, hinc infinitus Decretorum numerus, varietas, & labor Assessorum in Extrajudicialibus non minor quam in ipsis Sententiis ferendis. Hæc tamen ex multo majori numero selecta ad scopum sufficere credidit Systematis Auctor.

147. *Formula quæ propter coarctationem in Appellatione introducenda, tempus Insinuationis Processuum sub præjudicio determinatur.*

PEtitos Appellationis Processus periculo Partis & taliter quidem decernimus, ut Supplicans intra quatuor dies ab hoc die computandos insinuari faciat, Fatale quadrimestris eousque tantum prorogantes. 21. Octobr. 1718.

148. *In-*

148. *Inhæretur Decreto denegatorio, addito tamen modo quo Appellans sibi per Transmissionem Actorum ad Impartiales prospicere queat, simulque Judex à quo sui Officii admonetur.*

Auf eingekommenen Bericht und Gegen-Bericht läst man es bey dem den 20. Augusti 1717. ergangenen abschlägigen Decreto abermals/ doch dergestalt bewenden/ daß gleichwohl in Ansehung der hinc inde angeführten Umständen/ Appellanti entweder in causa principali die Handlung fortzusetzen/ oder aber mit Removirung ab Actis der quæstionirten Appellatischen Exception- und Refutation-Schrifft/ die quoad oppositas ex adverso Exceptiones Dilatorias, mithin eatenus eines verlangten Interlocuts wegen selbst gebettene Transmission zu betreiben frey und bevorstehen/ herentgegen Städtmeister und Rath der Stadt Schwäbisch-Hall/ nach erfolgter Appellantischer Declaration, auf ein- oder andere Weiß den gehörigen Vollzug zu geben/ nicht weniger den ferneren Lauff des Process in der Haupt-Sache mit Mäßigung der Terminen in gleichen Schrancken zu halten/ mithin den Schluß derselben rechtlicher Obliegenheit gemäß zu befördern/ schuldig seyn sollen. 26. Septembr. 1718.

149. *Ob suspicionem frivolæ Dilationis, Procuratori Juramentum injungitur, quo diligentiam & suam & Principalis sui, in producendis necessariis Documentis pro impetrandis Processibus comprobet.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern/ wofern Supplicant die angeblich ermangelte und ad reproducendum ohnentbehrliche Stücke benahmsen/ auch mit einem leiblichen Eyd darthun würde/ daß er seines besten und angelegensten Fleißes die Herbeyschaffung obgedachter ermangelender Stücke sich angelegen seyn lassen/ auch sein Principal, so viel ihm wissend/ und er glaube/ an solchem Saumsal ebenfals die geringste Schuld nicht trage/ wozu ihme/ um seine Declaration hierüber extrajudicialiter zu thun/ Terminus auf morgenden Raths-Tag angesetzet wird/ sodann deme vorgangen/ ferner ergehen solle/ was recht ist. 5. Septembr. 1718.

150. *In Causa Criminali post Decretum erga Cautionem Salvi Conductus datur declaratio, quod inscriptio Bonorum pro Cautione ad Mobilia quotidie necessaria extendi non debeat.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern sollen Supplicantens Principalen bey Gräflicher N. Regierung forderist sich melden / und alldort geziemend vorstellen / was gestalt hiesigen Kayserlichen Cammer-Gerichts bey Erkennung des Mandati de concedendo Salvum Conductum erga inscriptionem propriorum Bonorum gehabten Intention (wie dann dißfals die Erklärung hiermit beschiehet) nicht gewesen seye / die an Kleidern / Zinn / Bettwerck / Weiß- und Tisch-Gezeug / und sonsten zu täglichem ohnentbehrlichen Lebens-Unterhalt / auch Fortführung des Processes erforderte Mobilien mit zu begreiffen; mit dem Anhang / wo darauf beklagte Regierung die schuldige Reflexion nicht machen würde / Supplicanten, sich weiter nothdürfftig dahier anzumelden / vorbehalten bleiben solle. 1. Augusti 1718.

151. *In eadem causa ad querelas de Judicis priori Processu, hujus officii fines & modus varius in Articulis praescribuntur.*

Auf invermeldtes Nachsuchen bleibet Supplicanten pro resolutione hiermit ohnverhalten: Daß gleich wie man von Seiten dieses Kayserlichen und Reichs Cammer-Gerichts nie gemeynet ist / den Gesetz-mäßigen Lauff / nöthiger / gegen etwahige Ubelthäter angestellter rechtlicher Verfolgung zu hemmen / vielmehr aber solchen aufs nachtrücklichste zu befördern gedencket / wann anderst der Process praeexistente Corporis delicti certitudine mit gutem Grund nach der Peinlichen Halß-Gerichts-Ordnung und legalen Fuß der Inquisitionen geführet worden; Also wird seinen Principalen der N. Regierung hiermit anbefohlen / daß sie des exhibirten / von des N. Frau geschrieben seyn sollenden Couverts, und deme einverleibten Inventarii, nicht weniger des zu N. an dem eigenen N. Defensore veranlasset- und protocollirten Examinis ohngehindert / Primò die arrestirte N. Mobilien in Gefolg des den 1. Augusti jüngst ergangenen Decreti, und damit die in gegenwärtigen der Sachen Umständen / wo ihre beweg- und unbe-

bewegliche Habschafften verstrickt seyn/ verarmten Inquisiten vor sich und ihre Kinder den nöthigen Lebens-Unterhalt anschaffen/ ingleichen die unter fortführendem Proceß auf ihre Defension zu verwenden vorfallende Auflagen bestreiten möchten / relaxiren; Demnechst Secundò mit der acceptirten Fidejussorischen / auch Real- und in subsidium Juratorischen Caution sich vergnügen/ und zu dem Ende Drittens einen dahin eingerichteten ohnverschranckten Salvum Conductum von und zum Rechten ohneinstellig außfertigen/ auch wie dieser Verfügung in vorberührten drey Puncten nachgelebet worden/durch ihren bestellten Anwald dahin extrajudicialiter anzeigen; mithin Quartò ohne einige Neben-Absichten die Sache dergestalt in den Schrancken der Rechten mit Ernst angreiffen/ instruiren/ und zum endlichen Schluß bringen sollen/ damit vor der Zeit der N. und seine Frau in den Grund des Verderbens nicht gesencket werden/auch dieses höchste Gericht auf weitere vorkommende Klage zu schärfferer Verordnung zu greiffen überhoben bleiben möchte. 7. Octobr. 1718.

152. *Denegatis Processibus Judex à quo Gravamen tollere jubetur, remittendo Appellatum ad Judicium Concursus.*

AD hæc & priora Narrata petitos Processus Appellationis iteratò denegamus, ita tamen, ut Judex à quo Gravamen tollat, Appellatumque ex rationibus in Supplica haece contentis, ad Judicem Concursus coram Officiali excitati, nisi forsan graviores rationes, cur id fieri non debeat, allegare possit, ablegare debeat. In Consil. 12. Decembr. 1719.

153. *In eadem causa, repetitur admonitio ad Judicem à quo, addita clausula quod alioqui Processus Appellationis decreti esse debeant.*

DEcreto 12. Decembris Anni proximè præteriti de tollendo Gravamine & remittendo Appellantem ad Concursum coram Officiali excitatum, inhæremus simulque Judicibus à quibus huic ordinationi debitam ut præstent Paritionem, atque de ea intra 4. Septimanas huic Imperiali Judicio doceant. Sub hac comminatione injungimus, quod nisi ita egerint, eo ipso petiti Appella-

pellationis Processus nunc, prout ex tunc decreti esse debeant. In Consil. 8. Junii 1720.

vid. Salgado *Labyrinth. Creditor. part. 1. cap. 19. num. 16. seq.* Brunneman. *de Concurs. Creditor. cap. 1.* Mev. *part. 6. decis. 115.*

154. *Decernuntur Literæ pro habenda Informatione ad Judicem à quo simulque ob suspicionem moræ ab Appellante studiosè quærenda, ipsi quid agendum sit pro maturatione demandatur.*

ADhuc denegamus; sed Judici à quo, ut ob speciales causæ hujus circumstantias Literas suas Informatorias ad hocce Cameræ Imperialis Judicium intra 6. Septimanas à die Insinuationis harum computandas, clausas transmittat, Appellanti verò, ut intra 14. dies ab hodierno Decreto numerandos Judicem à quo desuper requirat, Actaque domestica pro maturatione expeditionis dictarum Literarum Informatoriarum juxta stylum Leodiensem rejungat, mandamus. 14. Martii 1719.

155. *Processu Inquisitorio contra Virum in Dignitate constitutum suscepto, petitum Mandatum de relaxando Captivo suspenditur, & in Literis pro Informatione decretis modus Custodiæ præscribitur.*

NOch zur Zeit abgeschlagen; sondern soll dieser Sache sonderlicher Beschaffenheit nach an die Herren Beklagte um ihren umständlichen Bericht/ jedoch daß inmittelst der Inquisitus in eine/ seinem Alter und Stand/ auch der Jahrs-Zeit gemässe Gewahrsam aufgehalten/ nicht weniger ihme die ohnentbehrliche Defensions-Mittel zugelassen werden/ innerhalb 4. Wochen/ von Zeit der Verkündigung dieses/ an hiesiges Kayserliche Cammer-Gericht verschlossen einzuschicken/ geschrieben werden. In Consil. 4. Octobr. 1719.

156. *In eadem causa etiam locus Custodiæ determinatur, atque in priori Decreto loco vocis Inquisiti substituendam esse vocem Actoris decernitur.*

IST Supplicanten sein der gebettenen Extension des Decreti halben gethanes Begehren/ so viel wie die Veränderung des Arrests aus der Cyriaci-Burg in die Stadt/ und darin befindlicher dienlicher Behausung/ wie auch daß an statt des in nechst vorigem Decreto gebrauchten Worts *Inquisit* das Wort Kläger gebraucht werden möchte/ hiermit zugelassen. 5. Octobr. 1719.

157. *In*

157. *In causa suprà Num. 150. & 151. dicta Cautionis modus determinatur, & Salvi Conductus à Judice inferiori impertiendi forma præscribitur.*

Ggentheilige Supplicque samt beygefügtem Instrumento Notariali Num. 7. so aber ad Acta Cameralia zurück zu liefern ist/ wird Gräflicher N. Regierung communiciret/ daß dieselbe auf den Inhalt zu reflectiren/ dieselbe erga inscriptionem propriorum Bonorum & acceptationem Fidejussoriæ Cautionis, so gut sie dermalen nach angewandtem Fleiß aufgebracht werden können/ & in subsidium Juratoriam, denen Imploranten einen Salvum Conductum in zulänglicher verläßiger Form/ von und zum Rechten zu ertheilen/ nicht weniger in puncto Relaxationis Arresti dem ergangenen Decreto vom 1. Augusti nechst verschienenen Jahrs vollkommentlich zu geleben/ nachtrücklich hiermit erinnert. In Consil. 13. Januar. 1719.

158. *Judex à quo qua ratione Gravamen tollere debeat, instruitur, prorogatis in eventum Fatalibus Appellationis.*

ADhuc denegamus; eo tamen sub modo, ut Judex à quo Gravamen per Appellantem huc deductum Primò injungendo Appellatis Recognitionem Testamenti & aliarum Schedarum quæstionis, deinde verò Secundò Appellanti Responsionem ad querelam Appellatorum in puncto Reserationis Cistæ pro asservatione Chartarum & Documentorum communium destinatæ ocyus tollat, Fatalia tamen in omnem eventum prorogantes. In Consil. 13. Octobr. 1718.

159. *In eadem causa priori Decreto, inhæretur Judici tamen si habeat rationes contrarias, ad eas indicandas terminus præfinitur.*

PRiori Decreto 13. Octobris Anni proximè præterlapsi lato inhæremus Judici à quo ut eidem indilatam Paritionem præstet, vel rationes quare non relevantes, in Scriptis intra Mensis spatium à die Insinuationis hujus computandum, huic Imperiali Cameræ Judicio designet, injungentes, Fatalia ex officio prorogantes. In Consil. 27. Februar. 1719.

160. *Alia Formula, qua pars appellans monetur, ut Judicem ordinarium pro tollendo Gravamine requirat, salva Appellatione & Fatalibus si ille recuset.*

Noch zur Zeit gestalten Umständen nach abgeschlagen; sondern wird Supplicantis Principalin an vorigen Richter dergestalt verwiesen/ daß sie bey demselben/ salva Appellatione & Fatalibus, um Hebung des Gravaminis geziemend ansuchen/ der Richter auch darin die Justitz verfügen solle; und wofern sie darin enthöret und solches bescheinen wird/ bleibet ihr der Recurs an dieses Kayserliche Cammer-Gericht zu Prosequirung der Appellation unbenommen/ sondern vorbehalten. In Consil. 20. Junii 1718.

161. *Judicis inferioris Informatione Literæ speciatim ad aliqua Libelli Capita requiruntur.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern soll dieser Sache sonderlichen Beschaffenheit wegen/ dem Richter voriger Instantz/ um Abstattung seines Berichts/ was es mit der angegebenen Execution in die Lehn-Stücke/ item daß Dos Materna sowohl als Uxoria, nicht weniger deren Illata nicht verschonet worden: ferner daß die Engerische Güther bey weitem den Werth der 20000. Rthlr. nicht ansteigen/ vor eine Bewandnüß habe; zumal ob Communio Bonorum zwischen seines Principaln Vatter und Mutter sowohl als ihme selbsten/ als auch seiner jetzigen Frau/ bestanden habe/ und noch bestehen thue/ innerhalb 8. Wochen von Zeit der Verkündigung dieses diesem Kayserlichen Cammer-Gericht verschlossen einzuschicken/ zugeschrieben werden. In Consil. 22. Novembr. 1719.

162. *Varii defectus Supplicæ pro Appellationis Processibus notantur, quorum emendatio requiritur (1) Instrumentum Appellationis non in forma Patente incommoda, sed Libelli, producendum: Eidem Decreta à quibus inferenda: Libelli Gravaminum obscuritas emendetur, addendo etiam Shema Genealogicum distinctum, denique omnia charactere meliori exarentur.*

Wofern Supplicant die beygelegte Instrumenta sub Num. 1. und Lit. P. in gebührender Form Libelli, auch mit Inserirung Decretorum à quibus, nicht weniger Libellum Appellationis, mit mehr deutlicher Erzehlung des Status Causæ, auch Beyfügung eines

unis

umständlichen Schematis Genealogici, worinnen die in denen angelegten Lehn-Briefen gemeldte Personen und deren Abstammung mit zu ersehen / endlich auch alles besser geschrieben / und dem jüngeren Gemeinen Bescheid zu Folge ordentlich literirt oder numerirt / übergeben / daneben anzeigen wird / wann von ihme / wie in Supplica vom 21ten dieses Monaths angeführet / pro Mandato Attentatorum Revocatorio vorhero verschiedentlich supplicirt worden / so ergehet darauf ferner / was recht ist. In Consil. 23. April. 1721.

163. *Ad graves Inculpationes contra Principem Imperii pro obtinendo Mandato, Literæ pro Informatione decernuntur cum comminatione severioris animadversionis erga Actorem si falsa narrasse compertum fuerit.*

Solle an den Herrn Beklagten / um seinen Bericht hierüber / diesem Kayserlichen Cammer-Gericht innerhalb 4. Wochen von Zeit der Insinuation verschlossen einzuschicken / jedoch mit Vorbehalt ernstlicher Bestrafung gegen Supplicantens Principalen, dafern die Narrata falsch befunden worden / zugeschrieben werden. In Consil. 23. Mart. 1719.

164. *Appellanti, qui expeditionem Literarum pro Informatione ob varias querelas contra Judicem decretarum, morabatur, ut eandem cum omnium Exhibitorum adjunctione procuraret, sub præjudicio Desertionis injungitur, simulque Dominus Territorii, ut in locum defuncti Commissarii alium impartialem pro conficienda informatione surroget, admonetur.*

Läst man es bey dem den 22. Novembris jüngst erkannten Schreiben um Bericht / mit dem Beysatz / daß solches Supplicant innerhalb 14. Tagen à dato dieses / nebst Anfügung jetziger und voriger Supplicationen cum Adjunctis, sub præjudicio der / bey erscheinenden Saumsal oder Verzögerung / ipso facto aufgehoben seyn sollenden Fatalien, alles bißhertigen Einstreuens und Vorbringens ohngehindert / in Cancellaria ohnfehlbar außlösen / zumalen wie solches geschehen / immediatè darauf schrifftlich / nebst Benahmsung des Advocati Causæ, anzeigen solle / dergestalt hiermit bewenden / daß weil der eine Commissarius angeblich das Zeitliche gesegnet / der Herr Bischoff zu N. als Lands-Fürst jemand aus dero ohnpartheyischen Räthen dem bißherigen Judici, um das einge-

klagte Verfahren denen Rechten nach zu untersuchen/ mithin der Befund / nach Maßgebung angezogenen Decreti vom 22ten Novembris sowohl als Beschaffenheit der von Appellantischer Seite angeführten Gravaminum gesamter Hand/ zu diesem Kayserlichen Cammer-Gericht gründlich berichten zu können/ adjungiren solle. Decretum in Consilio 4. Decembr. 1719.

165. *In eadem causa, ad Literas Judicis Informatorias & Refutatorias Appellantis, officium Domini Territorii in administratione Justitiæ per Consiliarios impartiales instruitur, alteriorque informatio exigitur, constringendo simul moras Appellantis.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern wird dieser Sache sonderlicher verwirrter Eigenschafft und Beschaffenheit nach/ da eines theils die bißherige Decreta, Judicata, und darauf vollstreckte Executiones zu verunkräfftigen/ oder unter dem Schutz der suchenden Processen die Käuffer der distrahirten Effecten in Unsicherheit ihres erlangten Dominii zu setzen / von beschwerlicher Folge seyn würde/ andern theils aber die Narrata gegenwärtiger Supplicæ pro Processibus dem anhero von Vice-Cantzlar und Räthen den 30. Aprilis lauffenden Jahrs erstatteten Bericht durchaus zuwider gehen / und es gleichwohl mehristens ad facta ipsa ankommt/ deren Gewißheit/ und dazu dienende Urkunden/ auch was darwider seyn könte/ gar leicht in loco præsenti eingesehen werden mögen/ dem Herrn Bischoffen zu N. als Landes-Herrn hiermit von Amts wegen aufgetragen / durch Adjungirung zwey unpartheyischer Räthe zu denen vorigen Commissarien, des Appellanten in denen bey hiesigem höchsten Reichs-Gericht exhibirten Supplicis vom 9. Novembr. 2. Decembr. 1719. und 5. Augusti lauffenden Jahrs vorgestellte/ mit verschiedenen Beweißthum und respectivè nach verschlossenen Zeugen-Depositionen begleitete Gravamina, und darunter hauptsächlich die im Decreto vom 22. Novembr. 1719. enthaltene Puncten, wie weit selbige dem wahrhafften Befinden gemäß/ und ob auch was zu viel geschehen seyn möchte/ untersuchen/ den Appellanten in seinem Anbringen hören/ dessen Probationes aufnehmen/ was ihm entgegen/ selbigen vorhalten/ seine Antwort

wort niederschreiben/ und über die völlige Verrichtung ein ordentliches Protocoll führen/ so fort selbiges/ samt beygefügtem Commissarischen zuverlässigen Bericht / innerhalb zwey Monathe an hiesiges Kayserliche Cammer-Gericht verschlossen einschicken / inmittelst aber mit weiterer Fortsetzung der Execution und Distraction biß auf anderweite Verfügung einhalten zu lassen. Dann soll Appellant mit dieses Decreti und Zugehörden fordersamer Außlösung in Cancellaria angelegentlicher als jüngsthin geschehen/ sich beemsigen/ damit solches längstens innerhalb 6. Wochen à dato dieses insinuirt werde/ gestalten nach deren unfruchtbaren Ablauff obstehende temporalis Inhibitio ohne vorgängige Decretirung ipso facto aufgehoben seyn solle. Decretum in Consilio 27. Augusti 1720.

166. *Ad querelas in Civitate Imperiali Aquisgranensi de illegitimè suscepta electione Consulis Mandatum Attentatorum Revocatorium sub modo decernitur, addita admonitione pro evitandis inposterum istiusmodi dissensionibus.*

Ist das gebettene Mandatum Attentatorum Revocatorium & Cassatorium, und zwar von Amtswegen/ mit dem Anhang/ daß dieser Sache besonderen Umständen nach / beyde streitende Bürgermeistere de Faiis und von Lamberts innerhalb 3. Tagen von Insinuirung dieses / welche Insinuation aber längstens innerhalb 8. Tagen à dato zu bewerckstelligen / sich eines Tages zur Convocation des Grossen Raths vergleichen / oder in Entstehung dessen der dritte Tag darunter zu besagter Convocation hiermit bestimmet seyn solle/ um eine anderweite ordentliche Bürgermeister- und Werck-Meister-Wahl/ fort was denen anklebet/ vorzunehmen / jedoch der Haupt-Sache ohnbeschadet/ hiermit erkannt. Dann wird besagter Grosser Rath zu Abschneidung dergleichen künfftigen Zwistigkeiten / zur Deliberirung/ ob nicht ein sicherer Tag zu denen künfftigen weiteren Wahlen allen obbesagten Aemtern fest zu stellen sey/ hiermit gleichfals ex officio erinnert/ und darüber ihren Bericht/ ob diese Feststellung verfangen habe/ oder warum nicht verfangen wollen/ diesem Kayserlichen Cammer-Gericht inner Monaths-Zeit verschlossen einzuschicken anbefohlen. In Consil. 10. Junii 1720.

167. *Decretum notabile quo variæ dissensiones inter Tutores Illustrium Pupillorum circa gestionem Tutelæ dirimuntur.*

Auf ferneres wegen der verwittibten Frau Landgräfin zu Hessen-Homburg durch Dr. Herten/ und wegen des Herrn Grafen zu Leiningen-Hartenburg durch Dr. Hofmann den Aelteren/ respectivè den 14. und 21. Martii, auch 9. und 22ten dieses Monaths beschehenes Einbringen/ läst man es bey der unterm 1. Martii jüngsthin ergangenen Verordnung/ jedoch ratione gedachten Herrn Grafen zu Leiningen-Hartenburg anderst nicht/ als mit darin enthaltener Bedingnüß/ auch daß bey nicht erfolgter des Herrn Wild- und Rhein-Grafen zu Dhaun Erklärung noch ein Tutor Honorarius allenfals von Amtswegen verordnet werden solle/ und nechst dem mit dieser weiteren Erklär- und Maaßgebung bewenden/ daß/ wofern bemeldte Frau Landgräfin wegen des zu anerbottener Verpflegung der Pupillen aus eigenen Mitteln verlangenden Zuschußes/ zuforderst den eigentlichen Statum Bonorum, und darauf hafftender Passiv-Schulden einschicken/ auch wie hoch Sie berührte Zulage zur Verpflegung und Education von Anfang biß nach der Pupillen Pubertät verlange/ anzeigen wird/ darauf nach Befinden fernere billichmäßige Verordnung erfolgen. Sodann des Herrn Grafen zu Leiningen-Hartenburg/ wie auch desjenigen Tutoris Honorarii, welcher weiter dazu bestellet werden wird/ Amt und Verrichtung keineswegs auf eine Amts-Administration, sondern wie ohnedem Rechtens/ nur dahin/ daß dieselbe beyde/ damit zuförderst alle denen Pupillen angehörige/ oder weiter zufallende beweg- und unbewegliche Güther/ wie sich dieselbe zur Zeit ihres Herrn Vatters und Frau Mutter Seel. Seel. Todesfällen befunden/ und etwan denselben weiter anfallen möchten/ zum Vormundschafftlichen Inventario, wovon ihnen Tutoribus Honorariis zu solchem Ende so wohl jetzo als bey künfftigen Anfällen Communication zu thun/ gebracht werden/ Mit-Aufsehens haben/ hernacher zwar der verwittibten Frau Landgräfin unter denen in erwehnter Verordnung enthaltenen Conditionen, so weit solche dißmal nicht limitiret/ die alleinige Verwältung darüber

über gelassen: jedoch wären sie Tutores Honorarii, bey solcher derselben Administration wider bessere Zuversicht etwas denen Pupillen Nachtheiliges/ oder daß/ biß es in andere Wege mit besserem derselben Nutzen eingerichtet werden könne/ wahrnehmen möchten/ deßfals bey Ihr der Frau Landgräfin als Principal-Vormunderin nothdürfftige Erinnerung/ und fals solche nicht in gehörige Consideration gezogen werden wolte/ diesem Kayserlichen Cammer-Gericht zur gut befindenden Remedirung umständliche Anzeig davon thun/ verstanden und gemeynet seyn/ mithin sämtlich jeder in seiner Ordnung mittels freundlichen guten Vernehmens und ohne unnöthigen Zwietracht ihrer Pfleg-befohlenen Bestes/ allen Fleiß beobachten/ auch deßfals nach Inhalt mehr angeregter den 1. Martii ergangenen Vorordnung/ und deren dißmahligen weiteren Erklärung/ Gelübd/ Eyd/ Renunciation und Obligation thun sollen. Dann ist an den Herrn Wild- und Rhein-Grafen Grumbachischer Linie Carl Ludwig Philipp/ um sich/ wofern die Frau Landgräfin oder der Herr Graf zu Leiningen-Hartenburg nichts Erhebliches/ was demselben im Weeg stehen könte/ innerhalb 14. Tagen vorbringen würde/ wegen Ubernehmung nebst dem Herrn Grafen von Leiningen-Hartenburg der Honorar-Tutel fordersamst zu erklären/ und solchenfals zu sehen und zu hören/ daß Er dazu præstitis Præstandis verordnet werde/ Citatio von Amtswegen hiermit erkannt. In Consil. 22. Aprilis 1720.

168. *Mandatum Sine Clausula de non contraveniendo Instrumento Pacis Westphalicæ ob introductum Exercicium simultaneum Catholicæ Religionis decernitur, cum expressione Factorum specifica, nec non eorum quæ ab Actoribus melius docenda.*

Auf einkommenen Bericht und Gegen-Bericht/ ist das gebetene Mandatum de non contraveniendo Instrumento Pacis Westphalicæ, nec amplius turbando, sed contra Facta cassando, neque innovando, so viel die alleinige Ubung des Gottesdienst Augspurgischer Confession, und Einstellung des Exercitii Religionis Catholicæ in dasiger Dorff-Kirche/ auch des dahin gebrachten Kir-

Kirchen-Ornats und anderes Heraußschaffung betrifft/ Sine, so viel aber die dem Augspurgischen Confessions-verwandten Schulmeister gebührende Accidentia & Emolumenta angehet/ Cum Clausula hiermit erkannt. Was dann des Augspurgischen Confessions-verwandten Pfarrers Accidentia und Emolumenta anbelanget/ ist das gebettene Mandatum noch zur Zeit abgeschlagen; sondern wofern Supplicantens Principalen quoad præterita, daß sie oder deren Pfarrer wegen des etwa noch Rückständigen bey dem Herrn Beklagten Ansuchung gethan/ und ihnen die Obrigkeitliche Hülffe versagt worden/ beybringen/ quoad futura hingegen/ wohin ihr Petitum eigentlich gerichtet/ specificè anzeigen würden/ soll auch dieses Puncts halben ferner ergehen/ was recht ist; Endlich ist das Begehren wegen des Schultheißen/ wie gebetten/ abgeschlagen. In Consil. 1. Mart. 1720.

169. *Denegato Mandato prout petebatur, Citationis via Supplicanti monstratur, addita provisionali ratione Parochi à Domino Territorii constituti.*

AUf einkommenen Bericht und Gegen-Bericht/ wie auch auf ferneres Einbringen Dris. N. und Lti. N. respectivè vom 1. und 9. Februar. jüngsthin/ wie gebetten/ abgeschlagen; sondern wird Supplicant wegen der klagenden Gemeinde zu N. pro Citatione geziemend anrufen/ soll ferner ergehen/ was recht ist. Indessen wird dieser Sache besonderen Beschaffenheit und Umständen nach/ der von beklagtem Herrn Hertzogen vorgestellte N. zu Besorgung des Pfarr-Amts in dem Kirchspiel N. authoritate Cæsarea, jedoch so wohl dem Herrn Beklagten/ als gedachter Gemeinde an ihren ratione des in Streit gezogenen Juris nominandi Parochos, prætendirten Rechten tam in Possessorio quàm Petitorio jetzt und künfftig ohne einigen Nachtheil/ auch nur in so lang/ biß hiernechst die dißfals angebrachte Beschwerden bey hiesigem Kayserlichen und Reichs Cammer-Gericht rechtlich entschieden seyn werden/ von Amts wegen hiermit zugelassen. In Consil. 4. Mart. 1720.

170. *Ob*

170. *Ob suspensum ab officio Pastorem, qui dispensationi Magistratus ad Nuptias in gradu prohibito consentire recusaverat; per Decretum extra Consistorium latum Processus Appellatorii cum Mandato Restitutorio in Officium provisionaliter & pendente Appellatione à Parochianis, quibus Jus vocandi competebat, interposita, decernuntur, remissis aliis petitis ad judicialem discussionem: In puncto Sumtuum ad alium petendi modum Supplicans remittitur.*

SEynd so viel das extra Consistorium Ecclesiasticum ertheilte Decretum à quo betrifft/ die gebettene Appellations-Processus, wie auch gestalten Sachen nach das Mandatum Restitutorium in Officium Sine Clausula, jedoch nur provisionaliter & pendente Appellatione der Haupt-Sache zumalen ohnnachtheilig/ hiermit erkannt/ übriges Begehren de remittendo punctum admissionis ad Sacram Cœnam, & Causam Matrimonialem ad Consistorium, facta reproductione judicialiter: dann ist das Gesuch in puncto Attentatorum, so viel den Beytrag der zu dieser Appellation nöthigen Außgaben belanget/ wie gebetten/ abgeschlagen. In Consil. 10. Mart. 1721.

Continuatio Mantissæ post Num. 146. cœptæ.

171. *Formula Confirmationis Transactionum.*

SInd die durch Dr. Gülcher am 15. Octobr. lauffenden Jahrs übergebene Vergleiche zwischen Herrn Christian Ernst Grafen zu Stollberg an einem/ und denen von Asseburg/ wie auch dem Dhom-Capitul zu Halberstadt de datis respectivè 19. Novembr. 1721. und 11. Mart. 1722. ad Acta genommen/ auch solche/ so viel Rechtens/ und Kayserlicher Majestät und dem Heiligen Reich ihre Ober-Herrlich- und Gerechtigkeit/ auch jedem Tertio ohnnachtheilig/ hiermit confirmiret/ gerichtliche Urkund erkannt/ auch Supplicanten sein der Restitution derer Originalien halben beschehenes Begehren gegen Zurücklassung vidimirter Copien in dieses Kayserlichen Cammer-Gerichts Leserey zugelassen. In Consil. 21. Octobr. 1722.

172. *Reprehenditur Procurator ob exhibitas Literas Informatorias in forma non decenti.*

SOlle Lt. St. dieser gantz unförmlich- und wider den Respect dieses höchsten Gerichts nicht von der Fürstlich-Bambergi-

schen Regierung/ sondern in seinem Anwalds Nahmen abgefaßte/ und dazu ohne Unterschrifft und offen exhibirte so genannte Bericht zurück gegeben werden/ mit dem Bedeuten/ sich der Gebühr besser zu bescheiden/ und den erforderten Bericht innerhalb 14. Tagen förmlicher einzubringen. In Consil. 28. Augusti 1720.

173. *Denegantur Processus Appellationis & Gravamina non relevantia, salva Liquidatione instituenda in Foro competente.*

Rejectis Gravaminibus tam contra Judicium ipsum Stabulense, quàm in puncto Juris Retentionis ab Appellato prætensi, non relevantibus, salva tamen Liquidatione inter partes ad rationem vigesimi denarii in Foro competente instituenda, petitos Processus Appellationis denegamus.

174. *Cum Communicatione Literarum Informatoriarum, & monetur Procurator, ut caveat inutili Refutatione.*

Ist Supplicanten der Communication des Berichts halben beschehenes Begehren zwar hiermit zugelassen/ jedoch mit der ernstlichen Verwarnung/ wo in dem etwa erstatteten Gegen-Bericht die Umstände des Bericht-Schreibens mit Bestand nicht werden abgelehnet werden/ gegen seinen Principaln nachtrückliche Ahndung geschehen solle. In Consil. 27. Januar. 1724.

175. *Loco Processuum Appellationis admonetur Judex à quo, qua ratione Gravamen tollere debeat reservato in eventum Appellanti Recursu.*

In causa Dumstorff contra Schmitzing.

Auf Bericht und Gegen-Bericht wird dieser Sachen Umständen nach an statt gebettener Appellations-Processe der Richter voriger Instantz dahin erinnert und angewiesen/ den Appellanten mit Distraction seiner übrigen Güther / so lang / biß wegen Land-Tags-Fähigkeit des verkaufften Guths Masthoff/ so dann des Erb-Grabens halben / endlich wegen mehrer rückständiger Pension des im Kauff-Brief angerührten Capitals von 1000. fl. als nur 50. Rthlr. an gehörigen Orthen ein Judicatum oder Rechtskräfftiges Decret erfolgt / zu verschonen; dabey dem Appellaten, im Fall der Gegentheil in Treibung solcher Sachen saumselig seyn solte/ deren endliche Erörterung mit zu befördern/ und allenfals die ange-

angewendete Kosten dem Appellanti aufzurechnen/ und hiernächst respectivè wieder zu fordern frey bleibet; mit dem ferneren Anhang/ wann diesem allen ohngeachtet der Appellant mit würcklicher Distraction so fort angesehen werden solte/ dieses alleinigen Gravaminis halben der Recurs an hiesiges Kayserliche Cammer-Gericht ihm unbenommen seye. In Consil. 27. April. 1724.

176. *Prælocutorium Decretum ad demonstranda melius facta Allegata pro obtinendo Mandato.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern wofern Supplicant nachfolgende Umstände besser als geschehen bescheinigen wird: (1.) daß durch einen Fürstlichen- oder Regierungs-Befehl denen Stiffts-Unterthanen auf dem Lande befohlen worden/ in der Stadt Speyer bey niemand als dem Pfaffen-Wirth unter 5. fl. Strafe zu logiren; (2.) Daß die von der Stadt Speyer in Verwahrung genommene Weine nicht einem Dhom-Herrn/ sondern dem Pfaffen-Wirth zuständig gewesen/ und die Stadt des Umgelds halber zu defraudiren gesucht worden; (3.) Daß die Arrestirung des Löwen-Wirths Pferde und Wagen auf Fürstliche Verordnung geschehen/ oder daß auf gebührende Anmeldung bey Fürstlicher Regierung deßhalben keine Remedur gethan werden wollen/ soll ferner ergehen/ was recht ist. In Consil. 28. April. 1724.

177. *Denegatis Appellationis Processibus communicantur Literæ Informatoriæ ad eum tantum finem, ut falsæ Allegationis inculpatus Appellans & Advocatus exonerare sese debeant, reservando in eventum Actionem Fiscalem.*

Sind auf eingekommenen Bericht die gebettene Appellations-Processe nochmal abgeschlagen; dabey aber ermeldter Bericht Supplicanten, jedoch nur zu dem Ende/ communiciret/ damit sein Principal so wohl als dessen Advocatus Dr. Biscoping/ wegen des anscheinlich mit Producirung des am 17. Junii 1725. in einer gantz andern Rechts-Sache ergangenen Unterrichterlichen Bescheids/ unterm Vorwand/ als ob selbiger in dieser Sache ertheilet/ begangenen strafbaren Frevels/ ihre Verantwortung bey diesem Kayserlichen Cammer-Gericht einbringen mögen/ als wozu ihnen Zeit 6. Wochen mit der Verwarnung hiermit angesetzet

 wird/

wird/ daß bey unterlassender Folgleistung nichts desto weniger ihrer Fiscalischen Bestrafung halben in contumaciam ergehen solle/ was recht ist. In Consil. 28. Julii 1726.

178. *Decernuntur Processus Appellationis cum Mandato respectivè contra Archi-Diaconum Paderbornensem.*

AUf erstatteten Bericht und Gegen-Bericht sind die gebettene völlige Appellations-Processe, und zwar/ daß der Official zu Paderborn/ als Richter voriger Instantz/ Acta der ersten angegebenen Archi-Diaconal-Instantz wieder abfordern/ und mit den seinen conferiren solle; Gegen den Archi-Diaconum aber und dessen Commissarien zu Paderborn ins besondere das gebettene Mandatum Attentatorum Revocatorium, Cassatorium & Restitutorium Sine Clausula hiermit erkannt; Dann sind die Fatalia in allem auf 6. Monathe erstrecket. In Consil. 30. Maji 1725.

179. *Decernitur Mandatum Restitutorium & Inhibitorium ratione Fructuum in Territorio. Petitum verò Mandatum de non turbando usque ad ulteriores Probationes differtur.*

IST das gebettene Mandatum Restitutorium, so viel die von beklagtem Theil im Wittgensteinischen Territorio abgenommene Früchte/ wie auch Inhibitorium fernerer dergleichen Thätlichkeiten anbelangt/ Sine Clausula hiermit erkannt: so viel aber die zugleich in Nigro gebettene Inhibition de non turbando betrifft/ wofern Supplicant die geklagte Turbationes in unstrittig-Wittgensteinischen auf Fürstlich-Heßischen Territorio gelegenen Zehend-Orthen/ und ob Kläger auch die in der Beylage Lit. I. benennte Orthe als unstrittig Wittgensteinisch verstanden haben wolle: daneben was es mit dem daselbst Beylage Lit. I. angegebenen Einfall ins Heßische Territorium, und der gerühmten Fürstlich-Heßischen Possession vor Bewandnuß habe/ näher erweisen und bescheinigen wird/ soll darin ferner ergehen/ was recht ist. In Consil. 7. Julii 1725.

180. *Contra allegatam Executionem Sententiæ Officialis Coloniensis Informatio requiritur ab Officiali Monasteriensi cum addita Inhibitione.*

NOch zur Zeit abgeschlagen; sondern soll dem Official zu Münster/ als Richter erster Instantz/ um seinen Bericht hierüber/ insonderheit

insonderheit worin derselbe angegebener massen die bey Churfürstlich-Cöllnischen Official-Gericht gefällte Urthel/ da doch nach denen Kayserlichen Patenten dasselbe Judex Appellationis incompetens gewesen/ zu exequiren vermeynt/ diesem Kayserlichen Cammer-Gericht innerhalb 4. Wochen/ von Zeit der Insinuation an zu rechnen/ verschlossen zu erstatten: indessen aber mit sothaner Execution biß auf weitere Verordnung in Ruhe zu stehen/ zugeschrieben werden. In Consil. 28. Novembr. 1726.

181. *Mandatum in Causa Civium Urbis Imperialis Nordhusanæ contra Magistratum decernitur. In aliis Articulis Citatio.*

AUf jetzig- und vorige Narrata ist das gebettene Mandatum, jedoch nur in genere, und so viel das beygelegte Senatus Consultum sub Num. 4. betrifft/ Sine Clausula: im übrigen aber und wegen der sub Num. 2. & 3. angelegten Projecten, Citatio ad proponendum rationes dissensus, si quas se habere putent, vel sibi imponi Silentium, gegen die Bürgermeister von der Gülde/ und denen im Rath ihnen beypflichtenden ex officio hiermit erkannt/ inzwischen soll es provisionaliter nach obgedachten Projecten, biß in causa decretæ Citationis etwas anders erkannt worden/ gehalten werden. Dann mag Supplicant post Reproductionem der anheut in causa der Bürgerschafft zu Nordhaussen Syndicorum contra die Bürgermeister von der Gülde und Consul. erkannten Citation seine Nothdurfft gerichtlich vorbringen.

182. *Appellationis Processus ad certum quoddam Gravamen restricti decernuntur. Additâ Mulctâ contra Advocatum ob stylum injuriosum contra Magistratum.*

AUf Bericht und Gegen-Bericht sind die gebettene Appellations-Processe, doch ins besondere auf dieses Gravamen, daß in denen Urtheln à quibus auf Restitution derer von Supplicantens Principalin Ehemann zu Wiedereinlösung Vätterlichen Vermögens angewendete Kosten zu einem fünfften Theil nicht mit reflectiret/ und bey vorgenommener Execution weit über das Anno 1697. in der Beylage Libelli Num. 20. specificirte Capital eines fünfften Theils geschritten worden/ hiermit erkannt/ und sollen in prosecutione dieser Sache die Anwälde beyderseits ihre Schrifften

auf diese Gravamina hauptsächlich fundiren; Dann sind die Fatalia überall auf 10. Monathe erstrecket. Ferner ist wider Supplicanten, um willen er den sehr vitiosè geschriebenen Libellum Gravaminum und Gegen-Bericht ohne vorherige Durchlesung und Emendirung der Fehler unterschrieben und übergeben/ die Straf der Ordnung/ gegen den Schrifftsteller aber/ welchen Supplicant in Cancellaria zu benennen/ wegen der darin befindlichen unanständigen Anzäpffungen derer Richter voriger Instantz die Straf einer halben Marck Silbers in den Armen-Säckel innerhalb 8. Tagen sub pœna dupli & realis Executionis hiermit vorbehalten. In Consil. 8. Januarii 1728.

183. *Denegatur Mandatum ob Gravamen aliquod imaginarium.*
In causa DENKENS contra DIERNA.

NOn existimantes penes Judicium Revisorium de accusato puncto incidenti ullum residere dubium contra partem supplicatam vel opponentem, Mandatum petitum non decernimus. In Consil. 8. Januar. 1729.

184. *In causa Officialis cujusdam variorum delictorum inculpati & captivi, cum de Justitiæ administratione in Foro Domini sui dubitaret, & causas suspecti Judicis non omninò varias allegasset, Literæ pro Information decernuntur, cum addita Monitione gravi.*

Noch zur Zeit abgeschlagen; sondern solle zuförderst der Frau Fürstin und Vormünderin zu N. U. um über diese Klage ihren umständlichen Bericht/ und zwar durch solche Räthe und Bediente/ welche bey der Sache als partheyisch nicht angesehen werden können/ abzustatten/ und diesem Kayserlichen Cammer-Gericht innerhalb 14. Tägen/ bey Vermeydung/ daß sonst nach gestalten Sachen nöthige Verordnung ergehen solle/ verschlossen einzuschicken: Sodann diejenige/ deren Kläger sich zu seiner Defension und Nothdurfft bedienen wolte/ in Prosequirung des Rechten auf einigerley Weise nicht zu hindern/ zugeschrieben werden. Gestalten man von höchsten Gerichts wegen gegen die Frau Fürstin und angeordnete Commissarios sich versehen will / daß sie in der Sache also verfahren und künfftig procediren werden/ damit keine Particularität oder Nullität des Processus gegen sie zu

zu vermuthen / kein weiterer Anlaß seyn möge. In Consilio 23. Jun. 1729.

185. *In causa litigiosæ Possessionis constituendi Parochum Ecclesiæ decernitur. Mandatum de relaxando Captivo, & Arresto cum ordinatione provisionali statui rerum accommodata.*

Ist das gebettene Mandatum de relaxando Captivo & Arresto gegen leistende Caution de Judicio sisti Sine Clausula hiermit erkannt/ übriges Begehren/ dieser Sachen besonderen Umständen nach / abgeschlagen; sondern an dessen statt von Amts wegen die Provisional-Verordnung hiermit ertheilet: daß beyde streitige Theile ihre Rechtliche Nothdurfft prætendirter gemeinsamen oder alleinigen Possession circa Sacra und Consistorii, in specie die Unterthanen und Kirchen-Diener Augspurgischer Confession zu Lutzbeyern betreffend/ bey diesem Kayserlichen Cammer-Gericht innerhalb 6. Wochen in Summariissimo, zu welchem Ende hiermit Citatio an beyde Theile ex officio erkannt wird / mit Beylegung ihrer Probatorial-Stücken/ auch allenfals Denomination Testium & Commissariorum übergeben; Indessen aber und biß zu Ausführ- und Entscheidung dieses Possessorii auctoritate Cæsarea der Pfarrer Brach bey der Gemeinde zu Lutzbeyern in dem Pfarr-Amt und dessen gewöhnlichen Emolumentis, ohne Hinderung und Eintracht beyderseits Herrschafft / ihrer vermeyntlichen Possession ohnnachtheilig/ gelassen; der vorige Pfarrer Schick aber sich des Pfarr-Amts daselbst völlig enthalten/nicht weniger beyde Theile dieser streitigen Possession sich äussern / und gegenwärtiger Provisional-Verordnung/ bey Vermeydung einer Pœn 10. Marck löthigen Golds dem Kayserlichen Fisco zu bezahlen/gehorsamlich nachleben sollen. Dann mag Dr. H. wider Herrn Churfürsten zu Trier/ ob er will/ besonders anrufen. In Consil. 31. Octobr. 1722.

186. *In causa variarum postulationum inter Locatorem & Conductorem Prædii denegatum fuerat petitum à Conductore Mandatum Cassatorium & Restitutorium, petitorque remissus ad Judicium Revisionis. Ad novas verò Supplicas in quibus de excessu Executionis querela movebantur, sequentia Decreta lata fuerê pro circumstantiarum qualitate.*

Primum.

Primum.

Ist das neue Begehren Mandati de non trahendo Causam Revisionis à Judicio G. ad D. purè; hingegen auf jetzig- und vorige Narrata das gebettene Mandatum de sistenda Executione cœpta, neque ulterius durante Revisionis Instantia attentando, sed restituendo per Executionem oblata cum omni causa & transmittendis per Impartiales Actis noch zur Zeit abgeschlagen; sondern so viel das Erste betrifft/ läst man es/ denen vorbrachten besonderen Umständen nach/ bey der nach Inhalt des vorigen Bericht-Schreibens vom Fürstl. H. D. Appellations-Gericht noch zu erwarten stehenden Revision bewenden. Wegen des zweyten aber/ soll diesem Fürstlichen Judicio, um ihren ferneren Bericht hierüber/ in specie, warum auf das vom Anwalt stante pede interponirte Remedium Appellationis, von dessen Principali aber intra Decendium à die notitiæ der Urthel vom 26. Mart. 1726. ad effectum suspensivum gesuchte/ auch bey der Fürstlichen Regierung zu G. mittelst Annehmung 109. fl. Succumbentz-Gelder verstattete Remedium Revisionis sive Transmissionis Actorum, dannoch mit der Execution, und zwar Militari manu, so gar nach erkannter Temporal-Inhibition fortgefahren/ und so wohl vor als nach beschehener Aufhebung solcher Temporal-Inhibition eine nicht gar ohne Ursach suspectirte Person zum Executions-Commissario von Hof aus/ wie es in der Apostilla G. vom 2. Decembr. 1726. lautet/ motu proprio, non attenta Revisione verordnet worden/ welcher dann dem Vorbringen nach die Execution ohne Ladung des Exequendi alles tumultuariè, und laut mehrern Inhalts derer Beylagen/ zu des Pachters gäntzlichen Verderben verrichtet: nicht weniger/ was vor ein Liquidum der N. Forderung formirt gewesen/ was hingegen dem klagenden Pfachter würcklich abgenommen/ und wie solches verkauffet; warum auf die zu Münster gestellte und noch würcklich einhaltende Caution nicht reflectiret/ und ohne deren Loßgebung auf eine andere gedrungen: und wie ihm Kläger so wohl ratione des vorhin eingeklagten und zu restituiren erkannten Spolii, als anderer zu liquidiren stehenden Compensations-Posten/ und nunmehro

mehro durch eine solche unordentliche Execution erlittenen Schadens in eventum mit zulänglicher Cautions-Leistung prospicirt worden sey: diesem Kayserlichen Cammer-Gericht innerhalb 14. Tagen ohne unnöthige weitläufftige Beylagen verschlossen einzuschicken/ indessen aber und biß auf dieses Kayserlichen Cammer-Gerichts fernere Verordnung mit weiterer Execution allerdings einzuhalten/ auch die exequirte noch unveräusserte Sachen nicht weiter zu verkauffen noch verkommen/ oder zu Schaden gerathen/ sondern in guter Verwahr halten zu lassen/ zugeschrieben werden. In Consilio 9. Januar. 1728.

Secundum: Auf ferneren Bericht und Gegen-Bericht/ so viel das nochmals begehrte Mandatum de non trahendo Causam Revisionis ad Judicium D. anbelanget/ läst man es bey vorigem abschlägigen Decreto abermals purè bewenden/ das übrige Begehren ist denen Umständen nach/ als noch zur Zeit zu diesem Kayserlichen Cammer-Gericht nicht gehörig/ an das Fürstl. H. D. Appellations-Gericht dergestalt hiermit verwiesen/ daß Supplicantens Principal seine in der Beylag Num. 20. angeführte Gewährs-Mängel und übrige/ nach Abzug des Sechs-Jährigen Locarii auf 8210. Rthlr. 20. alb. an den Obristen N. machende Anforderung daselbsten/ nebst denen gegen ihn und die beschehene Execution habenden Gravaminibus geziemend vorbringen: und indem es dermalen nach geendigten Pacht-Jahren auf die mittlerzeit bey der Fürstlichen Regierung zu G. in Anno 1725. ergangene Urthel nicht sowohl/ als nunmehro auf die in allen 6. Jahren gegeneinander habende Præstationes ankommen will/ deren förderliche Entscheidung bey obermeldtem Appellations-Gericht suchen und erwarten solle; daneben ihme bey sich ereignendem Rechtlichen Gravamine der Recurs an dieses höchste Gericht in ordentlichen Wegen unbenommen bleibet. Dabey wird obgedachtes Fürstliche H. Judicium, dem Imploranten, welcher denen Umständen/ bevorab nach der wider ihn verhängten unordentlichen Execution, weitläufftigen Proceß zu führen/ nicht im Stande ist/ förderlichste Justitz zu administriren/ auch in Ansehung seiner grossen Gegen-

Forderung mit fernerer Execution allerdings einzuhalten / vielmehr ihm das abgenommene Hauß / Kleider und Bett-Geräthe zurück liefern zu lassen / fürohin auch bey etwa weiter nöthigen Untersuchung andere nicht recusirte / sondern zwey von beyden Theilen vorzuschlagende Commissarien zu gebrauchen / nicht weniger Imploranten in dem Pacht-Guth / biß zu Erörterung der Sache / ungehinderten Aufenthalt und Wohnung / jedoch ohne weitere Pacht-Administration, zu lassen / hiermit erinnert. In Consil. 25. Maji 1728.

Tertium : Ist an statt gebettener Extension Decreti, so viel in specie (1.) die noch vorräthige Früchte / wie auch (2.) Pensiones von den Klägern eigen habenden bißhero verkümmerten Capitalien, ferner (3.) die zu G. deponirte Succumbentz-Gelder / nicht weniger (4.) die in letzterem Decreto vom 25. Maji zu restituiren verordnete Mobilien betrifft / das unterm 13. Maji mitgebettene *Mandatum de restituendo Sine Clausula* erkannt : alles übrige Begehren / in specie darunter das gesuchte *Jus Retentionis* im Pacht / an das Fürstliche H. Appellations-Gericht zu D. um darin förderliche Justitz zu administriren / Inhalts nächst vorigen Decreti, hiermit nochmals und endlich verwiesen. In Consilio 1. Junii 1728.

Quartum : Ist die in eventum gebettene *Extensio Mandati Restitutorii*, mit Cassation deren abermals vorgenommenen Execution und Abschätzung des Viehes / hiermit erkannt / übriges Begehren *Juris retinendi* bleibt noch zur Zeit an das Fürstliche Appellations-Gericht / um darin schleunige Justitz zu administriren / nochmals verwiesen. In Consil. 12. Junii 1728.

Quintum : Wird das jetzige Begehren der Interims-Administration des Guths / biß zu Entscheidung Juris Retentionis, an das Fürstliche Ober-Appellations-Gericht / um darin nach denen Umständen Provisional-Verordnung zu thun / verwiesen / und hat es im übrigen bey vorigen Decretis restituendorum Ablatorum sein Bewenden. In Consil. 15. Julii 1728.

187. *Gens*

187. *Gens Judaica in Oppidum Fürth recepta, ob querelas varias ad Dominum Episcopum Bambergensem remittuntur, denegato adhuc Mandato petito.*

AUf Bericht und Gegen-Bericht ist das Gesuch Mandati, so viel in specie folgende Gravamina betrifft: Erstlich / den sogenannten Verhörs-Gulden nicht allein de futuro, sondern auch de præterito, Zweytens das vorbehaltene Jus provocandi in Jüdischen Civil-Sachen unter Juden / Drittens / wegen der vor dem Decret vom 18. Jul. 1724. vorgewesenen Hochzeit / und wegen beschehener Vollziehung exigirter Strafen / Viertens / wegen der Weiblichen Rechten nach Jüdischer Gewohnheit / und endlich Fünfftens / wegen mehr besorgender Beschwehrung wider ihr Anno 1719. Contracts-Weiß auf 15. Jahre erlangtes und respective confirmirtes Privilegium, und daher auch sonsten gebettenen Salvi Conductus, noch zur Zeit abgeschlagen; sondern wofern Supplicant, daß seine Principalen bey dem Herrn Churfürsten zu Mayntz als Bischoffen zu Bamberg selbst / oder dero Bambergische Regierung / um deren Remedur und Abstellung sich nochmalen gebührend gemeldet / und ihnen darin keine Rechtliche Hülffe wiederfahren wollen / glaubhafft bescheinigen wird / bleibt ihnen so dann / wie auch allenfals per viam Appellationis, der Recurs an dieses höchste Gericht hiermit unbenommen / sondern vorbehalten. In Consil. 16. Maji 1726.

188. *Formula Mandati decreti Dominæ Marggraviæ Baadensi in Baaden tunc Tutrici & Regenti contra Monasterium Frauenalb.*

IST das gebettene Mandatum gegen Beklagte dahin / daß sie Herrn Klägern / als ihrem Landes-Schutz- und Schirm-Herrn / auch Kasten-Vogten / den gewöhnlichen und von ihren Vorfahren vor undencklicher Zeit geleisteten Gehorsam und Respect nicht weiter versagen / selbigen in seinen besitzlichen hergebrachten / und in dem Vergleichs- und Schirm-Brief vom Jahr 1655. von einem agnoscirten Jure Territoriali und Kasten-Vogteylichen Obrigkeit unturbirt lassen / sonderheitlich aber / so viel die Territorial-Superiorität und Advocatiam Ecclesiasticam, wie auch die Jurisdiction in Civil- und Temporal-Sachen / (ausserhalb denenjeni-

gen/ welche von Gemeinen Rechts wegen vor die Geistliche Obrigkeit privativè gehören) weniger nicht die Ablegung des Closters Rechnungen/ Benahmsung des Abts Frauenalb/ das von der Frau Marggräfin und dero Regierung gegen den Amtmann zu Frauenalb gebrauchendes Prædicatum: Unserm Amtmann und lieben Getreuen/ Veränderung des Prædicats: Amtmann: Ferner die Erb- oder Landes-Huldigung/ Abhaltung des Amtmanns und der Unterthanen von Erscheinung auf der Baadischen Cantzley und dahin nehmenden Recursus, Verkündigung Baadischer Gebott- und Verbotten/ Abstrafung deren Ubertretter/ nicht weniger das merum Imperium, Jus aggratiandi, Confiscationum, des Wildbahns/ Juris Sequelæ, Subcollectationis in Reichs-Steuern/ Exactionis deren zu denen extraordinairen Lands-Vögten erforderlichen Contributionen, endlich das Umgeld / und auf Lichtmeß und Bartholomæi fallende Jährliche Ordinair-Schatzungen betrifft/ (jedoch alles nach Maaßgebung des Vertrags de Anno 1655.) *Sine*- und wegen Notification der Todsfällen deter Abtißinnen/ und Beywohnung der neuen Wahl/ auch wegen ersuchenden Consens zu Alienation der Closter-Güther / *Cum Clausula* erkannt; Ubrige Puncten aber/ in specie die von des Closters Einkünfften und Gefällen prætenditende Steuren/ wie auch Dienste/ Neu-Jahrs-Geschenck/ ingleichen das Jus Salinarum, Ponderum, Mensuræ, & Vectigalium betreffend/ wie gebetten/ abgeschlagen; Dann in puncto petiti Mandati de restituendo Damna & Expensas, facta reproductione judicialiter. In Consil. 17. Septembr. 1722.

189. *Formula, qua denegatur quidem petitum Mandatum arctius vel ulterius de procedendo secundùm tenorem Sententiarum Cameralium &c. &c. contra subdelegatos Executores Directorii Circulares, qui de Excessu in Executione arguebantur: sed tamen Supplicantibus alia via consulitur.*

Abgeschlagen; sondern ist diese Sache/ ihrer sonderbaren dunckel- und zweiffelhafften Beschaffenheit nach/ in Ermangelung der Original-Acten, an des Nieder-Rheinisch-Westphälischen Creyßes außschreibende Herren Fürsten subdelegirte Commission von Amts wegen hiermit verwiesen/ dergestalt/ daß sie in Entstehung

stehung eines gütlichen Vergleichs / welchen sie zwischen denen Partheyen allen Fleisses zu versuchen / über die Narrata deren am 26. und 27. Augusti jüngsthin übergebenen Supplicarum, in specie ob die denen Spiegelischen Allodial-Erben jüngsthin angewiesene Güther / Renthen und Gefälle zu Rösenbeck und andere / wie auch die von denen Feudal-Erben als Feudal prætendirte Stücke eben diejenige seyn / welche Anno 1682. von denen damaligen Commissarien vor Lehen-Stücke oder deren Surrogata, oder solche / die vermög ergangener Urthel de Anno 1666. kein Objectum Restitutionis wären arbitrirt worden / umständlich berichten / auch dafern die Feudal-Erben ein- und andere / in der von Allodialibus übergebenen Designation der Erb-Stücke enthaltener Corporum Lehens-Qualität / durch unverwerffliche Briefliche Urkunden in continenti verificiren wolten und könten / solche Bescheinigung von ihnen annehmen / Allodiales darüber kürtzlich ad Protocollum vernehmen / keinem Theil Weitläufftigkeit verstatten / dabey nicht so wohl auf obgedachte Designationem Allodialium, als das per Sententiam de Anno 1685. confirmirte Arbitrium Commissariorum, nach welcher Urthel die folgende zu interpretiren / und was in Lehen-Briefen genericè oder specificè enthalten / oder aus andern Urkunden / jedoch daß solche nach Anweiß der Urthel de Anno 1677. nicht altioris indaginis seyen / bescheiniget / ihr Absehen richten / und hieraus ihren umständlichen Bericht nebst angefügtem Gutachten specificè mit Beyfügung glaubhaffter Abschrifft der so wohl Anno 1674. als Anno 1682. erstatteten Commissarischen Resolution und Protocollen zu diesem Kayserlichen Cammer-Gericht verschlossen / so bald möglich / erstatten / inmittelst aber der committirten Execution biß zu Erstattung dieses Berichts und darauf erhabener fernerer Verordnung allerdings Anstand geben / auch die Sachen / in so viel die denen Allodial-Erben angewiesene / und gleichwohl im Commissarischen Arbitrio de Anno 1682. vor Lehen gehaltene Stücke oder deren Surrogata anbelangt / in den Stand / wie sie bey Insinuation des jüngsthin ergangenen Mandats gewesen / wieder setzen sollen. In Consilio 31. Augusti 1712.

190. *Literæ Informatoriæ ad speciales Articulos Gravaminum requiruntur, cum Inhibitione Pœnali.*

Ist Supplicantis mehrmaliges Gesuch pro Mandato Attentatorum Revocatorio noch zur Zeit abgeschlagen; sondern soll der beklagten Regierung zu C. mit ihrem verantwortlichen Bericht / und zwar in mehr respectuosen Stylo, als in denen zwey letzteren sonst auch unvollkommenen Berichten geschehen / über die eingeklagte Attentata und Contraventionen gegen die am 23. Decembr. 1727. und 20. Januar. nächsthin ertheilte Cameral-Decreta, und denenselben angehängte Temporal-Inhibitionen, auch Suspension, ins besondere / was unterm 4. Februarii wegen des Juden Itzig und der Bekümmerung der Zehend-Gelder bey dem Conductore Welchers / deren im Decreto vom 7. April. vermeldten Creditoren zu Amelunxen / besonders da diese Vätterlich seyn sollen / ferner wegen des ehemaligen Metternichischen Mandatarii H. Prætension unterm 7. und 14. Januar. 17. und 31. Mart. item 17. April. jüngsthin / und zwar in denen zu der Wittib G. Inventari-Gelder Satisfaction sequestrirt- und hiernächst assignirten Amelunxischen Früchten und Wehrdischen Pfacht-Geldern / und endlich der Wolff Möhlischen Creditoren halben den 6. Mart. 7. 14. 18. April. wegen Restituirung sichern Depositi-Geldern anmaßlich vorgenommen zu seyn eingeklagt worden / nicht weniger / wie weit vorgedachte Wittib G. aus denen Amelunxischen sequestrirten Früchten vergnügt / welche zugleich genau zu specificiren / wohin sie verwendet worden / auch warum und zu welchem Behuf die Wehrdische May-Termins-Pfacht-Gelder eingezogen / und etwa außgegeben worden / oder annoch vorräthig wären / endlich auch wegen der unterm 9. Mart. angegebenen Inhibition, wegen fremder Notarien und inländischer Zeugen / welche hiermit allenfals aufgehoben wird / innerhalb 4. Wochen von Zeit der Insinuation an zu rechnen / diesem Kayserlichen Cammer-Gericht verschlossen einzuschicken / inzwischen aber biß auf weitere Verordnung mit allem weiteren Verfahren zu besserer Gelebung erstgedachten Cameral-Decreti, bey Vermeidung einer Straf von 10. Marck löthigen

gen Golds/ auch daß sie sonst in die Straf der 5. Marck löthigen Golds erklärt werden sollen/ einzuhalten/ zugeschrieben werden/ darauf dann in puncto petitæ Citationis & Mandati ferner ergehet/ was recht ist. In Consil. 17. Junii 1728.

Aliud in eadem causa.

SOlle der beklagten Fürstlichen Regierung zu C. um auch über dieses gantz widerrechtlich und ausserordentliche Verfahren ihren verantwortlichen Bericht innerhalb 4. Wochen von Zeit der Insinuation anzurechnen/ diesem Kayserlichen Cammer-Gericht verschlossen einzuschicken/ nicht weniger mit Publication derer zu versteigernden Früchten einzuhalten/ oder so fern die Versteigerung schon geschehen/ solche nicht allein wiederum aufzuheben/ sondern auch Supplicantens Principalen dieselbige Aberndt- und Einscheurung biß auf dieses Kayserlichen Cammer-Gerichts weitere Verordnung zu verstatten/ zugeschrieben werden. In Consil. 18. Junii 1728.

191. *In causa præstationum inter Locatorem & Conductorem Prædii, decernuntur Appellationis Processus, & cum finitum esset, utrimque voluntate tempus Contractus, provisionali remedio subhastandæ Locationis Appellanti consulitur.*

SInd die gebettene *Appellations-Processe* über die Haupt-Urthel/ betreffend die gegen einander aus dem Pfacht-Contract erforderte Præstationes, hiermit erkannt/ doch daß die Compulsoriales auf die denen Partheyen allbereit communicirte und im Druck übergebene Rationes Decidendi nicht mit erstrecket/ bey Edition Actorum priorum aber die zum Pfacht-Contract und daraus fliessende Præstationen, als worauf in Sententia à qua gesprochen/ nicht gehörige Dinge/ mit Zuziehung deren Partheyen ad inrotulandum abgesondert werden sollen/ auch sind Fatalia, wie gebetten/ prorogirt; Inzwischen und biß zu Erörterung dieser Haupt-Sache hat es nach beyderseits respective beschehener und acceptirter Aufkündigung des Pfacht-Contracts bey dem in solchem *Contract* dem Appellanten zugestandenen *Jure Retentionis* und *Hypothecæ* wegen der in Processu ferner außzuführen

stehen-

stehenden Anforderungen folgender Gestalt sein Verbleiben / daß zwar Appellant als angebentlicher Creditor dabey geschützet / und von ihme biß zu Feststellung eines auf hierinnen vorgeschriebene Arth anderweit errichtenden Pfacht-Contracts das Guth auf Rechnung treulich administriret / zu Verhütung aber weiterer Unrichtigkeit solches Guth durch die Fürstlich-Waldeckische Justitz-Cantzley / so bald nach Verkündigung dieses / zu einer anderweiten Verpfachtung / in dem Stand / wie es jetzo ist / offentlich außgeruffen und kund gemacht / sodann auf einen gewissen zulänglichen Termin die Licitation gerichtlich vorgenommen / dem Meistbietenden Pfacht-Weiß eingethan und übergeben / doch daß bißheriger Pfachter und Appellant zur Licitation mit zugelassen / und ihme die Prælation gegen einen Fremden vergönnet / ein Fremder / oder auch *Appellatus* von Gaugreben selbst / zur hinlänglichen Caution, und das Pfacht-Geld Appellanti als Creditori in Krafft obangeführten Juris Retentionis biß auf 300. Rthlr. Jährlich / wie nachfolget / zu liefern verbunden / oder da Appellant den neuen Pfacht in Licitatione selbst erstünde / er solches auf Rechnung seines Crediti inbehalten möge / von solchem Pfacht-Geld aber von ihm oder einem Fremden an den Appellaten von Gaugreben Jährlich 300. Rthlr. provisionaliter Inhalts der 2. Urthel à qua geliefert werden solle: Gestalten / so viel diesen Punct betrifft / die zugleich mitgesuchte Appellations-Processe abgeschlagen werden. Dann soll obgemeldte Justitz-Cantzley / welcher gestalt diese Subhastation und neue Verpfachtung bewerckstelliget / diesem unserm Kayserlichen Cammer-Gericht innerhalb 6. Wochen Bericht erstatten. In Consil. 9. Martii 1729.

192. *Una cum Mandato in formula expresso ad Inquisitionem in Fabricatores falsæ Monetæ Commissio decernitur.*

Ist das gebettene Mandatum de non turbando in Immedietate & Jurisdictione, nec arrogando Jurisdictionem in Cives alienos & desistendo ab omnibus Violentiis, sodann statt des übrigen Begehrens / sonderbarer dieser Sache Beschaffenheit nach / von Amts wegen Commissio in optima forma an den Advocatum des Kayser-

serlichen Fisci Lt. B. an Dr. G. als Fürstl. H. D. Vogt / und an folgende 4. Membra des hiesigen Stadt-Magistrats als ordentlicher Obrigkeit / nahmentlich S. D. H. und B. dergestalt hiermit erkannt / daß dieselbe gegen das in hiesiger Stadt in gemeinem Ruff gehende falsche Müntzen / und diejenige / welche aus derselben Eingesessenen solches Verbrechens sich theilhafftig gemacht / zuförderst generaliter mit erforderlicher Behutsamkeit zu inquiriren / auch insonderheit den Herrn L. zu H. D. und dessen niedergesetzte Müntz-Commission, um Communication derer wider einige selbiger Eingesessenen angeblich obhandener Indiciorum behörig zu requiriren / demnächst / wann sich gegen einen oder andern hieraus oder sonst genugsamer Verdacht äussern solte / mit Special-Inquisition, auch dem Befinden nach / mit der Captur, wobey ihnen die hier liegende Fürstlich-Hessische Militz hülffliche Hand zu leisten sich nicht entbrechen wird / zu verfahren / dazu einen besonderen geschickten und unpartheyischen Actuarium anzunehmen und zu vereyden / den Process denen Reichs-Constitutionen gemäß zu instruiren / die Acta an eine Juristen-Facultät zum Spruch zu verschicken / die zu solcher Inquisition allenfals erforderliche Kosten aus gemeiner Stadt-Renthe herzunehmen / auch alles fernere dabey zu beobachten haben / was die Peinliche Halß-Gerichts-Ordnung und andere Reichs- insonderheit das Müntz-Wesen betreffende Gesetze dißfals erfordern und verordnen. In Consil. 13. Junii 1730.

153. *In causa accusatæ Usurariæ Pravitatis quorundam Judæorum Francofurtensium, nunquam alias audita & valdè execranda, cum ab initio unus alterve Judæorum ad Schedulas Cambii condemnatoria Decreta Magistratus obtinuisset contra Reos, hi verò ad Cameram appellassent allegando & verosimiliter probando Usurariam Pravitatem, istarumque Schedularum in actionem deductarum cum permultis aliis nondum productis connexitatem; Hæc res multum negotii in Camera Imperiali fecit, prout docet Decretorum sequentium series alibi sparsim impressorum.*

(1.) Wird an statt der gesuchten Appellations-Processen dem Magistrat zu Franckfurth die auferlegte Deposition der Wechsel-Gelder gegen Præstirung zulänglicher Caution von Appellanten, wofern selbige nicht vorhin angesessen / zu suspendiren / und in mittelst die schleunige Untersuchung des augenscheinlichen über-

mäßigen Wucherlichen Gewinns vorzunehmen/ hiermit aufgegeben/ mit dem ferneren Bedeuten/ wie solches geschehen/ diesem Kayserlichen Cammer-Gericht innerhalb 4. Wochen von Zeit der Insinuation zu berichten/ damit widrigenfals man nicht veranlaßet werde/ die gesuchte Appellations-Processe zu erkennen/ und des Kayserlichen Fiscalis Officium zu allhiesiger Untersuchung vorgemeldten Wuchers zu excitiren. In Consil. 9. Mart. 1724.

(2.) Auf diese fernere Narrata ist das vorige unterm 9ten dieses ertheilte Decretum, in puncto der zu leisten habenden Caution, dergestalt hiermit erkläret/ daß die Appellantes, an statt unmöglich scheinender Real-Caution bey Juratorischer/ mit Einschreibung alles ihren Vermögens gelassen/ die Untersuchung des angegebenen unerhörten Jüdischen Wuchers aufs förderlichste vorigem Decret nach bewerckstelliget/ und indessen die Obsignation ihrer Effecten aufgehoben werden solle. In Consil. 29. Mart. 1724.

(3.) Ist das Begehren einer anderweiten Commission noch zur Zeit abgeschlagen/ sondern läst man es bey dem unterm 9. und 29. Martii jüngsthin ergangenen Decretis bewenden/ mit der Erinnerung an Bürgermeister und Rath der Stadt Franckfurth/ in dieser Sache ohne verzüglichen Aufenthalt schleunig zu progrediren/ und die Untersuchung des Hauptwercks/ nemlich des übermäßigen Wuchers/ dergestalt zu befördern/ damit zum längsten innerhalb 6. Wochen vollständiger Bericht anhero erstattet werden mög/ widrigen Falls auf der Partheyen Anrufen/ in puncto anderweiterer Commission, Verordnung folgen solle. In Consil. 22. Maji 1724.

(4.) Ist auf eingelangten Bericht und Gegen-Bericht Supplicantens Begehren pro decernenda Commissione noch zur Zeit nochmalen abgeschlagen/ sondern mit Beziehung auf die vorhin allhier ertheilte Decreta, läst man es bey dem von dem Magistrat zu Franckfurth unterm 31. Maji lauffenden Jahrs ergangenen Bescheid/ so viel in specie die auferlegte Production der Grabisch- und Gablerischen Handlungs-Bücher betrifft/ jedoch mit dieser Maße/ hiermit bewenden/ daß jetztbesagte Bürger bey ansetzendem ferneren

neren kurtzen Termino ihre Bücher in denen Stellen und Foliis, woraus der angegebene übermäßige Wucher zu bescheinen/ bey der Deputation produciren/ zu gleicher Zeit aber auch die beschuldigte Juden die ihrige/ und zwar versiegelt/ bey gemeldter Deputation übergeben/ oder daß sie dergleichen nicht hätten/ gewöhnlicher massen bey der Thorah endlich erhärten. Wann dann aus den Grabisch- und Gablerischen Büchern von dem grossen Wucher glaublicher Schein sich ergeben würde/ so sind die Jüdische Bücher gleichfals zu eröffnen und einzusehen / und aus beyden gewisse Fragstücke zu fernerer Untersuchung Usurariæ Pravitatis zu formiren/ auch was die Debenten dazu vor Umstände an Hand geben werden/ zu beobachten/ die Juden darüber ohne Bedenckzeit zu antworten/ in Ermangelung besserer Bescheinigung nicht zu adstringiren. Wie nun alles solches würcklich vollbracht worden/ soll Magistrat diesem Kayserlichen Cammer-Gericht innerhalb 4. Wochen von dato an ohnfehlbarlich und umständlich berichten. Im übrigen wird ermeldter Magistrat nochmalen und endlich erinnert/ in dieser Sache mehr Ernst und Eifer/ als bißher verspüret worden/ anzuwenden/ zu der Deputation über die Deputirte noch ein oder zwey Handlungs-Bücher-verständige Personen zuzuziehen/ und die Sache summarisch und ohne Weitläufftigkeit zu tractiren/ auch denen Interessenten selbst keine Weitläufftigkeit im Recessiren und sonsten zuzulassen. In Consil. 4. Augusti 1724.

(5.) Ist die gebettene Commissio noch zur Zeit noch außgesetzt/ sondern soll zu allem Uberfluß dem Magistrat die in Abschrifft beyliegende Anzeig und Beschwehrung/ samt denen in Originali beykommenden/ in Cancellaria in Rubro signirten Beylagen zuförderst communiciret werden/ worauf gedachter Magistrat mit ihrer Verantwortung wegen der angeschuldigten Verzögerung/ da noch vor Anfang letzter Meß die Sache expediret werden können/ sich vernehmen lassen/ und solchen ihren Bericht durch den zu diesem Ende abgeschickten Cammer-Botten/ welchem das Wart-Geld von dem Magistrat zu zahlen/ innerhalb 8. biß 10. Tagen/ mit Remittirung der Original-Beylagen einschicken sollen; darauf

nach Befinden in puncto petitæ Commissionis Verordnung ergehet. Indessen ist von gedachtem Magistrat dasjenige/ was Inhalts voriger Cameral-Decreten noch nicht bewerckstelliget/ noch bey Anwesenheit des Cammer-Botten zu vollbringen/ annebst die Verordnung zu thun/ daß die Juden die eingeklagte Wechsel-Briefe/ um allen Unterschleiff zu verhüten/ ohngesäumt dem Magistratui vorbringen/ welche so dann zurück und versiegelt auf dem Römer aufzubehalten. In Consil. 7. Octobr. 1724.

(6.) Auf des Magistrats zu Franckfurt unterm 9. und 16ten lauffenden Monaths gegebene/ am 17. und 26ten erst exhibirte Bericht-Schreiben/ läst man es des bißherigen Verzugs halben bey denen darin angeführten Ursachen/ welche jedoch diesem Kayserlichen Cammer-Gericht ehender hätten bekandt gemacht werden können und sollen/ vorjetzo bewenden/ und ist des ferneren Erfolgs in eiferiger Fortsetzung der anbefohlenen Untersuchung Usurariæ Pravitatis der Jüdischen Creditoren hiernächst erwartend. Zu dem Ende dann/ so viel die Jüdische Handels-Bücher anbelanget/ sind diejenige/ welche anders nichts/ als Waaren-Handlung in sich halten/ ihnen zurück zu geben/ doch daß die Vorbringere bey dem in vorigen Decretis auferlegten Eyd auch dieses mit bestärcken/ daß in solchen Büchern von denen Wechsel-Sachen quæst. nichts befindlich sey; Ferner und weil diesem höchsten Gericht nicht bekandt/ wie weit die Appellantes Grabe und Gabler/ unter sich Consorten, und wer mehr unter denen/ so wohl in ein- und anderen Decretis erster Instantz/ als in denen allhier vorgekommenen Exhibitis gemeldten Consorten eigentlich verstanden werde/ und was sämtlicher angegebenen Debitoren mit einander verknüpfftes oder eines jeden besonderes und separirliches Interesse sey; als hat obgedachter Magistrat und dessen Deputirte bey Fortsetzung mehr erwehnter Untersuchung hierauf zu reflectiren/ causas connexas auch zusammen/ und divisas besonders zu tractiren/ gestalt das Absehen dieses Kayserlichen Cammer-Gerichts dahin gehet/ daß die scheinbarlich angegebene Usurarii offenbar gemacht/ und dergleichen übermäßigem unerhörten Jüdischen Wucher gesteuret werden möge.

möge. Indessen hat es bey des Magistrats ertheiltem Decret vom 13ten dieses / so viel die eingeklagte und in Appellatione begriffene Wechsel-Briefe belanget / doch daß es zur Folge gebracht werde / wie auch bey der beschehenen Anzeige / daß die Execution gegen die Appellanten sistiret worden / sein Verbleiben. Endlich wird Dr. Brand sowohl die gebettene Communication Eingangs ermeldter Bericht-Schreiben zur Nachricht / als auch Copia dieses Decrets zugelassen. In Consil. 25. Octobr. 1724.

(7.) Dem Magistrat zu Franckfurth wird auf dessen unterm 14ten dieses erstatteten ferneren Bericht / denen vorgekommenen Anfragen und Umständen nach / hierdurch zur Nachricht und Verhaltung weiter angefüget:

1. Sind der klagenden Kauffleute sogenannte Strazza oder Blatt-Bücher / nebst denen daraus formirten Haupt-Büchern / so viel zu diesem Jüdischen Wechsel- und Wucher-Handel gehöret / zu produciren / und damit vorigen Decretis nach zu verfahren: dafern nun etwa in beyderley Büchern ein mercklicher Unterscheid befindlich / wären Producentes darüber mit ihrer Erklärung zu vernehmen / und solche zu annotiren. Wann nun

2. Aus gedachten Büchern die von ihnen bey solchem Wucherlichen Handel angegebene / und in der obgedachtem Bericht angefügten Designation sub Lit. C. benennte Juden und Wechsel-Briefe ersichtlich / so sind nicht allein die Juden / ob sie schon / daß sie einige Wechsel davon in Händen hätten / nicht geständig / zu dessen Eydlichen Behauptung / ihres Einwendens ungehindert / anzuhalten / sondern auch den Eyd dahin / da sie keine davon jemals weder vor sich gantz noch zum Antheil gehabt / einzurichten / und allenfals / wohin sie ein- und anderen Wechsel-Brief weiters hingebracht / und wo solche dermalen ihres Wissens befindlich / zu befragen / und zu unbeschränckter Antwort anzuweisen. Ferner

3. Alle in obgedachter Designation sub Lit. C. angezeigte Gablerische Wechsel-Briefe / sie seyen gleich von ihm selbst ausgestellet / oder durch sein Endossement übernommen / so viel deren

aus der Juden Händen zu erlangen / in Depositum zu nehmen / und

4. Bey der Untersuchung allen Fleisses dahin zu sehen / daß durch der Kauffleute Anweisung und Confrontation der Juden die eigentliche Summ des Primordial-Crediti erforschet / und so fort / woher die übrige grosse Summ entstanden / an den Tag gebracht werden möge. So viel dann

5. In specie den Johann Christoph Graben betrifft / nachdem der Jud Ochs durch seinen hiesigen Anwald / daß des Gablers und Graben Negotia mit einander gar keine Gemeinschafft hätten / beständig vorgibt / auch die von Graben interponirte Appellation allhier besonders eingeführet / und aus denen Exhibitis allhier nicht zu ersehen / was vor Grabische Wechsel-Briefe zwischen ihm und dem Juden Ochsen im Streit befangen / gestalten in der Designation sub Lit. C. nur zwey von ermeldtem Graben außgestellte Wechsel-Briefe / aber an andere Juden / und auf höhere Summen / als der Jud Ochs vor sich angibt / befindlich; So ist die Grabische von der Gablerischen Sache / dafern nicht von den Subdelegirten des Magistrats eine unzertheilbare Vermischung gefunden würde / zu separiren. Und weilen des Juden Angeben nach dessen Forderung so gar hoch nicht ist / daß erwehnter Grabe deßhalber Caution zu stellen nicht vermögend seyn solle; so wird der Magistrat angewiesen / diese Umstände eigentlich zu untersuchen / und allenfals gedachten Graben / ohngehindert des unterm 29. Martii ergangenen / und inseparabilem Connexionem præsupponirenden Decreti, zu Leistung realer Caution anzuhalten. Endlich

6. Weilen dem Publico viel daran gelegen / daß durch diese Jüdische Wechsel- und Wucher-Händel im Commercio kein Nachtheil entstehe / so wird der Magistrat zu Beschleunigung der verordneten Untersuchung alles möglichste beytragen / und an behörigem Fleiß und Auffsicht nichts erwinden lassen. In Consil. 24. Novembr. 1724.

(8.) Sollen beyde Supplicæ vom 10. und 18. Decembr. jedoch ohne die vorhin zu Franckfurth befindliche Beylagen / dem

Stadt-

Stadt-Magistrat daselbst communiciret werden/ mit denen Verordnungen/ diesem Kayserlichen Cammer-Gericht/ welcher gestalt dem letzteren und vorhergehenden Decretis völlige Folge geleistet worden/ innerhalb 14. Tagen umständlichen zu berichten/ auch denen jetzo sich ereignenden weiteren Umständen nach mit fernerer Caution-Leistung gegen den Kauffmann Graben biß auf weitere Verordnung zu supersediren; Dann soll Dr. Brand wegen der übrigen Gadlerischen Posten eine gleichmäßige glaubhaffte Designation, wie dergleichen den Jud Jacob Ochsen betreffend/ eingereicht worden/ in gedachter Zeit übergeben.

Tandem decreti fuêre Appellationis Processus & mox Commissio alia ad indagandam Usurariam Pravitatem.

(9.) Sind nunmehro auf verschiedene erstattete Berichte und Gegen-Berichte die respectivè unterm 17. Januarii und 7. Martii 1724. gesuchte völlige Appellations-Processe, und zwar mit Erstreckung der Fatalien, zusammen auf 15. Monathe nachfolgender massen hiermit erkannt / daß beyde Supplicationes pro Appellationis Processibus zusammen gefüget/ als connex tractiret/ die Inhibition und Compulsorialien auch auf Zurückbehaltung der bey dem Magistrat zu Franckfurth deponirten Wechsel-Briefe/ und Einsendung derer Specification, nebst dem/ was seither ihrem letzten Bericht vorgangen/ eingerichtet/ die Appellations-Processe denen Appellatischen Juden samt denen jeden Citirten betreffenden Beylagen insinuiret/ und durch Dr. Brand Processus reproduciret/ auch alle bißhero extrajudicialiter übergebene Supplicæ, darauf ergangene Decreta, auch Bericht-Schreiben/ nach Ordnung der Zeit/ mit vorgefügtem Register zusammen gehefftet/ foliiret/ und in Termino Reproductionis mit reproduciret/ die bißherige nacheinander formirte Petita in Reproductionis Recessu deutlich und punctatim wiederholet / denen Appellatischen Juden und Consorten, so viel jedem nöthig / Processus, samt denen jeden Citatum betreffenden Beylagen/ insinuiret: dann in Termino Legali, welcher hiermit von Amts wegen auf 6. Wochen eingeschräncket wird/ das nöthige hinc inde verhandelt/ endlich auch alle Weitläufftigkeit in

Schrifft-

Schrifften vermieden werden solle. Demnach wird das Suchen Commissionis biß zu gedachter Reproduction außgesetzet/ der Kayserliche Fiscalis aber zugleich hiermit erinnert/ in diesen Actis sich zu ersehen/ und in Termino Reproductionis das Interesse Fisci in diesem Wucherlichen Juden-Handel mit gehörigem Eifer zu beobachten. In Consil. 7. Mart. 1725.

Decretum Commissionis.

(10.) Ist nunmehro die vorhin mehrmals und im Reproductions-Recess den 19. Augusti nächsthin wiederholt-gebettene Commissio in optima forma, auf des ungerechten Theils Kosten/ dahin noch zur Zeit/ mit Vorbehalt/ nach denen bey der Sache sich ferner ergebenden Umständen weitere Verordnung zu thun/ hiermit erkannt/ daß durch nachbenannten Kayserlichen Commissarium und Beyg, ordnete die Grab- und Gablerische Bücher in denen Stellen und Foliis, woraus der übermäßige Wucher zu bescheinen/ sich vorlegen lassen/ die daraus gezogene Rechnungen/ und vorhin eingelösete Wechsel-Briefe/ und andere schrifftliche Beweißthümer/ mit denen quæstionirten Wechsel-Briefen und Jüdischen Büchern oder Annotationen, auch Appellantischen Theils vorbrachten Zeugen-Verhören conferiren/ nach genommener Information von allen Umständen die Appellatische Juden zu unverweilter Beantwortung der einem jeden unter ihnen vorzulegenden und zu Entdeckung der Wahrheit dienlich formirenden Fragstücken/ wozu die Appellanten Umstände an Hand geben mögen/ nicht weniger diejenige Juden/ so die empfangene Wechsel-Briefe bey dem Magistrat zu Franckfurth/ vorigen Decretis zu folge/ noch nicht hinterlegt/ zu deren Producirung und Niederlegung ernst- und nachdrücklicher anhalten/ damit dadurch die Primordial-Credita, und davon angebrachter maßen gezogene und geforderte Wucher erforschet/ davon aber die etwa vorhandene und mit solchem Wucher nicht behafftete Capitalia separiret werden mögen/ währender solcher Verrichtung von Anfang derselben wenigst alle Monathe einen Vor-Bericht/ den Haupt-Bericht aber längstens innerhalb drey Monathen diesem Kayserlichen Cammer-Gericht ver-

verschlossen einsenden sollen. Und ist Herr Carl Otto Graf zu Solms / Laubachischer Linie, zum Commissario von Amts wegen hiermit verordnet / dergestalt / daß derselbe mit Zuziehung des Gräflich-Solms-Laubachischen Cantzley-Directorn Eberten / und des Handelsmann zu Franckfurth Johann Martin de Rhon, solche Commission eröffnen / auch erheischender Nothdurfft nach denen Sessionen selbst beywohnen / sonsten aber obgedachte Personen gebrauchen / und alles mit behöriger Attention nach dem zu seiner des Herrn Grafen Dexterität geschöpfften Vertrauen besorgen und bewerckstelligen möge. In Consil. 29. Novembr. 1725.

Sequuntur Decreta instructoria ad Commissionem.

(11.) Auf den von Herrn Carl Otto Grafen zu Solms / in Sachen Graben und Gabler wider verschiedene Jüdische Creditores, unterm 8. Aprilis und 22. Maji 1726. nächsthin erstatteten Commissions-Bericht samt Beylagen / ist die fernere Verordnung hiermit / daß derselbe in der aufgetragenen Commission nach der angefangenen Methode und formirten Plan weiters fortfahren / und das Werck / so viel möglich / befördern wolle. Da auch in Abwesenheit der Commission zugeordneten Johann Martin de Rhon ferner etwas vorfiele / worin eines Banquier Parere vonnöthen / hätte der Herr Graf ein- oder anderen bey der Sache ohninteressirten Banquier zu Franckfurth über den vorkommenden Punct mit Gutachten zu vernehmen.

Dann so viel die Jüdische Bücher oder Wechsel-Annotationes betrifft / ist so wohl denen Juden / welche den Eyd nach der Formul sub Lit. F. des Commissions-Berichts am 21. Novembr. 1724. geleistet / als übrigen allen / nach respectivè weiters vorgenommenem Examine, wie bey einigen schon geschehen / die Bedeutung zu thun / daß sie / was sie auf der Impetranten beschehenes Ansuchen / um bey fernerer unterbleibender Production der Impetrantischen Bücher / innerhalb einem von jetziger Commission peremptoriè hierzu præfigirten Termino zum Erfüllungs-Eyd über ihre Strazza und daraus gemachte Haupt-Bücher gelassen zu werden / weiters zu handlen vermeynen / ad Protocollum Commissionis ohne Weit-

 läuff-

läufftigkeit anzeigen sollen/ darauf von diesem Kayserlichen Cammer-Gericht ferner zu verordnen/ was recht ist.

Auch werden die im Commissions-Bericht angeregte verwürckte Strafen biß zum endlichen Bescheid außgesetzt.

Nachdem nun ferner annoch verschiedene Wechsel-Briefe und Unterpfände biß dato nicht hervor zu bringen gewesen/ so ist zuforderst denen Juden/ welche dieselbe anfänglich innen gehabt/ und weiters vernegotiiret/ daß sie solche in zulänglicher Frist herbey schaffen/ auch an wen sie indossiret/ anzeigen sollen/ zu injungiren/ mit der ernstlichen Commination, daß widrigen Falls solcher Wechsel-Briefe halben ihnen ein ewiges Stillschweigen auferlegt seyn solle. Weilen aber zu vermuthen/ daß jetzterwehnte Wechsel-Briefe unter andern auch Christen-Leuten verborgen seyn dörfften/ so wäre von Commission wegen ein öffentliches Patent zu verfertigen/ und dem Magistratui zu Franckfurth dessen Publicirung zu bedeuten/ Krafft welches jederman erinnert wird/ deme solche Wechsel-Briefe zu Handen gekommen/ dieselbe in zulänglich præfigirender Zeit ad Commissionem zu einsweiliger Information, und noch zur Zeit ohne Nachtheil der Forderung/ zu übergeben/ mit Verwarnung/ daß widrigen Falls mehrberührte Wechsel vor cassirt gehalten/ und darauf in Gerichten nicht gesprochen werden solle. Indem nun auch Impetrant nicht allein um Beytrag zu denen Commissions-Kosten/ sondern auch um die Juden zur Caution de Judicio sisti & judicatum solvi, Inhalts beykommender Supplicationen, anzuhalten begehret/ solches Suchen auch denen Umständen nach vor billig erachtet worden; Als hat der Herr Graf Commissions wegen die Verordnung zu thun/ daß diejenige Juden/ welche des übermäßigen Wuchers halben verdächtig/ nach Proportion der Summen/ so einen jeden concerniren/ nicht allein sichere und zulängliche Caution de Judicio sisti & judicatum solvi auf beständige Weise leisten/ sondern auch die Helffte der Commissions-Kosten so wohl de præterito als futuro, biß zum Außtrag der Sachen/ würcklich darlegen sollen/ inmaßen in Entstehung dessen solcher Verordnung der Nachtruck mit würcklicher

Exe-

Execution allenfals / insonderheit gegen den schon sehr gravirten Juden Ruben Levi und dergleichen Juden / mit Personal-Arrest zu geben ist. In Consil. 22. Maji 1726.

27. Januar. 1727.

(12.) Der Herr Graf Carl Otto zu Solms-Laubach wird in Kayserlichen Commissions-Sachen Grab und Gabler betreffend / auf desselben unterm 7ten dieses eingeschickten Bericht hiermit dahin beschieden / daß derselbe

1. Der von den Juden eingewendeten allerdings unstatthafften Appellation, und ihres Einwendens ungehindert / in der aufgetragenen Commission, denen vorhin ergangenen Decretis zu folge / fortfahren / in specie aber

2. Bey dem Cautions-Punct nicht eben auf den Statum, wie solchen Impetranten formiret / sehen / sondern wann Impetratische Juden bey ihme Herrn Commissario pro moderatione gebührend einkommen / das Quantum Cautionis selbst / denen Umständen und Billichkeit nach / ermessen solle.

3. Ein gleiches ist proportionaliter wegen der Helffte der Commissions-Kosten zu beobachten ; Im übrigen

4. Dieses Commissions-Geschäfft möglichst zu beschleunigen. In Consil. 27. Januarii 1727.

22. Februar. 1727.

(13.) Dem Herrn Grafen Carl Otto zu Solms-Laubach werden die beygefügte Jüdische Supplicæ samt Beylagen in Originali zu dem Ende hiermit communiciret / um darauf nach Inhalt voriger Cameral-Decreten zu reflectiren / und behörige Verordnung zu thun ; dabey zu beobachten / daß diejenige Juden / welche entweder mit Immobilien angesessen / und dabey zulängliche Caution stellen / oder auch mit dem Interesse über die angeführte Jüdische Städtigkeit nicht geschritten / noch zur Zeit mit Caution und Commissions-Kosten verschonet werden mögen.

Da gleichwohl hiernächst über solche Jüdische Städtigkeit / so viel das Interesse denen Reichs-Constitutionen nicht gemäß / fernere Verordnung erfolgen solle. In Consil. 22. Februar. 1727.

5. *Mart.* 1717.

(14.) Dem Herrn Grafen Carl Otto zu Solms-Laubach/ als verordneten Kayserlichen Commissario, wird auf dessen untern 26. Februar. nächsthin an dieses Kayserliche Cammer-Gericht erstatteten Bericht zu weiterer Nachricht und Verhaltung angefüget: Gleichwie die angemaßte Jüdische Appellationes allesamt von hier ab- und die vermeynte Appellanten ad Commissionem verwiesen werden; also hat es in puncto præstandæ Cautionis de Judicio sisti & judicatum solvi, von denen des übermäßigen Wuchers halben verdächtigen Juden/ bey denen nächst vorigen ertheilten Decretis dergestalt sein Bewenden/ daß diejenige Juden/ welche/ daß sie mit dem Wucher die in der Städtigkeit zugelassene Maaß nicht überschritten/ bey der Commission in continenti wahrscheinlich darthun könten/ so wohl mit der Cautions-Leistung als Commissions-Kosten noch zur Zeit zu verschonen/ die aber solches zu thun nicht vermöchten/ und doch eigene Häußer besitzen/ mit welchen sie proportionirt zulängliche Caution bestellen können/ dieselbe sind zwar mit anderer Caution zu verschonen/ dem Stadt-Magistrat aber von Commissions wegen zu bedeuten/ daß kein weiterer Zusatz darauf verstattet werden/ sondern solche biß zu Endigung dieser Sache verhafftet bleiben sollen.

Gegen diejenige Juden aber/ welche wegen übermäßigen Wuchers hauptsächlich gravirt/ und doch weder mit Häußern angesessen/ noch sonst zulänglichen Vorstand de Judicio sisti & judicatum solvi leisten können oder beständig weigern/ sind solche zulängliche Mittel/ allenfals auch mit Personal-Arrest, zu gebrauchen/ welche der Kayserliche Herr Commissarius vor dienlich erachten wird/ und des Stadt-Magistrats hülffliche Hand zu begehren/ wozu auch jetztbesagter Magistrat Inhalts voriger Decretorum und dieses gegenwärtigen hiermit angewiesen wird.

Bey all solchen Zwangs-Mitteln würde gleichwohl die Vorsehung zu gebrauchen seyn/ damit bey Inventur und Verschliessung der Jüdischen Gewölber nichts zu Schaden komme/ auch keine fremde etwa in Commission habende Effecten, so

viel

viel davon zu erkundigen / mit in Beschlag genommen werden mögen.

Die Commissions-Kosten betreffend / hat es in specie bey denen Juden / welche die Maaß der Städtigkeit überschritten zu haben gravirt / bey vorigem unterm 22. Maji ertheilten Decreto sein Bewenden. Und sind dieselbe / sie mögen Caution geleistet haben oder nicht / durch hinlängliche Zwangs-Mittel proportionaliter darzu anzuhalten. Im übrigen werden in der Haupt-Sache die in obbesagtem Decreto vom 22. Maji 1726. und folgenden beschehene Verordnungen hiermit wiederholet.

Endlich den Schrifftsteller der Juden betreffend / damit dieselbe sich über Mangel Defensionis nicht beklagen mögen / ist demselben noch zur Zeit nur mit ernstlicher Verweiß- und Verwarnung vor scharffer Bestrafung / daß er in seinen Schrifften / bevorab auch in einem / dem Verlaut nach weiters vorhabenden Druck / alle Anzüglichkeiten vermeiden / und sich in denen zur Rechtlichen Nothdurfft geziemenden Schrancken halten solle / zu bedeuten. In Consil. 5. Mart. 1727.

Formula Decreti instructorii.

1. April. 1727.

(15.) Dem Herrn Grafen Carl Otto zu Solms-Laubach / als verordneten Kayserlichen Commissario, wird auf dessen zwey letztere erstattete Berichte / und durch Gelegenheit verschiedener Jüdischen eingekommenen Supplicarum zu fernerer Verhaltung angefügt:

1. Daß dem Ansuchen des Impetrantischen Anwalds Itters / um wegen ihrer an Jud Meyer Joseph Goldschmidt angeblich habenden Forderung / an die Hertzoglich-Lothringische Regierung zu schreiben / in Ansehen die Forderung der Impetranten vor liquid annoch nicht zu achten / und anderer Ursachen halben zu deferiren bedencklich sey.

2. Ist der in Designatione des Drucks pag. 60. mitbegriffene Amsel Salomon in Betracht der angeführten / auch ex ipsa Designatione, und der letzt eingeschickten Wucher-Rechnung er-

scheinenden Umständen / ex Inquisitione zu lassen / folglich mit Caution und Commissions-Kosten zu verschonen.

3. Wie nun es mit dem Juden Löw Aaron gleiche Bewandnüß zu haben / aus der letzthin eingeschickten Designation erscheinet; also ist dieser ebenfals zu verschonen. Da auch das Quantum folgender Personen / Löw Ochsens Wittib / Hertz Löw / Moses Schuster / und Moses Meyer / nach obbesagter Designation gar gering / so werden dieselbe in proportione mit der angeforderten Caution und Commissions-Kosten leicht aufkommen können.

4. Wegen des Stieffel Senioris und Löw Oettingers hätte der Herr Commissarius, was es mit dem im Jüdischen Abdruck pag. 22. seq. beschehenen Angeben vor Beschaffenheit habe / seinen Bericht zu erstatten / und da es also in der That sich befinden solte / darauf zu reflectiren.

5. Weil nicht alle Grab- und Gablerische Wechsel-Sachen von vielen Jahren her zu dieser Untersuchung gehörig zu seyn erachtet wird / so würde ratione der Zeit oder Termini à quo, da man vom Anfang her bey hiesigem höchsten Gericht in der Meynung gestanden / daß dieses Jüdische Wucherliche Negotium ab Anno 1719. etwa angefangen / hingegen in der letzt eingeschickten Designation einige Credita ab Anno 1717. und 1718. sich befinden / deren Connexion mit denen andern allhier unbekannt / die Impetranten deutlich zu vernehmen / und darüber Bericht anhero zu fernerer Verordnung zu erstatten seyn.

6. Ist diesem Kayserlichen Cammer-Gericht zu wissen nöthig / und die Grab und Gabler darüber specificè zu befragen / wie es mit einem jeglichen in Inquisitione verbleibenden Juden wegen ihres angeblichen Crediti bewandt / in specie, ob durch sie selbst oder durch andere das Capital vorgeschossen worden / und letzteren Falls / welcher gestalt sie den Wucherlichen Ubersatz gegen den Inhaber der durch Giro verhandelten Wechsel-Briefe zu verificiren / und gegen den etwa dritten oder vierten Inhaber zu procediren vermeynen.

7. Wird vom Herrn Commissario Bericht verlanget / ob nicht unter denen zur Inquisition gezogenen Juden einige / und wel-

welche / sich befinden / die an Grab und Gabler / wann ihnen ihre Wechsel-Schuld auf 5. pro Cento Interesse reducirt würde / dannoch ein Residuum annoch zu fordern hätten / deßhalben etwan die Deposition solchen Residui von diesem Kayserlichen Cammer-Gericht verordnet werden könte.

8. Dafern auch einige der Juden / welche mit Häusern nicht genugsam angesessen / andere zulängliche Caution de se toties quoties, und biß etwas endliches in der Haupt-Sache statuiret wird / coram Commissione sistendo, es sey durch Bürgen oder Effecten, leisten könten und würden / dergestalt / daß auf den Fall unterbleibender Sistirung gegen die Effecten oder Bürgen ad Interesse, das ist / Judicatum zu præstiren / executivè zu verfahren / seynd dieselbe (jedoch den Juden Ruben Levi außgenommen) mit Arrestirung so wohl ihrer Personen / als Obsignation ihrer Effecten noch zur Zeit zu verschonen.

9. Hätte der Herr Commissarius in einem förderlichst zu erstattenden Bericht in specie zu melden / welcher gestalt die Summen so wohl der Cautions- als Commissions-Kosten bey singulis proportionabiliter repariret seyen / gestalten man inzwischen sich versiehet / daß nicht allein solche nach Inhalt letzteren Decreti werden formiret / sondern auch keiner vor dem andern damit angesetzet seyn / da zumal in der pag. 60. des Drucks befindlichen Liste einige gantz unvermögende / andere ausser Franckfurth wohnhaffte / wiederum andere / deren Nahmen unter der Franckfurther Judenschafft gar nicht bekandt / noch andere / die vor sich mit Grab und Gablern gar nicht / sondern nur in Commission vor andere negotiiret / sich befinden sollen; Deßhalben dann der Herr Commissarius vor veranstallter Execution die Gewißheit auch ausser der Impetranten bloßem Angeben wird eingezogen haben.

10. So seynd die allhier anwesende Juden sich unverzüglich nach Franckfurth zu begeben und der Commission abzuwarten / bey Vermeydung schärfferer Verordnung / angewiesen worden.

Es wird aber der Herr Commissarius, damit das Commissions-Geschäfft / insonderheit mit dem Examine derer Juden / möglichst beschleuniget / mithin die Zeit / auch Kosten / so viel als

als thunlich / ersparet werden möge / von selbst bedacht seyn. In Consil. 1. April. 1727.

Decretum Procuratoribus Judæorum in hac causa insinuandum.

Sollen die in Grab- und Gablerischen Sachen von denen Juden angenommene dieses Kayserlichen Cammer-Gerichts Procuratores ihren Principalen förderlichst andeuten / daß diese / bey Vermeydung schärfferer Verordnung sich von hier unverzüglich weg nach Franckfurth / auch dieser Sache halben ohne Noth und deren behörige Bescheinigung nicht wieder anhero begeben / noch dieses höchste Gericht gegen die Urtheile und Verordnung behelligen / sondern bey der angeordneten Kayserlichen Commission sich gebührend stellen / und des Examinis gehorsamlich abwarten / auch allda ihre Rechtliche Nothdurfft vorbringen sollen. In Consil. 1. April. 1727.

10. Jun. 1727.

(16.) Dem Herrn Grafen Carl Otto zu Solms-Laubach / als Kayserlichen Commissario, wird auf dessen unterm 31. Maji nächsthin erstatteten abermaligen Vorbericht hierdurch nachrichtlich angefügt / daß bey hiesigem Kayserlichen Cammer-Gericht man dieser Sache Beschluß gerne sehen möchte / dahero der Herr Commissarius hierdurch erinnert wird / das Examen generale & speciale, so viel noch nicht geschehen / auf alle möglichste Weise zu beschleunigen / und dem Commissions-Geschäfft längstens innerhalb 6. Wochen / mit Erstattung des Haupt-Berichts / ein Ende zu machen; währender solcher Zeit auch / wann mit ein- und anderen Juden das Examen und übriges ad Commissionem gehöriges völlig absolvirt / wie man dann glaubt / daß sich verschiedene separiren lassen / und keine unumgängliche Connexion mit denen andern haben / den Bericht hierüber besonders einzuschicken.

Dann ist bey obgedachtem letzten Bericht befunden worden / daß in der Beylage sub Sign. ⊙. dunckel exprimiret bey einigen / die das Geld selbst geschossen haben sollen / ohne Meldung / an wen? da doch bey anderen der Empfänger Gabler ausgedruckt; so könte etwa an einen dritten zu Erhandlung einiger

Wech-

Wechsel-Briefe das Geld seyn gegeben worden / worüber hiernächst weitere Erläuterung zu thun ist.

Ferner wo sich befindet / daß ein Tertius einen Wechsel-Brief erhandelt / und den Wucher wissentlich nicht continuiret / siehet man nicht / wie dergleichen Leute in diese Sache zu verwickeln / und zur Caution oder Kosten anzuhalten. Schließlich wird dem Herrn Commissario die allhier eingereichte Supplic Meyer Scheurer Juden zugefertiget / und darüber seinen Bericht nächstens zu erstatten. In Consil. 10. Jun. 1727.

27. Aug. 1727.

(17.) Demnach bey diesem Kayserlichen Cammer-Gericht man zu nothdürfftiger Bescheidung derer in Sachen Grab und Gabler / Usurariam Pravitatem derer Juden betreffend / vielfältig einkommenden Supplicationen, bevorab / da das Commissions-Geschäfft noch weitläufftig / aus denen bißhero eingeschickten vorgängigen Berichten die Special-Umstände nicht zu erkennen / der Haupt-Bericht aber / Inhalts des Herrn Commissarii unterm 18ten dieses anhero abgelassenen Schreibens / annoch nicht erstattet werden kan / womit doch auf alle möglichste Weise die Beschleunigung zu thun / gestalten auch der Kayserliche Fiscal, um Interesse Fisci zu observiren / vom Zustand der Sachen Nachricht begehret und vonnöthen hat; Als geschicht an ermeldten Herrn Grafen Carl Otto zu Solms / als in der Sache verordneten Kayserlichen Commissarium, hiermit die Verfügung / die fördersamste Anstalt zu machen / damit von dem völligen Protocollo Commissionis, bevorab des Examinis, und was zur Einsicht der Haupt-Sache nöthig / eine Abschrifft / wo es nicht schon / wie vermuthlich / in duplo vorhanden / gefertiget / und Stück-Weise / so viel einen oder mehr Juden besonders betrifft / auch ohne Beyfügung eines Berichts / unter des Herrn Grafens Insiegel anhero eingeschickt / damit innerhalb 8. Tagen der Anfang gemacht / und Wochentlich continuiret werden möge. Dann hat der Herr Commissarius die Anforderung der Commissions-Kosten oder Diæten nach denen vorhin unterm 22. Maji 1726. und 27. Januar. lauffenden Jahrs ergan-

gangenen Decretis, und in deren Gefolg vorhin gebrauchten Modo Exequendi particulariter einzurichten / diesem Kayserlichen Cammer-Gericht aber die Eintheilung nicht nur solcher gemachten Proportion, sondern auch die vom Anfang der Commission respectivè von Impetrantischer Seits und Impetraten erschienene Diæten wissend zu machen.

Uber die von einem Hanauer Juden / genannt Hamburger / hier beygehende Supplic samt Beylagen wird des Herrn Commissarii Special-Bericht / aus was Ursachen dieser pro Complice gehalten werde / hiermit begehret; inmittelst der Jud sich zur Verhör auf anderweite Erforderung zwar coram Commissione zu stellen hat / jedoch ist er mit der allschon andictirten Strafe und Cautions-Leistung biß auf fernere Verordnung zu verschonen.

Den arrestirten Juden Ruben Levi betreffend / sind ihme / daferne das Verhör / wie man glaubt / schon vollbracht / die Acta, oder seinem Advocato, zu communiciren / er mit seiner Defension zu hören / und zu dem Ende der freye Zutritt eines Advocati zu verstatten / ihme auch hiervon Nachricht zu geben.

Endlich hätte der Herr Graf den Banquier de Rhon, nachdem derselbe zurück gekommen / zum Commissions-Geschäffte beyzubehalten / insonderheit ihn / wie dasselbe am füglichsten beschleuniget werden könte / mit seinem Gutachten zu vernehmen; Da auch der in fine adjungirte Cantzley-Director Ebert mit andern Geschäfften / oder sonst verhindert wäre dieser Sache abzuwarten / hätte der Herr Commissarius auch ohne denselben / zu Beschleunigung des Wercks / darin fortzufahren / allenfals jemand anders an statt seiner anhero in Vorschlag zu bringen. In Consil. 27. Augusti 1727.

24. Octobr. 1727.

(18.) Auf des Herrn Grafen Carl Otto zu Solms-Laubach unterm 1. Octobr. nächsthin eingeschickte Continuation des Commissarischen Berichts / und zwar in specie drey Juden / Ruben Levi / Amsel Flörsheimer / und Moses Schnapper / betreffend /

send / wird demselben zu fernerer Nachachtung von diesem Kayserlichen Cammer-Gericht hiermit angefüget: **Erstlich** / weilen die Sache / Ruben Levi betreffend / aus denen eingeschickten Berichten und allhier vorhandenen Beylagen / bevorab da deren verschiedene bey der Commission annoch befindlich / und zumal in Ermangelung dieses Juden Defension nach denen durcheinander lauffenden Umständen unterschiedlicher Personen und Calculationen in einen ordentlichen Statum oder Geschichts-Erzehlung / wie zu rechtlicher Entscheidung nöthig / nicht zu bringen gewesen; als hätte der Herr Graf durch beyde ihme Zugeordnete einen Statum Causæ, mit summarischer Anführung beyderseits Klag- und Exceptionen, und Anweisung auf die Beylagen / wodurch das Factum respectivè erwiesen oder elidiret werden wolle / verfertigen / zu dessen leichterer Bewerckstellung auch die Impetranten vorher ihre Vorstellung schrifftlich und deutlich übergeben zu lassen / und so bald der Jud seine Defensions-Schrifft eingereicht / wozu er ernstlich anzuhalten / besagte Commissarische Geschichts-Erzehlung mit Gutachten anhero zu der Sachen Entscheidung einzusenden. Und nachdem

Zweytens / allem Anschein nach / bey einem jeglichen Juden eine besondere Geschichts-Erzehlung vonnöthen / die Umstände aber bey einem mehr als bey dem andern verwirrt oder verdeckt / auch einige Juden mit geringen Summen interessiret / und von dieses höchsten Gerichts wegen man derjenigen / welcher Geschicht kurtz und leichter / auch weniger importiret / zuförderst gerne entlediget sehen möchte; So hätte der Herr Graf unter der großen Anzahl dieser Juden gewisse Classes zu machen / und diese obgemeldte zuförderst mit dem Examine und Berichts-Erstattung zu expediren / auch die übrige sodann möglichst zu beschleunigen / damit dessen so lang gewährte / und mit obgedachten drey Juden noch nicht absolvirte Sache zur Endschafft gebracht werde / auch die Kosten endlich nicht größer / als bey manchem das Haupt-Werck selbst importiret / ansteigen möchten.

Drittens / so viel die beyde Juden Amsel Flörsheimer und Moses Schnapper anbelangt / ist dem Ansehen nach das Factum in der Continuation des Berichts und Beylagen völlig enthalten / und nur noch übrig / daß dieselbe / was sie gegen die Calculation zu ihrer Defension vorzubringen vermeynen / vernommen werden mögen. So hätte der Herr Graf erstlich dem Impetrantischen Theil / ob und was sie noch beyzubringen hätten? sodann besagten Juden mit Communication dessen und der Calculation zu ihrer Defension jeglichem eine Zeit von 14. Tagen anzusetzen / und dann solche mit einem Schluß-Bericht / diese Juden betreffend / nebst Anweisung auf die Beylagen und beygefügtem Gutachten einzuschicken; und

Viertens / gleichergestalt es mit denen übrigen Juden successivè zu halten / damit auf diese Weise singuli der Juden abgefertiget / und die Sache geendiget werden könne.

Fünfftens / wird dem Herrn Grafen die allhier eingereichte Supplica des Juden Windmühls in Originali übersendet / mit der Erinnerung / dieses Juden Sache mit unter denen / so kürtzlich zu expediren / obgedachter massen ehist vorzunehmen; und weil dieser Jud bey dem Stadt-Franckfurthischen Magistrat Cautionem omnium Bonorum cum Juratoria wegen der Injurien-Sache bereits geleistet / so wäre demselben / wann er von diesem seinem in genere verpfändeten Vermögen zur Special-Hypothec, so viel als nöthig / auch auf den angeschuldigten Wucherlichen Handel bey der Kayserlichen Commission beständiger Weise leisten würde / die deßhalber eingelegte Execution abzunehmen / und er mit weiterer Cautions-Anforderung zu verschonen. Wornach sich also der Herr Commissarius zu achten. In Consil. 24. Octobr. 1727.

Decretum ad Supplicam des Juden Windmühls.

Wird Supplicantens Principal hiermit angewiesen / von der bey dem Stadt-Magistrat zu Franckfurth generaliter bestellten Caution zur Special-Hypothec, so viel nöthig / auch auf den ange-

angeschuldigten Wucherlichen Handel bey der Kayserlichen Commission auf beständige Weise zu extendiren und zu leisten / darauf dann von jetztbesagter Commission wegen seines Begehrens fernere Verordnung / Inhalts des heut abgelassenen Commissions-Decrets, erfolgen wird. 24. Octobr. 1727.

21. Januar. 1728.

(19.) Dem Herrn Grafen Carl Otto zu Solms-Laubach / als Kayserlichen Commissario in der Grab- und Gablerischen Sache / wird hierdurch zur Nachricht ertheilet / daß so wohl Impetrantischer / als Jüdischer Seiten vom Monath Novembris bißher verschiedene Supplicæ übergeben worden / welche / um die Acta Commissionis nicht zu vergrößern / man allhier zurück behalten / und nach Ersehung derselben Haupt-Inhalts / dem Herrn Commissario nachfolgende Bedeutung zu thun vor nöthig befunden:

1. Haben Impetranten angezeigt / daß ein gewisser Bürger in Heilbronn / Nahmens Gouva, einen Grabischen Wechsel-Brief erhandelt hätte / und damit seine Schuld compensiren wolte / da doch solcher Wechsel-Brief nach publicirtem Patent, Inhalts Decreti Cameralis vom 22. Maji 1726. allbereit vor cassirt zu halten sey / und gebetten / an den Magistrat zu Heilbronn deßhalber / um den Grabischen Debitorem Gouva zu examiniren / das nöthige ergehen zu lassen. So hätte der Herr Commissarius die Impetranten, welche zwar bey der Commission ihre Nothdurfft dißfals schon angezeigt / ob sie noch was weiteres dieser Sache halben an Hand geben wollen / zu vernehmen / und darauf vi Commissionis an den Magistrat zu Heilbronn das Examen gedachten Gouva und dessen Einsendung ad Commissionem zu begehren; Und obwohl Impetranten ein ferneres Patent, worin das im vorigen gesetzte Præjudicium zu purificiren / begehren / so hält man doch solches in der That selbst vor purificirt / und ist dahero ein weiteres Patent nicht nöthig.

2. Indem fast aller supplicirenden Juden Begehren dahin gerichtet / daß / nachdem sie examiniret / sie coram Commissione

etwas weiteres pro defensione zu verhandeln nicht nöthig hätten/ und ihre Nothdurfft allhier einlangen wolten/ solches Begehren aber dem jüngsthin unterm 24. Octobr. ergangenen Decreto nicht gemäß/ wiewohl man auch dadurch keine weitläufftige Schrifft-Handlung oder Rechtliche Sätze intenditet/ sondern daß ein jeder der Juden/ was er gegen die Calculation, als das vornehmste Stück/ hauptsächlich einzuwenden/ in der Kürtze zu seiner Defension anzeigen solle; so hätte der Herr Commissarius einem jeglichen/ wo es nicht schon geschehen/ und dessen Sache biß dahin instruitet/ per Decretum einen Præjudicial-Terminum, daß er weiter damit nicht solle gehöret werden/ längst von 14. Tagen anzusetzen/ und bey beharrlichem Ungehorsam/ Inhalts nurbesagten Decreti, den Bericht mit denen Actis, jedoch nur in denen Stücken/ worauf es hauptsächlich ankomt/ einzusenden.

3. Damit aber der Endzweck desto ehender erhalten werden möge/ so wird der Herr Commissarius selbsten/ in Erinnerung des vorhin unterm 10 Junii nächstvorigen Jahrs ergangenen Cameral-Decreti, sich die Beschleunigung dieser Sache angelegen seyn lassen/ rc. rc. In Consil. 21. Januar. 1728.

Expeditum 7. April. 1728.

In Sachen Johann Christoph Graben und Johann Adam Gabler Appellanten, wider Juden Jacob Ochsen/ Gabriel Rindskopff/ Ruben Levi/ und übrige mehrere in Actis als Appellaten benannt- und angegebene Juden/ ist nach Ersehung derer sowohl in denen bey diesem Kayserlichen Cammer-Gericht bißhero verhandelten Acten, als bey der zu Untersuchung der vielfältigen Wucherlichen Händel verordneten Kayserlichen Commission hervorgekommenen Umständen hiermit die vorgängige Verordnung/ daß unter denen vielen zu diesem Process gezogenen Juden ein Unterscheid zu machen/ dergestalten/ daß diejenige/ welche unter ihnen nach der Appellanten eigenen Beylagen und Berechnungen/ ihr vorgeliehenes Capital samt Zinßen/ wann auch diese/ noch zur Zeit mit Aufsetzung eines mehreren nach der Franckfurther Juden-Städtigkeit/ nur auf Sechs vom Hundert

dert Jährlich / nach des Appellanten Graben eigenem Bitten / reducirt würden / noch gar nichts / oder doch ein weniges davon bezahlt bekommen / Grab und Gabler solch rückständiges Capital und Zinssen zu 6. pro Cento provisionaliter gerechnet / innerhalb unten gesetzter Frist / bey dem Stadt-Magistrat zu Franckfurth in depositum niederlegen / und obgedachten Juden / wann vorher jeder pro rata solcher Forderung ihre vorhin bey dem Herrn Commissario allschon geleistete Caution hierauf wiederholet / oder / wo keine bestellet wäre / neu einlegen und bestellen würde / daß er nicht allein die bißhero erschienene Commissions-Kosten zu seinem Theil bezahlen / auch dasjenige / was künfftig wegen übermäßigen Wuchers / so in denen Wechsel-Briefen mit eingeschlagen und untermenget / wird erkannt werden / præstiren wolle / ihme sodann das deponirte Capital samt Zinssen baar verabfolget werden solle; gestalten auf dessen Erfolg die obgedachte bey der Commission bestellte Caution aufgehoben / auch diese Classe derer Juden von weiterem Beytrag der Commissions-Kosten verschonet bleibet: Zu dessen Bewürckung dann so gleich nach Endigung gegenwärtiger Franckfurther Meß-Zeit durch den der Commission zugeordneten Banquier, Johann Martin de Rhon, sämtliche Rechnungen durchgangen / die Sequestration oberwehnter masßen gemacht / jede derer Rechnungen nach Ordnung der Zeit erst contrahirten Crediti und Debiti mit denen Grab- und Gablerischen Büchern accurat conferiret / und auf 6. pro Cento Interesse provisionaliter reduciret / auch biß zur Zahlungs-Zeit fortgeführet / ein Exemplar davon mit seiner und des Actuarii Commissionis Unterschrifft jedem derer sich dazu angebenden Juden communiciret / und zugleich dem Debitori Grab oder Gabler insinuiret / darauf die Deposition oder Zahlung durch den Debitorem innerhalb eines Monaths Zeit würcklich geleistet / oder executivè durch den Stadt-Magistrat eingetrieben werden solle.

Wegen der übrigen Juden erfolget nach vollbrachtem Commissions-Geschäfft weitere Verordnung.

7. April.

7. April. 1728.

(20.) Demnach man bey diesem Kayserlichen Cammer-Gericht in der Grab- und Gablerischen Appellations-Sache gegen die wegen übermäßigen Wuchers angegebene Juden die vom Herrn Grafen Carl Otto zu Solms/ als verordneten Kayserlichen Commissario, in diesem Jahr eingeschickte Berichte vom 17. und 26. Januar. 8. und 12. Martii, dann in puncto Cautionis & Sumtuum Commissionis unterm 21. Februar. zu verlesen/ auch bey solcher Gelegenheit die vorhergehende Berichte nicht allein und nacheinander ertheilte Instructions-Decreta zu wiederholen/ sondern auch die allhier verhandelte häuffige Judicial-Acta, samt denen Actis prioribus Magistratus Francofurtensis einzusehen nicht ermangelt/ und in der heut publicirten/ auch abschrifftlich zu einstweiliger Nachachtung hier beygelegten Urthel eine vorgängige Verordnung zu thun/ vor nöthig ermessen; zu fernerer Bescheidung des Herrn Commissarii aber der Nothdurfft zu seyn befunden / daß von demselben die sämtliche währender Commission verhandelte Acta, Protocolla und Examina, so viel deren nicht schon anhero eingeschicket/ mit einer richtigen Designation unter des Actuarii Hand/ samt denen Original-deponirten Wechsel-Briefen / auch denen Grab- und Gablerischen übergebenen Büchern und Strazzen in Originali einzusehen/ und dann wie das Werck weiter zu befördern und zu verkürtzen/ zu verordnen; Als wird der Herr Commissarius daran seyn/ damit solche Acta, wie erwehnet / wann es nicht schon geschehen / ordentlich registriret/ designiret / und wohl eingepacket / auf derer Imperraten Kosten innerhalb 14. Tagen anhero gesendet werden mögen.

Indessen hat der Herr Commissarius den schon viele Monath arrestirten Ruben Levi/ wann er über die allschon gestellte Caution bey der Thorah in der Juden-Schule/ in Gegenwart des Commissions-Secretarii oder Actuarii, endlich nach Jüdischer Form angelobet haben wird/ biß zu Endigung der Sache/ so viel ihn in specie betrifft/ aus der Stadt Franckfurth nicht zu weichen/ auch auf Erfordern sich jedesmal zu stellen / des Arrests zu entlassen / x. x. In Consil. 7. April. 1728.

APPEN-

APPENDIX VII.

Feriæ Camerales, quibus Senatus non frequentantur, neque Audientiæ publicæ habentur, vid. Concept. Ordinat. Camer. part. 2. tit. 35. & Recess. Visitat. Noviss. § 38.

Feriæ longiores.

Natalitiæ, à 24. Decembr. usque 7. Januar. inclusivè.
Fastnacht / à Dominica Esto Mihi usque Invocavit.
Paschales, à Profesto Palmarum usque Quasimodogeniti.
Creutz-Woche / à Dominica Rogate usque Exaudi.
Pentecostales, à Profesto Pentecostes usque Trinitatis.
Caniculares, à die 18. Jul. usque 25. August. inclusivè.

Quo tamen tempore pro extrajudicialibus negotiis Senatus frequentantur, quavis Septimana diebus tribus, Lunæ, Mercurii, Veneris, ab hora IX. usque XI. nisi incidat Festum.

Feriæ breviores.

Duarum dierum, ad singula sequentia Festa anniversaria, *dict. §. 38.*

Quodsi ex istis diebus illa, quæ Festum sequitur immediatè, sit Dominica, subsequens Lunæ non est feriata, sed Juridica.

Mense Februario. 2. Purificationis. 24. Matthiæ.
Martio. 19. Josephi. 25. Annunciationis.
Aprili. 25. Marci.
Majo. 1. Philippi Jacobi. 3. Inventionis S. Crucis.
Junio. Fest. Corp. Christi est mobile. 24. Joh. Baptistæ. 29. Petri & Pauli.
Julio. 2. Visitationis. 22. Mariæ Magdalenæ. 25. Jacobi. 26. Annæ.
Augusto. 10. Laurentii. 15. Assumtionis Mariæ Virginis. 24. Bartholomæi.
Septembri. 8. Nativitatis Mariæ Virginis. 21. Matthæi. 29. Michaëlis.

Menſe Octobri. 18. Lucæ. 28. Simonis & Judæ.
Novembri. 1. 2. Omnium Sanctorum & Animarum. 11. Martini. 25. Catharinæ. 30. Andreæ.
Decembri. 6. Nicolai. 8. Conceptionis Mariæ Virginis. 21. Thomæ.

Menſibus Novembri, Decembri & Januarii Senatus eſt ab hora IX. uſque XI. reliquo tempore exceptis Feriis canicularibus ab hora VIII. uſque ad XI.

APPENDIX VIII.

Catalogus variarum Rubricarum in Cameralibus Proceſſibus & Actis.

M*Andati* de manutenendo, amplius non turbando & reſtituendo Bona alienata Cum Clauſula.

Citationis ad videndum exigi Debitum, vel fieri Immiſſionem in Bona hypothecata, & condemnari.

Mandati de ſolvendo & reſpectivè reſtituendo Sine Clauſula, unà cum Citatione ad videndum caſſari vi vel metu extortam Cautionem & condemnari.

Citationis ad videndum fieri Excuſſionem Bonorum ſeu Immiſſionem in Bona hypothecata.

Mandati de adimplenda Tranſactione Cum Clauſula.

Citationis ad videndum deduci Jus Præferentiæ.

Mandati Manutenentiæ, & de non turbando in Poſſeſſione legitimè apprehenſa cum Citatione.

Citationis ad videndum ſe immitti ex L. fin. Cod. de Edict. Div. Adrian. tollend.

Mandati de procedendo ſecundùm Jura & Conſtitutiones Imperii Sine Clauſula.

Mandati Executorialis ſive de exequendo Laudo homologato, reſtituendo nec amplius turbando aut retardando reſiduorum Gravaminum per Compromiſſarios deciſionem, ſed eam promovendo Sine Clauſula, Anno 1715.

Man-

Mandati de non contraveniendo Paci Religiosæ, Instrum. Pac. Westphal. nec amplius turbando in Jure Episcopali vi earundem competenti & hactenus exercito, non usurpando Jurisdictionem in alieno Territorio, nec non restituendo vi ablata, & relaxando Bona arrestata cum Damnis & Expensis Sine Clausula, Anno 1711.

Citationis ad videndum se immitti, confirmari & manuteneri, in Possessione Hæreditaria.

Mandati de servando modum in Constitutione Carolina præscriptum Sine Clausula.

Mandati de Lite pendente non gravando Sine Clausula, cum Citatione ad videndum recipi Libellum & declarari, &c.

Mandati de adimplendo Contractum non amplius contraveniendo nec offendendo Sine Clausula, de restituendo verò & ordinaria Juris via procedendo Cum Clausula, in puncto dicti Mandati Sine Clausula.

Mandati auf die Pfandungs-Constitution de relaxandis Captivis, nec non Inhibitorii, & de non amplius molestando Sine, de restituendo verò Cum Clausula.

Citationis ad videndum dari Curatorem ad Litem ex officio.

Mandati de cassando & contraveniendo Pactis Majorum Cum Clausula.

Mandati de edendo Testamento Sine Clausula, de exequendo verò Cum Clausula.

Mandati de non contraveniendo Contractui Sine, de restituendo Cum Clausula.

Citationis ad videndum se debere & condemnari, vel dimitti Hypothecam.

Mandati de restituendo, & Lite pendente non amplius turbando Sine Clausula.

Mandati de edendo Testamento & legali Inventario Sine Clausula.

Citationis ad videndum se assecurari, & ad id condemnandum.

Mandati de non turbando seu impediendo in libero Antichreseos usu ante factam integram Solutionem Cum Clausula.

Citationis ad videndum ſe ordinari in Tutorem & Curatorem.
Mandati de præſtandis Alimentis & deſuper aſſecurando Sine Clauſula.
Mandati de demoliendo & Inhibitorii Novi Operis.
Mandati Pœnalis de non aggravando nec contraveniendo Appellationi, ſed revocandis Attentatis Sine Clauſula.
Mandati de reddendo Rationes adminiſtratæ Tutelæ, & præſtando reliqua Sine Clauſula.
Mandati de non impediendo confici Inventarium, ſed aſſiſtendo & manifeſtando omnia & ſingula Bona ſub Juramento Sine, extradendo verò Hæreditatem Cum Clauſula.
Citationis ad videndum ſe reſtitui in Poſſeſſionem Feudi Cum Clauſula.
Mandati de edendo vel adimplendo ultimam Defuncti Voluntatem Cum Clauſula.
Mandati de reſtituendo & non amplius turbando in Poſſeſſione vel quaſi percipiendi annuum Reditum Cum Clauſula.
Citationis ad videndum exigi deſervitum Salarium & honeſtam Dimiſſionem ac condemnari.
Mandati de concedendo libero Commeatu Sine, & reſtituendo Cum Clauſula.
Mandati de legitimè ſecundùm Conſtitutiones Carolinas procedendo Sine Clauſula.
Citationis ad videndum deduci Jus Prælationis.
Mandati de edendo Regiſtra, & alia Documenta ad Bona Hirſchhorniana tam allodialia, quàm feudalia pertinentia Sine Clauſula. Item *Citatione* ad videndum vindicari Bona Avita.
Mandati de non contraveniendo Pactis, & non amplius turbanda Poſſeſſione, ſed omnia in priſtinum ſtatum reſtituendo Cum Clauſula.
Citationis ad videndum fieri Immiſſiones in Bona hypothecata.
Mandati Pœnalis de dividendo Bona communia Sine Clauſula.
Citationis ad videndum ſe exonerari à Tutela.
Citationis ad videndum fieri Separationem & Abſolutionem, ſeque præferri reliquis Creditoribus, ſimplicis & edictalis.

Man-

Mandati de cassandis in Revisorio Bonnensi latis Decretis & Sententiis, cum Inhibitorio & de manutenendo Sententiam Sine Clausula, decret. 7. Octobr. 1700.

Mandati de cassando Recursum ad Revisorium Bonnense, causamque ad Forum & remedium ordinarium Appellationis remittendo Sine Clausula, Anno 1694.

Mandati de non gravando contra Contractus Antecessorum confirmatos, & proprias Reversales Literas Cum Clausula.

Citationis super Injuriis Damnisque datis ob Arrestum.

Mandati litem in Camera pendente ulterius non attentando aut innovando, neque vi armata, sed ordinaria via Juris procedendo Sine, de innovando, cassando & annullando verò Cum Clausula.

Citationis ad videndum exigi Debitum, vel fieri Immissionem & Executionem in Bona generaliter hypothecata.

Item *Citatio* ad videndum vindicari Bona Avita in puncto dicti Mandati.

Citatio ad videndum exigi Debitum vel fieri Immissionem in Res Pignoris loco datas.

Mandati Immissorialis Sine Clausula, cum Citatione ad videndum vindicari Bona hypothecata.

Mandati Sine Clausula de reddendo Rationes & reliqua, cum Citatione ad videndum condici Chartas Biancas & cassari Transactionem.

Mandati Arresti Sine Clausula, nec non ad videndum illud prosequi, liquidari Debitum, & in Solutionem ejusdem adjudicari.

Citationis ad videndum se incidisse in Pœnas des Geleits-Bruchs/ Jurium & Constitutionum Imperii, Notarium Alhardum Wild betreffend.

Citationis ad videndum se declarari Hæredes, nec non exigi & respectivè confici statum Hæreditatis ac Inventarii, atque suarum Prætensionum Titulos atque Justificationes, vel in eventum condemnari ad restitutionem Bonorum, Fructuum, Documentorum, & omnis causæ, aut etiam præferri, ad Domum, & per Edictum.

Citationis ad videndum cassari & annullari vi metuve extortam Obligationem, necnon prohiberi comminatam Translationem in Potentiorem.

Citationis ad videndum confirmari Tutricem Liberis suis, vel eisdem dari Curatorem ad Litem ex officio.

Citationis ad videndum sibi adjudicari Hypothecam.

Mandati de extradendo novas decenter quarentigiatas Literas Obligationis Sine, & de immittendo in Hypothecam Cum Clausula.

Mandati Manutenentiæ & de non turbando in Possessione legitimè apprehensa, cum Citatione, nunc Res.

Citationis ad videndum se assecurari & ad id condemnandum.

Citationis ad videndum recipi Libellum.

Citationis ad videndum se immitti in Bona Hæreditaria.

Mandati ad faciendam Renunciationem Nunciationis Novi Operis, & de non impediendo ædificare.

Citationis ad videndum fieri Separationem Bonorum Feudalium & Allodialium, & hæc Creditori potiùs Jus habenti adjudicari.

Mandati de solvendo vel dimittendo Hypothecam Sine Clausula, cum annexa Citatione ad videndum fieri Immissionem in Bona specialiter hypothecata.

Mandati de non arrogando sibi cognitionem super rebus anteà toties in Foro competenti & prævento Laico in causa purè Seculari judicatis, nec eorundem cursum impediendo, sed Decreta eatenus lata cassando, atque inposterum ab omni ulteriore cognitione, Processu & Violentiis desistendo, ut & respectivè illicitos ad Officialem Leodiensem, aliosque Judices Recursus revocando, & ab omni ulteriori prosecutione desistendo Sine Clausula: Præsidis & Consilii ordinarii Leodiensis contra Officialem Leodiensem & Cons. Anno 1718.

Citationis ad videndum se manuteneri in Possessione vel quasi exigendi percipiendi, & percipiendo decimari.

Citationis ad videndum vindicari Fundos locatos, & exigi Mercedem, atque se condemnari.

Man-

Mandati de ſolvendo & liberando vel dimittendo Hypothecam juxta tenorem Pactorum conventorum Sine Clauſula.

Mandati Immiſſorialis cum Citatione ad videndum ſibi adjudicari Bona hypothecata.

Mandati de caſſando, & pendente Lite non innovando Sine, de reſtituendo verò Cum Clauſula.

Citationis per Edictum ad videndum ſe admitti ad Juramentum, & fieri ceſſionem Bonorum, cum Salvo Conductu.

Citationis ad videndum ſe declarari Hæredem, ſibique addici Hæreditatem, & caſſari Teſtamentariam Diſpoſitionem extortamque Diviſionem, unà cum Mandato de reſerando Obſignationem Cum Clauſula.

Mandati de edendo Regiſtra, ut & alia Documenta ad Bona tam allodialia quàm feudalia pertinentia Sine Clauſula, cum Citatione ad videndum vindicari Bona Avita in puncto dicti Mandati.

Citationis ad videndum ſe incidiſſe in Pœnam Privilegiorum Cæſareorum, unà cum Mandato de non amplius gravando contra dicta Privilegia, ſed manutenendo & reſtituendo Cum Clauſula.

Citationis ad videndum ſe incidiſſe in Pœnas fractæ Pacis.

Mandati ulterioris de conficiendo Inventario, edendo integras Tabulas Teſtamenti Codicilli cum adjectis, annexo Mandato Arreſti Sine Clauſula.

Mandati de non amplius evocando nec Privilegio Cæſareo contraveniendo, ſed caſſando & reſtituendo Sine Clauſula, F. von F. contra Kayſerl. Land-Gericht in Schwaben. Anno 1718.

Mandati Pœnalis de præſtando debitam Obedientiam & Onera conſueta Sine Clauſula.

Citationis ſuper Injuriis Damnisque ex Arreſto datis Mandati de dimittendo Hypothecam Sine Clauſula, cum Citatione ad videndum ordinari ſpeciale Pignus, vel *Citationis* ad videndum ſe immitti in ſpecialem Hypothecam.

Mandati de relaxando Captivo, & procedendo ſecundùm Jura & Conſtitutiones Imperii Sine Clauſula.

Man-

Mandati de non impediendo prosequi Litem ubi cœpta, & de non offendendo, sed ordinaria Juris via procedendo Sine Clausula.

Mandati de reddendo Rationes & reliqua, cum Citatione ad videndum condici Chartas Biancas, & cassari Transactionem.

Mandati Arresti Sine Clausula, cum Citatione ad videndum illud prosequi, liquidari Debitum, & in Solutionem ejusdem adjudicari.

Citationis ad videndum exigi Debitum, vel fieri Immissionem & Executionem in Bona generaliter hypothecata.

Mandati de non gravando ultra Servitia consueta, ut & de edendo Cum Clausula, nec non ulterioris Salvi Conductus.

Mandati de restituendo, & Lite pendente amplius non turbando, aut gravando Sine Clausula.

Mandati tam simplicis quàm ulterioris de conficiendo & edendo Inventarium, integras Tabulas Testamenti, Codicilli, & post Testamenti cum adjunctis, præstando Solennia, & illis non præstitis non administrando, sive jam alienatis restituendo, cum annexo Mandato Arresti Sine Clausula.

Mandati de relaxando Arresto ac resarciendo damnum illatum Sine Clausula, cum Citatione super Injuriis, & ad videndum se incidisse in pœnam Novellæ. 52. cap. 10.

Mandati Cassatorii, Inhibitorii, de nihil innovando Lite pendente aut noviter exstruendo, nec Monasterium in exercitio Regalium turbando, neque Decretis & Mandatis incompetenter ulterius molestando Sine Clausula, Anno 1713. Ottobeyrer Prælat contra Closter St. Marx zu Wald und Fürstl. Augspurg. Ordinariat.

Citationis ad videndum se manuteneri & respectivè condemnari ad servandum Contractum.

Mandati de extradendo Literas Obligatorias prioribus amissis conformes Sine Clausula.

Mandati de non contraveniendo Pactis Familiæ & Legibus Fundamentalibus Condominii, de amovendo Monachos & diversæ Religionis Subditos & Inquilinos noviter intrusos, de non gravando Subditos contra Instrumentum Pacis & Privilegia, nihil innovando, neque excludendo à Conregimine, & via Juris procedendo Sine Clausula.

Man-

Mandati de cassando Dicasterium Gallicum, sed administrando Jus & Justitiam juxta Jura Cæsarea & Constitutiones Imperii Romano-Germanici in lingua vernacula, itemque de non amplius turbando ac gravando insolitis Exactionibus, sed per omnia Pactis conventis & immemoriali Observantiæ inhærendo Sine Clausula, Anno 1716.

Citationis ad videndum peti extraditionem & renovationem Literarum Obligatoriarum, atque exigi Pensiones cessas.

Mandati de restituendo, & Lite pendente non amplius turbando aut gravando Sine Clausula.

Citationis ad nominandum Curatorem ad Litem, vel videndum, ex officio sibi dari.

Mandati de præstando Salvum Conductum, & non impediendo prosequi Litem.

Citationis ad videndum proponi Actionem.

Mandati de relaxando Arresto, cassando & non amplius turbando.

Citationis ad videndum se incidisse in Pœnam violatæ Jurisdictionis Imperii, & se condemnari, unà cum Mandato de non evocando, nec impediendo prosequi Litem, sed eadem, ubi cœpta, finiendo, Sine Clausula.

Mandati de non impediendo confici Inventarium, sed assistendo, & manifestando omnia & singula Bona sub Juramento, ut & edendo Pacta Dotalia, Sine, extradendo Hæreditatem verò Cum Clausula.

Citationis ad videndum & audiendum æstimari Injurias, declarari & condemnari.

Citationis super fracta Pace, cum Mandato Inhibitorio de non offendendo Sine, de non turbando aut via facti procedendo, sed restituendo, Cum Clausula.

Mandati de non impediendo confici Inventarium, sed assistendo, & manifestando omnia & singula Bona sub Juramento, Sine, extradendo verò Hæreditatem, Cum Clausula.

Citationis ad videndum se restitui adversus aditionem Hæreditatis, & confici legitimum Inventarium Cum Clausula.

Citationis ad videndum se restitui adversus damnosam aditionem Hæreditatis, vel admitti ad beneficium Legis & Inventarii.

Promotorialium, nunc *Citationis* ad videndum in Camera Imperiali introduci causam.

Citationis ad nominandum Curatorem ad Litem, vel videndum sibi dari & respectivè constitui ex officio.

Citationis super fracta Pace, cum Mandato de non offendendo, nec amplius molestando Sine Clausula.

Mandati de non Facti, sed Juris via procedendo, Sine, de non amplius turbando & restituendo verò Cum Clausula.

Mandati de non offendendo Sine, de non turbando verò Cum Clausula.

Mandati de cassando, revocando & annullando Processus in Curia Romana vel ejus delegato Commissario impetratos Sine, & respectivè Cum Clausula.

Citationis ad videndum exigi Debitum, vel fieri Immissionem.

Mandati auf die Pfandungs-Constitution, ut & de restituendo exacta & vi extorta, Sine, de reponendo verò Judicium Forestale in pristinum statum, & non amplius contraveniendo ejus Ordinationi, nec vastando Sylvam, desistendo ab incompetente privata Judicatura, illicita Pignoratione & Exactione Mulctarum prætensarum Cum Clausula, Anno 1703.

Citationis ad videndum se assecurari, & ad id condemnandum.

Mandati de non turbando in libero Antichreseos usu ante factam integram Solutionem Cum Clausula.

Citationis ad videndum exigi Debitum, vel se immitti in Bona hypothecata, & condemnari.

Mandati de immittendo in Bona hypothecata.

Citationis ad videndum exigi Debitum, vel dimittendam Hypothecam.

Citationis super protracta vel denegata Justitia, necnon ad videndum separari Bona Allodialia à Feudalibus, & se ad restitutionem Feudalium cum Fructibus, Damno & Interesse condemnari, unà cum Mandato de non via Facti, sed Juris procedendo, edendo & communicando Documenta Sine, restituen-

tuendo & à reparatione Feudi tanquam rei alienæ desistendo, Cum Clausula.

Mandati Inhibitorii de non alienando Bona Avita, tam feudalia, quàm allodialia, partim etiam adhuc simul & in communi possidentia, nec Pactis divisoriis, Instrumento Pacis, ut & Juri feudali communi & Privilegiis Nobilitatis contraveniendo Sine Clausula.

Finio Catalogum Rubricarum; Ex illis nulla recensita fuit, quæ non in ipsis rerum argumentis & Decretis Cameralibus locum invenerit. Sunt autem desumtæ ex variis temporibus, antiquis & recentissimis. Alicubi Annum addere visum fuit, quia maximè sunt notabiles. Ordinem aliquem observare, necessarium esse non credidi neque injucundam varietatem & commixtionem. Poterant recenseri multò plures, sed hæ sufficient Praxeos Studiosis ad imitationem. Si cui placeat evolvere Supplicationes, à Blumio & Hofmanno editas, nec non Indicem Collectionis novæ Sententiarum, qui ad hunc usum etiam est comparatus, simulque Formulas præcedentes Decretorum Extrajudicialium adhibere, satis, uti spero, habebit exemplorum, ad quæ Petitiones & Rubricas Supplicæ inscribendas formare queat.

APPENDIX IX.

Descriptio Solennium Introductionis Judicis Cameræ Serenissimi Principis Fürstenbergii

Anno 1718. 27. Junii.

Als der Durchläuchtigste Fürst und Herr/ Herr Frobenius Ferdinand, des Heiligen Römischen Reichs Fürst zu Fürstenberg/ Landgraf in der Baar/ und zu Stühlingen/ Graf zu Heiligenberg und Werdenberg/ Freyherr zu Gundelfingen/ Herr zu Hausen im Küntzinger Thal/ Mößkirch/ Wildenstein/ Wiesenstaig und Weittra rc. rc. der Römisch-Kayserlichen und Königlich-Catholischen Majestät würcklicher Geheimder Rath:

am 25. Junii 1718. in der Stadt Wetzlar angelanget / haben Sie Dero Ankunfft bey Seiner Excellentz Freyherrn von Ingelheim / als Cammer-Richter-Amts-Verwesern und Præsidenten, wie auch jedem der Herren Assessoren wissen lassen.

Gleichwie nun Dieselbe etliche Tage vorher schon die Kayserliche und Churfürstlich-Maynutzische Schreiben eingesendet / wie solche hiernach folgen:

I.

CARL der Sechste von GOttes Gnaden erwählter Römischer Kayser / zu allen Zeiten Mehrer des Reichs / ꝛc. ꝛc.

Hoch- und Wohlgebohrne / Edle / Ehrsame / Gelährte / Liebe Getreue!

Euch ist vorhin bekandt / was maßen Uns als Römischen Kayser und höchsten Oberhaupt des Heiligen Römischen Reichs zustehe und obliege / es auch die Nothdurfft und Fortpflantzung des heilsamen Gerichts-Wesens allerdings erfordere / daß Unser Kayserl. Cammer-Richter-Amt / so durch Absterben Weyland des Frantz Alexander / Fürstens zu Nassau-Hadamar Liebden / erlediget worden / denen Reichs-Satz- und Cammer-Gerichts-Ordnungen gemäß mit jemanden tauglichen von Uns wieder ersetzet werde.

Da Wir nun des Frobenii Ferdinandi Fürsten zu Fürstenberg Liebden / in gnädigster Ansehung sowohl Dero alten vornehmen Fürst- und Gräflichen Geschlechts / und um Uns und das allgemeine Teutsche Vatterland durch verschiedene lange Jahre treu und eiferig geleistete statt- und nützliche Dienste erworbener Verdiensten / als dadurch vermehrten sonderer Erfahrenheit in Reichs- und Rechts-Sachen / mithin der Seiner Liebden zu Vertrettung eines solchen hohen Obristen-Richter-Amts von GOtt verliehener fürtrefflicher Gemüths-Gaben und redlichen guten Eigenschafften / zu dieser Stelle erwehlet und benennet; So thun Wir Euch vorgedachten Fürsten zu Fürstenberg hiermit zu Unserm Kayserlichen Cammer-Richter erklären und vorstellen / auch benebens samt und sonderlich gnädigst auferlegen und befehlen / daß Ihr jetzt besagtes Fürsten Liebden hinfüro für Unsern Kayserlichen Cammer-Richter / und an Unser statt als Euer vorgesetztes Oberhaupt erkennet / ehret / und haltet / Deroselben im Rath und Gericht gewöhn- und gebührliche Stelle und Platz gebet / auf Ihro Euer schuldig Ordnungs-mäßiges Auffsehen habet / auch in allem dem-

demjenigen/ was zu schleuniger Ertheil- und Handhabung der Heiligen Gerechtigkeit dienlich und beförderlich / auch Unser und des Heiligen Reichs Ordnung und Abschieden gemäß ist / gebührende Folge und Gehorsam / insgemein aber gegen Deroselben Euch dermaßen bezeiget/ damit die Ertheilung der heilsamen GOtt und Uns gefälligen Gerechtigkeit ihren gestracken Gang und ohngehindert ohnpartheyischen Lauff/ ohne einiges Ansehen der Sachen oder Personen/ nach Euren obtragenden Eyd und Pflichten habe/ und daran kein Mangel erscheine ; Ihr vollziehet daran Unsern gnädigsten Willen/ und Wir verbleiben Euch in dieser zu Euch gnädigst hegenden Zuversicht mit Kayserlichen Gnaden wohl gewogen. Geben in Unserer Stadt Wien den Sechs und Zwanzigsten Junii Anno Siebenzehen Hundert und Siebenzehen/ Unserer Reiche des Römischen im Sechsten/ des Hispanischen im Vierzehenten/ des Hungarischen und Böheimischen aber im Siebenten.

CARL.

Vt. Friedr. Carl Graf Schönborn/ R. V. C.

(L. S. Cæsar.) *Ad Mandatum Sacræ Cæsar. Majestat. proprium.*

C. F. von Glandorff.

Inscriptio :

Denen Hoch- und Wohlgebohrnen / Edlen / Ehrsamen / Gelährten / Unsern und des Reichs Lieben Getreuen *N.* Cammer-Richter-Amts-Verwesern und *Præsidenten*, auch Beysitzern Unsers Kayserlichen Cammer-Gerichts.

II.

CARL der Sechste von GOttes Gnaden erwählter Römischer Kayser / zu allen Zeiten Mehrer des Reichs / 2c. 2c.

Hochwürdigster Lieber Neve und Churfürst!

NAchdeme der Hochgebohrne Weyland Frantz Alexander / Fürst zu Nassau-Hadamar / Unser gewester Kayserlicher Cammer-Richter aus dieser Zeitlichkeit verschieden / mithin dadurch die Stelle erlediget worden : Und Uns nun von obtragenden Kayserlichen Amts wegen oblieget / dahin zu sehen / wie gemeldtes Amt zu Handhab- und Beförderung der GOtt-gefälligen Gerechtigkeit dem Heiligen Römischen Reich zum Besten/ nach dessen Herkommen und der Cammer-Gerichts-Ordnung / mit jemand anderem tauglichen wieder ersetzet werde ; So haben Wir hierzu den Hochgebohrnen Unsern Kayserlichen Geheimden Rath / Froben Ferdinand / ge-

fürsteten Landgrafen zu Fürstenberg / Grafen zu Heiligenberg und Werdenberg / Landgrafen in der Baar / Herrn zu Hausen im Küntzinger Thal ꝛc. Unsern Lieben Oheim und Fürsten / in gnädigster Erwegung nicht nur deren von Ihrem uralt-fürnehmen Fürst- und Gräflichen Geschlecht so wohl / als von Ihro selbsten um das Reich und dessen gemeines Wesen / mittelst treu- und eifrigst geleisteter vielfältiger Diensten / und dadurch erlangter großen Verdiensten / als Dero guten redlichen Gemüths-Gaben und stattlichen Fähigkeit / auch in Reichs- und Rechts-Sachen beywohnender Erfahrenheit und Liebe zum Rechten / zu solchem Amt in Gnaden außgesehen / und auf Deroselben die gewöhnliche in Originali und Abschrifft hierbey verwahrte Kayserliche Benenn- und Vorstellung außfertigen lassen: an Euer Liebden Freund-gnädiglich gesinnende / Sie wollen es Unserm Kayserlichen Cammer-Gericht verkünden / und demnechst darauf von Unsertwegen die würckliche Einsetzung besagtes Fürsten zu Fürstenberg Liebden / dem Herkommen gemäß vornehmen / mit der Anzeig und Beding / daß Seine Liebden so viel möglich / stets an dem Ort des Cammer-Gerichts anwesend seyn / und dem Amt gegen den Allmächtigen GOtt / Uns und das Reich / auch sonsten männiglich / ohne Ansehung der Sachen und Personen allerdings gebührend abwarten solle / so dann jetzt gedachte Seine Liebden mit der gewöhnlichen Pflicht und Eyd in Unserm Nahmen beladen / und wie alles geschehen / Uns unbeschwehret außführlich benachrichtigen. Euer Liebden erweisen Uns dadurch eine besondere Gefälligkeit / und Wir verbleiben Deroselben mit beharrlicher Freundschafft / Kayserlichen Gnaden / und allem Guten fördersist wohl beygethan. Geben in Unserer Stadt Wien den Sechs und Zwanzigsten Junii Anno Siebenzehen Hundert und Siebenzehen / Unserer Reiche des Römischen im Sechsten / des Hispanischen im Vierzehenten / des Hungarischen und Böheimischen aber im Siebenten.

Euer Liebden

gutwilliger Freund /

CARL.

Vt. Friedr. Carl Graf Schönborn.

C. F. von Glandorff.

Inscriptio:

Dem Hochwürdigsten *Lothario* Frantz / Ertz-Bischoffen zu Mayntz / des Heil. Röm. Reichs durch Germanien Ertz-Cantzlarn / Bischoff des Kayserlichen Stiffts Bamberg / Unserm Lieben Neven / Churfürsten und Rath ꝛc.

(L.S. Cæsar.)

III. Lo-

III.

Lotharius Frantz von GOttes Gnaden Ertz-Bischoff zu Mayntz / des Heil. Röm. Reichs durch Germanien Ertz-Cantzlar und Churfürst / Bischoff zu Bamberg ꝛc.

Unsern Gruß zuvor / Hoch- und Wohlgebohrn- auch Wohlgebohrn- Vest- Ehrsam- und Hochgelährte / Liebe Besondere!

EUch ist bereits bekandt / wie daß Seine Kayserliche Majestät / auf Ableben Dero Cammer-Richters / Weyland des Herrn Fürsten zu Hadamar / Frantz Alexander Liebden Christlicher Gedächtnüß / sothane Cammer-Richter-Stelle des Herrn Fürsten Frobenii Ferdinand zu Fürstenberg Liebden allergnädigst zugeleget haben: Nachdemmalen Uns nun Seine Liebden ohnlängst persönlich zugesprochen / und Uns aus allergnädigster Veranlassung höchst-besagter Seiner Kayserlichen Majestät / die respectivè an Uns als des Heil. Röm. Reichs Ertz-Cantzlarn / und Euch ergangene gewöhnliche Præsentation- und Notification-Schreiben selbsten eingehändiget / auch anbey zu vernehmen gegeben / wie Sie Sich wegen einer annoch aufhabender Kayserlichen Commission und sonstiger Richtigmachung Ihres eigenen Haußes Geschäfften / und um hernach desto ohngehinderter erwehnte Cammer-Richter-Stelle vertretten und versehen zu können / noch etwelche Aufschub mit Dero Præsentation und Verpflichtung außzubitten hätten; So haben Wir Euch solches einstweil zu wissen machen wollen / ohnermangelnde Euch hiernechst auch das weitere nach Erfordernüß der Sachen zu benachrichtigen / und das nöthige zu überschicken. Womit Wir Euch zu Gnaden und allem wohlbeygethan verbleiben. Mayntz den 28. Decembr. 1717.

Lotharius Frantz / Churfürst.

Inscriptio:

Denen Hoch- und Wohlgebohrn- auch Wohlgebohrn- Vest- Ehrsam- und Hochgelährten / Unsern Lieben Besonderen / Cammer-Richter-Amts-Verwesern / *Præsidenten* und Beysitzern des Kayserlichen Cammer-Gerichts zu Wetzlar.

(L. S.) **Wetzlar.**

IV.

Lotharius Frantz von GOttes Gnaden Ertz-Bischoff zu Mayntz / des Heil. Röm. Reichs durch Germanien Ertz-Cantzlar und Churfürst / Bischoff zu Bamberg ꝛc.

Unsern

Unsern Gruß zuvor / Hoch- und Wohlgebohrn- auch Wohlgebohrn- Veſt- Ehrſame und Hochgelährte / Liebe Beſondere!

Zu folg Unſers an Euch unterm 28ten Decembris nechſthin erlaſſenen vorläuffigen Notifications-Schreibens / thun Wir Euch hiermit weiters ohnverhalten / daß Uns des Herrn Fürſten Frobenii Ferdinand zu Fürſtenberg Liebden nechſt verwichene Poſt benachrichtiget haben / wie Sie nemlich zu würcklicher Antrettung der von Seiner Kayſerlichen Majeſtät Ihro allergnädigſt aufgetragenen Cammer-Richter-Stelle Sich nach dem Kayſerlichen und Reichs-Cammer-Gericht zu begeben / um daſelbſten gleich nach nechſt einſtehendem Feſt des Heiligen Johannis præſentiret werden zu können gemeynet ſeyen / mithin Uns erſuchet / ſolche Dero Præſentation nach der von höchſterwehnter Seiner Kayſerlichen Majeſtät Uns aufgetragenen Commiſſion mit Seiner Liebden vorzunehmen: welchemnach Wir dann Euch hierbey ſo wohl das an Uns erlaſſene Kayſerliche Original-Præſentations- als das an Euch angezogene verſchloſſene Schreiben legen laſſen / und Ihr Inhalts des erſteren des mehreren erſehen werdet / wie Seine Kayſerliche Majeſtät Uns als des Heil. Röm. Reichs Ertz-Cantzlarn von Ihrentwegen die würckliche Einſetzung wohlermeldten Herrn Fürſtens zu Fürſtenberg Liebden dem Herkommen gemäß / und mit der Anzeig und Bedingnüß gnädigſt committiret haben / daß nemlichen Seine Liebden ſo viel möglich / ſtets an dem Ort des Cammer-Gerichts anweſend ſeyn / und dem Amt gegen den Allmächtigen GOtt / Seine Majeſtät / und das Reich / auch ſonſten männiglich / ohne Anſehen der Sache und Perſon allerdings abwarten / ſo dann mit der gewöhnlichen Pflicht beladen werden ſoll.

Nachdeme Wir Uns nun vor anjetzo nicht in Unſerm Ertz-Stifft Mayntz / ſondern Unſerm Hoch-Stifft Bamberg befinden; So haben Wir doch zu ſchuldigſter Vollziehung und Beförderung dieſer Kayſerlichen gnädigſten Commiſſion Unſers Orths nichts erwinden laſſen wollen / mithin mehrwohlermeldter Seiner Liebden zu Dero Præſentation den 27ten dieſes pro Termino angeſetzet / Euch ſolchen auch nicht minder zu Euerer ſämtlichen Beyhandenſeyung / und mit dem gnädiglichen Erſuchen notificiren wollen / damit Ihr auf Erſcheinen mehr wohlermeldten Seiner Liebden mit Deroſelben die gewöhnliche Beeydigung und Inſtallation in obgedachtem Cammer-Richter-Amt / dem Herkommen und Seiner Kayſerlichen Majeſtät in Dero obangeregten Præſentations-Schreiben an Uns noch ins beſondere exprimirter allergnädigſten Intention gemäß vornehmen und vollziehen / hiernechſt auch ſolcher Verrichtung ausführlichen Verlauff an Uns berichten möchtet / um darüber auch Seiner Kayſerlichen Majeſtät gnädigſt anbefohlener maßen Unſere Relation abſtatten zu können. Womit Wir

Euch

Euch in Gnaden und allem Guten wohl gewogen seynd. Bamberg den 5. Junii 1718.

Lotharius Frantz/ Churfürst.

So sind auf vorgangene Abrede in Pleno, und Ersehung der älteren Protocollen, Seine Excellentz Herr Amts-Verweser und Præsident zu Seiner Fürstlichen Durchläucht gefahren/ und von Ihro die Zeit vernommen/ wann der Actus Installationis vorgehen solte; Als nun der folgende Montag der 27. Julii dazu bestimmet/ haben zuforderst zwey deputati Assessores mit Seiner Fürstlichen Durchläucht das gewöhnliche Ceremoniel abgeredet/ und sind nach erstatteter Relation im Collegio wiederum zu Ihro Fürstlichen Durchläucht gefahren/ um Sie abzuholen/ welche alßdann in Begleitung gedachter beyder Herren Deputatorum gegen 11. Uhr in das Cameral-Hauß und die Rath-Stube/ allwo das Collegium versammlet/ eingetretten/ und an der rechten Seiten des Solii, auf welchem Herrn Amts-Verwesers Excellentz mit dem Gerichts-Stab/ und die Herren Assessores auf ihren Stellen sitzend sich befunden/ nebenst obgedachten beyden Deputatis stehend blieben; Nach beschehenem Vortrag des Herrn Amts-Verwesers/ auch kurtzer Erklärung Seiner Durchläucht/ hat der Protonotarius Seiner Durchläucht die gewöhnliche Eyds-Formul vorgelesen/ darauf Dieselbe nach erstatteter Gelöbnüß an den Gerichts-Stab/ den Eyd/ welchen des Herrn Amts-Verwesers Excellentz/ nachdem man sämtlich aufgestanden/ vorgesagt/ mit aufgehabenen Fingern würcklich abgestattet/ nach dessen Abschwörung des Herrn Amts-Verwesers Excellentz Seiner Durchläucht den Gerichts-Stab übergeben/ und Dero Stelle im Solio angewiesen/ auch Seiner Durchläucht von Seiner Excellentz und sämtlichen Herren Assessoribus nacheinander gratuliret worden/ darauf Seine Durchläucht stehend eine wohlgefaste Anrede an das Collegium gethan/ sodann sich gesetzet/ bald aber wieder aufgestanden/ und damit der Vormittägige Actus sich geendiget/ auch sind

Seine Durchläucht im Hinausgehen vom sämtlichen Collegio biß an die äusserste Thür begleitet worden.

Des Nachmittags um 1. Uhr in gewöhnlicher Stunde der Audientz sind Seine Durchläucht von Seiner Excellentz Herrn Amts-Verwesern/ denen sämtlichen Advocatis und Procuratoribus, dabey eine grosse Menge Volcks versammlet war/ in der Audientz-Stube vorgestellet/ und Ihro die gewisse Stelle in Solio Audientiæ angewiesen worden; auch haben Seine Durchläucht diese erstere und zwey nachfolgende Audientias, in Begleitung des Herrn Amts-Verwesers Excellentz (des Herrn Præsidenten Grafens zu Solms Excellentz sind zu der Zeit abwesend gewesen) und vier Herren Assessorum gewöhnlicher massen gehalten. Womit die Installations-Solennia vollbracht/ auch an Ihre Churfürstliche Gnaden zu Mayntz vom Collegio das nöthige gebührend berichtet worden.

Eadem Solennia fuêre observata cum ad Officium Judicis introducerentur sequentes: Dominus Comes de Hohenlohe, & Dominus Baro de Ingelheim.

Literæ Cæsareæ Majestatis ad Collegium ejusdem ferè tenoris fuerunt sicut præcedentes, pag. 324. seqq. relatæ.

Addere tamen placuit novissimas. Anno 1730.

CARL der Sechste 2c. 2c.

Hoch- und Wohlgebohrne/ Wohlgebohrne/ Edle/ Ehrsame/ Gelährte/ Liebe Getreue!

Nachdem durch Absterben des Hoch- und Wohlgebohrnen/ Unsers Kayserlichen Geheimen Raths/ Cammer-Richtern/ und des Reichs Lieben Getreuen/ Philipp Carl/ Grafens von Hohenlohe/ Herrn zu Langenburg/ Unsere Kayserliche Cammer-Richter-Stelle bey Unserm Kayserlichen Cammer-Gericht erlediget worden/ und Uns nun als Römischen Kayser und höchstem Oberhaupt des Heiligen Römischen Reichs zustehet und oblieget/ es auch die Nothdurfft zu Erhaltung der heilsamen GOtt-gefälligen Gerechtigkeit allerdings erfordert/ daß Unser Kayserliches Cammer-Richter-Amt denen Reichs-Gesetzen und Cammer-Gerichts-Ordnungen gemäß mit einem andern tauglich- und geschickten Subjecto wieder

wieder ersetzet werde. Und Wir nun Unsern Kayserlichen Geheimen Rath/ den Hoch- und Wohlgebohrnen/ des Reichs Lieben Getreuen Frantz Adolph Dieterich von Ingelheim/ Unsers Kayserlichen Cammer-Gerichts dermaligen Amts-Verwesern und Præsidenten, in Ansehung so wohl seiner nun schon Zwey und Dreyßig Jahr lang als Præsident, und zu verschiedenen malen gewesener Kayserlicher Cammer-Richter-Amts-Verweser getreu und gehorsamst geleisteten Diensten/ als Unsern Glorwürdigsten Vorfahren Römischen Kaysern und Königen/ und Uns von Ihme und seinem uralten Geschlecht erworbenen vielfältigen Diensten/ nicht weniger in gnädigster Erwegung der von demselben in Reichs- und Rechts-Sachen bey obgedacht Unserm Kayserlichen Reichs-Gericht erworbenen Erfahrenheit/ und seiner zu GOtt gefälligen Gerechtigkeit jederzeit bezeigte besondere Liebe/ nebst andern besitzenden trefflichen Eigenschafften/ und annebst bey Uns von vielen Churfürsten/ Fürsten und Ständen des Reichs vor Ihn eingelegten Vorschrifften/ zu dieser hohen Richter-Stelle allermildest erwehlet und benennet;

Als thun Wir Euch hiermit selbigen zu Unserm Kayserlichen Cammer-Richter erklären und vorstellen/ auch benebenst samt und sonders gnädigst auferlegen und befehlen/ daß Ihr obbesagten Freyherrn von Ingelheim hinfüro vor Unsern Kayserlichen Cammer-Richter/ und an Unser Statt als Euer vorgesetztes Haupt erkennet/ ehret und haltet/ demselben im Rath und Gericht/ auch Raths- und Gerichts-Sachen gewöhnlich- und gebührliche Stelle und Platz gebet/ auf Ihn Euer schuldig Ordnungsmäßiges Auffsehen habet/ auch in allem demjenigen/ was zu schleuniger Ertheil- und Handhabung der Heilig- unpartheyischen Gerechtigkeit dienlich und beförderlich/ auch Unsern und des Heiligen Reichs Ordnungen und Abschieden gemäß ist/ gebührende Folge und Gehorsam/ insgemein aber gegen denselben Euch dermaßen bezeiget/ damit die obbesagte GOtt und Uns gefällige ordentlich- und förderliche Gerechtigkeit ihren stracken Gang/ und ohngehindert-ohnpartheyischen Lauff/ ohne einiges Ansehen der Sachen oder Personen/ nach Euren obtragenden Eyd- und Pflichten habe/ und daran kein Mangel erscheine.

Ihr vollziehet daran Unsern gnädigsten Willen/ und Wir verbleiben Euch in dieser zu Euch hegenden Zuversicht mit Kayserlichen Gnaden wohl gewogen. Geben in Unser Stadt Wien den 17. April. Anno 1730. Unserer Reiche rc.

CARL.

Vt. F. C. Bischoff zu Bamberg und Würtzburg.

Glandorff.

APPENDIX X.

Designatio Chronologica & Historica Dominorum Judicum, Præsidum & Assessorum, quotquot in Judicio Imperiali Cameræ officio functi sunt à prima ejus fundatione Anno 1495. ad Annum usque 1654. ex Monumentis antiquis collecta.

Tum verò sequitur Personarum Collegii Cameralis Catalogus ab Anno 1654. usque 1740. Mensem Decembrem continuatus.

PRÆFATIO.

NOn inutilem impendisse operam eos, qui Catalogos Virorum Illustrium, genere, eruditione & officio in Augusto Judicio Camerali celebrium, conscripserunt, nemo est qui non agnoscat. Est enim pars Historiæ Germaniæ non infima, si sciatur cum quibus Personis Judicium supremum Imperii successiva cœperit incrementa, quomodo per injuriam difficultatemque temporum fuerit destitutum, rursus confirmatum & auctum. Qui in hoc studio laborem susceperit primus, crediderim esse Auctorem Libri, cui titulus: *Annotata de Personis Judicii Cameræ Imperialis à primo illius exordio usque ad Annum 1556. ante aliquot Annos edita, nunc verò usque ad Annum 1572. completa, Francofurti Anno 1572.* Quisquis Auctor Anonymus fuerit, Præfatio Libri, & Historia brevis Anno cuilibet præmissa vel subjecta, omnis etiam recensionis ordo indicat Virum rerum doctrina præstantem, cujus institutum & methodum ut sequentes continuassent, optandum foret.

Non minore studio rem aggressus est *Christianus Barthius* Assessor quondam Imperialis Cameræ Electoralis Brandenburgicus, idem ille, qui post *Seilerum* in colligendis Sententiarum Voluminibus diligentiam suam præstitit. Is enim Volumini primo Tabulas Personarum Cameralium præmisit ad Annum usque 1603. in quibus

bus concinnandis usum fuisse Annotationibus Auctoris Anonymi, non est dubium. Difficultas tamen non parva est in evolvendis Personis, & in ipso Tabularum compendio, omissâ Historiâ, & lineis non satis sibi respondentibus, nescio quid obscuritatis. Secutus est alius inferioris subsellii Vir *Simon Güntherus* in Urbe Spirensi Notarius Anno 1608. qui in Libro cui titulum fecit *Thesauri Practicantium*, Catalogum Personarum Judicii ordine alphabetico composuit. Huic Auctori, tametsi laudem industriæ negare nolim, in nonnullis tamen locis Judicium accuratius desiderarem. Successit *Georgius Wilbrandus Wormserus*, Advocatus in Camera Imperiali. Hic Catalogum Personarum ita concinnavit, ut primo Judices successivè constituti, deinde Præsides, tum verò Assessores juxta ordinem Præsentantium distincti collocarentur, usque ad Annum 1625. Quem Catalogum deinde nescio quis alius continuavit usque ad Annum 1651. & reperitur in Appendice *Compendii Juris Cameralis Petri Denaisii* Edit. Argentorat. Anno 1652.

Hic ordo commodus est quidem aliquomodo, adhibitus etiam in Schematismis post Annum 1654. evulgatis: Et in tempore præcedenti Catalogus iste Wormseri eum potest habere usum, ut uno conspectu reperiantur, ex gr. Assessores omnes Moguntinenses, Trevirenses, & ita porrò, necnon unius cujusque Circuli. Eandemque methodum observare nobis visum fuit in Catalogo peculiari ab Anno 1654. usque 1740. Est tamen in ordine *Wormseri* aliqua confusio, quæ in evolutione mox apparet, quod Assessores Ordinarii ab Extraordinariis non satis sint distincti: Et quid voluerit Auctor recensendo ex.gr. Rhenenses vel Saxonicos, primos, secundos, tertios, quartos, explicatione opus habebat. Verbo: Catalogus Personarum omnis absque historia, brevi saltem, magni usus esse non videtur.

Nobis in contexendo Catalogo sequente usque ad Annum 1654. visum fuit subsidiis, quæ ad manus fuêre, uti, eum in finem, ut neque denominatio Personarum earumque ordo, neque historia negligeretur, tametsi fatendus sit & dolendus defectus monumentorum omnium antiquorum Spiræ deperditorum. Extant Protocollorum antiquiorum Collegii Cameralis exempla quædam, sed paucissima,

 ori-

originalia plane nulla. Sunt in suppellectile nostra libraria Relationum de Visitationibus Cameralibus exempla fide digna: sunt Libri vetusti, in quorum Dedicationibus vel Præfationibus Assessorum facta fuit mentio, & additi quandoque Catalogi. Superest ab interitu in Cancellaria Camerali tabula quædam Anno MDCXV. ligno incisa, cujus descriptionem dedimus *in Historia Sustentat. §. IX. pag. 59. seq.*

Ex his ergo subsidiis præsens Catalogus est confectus, non eo fine ut Personarum Cameralium omnium usque ad Nuncios enumerationem facerem, hoc qui voluerit, faciet pro sua voluptate: vel utatur Catalogis Barthii, Wormseri, Güntheri. In recensendis tantum Personis quæ Collegium Camerale constituerunt, hoc est, *DD. Judicum, Præsidum* & *Assessorum*, occupati nos fuimus. Hoc observamus, frequenter ex Advocatorum Cameralium ordine ad Assessorium Officium pervenisse tunc temporis Viros, cum in Aulis Principum non esset magna in Jurisprudentia eruditorum copia. Fuisse etiam qui officium Assessoratus cum magis lucroso Advocaturæ vel alio commutare non sint dedignati. Et primo quidem *ex Annotationibus Anonymi Anno 1572. editis* ob Libri raritatem præmittere visum fuit Excerpta, quæ ad scopum faciebant nostrum. In quibus tametsi Auctor affectum suum contra Augustanæ Confessionis socios prodat ad Annum 1538. 1542. 1543. 1546. verba ejus tamen retinere hic voluimus, ut ex iis ad Annum 1572. usque Historia Judicii per Annos singulos constaret; Eam per Annos sequentes usque ad Annum 1654. (recentior enim Historia usque ad Annum quem agimus, 1740. ex Actis publicis satis est nota) continuare necessarium non esse putavimus, & inter alias occupationes cumprimis officii, desinendum nobis fuit. Commemorasse sufficiet, quod Status Judicii Cameralis ab Anno 1572. usque ad Annum 1615. fuerit florentissimus, universis Imperii Proceribus in Consultationibus constituendæ & instruendæ rei judiciariæ, magnam suscipientibus curam. Id quod testantur frequentes Visitationes & Relationes cum elogio singulari Personarum Judicii: Consultationes variæ de Dubiis Cameralibus: Tum verò Constitutiones Imperii publicæ Anno

Anno 1576. 1594. & 1600. vide *Histor. Sustentat. §. IX. pag. 53. seqq.* Testimonio est etiam numerus Senatorum Anno 1573. & sequentibus permagnus, qui Anno 1615. & paucis sequentibus adhuc fuit XLI. computatis Præsidibus. Increscentibus mox temporum afflictionibus decrevit adeo numerus, ut Anno 1651. cum Judice & Præsidibus quatuor, novem tantum Assessoribus Judicium fuerit compositum. Ad eum verò numerum, qui in Instrumento Pacis Anno 1648. & Recessu Imperii 1654. lege publica fuit statutus, nunquam pervenit, promtioribus consiliis in statuendo numero quam in sustentando. Anno 1668. teste Schematismo in Rodingii Pandectis eodem Anno recusis, fuêre cum Judice & duobus Præsidibus Assessores numero XIX. qui pro statu Ærarii Cameralis mox decrevit.

Ad Catalogum Anonymi sæpius dictum in eorum gratiam, quibus denominationum quarundam vis nondum est cognita, observandum est: *Judices* appellari omnes qui Collegium Camerale faciunt: Assessores cumprimis esse & in legibus vocari non titulo sed munere Judices, Urtheiler. Hi enim soli, non verò is, qui Judicis Officium gerit, & ab Anonymo appellatur *Præses*, neque *Assessores Generosi*, hoc est ex Ordine Comitum & Imperii, qui deinde in Recessu Visitationis Anno 1562. titulo Præsidum insigniti fuêre, sententiam in Senatu dicunt. *Extraordinarii* Assessores dicuntur alibi malè *Supernumerarii*, quorum in Legibus Imperii mentio prima *in Recess. Imper. Augustan. Anno 1548. §. 26.* Scilicet ab initio hujus Judicii Anno 1495. per *Ordinat. Maximiliani I. Imperat. §. 1.* esse debuerunt Judex cum XVI. Assessoribus. Hi omnes per Cæsaream Majestatem constituebantur. In Ordinatione Constantiensi Anno 1507. prima mentio occurrit Præsentantium Imperii Statuum, numero tamen Assessorum non aucto: Sex Electoribus unicuique unus erat præsentandus. Duo nomine Provinciarum Austriacarum & Burgundicarum, reliqui octo à sex Circulis Imperii. vid. *Ordinat. Constant. Anno 1507. princ. & §. 1. Histor. Sustentat. Camer. pag. 18. usque 21. Anno 1521. in Ordinat. Camer. Wormat. §. 1. & 4.* accessêre præter duos ex Ordine Comitum vel Baronum Imperii (ex quibus deinde facti sunt Præsides) duo alii Assessores à Cæsarea Majestate

præ-

præsentandi, ut jam esset numerus Assessorum omnium XVIII. vid. *Ordinat. Camer. Wormat. Anno 1521. dict. §. 1. & 4. Anno 1548. in Recess. Imper. Augustan. §. 26.* cœperunt esse, ut suprà dictum, Assessores Extraordinarii X. ad Annos duos adsumti: vornemlich zu Ersehung und *Referi*rung der alten aufgehäufften anhängigen Rechts-Sachen. *Anno 1551. Recess. Imper. Augustan. §. 27. 28. 29.* per duos ulteriores Annos continuati. Annis sequentibus 1553. usque 1557. multum decrevit Assessorum numerus, dimissis Extraordinariis. Licet enim per *Recess. Imper. Anno 1530. §. 76.* & ipsam *Ordinat. Camer. Anno 1555.* numerus XXIV. Assessorum inclusis duobus Generosis, hoc est Præsidibus, esset statutus, ad effectum tamen serius pervenit. Hinc Anno 1557. nova Constitutione Extraordinariorum opus fuit. Adsumti ergò in hunc Ordinem XVI. ad Menses quindecim 1¼. Jahr / *Recess. Imper. 1557. §. 6.* Welche zusamt und neben den *Ordinari*-Beysitzern die jetzige beschlossene Sachen / und so noch täglich beschlossen werden / erledigen mögen. Completo tandem numero Ordinariorum XXIV. crescentibus verò negotiis *Anno 1566. Recess. Imper. Augustan. §. 73. 74. 75. 76.* auctus est numerus Ordinariorum per novos VIII. ut essent in universum XXXIII. adsumtis in hunc ordinem tribus qui supererant, Extraordinariis. Tandem *Anno 1570. Recess. Imper. Spirens. §. 50. seqq.* numero præcedenti additi sunt rursus Extraordinarii IX. ad Annos tantum sex, quod tempus ad ulteriores sex Annos prorogatum fuit *Recess. Imper. 1576. §. 64.* Nihilominùs perduravit ipso facto pluribus Annis sequentibus numerus iste XLI. Assessorum inclusis Extraordinariis, teste Tabella veteri ligno incisa de Anno 1615. cujus suprà mentionem fecimus. Et juxta Codicem novum vulgò *Concepti Ordinat. Camer. Anno 1613.* editum *part. 1. tit. 1. princ.* numerus iste tunc placuit Ordinarius fieri. Fuit itaque Extraordinariorum munus æquale cum Ordinariis. Ordo Sessionis etiam ab Ordinariis non dispar. Locum habebant post Ordinarios, non universos, sed cujuscunque Classis Præsentantium, v. gr. Extraordinarii Electorum Ecclesiasticorum præcedebant Ordinarios Electorum Secularium, & ita porrò. Tabellæ

bellæ antiquæ Barthii & sequentes, quarum aliquas hic additas videbit Lector, ex Annis 1592. 1597. 1608. 1615. hoc testantur.

Redeo ad Catalogum nostrum. Cum neque in Annotatione Anonymi, neque in Tabellis Barthianis evolutio Personarum sit facilis, addidi enumerationem DD. Præsidum & Assessorum Alphabeticam, quæ respondet Annotationi præcedenti, quousque hæc pertingit. Reliqua petii ex *Barthio* aliisque subsidiis suprà commemoratis, pauciora ex *Günthero* & *Wormsero.* Et cum ob defectum sufficientium monumentorum Catalogum omnibus numeris perfectum contexere sit impossibile, licebit per me, si cui certiora sint Documenta, supplere omissa vel errata corrigere. In Indice Alphabetico Literarum ordinem accuratè ut observarem, temporis huic labori destinati angustia non permisit. Ratus sum inveniri facilè nomina percurrendo literam quamcunque. Quodsi non inveniatur nomen aliquod, v.gr. sub Lit.C. vel G. quærendum sub Lit. K. & vice versa : ita etiam in aliis affinibus Literis. Et quod notandum inprimis, Familiæ tantùm nomen in Indicem fuit relatum, non verò nomina adscititia, vel habitationis. Omissi sunt omnes qui Officium Assessoratus actu non susceperunt, licet fuerint præsentati. Frustrà ergò referuntur in Catalogis *Hieronymus Schurfius* & alii, cum addito epiphonemate: *non venit.* Anni gesti officii per numeros nominibus subjectos designantur. Non sanè multos numeravit Judicium hoc *Appianos* & *Fürstenbergios.* Plerique pro conditione temporum, spatio longè breviore hoc munere sunt functi. Post Annum 1654. duo fuêre *Friesenhausius* & *Bernstorfius*, qui Annos Officii Appiani Assessoris attigerunt. Hæc præfanda esse putavi.

EXCERPTA EX LIBRO
ANNOTATIONUM ANONYMI,

De Personis Judicii Cameræ Imperialis à primo illius exordio, usque ad Annum Domini 1572. cum Gratia & Privilegio Cæsar. Majest. edito, Francofurti ad Mœnum, Anno 1572. apud Georgium Corvinum, Sigismundum Feierabend, & Petrum Fabritium.

Relligio, Pax, Justitia, hæc tria numina sunto,
Perpetuo nostras quæ tueantur opes.

Inseruit Librum Anonymi *Chronico Chronicorum Francof. 1614. Tom. Politic. Lib. II. pag. 442. seqq.* Polyhistor celebris *Janus Gruterus*, qui Parentis sui nomine adhibito, *Joannem Gualtherum* in inscriptione istius Operis se dixit. Sed distinctio Literarum juxta Præfat. non fuit observata. Liber iste etiam in Bibliopoliis non reperitur.

Præfatio Auctoris lectu dignissima.

JUdicium Cameræ Imperialis propter tuendam & conservandam Pacem Publicam initio necessario institutum, ac deinceps successu temporis in meliorem formam paulatim redactum, in eas temporum iniquitates incidit, per quas multis ac variis perturbationibus concussum, nunquam tamen penitus elisum est. Adeò enim infracto animo contra imminentes procellas sese erexit, ut Hostibus non facile manus daret, & si quando cedere oportuisset, tamen auctoritatem suam non difficulter recuperaret. Primum fuit, quod conditionem illius aliquo modo perturbavit, quia non potuit inveniri certa ratio, per quam perpetua Salaria Judicantibus subministrarentur. Re ipsa enim compertum est, Litigantes non posse exigendis Sportulis gravari, & Cancellariæ atque etiam Fisci proventus huic negotio minime suffecerunt. Imperii verò Ordines novos istos sumtus in se transferri ægerrime patiebantur, nec tamen hactenus, (quantumvis id sæpe tentatum fuerit) alio consilio Judicii necessitatibus subveniri potuit. Unde factum est, ut multi boni Viri ab eo abhorrerent, aut etiam inde se retraherent, non semel etiam totum Judicium solveretur. Successit deinde de religione nostra controversia, per quam, quia à recto tramite divelli Judicium non potuit, apud plurimos penitus exosum factum, & publicis etiam Libellis traductum est. Postquam verò ea causa in apertas æmulationes & dissidia deducta est, reperti sunt, qui omnes Justitiæ rationes penitus subvertere conarentur. Ut nihil interim dicatur de privatis grassatoribus, quorum minas & terriculamenta, dum Legibus coërcerentur, forti stomacho devorare & concoquere oportuit. Inciderunt etiam aliquoties tumultuantium bella, propter quæ loca mutata vel Justitium indictum, aut Judicium prorsus solutum est.

Nam

Nam & alioquin qui nullas certas Sedes habuit, tanto incommodius poterat suam Auctoritatem tueri, cum multi hinc inde vagari & nusquam domi habitare molestissimè ferrent. Contra has omnes tamen & alias difficultates constanti semper ingenio Judicium fuit, & quamvis multis adversariorum atque hostium telis variè impeteretur, innocentiam tamen suam semel atque iterum Opt. Max. Cæsari Carolo V. ita probavit, ut ab eo illius rei amplissimum testimonium reciperet. Principio enim incorruptas manus piissimum Imperatorem admirari oportuit, cum de sordibus, neque accusari ab inimicis, neque alioquin ejusmodi feces inveniri possent, & ipsemet expertus est, quam præ solo & recto Justitiæ tramite reliqua omnia in judicando contemnerentur, sicuti certe eam solam ob causam, sed diversis rationibus, Judicium incidit in eam, quæ semper virtutem comitari solet, invidiam. Nam quod ad affectus pertinet, quibus Judicium laborare multi clamaverunt, manifestè vanum esse apparuit. Et de errore sæpe quidem insimulatum, nunquam verò legitimo modo convictum est. Iniquas enim & odiosas succumbentium querelas, & inde secutos rumores facile despexit. Atque ut summatim dicatur, in omnibus dignitatem & integritatem suam ita conservavit, ut vix alibi simile Collegium reperiri, in nostra verò Germania institui minime posse videatur. Placuit igitur omnes eos, qui tam celeberrimum Tribunal sua præsentia illustrarunt, in unum colligere, quod in hoc Volumine eo ordine factum est, ut singulæ paginæ singulis Annis deserviant, atque ibi, qui quovis Anno judicandi munere functi sunt, suo quisque loco describantur. Quod etiam eo discrimine factum, ut quo quis tempore officium suum primo adeptus est, majusculis Literis integer totus annotetur. Deinceps quoto Anno in eodem officio permansit, parvo numero signetur. *Additi sunt etiam Advocati atque Procuratores, & nonnulli alii, quorum haberi nomina potuerunt, * & ea sunt collocata in singulos Annos, quibus primum recepti sunt, nam aliter eorum ratio haberi non potuit. Ut autem totius negotii certior esset cognitio, pauca quædam Annotata, quæ quovis Anno in Judicio*

* *Hi omnes in his nostris Excerptis sunt omissi, ne excresceret Liber & Typographi festinantis labor.*

& de ejus conditione contigerunt. Nec ambigitur, quin plura de ea re scribi potuerint, sed hic brevitati consultum fuit, & reliqua Lectoris arbitrio relicta, cui etiam ampliora spatia in hoc Volumine offeruntur, ut quæ videbuntur, possit vel mutare vel addere. Fieri enim potest, ut plures errores in eo inveniantur, nam ex variis & dispersis isthæc qualitercunque coacervare oportuit. In quo quantumvis diligentis Viri opera facile fallitur, id autem apud pium & bonum Lectorem veniam haud dubie merebitur, maxime cum cogitare debeat, hæc Amicis tantum & qui Auctoritati Judicii optime consultum volunt, scripta & annotata esse. Si verò contra votum & animi sententiam in aliorum quoque manus inciderint, ii rogatos se esse patiantur, ut vel pro Amicis sese habeant, vel boni consulant, quicquid Amici inter se communicant. Sincere igitur quæ videbuntur corrigant, & si quæ sunt omissa, sine invidia & odio suppleant. Porrò etiam quædam obscura & nimium breviter subnotata esse censebuntur. Quod rursus ideò factum est, quia quibus hæc dantur, Judicii ordinem & omnes illius rationes habent omninò perspectas, alii non fuerunt in tanta consideratione, ut ipsorum causa res Amicis satis clara, eo amplius explicaretur. Nulla etiam invidia aut odio commissum est, si quorum nomina, cujuscunque ordinis in hac opera desiderantur. Liberum enim est cuilibet eos adhuc inserere, qui minime fuissent omissi, nisi quantumvis diligentem investigationem subterfugissent. Tituli quoque singulorum & alii speciosi honores, (quibus minimè fraudati esse debent) consulto hic positi non sunt, cum non omnium haberi potuerint, & hic brevitati studeatur, nec hoc agatur, ut ea ratione ipsis quicquam decedat: Reliquas rationes pius Lector ipse facile dijudicabit. Origines tamen & Regiones, unde quisque ortum habuit, non essent præteritæ, nisi illorum plurium sese subtraxissent, & ea ratione cum reliquis æqualitatem servare oportuisset. Quæ omnia Lectorem, cui hæc dicantur, æqui bonique consulturum, sperandum est.

Anno

Anno 1495. Francofordiæ.

POstquam Cæsar Maximilianus in proximo Conventu Principum Wormatiæ habito Imperialis Cameræ suæ Judicium, quod hactenus Aulam sequi oportuit, ita instituit, ut id fixo loco & per certos Judices à Sua Majestate simul cum Principibus constituendos, posthac celebraretur. Huic rei Majestas sua per se ipsam initium fecit Francofordiæ in Domo Brunfelsiana ultima Octobris Anno 1495. Quando ab iis Judicibus, qui infrà notantur, judicandi sacramentum recepit, eisque causas & alia negotia Judicii gravissima Oratione per Baronem *Vitum de Wolkenstein* habita commendavit, ac ut illi posthac à reliquis, qui huic Celeberrimo Tribunali quovis modo præesse aut inservire debebunt, suo quemque Juramento adstringant, commisit.

Judices.

Eytel Fridericus Comes de Zollern, Judicii Cam. Imper. Præsidens. *
Bernardus Comes de Eberstein, Jun.
Ivo Wittich. 3. Novembr.
Theodoricus de Plenningen.
Richardus Gramman de Nekendich, Officialis Trevirensis.
Nicolaus de Heyniz.
Georgius de Neidek.
Haringo Sinnama Frisius.
Vitus de Walrod, Eques.
Georgius de Hatzfeld. 3. Novembr.
Bernardus Schefferlin. 2. Decembr.

Per istos cœpta est haberi publica Audientia 3. Novembris.

* *Juravit ipsi Maximiliano Cæsari 31. Octobris.*

Anno 1496. Francofordiæ.

Hoc Anno de officio & loco Præsidentis varie certatum est. Nam Comes de Zollern statim Mense Februarii abdicavit sese. In ejus locum surrogarunt Judices Principem Anholdum, qui ante 21. Januarii in Collegium erat cooptatus. Sed postea Mense Septembr. Comiti de Eberstein Præsidentis vices per Regem Maximilianum committuntur. Qua re haud dubie indignatus Anholdus reliquit Judicium. Tandem Status Imperii Lindoiæ convenientes Marchionem Badensem legitimum Præsidem constituunt, atque ita finitur controversia illa. Cæterum iste Præsidens, sicut & ante Anholdus fecerat, dedignatus præstare Juramentum in publica Audientia, admissus est in privato Consilio Cameræ. Quod hodie communi exemplo ad omnes Judices permanavit. Reperiuntur etiam isti Præsides ad initium suum indixisse Ferias Messium & alias.

Judices.

Præſidens *Zollern.* 2. Ei ſucceſſit 9. Decembr.	Plenningen. 2.
Jacobus Marchio Badenſis. jur. 9. Decembr.	Gramman. 2.
Eberſtein. 2. locum tenens per Regem. 16. Septembr. conſtitutus.	Heynitz. 2.
Magnus, Princeps de Anhald. 21. Januar. poſteà aſſumtus per reliquos Judices in locum tenentem Præſidentis tandem hoc Anno abiit.	Neidek. 2.
Wittich. 2.	Sinnama. 2.
	Walrod. 2.
	Hatzfeld. 2.
	Schefferlin. 2.
	Albertus de Rechberg, Eques. 20. Januar.
	Adam Kaltpeker. 29. Februar.

Anno 1497. Francofordiæ & Wormatiæ.

Lecta eſt in Conſilio Ordinatio quædam Judicii Cameræ per Status Imperii Lindoiæ concluſa, eaque poſtea Procuratoribus Menſe Aprili publicata. Et ſtatim eodem Menſe iidem Status Wormatiæ convenientes, Judicium Cameræ illuc ad ſe vocarunt. Ubi circa finem Menſis Maji cauſæ audiri cœptæ, & deinceps aliquot Annis agitatæ ſunt per eosdem omninò Judices, qui ſederunt Anno ſuperiori.

Judices.

Præſidens. Marchio Badenſis. 2.	Sinnama. 3.
Eberſtain. 3.	Walrod. 3.
Wittich. 3.	Hatzfeld. 3.
Plenningen. 3.	Schefferlin. 3.
Gramman. 3.	Rechberg. 2.
Heyniz. 3.	Kaltpeker. 2.
Neidek. 3.	

Anno 1498.

Quamvis ab initio conſtitutum eſſet, ut ſedecim Judices diſcutiendis cauſis ordinarentur, hactenus tamen ultra duodecim nunquam ſimul Judicio adfuerunt. Et hoc præſertim Anno ſæpe contigit, propter abſentiam non haberi Audientiam publicam, cum per proximam Ordinationem Lindoienſem cautum eſſet, ne minus quam octo cauſas audirent atque judicarent. Eam autem negligentiam partim oportuit aperte excuſare apud Procuratores, partim præſentes eandem ſub ſpecie Feriarum contexerunt. Quas adhuc ad libitum Præſidens judicare ſolitus erat.

Judi-

Judices.

Præsidens. Marchio Badensis. 3.
Eberstain. 4.
Wittich. 4.
Plenningen. 4.
Gramman. 4. Is hoc Anno abiit & successit
Henricus de Meissenberg. 12. Mart.
Heyniz. 4.
Neidek. 4.
Sinnama. 4.
Walrod. 4.
Hatzfeld. 4. Cui abeunti successit 19. Novembr.
Petrus de Teyspach. 19. Novembr.
Schefferlin. 4.
Rechberg. 3.
Kaltpeker. 3.

Anno 1499. Wormatiæ.

Statim initio hujus Anni abrogatum est sportulis litigantium: Idque Procuratoribus Mense Januarii publice denunciatum. Cum autem aliunde non esset certum Judicibus Salarium, causa fuit, ut ii passim dilaberentur, donec tandem Mense Octobri Præsidens, ne penitus solutum Tribunal videretur, repentinas Ferias indiceret. Acceperat enim per Joannem de Landau promissionem à Cæsare, Majestatem suam brevi curaturam, ut Judicium restitueretur & perpetuo ordine conservaretur. Interim autem ne quid detrimenti circa interpositas Appellationes & alias temporales causas litigantes caperent, admoniti sunt Procuratores atque Advocati, posse eos ejusmodi controversias suo quasque tempore, penes Scribas Judicii opportuna cum protestatione consignare, atque eo modo usque ad alterum annum litium fervor obdormivit. Paulo tamen ante novo exemplo Dux Juliacensis Judicem unum nominaverat, cum ii hactenus per Status Imperii Lindoiæ, ac deinde Friburgi congregatos, constitui solerent.

Judices.

Præsidens. Marchio Badensis. 4.
Eberstain. 5.
Wittich. 5.
Plenningen. 5.
Meyssenberg. 2.
Heyniz. 5.
Neidek. 5.
Sinnama. 5.
Teyspach. 2.
Schefferlin. 5.
Rechberg. 4.
Kaltpeker. 4.
Wilhelmus Lunink, præsentatus à Duce Clivensi, juravit 9. Septembr.

Anno 1500. Augustæ.

Maximilianus Cæsar in magno Conventu Principum Augustæ Vindelicorum habito, inter alia gravissima negotia cursum Judicii Cameræ Impe-

Imperialis resuscitavit, ita ut qui prius assedissent, rursus invitarentur ad obeundum munus suum, aucto ipsis & aliis Salario. Constituit etiam, ut numerus, qui hactenus nunquam fuit integer, usque ad sedecimum juste compleretur, & ut Præsidenti duo alii Generosi Viri Comites vel Barones adjungerentur, nimirum qui Principum causis dijudicandis præessent. Dedit etiam facultatem Principibus cujusque Regionis sive Circuli, ut si locus ipsorum in Judicio vacaret, ipsi alios idoneos nominarent, de quibus electio esset apud ipsum Cæsarem vel ejus Consilium, quod tunc simul instituit. Eaque de causa voluit utrumque Collegium, videlicet Regimenti & Judicii Norimbergæ convenire, atque ibi simul habitare. Multa quoque de Causidicis sunt reformata, præsertim ut Imperialis Fisci Procurator integer simul, & quod hactenus male fuit observatum, rerum forensium non esset ignarus, sed & ea quæ prius Lindoiæ, Friburgi, Wormatiæ Status Imperii considerarunt, sunt approbata. Quæ omnia solenni Edicto comprehensa & publice promulgata in manibus hominum versantur. Quamvis igitur hoc modo salubri & sano Consilio consultum esset Justitiæ, tamen toto Anno perpetuum Justitium fuit. Quia dum alii eliguntur, alii deliberant, alii ad novam vitæ rationem sarcinas colligunt, præceps temporis cursus labitur, & alioquin facilius solveris, quod bene institutum est, quam bene solutum restitueris.

Vacat Judicium.

Anno 1501. Norimbergæ.

Quamvis superiori Anno maturo consilio revocatus est Judicii progressus, Judices tamen vix ægre convenere tanto numero, ut in Mense Martio possent aperire Tribunal publicum. Quod factum est ad 14. Calend. April. Nec tamen reperitur aliquem Comitem vel Baronem adjunctum fuisse Præsidenti, qui vices illius supplere posset. Sed & aliorum nomina negligenter sunt annotata, nec aliter possunt exhiberi, quam reperta fuerint. Videtur autem Judicium ipsum parum feliciter coaluisse, cum statim eodem Anno rursus obdormierit. Causam fuisse arbitror, quod Salaria maligne subministrarentur, certa ratione minime constituta.

Judices.

Præsidens Adolphus Comes de Nassau. 6. Martii.	*Joannes Berlin.*
	Lunink. 2.
Præpositus de Comberg. & eo abeunte	*Sennshaim.*
Harffmann Burggravius in Kirchberg. 21. April.	*Joannes de Emershoven in Waldenstein.*
	Rechberg. 6.

Kalt-

Kaltpeker. 6.
Planitz.
Eyttelwolff.
Teyspach. 4.
Sebastianus Schilling.

Wiriel de Gemmingen, Custos Wormatiensis, Canon. Moguntin. 5. Maji.
Joannes N. Paulsdorff. 21. April.
Haringo Sinnama Frisius. 18. Jun.

Anno 1502. Augustæ.

Maximilianus Cæsar inique ferens semel institutam per se Judicii rationem propter eos sumptus, qui alendis Judicibus merito fieri deberent, conturbari: Idque nec pro sua auctoritate nec Reipublicæ commodo ferendum ratus, omne id onus in se unum recepit, veteres quos potuit Judices coëgit, eisque novos adjunxit, ac omnibus Salaria de suo liberaliter pollicitus est. Atque ut Judicium eo melioribus auspiciis restitueretur, ipsemet bis circa finem Mensis Septembr. Augustæ Tribunali præsedit. Audivit causam unam atque alteram, perorante maxime Doctore Conrado Peutingero, & causam Fisci contra Episcopum Leodiensem, qui tunc Proclamate publico in Jus vocatus erat, defendente. Deinceps Cæsar nonnullis Supplicatoriis Libellis subscripsit, ac tandem per Comitem Utilonem Fridericum de Zollern edixit, se posthac Ratisponæ Sedem Judicii delegisse, nempe ut ibi proximis Idibus Januarii renovari controversiæ deberent. Usus est autem in his omnibus *Assessorum loco Aulæ suæ Proceribus.* Quorum sequentia nomina traduntur:

Nota: *Omnes hi Legati Regii & Rerumpublicarum, nec non Principes Imperii, Aulæque Cæsareæ Proceres & Ministri, qui etiam in Tabella Barthii hoc Anno ex Anonymo repetuntur, non fuerunt propriè dicti Assessores Judicii. Existimandum potius est, hoc Anno Judicium Camerale cessasse: Proinde horum nomina qui Sessioni isti Aulicæ interfuerunt, recensenda esse non putavimus. Repetiit ea quoque* Wormserus in Catalogo pag. 727.

Anno 1503. Ratisponæ.

Quod superiori Anno Augustæ promiserat Cæsar, se suis sumtibus Judicium Imperialis Cameræ sustentaturum, id ad effectum perducere volens, huic rei Quæstorem constituit D. Johannem de Emershoven, unum ex Judicibus, quem tunc Alumnum seu Dispensatorem Cameræ vocabant. Is Ratisponæ circa finem demum Aprilis (nec enim ante Judices justo tempore convenerant) splendida oratione exorsus, causas restituti Judicii recensuit. Jurarunt autem omnes, qui præsentes fuere Judices, & nonnulli absentium loco assumti una cum reliquis Judicii Personis in verba Reverendissimi Episcopi Pataviensis, cui Cæsar negotium

 com-

commiſerat, & Judicii Præſidem conſtituerat. Ab eodem vero ſtatim ſequenti die Reverendiſſimus & Illuſtriſſimus Epiſcopus Ratisponenſis, Cæſaris nomine, Juramentum, de more adſtantibus reliquis Judicibus, recepit.

Judices.

Præſ. Wigaleus Epiſcopus Patavienſis, (ſive Paſſavienſis) juravit Ruperto Palatin. Epiſcopo Ratiſponenſ. 29. April.
Sigismundus de Rorbach, Eques, Præfectus Urbis Ratiſponenſis. 28. April.
Emershoven. 3. 28. April.
Schilling. 3. 28. April.
Auguſtinus Leſch. 28. April.
Johannes Leffſholz. 28. April.
Johannes Prunner, Cancellarius Patavienſis. 28. April.
Wernerus Meſſenbek, Eques. 28. April.
Uldaricus Wager. 28. April.
Haringo Sinnama Friſius. 3. 5. Maji.
Berlin. 3. 5. Maji.
Georgius de Emershoven. 5. Maji.
Lunink. 3. 8. Maji.
Joannes Schretbek. 17. Maji.

Anno 1504. Ratiſpona.

Excitata per mortem Georgii Bavariæ Ducis quæſtione de Succeſſione inter Palatinos Rheni & Albertum alterum Bavariæ Ducem, Cæſar Judices Cameræ Auguſtam ad ſe vocavit, conſultaturus cum ipſis, qui potiori Jure cauſam defendere videretur. Eam ob rem in medio Aprilis Procuratoribus indictum eſt Juſtitium ad 3. hebdomadas. Quod tamen poſt ſecuta bella plus toto biennio manſit.

Judices.

Præſes. Epiſcopus Patavienſis. 2.
Rorbach. 2.
Emershoven. 4.
Schilling. 4.
Leſch. 2.
Leffſholz. 2.
Prunner. 2.
Meſſenbek. 2.
Wager. 2.
Sinnama. 2.
Berlin. 4.
Emershoven. 2.
Lunink. 4.
Schretbek. 2.

Anno 1505. & 1506.

Ab eo tempore quo Judices Auguſtam vocati, in conſultanda Bavariæ cauſa Cæſari operam ſuam præſtiterunt, non reperiuntur amplius, ad Collegii ſui rationes rediiſſe. Sed veriſimile eſt, eos armorum metu ad ſua ſe recepiſſe, præſertim cum nemo eſſet, qui authoritatem Judicii tueretur. Quamvis enim de una Bavaria, & ea non tota lis eſſet, tamen poſtquam marte arbitro agi cœptum eſt, omnes ferè Germaniæ Principes eo negotio ſeſe implicarunt. Interim miſeri litigantes, cum magno ſuo

suo incommodo experti sunt, quod inter arma sileant Leges. Cum totis duobus Annis Justitia à Germania nostra exularet.

Vacat Judicium toto Biennio.

Anno 1507. Ratisponæ.

Hactenus Judices sine delectu per Cæsarem, vel Status Imperii lecti sunt, quod hoc Anno in Conventu Constantiensi mutatum est, ita ut per Regiones Imperii Jus præsentandi distribueretur. Cautum est etiam, ut sumptus acciperentur ex iis proventibus, qui partim Cancellariæ, partim Fisco cedunt. Quod si proventus illi non sufficerent, promiserunt Status residuum sese ad certum calculum contributuros. Idque per sex Annos proximos. Quorum primo Ratisponæ, reliquis verò Wormatiæ Sedes Judicii electa, & ejus annua Visitatio instituta est eo ordine, quo hæc omnia in Acta publica annotata & evulgata habentur. Cœperunt autem assidere Tribunali ipsis Calendis Decembris, qui infrà nominantur.

Judices.

Præsid. *Wiguleus Episcopus Pataviensis.*
1. Generos. *Adamus, Comes & Dominus de Beuchlingen.*
2. Generos.
Mogunt. *Joannes Fürderer.*
Trevirens.
Colon.
Palatin.
Saxon. *Georgius Besserer.*
Brandenb.
Austriac. *Sigismundus de Reischach.*
Burgund.
Francon. *Sebastianus de Rotenhan.*
Bavar. *Augustinus Lesch.*
Suev.
Sup. Rhen. *Georgius Schütz, Officialis Constantiensis.*
Inf. Rhen.
Saxon. *Valentinus de Sunthausen.*

Anno 1508. Ratisponæ.

Hoc Anno Judicii fervor melioribus auspiciis, quàm unquam anteà cœptus est augeri. Nam & absentium loca ut plurimum sunt impleta, & nihil reperitur incidisse difficultatis, quod innovari debuisset.

Judices.

Præsid. Episcopus Pataviensis. 2.
Generos. Beuchlingen. 2.
Generos.
Mogunt. Fürderer. 2.
Trevirens. *Theodoricus de Lautern. 4. Febr.*
Colon. *Arnoldus de Rymerstock. 4. Septembris.*
Palatin. *Jacobus de Landsperg. 8. Maji.*
Saxon. Besserer. 2.
Brandenb. *Antonius de Emershoven. 14 Januarii.*
Austriac. Reischach. 2.
Burgund. *Reynoldus Frisius.*
Francon. Rotenhan. 2.

Bavar. Lesch. 2.
Suev. *Sebastianus Schilling. 14. Januarii.*
Sup. Rhen. Schütz. 2.
Inf. Rhen. *Theodericus Schidrich. 8. Maji.*
Saxon. Sunthausen. 2.

Anno 1509. Ratispona & Wormatia.

Cum jam dudùm elapsus esset Annus, quo Judicium à Ratispona Wormatiam transferri debuit, Præsidens in Aprili publicè denunciavit, se ea de re rursus accepisse literas à Cæsare. Jussit igitur omnes, qui ad Judicium pertinent, proximis Calendis Wormatiæ adesse, ibi posthac celebrando Judicio. Quod ipse tamen statim tradito bacillo Comiti Beuchlingensi commendavit. Comes verò post 13. Junii Wormatiæ primum causas audivit, & intercedentibus Feriis, id vix quinquies iteravit. Quando deinceps legitimus Præsidens advenit.

Judices.

Præsid. Episcopus Pataviensis. 3. & post, *Wormatia Adolphus Comes de Nassau, &c. 19. Septembris.* *
Generos. Beuchlingen. 3. locum tenens.
Generos. *Philippus Comes de Kirchberg. 5. Septembris.*
Mogunt. Fürderer. 3.
Trevirens. Lautern. 2.
Colon. Rymerstock. 2. cui successit *N. Wachendorff. 19. Nov.*
Palatin. Landsperg. 2.
Saxon. Besserer. 3. qui posthac amplius non reperitur.
Brandenb. Emershoven. 2. & ei successit *Joannes Blanckenfeld. 28. Septembris.*
Austriac. Reischach. 3.
Burgund. Reynoldus Frisius. 2.
Francon. Rotenhan. 3.
Bavar. Lesch. 3. cui successit *Theodericus Ryschem. 5. Novembr.*
Suev. Schilling. 2. cui successit *Ambrosius Manchinger, aliàs Widman. 5. Septembris.*
Sup. Rhen. Schüz. 3.
Inf. Rhen. Theodericus Schidrich.
Saxon. Sunthausen. 3.

* *Hic Anno 1501. officium reliquerat, rursus hoc Anno repetiit.*

Anno 1510. Wormatia.

Nihil iste Annus quod præcipuè notaretur habuit. Itaque soli Judices, & reliqui Causidici * subnectuntur.

* *h. e. Advocati & Procuratores.*

Judices.

Præsid. Nassau. 2.
Generos. Beuchlingen. 4.
Generos. Kirchberg. 2. cui successit *Bernardus Comes de Eberstein. 23. Septembris.*
Mogunt. Fürderer. 4.

Trevi-

Trevirens. *Philippus Sonner. 4. Februar.*
Colon. Wachendorff. 2.
Palatin. Landsperg. 3.
Saxon.
Brandenb. Blanckenfeld. 2.
Austriac. Reischach. 4.
Burgund. Frisius. 3.
Francon. Rotenhan. 4.
Bavar. Rysicheus. 2.
Suev. Widman. 2.
Sup. Rhen. Schüz. 4.
Inf. Rhen. Schidrich. 2.
Saxon. Sunthausen. 4.

Anno 1511. Wormatiæ.

Infamis est iste Annus per ingruentem pestem, & præsertim morte Præsidentis, qui post nonam Maji non est amplius in Judicio visus. Et nona Julii Comes de Eberstein renunciavit Comitem Beuchlingensem ordinatum à Collegio, qui vices demortui Præsidentis gereret. Postea verò ab 24. Octobris usque ad finem Anni cessavit Judicium, edictis propter eandem pestem continuis Feriis, usque ad Epiphaniam proximam.

Judices.

Præsid. Nassau. 3.
Generos. Beuchlingen. 5. locum tenens.
Generos. Eberstein. 2.
Mogunt. Fürderer. 5.
Trevirens. Sonner. 2.
Colon.
Palatin. Landsperg. 4.
Saxon.
Brandenb. Blanckenfeld. 3.
Austriac. *Wolffgangus Rem. 5. Maji.*
Burgund. Frisius. 4.
Francon. Rotenhan. 5.
Bavar. Rysicheus. 3.
Suev.
Sup. Rhen. Schüz. 5. Renunciato officio factus est Syndicus Spirensis.
Inf. Rhen. Schidrich. 3.
Saxon. Sunthausen. 5.

Anno 1512. Wormatiæ.

Prorogatus est in Conventu Coloniensi Processus Judicii ad alteros sex Annos iis omninò conditionibus, quibus ante Quinquennium Constantiæ erat renovatus. Antè etiam Cæsar ordinarium Præsidem per Reverendissimum Episcopum Wormatiensem constituit, videlicet Comitem Hagensem, cui Episcopus recepto Juramento utrumque Sigillum Judicii commisit, tunc enim, ut suprà notatum est, Proventus Cancellariæ, & Fisci Judicibus in Salarium cedebant. Incidit autem gravis Collegio quæstio contra *Rysicheum.* Qui de acceptis muneribus fuerat insimulatus, & quamvis ille sedulo se purgare niteretur, tamen post Visitationem Judicii, quæ tunc fortè in Septembrem incidit, non reperitur amplius officio suo functus. Utrumque autem in causa fuit, quare pluries non potue-

tuerunt audiri causæ litigantium. Controversia quidem illa in Martio, Visitatio verò in Septembri, Octobri, & parte Novembris fuit.

Judices.

Præsid.	*Sigismundus Comes de Hag. 20. Februar.*	*Saxon.*	
		Brandenb.	Blanckenfeld. 4.
Generos.	Beuchlingen. 6. cui successit *Erhardus Comes de Tengen. 26. Novembris.*	*Austriac.*	Rem. 2.
		Burgund.	Frisius. 5.
		Francon.	Rotenhan. 6.
Generos.	Eberstein. 3.	*Bavar.*	Rysicheus. 4.
Mogunt.	Fürderer. 6.	*Suev.*	
Trevirens.	Sonner. 3.	*Sup. Rhen.*	
Colon.	*L. N. de Wittershausen. 21. Apr.*	*Inf. Rhen.*	Schidrich.
Palatin.	Landsperg. 5.	*Saxon.*	Sunthausen. 6.

Anno 1513.

Orto quodam tumultu Wormatiæ, Judices Spiram aufugerunt, & ibi in Novembri causas audire cœperunt, manserunt autem usque in Martium. Sæpe etiam accidit, ut non adessent octo Judices, qui discutiendis causis necessariò requiruntur, igitur quod coram paucioribus actum est, oportuit deinceps in plurium præsentia iterare ne videlicet fenestra cavillationibus aperiretur.

Judices.

Præsid.	Hag. 2.	*Burgund.*	Frisius obiit. Ei successit *Dominicus Tetman Frisius. 23. Novembris. jurat Spiræ.*
Generos.	Eberstein. 4.		
Generos.	Tengen. 2.		
Mogunt.	Fürderer. 7.		
Trevirens.	Sonner. 4.	*Francon.*	
Colon.	Wittershausen. 2.	*Bavar.*	
Palatin.	Landsperg. 6.	*Suev.*	
Saxon.		*Sup. Rhen.*	
Brandenb.		*Inf. Rhen.*	Schidrich. 5.
Austriac.	Rem. 3. factus ex Assessore Advocatus. 18. Januar.	*Saxon.*	Sunthausen. 7.

Anno 1514. Spiræ & Wormatiæ.

Judices, qui proximo Anno, evitandi tumultus causa, Spiram sese contulerant, Wormatiam rediêre & 13. Martii habuêre rursus Audientiam publicam. Sanè de eo tumultu Procuratores insimulârunt Doctorem Kreutner, qui ex ipsorum ordine defecerat, sed causa non apertè traditur.

Judi-

Judices.

Præsid.	Hag. 3.	*Austriac.*	*Joannes Suderman. 13. Martii.*
Generos.	Eberstein. 5.	*Burgund.*	Frisius. 2.
Generos.	Tengen. 3.	*Francon.*	
Mogunt.	Fürderer. 8.	*Bavar.*	
Trevirens.	Sonner. 5.	*Suev.*	
Colon.	*Joannes de Mörsheim, Eques. 19. Martii. VVormat.*	*Sup. Rhen.*	
		Inf. Rhen.	Schidrich. 6.
Palatin.	Landsperg. 7.	*Saxon.*	Sunthausen. 8. abiit 25. Octobris.
Saxon.			
Brandenb.	*VVolffgangus de Durn. 13. Mart.*		

Anno 1515. Wormatiæ.

Cum per Principes Superioris Rheni fuisset nominatus in Judicem Doctor *Fridericus Kreutner* *, & contra eum insurrexissent Procuratores, Cæsar re cum Principum Legatis ibidem deliberata, per Dominum Sturzel jussit eum recipi. Sed rursus opposuerunt se Procuratores, protestantes contra eum, excipientes, recusantes, appellantes, supplicantes, & nihil non tentantes, ut removeretur. Quæ res rursus Judicio intervallum unius Mensis peperit cùm potiores ex Procuratoribus coram eo non vellent postulare, nimirum *Rostock, Krel, Drach, Mart, Assenstain, Hochmüller, Hetzhouer*, nam reliqui quinque, qui abstinuerunt à causa, videlicet *Schwappach, Moller, Eyttel, Reyneck, Neidthardt*, professi sunt, se vix quadraginta causas defendere. Fuit & alia controversia Procuratorum cum *D. Ambrosio Protonotario*. Quem ob declinandam invidiam officio se abdicare oportuit.

* vide *Catalogum Alphabet. in K.* i. e. *Assessorem.*

Judices.

Præsid.	Hag. 4.	*Burgund.*	Dom. Frisius. 3.
Generos.	Eberstein. 6.	*Francon.*	
Generos.	Tengen. 4.	*Bavar.*	
Mogunt.	Fürderer. 9. recessit sub finem Anni.	*Suev.*	*Beatus VVidman. 19. Novembris.*
Trevirens.	Sonner. 6.	*Sup. Rhen.*	*Fridericus Kreutner. 7. Septembris.*
Colon.	Mörsheim. 2.	*Inf. Rhen.*	Schidrich. abiit 23. Martii.
Palatin.	Landsperg. 8.		
Saxon.		*Saxon.*	*Henricus VVittershausen. 14. Martii.*
Brandenb.	Durn. 2.		
Austriac.	Suderman. 2.		

Anno

Anno 1516. Wormatiæ.

Procuratores in Septembri exhibuerunt Mandatum Cæsaris de removendo Doctore *Kreutner*. Cum autem Præsidens responderet, se Reum quoque auditurum, & deinceps cum Judicibus rem deliberaturum, vociferabantur Procuratores, quod non satisfieret Mandato, & quàmvis juberentur nihilominùs causas agere, tamen de eodem rursus *Drach* Cæsarem appellavit. Qui ob suam temeritatem exclusus est Judicio, & hæc res magnum odium concitavit Procuratoribus contra Judices. Quod nec adhuc hodie satis est sopitum.

Judices.

Præsid.	Hag. 5.	*Austriac.*	Suderman. 3. abiit 21. April.
Generos.	Eberstein. 7.	*Burgund.*	Dom. Frisius. 4.
Generos.	Tengen. 5.	*Francon.*	*Apellus de Seckendorff. 9. Junii.*
Mogunt.		*Bavar.*	
Trevirens.	Sonner. 7.	*Suev.*	Widman. 2.
Colon.	Mörsheim. 3. abiit 16. Januarii.	*Sup. Rhen.*	Kreutner. 2.
Palatin.	Landsperg. 9.	*Inf. Rhen.*	*Joannes Dockum Frisius. 5. Martii.*
Saxon.		*Saxon.*	Wittershausen. 2.
Brandenb.	Durn. 3.		

Anno 1517. Wormatiæ.

Tandem recitatus est per Commissarios Cæsaris, & Electorum, videlicet *Abbatem Fuldensem*, Doctores *Zobel, VVyndeck & Mynsinger*, tenor cujusdam Transactionis, per quam tollebatur rixa Procuratorum cum Doctore *Kreutner*, & restitutus est Doctor *Drach* in locum suum. Conditiones tamen ejus Transactionis non habentur.

Judices.

Præsid.	Hag. 6.	*Austriac.*	*Angelus. juravit 14. Januarii. desiit 27. Martii.*
Generos.	Eberstein. 8.	*Burgund.*	Dom. Frisius. 5.
Generos.	Tengen. 6.	*Francon.*	Seckendorff. 2.
Mogunt.		*Bavar.*	
Trevirens.	Sonner. 8.	*Suev.*	Widman. 3.
Colon.		*Sup. Rhen.*	Kreutner. 3.
Palatin.	Landsperg. 10.	*Inf. Rhen.*	Dockum. 2.
Saxon.		*Saxon.*	Wittershausen. 3.
Brandenb.	Durn. 4. cessavit 25. Maji.		

Anno

Anno 1518. Wormatiæ.

Pluries incidit hoc tempore controversia propter raritatem Judicum, & quamvis Procuratores, præsertim *Hitzbauer*, atque *Drach*, plurimùm vociferarentur, & nollent consentire, tamen coacti sunt ratum habere, quod coram paucioribus gestum erat. Alioquin Annus iste nihil novi continet.

Judices.

Præsid.	Hag. 7.	*Austriac.*	
Generos.	Eberstein. 9.	*Burgund.*	Dom. Frisius. 6.
Generos.		*Francon.*	Seckendorff. 3.
Mogunt.		*Bavar.*	
Trevirens.	Sonner. 9.	*Suev.*	Widman. 4.
Colon.		*Sup. Rhen.*	Kreutner. 4.
Palatin.	Landsperg. 11.	*Inf. Rhen.*	Dockum. 3.
Saxon.		*Saxon.*	Wittershausen. 4. desiit 2. Junii.
Brandenb.			

Anno 1519. Wormatiæ.

Hoc Anno non reperiuntur ultra septem vocati legitimi Judices, coram quibus Procuratores postulare recusarunt. Quæ res potuit præsagire magnam rerum mutationem, prout mox sequuta est, nam per mortem Maximiliani Cæsaris authoritas Collegii penitus expiravit. Et Palatinus Elector volens defendere Jus suum, instituit *Judicium Vicariatus* per Provincias Rheni, Franconiæ & Bavariæ. Qua de causa Cancellarius illius D. *Florentinus de Vemingen* bis publicè peroravit, & docuit, ejusmodi Jus non solùm Imperatore Romani abeunte, verum etiam vacante Imperio, competere Domino suo. In cujus rei fidem plura Instrumenta exhibuit. Constituti sunt autem *Judices Vicariatus*, qui infrà describuntur, & ii bis tantum hoc Anno Mense Decembri causas litigantium audivere, eodem in loco, quo antè Judicium Cameræ habebatur.

Judic. Cam. Imper.		*Judic. Vicariat. Palatin.*
Præsid.		Præs. Dom. *Joannes ab Hatstein, Magister Ord. S. Joannis.*
Generos.	Eberstein. 10. locum tenens.	*Ludovicus Comes de Hanau.*
		Valentinus Pincerna, de Erbach.
Generos.		*Ludovicus de Fleckenstein, Magister Curiæ.*
Mogunt.		*Florentinus de Venningen, Cancellarius.*
Trevirens.	Sonner. 10.	*Joachimus de Seckendorff, Marschallus.*
Colon.		*Dietherus de Dalberg.*

Judic. Cam. Imper.	*Judic. Vicariat. Palatin.*
Palatin. Landsperg. 12.	*Joannes de Schœnberg, Præfectus in Sturmberg.*
Saxon.	*Berchtoldus de Flörsheim, Præfectus in Lauttern.*
Brandenb.	*VVolffgangus de Dalberg, Senior.*
Austriac.	*Albertus de Mörsheim, Præfectus in Reckenhausen.*
Burgund. Dominic. Frisius. 7.	*Christophorus de VVeingarten.*
	Dominicus Frisius.
Francon. Seckendorff. 4.	*VVolffgangus de Durn.*
Bavar.	*Lucas Hugonis.*
Suev. Widman. 5.	*Joannes de Rotvveil.*
Sup Rhen. Kreutner. 5.	*Adam Themar.*
Inf. Rhen.	*Goblentz Plentz.*
Saxon.	*Joannes Kunig de Offenburg.*

Anno 1520. Wormatiæ.

Palatinus Elector per Consiliarios suos continuavit Judicium Vicariatus, usque ad 27. Junii, quo die Cancellarius publicè denunciavit, Electum Imperatorem Carolum Imperii fines attigisse, atque ita Palatinum authoritate sua defunctum esse. Assederunt autem partim ii, qui supra notantur, partim alii, qui ipsis pro temporis ratione sunt adjuncti. Alterum ex Protocollis Palatinus retinuit, alterum in Archivum Judicii Imperialis Cameræ reposuit. Nec reperitur hactenus tribus integris Annis aliquis assumtus in Advocatum, vel Procuratorem.

Judices Vicariatus Palatini.

Præsid.	Erbach.	Kunig.
	Venningen.	Plentz.
	W. de Dalberg.	*Erlebaupt.*
	Flörsheim.	*VVolffgangus Udalricus de Flehingen.*
	Weingarten.	*Philippus Eyler.*
	Frisius.	*Theodericus Landschad.*
	Hugo.	*VVolffgangus de Mulheim.*
	Rotweil.	

Anno 1521. Norimbergæ.

Imperator Cæsar Carolus Augustus in primo suo Conventu, Wormatiæ habito, communicato cum Principibus Consilio, inter alia benè instituta opera, cursum Judicii Cameræ Imperialis restituit, eo penitus ordine, quo ab initio institutus, & paulatim auctus est. Adjecit tamen aliquot salutares Constitutiones, quæ passim leguntur. Auxit etiam numerum

merum Judicum, *additis duobus, quorum nominationem ſibi reſervavit, & rerum Fiſcalium Procuratori Advocatum ordinarium adjunxit.* Deinde pro majori authoritate Judicii, voluit illud ſimul cum Imperii Conſilio *Norimbergæ* celebrari. Ibi igitur 20. Novembris jurârunt Judices in verba Friderici Palatini, qui tunc Cæſaris vices geſſit, atque deinceps Menſe Decembri bonis auſpiciis ter habita eſt Audientia publica.

Judices.

Præſid.	*Adamus Comes de Beuchlingen.*	*Cæſar.*	
Generoſ.		*Auſtriac.*	*Seyfridus de Colnitſch.*
Generoſ.		*Burgund.*	*Dominicus Tetman Friſius.*
Mogunt.	*Matthias de Ilan.*	*Francon.*	*Joannes Sebaſtianus de Hirnheim.*
Trevirenſ.	*Arnoldus de Glauburg.*	*Bavar.*	*Joannes Zingel.*
Colon.	*Hartmannus Mohr.*	*Suev.*	
Palatin.	*VVolffgangus de Thurn.*	*Sup. Rhen.*	*Ludovicus Schvvertzel de VVilingkhauſen. 22. Novembr.*
Saxon.	*Theodericus de Dechvvitz, Decanus VVurzenſis.*	*Inf. Rhen.*	
Brandenb.	*VVolffgangus de Uttenhofen.*	*Saxon.*	
Cæſar.	*Joannes Zaſius. 24. Decembris.*		

Notandum quod hic prima vice occurrant præter Generoſos, (qui Anno hoc deficiunt,) Aſſeſſores alii duo Cæſarei. vide Ordinat. Wormat. Anno 1521. §. 1. & 4.

Anno 1522. Norimbergæ.

Cum in proximis Comitiis Principes & Status Imperii, Suſtentationem Judicii Cameræ in ſe ſuſcepiſſent, donec certa aliqua ratio inveniretur, per quam ſumptibus illis perpetuo tenore conſuli poſſet. Quæ prima res in Conſilio Imperii diſcuti debebat. Tamen incidente gravi negotio belli Turcici, dilata eſt ejusmodi deliberatio in tempus magis commodum: & interim per integrum Annum iidem Status prorogarunt Suſtentationem ſemel in ſe ſuſceptam. Nam Fiſci proventus, tanquam minus ſufficientes, relinquebantur ſuo Juri, & Epiſcopus Moguntinus Cancellariæ curam, tanquam ſibi pertinentem, ad ſe receperat.

Judices.

Præſid.	Beuchlingen. 2.	*Palatin.*	*Joannes Sebaſtianus de Hirnheim, fuerat antè Franconicus, ſucceſſit Durnio. 26. Maji.*
Generoſ.			
Generoſ.			
Mogunt.	Ilau. 2.	*Saxon.*	Dechwitz. 2.
Trevirenſ.	Glauburg. 2.	*Brandenb.*	Uttenhofen. 2.
Colon.	Mohr. 2.	*Cæſar.*	Zaſius. 2.

Cæsar.		*Suev.*	*Udalricus Kirchsperger. 2. Junii.*
Austriac.	Colnitsch. 2.	*Sup. Rhen.*	Schwertzel. 2.
Burgund.	Dominicus Tetman. 2.	*Inf. Rhen.*	
Francon.	Fridericus Kreutner.	*Saxon.*	*Joannes Spiegel. 22. Januarii.*
Bavar.	Zingel. 2. obiit, & successit *Theodoricus Ungelter. 23. Jun.*		

Anno 1523. Norimbergæ.

Propter ingruentem multitudinem causarum, excogitatus est modus dividendi Consilii, ita ut octo Judices ad audiendas, & diffiniendas controversias, sex ad interloquendum, & quatuor ad subscribendum Supplicatoriis Libellis deputarentur. Multa quoque pro accelerandis negotiis per Consilium Imperii sancita & publicata sunt. Et ex eodem interdum absenti Præsidenti, cum nullum haberet Collegam Generosum, qui Vices supplere posset, surrogati sunt aliqui, utputè *Henricus Dux Mecklenburgensis, Albertus Baro de VVolffstein, Joannes Baro de Schwartzenberg, N. Comes de Helffenstein, Swigerus Baro Gundelfingen.*

Judices.

Præsid.	Beuchlingen. 3.	*Cæsar.*	
Generos.		*Austriac.*	Colnitsch. 3.
Generos.		*Burgund.*	Dominicus. 3.
Mogunt.	Ilau. 3.	*Francon.*	Kreutner. 2.
Trevirens.	Glauburg. 3.	*Bavar.*	Ungelter. 2.
Colon.	Mohr. 3.	*Suev.*	Kirchsperger. 2.
Palatin.	Hirnheim. 3.	*Sup. Rhen.*	Schwertzel. 3.
Saxon.	Dechwitz. 3.	*Inf. Rhen.*	
Brandenb.	*Matthias Jagen. 26. Maji.*	*Saxon.*	Spiegel. 2.
Cæsar.	Zasius. 3.		

Anno 1524. Norimbergæ & Eslingæ.

Per Status Imperii Norimbergæ actum est de rationibus sustentandi Judicii, cùm autem nihil certi concluderetur, divisi sunt sumptus inter Cæsarem, & Status, ita ut ad proximum Biennium dimidia pars per Cæsarem, reliquum per Status contribueretur. Placuit etiam Judicium Eslingam transferre. Idque sexta Aprilis Judicibus nunciatum, & suspensus Processus usque ad 23. Maji, quo die Eslingæ rursus institutus est.

Judices.

Præsid.	Beuchlingen. 4.	*Generos.*	*VValterus Baro de Geroldseck. 17. Jun.*
Generos.	*Rupertus Comes de Manderschied. 1. Julii.*	*Mogunt.*	Ilau. 4.

Trevi-

Trevirens. Glauburg. 4.
Colon. Mohr. 4.
Palatin. Hirnheim. 4.
Saxon. Dechwitz. 4.
Brandenb. Jagen. 2.
Cæsar. *Joannes Kneller. 23. Maji.*
Cæsar. *Joannes Mangolt. 5. Februarii.*
Austriac. Colnitsch. 4. cui successit *Conradus Haller. ult. Augusti.*
Burgund. Dominicus. 4.
Francon. Kreutner. 3. cui successit *Petrus de Gundelsheim. 17. Septembris.*
Bavar. Ungelter. 3.
Suev. *Georgius Nittel. 27. Julii.*
Sup. Rhen. Schwertzel. 4.
Inf. Rhen. *Benignus Aldenau. 22. Julii.*
Saxon. Spiegel. 3.
Comes Ulricus de Helffenstein. 23. Novembr. vid. *Catalog. Alphabet.*

Anno 1525. Eslingæ.

Incidente tumultuantium rusticorum bello, & circa Eslingam potissimùm fervente, impediti sunt Judices fungi officio suo. Itaque denunciârunt Justitium ab 24. Aprilis, usque in 22. Maji, & reliquo tempore suo ordine processerunt.

Judices.

Præsid. Beuchlingen. 5.
Generos. Manderschied. 2.
Generos. Geroldseck. 2.
Mogunt. Ilau. 5.
Trevirens. Glanburg. 5.
Colon. Mohr. 5.
Palatin. Hirnheim. 5.
Saxon. Dechwitz. 5.
Brandenb. Jagen. 3.
Cæsar. Kneller. 2.
Cæsar. Mangolt. 2.
Austriac. Haller. 2.
Burgund. Dominicus. 5.
Francon. Gundelsheim. 2.
Bavar. Ungelter. 4.
Suev. Nittel. 2.
Sup. Rhen. Schwertzel. 5. cui successit *Eytelius Trautvvein, Præpositus in Neuhausen. 20. Decembr.*
Inf. Rhen. Benignus. 2.
Saxon. Spiegel. 4.

Anno 1526. Eslingæ.

Postquam proximum Biennium effluxerat, rursus actum est de alendis Judicii Personis, sed nihil conclusum. Ideoque illud per Status Spiræ congregatos prolongatum usque ad Festum Michaëlis sequentis Anni. Locus autem Spiram translatus. Cautum etiam, ut id ipsum visitaretur, & reformaretur. Quæ duo propter terrorem Turcici belli & inflictæ cladis non venerunt ad effectum. Et eadem de causa potiores Principes Eslingæ convenientes, à 10. Decembris usque in finem Anni, Judicio silentium pepererunt.

Judices.

Præsid.	Beuchlingen. 6.	*Cæsar.*	Kneller. 3.
Generos.	Manderschied. 3.	*Cæsar.*	Mangolt. 3.
Generos.	*Fridericus, Comes de Neuenar. 23. Novembris.*	*Austriac.*	Haller. 3.
		Burgund.	Dominicus. 6.
Mogunt.	Ilau. 6. cui successit *Bernardus Kuehorn. 3. Octobris.*	*Francon.*	Gundelsheim. 3.
		Bavar.	Ungelter. 5.
Trevirens.	Glauburg. 6.	*Suev.*	Nittel. 3.
Colon.	Mohr. 6.	*Sup. Rhen.*	Trautwein. 2.
Palatin.	Hirnheim. 6.	*Inf. Rhen.*	Benignus. 3.
Saxon.	Dechwitz. 6.	*Saxon.*	Spiegel. 5.
Brandenb.	Jagen. 4.		

Anno 1527. Eslingæ & Spiræ.

Quàmvis laberetur tempus sustentandi per Status Judicii, & Rex Ferdinandus non posset à Principibus, qui Ratisponæ convenerant, prorogationem illius impetrare, nihilominùs tamen Judices perstiterunt in officio, id verisimile est, eos fecisse ad nutum Regis, aut etiam ipsius Cæsaris. In Feriis tamen Messium Spiram sese contulerunt, atque ibi deinceps firmas Judicii sedes fixerunt. Renovârunt quoque nonnulla circa Judiciales Processus, quæ longo usu magis, quam alia authoritate sunt firmata.

Judices.

Præsid.	Beuchlingen. 7.	*Cæsar.*	Mangolt. 4.
Generos.		*Austriac.*	Haller. 4.
Generos.	Neuenar. 2.	*Burgund.*	Dominicus. 7.
Mogunt.	Kuehorn. 2.	*Francon.*	Gundelsheim. 4.
Trevirens.	Glauburg. 7.	*Bavar.*	Ungelter. 6.
Colon.	Mohr. 7.	*Suev.*	Nittel. 4.
Palatin.	Hirnheim. 7.	*Sup. Rhen.*	Trautwein. 3.
Saxon.	Dechwitz. 7.	*Inf. Rhen.*	Benignus. 4.
Brandenb.	*Matthias Held. 23. Augusti.*	*Saxon.*	*VVolffgangus Littichau. 18. Martii.*
Cæsar.	Kneller. 4.		

Anno 1528. Spiræ.

Satis quietè hoc Anno in Judicialibus causis actum est. Incidit tamen quædam privata æmulatio inter Judices, *cum Austriacus postularet sibi medium locum dari inter duos Cæsareos, in quo tamen repulsam tulit.* Vacante etiam loco Regionis Franconiæ, orta est dissensio inter Principes & Status Ecclesia-

clesiasticos cum Secularibus, cum neutra pars alteri in substituendo Judice consentire vellet, atque ea de causa toto Biennio relictus est locus ille vacuus, donec tandem ea lege controversia sopita est, ut alternis vicibus, nunc hi nunc illi, Jure Præsentandi uterentur.

Judices.

Præsid. Beuchlingen. 8.
Generos. *Joannes Comes de Montfort. 7. Januarii.*
Generos.
Mogunt. Kuehorn. 3.
Trevirens. Glauburg. 8.
Colon. Mohr. 8.
Palatin. Hirnheim. 8.
Saxon. Dechwitz. 8.
Brandenb. Held. 2.
Cæsar. Kneller. 5.
Cæsar. Mangolt. 5.
Austriac. Haller. 5.
Burgund. *Conradus Hel. 18. Junii.*
Francon.
Bavar.
Suev. Nittel. 5.
Sup. Rhen. Trautwein. 4.
Inf. Rhen. Benignus. 5.
Saxon. Littichau. 2.

Anno 1529. Spiræ.

In Comitiis Spirensibus tertiò resumptæ sunt rationes alendi Judicii, earum autem nulla placuit. Itaque ad aliud Biennium prolongata est prior Contributio, ita ut Spiræ manere deberet Judicium. Ordinati quoque sunt, qui illud hoc Anno visitarent, atque reformarent: *& alii, qui hactenus editas de illo Sanctiones colligerent, & in unum volumen comportarent.* Sed utrumque est impeditum, partim propter impetum Turcarum, partim per spem advenientis Cæsaris. Sed & aliud Justitium fuit propter novam *Contagionem mortiferi sudoris*, cujus causa 24. Septembris indictæ sunt Feriæ ad integrum Mensem.

Judices.

Præsid. Beuchlingen. 9.
Generos. Montfort. 2.
Generos. *VVilhelmus VVernherus Baro de Zimmern. 21. Junii.*
Mogunt. Kuehorn. 4.
Trevirens. Glauburg. 9.
Colon. Mohr. 9.
Palatin. Hirnheim. 9.
Saxon. Dechwitz. 9.
Brandenb. Held. 3.
Cæsar. Kneller. 6.
Cæsar. Mangolt. 6.
Austriac. Haller. 6.
Burgund. Hel. 2.
Francon.
Bavar. *Caspar Schober. 21. Aprilis.*
Suev. Nittel. 6. obiit, & successit *Joannes Kunig, aliàs Offenburg. 28. Aprilis.*
Sup. Rhen. Trautwein. 5.
Inf. Rhen. Benignus. 6.
Saxon. Littichau. 3.

Anno

Anno 1530. Spiræ.

Judicii Status Augustæ in Conventu Principum rursus est renovatus, & *sex novi Judices ex Imperii sex Regionibus adjecti. Ordinati quoque extra ordinem octo* ad inspiciendas & referendas intra Annum antiquas causas. * Omnibus autem auctum Salarium *ad quingentos Aureos, & locus Spiræ perpetuatus.* Nova etiam Contributionis ratio inita, quæ partim per Cæsarem, partim per Status expediretur, idque ad tres Annos proximos, nam interim jussi sunt Judices, atque etiam proximi Visitatores, quibus tunc varia potestas data est, de perpetua & stabili Sustentatione cogitare. *Mandatum quoque Judicibus, ut dispersas Judicii Sanctiones in unum colligerent, nihil tamen addito, nec detracto.* Hæc omnia ante finem Novembris constituta, non potuerunt hoc Anno debitum sortiri effectum.

* vide *Recess. Imper. Augustan.* 1530. §. 73. *usque* 83.

Judices.

Præsid.	Beuchlingen. 10.	*Cæsar.*	Kneller. 7.
Generos.	Montfort. 3. cui successit *Fridericus Schenck, Baro de Tautenberg. 1. Decembris.*	*Cæsar.*	Mangolt. 7.
		Austriac.	Haller. 7.
		Burgund.	Hel. 3. discedit Augustam.
Generos.	Zimmern. 2.	*Francon.*	*Franciscus Frosch. 7. Januar.*
Mogunt.	Kuehorn. 5.	*Bavar.*	Schober. 4.
Trevirens.	Glauburg. 10.	*Suev.*	König. 2.
Colon.	Mohr. 10.	*Sup. Rhen.*	Trautwein. 6.
Palatin.	Hirnheim. 10.	*Inf. Rhen.*	Benignus. 7.
Saxon.	Dechwitz. 10.	*Saxon.*	Littichau. 4.
Brandenb.	Held. 4.		

Anno 1531. Spiræ.

Judices.

Præsid.	Beuchlingen. 11.	*Cæsar.*	Mangolt. 8. obiit 18. Martii Spiræ, & successit *Henricus Lewensau de Rosteck. 10. Maji.*
Generos.	Zimmern. 3.		
Generos.	Tautenberg. 2.		
Mogunt.	Kuehorn. 6.		
Trevirens.	Glauburg. 11.	*Austriac.*	Haller. 8.
Colon.	Mohr. 11.	*Burgund.*	*Caspar Baldung. 25. Junii.*
Palatin.	Hirnheim. 11.	*Francon.*	*Matthias de Ilau. 10. Julii.*
Saxon.	Dechwitz. 11.	*Francon.*	Frosch. 2.
Brandenb.	*Eytellus Senfft. 2. Maji.*	*Bavar.*	Schober. 3. obiit 21. Febr.
Cæsar.	*Philippus Burckhart. 8. Maji.*	*Bavar.*	*Joannes de Schwappach. 16. Maji.*

Suev.

Suev.	König. 3.	*Inf. Rhen.*	*Joannes de Hove. 2. Maji.*
Suev.	*Justinianus Moser. 1. Junii.*	*Inf. Rhen.*	
Sup. Rhen.	Trautwein. 7.	*Saxon.*	*Philippus Drachstet. 24. Julii.*
Sup. Rhen.	*Conradus Pleicker. 2. Maji.*	*Saxon.*	*Andreas de Könritz. 23. Octobr.*

Extraordinarii Referentes. *

Claudius Cantiuncula.	*Balthasar Stump.*
Joannes Marquardt.	*Hupertus Schmetz.*
Joannes Fürderer.	*Martinus Bechel.*
Degenhardus Has.	Octavus locus vacat.

* *Extraordinarii Referentes, non verò Assessores Judicii, cum quibus illi non confundendi. Intra Anni spatium defungi debebant labore imposito extraordinarii hi Referentes, vide* Recess. Imper. Augustan. 1530. §. 82. *Ex quo etiam colligitur, non tributum ipsis fuisse Votum decisivum, quod tamen habuere Assessores Extraordinarii, vid.* Præfat. nostram. *Neque ulterius quam hoc Anno continuatum fuisse reperitur munus illorum Referentium.*

Mense Martio Visitatio Judicii, proximis Comitiis promissa, sequuta est. Post eam cœperunt suppleri loca eorum, qui de novo additi sunt, utpote duplicato numero sex Regionum Imperii, atque eo modo ferventior fuit Judicii cursus. Nam & eodem Anno *septem extraordinarii Referentes* functi sunt munere suo. Octavus enim *D. Ambrosius Voland* impeditus per Suevos nunquam advenit.

Anno 1532. Spiræ.

Judices.

Præsid.	Beuchlingen. 12.	*Burgund.*	Baldung. 2.
Generos.	Zimmern. 4.	*Francon.*	Frosch. 3.
Generos.	Tautenberg. 3.	*Francon.*	
Mogunt.	Kuehorn. 7.	*Bavar.*	*Matthias Alber. 11. Octobr.*
Trevirens.	Glauburg. 12.	*Bavar.*	Schwappach. 2.
Colon.	Mohr. 12.	*Suev.*	König. 4.
Palatin.	Hirnheim. 12.	*Suev.*	Moser. 2.
Saxon.	Dechwitz. 12.	*Sup. Rhen.*	Trautwein. 8.
Brandenb.	*Matthias de Ilau*, anteà Franconicus.	*Sup. Rhen.*	Pleicker. 2.
		Inf. Rhen.	von Hove. 2.
Cæsar.	Burckhart. 2.	*Inf. Rhen.*	
Cæsar.	Rostock. 2.	*Saxon.*	Drachstet. 2.
Austriac.	Haller. 9.	*Saxon.*	Könritz. 2.

Statim initio Anni incidit Judicibus controversia cum *Christophoro Plaurer* Camerario Cæsaris. Is enim promiserat residuum debiti Salarii ante Calendas Januarias solvere. Sed misit Procuratorem suum *Joannem Erber*, qui ea de causa subdole agere visus est. Itaque major pars Judicum detrectavit officium suum, & vix persuasi sunt à Præsidente, ut ad ipsum redirent, donec res ad Cæsarem deferretur. Lecta est eandem ob causam protestatio Judicum in Auditorio publico. Alioquin etiam semel, atque iterum intercesserunt Procuratores, ne per pauciores causæ audirentur. Porrò in Comitiis Ratisponæ habitis examinata & approbata sunt Acta proximæ Visitationis, eaque in vulgus publicata, paucis admodum immutatis, & additis. Quæ pariter sunt evulgata. Constitutum etiam, ut ad Calendas Majas eadem Visitatio singulis Annis repeteretur.

Anno 1533.

Judices.

Præsid. Beuchlingen. 13.
Generos. Zimmern. 5.
Generos. Tautenberg. 4.
Mogunt. Kuehorn. 8.
Trevirens. Glauburg. 13.
Colon. Mohr. 13.
Palatin. Hirnheim. 13.
Saxon. Dechwitz. 13.
Brandenb. Ilau. 2.
Cæsar. Burckhart. 3.
Cæsar. Rostoch. 3.
Austriac. Haller. 10. abiit ad Badensem Marchionem Philippum.
Burgund. Baldung. 3. abiit Friburgum Brisgoiæ.
Francon. Frosch. 4. abiit Argentinam, successit ei *Conradus Braun. 12. Martii.*
Francon. *Joannes Keel. 8. Augusti, pro Secularibus.*
Bavar. Alber. 2.
Bavar. Schwappach. 3. abiit in Bavariam, successit *Georgius Buecher de Falckenaich. 29. Novembris.*
Suev. König. 5.
Suev. Moser. 3.
Sup. Rhen. Trautwein. 9.
Sup. Rhen. Pleicker. 3.
I. f. Rhen. von Hove. 3.
Inf. Rhen. *Rupertus Schmetz. 13. Januarii.*
Saxon. Drachstet. 3.
Saxon. Könritz. 3.

Nulla alia re insignis hic Annus fuit, nisi quod Mense Majo altera Judicii Visitatio celebrata. Quæ autem ibidem constituta, habentur vulgò in Actis publicis.

Anno 1534.

Judices.

Præsid. Beuchlingen. 14.
Generos. Zimmern. 6. resignat, ultimâ Julii abiit, & successit *Joannes Comes de Montfort. 18. Augusti.*

Gene-

Generos.	Tautenberg. 5. resignat 19 Septembr. & 11. Octobris abiit, & successit iterum *VVilhelmus VVernerus Baro de Zimmern. 10. Nov.*	*Austriac.*	*Henricus Faut. 13. Aprilis.*
Mogunt.	Kuehorn. 9.	*Burgund.*	
Trevirens.	Glauburg. 14. obiit die Solis 23. Augusti Spiræ, & successit *Henricus Falckenberger, Decanus S. Simeonis Trevirensis. 7. Octobris.*	*Francon.*	Braun. 2.
Colon.	Mohr. 14.	*Francon.*	Koel. obiit ultima Decembris.
Palatin.	Hirnheim. 14.	*Bavar.*	Alber. 3.
Saxon.	Dechwitz. 14. obiit, & successit *Melchior Kreutz. 12. Octobris.*	*Bavar.*	
Brandenb.	Ilau. 3.	*Suev.*	König. 6.
Cæsar.	Burckhart. 4.	*Suev.*	Moser. 4.
Cæsar.	Rostock. 4. obiit 6. Decembris.	*Sup. Rhen.*	Trautwein. 10. resignat 20. Februarii, & 14. Maji abiit Camburgum, factus Præpositus.
		Sup. Rhen.	Pleicker. 4. obiit, & successit *Conradus Visch. 1. Dec.*
		Inf. Rhen.	von Hove. 4. abiit Coloniam, ibi moritur.
		Inf. Rhen.	Schmertz. 2.
		Saxon.	Drachstet. 4.
		Saxon.	Könritz. 4.

Finitum quidem est triennium quo Status Augustæ convenientes pro dimidia parte Judicibus Salaria polliciti sunt. Sed Cæsar, ut eos nihilominùs in officio contineret, de suo integrè satisfacere promisit. Ita cum magna difficultate aliquot Annis Judicium ex sola Cæsaris authoritate pependit.

Anno 1535.

Judices.

Præsid.	Beuchlingen. 15. Veneris 4 Junii, abiit, factus Archi-Episcopus Magdeburgensis.	*Saxon.*	Kreutz. 2. resignat 8. Octobris in die Veneris. 4. Novembris abiit ad Electorem Saxoniæ.
Generos.	Montfort. 2. locumtenens per Cæsarem.	*Brandenb.*	Ilau. 4.
Generos.	Zimmern. 7.	*Cæsar.*	Burckhart. 5.
Mogunt.	Kuehorn. 10.	*Cæsar.*	
Trevirens.	Falckenberger. 2.	*Austriac.*	Faut. 2.
Colon.	Mohr. 15.	*Burgund.*	*Viglius Zvvichemus Frisius. 12. Aprilis.*
Palatin.	Hirnheim. 15.		

Francon. Braun 3. resignat Sabbatho. 16. Januar. abiit, & successit *VVolffgangus Beilvvitz.* 7. *Junii.*
Francon. *VVilhelmus Gannshorn.* 14. *Aug.*
Bavar. Alber. 4. resignat 1. Maji, & abiit Ingolstadium, successit *Nicolaus Everhardus Frisius.* 16. *Augusti.*
Bavar. *Christophorus Backenbusch.* 9. *Octobris.*
Suev. König. 7. obiit in Thermis Ferinis 14. Julii, successit *Balthasar Stumpff.* 18. *Nov.*
Suev. Moser. 5.
Sup. Rhen. *Philippus de Venningen.* 9. *Jun.*
Sup. Rhen. Visch. 2.
Inf. Rhen.
Inf. Rhen. Schmetz. 3.
Saxon. Könritz. 5.
Saxon. Drachstet. 5. abiit, & successit *Bonaventura Funck.* 16. *Aug.*

Præsidens accepta venia primùm in Senatu, deinde in Auditorio publico recitavit Literas Imperatoris, quibus ipse honestè dimittebatur, & donec certus Successor daretur, mandatæ sunt vices per Cæsarem Comiti Montfortiano.

Anno 1536.

Judices.

Præsid. *Joannes Comes Palatinus Rheni, Dux Bavariæ &c.* 8. *Febr.*
Generos. Montfort. 3.
Generos. Zimmern. 8.
Mogunt. Kuehorn. 11.
Trevirens. Falckenberger. 3.
Colon. Mohr. 16.
Palatin. Hirnheim. 16.
Saxon. *Caspar de Seidvvitz.* 31. *Jan.*
Brandenb. Ilau. 5.
Cæsar. Burckhart. 6.
Cæsar. *Matthæus Neser.* 24. *Aprilis.*
Austriac. Faut. 3.
Burgund. Viglius. 2.
Francon. Beilwitz. 2.
Francon. Gannshorn. 2.
Bavar. Everhardus. 2.
Bavar. Backenbusch. 2. obiit 9. Septembris.
Suev. Moser. 6.
Suev. Stumpff. 2.
Sup. Rhen. Visch. 3.
Sup. Rhen. Venningen. 2. abiit 3. Junii, & successit *Conradus Braun. iterum* 10. *Junii. anteà Franconicus.*
Inf. Rhen. Schmetz. 4.
Inf. Rhen. Carolus Harst. 5. Julii.
Saxon. Könritz. 6.
Saxon. Funck. 2.

Nulla alia re, quam dignitate Principis, Præsidentis, Nobilis est iste Annus. Quem eo Consilio à Cæsare lectum esse credendum est, ut per ipsum Judicii authoritas, paulatim ab hominibus parùm quietis convelli cœpta, erigeretur. Sed nec id multum profuit, ut mox eventus docuit.

Anno

Anno 1537.

Judices.

Præsid. Palatinus. 2.
Generos. Montfort. 4.
Generos. Zimmern. 9.
Mogunt. Kuehorn. 12. obiit, & successit *Conradus Braun, anteà Rhenensis. 2. & 8. Junii.*
Trevirens. Falckenberger. 4.
Colon. Mohr. 17. obiit 23. Augusti Spiræ, & successit *Jacobus Omphalius. 8. Octobris.*
Palatin. Hirnheim. 17.
Saxon. Seidwitz. 2.
Brandenb. Ilau. 6.
Cæsar. Burckhart. 7.
Cæsar. Neser. 2.
Austriac. Faut. 4.
Burgund. Viglius. 3. abiit Ingolstadium. 28. Novembris.
Francon. Beilwitz. 3.
Francon. Gannshorn. 3. abiit Herbipolim, resignando 22. Decembris.
Bavar. Everhardus. 3.
Bavar. *Nicolaus Zinner. 19. Novembr.*
Suev. Moser. 7.
Suev. Stumpff. 3.
Sup. Rhen. Visch. 4.
Sup. Rhen. *Georgius de Riepur. 17. Octobris.*
Inf. Rhen. Schmetz. 5. abiit Coloniam.
Inf. Rhen. Harst. 2. abiit ad Ducem Juliacensem. 20. Novembris.
Saxon. Könritz. 7.
Saxon. Funck. 3. abiit Lipsiam in Patriam. 12. Maji, & successit *Georgius de Schleinitz. 14. Augusti.*

Quàmvis ante Biennium lapsum esset id tempus, quo Status Imperii sustentare Judicium Augustæ pacti sunt, tamen hoc demum Anno reperitur recessisse ab officio *Georgius Pomezer*, hujus negotii Quæstor, quem verisimile est hactenus per Fiscalem eas quas potuit, exegisse collectas. Cum autem Smalcaldiæ novum Fœdus in Imperio exoriretur cœpit paulatim omnis Judicii authoritas imminui. Contra id enim Fœderati apertè insurrexerunt, id ipsum autem alii soli nec voluerunt, nec potuerunt defendere. Cæsar tamen propriis sumptibus, & maximis viribus cavit, ne Judices dilaberentur. Qui ægrè quidem se retineri passi sunt, sed tamen semel susceptam animi constantiam egregie conservaverunt.

Anno 1538.

Judices.

Præsid. Palatinus. 3.
Generos. Montfort. 5.
Generos. Zimmern. 10.
Mogunt. Braun. 3.
Trevirens. Falckenberger. 5.
Colon. Omphalius. 2.
Palatin. Hirnheim. 18.
Saxon. Seidwitz. 3.

Brandenb. Ilau. 7.
Cesar. Burckhart. 8.
Cesar. Neser. 3.
Austriac. Faut. 5.
Burgund. *Caspar Colineser.* 3. *Julii.*
Francon. Beilwitz. 4. abiit domum, resignat 3. Augusti.
Francon. *Jacobus Jonas.* 21. *Januarii.*
Bavar. Everhardus. 4.
Bavar. Zinner. 2.
Suev. Moser. 8.
Suev. Stumpff. 4.
Sup. Rhen. Visch. 5.
Sup. Rhen. Riepur. 2.
Inf. Rhen.
Inf. Rhen. *Hupertus Schmetz.* iterum 13. *Decembr.* vid. *An.* 1537.
Saxon. Könritz. 8.
Saxon. Schleinitz. 2. renunciat, 6. Maji abiit, & successit *Christophorus Strass.* 23. *Septembris.*

Foederati Smalcaldienses, qui sese *Protestantes* vocari voluerunt, dudum extorserant securitatem, & inducias, quibus inter alia cavebatur, ne Judicium Cameræ cognosceret de iis causis, quas illi ad Religionem suam pertinere contendebant. Statim ergo duplex orta est quæstio, primùm, quales illæ causæ censeri deberent, deinde quis posset easdem discernere. Cum autem Judicium Cameræ de utraque cognitionem sibi vindicaret, arripuerunt alii ansam, principio recusandi Judices, & cum id parum proficeret, editis publicis Libellis totius Judicii authoritatem prosciderunt. Nec cessarunt interim occulti terrores, per quos sane ipse Præsidens Magistratu se abdicare coactus est.

Anno 1539. Spiræ & Wimpinæ.

Judices.

Præsid. Palatinus. 4. abiit 8. Febr.
Generos. Montfort. 6. abiit 8. Maji.
Generos. Zimmern. 11. locum tenens.
Mogunt. Braun. 4.
Trevirens. Falckenberger. 6.
Colon. Omphalius. 3.
Palatin. Hirnheim. 19.
Saxon. Seidwitz. 4.
Brandenb. Ilau. 8.
Cesar. Burckhart. 9.
Cesar. Neser. 4.
Austriac. Faut. 6.
Burgund. Colineser. 2.
Francon. Jonas. 2.
Francon. *Henricus Herold.* 16. *Junii*, *ex officio pro Beilwitzen.*
Bavar. Everhardus. 5.
Bavar. Zinner. 3.
Suev. Moser. 9.
Suev. Stumpff. 5.
Sup. Rhen. Visch. 6.
Sup. Rhen. Riepur. 3.
Inf. Rhen. Schmetz. 2.
Inf. Rhen. *Joannes Bornaus.* 16. *Januar.*
Saxon. Könritz. 9.
Saxon. Strass. 2.

Post-

Postquàm Palatinus ab officio recessit, Judices vices illius mandarünt *Comiti de Zimmern 10. Februarii.* Iidem deinceps cessantibus Franconibus, ex officio suppleverunt locum illorum. Cæterum invalescente peste totum Tribunal *Wimpinam* aufugit, & ibi à Novembri per integrum semestre causæ sunt agitatæ, quum Spiræ 17. Octobris ultima & Wimpinæ 17. Novembris, prima haberetur Audientia.

Anno 1540. Wimpinæ & Spiræ.

Judices.

Præsid.		*Brandenb.*	Ilau. 9.
Generos.		*Cæsar.*	Burckhart. 10.
Generos.	Zimmern. 12. locum tenens.	*Cæsar.*	Neser. 5.
		Austriac.	Faut. 7.
Mogunt.	Braun. 5. mutavit statum, resignans 1. Martii, * & successit *Joannes Antz. 14. Junii.* * *Utilius officium Præfecti Cancellariæ est amplexus.*	*Burgund.*	Colineser. 3.
		Francon.	Jonas. 3.
		Francon.	Herold. 2.
		Bavar.	Everhardus. 6.
		Bavar.	Zinner. 4.
		Suev.	Stumpff. 6.
Treviren∫.	Falckenberger. 7.	*Suev.*	Moser. 10.
Colon.	Omphalius. 4. abiit ad Coloniensem, & successit *Bernardus Schweicker. 23. Septembris.*	*Sup. Rhen.*	Visch. 7.
		Sup. Rhen.	Riepur. 4.
		Inf. Rhen.	Schmetz. 3.
		Inf. Rhen.	Bornæus. 2.
Palatin.	Hirnheim. 20.	*Saxon.*	Könritz. 10.
Saxon.		*Saxon.*	Strass. 3.

Nondum erat omninò purgatus aër Spirensis. Sed metus oberrantium equitum fecit, ut Judices minus timerent de peste. Itaque Judicium Spiram reduxerunt, ut tutiori loco administrarent Justitiam contra eos, qui erant suspecti de turbata Pace Publica.

Anno 1541. Spiræ.

Judices.

Præsid.	*Joannes Comes de Montfort. 22. Aprilis.*	*Mogunt.*	Antz. 2.
		Treviren∫.	Falckenberger. 8.
Generos.		*Colon.*	Schweicker. 2.
Generos.	Zimmern. 13. locum tenens.	*Palatin.*	Hirnheim. 21.
		Saxon.	*Christoph. de Carlowitz. 4. Mart.*

Bran-

Brandenb.	Ilau. 10.	*Bavar.*	Zinner. 5.
Cæsar.	Burckhart. 11.	*Suev.*	Moſer. 11. obiit 7. Junii.
Cæsar.	Neſer. 6.	*Suev.*	Stumpff. 7.
Auſtriac.	Faut. 8.	*Sup. Rhen.*	Viſch. 8.
Burgund.	Colineſer. 4.	*Sup. Rhen.*	Riepur. 5.
Francon.	Jonas. 4. abiit ad Moguntinum, & ſucceſſit *VVilhelmus de Neuhauſen. 25. Junii.*	*Inf. Rhen.*	Schmetz. 4.
		Inf. Rhen.	Bornæus. 3.
		Saxon.	Könritz. 11. abiit ad Reg. Rom.
Francon.	Herold. 3.		
Bavar.	Everhardus. 7.	*Saxon.*	Straſs. 4.

In Comitiis Ratisponenſibus rurſus inſtaurata eſt Judicii ratio, ita ut poſtquam Cæſar hactenus aliquot Annis impenſas ſolus ſuſtinuiſſet, Status Imperii eas ad proximum triennium in ſe ſolos ſuſciperent. Interim verò cogitaretur de certis & perpetuis proventibus. Cautum etiam ut Judicium principio ſemel, deinde ſingulis Annis viſitaretur, & quatenus opus, reformaretur. Salarium tamen Judicantium ad antiquam Summam quadringentorum Aureorum revocatum eſt, quicquid ipſi Judices per Legatos ſuos reclamaverint.

Anno 1542. Spiræ.

Judices.

Præſid.	Montfort. 2.	*Burgund.*	Colineſer. 4. abiit ad Mediomatrices.
Generoſ.	Zimmern. 9. abiit 1. April.		
Generoſ.	*Joannes Jacobus Baro de Künigseck. 6. Septembris.*	*Francon.*	Herold. 4.
		Francon.	Neuhauſen. 2.
Mogunt.	Antz. 3. mutavit ſtatum 13. Jun.* & ſucceſſit ei *Balthaſar Stumpff. 6. Jul. anteà Suevus. 8.*	*Bavar.*	Everhardus. 8. abiit Ingolſtadium.
		Bavar.	Zinner. 6.
	* *Secutus eſt exemplum Anteceſſoris ſui Conradi Braun.*	*Suev.*	
		Suev.	
Trevirenſ.	Falckenberger. 9.	*Sup. Rhen.*	Viſch. 9.
Colon.	Schweicker. 3. abiit in Patriam.	*Sup. Rhen.*	Riepur. 6.
		Inf. Rhen.	Schmetz. 5.
Palatin.	Hirnheim. 22.	*Inf. Rhen.*	Bornæus. 5.
Saxon.		*Saxon.*	Könritz. 12. abiit ad Reg. Roman. 21. vel 29. Nov.
Brandenb.	Ilau. 10.		
Cæſar.	Burckhart. 12.	*Saxon.*	Straſs. 5. Mercur. 22. Mart. reſignat, abiit ad Electorem Brandenburgenſem.
Cæſar.	Neſer. 7.		
Auſtriac.	Faut. 9.		

Magna

Magna Comitia per Regem Spiræ celebrata ibi Judices obtinuerunt antiquari proximam diminutionem Salarii: ita ut id permaneret in Summa quingentorum Aureorum. De Visitatione quoque actum est, ut quoniam ea constituta die facta non esset, alio die tunc præfixo susciperetur. Sed nec ipsum quoque post sequutum est. Interim verò Bellum contra Ducem Brunsvicensem, per Protestantes gestum, & cum Judices imploranti Duci partes suas interponerent, Protestantes novam eos recusandi occasionem arripuerunt: per quam posthac omnem penitus obedientiam detrectarunt, ita ut donec ea, quæ de Visitatione, ac Reformatione Judicii Ordinibus Imperii nuper placuerunt, ad effectum perducerentur, ipsi eos Judices pro legitimis non agnoscerent.

Anno 1543. Spira.

Judices.

Præsid.	Montfort. 3.	*Bavar.*	Zinner. 7.
Generos.	Künigseck. 2.	*Bavar.*	
Generos.		*Suev.*	*Bernardus Christophorus Rechlinger. 8. Januarii.*
Mogunt.	Stumpff. 9.		
Trevirens.	Falckenberger. 10.	*Suev.*	
Colon.		*Sup. Rhen.*	Visch. 10.
Palatin.	Hirnheim. 23.	*Sup. Rhen.*	Riepur. 7.
Saxon.		*Inf. Rhen.*	Schmetz. 6. abiit Coloniam, & successit *Philippus de Grün. 18. Decembr.*
Brandenb.	Ilau. 11.		
Cæsar.	Burckhart. 13.		
Cæsar.	Neser. 8.	*Inf. Rhen.*	Bornæus. 6. obiit 21. Novembris.
Austriac.	Faut. 10.		
Burgund.		*Saxon.*	*Andreas de Blumenthal. 22. Novembris.*
Francon.	Herold. 5.		
Francon.	Neuhausen. 3.	*Saxon.*	

Hactenus dilata fuit Visitatio usque in adventum Cæsaris. Qui postquàm in Germaniam rediisset, statim curavit ut ea ad effectum perduceretur. Itaque convenerunt quidem ii, qui deputati fuerant. Sed statim incidit odiosa quæstio de modo visitandi. Aderant enim plerique ex Protestantium ordine, & exhibitæ sunt plures querimoniæ, quas illi, & omnia alia suo arbitrio disponere nitebantur. Super quo ultra tertium Mensem altercatum est. Tandem Cæsar ut quiescerent jussit, & totum negotium ad futura proximè Comitia rejecit.

Anno 1544. Spiræ.

Judices.

Præsid.	Montfort. 4.	*Francon.*	Herold. 6.
Generos.	Künigseck. 3.	*Francon.*	Neuhausen. 4.
Generos.		*Bavar.*	Zinner. 8. abiit ad Cæsarem.
Mogunt.	Stumpff. 10.	*Bavar.*	
Trevirens.	Falckenberger. 11.	*Suev.*	Rechlinger. 2.
Colon.		*Suev.*	
Palatin.	Hirnheim. 24.	*Sup. Rhen.*	Visch. 11.
Saxon.		*Sup. Rhen.*	Riepur. 8.
Brandenb.	Ilau. 12.	*Inf. Rhen.*	Grun. 2.
Cæsar.	Burckhart. 14. discedit & moritur.	*Inf. Rhen.*	*Lampertus Sissing.* 23. *Maji*, obiit statim altero Mense.
Cæsar.	Neser. 9.	*Saxon.*	Blumenthal. 2.
Austriac.	Faut. 11.	*Saxon.*	
Burgund.			

Multa contentione rixatum est in Comitiis Spirensibus de Actis proximæ Visitationis, & Judices ita probarunt innocentiam suam Cæsari, ut juberet eos in officio permanere. Sed quoniam non potuit à Statibus obtineri prorogatio triennalis Sustentationis. Ideo finito eo tempore, Collegium necessario corruit. Cautum tamen ut in proximo Conventu idipsum renovaretur, & consultaretur, quo pacto in perpetuum sustineri posset. *Interim Cæsar Præsidentem, & quatuor Judices* (nec enim pluribus persuadere potuit) *suis impensis retinuit*, qui causas alioquin perituras acceptarent, & Libellis Supplicatoriis subscriberent: potissimum verò Fisci negotia expedirent. Quo Justitio integro postea quadriennio Judicium laboravit.

Deputati Cæsaris.

Præsid.	*Joannes Comes de Montfort.*	*Henricus Herold.*
	Matthias de Ilau.	*Philippus de Grun.*
	Henricus Faut.	

Anno 1545. Spiræ.

Deputati Cæsaris.

Præsid.	Montfort. 5.	Faut. 12.
	Ilau. 13. resignat 29. Decembris.	Herold. 7.
		Grun. 3.

Anno

Anno 1546. Spira.

Deputati Cæsaris.

Præsid. Montfort. 6.
Ilau. 14.
Faut. 13.
Herold. 8.
Grun. 4.

Potestas, quæ per Cæsarem demandata est Præsidenti, & quatuor deputatis Assessoribus, finiebatur eo die, quo altera Comitia Wormatiæ celebrari debebant. Is erat ad Calendas Octobris Anno superiori. Sed cum nec eo tempore, nec post hoc Anno, licet omnia per Cæsarem tentarentur, quicquam solidi, vel de Judicii ratione, vel aliis gravissimis Imperii negotiis ageretur, ita ut necesse foret omnem illam actionem, & tractatum in novum Conventum, quem Cæsar Ratisponam indixerat, rejicere. Intereà Cæsar omnia, quæ per Deputatos suo jussu in Judicio gesta sunt, rata habuit, eisque semel datam authoritatem, usque dum aliud statueretur, prorogavit. Adjunxisset etiam plures, si qui ex veteribus consentire voluissent, sed nec postea Ratisponæ de rebus Imperii per Principes serio agi videbatur. Qua re exasperatus Cæsar decrevit severe animadvertendum in eos, quos judicabat esse Authores, quare omnia turbarentur. Itaque *Electorem Saxoniæ*, & *Landgravium Hassiæ* publicis tabulis, more majorum, proscribit. Verum illi socios fœderis ita concitant, ut validissimo exercitu imparatum Cæsarem prævenerint, & ad Ingolstadium prope oppresserint. Cæsar verò primum impetum fortissime sustinet, & auctis deinceps viribus abscedentes hostes ultrò insequitur, ac tamdiu fatigat, donec se ipsos invicem desererent, & turpi fuga dilaberentur. Ita qui universi, nec justè, nec feliciter Bellum gesserant, singuli ad genua Victoris Domini sui provoluti, imperata facere compelluntur.

Anno 1547. Spira.

Deputati Cæsaris.

Præsid. Montfort. 7. obiit hoc Anno.
Ilau. 15.
Faut. 14.
Herold. 9.
Grun. 5.

Restabant Saxo & Hassus, quorum prior armis, alter deditione domitus, & in custodiam conjectus est. Quæ res ita animos omnium conterruit, ut Cæsar de omnibus, quæ ex usu essent, constituendi facilem viam aperiret. Caverat enim cum singulis, quos debellaverat, ut quæ Principum consilio in negotiis Religionis, Pacis & Justitiæ statueret, id ipsi pro-

ut deberent, sine scrupulo observarent. Itaque frequentissimum Conventum Augustæ Vindelicorum coëgit. Ibi quod ad Judicium Cameræ Imperialis attinet, quoniam videbat rem multis ambagibus per Status fore intricatam, si ipsorum arbitrio Judices legere permitteretur, maximè cum vellet antiquorum rationem haberi, & sciret eos apud plerosque magna invidia sine sua culpa, laborare. Itaque obtinuit, *ut sua solius authoritate omnes Judicantium ordines in hac prima Restitutione Judicii suppleret.* Deinde propter multitudinem antiquarum causarum, ne per illas nova negotia turbarentur, adjecit supra numerum *decem alios*, qui eodem penitus, quo reliqui officio per totum Biennium, & quatenus opus foret, tertio etiam Anno fungerentur. Eorum omnium Salaria Status Imperii per se solos solvenda receperunt, nullo alio præfinito tempore, nisi donec sæpe quæsita ratio perpetuæ Sustentationis inveniretur. Porrò quod hactenus sæpe tentatum, nunquam tamen effectum est, ut Constitutiones de Judicio editæ in unum Corpus redigerentur, id in hisce Comitiis Cæsar autoribus seu compilatoribus *Conrado Visch*, & *Conrado Braun*, * U. J. Doctoribus, &c. feliciter perfecit, & ea de re primum Volumen publicavit. Sedem etiam Judicii firmam Spiræ esse voluit, & modum annuæ Visitationis, qui anteà præscriptus fuerat, reduxit, ac plura alia quæ habentur in Actis publicis, saluberrimè constituit.

* vid. *Indicem Alphabeticum in his nominibus.*

Anno 1548. Spiræ.

Deputati Cæsaris.

Præsid.	Herold. 10.
Ilau. 66. obiit hoc Anno.	Grun. 6.
Faut. 15.	

Itaque Cæsar lectis ex omni ordine Judicibus, Episcopo Spirensi dedit in mandatis, ut illis suo nomine loca distribueret, & judicandi officium commendaret. Convenerunt autem frequentes Spiram Mense Septembri, cujus ultima die Episcopus omnes ad se vocat, & quæ sibi mandata essent, exponit. Deinde seorsim singulos alloquitur, exceptis paucis, qui jam in Aula Cæsaris recepti Sacramentum dederant, ii fuere *Hund, Seld, Faut, Herold, Grun, Themar*, & ex Cancellaria *Visch, Kellermann, Eisengrein, Beham.* * Postero verò die Episcopus invitat omnes ad Sacrum de Spiritu Sancto in summo Templo habitum, & eo finito in Curia Civitatis ab eis Juramentum recipit: *deinde singulis loca sua assignat*, omnibus autem Justitiæ integritatem luculenta oratione commendat. Jubet etiam ut ipsi Advocatos, atque Procuratores idoneos constituant, præsertim eos, qui

qui proximo Bello non fuiſſent apud hoſtes Cæſaris. Nominatim quoque tres excluſit Cæſar, qui prius ante Tribunal poſtulaverant. Porrò quos Archi-Epiſcopus Moguntinus Cancellariæ deſtinaverat, item & Nuncii, aliique ad Judicium pertinentes, ſequentibus diebus per Deputatos à Collegio examinati, & Juramento obſtricti ſunt. Huic Juramento novam clauſulam Cæſar addiderat, qua omnes tenebantur ei ſpecialem fidem obligare. Quod igitur fauſtum ac felix ſit, Judicium eo qui ſequitur modo, eſt inſtauratum.

* *1. Præfeƈt. Cancellar. 2. Notar. 3. Lector. 4. Ingroſſiſta.*

Anno 1548. Spiræ.

Judices.

Præſid. *VVilhelmus VVernerus Comes de Zimmern, &c.*
Generoſ. *VVilhelmus Comes de Eberſtein.*
Generoſ. *Georgius Comes de Helſſenſtein.*
Mogunt. *Matthæus Neſer.* 10.
Trevirenſ. Joannes Duſchelin. non venit.
Colon. *VVernherus Koch.*
Palatin. *Joannes Sebaſtianus de Hirnheim.* 25.
Saxon. Andreas de Blumenthal. non venit.
Brandenb. *VVilhelmus de Neuhauſen.* 5.
Cæſar. *Bernardus Chriſtophorus Rechlinger.* 3. *26. Octobris.*
Cæſar. *Bartholomæus Latomus.*
Auſtriac. *Henricus Faut.* 16.
Burgund. *Joannes Mepſche Friſius.*
Francon. *Nicolaus Zinner.* 9.
Francon. *Henricus Herold.* 7.
Bavar. *VViguleus Hund.*
Bavar. *VVolffgangus Hunger.*
Suev. *Hieronymus Neidthart.*
Suev. *Chriſtophorus Seld.*
Sup. Rhen. *Joannes VVernherus de Themar.*
Sup. Rhen. *Joachim Mynſinger.*
Inf. Rhen. *Hupertus Schmetz.* 7.
Inf. Rhen. *Philippus de Grun.* 6.
Saxon. *Hermannus de Amelunx.* 15. *Novembris.*
Saxon. Hieronymus Schurff. non venit.

Supernumerarii. vid. not. infrà ad Annum 1552.

Caſpar Kuen.
Joachim Kegele, factus Ordinarius Saxonicus.
Conradus Heckman.
Sebaſtianus Hugelin.
Andreas Gottvvald.
Joannes VVeſt, factus Ordinarius Rhenenſis.
Marcus Tatius. 22. Octobris.
Jacobus Kybel. 19. Octobris. factus Ordinarius Bavaricus.
Caſpar Koch.
Andreas Kebwitz. non venit.

Anno 1549. Spiræ.

Judices.

Præsid.	Zimmern. 2.	*Francon.*	Zinner. 10.
Generos.	Eberstein. 2.	*Francon.*	Herold. 11.
Generos.	Helffenstein. 2.	*Bavar.*	Hunger. 2.
Mogunt.	Neser. 11.	*Bavar.*	*Jacobus Kybel*, anteà Supernumerarius. 18. Nov. 2.
Trevirens.	*Joannes VVernherus de Themar*, anteà Rhenensis. 3. Jan.	*Suev.*	Neidthart. 2.
Colon.	Koch. 2.	*Suev.*	Seld. 2.
Palatin.	Hirnheim. 26.	*Sup. Rhen.*	Mynsinger. 2.
Saxon.	*VVgulelmus Hund de Lauterbach*, anteà Bavaricus. 10. Novembris.	*Sup. Rhen.*	*Joannes VVest*, anteà Supernumerarius. 3. Januar. 2.
		Inf. Rhen.	Schmetz. 8.
Brandenb.	Neuhausen. 6.	*Inf. Rhen.*	Grun. 7.
Cæsar.	Rechlinger. 4.	*Saxon.*	Amelunx. 2.
Cæsar.	Latomus. 2.	*Saxon.*	*Joachimus Kegele*, anteà Supernumerarius. 18. Novembris. 2.
Austriac.	Faut. 16.		
Burgund.	Mepsche. 2.		

Supernumerarii.

Kuen. 2.	Koch. 2.
Heckman. 2.	*Rabanus Eysenhuet. 30. Martii.*
Hugelin. 2.	*Thomas Schober. 3. Junii.*
Gottwald. 2.	*Nicolaus Rücker. 2. Decembris.*
Tatius. 2.	*Petrus Zonss. 11. Decembris. Bonnensis.*

Nunquam antea plures quam hoc Anno fuere Judices, nimirum completis per Cæsarem omnibus locis, *quos ei Status superiori Anno cesserant.* Itaque functus Cæsar officio suo, literis ad eos quos debebat Scriptis, Jura semel tantum cessa restituit. Instabat tunc tempus primæ Visitationis, sed quia nondum erant loca omnium ordinum impleta, Judices etiam, præsertim qui noviter venerant, vixdum videbantur Judicii rationes habere perspectas. Placuit Cancellario Imperii Visitationem illam in alterum Annum differre.

Anno 1550. Spiræ.

Judices.

Præsid.	Zimmern. 3.	*Generos.*	Helffenstein. 3.
Generos.	Eberstein. 3. resignavit officium.	*Mogunt.*	Neser. 12.
		Trevirens.	Themar. 3.

Colon.

Colon.	Koch. 3.		cessit *Conradus Heckman*, anteà Supernumerarius.
Palatin.	Hirnheim. 27.	*Bavar.*	Hunger. 3.
Saxon.	Hund. 3.	*Bavar.*	Kybel. 3.
Brandenb.	Neuhausen. 7.	*Suev.*	Neidthart. 3.
Cæsar.	Rechlinger. 5.	*Suev.*	Seld. 3.
Cæsar.	Latomus. 3.	*Sup. Rhen.*	Mynsinger. 3.
Austriac.	Faut. 17. obiit, & successit *Christophorus Mellinger. 15. Decembris.*	*Sup. Rhen.*	West. 3.
		Inf. Rhen.	Schmetz. 9.
Burgund.	Mepsche. 3.	*Inf. Rhen.*	Grun. 8.
Francon.	Zinner. 11.	*Saxon.*	Amelunx. 3.
Francon.	Herold. 12. obiit, & suc-	*Saxon.*	Kegele. 3.

Supernumerarii.

Kuen. 3.
Heckman. 3. factus Ordinarius Franconicus.
Gottwald. 3.
Hugelin. 3.
Tatius. 3.
Koch. 3.
Eisenhuet. 2.
Schober. 2.
Zonss. 2.
Rücker. 2.

Tandem sæpè petita Visitatio progressum suum nacta est, & multa quidem deliberata, quæ tamen non omnia post apud Principes Imperii authoritatem obtinuerunt. Ratum tamen fuit, quod Supernumerarii toto Anno tertio in officio manerent. Cæsar etiam cum ad Comitia Augustam properaret, vocatos ad se Judices benignè allocutus est, eorumque animos ad tuendam Judicii authoritatem erexit.

Anno 1551. Spiræ.

Judices.

Præsid.	Zimmern. 4.	*Palatin.*	Hirnheim. 28.
Generos.	*Joannes Jacobus Baro de Königsseck. 13. Aprilis.*	*Saxon.*	Hund. 4. abiit in Bavariam, & successit *Henricus de Zeukheim. 4. Novembris.*
Generos.	Helffenstein. 4. abiit ad Reg. Rom. & successit *Udalricus Comes de Montfort. 30. Maji.*	*Brandenb.*	Neuhausen. 8.
		Cæsar.	Rechlinger. 6.
Mogunt.	Neser. 13.	*Cæsar.*	Latomus. 4.
Trevirens.	Themar. 4.	*Austriac.*	Mellinger. 2.
Colon.	Koch. 4.	*Burgund.*	Mepsche. 4.

Fran-

Francon.	Zinner. 12.	*Sup. Rhen.*	Mynsinger. 4.
Francon.	Heckman. 4.	*Sup. Rhen.*	West. 4.
Bavar.	Hunger. 4. abiit Frisingiam, & successit *Marcus Tatius. 8. Octobris.* anteà Supernumerarius.	*Inf. Rhen.*	Schmetz. 10.
Bavar.	Kybel. 4.	*Inf. Rhen.*	Grun. 9. resignat 27. Octob.
Suev.	Neidthart. 4.	*Saxon.*	Amelunx. 4. domum abiit, & successit *Caspar Koch. 12. Junii.* anteà Supernumerarius.
Suev.	Seld. 4. resignat 28. Nov.	*Saxon.*	Kegele. 4.

Supernumerarii.

Kuen. 4.
Hugelin. 4.
Gottwald. 4.
Tatius. 4. factus Ordinarius Bavariæ.
Koch. 4. factus Ordinarius Saxoniæ.
Eisenhuet. 3. abiit Oenipontem, renunciat 9. Junii, 12. Februarii 1552. cum prius resignasset 9. Julii 1551.
Schober. 3. abiit Ulmenses.
Zensf. 3.
Rücker. 3.

Tentarunt Judices in Conventu Augustano auctionem Salarii, ut saltem numerus in auro vel auri justo valore solveretur, sed nihil profecerunt. Cæsar quoque meditabatur, arcanis quibusdam rationibus, Supernumerariorum ordinem in perpetuum prorogare, sed nihilo magis effecit, nisi quod eisdem quartus Annus adjectus est, siquidem ita videretur iis, qui proximæ Visitationi præesse debebant. Quod ea secuta facile obtinuit. Constitutis igitur Justitiæ atque pacis rationibus, animi omnium ad Religionis causam *Concilio Tridentino* finiendam sunt conversi.

Anno 1552. Spiræ.

Judices.

Præsid.	Zimmern. 5.	*Cæsar.*	Rechlinger. 7.
Generos.	Königseck. 2.	*Cæsar.*	Latomus. 5.
Generos.	Montfort. 2. abiit in Militiam Cæsaris.	*Austriac.*	Mellinger. 3.
Mogunt.	Neser. 14.	*Burgund.*	Mepsche. 5. abiit in Aulam Cæsaris.
Trevirens.	Themar. 5.	*Francon.*	Zinner. 13.
Colon.	Koch. 5.	*Francon.*	Heckman. 5.
Palatin.	Hirnheim. 29.	*Bavar.*	Kybel. 5. abiit in Bavariam 26. Martii.
Saxon.	Zeiskheim. 2.		
Brandenb.	Neuhausen. 9.	*Bavar.*	Tatius. 5.

Suev.

Suev. Neidthart. 5.
Suev. Seld. 5. abiit in Bavariam 9. Martii, & successit *Conradus Kuen. 12. Mart.* anteà Supernumerarius.
Sup. Rhen. Mynsinger. 5.
Sup. Rhen. West. 5.
Inf. Rhen. Schmetz. 11.
Inf. Rhen. Grun. 10. abiit ad Juliacensem 22. Aprilis.
Saxon. Kegele. 5.
Saxon. Koch. 5.

Supernumerarii. *

Kuen. 5. factus Ordinarius Suevicus.
Hugelin. 5.
Gottwald. 5. factus Ordinarius Franconicus. infrà 1553.
Zonss. 4. factus Ordinarius Cæsareus.
Rücker. 4. factus posteà Ordinarius Saxonicus 1554. infrà.

Nova, & hactenus inaudita Imperii perturbatio, Judicii quoque rationes variis modis afflixit. Nam & Gallus propemodum in conspectum loci progressus est, atque Judices & reliquos omnes in tuta abire compulit. Quamvis autem Mense Junio redirent, tamen usque in Novembrem causæ tractari non potuerunt. Quæ res magnum illis impedimentum præstitit.

* *Qui ab Anno 1548. usque huc recensiti fuerunt Supernumerarii, ita appellandi non erant, sed Extraordinarii Assessores juxta* Recess. Imper. 1548. §. 26. **Welche gleich denen andern** *Assessoren* **zu** *Referi***rung der alten aufgehäufften anhängigen Rechts-Sachen gebraucht werden sollen.** *Differentia ergò inter Ordinarios & Extraordinarios, non fuit alia quam in tempore officii. Illi erant perpetui, hi ad tempus certum adsumti. Vide suprà Notam ad Annum 1531. & Præfationem nostram huic Opusculo præmissam.*

Anno 1553. Spiræ.

Judices.

Præsid. Zimmern. 6.
Generos. Konigseck. 3.
Generos. *Joannes Comes de Hoya. 20. Apr.* renunciat 6. Decembr.
Mogunt. Neser. 15.
Trevirens. Themar. 6. obiit 28. Februarii Spiræ.
Colon. Koch. 6.
Palatin. Hirnheim. 30.
Saxon. Zeiskheim. 3.
Brandenb. Neuhausen. 10. renunciat 19. Octobris.
Cæsar. Rechlinger. 8. obiit 16. Januarii Spiræ, & successit ei *Petrus Zonss.* 22. Augusti. anteà Supernumerarius.
Cæsar. Latomus. 6.
Austriac. Mellinger. 4.
Burgund. *Philippus Kobelius. 5. Maji.*

Fran-

Francon. Zinner. 14. resignat 2. Junii, abiit Norimbergam, & successit *Andreas Gottwald, 6. Decembris*, anteà Supernumerarius.
Francon. Heckman. 6.
Bavar. Tatius. 6.
Bavar. *Wolffgangus Viebeck, 2. Junii.* renunciat 22. Novembr.
Suev. Neidthart. 6.
Suev. Kuen. 6.
Sup. Rhen. Mynsinger. 6.
Sup. Rhen. West. 6.
Inf. Rhen. Schmetz. 12. resignat 14. Augusti.
Inf. Rhen. *Christophorus Fabri. 27. Maji.*
Saxon. Kegele. 6.
Saxon. Koch. obiit 13. Septembr. peste Spiræ.

Nondum erant sopiti tumultus bellici, & Judicium adhuc multo timore, & angustia debilitatum, tamen cum assidue invocaretur ab iis, qui se contra Pacem Publicam damno affectos conquerebantur, officium suum amplius denegari non potuit. Quam tamen ob causam magnam invidiam excitavit, nullo certe suo merito. *Supernumerarii autem, qui hactenus Judicio assederunt, hoc Anno id facere desierunt.*

Anno 1554. Spiræ.

Judices.

Præsid. Zimmern. 7.
Generos. Königseck. 4.
Generos. Hoya. 2. abiit ante 6. Jun. & successit *Fridericus Comes de Leonstein. 20. Octobris.*
Mogunt. Neser. 16. obiit 24. Januar.
Trevirens.
Colon. Koch. 7.
Palatin. Hirnheim. 31.
Saxon. Zeiskheim. 4. abiit ad Episcopum Spirens. 2. Octobr.
Brandenb. Neuhausen. 11. domum abiit 19. Aprilis, & successit *Sebastianus Truchsess de Reinfelden. 1. Septembr.*
Cæsar. Latomus. 7.
Cæsar. Zonss. 6.
Austriac. Mellinger. 5. abiit Oenipontem 31. Octobris.
Burgund. Kobelius. 3.
Francon. Gottwald. 7.
Francon. Heckman. 7.
Bavar. Tatius. 7.
Bavar. Viebeck. 2. rediit in Bavar. ante 22. Maji, & successit *Christoph. Elsenhamer. 14. Aug.*
Suev. Neidthart. 7.
Suev. Kuen. 7.
Sup. Rhen. Mynsinger. 7.
Sup. Rhen. West. 7.
Inf. Rhen. Schmetz. 4. abiit Coloniam, & ibi obiit, successit *Conradus Fürstenberger. 15. Martii.*
Inf. Rhen. Fabri. 2.
Saxon. Kegele. 7.
Saxon. Nicolaus Rücker. 5. 30. Aprilis.

Nihil

Nihil occurrit quod hoc Anno præcipuè notetur, nisi quod visitari Judicium hactenus tertio Anno, propter spem proximi Conventus Principum, non potuit. Cautum enim erat per eam, quæ Passaviæ ante Biennium facta est, Transactionem, ut in eo Conventu plures Judicii rationes renovarentur. Ad rem illam omnium animi erant suspensi.

Anno 1555. Spiræ & Eslingæ.

Judices.

Præsid. Zimmern. 8. domum abiit.

Generos. Königseck. 5. factus locum tenens, resignat Eslingæ 3. Decembris.

Generos. Leonstein. 2.

Mogunt.

Trevirens.

Colon. Koch. 8. abiit ad Episcopum Spirensem 11. Maji.

Palatin. Hirnheim. 32. obiit die Jovis. 30. Maji Spiræ.

Saxon.

Brandenb. Truchsess. 2.

Cæsar. Latomus. 8. rediit ad Trevirensem, resignat 11. Maji.

Cæsar. Zonss. 6. resignat 4. Aprilis, abiit, & successit *VVilhelmus Steck. 15. Octobr. Eslingæ.*

Austriac. Mellinger. 6. abiit Oenipontem 21. Maji, succedit *Christophorus Glöckler. 30. Maji Spiræ.*

Burgund. Kobelius. 4.

Francon. Heckman. 8. resignat 5. Januarii, abiit, & successit *Daniel Capito*, anteà Procurator. 22. Augusti Eslingæ.

Francon. Gottwald. 7.

Bavar. Tatius. 8.

Bavar. Elsenhamer. 2.

Suev. Neidthart. 8. resignavit conditionem 14. Octobr.

Suev. Kuen. 8.

Sup. Rhen. Mynsinger. 8. resignat 2. Maji, abiit ad Brunsuicensem ut Cancellarius.

Sup. Rhen. West. 8.

Inf. Rhen. Fabri. 3.

Inf. Rhen. Fürstenberger. 2.

Saxon. Kegele. 8. resignavit conditionem 23. Decembris.

Saxon. Rücker. 6.

Placuit Imperii Ordinibus Augustæ consultantibus, rata esse ea, de quibus ante Passaviæ convenerat. Itaque Religionis causam indifferentem esse voluerunt, & nonnulla circa Pacem Publicam, & Judicii Processum, atque alia, innovarunt, quæ omnia habentur in Actis publicis. Cæterum, cum autumnus pestem urbi inferret, Judicium eo tempore Eslingam translatum, atque ibi plus quatuor Mensibus celebratum est.

Anno 1556. Eslingæ & Spiræ.

Judices.

Præsid. Königseck. 1. locum tenens esse ultima Aprilis desiit, deinde constitutus est Præsidens *Joannes Comes de Hoya, Episcopus Osnabrugensis. 30. Aprilis.*

Generos. Leonstein. 3. 29. Martii constituitur à Collegio, ac jurat in Judicis Locum tenentem.

Generos. *Antonius Comes de Salm, Abbas in Hornbach. 26. Octobris.*

Mogunt.

Trevirens.

Colon. *Albertus Buchorst. 20. Octobr.*

Palatin. *Hartmannus Hartmanni ab Eppingen. 16. Februarii.*

Saxon. *Ericus Volckmarus à Berlepsch. 21. Aprilis.*

Brandenb. Truchsess. 3.

Cæsar. Steck. 2.

Cæsar. *Ferdinandus Ströle. 14. Nov.*

Austriac. Glöckler. 2. renunciat 3. Octobris.

Burgund. Kobelius. 5.

Francon. Gottwald. 8.

Francon. Capito. 2.

Bavar. Elssenhamer. 3.

Bavar. Tatius 9. resignat 4. Januarii, & abiit Cancellarius Frisingam 28. Maji, succedit *Sebastianus Schwelmair. 6. Julii.*

Suev. Kuen. 9.

Suev. *Melchior Drechsel. 23. Maji.*

Sup. Rhen. West. 9.

Sup. Rhen. *Stephanus Herden. 22. Aprilis.*

Inf. Rhen. Fabri. 4.

Inf. Rhen. Fürstenberger. 3.

Saxon. Rücker. 7.

Saxon. Kegele. 9. discedit 23. Junii, succedit ei *Hermannus à Vechteld. 18. Septembris.*

Hactenus per sexaginta duos Annos Judicii ordinem, & progressum paucis annotare placuit. Nam cum hoc Anno juxta proxima Imperii placita per solennem Visitationem Mense Majo habitam, *nova Judicio facies sit inducta*, illa novum descriptionis opus exigere videtur. Ad eam autem Visitationem Judices, nolentes volentes, Tribunal Spiram reducere coacti sunt.

Anno 1557. Spiræ.

Judices.

Præsid. Joannes Comes de Hoya, Episcopus Osnabrugensis, cum superiori Anno discederet in Julio, necnon honestè posteà per Imperatorem dimitteretur, *Friderico Comiti in Lewenstein*, mandatæ sunt vices per Assessores 29. Martii.

Gene-

Generos. Lewenstein. 4.
Generos. Salm. 2. redit ad Abbatiam suam 14. Novembris.
Mogunt. *Joannes Udalricus Schütz. 5. Aprilis.*
Trevirens.
Colon. Buchorst. 2.
Palatin. Hartman. 2.
Saxon. Berlebsch. 2.
Brandenb. Truchsess. 4.
Cæsar. Steck. 3.
Cæsar. Ströle. 2.
Austriac. Glöckler. 3. abiit, & successit *VVendelinus Artzt. 9. Oct.*
Burgund. Kobelius. 5.
Francon. Gottwald. 9.
Francon. Capito. 3.
Bavar. Elsenhamer. 4.
Bavar. Schwelmair. 2.
Suev. Kuen. 10.
Suev. Drechsel. 2.
Sup. Rhen. West. 10.
Sup. Rhen. Herden. 2.
Inf. Rhen. Faber. 5.
Inf. Rhen. Fürstenberger. 4.
Saxon. Rücker. 8.
Saxon. Vechteld. 2.

Hoc Anno in Comitiis Ratisponensibus varia de Actis Anno superiori habitæ Visitationis tractata sunt: Et non solum prima Maji ordinaria Visitatio, sed & Deputatio quædam Statuum pro reformanda Camera subsequuta, qui, Visitatione finita 30. Maji Spiræ convenere, ibique habita longissima deliberatione, tandem nonnulla circa Judicii Processum atque alia innovarunt. Propter multitudinem quoque antiquarum Causarum supra numerum Ordinariorum Assessorum *XVI. Extraordinarios*, qui eodem officio 15. Mensibus fungerentur, primaque Aprilis sequenti Anno assideant, adjecerunt. Auctionemque Salarii fecerunt, aliaque plura, quæ in eorum Recessu, necnon Actis publicis habentur, constituerunt.

Anno 1558. Spiræ.

Judices.

Præsid. Lewenstein. 2. relinquit 6. Maji administrationem officii Judicis Locum tenentis, posteà constitutus est per Imperatorem *Michael Episcopus Merseburgensis. 7. Maji.*
Generos. Lewenstein. 5.
Generos. Salm. 3. discessit.
Mogunt. Schütz. 2.
Trevirens. *Andreas Gail. 18. Aprilis.*
Colon. Buchorst. 3.
Palatin. Hartman. 3.
Saxon. Berlebsch. 3.
Brandenb. Truchses. 5.
Cæsar. Steck. 4.
Cæsar. Ströle. 3.
Austriac. Artzt. 2.
Burgund. Kobelius. 6. discessit 5. Augusti.
Francon. Gottwald. 10.

Francon.	Capito. 4.	*Sup. Rhen.*	Herden. 3.
Bavar.	Elſenhamer. 5. reſignat 11. Jan. abiit Bavariam, & ſucceſſit *Georgius VVidman. 24. Martii.*	*Inf. Rhen.*	Faber. 6.
		Inf. Rhen.	Fürſtenberger. 5. abiit 13. Julii Coloniam & ad Juliacenſem, & ſucceſſit *Ægidius Mommer. 16. Aug.*
Bavar.	Schwelmair. 3.		
Suev.	Kuen. 11.	*Saxon.*	Rücker. 9.
Suev.	Drechſel. 3.	*Saxon.*	Vechteld. 3.
Sup. Rhen.	Weſt. 11.		

Supernumerarii. XVI.

Repetatur Nota ſuprà An. 1552. & infrà Anno 1565.

Mogunt.	*Andreas Müleck. 18. Aprilis.*	*Cæſar.*	Vacat.
Trevirenſ.	*Joannes Hardenrat. 31. Auguſti.*	*Cæſar.*	Vacat.
Colon.	*Gottfried Saltzfas. 21. April.*	*Francon.*	*VVolffgangus Hetzle.*
Palatin.	*Joannes Knot. 19. Aprilis.*	*Bavar.*	*Hieronymus Kais. 2. Maji.*
Saxon.	Vacat.	*Suev.*	*Joan. Rudolff Ehinger. 1. April.*
Brandenb.	*Otto ab Arnſperg. 1. Aprilis, diſceſſit 8. Septembris.*	*Sup. Rhen.*	*Fridrich Nordeck. 1. April.*
		Inf. Rhen.	*Joan. Nervius. 1. April.*
Cæſar.	*Abraham Löſcher. 1. April.*	*Saxon.*	*Chriſtophorus Helffant. 3. Auguſti.*
Cæſar.	*VVilhelm Datler. 18. April.*		

Viſitatio hoc Anno quidem cœpta, & non continuata eſt, idque ob recuſationem alicujus Perſonæ mere Idiotæ, quæ ad viſitandum à Suevici Circuli Comitibus miſſa erat. Iniquiſſimum namque Judices, & contra Ordinationem Jurique inconſonum arbitrabantur, ut illiteratus literatos viſitaret.

Anno 1559. Spiræ.

Judices.

Præſid.	Epiſcopus Merſeburgenſis. 2.	*Cæſar.*	Steck. 5.
		Cæſar.	Ströle. 4.
Generoſ.	Lewenſtein. 6.	*Auſtriac.*	Artzt. 3.
Generoſ.		*Burgund.*	*Balduinus à Roon. 7. Januarii.*
Mogunt.	Schürz. 3.		
Trevirenſ.	Gail. 2.	*Francon.*	Gottwald. 11.
Colon.	Buchorſt. 4.	*Francon.*	Capito. 5.
Palatin.	Hartman. 4.	*Bavar.*	Schwelmair. 4.
Saxon.	Berlebſch. 4.	*Bavar.*	Widman. 2.
Brandenb.	Truchſeſs. 6. abiit 1. Aprilis.	*Suev.*	Kuen. 12.
		Suev.	Drechſel. 4.

Sup. Rhen.

Sup. Rhen. West. 12.
Sup. Rhen. Herden. 4.
Inf. Rhen. Faber. 7.
Inf. Rhen. Mommer. 2.
Saxon. Rücker. 10.
Saxon. Vechteld. 4. abiit 20. Maji ad Lubecenses, & successit *Henricus à Bila. 21. Maji.*

Supernumerarii.

Müleck. 2.
Hardenrat. 2.
Saltzfas. 2. discessit.
Knot. 2. discessit.
Arnsperg. 2. discessit ut Cancellarius Ambergæ.
Löscher. 2.
Datler. 2.
Hetzle. 2. obiit 19. Julii.
Kais. 2.
Ehinger. 2. discessit.
Nordeck. 2. discessit.
Nervius. 2.
Helffant. 2.

Ob habita Augustæ Comitia, necnon absentiam nonnullorum Statuum Visitatio ordinaria hoc Anno in Mensem Augustum usque est prorogata. Nihil autem in ea præcipuè, ob insequentem à Statibus factam Deputationem, actum est, nisi quod Supernumerarii Assessores tamdiu donec illa finiatur, manere jussi sint.

Anno 1560. Spiræ.

Judices.

Præsid. Episcopus Merseburgensis. 3.
Generos. Lewenstein. 7.
Generos. *Joannes Baro de Polrveiler. 10. Octobris.*
Mogunt. Schütz. 4.
Trevirens. Gail. 3.
Colon. Buchorst. 5.
Palatin. Hartman. 5.
Saxon. Berlebsch. 5.
Brandenb.
Cæsar. Steck. 6.
Cæsar. Ströle. 5.
Austriac. Artzt. 4.
Burgund. Roon. 2.
Francon. Gottwald. 12.
Francon. Capito. 6.
Bavar. Schwelmair. 5.
Bavar. Widman. 3.
Suev. Kuen. 13.
Suev. Drechsel. 5.
Sup. Rhen. West. 13.
Sup. Rhen. Herden. 5.
Inf. Rhen. Faber. 8.
Inf. Rhen. Mommer. 3.
Saxon. Rücker. 11.
Saxon. Bila. 2.

Supernumerarii.

Müleck. 3. discessit.
Hardenrat. 3.
Löscher. 3.
Datler. 3.
Kais. 3.
Nervius. 3.
Helffant. 3.

Nihil

Nihil hoc Anno præcipuè actum, nisi quod Mense Majo Visitatio celebrata, quæ autem constituta, habentur vulgò in Actis publicis.

Anno 1561. Spiræ.

Judices.

Præsid. Episcopus Merseburgensis. 4. Eo optima Imperatoris venia discedente, constitutus est Præsidens *Fridericus Comes in Lewvenstein. 29. Maji.*
Generos. Polweiler. 2.
Generos. *Philippus Baro de VVinnenberg. 26. Aprilis.*
Mogunt. Schütz. 5.
Trevirens. Gail 4.
Colon. Buchorst. 6.
Palatin. Hartman. 6.
Saxon. Berlebsch. 6. abiit 22. Decembris ad Electorem Saxoniæ.
Brandenb. *Dam. Knebel de Katzenelnbogen Junior. 6. Junii.*
Cæsar. Steck. 7.
Cæsar. Ströle. 6.
Austriac. Artzt. 5.
Burgund. Roon. 3. abiit, & successit *Aggaus de Albada. 13. Nov.*
Francon. Gottwald. 13. abiit, & successit *VVernherus Eysen, 18. Augusti.*
Francon. Capito. 7.
Bavar. Schwelmair. 6.
Bavar. Widman. 4.
Suev. Kuen. 14.
Suev. Drechsel. 16.
Sup. Rhen. West. 14. obiit.
Sup. Rhen. Herden. 6.
Inf. Rhen. Faber. 9. abiit, & successit *VVilhelmus de Scheida, nominatus VVestpfenning. 10. Dec.*
Inf. Rhen. Mommer. 4.
Saxon. Rücker. 12.
Saxon. Bila. 3.

Supernumerarii.

Hardenrat. 4.
Löscher. 4.
Datler. 4.
Kais. 4.
Nervius. 4.
Helffant. 4.

Nulla alia re insignis hic Annus fuit, nisi quod Supernumerarii Assessores in officio, ut manerent, ratum fuerit. Quæ verò in Visitatione celebrata constituta sint, habentur in Actis publicis.

Anno 1562. Spiræ.

Judices.

Præsid. Lewenstein. 2.
Generos. Polweiler. 3. discessit, & successit *Schvveickerus Comes de Helffenstein &c. 9. Octobr.*
Generos. Winnenberg. 2.
Mogunt. Schütz. 6.
Trevirens. Gail. 5.

Colon.

Colon.	Buchorst. 7. discessit 1. Augusti, & successit *Matthias Kirspensis. 7. Augusti.*	*Francon.*	Capito. 8.
		Francon.	Eysen. 2.
		Bavar.	Schwelmair. 7.
Palatin.	Hartman. 7.	*Bavar.*	Widman. 5.
Saxon.	*Casparus à Schonberg. 6. April.*	*Suev.*	Kuen. 15.
Brandenb.	Knebel. 2.	*Suev.*	Drechsel. 7.
Cæsar.	Steck. 8. abiit, & successit *Joan. Hegenmüller. 12. Dec.*	*Sup. Rhen.*	Herden. 7.
		Sup Rhen.	*Cuno à VVallbrun. 2. Junii.*
Cæsar.	Ströle. 7.	*Inf. Rhen.*	Mommer. 5.
Austriac.	Artzt. 6. abiit 19 Septembris, & successit *Robertus à Stotzinger. 22. Septembr.*	*Inf. Rhen.*	Westpfenning. 2.
		Saxon.	Rücker. 13.
		Saxon.	Bila. 4. abiit, & successit *Henricus à Kersenbruck. 2. Jun.*
Burgund.	Albada. 2.		

Supernumerarii.

Hardenrat. 5.	Kais. 5.
Löscher. 5.	Nervius. 5.
Datler. 5.	Helffant. 5.

Nihil occurrit quod hoc Anno præcipuè notetur, nisi quod Cæsar Ferdinandus Decembris die 11. Spiram veniens, vocatus ad se Judices, benigne sit allocutus. Eorumque animos ad tuendam Judicii authoritatem prolixa oratione erexerit.

Anno 1563. Spiræ.

Judices.

Præsid.	Lewenstein. 3.	*Cæsar.*	Hegenmüller. 2.
Generos.	Helffenstein. 2.	*Austriac.*	Stotzinger. 2.
Generos.	Winnenberg. 3. abiit 20. Decembris.	*Burgund.*	Albada. 3.
Mogunt.	Schütz. 7. abiit 15. Maji, & successit eidem *Andreas Muleck. 15. Maji.* anteà Supernumerarius.	*Francon.*	Capito. 9. abiit, & successit *Raphaël Seiler, Augustanus. 17. Junii.*
		Francon.	Eysen. 3.
		Bavar.	Schwelmair. 8.
Trevirens.	Gail. 6.	*Bavar.*	Widman. 6.
Colon.	Kirspensis. 2.	*Suev.*	Kuen. 16.
Palatin.	Hartman. 8.	*Suev.*	Drechsel. 8.
Saxon.	Schönberger. 2.	*Sup. Rhen.*	Herden. 8. obiit 24 Junii, & successit *Cyprianus Vomelius Stapert. 7. Decembris.*
Brandenb.	Knebel. 3.		
Cæsar.	Ströle. 8.		

Sup. Rhen. Walbrun. 2.
Inf. Rhen. Mommer. 6. abiit 5. Augusti, & successit *Joan. Michaël Cronberger. 9. Augusti.*
Inf. Rhen. Westpfenning. 3.
Saxon. Rücker. 14.
Saxon. Kersenbruch. 2.

Supernumerarii.

Löscher. 6.
Datler. 6.
Kais. 6. discessit 9. Junii.
Nervius. 6.
Helffant. 6.

Hoc Anno non solum Spiræ, sed fere per universam Germaniam taliter pestis sæviebat, uti tutus locus, quo Judicium commode transferri queat, inveniri tum temporis non poterat. Quare Judices nolentes volentes Spiræ manere, tantoque se periculo exponere, coacti sunt. Visitatio quoque licet cœpta, tamen in Annum sequentem ob certas causas prorogata est.

Anno 1564. Spiræ.

Judices.

Præsid. Lewenstein. 4.
Generos. Helffenstein. 3. resignavit 13. Jan. abiit 14. Julii ex consilio, successit *Jo. Daniel Baro de Winnenberg. 23. Mart.*
Generos.
Mogunt. Müleck. 2.
Trevirens. Gail. 7.
Colon. Kirspensis. 3.
Palatin. Hartman. 9.
Saxon. Schönberger. 3.
Brandenb. Knobel. 4.
Cæsar. Ströle. 9.
Cæsar. Hegenmüller. 3.
Austriac. Stotzinger. 9.
Burgund. Albada. 4.
Francon. Eysen. 4.
Francon. Seiler. 2.
Bavar. Schwelmair. 9. obiit 25. Januarii, successit *Casparus Everhardus*, Nicolai Everhardi Filius. 9. Martii.
Bavar. Widman. 7.
Suev. Kuen. 17. discessit, & successit *VVolffgangus Adolphus Hirter. 31. Octobris.*
Suev. Drechsel. 9.
Sup. Rhen. Walbrun. 3.
Sup. Rhen. Vomelius. 2.
Inf. Rhen. Westpfenning. 4.
Inf. Rhen. Cronberger. 2.
Saxon. Rücker. 15.
Saxon. Kersenbruch. 3. discessit, & successit *Amandus Pottgiesser. 16. Maji.*

Supernumerarii.

Löscher. 7.
Datler. 7.
Nervius. 7.
Helffant. 7.

Obi-

Obitus Ferdinandi Imperatoris Judicii quoque rationes hoc Anno variis modis afflixit, per mortem namque tam pacifici Cæsaris authoritas Collegii pene expiravit: Et Judicium multo timore & angustia affecit. Visitatio quoque licet habita, nihil tamen quod præcipue notetur, habuit.

Anno 1565. Spiræ.

Judices.

Præsid.	Lewenstein. 5.	*Burgund.*	Albada. 5.
Generos.	Winnenberg. 2.	*Francon.*	Eysen. 5.
Generos.		*Francon.*	Seiler. 3.
Mogunt.	Müleck. 3.	*Bavar.*	Widman. 8.
Trevirens.	Gail. 8.	*Bavar.*	Everhardus. 2.
Colon.	Kirspensis. 4.	*Suev.*	Drechsel. 10.
Palatin.	Hartman. 10.	*Suev.*	Hirter. 2.
Saxon.	Schönberger. 4.	*Sup Rhen.*	Walbrun. 4.
Brandenb.	Knebel. 5.	*Sup. Rhen.*	Vomelius. 3.
Cæsar.	Strole. 10.	*Inf. Rhen.*	Westpfenning. 5.
Cæsar.	Hegenmüller. 4. discedit ad Imperatorem 26. Dec.	*Inf. Rhen.*	Cronberger. 3.
		Saxon.	Rücker. 16.
Austriac.	Stotzinger. 4.	*Saxon.*	Pottgiesser. 2.

Supernumerarii. *

Löscher. 8.	Nervius. 8.
Datler. 8.	Helffant. 8.

Nulla hoc Anno Visitatio est habita, ob absentiam Electoris Brandenburgici Consiliariorum, sed in Annum sequentem prorogata.

* *Hucusque ab Anno 1558. recensentur Supernumerarii, rectius Assessores Extraordinarii, quod jam sæpius monuimus, nam Anno sequenti auctus est numerus Ordinariorum per novos Assessores octo, quos in sequentibus Annis compendii vel spatii gratia post omnes Assessores recensuit Auctor Anonymus, cum in ordine Sessionis debuissent collocari, sicut infrà Anno 1592. & 1597.* ex Barthii Tabellis *Schematismos adjecimus.*

Anno 1566. Spiræ.

Judices.

Præsid.	Lewenstein. 6.	*Generos.*	Winnenberg. 3. abiit, & successit *Fridericus Truchsess Baro in Waldburg. 31. Aug.*
Generos.	*Casparus Ulricus Comes de Reinstein. 31. Julii.*		

 Mo-

Mogunt. Müleck. 4. abiit, & successit *Mauritius VVinckelman. 30. Aprilis.*
Trevirens. Gail. 9.
Colon. Kirspensis. 5.
Palatin. Hartman. 11.
Saxon. Schönberger. 5.
Brandenb. Knebel. 6.
Cæsar. Ströle. 11.
Cæsar. *Rupertus à Stotzingen, anteà Austriacus, 5. Martii.* Jurans de novo.
Austriac. *VVolffgangus Lucius. 5. Martii.*
Burgund. Albada. 6.
Francon. Eysen. 6.
Francon. Seiler. 4.
Bavar. Widman. 9.
Bavar. Everhardus. 3.
Suev. Drechtel. 11.
Suev. Hirter. 3.
Sup. Rhen. Walbrun. 5.
Sup. Rhen. Vomelius. 4.
Inf. Rhen. Westpfenning. 6. abiit, & successit *VVernberus Steinchen. 26. Novembris.*
Inf. Rhen. Cronberger. 4.
Saxon. Rücker. 17.
Saxon. Pottgiesser. 3.

Ordinarii Adjecti.

Elect. Eccl. Leoman. Schiller. 20. Sept.
Elect. Secul.
Francon. Georgius Brunner. 8. Octobr.
Bavar.
Saxon. Theodericus Essernus. 2. Sept.
Sup. Rhen. Simon Schardius. 1. Octobr.
Inf. Rhen. Joannes Nervius, anteà Extraordinarius.
Saxon. Theodericus Appianus. 9. Septembris.

Supernumerarii.

Löscher. 9.
Datler. 9.
Nervius. 9.
Helffant. 9. abiit.

Nec hoc Anno Visitatio ob futura Comitia est habita, sed in adventum novi Imperatoris Maximiliani Secundi prorogata. Et licet in istis Comitiis varia de reformando ac conservando Judicio Cæsari & Statibus sint proposita, tamen incidente gravi negotio Belli Turcici, dilata est ejusmodi deliberatio in tempus magis commodum, *Octo tamen Assessores Ordinarii reliquis adjecti sunt.*

Anno 1567. Spiræ.

Judices.

Præsid. Lewenstein. 7.
Generos. Reinstein. 2.
Generos. Truchses. 2.
Mogunt. Winckelman. 2.
Trevirens. Gail. 10.
Colon. Kirspensis. 6. obiit 1. Nov.
Palatin. Hartman. 12. discedit ad Electorem Palatinum, & succedit *Melchior de Feiltsch. 11. Junii.*

Saxon.

Saxon. Schönberg. 6. discessit ultima Aprilis, & successit *Joannes de Berbüdorff. 11. Jun.*
Brandenb. Knebel. 7.
Cæsar. Ströle. 12.
Cæsar. Stotzinger. 6.
Austriac. Lucius. 2.
Burgund. Albada. 7.
Francon. Eysen. 7.
Francon. Seiler. 5.
Bavar. Widman. 10.
Bavar. Everhardus. 4.
Suev. Drechsel. 12.
Suev. Hirter. 4.
Sup. Rhen. Walbrun. 6. obiit 21. Junii Spiræ.
Sup. Rhen. Vomelius. 5.
Inf. Rhen. Steinchen. 2.
Inf. Rhen. Cronberger. 5.
Saxon. Rücker. 18.
Saxon. Pottgiesser. 4. obiit, & successit *Otto Pruen. 19. Aug.*

Ordinarii Adjecti.

Elect. Eccl. Schiller. 2.
Elect. Secul. *Nicolaus Cisnerus. 7. Januar.*
Francon. Brunner. 2.
Bavar. *Sigismundus Viehenser. 28. Jan.*
Suev. Esserus. 2.
Sup. Rhen. Schardius. 2.
Inf. Rhen. Nervius. 10.
Saxon. Appianus. 2.

Supernumerarii.

Löscher. 10. fit Ordinarius, renunciat 17. Martii, discedit Norimbergam 6. Septembris.
Datler. 10. obiit 10. Januarii.

Visitatio hoc Anno est habita, quæ verò constituta sint habes in ejus Recessu.

Anno 1568. Spiræ.

Judices.

Præsid. Lewenstein. 8.
Generos. Reinstein. 3. abiit, renunciat in Scriptis 8. Martii, & discedit 20. Decembr. successit *VVilhelmus Comes ab Oettingen. 13. Octobris.*
Generos. Truchses. 3. renunciat 10. Januar. discessit.
Mogunt. Winckelman. 3.
Trevirens. Gail. 11. resignat 11. Septembris, discedit ad Imperatorem 11. Martii Anno seq.
Colon. *Antonius à Fürstenberg. 7. Mart.*
Palatin. Feiltsch. 2.
Saxon. Berbisdorff. 2.
Brandenb. Knebel. 8.
Cæsar. Ströle. 13.
Cæsar. Stotzinger. 7. resignat 2. Septembris.
Austriac. Lucius. 3.
Burgund. Albada. 8.
Francon. Eysen. 8.
Francon. Seiler. 6.
Bavar. Widman. 11.
Bavar. Everhardus. 5.

Suev. Drechsel. 13.
Suev. Hirter. 5.
Sup. Rhen. Vomelius. 6.
Sup. Rhen. *Eberhardus Schenck à VVinterstetten. 23. Januarii.*
Inf. Rhen. Cronberger. 6.
Inf. Rhen. Steinchen. 3.
Saxon. Rücker. 19. obiit Spiræ 25. Julii.
Saxon. Proen. 2.

Ordinarii Adjecti.

Elect. Eccl. Schiller. 3.
Elect. Secul. Cisnerus. 2.
Francon. Brunner. 3.
Bavar. Vicheuser. 2.
Suev. Esserus. 3.
Sup. Rhen. Schardius. 3.
Inf. Rhen. Nervius. 11. abiit, & successit *Nicolaus Gail. 8. Maji.*
Saxon. Appianus. 3.

Hoc quoque Anno Visitatio habita, nihil tamen quod notatu dignum, habet.

Anno 1569. Spiræ.

Judices.

Præsul. Lewenstein. 8. resignat Imperatori in Scriptis 10. Martii, posteà iterum ex Grabato, Collegio toti in Scriptis quoque 9. Martii, abiit, & successit *Marquardus ab Hattstein, Episcopus Spirensis, & Præpositus in VVeissenburg. 8. Augusti.*
Generos. Oettingen. 2.
Generos. *Georg. Desiderius, Baro in veteri ac novo Frenhoven. 7. Jan.*
Mogunt. Winckelman. 4.
Trevirens. *Franciscus Flad. 23. Martii.*
Colon. Fürstenberg. 2.
Palatin. Feiltsch. 3.
Saxon. Berbisdorff. 3.
Brandenb. Knebel. 9.
Cæsar. Strôle. 14.
Cæsar. Stotzinger. 8. 1. Mart. discedit in Aulam Imperatoris, succedit *Joannes Christophorus à Hornstein. 2. Mart.*
Austriac. Lucius. 4.
Burgund. Albada. 9.
Francon. Eysen. 9.
Francon. Seiler. 7.
Bavar. Widman. 12.
Bavar. Everhardus. 6.
Suev. Drechsel. 14.
Suev. Hirter. 6.
Sup. Rhen. Vomelius. 7.
Sup. Rhen. Schenck. 2.
Inf. Rhen. Cronberger. 7.
Inf. Rhen. Steinchen. 4.
Saxon. Proen. 3.
Saxon. *Jodocus Schad. 14. Martii.*

Ordinarii Adjecti.

Elect. Eccl. Schiller. 4.
Elect. Secul. Cisnerus. 3.
Francon. Brunner. 4.
Bavar. Vicheuser. 3.

Suev.

Suev.	Esserus. 4.	*Inf. Rhen.*	Gail. 2.
Sup. Rhen.	Schardius. 4.	*Saxon.*	Appianus. 4.

Anno 1570. Spiræ.

Judices.

Spiræ Anno 1570. die Lunæ 9. Januarii, qua prima hujus Anni celebratur Audientia, talis Augustissimæ Cameræ Judicii, universalis totius corporis, juratorumque eidem singulorum membrorum facies fuit, ita *ut ne sedes locusque vacans ullus*, nec *persona adeo desiderata ulla*, propitio ac prospero ante omnes alios fere Annos fato, felici posteris auspicio, bonique ominis, dies optata fuerit.

Judices.

Præsid.	Marquardus Episcopus Spirensis. 2.	*Burgund.*	Albada. 10. resignat 2. Octobris.
Generos.	Oettingen. 3. resignat 8. Maji.	*Francon.*	Eysen. 10.
		Francon.	Seiler. 8.
Generos.	Fronhoven. 2.	*Bavar.*	Widman. 13.
Mogunt.	Winckelman. 5.	*Bavar.*	Everhardus. 7.
Trevirens.	Flad. 2.	*Suev.*	Drechsel. 15.
Colon.	Furstenberg. 3.	*Suev.*	Hirter. 7.
Palatin.	Feiltsch. 4.	*Sup. Rhen.*	Vomelius. 8.
Saxon.	Berbisdorff. 4.	*Sup. Rhen.*	Schenck. 3.
Brandenb.	Knebel. 10.	*Inf. Rhen.*	Cronberger. 8.
Cæsar.	Ströle. 15.	*Inf. Rhen.*	Steinchen. 5.
Cæsar.	Hornstein. 2.	*Saxon.*	Proen. 4.
Austriac.	Lucius. 5.	*Saxon.*	Schad. 2.

Ordinarii Adjecti de Anno 1566.

Elect. Eccl.	Schiller. 5.	*Suev.*	Esserus. 5.
Elect. Secul.	Cisnerus. 4.	*Sup. Rhen.*	Schardius. 5.
Francon.	Brunner. 5.	*Inf. Rhen.*	Gail. 3.
Bavar.	Vieheuser. 4.	*Saxon.*	Appianus. 5.

Anno 1571. Spiræ.

Judices.

Præsid.	Marquardus Episcopus Spirensis.
Generos.	Oettingen. 4. discessit 8. Maji, succedit *Eitel Fridericus, Comes in Hohenzollern, jurat 16. Januarii.*

Gene-

Generoſ.	Fronhoven. 3.	*Francon.*	Eyſen. 11.
Mogunt.	Winckelman. 6. reſignat 10. Julii.	*Francon.*	Seiler. 9.
		Bavar.	Widman. 14.
Trevirenſ.	Flad. 3.	*Bavar.*	Everhardus. 8.
Colon.	Fürſtenberg. 4.	*Suev.*	Drechſel. 16.
Palatin.	Feiltſch. 5.	*Suev.*	Hirter. 8.
Saxon.	Berbisdorff. 5.	*Sup. Rhen.*	Vomelius. 9.
Brandenb.	Knebel. 11.	*Sup. Rhen.*	Schenck. 4.
Cæſar.	Ströle. 16.	*Inf. Rhen.*	Cronberger. 9. reſignat 5. Julii.
Cæſar.	Hornſtein. 3.		
Auſtriac.	Lucius. 6.	*Inf. Rhen.*	Steinchen. 6.
Burgund.	Albada. 11. & recedit 7. Mart. ſuccedit & jurat *Joan. de Roorda. 9. Martii.*	*Saxon.*	Prœn. 5.
		Saxon.	Schad. 3.

Ordinarii Adjecti de Anno 1566.

Elect. Eccl.	Schiller. 6.	*Suev.*	Eſſer. 6.
Elect. Secul.	Ciſner. 5.	*Sup. Rhen.*	Schardius. 6.
Francon.	Brunner. 6.	*Inf. Rhen.*	Gail. 4.
Bavar.	Vieheuſer. 5.	*Saxon.*	Appianus. 6.

Ordinarii Adjecti de Anno 1571.

Generoſ.	*Stephanus Henricus Comes in Eberſtein, Dominus in Neugarten, jurat 5. Maji.*	*Saxon.*	*Conrad Pfeilſticker, jur. 11. Maji.*
		Bavar.	*Joannes Gailing, jurat 10. Maji.*
		Suev.	
Elect. Eccl.	*Manfridus Eſchfelder, jurat 21. Martii.*	*Sup. Rhen.*	*Simon Hennegen.*
		Inf. Rhen.	*Melchior de Wick, jurat 30. Maji.*
Elect. Secul.	*Michaël Funck, jurat 18. Jun.*	*Saxon.*	*Reinhard de Oldenhaus, 29. Maji.*

Anno 1572. Spiræ.

Judices.

Præſid.	Marquardus Epiſcopus Spirenſis. 4.	*Palatin.*	Feiltſch. 6.
		Saxon.	Berbisdorff. 6.
Generoſ.	Fronhoven. 4.	*Brandenb.*	Knebel. 12.
Generoſ.	Zollern. 2.	*Cæſar.*	Ströle. 17.
Mogunt.	Winckelman. 7. reſignat 20. Jul. diſcedit 19. Jan. ſuccedit *Petrus Iven.*	*Cæſar.*	Hornſtein. 4.
		Auſtriac.	Lucius. 6.
		Burgund.	Roorda. 2.
Trevirenſ.	Flad. 4.	*Francon.*	Eyſen. 11.
Colon.	Fürſtenberg. 5.	*Francon.*	Seiler. 10.

Bavar.

Bavar. Widman. 15.
Bavar. Everhardus. 9.
Suev. Drechsel. 17.
Suev. Hirter. 9.
Sup. Rhen. Vomelius. 10.
Sup. Rhen. Schenck. 7.
Inf. Rhen. Cronberger. 10. discedit 5. Januarii, succedit *Arnoldus Cran.*
Inf. Rhen. Gail. 5.
Saxon. Prœn. 6.
Saxon. Schad. 4.

Ordinarii Adjecti de Anno 1566.

Elect. Eccl. Schiller. 7.
Elect. Secul. Cisner. 7.
Francon. Brunner. 7. in ejus locum successit *Joannes Meichsner. 20. Octobris.*
Bavar. Vieheuser. 6.
Suev. Esser. 7.
Sup. Rhen. Schardius. 6.
Inf. Rhen. Steinchen. 6.
Saxon. Appianus. 7.

Ordinarii Adjecti de Anno 1570.

Generos. Stephanus Henricus Comes in Eberstein, Dominus in Neugarten. 2.
Elect. Eccl. Eschfelder. 2.
Elect. Secul. Funck. 2.
Francon. Pfeilsticker. 2.
Bavar. Gailing. 2.
Suev. *Joannes Ramius.*
Sup. Rhen. *Simon Hennegen* recipitur, sed moritur ante Juramentum, eligitur *Feigius*, qui jurat.
Inf. Rhen. Wick. 2.
Saxon. Oldenhaus. 2.

Hucusque Excerpta Annotationum Anonymi, qui enarrationem Personarum ulterius non est persecutus.

Annis sequentibus usque An. 1603. ex *Christ. Barthii* Assessoris Schematismis annotabimus saltem mutationes quovis Anno factas, designando loco Præsidis, Judicem, & loco Assessorum Generosorum, Præsides.

Anno 1573.

Præses. Joan. Gerwig Comes in Schwartzenberg, in locum Comitis in Hohenzollern, 10. Januarii.
Assessores. Joan. Adam. Morderer, in locum Eysen, *Francon.*
Joan. Widekopf, in locum Seyleri. *Francon.* uterque 26. Octobr.
Theodor. Peisser, in locum Everhardi, *Bavar.*
Stephan. Sturm, in locum Vieheuser, *Bavar.*
Lucas Berlin, in locum Hirters, *Suev.*
Eberhardus Wambold, in locum Schenck, *Sup. Rhen.*

Cæteri omnes mansere, & fuere tunc Judex: Præsides tres: Assessores 38.

Anno 1574.

Joan. Burckard von Baiern, 16. Decembr. *Cæsar.* in locum Hornsteins.
Nicol. Ruof, 1. Mart. *Austriac. Extraord.*
Reinhard de Sickingen, 11. Januar. *Sup. Rhen.* in locum Schardii.

Anno 1575.

Albertus de Heynitz, 3. August. *Elect. Saxon.* in locum Berbisdorff.
Joan. Wolff Freymann, 19. Novembr. *Austriac.* in locum Lucii.
Joan. Reichard Ossa, 5. Septembr. *Francon. Extraord.* in locum Widman.
Hieronymus Krebs, 4. Jun. *Inf. Rhen.* in locum Steinchen.

Anno 1576.

Hoc Anno mutatio nulla præter unum Præsidem: nam in locum *Joan. Gervvigii Comitis*, (vide *Anno 1573.*) successit *Carolus Comes in Schvvartzenberg*. 7. April.

Anno 1577.

Nulla mutatio præter Assessores tres.

Renatus Goder, 5. Octobris. } ambo *Burgundi.*
Valerius Nochern, Septembr. }
Hieronymus Reinhard, *Suev.* 19. Martii.

Anno 1578.

Præses. Joannes Comes in Montfort, in locum Caroli Comitis in Schwarzenberg, 1. Septembr.
Assessores. Petrus Quentel, 2. Jun. *Colon.* in locum Eschenfelders.
Ludov. Pistoris, 12. Nov. *Brandenb. Extraord.* in locum Funckii.
Joan. Arnspach, 16. Jun. *Cæsar.* in locum Ströle.
BalthasarBarth deHörmantingen, 23. Jun. *Bavar.* in locumPeissers.
Joan. Hartlieb, 8. August. *Sup. Rhen.* in locum Vomelii.
Reliqui mansere.

Anno 1579.

Mutantur tantum tres Assessores.

Christianus Barth, 26. Augusti *Elect. Brandenb.* in locum Rumels.
Berthold Breuning, 15. Mart. *Suevic.* in locum Berlins.
Joan. Wogesser, 4. Septembr. *Sup. Rhen. Extraord.*

Anno 1580.

Mutantur Assessores quinque.

Stephan Boner, 23. August *Mogunt.* in locum Iven.

Joan.

Joan. de Born, 13. Mart. *Extraord. Colon.* in locum Schüllers.
Joan. Wilh. Bozheim, 30. Maji *Extraord. Brandenburg.* in locum Cisneri.
Joan. Jac. Eisengrün, 7. Novembr. *Cæsar.* in locum Baiern.
Joach. Willer, 23. Jun. *Saxon. Circ.* in locum Prœn.

Anno 1581.

Accedit mutatio unius tantum Assessoris.

Georg. Ulric. vom Ende / 4. Decembr. *Elect. Saxon.* in locum Heynitz.

Anno 1582.

Judex. Philippus Baro in Winneberg, 17. Sept. olim Præses, Anno 1561.
Assessores. Sigismund Glabsberger, 26. Jannar. *Austriac.* in locum Freymans.
Sebald. Penninger, 31. August. *Bavar.* in locum Sturms.

Anno 1583.

Præses. Cuno Baro in Winneberg, 16. Decembr. in locum Baronis in Fronhoven.
Assessores. Georg Hermath, 8. April. *Bavar. Extraord.*
Barthol. Kobolt, 22. Septembr. *Suevic. Extraord.*

Anno 1584.

Judex. Eberhardus Episcopus Spirensis Mense Aprili.
Præses. Bertholdus Baro in Königseck.
Assessores. Bruno Bingius, *Elect. Colon.* in locum Fürstenbergs. *vid. Anno 1568.*
Nicol. Ruof, *Austriac.* obiit. *vid. Anno 1574.*
Georg. Tegnagel, 31. August. *Burgund.* in locum Nochern. *vid. Anno 1577.*
Philip. de Holdinghausen, 3. Mart. *Francon.* in locum Pfeilstickers.
Joan. Glöpser, 15. Junii, *Francon.* in locum Offanæi.
Cæteri omnes mansere.

Anno 1585.

In Assessoribus saltem pauci mutati.

Adamus Hyls, in locum Bornii. *Extraordinar. vid. Anno 1580.*
Jacob. Pistoris, 25. August. in locum Ludovici Pistoris. *vid. Anno 1578,* abiit Georg. Hermarth. *Extraordinar.*
Cæteri mansere.

Anno 1586.

Præses. Carol. Ludov. Comes in Sulz. 7. Maji.

Assessores. Christoph Aschmann, 1. Jun. *Austriac.* in locum Ruofs. *vid. An. 1574.*
Joan. Leonhard Roht, 3. Maji *Suev.* in locum Hartliebs. *vid. An. 1578.*
Christoph Dorfeld, 20. Aug. *Sax. Circ.* in locum Schadii. *vid. An. 1569.*

Anno 1587.

Sequentes inciderunt Mutationes in Assessoribus.

Daniel Loss, 9. Januar. *Cæsar.* in locum Arnspachs. *vid. Anno 1578.*
Erhard Hettinger, *Austriac.* in locum Glabsbergers. *vid. Anno 1582.*
Joan. Jacob Reinhard, *Suevic.* in locum Drechsels. *vid. Anno 1556.* fuerat h c per Annos 31. Assessor.
Lazarus Wendelstein, 2. Jun. *Suev.* in locum Hieron. Reinhards. *vid. An. 1577.*
Joan. Jacob Königspach, *Sup. Rhen.* in locum Sickingen. *vid. Anno 1574.*
Obiit Wogesser. *vid. Anno 1579.*
Sigism. Buchner, 8. Novembr *Saxon. Circ.* in locum Willers. *vid. Anno 1580.*

Anno 1588.

Præses. Frid. Comes in Fürstenberg, 1. Februar. in locum Baronis de Königseck. *vid. An. 1584.*
Assessores. Luther. de Quad, 26. Februar. *Elect. Palatin.* in locum Feiltsch. *vid. An. 1567.*
Wolffg. Hunger, *Cæsar.* in locum Eisengrüns. *vid. An. 1580.*
Tilem. Ortenbach, 16. Aug. *Sup. Rhen.* in locum Wambolds. *vid. An. 1573.*
Joan. Christoph von der Grüen, in locum Königspachs. *vid. An. 1587.*

Anno 1589.

Præses. Marcus Baro Fugger. 21. Februar.
Assessores. Joan. à Ludingshausen, *Mogunt.* in locum Boners. *vid. An. 1580.*
Georg Awer, 7. Mart. *Brandenb. Extraord.* in locum Bozheims. *vid. An 1580.*
Joan. Jac. Streit, 17. August. in locum Lossii. *vid. An. 1587.*
Joan. Ludov. Bender, 18. August. *Sup. Rhen. Extraord.* in locum Wogessers. *vid. An. 1579.*

Anno 1590.

Præses. Henricus Erbtruchses in Waldpurg.
Assessores. Antonius Zant von Mörle, 14. Septembr. *Trevir.* in locum Bingii. *vid. An. 1584.*
Petr. Denaisius, in locum Jacobi Pistoris. *vid. An. 1585.*

Chri-

Christoph Frid. de Beerfall, 11. Mart. in locum Glöpsers. *vid. An. 1584.*

Leonhard Zindecker, 12. Mart. in locum Hermathens. *vid. A. 1583.*

Ulric. Stieber, in locum Ortenbachs. *vid. An. 1588.*

Jacob Bischoff, in locum Nicol. Gail. *Inf. Rhen. vid. An. 1568.* fuerat hic 22. Annis Assessor.

Eucharius Helfr. Mosbach, *Saxon.* in locum Dorfelds. *vid. An. 1586.*

Obiit hoc Anno Oldenhausen, 20. Annis Assessor *Saxon. Circul. Extraord.*

Anno 1591.

Nulla contigit Mutatio.

Anno 1592.

Mutatæ sunt Personæ aliquæ Præsidum & Assessorum, quas ostendit Schema sequens ex Barthio *desumtum, adjectu Annis Introductionis.*

Judex.		Eberhardus Episcopus Spirensis. Anno 1584.
Præsides.		Marcus Baro Fugger. 1589.
		Henricus Erbtruchses in Waldpurg. 1590.
		Georg. Comes in Helfenstein. 1592. 5. Octobr.
Assessores.	*Mogunt.*	Johan. de Ludinghausen. 1589.
	Trevirens.	Anton Zant de Mörle. 1590. qui hoc Anno 1592. obiit.
	Colon.	Anton. de Fürstenberg. 1568.
	Extraord. Elect. Eccl.	Adamus Hyls. 1585.
		Petrus Quentel. 1577.
	Palatin.	Luther de Quad. 1588.
	Saxon.	Georg. Ulrich de Ende. 1581.
	Brandenb.	Christianus Barth. 1579.
	Extraord. Elect. Secul.	Georg Awer. 1589.
		Petrus Denaisius. 1590.
	Cæsar.	Joan. Jacob Streit. 1589.
		Georg Dörmer. 1592. 24. May.
	Circul. Austr.	Christoph Aschmann. 1586.
		Erhardus Hettinger. 1587.
	Burgund.	Renatus Goder Duyn. 1577. obiit An. 1592.
		Georgius Tegnagel. 1584.
	Francon.	Joan. Adam Morder. 1573.
		Joan. Weidekopf. 1573.

Extraordinarii.	Joan. Meichsner. 1572.
	Philip. de Heldinghausen. 1584.
Bavaric.	Christoph Fridr. de Beerfall. 1590.
	Balthas. Barth de Hörmantingen.
	Wilh. Jocher. (vel Jucher.) 1592. 6. August.
Extraord.	Leonhard Zindecker. 1591.
Suevic.	Barthol. Breuning. 1579.
	Lazarus Wendelstein. 1587.
	Joan. Melch. Drechsel. 1592. 6. Jun.
Sup. Rhen.	Joan. Leonh. Roht. 1586.
	Joan. Christoph von der Grüen. 1588.
	Ulric. Stieber. 1590.
Extraord.	Joan. Ludov. Bender. 1589.
Inf. Rhen.	Arnoldus Cran. 1572.
	Hieronym. vom Krebs. 1575.
	Jacobus Bischoff. 1590.
Extraord.	Joan. Melch. de Wick. 1571.
Saxon.	Sigism. Bucher. (Buchner.) 1587.
	Euchar. Helfr. dictus Mosbach. 1590.
	Theodorus Apianus. 1566. dudum Extraordinarius, jam Ordinarius.

Anno 1593.

Joan. Georg Seiblin, *Trevir.* successit in locum Zant de Môrle. *vid. An. 1590.*
Adrian. Borck, *Palatin.* 11. Octobr. in locum Quads. *vid. An. 1588.*
Georg Reich, *Saxon.* 11. Octobr. in locum Georg. Ulr. von Ende. *vid. An. 1581.*
Christ. Rosenhuber, 2. August. *Suevic.* in locum Breunings.

Anno 1594.

Philippus Tegnagel. 8. Januar. *Burgund.* in locum Duyn. *vid. An. 1577. 1592.*

Anno 1595.

Præsides. Frobenius Comes in Helfenstein. 14. Januar.
Joan. Ludovicus Baro in Graveneck. dicitur alibi *Otto Henricus*, nos sequimur Barthium.

Assessores. Petrus Broich. 8. Decembr. in locum Hyls. *Extraord. vid. An. 1585.*
Joan. Jacob ab Heydeck, 19. August. *Suevic Extraord.*

Anno 1596.

Joan. Breitenacker, *Sup. Rhen.* 13. Octobr. in locum Rohtii.

Anno

Anno 1597.

Joan. Conrad von Vorburg, *Cæsar.* hoc Anno in Schematismis inter Asseſſores reperitur; ab aliis ad Annum ſequentem refertur, introductus 4. April.

Christoph Graf, in locum Meichſneri. *vid. An. 1572.*

Sigism. Hannibal de Muckenthal, *Bavar.* in locum Beerfalls. *vid. An. 1590.*

Joan. Jacob Meiſiſch, *Saxon. Circul. Extraord.* 17. Auguſt.

Fuit ergò juxta Barthii *Tabellam, & aliud quoddam Schema præfixum primæ Editioni Tractat. de Commiſſariis* Rulandi *Anno 1579. (universo Collegio erat dedicatus Liber) ſequens Perſonarum Collegii Status, quarum Cognomina tantum brevitatis causâ repetimus.*

Judex.		Epiſcopus Spirenſis. 1584.
Præſides.		Georg Comes in Helfenſtein. 1592.
		Frobenius Comes in Helfenſtein. 1594.
		Otto Henricus Baro in Graveneck. 1604.
Aſſeſſores.	*Mogunt.*	Lüdinghauſen. 1589.
	Trevirenſ.	Seiblin. 1593.
	Colon.	Fürſtenberg. 1568.
	Extraord. {	Quentel. 1577.
	Elect. Eccl. {	Broich. 1595.
	Palatin.	Borck. 1593.
	Saxon.	Reich. 1593.
	Brandenb.	Barth. 1593.
	Extraord. {	Awer. 1589.
	Elect. Sec. {	Denaiſius. 1590.
	Cæſar.	Dorner. 1592.
		Vorburg. 1597.
	Auſtriac.	Aſchmann. 1586.
		Hettinger. 1587.
	Burgund.	Georg Tegnagel. 1584.
		Philipp Tegnagel. 1594.
	Francon.	Meichſner. 1572.
		Morder. 1573.
	Bavar.	Barth. von Hörmantingen. 1578.
		Zindecker. 1590.
		Jocher. 1592.
		Muckenthal. 1597.
	Suevic.	Wendelſtein. 1587.
		Drechſel. 1592.

Roſen-

Rosenhuber. 1593.
Heydeck. 1595.
Sup. Rhen. Grüen. 1588.
Bender. 1589.
Stieber. 1590.
Breidenacker. 1596.
Inf. Rhen. Wick. 1571.
Cran. 1572.
Krebs. 1575.
Bischoff. 1590.
Saxon. Appianus. 1566.
Buchner. 1587.
Mosbach. 1590.

In Schemate Rulandi *quod hic descripsimus, Extraordinarios Circulares ab Ordinariis non distinctos & collocatos esse observavimus, si conferatur cum Tabula* Barthii, *nihil autem hic refert. Aliquos in Ordinariorum locum successisse non est dubium.*

Anno 1598.

Friedr. à Wölwarth, 25. Octobr. in locum Weidekopfs. *Francon.*

Anno 1599.

Burckard. Wimpfelin, *Elect. Trevir.* in locum Seiblins. *vid. An. 1593.*
Joan. Carl Fichard, *Extraord.* in locum Hyls. *vid. An. 1585.*
Alexand. Weidekopf, 16. Septembr. *Extraord.* in locum Heldinghausen. *Francon.* qui desierat An. 1595.

Anno 1600.

Nulla Personarum Mutatio.

Anno 1601.

Obiit Georg Dörmer, *Cesar. vid. An. 1592.*
Joan. Birckmann, 28. April. in locum Krebsii. *Inf. Rhen. vid. An. 1575.*
Heinr. Walraf Gippenbusch, 25. August. in locum Bischoffs. *vid. An. 1590.*

Anno 1602.

Henricus de Zehm, in locum Awers. *Extraord. vid. An. 1589.*
Thomas Bentheim, in locum Dörmers. *Cesar. vid. An. 1592. & 1601.*
Jacobus Heumüller, 19. Octobr. in locum Zindeckers. *Extraordinar. vid. An. 1590. & 1603.*

Anno

Anno 1603.

Christian. Born, *Mogunt.* in locum Ludingshausen. *vid. An. 1589.*
August. Kefer, *Bavar.* in locum Barth. de Hörmantingen. *vid. An. 1578.*
Dietrich von Leuken, 19. Jan. *Suev.* in locum Rosenhubers. *vid. An. 1593.*

Anno 1604. usque 1607.

Tabularum defectum supplebunt aliquo modo Catalogi sequentes ex Annis 1608. & 1615.

Anno 1608.

Juxta antiquam Tabellam in Libello Simonis Güntheri, Spiræ 1608. edito, Status Personarum erat sequens:

Judex.		Eberhardus Episcopus Spirensis. Anno 1584.
Præsides.		Joh. Ludovicus, Baro in Graveneck. 1595.
		Wilhelm Henr. Erbtruchses Freyherr in Waldpurg, 1603. 7. Novembris. in locum Comitis de Helffenstein.
		Carolus Fugger, Baro in Kirchberg. 1605. 2. Decembris.
Assessores.	*Mogunt.*	Christianus Born. 1589.
	Trevirens.	Burckardus Wimpfling. 1599.
	Colon.	Antonius de Fürstenberg. 1568.
	Extraordinarii.	Jacobus Zant de Mörle. 1590.
		Jacobus Glaser. 1605.
	Palatin.	Adrianus de Borck. 1573.
	Saxon.	Georgius Reich. 1593.
	Brandenb.	*Vacat hoc Anno.*
	Extraordinarii.	Petrus Denaisius. 1590.
		Henricus von Zehm. 1602.
	Cæsar.	Thomas Bentheim. 1602.
		Leonh. Zindecker. 1591.
	Austriac.	Christoph Aschmann. 1586.
		Joan. Erhard. Hettinger. 1587.
	Burgund.	Georgius Tegnagel. 1584.
		Joan. Busbach. 1605.
	Francon.	Fridr. à Wolward. 1598.
		Christoph Graf. 1597.
		Alexand. Weidekopf. 1573.
		Bartholom. Kobolt. 1606.

Bavar. Heinr. Hannibal de Muggenthal. 1597.
Jacob Heymüller. 1602.
Augustin. Kefer. 1603.
Joan. Georg Heidenbucher de Kauffringen. 1604.
Suev. Lazarus Wendelstein. 1587.
Dietrich de Leyk. 1603.
Simon Aychin. 1604.
Sup. Rhen. Ulricus Stieber. 1590.
Herman. Fabritius. 1608.
Thomas Michaëlis. 1606.
Inf. Rhen. Arnoldus Cran. 1572.
Joan. Birckmann. 1601.
Heinr. Walrab Gippenbusch. 1601.
Anton Weyerstras. 1603.
Saxon.Circul. Theodorus Appianus. 1566.
Sigism. Buchner. 1587.
Georg Eustach. Helfrich von Mosbach. 1590.
Joan. Jacob Meysisch. 1597.

Anno 1615. & 1616.

Juxta Tabellam veterem Ligno incisam.

Judex. Joan. Christophorus, Archiepiscopus Trevirensis & Episcopus Spirensis.

Præsides. Wilh. Henrich, Baro Truchses in Waldpurg. 1603.
Joan. Ernestus Fugger, Baro in Kirchberg. 1613. 4. Novembris.
Christoph. Comes in Hohenzollern. 1610. 11. Jun.
Fridericus, Truchses, Baro in Waldpurg. 1614.

Nota post editam Tabellam.

Anno 1615. 30. Julii receptus fuit Præses Carolus Ludovicus Ernestus Comes de Sulz.

Assessores Ordinarii cum Extraordinariis.

Mogunt. Christian Born, jurav. Anno 1603.
Trevirens. Burckardus de Wimpfling. 1599.
Colon. Antonius de Fürstenberg. 1568.
Extraordinarii. { Balthasar Sylvius. 1612. 18. April. † 1621.
Jacobus Glaser. 1605. }
Palatin. Adrianus Borck. 1593.

Saxon.

Saxon.	Georgius Reich. 1593.
Brandenb.	Reichard Dithard. 1611. 7. Januar.
Extraord.	Eccard ab Usedorn. 1611. 6. Julii.
Cæsar.	Leonhardus Zindecker. 1606.
	Joan. Jacob Oppenheimer. 1613. 27. April.
Austriac.	Christoph Aschmann. 1586.
	Joan. Brackenhofer. 1610. 20. Augusti.
Burgund.	Joan. Busbach. 1605. 25. Junii.
Francon.	Fridericus à Wolward. 1597.
	Christoph Graf. 1597.
	Alexand. Weidekopf. 1600.
	Barthol. Kobolt. 1600.
Bavar.	August. Kefer. 1603.
	Joan. Georg Heidenbucher à Kauffringen. 1604.
	Christoph. Beiser. 1608. 16. Augusti.
	Joan. Georg Harles. 1609. 26. Junii.
Suev. Circ.	Dietrich à Leyk. 1603.
	Carolus Schreiber. 1608.
	Marquard. Hauenstein. 1613.
Sup. Rhen.	Ulricus Stieber. 1590.
	Herm. Fabritius. 1608.
	Joan. Werner Rost à Werst. 1610.
	Thomas Merckelbach. 1614.
Inf. Rhen.	Joan. Birckmann. 1601.
	Heinr. Walraf Gippenbusch. 1601.
	Anton Weyerstras. 1603.
Saxon.	Joan. Jacob Meyfisch. 1587.
	Wilhelm Durfeld. 1609.
	Lothar. à Weisenbach. 1613.

Anno 1615. post editam Tabellam, & Anno 1616. in locum eorum qui desierunt vel esse Assessores, vel vivere, successerunt:

Joan. Georg Würth, 12. Maji 1615. Circul. Francon.
Joan. Zeller, 4. Martii 1616. Circul. Bavar.
Cæteri manserunt.

Pro sequenti tempore defectum Tabellarum supplebit Index sequens Alphabeticus, eique passim inserta Notamina, priorem etiam Catalogum nonnunquam illustrantia.

INDEX

In præcedentem Catalogum Personarum Cameralium, cum interjectis passim Annotationibus Historicis. Brevitatis studio recensentur hic Personarum tantum Cognomina. Prænomina verò, cum tempore gesti officii evolvenda sunt sub quolibet Anno indicata. Qui in Catalogo peculiari ab Anno 1654. inchoato sunt recensiti, ad hunc Indicem non pertinent.

Judices in Camera sequenti Successione fuerunt.

Præsides Ordine Alphabetico.

Nota: *Nihil interest an aliqui fuerint dicti Vicarii Judicis, mansit enim iis Dignitas & Salarium Præsidum, neque ideò inter Judices recensendi.*

Eber-

Ebersteinii Comites fuere plures in officio. quos evolve in Annis 1495. 1510. 1548. 1571.
Frauenhofen, Baro. 1569.
Fürstenberg, Comes. 1588.
Fuggeri Barones plures fuere in officio. quos vide An. 1589. 1605. 1613. 1623. 1649.
Geroldseck, Baro. 1529.
Graveneck, Baro. 1595.
Hanoviæ, Comes. 1519.
Helffenstein, Comites. 1524. 1548. 1561. 1582. 1595.
Primus ille Ulricus, Anno 1524. in ordine Assessorum Circuli Saxonici legitur, quod tamen cum in nullis aliis Monumentis reperiatur, erroneum esse puto.
Hoya, Comes. 1553.
Kirchberg, Burggravius. 1501. antea Cancellarius Moguntinus.
Kirchberg, Comes. 1509.
Königseck, Barones. 1551. 1584. 1616. 1621.
Löwenstein, Comes. 1554. postea Judex. 1561.
Manderscheid, Comes. 1524. 1641.
Hic ob diuturnam Absentiam declaratus à Collegio fuit, quod officium tacitè resignaverit Anno 1664.
Montfort, Comites. 1528. 1534. 1551. 1576.
Mylendonck, Baro. 1624.
Neuenar, Baro. 1526.
Oettingen, Comes. 1568.
Polweiler, Baro. 1560.
Reinstein, Comes. 1566.
Salm, Comes. 1556.
Fuit iste Abbas Monasterii Hornbach.
Schenk de Tautenberg, Baro. 1530.
Schwartzenberg, Comites. 1573. 1576.
Sulz, Comites. 1586. 1615.
Thengen, Comes. 1512.
Truchsessii, Barones. 1519. 1566. 1577. 1590. 1603. 1614. 1626.
Winnebergii, Barones. 1561. 1564.
Ex his prior factus Judex. 1581.
Wolckenstein, Comes. 1620.
Zimmern, Barones. 1529. 1534.
Zollern, Comites. 1571. 1603. 1610.

Assessores Serie Alphabetica.

Præsentantes distinctis Literis sunt designati.

A.

Abeg. *Bavar.* 1519.
Albada, *Burgund.* 1561.
Alber, *Bavar.* 1532.
Aldenau, *Rhen. Inf.* 1524.
Amelunx, *Saxon. Circul.* 1548.
Errant itaque qui designatum quidem, sed non venisse scribunt.
Anz, *Elect. Moguntin.* 1540.
Mutavit Statum Anno 1542. & factus Cancellariæ Præfectus.
Appianus, *Saxon. Circul.* 1566.
antea Advocatus, vixit adhuc An. 1608.
Arnsburg, *Extraord. Elect. Secul.* 1558.
Arnspach, *Cæsar.* 1578.
Artzt, *Austriac.* 1557.
Aschmann, *Austriac.* 1586.
Auer, *Extraord. Elect. Secul.* 1589.
Auer, *Saxon. Circ.* 1627. *2. Octobr. antea Advocatus.*
Auster, *Austriac.* 1517.
Ayhin, *Suev.* 1604. *antea Advocatus.*

B.

Backenbusch, *Bavar.* 1535.
Baldung, *Burgund.* 1531.
Barth (Balthas.) ab Hörmantingen, *Bavar.* 1578.
Illustri Familia Bavarica natus. vid. Bucellini *Stemmatograph. Tom. III. Append &* Lexicon. Histor. Basil. *Lit. B. gessit officium Annis 24. Error est eorum, qui scribunt mutasse Statum Assessoratus & transiisse in Ordinem Advocatorum.*
Barth, (Christ.) *Elect. Brand.* 1579.
Obiit Ratispona cum ad Comitia esset ablegatus à Collegio Anno 1607.
Beilwiz, *Francon.* 1535.
Beiser, *Bavar.* 1608.
Bender, *Rhen. Sup. Extraord.* 1589.
Transiit in Ordinem Advocatorum, & juravit in Senatu.
Bentheim, *Cæsar.* 1602.
Beerfall, *Bavar.* 1590.
von Berbisdorff, *Elect. Saxon.* 1567.
Berlin, 1503. & 1507.
Berlin, *Suev. Extraord.* 1573.
antea Advocatus.
von Berlipsch, *Elect. Saxon.* 1556.
Besserer, *Elect. Saxon.*
Bingius, *Elect. Trevirens.* 1584.
Birckmann, *Rhen. Inf.* 1601.
Bischoff, *Rhen. Inf.* 1591.
von Bisterfeld, *Elect. Colon.* 1623.
von Blumenthal, *Circ. Saxon.* 1543.
Bonner, *Elect. Mogunt.* 1580.
Borck, Nobilis Pomeran. *Elect. Palatin.* 1592.
von Born, *Elect. Colon.* 1580. *Extraord.*
Born, *Elect. Mogunt.* 1603.
Bornæus *Rhen. Inf.* 1539.
antea Advocatus.
Bozheim, *Elect. Brand. Extraord.* 1580.
Bozheim, *Burgund.* 1605.
Brakenhofer, *Austriac.* 1610.
Brandis, *Saxon. Circul.* 1615.
Braun, (Conr.) *Francon.* 1533. abiit Anno seq. Rediit præsentatus Rhenensis 1536. mox obtinuit locum præsentati Moguntini. 1537. Officium Assessoratus reliquit 1540. Factus Cancellariæ Præfectus. Verum & hoc paulo post An. 1542. Successori suo *Anz* tunc Ex-Assessori cessit. Similem cum Braunio fortunam habuit, *Conradus Visch. vid. infrà Lit. V.* Ex-Assessor An. 1545. & An. 1548. Præfectus Cancellariæ. Fuerunt hi duo *Conradi Visch & Braun* (quod ab Auctore nostro Anonymo ad An. 1548. & nusquam alibi Memoriæ proditum invenitur) quorum Opera Carolus V. Cæsar usus est An. 1548. in construenda ex prioribus Constitutionibus Ordinatione Camerali. Eo Anno Collegium Camerale novis plane membris restaurandum fuerat.
Breitenacker, *Rhen. Sup.* 1596.
antea Advocatus. discessit 1603. factus Cancellarius Badens.
Brenzinger, *Suevic.* 1626.
Breuning, *Suevic.* 1579.
antea Advocatus.
Broich, *Extraord.* 1595.
Brunner, *Francon.* 1566.
antea Advocatus.
Bucher de Falckeneich, *Bavar.* 1533.
Buchner, *Saxon. Circul.* 1587.
ad Comitia ablegatus. 1607.

Bu-

Buchorst, *Elect. Colon.* 1556.
Bunz, *Elect. Brandenb.* 1629.
Burckhart, *Cæsar.* 1535.
Busbach, *Burgund.* 1605.

C.

Cantiuncula, 1531.
vid. Adami *Vit. pag.* 59.
Capito, *Francon.* 1555.
von Carlowiz, *Elect. Saxon.* 1541.
Chichnoven, *Burgund.* 1618.
Cisnerus, *Extraord.* 1567.
Notatu digna est ejus Vita descriptio, per Buderum *in Vitis pag.* 307. *seqq.* Adami *pag.* 255.
Cobelius, *Burgund.* 1538.
von Collonitsch, *Austriac.* 1521.
Cran, *Rhen.* 1577.
Creutz, *Elect. Saxon.* 1534.

D.

von Dachwitz, Decanus in Wurtzen. *Elect. Saxon.* 1521.
von Dahlberg, *Vicariat. Palatin.* 1519.
Dattler, *Cæsar.* 1558.
Denaisius, *Elect. Palatin.* 1590.
Vitam ejus lege in Claudii Sinceri *Vitis Tom. I. Num.* 7. *Ex* Adami *pag.* 444.
Dithard, *Elect. Brandenb.* 1611.
Ditmann, *Suevic.* 1616.
Dockum, *Rhen.* 1516.
antea Advocatus.
Dörmer, *Cæsar.* 1592.
antea Advocatus.
Dorfeld, *Saxon. Circul.* 1586.
Drachstett, *Saxon. Circul.* 1531.
Drechsel, *Suevic.* 1556.
Drechsel, *Bavar.* 1592.
antea Advocatus.
Dunkel, *legitur in Designatione Quæstoris Camer. Anno* 1659.
vid. Notam 3. *Prælim. ad Catalog. seq.*
Dürn, *Elect. Brandenb.* 1514.
antea Advocatus.
Duyn, *Burgund.* 1577.

E.

Ebenheim, *Suevic.* 1558.
Ehinger, *Suevic.* 1558.
Eichholtz, *Cæsar.* 1617.
Eisengrün, *Cæsar.* 1580.
Eisenhut, *Extraord.* 1550.
Elsenhamer, *Bavar.* 1554.
Emershofen, in Waldenstein. 1501.
Emershofen, 1503.
Emershofen, *Elect. Brandenb.* 1508.
von Ende, *Elect. Saxon.* 1581.
Erlehaupt, *Vicariat. Palatin.* 1520.
Esch, *Elect. Colon.* 1638. 25. Junii.
Eschenfelder, *Extraord.* 1571.
Esser, *Suevic.* 1566.
Everhard, *Bavar.* 1535.
Everhard, Nicolai Filius. *Bavar.* 1564.
Eysen, *Francon.* 1561.

F.

Faber, *Rhen.* 1553.
Fabritius, *Rhen. Sup.* 1608. 25. Jan.
Falckenberg, Decanus ad S. Simonem Trevirorum. *Elect. Trev.* 1534.
Faust, de Stromberg. *Bavar.* 1625.
Feig, *Rhen.* 1572.
von Feilitsch, *Elect. Palatin.* 1567.
von Feilitsch, *Francon.* 1624. 7. Jan.
Fichard, *Extraord.* 1599.
Hic est alius ab eo qui Consilia scripsit & dicebatur Joannes Fichardus, *cujus Vita eleganter descripta legitur inter alias per* Buderum *editas. vid.* Adami *pag.* 250.
Flad, *Elect. Trevirens.* 1569.
von Fleckenstein, *Vicariat. Palat.* 1519.
von Flehingen, *Vicariat. Palatin.* 1520.

von

von Flörsheim, *Vicariat. Palatin.* 1519.
Freymann, *Austriac.* 1575.
Frisius, *Burgund.* 1508.
Frosch, *Francon.* 1530.
antea Advocatus.
Fürderer, *Elect. Mogunt.* 1507.
Idem Nomen reperitur inter Extraordinarios. An. 1531.
von Fürstenberg, *Elect. Colon.* 1568.
Fürstenberger, *Rhen.* 1554.
Funck, *Elect. Saxon.* 1535.
Funck, *Saxon. Circ.* 1572.

G.

Gailius, *Elect. Trevir.* 1558. *discessit Viennam 1569. † Romæ 1587.*
juxta Chron. Chronicor. pag. 1144. in diebus mort. Viror. Illustr. Adami *pag. 292.*
Gail, *Rhen.* 1568.
antea Advocatus.
Ganshorn, *Francon.* 1535.
antea Advocatus.
Gelling, *Bavar.* 1571.
von Gemmingen, Canonicus Capitular. *Moguntin.* 1501. *postea Elector. 1508.*
von Gemmingen, (Wolffg.) *legitur in Designat. Quæstoris Cam. An. 1659.*
vide Notam 3. Prælim. ad Catal. seq.
Gippenbusch, *Rhen. Inf.* 1601.
Glabsberger, *Austriac.* 1582.
Glaser, *Extraord.* 1605.
von Glauburg, *Elect. Trevir.* 1521.
Glöckler, *Austriac.* 1555.
Glöpser, *Bavar.* 1548.
Gobelius, *Burgund.* 1553.
Golineser, *Burgund.* 1538.
Gottwald, *Francon.* 1548.
antea Advocatus.
Graf, *Francon.* 1597.
von der Grüen, *Sup. Rhen.* 1543.
von der Grüen, *Rhen. Sup.* 1588.
postea Cancellarius Palatin.
von der Grüen, *Elect. Palatin.* 1618.
von Gülchen, (Marcus Hubinus) *Francon.* 1627.
antea Advocatus 1613.
cujus Filius *Tobias Ulricus, Advocatus An. 1651.*
Gundelsheim, *Francon.* 1535.
Gymnicus, *Cæsar.* 1625.

H.

Haller, *Austriac.* 1524.
abiit An. 1533. ad Philippum Marggravium Badensem.
Haller, est Nomen Familiæ antiquissimæ, quæ à Seculo XII. & XIII. fuit celebris, & in varias Regiones dispersa. Carolo V. regnante Lineis diversis diversa superaddita fuêre Cognomina. vid. Bucellin. *in Stemmatographia, &* Lexicon Histor. *Lit. H. Ex iis fuisse* Conradum *credibile quidem est, non tamen certum.*
Hardenrath, *Trevir.* 1558.
Harles, *Bavar.* 1609.
Hartlieb, genannt Walsporn, 1578.
Hartm. Hartmanni ab Eppingen, *Elect. Palatin.* 1556.
vid. Adami *pag. 74.*
Harst, *Rhen.* 1536.
abiit ad Ducem Juliacensem, 1537.
Has, *Extraordinar.* 1531.
abiit eodem Anno.
Hasenmüller, *Cæsar.* 1562.
discessit ad Imperatorem, 1565.
Hatzfeld, 1495.
abiit 1498.
von Haubitz, *Elect. Saxon.* 1618.

Hauen-

Hauenstein, *Suevic.* 1613.
Haymüller, *Bavar.* 1602.
Heckmann, *Francon.* 1548.
Heidenbucher à Kauffringen, *Bavar.* 1604.
Held, *Brandenb.* 1527.
discessit ad Imperatorem, An. 1536.
Held, *Burgund.* 1528.
discessit Augustam 1530.
Helffand, *Saxon.* 1558.
Henningen, *Rhen.* 1571.
Recipitur sed moritur ante Juramentum.
Herden, *Rhen.* 1556.
Herold, *Francon.* 1539.
Herwarth, *Extraord.* 1583.
Herwart, *Bavar.* 1618.
von der Hess, *Mogunt.* 1644.
Hettinger, *Austriac.* 1582.
Heydeck, *Suevic.* 1595.
von Heyniz, (Nicolaus) 1495.
von Heyniz, (Albr.) *Elect. Sax.* 1575.
Hils, *Extraord.* 1585.
Hirnheim, *Francon.* 1571. *& Judic. Vicar. Palatin.*
Obiit Spira 1555.
Hirter, *Suevic.* 1564.
Högele, *Bavar.* 1623.
Holtzle, *Francon.* 1558.
obiit Anno 1559.
Holdinghausen, *Francon.* 1584.
Hornstein, *Cæsar.* 1569.
von der Horst, *Extraord.* 1626.
Hove, *Rhen.* 1531.
abiit Coloniam, ibi mortuus 1534.
Hügelin, Anno 1552.
abiit ad Electorem Palatin.
Hugonis, *Judic. Vicar. Palatin.* 1519.
Hultz, *Cæsar.* 1627.
Hund, *Bavar.* 1548.
Hunger, *Bavar.* 1548.
abiit tertio Anno.
Reperitur idem Nomen Wolffg. Hungers *inter Electorales Colon. A.* 1588. *an sit Persona eadem, verosimile est, non tamen omninò certum. Rursus in Tabella* Barthii *An.* 1592. Wolffgang Hunger *dicitur ex Assessore transiisse in Ordinem Advocatorum.*

I.

Jagen, *Brandenburg.* 1523.
Jenisch, *Saxon. Circ.* 1616.
de Ilau, variè mutavit locum, primò fuit *Mogunt. An.* 1521. posteà *Franconicus An.* 1531. tandem *Brandenb. An.* 1532. resignavit *An.* 1546.
Jocher, *Bavar.* 1592.
Jonas, *Francon.* 1538.
Juchert, *Extraordinar. Elect.* 1615.
Iven, *Mogunt.* 1572.

K.

Kais, *Bavar.* 1558.
discessit 1563.
Kaltpecker, 1496.
Kefer, *Bavar.* 1603.
Kegele, *Saxon. Circ. Extraord.* 1584. Anno sequente Ordinarius.
Kersenbruck, *Saxon. Circul.* 1562.
discessit 1564.
Kirsberger, *Suevic.* 1522.
Kirspensis, *Colon.* 1562.
obiit 1567.
Klöpser, *vid. in Lit. G.*
Knebel von Katzenelenbogen, *Brandenb.* 1561.
Knöller, *Cæsar.* 1524.
discessit ad Imperatorem 1530.
Knoth, *Extraord.* 1558.
Kobolt, *Suevic.* 1583.

Kobolt, *Francon.* 1606.
Koch, (Caspar.) *Extraord.* 1548. ordinar. *Saxon. Circ.* 1551.
obiit 1553.
Koch, (Werner.) *Colon.* 1548.
abiit ad Episcopum Spirensem 1555. posteà An. 1570. officium suscepit Præfecti Cancellariæ.
Koel, *Francon.* 1533.
obiit 1534.
König aliàs Offenburg, *Suev.* 1529.
Königspach, *Rhen.* 1587.
von Könritz, *Saxon. Circ.* 1531.
abiit 1542.
Krebs, *Rhenens.* 1576.
Kreutner, *Rhen.* 1515.
Factus deinde Franconicus An. 1522. juxta Tabulam Barthii, *& habuit Successorem* Gundelsheim. *Dicto* Kreutnero, *antea Advocato, vid. Historiam ad Ann. 1515. 1516. 1517.*
Kreutz, *Saxon.* 1534.
resignavit & abiit ad Electorem Saxoniæ 1535.
Kronberger, *Rhen. Inf.* 1563.
Kübel, 1548.
abiit 1552.
Küen, alibi dicitur Kuno, 1548. *Extraord.* factus Ordinarius Suevicus. 1552.
Kühorn, *Mogunt.* 1526.
obiit Moguntiæ, cum veniam impetrasset emeritus. Successit Conr. Braun antea *Rhenensis.* 1537.

L.

Landschad, *Judic. Vicar. Palatin.* 1520.
Landsperg, *Palatin.* 1508.
Latomus, *Cæsar.* 1548.
rediit ad Trevirensem 1555.
Laub, *Cæsar.* 1629.
de Lautern, *Trevirens.* 1508.
Leffelholtz, 1503.
Lesch, primum à *Cæsare* assumtus 1503. postea *Circul. Bavar.* 1507.
Leuck, *Nobil. Suev.* 1603.
Lewethan de Rostock, *Cæsar.* 1531.
obiit 1534.
Littichau, *Saxon. Circ.* 1577.
discessit, & fit Canonicus Misnensis 1530.
Löscher, *Extraord.* 1558. fit Ordinar.
discessit ad Norimbergenses. 1567.
Loys, 1587. 9. Januarii in locum Joan. Arnsbach, *Cæsar.*
Lucius, *Austriac.* 1566.
Ludinghausen, *Mogunt.* 1589.
Luninck, 1499.

M.

Mächlinger, aliàs Widman. *Suevic.* 1569.
Mangolt, *Cæsar.* 1524.
obiit Spiræ 1531.
Marquard, 1531.
Meichsner, 1572. *Francon.* in locum Brunners.
Meissenberg, 1498.
Mellinger, *Austriac.* 1550.
Mepsche, *Burgund.* 1548.
abiit in Aulam Cæsaris.
Messenbeck, 1503.
Meyfisch, *Saxon. Circul.* 1597.
Michaëlis, *Rhen.* 1606.
Mockel, *Colon.* 1625.
Mörle, vide Zant.
Mörsheim, *Colon.* 1514.
abiit 1516.
Mörsheim, 1519. Præfectus in Rockenhausen, *Judic. Vicar. Palatin.*
Mohr, *Colon.* 1521. *obiit Spiræ 1537.*
Mohr, *Francon.* 1640.

Mom-

Mommer, *Rhen.* 1558.
abiit 1563.
Morderer, 1573.
Helffrich genannt Mosbach, *Saxon. Circul.* 1591.
Moser, *Suevic.* 1531.
obiit 1541.
Müleck, primum *Extraord.* 1558.
postea Ordinar. *Mogunt.* 1563.
abiit 1566.
Mülheim, *Jud. Vicar. Palatin.* 1520.
von Muggenthal, 1597.
16. Februar. 1607. ad Comitia Ratispon. à Camera Imperiali ablegatus.
Mynsinger, *Rhen.* 1548. resign. 1555.
vid. Adami *pag. 293.*

N.

Neideck, 1495.
Neidhart, *Suevic.* 1548.
resignavit post Semestre, recepto statu Advocati, in quo Spiræ moritur. 1558.
Gramman von Nekendich, 1495.
Nervius, *Rhen. Infer.* 1558.
abiit 1567.
Neser, *Cæsarem.* 1536. postea *Elect. Moguntin.* 1548.
von Neuhaus, *Francon.* 1541.
abiit & rediit postea præsentatus ab Electore Brandenburg. 1548.
Nittel, *Suevic.* 1524.
obiit & successit Joan. König, *aliàs* Offenburg. 1529.
Nochern, *Burgund.* 1577.
Nordeck, 1558. *discessit 1559.*

O.

Oldenhausen, *Saxon. Extraord.* 1571.
Omphalius, *Colon.* 1537.
vid. Adami *pag. 188.*
abiit ad Colonienses. 1540.
Oppenheimer, *Cæsar.* 1613.
Ortenbach, *Rhen.* 1598.
Ossa, *Bavar.* 1575.

P.

von Paulsdorff, 1501.
Peigius, *Rhen. Inf.* 1572.
Peiser, *Bavar.* 1573. *Extraord.*
Penninger, *Bavar.* 1582.
Pfeilitsch, *vide Lit. F.*
Pfeilsticker, *Francon.* 1571.
Pistoris, *Bavar.* 1578. *Extraord. Brand.*
Pistoris, (Ludov.) Frater prioris, *Circ. Saxon.* 1585.
von Planitz, 1501.
Pleicker, *Rhen.* 1531.
obiit 1534.
von Plenningen, 1495.
Plentz, *Jud. Vicar. Palat.* 1519.
Pottgieser, *Saxon.* 1564.
obiit 1567.
von Prœn, *Saxon.* 1567.
abiit exacto Sexennio.

Q.

de Quad, (Luther.) von Wickrat. *Palatin.* 1588.
Quentel, *Colon.* 1578.
Quentel, 1630. 19. Januarii. *Extraord. Elect. Eccles.*

R.

Rais, *Extraord. Bavar.* 1558.
Ramm, *Suevic.* 1572.
Brandenb. 1575.
de Rechberg, (Albert.) 1596.
Reich, *Elect. Saxon.* 1593.
origine Pomeranus. vixit adhuc 1608.
Reinhard, *Suevic.* 1577.
Reinhard, *Suevic.* 1587.
von Reischach, (Sigismund.) *Austriac.* 1507.

Rem, *Austriac.* 1511.
1513. factus ex Assessore Advocatus.
Rhelinger, *Suevic.* 1543.
postea Cæsarem, obiit 1553.
de Riepur, *Rhen.* 1537.
Risicheus, *Bavar.* 1509.
Rohrauff, *Francon.* 1621.
Roist von Wers, *Rhen.* 1610.
de Roon, *Burgund.* 1559.
de Roorda, *Burgund.* 1581.
Rosenhuber, *Suevic.* 1586.
obiit 1602.
von Rostock, *Cæsar.* 1531.
von Rotenhan, *Francon.* 1507.
Roth, *Rhen.* 1586.
Rotweil, *Judic. Vicar. Palatin.* 1519.
Rücker, *Saxon.* 1549.
obiit Spiræ 1568.
Ruoff, *Austriac.* 1574.

S.

Saltzfas, *Colon.* 1585.
Schad, *Circul. Saxon.* 1569.
Schad, (Rudolph) *Mogunt.* 1635.
Schardius, *Sup. Rhen.* An. eod.
Schefflin, 1495. *desiit* 1501.
von Scheida, 1561. nominatus Westpfenning. *Inf. Rhen.*
Schenck von Winterstetten. *Super. Rhen.* 1568.
Schidrich, *Inf. Rhen.* 1508.
abiit 1515.
Schiller, *Mogunt.* 1566.
Schilling, 1501. *desiit* 1507.
Schlaun, *Suevic.* 1624.
von Schleinitz, *Saxon.* 1537.
von Schleinitz, *Brandenburg.* 1624.
Schmalkalder, Consiliar. Durlacens. 1617. 18. August. factus Assessor *Suevic.*
abiit postea ad Wormatienses.

Schmetz, *Extraord. Inf. Rhen.* 1533.
abiit 1537.
iterum ex Officio receptus. 1538.
Schober, *Bavar.* 1529.
Schober, *Extraord.* 1549.
abiit 1551.
von Schönberg, *Judic. Vicar. Palatin.* 1515.
von Schönberg, *Saxon. Elect.* 1562.
abiit 1567.
Schreiber, *Suevic.* 1608.
Schretbeck, 1503.
Schütz, *Sup. Rhen.* 1507.
antea Official. Constantin.
postmodum renunciato Officio factus est Syndicus Spirensis, 1511.
Schütz, *Mogunt.* 1557.
von Schwappach, *Bavar.* 1531.
Schweicker, *Colon.* 1540.
post Triennium abiit.
Schwelmair, *Bavar.* 1556.
Schwertel, de Willinghausen, *Sup. Rhen.* 1521.
von Seckendorff, (Apel.) *Francon.* 1516.
von Seckendorff, (Joachim.) *Judic. Vicariat. Palatin.* 1519.
Sciblin, *Trevir.* 1593.
Seldt, *Suevic.* 1548.
abiit 1592.
vid. Adami *pag. 166.*
von Sendwitz, *Saxon. Elect.* 1536.
abiit 1539.
von Senfft, *Brandenb.* 1531.
Sensheim, 1501. *desiit 1503.*
Seyler, *Francon.* 1563.
Hic est qui Corpus Sententiarum colligere cœpit: quod Christian. Barth. *continuavit.*

von Sickingen, *Rhen. Sup.* 1574.
Sinnama, 1495.
Sissing, *Inf. Rhen.* 1544.
Sonner, *Trevir.* 1510.
Spiegel, *Saxon.* 1522.
Stamm, *Saxon. Circul.* 1627.
Stapert, (Cyprianus Vomelius) Advocatus An. 1555. deinde Assessor *Rhen. Sup.* 1563.
Nota: *Idem Nomen Cyprian. Vomel. Stapert reperitur inter Præfectos Cancellariæ An. 1609. forte fuit prioris Filius, quem vixisse & Expeditiones Camerales subscripsisse 1630. ex Actis quibusdam innotuit. vid.* Adami *pag. 237.*
Steck, *Cæsar.* 1555.
abiit 1562.
Steinbeck, *Trevirens.* 1628.
Steinchen, *Inf. Rhen.* 1566.
Steinmetz, *Elect. Saxon.* 1626.
Stieber, (Ulric.) 1590.
à Stotzingen, (Rupert.) *Austriac.* 1562. *Cæsar.* 1566.
discessit 1569.
Strass, *Saxon.* 1538.
abiit 1542.
Streit, 1589.
Ströle, *Cæsar.* 1556.
Stumpff, primo *Suevicus.* 1539. deinde *Mogunt.* 1542.
Sturm, 1573.
Sudermann, *Austriac.* 1514.
abiit 1516.
de Sunthausen, *Saxon.* 1511.
Sylvius, *Extraord. Elect. Eccles.* 1612.
Sylvius, *Francon.* 1624.

T.

Tatius, *Bavar.* 1551.
Tegnagel, (Georg.) *Burgund.* 1584. *ad Comitia Ratisbon. A. 1607. à Camera Imperiali ablegatus.*
Tegnagel, (Philipp.) *Burgund.* 1594.
Termann, *Burgund.* 1513. 23. Nov.
de Teyspach, 1498. 19. Novembr.
Themar, *Judic. Vicar. Palatin.* 1519.
de Themar, *Sup. Rhen.* 1548. deinde *Trevirens.* 1549.
obiit Spiræ 1553.
von Thurn, *Brandenburg.* 1514. postea *Palatinus.* 1521.
destitit Maji *1517.*
Trautwein, *Sup. Rhen.* 1525.
resignat 1534.
abiit factus Præpositus.
Truchses de Rheinfeld, *Brand.* 1554.
abiit 1559.

U. & V.

Ungelter, *Bavar.* 1522. 23. Jun.
von Uttenhofen, *Brandenb.* 1511.
Vechteld, *Sax.* 1556. 18. Septembr.
abiit 1559.
von Venningen, *Jud. Vicar. Palat.* 1519.
von Venningen, *Rhen. Sup.* 1535.
Viebeck, *Bavar.* 1553. 2. Jun.
resignavit & discessit ob adversam valetudinem 1554.
Vieheuser, *Bavar.* 1567.
Chronic. *Tom. II. in diebus emort. pag. 1296. Vir omni Eruditionis genere præstans & multis naturæ dotibus excellens Imper. Majestat. Procancellarius.* † *13. April. 1587. ætat. 56. Pragæ.*
Visch, (Conrad.) *Sup. Rhen.* 1534. 1. Decembr.
Conradus Visch, antea Advocatus. Cessavit cum pluribus aliis An. 1545. sed An. 1548.

An. 1548. fuit Praefectus Cancellariae: vide suprà lit. B. ad Conradum Braun notata.
Voit, *Austriac.* 1534.
Vomelius, vide Stapert.
von Vorburg, *Caesar.* 1598.
von Vorburg zu Delberg, *Bavar.* 1622. 13. Maji.

W.

Wachendorff, *Colon.* 1509.
Wager, 1503.
von Walbrunn, *Sup. Rhen.* 1562.
obiit 1567.
von Walrod, 1495.
von Wambold, 1567.
Weidekopf, (Jonas) *Francon.* 1573.
Weidekopf, (Alexand.) *Francon.* 1600.
von Weingart, *Judic. Vicariat. Palatin.* 1519.
von Weisenbach, *Circ. Saxon.* 1513.
Wendelstein, 1587.
West, *Sup. Rhen.* 1538.
obiit 1561.
Weyer, *Austriac.* 1637.
Weyerstras, *Inf. Rhen.* 1603.
von der Wick, *Inf. Rhen.* 1571.
Widmann, *Suevic.* 1515.
Widmann, *Bavar.* 1558.
Willer, *Saxon.* 1580.
Wimpfeling, *Trevirens.* 1599.
à Camera Imperiali ad Comitia Ratispon. 1607. ablegatus.
Winckelmann, *Mogunt.* 1566.
discessit 1572.
Wittershausen, *Saxon.* 1515.
desiit 1581.
Wittich, 1495.
von Wölwarth, *Francon.* 1598.
Wogesser, *Sup. Rhen.* 1579.
An. 1584. factus Reipublicae Argentorat. Consiliarius. † *1602.*
vid. Freheri *Theatr. pag. 915.*
Wolff, (Caspar.) *Burgund.* 1538.
abiit 1542.
Wolff, (Eytel) 1501.
vid. Adami *pag. 7.*
Würt, *Francon.* 1616.

Z.

Zasius, (Joan.) *primus Assessor Caesar.* 1521.
Filius Udalrici Zasii JCti, cujus Vita legitur inter alias Claudii Sinceri *Tom. I. num. 15.* Adami *pag. 30. & 189.*
Zant von Mörle, *Trevirens.* 1590.
obiit 1593.
Zant von Mörle, *Trevirens.* 1605.
von Zehm, *Extraord.* 1602.
von Zeiskheim, *Elect. Saxon.* 1551.
abiit ad Episcop. Spirens. An. 1554.
Zeller, *Bavar.* 1616.
Zindecker, 1591. *Bavar.* postea *Caesar.* An. 1606.
Zingel, *Bavar.* 1521.
Zinner, *Bavar.* 1537.
abiit cum aliis pro statu illius temporis An. 1544. usque 1548. quo Anno rediit tanquam Franconicus. *tandem mutato statu Juramentum Advocatorum praestitit.*
Zons, *Caesar.* 1549. *abiit 1555.*
Zuichemus, *Burgund.* 1535.
abiit Ingolstadium ad docendam Jurisprudentiam. 1537. Chronic. *pag. 1304. postea Sanctioris in Belgica Consilii Praeses Ordinis Aur. Veller. Cancellar.* † *Bruxellis An. 1577. aetat. 70. vid.* Adami *in Vitis pag. 225.*

Notan-

Notandum:

Qui fuerit Status Collegii Cameralis Anno 1651. cognoscet Lector ex Schematismo sequente.

Judex.		Philipp. Christoph. Archiepiscopus Trevirensis &c.
Præsides.		Adolphus Baro de Mühlendonck.
		Philipp. Salentin Comes de Manderscheid.
		Joannes Eusebius Comes Fugger.
		Emico Comes in Leiningen, tunc designatus.
Assessores.	*Colon.*	Conradus Esch.
		Jacobus Quentel, Extraordinarius.
	Brandenb.	Joannes Jacobus Bunz.
	Cæsar.	Joan. Adam von Hultz.
	Austriac.	Henricus Weier.
	Francon.	Georg. Frider. Mohr.
	Bavar.	Philippus Högelin.
		Joan. Salentinus Faust von Stromberg.
	Suevic.	Erhardus Prentzinger.

Cæteri omnes vacant.

Post Recessum Imperii An. 1654. successivè auctus est Senatorum Cameralium numerus, cujus rei Specimen exhibetur in Schematismo A. 1668. in Præfatione allegato. Mox decrevit pro Statu Ærarii Cameralis.

Anno 1668.

Judex.		Wilhelmus Marggrav. zu Baden, juravit 1652.
Præsides.		Joan. Eusebius Comes Fugger, jurav. 1649.
		Ludov. Eberhard Comes de Leiningen, jurav. 1665.
Assessores.	*Mogunt.*	Wilhelmus Ignatius Schütz, jurav. 1668.
	Trevirens.	Christoph. Joan. de Friesenhausen, jurav. 1667.
	Colon.	Joan. Wilhelm Freyherr von Reck, jurav. 1655.
	Bavar.	Frantz Pancrat. Freyherr von Leubelfing, jurav. 1665.
	Saxon.	Heinr. Achill. de Bubinghausen, jurav. 1652.
	Brandenb.	Jacobus Jungmann, jurav. 1651.
	Palatin.	Nicol. Gerlacus de Frisen, jurav. 1667.
	Cæsar.	Emericus Frider. Baro de Walderdorff, jurav. 1663.
	Circul. Austr.	Vacat.
	Burgund.	Jacob. Munericus Broquard, jurav. 1656.
		Georg. Frider. Mohr, jurav. 1640.
		Joh. Gottlob de Bruyn, jurav. 1651.

Bavar.

Bavar.	Joan. Ferdinandus Frütz, jurav. 1668.
	Frantz Gotthard del Muck, jurav. 1662.
Suevic.	David Beyer, jurav. 1655.
	Joan. Jacobus Oppenheimer, jurav. 1658.
Sup. Rhen.	Joan. Melchior Steinhausen, jurav. 1658.
Inf. Rhen.	*sive Westphal.* Vacat.
Saxon. Sup.	Georg. Christoph. de Gölniz, jurav. 1663.
	Joachim. Andr. de Bernstorff, jurav. 1664.
Saxon. Inf.	Joan. Samuel Brunner, jurav. 1658.

****

CATALOGUS PERSONARUM
COLLEGII CAMERALIS
Ab Anno 1654. usque ad Mensem Decembris Anni 1740.

PRÆNOTANDA.

1. INcluduntur aliqui in hoc Catalogo, qui post An. 1654. Officium continuarunt licet antea fuerint introducti.
2. Qui tempore præsente, quo prodit hic Catalogus, in Officio vivunt, notantur per asteriscum. *
3. Tametsi omnis adhibita fuerit diligentia, ut correctis erroribus & defectibus priorum Editionum enumeratio præsens esset perfecta; Fatenda tamen est penuria Protocollorum veterum, Documentorum & Schematismorum, quæ in excidio Spirensi sunt deperdita, ut magnam partem ex fragmentis, & extraneis subsidiis, non levi opera colligendus fuerit hic Catalogus. Nomina Assessorum quorundam leguntur in Designatione Quæstorum Cameræ: *Wolffgangi de Gemmingen*, *Adami Norkel*, *Hieronymi Dunkel*, *Jo. Adami de Willer*. Verosimile tamen est vixisse in Officio inter Annos 1651. & 1659. Causa conjecturæ est, quod in Catalogo *Wormseri*, qui Annum 1651. attingit, non recenseantur: In rationibus verò Quæstorum de Salario Anno 1654. residuo, quæ finiunt An. 1659. inveniantur. Vid. *Histor. Sustentat. in Appendice Documentorum pag. 337. seqq.* Damus igitur Catalogum, quanta opera instrui potuit, gratias acturi, si quis certiora suppeditaverit.

JUDI-

JUDICES IN CAMERA IMPERIALI.

Wilhelmus, *Marggravius* in Baaden / juravit 1. Julii 1652. † 22. Maji 1677.

Joh. Hugo, *Archi-Episcopus Trevirensis*, *Episcopus Spirensis*, juravit 20. Augusti 1677. † 6. Januarii 1711.

Franciscus Alexander, *Princeps Nassoviæ* in Hadamar / juravit ipso die restituti Judicii 28. Januarii Anno 1711. † 28. Maji eod. Anno.

Frobenius Ferdinandus, *Princeps Fürstenbergius*, juravit 27. Jun. 1718. cum venia Sacræ Cæsareæ Majestatis abiit Anno 1721. & functus est Officio Commissarii Primarii Cæsarei in Comitiis.

Philippus Carolus, *Comes* zu Hohenlohe-Bartenstein / juravit 2. Martii 1722. † 15. Januarii Anno 1729.

* *Franciscus Adolphus Dietericus*, *Comes de* Ingelheim / hucusque Præses, introductus ad Officium Judicis, & juravit 22. Maji 1730.

PRÆSIDES.

Catholici.

Adolphus, *Baro de Mylendonk*, Anno 1624. introductus, pro resignato habitus Anno 1656.

Philippus Salentinus, *Comes* in Manderscheid / introductus Anno 1641. pro resignato habitus Anno 1664.

Joh. Eusebius, *Comes* Fugger / juravit 25. Junii 1649.

Philippus Franciscus Eberhardus, *Baro de* Dahlberg / juravit 2. Decembris 1671. † 1693.

Carolus Ferdinandus, *Comes* in Manderscheid / juravit 30. Junii 1694. † 19. Decembris 1697.

Franciscus Adolphus Dietericus, *Comes de* Ingelheim / juravit 4. Aprilis 1698. Resignato publice Officio Præsidis 22. Maji 1730. eodem die Officium Judicis est ingressus.

* *Ambrosius Franciscus Fridericus Christianus Adelbertus*, *Comes* von und zu Virmont und Bretzenheim / juravit 8. Januarii 1732.

Augustan. Confess.

Emich, *Comes de* Leiningen / juravit Anno 1656.
Philippus, *Comes de* Leiningen / juravit 20. Augusti 1658. resignat 28. Septembris 1665.
Ludovicus Eberhardus, Philippi Filius, *Comes de* Leiningen / Consilium resignandi acceptavit Anno 1672.
Joh. Casimir, *Comes de* Leiningen / juravit 9. Decembris 1672. † 1688.
Joh. Antonius, *Comes de* Leiningen-Westerburg / juravit 10. Septembris 1688. † 1698.
Fridericus Ernestus, *Comes de* Solms / *Laubacensis Lineæ*, juravit 21. Junii 1699. † 26. Januarii 1723.
* *Carolus*, *Comes de* Wiedt / *Runkelensis Lineæ*, juravit 2. Octobris 1724.

ASSESSORES.

Juxta Ordinem veterum Schematismorum.

Electoris Moguntini.

Georgius Köberlein. † 1664.
Wilhelmus Ignatius Schütz / juravit 4. Maji 1668. abiit Anno 1688. vel seq.
Jacobus von Billenfeld / juravit 4. Aprilis 1698. † 26. Decembris 1702.
Christoph. Gottfr. Freyherr von Geißmar / genannt Moßbach von Lindenfelß / juravit 20. Maji 1711. † 10. Decembris 1725.
* *Franciscus Ægidius* von *Beaurieux* zu Schönbach / juravit 13. Junii 1729.

Electoris Trevirensis.

Jacobus Bender / juravit 1. Septembris 1658.
Christoph. Joh. von Friesenhaussen / juravit 19. Augusti 1667. † Mense Januar. 1712.
Antonius Cnopæus, juravit 12. Junii 1719. † 29. Novembris 1729.
Novus Præsentatus nondum introductus.

Electo-

Electoris Coloniensis.

Conradus Esch / juravit 25. Junii 1661.

Joh. Wilh. von der Reck / juravit 3. Septembris 1655.

Fuerunt uterque simul Assessores Anno 1661. juxta Catalogum præfixum dedicationi Reflex. Politic. Consolator. WILH. IGNAT. SCHüZII, *tunc Cancellarii Fuldensis postea Assessoris.*

Joh. Daniel von Ritter / juravit 19. Aprilis 1680. † 8. Martii 1710.

Joh. Melchior Cramer von Claußbruch / juravit 23. Februarii 1722. † 30. Aprilis 1740.

Electoris Regis Bohemiæ.

* *Joh. Stephanus* von Speckmann / juravit 28. Januarii 1726.

Prima hac fuit Præsentatio Regis Bohemiæ post Conclusum Imperii, Anno 1708. Vid. Staats-Canzley *Tom. XIII. pag. 405. seq.*

Electoris Bavariæ.

Post Instrumentum Pacis Anno 1648.

Carolus Augustus, Freyherr von Leibelfing / juravit 12. Martii 1657. resignavit Anno 1663.

Franciscus Pancratius, Freyherr von Leibelfing / juravit 7. Novembris 1665. † 1693.

Joh. Tobias Ignatius Nütz / Graf von Wartenberg / juravit 10. Julii 1702. resignavit 1711.

* *Herman. Francisc.* Edler von Sonborn / jur. 3. Aprilis 1713.

Ante Pacem Badensem ab Electore Palatino præsentatus. Post dictam Pacificationem continuatâ per Electorem Bavariæ Præsentatione, locum pristinum retinuit, & idcirco Juramentum repetitum non fuit.

Electoris Saxoniæ.

Augustan. Confess.:

Henr. Achilles Bubinghaussen von Wallmerodt / juravit 5. Julii 1652. † 27. Junii 1685.

August. Gotthelf von Koseritz / jur. 1. Julii 1715. abiit 1722. ad Ministerium Principis Anhaltini Servestani & ibi † 1728.

Henricus Gottlob von Miltitz / juravit 10. Maji 1723. resignavit 17. Julii 1738.

* *Carolus Gottlob* von Burgsdorff / juravit 19. Sept. 1740.

Electoris Brandenburgici.

Auguſtan. Confeſſ.

Jacobus Jungmann / juravit 18. Martii 1661. † 1673.
Sylveſter Jacob von Danckelmann / præſentatus 16. Auguſti 1675. abiit circa Annum 1688.
Frantz Friederich von Neuhof / genannt Ley / juravit 9. Octobris 1693. † 6. Maji 1696.
Matthias Zernemann / juravit 27. Junii 1698. † 27. Febr. 1715.
Friedlieb Gottfried von Brand / juravit 12. Junii 1719. † 29. Novembris 1740.

Novus Præſentatus nondum introductus.

Electoris Palatini.

Auguſtan. Confeſſ.

Nicolaus Gerlach von Frieſen / juravit 2. Septembris 1666.
Chriſtian Philipp Brinck / jur. 5. Martii 1688. † 9. Oct. 1709.
Georg Melchior von Ludolff / genannt Leutholff / antea Circul. Saxon. Super. juravit 15. Julii 1711. repetiit Juramentum mutato priore loco 22. Maji 1722. † 1. Februar. 1740.
* *Fridericus Erdmann* von Glaubitz / antea Circul. Suev. juravit 22. Octobris 1736. repetiit Juramentum mutato priore loco 5. Aprilis 1740.

Electoris Brunſuicenſis.

Sigismund Ehrenfried von Oppel / jur. 28. Aug. 1719. reſign. 1736.
Primam obtinuit Præſentationem poſt Concluſum Imperii ſuprà dictum de An. 1708.
* *Fridericus* von Eyben / juravit 11. Decembris 1738.

Cæſarei.

Georg. Henr. Weil / fuit in Officio inter An. 1654. & 1663. tempus Receptionis eſt incertum.
Emericus Fridericus Baro de Walderdorff / jurav. 11. Maji 1663.
Philippus Fridericus, Edler von Dreſanus / antea Circul. Francon. juravit 18. Septembr. 1713. repetiit Juramentum mutato loco priore 22. Januarii 1722. † 24. Novembris 1731.
Nicolaus von Deel / Edler zu Deelsburg / juravit 18. Martii 1733. † 17. Decembr. 1739.
* *Joh. Chriſtoph. Vitus*, Edler von Tönnemann / jur. 12. Dec. 1740.

Circuli

Circuli Austriaci.

Philip. Christoph. von Merle / jur. 20. Jan. 1679. † 12. Febr. 1700.
Joh. Baptista Moser von Moßhofen / juravit 26. Augusti 1711. † 18. Octobris 1718.
* *Carolus Henricus*, Edler von *Jodoci*, juravit 13. Nov. 1719.

Circuli Burgundici.

Novissimus fuit

Jacobus Magnerius (Munericus) Broquard, juravit 25. Junii 1656.

Circuli Franconici.

Augustan. Confess.

Georg Frider. Mohr / jur. An. 1640. vixit adhuc An. 1668.
N. Plato, præsentatus Anno 1671. tempus Introductionis incertum pariter ac finiti Officii.
Joh. Jacob Avianus, juravit 25. Octobris 1656.
Thomas Ulricus Lauterbach / jurav. 24. Januar. 1698. † 1710.
Johann von Frantz / juravit 21. Martii 1713. resignavit 1740.
* *Fridericus Casimir* von Gemmingen zu Guttenberg / juravit 13. Martii 1741.

Catholici.

Joh. Gottlof de Bruyn, jur. 4. Octobr. 1651. vixit adhuc An. 1680.
Michael Carl Wigand / designatus Anno 1682. juravit demum 24. Januarii 1698. † Mens. Februar. 1710.
Philip. Frider. Edler von Dresanus / juravit 18. Sept. 1713. 1722. nactus Præsentationem Cæsaream mutavit locum.
* *Valentinus Ferdinandus* von Gudenus / jur. 12. Jun. 1724.

Circuli Bavarici.

Catholici.

Joh. Salentinus Faust von Stromberg / juravit 4. Julii 1625. vixit adhuc in Assessoratu Anno 1661.
Francisc. Gotthart del Muck, juravit 2. Februarii 1662.
Francisc. Matthias May / juravit 3. Februarii 1671.
Joh. Ferdinandus Fritz / juravit 4. Maji 1668. † 1707.
N. Huber / præsentatus Anno 1687. introductus 31. Martii 1711. † 1713.
* *Joh. Christoph.* von Schmitz / juravit 4. Julii 1740.

Circuli Suevici.

Augustan. Confess.

David Beyer / juravit 3. Decembris 1655.
Ericus Mauritius, juravit 8. Januarii 1682. † 1691.
Fridericus Schrag / juravit 20. Maji 1699. † 11. Januarii 1718.
Joach. Georg. von Plönnies / juravit 14. Februarii 1724. resignavit 17. Januarii 1731. † 31. Martii 1733.
Fridericus Erdmann von Glaubitz / juravit 22. Octobris 1736. Nactus deinde Præsentationem Electoris Palatini, locum mutavit 5. Aprilis 1740.

Catholici.

Joh. Jacob Oppenheimer / juravit 1. Decembris 1658. † 5. Maji 1677.
Joh. Adam Ernst von Pürck / juravit 21. Februarii 1687. discessit Anno 1710. † Pragæ Anno 1715.
Heinr. Christoph. von *Braillard*, juravit 14. Martii 1712. ad Judic. Cæsar. Aulicum cooptatus discessit Anno 1721. † Viennæ 15. Aprilis 1729.
* *Paulus Theodorus Antoni*, juravit 28. Januarii 1722.

Circuli Rhenani Superioris.

Joh. Melchior Steinhausen / juravit 11. Octobris 1658.
Leonardus Breuer / juravit 3. Aprilis 1713. † 3. Augusti 1728.
Joh. Georg Dreßler / juravit 13. Maji 1715. † 2. Novembris 1728.
* *Theodor. Wilhelm. Francisc.* von Pütz / juravit 12. Febr. 1731.
* *Georgius Philippus* von Fleckenbühl / genannt Bürgel / juravit 26. Augusti 1738.

Quod tam pauci ex hoc Circulo recenseri queant, causa est defectus Præsentationum ob Controversias inter Status Circuli Anno 1711. demum, neque tamen omni ex parte, compositas.

Circuli Rhenani Inferioris sive Westphalici.

Vacarunt jamdudum ob Controversias inter Status Circuli de Jure præsentandi, nondum compositas.

Circuli

Circuli Saxonici Superioris.

Fuerunt sæpius duo simul Assessores.

Augustan. Confess.

N. von Harthausen / præsentatus fuit à Duce Saxoniæ *Friderico Wilhelmo*, post Recessum Circularem 1654. in Turno nomine Ducatus *Coburgici*. Annus est dubius. Hoc certum, quod sibi non satis constans resignaverit, vel potius pro resignato habitus fuerit Anno 1657. Literæque Collegii ea de causa ad Dominum præsentantem exaratæ.

David Berger / juravit 27. Aprilis 1657. præsentatus ab eodem Duce nomine Ducatus *Altenburgici*. Ex Advocato Assessor factus. † 1661.

Georgius Christophorus von Göllnitz / juravit 26. Maji 1662. præsentatus à Duce *Wilhelmo* nomine Ducatus *Vinariensis* Anno 1661. vixit in Assessoratu usque ad Annum 1676.

Joach. Andr. von Bernstorff / à Duce Saxoniæ *Altenburgico* præsentatus, juravit 3. Octobris 1664. † Mens. Februar. 1710.

Christian. Ernest. Reichenbach / præsentatus à Duce *Friderico Sax. Gothano*, juravit 13. Junii 1681. resignavit 15. Junii 1687.

Georg Melchior von Ludolff / genannt Leutholff / juravit 15. Julii 1711. à Duce Saxon. *Joh. Wilhelmo Isenacensi* præsentatus; Nactus deinde Præsentationem Electoris Palatini, locum mutavit 22. Maji 1722.

Wilhelmus Fridericus, Freyherr von Danckelmann / juravit 8. Junii 1722. à Rege Borussiæ Elector. Brandenburg. Circuli Saxoniæ nomine, repetendo Jus præsentandi juxta Recessum Circularem Anno 1654. antea omissum, præsentatus, resignavit 1738.

* *Joh. Friedrich* von Heynitz / juravit 25. Octobris 1728. à Rege Polon. Elector. Saxon. Circuli Saxonici nomine, eadem ex ratione, præsentatus.

Circuli

Circuli Saxonici Inferioris.

Augustan. Confess.

Joh. Samuel Brunner / juravit 17. Augusti 1658. præsentatus nomine Ducatus Magdeburgici Anno 1657. † 1677.

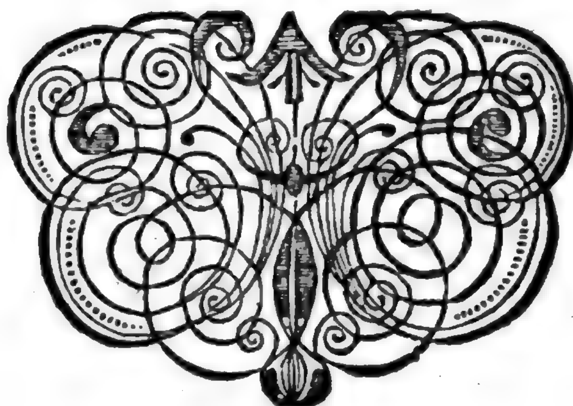
Huldericus von Eyben / juravit 11. Martii 1678. † 1699.

Friedrich Helfrich Krebs / juravit 15. Maji 1702. † 4. Aprilis 1723.

* *Johann* von Ulmenstein / juravit 5. Novembris 1731.

* *Joh. Wilhelm* Summermann / juravit 10. Aprilis 1741.

F I N I S.

CATA-

CATALOGUS PRIVILEGIORUM S.R. IMPERII ELECTORUM, PRINCIPUM & STATUUM.

Das ist:

Kurtzer Begriff

Aller des

Heiligen Römischen Reichs Churfürsten / Fürsten und Stände PRIVILEGIEN DE NON APPELLANDO,

und was denenselben anhängig.

Allen so an denen hohen Reichs-Gerichten zu thun haben / zum nützlichen Gebrauch in diese Form eingerichtet:

Nebst einem Vorbericht und Anhang verschiedener zu denen Privilegiis und andern Justitz-Sachen dienlichen Nachrichten / auch bequemen Register.

WETZLAR /
Gedruckt bey Nicolaus Ludwig Winckler. 1740.

Vorbericht.

Es hat der Auctor Commentationis Systematicæ de Jure Camerali wahrgenommen/ was maßen bey dem in solcher Commentation befindlichen Catalogo Privilegiorum desideriret worden/ daß der Inhalt solcher Kayserlichen Privilegien theils etwas umständlicher/ theils aber zu jedermans Wissenschafft und Nachricht in Teutscher Sprache begriffen werden solte. So hat man/ dem Publico zu dienen/ hierinnen nichts ermangeln lassen/ und den Catalogum anjetzo ins besondere dergestalt einrichten wollen/ daß

I. Alle Eingangs gemeldte Privilegia, so viel man davon Kundschafft haben mögen/ zumal aber diejenige/ welche bey dem Kayserlichen und Reichs Cammer-Gericht gebührend insinuiret worden/ und wornach man sich in Erkennung der Processuum zu richten pfleget/ in ihrem

Inhalt / mit Beybehaltung der Worte sothaner Privilegiorum, jedoch nach Arth eines kurtzen Begriffs / erzehlet.

2. Dabey / ob und wo solche im Druck in integro Tenore anzutreffen / angezeiget.

3. Des Hoch-Stiffts und Fürstenthums Lüttich Privilegia aber / und einige andere / welche in Lateinischer Sprache gegeben / auch in solcher Sprache recensiret;

4. Daneben die Notitia Judiciorum, wo an ein- oder dem andern Orth mehrere Gerichte sind / von welchen an die höchste Reichs-Gerichte appelliret wird / beygefüget worden.

5. Weil zu Speyer viele Copiæ authenticæ Privilegiorum verlohren gangen / und weitere Nachricht davon nicht, als aus denen gebräuchlichen Auctoribus Cameralibus zu haben gewesen; so hat man denenselben folgen müssen / so offt sich andere Nachricht des völligen Inhalts nicht gefunden. Es ist zwar öffters erinnert worden / daß solcher Abgang wieder aus der Stände Archivis möchte ersetzet werden / ist aber biß daher unterblieben.

6. Ist dieser kurtze Begriff in solcher Form gedruckt / daß derselbe zu der Commentatione Systematica gebunden werden könne. Und da alle Privilegia de Non-Appellando in ihrem völligen Inhalt / nach denen bewährtesten Copien, so viel man der Zeit aus des Kayserlichen und Reichs Cammer-Gerichts Registraturen oder sonsten hab-

habhafft werden können/ in dem Corpore Juris Cameralis bereits beygedruckt befindlich sind: So hat man nicht nöthig erachtet/ den gegenwärtigen kurtzen Begriff Privilegiorum, mit Beyfügung des gantzen Inhalts ein- und anderer derselben/ zu vergrößern/ und eine Sache zwiefach zu drucken; Jedannoch sind solche allhier benöthigter Orthen angewiesen/ auch die gantz neue Privilegia, welche in dem größern Werck nicht befindlich/ summatim berühret worden.

7. Gleichwie man sich beflissen/ in diesem Catalogo alles deutlich und accuratè zu männigliches Unterricht zu recensiren/ und vorsetzlich nichts zu umgehen; Also ist der Verfasser von selbst der Bescheidenheit/ daß er sich hierbey keine Vollkommenheit zuschreibe/ im wenigsten aber durch diesen Privat-Auffsatz jemanden einiges Præjuditz zuzuziehen gemeynet sey.

Præliminariter ist zu wissen:

I.

DAß in folgendem Catalogo und Classibus des Heiligen Römischen Reichs Churfürsten in ihrer Ordnung/ die Fürsten/ *Prælaten*, Grafen/ und Reichs-Städte aber in jeder Classe, zu leichterer Auffsuchung/ nach dem Alphabet erzehlet seyn.

II. Daß diejenige Fürsten und Stände des Heiligen Reichs/ welche kein besonder Privilegium de non appellando haben/ in diesem Catalogo auch nicht recensiret worden. Dann man allhier nur diesen Zweck gehabt/ um jedermänniglich Unter-

terricht zu geben/ wie es mit Außbring- und Erkennung der Processe bey den höchsten Reichs-Gerichten in Ansehung der Privilegien gehalten werde. Was also zu diesem Zweck nicht gehöret/ das ist auch in gegenwärtigem Begriff nicht dienlich erachtet worden.

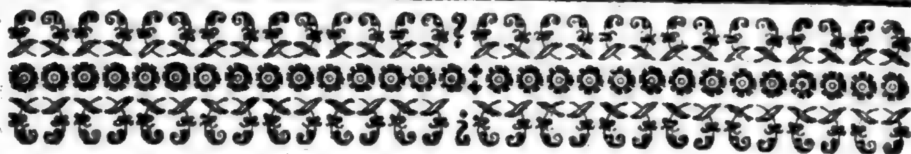
III. Obwohl verschiedene Fürsten und Stände des Reichs vor Alters Privilegia auf eine solche *Summam* erlanget/ welche im **Reichs-Abschied** *Anno 1654. §. 112.* allen und jeden gemein worden/ nemlich **Vier Hundert Reichs-Thaler**/ und in Rechten Zinsen und Nutzen **Sechszehen Reichs-Thaler**: Dieweil aber nach solcher allgemeinen Reichs-Verordnung dergleichen Privilegia nichts besonderes mehr in sich halten/ so sind solche gleichfals außgelassen/ jedoch was etwa ratione Solennium zu betrachten/ angemercket worden.

Summa.

IV. Weil in älteren Zeiten die Kayserliche Gerichte im Römischen Reich verschiedentlich der Stände Unterthanen/ mit Umgehung erster Instantz/ mögen vorgeladen haben: So sind verschiedene Stände bedacht gewesen/ solches vermittelst Außwürckung eines Privilegii de non evocando zu verhindern/ daß nemlich keiner ihrer Unterthanen in erster Instantz vor die höchsten Reichs-Gerichte geladen werden möge/ jedoch ohne Abbruch derer Fälle/ wo vermög gemeiner Rechte und der Cammer-Gerichts-Ordnung solche Regul ihre Außnahme habe/ davon in Commentariis zu lesen.* Alldieweilen aber dieses Privilegium de non evocando, vermöge der **Cammer-Gerichts-Ordnung** *part. 2. tit. 1.* als eines allgemeinen Reichs-Gesetzes/ allen des Heiligen Reichs Ständen ein gemeines Recht worden/ und die dißfals vor dem erhaltene Privilegia nichts besonderes mehr begriffen; so hat man vor überflüßig gehalten/ solche Privilegia de non evocando hier mit zu erzehlen. Jedoch welche Stände/ zumal im Schwäbischen Creyß/ wider die **Kayserliche Hof- und Land-Gerichte in Schwaben** besonders privilegiret/ solche zu erzehlen ist nicht vergessen worden.

* Vid. *Commentat. Systemat. in Appendice III. pag. 117. & 118.*

CLAS-

CLASSIS I.

Des Heiligen Römischen Reichs Churfürsten.

ES ist zwar des Heiligen Römischen Reichs Churfürsten ihr altes Recht de non evocando, & de non provocando, * vermöge Güldener Bulle bekräfftiget/ dergestalt/ daß ausser dem Fall verweigert- oder verzogenen Rechts/ von ihren Bey- oder End-Urtheln niemand sich an höhern Richter beruffen solle: Es ist aber solch Privilegium bey allen nicht in Gebrauch kommen/ dahero und weil dieselbe vornemlich durch weitere Erklärung sich zu prospiciren vor nöthig gehalten/ so haben alle des Heiligen Römischen Reichs Churfürsten nachhero in jüngeren Zeiten besondere Privilegia de non appellando von Römischen Kaysern außgewürcket/ wie hernach folget:

* Vid. Lyncker. *Commentar. ad Aur. Bull. cap. 11.*

Chur-Mayntz und Ertz-Stifft.

Num. I.

Add. *supra Append. V. Tabell. Privilegior. pag. 129.*

VErmöge Privilegii von Weyland Kayser Ferdinando III. de dato 30. April. 1654. so den 19. Februar. 1655. bey dem Kayserlichen und Reichs Cammer-Gericht insinuiret/ und am 9. Mart. 1655. acceptiret worden/ mag von keinen Bey- oder End-Urtheln/ Erkänntnüß/ Decreten und Abschieden/ so im Ertz-Stifft Mayntz am Churfürstlichen Hof inskünfftig gesprochen und eröffnet/ in allen Sachen/ durch niemanden/ was Würden/ Standes oder Wesens der sey/ weder an Kayserliche Maje-

Majestät noch Kayserlichen Reichs-Hof-Rath oder Cammer-Gericht / oder jemand anders appelliret / suppliciret / reduciret werden / sondern sollen die Churfürstliche Erkänntnüsse kräfftig und mächtig bleiben: Jedoch außgenommen den Fall verweigerter Rechts-Hülffe. Auch sollen Ihro Churfürstliche Gnaden schuldig seyn / Dero Unter-Ober- und Hof- wie auch das Official-Gericht nothdürfftig zu bestellen / und ein Judicium Revisorium anzuordnen. *Nota:* Dieses Privilegium ist im *Corpore Juris Cameralis* unter denen *Privilegiis pag. 2. seqq.* abgedruckt befindlich.

Chur-Trier und Ertz-Stifft.

N. II.

Ibidem. Krafft Privilegii Weyland Kaysers Ferdinandi I. 23. Novembr. Anno 1562. ist die Appellation zugelassen / ausserhalb von Bey- und End-Urtheln / so (1.) in causis momentaneæ Possessionis an dem Churfürstlichen Hof-Gericht außgesprochen werden: doch einem jeden sein Petitorium unverletzt und vorbehalten; Summa. und dann (2.) wo die Haupt-Sache und Forderung nur **Fünff Hundert Goldgulden** werth. In zugelassenen Appellationen soll vor dem Hof-Gericht der Appellant selbst / oder durch seinen Solennia. Anwald / einen Eyd schwören / daß er nicht gefährlich oder muthwilliglich appellire / dazu all seine Haab und Güther / wo die gelegen / der gewinnenden Parthey vor die Haupt-Forderung / Interesse, Kosten und Schaden executivè bey gleichem Eyd verpfänden / im Fall er die Appellation ersitzen liesse / oder die Urthel bestättiget würde. Im Fall der Appellant den Eyd und Caution nicht halten / sondern unterlassen würde / so soll das Urthel vom Churfürstlichen Hof-Gericht vollstrecket werden: vid. *Tom. VI.* Gylmanni sive Wehnerianum *cap. 1. pag. 5. & Corp. Jur. Cam. pag. 5. seqq.*

Anno 1727. den 17. Jul. ist bey dem Kayserlichen und Reichs Cammer-Gericht ein neues Privilegium vor Chur-Trier und Ertz-Stifft de plane non appellando, gleich dem Chur-Mayntzischen / von jetzt regierender Kayserlichen Majestät Carolo VI. insinuiret und acceptiret worden: welches hierunten im Anhang *Num. VI.* beygedruckt zu lesen.

Chur-

Chur-Cölln und Ertz-Stifft. N. III.

DAs ältere Privilegium Kaysers Maximiliani II. de 19. Augusti An. 1570. bey dem Wehnero *cap. 1. pag. 8.* ist dem Chur-Trierischen in allem gleich: vid. Lünigs **Reichs-** *Archiv Continuat. II. part. general. pag. 1555.* *Ibidem.*

Anno 1613. den 18. Octobr. ist von Kayser Matthia ein anderes auf 1000. Goldgulden außbracht/ und Anno 1616. pro insinuato acceptiret worden: dessen Tenor *in Supplem. Corp. Jur. Camer. pag. 1. seq.* befindlich ist. Hernach aber hat Weyland Churfürst Maximilian Heinrich ein neueres Privilegium de non appellando, dem Churfürstlich-Mayntzischen gleiches Inhalts/ von Kayser Ferdinando III. am 20. April. Anno 1653. (cujus Tenor vid. *in Corp. Jur. Cam. pag. 23. seqq.*) außgewürcket/ jedoch ist solches in Ubung biß dato nicht kommen/ sondern durch einen Land-Tags-Schluß mit denen Ertz-Stifftisch-Töllnischen gesamten Land-Ständen/ haben Jhro Churfürstl. Durchl. den 15. Maji 1653. sich declariret/ dieses Privilegii weiter nicht/ als in Urtheln die Possession betreffend/ da das Petitorium vorbehalten/ und dann wo die Sache nur **Ein Tausend Goldgulden** werth ist/ zu gebrauchen. *Summa.* Also obgleich am 17. Octobr. 1653. das Privilegium Cameræ Imperiali nichts desto weniger per Procuratorem insinuiret worden/ dannoch/ nachdem in gedachtem Land-Tags-Abschied enthaltener maßen ein ander Privilegium de dato 24. Novembr. 1653. außgewürcket worden/ so man biß dato im Druck zwar nicht gefunden/ aber doch in der Cammer-Gerichts-Leserey annotiret ist/ daß es in Camera am 13. Decembr. 1653. als insinuiret/ gerichtlich angenommen worden/ solches letztere observiret zu werden pfleget. Demnach das Revisorium Judicium im Ertz-Stifft Cölln nur in Sachen worinnen appelliret werden kan/ statt findet/ es wäre dann/ daß beyde streitende Theile solches Revisorium Judicium gutwillig acceptirten: Addatur hic **die Churfürstliche** *Declaration* aus dem *Corp. Jur. Camer. pag. 26.*

Von denen Churfürstlichen Judiciis so wohl bey Hof als ausserhalb / und der Stadt Cölln / ist oben *in Append. V. Tabell. Privilegior. pag. 130. seqq.* kurtze Nachricht zu finden.

Weltliche Churfürsten.

N. IV. Vom König und Königreich Böheim ist hier nichts zu sagen / weil solches Königreich in Justitien-Sachen an die Reichs-Gerichte in keine Wege gebunden ist / ob gleich vermög der Reichs-Tags-Acten vom 7. Septembr. 1708. Jhro Kayserliche Majestät / als König in Böheim / einen Churfürstlichen Anschlag zum Cammer-Gerichts-Unterhalt von solcher Zeit an übernommen haben: vid. Staats-Cantzley *Tom. 13. pag. 421. seqq.*

N. V.

Chur-Bayern.

Add. *suprà Append. V. Tabell. Privilegior. pag. 133.*

Von dem älteren Privilegio de non appellando, von erlangter Chur-Würde / ist allhier keine Meldung zu thun. Anjetzo geniesset der Churfürst eines unbeschränckten Privilegii de non appellando in allen Bayerischen Landen / die Ober-Pfaltz mit eingeschlossen. Das Privilegium extensum ist gegeben vom Kayser Ferdinando III. 28. August. 1638. acceptiret in Camera 21. April. 1644. NB. Dieses Chur-Bayerische Privilegium ist nach der Speyerischen Devastation, wie viele andere / in Abschrifft nicht mehr / auch nirgends im Druck anzutreffen gewesen: Die ältere vide *in Corp. Jur. Camer. pag. 26. seqq.*

N. VI.

Churfürsten und sämtliche Hertzogen zu Sachsen.

Ibidem.

Wie das Privilegium de non appellando dem Chur- und Fürstlichen Hausse gemein ist / so wird es hier in seinem Inhalt / wie es bey dem Wehnero *cap. 1. pag. 16.* und in Lünigs Reichs-*Archiv Continuat. II. Tom. I. Rubr.* Chur- und Fürstl. Hauß Sachsen. *Num. 67.* zu lesen / recensiret.

Auctor

Auctor Privilegii ist Kayser Ferdinandus I. datum 2. Maji 1559. impetratum von Churfürst Augusto, und Hertzog Johann Friederich dem Mittlern / Johann Wilhelm und Johann Friederich dem Jüngern / allerseits Hertzogen zu Sachsen. Insinuatum Cameræ Imperiali 24. April. 1560.

Der Inhalt ist wegen besonderer Umstände etwas weitläufftiger extrahiret / wie folget:

Es sey der Churfürsten und sämtlichen Hertzogen zu Sachsen Meynung und Gemüth nicht / dem Ihro Kayserlichen Majestät und dem Heiligen Reich gebührenden Gehorsam sich zu entziehen / oder dem Kayserlichen Cammer-Gericht an seiner Hoheit / Præeminentz / und gebührenden Gerichts-Zwang etwas abzubrechen / sondern vielmehr geneigt / Kayserlicher Majestät treuen Gehorsam zu leisten / auch des Heiligen Reichs Ordnungen / Policey und Justitz zu erhalten und befördern zu helffen: Wie dann dieselbe in Sachen / so in erster Instantz an das Kayserliche Cammer-Gericht / Inhalts der Kayserlichen und des Reichs Ordnung / gehörig / und Sie als Part belangten / Ihro Kayserlichen Majestät und des Kayserlichen Cammer-Gerichts Jurisdiction niemal geflohen / sondern darin Recht gegeben und genommen hätten / auch dasselbige noch zu geben und zu nehmen erbietig wären.

Weil jedoch so wohl bey dem Churfürsten / vermöge Güldener Bulle / und andern Fürsten des Haußes Sachsen / über Hundert und mehr Jahre eingeführet und gehalten worden / daß niemand von deren Churfürsten und Fürsten zu Sachsen Urtheln / Decreten, Erkänntnüßen und Abschieden / so in Parthey-Sachen durch Sie oder in Ihrem Nahmen gesprochen / an Kayserliche Majestät und das Cammer-Gericht zu appelliren Macht gehabt / sondern die Unterthanen / Land-Stände und Lehen-Leuthe / auch Fremde / so vor dem Chur- oder Fürstlichen Hof-Gericht zu thun gehabt / wären schuldig gewesen / es bey denselben Urtheln / Decreten und Erkänntnüßen / ohne weitere Beruffung bleiben zu lassen.

Auch das Hauß zu Sachsen mit einem sonderlichen Recht privilegiret / welches Sächsischen Rechts Verstand durch hergebrachte Gebräuche und langwierige Ubung in Dero Landen erkundet / und sonst denen auswärtigen Gerichten und Urtheilsfassern unbekandt wäre / derohalben eine Appellation an außländische Orthe / da man dieses Rechts keinen Bericht hat / zu thun gefährlich und unzuläßig / nicht zu verstatten.

Zu dem hätten der Churfürst und Hertzogen über Menschen Gedencken viele unterschiedliche Gerichte in Ihren Landen geordnet und gehalten / die auch so angestellet würden / daß jeglich Amt oder Stadt sein sonderlich

Recht hätte / für welchem die Sache angefangen / und von selbigen Richters Außspruch / über beschehene Leuterung / und ander Leuterungs-Urthel / an ein sonderlich Ober-Gericht / das Hof-Gericht genannt / und von dannen an die Chur- und Fürsten zu Sachsen selbsten zu appelliren / nachgelassen / und ergienge alßdann erst im Nahmen des Churfürsten oder Fürsten das vielfältige Haupt-Urthel / daß also vermöge gemeiner Rechten weitere Provocation nicht zuläßig seye / gestalten die Partheyen überflüßige Remedia hätten / Declaration oder Erläuterung innerhalb 10. Tagen zu bitten: Da dann die Acta aufs neue revidiret / und das Urthel mit Rath gelährter und erfahrner Land-Räthe zum andernmal gesprochen / darauf abermals eine Oberleuterung einbracht / und tertia Revisio gebetten werden möchte / auf welche auch ein Urthel ergehen müsse / also daß sich einige Parthey des Ubereilens / und daß sie mit ihrer Nothdurfft nicht gehöret worden / nicht zu beschwehren hätte: Hingegen durch weitere Appellation an Kayserliche Majestät und Cammer-Gericht die Rechtfertigung unsterblich gemacht werden würde.

Wannenhero auf Ansuchung gemeiner Stände und Unterthanen / in der mit gemeiner Stände publicirten Landes-Ordnung / die Appellation von Chur- und Fürsten zu Sachsen bey Pœn der Acht verbotten worden: Auch wäre das Privilegium Kaysers Sigismundi de non evocando des Haußes Sachsen Unterthanen für ein ander Gericht / jederzeit auch auf die Appellation verstanden worden.

Welche Gerechtigkeit der Chur- und Fürsten zu Sachsen dieselbe auf vielen Reichs-Tägen / wann von Verbesserung der Cammer-Gerichts-Ordnung gehandelt worden / öffentlich vorbringen lassen / und wäre solche niemals von Kaysern / Chur- und Fürsten verfochten / sondern in der Cammer-Gerichts-Ordnung Anno 1555. die Clausul: salvis Privilegiis: einverleibet / auch solche des Haußes Sachsen Gerechtigkeit in das Reichs-Protocoll zum ewigen Gedächtnüß verzeichnet worden: Wie dann Churfürst Moritz / Hertzog Johann Friederich der Aeltere / und Hertzog Johann Ernst / Anno 1552. an Kayser Carolum V. suppliciret / daß dem Cammer-Richter und Beysitzern möchte befohlen werden / die Appellationes nicht anzunehmen.

Damit nun die Chur- und Fürsten zu Sachsen / auf eines jeden muthwillig Vornehmen / solche Gerechtigkeit nicht erst am Cammer-Gericht weitläufftig vorbringen / mit Execution still halten / oder absonderliche Mandata und Processe bey dem Cammer-Gericht gewärtig seyn dürfften; so hätten Sie Kayserliche Majestät um Bewilligung und Erneuerung eines sonderbaren Privilegii angeruffen. Demnach mit guter Vorbetrachtung /

auch

auch Bewilligung des Heiligen Reichs sämtlicher Churfürsten / dem Churfürst Augusto zu Sachsen / und denen Hertzogen zu Sachsen / und Dero Ehelich-Männlichen Leibes-Erben / und also dem gantzen Stamm und Hauße zu Sachsen / solche Gerechtigkeit des nicht-Appellirens / inmaßen Sie solche hergebracht / bewilligt / erneuert und bekräfftigt werden / dergestalt: daß von keinen Bey-oder End-Urtheln / Erkänntnüßen / Decreten, Abschieden / so in der Churfürsten und Fürsten zu Sachsen Nahmen und Hof gesprochen worden / in allen Sachen durch Niemand / wes Würden / Standes oder Wesens der sey / an Kayser / oder Cammer-Gericht / oder jemand anders appelliret / suppliciret / noch reduciret werden solle noch möge / in keine Weise: Daneben allen gemeinen Rechten und des Reichs Ordnungen / so diesem Privilegio zuwider / in diesem Fall derogiret wird / also / daß alle Appellation, Supplication, Reduction, oder Beruffung / dagegen krafftloß / untüchtig und nichtig seyn solle. Hierauf ist das Gebott an Churfürsten / Fürsten und jedermänniglich / in specie an das Kayserliche Cammer-Gericht / die Chur- und Fürsten zu Sachsen an solchem Brauch des nicht-Appellirens / inmaßen Dieselbe solches hergebracht / und diesem Privilegio nicht zu irren noch zu verhindern / bey Poen **Hundert Marck** löthigen **Goldes** / in welche ein jeder / so freventlich dawider handelt / verfallen seyn soll.

Dieses Privilegium ist in vollkommenem Inhalt im *Corp. Jur. Camer. pag. 36. seqq.* und was von dessen Festhaltung auf dem Reichs-Convent Anno 1670. vorkommen / *ibid. pag. 45. seqq.* zu lesen.

Chur-Brandenburg. N. VII.

Vermöge Privilegii von Kayser Rudolpho II. 24. Julii 1586. *Ibidem.* ist in allen Sachen keine Appellation von Bey- oder End-Urtheln zugelassen / so viel nemlich die Chur-Lande betrifft. Ist bey Wehnero *cap. 1. pag. 20. seqq.* und im *Corp. Jur. Camer. pag. 49. seqq.* zu lesen.

So viel aber die andere Fürstenthümer und Provintzien anbelanget / in specie die Hertzogthümer **Magdeburg** / **Cleve** / **Pommern** / sodann die Fürstenthümer **Halberstadt** / **Minden** / **Camin** / samt denen Grafschafften **Marck** und **Ravensberg** / und andere im Reich gelegene Lande / ist (vermöge Privilegii Kaysers Leopoldi 16. Decembr. 1702. so in Camera am 26. Octobris 1703. acceptiret / und in Lünigs Reichs-*Archiv part. special.*

Rubr. Brandenburg. *Num. 76. pag. 282. seqq.* auch im *Corp. Jur. Camer. pag. 55. seqq.* zu lesen) Appellatio, Supplicatio, oder Reductio verbotten: (1.) In allen Sachen / die nicht über Zwey Tausend Fünff Hundert Goldgülden werth sind. (2.) In allen Sachen / es treffe gleich wenig oder mehr dann diese Summa an / wo nur in Possessorio, mit Vorbehalt des Petitorii, gesprochen worden / mit angehängter Vernichtigung alles was solchem Privilegio entgegen geschiehet.

Summa.

Von Solennibus Appellationis ist in diesem Privilegio nichts gemeldet. Doch ist angemercket worden / daß im Fürstenthum Minden die sonst gewöhnliche Solennia Juramenti Calumniæ & Cautionis eingeführet / auch vermuthlich dergleichen in andern Provintzien wird publiciret seyn: vide die Churfürstliche Verordnung *in Corp. Jur. Camer. pag. 59. seq.* (Add. *infrà Append. Num. III.*)

Solennia.

Die Herren Marggrafen zu Brandenburg / Fränckischer *Linie*, haben ein besonderes Privilegium, so hierunten *Class. IV. Num. II.* erzehlet ist.

N. VIII.

Chur-Pfaltz.

Ibidem.

Nach denen älteren Privilegiis, die bey Wehnero *cap. 1. pag. 11. seqq.* zu lesen / und allhier zu erzehlen überflüßig / ist vom Kayser Ferdinando III. Churfürsten Carl Ludwigen zu Pfaltz ein unbeschränncktes Privilegium de non appellando auf Chur- und Fürstenthum der Unter-Pfaltz und zugehöriger Lande de dato 17. Jul. 1652. ertheilet / und den 12. Novembris 1652. in Camera acceptiret: Ist zu lesen in dem Pfältzischen Land-Recht *in fin.* und in Lünigs Reichs-*Archiv part. special. Rubr.* Chur- und Fürstlich Hauß Pfaltz. *Num. 281. pag. 721. seqq.* auch im *Corp. Jur. Camer. pag. 61. seqq.* Dessen Extension aber auf andere Herren Pfaltz-Grafen biß daher nicht angenommen worden: vide Roding. *lib. 1. tit. 20. §. ult.*

Chur-

Chur-Braunschweig. N. IX.

Krafft des Kayserlichen Privilegii vom 16. Augusti Anno 1716. so vermittelst eines Kayserlich-allergnädigsten Rescripti vom 12. Augusti Anno 1718. dem Cammer-Gericht insinuiret / auf die Chur-Braunschweigische zur Chur gewidmete Lande / ist alle Appellation oder Beruffung verbotten. Welch Kayserlich Privilegium *in Corp. Jur. Camer. pag. 69. seqq.* im Abdruck zu finden. (Add. *infrà Append. Num. II. & Num. IV.*) *Ibidem. pag. 134.*

Extract des zwischen Weyland Ihro Kayserlichen Majestät Leopoldo und Gebrüdern Herrn Georg Wilhelm und Herrn Ernst Augusto, Hertzogen zu Braunschweig und Lüneburg rc. rc. in puncto Electoratus errichteten Recessus de dato Wien den 22. Martii Anno 1692.

Artic. II.

Zu dieser neunten Chur sollen des Hertzogthums Braunschweig-Lüneburg Fürstenthümer Zell/ Calenberg und Grubenhagen/ samt denen dazu gehörigen Graffschafften Hoya und Diepholtz/ auch übrigen gedachter beyder Gebrüdere Lbd. Lbd. zugehörigen Landen/ Aemtern/ Stücken und *Pertinentien*, ewig und unzertrennlich/ so lange eine Männliche Eheliche Descendentz von Sr. Lbd. Hertzogen Ernst *Augusto* vorhanden / gehören / und unter denen Landen dieser neunten Chur samt und sonders begriffen seyn.

Extract des von Weyland Kaysers Leopoldi Majestät Weyland Herrn Ernst Augusto, Hertzogen zu Braunschweig und Lüneburg/ ertheilten Chur-Lehen-Briefs/ de dato Wien den 19. Decembr. Anno 1692.

Als haben Wir aus Kayserlicher Macht mit wohlbedachtem Muth/ zeitlichem Rath und reifflicher Uberlegung dem Ehrwürdig-Durchläuchtig Hochgebohrnen Ernst August postulirten zum Bischoffen zu Oßnabrück/ Hertzogen zu Braunschweig und Lüneburg/ Unserem lieben Oheim/ Fürsten und Andächtigen / Sr. Lbd. erstgebohrnem Sohn / Sohns-Sohn / und übrigen Ehelichen Männlichen Descendenten, so viel und lang dieselbe vorhanden/ nach der Ordnung und dem Recht der Erstgeburth/ inmaßen dasselbe von Uns bereits absonderlich confirmiret und bestättiget/ die neunte Chur-

Chur-Würde und Wahl-Herrlichkeit / samt deren zubehörigen Session, Stimm und allen andern Rechten und Prærogativen in der Güldenen Bull und andern Privilegien und Satzungen enthalten / nichts daran außgenommen / zu rechtem Reichs-Mann-Lehen gnädiglich gereichet und verliehen / reichen und leihen Ihnen auch dieselbe samt und sonders in- und krafft dieses Briefs / wie solches am besten und bündigsten geschehen sollen und können / also und dergestalt / daß Sr. Lbd. und mitbeschriebene Männliche Descendenten aller der Chur anhängigen Præeminentien, Ehren / Herrlichkeiten / Privilegien, Rechten und Gebräuchen allerdings / wie die übrige Unsere und des Heiligen Römischen Reichs Churfürsten / geniessen und gebrauchen / und dabey von Uns und Unseren Nachkommen jederzeit kräfftiglich manuteniret und geschützet werden sollen und mögen / allermänniglich ohngehindert.

CLASSIS II.

Vom Ertz-Hertzoglichen Hauß Oesterreich / Hertzogen zu Burgund / und Hertzogen zu Lothringen.

Diese drey hohe Fürstliche Häußer sind wegen Ihrer besonderen Exemtion von des Heiligen Reichs und dessen höchsten Gerichten Jurisdiction, in besondere Classe zu setzen gewesen / bevorab auch da Oesterreich und Burgund nach denen Churfürsten des Heiligen Reichs auf der rechten Seiten des Reichs vor denen Geistlichen Fürsten Ihren Sitz haben.

Artic. I. Vom Ertz-Hauß Oesterreich.

Add. *sup. Appen. V. Tabell. Privileg. pag.* 140.

Von dem Durchlauchtigsten Ertz-Hauß Oesterreich möchte vielleicht unnöthig scheinen allhier mehrere Meldung zu thun / als daß dasselbe durch Kayserliche Privilegia von der höchsten Reichs-Gerichte oberer Jurisdiction gantz befreyet seye.

Weil

Weil aber die gewöhnliche Auctores den Inhalt solcher Privilegien in kurtzem Begriff nicht erzehlen/ so hat man solches allhier/ mit hertzlichem Wunsch: Daß der Höchste GOtt dieses Durchlauchtigste Hauß unter dem Aller-Durchlauchtigsten Ober-Haupt des Reichs ferner erhalten/ blühen lassen/ und vermehren wolle: zu thun nicht umgehen können.

Zu mercken ist:

I. Privilegium Caroli IV. Imperatoris Anno 1366. daß die Oesterreichische Land-Herren/ Ritter/ Knechte/ und Unterthanen/ vor kein ander Gericht sollen geladen werden/ es wäre dann/ daß sie rechtloß gelassen würden: ist bey Wehnero *cap. 2. pag. 24.* und in Lünigs Reichs-*Archiv part. special. Continuat. I. Rubr.* Oesterreich. *Num. 17.* zu lesen.

II. Kaysers Caroli IV. Bestättigung dieses Privilegii Anno 1368. vid. Reichs-*Archiv Num. 18.*

III. Kaysers Wenceslai und Sigismundi Bestättigungen Anno 1386. und Anno 1437. Wehner. *pag. 25. seq.* und im Reichs-*Archiv Num. 19. & 22.*

IV. Kaysers Friderici Bestättigung und Beylegung des Ertz-Hertzoglichen Tituls Anno 1442. und 1453. Reichs-*Archiv Num. 23. & 24.*

Hauptsächlich aber ist zu mercken:

V. Kayser Caroli V. zu Augspurg Privilegium Anno 1530. mit Consens versammleter Churfürsten/ Fürsten und Stände des Reichs ertheilet/ und ist bey Wehnero *pag. 26. seqq.* folgenden Inhalts:

1. Daß der Ertz-Hertzog um keiner Sach schuldig seyn solle/ vor dem Reich oder des Reichs-Cammer-Hof- oder andern Gerichten/ wie die Nahmen haben/ zu Recht zu stehen/ Er wolle dann gern; sondern Er mag einen seiner Lehen-Mann setzen/ vor demselben soll Er dem Rechten Gehorsam oder Statt thun.

2. Er ist auch nicht schuldig auf die Reichs-Täge zu kommen und zu erscheinen dann mit gutem Willen.

3. Keiner seiner Lehen-Mann oder Landes-Inwohner soll keinem andern dann dem Fürsten und seinem Verwalter gehorsam seyn.

4. Soll der Ertz-Hertzog seine Hof-Land- und andere Gerichte mit Edlen / oder sonst Ehrbaren Mannen / an Richter-Statt besetzen.

5. Waann jemand von denen Oesterreichischen Gerichten in die Aacht erkläret würde / soll er von keinem Reichs-Gericht daraus entnommen werden / er seye dann zuvor von des Ertz-Hertzogen Gericht daraus gekommen.

6. Was vor des Ertz-Hertzogen Gerichten / die Sie Eigenthums-Lehens-oder Pfands-Weise vom Reich oder sonsten inne haben / oder andern Ihren Gerichten mit Urthel und Recht erkannt und entschieden wird / dabey soll es endlich bleiben / und nicht weiter / als in des Landes-Fürsten Cammer-Gericht vollführet / **und darüber an Kayserliche Majestät / noch des Reichs Cammer-Gericht nicht *appelliret* werden** / auch keine Weiterung von solchen Oesterreichischen Gerichten Urtheilen und Erkänntnüssen bey dem Reich angenommen werden / ohnangesehen ob hievor aus Ubersehung / oder einiger andern Ursachen / der gleich viel oder wenig beschehen wäre / oder noch beschehen würde.

7. Dabey werden alle vorige Kayserliche Privilegia bestättiget / und alle Constitutionen, Satzungen und Ordnungen / die solchem Privilegio zuwider / derogiret / und was dagegen gehandelt / vernichtiget.

Nota: Dieser Inhalt des Privilegii ist aus dem Wehnero oballegirter Stelle gezogen; weil aber Wehnerus solches unvollkommen seinem Operi einverleibet / vielleicht auch nicht weiter / als so viel es die Reichs-Jurisdiction betrifft / an das Kayserliche und Reichs Cammer-Gericht / wie bey dem Blumio *tit. 47. tabul. 3. pag. 377.* zu sehen / eingeschickt worden; so sind aus oballegirtem Reichs-*Archiv Num. 39.* wie auch *Corp. Jur. Camer. pag. 74. seqq.* (allwo dieses Privilegium mit Kaysers Rudolphi II. Confirmation de Anno 1599. in seinem völligen Inhalt zu lesen) noch andere merckwürdige zum ewigen Ruhm des Ertz-Hertzoglichen Hauses gereichende Stellen außgezogen / und hier anzuführen vor dienlich gehalten worden. Nemlich:

8. Das Land Oesterreich ist das Schild und Hertz des Heiligen Römischen Reichs / und soll der Herrschafft von Oesterreich und deren Erben in absteigender Linie Ihres Geschlechts Nachkommen ewig Lehen seyn / darüber kein Römischer Kayser eine Potestät oder Gewalt setzen solle.

9. Der Ertz-Hertzog soll seyn der allergeheimste Rath des Römischen Kaysers / also / daß keine Sache / so die in Ewigkeit reicht / ohne sein Vorwissen beschlossen werden oder beschehen solle / deßgleichen seine Nachkommen.

10. Das

10. Das Land Oesterreich ist samt seinen Einwohnern exemt und frey für allen andern Landen aller Zinß und Auflagen der Kayser/ und anderer/ in Ewigkeit/ und die Fürsten von Oesterreich sind dem Heiligen Reich/ noch niemand andern/ keine Steuer/ Hülff noch Dienstbarkeit schuldig noch verpflicht/ dann was Sie aus gutem Willen thun/ allein außgenommen daß Sie dem Reich schuldig seyn zu dienen in Hungarn mit zwölff gewapneten Mannen einen Monath lang auf Ihre Kosten/ zu einem Urkund/ daß Er ein Fürst des Reichs erkannt werde.

11. Sie sind auch nicht schuldig/ um Empfahung Ihrer Lehen ausserhalb des Landes Oesterreich nachzureißen/ sondern sie sollen Ihnen in demselben Land geliehen werden. So Sie aber die aus freyem Willen ausser Land empfangen würden/ so soll Ihnen dasselbe ohne allen Schaden seyn/ und deß allweg vom Reich nothdürfftige Erkänntnüß gegeben werden/ inmaßen Kayser Carl der IV. dergleichen Recognition Hertzog Rudolpho von Oesterreich für sich und seine Brüder gegeben hat. Und wo es Ihnen versagt würde/ so sollen Sie es dreymal schrifftlich erfordern/ und mögen es darnach ohne Furcht der Seeligkeit besitzen/ als hätten Sie es leiblich empfangen.

12. Der Ertz-Hertzog empfänget vom Reich die Lehen in einem Fürstlichen Gewand/ unter seinem Ertz-Hertzogs-Hut umpfangen mit einem geziemenden oder gespitzten Crantz/ und einem silbernen Stab/ gleich einem Scepter/ in einer Hand haltend/ auf seinem Pferd sitzend/ und hat durch fleißige Erfahrung und Urtheile von den Römischen Kaysern und Churfürsten die Höhe des Römischen Reichs erlangt/ daß Ihm alle sein Recht und Lehen/ was Eigenschafft die seyn/ also sollen geliehen werden/ und ist mit solcher Gestalt und Leyhung großmächtiglich vor andern begabet.

13. Der Ertz-Hertzog von Oesterreich hat die Würdigkeit vom Reich/ daß Er der Königlichen Cron Diadem, und das Creutz/ als Kayserlicher Diadems, auf seinem Ertz-Hertzogs-Hut offentlich tragen mag.

14. Er empfähet auch seine Lehen frey ohne einige Gabe.

15. Die Fürsten von Oesterreich sollen und mögen Ihr Gericht und Fürstlich Schwerd/ und des Landes Pannier öffentlich vor dem Reich und aller Welt tragen oder führen lassen.

16. Er ist nicht schuldig auf Reichs-Tägen zu erscheinen/ dann mit gutem Willen. So aber der Ertz-Hertzog auf einer Reichs-Versammlung ist/ soll Er als ein Pfaltz-Ertz-Hertzog gehalten werden/ und nicht weniger Sitz oder Gang zur rechten Seiten des Reichs/ (i. e. in scamno Principum Ecclesiasticorum) die erste Statt nach denen Churfürsten haben und behalten.

17. Das Reich soll auch dem Ertz-Hertzog zu Oesterreich wider alle seine Vergewaltiger Hülffe beweisen/ darum auch der Fürst von Oesterreich

also wohl verdient und würdig ist/ daß Ihm das Reich behülfflich seyn solle/ dann Er ist gelegen und gesetzt an ein Ende der Christenheit/ und zu aller Zeit ermahnet/ ehret und übet die Wercke unsers HErrn JEsu Christi/ darum sind Ihme zu Hülffe und Beystand gegeben und verliehen die Bisthum Saltzburg und Passau/ mit alle ihrem Guth/ also der Fürst von Oesterreich und seine Nachkommen/ und das Land von Oesterreich über bemeldte Stiffter Vögte und Herren seyn sollen.

18. Die Ertz-Hertzoge mögen in Ihren Landen/ die Sie itzo haben/ oder künfftig gewinnen/ sich aller Gewaltsam gebrauchen/ mit Freyung zu geben/ neue Aufschlag/ Tribut, Zölle/ und andere Mehrung zu machen/ und was Sie in Ihren Landen gebieten/ thun oder auffsetzen/ das soll weder Kayser/ noch andere Gewalt/ nicht verändern.

19. Das Reich soll keine Lehen haben im Ertz-Hertzogthum Oesterreich.

20. Der älteste unter denen Hertzogen soll die Herrschafften des Landes haben/ und nach ihm sein ältister Sohn erblich/ doch also/ daß es von dem Stamme des Bluts nicht komme/ und daß das Ertz-Hertzogthum nimmer getheilet werden soll; Wo aber bemeldte Fürsten ohne Erb-Söhne abgiengen/ so soll das Ertz-Hertzogthum und sein Land auf seine ältiste Tochter verfallen/ und hat der Ertz-Hertzog Macht sein Land zu verschaffen und geben wem er will/ so Er/ das GOtt verbüte/ ohne Erb-Kinder abgienge/ und soll daran durch das Reich nicht verhindert werden.

21. Wann jemand/ in was Würden der wäre/ etwas seiner Lande oder wie das genennet werden möchte/ so er vom Reich oder Geistlichen Fürsten Lehens- oder anderer Gabe-Weise inne hätte/ einem Ertz-Hertzog zu Oesterreich verschaffen/ geben/ verkauffen/ oder verpfänden würde/ mag solches Geschäffte weder der Kayser noch jemand verhindern: und wann es so eilend geschehe/ daß der Kayser oder Lehen-Herr nicht möchte darum angesucht werden/ das soll dem Hertzog kein Nachtheil geben.

22. Der Ertz-Hertzog soll auch in allen seinen Landen/ deßgleichen die Unterthanen und Diener des Haußes Oesterreichs/ Gewalt haben/ offene Aechter (Bannitos) zu enthalten/ und mit ihnen Gemeinschafft zu haben/ doch daß sie auf Anruffen der Partheyen die zu Recht halten.

23. Der Ertz-Hertzog hat Macht Grafen/ Freyen/ Herren/ Ritter/ Knechte/ auch taugsam- und verdiente Personen von neuem Edel zu machen/ Waffen/ Kleinod mit Schilde und Helmen/ und allerley Zierlichkeit zu geben/ Meister der Kayserlichen Rechte/ Artzeney/ der Sieben freyen Künste Lehrer und Meister/ öffentliche Schreiber und geordnete Richter zu setzen und zu creiren/ welche alle durch das gantze Heilige Römische Reich dafür sollen gelten und gehalten werden/ wie andere/ so von Kayserlicher Gewalt dazu gemacht und creiret.

In-

Ingleichen unehrlich-Gebohrne/ in welcherley Weise das sey/ zu denen Rechten der ehrlich-Gebohrnen zu bringen.

Ingleichen die durch Urtheil und durch That verleumdet und gemarcket/ ihre Ehre wieder zu geben.

24. Was der Ertz-Hertzog besitzet und inne hat/ das soll heißen das Ertz-Hertzogthum Oesterreich; ob auch die District, Gebiet und Herrschafft mit andern Fürstenthumen/ Land und Leuthen erweitert würden/ durch Erbschafft/ Gab/ Kauff/ oder andern Anfall/ sollen obgemeldte Rechte/ Freyheiten und Indult auf dieselben Mehr- und Erweiterung vollkömmlich gezogen werden: Insonderheit auf das Fürstenthum **Würtenberg** und **Teck**.

25. Die Fürsten von Oesterreich sind Erb-Vögt aller Bißthum/ Abteyen/ Probsteyen/ Clöster/ Gottes-Häußer und Kirchen in ihren Landen.

26. Es soll dem Ertz-Hertzog nicht schaden/ ob einiger der gemeldten Brief/ oder ander Kauff-Leyen-Satz- und Pfand-Brief über Ihre Herrschafften und Gerichte/ so Sie an sich bracht und inne haben/ zerrissen oder verbrochen wäre/ oder noch werden möchte; sondern die Hertzoge sollen die Freyheit alle haben/ wie die Briefe lauten/ und gelautet haben/ und darum gestracks ihren schlechten Worten zu glauben seyn.

27. Hierbey werden alle ältere Freyheits-Briefe und Urkunden König Heinrichs des IV. mit Inserirung zweyer Briefe vom Kayser Julio und Nerone, König Heinrichs des V. Kayser Friederichs des Ersten/ König Rudolphen/ König Ludwigen/ Kayser Carls des IV. Wenceslaus/ Sigismunds und Friederichs des Dritten/ verneuert und confirmirt. *Nota:* Diese Briefe sind allesamt in Lünigs **Reichs**-*Archiv Continuat. I.* **im vierten Absatz von Oesterreich** *Num. 1. & seqq.* zu lesen.

28. Endlich erfüllet der Kayser von Kayserlicher Macht Vollkommenheit alle Gebrechen/ die in solchen Briefen und Privilegien von unbillichem Eintrag entstehen/ befunden/ oder fürbracht werden möchten/ und sollen dieselbe keine Veränderung/ Irrung/ und Schaden gebähren/ inn- und ausserhalb Gerichts/ sondern sollen in allen Puncten und Clausulen kräfftig und beständig bleiben zu ewigen Zeiten: **Also/ daß die Fürsten von Oesterreich nicht schuldig seyn/ die** *Original* **und Freyheiten alter und neuer Briefe vor das Kayserliche und des Reichs Hof- oder Cammer-Gericht/ noch einig ander Gericht in einigen Sachen wichtiglich zu bringen/ noch** *disputiren*/ **noch darüber erkennen zu lassen/ sondern es soll den** *Triumph* **oder** *Vidimus* **solcher Briefe/ oder auch sonderer** *Articul* **daraus gezogen/ wo die Fürsten von Oesterreich die darzulegen geliebet/ wie den** *Originalien* **Glauben gegeben/ und von niemand in** *Disputation* **oder Zweiffel gezogen werden/ wie die Fürsten**

von Oesterreich solches löblich hergebracht haben/ und Kayser *Maximilian,* als Ertz-Hertzog und regierender Landes-Fürst es festiglich ersessen und gehandhabet: Auch niemand soll wider die Buchstaben und Inhalt derselben Freyheit zu erkennen/ zu urtheilen/ oder zu sprechen Macht haben.

Hierauf folgt *Sanctio Pœnalis* bey 1000. Marck löthiges Goldes.

Art. II.

Vom Hertzogthum Burgund.

Ibidem.

Dieses Hertzogthum ist unter dem Ertz-Hertzoglichen Hauß Oesterreich und einem allerhöchsten Haupt dermalen glücklich wieder vereiniget/ und ist aus folgendem Vertrag Kaysers Caroli V. und denen sämtlichen Ständen des Heiligen Reichs zu Augspurg Anno 1548. zu vernehmen/ welcher Gestalt und wie weit diese Lande mit dem Römischen Reich Verwandschafft haben/ dessen Jurisdiction unterworffen/ oder davon befreyet seyn. Der Vertrag ist bey Wehnero *pag. 30. seqq.* auch *in Corp. Jur. Camer. pag. 89. seqq.* in Teutscher Sprach/ und in Lünigs Reichs-*Archiv part. special. Continuat. I. Rubr.* Burgund. *Num. 2.* in Lateinischer Sprach zu lesen. Und sind dessen folgende Haupt-Articuli hieher außgezogen:

1. Soll der Hertzog zu Burgund/ und dessen Nachkommen/ mit allen Landen und Unterthanen/ zu ewigen Zeiten/ in der Römischen Kayser und des Heiligen Reichs Schutz/ Schirm/ Vertheidigung und Hülffe seyn/ zu allen Reichs-Tägen und Versammlungen beschrieben und erfordert werden: ob Sie wollen/ dieselbe neben andern Ständen zu besuchen oder zu beschicken; auch Ihnen und derselben Gesandten Sitz und Stimme/ als einem Ertz-Hertzogen zu Oesterreich/ zugelassen werden.

2. Dagegen der Kayser/ als damaliger Hertzog zu Burgund/ vor solche Lande und Nachkommen bewilliget/ daß solche in vorstehender Noth/ zur Wohlfahrt des Reichs und Unterhaltung Friedens und Rechtens/ und allen andern gemeinen des Heiligen Reichs Anschlägen/ so durch gemeine Stände jederzeit bewilliget und beschlossen worden/ so viel als zwey Churfürsten Anschläge sich erstrecken/ leisten und contribuiren sollen. Also/ so offt ein Churfürst Hundert Gülden gibt/ und Hundert zu Roß und Fuß schicket/ will der Hertzog zu Burgund zwey Hundert erlegen und schicken/ doch mit Außnahme eines etwa über kurtz oder lang bewilligenden gemeinen Pfennings.

3. Es

3. Es sollen die Burgundische Lande einen besonderen Creyß haben/ und unter demselben solche alle begriffen seyn.

4. Im Fall diese Lande mit bestimmter Contribution säumig/ solchen nicht-Erlegens halber/ sollen Sie dem Kayserlichen Cammer-Gericht unterworffen seyn/ und daselbst wider Sie durch den Kayserlichen Fiscal, gleichwie wider andere Reichs-Stände/ Sie zu gebührender Zahlung anzuhalten/ procediret und gehandelt werden.

5. Ausserhalb solcher Contribution sollen besagte Lande und Unterthanen bey ihren Freyheiten/ Rechten/ Gerechtigkeiten/ *Exemtion* der *Appellation* und *Jurisdiction* gäntzlich und ruhiglich gelassen/ und mit des Cammer-Gerichts Mandaten, Citationen, Annehmung der Appellation und andern Processen, in allen Sachen/ wie die Nahmen haben/ keine außgenommen/ ausserhalb der Contribution, unbeschwehrt und unangefochten bleiben/ und der Kayserlichen und Reichs Jurisdiction in erster und ander Instantz geübriget und gefreyet seyn.

Vom Hertzogthum Lothringen. Art. III.

Hiervon meldet der zwischen König Ferdinando I. und denen Ständen des Heiligen Reichs/ mit Hertzog Antonio zu Lothringen/ zu Nürnberg Anno 1542. aufgerichtete/ und vom Kayser Carolo V. bestättigte Vertrag/ wie bey Wehnero *pag. 35.* und *in Corp. Jur. Camer. pag. 97. seqq.* auch in Lünigs Reichs-*Archiv part. special. Continuat. II. Rubr.* Lothringen. *Num. 4. pag. 299.* in Teutsch und Latein zu lesen:

1. Soll der Hertzog zu Lothringen nicht allein mit denen Particular-Stücken/ so vom Reich zu Lehen oder Affter-Lehen rühren gehen/ sondern auch mit dem Hertzogthum Lothringen/ und was demselben/ als einem Hertzogthum zugehörig ist/ als nemlich Planckenburg/ Pont à Mousson, und dergleichen/ hinfüro zu ewigen Zeiten in des Römischen Kaysers und des Reichs Schutz und Schirm seyn und vertheidigt werden.

2. Dagegen will der Hertzog zu Lothringen alle und jede Anschläge und Auflagen/ die jederzeit von gemeinen Ständen des Reichs fürgenommen und gemacht werden/ tragen/ dergestalt/ daß/ so offt ein Churfürst Drey Hundert Gulden erleget/ will der Hertzog zu Lothringen Zwey Hundert Gulden erlegen/ und also mindere und mehrere Anschläge auf- und annehmen/ auch zu deren Einbringung dem Römischen Kayser und Heiligen Reich zugethan und verwandt seyn.

3. Son-

3. Sonsten soll das Hertzogthum Lothringen und dessen Unterthanen/ aller andern Processe, Mandaten und Jurisdiction des Heiligen Reichs / es sey in erster oder anderer Instantz geübriget / frey seyn / und unbeschwehrt gelassen werden und bleiben. Auch

4. Das Hertzogthum Lothringen mit seinem Anhang ein gantz frey uneingezogen Fürstenthum seyn und bleiben ewiglich/ von Kayserlicher Majestät/ Churfürsten/ Fürsten und Ständen dessen Superiorität und Principat erkennet und gehalten werden ; Was aber vom Kayser und Reich bißhero zu Lehen empfangen und getragen worden/ das soll ferner/ wie sichs gebühret/ geschehen/ doch hierin allewege außgeschieden das Hertzogthum Lothringen/ welches ein frey uneingezogen Fürstenthum seyn und bleiben soll.

5. Dieses alles mit Cassir- und Vernichtigung aller Process- und Erkänntnüßen/ so diesem Vertrags-Brief zuwider fürgenommen/ erlangt und außbracht werden möchten.

CLASSIS III.

Geistliche Fürsten.

PRINCIPES ECCLESIASTICI.

Num. I. Lüttich.

LEODIENSIS EPISCOPUS & PRINCIPATUS.

Add. *suprà Append. V. Tabell. Privilegior. pag. 135. seqq.*

VAria amplissimaque habet Privilegia, quorum *Series* cum Introductione *Caroli de Mean* prodiit Leodii apud G. H. Streel. Anno 1662. Leguntur etiam in fine Operis posthumi *Observationum Meani*. *Maximiliani II. Imperatoris*, cum praecedentibus nonnullis in eo comprehensis extat quoque *in Tom. VI.* Gylmanni Wehneriano : commodior ad usum est editio praedicta Anno 1662. In *Corp. Jur. Camer. Supplement. pag. 4. usque 15.* reperitur Tenor *novissimi Privilegii Leodiensis*, concessi ab Augustissimo Imperatore Carolo VI. *de 27. Junii 1721.* per quod augetur Summa Appellationis ad *Mille Octingentos Florenos Aureos in Immobilibus*, & per consequens Summa annui *reditus ad Nonaginta Florenos Aureos*, in *Mobilibus* verò ad *Nongentos Florenos Aureos*, insinuatum & acceptatum fuit in Camera Imper. 2. Junii 1724. vid. *Cop. Sentent. infrà in Append. Num. VIII.* *Series*

Series Privilegiorum præcedentium est sequens:

I. M*Aximiliani I. Augustæ 24. Junii 1518.* Prohibet Appellationem in causis excedentibus Summam 600. floren. in Bonis realibus & immobilibus, & 300. floren. in personalibus & mobilibus. Quæ Summa in sequentibus Privilegiis multum fuit aucta. vid. *Seriem pag. 3. lit. B.* Mean. *pag. 304.* Wehner. *pag. 53.*

Deinde *Solennia* constituuntur, Juramenti & Cautionis coram Episcopo vel Consilio Ordinario præstatio.

Porrò prohibetur Appellatio à Sententiis vim definitivam non habentibus, necnon in Possessorio latis, & in causis Injuriarum.

Hoc Privilegium Maximiliani I. per sequentia multifariam fuit auctum, ideò non opus fuit ut plenius excerperetur.

Notandum tamen est quod in hoc Privilegio Ecclesia & Patria Leodiensis dicatur *Sacri Romani Imperii Propugnaculum atque Præsidii Turris ac præcipuum Membrum.* *Series p. 6.* Mean. *pag. 306.*

II. *Maximiliani I. Augustæ 24. Junii 1518.* De non evocando in prima Instantia. Wehner. *p. 54.*

III. *Maximiliani I. Augustæ 24. Junii 1518.* Confirmatorium Libertatum, Statutorum & Consuetudinum Leodiensium rationabiliter introductarum &c. &c. *Series p. 7.* Mean. *pag. 307.* Wehner. *p. 55.*

IV. *Caroli V. Imperat. Gandavi 27. Julii 1521.*

1. Confirmat Privilegium Maximiliani I. de non evocando Subditos, ita ut non possint Subditi Leodienses in quacunque causa in prima Instantia extra Patriam evocari, aut ad aliud Tribunal, quam ordinarium domicilii, trahi, aut in corpore rebus & bonis arrestari, neque Repressalias aut Impignorationes contra eos debere concedi. *Series p. 8* Mean. *pag. 308.* Wehner. *p. 56.*

2. Appellationes debere fieri gradatim ad Consilium Ordinarium, & ab hoc demum ad Cæsaream Majestatem & Cameram Imperialem.

3. Confirmantur omnia & singula Privilegia, Indulta, Gratiæ, Trancisiæ, Libertates, Donationes, Confirmationes, Approbationes, Concessiones, Sententiæ, Diffinitiones, *Statuta, Mores, Usus & Consuetudines* legitime & rationabiliter institutæ; necnon Possessiones, Dominia, Bona, Jura & Jurisdictiones &c. à Divis retro Imperatoribus vel aliorum Regum & Principum largitione seu fidelium quorumcunque oblatione, Episcopis, Ecclesiæ, Civitati, Oppidis & Locis aliis Patriæ Leodiensis Subditis & Incolis conjunctim & divisim generaliter vel specialiter usque ad hæc tempora quomodolibet concessa.

Specialiter Privilegia Collationis alternativæ Beneficiorum quorumlibet in ordinariis, etiam minutorum & Taxam *2. Marcar.* Auri puri non excedentium in Apostolicis Mensibus vacantium, à Pontificibus concessa.

4. Appellationis Summa sive Taxa augetur & duplicatur ad *Mille Ducentos Florenos* Aureos in Bonis realibus & immobilibus, *Sexcentos* verò in personalibus & mobilibus. Et hæc omnia sub Pœna *50. Marcar.* Auri puri.

5. Injungitur executio pœnæ adversus violatores per apprehensionem & arrestationem corporum quam aliis modis, ita ut ab executione manus levari non debeat, donec Contraventores vel pœnam ad Ærarium Consilii Ordinarii Fisco Cæsareo (extra usus in specialibus Privilegiis expressos) applicandam persolverint, & attentata revocaverint, & absolutionem & relaxationem ab eodem Consilio, seu *Nobis*; h. e. Cæsarea Majestate, obtinuerint.

Liceat etiam Consilio ad executionem pœnæ contra Communitates loci & domicilii contraventorum, si alio modo commodè constringi nequeant, & Magistratus Ordinarius requisitus in executione sit negligens, aut remissus, *Repressalias concedere*, ac Fiscum & Exactorem Cæsaris & Episcopi nomine deputare, & revocato eo, in ejus locum alium toties quoties surrogare.

Series pag. 11. Mean. *pag. 311.* Wehner. *pag. 58.*

V. *Caroli V. Gandavi 27. Julii 1521.* Quod inscribitur Bulla contra Conservatorias.

Scilicet ex Curia Romana vel aliis Judiciis Ecclesiasticis extraneis nonnunquam etiam in causis civilibus missi fuerant cum *Bullis Conservatoriis* Jurisdictionis Judicum Ecclesiasticorum, & Personæ quibus ita conservatio demandabatur, vocabantur *Conservatores.* Contra has Bullas & Personas Imperatoris Caroli V. Bulla hæc est directa & concessa, pro manutenenda omnimodo Jurisdictione Patria civili, adversus Judices Ecclesiasticos extraneos.

Statuitur itaque in hac Bulla Imperatoria:

1. Ut omnes & singuli Subditi Patriæ Leodiensis locum suo proprio Judice Tribunali ac Justitia ordinaria seculari vel spirituali debeant tractari & Juri stare. Nulli verò Conservatores, aut alii Judices, aut Executores, aut aliæ quævis Personæ vigore Conservatoriarum & Rescriptorum quorumlibet possint seu debeant aliquam cognitionem, Jurisdictionem sive Executionem in causis prophanis realibus vel feudalibus, aut inter seu contra personas laicas suscipere vel exercere, Justitiisque ac Judicibus ordinariis in quibusvis causis ad eorum Jurisdictionem de Jure communi pertinentibus inhibere, dictosque Subditos extra limites Patriæ trahere seu evocare, aut præmissa fieri procurare.

2. Ut Civitas & Oppida Habitatoribus repleantur, locaque vacua & domus ruinosæ ædificiis decorentur & restaurentur, liceat unicuique census & reditus ex dictis areis, locis & domibus quomodolibet debitos redi-

redimere pro pretio ex venditione soluto, & si de eo non constet, solvendo pretium communis æstimationis talis census & reditus pro quolibet floreno vendito ante obitum *Ludovici de Bourbon Episcopi* viginti florenos bonæ monetæ. Post ejus obitum verò pro quolibet denario viginti similis monetæ de data literarum venditionis currentis. Pro modio siliginis mensuræ Leodiensis viginti florenos vel valorem pro modio mensuræ aliorum Oppidorum, verisimiliter facta reductione ad mensuram Leodiensem. Quoad domus integras & consummatas & loca ædificiis perfecta, licitum sit possessoribus census & reditus debitos redimere mediante assignatione æquivalentium censuum super alio sufficienti pignore ultra tres lineas non distante. Census & reditus super domibus constitutos liceat perpetuo redimere.

3. Nulla Monasteria sive Loca pia extra Patriam Leodiensem poterunt quocunque titulo acquirere Census, Reditus, Possessiones, aut alia Bona immobilia, in dicta Patria existentia. Neque est permissa cuiquam talis translatio.

4. Nulla Monasteria tam intra quàm extra Patriam & Dominia Ecclesiæ constituta possunt in Bonis immobilibus in dicta Patria constitutis *succedere*, & poterunt omnia bona immobilia à Monasteriis, Conventibus, Collegiis, & aliis locis piis *emta*, perpetuo redimi, mediante pretio quatenus fuerit legale & non excessivum. Reservata tamen Episcopo & Capitulo facultate dispensandi.

5. Omnia bona feudalia non amortizata ad Monasteria, Collegia, aliasque Ecclesias & pia loca, titulo venditionis vel cujusque alienationis à tempore destructionis Civitatis possunt à Nobilibus & aliis lui & redimi.

6. Declarat & mandat Imperator, ut omnes Ordinationes & Conclusiones 11. Julii Anni 1521. per Episcopum & Status pro incremento & utilitate boni publici Gubernioque & Politia Patriæ integraliter observari debeant & Executioni mandari. Porrò sancitur pœna adversus Contraventores hujus Bullæ eadem severitate exequenda, uti in præcedendi Privilegio est expressum.

Additur in fine, quod Consilio Ordinario debeat esse concessa facultas plena & omnimoda dictas Ordinationes & Constitutiones una cum Deputatis Statuum interpretandi:

Nota (1) *Privilegia hucusque recensita continentur & repetuntur in sequenti Privilegio Maximiliani II. Imperat. Anno 1571. in Camera Imperiali acceptato.*

Nota (2) *In suprà dicta Serie Privilegiorum post hac Privilegia legitur non solum acceptatio Privilegiorum per tres Status sive Ordines Patriæ Leodiensis. Anno 1522.*

adeo constans, ut non nisi cum vita amittere ea velint: Sed & Resolutiones variæ Principum Leodiensium de Anno 1524. & 1527. hæc Privilegia concernentes.

Series pag. 21. Mean. pag. 314. VI. *Conservatorium Mandatum Cameræ Spirensis* ad instantiam Procuratoris Fisci, cumprimis Privilegii de non evocando, & Bullæ contra Conservatores, cum præcepto severo executionis pœnæ non obstantibus Appellationibus sive oppositionibus quibuscunque *7. Decembr. 1529.*

Series pag. 24. Mean. pag. 318. VII. *Caroli V. Imperat. Privilegium Augustæ 20. Octobris Anno 1530.* repetit & confirmat præcedentia Privilegia demandatque Consilio Ordinario & Fiscali Imperii sive Procuratori Generali conservationem Privilegiorum, ita ut quamprimum constiterit de transgressione sive contraventione in toto vel parte pœna mulctæque severissime exigantur *Appellationibus sive oppositionibus non obstantibus quibuscunque.* Prohibetur etiam in hoc Privilegio omnis Appellatio sive oppositio in Causis Criminalibus, & modus statuitur quando & quomodo ad Capturam sit procedendum:

Series pag. 31. Mean. pag. 320. VIII. *Caroli V. Imperat. Declarationes Privilegiorum Wormatiæ 20. Julii 1545.*

[1] Quomodo Consilium Ordinarium constitui debeat.

Nota: *Quod juxta notam marginalem Meani in Serie, hoc Privilegium ea in parte qua attinet ad præsentationem Consiliariorum per Status faciendam, receptum non sit.*

[2] De Taxa ad Summam Appellationis cognoscendam, qua in re in Privilegio Maximiliani II. plura declarantur.

[3] De redemtione Redituum & Censuum nec non Arearum & Domorum ruinosarum.

[4] De Causis Criminalibus & apprehensione facinorosorum.

[5] Quænam Sententiæ sint interlocutoriæ à quibus appellari non debeat.

Scil. quæ vim principalis non habeant, competentiæ Judicis, remissionis ad Judicem secularem, & reliquæ nihil circa negotium principale definientes.

[6] In causis Appellationem non recipientibus Episcopus statuat, ut coram Scabinis Leodiensibus in Revisorio liceat non deducta deducere, non probata probare.

[7] Conceditur etiam Episcopo facultas statuendi ordinandi & disponendi, cum Consilio Statuum, quæcunque ad bonam Politiam, Reipublicæ utilitatem & Justitiæ administrationem faciant. Quæ Ordinationes & Statuta, quatenus justa & rationabilia, auctoritate Imperiali ex nunc prout ex tunc, & è contra confirmantur.

[8] Prohibetur denique & tollitur omnis communio & connexitas causæ respectu Personarum Clericorum & Secularium in Causis Criminalibus.

Hæc

Hæc omnia sub pœnis in prioribus Privilegiis contentis.

IX. *Privilegium Ferdinandi I. Imperat. Francofurti 28. Novembr. 1561.* quod excludit Appellationem omnem à Sententiis Deputatorum vel Revisorum ad quod à Judicio seu Tribunali Viginti Duorum Virorum in causis Possessorii vel Violentiarum provocatio fuit facta. *Series pag. 43.* Mean. *pag. 326.*

Nota: *Hoc Privilegium 18. Septembr. 1605. in Camera Imperiali fuit productum sed per Sententiam 16. Octobr. 1605. Procuratori petita acceptatio denegata. Nihilominus tamen in Conventibus Statuum Principatus Leodiensis conclusum esse dicitur, ut Sententia ista essent Executioni mandanda:* vide suprà dictam Seriem pag. 45.

X. *Maximiliani II. Imperat. Pragæ 21. Jun. 1571.* In hoc Privilegio continentur & confirmantur verbotenus præcedentia sub Num. I. II. III. IV. V. recensita, addita declaratione & ampliatione sequenti: *Series pag. 45.* Mean. *pag. 328.* Wehner. *pag. 52. seqq.*

1. Ut Appellatio in causis appellabilibus fiat coram ipso Consilio Ordinario ibidemque præstetur cautio sufficiens & idonea de fructibus, expensis, damnis & interesse adversario in eventum succubitionis refundendis.

2. Excessus summæ Privilegii, nisi in ipsa Sententia sit expositus, debet scripto deduci & habito respectu, non ad propriam partis æstimationem vel affectionem, sed ad verum & legalem valorem, per legitimas Probationes, non autem Juramento, probari, neque nisi ejusmodi probatione impleta & declarato excessu, tenetur Episcopus aut Consilium Appellationi deferre aut à Sententiæ Executione desistere.

3. Constituitur æstimatio Censuum, Redituum & annuarum Præstationum perpetuarum fundorumque & rerum immobilium tali modo, & causæ omnes, sive reales sive personales, in quibus de Censu vel Reditu annuo & perpetuo *Sexaginta Florenorum Aureorum*, vel fundo proventui huic Summæ æquivalente agitur, sub prohibitione Appellationis comprehendantur, ita ut neque prætextu Nullitatum, aut defectus in Processu & ordine Judiciario, querelæ debeat esse locus.

4. Prohibetur etiam Appellatio omnis in causis *Carbonum Lapideorum*, etiamsi valor seu æstimatio Summas Privilegiorum excederet.

Nota: *Hoc Privilegium Maximiliani II. cum præcedentibus insertis & supra recensitis Num. I. II. III. IV. V. in Camera Imperiali fuit acceptatum 4. Februar. 1572.*

XI. *Privilegium Rudolphi II. Imperat. datum Pragæ 16. Decembr. 1605.* confirmatum ab Imperatoribus Matthia, Ferdinando II. & Ferdinando III. Anno 1613. 1624. 1653. in Camera Imperiali insinuatum & acceptatum 13. Octobr. Anno 1607.

1. Confirmat Episcopi Leodiensis Jurisdictionem Jure Regalium competentem atque *Cameræ Rationariæ* antiquitus tributam, nec non Fisco

Principis convenientem auctoritatem, tam quoad *Receptores* quoscunque quam *Cameræ Debitores*, vel qui ab ipsis causam quolibet modo habent, & qui super bonum & proventibus Principatus Leodiensis annuos Reditus aliudve prætendere, sive inter se ratione locationis dictorum bonorum aliove titulo disceptare velint.

2. Cassantur omnes Processus in præjudicium Fisci, Mensæ Episcopalis & Cameræ Rationariæ citra expressum Principis Consensum alibi moti & instituti coram aliis Judicibus Leodiensibus, ita ut ad Cameræ Rationariæ deputatos Commissarios remitti neque inposterum alibi decerni debeant.

3. Adeo ut si inter ipsum Principem & partes controversia oriatur, eandem Cameræ Rationariæ Commissarii summarie, de plano sine figura Judicii quam brevissime expedire & pronunciare debeant, relaxato pro illa vice Juramento quod Principi præstiterunt.

4. Ne tamen cuiquam detur occasio conquerendi, mandatur Episcopo Leodiensi & Successoribus sub pœna cassationis & revocationis Privilegii, ut Viri vitæ & morum integritate conspicui, sinceri, & experientia rerum insignes Cameræ Rationariæ præficiantur, Juramento pro administranda Justitia adstringendi, ad minus numero *quinque*, coram quibus Thesaurarius generalis & Receptores rationes reddant, (*hic describitur prolixus modus reddendarum Rationum & Executionis reliquorum*) & qui sine longo sufflamine Jus & Justitiam administrare debeant.

5. Hac annexa reservatione, ut si quis ex Deputatis Cameræ suspectus recusetur, non nisi probata recusationis causa justa & probabili, audiri, & recusatus abstinere aliusque subrogari debeat.

6. Conceditur etiam beneficium Revisionis à definitivis & vim definitivæ habentibus: Revisores autem perpetui constituuntur Cancellarius & Officialis Leodiensis pro tempore, nec non duo Scabini Leodienses de Consilio privato, qui deposita tertia parte valoris pro pœna succumbentiæ, unà cum Consiliariis Cameræ Rationariæ Juramento relaxato Acta revideant & Sententiam dicant, quæ *Appellatione omni remota* Executioni demandabitur.

Nota: *Hoc est aliud Judicium Revisorium quam illud quod locum habet in causis reliquis non appellabilibus ad Cameram Rationariam non pertinentibus, & interponitur apud Principem ejusque Consilium Privatum. Cujus forma describitur in Patentibus Imperat. Josephi Anno 1710. 5. Maji:* vid. suprà Commentat. ad Jus Camer. Append. II. pag. 57. seqq.

Quæ fuère dicta hucusque de Privilegiis Leodiensis Principatus; in brevem contrahere libuit conspectum:

1. Sum-

1. Summa appellabilis debet excedere *Mille Ducentos Florenos Aureos*, hodie Mille Octingentos. In Mobilibus verò *Sexcentos Florenos*, hodie Nongentos. Æstimatio debet probari non Juramento sed per legitimas Probationes. Summa.

2. In Reditibus annuis verò *Sexaginta Florenos Rhenenses*, hodie Nonaginta Aureos.

3. In causis Carbonum Lapideorum & Fodinarum nulla permittitur Appellatio.

4. In causis Bonorum Mensæ Principis sive *Cameræ Rationariæ* Appellatio non est permissa.

5. A Sententiis interlocutoriis, quæ nihil circa negotium principale definiunt, prohibita est Appellatio.

6. Nec non in causis Possessorii Judicii: scil. Summarii, ita docente Praxi.

7. *Solennia* Appellationis sunt: ut Juramentum Calumniæ præstetur & Cautio sufficiens & idonea de Fructibus, Expensis, Damnis & Interesse. Idque coram Consilio Ordinario, ubi Solennia more consueto recipiuntur in loco Judicii per Deputatos.

Nota tamen, (1.) quod in Appellationibus à Consilio privato Leodiensi Solennia præstentur more hactenus consueto coram Notario qui Instrumentum Appellationis conficit.

(2.) Idem modus observatur coram Judicio Officialis Leodiensis. *Nota.* Per novissimum Privilegium supradictorum non amplius licet præstare Solennia coram Notario, sed faciendum est in ipso Judicio.

(3.) Alioqui Cautiones in Bonis præstantur coram Scabinis qui sunt Judices Ordinarii in causis realibus.

(4.) Multum itaque interest scire à quo Judicio Leodiensi Sententia fuerit lata & Appellatio interposita.

(5.) Sunt autem Judices in Patria Leodiensi immediati sequentes, sine ullo ordinis præjudicio collocati:

I. *Consilium privatum Principis.*
II. *Consilium Deputatorum Statuum Provincialium.*
III. *Consilium Ordinarium.*

IV. *Ca-*

IV. *Camera Rationaria Principis.*
V. *Officialis Leodiensis.*
VI. *Aula Caringiana in Comitatu Lossensi.*

De quibus Judiciis & aliis inferioribus, cum Ecclesiasticis tum Secularibus, *Notitia Judiciorum infrà in Appendice hujus Catalogi Num. VIII. (3.)* Lectori pleniorem præstabit informationem, unà cum reliquis ibidem Adjunctis.

(6.) Consilium Ordinarium, si Appellatio fuerit suscepta contra Privilegium, ad instantiam Fiscalis, vel etiam Partis, solet *Mandata Contraventoria* decernere & pœnam moderatione prævia exequi. Exemplum autem exactæ pœnæ in tali casu ultra aliquot Centenos Florenos non extare, & plerumque, si venia petatur, ad levem Summam moderationem fieri, à fide dignis relatum est.

(7.) In Causis ad Judicia suprema Imperii non appellabilibus Revisorium Judicium obtinet, cujus forma describitur *in Patentibus Literis Josephi Imperatoris* adjunctis *Decreto Visitationis Imperialis Cameræ 27. Novembr. 1713.* Quod *Decretum* una *cum dictis Patentibus* legitur *in nova Editione Decretorum Generalium pag. 131. seqq.* unde fuit *suprà in Commentat. Jur. Cam. Append. II. pag. 57. seqq.* relatum. Postea didicimus contra *Articulum XV.* qui loquitur de Advocatis, Notariis, & Sociis Curiæ Episcopalis, eorumque Foro, Status, Patriæ Leodiensis, quia circa hunc Articulum auditi non fuissent, Monita sua Imperatori transmisisse, & per ea Praxin hujus Articuli suspensam adhuc fuisse.

Nota: *Omnia supradicta Privilegia Leodiensia in Tenore,* vid. *in Corp. Jur. Camer. pag. 103. usque 147.* & *Supplement. ibid. pag. 4. usque 15.* Add. *infrà in Append. Num. VIII.*

Hoch-Stifft Münster.

N. II. Add. *suprà Append. V. Tabell. Privileg. pag. 139.*

ES findet sich hier kein besonderes Kayserliches Privilegium de non-appellando.

Gleichwohl ist in der Münsterischen Hof- und Land-Gerichts-Ordnung/ welche/ wie der Titul besaget/ von Kayserlicher Majestät bestättiget/ Anno 1693. den 27. Maji bey dem Kay-

Kayserlichen Cammer-Gericht insinuiret/ und biß daher es darnach gehalten werden/ *part. 2. tit. 41. & 42.* die Arth und Weise zu appelliren/ vermittelst Leistung des **Eydes vor Gefährde** und *Caution* zu Erstattung Kosten und Schaden/ im Fall der Appellant im Rechten verlustig würde/ **mit samt der Sache/** vorgeschrieben worden. Welchen Eyd und Caution derselbe selbst/ oder durch einen mit besonderem Gewalt versehenen Anwald/ innerhalb Monaths-Frist/ nach gesprochenem Urtheil/ bey Verlust der Appellation, zu leisten schuldig. Solennia.

Dann sind in obgedachter Ordnung *Titulo 46.* verschiedene Casus enthalten/ in welchen keine Appellation zugelassen werden soll/ worunter einige vorhin aus den gemeinen Rechten und Reichs-Satzungen gezogen/ zum Theil aber etwas besonderes in sich begreiffen. Dahero dieser Titul Extracts-Weise/ nebst dem einverleibten Anno 1575. publicirten Hof-Gerichts-Visitations-Abschied/ wie auch die vorher gehende *Tituli 41.* und *42.* nebst denen daselbst befindlichen Visitations-Abschieden aus der Anno 1617. neu-aufgelegten Edition hier anzufügen vor gut angesehen worden.

Aus der Münsterischen Hof-Gerichts-Ordnung pag. 94.

Der 41. *Titul.*

Von welchen Urtheilen an unserem Hof-Gericht gesprochen/ appelliret werden möge.

WAnn endliche Urtheil und Sententz durch Unsere Hof-Richter und Beysitzer abgesprochen/ deren sich jemand beschwehrt zu seyn befindet/ oder andere Rechtliche Beschwehrungen/ durch Bey-Urtheil oder sonst/ welche durch die Appellation von der End-Urtheil in der Haupt-Sachen nicht reparirt oder herwieder gebracht werden möchten/ wie das in den Kayserlichen Rechten geordnet ist/ einem zugefügt würden; dem soll an die Römisch-Kayserliche Majestät/ oder Ihrer Majestät Cammer-Gericht im Heiligen Reich/ zu appelliren zugelassen und gestattet/ und keines wegs daran verhindert werden: **es wäre dann/** daß einer freywillig und ungezwungen/ fürohin der Appellation sich begeben hätte/ oder daß er/ vermöge eines rechtmäßigen Privilegii, oder habender beständiger Gerechtigkeit/ seiner Obrigkeit oder Richters/ auch sonst von Rechts wegen/ und vermög der im Reich

außgangener publicirter Cammer-Gerichts-und dieser Ordnung/ nicht appelliren könte oder möchte/ in welchen Fällen Unser Hof-Richter und Beysitzer erkennen und geschehen lassen sollen/ was sich vermög der Kayserlichen Rechten und ermeldter Reichs-Ordnung/ auch dieser zu thun gebühret.

Und soll von Unserm Hof-Gericht keine Appellation zugelassen noch gestattet werden/ es sey dann/ daß der Appellant zuvor/ und ehe er seine Appellation zu prosequiren vornimmet/ gelobe/ und einen Eyd zu GOtt und auf das Heilige Evangelium schwöre/ daß er gäntzlich glaube/ und es dafür halte/ daß ihme Appellirens noth seye/ und daß er solche Appellation nicht freventlich/ noch zu Aufenthalt oder Verlängerung der Sachen thue/ daß er auch alßbald dem Appellaten Caution und Sicherheit leiste/ im Fall er im Rechten verlustig würde/ alßdann Kosten und Schäden/ nach Rechtlicher Mäßigung/ mit samt der Sachen zu vergnügen und zu verrichten.

Visitat. Abschied *Anno 1510.* §. Und soll ꝛc. Nachdem in diesem §pho versehen/ daß keine Appellation zuzulassen/ es sey dann/ daß der Appellant zuvor/ und ehe er seine Appellation zu prosequiren vornimmet/ einen Eyd schwöre/ daß er solche Appellation nicht freventlich anstelle/ auch Caution leiste ꝛc. und man aber vermercket/ daß bey vielen Partheyen solches unterlassen/ und gleichwohl ihre Appellationes an dem Kayserlichen Cammer-Gericht anhängig gemacht/ zu dieses §phi Eludirung; Als wird hiermit nochmals gesetzet/ und solche Disposition erkläret/ auch geschärffet/ nemlich: wofern der Appellant innerhalb eines Monaths nach gesprochenem Urtheil/ Juramentum appellandi nicht thun/ auch die Caution nicht leisten würde/ daß alßdann solche Appellation für nichtig/ oder je desert hiermit gehalten seyn/ und der Appellat sich dessen zu erfreuen/ auch die Execution der Urtheil zu befördern Macht haben solle.

Wo aber der Appellant mit liegenden Güthern/ oder Bürgen/ solche Caution, wie gemeldt/ nicht thun könte/ alßdann soll er ad Juratoriam Cautionem, und mit dem Eyd Sicherung zu thun/ zugelassen werden/ doch daß er zuvor einen Eyd schwöre/ daß er nicht so viel an liegenden Güthern habe/ auch nach gebührlichem angewandten Fleiß keine Bürgen bekommen mögen.

Der 42. *Titul. pag. 95.*

Form des Eyds/ so der Appellant zu schwören schuldig.

Erstgedachter Appellant soll zu GOtt und auf das Heilige Evangelium schwören/ daß er gäntzlich glaube/ und es dafür halte/ daß ihme Appellirens noth seye/ und daß er solche Appellation nicht freventlich/ noch zu Verlängerung der Sachen thue/ daß er auch alle seine unbewegliche Güther/ so er im Stifft Münster und anderswo besitzet/ hiermit obligiret haben/

haben/ oder/ im Mangel derselben/ sonst genugsame Caution und Versicherung mit Bürgen oder Pfanden/ für Prosequirung der eingeworffenen Appellation, thun wolle/ auf den Fall er im Rechten verlustig würde/ Kosten und Schäden/ nach rechtlicher Ermäßigung/ mit samt der Sachen/ zu vergnügen und zu entrichten/ alles getreulich und ungefährlich.

Anno 1575. Als der Appellanten Eyd und Caution allein auf seine liegende Güther gestellet ist/ und aber zum offtermal sich zuträgt/ daß einer keine liegende Güther hat/ sondern an fahrenden und geraiten Güthern ziemlich haabselig ist; so soll solcher Eyd und Caution des Appellanten auch zu seinen geraiten Güthern und des Haußes fahrende Haab extendiret werden.

Und ob ein Procurator oder Anwald den obberührten Eyd an statt seines Principaln schwören wolte/ der soll nicht zugelassen werden/ er habe dann von seinem Principaln einen besonderen Gewalt/ Mandatum Speciale, solchen Eyd zu leisten; und wo er also genugsamen Gewalt einlegen würde/ soll solcher Eyd durch ihn/ nicht allein in seines Principaln, sondern auch sein selbst eigene Seel præstirt werden.

Der 46. *Titul. pag. 101. 102. 103.*

Von Execution und Vollstreckung gesprochener Urtheilen.

DJeweil fürnemlich an der Execution gesprochener Urtheile gelegen ist/ und Wir endlich gemeynet sind/ und sich je anders nicht geziemet/ dann der Justitien ihren stracken Lauff zu lassen; Derohalben ordnen und setzen Wir/ so ein Urthel von Unserem Hof-Gericht gesprochen und ergangen/ und davon nicht appelliret/ oder derselben Appellation nicht statt gegeben/ oder folgends renunciret/ verloschen und deseriret/ oder aber/ so die Appellation ausserhalb Gerichts geschehen/ und in Dreyßig Tagen/ nach Eröffnung der Urtheile/ Unserm Hof-Richter nicht insinuiret wäre worden/ daß in solchen Fällen die obliegende Parthey um Execution und Vollziehung der Urtheil bey berührtem Unserem Hof-Gericht anruffen/ Executoriales und Vollstreckungs-Briefe bitten und erlangen möge.

Und damit man wissen könne/ in was Fällen der interponirten Appellation keine statt zu geben/ sondern zu der Execution gestracks zu schreiten/ so folgen dieselbe hiernach:

Erstlich/ wann nach eröffneter Urtheil Zehen Tage verflossen/ und darnach erst appelliret worden.

Item, da die Partheyen aus freyer Willkühr/ nicht gedrungen oder gezwungen/ fürhin gerichtlichen angelobet/ nicht zu *appelli*ren/ oder sonst ausserhalb Gerichts sich dessen gütlich verglichen und begeben.

Item, *in Interdictis recuperandæ* auch *adipiscendæ & retinendæ Possessionis*, da allein *in nudis Possessoriis*, welche nicht *plenum præjudicium* gebähren / sondern *per Petitorium repariret* werden können / außgesprochen.

Visitat. Abschied *Anno 1575. §. Item in Interdictis &c.* Diesen §phum wollen Wir aus sonderen fürgefallenen Bewegungen auf diese Maaß limitiret und erläutert haben / nemlich da in Interdictis recuperandæ, auch adipiscendæ & retinendæ Possessionis, da allein in nudis Possessoriis gehandelt worden / welche nicht plenum præjudicium gebähren / sondern per Petitorium repariret werden könten / Urtheil gesprochen wären / davon vermöge gemeiner Rechten zu appelliren nicht gebühret / oder da gleich zu appelliren zugelassen / dannoch / damit die Execution nicht aufgehalten werden möchte / daß in diesen Fällen / alles nach Ermäßigung Hof-Richters und Beysitzer / die Execution der Urtheil stracks vollzogen werden sollen.

Wie auch hierneben ferner declariret ist / daß Hof-Richter und Beysitzer in plenariis Possessoriis von den Unter-Gerichten wohl Appellationes quoad effectum devolutivum tantum, Executionis suspensivum non item, annehmen / auch zu Zeiten / nach Erforderung der Sachen / auf Ermäßigung derselben wohl Inhibition erkennen mögen.

Item, da erkannt ist / daß der Kläger in Krafft eines fürbrachten *Testaments*, das an Schrifften und Siegeln unverletzt / in des Abgestorbenen Verlassenschafft soll immittiret und eingesetzet werden.

Item, da außgesprochen / daß ein Testament geöffnet werden soll.

Item, da ab Executione quæ fit juxta tenorem Sententiæ, quæ transivit in rem judicatam, aut alias de Jure exequenda est, wolte appelliret werden.

Item, wann die geforderte Schuld gerichtlichen bekannt / und darauf die Bezahlung gerichtlichen befohlen.

Item, in Sachen *Alimentorum*, oder zuerkannten Leibes-Nahrung.

Item, von Urtheilen / des Reichs / oder dieses Stiffts Steuren und *Contributionen*, item Dats / Zoll / Weeg-Geld / und dergleichen anlangend.

Item, da einer condemniret wird / *pro Jure Publico seu Fiscali.*

Item, wann einer *tres conformes Sententias* erhalten.

Item, wann ein Beamter untreuer Verwaltung halber verdammet wird.

Item, wann auf einen Vertrag oder Zusage / so mit einem leiblichen Eyd beschworen / oder mit Hand-gegebener Treue an Eydes statt belobt und befestiget / erkannt ist.

Item, da eine Parthey auf der andern gerichtlich Begehren geschworen / daß man ihr schuldig / was sie gefordert oder taxirt / oder sonst was von ihr gefordert / daß sie solches bezahlet hätte.

Item,

Item, wann jemand / nach gethaner Antwort / der Sachen nicht abwarten / oder gebührlicher Weiß citiret / nicht hat erscheinen wollen / und darum ex Probatis des Kriegs ist niedergelegen. Sententiæ in Contumaciam.

Item, von Befehlung einer Pfleg- oder Vormundschafft / die aus erheblichen Ursachen nicht recusiret oder verwiedert werden könte.

Item, wann jemand gerichtlichen ist auferlegt / etwas zu exhibiren / daß er Kläger wolle vindiciren.

Item, da der Appellant innerhalb Dreyßig Tagen die Appellation nicht insinuiret / noch Apostolos gebetten.

Item, wann jemand nach eröffneter Urtheil Zeit zur Bezahlung / oder sonst dem Urtheil genug zu thun / gebetten.

Und soll in obbeschriebenen Fällen / nicht allein da definitivè, sondern auch interlocutoriè gesprochen / die Appellation refutiret und nicht gestattet werden.

Sonst in andern Fällen soll es mit der Execution vermöge Kayserlicher Rechten und dieser Ordnung gehalten werden.

So dann finden sich in eben dieser Landes-Ordnung *pag. 96.* und *98.* zwey in vim Legis publicirte Land-Tags-Abschiede de Anno 1604. und 1610. welche alle Appellation ausser des Stiffts höchsten Gerichten außschliessen / in Fällen / wann Creditores ohne Wissen und Willen der Guths- und Erb-Herren mit denen Eingehörigen und Leibeigenen contrahiren / und sich der Herrschafften Erb- und Güther / wiewohl nichtiglich / obligiren lassen / und auf haltende Erb-Tage destitutis Colonis mit ewigem Stillschweigen abgewiesen / auch auf solch Judicium Prædiale des Ober-Richters Confirmation erfolget ist; welches Confirmatori-Urtheil pro re judicata gehalten werden / und bey Hundert Goldgülden Strafe weiter nicht appelliret werden soll.

Was sonsten bey dem Wehnero, Blumio, Rodingio, unter dieser Rubric von gütlicher Entscheidung und davon unzuläßigen Appellation, und sonst von der Stadt Münster gelesen wird / solches hat man allhier als überflüßig / und auf heutige Umstände nicht applicirlich / außlassen wollen. Vid. *suprà Commentat. Jur. Cam. Append. V. Tabell. Privilegior. pag. 139.*

Vom Herrn Officiali zu Münster ist zu mercken / daß vermöge jüngern Cammer-Gerichts-Visitations-Decreti von demselben

selben nicht weiters an den Ertz-Bischöfflichen Official zu Cölln/ sondern immediatè ad Cameram appelliret werden müsse/ eben so/ wie es vom Officiali zu Lüttich geschehen muß. Vid. *infrà Class. VI. Num. XIV.*

N. III. Add. *sup. Appen. V. Tabell. Privileg. pag. 139.*

Hoch-Stifft Trient.

EPISCOPUS TRIDENTINUS.

Summa. Privilegium Rudolphi II. Imperat. datum Anno 1597. 28. Augusti acceptatum 27. Februar. 1606. prohibet Appellationes in causis, quæ non excedunt Summam *Quadringentorum Florenorum Aureorum Rhenensium*: cujus Tenorem vid. *in Corp. Jur. Cam. pag. 148.* Et Imperat. Matthiæ de 18. Mart. Anno 1614. ad Summam Quingentorum Florenorum Aureorum Rhenensium, *ibid. pag. 151.*

N. IV.

Hoch-Stifft Würtzburg.

Ibidem. pag. 140. Vermöge Privilegii Kaysers Rudolphi II. 22. Martii Anno 1586. ist die Appellation verbotten von Urtheln/ Erkänntnüssen und Decreten, so von des Herrn Bischoffen und seines Stiffts Hof-Räthen/ Hof- und andern Gerichten außgesprochen und eröffnet werden/ in Sachen die anfängliche Klage und Haupt-

Summa. Sache nicht über **Ein Tausend Gülden** (NB. es verstehen sich ausser Zweiffel **Goldgülden**) werth wäre. Dieses Privilegium ist zu lesen bey Wehnero *cap. 3. pag. 51.* und *in Corp. Jur. Camer. pag. 184.*

Solennia. Die Solennia des Eyds vor Gefährde und Caution, deren Rodingius *lib. 1. tit. 20. cap. 2. §. 24.* gedencket/ müssen anderwärts etwa in der Landes- oder Gerichts-Ordnung ihren Grund haben.

Sonsten sind bey Wehnero an besagtem Orth auch andere Privilegia des Hoch-Stiffts Würtzburg zu lesen: als **Kaysers** *Friderici Anno 1186.* über die Universal-Jurisdiction im Stifft Würtzburg. **Kaysers** *Caroli IV. Anno 1347.* daß der Bischoff zu Würtzburg allein Land-Richter im Hertzogthum und Land-Gericht Francken seye/ und solle niemand des Stiffts Würtzburg Gra-

Grafen/ Freyen/ Herren/ Ritter/ Knechte/ Mann/ Diener/ Räthe/ Leuthe und Untersassen/ Geistlich und Weltlich/ gemeiniglich oder besonders/ noch ihre Haab und Güther/ um keiner Sache/ groß/ klein/ wie die genannt ist/ für keinen andern Weltlichen Richter/ wie der geheissen sey/ noch für Kayserliche Majestät selbst und Dero Nachkommen an des Heiligen Reichs Hof-Gericht/ sondern allein vor einem Bischoffen zu Würtzburg beklagen oder laden/ es wäre dann Klägern/ wider Recht und des Stiffts Gewohnheit/ das Recht verzogen oder versagt werden.

Dieses Privilegium ist auch nebst andern älteren in Lünigs Reichs-*Archiv* und *Corp. Jur. Cam. Num. XV. pag. 155. seqq.* zu finden.

Hoch-Stifft Worms.

N. V.

Ibidem.

In der Rachtung/ Entscheid und Verträge zwischen dem Herrn Bischoffen und des Heiligen Reichs Stadt Worms Anno 1519. *Artic. 28.* ist also verordnet:

In Bürgerlichen Händeln soll/ in Betrachtung habender Freyheit/ in Sachen die unter Fünffzig Gulden wären oder heissen/ nicht appelliret werden/ außgescheiden/ Schmäh-Ehre- und Erb-Zinß-Sachen/ darin aus Grösse und Mercklichkeit derselbigen zu appelliren niemand außgeschieden seyn solle unverhindert einiger Gewohnheit oder Freyheit.

So und wann aber eine Parthey in Bürgerlichen Händeln von einem Rath oder Gericht/ in Sachen über Funffzig Gulden treffend/ appelliren würde oder wolte/ soll erstlich solche Appellation vor einem Bischoff geschehen; doch ob darnach der Appellant begehren würde/ die Sache von einem Bischoff an das Kayserlich/ Königlich/ oder des Heiligen Reichs Cammer-Gericht zu weisen/ ehe und zuvor die Sache der Appellation vor demselbigen Bischoff angefangen/ so soll ein jeder Bischoff zu Worms dieselbe Sache der Appellation vor Ihro Majestät/ oder Derselbigen Cammer-Gericht weisen/ dem dann die Partheyen Folge zu thun schuldig seyn. Dem zuwider auch nichts gefährliches erlangt/ gesetzt/ oder geordnet soll werden.

Und ob sich begeb/ daß beyde Partheyen würden appelliren/ so soll/ der erst appelliret/ vor den Appellanten verstanden werden.

Die Summa appellabilis muß aber heut zu Tag nach dem Jüngeren Reichs-Abschied de Anno 1654. auf 400. Rthlr. verstanden werden.

Erste Bey-Anmerckung.

AUsser denen oberzehlten des Heiligen Reichs Geistlichen Fürsten findet sich keiner/ deme ein besonderes Privilegium de non-appellando auf eine höhere Summe ertheilet wäre/ als welche nach dem Jüngeren Reichs-Abschied allen Reichs-Ständen gemein worden ist. Und dahero auch diejenige Privilegia, so sonsten bey denen Auctoribus Cameralibus erzehlet werden/ und auf eine höhere Summe nicht gerichtet/ allhier/ wie auch in folgenden Classibus, zu erzehlen vor unnöthig gehalten worden.

Zweyte Bey-Anmerckung.

WEgen der in Sächsischen Landen befindlichen Geistlichen Hohen Stiffter Meissen/ Mörseburg/ und Naumburg/ ist noch zu wissen/ daß/ gleichwie dieselbe unter dem/ dem Chur- und Fürstlichen Hauß Sachsen obermeldter massen Anno 1559. ertheilten vollkommenen Privilegio de non-appellando nicht begriffen/ also dieselbe Hohe Stiffter kein besonderes Privilegium de non-appellando, so viel bekandt/ erlanget haben. Und ist die bey dem Chur-Fürstlich-Sächsischen berühmten JCto Carpzovio in seinem *Tractat de Privilegio Saxonico de non-appellando cap. 5. §. 58.* angeführte Erklärung gedachter Hohen Stiffter vom 24. April. 1616. wobey es der Churfürst zu Sachsen bewenden lassen/ wohl zu mercken: **Es erklären sich die drey Stiffter Meissen/ Mörseburg/ und Naumburg dahin/ daß sie könten geschehen lassen/ daß die *Appellationes* aus den dreyen Stiffts-Regierungen an den Churfürsten zu Sachsen und Burggrafen zu Magdeburg/ ihren gnädigsten Herrn/ ergehen möchten/ jedoch mit der Maße und *Limitation*, daß dadurch die *Appellation ad Cameram Imperialem* denen Partheyen nicht abgeschnitten/ sondern denselben in alle Wege *reservi*ret und vorbehalten seyn/ und einem jeden *Part* frey stehen solle/ an Höchstgedachte Ihro Churfürstl. Gnaden/ oder das Kayserliche Cammer-Gericht zu *appelli*ren.**

Es

Es mag nun zwar wegen des Stiffts Meissen/ nachdem es denen Churfürstlichen Landen seither Anno 1653. einverleibet/ solchem nach keine besondere Regierung daselbst ist/ (davon der hochberühmte und vortreffliche Verfasser des *Europæischen* Herolds *tom. 1. pag. 248.* der neuen Edition de Anno 1705. nachzulesen) eine andere Bewandnüß dermalen haben/ und obgedachte Erklärung auf solch Stifft Meissen nicht mehr applicirlich seyn; von denen beyden andern Stifftern Mörseburg und Naumburg aber schreibt wohlgemeldter Auctor des *Europæischen* Herolds daselbst *pag. 249.* folgender massen: **Wegen des *Juris appellandi* lassen sich doch die Stiffter Mörseburg und Naumburg das Recht/ daß *alternativè* nach Wetzlar/ oder an den Reichs-Hof-Rath/ oder nach Dreßden *appell*iret werden könne/ nach Willkühr des beschwehrten Theils/ nicht nehmen.**

CLASSIS IV.

Weltliche Fürsten.

Bayern.

Num. I.

Add. *supra Append. V. Tabell. Privilegior. pag. 140.*

WEil das Hertzogthum Bayern zu einem Churfürstenthum worden/ und kein regierender Herr in Bayern ist als der Churfürst/ dessen Privilegium de non-appellando schon oben (*Class. I. Num. V. pag. 10.*) erzehlet worden; so würde überflüßig seyn/ allhier die ältere Privilegia de non-appellando derer Hertzogen in Bayern nur um der Historie willen anzuführen.

Brandenburg.

N. II.

Ibidem.

DJe Herren Marggrafen zu Brandenburg/ Fränckischer Linie, haben vom Kayser Ferdinando II. ein Privilegium de non-appellando Anno 1627. 29. Decembr. erlangt/ worin das vorige Kaysers Caroli V. bestättiget/ und die Appellations-Summa auf **Acht Hundert Rheinische Goldgulden** erhöhet wor- *Summa.*

worden/ also/ daß die Sache/ worin appelliret wird/ solche Summe im Werth übersteigen muß. Dann ist alle Appellation verbotten in Frevel- und Schmäh-Sachen/ Leibes-Schäden/ Lähmung/ fließenden Wunden/ wo nemlich die Sache nicht peinlich geklagt wird/ dann die Peinliche Sachen gehören vorhin in Regula nicht vor das Kayserliche Cammer-Gericht.

In diesem Privilegio sind auch die Solennia beschrieben/ in Sachen/ wo zu appelliren zugelassen/ daß ehe der Appellant die Appellation vornehme/ er dem Gericht einen Gülden hinterlege/ Solennia. und einen Eyd vor Gefährde thun solle/ daß er nicht zur Verhinderung der Gerechtigkeit/ sondern zur Nothdurfft appelliret/ auch die Appellation nach seinem besten Vermögen nachfolgen und prosequiren wolle.

Dieses Fürstlich-Brandenburgische Privilegium ist zu lesen in Lünigs Reichs-*Archiv part. special. sect. 3. pag. 101. seqq.* und im *Corp. Jur. Camer. pag. 198. seqq.* allwo auch *pag. 195.* das ältere befindlich.

N. III. Braunschweig.

Ibidem pag. 141. DAs Fürstliche Hauß Braunschweig und Lüneburg hat vom Kayser Ferdinando III. ein Privilegium de non appellando de Anno 1648. 24. Novembr. so damals auf die Fürstenthümer Zelle/ Wolffenbüttel/ und Calenberg gerichtet gewesen: Krafft dessen die Appellation verbotten/ in Sachen/ die nicht Summa. über Zwey Tausend Rheinische Goldgülden werth seyn.

Deßgleichen ist alle Appellation in Injurien- und allen und jeden Schuld-Sachen verbotten/ da das Debitum bekandtlich/ oder sonst scheinbar liquidum und richtig/ ob gleich die Schuld weit mehreres als Zwey Tausend Goldgülden antreffe.

In appellablen Sachen muß vor dem Richter à quo der Solennia. Eyd vor Gefährde und Caution dem Appellaten zu Erstattung der Kosten geleistet werden.

Dieses Privilegium ist den 12. Novembr. 1652. Cameræ Imperiali insinuiret worden/ und in Lünigs Reichs-*Archiv part. spe-*

special. sect. 4. pag. 136. auch im Corp. Jur. Camer. pag. 208. seqq. zu lesen.

Nachdem aber seit der Zeit die Fürstenthümer **Zelle** und **Calenberg** mit unter die Chur-Braunschweigische Lande gezogen worden / welcher wegen der Churfürst ein besonderes unbeschränncktes Privilegium de non-appellando erlanget / so hierobe in der **Ersten** Classe schon angeführet worden; so verstehet sich das allhier erzehlte Privilegium nur von dem Hochfürstlichen Hauß **Braunschweig-Wolffenbüttel.**

Nechst dem hat das sämtliche Chur- und Fürstliche Hauß Braunschweig-Lüneburg ein *Privilegium Electionis Fori* vom Kayser Ferdinando III. de 24. Novembr. Anno 1648. (so *in Corp. Jur. Camer. pag. 211. seqq.* befindlich ist) Krafft dessen / wann ein Hertzog zu Braunschweig will belanget werden / demselben frey gelassen werden muß / sich innerhalb zweyer Monath Zeit à tempore Requisitionis, bey Verlust dieses Beneficii in derselbigen Sache zu erklären / ob Er vor dem Kayserlichen Reichs-Hof-Rath / oder vor dem Kayserlichen und Reichs Cammer-Gericht zu Recht stehen wolle. Auch soll gegen den Hertzog zu Braunschweig anders nicht als nach Außweisung der Reichs-Constitutionen verfahren / und sie dawider mit Mandatis, Commissionibus und Exceptionibus nicht übereilet werden.

Dergleichen Privilegium findet sich unsers Wissens nicht / daß ausser diesem Chur- und Fürstlichen Hauß / und dem König in Schweden wegen der Teutschen Provintzien / jemand von andern Ständen des Reichs erlanget habe.

Dieses Privilegium ist den 12. Novembr. Anno 1652. dem Kayserlichen und Reichs Cammer-Gericht insinuiret auch acceptiret worden: und hierunten *in Append. Num. IV.* beygedrucket.

Wer die ältere Privilegia zu lesen Belieben hat / kan solche bey Wehnero *cap. 4. pag. 78.* und im *Corp. Jur. Cam. pag. 214. seqq.* auffsuchen / auch bey dem Rumelino *ad Aur. Bull. part. 2. dissertat. 2. thes. 8.* Nachricht finden. Zum Gerichtlichen Gebrauch ist genug die neuere zu wissen.

N. IV.

Gülich und Berg.

Ibidem pag. 141. seqq.

KAysers Maximiliani II. Privilegium de non-appellando de Anno 1566. 29. Maji (ein neueres ist nach der Zeit bey veränderter Landes-Regierung nicht vorkommen) verbietet die Appellation (1.) in Sachen / darin nur über strittige Possession, mit Vorbehalt des Petitorii, geurtheilt worden; (2.) in Sachen / die nicht über Sechs Hundert Rheinische Gold-gülden werth sind; Ist bey Wehnero *cap. 4. pag. 91. seqq.* und *in Corp. Jur. Camer. pag. 224. seqq.* wie auch *pag. 228. seqq.* ein älteres de Anno 1559. zu lesen.

Summa.

Anno 1724. den 17. Julii ist ein neues Privilegium vor Churfürstl. Durchl. zu Pfaltz / als Hertzogen zu Gülich und Berg / de non-appellando auf 2500. Goldgülden in Capital von jetztregierender Kayserlichen Majestät de dato 3. Januar. 1724. insinuiret und acceptiret worden: Dessen Tenor nebst Kayserlichen Intimations-Rescripto, und Sentent. Camer. Insinuat. *infrà in Append. Num. VII.* zu lesen sind.

Die Grafschafft Marck wird bey dem Rodingio *lib. 1. tit. 20. cap. 5. §. 18.* irrig zum Hertzogthum Gülich und Berg referiret / dann bekandtlich diese Grafschafft zum Hertzogthum Cleve gehöret: vide Lünigs Reichs-*Archiv part. special. sect. 4. Rubr.* Brandenburg. *Num. 60. pag. 210.*

Anmerckung von denen Gülich- und Bergischen hohen Gerichten.

ES sind derselben eigentlich Vier bißhero angemercket worden: (1.) des Geheimen Raths / (2.) des Hof-Raths / (3.) des Hof-Gerichts / (4.) des Commissariats. Jedes ist vor sich / und einem andern nicht untergeben / also von jedem an das Kayserliche Cammer-Gericht appelliret worden.

Gleichwie aber die Einrichtung der Justitz-Collegiorum auf des Landes-Fürsten Gutfinden nach Erforderung des Landes Nothdurfft beruhet; also ist nicht zu verwundern / wann in einem Lande mehr immediate Collegia sich befinden als in andern /

dern/ auch dann oder wann bey Veränderung der Landes-Herrschafft eine Veränderung darin vorgehet. Wir haben allhier die Gülich- und Bergische Collegia erzehlet/ wie sie dermalen/ so viel uns bekandt/ eingerichtet.

Es gehören aber vor den Gülich- und Bergischen **Geheimen Rath** allein folgende Sachen: (1.) alle Policey-Sachen/ (2.) alle Consistorial-Sachen/ zumal der zu Düsseldorff sich in ziemlicher Anzahl befindenden Augspurgischen Confessions-Verwandten/ (3) Contribution- und Land-Matricular-Sachen/ (4.) die Lehen-Sachen/ (5.) die Westphälische Creyß-Sachen/ (6.) die Revisions-Sachen/ so offt per Privilegium an höhern Richter nicht appelliret werden darff/ oder wann beyde Theile zu solchem Revisions-Gericht sich verstanden.

Vor dem Gülich- und Bergischen **Hof-Raths**-*Collegio* werden alle Gerichtliche Händel in erster und anderer Instantz tractiret: Außgenommen die Appellation-Sachen in causis realibus, welche zu dem Gülich- und Bergischen **Hof-Gericht** allein gehören; Jedoch daß mit der Partheyen Bewilligung auch des Hof-Raths Jurisdiction statt haben kan. Dann gehören vor den Hof-Rath alle Fiscalische Sachen wo es auf eine Geld-Buße ankommt; Andere peinliche Sachen aber werden vor den Unter-Gerichten tractiret/ also daß vor der Execution die Acta an den Hof-Rath zur Examinirung und ferneren Vortrag an den Landes-Fürsten müssen überschicket werden.

Des Gülich- und Bergischen **Hof-Gerichts** Jurisdiction ist also nur in zweyter Instantz/ und zwar in Dinglichen Sachen/ Actionibus realibus, welche vor den Unter-Gerichten angefangen worden/ fundiret/ und wird Wochentlich einmal Audientz gehalten/ auf Arth des Kayserlichen und Reichs Cammer-Gerichts.

Landgrafen zu Hessen. N. V.

Beyde Hochfürstliche Linien haben jede ein besonderes Privilegium de non-appellando, so einander zwar in Summa und Solennien gleich/ aber der Zeit nach unterschieden. *Ibidem pag. 143.*

Das Hochfürstliche Hessen-Darmstättische ist vom Kayser Ferdinando II. 19. Septembr. Anno 1631. gegeben/ und in Camera Anno 1633. accceptiret/ (1.) daß die im vorigen Privilegio Kaysers Maximiliani II. enthaltene Summ der Sechs Hundert Goldgulden auf Ein Tausend Goldgulden erweitert und erhöhet/ und da die Klage und Haupt-Sache nicht über Ein Tausend Gulden Rheinisch in Gold werth wäre/ von Dero Cantzleyen/ Hof- oder Ober-Appellations-Gerichten gantz niemand/ er sey einheimisch oder fremd/ hohen oder niederen Stands/ Unterthan oder nicht/ zu appelliren/ suppliciren/ oder reduciren/ Nullitäts-Klage oder einige andere Provocations-Mittel/ wie die immer erdacht und genennet werden/ vorzunehmen zugelassen/ sondern die Urthel kräfftig und mächtig seyn und exequiret/ auch alle obgedachte Provocation und darauf geschehene Handlung vor krafftloß gehalten werden sollen. (2.) In andern Sachen/ wo zu appelliren zugelassen/ soll vor dem Richter à quo in den nechsten Dreyßig Tagen von Zeit gefällter Urthel ein Eyd erstattet werden/ daß die Sache nicht unter/ sondern über Ein Tausend Goldgulden wohl werth/ und daß er vom Urthel nicht gefährlich noch Umtriebs halber appelliret/ oder der Appellation anzuhangen begehre/ sondern daß er nicht anders wisse/ verstehe oder glaube/ dann daß er eine gerechte Sache habe/ auch zu appelliren nothdürfftig sey/ daß er auch die Appellation, wann er sich nicht gütlich vertragen würde/ prosequiren/ und seinem Widerpart/ wann er der Appellant der Sache verlustig/ um sein behalten Recht/ auch Besten und Schaden/ die ihm zuerkannt seyn werden/ alles ablegen und dafür genug thun wolle. Dann (3.) soll der Appellant vor dem Richter à quo mit Leuthen/ (das ist Bürgen) oder Güthern genugsame Caution thun/ oder/ da er es nicht vermöchte/ mit seinem Eyd/ oder da der Appellant gar zu sehr verdächtig/ oder die Sache zu wichtig und zu mißlich/ und des Appellaten gäntzlicher Verderb darauf gestellet/ mit Verhafftung seines Leibes Versicherung thun. Auch soll die Eydliche Caution nicht schlechterdings zugelassen/ sondern erst mit dem Vermögen er zu cavi-

Summa.

Solennia.

caviren schuldig seyn/ alßdann erst zur Ergäntzung zur Endlichen Caution gelassen werden. (4.) Wann dieses also nicht beobachtet/ so soll die Appellation desert, und das Urthel zu Kräfften erwachsen seyn/ eben als wann die Sache nicht über Ein Tausend Goldgulden sich belauffen hätte / und inappellabilis gewesen wäre. Endlich (5.) in Sachen so vom Hof-Gericht an das Revisions- oder Ober-Appellations-Gericht gebracht und daselbst erörtert worden/ (doch allein im Fall beyde Theile in solch Revisorium consentiret) so soll es bey dem Urthel allerdings verbleiben/ und keinem Theil weiter zu appelliren zugelassen seyn. Dieses Privilegium ist im *Corp. Jur. Camer. pag. 232. seqq.* zu finden.

Das Hochfürstliche Hessen-Casselische Privilegium ist vom Kayser Ferdinando III. 26. Augusti Anno 1650. gegeben und in Camera Anno 1657. acceptiret. Jst zu lesen in Lünigs Reichs-*Archiv part. special. Continuat. Rubr.* Landgrafen zu Hessen. *Num. 52.* auch in *Corp. Jur. Camer. pag. 239. seqq.* und weil solches mit dem vorhergehenden gleiches Jnhalts ist/ so hat es einer besonderen Erzehlung nicht bedürfft / sondern man darff sich nur auf des vorigen Jnhalt hiermit beziehen.

Hertzogen zu Hollstein. N. VI.

Aus dem Hertzogthum Schleßwig / weilen solches dem Heiligen Römischen Reich nicht einverleibet/ werden keine Appellationes an die Hohe Reichs-Gerichte gehöret. *Ibidem pag. 144. seq.*

Jn andern Hollsteinischen zum Nieder-Sächsischen Creyß gehörigen Landen hat es ein ander Bewandnüß. Es sind daselbst zwey hohe Gerichte/ (1.) das Hof-Gericht / (2.) das Land-Gericht/ welche Jhro Königlichen Majestät zu Dännemarck und dem Herrn Hertzog zu Hollstein-Gottorff gemeinschafftlich sind: vide den Vertrag zwischen Dännemarck und Hollstein Anno 1578. welcher von Kayserlicher Majestät confirmiret / und ist bey Wehnero *cap. 4. pag. 82. seqq.* und in Lünigs Reichs-*Archiv* zu lesen. Auf beyde sind die Privilegia de non-appel-

appellando gerichtet. Die ältere Maximiliani II. Rudolphi II. und Matthiæ Impp. sind nicht nöthig zu erzehlen/ welche im Reichs-*Archiv Rubr.* Hollstein. *Num. 37.* und *Num. 125.* auch im *Corp. Jur. Camer. pag. 249. seqq.* zu lesen. Es ist genug allhier die neuere Ferdinandi II. Anno 1621. und Ferdinandi III. 1641. zu melden/ so im Reichs-*Archiv Num. 126.* und *132.* auch im *Corp. Jur. Camer. pag. 258. seqq.* zu finden.

In Privilegio Ferdinandi II. welches Hertzog Friederichen zu Hollstein-Gottorff Anno 1626. ertheilet/ ist die Appellation verbotten (1.) in Sachen/ da die Klage und Haupt-Sache nicht über **Ein Tausend Goldgulden** Haupt-Summa werth wäre. (2.) In allen Schuld-Sachen/ da das Debitum bekandtlich/ oder sonst scheinbar liquidum und richtig/ ob gleich die Schuld weit ein mehreres als die angeregte privilegirte Summe antreffe. (3.) In Injurien-Handlungen/ darinnen ad Æstimationem geklagt würde/ und die billiche Æstimation die obbestimmte **Ein Tausend Goldgulden** nicht übertreffe. (4.) Wann die Sache über **Ein Tausend Goldgulden** werth; so soll einem jeden Appellanten, ehe der Appellation deferiret wird/ auferlegt werden/ einen Eyd vor Gefährde zu schwören/ und Caution zu thun/ daß im Fall er der Appellation fällig erkannt würde/ er dem Appellanten seine aufgewendte Expensen und Unkosten erstatten wolle.

Summa.

Solennia.

Von Kayser Ferdinando III. ist die Hollsteinische **Land-Gerichts-Ordnung** Anno 1641. confirmiret/ und in Camera 1651. acceptiret/ welche Confirmation einem Kayserlichen Privilegio gleichgültig/ gestalten auch die Kayserliche Privilegia darinnen einverleibt: vide Lünigs Reichs-*Archiv dict. loc. Num. 132.* allwo *in part. 4. tit. 9.*

(1.) Das Privilegium Kaysers Matthiæ de non appellando, es sey dann die Haupt-Summa über **Ein Tausend Goldgulden** werth enthalten. Adde *part. 4. tit. 1.*

(2.) Ist *tit. 1. part. 4.* in folgenden Sachen die Appellation nicht zugelassen/ wann die Sache eine wissentliche Schuld von angeliehenen Geldern/ Theilungs-Recessen, Renunciationen, oder

oder andern Vergleichen und Verträgen betrifft / bevorab wann sich jemand zum Einlager (Pactum Obstagii) verschrieben / und mit klaren Siegel und Briefen bescheiniget wäre / ingleichen in Injurien-Sachen.

(3.) Die Solennia sind der Eyd vor Gefährde und Caution dem Appellaten Kosten und Schaden auf rechtliche Mäßigung abzutragen / wann er im Rechten verlustig würde. Wann der Appellant im Fürstenthum nicht / oder nicht genugsam angesessen / oder mit Schulden beschwehret / daß sich der Appellat des Judicati darob beschwerlich / oder gar nicht erholen könte / so soll auch mit Bürgen Caution geleistet werden. Wann der Appellant mit liegenden Güthern nicht angesessen / sondern nur verbriefte Forderung oder bewegliche Güther hätte / auch keine Bürgen finden könte / so stehet in des Land-Gerichts Ermessen / wie er mit der Caution zu belegen. Endlich / wann der Appellant die Versicherung nicht præstiren könte / ist er zur Eydes Sicherung zuzulassen. Wann aber der Appellant fremd und kein Einwohner des Fürstenthums / soll er in Mangel Bürgen oder anderer Caution zum Eyd gelassen werden / doch daß er vorhero schwöre / daß er nicht so viel an liegenden Güthern habe / auch nach angewendetem Fleiß keine Bürgen bekommen können.

(4.) In dieser **Land-Gerichts-Ordnung** *part. 2. tit. 1. §. 1.* junct. *part. 4. tit. 16. §. 3.* ist ferner verordnet / wann einer sich des Beneficii Appellationis gebrauchen wolle / so soll er solches im Anfang des Processus bey der Supplication oder Kriegs-Befestigung vorbehalten / widrigenfalls es als renunciret zu halten. Wann nun die streitende Theile nur mündlich und nicht in Schrifften verfahren / welches in liquiden Schuld- und andern geringen Sachen zu geschehen pflegt / so will aus dergleichen mündlichen Handlung / auch in andern Sachen / darinnen sonst die Appellation zugelassen / deren Renunciation gefolgert werden. Demnach haben die Partheyen gleich Anfangs sich vorzusehen / daß ihnen die Handlung in Schrifften / und folglich die Appellation nicht abgeschnitten werde / und darff solches

der Richter von Rechts wegen niemand versagen: vide die Land-Gerichts-Ordnung part. 2. tit. 3. §. 1.

Es ist solche Ordnung zu Schleßwig Anno 1701. neu gedruckt / und dabey das Promptuarium Theodori Reinkings Hollsteinischen Cantzlers / gedruckt zu Lübeck Anno 1707. wohl zu gebrauchen.

Ibidem pag. 145. Hierbey ist noch zu mercken / daß die Pinnebergische Landschafft / welche ein besonderes Appellations-Gericht zu Glückstatt hat / zu diesen vorerzehlten Hollsteinischen Hof- und Land-Gerichten nicht gehöret / also auch der Privilegien de non-appellando nicht theilhafftig ist / sondern in Sachen / so von diesem Gericht geurtheilet werden / es nach denen gemeinen Reichs-Satzungen gehalten wird. Demnach ist nicht wenig daran gelegen / aus welchem Hollsteinischen Gericht die Sachen an die hohe Reichs-Gerichte gebracht werden.

Ibidem. Die Grafschafft Oldenburg hat auch ein besonderes Privilegium auf Tausend Rheinische Gulden / welches in folgender Classe wird erzehlet werden.

N. VII. Hertzogen zu Mecklenburg.

Ibidem. Kayser Ferdinandus III. hat Hertzog Adolph Friederichen vor sich und in Vormundschafft Hertzog Gustav Adolphen zu Mecklenburg und derselben Nachkommen zu Mecklenburg / ein erhöhetes Privilegium de non-appellando ertheilet den 28. Octobr. 1651. acceptiret in Camera den 31. Januar. 1654. krafft dessen die Appellation verbotten (1.) wann die Summa. Klage und Haupt-Sache nicht über Ein Tausend Goldgulden Rheinisch oder Zwey Tausend Gulden Rheinisch Haupt-Summa, sondern dieselbige Summa, oder darunter werth wäre. (2.) In allen und jeden Sachen / in welchen die gemeine Kayserliche Rechte / oder die Constitutiones, Observantz und löbliche Gewohnheiten der Fürstlichen Mecklenburgischen Lande keine Appellation zulassen: in specie in Schuld-Sachen da

das

das Debitum bekandtlich / oder sonst scheinbar liquidum und richtig / obschon die Schuld ein mehreres als die angeregte privilegirte Summe der Ein Tausend Goldgulden außtrüge / und dann in Injurien-Handlung / da die billiche Æstimation die obbestimmte Ein Tausend Goldgulden nicht übertreffe. Und sollen die Urthel und Erkänntnüße in solchen Sachen von denen Fürstlich-Mecklenburgischen Cantzleyen / Land- und Hof-Gericht / gantz kräfftig und mächtig seyn / auch fest und unverbrüchlich vollstrecket werden / ohne einziges Verzugs-Mittel / mit Vernichtigung alles dessen / so dagegen gehandelt würde. Auch wird dem Richter à quo, wie an sich recht und billich / die Cognition, ob sothanen unrechtmäßigen Appellationen zu deferiren sey oder nicht? hiermit reserviret und vorbehalten.

Notetur Aurei Rhenensis Computatio in Privilegiis de non appellando ad 2. Florenos Rhenenses.

(3.) In andern Sachen / wo appelliret werden kan / soll jeder Appellant, ehe seiner Appellation deferiret wird / einen Eyd vor Gefährde ablegen / daß er glaube eine rechtmäßige Sache zu haben / und nicht zum Umtrieb oder Verlängerung appellire x. Uberdas auch genugsame Versicherung thun mit untadelhafften Bürgen / oder gerichtlicher Deponirung einer zulänglichen Summ baaren Gelds / oder wie nach Landes Recht und Gewohnheit die Caution für genugsam erkennet würde / dem Appellaten seine Kosten und Schaden / im Fall der Appellant Sachfällig würde / zu ersetzen.

Solennia.

Im Fall nun innerhalb 30. Tägen / von Zeit gefällter Urthel anzurechnen / der Appellant das Jurament und Caution nicht würcklich præstiret / auch seinem Gegentheil zu sehen und zu hören nicht verkündigt hätte / noch durch den Richter à quo daran verhindert worden / so soll die Appellation desert, und das Urthel zur Rechts-Krafft erwachsen seyn / nicht anders als wann sie unappellirlich gewesen.

Dieses Kayserliche Privilegium ist zu lesen in Lünigs Reichs-*Archiv part. special. Continuat. Rubr.* Mecklenburg. *Num. XV.* und im *Corp. Jur. Camer. pag. 271. seqq.*

Dann ist zu mercken / daß wie bey Rodingo *lib. 1. tit. 20. cap. 3. §. 22.* zu lesen / und in des Kayserlichen Cammer-Gerichts Lesereh befindlich / die Mecklenburgische Ordnung Anno 1659. von Kayserlicher Majestät confirmiret / auch den 20. Septembr. Anno 1570. accepttiret worden; darinnen unter andern wegen der Solennien enthalten / daß der Appellant in eigener Person / und daneben sein Procurator, der in der Sache gedienet / den Eyd ablegen müssen; und ist dem Hertzog wider die Appellanten, da sie Sach-fällig würden / pœna Juris vorbehalten.

N VIII. # Fürsten zu Ost-Frießland.

Ibidem pag. 145. seq. In dem sogenannten Recess- und Accord-Buch / gedruckt zu Emden Anno 1612. dessen Contenta auch in Lünigs Reichs-*Archiv part. special. Continuat. Rubr.* Ost-Frieß-land / zum theil anzutreffen / findet sich unter andern die besage der Vorrede von Kayserlicher Majestät confirmirte Hof-Gerichts-Ordnung de Anno 1590. welche mit des Kayserlichen Cammers Gerichts-Ordnung viel Verwandnüß hat. In derselben ist *tit. 44.* die Appellation an Kayserliche Majestät / oder dero Cammer-Gericht zugelassen / wann die Haupt-Sache Anderthalb Hundert Rheinische Gulden (vermuthlich sind Goldgulden gemeynet) und nicht darunter berühren thut: Jedoch daß der beschwehrte Theil auch erwählen könne / seine Gravamina per viam Supplicationis sive Revisionis (vide Rumelin. *ad Aur. Bull. loc. infrà allegat.*) bey dem Landes-Herrn anzubringen. Wann er aber den Weeg der Appellation an das Cammer-Gericht erwählen würde / soll er einen Eyd schwören / daß er gäntzlich dafür halte / daß ihm Appellirens noth sey / und es nicht zu Aufenthalt der Sache thue / auch im Fall er abermal verlieren solte / seinem Gegentheil / mit samt der Sachen / Kosten und Schaden / nach Rechtlichem Erkänntnüß / vergnügen wolle: vid. die Hof-Gerichts-Ordnung *tit. 18.* ubi *Formula Juramenti.*

Summa. Solennia.

Von dieser Wahl der Appellation oder Supplication meldet auch Rumelinus *ad Aur. Bull. part. 2. dissertat. 2. thes. 4. in Addit. lit. e.*

Nun

Nun lieset man bey dem Blumio *tit. 47. tabul. 5. pag. 382. in princ.* von einem neueren Privilegio de non-appellando biß auf Ein Tausend Gulden Rheinisch / deßgleichen in liquiden und geständigen Schuld-Sachen / auch Possessorii momentanei. Wo aber Blumius, aus welchem es in den *Appendicem V. Commentat. de Jure Camer. suprà pag. 145. seq.* eingerücket / solches hergenommen / hat man in weiterer Nachforschung nicht finden können / und meldet sonst kein Author von diesem Privilegio, ist auch in des Kayserlichen Cammer-Gerichts Leserey-Registern davon nichts / als von Insinuation Kaysers Friderici Privilegien de Anno 1454. anzutreffen gewesen. So viel aber das Possessorium momentaneum betrifft / findet sich in dem sogenannten Osterhußischen *Accord de Anno 1611. artic. 26.* daß / was in solchen Sachen bey dem Hof-Gericht außgesprochen worden / das solle / non obstante Revisione vel Appellatione ad Cameram, exequiret werden.

Pfaltzgrafen bey Rhein. N. IX.

Diese Rubric hat Blumius in seinem Catalogo, die daselbst gemeldte Privilegia aber betreffen hauptsächlich Exemtionem von fremden Gerichten / und schräncken die ordentliche Jurisdiction des Cammer-Gerichts in keinem Stücke ein. *Ibidem pag. 146.*

Hertzoge zu Pommern. N. X.

Von diesen sind im Blumio und anderen die alte Privilegia überflüßig erzehlet / sintemal die Vor-Pommerische Lande im Westphälischen Frieden-Schluß der Crone Schweden zugeeignet / wovon in folgender *Rubric* wird gemeldet werden. Die Hinter-Pommerische Lande aber an das Churfürstliche Hauß Brandenburg gekommen / und also unter dem oben *Class. I. pag. 13. vers.* So viel aber die andere Fürstenthümer rc. recensirten Privilegio begriffen sind. *Ibidem.*

N. XI.

Schweden als Fürst des Reichs.

Ibidem. Geniesset wegen aller durch den Westphälischen Frieden *Artic. 10.* erlangter Teutschen Fürstenthümer und Landen / Inhalts §. 12. *dicti Artic. 10.* ein unbeschränncktes Privilegium de non-appellando.

N. XII.

Hertzoge zu Würtenberg.

Ibidem pag. 147. Vermöge der vom Kayser Carolo V. Anno 1555. confirmirten Hof-Gerichts-Ordnung / hat das Hochfürstliche Hauß Würtenberg ein unbeschräncktes Privilegium de non-appellando von undencklichen Jahren gehabt / und meldet davon Rumelinus *ad Aur. Bull. part. 2. differtat. 2. thes. 4. in Addit. lit. d.* & Roding. *lib. 1. tit. 20. cap. 3. §. 32. seq.* Es verstehet sich aber solches Privilegium, wie Lauterbach. *Colleg. Pract. lib. 49. tit. 2. §. 6.* deutlich anmercket / nur in Sachen so zwischen Würtenbergischen Unterthanen entschieden werden; wann aber ein Fremder mit einem Unterthanen in Streit geräth / so muß jener sich gleich im Anfang erklären / ob er die Appellation an das Kayserliche und Reichs Cammer-Gericht sich vorbehalten wolle oder nicht; Erstern Falls ist dem Unterthan auch vergönnt zu appelliren: vid. Würtenbergisch Land-Recht *part. 1. tit. 60.* §. Wo aber rc. Von denen Unterthanen der Würtenberg-Mömpelgardischen Landen ist kein Zweiffel / daß das Privilegium de non-appellando auch erstrecket worden. Nachdem nun wegen der Stadt und Bürgern zu Mömpelgard es noch einen Zweiffel gehabt / so ist die Kayserliche Declaration Anno 1667. darüber ertheilet / und solche von Kayserlicher Majestät Carolo VI. Anno 1712. confirmiret / auch in Camera insinuiret worden: welche Confirmation im *Corp. Jur. Camer. pag. 278.* in forma zu lesen ist. Weiter kan nachgesehen werden Joh. Petr. Ludewigs *Tractat. de Praerogativis Ducatus Würtembergici*, allwo auch *Sect. II. cap. 2.* Extract der Würtenbergischen Landes-Ordnung zu finden.

Für-

Fürsten zu Schwartzburg. N.XIII.

BEy Erhebung dieses uralten Gräflichen Haußes in den *Ibidem* Fürsten-Stand / welcher von Kayserlicher Majestät Leo- *pag. 146.* poldo I. **Herrn Christian Wilhelm** und **Herrn Anthon Günthern** / Gebrüdern Grafen zu Schwartzburg / Anno 1697. den 3. Septembr. und ferner von Weyland Kayserlicher Majestät Josepho, **Herrn Ludwig Friederichen** / Grafen zu Schwartzburg Rudolstädtischer Linie und allerseits Descendenten Anno 1710. 2. Junii allergnädigst verliehen worden / ist denenselben in denen Güldenen Bullis des Fürsten-Stands zugleich ein Privilegium de non-appellando dergestalt ertheilet / daß von keinen Bey- oder End-Urtheln / Erkänntnüß oder Decreten, so an denen Fürstlich-Schwartzburgischen Gerichten erkannt / (1.) in Criminalibus, (2.) Causis momentanei Possessorii, (3.) in Debitis liquidis & confessatis, gantz keine Appellation, (4.) in Civilibus aber / da Klage und Haupt-Sache nicht **Ein Tausend Gulden** *Summa.* **Rheinisch** und darüber werth wäre / so wenig ratione Nullitatis als Iniquitatis appelliret / suppliciret / reduciret / vielweniger einige Avocationes Causarum vor Kayserliche Majestät oder andere / wer die auch seyn möchten / zugelassen / noch am Kayserlichen Cammer-Gericht angenommen werden sollen.

Diese Stands-Erhöhung und Privilegia sind in Lünigs Reichs-*Archiv part. special. Continuat. Rubr.* Schwartzburg. *Num. 2. 3.* und im *Corp. Jur. Camer. pag. 283. seqq.* zu lesen / auch bey dem Kayserlichen Cammer-Gericht 30. Octobr. 1711. per Sententiam für insinuiret angenommen / mit der gewöhnlichen Formul: **Jedoch vorbedächtlich des Heiligen Reichs Ober- und Gerechtigkeit / auch jedermänniglichs** *Interesse* **und Einrede dagegen vorzubringen.** Worauf von Königlicher Majestät in Pohlen und Churfürstlichen Durchl. zu Sachsen / wie auch Herren Hertzogen zu Sachsen durch dero Anwälde am 29. Januar. und 27. Jun. 1712. Protestationes eingewendet / selbigen hingegen durch Fürstlich-Schwartzburgische Anwälde widersprochen worden.

Meh-

Mehrere Fürstliche Privilegia de non-appellando als biß-hero erzehlet worden/ sind nicht bekandt/ und hat man diejenige Privilegia, welche nur Exemtiones von denen Kayserlichen Hof- und Land-Gerichten begreiffen/ hier zu erzehlen vor unnöthig geachtet/ weilen dadurch des Kayserlichen Cammer-Gerichts Jurisdiction nicht eingeschräncket: Vielmehr werden Mandata Sine Clausula gegen das Land-Gericht erkennet/ wann solchen ersten Privilegiis zuwider die Exemti vor solche Gerichte gezogen werden wollen. Man will gleichwohl hierunten *Class. VI. Num. XII. in fine* diejenige Stände des Reichs in einer Serie mit blosser Nahmens-Benennung erzehlen/ von deren Exemtion von obgedachten Gerichten glaubhaffte Nachricht vorhanden ist.

CLASSIS V.

Des Heiligen Römischen Reichs Prælaten und Grafen.

Add. *supra Append. V. Tabell. Privilegior. pag. 147. seq.*

UNter denen Herren *Prælaten* findet sich kein Privilegium de non-appellando, wohl aber Exemtionis von denen Schwäbischen Gerichten/ und sind dieselbe hierunten *Class. VI. Num. XI. & XII.* erzehlet.

Mit denen Herren Grafen hat es fast gleiche Bewandnüß/ ausser derjenigen so hier noch folgen:

Num. I.

Hanau.

Ibidem pag. 148.

DIe Grafen zu Hanau haben vom Kayser Rudolpho II. ein Privilegium de non-appellando erlangt Anno 1606. 8. Julii, daß von denjenigen Urtheln und Decreten nicht soll appelliret/ suppliciret/ noch reduciret werden/ (1.) in richtigen und bekandtlichen Sachen/ die ohne das bereite Execution auf sich haben; (2.) In Fällen so Gebäude betreffen/ welches in dem Privilegio umständlich declariret; (3.) In Fällen so Possessoria mo-

momentanea betreffen; (4.) Von Bey-Urtheln und Decreten, welche eine Krafft der End-Urthel nicht haben; (5.) In allen übrigen Sachen / so nicht über **Fünff Hundert Gulden** betreffen. Dann iſt pro Solennibus der Eyd vor Gefährde denen Appellanten auferleget. Summa. Solennia.

Dieſes Privilegii Inſinuation und Acceptation in Camera, ſo geſchehen reſpectivè 7. Julii und 26. Octobr. Anno 1607. nebenſt andern Privilegiis Exemtionis von Schwäbiſchen Gerichten / hat ſich in fernerer Nachſuchung richtig gefunden: Und iſt dieſes Privilegium *in Corp. Jur. Camer. pag. 293. ſeqq.* das ältere Kayſers Maximiliani II. aber vom 12. Maji 1566. in Wehner. *cap. 6. pag. 100. ſeqq.* zu leſen.

Oldenburg.

N. II.

WAs es mit der Grafſchafft Oldenburg vor Veränderungen gehabt / iſt aus Imhofs *Notitia Procerum Imperii lib. 4. cap. 9.* von denen Hertzogen zu Hollſtein zu erſehen. Es genieſſet aber die jetzige Landes-Herrſchafft des Privilegii, welches Kayſer Ferdinandus III. Anno 1637. 19. Septembr. denen Grafen Anthon Günthern und Chriſtian / auch Dero Lehens-Erben und Nachkommen ertheilet / ſo auch am 12. Decembr. Anno 1638. in Camera acceptiret / Krafft deſſen die Appellation verbotten (1.) in liquiden und bekandten Schuld-Sachen; (2.) in Sachen momentanei Poſſeſſorii; (3.) in Sachen die weniger als **Ein Tauſend Gulden Rheiniſch** betreffen. Dann ſind die Solennia der Eyd vor Gefährde und Caution in andern appellablen Sachen zu beobachten. Dieſes Privilegium iſt im *Corp. Jur. Camer. pag. 297. ſeqq.* befindlich. *Ibidem. & pag. 145.* Summa. Solennia.

Vermög eines in Camera Imperiali in Sachen *Büſings* contra Vorſtehere des *Varel*iſchen Wayſen-Hauſſes producirten Zeugnüſſes der daſigen Procuratoren, ſoll Reviſionis Remedium im Oldenburgiſchen ordinarium ſeyn / electivè ad Remedium Appellationis.

N. III. **Rantzau.**

Ibidem. GRaf Christian zu Rantzau hat vom Kayser Ferdinando III. 6. Novembr. Anno 1650. ein Privilegium erlanget/ Krafft dessen derselbe samt allen den Seinigen von denen Schwäbischen Gerichten eximiret / ihre Angehörige aber vor ihrer ordentlichen Herrschafft belanget werden sollen. Dann sind die
Summa. Appellationes in Sachen/ so unter Fünff Hundert Goldgulden werth/ so wenig ratione Nullitatis als Iniquitatis, nicht anzunehmen. Dieses Privilegium ist in Camera acceptiret den 7. Julii 1653. und in Extractu im *Corp. Jur. Cam. pag. 303. seqq.* zu lesen.

N. IV. **Reuß.**

Ibidem. DIe Grafen von Reuß zu Plauen haben ein Privilegium de non-appellando vom Kayser Matthia 29. Januar. 1613. gegeben/ und von Kayser Ferdinando III. den 28. Julii 1655. confirmiret/ auch den 9. Nov. eod. an. in Camera insinuiret/ daß die
Summa. Appellationes in Sachen/ so Vier Hundert Goldgulden werth/ ingleichen von Urtheln so in Possessorio mit Vorbehalt des Petitorii gefället/ nicht sollen angenommen werden ; Dann in ap-
Solennia. pellablen Sachen ist der Eyd vor Gefährde zu præstiren. Dieses Privilegium ist im *Corp. Jur. Cam. pag. 306. seqq.* beygedruckt.

N. V. **Ingelheim.**

Ibidem. ZU denen Gräflichen Privilegiis de non-appellando ist auch billich zu setzen das Freyherrlich-Ingelheimische Privilegium vom Kayser Leopoldo Anno 1680. 27. Maji ertheilet/ daß von keinem Dero Gerichten appelliret werden möge/
Summa. wann die Klage und Haupt-Sache nicht über Fünff Hundert Goldgulden werth wäre/ so wenig ratione Nullitatis als Iniquitatis; welches Kayserliche Privilegium, weil es ausser dem Puncto Appellationis auch das perpetuirliche und erbliche Groß-Palatinat und andere hohe Jura begreiffet/ *in Corp. Jur. Cam. pag. 310. seqq.*

IIII

im völligen Inhalt / das Cameral-Decretum über dessen Insinuation und Acceptation aber hierunten im Anhang *Num. XI.* befindlich ist.

CLASSIS VI.

Die Kayserliche Freye und des Heiligen Reichs Städte.

MIt denen mehresten Reichs-Städten hat es die Bewandnuß / daß sie nur gewisse Privilegia Exemtionis von andern Gerichten haben. Diejenige aber / welche besondern Rechts de non-appellando, es sey vermög Privilegii oder von Kayserlicher Majestät confirmirten Statuti, geniessen / und was sonst dißfals eine Absicht auf die höchste Reichs-Gerichte haben möchte / sind aus folgender nach dem Alphabet gefaßten Ordnung zu sehen:

Aachen.

Num. I.

VOn dieser Reichs-Stadt ist zwar kein besonderes Privilegium de non-appellando zu melden / jedoch derer verschiedenen Gerichten / welche daselbst befindlich / zu gedencken / ex Johannis Noppii *Chronico Aquisgranensi*, welches Buch *Anno* 1633. gedruckt / und bißhero ziemlich rar worden: Daselbst *lib. 1. cap. 30.* Vom Regiment der Stadt Aachen und grossen Rath / und *cap. 31.* Vom Geheimen kleinen Rath / befindlich / daß Causæ Personales bey diesem Raths-Collegio, Causæ reales aber vor dem Richter und Schöpffen müssen tractiret werden / juxta tabulam novæ Legis, welche *Lib. 3. sub Num. 30. pag. 116. seqq.* zu finden. So ist demnach in Causis Personalibus Judicium immediatum Magistratus, in realibus aber Scabinatus, oder das hohe Weltliche Schöpffen-Gericht / de quo Noppius *lib. 1. cap. 32.*

Add. *suprà Append. V. Tabell. Privilegior. pag.* 149.

Ibidem pag. 171. Ferner ist in dieser Reichs-Stadt ein sogenanntes geistliche Send-Gericht / de quo Noppius *lib. 1. cap. 33.* welches sich auch in Testaments-Sachen der Jurisdiction anmassen wollen / so aber nicht gestattet wird. Die Revisions-Ordnung dieses Send-Gerichts ist zu lesen *lib. 3. Num. 32. pag. 129.*

Ferner das sogenannte Chur-Gericht / oder eigentlich Judicium Criminale, *lib. 1. cap. 34.* dessen Gesetze und Ordnungen *lib. 3. Num. 29. pag. 71. usque 116.* zu lesen.

Ibidem. Der Königliche Stuhl zu Aachen ist nichts anders als das hohe weltliche Schöpffen-Gericht daselbst; welches vor Alters weitläufftige Jurisdiction gehabt; Anjetzo ist solche nicht weiter als der Stadt Aachen Districtus gehet: vid. *Electa Jur. Publ. tom. 6. sect. 64. pag. 477.* Wehner. *cap. 7. Num. 1. Rubr. Aquisgranum. pag. 109. & cap. 8. Num. 5. pag. 191.*

Das sogenannte Kayserl. Lehen-Gericht in Aachen wird beschrieben bey Noppio *lib. 1. cap. 35.* von welchem an das Schöpffen-Gericht appelliret wird / und also von Unerfahrnen pro Judicio immediato gehalten wird; Andere Privilegia und Concordata der Stadt Aachen sind zu lesen bey Noppio *lib. 3. à Num. 1. usque 28.*

N. II.

Augspurg.

Ibidem. Summa. Vermög Privilegii Rudolphi II. Anno 1593. 30. Jul. ist die Summa Appellationis auf Sechs Hundert Gulden Rheinisch in Gold / welche die Klage oder Haupt-Sache betreffen muß / erstreckt. Dann darff in unlaugbaren Schulden / auch mehrern Werths / ferner in Leibs-Beschädigung / nicht appelliret werden. Solennia. Ingleichen ist pro Solennibus der Eyd vor Gefährde und Caution, welche im Privilegio der Länge nach geschrieben / verordnet.

Dieses Privilegium wird in dem folgenden Kaysers Ferdinandi II. de 4. Septembr. Anno 1627. erzehlet / und ist im *Corp. Jur. Camer. pag. 349. seqq.* auch in Lünigs Reichs-*Archiv part. special. Continuat. IV. Rubr.* Augspurg. *Num. 61. pag. 153.* befindlich und

und zu lesen. Die ältere stehen in vorhergehenden Numern, und zum Theil im Wehnero *cap. 7. pag. 113. seqq.*

In diesem letztern Privilegio nun werden die vorige nicht allein confirmiret / sondern auch extendiret und erkläret / daß in allen unlaugbaren und erwiesenen Schuld-Sachen / in allen Kauffmanns-Händeln / ingleichen Falliments-Sachen / von keinem auf der Parthenen vorgehende Wechsel-Schrifften ergangenen und gefällten Extrajudicial-oder Raths-Decret, wie hoch sich immer die Klage und Forderung erstrecke / von niemand / keine Person außgenommen / an höhere Obrigkeit nicht provociret / sondern was allda gesprochen exequiret werden solle. Jedoch mit der Maße / so viel die in Kaysers Maximiliani I. Privilegio nicht begriffene Fälle betrifft / wann in denselben / nach beschehener Execution, der beschwehrte Theil seine Gravamina ordentlich außführen wolle / solches in erster Instantz vor dem Stadt-Gericht anzufangen / und folgends die Appellationes an Kayserliche Majestät und das Kayserliche Cammer-Gericht ungesperrt seyn sollen.

Es wird ferner in diesem Privilegio die Extension des nicht-Appellirens von Extrajudicial-oder Raths-Decreten, auf alle Forderungen / wie hoch sie seyn mögen / und auf alle Personen / was Würden / Stands oder Wesens sie seyn / in vim Statuti mit sonderbarem Nachdruck wider alle widrige Außlegungen außgedruckt / und daß die Appellation gradatim anders nicht als nach Vollstreckung der Urthel zugelassen seyn solle.

Es wird bey dem Blumio und Rodingio eines Privilegii Ferdinandi II. de 5. Februar. Anno 1621. gedacht. Ob nun im Dato, welches oben aus Lünigs Reichs-*Archiv* gezogen / von ihnen geirret / oder ob dieses ein ander Privilegium sey / läst man dahin gestellet seyn / und das letztere nicht wohl glaublich ist / unterdessen dieses oberzehlte Privilegium von denen gemeldten und andern Auctoribus, unvollkommen / anjetzo aber in seinem gantzen Begriff summarisch erzehlet worden.

N. III. **Bremen.**

Ibidem. DIeser Stadt Privilegia Kaysers Caroli V. Anno 1548. und 1554. sind bey Wehnero *cap. 7. pag. 119. seqq.* und *Corp. Jur. Camer. pag. 361. seqq.* auch in Lünigs Reichs-*Archiv* zu lesen/ so viel die Appellationes betreffen/ und enthalten die Summam von Sechs Hundert Gulden Rheinisch Haupt-Summe. Das Begehren ist darinnen auf Sechs Hundert Gulden an Gold gerichtet. Und sind um selbige Zeit unter dem Wort Rheinischer Gulden in Privilegiis öffters Goldgulden verstanden worden. Ob aber dieses Privilegium also zu verstehen ist zweiffelhafft/ inmaßen ein Candidatus Academicus Joh. à Capelii Bremensis in einer zu Erffurth *pro Gradu* gehaltenen *Disputation An. 1696.* nur von 600. Rheinischen Gulden oder 400. Reichsthalern meldet.

Summa.

Solennia. Dann sind die Solennia der Eyd vor Gefährde und Caution daß wann die Appellation vor frevel- und muthwillig erkannt würde/ der Appellant alßdann der Stadt Bremen Fünffzig Goldgulden zur Straf erlegen wolle: vide von diesem Privilegio Deckher. *Relat. Cam. 21. num. 5. 6.* Copia Privilegii Imperat. Maximiliani II. de Solennibus Appellationis Anno 1576. cum Sententia fact. Insinuationis in Camera Imperiali Anno 1581. vid. *infrà Append. Num. XII.*

N. IV. **Cölln am Rhein.**

Ibidem pag. 149. seqq. WAs Blumius, vermöge eines alten Privilegii, von verbottener Appellation in Irrungen zwischen den Aemtern in der Stadt anführet/ solches möchte heut zu Tag nach der allgemeinen Reichs-Verordnung im Reichs-Abschied de *Anno 1654.* §. Wie nun solches ꝛc. *106.* vor etwas besonders nicht anzusehen seyn. Vermöge Privilegii Kaysers Ferdinandi II. Anno 1623. ist die Appellations-Summe biß auf Sieben Hundert Goldgulden vermehret/ daneben die ältere Privilegia confirmiret: vid. *Corp. Jur. Camer. pag. 367. seqq.* allwo auch Kaysers Leopoldi I. Confirmation vom 4. Jun. 1659. zu lesen. In einer

Summa.

der ältern von Kayser Friderico III. de Anno 1474. sind Solennia des Eyds vor Gefährde und der Caution verordnet; vid. diß. Corp. Jur. Camer. pag. 365. seqq. und Lünigs Reichs-Archiv Rubr. Cölln. Num. 14. adde Num. 32. allwo Kaysers Ferdinandi Confirmation befindlich. Mehrere Stadt-Cöllnische alte Privilegia vid. in Supplem. Corp. Jur. Camer. pag. 16. seqq. Solennia.

Die Verzeichnüß der Magistrats-Gerichte in der Stadt Cölln / vid. suprà Append. V. Tabell. Privilegior. pag. 150. seq.

Franckfurth am Mayn. N. V.

Hat zwar ratione Summæ appellabilis verschiedene Privilegia, als von Kayser Maximiliano I. Anno 1512. de 13. Maji, Carolo V. 1541. den 2. Julii, Maximiliano II. 1568. den 25. Augusti, und Rudolpho II. 1576. den 20. Octobr. welche aber / weilen sie auf die in letzterem Reichs-Abschied de Anno 1654. generaliter determinirte Summ von Vier Hundert Reichsthaler oder Sechs Hundert Gulden sich nicht extendiren / dahier in keine Consideration kommen. Sonsten ist aus besagten vier Privilegiis, welche der Stadt Franckfurth Reformation in part. 1. tit. 44. vollkommen einverleibet / und nebst dieser in Anno 1618. den 12. Novembr. in Camera insinuiret / auch den 23. Maji 1620. darüber Urkund ertheilet worden / zu bemercken / daß in gewissen Fällen die Appellation nicht zuläßig seye: als (1.) in offenbaren und unlaugbaren Schulden / da keine Bezahlung oder Außrichtung vorbracht wäre. (2.) In Schmäh- und Injurien-Sachen / so wohl verbal- als real, wie sich die Wercke oder Worte halber begeben und zutragen. (3.) In Sachen die Irrungen der Bäue und Dienstbarkeit / bey ihnen Anlait genannt / betreffend. Ratione Solennium aber ist verordnet / daß ein jeder Appellant bey Ubergeb- und Insinuirung des Appellations-Scheduls einen Gulden Rheinisch in Gold dem Rath darlegen / auch daselbsten Gelübd und Eyd thun solle / daß er nicht gefährlich / oder der Widerparthey ihre Gerechtigkeit zu verhindern / appellire rc. sondern daß er nicht anderst wisse /

Ibidem pag. 151. seq.

Summa.

Solennia.

Juramentum.

wisse / oder sich versehe / dann daß er eine gerechte Sache habe x. und ihme zu appelliren noth seye; daß er auch derselben Appellation, ob er mit seiner Widerparthey nicht vertragen würde / nach seinem besten Vermögen innerhalb Sechs Monathen den nechsten nach interponirter Appellation förderlich nachfolgen und dieselbige prosequiren / auch der Widerparthey um ihr mit Urthel erhalten Recht / samt Kosten und Schaden derhalben erlitten und zuerkannt / wo er seiner Appellation in Recht verlustigt / oder in vorbestimmter Zeit nicht nachkommen würde / mit genugsamen Bürgen oder Pfanden Genügen und Sicherheit thun; Oder da er solches nicht vermöchte / alßdann sich dafür mit seinem Eyd und Verhafftung seines Leibs verpflichten wolle. Und muß die Caution vorbeschriebener massen auch würcklich præstiret werden / wo anderst die Appellation angenommen werden soll: vid. *Reformat. part. 1. tit. 42. §. ult.* ubi *in §. præced.* Formula Juramenti habetur.

Cautionis modus.

Es sind diese Privilegia auch zu lesen bey Wehnero *cap. 7. pag. 127. seqq.*

Ausser diesen hat auch die Stadt Franckfurth verschiedene Privilegia de non evocando. Absonderlich ist zu notiren Privilegium Friderici III. Imperat. de Anno 1465. super Arrestis, welches ebenfals Anno 1618. und 1620. mit der Stadt Reformation Cameræ insinuiret worden; sonsten aber in der Stadt Franckfurth *Anno 1614.* zusammen gedruckten *Privilegiis part. 2. pag. 339. & seqq.* und *Edit. noviss. Anno 1728. pag. 320.* zu lesen ist.

N. VI.

Hamburg.

Ibidem pag. 152.

Vermög Privilegien Kaysers Caroli V. und Ferdinandi II. 6. April. Anno 1554. und 31. Mart. 1634. welche beyde dem jüngeren Privilegio Ferdinandi III. vom 7. Jul. 1637. einverleibet / und vermittelst dessen confirmiret / ist die Appellation von Urtheln und Bescheiden dieser grosen Handels-Stadt verschiedentlich beschräncket / auch respectivè die vorige Privilegia erhöhet und erkläret / dergestalt / daß

1. In

1. In keiner Sache / so weniger als Sieben Hundert Goldgulden Haupt-Summe betrifft / ohne die Zinsen / Schäden / und ander Interesse, darff appelliret werden. Summa.

2. Deßgleichen in keiner Sache / betreffend Schuld-Forderungen die aus öffentlichen unlaugbaren Briefen und Siegeln / Handschrifften / Willkühren / Verträgen / Heyraths-Verschreibungen / Wechsel-Briefen / und andern glaubwürdigen Contracten zu beweisen / wann schon die Haupt-Summa Sieben Hundert Goldgulden übertreffen thäte / ohnangesehen die Ursache der Schuld in der Obligation außgedruckt oder nicht: Inhalts der Verordnung des Hamburgischen *Statuti part. 3. tit. 20. artic. 2. & 3.* und *tit. 40. artic. 2. 3. & 4.* welche Articuli in gedachtem Privilegio außtrücklich angezogen sich befinden.

3. In Sachen welche Stadt-Gebäude;

4. Injurien, sie seyen Verbal- oder Real, Bürger- oder Peinlich; ingleichen

5. Factoreyen / Mascopeyen / Bodmereyen / Wechseleyen / Assecurantien, und so auf Rechnung beruhen / auch sonsten alle andere Kauffmanns-Gewerbe und Handel betreffen.

6. Von schlechten Bescheiden / welche in der hauptsächlichen Erkänntnüß repariret werden können.

7. Wann nach gesprochener Urthel der niederfällige Theil um Anstand bey dem Richter angesucht / oder sonst die Urthel genehm gehalten.

8. In allen andern Fällen / da vermöge der Stadt Hamburgischen Statuten, dieses Privilegii und gemeinen Rechten die Appellationes nicht zugelassen.

Mit Vernichtigung alles dessen was dagegen geschehen würde.

Auch mögen Bürgermeister und Rath wider die solchen Privilegien zuwider anmaßendliche Appellanten auf die einverleibte Pœn Hundert Marck löthigen Goldes zu verfahren befugt seyn.

In appellablen Sachen sind Solennia, der Eyd vor Gefährde und *Caution* dem Gegentheil zu leisten / um sein vor dem Solennia.

Rath zu Hamburg erlangtes Recht / auch Kosten und Schaden / welche mit Recht zuerkannt / zu erstatten / wann er der Appellation verlustig / oder solche nicht gebührend verfolgte: Welche Caution mit Bürgen oder Güther zu leisten / oder da er es nicht vermöchte / mit seinem Eyde und Verhafftung seines Leibes.

Das obgedachte Privilegium Ferdinandi II. Anno 1634. ist Cameræ Imperiali 13. Octobr. 1635. insinuiret und 9. Septembr. acceptiret. Das letztere Ferdinandi III. ist dem vorigen gleichlautend / und findet sich das vorhergehende bey Wehnero *cap. 7. pag. 142. seqq.* und in Lünigs Reichs-*Archiv Rubr.* Hamburg. *Num. 79.* alle drey aber im *Corp. Jur. Camer. pag. 385. seqq.*

In der Hamburgischen Gerichts-Ordnung *de Anno 1645. cap. 2. artic. 41.* ist ferner enthalten: Es solle Revisio allein in solchen Fällen und Sachen zugelassen seyn / davon nach dieser Stadt habenden Privilegio de non-appellando an den Kayserlichen Hof oder Cammer-Gericht nicht appelliret werden kan; würden aber die Partheyen in Sachen davon* appelliret werden kan / solcher Appellation renunciren / und die Revision beyderseits suchen / soll ihnen dieselbe auch verstattet werden.

* In dem Hamburgischen Druck stehet hierbey das Wort nicht / und gibt der Sensus, daß es ein Druckfehler sey.

N. VII. Kempten.

Ibidem. Alhier ist die Appellation in Freveln / Schmäh-Sachen / und fliessenden Wunden verbotten: vide Wehnerum *cap. 7. pag. 122.*

N. VIII. Lindau.

Ibidem. Nechst dem Privilegio Exemtionis von Schwäbischen Kayserlichen Hof- und Land-Gerichten sind vermöge Privilegii
Solennia. Maximiliani I. 18. Novembr. Anno 1512. Solennia Appellationis der Eyd vor Gefährde und Caution verordnet / und sind die Lindauische Privilegia in Lünigs Reichs-*Archiv Rubr.* Lindau. *Num. 12. 18. 21.* und im *Corp. Jur. Camer. pag. 385.* zu lesen. Kayserl

sers Leopoldi Confirmation vom 25. Jun. 1659. erinnert man sich auch gesehen zu haben: jetzt regierender Kayserl. Majestät Confirmation aber vid. *in Corp. Jur. Camer. pag. 388. seq.*

Lübeck. N. IX.

Es findet sich Kaysers Caroli V. Privilegium de Anno 1534. 23. April. ingleichen Kaysers Rudolphi II. Anno 1588. 23. Maji, vermöge welcher die Appellation verbotten: *Ibidem.*

1. In Sachen worinnen die Klage anfänglich nicht über Fünff Hundert Goldgulden antrifft. Summa.

2. In Sachen darinnen sich jemand wider eigene Handschrifft oder Bekanntnüß vor dem Stadt-Buch oder dem Mackler-Buch geschehen / muthwillig beruffen wolte.

Solennia sind der Eyd vor Gefährde und Caution wie zu Hamburg. Diese Privilegia sind zu lesen bey Wehnero *cap. 7. pag. 145. seqq.* in Lünigs Reichs-*Archiv Rubr.* Lübeck. *Num. 21. & 25.* auch im *Corp. Jur. Camer. pag. 389. seqq.* Solennia.

Nürnberg. N. X.

Gleich wie dieses eine der ansehnlichsten Reichs-Städte; Also hat sie sich auch vieler herrlichen und schönen Kayserlichen Privilegien und Freyheiten zu erfreuen: unter welchen diejenige / so bey denen höchsten Reichs-Gerichten insinuirt und acceptirt / allhier zu erzehlen sind. *Ibidem pag. 153. seqq.*

I. Caroli IV. von Anno 1355. de non evocandis Civibus, oder daß die Bürger zu Nürnberg / ihre Hübner und ihr Guth / nirgend als vor dem Schultheißen daselbst beklagt werden sollen; und allbereit in Kayser Heinrichs des VII. Bulla von Anno 1313. Ludovici von Anno 1328. auch Sigismundi von Anno 1428. geordnet und befohlen worden.

II. Friederichs des III. von Anno 1440. verpoente Befreyung der Nürnbergischen Burger und der Ihrigen / von den Land- und andern fremden Gerichten / in diesen Worten:

Setzen vnd wellen/ daz nu hinfür nyemands wer der ist/ vmb dhainerlai Ansprach noch Sach wegen/ wie oder welherlay die ist/ wider solh Jr Freiheit/ Sy gemeinlich/ noch sunderlich/ für dhain Lannt-Gericht/ Cent/ noch ander frömd Gericht fürheischen noch laden/ sundern Sy an Recht nach Inhalt derselben Irer Freiheite von In und den Jru benügen lass ꝛc.

Denn ob durch einich Lannt-Gericht/ Cent/ oder ander Gericht/ wider solh der von Nurmberg Gnad/ Freiheit/ Privilegien und Herkömen/ Sy oder Jr Gut gemeinlich insunders/ icht fürgeheischen/ geladen/ bekumbert/ arrestirt/ oder über Sy gerichtt/ geurteilt vnd gesprochen wurd/ das vnd all solh Process sullen untuglich vnd krafftlos seyn.

III. Desselben Kaysers von Anno 1464. **den *Appellations-*Eyd**: ingleichen **die vergebliche Reden und Schrifften im Gericht**: item **die *Prodigos* und Verschwender / wie auch Handels-Gesellschafften betreffend**: worinnen unter andern wegen des gedachten Appellations-Eyds die Kayserliche Begnadigung dahin gehet:

Das nun hinfüro künfftiglichen allemal ayn yede Person/ die in rechtlichen Hendeln/ von gesprochen Vrteiln so in dem Rate/ oder an dem Gericht zu Nurmberg/ rechtlicher Henndel halb gesprochen werden/ dauon appelliren welle/ da sol kain Person Jr Appellacion an kain ander Ende noch Gericht nymermer fürnemen/ handeln noch tun/ in kain Weise dann allain für vns vnd vnser Nachkommen am Reich Römisch Keyser und Kunig/ vnd sol ain yede Person allemal ye vor vnd ee Sy appellirt/ vor dem vermelten Rate zu Nurmberg/ oder vor solichen gesworen Personen des genantten Rates/ so derselb Rate ye zu Zeitten/ so offt sichs solichs begibt/ vnd zu schulden kumbt/ darzu ordnen vnd beschaiden/ globen vnd ainen gelertten Aide/ zu Got vnd den Heiligen swern/ daz Sy solich Appellirung Iren Widerparthien zu keiner Geuerlichkeit/ noch Verzug des Rechten fürnemen noch tun/ sunder vmb redlicher Beschwernüß vnd Vrsachen/ die Sy auß Ergründung Ires Gewissen als beswert beduncken/ vnd das Sy solicher Appellacion/ vnd dem Rechten nachgen vnd außwartten wellen. Wir wellen auch/ das Burgermaister vnd Rate/ der genantten Stat Nurmberg vnd Jr Nachkomen/ hinfüro künfftiglichen nach Irem Gutbeduncken bestellen/ vnd darob sullen sein/ damit vermidten vnd abgestallt werden/ die vergeben Rede vnd Wortter/ die man im Rate vnd Gerichte daselbst zu Nurmberg/ in Rechtlichen Hendeln schrifftlich vnd mündlich übet

übet vnd gepraucht. Auch so ordnen wir / wann vnd so offt die vorgenantten Burgermeister vnd Rate zu Nurmberg vnd Jr Nachkomen künffticlichen erlernen oder erfaren / das einicherlay Person Burger oder Burgerin zu Nurmberg Jr Hab vnd Gut vnzimlichen vertzertten vnd anwurden / die Vatter oder Mutter in Leben nit hetten / das dann dieselben Burgermeister vnd Rate / so uil sich das begibt vnd zu schulden kumt / vollen Gewalt vnd Macht haben sullen / ye derselben Personen Hab vnd Gut / welicherlay die were / Vormunder vnd Gerhalter zu setzen vnd zu geben / die solich Jr Hab vnd Gut einnemmen / innen haben / handeln / vnd auch den yhenen die ye zu Zeiten der vermelt Rate zu Nurmberg / dartzu ordent mit sambt ettlichen Jren gesipten Frundten / wann so offt des derselb Rate begert / davon Raittung tun vnd geben.

IV. Ferner höchstgedachten Kaysers Friderici III. von Anno 1470. von dem Fünffer-Gericht / Injurien und Straf-Sachen nicht zu appelliren / kürtzlich also lautend:

Wir ꝛc. Bekennen das vns Burgermaister und Ratte der Stadt zu Nüremberg fürbringen lassen / daz vnder andern Jren Ordnungen / Regiment und Satzungen / etlich Erber tüglich Man von vnd aus Irem Ratte / so die Fünff genant / geordent / gesatzt und gekiesst werden / die alsdanne Gewalt vnd Macht haben / alle vnd yeglich Personen / so sich in Irer Statt vnd Gerichtzzwange mit vnd durch Verlümdung / Unfuge / Scheltwortte / Freuel / Verwunttung / Vngehorsam / Gebott vnd Verbotte / auch Irer Gesatzt vnd Stattut / vnd anndern dergleichen Sachen vnd Geschichten verhanndeln vnd verwürcken / auf der Parthey en Clage / oder so Sy sust anlanngt oder geruget wirt zu eruordern die Sachen zu hören / vnd als Sy die erfinden / darüber nach Herkommen Irer Stattut vnd Satzung / vnd als Sy nach Wesen der Sache billich vnd zimlich sein bedunckt zu erkennen / auch den verhanndelten vnd verwürckten Person gegen gemeiner Statt / vnd den beswerten Partheyen Strafe / Pene / vnd Buß zu setzen vnd aufzulegen / vnd darinne zu Gehorsam der Partheyen Gebott vnd Verbotte zu tunde. Oder die Sachen / souerr sich die Irhalb in Sorgueltigkeit zugeben für den Ratte darinne zu hanndeln weisen: daz auch bisher von den beleidigten vnd verhanndelten an alle Außzuge vnd Widersprechen vollzogen ꝛc. ꝛc. Darumbe ordnen / setzen / erkennen und erclern von Römischer Keyserlicher Macht Volkommenheit wissentlich in Crafft diß Briefs / also das alle vnd yeglich solich vorbestimpt Verhanndlung vnd Geschichten vor den obgenannten Fünffen hinfür als bißher nach der gemelten Statt Nüremberg Ordnung vnd Satzung / vnd als von Alter

Herkomen ist/ ist fürgenomen/ ausgetragen/ gestrafft/ gebüsst vnd gebessert/ vnd an dhein ander Ennde gezogen noch fürgenomen werden solle ꝛc. Ob auch darüber von yemand solich Appellation geschehen würden/ dieselben doch von vns vnd vnsern Nachkomen am Reiche nit zugelassen werden/ noch dieselben von Nüremberg/ noch die Fünff/ die zugelassen/ noch den zu defendiren nit schuldig/ sonder an in selb vernicht/ krafftlos vnd vntüglich sein.

V. Maximiliani I. von Anno 1495. den *Appellations*-Eyd und *Caution*, so der Appellant selbst in Person præstiren soll/ betreffend/ in diesen Formalien:

Ob aber yemannd in Sachen/ da vnnsere vnd des Reichs gemeine Recht vnd Ordnung im Reiche das zugeben/ zu appelliren vermeinte/ derselbig sol zuuor vor dem Rate zu Nurmberg/ zu den Heiligen schweren/ nach Innhalt einer besondern Freyheit/ von vnserm lieben Herrn vnd Vatter Keyser Friederichen Löblicher Gedechtnuß der genanntten Stat gegeben vnd ausganngen/ vnd dartzu auch der Widerparthey Sicherheit vnd Gewißheit tun/ mit genugsamen Burgen oder Pfanden den Vrteylen so gegen Im in Crafft geen wurden Volg und genug zu thund. Vnd sol solicher Eyd vnd Caution geschehen vnd gethan werden/ vor dem vorgemelten Rate/ oder den/ so vom Rate solich Eyd vnd Caution zu empfahen/ geordnet werden. Vnd hiewieder nicht tun/ noch yemand anderm zu thun gestatten in dhein Weise/ als lieb einem yeglichen sey vnnser vnd des Reichs Vngnad vnd Straffe/ vnd dartzu eine Pene nemblich Viertzig Marck Lötigs Golldes zu uermeiden.

VI. Eben dieses Glorwürdigsten Kaysers Privilegium de Anno 1508. von Kauffmanns- item Bau-Sachen ꝛc. ꝛc. an die höchste Reichs-Gerichte nicht zu appelliren; Dieses Inhalts:

Wir ordnen/ setzen/ tun und geben Inen/ auch von Römischer Kaiserlicher Macht Volkommenheit wissenntlich in Crafft diß Briefs/ also daz hinfüro ewiglich in Sachen der Kaufflewt Henndel vor vnd bey den Gerichten zu Nuremberg/ mit dem kurtzisten vnd summarie soll procedirt vnd gehandelt werden/ vn was in denselben Sachen/ enndtlich oder vnndterredlich des Enndes wirdet gesprochen/ deßgleichen was von den Pawlewten nach Besichtigung der Gebrechen und gnugsamer Verhörung der Partheyen an dem Stadt-Gericht oder anndern der von Nuremberg Vnndergerichten/ oder sunst ausserhalb des Gerichts den Par-

Partheyen/ wirdet angeſagt/ vnd was in den anndern Sachen an den Gerichten zu Nuremberg/ vnd anndern Jrn Vnndergerichten vnndterredlich oder enndtlich wirdet geſprochen/ oder ſo der Rate/ oder die Vrtelſprecher von Ambts wegen/ oder auf Begern der Partheyen ohn Rechtlich Erkanntnuß Jrn Vnnderthanen werden gebieten in Sachen/ die Jnen/ nach vnnſerm vnd vnſers Reichs gemainem Rechten/ zu tun zuſteend/ vnd die anfennkhlich Clag/ Haubtſach oder Hanndlung nit übertrifft Sechshundert Guldin/ nach gemainem vnd gleichem Anſlag/ daz dauon nyemannds/ was Stanndts/ Wirdes/ oder Weſens er ſey/ ſol oder mag/ an vns/ vnnſer Nachkommen an dem Reiche/ oder an yemannd anders/ noch auch an kain annder Gericht appelliern/ dingen/ beruffen/ reduciern/ ſuppliciern/ oder in geſtallt ainer Nullitet gelanngen laſſen / dann allain an die bemelten Burgermeiſter und Rate daſelbs zu Nuremberg.

VII. Caroli V. Imperat. de Anno 1521. von außgetrettenen unentledigten Bürgern/ wie die erfordert/ und in keinen fremden Schutz angenommen/ noch enthalten werden ſollen/ in dieſen Worten:

Wir ꝛc. Haben denen von Nürenberg/ vnnd allen Jren Nachkomen/ diſe beſonnder Gnad vnnd Freyhait getan/ alſo wo ſich nu hinfüro ainer oder mer Jrer Burger/ Vnndertanen/ Armeleut vnnd Verwanndten/ vnentledigt Jrer Burgers Erb oder annder Pflichten/ wie ſich nach Ordnung/ Geprauch vnnd Herkumen Jrer Stat zu thun ſchuldig ſeyen/ aus der Stadt Nürenberg/ oder anndern Jhren Stetten/ Flecken/ Dörffern oder Güettern tun/ vnnd on Jren Wiſſen vnnd Willen/ annder Oberkait/ Herrſchafft/ Schutz- vnnd Schirmherren annemen/ oder ſich ſonnſt vnnderſteen würden/ die gemelten Bürgermaiſter vnnd Rate/ die Jren/ vnnd die Jnen zu verſprechen ſteen/ durch ſich ſelbs oder anndere/ die Jnen des verhelffen werden/ von Jrenwegen mit Gewalt vnnd one Recht zu bedroen/ zu bevehden/ zu beſchedigen/ zu vergweltigen/ oder in frembde Gericht zu bemüeſſigen vnnd zu dringen / in was Schein daz beſchehen; ſo ſollen vnnd mügen gedachte Bürgermaiſter vnnd Rate zu Nürenberg / dieſelben Oberkaiten/ Herrſchafften/ vnnd anndere/ hinder die ſich die beruerten Jre Burger vnnd Verwanndten obgemelter maſſen getan vnnd nidergelaſſen / auch die ſich derſelben/ deßgleichen Jrer Vorderung angenomen haben/ ſchrifftlich oder mündtlich erſuechen/ ſich der angezaigten Perſonen vnnd Verderer/ als Jrer verphlichten vnnd vngeledigten Burger/ Erbleute/ vnnd Zugehörigen/

in

in ainem Monet/ dem negsten nach solher Ersuchung/ zu entslagen/ sy wider Burgermaister vnnd Rate vnnd die Iren nit zu enthalten/ zu uerglaiten/ zu fürdern/ oder zu hanndthaben/ inen auch zu irem Fürnemen kainerley Hilff oder Beystannd zu tun/ sonder sy dahin zu weisen/ sich an pillichem ordentlichen Rechten vnnd Außtrag/ des inen vnuersagt sein sol/ benüegen zu lassen/ welben auch die Ersuechten in dem bestimbten Monet zu tun schuldig sein sollen. Wo aber solches in angezaigter Zeit des Monets von den Ersuechten nit beschehe/ so sollen die gemelten Bürgermaister vnnd Rate zu Nürenberg Macht/ Fueg vnnd gut Recht haben/ dieselben Anforderer/ als Jr verphlichte vnentledigte Verwanndten/ allennthalben im Heiligen Reiche/ wo sy die betreten mögen antzunemen/ niederzuwerffen/ vnnd gen Nürenberg oder annder Jre Gericht vnnd Flecken zu füeren/ vnnd gegen dem oder demselben zu hanndlen/ vnnd zugefaren/ wie sich gegen phlichtprüchtigen vngehorsamen vnrechtlichen Vergweltigern vnnd Beschedigern gebürt; Es sollen auch dieselben Enthalter/ Annemer vnnd Fürderer/ für vnnser vnnd des Reichs Vngehorsamen / auch die so sich des Principals vnbillicher Vorderung/ Sachen vnnd Vergwaltigung/ deßgleichen der Peene/ Straff vnnd Pueß vnnser vnd des Reichs Lanndt-Friden vnnd gemainen Rechten tailhafftig vnnd verwürcklich gemacht haben / gehalten werden/ vnnd Bürgermaister vnnd Rate zu Nürenberg Macht vnnd Recht haben/ wider sy/ als wider vnnser vnnd des Heiligen Reichs Lanndt-Friden vnnd Rechten Verprecher oder Vergweltiger zu hanndlen 2c. auch yemannds in - vnnd ausserhalb Rechtens darumben zu anntworten nichts schuldig sein / in kain Waise noch Weg.

VIII. Ferdinandi III. de Anno 1657. In Fällen da die Klage und Haupt-Sache nicht Sechs Hundert Reichsthaler oder Neun Hundert Gulden Rheinisch Capital übertrifft/ an die höchste Reichs-Gerichte nicht zu appelliren/ oder solche in Gestalt einer Nullität gelangen zu lassen. Bestättiget von Jhro Kayserlichen Majestät Leopoldo I. Gloriosiss. Memor. 1659. Die Worte des Privilegii seynd:

Daß nun hinfüro zu ewigen Zeiten kein Burger oder Unterthan der Stadt Nürnberg/ noch jemand anderes / wes Standes/ Würden/ oder Wesens der seye/ von einiger Bey- oder End-Urthel/ Erkänntnuß/ oder Decret, so an dem Stadt- oder andern Gerichten zu Nürnberg ergehen/ außgesprochen und eröffnet werden/ oder auch so der Rath/ oder Urthelsprechere/ von Amts wegen/ oder aus Begehren der Partheyen/ und

und Rechtlichen Erkänntnuß / Ihren Burgern und Unterthanen werden gebieten / in Sachen die Ihnen nach Unserer und des Reichs gemeinen Rechten zu thun / zustehen / und ergehen / außgesprochen und eröffnet werden / in allen und jeden Fällen / da die Klage und Haupt-Sache nicht Sechs Hundert Reichsthaler oder Neun Hundert Gulden Rheinisch Capital übertreffen würde / weder an Unseren Kayserlichen Reichs-Hof-Rath / oder Cammer-Gericht / nicht appelliren / dingen / beruffen / reduciren / suppliciren / oder in Gestalt einer Nullität gelangen lassen solle / sondern allein an die bemeldten Bürgermeister und Rath daselbst zu Nürnberg ꝛc. ꝛc. und ob darüber von einem oder mehr von einiger Urthel / die nicht Sechs Hundert Reichsthaler / wie obstehet / übertreffen / welcher gestalt und von weme das beschehe / appellirt und supplicirt / oder reducirt / oder desselben Appellation, Reduction, oder Supplication, von Unserem Kayserlichen Cammer- oder anderen Gerichten / aus Unwissenheit oder Vergessenheit / angenommen würde; So setzen / ordnen und wollen Wir / daß solches dieser Unserer Kayserlichen Begnadung und Freyheit ohnnachtheilig und ohnabbrüchig / auch dieselbe Appellation, Reduction, Supplication, oder Anbringung der Nullität / und was darauf gehandelt und fürgenommen würde / gantz krafftlos und nichtig seyn solle / welches alles Wir auch jetzt als dann / und dann als jetzt / nichtig und krafftlos erkennen / erklären / vernichten und cassiren ꝛc.

Alle diese vorgemeldte Privilegia sind im Wehnero *cap. 7. pag. 155. seqq.* und *in Corp. Jur. Cam. pag. 398. seqq.* im völligen Inhalt zu lesen.

IX. Caroli IV. Privilegium derogatorium, si quid contra Privilegia Civitatis Noribergensis emanaverit, von Anno 1350.

In Krafft dessen alles dasjenige / was wider die Nürnbergische Gerechtsame / Freyheiten / und Kayserliche Begnadigungen außgegangen und außgehen würde / allerdings ungültig / nichtig und annulliret seyn soll. Confirmiret / und auf alle bißhero von der Stadt Nürnberg erhaltene Privilegia extendiret von der jetzt Glorreichst Regierenden Kayserlichen Majestät.

X. Carolo VI. d. 18. Mart. 1712.

Welcher zugleich diese und alle andere Nürnbergische Privilegia, Freyheiten / Contracte, Verträge / Statuten und gute Gewohnheiten / nebst Ihro Kayserlichen Majestät Leopoldo Glor-

würdigsten Andenckens gleichfals sub dato den 18. Martii 1712. confirmiret und bekräfftiget hat.

Der kurtze Begriff von allen oberzehlten *Privilegien*, so ferne die Nürnbergische Jurisdiction gegen die außwärtige fremde und Land-Gerichte dadurch noch fester gegründet und gesichert/ und die Appellationes an die höchste Reichs-Gerichte/ entweder gäntzlich aufgehoben/ oder doch eingeschrencket und restringiret worden/ **ist dieser:**

Daß die Burger zu Nürnberg und ihre Güther nirgend als daselbsten belanget und deßwegen verklagt werden sollen/ vid. Num. I.

Daß sie von allen Land- und fremden Gerichten sollen befreyet seyn/ und nicht können evociret werden/ Num. II.

Daß die außgetrettene unentledigte Burger in keinen fremden Schutz angenommen noch enthalten werden sollen/ Num. VII.

Daß man in **Kauffmanns**- und andern Sachen/ die sonsten die Commercia betreffen/ item in **Bau-Streitigkeiten** an die höchste Reichs-Gerichte gar nicht appelliren soll/ vid. Num. III. & VI. Zugleichen daß keine Provocation oder Appellation statt habe/ wegen angethaner *Personal*- und *Real-Injurien*, auch in **Handwercks- und Zunfft-Händeln**/ auch von solchen Verordnungen so zur Policey- und Nürnbergischen Fünffer-Gericht gehören/ Num. III. & IV.

Daß in Sachen wovon zu appelliren erlaubet/ die *Summa appellabilis* **Sechs Hundert Reichsthaler oder Neun Hundert Gulden Rheinisch** *Capital* **übertreffen müsse/ und darunter/ auch in gestalt einer** *Nullität*/ oder wie es sonst Nahmen haben mag/ **nicht könne** *provociret* **werden.** Daß/ wo dieses zum voraus gesetzt/ die Summa appellabel ist/ das Juramentum Calumniæ, und die Caution, **nicht** *per Procuratorem*, oder durch jemand anders/ **sondern durch die** *Appellantes* **selbst persönlich/ sie mögen Fremde seyn/ und an andern Orten wohnen/ oder Einheimische/** müssen præstiret werden/ bey Straf

der

der Desertion, wie viele Præjudicia bezeugen/ auch in denen Nürnbergischen Statutis gegründet/ vid. Num. III. V. & VIII.

Diese Statuta, oder die Nürnbergische Reformation, sonderlich diejenige von Anno 1654. seynd nebst ihren Additionalibus, und fürnemlich sämtlichen Kayserlichen allergnädigsten Begnadigungen/ die Fundamenta, wornach in allen Nürnbergischen Gerichten der Richter spricht und gehet.

Von denen Gerichten dieser Stadt Nürnberg ist der ehemalige Professor auf der Nürnbergischen Universität Altorff Joh. Christoph. Wagenseil in seiner *Commentation* **von der Stadt Nürnberg** / gedruckt zu gedachtem Altorff *Anno 1698.* ingleichen Joh. Hieron. Wurffbains *Tractat. de Differentiis Juris Civilis & Reformationis Noricæ*, so zu Nürnberg *Anno 1665.* heraus gekommen/ zu lesen/ wie auch Christ. Scheuerls von Defersdorff *Dissertatio de Judiciis Reipubl. Noriberg. sub Præsidio* Henrici Lynckii *Altorffii 1690.* habita, zuvorderst aber die **Nürnbergische** allbereit erwehnte *Reformation* nachzuschlagen. Die vornehmste darunter seynd: *Ibidem pag. 154.*

1. **Das Stadt-Gericht** / wohin (1.) alle Real- und Personal-Actiones gehören/ so über **Ein Hundert Gulden** betreffen/ und keine Fora privilegiata, mit welchen es doch auch offt concurrentem Jurisdictionem hat/ in der Stadt haben. (2.) Alle Ehe-Sachen/ wovon es alßdann auch das Ehe-Gericht genennet wird. (3.) Alle Causæ Voluntariæ Jurisdictionis &c. &c. Die Appellation von diesem Gericht gehet an das Nürnbergische Appellations-Gericht/ und endlich nach Beschaffenheit und Grösse der Sache an die höchste Reichs-Dicasteria. *Ibidem.*

2. **Das Unter- oder Fron-Botten-Gericht**/ worinnen alle geringschätzige Sachen und Forderungen/ über **Sechs Goldgulden** biß auf **Ein Hundert Gulden** Silber-Geld/ summariè abgehandelt/ und die Appellationes nur an ersterwehntes Appellations-Gericht erlaubet werden. *Ibidem.*

3. **Das Land- und Bauren-Gericht** / so in allen Real- und Personal-Actionen cognosciret/ die E. Hoch-Edeler *Ibidem.*

Rath ihre Burger/ Unterthanen/ Lehens- und Zinß-Leuthe/ der Land-Bauer- und Zinß-Güther wegen betreffen: oder nach der Nürnbergischen *Reformation tit. 1. lib. 3.* alle und jede Sachen/ so eines Raths und gemeiner Stadt/ auch derselben Bürger/ Unterthanen/ Hintersassen/ Erb-Leute und Verwandten auf dem Land und derselben Haab und Güther belangen/ die sollen auf vorhergehend Ersuchen der Eigen-Herren hier vor dem geordneten Bauren-Gericht vorgenommen und verrichtet werden. Es hat dieses Gericht in Actionibus realibus mit dem Kayserlichen Land-Gericht des Burggrafthums Nürnberg zu Onoltzbach / welches mit Nürnbergischen Consulenten mit besetzt ist/ concurrentem Jurisdictionem, und ist Præventio Fori, wo die Actio am ersten instituiret worden. Die Appellation davon gehet / wann alles sonsten richtig / an die höchste Reichs-Gerichte.

Ibidem pag. 155. 4. **Das Bau-Gericht** / *Judicium Ædile,* welches alle Streitigkeiten/ so entweder wegen der Reparation oder neuen Erbauung der Häußer entstehen/ schlichtet/ und von welchen/ so wohl der Beschaffenheit der Bau-Sachen halber/ als auch sonderlich vermög Maximiliani I. und Caroli V. vorerwehnter Privilegiorum, an die oberste Reichs-Tribunalia alle Provocation gäntzlich verbotten/ jedoch demjenigen Theil/ so sich beschwehret zu seyn glaubet/ bey dem Nürnbergischen Appellations-Gericht seine Gravamina vorzubringen erlaubet ist.

Ibidem. 5. **Das Straf- und Fünffer-Gericht**/ oder *Judicium Quinque Virale,* worin alle Sachen/ Spruch und Forderungen/ so die Policey und der Obrigkeit Gebott/ Verbott/ Gesetz und Ordnung / auch Schelt- und Schmäh-Worte / Verläumdung- und Schlägereyen betreffen/ abzuthun/ alle Appellationes aber nach Ferdinandi III. Privilegio gantz unerlaubt seynd.

Ibidem. 6. **Das Handwercks- oder Rug-Gericht** / welches die Streitigkeiten der Handwercks-Leute und Zünffte entscheidet / und dann und wann die Provocation an die Appellations-Instantz zu Nürnberg vergönnet und zuläst.

Ibidem. 7. **Das Forst- und Zeidel-Gericht**/ so über die Streitigkeiten/ die wegen der Holtzungen/ Wald-Rechte/ Pfandungen/ und

und derjenigen Güther entstehen / worauf vor diesem Bienen zu halten / und Honig zu sammlen erlaubet war / beurtheilet.

8. **Das** *Banco*- **oder Kauffmanns-Gericht** / welches in Mercantil-Wechsel- und allen zu denen Commerciis gehörigen Sachen spricht / und alle und jede Appellationes, der Natur der Handelschafft / und vieler Kayserlichen Privilegien halber an die Reichs-Gerichte verbietet. *Ibidem pag. 156.*

9. **Das** *Criminal*- **oder Inzicht-Gericht** / von Einziehen der Delinquenten also genennet / gehet mit lauter Criminal-Sachen und deren Bestrafung um. *Ibidem.*

10. **Das Vormund-Gericht** / oder die Vormund-Stube / spricht in Testaments-Tutel- und Curatel-Sachen / und hat die oberste Vormundschafft über alle Pupillen und beständige Aufsicht auf die Tutores, Curatores, und derselben Administration. *Ibidem.*

11. **Das** *Appellations*- **Gericht** / wohin / als dem obersten von einigen bißhero erzehlten Gerichten appelliret / und alßdann eine jede Sache von neuem / und zwar von solchen Consulenten, so zu denen Urtheln / wodurch sich die Parthenen gravirt zu seyn befunden / nichts contribuiret / untersucht und decidiret wird. *Ibidem.*

Von mehreren Reichs-Städten / welche Privilegia de non-appellando haben / ist nichts bekandt / diejenigen aber / welche nur von denen Schwäbischen Gerichten eximiret / werden unten erzehlet werden.

Allhier ist nun ferner zum Beschluß des *Catalogi* von dem **Kayserlichen Hof-Gericht zu Rothweil und Land-Gericht** / welche beyde in Schwaben sich befinden / wie auch von einigen andern Gerichten im Reich / dienliche Nachricht anzufügen.

Vom Kayserlichen Hof-Gericht in Schwaben zu Rothweil. N. XI.

Dieses ist ein sehr altes / und nach Meynung des berühmten Coccejii *Jur. Publ. cap. 32. §. 40.* noch vor Kayser Conrado III. errichtetes Reichs-Gericht / dessen beständiger Sitz von jetztgedachtem Kayser Conrado Anno 1146. zu **Rothweil** bestim- *Add. supra Append. V. Tabell.*

 met

Privileg. pag. 141. in med. & pag. 157. seqq.

met worden/ vid. Maurit. *Dissertat. de Judic. Rotwil. cap. 2. §. 4.* In dieses Kaysers Fundations-Brief/ welcher in Wehneri *Commentar. ad Ordinat. Rotwil.* zu lesen/ wird es genennet: **das nechste und würdigste Hof-Gericht/ nach dem Hof-Gericht/ das ein Römischer Kayser oder König in seinem Kayserlichen oder Königlichen Hof hält/** als **wann es noch am Kayserlichen Hof gehalten würde/** * wie auch in besagten Kaysers Hof-Gerichts-Ordnung bey dem Goldasto in Reichs-Satzungen *Num. 5.* heisset es: **das oberste des Heiligen Reichs Gericht in Teutschen Landen/** welche Benennung aber diesem Gericht nicht mehr zukommt / nachdem der Glorwürdigste Kayser Maximilianus I. das von seinem Herrn Vatter Kayser Friderico III. angefangene Werck der Aufrichtung des Kayserlichen und Reichs-Cammer-Gerichts mit viel weiterer und universaler höchster und letzter Jurisdiction im gantzen Römischen Reich Teutscher Landen Anno 1495. vollführet/ dahero auch in der Confirmation Privilegiorum Kaysers Maximiliani Anno 1496. obgedachte Benennung nicht gebraucht worden.

Es hat sich darauf des Kayserlichen Hof-Gerichts zu Rothweil Jurisdiction, welches auch vorhin nur zu erster Instantz/ nicht aber auf Appellationes fundiret war/ ** sehr vermindert/ da nicht allein von solchem Rothweilischen Hof-Gericht an das Cammer-Gericht pflegt appelliret zu werden/ sondern auch sehr viele Stände des Reichs so wohl ausserhalb/ als im Schwäbischen Creyß selbst/ von solchen Gerichts Jurisdiction völlig eximiret sind/ vid. Maurit. *cap. 2. §. 9. 10.* und dazu dem Kayserlichen Land-Gericht in Schwaben Jurisdiction mit dem Hof-Gericht zu Rothweil im Schwäbischen District ein mitlauffender Gerichts-Zwang verliehen ist/ vid. *Ordinat. Judic. Provinc. Suev. part. 1. tit. 1.* Das Amt eines Hof-

* *In Append. Commentat. ad Jus Camer. pag. 159. lin. 8.* ist ein Schreib-Fehler zu notiren: soll heissen Privilegio Conradi III.

** Es irret also Mauritius *dict. Dissertat. cap. 4. §. 3. & cap. 2. §. 8.* und andere die ihm gefolget/ wie solches klärlich *in Commentat. ad Jus Camer. in Animadvers. ad Observat. Magenborst. 25.* gezeiget worden.

Hof-Richters zu Rothweil haben vor diesem die Grafen von Sultz gehabt/ nunmehro haben es mit der Succession in dieser Graffschafft die Fürsten von Schwartzenberg erlangt. Die neue Ordnung des Hof-Gerichts Maximiliani II. Anno 1572. ist zu lesen bey dem Goldasto in Reichs-Satzungen *pag. 290.* in Lünigs Reichs-*Archiv part. general. Contin.* unter Maximiliano II. *pag. 229.* Burgermeisters *Corp. Jur. Diplomat. part. 2. num. 8. pag. 616. seqq.* allwo auch andere Diplomata beygefüget zu finden sind.

Vom Kayserl. Land-Gericht in Schwaben. N. XII.

Unter denen verschiedenen alten Kayserlichen Land-Gerichten/ davon Burgermeisters Grafen- und Ritter-Saal *part. 2. sect. 48. 49. & sect. 54. usque 57.* kan nachgesehen werden/ und die meisten in Abgang gerathen/ verschiedene auch denen Ständen des Reichs zugeeignet worden/ ist vornemlich allhier zu melden/ das Kayserliche Land-Gericht in Schwaben. Was gestalt solches an das Hauß Oesterreich kommen/ ist in der Anno 1658. zu Inspruck gedruckt und Anno 1712. neu aufgelegten Information zu lesen/ unter dem Titul: Kurtze doch gründliche *Information* aus was wichtigen und standhafften Ursachen das Kayserliche Land-Gericht in Schwaben nicht abolirt/ noch dem Hochlöblichen Ertz-Hauß Oesterreich wider seine alte erlangte/ und durch beständige Ubung hergebrachte treffliche Freyheiten/ der Rechtlichen Austräge halber/ etwas Neues oder Beschwerliches zugemuthet werden kan und solle. *Ibidem pag. 147. in med. & pag. 159. seqq.*

Welcher Information eine andere Gegen-*Information &c.* von Seiten der Stände des Schwäbischen Creysses Anno 1658. entgegen gesetzt worden/ und dieser hinwiederum von der Oesterreichischen Regierung zu Inspruck eine gründlich entgegen gestellte Erinnerung: Alles ist Anno 1712. zu Inspruck zusammen gedruckt/ mit beygefügten Diplomatibus und nöthigen Documentis: die hinc inde geführte haupsächlichste Gründe sind in Burgermeisters Grafen- und Ritter-Saal *part. 2. sect. 49.* erzehlet/ die Land-Gerichts-Ordnung Kaysers Ferdinandi I.

Anno

Anno 1618. zu Jnspruck heraus gegeben / ist zu lesen in ejusdem *Corp. Jur. Diplomat. pag. 694.*

Die Orthe oder Mahlstätte wo das Gericht gehalten wird / sind in denen Reichs-Städten Ravenspurg / Wangen / Yßni / wie auch einem Flecken Altorff genannt Weingarten.

Von Bürgermeister und Rath der Reichs-Städte und vom Ammann zu Altorff werden zu jedesmaligem Land-Gericht zwölff Urthelsprecher verordnet / der Land-Richter ist dermalen der Herr von Eschenbruch / welcher nach denen mehreren Stimmen das Conclusum macht: vid. *Ordinat. part. 1. tit. 4.*

Von dieses Land-Gerichts Jurisdiction sind ebenfals gar viele Stände eximiret / welche ihre Privilegia daselbst solenniter vorlegen müssen: vid. *Ordinat. part. 2. sect. 4.* Demnach aber solche Exemtiones insgemein mit Außnahm der Ehehaffts-Fälle restringiret sind / also daß in solchen Fällen / vermöge Kayserlichen Cassatorien, vid. Burgermeisters *Corp. Jur. Diplomat. pag. 783. seq.* keine Exemtion will admittiret werden / so ist darüber sehr viel Beschwehrung bißhero geführet worden. Die Ehehaffts-Fälle werden erzehlet *in Ordinat. part. 2. tit. 5.* und kommen mit denen so bey dem Hof-Gericht zu Rothweil eingeführet / fast überein: vid. Maurit. *Dissertat. de Judic. Rotwil. cap. 3. §. 3. 4. 5.* junct. *cap. 2. §. 11.*

Die Beschwehrung wird daher genommen / daß diese Ehehaffts-Fälle viel weiter / als sie vor Alters gewesen / in dieser neuen Ordnung extendiret worden. Wie auch / daß in obgedachter Land-Gerichts-Ordnung *part. 1. tit. 8. & part. 3. tit. 12.* die Appellation an das Kayserliche und Reichs Cammer-Gericht nicht wolle zugelassen werden. Welches alles aus denen gedruckten Monitis von des Schwäbischen Creyßes Ständen / und der darüber ertheilten Kayserlichen Resolution zu ersehen / sub titulo: *Monita* der Fürsten und Stände des Schwäbischen Creyßes über die neue Land-Gerichts-Ordnung *de Anno 1618.* deßgleichen deren *Gravamina* wider die Land-Voigtey / und das Kayserliche Land-Gericht in Schwaben / wie solche an Jhro Kayserliche Majestät / wie auch den Reichs-Convent zu Regenspurg

spurg den 10/20. Septembr. 1666. respectivè allerunterthänigst und geziemend gebracht/ bey der darüber zu Altorff genannt Weingarten Anno 1667. gehaltenen Conferentz zwischen denen Ertz-Hertzoglichen Oesterreichischen Commissarien, und denen Deputirten des Löblichen Creyses durchgegangen/ von beyden Theilen aber mehrentheils ad referendum genommen. So dann was über beydes von Ihro Kayserlichen Majestät den 18. Novembr. 1670. allergnädigst resolviret/ von Fürsten und Ständen des Schwäbischen Creyßes aber den 11/21. Septembr. 1671. darüber fernerweit allerunterthänigst remonstriret und nachgesuchet worden.

Dahero auch in denen Kayserlichen Wahl-Capitulationen wider obgedachte Extension derer Ehehaffts-Fällen/ und Versagung der Appellation, nöthige Vorsehung geschehen sind: vid. *Capitulat. Imperat. Matthiæ artic. 16. Ferdinandi II. artic. 14. Ferdinandi III. artic. 17. Leopoldi artic. 18.*

Indem nun die obgedachte Stände des Schwäbischen Creyßes mit der Anno 1670. ertheilten Kayserlichen Resolution, in specie auch wegen der Summæ non appellabilis auf Ein Tausend Gulden nicht friedlich gewesen/ sondern weitere Instantz gethan/ wie der aus dem vorgedachten Druck gezogene oben *Append. V. Tabell. Privileg. Stat. Imper. pag. 166. seqq.* befindliche Extractus zeiget.

Hernach aber in folgenden Kayserlichen Wahl-Capitulationen die Provisional-Vorsehung geschehen/ wie zu lesen *Capitulat. Josephi artic. 17.* und jetzo Glorwürdigst Regierender Kayserlicher Majestät *Caroli VI. artic. 18.* So hat das Kayserliche Cammer-Gericht wohlbegründete Ursache/ die Appellationes auch unter besagter Summe anzumercken/ und die Extension der Ehehafftung über die alte Observantz nicht zu gestatten.

Was aber die alte Observantz in Ehehaffts-Fällen sey/ das ist aus denen mit Kayserlicher Auctorität confirmirten Verträgen zwischen dem Land-Gericht mit dem Herrn Bischoff zu Augspurg und mit dem Stifft Kempten Anno 1516. und 1545. zu sehen/ welche in Jacobi Ottonis eines JCti *Iliadi pag. 10. 21. 79. seq.* und

in Burgermeisters *Corp. Jur. Diplomat. pag. 780. & pag. 790.* item ejusd. Grafen- und Ritter-Saal/ *part. 2. sect. 49. num. 21.* zu lesen.

Nota: Es ist zwar hieroben *pag. 56.* von einer Specification gemeldet worden/ woraus diejenige Stände/ welche von obgedachten Kayserlichen Gerichten in Schwaben eximiret/ zu ersehen. Nachdem man aber im Verfolg dieser Zeit angemercket/ daß dergleichen Catalogi Exemtorum schon vielfältig anzutreffen bey dem Limnæo *Jur. Publ. tom. 4. Addit. ad lib. 9.* Mauritio *Dissertat. de Judicio Rotwilensi cap. 2. §. 9. 10.* Schvvederi *Jur. Publ. part. special. cap. 14.* insonderheit auch in Wehneri *Commentar. ad Reformat. Rotwil.* zu geschweigen des Blumii, Rodingii, und anderer; So hat man hernach vor überflüßig angesehen/ den geneigten Leser mit Erzehlung solcher Nahmen allhier zu beschwehren. Dieses ist nur anzumercken/ daß in besagten Catalogis Exemtorum außgelassen das Fürstliche und Gräfliche Hauß Fürstenberg/ item der Herr *Prælat* zu Ottenbayern/ ingleichen die Stadt Lindau. Von dieser ist oben *pag. 66.* das nöthige angezeigt/ das Fürstenbergische/ wie auch das Ottenbayerische Privilegium, ist wegen einiger notablen Umstände hierunten im Anhang *Num. IX. & X.* befindlich. Daß sonsten die oberwehnte Catalogi Exemtorum nur vom District selbiger Gerichte gemeynet/ verstehet sich von selbsten/ ausser solchen Districten haben besagte Gerichte vorhin keine Jurisdiction.

N. XIII. Von einigen andern Land-Gerichten.

Ibidem pag. 169. seq. DAs Land-Gericht des Hertzogthums Francken ist heut zu Tage mit dem Hertzogthum Francken dem Hoch-Stifft Würtzburg incorporiret.

Ibidem pag. 170. Das Land-Gericht des Hertzogthums Onoltzbach/ wird von Marggräflich-Brandenburgischen und Stadt Nürnbergischen Räthen bestellet/ und davon ad Cameram Imperialem appelliret: vide Joh. Henr. Hagen. *Dissertat. Baruth. Anno 1677.*

Von

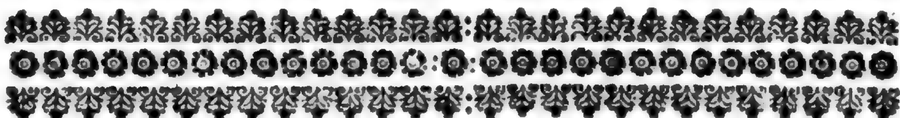
Von denen Official-Gerichten der hohen Geistlichen Stiffter im Reich. N. XIV.

Daß diese Herren Officialen, welche an sich nur Richter in Causis Ecclesiasticis sind / auch Jurisdictionem in andern Civil-Sachen in Ubung / deren einige auch mit denen Ertz- und Bischöfflichen Regierungen einen mitlauffenden Gerichts-Zwang haben / solches rühret unsers Bedünckens aus der von uralten Zeiten in Gebrauch gekommenen Episcopali Audientia her. Es ist aber hier zu mercken / daß nicht allen Officialen solche hohe Jurisdiction in Weltlichen Händeln von denen Ertz- und Bischöffen eingeräumet worden; und weiß man bey dem Kayserlichen und Reichs-Cammer-Gericht von keinen anderen Officialen, welche die höchste Jurisdiction im Lande in Personal-Klagen mit dem Weltlichen Judicio concurrenter führen / und von deren Urtheilen unmittelbar ad Cameram appelliret werden müsse / als von vieren / nemlich: *Ibidem pag. 150. circ. fin. & pag. 172.*

1. Dem *Officiali* im Ertz-Stifft Cölln.
2. Dem *Officiali* zu Lüttich.
3. Dem *Officiali* zu Münster.
4. Dem *Officiali* zu Paderborn.

Einige andere / als im Ertz-Stifft Trier / haben zwar Jurisdictionem in gewisser Maaße in Causis Civilibus, aber es wird von ihm an die Regierung appelliret. An vielen Orthen ist dem Officiali gar keine Civil-Jurisdiction zugestanden.

In genere ist zu notiren / daß alle diese der Geistlichen Personen Jurisdiction nicht dörffe zum Præjuditz der Kayserlichen und Reichs höchsten Gerichtbarkeit gebraucht werden / welches geschiehet / wann von solchen Geistlichen Richtern wieder an andere höhere Geistliche Richter / und endlich an den Päbstlichen Nuncium, oder den Päbstlichen Stuhl zu Rom appelliret wird / dagegen die Reichs-Constitutiones sehr nachdrückliche Verordnung thun / und bey denen höchsten Reichs-Gerichten darüber ernstlich gehalten / auch dergleichen Mißbrauch keines wegs gestattet / sondern alsobald der Kayserliche Fiscal seines Amts erinnert wird.

Anhang

Verschiedener zum vorhergehenden Catalogo Privilegiorum, item Justitz-Wesen im Heiligen Römischen Reich dienlichen Nachrichten.

Es ist allbereit im Vorbericht des *Catalogi* §. 6. angezeiget/ warum man vor gut befunden/ diesen Anhang/ mit Außlassung der im Corpore Juris Cameralis abgedruckt befindlichen Privilegien, kürtzer zu machen; Hingegen werden allhier andere/ alldorten nicht befindliche Privilegien und Nachrichten/ zum gemeinen Nutzen communiciret/ und also dieses ein gantz neuer Anhang worden ist.

Num. I.

Kayserliches allergnädigstes Rescriptum, womit die Kayserliche Wahl-Capitulation überreichet- und dem Kayserlichen Cammer-Gericht befohlen wird nach dessen Inhalt sich zu richten.

CARL der Sechste/ ꝛc. ꝛc.

Hoch- und Wohlgebohrne/ Edle/ Ehrsame/ Gelährte/ Liebe Getreue/ ꝛc.

Nachdem Wir in unserer Kayserlichen Wahl-Capitulation unter andern gnädigst zugesaget/ und Uns verbunden darob zu halten/ daß weder von Uns noch andern dawider gethan werde. Und zu dem Ende nöthig ist/ daß Wir solches unsern Kayserlichen höchsten Gerichten gnädigst anfügen;

So

So haben Wir es hiermit gnädigst thun/ und auch annebst von besagter Unserer Kayserlichen Wahl-Capitulation ein authentisches Exemplar zuschicken wollen / auf daß Ihr Euch bey Vorfallenheiten in Urthel- und Recht-sprechen / nach dessen Inhalt zu richten wissen möget.

Daran vollziehet ihr Unsern gnädigsten Willen und Meynung / und Wir verbleiben Euch ꝛc. ꝛc.

Geben in Unserer Stadt Wien den 3. Februar. 1714. Unserer Reiche ꝛc. ꝛc.

CARL.

Fr. Gr. v. Schönborn.

Glandorff.

Denen Hoch- und Wohlgebohrnen / Edlen / Ehrsamen / Gelährten / Unsern und des Reichs Lieben Getreuen Cammer-Richter Amts-Provisen, Præsident und Beysitzern Unsers Kayserlichen Cammer-Gerichts ꝛc.

Num. II.

Kayserliches allergnädigstes Rescriptum notificatorium ad Cameram Imperialem, daß Ihro Königliche Majestät in Groß-Britannien / als Hertzog zu Braunschweig und Lüneburg / in Besitz des Fürstlich-Sachsen-Lauenburgischen / Votum in Comitiis & Circularibus Conventibus zu führen / biß zu Außtrag des Petitorii bleiben sollen. *Ad præced. Class. I. Num. IX.*

CARL der Sechste von GOttes Gnaden erwählter Römischer Kayser / zu allen Zeiten Mehrer des Reichs / ꝛc. ꝛc.

Hoch- und Wohlgebohrne / auch Wohlgebohrne / Edle / Ehrsame / Gelährte / Liebe Getreue.

WIr haben Uns in Unterthänigkeit vortragen lassen / welcher gestalt Weyland Unsers in GOtt ruhenden Herrn Vatters Kayserliche Majestät Glorwürdigsten Andenckens / im Augusto des Sechszehen Hundert Neun und Neunzigsten Jahrs / als das Fürstliche Hauß Braunschweig / und bevorab

der Hertzog zu Zelle/ ohngeachtet des nach Absterben des letzteren Hertzogs zu Sachsen-Lauenburg/ dessen Succession halber/ unter verschiedenen bey Seiner Majestät sich angegebenen Prætendenten entstandenen Rechts-Streit/ bey damalen im Nieder-Sächsischen Creyß vorgewester Creyß-Versammlung in das Exercitium des Sachsen-Lauenburgischen Sessionis & Voti, via facti sich zu setzen/ getrachtet hat; Ihro Kayserliche Majestät und Liebden aber es Lite pendente, vermög dero Kayserlichen Obrist-Richter- und Lehen-Herrlichen Amts ein solches nicht gestatten wollen/ und dahero nicht nur an die Directoria gedachten Nieder-Sächsischen Creyßes/ sondern auch bey der Reichs-Versammlung zu Regenspurg ein Kayserliches Machts-Inhibitorium erkannt/ auf keine Weise geschehen zu lassen/ daß von dem Hauß Braunschweig oder jemand andern/ biß zu Erörterung der Sache/ wegen ermeldter Sachsen-Lauenburgischen Landen Sessionem & Votum in dem Nieder-Sächsischen Creyß und im Fürstlichen Collegio bey der Reichs-Versammlung ergriffen/ noch sonsten etwas innoviret/ sondern alles in statu quo, zu Abwendung alles Præjudicii deren dabey interessirten übrigen Prætendenten, von Rechts wegen gelassen werde.

Nachdem Wir nun als Römischer Kayser und Obrist-Lehen-Herr des Königs von Groß-Britannien Liebden/ als Hertzogen zu Braunschweig und Lüneburg/ nach dem Befund der Rechtlichen und sonsten dabey vorwaltenden erheblichen Gründen und Ursachen/ gegen ihren Gerichtlichen Revers, und salvo Petitorio & cujuscunque Jure, mit vorgedachtem Sachsen-Lauenburgischen Lande/ samt denen dazu gehörigen Recht- und Gerechtigkeiten belehnet; So haben Wir deme zu folge vorerwehntes Inhibitorium Sessionis & Voti auch in so weit aufgehebet; Und gleichwie Wir es so wohl bey der Reichs-Versammlung zu Regenspurg/ als an das dermalige Directorium des Nieder-Sächsischen Creyßes erinnert haben/ daß Wir des Königs von Groß-Britannien/ als Hertzogen zu Braunschweig und Lüneburg Liebden gnädigst verstatten/ Krafft sothaner Unsere Kayserli-

serli-

serliche Belehnung bey künfftig zu wünschen seyenden baldigen Versammlungen des Nieder-Sächsischen Creyßes/ wegen des Fürstenthums Lüneburg Sessionem ad Votum biß zu Austrag des Petitorii ergreiffen und führen zu können;

Also haben Wir es auch Dir und Euch/ als Unseren Cammer-Richtern und Assessoren Unsers Kayserlichen Cammer-Gerichts/ zur Nachricht hiermit gnädigst anfügen wollen/ und verbleiben Dir und Euch samt und sonders mit respectivè Kayserlichen Gnaden wohl und gewogen. Geben in Unserer Stadt Wien den Ersten Octobr. Anno Siebenzehen Hundert Fünff und Zwanzig/ Unserer Reiche des Römischen im Vierzehenden/ des Hispanischen im Drey und Zwanzigsten/ des Hungarischen und Böheimischen aber im Fünffzehenden.

CARL.

Vt. Fr. Gr. v. Schönborn.

Ad Mandatum Sacr. Cæsar. Majest. proprium.

E. F. v. Glandorff.

Denen Hoch- und Wohlgebohrnen/ auch Wohlgebohrnen/ Edlen/ Ehrsamen/ Gelährten/ Unsern Kayserlichen Geheimden Räthen/ und des Reichs Lieben Getreuen/ Cammer-Richtern/ Philipp Carl Grafen zu Hohenlohe und Herrn zu Langenburg/ auch Kayserlichen Præsidenten und Beysitzern Unsers Kayserlichen Cammer-Gerichts.

Num. III.

Copia eines Königlich-Preußischen Rescripti an das Clevische Hof-Gericht gegen den Mißbrauch Remediorum Possessoriorum, und denen Appellationibus an die höchste Reichs-Gerichte den Lauff zu lassen/ Anno 1710. in Sachen Mumm contra Schaesberg in Camera producirt/ Mandati de non præjudicando Litis pendentiæ Camerali.

FRIEDERICH/ König rc.

Wir haben zwar jüngsthin auf vormals in Sachen des von Mumm contra den Freyherrn von Schaesberg abgestatteten Relation, nachdem sich die allhier angeordnete *Ad præced. Class. I. Num. VII.*

Com-

Commissarii mit euch conformiret/ und gleichfals dafür gehalten/ daß die Sache Mumm *contra* Schaesberg inappellable, ein Rescript vom 6. Martii a. c. an euch ergehen lassen/ und euch darinnen anbefohlen/ denen vorigen Verordnungen vom 8. Septembris 1707. und 15. Junii 1708. zu folge die in Possessorio gesprochene und per Inhæsivum confirmirte Sentenz Litterlichen Inhalts zur Execution zu bringen; Nachdem aber der von Mumm dagegen gar beschwehrliche Klage geführet/ und das jetzt gemeldte Rescript wider die Acta und rechterkauffte allerunterthänigst vorgestellet/ und in wehmüthigsten Terminis contestiret/ daß er durch die von dem Freyherrn von Schaesberg erschlichene Execution mit den Seinigen in den äussersten Ruin gestürtzet würde/ zumalen da er aus dem Genuß seiner bona fide bestellten/ und allbereits in der Reiffe gestandenen Früchten gesetzet worden; So hat Uns solches bewogen/ diese Sache nochmals genau mit allen ihren Umständen examiniren/ und uns die Beschaffenheit derselben in unserm Geheimden Rath allerunterthänigst vortragen zu lassen; Ob nun wohl anjetzo auf die Haupt-Sache es gar nicht ankommt/ sondern solches biß zu künfftiger Rechtlicher Erörterung außgesetzet werden muß; So haben Wir doch bey Erwegung derselben wahrgenommen/ daß der vormalige Urthelsfasser durch die publicirte Sententiam à quo, das *Possessorium* gleichsam bey den Haaren herbey gezogen/ damit er die Remedia suspensiva an die höchste Reichs-Gerichte denen Parthenen abschneiden möchte/ welche *Maxim* auch bißher in unserm hiesigen *Tribunal* in andern bey euch *ventilir*ten Sachen öffters *observir*et worden. Nun halten wir zwar/ wann der Punctus Possessorii allein in Actis gestritten und darin submittiret worden/ solches vor recht/ und lassen es auch vorkommenden Umständen nach in andern dergleichen Sachen in so weit geschehen/ daß die Partheyen/ so viel es immer möglich ist/ von den Geld-fressenden Processen bey denen Reichs-Judiciis abgehalten werden/ wollen aber sonst nicht/ daß unter dem *Prætext* des *Possessorii* denen *litigir*enden Partheyen alle *Defensions*-Mittel und *Remedia Juris* abgeschnit-

schnitten/ sie in das Petitorium, worinnen das im Possessorio zugezogene Gravamen irreparabel ist/ verweisen/ und dadurch in einen Zustand gesetzet werden/ daß sie sub justo Clypeo succumbiren müssen: Sondern Wir befehlen euch hiermit ein- vor allemal/ wann *Causa Petitorii*, welches das *Possessorium absorbiret*/ zureichend *instruiret* und klar gemacht worden/ super Petitorio alsdann zu sententioniren. Wir finden im übrigen in gegenwärtiger Sache viele bedenckliche Umstände/ welche uns glauben machen/ daß eines theils die *Sententia à quo* nicht überall denen Rechten *conform*, andern theils wenigstens die Sache nicht vor inappellable zu halten/ dann (1.) wird aus denen Actis zu ersehen seyn/ daß da die Wittwe Mangelmanns auf die Mummische Klage ihre Exceptiones ex capite Transactionis, welche aber von dem von Mummen nicht agnosciret worden/ formiret/ und hernach reconveniendo ex alia causa calumniosè die gantze Erbschafft prætendiret hatte/ die Sache ohnstreitig ad Petitorium zu referiren. (2.) Ist die Sentenß de Anno 1684. wider Unmündige/ welche mit keinen Vormündern versehen worden/ gesprochen/ welches nach denen Rechten eine Nullität involviret/ und deßwegen ist sie auch (3.) in Judicio Revisorio den 10. Januarii 1685. gäntzlich cassiret/ die Sache ad Statum von 1658. reduciret/ und die damals erkannte Inrotulation und Transmission der Acten confirmiret worden: (4.) Ex *L. Si contendat* procediret/ welches ebenfals ad Judicium Petitorii gehöret/ dahero wir noch zur Zeit keinen Grund finden/ warum Anno 1687. extra Punctum submissum eine bereits cassirte Sentenß denuò confirmiret werden könne/ zum wenigsten hätte man allhier/ da Casus Nullitatis, und ein solch Gravamen vorhanden/ welches in Petitorio schwer repariret werden dörffte/ und womit Causa Proprietatis einiger massen ratione Transactionis & quæstionis Status connex ist; über dem auch (5.) minorem in Possessorio gesprochen worden/ in admittenda Appellatione propitio Jure, nicht eben difficil seyn soll/ weilen dergleichen Exceptiones à regula in solchen Fällen ein grosses Moment an die Hand geben/ jedoch soll dieses alles/ und die von dem Mummn vorgeschützte Ex-

ception, daß der Freyherr von Schaesberg sich nicht einmal ad causam legitimiren können/ biß zu Erörterung der Haupt-Sache außgesetzet bleiben; Es wird euch aber salvo Jure Partium deßhalb allhier solches vorgestellet/ damit ihr künfftig in dergleichen Sachen behutsamer gehen/ und sub prætextu Privilegii das Possessorium nicht mißbrauchen/ und Unsere Unterthanen darunter zur Ungebühr graviren möget. Was aber Punctum Inadmissibilitatis Appellationis betrifft/ so ist zwar nicht ohne/ daß Unsere/ zur Untersuchung dieses Puncts constituirt gewesene Commissarii in ihrem Bericht vom 1. Martii a. c. diese Sache ex duplici capite vor inappellable gehalten: Eines theils/ weil in Possessorio gesprochen/ in welchem/ laut Privilegii, keine Appellatio statt findet/ andern theils aber/ weilen es Causa Spolii wäre: Und dieses hat auch verursachet/ daß wir das Eingangs erwehnte Rescript vom 6. Martii a. c. an euch abgelassen. Jetztgedachte Commissarii haben damals quoad Punctum Spolii pro fundamento gesetzet/ daß die Witwe Mangelmanns mit Mumm Anno 1650. Transactionem, in welcher ihr das Jus Insistentiæ verwilliget/ getroffen/ woraus sie Anno 1652. de facto gesetzet; Daher/ obwohl das Judicium besser gethan/ wann sie super Spolio erkannt/ so hat sie doch verbis in factum temperatis der Witwe Erben die Manutenentz ihres Juris Insistentiæ mit Recht ertheilet. Nun führet der von Mumm sowohl wegen Beylegung Fasciculi Actorum in puncto Spolii, als auch daß solches aus privat einseitigen Memorialien zusammen gestossen/ ein- und anderes wahrscheinlich an/ und dabey insonderheit dieses/ daß in puncto niemals ordentlich verfahren/ noch zum Rechts-Spruch submittiret worden/ welches wir an seinen Orth jetzo gestellet seyn lassen. Dieses aber ist bey genauer der Sachen Uberlegung gewiß/ daß die Sententia de Anno 1684. ejusque Confirmatoria de Anno 1687. auf ein Spolium nicht quadrire/ noch dahin gezogen werden könne; indem/ wann ratione Spolii ex remedio Possessorio agiret werde/ solches ex *Interdicto Unde vi*, vel ex *Canone Redintegranda*, geschehen müsse/ welche beyde Remedia recuperandæ Possessionis seyen/ wodurch der Spoliatus die verlohrne Possession

wieder

wieder fordert/ und also in einer Sache/ die er mit in Besitz hat/ zumalen über 30. Jahr/ hernach nicht manuteniret und geschützet werden kan/ wie doch die Sententz expresse erkennet. Ubrigens aber ist allhier wohl zu notiren/ daß obgedachte hiesige Commissarii zum theil in ihrem vorigen Bericht vom 21. Januarii 1709. selbst die Sache so beschaffen gefunden/ daß durante Justitio Wetzlariensi dieselbe an Unser Ober-Appellations-Gericht wohl gezogen und daselbsten außgeübet werden könte / folglich die Sache nicht inappellable zu seyn erachtet/ wann der von Mumm der zu Wetzlar Rechts-hängigen Appellation renunciren würde/ dieser auch solches darauf bona fide und aus Devotion gegen uns gethan/ und an statt der Wetzlarischen Litispendentz die hiesige agnoscitet/ durch diese gute/ die Endschafft der Sache zum Zweck habenden Intention, aber ihme unvermuthet die Execution auf den Halß gezogen; So hat uns solches/ und andere Umstände mehr/ um so viel mehr bewogen/ den Punctum Inappellabilitatis ex capite Possessorii weiter und genauer examiniren und beleuchten zu lassen. Weil sich nun dabey klar gefunden/ daß (1.) das Kayserliche Cammer-Gericht die Appellation einmal angenommen/ und obwohl der Freyherr von Schaesberg den Punctum non-devolutæ Appellationis urgiret/ demnach Mandata Arctiora, item Paritoria ergangen/ (2.) der Freyherr von Schaesberg dagegen Restitutionem in integrum, wodurch er Actor worden/ gesuchet/ und also (3.) die Sache daselbst notoriè inter Partes zur Litispendentz gediehen / (4.) der Fiscus zu Cleve auch selbst/ nachdem er von dem Cammer-Gericht rechtlich beschieden worden/ dabey acquiesciret/ (5.) wie auch darauf unterm 1. Augusti 1699. verordnet/ daß dem Proceß der völlige Lauff gelassen werden solte/ wozu Uns insonderheit dieses bewogen/ daß gleichwohl der Freyherr von Schaesberg dem von Mumm nach Wetzlar einmal gefolget/ und also per Exceptionem non-devolutæ Appellationis der Punctus Inadmissibilitatis daselbst streitig worden/ demnach Paritoria vor Mummen außgefallen/ so gar/ daß der von Schaesberg auch dagegen selbst Restitutionem bitten müssen/ wodurch die Litispendentz noch mehr bestättiget/ hierauf auch

die Anno 1687. veranlassete Execution aufgehaben/ und als ein Attentatum Appellatione pendente factum, angesehen worden; So will sich nunmehro bey so gestalten Dingen über die Frage: Ob die Sache appellable oder nicht? worüber das Cammer-Gericht zu Wetzlar pro Affirmativa Rechts-kräfftig gesprochen/ nicht mehr viel raisonniren/ noch bey reifferer der Sache Uberlegung sich thun lassen/ diese klare/ und von dem Freyherrn von Schaesberg selbst agnoscirte Litispendentz auf einmal übern hauffen zu werffen/ und Causa in Appellationis Instantia nondum decisa, die suspendirte/ noch nicht aber confirmirte/ weniger zum Judicato gediehene Urthel in medio cursu Processus Appellationis zur Execution zu bringen: Vielmehr dörffte solches/ wann es der von Mumm an die Reichs-Gerichte bringen solte/ als ein Attentatum angesehen/ und Mandata Revocatoria erkannt werden/ welches nur beschwerliche Collisiones nach sich ziehen dörffte. Und ob zwar Unsere hiesige Commissarii diese Execution nur auf das Capital der 5000. Rthlr. vorgeschlagen/ so finden wir doch nunmehro auch nicht/ da dieses vornemlich das Objectum Litis allezeit gewesen/ deßhalb der von Mumm nach Wetzlar appelliret/ und da die Validität des Transacti an sich selbst überall angefochten worden/ wie solches Capital pro liquido zu der Execution zu unterwerffen/ gehalten werden können: Vielmehr ist die Sache/ sowohl was das Quantum an sich selbst/ als auch die Percepta betrifft/ in notoria Litispendentia befangen/ und muß also à Judice Appellationis zuförderst darüber erkannt werden/ ehe die Execution erfolgen kan. Gleichwie nun aus obigem erhellet/ daß ob Wir wohl vor die in Faveur des Freyherrn von Schaesberg an Uns ergangene und sonst gar viel gültige Intercessionales grosse Consideration haben/ und dem Freyherrn von Schaesberg/ so viel es nur immer salva Justitia geschehen kan/ gerne in thunlichen Dingen willfahren; Wir dannoch in hac causa Recht und Gerechtigkeit vordringen lassen müssen/ und dem von Mumm auf keinerley Weise die Justitz versagen/ noch ihm Gelegenheit geben können/ sich an die in Actis gegründete/ und von denen hiesigen Commissariis in ihrem letzteren Bericht vom 17. Junii a. c.

feste

festgesetzte Litispendentz zu halten/ und sich nach Wien zu begeben/ wodurch dann nicht allein der Freyherr von Schaesberg in mehrere Weitläufftigkeit würde gestürtzet/ und ebenfals so fort pendente adhuc Lite wieder aus dem Guth exmittiret/ und als in statu quo fuit ante Executionem gelassen werden; sondern es würde auch der Kayserliche Reichs-Hof-Rath noch viel lieber als das Cammer-Gericht/ Anlaß nehmen/ in dieser Sache unangenehme und Uns præjudicirliche Verordnung ergehen zu lassen/ und Uns gar/ wie schon bißhero etlichmal geschehen/ fälschlich zu beschuldigen/ als wann Wir Unsere Unterthanen entweder mit Gewalt/ oder durch andere Wege/ von den höchsten Reichs-Judiciis abhalten liessen; welches letztere dann Ubelgesinnete in gegenwärtigem Casu vornemlich vorgeben würden/ da der von Mumm zur Renunciation der bey dem Wetzlarischen Cammer-Gericht schon würcklich Rechts-hängigen Processuum, in der Meynung und mit feyerlichstem Beding/ daß die Sache in eo statu, quo fuit Wetzlariæ, an das Tribunal devolviret werden solte/ sich persuadiren lassen. Also befehlen Wir euch Krafft dieses alles Ernstes/ die vorhin/ nachdem wir damals nicht hinlänglich von der Sache informiret gewesen/ veranlassete Execution alsofort nach Erhaltung dieses Unsers Rescripti aufzuheben/ den von Mumm wieder in das Guth immittiren/ und den von Schaesberg exmittiren zu lassen/ und diesen letzteren zu Erstattung der ex falsa Causa erhaltenen Perceptorum zugleich mit anzuhalten: Im übrigen aber beyde Theile/ nach zuförderst aufgehobener Execution, und nach geschehener Restitution der Perceptorum, dahin zu bescheiden/ daß sie binnen 6. Wochen/ à dato Insinuationis an zu rechnen/ Zwey geschickte/ und der Sache gewachsene Commissarien, und zwar ein jeder einen/ welchen beyden alsdann Wir annoch einen tertium, wider den von beyden Theilen nichts einzuwenden/ ex officio adjungiren werden/ in Vorschlag bringen mögen/ welche zwischen dem von Mumm und dem von Schaesberg gütliche Handlung/ wozu der Freyherr von Schaesberg hiebevor sich selbst erbotten/ pflegen/ und dahin trachten sollen/ daß dieselbe auf eine gute Manier außeinander gesetzet und vergli-

glichen werden. Zu dem End dann/ und damit der von Schaesberg unsere Intention, daß wir die Sache zu seinem Besten/ und um ihn aus dem verdrießlichen Processu reissen/ gerne gütlich abgethan wissen wollen/ daraus sehen und erkennen möge/ Wir dem von Mumm für erstlich zureden lassen wollen/ daß er sich bey dem Vergleich in keinem Stücke difficil erzeigen/ sondern überall billichmäßige Conditiones annehmen/ und an sich nichts erwinden lassen möge/ daß der Vergleich zum Stande komme. Falls aber solches nicht geschiehet/ so können Wir nicht umbhin/ die Sache in illo statu, worinnen sie zu Wetzlar gewesen/ an Unser hiesiges Tribunal zu fernerer Rechtlichen Außführung zu verweisen/ da Wir dann allenfals nachtrückliche Verordnung ergehen lassen wollen/ daß nicht allein die Sache bey dem Ober-Appellations-Gericht best-möglichst beschleunigt/ sondern auch dem Freyherrn von Schaesberg gute und solche Justitz administriret werden solle/ daß er sich künfftig zu beschwehren nicht die geringste Ursach haben möge. Dafern aber der Freyherr von Schaesberg auf seiner vorigen Meynung verharren/ und besagtes Unser Tribunal ferner/ wie bißhero/ zu decliniren suchen/ und einer *Commission inhærirten* würde/ die Sache wider Willen des von Mumm/ in einer Sache die *in Litispendentia* begriffen/ welche der von Mumm nicht anders als *sub Conditione renunciirt*/ wann nemlich die Sache an Unser Ober-Appellations-Gericht verwiesen würde/ nicht veranlasset werden kan/ wie solches auch die hiesige Commissarii zum theil in ihrer mit Unseren übrigen zum Ober-Appellations-Gericht verordneten Præsident und Räthen den 11. Novembr. 1709. abgestatteten Relation erkannt/ und selbsten vor unbillich gehalten/ daß durch des Freyherrn von Schaesberg unerhebliche *Recusation*, die Sache von dem Ober-Appellations-Gericht/ dessen Jurisdiction Wir/ so viel nur immer thunlich/ extendiret wissen wollen/ ab- und vor eine Commission gezogen werden solte; So wird sich der Freyherr von Schaesberg alßdann nicht entgegen seyn können/ daß die gantze Sache *ad Cameram Wetzlariensem*, als *ad Forum Litispendentiæ*, remittiret/ und

dem

dem von Nummen frey gelassen werden / da das Cammer-Gericht annoch geschlossen / an den Kayserlichen Reichs-Hof-Rath zu Wien sich zu wenden / und daselbst seine Nothdurfft vorzustellen. Seynd ꝛc. Geben Alten-Landsberg den 4. Augusti 1710.

FRIEDERICH.

An das Clevische Hof-Gericht.

Num. IV.

Ferdinandi III. Röm. Kayserl. Majestät allergnädigstes Privilegium Electionis Fori, dem Durchlauchtigen Hauße Braunschweig und Lüneburg / Ihren Erben und Nachkommen Anno 1648. ertheilet: Nach dem Original aufs neue gedruckt / nebst einigen Observationibus Auctoris Anonymi 1726. *Ad praeced. Class. I. Num. IX.*

WIr FERDINANDT der DRITTE / von GOttes Gnaden erwöhlter Römischer Kaiser / zu allen Zeitten Mehrer des Reichs / in Germanien / zu Hungarn / Böheimb / Dalmatien / Croatien vnnd Sclavonien ꝛc. König / Ertz-Hertzog zu Oesterreich / Hertzog zu Burgundt / zu Brabandt / zu Steyer / zu Karndten / zu Crain / zu Lützemburg / zu Württemberg / Ober- vnnd Nider-Schlesien / Fürst zu Schwaben / Marggrafe des Heiligen Römischen Reichs / zu Burgaw / zu Mähren / Ober- vnnd Nider-Laußnitz / Gefürster Grafe zu Habspurg / zu Tyrol / zu Pfirdt / zu Kyburg vnnd zu Görtz / Landtgrafe im Elsaß / Herr auf der Windischen Marckh / zu Portenaw vnnd zu Salins ꝛc. ꝛc. Bekennen offentlich mit diesem Brief vnnd thuen kundt allermeniglich: Alß Wir von denen Hochgebornen Friderichen / *Augusto*, vnnd Christian Ludwigen / Gevettern / Hertzogen zu Braunschweig vnnd Lüneburg / Unnsern Lieben Oheimb vnnd Fürsten / bey den zu Münster vnnd Oßnabrugg vorgangenen allgemeinen Friedens-Handlungen / vmb Ertheilung eines Privilegii Electionis Fori, entweder vor Vnnserm Kaiserlichen Reichs-Hof-Rath / oder vor Vnnserm Kaiserlichen Cammer-Gericht in Recht zu erscheinen angelangt worden / daß Wir in Ansehung der getrewen Dienste /

Dienste/ so Ihre Lbd. Lbd. Lbd. vnnd derselben Vorfahren Hertzogen zu Braunschweig-Lüneburg Vnns vnnd dem Heiligen Reich/ auch Vnnserm Löblichen Ertz-Hauß Oesterreich in viel Weeg geleistet haben/ auch hinfüro wohl thuen können vnnd mögen/ sonderlich aber/ daß Sy/ nach lauth vnnd besage des allgemeinen Frieden-Schlusses/ die an den Ertz- vnnd Stifftern Magdenburg/ Bremen/ Halberstatt/ vnnd Ratzenburg erlangte Coadjutorien, auff Vnnser vnnd gesambter Ständte des Reichs Begehren/ abgetretten vnnd fahren lassen/ vnnd also dardurch/ wie auch sonsten bey ermelten allgemeinen Friedens-Handlungen/ die Wiederbringung einer friedtlichen Ruhe vnnd Wohlstandts im Heiligen Reich Teutscher Nation, an Ihrem Ortt trewlich vnnd eyferig befördern helffen/ Ihnen vnnd Ihren Erben vnnd Nachkommen Hertzogen zu Braunschweig-Lüneburg solche Freyheit vnnd Willkühr/ nach Ihrem Belieben/ vor Vnnserm Kaiserlichen Reichs-Hof-Rath oder Vnnserm Kaiserlichen Cammer-Gericht in Rechtlichem auf Sy außgezogenen Process zu erscheinen vnnd einzulassen gnedigelich gegönnet vnnd ertheilet haben/ Wir geben/ gönnen vnnd ertheilen auch für Vnns/ vnnd Vnnsere Nachkommen am Reich/ Ihnen solche Freyheit mit wohlbedachtem Mueth/ guettem zeitigem Rath vnnd rechtem Wissen hiemit und in Krafft dieses/ also vnnd dergestalt/ wann vnnd so offt gedachte Hertzogen zu Braunschweig-Lüneburg sambt oder sonderlich/ Ihre Erben vnnd Nachkommen Hertzogen zu Braunschweig-Lüneburg/ von Jemanden/ wer vnnd was Standts oder Weesens der immer seyn mag/ sive per modum Simplicis Querelæ, sive Mandatorum, sive Appellationis, sive Nullitatis, sive Commissionis, oder sonsten auff einige andere Weiß vnnd Weeg vor Vnnserm Kaiserlichen Hof- oder Vnnserm Kaiserlichen Cammer-Gericht beklagt/ oder in einigerley Weiß vnnd Weeg gerichtlich vorgenommen werden; So soll in vorbenannter Hertzogen zu Braunschweig und Lüneburg/ deroselben Erben vnnd Nachkommen freyer Wahl vnnd Willkühr stehen/ ob Sy vor Vnnserm Reichs-Hof-Rath oder Cammer-Gericht zu Recht erscheinen vnnd sich einlassen wollen; Ob auch

auch der Kläger jetzt oder künfftig an jedwederm der bemeldten Gerichten / auf seine angebrachte Klage / Citation vnnd Process außgezogen / vnnd dardurch eine Prævention erhalten zu haben vermeynte / so solle doch solche außgezogene Citation vnnd Process auf vorgenannter Hertzogen in dem bestimbten Termin einkommene Exceptionem Fori Declinatoriam alsobald cassirt / aufgehebt / vnnd der Kläger oder Impetrant an das von denselben erwählte Gericht lediglich verwiesen werden; Solte aber derjenige / so an die Hertzogen zu Braunschweig-Lüneburg sambt oder sonders Sprüch oder Forderung gewinnet / selbige hernechst vor anstellendem Rechts-Process vrkundtlich antragen / an welchem Gericht dieselbe vmb solche Sprüch zu Recht zu stehen / Rede vnnd Antwort zu geben / gemeynt wären / so sollen Sy sich dessen innerhalb zweyer Monath / von angefügter Requisition anzuraiten / deutlich zu erkleren schuldig / oder im widrigen Fall deren ihnen sonst Krafft diß gebührender Election für dißmahl vnnd in vorschwebender Sache verlustig seyn / vnnd dem Gegentheil / an welchem Gericht er seine Klag anbringen vnnd vollführen wolte / frey vnnd bevorstehen; Es solle auch an demjenigen Gericht / vor welchem sich die Hertzogen zu Braunschweig-Lüneburg sambt oder sonders eingelassen / wider Sy anderst nicht / dann nach Außweisung des Heiligen Römischen Reichs Constitutionum, vnnd des allgemeinen Frieden-Schlusses / auch künfftiger weiterer Reichs-Verordnung in puncto Justitiæ verfahren / Sy auch darwider mit Mandatis, Commissionibus vnnd Executionibus nicht vbereylet werden; Von diesem Vnserm ertheilten Privilegio Electionis Fori, sollen durchaus keine Sachen / als allein die Fahn-Lehen exempt vnnd außgezogen / sondern alle vbrige ohne Vnderschied darunter begriffen seyn / auch dawider niemand gehört / sondern mit allen dagegen eingewendten Exceptionibus, Aufzügen vnnd Hindernussen gäntzlich abgewiesen werden; Jedoch soll hierdurch denen Judiciis Austrægarum, oder Privilegiis primæ Instantiæ nichts benommen / sondern selbige mehrbesagten Hertzogen gleich andern Ständen vnverkümmert vorbehalten seyn. Wir meynen demnach / setzen / ordnen

n vnnd

vnnd wollen/ daß diese vorstehende Freyheit in allen ihren Puncten, Clauseln und Begreiffungen wahr/ stäth/ fest vnnd vnverbrochen bleiben vnnd gehalten werden/ auch die obberürte Vnnsere vnnd des Reichs Fürsten Hertzogen zu Braunschweig-Lüneburg vnnd Ihre Nachkommen sich derselben / nach Ihrer Nothdurfft / gebrauchen sollen vnnd mögen / von allermenniglich vnverhindert. Vnnd gebieten darauff allen vnnd jeden Churfürsten/ Fürsten/ Geistlichen vnnd Weltlichen/ Prælaten, Graven/ Freyen/ Herren/ Rittern/ Knechten / Landvögten / Haubtleuthen/ Vicedomben / Vögten / Pflegern / Verweesern / Ambtleuthen / Schultheissen / Hofrichtern / Landrichtern / vnnd allen andern Richtern / Freygrafen / Schöpffen / Vrtheilsprechern / Burgermaistern / Räthen / Burgern / Gemeinden / vnnd sonst allen vnnd jeden andern Vnnsern vnnd des Heiligen Reichs nachgesetzten Obrigkeiten / Vnderthanen vnnd Getrewen/ was Würden / Stands oder Weesens die seynd / insonderheit aber Vnnserm Kayserlichen Reichs-Hof-Rath/ wie auch Vnnserm Kaiserlichen Cammer-Gericht / ernstlich vnnd festiglich mit diesem Brieff/ vnnd wollen/ daß Sy mehrbemelte Hertzogen zu Braunschweig-Lüneburg/ dero Erben vnnd Nachkommen/ an solcher Ihrer Freyheit vnnd ertheiltem Privilegio Electionis Fori nicht irren noch verhindern / sondern Sy derselben ruhiglich gebrauchen vnnd geniessen/ auch gentzlich darbey bleiben lassen/ darwider nicht thuen / noch das jemand andern zu thuen gestatten/ in keine Weiß noch Weeg/ als lieb einem Jeden seye Vnnser vnnd des Reichs schwehre Vngnad zu vermeyden/ alles bey Pœn Fünffzig Marck Lötigs Golts/ halb Vnnserm Kaiserlichen Fisco vnnd halb den besagten Hertzogen vnnachläßlich zu bezahlen: Das mainen Wir ernstlich. Mit Vrkundt dieses Brieffs besigelt mit Vnnserm Kaiserlichen anhangenden Insigel / der geben ist in Vnnser Stadt Wien den Vier und Zwanzigsten Tag des Monats Novembris, nach Christi Vnnsers Lieben HErrn vnnd Seeligmachers Geburt im Sechzehen Hundert Acht vnnd Vierzigsten / Vnnserer Reiche des Römischen im Zwölfften / des

Hun-

Hungarischen im Drey und Zwantzigsten / vnnd des Böheimbischen im Ein vnnd Zwanzigsten Jahren.

FERDINAND. *Mpp.*

Vt. Ferdinand Graf Kurtz.

Ad Mandatum Sacræ Cæsareæ Majestatis proprium.

Wilhelm Schröder. Mpp.

Observatio I.

QUod originem & causas attinet hujus Privilegii, illud non forte fortuna Cæsari excidit, nec ex mero favore gratis impetratum est. Nam cum in prolixis & diuturnis Pacis Westphalicæ Tractatibus Ducibus Serenissimæ Domus Guelficæ pro communi Pacis & Imperii necessitate & bono carendum esset quatuor insignibus Coadjutoriis, Magdeburgensi, Bremensi, Halberstadiensi, & Ratzeburgensi, post multa de justissimo redhostimento habita consilia in aliquale tanti dispendii solatium, ut Cæsar ipse in Privilegio refert, & hoc Privilegium Electionis Fori, ipsis, quasi per Transactionem, datum est.

Observat. II. Unde quæcunque alias in favorem alicujus Privilegii, quod merita causam illi dederint, quod titulo oneroso, quod Transactioni, quod momentosæ Pacificationi debeatur, à Scriptoribus Juris Publici & Privilegiorum commemorari solent, conjunctim hic omnia in compendio concurrunt, Privilegiumque Serenissimorum Ducum Guelficorum & favorabilissimum, & latissima interpretatione dignissimum reddunt.

Observat. III. Nec Privilegii ponderi & dignitati quidquam detrahit, quod ipsis Pacis Tabulis istud insertum non sit, partim, quod ex ipso Privilegio evidenter constet, de illo in ipsis Pacis Tractatibus consultationem susceptam & ejus æquitatem in verbis: Auff Vnnser und gesambter Stände Beachten ꝛc. agnitam fuisse, partim, quod deinde, ipso Cæsare FERDINANDO III. Auctore, plene & integre post paucos à Pacis Subscriptione dies, secundùm promissa, expressum fuerit.

Observat. IV. Concessum autem fuit Inclytæ Domui in verbis: Von Jemanden / wer vnnd was ꝛc. contra omnes omninò Actores, de prætensa nullitate quærulantes, appellantes, Mandata sive Commissionem petentes. Adeoque contra omnem hominem, & solis Judiciis de Feudis Vexilliferis exceptis, in omni Disceptationis Forensis sive Processus genere.

Observat. V. Forma in eo consistit, ut, quotiescunque quis Serenissimam Domum in Jus vocare vult, sive ad Aulicum Judicium, sive Cameram Imperialem, decenti requisitione præmissa, electionem relinquat Domui Brunsvico-Lüneburgicæ, quodnam Forum eligere, & ubinam contra Actionem excipere velit: vid. iterum Privilegium in verbis: So soll in vorbenannter Hertzogen 2c.

Observat. VI. Exclusa etiam est omnis machinatio & hujus Privilegii infractio ac imminutio, eo ipso quo in Privilegio, verbis: Ob auch der Kläger jetzt oder künfftig 2c. statutum est, ne in fraudem hujus Privilegii Actori fas sit, simul utrumque Supremum Imperii Tribunal pulsare, & exinde aliquam Præventionis speciem callido & iniquo consilio comminisci.

Observat. VII. Ne verò Actor circa modum procedendi aberret ab intentione Privilegii, jubetur in verbis: Solte aber derjenige / 2c. ut ante litem ad Judicia Imperii perlatam, decenter sciscitetur è Principe Guelfico, coram quonam Judicio comparere sibi commodum putet, exspectetque dein per integrum bimestre, responsum. Quod monitum instar Regulæ & quasi Formæ Processus, sub præsenti nullitate aliaque gravi poena omninò, teste ipso Privilegio, observandum est.

Observat. VIII. Ne verò Privilegium hoc in incommodum Inclytæ Domus cedat, additum quoque fuit, quod Judicio Austrægarum primæque Instantiæ beneficio, hoc novo in Privilegio nihil decedere debeat.

Observat. IX. Pro majori munimento Privilegii accesserunt tandem monita ad Judicia Imperialia & totum Imperium, in verbis: Unnd gebieten darauff 2c. ut ne Serenissimam Domum Guelficam in hujus Privilegii usu ullo modo turbent, sed idem ubique illibatum eidem relinquant.

Observat. X. Dubia varia hic quidem moveri possunt. Initio, an semper casu eveniente opus sit, ut Actor ante litem ante Tribunal aliquod Imperii motam, contra Ducem è Domo Guelfica teneatur quærere ex illo, quodnam Forum eligere velit, & annon potius ipsa Domus Guelfica, postquam jam actu in alterutro Imperii Judicio conventa est, opus habeat, se opposita Privilegii exceptione tueri? Speciem quidem habent, Actorem ad ejusmodi sive quæstionem sive requisitionem præmittendam non ubique teneri, sed Domum Guelficam obligari, ad opponendam in Foro, ubi conventa, suam exceptionem: Ita enim (1.) dici in Privilegio, verbis: In dem bestimbten Termin einkommene Exceptionem: Ita quoque (2.) intellexisse Privilegium, cum Anno 1654. à Vitzthumio in Camera Alma Domus conveniretur. Nec (3.) aliter de Jure communi alias obtinere, sed qui Forum declinare vult, teneri ad comparendum & excipiendum de Foro incompetente.

Obser-

Observat. XI. Ast his non obstantibus nihilominùs verius est: Actoris esse, antea Domum Guelficam decenter de electione Fori requirere. Nam ut initio nihil dicamus, quod nullibi in toto Privilegio Ducibus Brunsvico-Lüneburgensibus ulla, suam Exceptionem Fori declinatoriam ante requisitionem ab Actore factam, allegandi necessitas imponatur, sed ipsorum arbitrio omnis Privilegii usus in verbis: Nach Ihrer Nothdurfft/ gebrauchen sollen vnnd NB. mögen/ ꝛc. relinquatur, insuper graves sequentes causæ adsunt (1.) Dd. Juris Publici, vid. Schweder. *pag. 397. Jur. Publ.* ita definiunt electionem Fori in Imperio: *quod sit Privilegium, quo Brunsvicensibus in Camera vel coram Cæsare NB. conveniendis & ab Actore requisitis, potestas pro sua commoditate Forum eligendi conceditur.* (2.) Judicia Imperii respectu Ducum Guelficorum actu demum competentia fiunt, si alterutrum ab illa eligitur; itaque (3.) nec Camera nec Judicium Aulicum ante præmissam, Guelficæ Domus, requisitionem, quicquam decernere, præcipere aut vetare, cum effectu possunt. Atqui (4.) ab actu frustraneo Jura abhorrent. Accedit (5.) quod in ipso Privilegio dicatur: So soll in vorbenannter Hertzogen zu Braunschweig ꝛc. Willkühr stehen/ ob Sy (ante petitum scilicet & declaratum consensum, uti tenor totius Privilegii suadet) erscheinen vnnd sich einlassen wollen: manifesto indicio, quod Actor Domum Guelficam debite non requirens, aërem verberaturus & inanes expensas facturus sit. Quale quid, uti in omni Judicio, ita præcipue in Summis Tribunalibus summoperè vitandum est. Porrò si (6.) versiculum Privilegii: Solte aber derjenige/ ꝛc. vor anstellendem Rechts-Procefs &c. so sollen Sy sich (scilicet Duces Guelfici) innerhalb 2. Monath zu erkleren schuldig seyn: Evidens quoque (7.) est per argumentum à contrario, quod fortissimum in Jure alias habetur, quod si Actor ante Processum Domum Guelficam non requirit, Domus quoque non tenetur ad eligendum Forum, quod citius de illa aliquid statuit, incompetenter id agat. Nam verba: Solte aber derjenige ꝛc. vor anstellendem Rechts-Procefs NB. vrkundtlich antragen/ an welchem ꝛc. conditionem & necessitatem respectu Actoris inferunt, * qua cessante etiam Dominorum Reorum obligatio cessat. Porrò (8.) in aliis v.c. Processu Austrægarum, imò in omnibus ubi alteri competit electio, ante omnia ipsi electio salva esse, nec una res invito ipsi obtrudi debet. Ut taceam, quod (9.) ipsa natura rei hic suadeat, ut electio Fori præcedat determinationem & constitutionem Fori. Siquidem si Forum aliquod jam ante electionem competens esset, electio non tantum actus frustraneus esset, sed ei cum effectu ne quidem locus foret. Atque hoc Privilegium (10.) ita intelligendum esse, vel ipsa Privilegii litera docet, verbis: Vrkundtlich antragen: item: Von angefügter Requisition an zu raiten ꝛc.

quibus nihil aliud monetur, quam Actoris esse (a) Duces de eligendo Foro decenter requirere, & quod Requisitio hæc actu facta sit (b) docere, & statim Documentum factæ Requisitionis, Libello adjungere, german. anfügen. Unnd wann darauff binnen 2. Monathen die Election nicht folget / so sollen Sy für dißmahl der Election verlustig seyn.

* *Quia verba hæc latine non aliter reddi possunt, quam: Si ille, qui contra Duces Brunsvico-Lüneburgenses agere vult, ante Processum requisiverit, ubinam conveniri velint.*

Observat. XII. Deinde quod Domus Guelfica nec ad excipiendum nec ad comparendum casu conveniente obligetur, vel inde patet, quod Cameralistæ, vid. Blum. *Process. Camer. tit. 47. tabul. 5. pag. 574.* & Roding. *Pandect. Camer. lib. 1. tit. 20. cap. 3. §. 9. seq. pag. 310.* referant, Privilegium hoc Anno 1652. 4. Junii in Camera pro insinuato acceptatum fuisse. Ergo in Camera & Judiciis Imperii hoc Privilegium pertinet ad Jura notoria,* atqui Jura notoria nosse debet ipsa Curia, nec opus est, ut pars isthæc adducat. Quare de exceptione Incompetentiæ notoria idem statuunt, & quod à Judice ex officio supplenda sit, docent Zaunschliffer. *de Officio Judicis suppletor. pag. 78.* Mev. *part. 1. decis. 83.* Martini *ad tit. 11. §. 2. num. 384.* ubi addit, quod Judex statim in Expensas condemnare debeat temerarium Actorem. Et cur quæso Domus Guelfica semel prætitis sine dubio præstandis insinuandum curasset Privilegium suum, si in perpetuum non absque novis inanibus sumtibus, nova opus esset exceptione vel deductione Privilegii. Sane si vel Mulieres, ut ex Dd. *ad tit. de SCto Vellejan.* constat, si semel debite edoctæ sunt de beneficiis suis, amplius de illis edoceri non debent, cur quæso aliud apud Judices summos & gravissimos practicandum?

* *Notum est Capitulationem Cæsaream, Recessus Imperii, Ordinationes Camerales, Pacis Osnabrugo-Monasteriensis Tabulas, Matriculam Imperii, Concordata Nationis Germanicæ, Corpus Juris Civilis & Canonici, unà cum* Privilegiis Statuum *Imperii, semper in Tabula Judicii Cameralis ad manus adesse debere, quo eo melius casu eveniente observentur hæc Jura.*

Observat. XIII. Neque verò dictis obsunt, quæ *suprà Observat. 10.* adduximus: Nam 1.) verba: In dem bestimbten ꝛc. loquuntur de casu speciali in ipso Privilegio adducto, ubi Actor utrumque Forum Imperii pulsavit, ubi ejus protervia summis Tribunalibus ostendi *potest* non *debet* à Reo. 2.) Generalis formula Actoribus præscribitur in verbis potius: Solte aber derjenige/ ꝛc. 3.) Quæ Domus Guelfica in causa Vitzthumiana liberaliter egit aliquando, non debent trahi ad consequentiam, propter tot rationes jam à nobis adductas. 4.) Citatus alias utique ad allegan-

gandam incompetentiam comparere debet, sed hoc tum demum, si competentia vel incompetentia NB. *dubia*, vid. Lauterbach. *Colleg. Pandect. lib. 2. tit. 5. §. 3.* Quale dubium circa homines privatos & illorum exceptiones, cum circa hos sæpius scrupulus, quoad circumstantias facti v. c. an sint adhuc minorennes, item an v. c. Fœmina non aliquoties de SCto edocta sit, annon ei renunciaverit, incidat, & de applicatione Juris aut Privilegii dubitetur, occurrere potest. Aliter autem se res habet, qua Principum Imperii Familias, quæ ut & Jura ipsorum regulariter eædem sunt. Ut nihil adsit, quod Privilegii semel dati applicationem dubiam reddere, aut causæ cognitionem requirere queat.

Observat. XIV. Ex his omnibus evidens est, quod toties quoties Actor, imo & Judex requisitionem sæpius dictam insuper habeat, haud obscurum nullitatis vitium committatur, nec Duces Guelfici ex actu nullo, ad comparendum, excipiendum, aut faciendam Relationem Judicii mandata nulliter emittenti obstringantur, utpote sibi imputaturo, quod contra Privilegium rite sibi insinuatum, Mandatum aut Citationem emiserit. Et cui bono foret ejusmodi Relatio, quæ tantummodo ea referret Jura, quæ Judex jam in scriniis custodit, & quæ jam ante plura lustra sibi decenti modo insinuata fuisse, ultro fatetur. Quod si Serenissimi Duces liberaliter plane v. c. cum Camera agere, nec sua Jura omnia ad ungvem urgere velint, sufficeret si Mandatarius sive Procurator Serenissimorum Ducum allegaret tantum Privilegium. Quoniam eo ipso quærantur.

Observat. XV. Quo verò hæc magis intelligantur, tenendum est, competentiam Judiciorum Imperialium ex binis fontibus æstimari debere, Jure scilicet Imperii communi, & Privilegiis Electionis quorundam Statuum specialibus. Ita priori ratione Judicia Imperialia competentia sunt regulariter respectu plerorumque Statuum Imperii, ut de illorum causis judicent, vi solarum Legum Imperii & vi Constitutionis suæ, quæ eo ipso, quo Cameram & Judicium Aulicum constituerunt & confirmarunt, illis de Principibus & causis Principum judicandi potestatem dederunt, quam deinde casu eveniente propria auctoritate in actum reducere & exercere possunt. Adeo ut hæc duo Judicia regulariter pro competentia sua in causis scil. ad eadem spectantibus * non opus habeant alia allegatione, quam ipsam suam Constitutionem & Jus commune Imperii. Hoc sensu quod ideo judicent; quia in suum finem cœperunt & constituta sunt.

* *Nam v. c. Criminalia totius Germaniæ consuetudine Appellationem tam in genere, quam in specie ad Imperii Judicia respuunt, Recess. Imper. de Anno 1530. §. Item als jetzt 2c. 95. Ordinat. Camer. part. 3. tit. 28. §. 3.*

Obser-

Observat. XVI. Aſt longe aliter ſe res habet in ultima ſpecie ſive eo caſu, ubi Privilegium Electionis Fori reſpectu rei conveniendi in medio eſt. Hic enim poteſtas judicandi Judiciorum Imperii in ſuſpenſo hæret, nec in actum deduci poteſt, niſi Reus antea requiſitus elegerit Judicium, coram quo comparere ſibi commodum ducat. Adeo, ut hæc electio veræ competentiæ demum proxima & immediata cauſa ſit. Ita, ut ante eam geſta, ab ipſo Judicio utpote per electionem nondum auctoriſato, nulla & irrita declaranda ſint per clara Privilegii verba verſ. Alſobald caſſirt vnnd aufgehebt / vnnd die Sache NB. an das erwählte *Judicium* verwieſen werden.

Quo ipſo manifeſto indicatur, daß das nicht erwählte Judicium in Regard des Durchläuchtigen Guelfiſchen Hauſes kein zu Recht beſtändiges Judicium, ſondern das erwählte per Electionem alleine zu dem rechten Foro competente worden. Res illuſtrari poteſt exemplo Arbitri, cujus Laudum & reliqua geſta, unice cenſetur è Partium Compromiſſo & libera electione. Conſectaria ſua ſponte inde fluunt. Ergò ante electionem fruſtra cauſa à Judicio Imperii contra Domum Guelficam recipitur, fruſtra Citatio emittitur, fruſtraneum eſt omne mandatum, & hic obtinet illud antiquum: *Marcelle nimium properas.* Atque hæc omnia vi officii expendere debet quodlibet Judicium Imperii, cum non tantum in genere judicare jubeatur: Nach denen Reichs-Conſtitutionen und jedes Standes Privilegien: ſed nominatim reſpectu Domus Guelficæ res clare deciſa ſit in ipſo Privilegio verſ. Nach Außweiſung der Reichs-Conſtitutionen, und des allgemeinen Friedens. Cujus acceſſorium utique hoc Privilegium, imo con-cauſa aperta & certa eſt verſ. Wie auch bey allgemeinen Friedens-Handlungen/ rc. ſane ſi Domus Guelfica Jure ſuo non ceſſiſſet, & Suecica & Brandenburgica ſatisfactio, & proinde Pax ipſa remoranda fuiſſet.

Observat. XVII. Diſquiri etiam poſſet, an Actor formam non ſervans, nec Domum Guelficam decenti ratione ante Proceſſum motum requirens, in pœnam 50. Marcarum Auri, in fine Privilegii commemoratam, eo ipſo incidat? Objici poſſet, talem auſum tantum crimen non videri. Imo dici in ipſo Privilegio in medio: Alſobald caſſirt / aufgehebt / rc. de tam inſigni mulcta autem nihil addi. Enim verò ſi quis ſciens & conſcius Privilegii, requiſitionem debitam inſuper habet, & mox inſalutato Principe Guelfico ad Tribunal Imperii deproperat, quia 1.) Legem Cæſaris, cum & Privilegium utique Lex ſit, violat; 2.) Honorem inclytæ Domui debitum, præcipuè ſi è Clientum aut Subditorum numero ſit, graviter lædit, merito in mulctam, quæ in fine Privilegii exſtat, quamque ipſi, ſi voluiſſet, facile evitare licuiſſet, incidit. Nam ibidem in genere

nere dicitur: Die Hertzogen zu Braunschweig ꝛc. an ihrem ertheilten Privilegio nicht irren/ darwider nicht thuen ꝛc. & dein mox subjungitur clausula pœnalis. Atqui de illo, qui non attento Privilegio Serenissimam Domum è vestigio ad proximum quodque Imperii Tribunal vocare sustinet, utique dici potest: Daß er die Herren Hertzogen an ihrem Privilegio irre/ darwider thue ꝛc. Neque verò Judex in remittenda hac mulcta, cum quoad partem dimidiam ad ipsos Duces Guelficos pertineat, facilis, & de alieno liberalis esse debet. Neque verò excusabitur transgressor, si postea contingat Domum Guelficam idem Forum, quod Actor præcipitanter & ante requisitionem adiit, eligere: quia & sic nihilominùs honorem Serenissimæ Domui debitum neglexit, prærogativas ipsius contemsit, & quantum in ipso fuit, Privilegium labefactare conatus est. Accedit, quod ipsum Privilegium talem temerarium Actorem nullibi à pœna eximat. Imò ipsa pœnali Sanctione in Privilegio prohibita, Privilegii violatio vix aliter concipi, & vix circa eam alius casus dabilis & probabilis fingi potest, quam quod quis ante requisitionem debitam, quippe in qua Privilegii nervus consistit, Serenissimos Guelfos temerario ausu in Jus & ad certum nondum electum Tribunal vocare tentasset, electio Fori dein secuta, licet in idem Tribunal incidat, non ad protervi Actoris excusationem, aut merita veluti, sed ad merum casum fortuitum spectat, qui non ingreditur ipsum negotium.

Observat. XVIII. Neque quicquam in contrarium movent verba: Einkommene Declinatoriam cassirt/ ꝛc. Nam in his generatim Ducibus Guelficis non est injunctum, ut Exceptionem Electionis Fori quovis eventu contingente allegent & deducant. Quod ut eo melius intelligatur, notandum est, quod Privilegium tres casus commemoret. Primus incipit in verbis: Wann vnnd so offt gedachte Hertzogen ꝛc. & finit verbis: Erscheinen vnnd sich einlassen wollen/ ꝛc. Secundi initium faciunt verba mox sequentia: Ob auch der Kläger . . . an jedwedern ꝛc. finis est in verbis: verwiesen werden. Tertius huic subjungitur in periodo: Solte aber derjenige/ so an ꝛc. usque ad verba: frey vnnd bevorstehen.

Observat. XIX. Primus casus continet in substantia: quod si Actor Ducem Guelficum sive actione, sive imploratione officii Judicis in Aulico Judicio, aut Camera absque prævia requisitione convenit, tunc ipsi liberum est, wo er erscheinen/ und vor welchem Gericht er sich einlassen will. Ut Exceptionem Electionis Fori necessario opponat, vel ut intra certum Terminum se declaret circa Electionem Fori non additur. Ergò hic exspectabit imprudens Actor, donec Duci Guelfico commodum erit in Judicio comparere. *

Secundus casus eam speciem continet, ubi Actor Ducem Guelficum in utroque Imperiali Foro simul convenit, & hic ad Exceptionem Electionis Fori sequitur ablegatio Actoris ad Forum à Reo electum.

Tertius casus est, si Actor memor Privilegii Ducem Guelficum decenter, ut se declaret, requirit, quo casu Dux ad se declarandum intra duos Menses tenetur. Itaque ex his patet, quod Exceptionis Electionis Fori unice in secundo casu mentio fiat, nec tamen & hic verba imperativa diserte adsint. Unde multo minùs tale quid extra hunc specialem casum asserendum. **

* *Quare non improbabiliter ex hac Privilegii periodo concluditur, quod absque requisitione agens in effectu nihil lucretur.* Dann die Hertzogen haben alßdann *NB.* die freye Wahl wegen der Einlassung und Erlassung und Erscheinung.

** *Ergo hic §. demum docet, quid prudenti Actori cum effectu agere volenti observandum, adeoque veram Privilegii electionis formam, vim & potestatem describit, quod in §. de primo agente nondum factum erat.*

Observat. XX. Non absque re etiam quæri potest, annon Principes, qui fidem suam interposuerunt (Garanteurs) pro Pacis Westphalicæ tuitione & conservatione, teneantur quoque Ducibus Guelficis Privilegium datum conservare, contra quosvis invasores defendere ac guarandare? Sane, licet excipere velles, id in Pacis Tabulis diserte expressum non esse, nec proinde ejusmodi Guarandam, aut evictionem veluti ex stipulatu exigi posse. Attamen vicissim cogitandum est 1.) quod non tantum expressa pactione & promissione, sed quoque per rem ipsam homines, quotiescunque ab alio in commodum illorum cum magno sui dispendio quid actum aut datum est, firmiter obligentur. Cum utique quod in omnium rem versum, ab omnibus etiam defendendum sit. Jam verò quæ Duces Guelfici pro hoc Privilegio dederunt vel mediatè vel immediatè in omnium Pacificantium commodum maximumque emolumentum cesserunt. Certe Imperium nostrum, cujus commodum Domus Guelfica quatuor Coadjutoriarum carentia insigniter promotum ivit, merito ad evictionem hujus Privilegii præstandam obligatum videtur. Siquidem & alias argum. *tot. tit. ad Leg. Rhod.* à pluribus rectè petitur, quod pro pluribus datum est. Imo cum 2.) Documenta probantia non desint, Privilegium hoc in ipso Pacis negotio promissum esse, nec quidem dici potest, quod stipulationis pactique expressi vis hic desit. Accedit 3.) quod intercedente Cæsare Privilegium hoc veluti in solutum Guelfis datum sit ab Imperio. Adeoque summa æquitas suadet, ut Domui Guelficæ tam insigni pretio redemtum, Privilegium, merito salvum & incolume, toto Imperio opitulante, esse debeat. *Obser-*

Observat. XXI. Respectu certe Imperii, nullum dubium superest, quin omnimodò ad illud Domus Guelfica, si quando hoc Privilegium violetur, aut oppugnetur, regressum salvum habeat. Primò enim de hoc Privilegio conscribendo actum fuit publice in loco Pacis Osnabrugæ, quorsum omnium Imperii Ordinum Legati confluxerant. Secundò, testibus Pacis Tabulis, teste ipso Cæsare, in Privilegio, Ordines Imperii à Domo Guelfica precibus impetraverant, ut Jure suo in suprà dictis quatuor Coadjutoriis sibi quæsito, in rem Imperii renunciarent, illud hac sua renunciatione à præsentissimo Belli ruinæque periculo liberarent, vers. **Sonderlich/ daß Sy/ nach lauth vnnd besage des allgemeinen Friedens ... fahren lassen/ vnnd also dardurch ... helffen.** Tertiò pro tam insigni liberalitate, imo pro tam ingenti & sumtuosissimo beneficio, inter alia quæ in ipso Pacis Instrumento continentur, imperium in qualemcunque pensationem Ducibus Guelficis uti constat, Privilegium nostrum spospondit. Quartò Domus Guelfica in tota sua illa onerosissima Jurium cessione apertè negotium totius Imperii gesserat, quod ut gratis factum sit, salva fronte ne quidem pòstulari potest: ut proinde duplex illa obligatio ex consensu & re ipsa, quibus alias Magnates obstringi solent, vid. Grot. *de Jur. Bell. & Pac. lib. 2. cap. 1.* §. 2. & *lib. 3. cap. 22.* §. 3. in præsenti quæstione manifesto respectu Imperii concurrat. Sive enim ex contractu oneroso aliquid in alium profectum sit, sive alias alterius facto aliquis locupletior factus sit, aut sua servaverit, semper ad ejus, quod vicissim dedit evictionem obligatur, ut facile inter omnes convenit.

Mandatum Cæsareum ad Judicem Cameræ Imperialis.

CARL der Sechste von GOttes Gnaden erwählter Römischer Kayser/ zu allen Zeiten Mehrer des Reichs/ rc. rc.

Hoch- und Wohlgebohrner Lieber Getreuer.

UNs hat unser freundlich geliebter Schwieger-Vatter/ Ludwig Rudolph/ Hertzogs zu Braunschweig-Blanckenburg Liebden/ in Unterthänigkeit zu vernehmen gegeben/ welchergestalten sein Geheimer Rath/ August Adolph von Cramm/ nebst einigen anderen/ bey unserem Kayserlichen Cammer-Gericht durch Unseren dortigen Reichs-Fiscaln aus

der Ursache beklaget worden/ daß er ein von dannen ihm zugeschicktes Mandatum Pœnale nicht angenommen/ sondern protestando zurückgegeben habe/ welchemnach Unser Kayserliches Cammer-Gericht nicht nur vor obbenannten seinen Geheimen Rath und die übrige bey dem Actu mitinteressirte Personen citiret/ sondern auch/ ohngeachtet da der von Cramm bekandter massen von Seiner Liebden nach dem Rußischen Hof verschicket worden/ und abwesend seye/ er durch den Cammer-Gerichts-Procuratorem Faber um Verstattung eines weiteren Termins eingekommen/ gar das Proclama wider ihn erkennet habe; Wellen aber mehrgedachter von Cramm und die übrige das Mandatum Pœnale bloß in der Absicht anzunehmen sich geweigert/ indeme solches sogleich Vierzehen Tage nach dem Schreiben Uns berichtet/ mithin ohnerwartet desselben erkannt worden/ auch Seiner Liebden gewesene Ober-Factores, als muthwillige Klägere/ dem von Unserem Glorwürdigsten Vorfahren am Reich Römischen Kaysern seinem Fürstlichen Hauß ertheilten Privilegio Electionis Fori kein Genügen gethan hätten/ er von Cramm also diesem Privilegio durch Annehmung des erkannten Mandats nicht præjudiciren wollen/ und sich ausser deme gar wohl zu bescheiden wüste/ was vor Respect er denen Verordnungen der Kayserlichen Majestät durch dero allerhöchste Reichs-Gerichte schuldig seye/ es dahero Seiner Liebden nicht anders als schmertzlich fallen müste/ daß man diese ohnschuldige That gantz anderst angesehen/ und dessentwegen wider verschiedene Seiner Liebden Bedienten den Fiscaln excitiret habe: Mit dero im Schluß dahin gethanen unterthänigsten Bitte/ daß Wir bey sogestalt und ohnschuldig vermeynten Sachen aus Kayserlichen Gnaden geruhen möchten/ bey Unserem Kayserlichen Cammer-Gericht die Verordnung zu thun/ daß solcher Fiscalischer Process aufgehoben/ und dero Geheimer Rath von Cramm nebst denen übrigen Mit-Citirten absolviret und loßgesprochen werde. Obwohlen nun Wir Unsers Kayserlichen Cammer-Gerichts Obachtsamkeit und Eyfer zu Handhabung deren von unsertwegen als höchsten und alleini-

seinigen Richters wegen erkannten Befehlen und Verordnungen in sich gnädigst beloben; So halten Wir doch dafür/ daß bey der von Seiner Liebden vorgedachter massen vorstellend eigentlichen der Sachen und dessen Umständen Bewandnüß/ und da sie anbey gegen Uns die verbündliche Erklär- und Versicherung gethan/ daß dieselbe weder ihrem Geheimen Rath von Cramm/ noch denen übrigen/ jemals gestatten würden/ etwas zur Veracht- und Verkleinerung Unsers Kayserlichen Reichs-Cammer-Gerichts zu begehren/ sondern was die Citati in diesem Fall gethan haben/ bloß ad salvanda Jura ihres Fürstlichen Hauses/ ohne einzige Respectlosigkeit/ vermeynet gewesen und geschehen seye/ eine mildere Einsicht verdienen; So befehlen Wir aus obigen und anderen vielen Ursachen dir gnädigst/ Unserm Kayserlichen Reichs-Cammer-Gericht zu eröffnen/ wie Unser gnädigster Wille und Meynung seye/ daß dieser Fiscalische Process für diesesmal mit Strafe aufzuheben/ und die Beklagte allerdings aus Kayserlichen Gnaden und Machts-Vollkommenheit zu absolviren seyen/ und seynd hierüber/ nachdeme solches geschehen/ deines gehorsamsten Berichts gewärtig/ und verbleiben dir mit Kayserlichen Gnaden wohlgewogen. Geben in Unser Stadt Wien den 12. Februarii Anno Siebenzehen Hundert Acht und Zwanzig/ Unserer Reiche des Römischen im Siebenzehenten/ des Hispanischen im Fünff und Zwanzigsten/ des Hungarischen und Böhmischen auch im Siebenzehenten.

Num. V.

Privilegium Spirensis Episcopatus à Carolo IV. Imperatore cum Confirmatione Caroli V.

Betrifft zwar nicht Appellationis materiam, ist aber sonst merckwürdig.

CAROLUS QUINTUS Divinâ favente clementiâ Romanorum Imperator Augustus, ac Rex Germaniæ, Hispaniarum &c. &c. Etsi ad universorum Imperii Subditorum procurandos honores, & commoda promovenda, propensi sumus, illos tamen gratiis & liberalitatibus afficere, veteraque ipsorum

Privilegia innovare, & augere, ſtudioſius cupimus, quos divino mancipatos cultui jugiter ſcimus obſequio inhærere Salvatoris, quique & fidei conſtantiâ erga Nos, Anteceſſoreſque Noſtros, & Sacrum Imperium claruerunt, ſanè ad Noſtram accedens præſentiam, Venerabilis Philippus Epiſcopus Spirenſis, Princeps, & Conſiliarius Noſter devotus, dilectus, Nobis exhibuit quoddam Privilegium, Divi Caroli Romanorum Imperatoris, hujus Nominis Quarti, Prædeceſſoris Noſtri, Auguſtæ Memoriæ, cujus Tenor ſequitur in hæc verba:

In Nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis feliciter Amen.

CAROLUS QUARTUS Divinâ favente clementiâ Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, & Bohemiæ Rex &c. &c. ad perpetuam rei memoriam: Etſi de innatâ Imperialis manſuetudinis benignâ clementiâ in ſingulis ſubjectorum Nobis commodis Noſtra delectetur Serenitas, Sanctarum tamen Eccleſiarum commodis, & quieti, & ipſarum procurandis honoribus, ad laudem Dei, & noſtræ ſalutis augmentum, ſicut ex aſſumpto Imperialis dignitatis tenemur officio, ſinceriori ſemper affectu dignamur intendere, ut hi, quos Divina providentia ſuo deputare curavit myſterio, ſub felici noſtro Regimine, omni tranquillitate, eo ſincerius famulentur Altiſſimo, quantò gratioribus ſe viderint Noſtræ protectionis præſidiis communitos. Sanè Venerabilis Lampertus, Spirenſis Eccleſiæ Epiſcopus, Princeps, Conſiliarius, & devotus Noſter dilectus, ad Noſtram accedens præſentiam, Nobis humiliter ſupplicavit, quatenus ſibi, & ſuæ Eccleſiæ Spirenſi, *univerſa & ſingula Privilegia, Literas, Libertates*, Gratias, Jura, & Indulta, quæ, & quas, à recolendæ Memoriæ, Divis Romanorum Imperatoribus, & Regibus, Anteceſſoribus Noſtris, & aliis Principibus, & Perſonis quibuſcunque, ſuper quibuſcunque Rebus, Bonis, Poſſeſſionibus, Juribus, & Honoribus, obtinuiſſe noſcuntur, necnon omnia, & ſingula, eorum Judicia, Alta, & Baſſa, ac *Jurisdictiones, Conſuetudines, & Uſus eorundem*, & quidquid dicta Eccleſia licitè poſſidet vel quaſi, & præſertim *Jura, & Bona*, infrà ſcripta approbare, ratificare, authorizare, innovare, & de

Paſſus concernens.

& de novo concedere, & confirmare, ipsumque, & Ecclesiam suam Spirensem, cum omnibus eorum bonis, & rebus, in Nostram, & Imperii Sacri, protectionem recipere, auctoritate Cæsareâ dignaremur gratiosè, Jura, aut quæ dictus Episcopus, in præfatâ Civitate Spirensi, habere dignoscitur: *Sunt hæc inprimis*, ut quilibet Episcopus Spirensis, pro tempore existens, possit fabricare Monetam Auream, & Argenteam, legalem, & dativam; Item: *quod dictus Episcopus in præfatâ Civitate, habeat Scultetum, & omnes Officiales Sæculares constituere, & ponere*, & quod *omnia Judicia Sæcularia ab eo ad eum, tanquam à vero Domino, immediatè dignoscantur dependere & pertinere:* Item quod Curiæ Episcopi, Canonicorum, Clericorum, & Conversorum Civitatis Spirensis, & eorum Familiares, Immunitate Ecclesiasticâ gaudere debeant: Item quod Area sive Curia, citra Cyphum vulgariter dicta der Napff / versus Ecclesiam, simili Ecclesiasticâ Immunitate debeat gaudere: Item, quod Officiales Sæcularium Officiorum seu Judiciorum Episcopi Spirensis pro tempore existentis, debeant esse liberi, immunes, & exempti, ab omni impositione, & vexatione quacunque, Magistrorum, & Consulum, dictæ Civitatis, item quod Magistri, Consules, Cives, & Inhabitatores dictæ Civitatis Spirensis, qui ad Annos discretionis pervenerunt, Episcopos pro tempore existentes, ritè, legitimè, & canonicè confirmatos, *tanquam eorum veros Dominos, in temporalibus, & spiritualibus, absque omni contradictione, in dictâ Civitate Spirensi*, teneantur reverenter recipere, ac eis *Fidelitatis & Subjectionis Juramenta* præstare. Cæterum Castra, Oppida, Jura, & Jurisdictiones infrà scripta ad Episcopos Spirenses pertinentes, & pertinentia, sunt hæc: Videlicet Grumbach &c. &c. &c. Item, Castra Kirrweiler, Kestenburg, Spangenburg, Rieperg, & Deidesheim, cum Villis Berghausen, *Dudenhoffen*, Waltzheim, *Seifferstatt*, Heinhoffen, Harthausen &c. &c. &c. Nos igitur præfati Episcopi Spirensis, varia donationis insignia, & alia multiplicia probitatis & virtutum merita, quibus ipse, & sui Antecessores Spirenses Episcopi, Nostram Celsitudinem, & Sacrum Romanum Impe-

Jura in ipsâ Civitate Spirensi.

Passim concernens.

Imperium, ſtuduerunt hactenus attenta diligentia ſpecialiter venerari, clarè noſtræ mentis oculis intuentes, ipſius ſupplicationibus, ab Omnipotentis Dei, & Glorioſæ Mariæ intemeratæ Virginis, ejus, cujus pretioſo vocabulo decoratur titulus Eccleſiæ ſuprà dictæ, reverentiam, necnon ſinceræ devotionis affectum, quem ad dictam Eccleſiam ſemper geſſimus, & præ cæteris habere dignoſcimus, inclinati benignius, præſertim cum Supplicatio prædicta de fonte rationis emanet, & juſtè petentibus non ſit denegandus aſſenſus, præfato Epiſcopo, ſuisque Succeſſoribus, Epiſcopis & Eccleſiæ Spirenſis in perpetuum, univerſa & ſingula Privilegia, Literas, Libertates, Gratias, Immunitates, atque Indulta, quæ, ſeu quas, à recolendæ Memoriæ Divis Romanorum Imperatoribus, ſeu Regibus, Anteceſſoribus Noſtris, & aliis Principibus, aut Perſonis *quibuscunque, ritè obtinuerunt*, in omnibus ſuis Articulis, Continentiis, Sententiis, Tenoribus, Clauſulis, & Punctis, de verbo ad verbum, prout ſcripta, ſeu ſcriptæ ſunt, ac ſi tenores omnium præſentibus ſpecificè forent inſerti, ſeu inſertæ, & etiamſi de his, Jure, vel Conſuetudine, deberet fieri mentio ſpecialis, necnon omnia Jura, Caſtra, Oppida, Conductus, *Telonia*, *Villas*, *Sylvas*, & Bona ſuprà ſcripta, ac etiam alia Bona ejusdem Spirenſi Eccleſiæ, cum *Villis*, *Hominibus*, *Dominiis*, Bonis, *Curiis*, *Agris cultis & incultis*, Vineis, Prædiis Ruſticanis, & Urbanis, Judiciis Altis & Baſſis, Jurisdictionibus, Bannis, Teloniis, Conductibus, Foreſtariis, Inhibitionibus Ferinarum, Reditibus, *Cenſibus*, *Utilitatibus*, *Pœnis*, *Sylvis*, *Rubetis*, *Venationibus*, *Aucupationibus*, *Pratis*, *Paſcuis*, Aquis, Molendinis, Aquarumve decurſibus, Piſcinis, Piſcaturis, Montibus, Vallibus, Planis, Metis, *Circumferentiis*, *Diſtrictibus*, *Militibus*, Clientibus, Vaſallis, Vaſallagiis, Feudis, Feudatariis, Advocatis Monaſteriorum, Juribus Patronatus, Eccleſiarum Collationibus Beneficiorum, Servitoribus, Proprietariis, Pignoribus, etiamſi ab Imperio tenerentur, *Conſuetudinibus*, *Uſibus*, Honoribus, necnon univerſis, & ſingulis aliis Attinentiis & Pertinentiis, quibuscunque etiam ſpecialibus vocabulis valeant deſignari, ad præ-

Confirmatio.

præmissa spectantibus, & quidquid eadem Spirensis Ecclesia in præsentiarum licitè possidet, vel quasi, & in futurum, justis & rationabilibus modis, & veris titulis, præstante Domino potest adipisci, animo deliberato, non per errorem, aut improvidè, sed ex certâ nostrâ scientiâ, sano Principum, Comitum, Baronum, & aliorum nostrorum & Imperii Sacri Fidelium accedente consilio, auctoritate Cæsareâ, & de plenitudine Imperialis potestatis, prout dignè possumus, approbamus, ratificamus, innovamus, de novo concedimus, & confirmamus gratiosè omnem defectum, si quis *obscuritate*, vel *dubiâ interpretatione* verborum, *obmissæ Solemnitatis*, aut *Ceremoniarum*, aut aliâ ex causâ quâcunque reperiretur in præmissis, eâdem authoritate *Cæsareâ*, penitus abolentes, & ne quisquam præfatos, Episcopum, suos Successores, & Ecclesiam Spirensem, in præmissis *aliqualiter indebitè perturbet*, gravet seu *molestet*, *Imperiali auctoritate*, ac *sub pœnâ Banni Imperialis*, nec non *amissione Privilegiorum quorumcunque*, quæ à Nobis, Prædecessoribus Nostris prædictis, & Imperio Sacro obtinet, firmiter inhibemus, præfatosque Episcopum, & Ecclesiam Spirensem, cum eorum Bonis, Rebus, & Juribus, in Nostram, & Imperii Protectionem, Salvam Guardiam, & Tuitionem plenam, benignitate solitâ assumentes, & ut præfatus Episcopus Spirensis, & sui Successores, eo ferventius & ardentius ad Nostra & Sacri Imperii incitentur obsequia, quanto à Nostrâ Celsitudine gratioribus favoribus & benignioribus Libertatibus se senserint communitos, eisdem ut pro suâ, Ecclesiæ suæ Spirensis, ac Libertatum, Privilegiorum, Jurium, Bonorum, & aliarum Rerum suarum Spiritualium & Temporalium Protectione, Gubernatione & Tuitione, contra Invasores, Oppressores, Offensores, Turbatores illicitos, violentiam vel injuriam indebitè inferentes quoscunque bellum indicere, & per se alium vel *alios armis præliare*, *ipsos capere*, *& in personis & rebus invadere*, Civitates, Oppida, Castra, & alia *ipsorum Bona obsidere*, ante ipsa Castra metari, Expugnacula & Castra ædificare, dictorumque offensorum & *invasorum* Civitates, Oppida, Castra, & alia loca,

Pœna Banni, & Privilegiorum contra Turbatores.

Defensio Jurium ipsi Episcopatui permissa.

Balistis, Machinis, & aliis Instrumentis quibuscunque *expugnare*, & viriliter debellare, & in his gladii potestatem exercere, *authoritate* propriâ absque omni aliâ *Nostrâ*, *Successorumque* Nostrorum Romanorum Imperatorum & Regum *Requisitione*, vel Licentiâ, ac sine Citatione, & *prætermisso Juris ordine quocunque, & nulla interveniente sententiâ*, etiamsi ejusmodi ultio ex intervallo fieret, liberè possint ac valeant Authoritate Cæsareâ prædicta, benignitate solitâ, & ex innatâ Nobis Pietatis clementiâ, gratiosè diximus concedendum. Notanter etiam auctoritate Cæsareâ prælibatâ, Episcopis, & Ecclesiæ Spirensi, hanc singularem gratiam facimus, *quod si quisquam, per violentiam, metum qui cadere potest in constantem Virum*, aut aliâs illicitè contra dicta eorum Privilegia, Literas, Libertates, Jura & Indulta, præscripsisset, aut res eorum usucapione cœpisset, aut si ipsi dictis Privilegiis, Libertatibus, Literis, Juribus & Indultis in antea sine impedimento, & liberè uti possint & valeant, ac si tales Præscriptiones, Usucapiones, Abusiones & Negligentiæ nunquam evenissent, insuper ex speciali indulto & authoritate Imperiali memoratâ eisdem Episcopis, & Ecclesiæ Spirensi, gratiosè concedimus, quod ipsi in singulis Oppidis suis, ubi eis utile & expediens visum fuerit, *Forum Septimanale*, pro utilitate publicâ, Oppidorum, Hominum, ac Inhabitatorum ipsorum instituere, indicere, & Nostra, & Imperii Sacri auctoritate publicè facere & proclamare valeant, sicut idipsum eisdem videbitur expedire, Nostris & Imperii Sacri in præmissis, & aliorum in aliis Juribus semper salvis, & quia parum esset, aliquem in Protectionem recipere, nisi essent Viri, virtutum luce conspicui, fidelitate sinceri, & Nobilitate strenui, qui in protectionem receptos fideliter tuerentur, nolentes igitur dictum Lampertum, suos Successores pro tempore existentes, & Ecclesiam Spirensem, ab aliquo indebitè prægravari, eisdem Venerabiles, *Trevirensem*, *Moguntinensem*, & *Coloniensem*, Ecclesiarum Archi-Episcopos Illustres *Comites Palatinos* Rheni Principes Electores, *Argentinensem* Episcopum, pro tempore existentes, necnon Cives & Civitates, Moguntinensem, Wormatiensem, & Argen-

Passus concernens.

Der Fürst kan einen Wochen-Marckt nacher *Dudenhoven* hinlegen/und aller Orthen.

Conservatores.

Argentinensem, fideles nostros dilectos, *præfatâ auctoritate Imperiali*, pro Nobis, & dictis Nostris in *Imperio* Successoribus, Conservatores, Defensores, Gardiatores, & veros *Protectores* & legitimos ordinavimus, constituimus, *fecimus*, creavimus, facimus, ordinamus tenore præsentium, & *creamus*, eâ tamen conditione adjectâ, quod prædicti *Conservatores*, Defensores, & Protectores, & quilibet eorum in *solidum*, ità quod non sit melior conditio occupantis, *sed quod* unus eorum inceperit, alter eorundem prosequi *valeat*, & finire (dum tamen, & quoties ab ipso Lamperto, aut suis *Successoribus* prædictis, super eo fuerit, & fuerint requisiti) invasores, perturbatores, injuriatores, oppressores, & *quoscunque* malefactores Episcoporum, & Ecclesiæ Spirensis, sive *hujusmodi* offensio in personis aut rebus eorundem *eveniat*, legitimè citare, & in hujusmodi causis simpliciter & de *plano*, absque strepitu & figurâ Judicii, juxta modum & formam Imperialis Curiæ debitè procedere, & de offensis & injuriis ritè cognoscere, ipsosque invasores, offensores, perturbatores & injuriatores, ab eorum insolentiis compescere, & eos, prout justum & æquum fuerit, ad hoc etiam si opus fuerit, executione gladii materialis adhibitâ, vigorosè comprimere, eisdem silentium imponere, & omnia & singula alia facere, & authoritate Cæsareâ liberè & rationabiliter exercere possint & valeant, quæ ad officium Conservatorum Jure & Consuetudine pertinent, & poterunt quomodolibet pertinere, etiamsi Mandatum exigant speciale, gratum & ratum perpetuò habere volentes, quidquid dicti Conservatores communiter vel divisim egerint, fecerint, aut ordinaverint in præmissis & quolibet præmissorum; Nulli ergò omninò hominum liceat, hanc Nostræ Confirmationis paginam infringere, vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præsumpserit, pœnam Nostræ indignationis, & *Centum Marcarum puri Auri*, irremissibiliter se noverit incursurum, quarum medietatem Imperiali Ærario, & aliam injuriam passorum usibus volumus applicari. Signum Serenissimi Principis & Domini, Domini Caroli Quarti, Romanorum Imperatoris Invictissimi & Gloriosissimi, Bohe-

Extensio.

Pœna 100. Marck Löthigen Goldes.

Bohemiæ Regis, Testes hujus rei sunt Illustres, Rudolphus Saxoniæ Dux, Sacri Imperii Archi-Mareschallus, & Otto Marchio Brandenburgensis, Sacri Imperii Archi-Camerarius, Principes Electores, Venerabiles, Joannes Archi-Episcopus Pragensis, Apostolicæ Sedis Legatus, Joannes Olomucensis, Sacræ Imperialis Aulæ Cancellarius, Theodoricus Meten, Petrus Curien, Joannes Brixensis, Albertus Luto Muslen, & Rudolphus Verden, Ecclesiarum Episcopi, Illustres, Joannes Marchio Moraviæ, Albertus & Leopoldus, Austriæ, Styriæ & Carinthiæ &c. Albertus Magnopolen-Henricus & Rupertus-Ligniten-Pyrzinico Teschien-& Bolco Opulien-Duces, Spectabiles, Burcardus Burggravius Magdeburgensis, Imperialis Curiæ Magister, Ulricus & Joannes Landgravii Leuchtenbergenses, Henricus de Schwartzenberg, & Leopoldus de Hals, Comites, Nobiles Borso de Riesenburg, Petrus de Janowütz, Benehcius de Warttenberg, Thymo de Coldiz, Wilhelmus Hass, & Poto de Lastolwütz, Imperialis Cameræ Cameræ Magistri, Henricus Zegelheim, Imperialis Coquinæ Magister, & alii quam plures, Nostri & Imperii Sacri Principes, Nobiles, & Fideles, præsentium, sub Nostræ Imperialis Majestatis Sigillo, testimonio Literarum datum Pragæ Anno Domini Millesimo Trecentesimo Sexagesimo Sexto, Indictione Quartâ, XIII. Kalend. Maji, Regnorum Nostrorum Anno Vicesimo, Imperii verò Duodecimo, & nobis insuper &c. &c. &c.

Anno 1366.

Confirmatio Privilegii Sacratiss. Memoriæ Caroli IV. Imperat.

Nos igitur majorum nostrorum vestigiis inhærentes, quos ad memoratam Ecclesiam Spirensem inter alias præcipuam curam, studium, & propensionem, gessisse, ipsamque Ecclesiam Cathedralem à fundamentis in tam splendidum ædificium erexisse, & in ea sepulturam sibi elegisse, compertum habemus, & quorum etiam monumenta, in hodiernum usque diem, illic visuntur, attendentes insuper, ipsius Principis & Consiliarii Nostri Philippi Episcopi Spirensis multiplicia probitatis & virtutum merita, nec non sinceræ devotionis affectum, & puræ fidei constantiam, quibus ipse, & sui Antecessores Spirenses Episcopi Prædecessoribus Nostris, ac Nobis, & Sacro Romano Imperio, sese promptos exhibue-

hibuerunt, & propterea ipsius Philippi Episcopi precibus, cum ob supràdictas, tum ob alias rationabiles causas, benignius inclinati, ac inprimis ob reverentiam Dei Omnipotentis, ac intemeratæ Virginis Mariæ, ejus Genetricis, cujus pretioso vocabulo titulus memoratæ Ecclesiæ decoratur, ad hæc sinceræ devotionis affectum, quem Nos ipsi ad hanc Ecclesiam, præ cæteris, gerimus, animo deliberato, ex certâ nostrâ scientiâ, sano accedente consilio, & Imperiali Authoritate nostra prænominato Philippo Episcopo Spirensi, ejusque Successoribus Episcopis, & Ecclesiæ Spirensi in perpetuum, præinsertum Divi Caroli Quarti Prædecessoris nostri Privilegium, ac in eo contenta, necnon universa & singula alia Privilegia, Literas, Libertates, Gratias, Emunitates, Jura, & Indulta, quæ, & quas, à recolendæ Memoriæ Divis Romanorum Imperatoribus, & Regibus, Antecessoribus nostris, ab aliis Principibus, & Personis quibuscunque ritè obtinuerunt, in omnibus suis Articulis, Continentiis, Sententiis, Tenoribus, Clausulis, & Punctis, de verbo ad verbum, prout scripta, seu scriptæ sunt, & quorum omnium tenores, nomina, & cognomina, perinde, ac si de verbo ad verbum præsentibus inserta essent, ac prò insertis & specialiter expressis habemus & haberi volumus, etiamsi Jure, vel ex Consuetudine, de illis fieri deberet mentio specialis, nec non Regalia, Castra, Oppida, Villas, Homines, Res, Bona, & Jura quæcunque supràdicta, unà cum Attinentiis & Pertinentiis, quibuscunque etiam vocabulis valeant designari, ad præmissa spectantibus, & quidquid eadem Spirensis Ecclesia in præsentiarum licitè possidet, vel quasi, & in futurum justis rationibus, modis, & veris titulis, præstante Domino poterit adipisci, prout dignè possumus, approbamus, ratificamus, innovamus, de novò concedimus, damus, & confirmamus gratiosè, præsentium serie ac tenore, supplentes præfatâ nostrâ Authoritate Cæsarea omnem defectum, si quis obscuritate, vel dubiâ interpretatione verborum, omissæ solemnitatis, aut aliâ ex causâ quâcunque reperiretur in præmissis; Prætereà præfatum Principem, & Consiliarium Nostrum, Episcopum, ejusque Successores, & Ecclesiam Spirensem, unà cum omni-

Fernere *Extensio* der *Conservation* auf das Höchst-preißliche Kayserliche Cammer-Gericht.

omnibus, & singulis eorum Bonis, Rebus, & Juribus, tam præsentibus, quam futuris, in Nostram, & Sacri Imperii Protectionem, Salvamguardiam, & tuitionem plenam assumpsimus, & sumimus per præsentes, & ne quispiam præfatum Episcopum, suosque Successores, & Ecclesiam Spirensem, in præmissis aliqualiter temerè perturbare, gravare, aut molestare, præsumat, eisdem præter Conservatores, Defensores, & Protectores, in præinserto Privilegio Caroli IV. Prædecessoris nostri constitutos, *Judicem & Assessores Judicii Imperialis Cameræ, & Curiæ Nostræ conjunctim, & divisim, præsentes, & futuros, Privilegiorum, Libertatum, Rerum, Bonorum, Jurisdictionum, & Jurium quorumcunque, tam personalium, quàm realium*, ac mixtorum, & hujus Nostræ Confirmationis, Salvæ Guardiæ, & Protectionis Conservatores, *unà cum prædictis Conservatoribus*, ut præfertur *deputatis*, in solidum nomine & vice Nostri damus, *eligimus*, & deputamus, eisdem, & cuilibet ipsorum, *seriò & sub Nostræ*, & Sacri Imperii, gratiæ obtenta *præcipientes & mandantes*, quatenus ipsi, aut *aliqui* eorum, qui super tuitione & defensione Jurium, *Privilegiorum*, Libertatum, ac Jurisdictionum, præfati Episcopi, *suorumque Successorum*, & Ecclesiæ Spirensis, & hujus *Confirmationis*, Salvæ Guardiæ, & Defensionis Nostræ *requisitus*, aut requisiti fuerint, toties quoties se *casus obtulerit*, eidem Episcopo, & suis Successoribus, ac *Ecclesiæ Spirensi*, efficaci defensione, Nostrâ Imperiali *Authoritate* assistant, non permittentes, eos in Personis, *Privilegiis*, *Libertatibus*, Jurisdictionibus, Bonis, *Possessionibus*, Fructibus, Reditibus, Proventibus, & aliis *quibuscunque suis Juribus*, per quempiam indebitè, molestari, *inquietari*, *seu perturbari*, vel eis gravamina, damna, seu *injurias*, irrogari, sed ipsos ex Nostræ Imperialis *Celsitudinis* potestate tueri, defendere, fovere, & *manutenere* studeant, invasores, occupatores, detentores, *injuriatores*, perturbatores, molestatores, & offensores, prædicti Episcopi, suorumque Successorum, & *Ecclesiæ Spirensis*, ac Personarum & Jurium suorum læsionem *facientes*, cujuscunque Dignitatis, Status, Ordinis, aut *Conditionis* extiterint, quandocunque, & quotiescunque, *opus* fuerit, etiam ad pœnas inferius expres-

preſſas contra *eos* præcedentes, ipſosque *vice & Auctoritate Noſtrâ Cæſareâ compeſcant*, & compellant, ut à turbationibus hujusmodi *deſiſtant*, aliaque faciant & exequantur, quæ in præinſerto Privilegio Divi Caroli Quarti, Prædeceſſoris noſtri, latius continentur, & quæ ad Officium Conſervatorum, *Jure vel Conſuetudine* pertinent, & poterunt *quomodolibet pertinere*, etiamſi talia forent, quæ Mandatum exigerent magis Speciale, gratum & ratum *habituri*, quidquid dicti Conſervatores communiter, vel *diviſim* egerint, fecerint, aut ordinaverint in *præmiſſis*, & quolibet præmiſſorum, hac Edictali Sanctione *ſtatuentes*, & volentes, quod nulla perſona, alta, vel *humilis*, Eccleſiaſtica, vel Sæcularis, *Communitas, Civitas, & Univerſitas*, communiter, vel diviſim huic noſtræ *Approbationi*, Ratificationi, Authorizationi, Innovationi, *Conceſſioni*, & Confirmationi, contraire *quovis temerario auſu præſumat*, ſeu hanc paginam noſtram *quovis modo violare*, quatenus noſtram, & Imperii Sacri *indignationem* graviſſimam, & ultra pœnas in præinſerto *Divi Caroli Quarti*, aliisque Prædeceſſorum Noſtrorum, ac *Noſtris Privilegiis*, Spirenſi Eccleſiæ conceſſis, *& alioqui contra* Turbatores Eccleſiarum, ſeu *Eccleſiaſticarum Perſonarum*, Rerumque, ac Bonorum ſuorum, à Jure Canonico, ſeu Civili, quomodolibet ſtatutas, *Pœnam Quinquaginta Marcarum Auri puri*, cupiant evitare; quarum dimidiam, Imperiali Fiſco, ſeu Ærario Noſtro, reliquam verò partem injuriam paſſi ſeu paſſorum uſibus decernimus applicandam, in præmiſſis tamen, Noſtris, & Imperii Sacri, & aliorum in aliis Juribus ſemper ſalvis, harum teſtimonio Literarum, manu noſtrâ ſubſcriptarum & Sigilli Noſtri appenſione munitarum; Data in Civitate Noſtrâ Imperiali Ratisbona, die 2. Menſis Maji, Anno Domini Milleſimo, Quingenteſimo, Quadrageſimo Primo, Imperii Noſtri, Vigeſimo Sexto.

Extenſio pœna ad 50. Marck Löthigen Goldes.

Anno 1541.

CAROLUS.

Ad Mandatum Cæſareæ & Catholicæ Majeſtatis proprium.

J. F. Brenburger. Mppria.

Daß gegenwärtiger Extractus Confirmationis Privilegiorum Caroli Quinti, cum inſertione Caroli Quarti, Römiſchen Kayſer/ auf einem

einem Hochfürstlichen Speyerischen Archivo befindlichen eingebundenen so genannten Libro Feudorum Philippi Secundi Episcopi Spirensis, außgezogen / und factâ Collatione concordire: der Extractus Caroli Quarti aber in eben bemeldtem Hochfürstlichen Speyerischen Archivo, in blauen Sammet eingebundenen/ und in einer güldenen Capsul, mit einer güldenen Cordul oder Schnur hangenden / mit Römischer Kayserlicher Majestät Insiegel corroborirten / auf Pergament geschriebenen Libro Privilegiorum, inserirten Privilegio, gleichlautend befunden/ und alle Privilegia unter jetzo Glorwürdigst-Regierender Ihro Kayserlichen Majestät Caroli Sexti allergnädigst confirmiret worden; Zeuget Endes unterschriebener / unter Seiner Hochfürstlichen Gnaden seines gnädigsten Herrn Bischoffen zu Speyer Cantzley-Insiegel / und eigener seiner Hand Unterschrifft. Speyer den 1. Februarii 1715.

(L. S.)

Schenen, Registrator. Mppriâ.

Num. VI.

Ad præced Class. I. Num. II.

Churfürstlich- und Ertz-Stifft Trierisch neues Privilegium de plane non appellando de 30. Septembris Anno 1721.

WIr CARL der Sechste rc. rc. Bekennen für Uns und Unsere Nachkommen am Heiligen Römischen Reich öffentlich mit diesem Brieff / und thun kund allermänniglich / wiewohl Wir aus Kayserlicher Höhe und Würdigkeit / darin Uns der Allmächtige nach seinem Göttlichen Willen gesetzet / aus angebohrner Güte und Mildigkeit allezeit geneigt sind / aller und jeder Unserer und des Heiligen Reichs Fürsten / Ständen und Mitgliedern / auch Unterthanen und Getreuen Ehr / Aufnehmen und Wohlfahrt zu betrachten und zu befördern: So sind Wir doch insonderheit billig mehr geneigt / Unseren und des Heiligen Reichs Churfürsten / die Uns als die fürnehmste Glieder des Heiligen Reichs / desselben Bürde und Sorgfältigkeit helffen tragen / nicht allein bey

bey ihren habenden Recht- und Gerechtigkeiten handzuhaben und zu erhalten/ sondern auch noch weiter mit neuen Privilegien und Freyheiten zu begaben und fürzusehen. Wann Uns nun der Hochwürdigste und Durchläuchtigste Frantz Ludwig/ Ertz-Bischoff und Churfürst zu Trier rc. unterthänigst zu vernehmen gegeben/ wie daß Seine Liebden bey ihrer angetrettenen Regierung derer Churfürstlich-Trierischen Landen und dortigen Einkunfft ihre Gedancken darauf vornemlich gewendet/ wie das GOtt gefällig- und reichlichen Segen mitbringende Justitz-Wesen wohl und förmlich eingerichtet/ und in einen gesicherten Stand gebracht/ die vorkommende Streit-Sachen und Rechts-Händel in vorgeschriebenen gewissen ordentlichen Curs gesetzten Richt-Stellen ein- und außgeführet/ weniger nicht zu baldigem Schluß und Rechtlichen Spruch befördert/ mithin die werthe Gerechtigkeit auf alle thunliche Weise beschleuniget/ auch allen und jeden gantz unpartheyisch angedeyen möge; Zu welchem Ende Sie dann denen in jedem Amt erfindlichen Stätten/ und darin vorhandenen/ mit einem Schultheiß oder Vogt/ und wenigst Sieben/ an vielen Oertern aber mit Vierzehen Schöffen begleiteten Gerichten/ noch in Vier Personen/ nemlich einem Ritter-bürtigen Amtmann/ so dann Amts-Verwalter/ Kellner/ und Schultheissen bestehendes Amtliche Verhör angeordnet/ damit die in Irrung und Zwietracht verfallende gemeine Unterthanen und Bürger in erster Richt-Stelle die Wahl haben möchten/ an ein- oder dem anderen Orth nach ihrem Belieben und Gutbefinden ihre Klagen und Nothdurfft anzubringen/ und deßfalls die güt- und rechtliche Entscheidung zu begehren/ und in kurtzer Zeit zu erlangen/ von welcher ersten Stelle die durch einen erlassenen Bescheid oder Urtheil beschwehret zu seyn vermeynende Partheyen an das in Coblentz von dero Vorfahren vor einigen Jahr-Hundert bereits errichtetes Hof-Gericht zu appelliren/ und dabey ferneres Recht zu führen frey stehet/ immaßen Sie selbiges mit einem der Reichs- und gemeinen Rechten so wohl/

als deren Lands- und Gerichts-Ordnung verständigen Hof-Richter oder Directorn, und Sieben in Jure & Praxi wohlgeübten Beysitzern angestellet / und nach dem Ertrag dero bekandtlich geringen Churfürstlichen Cammer-Einkünfften / um die zum Rechts-Eyffer anzufrischen / eine von geraumer Zeit zurück gebliebene Jährliche Besoldung wiederum zugeleget : Und demnach Seine Liebden gehorsamst vorgestellet / was gestalten nicht allein in der Güldenen Bull Kayser Carls des Vierten Cap. II. versehen / daß von der sämtlichen des Heiligen Reichs Churfürsten Gerichter Urtheilen keine Abruffung zugelassen seyn noch verstattet werden solle / sondern auch die Geistliche Churfürsten das Privilegium de non appellando noch vor jetztgedachter Güldenen Bull im Gebrauch und Ubung gehabt / und derowegen Uns unterthänigst angeruffen und gebetten / daß Wir Jhro das Privilegium illimitatum de non appellando auf dero Ertz-Stifft Trier zu ertheilen gnädigst geruhten / jedoch mit dem angehefften Erbieten / daß Seine Liebden hingegen dero Ertz-Stiffts Gerichter nothdürfftiglich bestellen / auch mit einem ordentlichen Judicio Revisorio, seinem Directore und Räthen versehen / nicht weniger eine Revisions-Ordnung gebührend verkünden lassen werde / wohin die Partheyen sich von berührten Gerichtern beruffen mögen / anordnen wollen :

Und Wir dann gnädiglich angesehen / wahrgenommen / und betrachtet die sonderbare Uns jederzeit bezeigte Ergebenheit / auch die angenehme / getreu- nütz- und wohlerspriesliche Dienste / welche nicht nur Uns / sondern auch Unseren Glorwürdigsten Vorfahren am Reich Römischen Kaysern und Königen / Jhro Liebden und dero Vorfordere an dem Churfürstlichen Ertz-Stifft Trier in viele Wege erwiesen / und noch ferner zu erweisen erbietig / solches auch wohl thun können / mögen / und sollen : Hierdimben so haben Wir aus vorerzehlten und anderen erheblichen Unser Kayserlich Gemüth bewegenden Ursachen / auch mit gutem zeitigen Rath und rechten Wissen / Unserm Lieben Vettern und Churfürsten Frantz Ludwig / Ertz-Bischoffen zu Trier die besondere

dere Kayserliche Gnad gethan/ und Jhro und Dero Nachkommen an obgemeldtem Ertz-Stifft besagt Privilegium illimitatum de non appellando (jedoch den Casum denegatæ Justitiæ außgenommen) gnädiglich ertheilet und verliehen: Thun das/ ertheilen und verleihen Seiner Liebden dasselbe also von Römisch-Kayserlicher Macht Vollkommenheit wissentlich in Krafft dieses Briefs/ und meynen/ setzen und wollen/ daß in mehrberührtem Ertz-Stifft Trier von keinem Bey- oder End-Urtheil/ Erkanntnuß/ Decreten, und Abschieden/ so von Seiner Liebden und dero Nachkommen/ Churfürsten und Ertz-Bischoffen zu Trier/ oder in derselben Nahmen/ an deren vorgedachter maßen bestellten Hof- Appellations- und Revisions-Gerichten ins künfftig und nach dato dieses Briefs gesprochen und eröffnet werden/ in allen Sachen durch niemand/ was Würden/ Standes/ oder Wesens der sey/ weder an Uns/ Unsere Nachkommen am Reich/ oder an Unseren Kayserlichen Reichs-Hof-Rath/ oder Cammer-Gericht/ oder jemand anders appelliret/ suppliciret/ noch reduciret werden soll noch mag/ in keine Weiß/ sondern erwehnter Jhrer Liebden und dero Nachkommen Erkanntnuß/ Urtheil/ Decret, und Abschied gantz kräfftig und mächtig seyn/ stät bleiben/ und vollstrecket werden sollen. Da auch darüber durch jemands von Jhrer Liebden Erkanntnuß/ Urtheil/ Decret, oder Abschied/ (jedoch außgenommen in casu denegatæ Justitiæ) Appellation, Supplication, Reduction, oder Beruffung beschehe/ so sollen Jhre Liebden und dero Nachkommen/ denen zu gehorchen/ oder nachzugeben nicht schuldig seyn/ auch von Uns/ Unseren Nachkommen am Reich/ Unserem und deren Kayserlichen Reichs-Hof-Rath und Cammer-Gericht nicht angenommen/ noch darüber Verbott oder Gebott beschehen/ jedoch sollen Jhre Liebden und dero Nachkommen vorangeregter maßen festiglich gehalten seyn/ dero Unter-Ober- und Hof- wie auch das Official-Gericht nothdürfftiglich zu bestellen/ und ein Judicium Revisorium beständig anzuordnen; Und gebieten darauf allen und jeden Churfürsten/ (ad longum ins Reich) was Würden/ Standes/ oder Wesens sie seynd/ in-

sonderheit aber Unseren jetzigen und künfftigen Hof- und Cammer-Richtern / auch Beysitzern Unsers Kayserlichen Cammer- und Hof-Gerichts im Heiligen Reich ernstlich / und wollen / daß sie vielbesagt Unsers Lieben Vettern des Churfürsten zu Trier Liebden und deroselben Nachkommen / an obberührt Unserer Kayserlichen Freyheit und ertheilten sonderbaren Gnad des nicht-Appellirens nicht hindern noch irren / sondern Ihre Liebden und Sie dessen geruhiglich gebrauchen / geniessen / und ohne Irrung dabey bleiben lassen / und hierwider nicht thun / noch das jemand andern zu thun gestatten / in keine Weise noch Wege / als lieb einem jeden sey Unser und des Heiligen Reichs schwehre Ungnad und Straf in eine Poen von 200. Marck Löthigen Golds zu vermeyden / die ein jeder / so offt er freventlich hierwider thäte / Uns halb in Unsere und des Reichs Cammer / und den andern halben Theil mehrbesagten Churfürsten zu Trier Liebden unnachläßig zu bezahlen / verfallen seyn sollen.

Mit Urkund dieses Briefs besiegelt mit Unserem Kayserlichen anhangenden Insiegel / der geben ist in Unser Stadt Wien den 30. Septembris 1721.

Tenor des Kayserlichen allergnädigsten Intimations-Rescripti an das Kayserliche und Reichs-Cammer-Gericht.

CARL der Sechste von GOttes Gnaden etc. etc.

Hoch- und Wohlgebohrner / auch Wohlgebohrne / Edle / Ehrsame / Gelährte / Liebe Getreue.

WIr mögen Euch hiermit gnädigst nicht bergen / was gestalten Wir Unsers Lieben Vetters / Churfürstens und Ertz-Bischoffens zu Trier Liebden das Privilegium illimitatum de non appellando (jedoch den casum denegatæ Justitiæ außgenommen) auf dero geziemendes Anlangen den Dreyßigsten Septembris Siebenzehen Hundert Ein und Zwanzig gnädiglich ertheilet haben; Wie nun Unser gnädigster Will und Meynung

ist /

ist / daß Seiner Liebden / als Churfürsten zu Trier / dessen würcklicher Genuß angedeyen / und dieselbe dabey / bey Vermeydung der darin angesetzten Straf von Zwey Hundert Marck Löthigen Goldes / gehandhabet werden solle; Als wird vorberührtes Privilegium Euch zu dem Ende in Abschrifft hier beygeschlossen / damit ihr in jetz- und künfftigen aus denen Chur-Trierischen Landen bey Unserem Kayserlichen Cammer-Gericht vorkommenden Processen Euch darnach gebührlich zu richten wissen möget. Und Wir verbleiben Euch übrigens mit Kayserlichen Gnaden wohl und gewogen. Geben in Unserer Stadt Wien den 26. Junii 1726. Unserer Reiche ꝛc.

CARL.

Vt. Fr. Graf von Schönborn.

Ad Mandatum Sacræ Cæsareæ Majestatis proprium.

E. F. von Glandorff.

Denen Hoch- und Wohlgebohrnen / auch Wohlgebohrnen / Edlen / Ehrsamen / Gelährten / Unseren Kayserlichen Geheimen Räthen / Cammer-Richter und des Reichs Lieben Getreuen Philipp Carl Grafen zu Hohenlohe und Herrn zu Laugenburg / auch N. Præsidenten und Beysitzeren Unseres Kayserlichen Cammer-Gerichts.

Tenor Sententiæ Cameralis de 17. Julii 1727.

In Sachen begehrter Insinuation Privilegii illimitati de non appellando Herrn Frantz Ludwigen / Ertz-Bischoffen und Churfürstens zu Trier / ist die durch Dr. Brand am 14. Julii jüngsthin beschehene Insinuatio, jedoch vorbehältlich des Heiligen Reichs Ober- und Gerechtigkeit / auch männigliches Interesse und Einrede dagegen jederzeit vorzubringen / so viel Recht / hiermit angenommen / und dergestalt darüber nothdürfftige Urkund erkannt.

Num. VII.

Ad praeced. Class. IV. Num. IV.

Des Hertzogthums Gülich und Berg neues Privilegium de non appellando auf 2500. Goldgülden / de Anno 1724.

WIr CARL der Sechste 2c. 2c. Bekennen für Uns und Unsere Nachkommen am Reich Römischen Kaysern und Königen offentlich mit diesem Brief / und thun kund allermänniglich / daß Uns der (Tit.) Philipp Carl / Churfürst zu Pfaltz / Unser Lieber Vetter und Churfürst / umständlich fürgebracht und gehorsamlich zu erkennen gegeben / wie daß erstbesagten Churfürsten Liebden nach angetrettenen Dero Regierung zu vermercken gehabt / was maßen Dero Unterthanen und Eingesessene in beyden Dero Hertzogthümern Gülich und Berg dadurch nicht geringe Unkosten und Ungemach zu erleiden haben / wann selbige in einer Sache / so etwan was weniges über die in dem von Weyland Unseren Vorfahren Römischen Kaysern Glorwürdigster Gedächtnüß / oberwehnten Hertzogthümern gnädigst verliehenen Privilegio de non appellando außgeworffene Summam Capitalem von 600. Goldgülden sich belauffete / denen höhern Reichs-Gerichtern folgen / und viele Zeit abwesend seyn / mithin mit Versäumung ihres Gewerbs und Haußhaltung / ihren Rechts-Sachen auf lange Jahre abwarten / Advocaten, Agenten und andere Gerichts-Personen belohnen müssen / folglich durch solche Begebenheit in Armuth und Unvermögenheit ihre Reichs-Creyß- und Landes-Anlagen der Gebühr nach abtragen zu können / gerathen: Nachdem aber obgedachte Churfürsten Liebden in mehrbesagten Dero beyden Hertzogthümern ihre Gerichts- und Raths-Collegia mit heilsamen Ordnungen und Gesetzen allschon verbessert / solche mit ansehentlichen wohlerfahrnen in Reichs- und Rechts-Sachen Räthen von Standes-Personen / Adelichen Rechts-Gelährten und Gewürdigten bestellet / versorget / erneuert / und an Dero zu Handhabung und Beförderung unpartheyischen Rechtens und Gerechtigkeit allezeit geneigten und begierigen Gemüth weder jetzo was

er-

ermanglen lassen/ noch künfftig vorsetzlich jemalen was erwinden lassen würden / dergestalten / daß dero Gülich- und Bergischen Unterthanen sich eines Landes-schleunigen und unpartheyischen Rechts/ ohne dergleichen Weitläufftigkeit/ Gefahr und Unkosten/ erhalten zu können/ zu erfreuen haben werden: Als haben Uns Sie gehorsamst angelanget und gebetten / daß Wir Ihro zum Nutzen und Besten Dero Gülich- und Bergischen Landen und Unterthanen/ das dermalen auf Sechs Hundert Goldgülden in Capital geniessende Privilegium de non appellando nach der von Weyland Unsers Hochgeehrtesten Herrn Vatters Leopoldi Kayserlichen Majestät und Liebden bereits den 27. Julii 1704. deßfals geschöpfften gnädigsten Resolution auf **Zwey Tausend Fünff Hundert Goldgülden** Haupt-Summa zu extendiren und zu erhöhen / um so mehr allergnädigst geruheten / indem bekandt seye / was diese Dero Gülich- und Bergische Lande und Unterthanen mit denen Ober- und Märckischen/ sonderbar quoad Privilegia, für einen Nexum haben/ und nun die Clev- und Märckische Unterthanen gegen die Gülich- und Bergische vorgemeldtes Beneficium auf 2500. Goldgülden Haupt-Summa allschon hätten/ die wider diese vorfallende Rechtsfertigungs-Sachen in der Nähe vor dem Kayserlichen und des Reichs Cammer-Gericht/ in Fällen/ so die bißherige Summam appellabilem übersteigen/ in Appellatorio außführen zu können/ da diese hingegen jenen nacher Berlin / und also über 60. Meilen / in Appellations-Sachen/ so wie die mehreste zu seyn pflegen / sich über 2500. Goldgülden / in Capital nicht erstrecken / mit dem grösten Ungemach und höchst beschwehrlichen Kosten zu folgen sich ohnumgänglich bemüßiget sehen.

Wann Wir dann gnädiglich angesehen / wahrgenommen und betrachtet die ansehentliche getreu- und wohlersprießliche Dienste / welche so wohl Uns und Unseren Hochgeehrtesten Herrn Vatters und Herrn Bruders Kayserlichen Majestät Majestät Liebden Liebden Höchstseeligen Andenckens / als dem gesamten Teutschen Vatterland/ nicht nur Seiner des Churfürsten Liebden/

sondern

sondern auch Weyland Dero Herrn Vatters und Herrn Bruders Liebden in mannigfaltige Wege zu Kriegs- und Friedens-Zeiten sorgsam / eiferig und getreu - Patriotisch erwiesen / auch Seine Liebden Uns und dem Heiligen Römischen Reich und Unserm Ertz-Hauß unaußsetzlich zu leisten des aufrichtigen Erbietens sind / wie sie dann wohl thun können / mögen und sollen; Als haben Wir demnach mit wohlbedachtem Muth / guten zeitigen Rath und rechten Wissen / aus obgedachten und andern Uns bewegenden erheblichen Rechts- und Staats- Ursachen und Umständ / auch in Erwegung mehrgedachten Churfürstens Liebden um Uns und das wertheste Teutsche Vatterland habende gute Verdienste / Ihro auf der Hertzogthümer Gülich und Berg / so lang dieselbe bey dem Pfältzischen Nahmen und Stamm verbleiben werden / aus sonderbarer Kayserlichen Gnad obgedachtes Privilegium de non appellando auf **Zwey Tausend Fünff Hundert Goldgülden** in Capitali oder Haupt-Summa extendiret und erhöhet: thun das extendiren / und erhöhen dasselbe also von Römisch-Kayserlicher Macht und Vollkommenheit hiermit wissentlich und Krafft dieses Briefs / und meynen / setzen / ordnen und wollen / daß hinfüro von keinem Bey- oder End-Urtheil / Erkänntnüß / Decret, und Abschieden / so von Ihro des Churfürsten Liebden als Hertzogen zu Gülich und Berg / oder Dero dasigen zu Administrirung der heilsamen Justitz bestellten höheren Raths-Collegien und Hof-Gericht gesprochen / in allen Sachen / durch jemand / was Würden / Stand oder Wesens der seye / weder an Uns / Unser oder Unser Nachkommen am Reichs-Hof- und Cammer- oder Land-Gerichten / oder jemand anders / einige Appellation, Provocation, oder Reduction statt haben soll / und angesehen aller Constitutionen, Gesetz und Ordnungen / die hierwider gemacht seynd / oder künfftig werden möchten: dann Wir denenselben allen und jeden aus Kayserlicher Macht Vollkommenheit und rechtem Wissen hiermit abkürtzen und widersprechen / und alles was dawider gehandlet würde / zernichten / wiederruffen / und gäntzlich abthun; Da auch darüber durch

Summa.

jemand

jemand von Ihro Liebden oder Dero Gülich- und Bergischen höheren Raths-Collegien und Hof-Gerichts Erkänntnüß/ Urtheil/ Decret, oder Abschied/ Appellation oder Supplication, Reduction oder Beruffung beschehen/ so sollen Ihro Liebden deren nachzuleben nicht schuldig seyn/ auch von Uns/ Unseren Nachkommen am Reich/ denen Kayserlichen Reichs-Hof-Cammer- und Land-Gerichten nicht angenommen noch darüber gebott- oder verbotten werden.; Da auch derselbigen ein- oder mehrere vielleicht aus Unwissenheit oder Vergessenheit angenommen würden/ so setzen/ ordnen und wollen Wir Krafft dieser Begnadigung/ daß solches der obgemeldten Freyheit de non appellando, und was von derselben herrührig/ unnachtheilig/ unnabbrüchig/ auch dieselbige Appellation, Reduction, und Supplicirung/ und was darauf gehandelt und fürgenommen würde/ gantz krafftloß/ untüchtig und nichtig seyn solle/ das Wir alles und jedes aus obbestimmter Unserer Kayserlichen Macht Vollkommenheit und rechten Wissen/ jetzt als dann und dann als jetzt untüchtig erklären/ zernichten/ aufheben/ und verbieten/ in der besten Form und Maaß als Wir das thun mögen und sollen.

Und gebieten darauf allen und jeden Churfürsten/ Fürsten/ Geistlichen und Weltlichen Prælaten, Grafen/ Freyen/ Herren/ Rittern/ Knechten/ Land-Vögten/ Hauptleuthen/ Vicedumben/ Vögten/ Pflegern/ Verwesern/ Amtleuthen/ Schultheißen/ Burgermeistern/ Richtern/ Räthen/ Burgern/ Gemeinden/ und sonderlich allen und jeden Hof-Richtern/ Land-Richtern/ Frey-Grafen/ Stuhl-Herren/ Frey-Schöpffen/ Cent-Richtern/ Westphälischen und andern Richtern/ Urthel-Sprechern/ und sonst allen anderen Unseren und des Reichs Unterthanen und Getreuen/ in was Würden/ Stand oder Wesen die seynd/ insonderheit aber Unseren Kayserlichen und Unserer Nachkommen Præsidenten und Assessoren am Reichs-Hof- und Cammer-Gerichten ernst- und festiglich mit diesem Brief/ und wollen/ daß sie vielbesagten Churfürsten zu Pfaltz Liebden/ als Hertzogen zu Gülich und Berg/ und Deroselben Nachkom-

men / als lang diese Hertzogthümer bey dem Pfältzischen Nahmen und Stamm verbleiben werden / an obberührter Unserer Kayserlichen Freyheit und ertheilten Gnad des nicht-Appellirens vorstehender massen nicht hindern / noch irren / sondern Ihre Liebden und Sie dessen geruhiglich gebrauchen / freuen / geniessen / und ohne Irrung dabey bleiben lassen / und hierwider nichts thun / noch das jemand andern zu thun gestatten / in keine Weiß / als lieb jedem seye / Unsere und des Reichs schwehre Ungnad und Straf / dazu eine Pœn nemlich in Hundert Marck Löthigen Golds zu vermeyden / die ein jeder / so offt er freventlich hierwider thäte / Uns halb in Unser und des Reichs Cammer / und den andern halben Theil vielgemeldten Churfürstens Liebden als Hertzogen zu Gülich und Berg / und Dero Nachkommen / wie obgedacht / unnachläßlich zu bezahlen verfallen seyn solle. Mit Urkund dieses Briefs besiegelt mit Unserem Kayserlichen anhangenden Insiegel / der geben ist den dritten Tag Monaths Januarii nach Christi Unsers Lieben HErrn und Seeligmachers gnadenreichen Gebuhrt im Siebenzehen Hundert und Vier und Zwantzigsten / Unserer Reiche des Römischen im Dreyzehenten / des Hispanischen im Ein und Zwanzigsten / des Hungarisch- und Böheimischen aber im Dreyzehenten Jahr.

Tenor des Kayserlichen allergnädigsten Intimations-Rescripti an das Kayserliche und Reichs Cammer-Gericht.

CARL der Sechste von GOttes Gnaden erwählter Römischer Kayser / zu allen Zeiten Mehrer des Reichs ꝛc. ꝛc.

Hoch- und Wohlgebohrne / auch Wohlgebohrne / Edle / Ehrsame / Gelährte / Liebe Getreue.

WIr lassen Euch hiermit gnädigst ohnverhalten / was gestalten Wir des Churfürsten zu Pfaltz Liebden / das von Weyland Unseren Vorfahren Römischen Kaysern Glorwürdigster Gedächtnüß / auf dero beyde Hertzogthümer Gülich und Berg auf eine Capital-Summam von Sechs Hundert Goldgülden

gülden gnädigst verliehene Privilegium de non appellando aus verschiedenen erheblichen Rechts-Ursachen auf Zwey Tausend Fünff Hundert Goldgülden in Capitali und Haupt-Summa, so lang dieselbe bey dem Pfältzischen Nahmen und Stammen verbleiben werden / mildest extendiret und erhöhet haben. Gleichwie nun Unser gnädigster Wille und Meynung ist / daß Seiner Liebden dessen würcklicher Genuß angedeyen / und dieselbe dabey bey Vermeydung der darin angesetzten Straf von Hundert Marck Löthigen Goldes gehandhabet werden solle; Als wird vorberührtes Privilegium Euch zu dem Ende in Abschrifft hier beygeschlossen / damit Ihr wegen der aus obgedachten Hertzogthümern bey Unserem Kayserlichen Cammer-Gericht vorkommenden Processen sich darnach gebührlich zu richten wissen mögen: Denen Wir übrigens mit Kayserlicher Gnade respectivè wohl und gewogen verbleiben. Geben in Unser Stadt Wien den Sechsten Aprilis Anno Siebenzehen Hundert Vier und Zwantzig / Unserer Reiche des Römischen im Dreyzehenten / des Hispanischen im Ein und Zwantzigsten / des Hungarischen und Böhmischen ebenfals im Dreyzehenten.

CARL.

Vt. Graf von Schönborn / Pr.

Ad Mandatum Sacræ Cæsareæ Majestatis proprium.

E. F. von Glandorff.

Tenor Sententiæ Cameralis de 17. Julii 1724.

In Sachen begehrter Insinuation Privilegii Herrn Carl Philipp / Churfürsten zu Pfaltz / als Hertzogen zu Gülich und Berg / die Erhöhung Summæ appellabilis, den 14ten noch lauffenden Monaths Julii gerichtlich geschehen / ist dieselbe / jedoch vorbehaltlich des Heiligen Reichs Ober- und Gerechtigkeit / auch männigliches Interesse und Einreden dagegen jederzeit vorzubringen / so viel recht / hiermit angenommen / auch dergestalt darüber nothdürfftige Urkund erkannt / und Lt. Steinhausen sein der Collation und Restitution Originalis halber beschehen Begehren zugelassen.

Num. VIII.

Ad Privilegia Leodiensia.

Ad praeced. Class. III. Num. I.

(1.) Copia Sententiæ Cameralis, per quam acceptatum fuit Privilegium novissimum auctum Anno 1724.

Kayserlichen Cammer-Gerichts Insinuations- und Acceptations-Urthel des Fürstlich-Lüttichischen erhöheten Privilegii de non appellando, dessen Tenor *in Supplem. Corp. Jur. Camer. pag. 8. seqq.* befindlich ist.

Tenor Sententiæ 2. Junii 1724. publicatæ.

IN Causa Insinuationis Privilegii ab Augustissimo Imperatore Carolo Sexto Domino Nostro Clementissimo Vigesima Septima Junii Anni 1721. Domino Episcopo & Principatui Leodiensi concessi, in quo respectivè præcedentia confirmatur, & Appellationis Summa augetur cum reliquis, factam per Drem. Ludolff 24. Aprilis a. c. Insinuationem salvo Jure Imperii & cujuscunque Tertii, acceptamus, desuperque Documentum concedimus, retraditionem Originalis Privilegii retentâ in Lectoriâ Copia diligenter scripta, collationata & vidimata permittentes.

(2.) Copia Publicationis Privilegii istius novissimi in Patria Leodiensi factæ Anno 1728.

Illustrissime ac Excellentissime Sacri Romani Imperii Comes, Sacræ Imperialis Cameræ Judex, Perillustres, Generosi, Amplissimique Præsides & Domini Assessores.

POstquam tres Ditionis meæ Leodienses Ordines tandem communi voto consenserunt in publicationem Privilegii per Literas Patentes Augustissimi Imperatoris Nostri feliciter Regnantis de dato 17. Junii 1721. Patriæ Leodiensi benignissime concessi, aliorum Privilegiorum à Divis Imperatoribus olim concessorum confirmatorii, mihique supplicarunt, ut fatam publicationem solemniter fieri mandarem, eorum precibus annuendo, statim curavi ut illud publice & coram populo in forma solita 30. Decembris nuperi pro-

promulgaretur, uti Excellentia Vestra, Perillustresque Dominationes Vestræ ex Actu Proclamationis hic juncto perspicere poterunt. Quapropter illas enixe rogo, ut istud factæ publicationis Documentum Actis publicis debitæ insinuari ac registrari curent, denique sedulo operam, ut in posterum quæcunque Appellationes eidem Privilegio contrariæ rejiciantur, celeremque Justitiam in causis me quà Principem Leodiensem concernentibus, aliisque ante hac commendatis administrare dignentur de cætero singulari propensione & affectu maneo.

Excellentiæ Vestræ Perillustriumque Dominationum Vestrarum

Leodii hac 4. Februar. 1728.

Humillimus ac devotissimus famulus

Georgius Ludovicus.

George Louis, par la Grace de Dieu, Eveque & Prince de Liege, Duc de Bouillon, Marquis de Franchimont, Comte de Looz, Horne, &c.

A tous ceux qui ces présentes Verront Salut.

Aiant vules Reces des trois Etats de notre Pays de Liege & Comte de Looz en dates respectives du 25. & 26. Janvier, du 9. Fevrier, & 27. Novembre de la meme année, du 23. Fevrier 1725. & du 17. Janvier, 27. Novembre & premier Decembr. 1727. par les quels ils ont agrée la confirmation & ampliation des Privileges Imperiaux accordez a l'Eglise & Pays de Liege & Comte de Looz & leures dependances en date du 27. Juin 1721. interinez du depuis à la Chambre Imperiale de Wezlaer, lesquels Privileges nous ont etez seulement delivrés pendant le cours du present mois par l'Ecolatre de notre Eglise Cathedrale, ou ils avoient été gardez jusques à present: Vu aussi les declarations & supplications inserées aux dits Reces, par lesquelles ils nous supplient tres humblement de faire publier & mettre en garde de Loy les dits Privileges ainsi confirmez & amplifiez, avec la Clause que tous contraventeurs aux dits Privileges ne pourront avoir recours au Tribunal des Vingt deux sous

 pre-

pretexte d'Execution faite en prejudice des appels defendus par lesdits Privileges: Voulant bien condescendre à leures treshumbles demandes & en agréant lesdits Reces avec la dite Clause y inserée, ordonnons de proceder sommairement à la dite publication en la forme & maniere accoutumée & de mettre lesdits Privileges en garde de Loy, voulant que pour la connoissance d'unchacun ils soient imprimez en langue latine & vulgaire. Donné en notre Palais Episcopal à Liege ce 29. Decembr. 1727.

Berlayment.

Lieu (†) du Seul.

J. Vanhove.

NOs Scabini supremæ Justitiæ Civitatis & Patriæ Leodiensis, Legum, Statutorum, Consuetudinum & Privilegiorum ejusdem Patriæ Custodes: Tenore præsentium declaramus & attestamur Privilegium per Literas Patentes Augustissimi Imperatoris Caroli Sexti Germaniæ & Hispaniarum, Hungariæ, Bohemiæ Regis &c. modo feliciter regnantis Domini nostri clementissimi sub data 27. Junii Anni 1721. Patriæ Leodiensi & Dominiis ei annexis benignissime concessum, aliorumque Privilegiorum ab Augustissimis quondam Imperatoribus olim concessorum confirmatorium solenniter & in forma ac loco consuetis, publice & coram populo, præsentibus Nobili & Generoso Domino Gerardo Assuero Ludovico Barone ab Horion in Colonster, Vice-Comite in Odekirchen, Electoratus Coloniensis Burggravio hæreditario Civitatis Leodiensis supremo Prætore & Officiato, nec non Nobilibus & Honoratis Dominis Lamberto Vandensteen, Barone de Jehaing & de Saive, & Guilielmo de Stenbier, Scabinis Leodiensibus die 30. Decembr. Anni 1727. novissime elapsi, vigore suprà scripti edicti â Celsissimo Episcopo & Principe Leodiensi sub data 29. Decembr. 1727. emanati, publicatum fuisse & in legum custodiam repositum, in quorum fidem præsentes à supremo Secretario nostro subscribi, & Sigillo Scabinatus muniri jussimus. Datum Leodii

Leodii in Aula nostra Scabinali hac Quarta Februarii Anni Millesimi Septingentesimi Vigesimi Octavi.

(L. S.)

Leop. Bonhome,
de Mandato.

(3.) Notitia Judiciorum Patriæ Leodiensis, una cum nonnullis aliis Adjunctis ad Rei Judiciariæ apud Leodienses informationem spectantibus.

N*Otandum præliminariter:* quod in Appendice Commentationis ad Jus Camerale Notitia Judiciorum Leodiensium non ex informatione Auctoris undique certa, sed ab aliorum informatione fuerit profecta & concinnata, in qua, si quid erratum esset, veniam stipulatus est Auctor, errorem, si ostenderetur, libenter correcturus. Cum itaque ab ipsis Patriæ Proceribus & primariis JCtis nonnulla monita Auctori honorifice fuerint transmissa, ex quibus Notitia Judiciorum rectius intelligi possit, idcirco juxta ea novum opus ea in parte suscipere, & huic Catalogo Supplementi loco adjungere visum fuit.

1. *In Causis Feudalibus* sunt Judicia subalternata seu inferiora, & summum Judicium Feudale Principis Leodiensis. Coram *subalternis Judiciis* Causæ Feudorum subalternorum sive Mediatorum, sive in rem, sive in personam mixtæ, seu in rem scriptæ (non verò mere personales) tractantur, imo coram iis proponenda Interdicta Possessoria, & officium eorum implorandum quoties ex lege Feudi derivata quæstio litis materiam præbet, Mean. *observat. 52. num. 3.*

Ab horum Sententiis appellatur ad Judicium summum Feudale Leodiensis Principis.

2. *Judicium Feudale summum:* Coram hoc, etiam in prima Instantia, quæstiones de Feudis immediatis & controversiæ ex Lege Feudali nascentes tractantur, Mean. *observat. 121. num. 5.*

Nec non quoad Feuda quædam Brabantiæ, electivè, vide D. de Louvrex *in Opere infrà allegando pag. 144. seq. num. 59.*

Ab

Ab hujus Sententiis, latis tam in prima, quam Appellationis Instantia, appellatur ad Consilium Ordinarium, Mean. *dict. observat. 52. num. 1.*

3. *In Causis non Feudalibus* diversæ sunt Jure Leodiensi Judicia, de *Allodialibus Bonis immobilibus* & de Bonis *Censalibus*, vide Mean. *tota observat. 21.* ubi de distinctione ea Bonorum agit. Est itaque Judicium speciale in Causis *Allodialibus*, sed tantum in prima Instantia, Mean. *dict. observat. 121. num. 5. & 8.* à cujus Sententiis appellatur ad Consilium Ordinarium.

4. *De Bonis Censalibus*, sunt Judicia inferiora. Quæ vocantur, *Basses Justices*, & supremum Judicium scilicet *Scabinorum* Leodiensium, vide *num. 5.* ad quod ab illis appellatur Mean. *dict. observat. 121. num. 5.*

Coram subalternis sive inferioribus Judiciis, Causæ Reales, Personales & Criminales tractantur. Nimirum: Personales Actiones Incola cujusque loci & Jurisdictionis contra Incolam coram eo Judicio instituere debet.

Non Incola, Actiones Personales coram illis instituere non tenetur, sed electionem habet eas instituendi coram subalterno Judicio, vel coram Supremo, vel coram Officiali Leodiensi, qui sunt Patriæ Judices Ordinarii.

Sunt tamen aliqua subalterna Judicia, exempli gratia *Hologne ad Jecoram*, vernaculè, *Hologne sur Geer*, coram quo unusquisque contra illius Incolam agere tenetur. Idque ratione aliquorum ipsis concessorum Privilegiorum, ab illius tamen & illorum Sententiis appellatur immediatè ad Consilium Ordinarium.

Realiter coram subalternis Judiciis agere nemo tenetur, nisi agatur de unica tantum & specifica Hypotheca, aut de unica Re immobili, vel de pluribus Hypothecis aut Rebus immobilibus sub unico eodemque Territorio sitis & eidem Curiæ subjectis, quo in casu coram illa agendum est sub pœna Nullitatis, *cap. 4. artic. 17. Reformat. Groesbek.* aliàs Actio realis potest intentari coram superiori Scabinorum Leodiensium Judicio, quod & tunc adhuc licitum est, vel dum Creditor Hypothecarius in Contractu providit sibi de Privi-

Privilegio *unicæ Citationis*, quam ad *decimam quintam Diem* vocant, ut videre est apud Mean. *Observat. 138. num. 2. cap. 4. artic. 18. Reformat. Groesbek.* vel dum Creditor Hypothecarius obligata habet universa Bona sui Debitoris præsentia & futura.

Criminaliter coram subalternis Judiciis agitur, ita ut causa tantum coram ipsis instruatur, *cap. 14. artic. 46. Epitome Consuetud.* & ea instructa, illius Judicii Graphiarius vel Scabinorum unus Acta clausa ad Supremum Judicium defert, à quo Actis visis & examinatis Sententia concipitur, & remittitur cum Actis clausis ad Judicium inferius, à quo concepta Sententia publicatur, & Executioni mandatur.

Hoc est quod dicitur in Patria Leodiensi judicare per *Rechargiam*. Quid sit *Rechargia* explicat Mean. *in suo Nomenclatore Idiomatis Leodiensis ad verbum Apprise.*

Privilegio tamen vel immemoriali Consuetudine nonnullarum Patriæ Leodiensis Urbium Scabini Causas Criminales sine *Rechargia* decidunt prout & sine Appellatione, Ut Scabini Urbis *Tungrensis*, Urbis *Huensis* & pauci alii.

A Sententiis subalternorum Judiciorum tam in Causis Personalibus quam Realibus latis, appellatur ad Supremum *Censale Judicium*, scilicet *Scabinorum* Leodiensium. Exceptis tamen Judiciis quibusdam inferioribus à quibus immediatè ad Consilium Ordinarium appellatur. Tale est *Hologne aux pierres.* vide *suprà* §. *Sunt tamen &c.* Tale etiam est Judicium in Pago *Sclesin* qui situs est in *Leuca Bannali Leodiensi.*

5. *Supremum Censale Judicium*, quod etiam vocatur *Scabinorum Leodiensium*, * exercet Jurisdictionem ordinariam per totam Patriam tam in Personalibus, Realibus, quam Criminalibus Causis, exceptis casibus suprà relatis.

6 Excep-

* De cujus institutione antiquissima à S. Huberto Urbis Fundatore videatur Dnus. M. G. de Louvrex *in præclaro Opere Recueil des Edits, Reglements, Privileges, Concordats & Traittes du Païs de Liege &c. le tout accompagné des Notes part. 1. cap. 2. §. 16. pag. 23.* cujus Operis partem alteram adhuc publici Juris fieri exoptamus.

Excepto etiam *Comitatu Lossensi*, in quo sunt Judices Seculares particulares, coram quibus personaliter & realiter in prima Instantia agendum est, & à quorum Sententiis non appellatur ad Scabinos Leodienses, sed regulariter ad Scabinos *Uliermalienses*, & ab his ad *Aulam* Supremam quam vocant *Curingianam*, vide Roding. *lib. 1. tit. 20. pag. 287. in fin.* quæ insuper in prima Instantia judicat de Feudis ab ea immediatè dependentibus, de Feudis mediatis per viam Appellationis.

Scabini tamen Leodienses Jurisdictionem exercent intra Mœnia Urbium nonnullarum Comitatus Lossensis & à Sententiis Scabinorum dictarum Urbium ad ipsos appellatur.

De *Clavibus Jurisdictionalibus* quæ præferri solent quotiescunque Actus Jurisdictionis in Ædibus Civis Leodiensis exercendus est, vide Louvrex *dicto Opere part. 1. cap. 1. pag. 9.*

A Sententiis Supremi Censalis Judicii in Causis Realibus & Personalibus latis appellatur ad Consilium Ordinarium.

A Sententiis autem in Causis Criminalibus latis nulla datur Appellatio, nequidem ad Consilium Ordinarium.

6. *Consilium Ordinarium* (vide Roding. *lib. 1. tit. 20. pag. 286.*) est Judex Appellationis, Jurisdictionem verò in prima Instantia solum exercet in *Causis Contraventionis Privilegiorum Imperialium*, quam Jurisdictionem etiam exercet in Comitatu Lossensi, Mean. *Observat. 589.*

A Sententiis Consilii Ordinarii, si Causa non sit appellabilis per Leges Imperii vel per Privilegia Patriæ, petitur à Principe Leodiensis *Revisio*. Aliàs appellatur ad Cameram Imperialem vel Judicium Imperiale Aulicum.

7. *Judicium Tenantium*, quid sit, explicat Mean. *in Nomenclatore Idiomatis ad verbum Tenantium.* coram hoc agitur realiter, de Bonis ab eo dependentibus usque ad *Saisiniam* exclusivè, *Saisinia* autem decerni debet à Supremo Censali Judicio, Mean. *Observat. 136. num. 4.*

8. *Judicium Maswir seu Fundiarium*, quid sit, explicat etiam Mean. *in Nomenclatore Idiomatis ad verbum Maswir*, coram hoc etiam

etiam agitur realiter de Bonis ad illius Jurisdictionem spectantibus & Saisiniam decernit Mean. *Observat. 137. num. 3.*

9. *Consilium privatum Leodiensis Principis*, de causis Politiam concernentibus vel ad Regimen Patriæ spectantibus cognoscit, si quid arduum in Negotiis vel internis vel externis occurrerit, ad Principem refert. Cætera sub nomine Principis expedit. Huic Consilio præest *Principis Cancellarius* à quo dicta Mandata & Decreta tam ipsiusmet Principis quam præfati Consilii signantur, & subscribuntur, *Leges* verò à *Principe* non nisi *cum Consensu Trium Patriæ Statuum* conduntur.

10. Consilium aliud Principis, nominatum *Chambre des Comptes*, cognoscit de Causis Redituum vel aliorum Jurium ad Mensam Episcopi spectantium, idque per Privilegium *Rudolphi II. Imperatoris* Augustissimi, Appellatione omni remota, quod Privilegium suprà est recensitum in Catalogo.

11. *Consilium Civicum:* Duobus constat Consulibus & Viginti Consiliariis, qui singulis Annis mutantur. Consilium hoc olim cognoscebat de Causis Personalibus inter Cives, ideoque in Civitate Leodiensi *Tres* olim recensebantur *Judices Ordinarii* quoad Causas Sæculares, nempe *Officialis*, *Consules & Consilium Civicum*, & *Scabini*, inter quos Præventioni erat locus in Causis Personalibus, nunc verò Jurisdictio illa *Consulum & Consilii Civici* abrogata est per Regulamenta Anni 1649. & 1684. cognoscunt tamen in Civitate Leodiensi ac Dependentiis de Rebus *Politiam* concernentibus,* Negotia Publica ejusdem Civitatis dirigunt, Causasque quæ Opificia & Artes, earumque Exercitium concernunt, dirimendi Jus habent, prout & illas in quibus de Collectis, Vectigalibus, aliisque Mediis pro necessitatibus dictæ Civitatis impositis eorumve Executione agitur, & coram illo citantur Contraventores, ab eorum Sententiis petitur à Principe *Revisio.* In Criminalibus autem sub certo & præfinito modo etiam concurrunt.

S 2 12. *Colle-*

* Vide Louvrex *in Opere suprà laudato cap. 2. §. 21.* ubi recensetur qua occasione Scabini à Rebus Politiæ fuerint exclusi & lis desuper adhuc non decisa, confer. *pag. 41. ibidem.*

12. *Collegium Commissariorum:* Hujus Officium in Politicis plusquam in Judiciariis consistit, quamvis & in his partes suas interdum implendas habeat.

13. *Deputati Statuum seu Ordinum.* Hi summarie & absque forma Judicii cognoscunt de mediis pro necessitate totius Patriæ à Principe de Consensu trium Statuum seu Ordinum impositis, & coram iis contravenientes citantur. Tractantur hic Causæ Contributionum publicarum & similes. Ab horum Decretis Appellationem non esse permissam volunt, tum quia ejusmodi causæ moram non patiantur, tum quia Deputati illi sint tantummodo Executores Resolutionum in Comitiis trium Statuum captarum & à Principe approbatarum, si quis tamen à Deputatis gravatum se putet, permissam esse *Revisionem* coram tribus Statibus seu Ordinibus.

14. *Revisores Causarum decisarum* à Consilio Ordinario vel Officiali Leodiensi, in quibus per Privilegium ad Cameram appellari non potest, hi in singulis causis specialiter à Principe seu ejus Consilio Privato denominari & deputari debent. De Revisoribus Causarum ab Officiali decisarum agunt Patentes Imperatoris Josephi quarum infrà fiet mentio.

15. *Consilium Viginti Duumvirorum.* Hi cognoscunt per totam Patriam & in *Comitatu Lossensi* de Extorsionibus & Barataria Judicum, item de vi & violentia ac rebus per evidentem Injustitiam ablatis, de vi Bonorum raptorum, de *Possessorio* autem non nisi incidenter cognoscunt, adeoque Actiones viginti Duumvirales reputantur *Criminales*, cum in iis agatur de coërcitione vel Judicum corruptorum vel violentiarum commissarum: ut probat Chockier *de Conservat. Laic. quæst. 16. per tot.*

16. *Revisores horum Viginti Duumvirorum* deputantur à Statibus seu Ordinibus Patriæ & sunt Numero XIV. Vicarius Generalis & Cancellarius Episcopi sunt Membra dicti Collegii vi suorum Officiorum, ex his denominat Capitulum Cathedrale duos, Ordo Æquestris quatuor, Ordo popularis sex, de numero postremorum sunt bini Consules Regentes Civitatis Leodiensis, nec bini non horum Prædecessores immediati, coram his Revisoribus perinde ut in alio

alio Revisionis Judicio nihil novi allegari debet. Ab horum Sententiis Appellatio interdicta est per Privilegium Ferdinandi I. licet autem Privilegium illud non fuerit ab Imperiali Camera acceptatum; adhuc tamen contendunt Leodienses ab ejusmodi Sententiis appellari non posse, quia Actiones Viginti Duumvirales sint *Criminales*, in cujusmodi causis Carolus V. Imperator omnem Appellationem prohibuerat, qua ratione præfati Statuum Deputati non sunt Judices Appellationis, sed simplices Revisores, in hoc particulari casu à Statibus delegati, cum in aliis Criminalibus Actionibus nequidem Revisioni locus sit. Notandum tamen, quod dictum Privilegium acceptatum sit in Consilio Aulico Cæsareo cum cæteris omnibus.

Judices Ecclesiastici.

17. *Officialis Leodiensis* de quo Roding. *lib. 1. tit. 20. pag. 284. in fin.* Jurisdictionem in Causis *Realibus* non exercet in quibus soli *Scabini* sunt Ordinarii Judices sed solum in Actionibus *Personalibus Civilibus* in quibus habet Jurisdictionem Ordinariam, concurrentem cum Supremo Judicio Censali sive Scabinorum per totam Patriam, etiam in Comitatu Lossensi, Mean. *Observat. 589.*

Neque habet Judicem Superiorem in Patria Leodiensi, sed si Causa appellabilis, provocare licet ab Officiali vel ad Cameram Imperialem vel ad Judicium Imperiale Aulicum. In causis non appellabilibus, puta per Leges Imperii vel per Privilegia Leodiensia, petitur à Principe Leodiensi *Revisio*, cujus forma describitur in Patentibus Imperatoriis Anno 1710. (de quarum ultimo Articulo infrà quædam annotabuntur.) Ex inveterato usu etiam petitur ab ipsomet Officiali *Repositio* ab ejus Sententiis etiam definitivè latis, quæ petita Repositio nec Revisionem impetrandam nec Appellationem ad Sacram Suam Cæsaream Majestatem interponendam impedit.

Nota: *Differt itaque imploratio pro* Repositione *sive Restitutione in Judicio* Officialis, *ab imploratione pro Restitutione in integrum* in Consilio Ordinario. *In* Consilio Ordinario *tractatur hec petitio adjunctis, si partes postulent, duobus Juris Consultis pro Consultatione non verò pro Voto. Causæ in quibus petitur in hoc Judicio Restitutio sunt tales, in quibus ad Judicia Imperii*

suprema Appellatio non datur. Petitur vel ex Actis iisdem vel ex Documentis novis. Priori casu petitio Restitutionis suspendit Executionem Sententiæ. Posteriori petens Restitutionem solvere debet parti adversæ Litis Expensas in quas per priorem Sententiam fuit condemnatus. Consequitur ex dictis quod à Sententiis in Processu hoc Restitutionis latis appellare non liceat. Permissum tamen est petere à Principe beneficium Revisionis. Coram Officiali *verò Processus Revisionis effectum Sententiæ sine discrimine suspendit & petitur in Causis etiam appellabilibus, salva Appellatione à Sententia Officialis in Processu hoc lata. Hæc differentia notanda est ad* Commentationem Jur. Camer. pag. 220. & 221. *Alia differentia circa asservationem Actorum notanda ad* pag. 181. ibid *quod Consuetudo tantum sit in Curia Officialis ut Acta sint penes partes litigantes, omnia tamen ab Officialis* Sententiario *subsignantur. Hujus Officium à Principe Leodiensi immediatè constituitur, qui etiam Pecunias depositas in Judicio asservat, & ad eum Arresta nec non Relaxationes Arrestorum immediatè demandantur.*

In Causis Ecclesiasticis etiam ordinariam Jurisdictionem exercet, & in istis Causis ab illius Sententiis appellatur vel ad *Officialem Metropoliticum Coloniensem*, vel ad *Nuncium Pontificis* qui ordinarie Coloniæ residet, vel ad ipsam *Curiam Romanam.* Afferit etiam Officialis sibi competere Jurisdictionem Inquæstæ in Subditos Diœcesis & Patriæ Leodiensis in materiis Ecclesiasticis delinquentis & condemnandi ad Pœnam Pecuniariam vel remittendi ad Judicium Seculare.

18. *Officialis Capituli Cathedralis* Ecclesiæ Leodiensis. Hic prætendit in Jurisdictione concurrentiam cum Officiali Leodiensi: Habet autem Jurisdictionem in Causis Subditorum Capituli Cathedralis.

Quandoquidem verò inter Officialem Leodiensem & Officialem Capituli aliqui Articuli Jurisdictionis sint controversi, prout ex Responsis liquet *in Appendicem Commentationis pag. 172. seqq.* relatis. Quia tamen certus factus est Auctor quod etiam altera ex parte alia contraria Scripta sint edita, ideoque hanc totam rem in medio relictam voluit.

19. *Officiales Archidiaconorum.* Hi cognoscunt concurrenter cum Officiali Leodiensi de Causis Beneficialibus in suo districtu. Ab eorum Sententiis appellatur ad Officialem Leodiensem, Mean. *Observat. 280. num. 8.* & ab hujus Sententiis.

20. *Con-*

20. *Conservatores Privilegiorum Cleri Primarii & Secundarii.* Ad eos querelæ deferuntur de Immunitate violata, & Mandata turbatæ Immunitatis ab iis impetrantur, à quarum Sententiis appellatur ad Nuncium Coloniensem. *Hi Conservatores intelliguntur in Privilegio Caroli V. quod vocatur contra Conservatorias.*

Ad præmissam Notitiam notandum est insuper *Primò* quod *suprà in Catalogo pag. 48. num. 7.* fuit anticipatum, adversus Artic. XV. Patentium Imperatoris Josephi ex parte Ordinum Patriæ Leodiensis varia fuisse Monita Imperatori Augustissimo exhibita, quæ continentur in Scripto typis excuso: *Motivum Juris in causa Jurisdictionali Scabinatus Civitatis Patriæ Leodiensis contra Officialem ejusdem Episcopatus Leodiensis.* Cujus Scripti satis prolixi & plusquam 20. paginis comprehensi summa, vel potius scopus, in sequenti continetur compendio, quod à peritissimo Rerum Patriæ JCto communicatum hic subjungo.

Consuetudo fuit antehac in Patria Leodiensi ut Appellationes interponerentur à Sententiis Officialis Episcopi, ad Officialem Coloniensem vel ad Nuncium aut Curiam Romanam, idque hac ratione fuit introductum, quod Officialis prætenderet, se in qualitate Judicis Ecclesiasti, etiam Sæcularibus in negotiis Jurisdictionem exercuisse: hunc errorem antea sæpissimè profligatum, rursus improbavit Imperator per Literas Patentes quintæ Septembris 1707. in quibus declaravit insuper Clericos tonsuratos civilibus negotiis se immiscentes, prout & Advocatos, Procuratores aut Notarios Curiæ Officialatus, Ecclesiasticorum Privilegiis frui non debere & sub eo prætextu à Sententiis Officialis ad Judices Ecclesiasticos appellare non posse, quod etiam per corruptelam fuerat observatum.

Abinde visum fuit, loco ejusmodi illicitarum Appellationum, revocandum esse in usum, *Revisionis Beneficium*, quod adversus Sententias ab Officiali inter Sæculares latas, antiquitus concedi solebat, iis nempe in causis, quæ vel ratione Summæ vel aliter ad Imperii Tribunalia non essent appellabiles juxta Privilegia Leodiensibus concessa: desuperque Augustissimus *Imperator Josephus*, Formulam impetrandæ & absolvendæ Revisionis, sibi ab Ordinibus seu

ſeu tribus Statibus Patriæ Leodienſis proponi voluit: & hæc eſt Forma in patentibus quintæ Maji expreſſa: excepto tamen *Articulo Decimo Quinto*, quem iidem Status ſeu Ordines ab intentione ſua alieniſſimum eſſe & ab Officiali ſub- & obreptitiè obtentum fuiſſe ſuſtinuerunt, prout Status Equeſtris & Civicus per Receſſus, etiam impreſſos, declararunt, prætendentes hunc Articulum Curiis Sæcularibus eſſe maximè præjudicialem, & Officiali Jus non eſſe, Cauſas Advocatorum, Procuratorum, Notariorum, Clericorum tonſuram non gerentium, miſerabilium Perſonarum & aliorum, coram Curiis Sæcularibus per Citationem præventas ad Forum ſuum avocandi, & Judicibus Laicis, ne de ejusmodi cauſis cognoſcant, inhibendi: quia etſi Officialis id antea introduxerit in uſum, tamen error ille exinde ſumpſerat originem, quod idem Officialis prætenderet, omnes iſtas perſonas Privilegio Fori Eccleſiaſtici frui debere: quem errorem cum Auguſtiſſimus Imperator Joſephus per Literas Patentes quintæ Septembris 1707. damnarit & deinceps obſervari prohibuerit: ſequitur Officialem reſpectu Perſonarum iſtarum, reputari ſolummodò debere ut Judicem Sæcularem, qua in qualitate concurrentem quidem cum cæteris Judicibus Sæcularibus Jurisdictionem in Cauſis Perſonalibus & Civilibus exercet; ſed non ſuperiorem, adeoque earundem Perſonarum cauſas coram Curiis Sæcularibus præventas, ad Forum ſuum avocare nequit, nec iis inhibere quo minùs de ejusmodi cauſis cognoſcant. Super quo puncto pendet lis coram Concilio Aulico inter præfatum Officialem & Scabinos Leodienſes indeciſa, qui ob præfatas rationes & alias dictum Articulum Decimum Quintum, tanquam ſub- & obreptitiè obtentum, revocari poſtulant, & interim Literis Patentibus quintæ Septembris 1707. inhærendum putant.

Notandum *Secundò* quod de Reductione Monetæ Leodienſis ad Aureos Rhenenſes in primis ſolicitus fuerit Auctor. [vid. *ſuprà Commentat. Jur. Camer. Auctar. XIV.*] Quæ à Viris rerum peritis ediſcere potuit hic ſubjunguntur.

L'on

L'on demande.

1. A combien on compte a Liege le florin d'or du Rhin dont il est parle dans les Privileges.

2. Par ceque dans les Rentes les Privileges parlent aussy des florins de Rhin communs, il convient donc de sçavoir, comment tels florins doivent se compter par rapport aux florins Brabants de Liege, les uns disants que deux florins Brabants de Liege font un florin de Rhin, les autres disants que cinq florins de Rhin feroient huit florins Brabants de Liege.

Estant par consequent necessaire de sçavoir aussy combien les florins d'or doivent etre compte par rapport & a compte des florins Brabant de Liege.

Resolution.

LE soubsigne reduiseur sermente de la Souveraine Justice de la cite & pays de Liege ayant meurement examiné le present quæritur & les articles y contenus est d'avisque *les florins d'or de Rhin repris* au premier article sont veritablement des *florins d'or des Empereurs*, Princes Electeurs & autres Republiques du saint Empire *distinguer des autres*, dont il est parlé dans l'edit des monnoyes de Liege du' diximie jour de Septembre de l'An 1565. a raison que ces derniers y sont appretier a *trentesix pattars & un quart* monnoye de Liege & les autres *a vingt quatres pattars & demy.*

Tellement que sur ce principe les anciens reduisseurs sermentes ont appretier les dits florins d'or de Rhin par rapport aux dits trente six pattars & un quart & a la bonte intrinseque a *six florins Brabants de Liege la piece*, signament a raison que les once pattars & trois liards surpassants lesdits vingt quatres pattars & demy rapporteront toujours pour le moins un florins Brabant de Liege plus que les cinq florins, aux *quels les autres florins d'or sont evaluer par l'edit du 26. Octobre de l'An 1649.*

Pour cequi regarde la premiere partie du second point, ie diray d'avoir trouvé dans les notulles des dits anciens reduiseurs sermenter tirees des registres des Eglises & de ceux reposant aux

t Gref-

Greffes de Messieurs les Eschevins de la Souveraine Justice de Liege que l'An 1419. *le florin de Rhin* y est marqué a *vingt aidans ou liards* pour les distinguer des florins d'or de Rhin du coin du St. Empire sustouché, adjoutant que les dits florins de vingt aidans sont egaux a ceux de Liege estime sur le meme pied, qui n'ont iamais ete in rerum natura & que ces vingt aidans ne sont presentement que *le quart d'un florins Brabant de Liege, cequi s'appelle un florin Liegois*.

Et pour ce qui touche le florin Brabant de Liege, ie diray positivement qu'i ceux ne sont a *Liege que vingt pattars du deux escalins*.

A quoy j'adiouteray cependant que dans le concordat des monnoyes fait du temps de St. Louys Roy de France l'An 1253. il y est marqué que quatres florins d'or du Rhin ont souvent valu a Rome trois ducats, de sorte que mettant seulement le ducat a deux ecus ou huit florins Brabant de Liege, le florin d'or du Rhin porteroit *six florins Brabants de Liege* ainsi que *i'ay dit cy dessus*.

Et pour preuve ulterieure de mon dire il est que feu le Sieur Scilbert Maitre des monnoyes de Son Altesse Serenissime de Liege a donné le 8. Juillet de l'An 1686. l'attestation suivante.

Le subsigné atteste que les vieux florins d'or d'Hollande forgé & coigné sur les armes de Baviere sont de la meme valeur que les vieux florins d'or d'Allemagne pour etre en bonté & valeur intrinseque egaux a iceux, & que si on m'en presentoit, j'en donneroy *cinq florins Brabants de Liege* & douze *pattars* de la piece pour les fondre & les reduire en ducats. Actum huitieme Mars 1719.

Lambert Rochart Reduiseur sermente
de part Messieurs les Eschevins de la Souveraine Justice de la cite & Pays de Liege.

Alia Informatio.

QUant *aux florins d'or du Rhin* dont il est fait mention dans nos Privileges; nous avons toujours estimé un florin d'or pour un Ducaton, ou si vous voulé pour, cinq florins Brabants monnoye de Liege.

Nous

Nous avons a Liege deux sortes de florins, sçavoir le florins Liegeois qui ne vallent que cinque sous, & qui ne sont plus maintenant en usage, & les florins Brabants qui vallent vingt sous ou deux Eschelins de permission: desquels Eschelins il en faut huit pour faire un Ecu en espece.

Quant aux florins d'Allemagne, ils n'ont pas de cours en cé pays, mais un de ces florins vaut deux florins Brabants de notre monnoye & encore deux sous ou environ d'avantage.

Remarqué, s'il vous plait, qué je dis, toujours florins Brabants de notre monnoye, parce qué un florin Brabant dans le Duché meme de Brabant vaut plus que le notre: cest a'dire qu' un florin Brabant, vaut toujours vingt sous, mais dans le Duché l'ecu ne vaut que 50. Sous, au lieu qu'il en vaut 80. chez nous, le tout de bon argent.

Au reste nos anciens Edits parlent souvent de florins d'or du Rhin, & on les a toujours estimé sur le pied de dix Eschelin ou d'un Ducaton.

Notandum *Tertiò.* Quod inter Episcopum Leodiensem & Judicium Synodale Aquisgranense, hoc est, Archi-Presbyterum Synodales, das Send-Gericht zu Aachen / in Curia Romana lis pendeat circa Jurisdictionem, in qua Archi-Presbyter in plurimis Articulis succubuisse dicitur, in reliquis adhuc decisionem expectari.

Notandum *Quartò* Statutum Principis Ernesti Episcopi Leodiensis Anno 1582. & 1592. licet in Camera Imperiali Anno 1609. fuerit acceptatum juxta *Observationem* Caroli de Mean. *542. 547. & 700.* vim Legis non accepisse.

Coronidis loco adduntur quædam *Notabilia* de Deputatorum Statuum Leodiensium potestate & rationibus quare ab eorum Decretis Appellationes non sint permittendæ.

Reglement & Mandement fait par S. A. Serenissime Maximilian Henri avec les Trois Etats publié à Liege le 6. Avril 1686.

Article 4.

LEs Deputez deveront user de leur authorité pour connoitre & decider les questions concernantes les subsides & deniers publiques avec prohibition expresse a tous autres juges d'en prendre connoissance a peine de nullité de ce qui se sera fait au contraire, reservé au condamné le benefice de Revision a implorer de Nous & de nos Etats assemblez en corps, tellement toute fois que l'imploration de ce benefice ne suspensera en aucune maniere l'Execution.

Par Extrait du Reglement susdit ceque j'atteste etre conforme.

Henri Francois Gerardi, Notaire de Sa Sacreé Majesté Imperiale & Royale in fidem.

Raisons & Authoritez de droit pour la Jurisdiction des Deputez Ordinaires à l'Etat, & l'inappellabilité de leurs Sentences.

IN Principatu Leodiensi notorium est Principem accedente Trium Patriæ Ordinum assensu posse Vectigalia & Tributa Subditis suis imponere illaque taliter imposita per viam promptæ & paratæ Executionis, non servato Juris ordine, nullâ etiam adhibita alterius cujuscunque Judicis authoritate vel officio exigere.

Notorium pariter est in eodem Principatu ab antiquo Deputatos fuisse speciales Judices Executores sive Commissarios rationales vulgò Principis & Ordinum Deputatos dictos, quibus commissa non solum fuit Oeconomia, Jura, atque applicatio Pecuniarum ex Tributis & Vectigalibus provenientium, sed & cognitio, decisio atque Executio causarum & quæstionum quarumcunque eadem Vectigalia ac Tributa concernentium, & quidem privativè ad alios quoscunque Provinciæ Judices, teste declaratoriâ emanata in Anno 1686. juncta sub Lit. A. qualis declaratoria etiam

etiam Juris dispositioni est consentanea, *tot. tit. ff. de Officio Procurator. Cæsar.* sive rationali. *l. ad Fiscum. l. 2.* & *l. 9. Cod. ubi Causæ Fiscal.* Ubi expressè decisum causas illas, utpote ad Fiscum pertinentes, per rationales decidi debere, idque ad exclusionem Præsidis Provinciæ sive Judicis Ordinarii.

Quemadmodum autem Causæ hujusmodi ac Sententiæ per rationales in materiâ Tributorum latæ de Jure communi Appellationem non recipiant, *l. abstinendum.* & *l. ult. Cod. quorum appellat.* Scaccias *de Appellat. quæst. 17. limitat. 17.* post alios ibidem ita & in Provincia Leodiensi per Legem Municipalem declaratoriam suprà tactam ex voto Ordinum decisum fuit non aliud condemnatis adversus Sententias à præfatis Deputatis rationalibus Judicibus merè Executoribus ferendas superesse Remedium præter beneficium Revisionis à Principe & Ordinibus collegialiter congregatis implorandum, quale Statutum sive declaratoria jam dicta alia insuper Juris ratione fulcitur, quod scilicet Tributorum & Vectigalium indictio facta de unanimi Trium Ordinum assensu sit Sententia condemnatoria & judicatum constituat, à quo cum particularibus Provinciæ Subditis aut membris appellare nec fas sit neque solet, ita nec iisdem Subditis appellare fas est ab Ordinationibus, Sententiis, aut Decretis per eorundem Ordinum Deputatos uti Judices executores latis, quibus morosi refractarii aut contumaces ad solvendum Tributa taliter indicta compelluntur, *l. ab Executore. Cod. quorum appellat.* Et ratio est, quia si quod Gravamen illatum dici posset, id non per Ordinationem aut Sententiam Deputatorum, qui meri Executores sunt, illatum dici posset, sed per ipsos Patriæ Ordines ac Principem, quorum authoritate & assensu Subditi omnes ad solvendum Vectigalia & Tributa condemnati existunt, per quam Tributorum Indictionem ac Condemnationem generalem si aliqui se gravatos existimarent, suas adversus illam, si quas habere putarent, querelas proponere deberent apud eosdem Provinciæ Principem & Ordines, qui Legem taliter dixerunt non autem apud sæpe fatos Ordinum Deputatos sive Judices Executores, qui non de Lege seu de Indictione

facta sed juxta illam judicare tenentur, & taliter judicando nunquam censentur condemnatis inferre Gravamen, sed Gravamen omne, si quod sit, per ipsam Indictionem præcedentem, à qua appellatum nec fuit nec appellari potest, illatum dici debuisset: Ita Cravetta *consil. 273. num. 1. vers. Secundò.* quod per *dict. l. ab Executore. Cod. quorum Appellat. cap. novit. de Appellat. cap. Litteris. de Rescript.* post Bald. & Dd. *in l. omnes populi. ff. de Justit. & Jure.*

Exigit etiam hoc ipsum publica utilitas & Provinciæ ac Imperii Salus, quæ suprema Lex dicitur, ne scilicet per Moratorias in Causis Vectigalium moram haud patientibus interpositas Appellationes irreparabile inferatur damnum atque præjudicium Ærario publico sine quo Patria nec defendi nec regi posset, & quibuscunque particularibus Provinciæ Subditis refractariis aut rebellibus aliisque Vectigalium defraudatoribus præbeatur præsidium iniquitatis & inobedientiæ, ipsaque etiam Vectigalia & Tributa quanquam ex unanimi trium Ordinum Voto indicta eludantur, ipsum verò Ærarium publicum privetur solitis ac necessariis mediis quæ tam pro salute ac conservatione Patriæ quam Imperii defensione fuerunt destinata.

Extrait des Villages de la Banlieüe de la Ville de Liege selon le Regitre de la Matricule reposant dans les Archives de la ditte Ville.

Quartier d'Avroy.

St. Gille.
St. Nicolas en Glain.
St. Veronne.
Fraignée.
Boverie.
Fettinne.
Angleur.
Tilleur.
{ Sclessin.
{ Ougnée. Ougrée.

Ougrée.
Seraing sur Meuse.
Bonselle & Gohy.
Villencourt.
Ivoz.
Jemeppe.
La grande & petite Flemalle.

Par Extrait du Registre du Moulin Grand Greffier de la Cite de Liege.

Recognosco manum, signaturam & qualitatem Domini du Moulin supremi Civitatis Leodiensis Scribæ, in cujus fidem has propriâ manu subscripsi & Sigillo munivi.

Henricus Franciscus Gerardi, Publicus Sacræ Cæsareæ Regiæque Majestatis Notarius.

Num. IX.

Ad præced. Class. VI. Num XII. pag. 82. Add. suprà Append. V. Tabell. Privileg. pag. 147. circ. fin.

Fürstlich-Fürstenbergisches Privilegium Exemptionis à Judicio Provinciali Sueviæ, Rotwilensi & aliis.

WIr Maximilian von GOttes Gnaden Römischer König rc. Bekennen offentlich mit diesem Brief / und thun kund allermänniglich / daß Uns die Edle / Unsere und des Reichs Liebe Getreue / Heinrich und Wolffgang / Gebrüdere Grafen zu Fürstenberg / und Landgrafen in Baar / glaublich Vidimus etlicher Freyheiten / ihnen von Weyland Unserm Lieben Herrn und Vatter / dem Römischen Kayser Löblicher Gedächtnüß gegeben / darin unter andern diese nachgeschriebene Articuln, von Wort zu Worten also lautend: Dazu von besonderen Gnaden angesehen / der vorgenannten Heinrichs und Wolffgangs Gebrüderen / Grafen zu Fürstenberg / getreu-willige Dienste / die sie Uns und dem Heiligen Reich

Reich gethan haben / und fürbas thun sollen und mögen / haben Wir diese besondere Gnad gethan / thun ihnen auch die Krafft dieses Briefs / daß dieselbe von Fürstenberg / noch ihre Erben / ihr Land-Gericht in der Landgrafschafft Fürstenberg / noch ihr Hof-Gesind / Diener und Dienerin und Einsassen / ihre Stadt / Bürger und Bürgerin / noch andere ihre Leuthe / Mann und Weib / die sie jetzund haben oder noch gewinnen / sie seyen eigen oder Vogtleuthe / Lehen-Mann oder Pfandleuthe / Geist-oder Weltlich / miteinander oder besonder / die ihnen von der vorgemeldten ihr Grafschafft oder ander ihr Herrschafften zu versprechen stehen / mit keinen fremden Gerichten noch Land-Gerichten bekümmern / noch auftreiben soll / und nemlich von Unserm Hof-Gericht zu Rothweil / sondern Wir zu den vorgenannten von Fürstenberg / ihren Dienern / Leuthen / oder die ihnen zu versprechen stehen / zu versprechen hat / der soll das Recht suchen und nehmen vor den genannten von Fürstenberg / oder ihren Räthen und Amtleuthen; Wer aber zu ihnen selbst zu versprechen hätte / der soll das suchen und nehmen vor Unserm und des Reichs Hof-oder Cammer-Gericht / oder Unser Königlichen Person / und nirgend anderstwo; Dazu thun Wir den sogenannten von Fürstenberg diese Gnad / daß sie offenbare Aechter und Ober-Aechter / auf ihr Recht / in ihren Schlössern / Städten und Dörffern wohl enthalten mögen / ihnen ohne Schaden; doch / käme der Kläger wider solche Aechter und Ober-Aechter / daß sie dann solchen Klägern Recht lassen wiederfahren / als Recht ist / und sollen solches Enthaltens willen von männiglich unentgolten bleiben; Wäre aber / ob ein Kläger oder Klägerin von den von Fürstenberg / oder ihren Amtleuthen / Rechtloß gelassen würde / wann sie Rechtens begehrten / wie obgeschrieben stehet / die mögen dann wohl ihr Recht suchen an den Enden / da ihnen das füglich ist. Wir wollen auch / nemlich / ob kein Recht oder Urtheil über die vorgenannten von Fürstenberg / oder die ihnen ertheilt oder gesprochen würde / es wäre auf Unserm Hof zu Rothweil / oder andern

andern Land-Gerichten / die wider solche Gnad und Freyheiten / so die von Fürstenberg haben / daß sie gäntzlich vernichtet / todt / und abseyn sollen. Und Uns darauf demüthiglichen angeruffen und gebetten / daß Wir ihnen dieselbe Freyheiten in allen ihren Inhaltungen / Meynungen / Begreiffungen / zu erneuern / zu confirmiren / und zu bestätten / gnädiglich geruheten. Des haben Wir angesehen / solch ihr demüthig ziemliche Bitte / auch die getreue angenehme und willige Dienste / so sie uns und dem Heiligen Reich offt williglich gethan haben / und hinfüro wohl thun mögen und sollen; Und darum mit wohlbedachtem Muth / und gutem Rath / denselben Heinrichen und Wolffgangen Grafen zu Fürstenberg und ihren Erben / die obgeschriebene Freyheiten / in allen ihren Inhaltungen / Meynungen und Begreiffungen gnädiglich erneuert / confirmiret und bestättet / erneuern / confirmiren und bestätten ihnen die auch also von Römischer Kayserlicher Macht wissentlich / in Krafft dieses Briefs / setzen / wollen und meynen / daß dieselbe Grafen Heinrich und Wolffgang / und ihre Erben / dabey bleiben / und sich der für sich / ihr Hof-Gesinde / Diener / Dienerinnen und Einsassen / ihre Städte / Bürger und Bürgerin / und andere ihre Leuthe / Mann und Frauen / die sie jetzund haben / oder noch gewinnen / wie obstehet / dabey bleiben / und sich darnach ihr Inhaltung gebrauchen und geniessen sollen und mögen / von allermänniglich unverhindert; doch unschädlich Uns und dem Heiligen Römischen Reich an Unsern Rechten / und auch also / daß sie einem jeden Kläger auf sein Anruffen förderlich Recht gestatten und ergehen lassen / und geruhiglich nicht verziehen / auch keinen / so an unserm oder unserer Nachkommen am Reich / Kayserlichen oder Königlichen Cammer-Gericht in Acht erkannt seyn / enthalten sollen / in keine Weise / ohne Gefehrde. Und gebieten darauf allen und jeglichen Unsern und des Heiligen Reichs Churfürsten / Fürsten / Geist- und Weltlichen Prælaten, Grafen / Freyen / Herren / Rittern / Knechten / rc. und sonst allen andern / Unsern und des Reichs

Unterthanen und Getreuen / in was Würden / Standes oder Wesens die seyn / ernst- und festiglich mit diesem Brief / und wollen / daß sie die obgemeldte Grafen / Heinrich und Wolffgang von Fürstenberg und ihre Erben an den vorgemeldten Gnaden / Freyheiten / auch dieser Unserer Königlichen Erneuerung / Confirmir- und Bestättung nicht hindern noch irren / sondern sie deren / als obstehet / geruhiglich gebrauchen / geniessen / und gäntzlich dabey bleiben lassen / und sie / ihr Hof-Gesinde / Diener / Einsassen / Bürger / und andere ihre Leuthe / so sie jetzo haben / oder hinfüro gewinnen / wie vorstehet / dawider nicht anlangen / dringen / bekümmern / noch beschwehren / noch das jemand andern zu thun gestatten / in keine Weise / als lieb einem jeglichen seye / Unser und des Reichs schwehre Ungnad und Straf / und die Pœn in den obgemeldten ihren Freyheits-Brieffen begriffen / zu vermeiden / die ein jeder / so offt und freventlich hierwider thäte / Uns halb in Unser und des Reichs Cammer / und den andern halben Theil den ehegemeldten von Fürstenberg und ihren Erben / unabläßlich zu bezahlen / verfallen seyn solle. Mit Urkund dieses Briefs besiegelt mit Unserm Königlich-anhangenden Insiegel; Geben in Unser und des Heiligen Reichs Stadt Worms am 20ten Tag Monaths Maji 1495.

Wir Maximilian von GOttes Gnaden erwählter Römischer Kayser ꝛc. Bekennen öffentlich mitt diesem Brief / und thun kund allermänniglich / daß für Uns kommen ist der Wohlgebohrne / Unser und des Reichs lieber Getreuer Wilhelm Graf zu Fürstenberg / Unser Land-Vogt in der Ortenau / und bath Uns demüthiglich / daß Wir ihme / und Friederichen seinem Bruder / alle und jegliche ihre Freyheiten / Privilegien, alt Herkommen und gut Gewohnheiten / so Weyland ihre Vorforderen / und ihr Vatter Wolffgang Graf zu Fürstenberg / redlichen erworben und herbracht hätten / zu erneuern / zu confirmiren und zu bestätten / gnädiglich geruheten / das haben Wir angesehen des genannten Graf Wilhelms ziemlich fleissig Bitte / auch die angenehme getreue und nütz-

liche

liche Dienste / so seine Vor-Eltern Uns und dem Heiligen Reich bißher in mannigfaltige Weiß gethan haben / und er und sein Bruder wohl thun mag und soll / und darum mit wohlbedachtem Muth / gutem Rath / und rechten Wissen / ihnen all- und jeglich ihre Freyheiten / Privilegia, alt Herkommen und gute Gewohnheiten gnädiglich verneuert / confirmiret und bestättet; und dazu diese Gnad und Freyheit gethan und gegeben / also / daß die obgemeldte Grafen zu Fürstenberg samt und sonders / noch ihr tägliche Diener / Amtleuthe / und zugehörige Leuthe und Güther / die sie jetzo haben / oder künfftig überkommen / Mann oder Frauen / gemeiniglich noch sonderlich / von jemands / wer der / oder die / oder um was weltlicher Sachen das wäre / es betreffe an Ehre / Leib / Schulden / Haab oder Güther / nichts außgenommen / weder für unser und des Reichs Hof-Gericht zu Rothweil / noch einig Land-Gericht / Westphälisch Gericht / noch andere fremde Gerichte / wie die genannt / oder wo die gelegen seyen / nicht fürgeheischen / geladen / daselbst beklagt / noch ichtes wider sie / ihr Leib / Haab oder Güther / gericht / geacht / geurtheilt / oder procediret werden soll noch mag / in keine Weise / sondern wer zu ihnen in gemein oder sonderheit / oder ihren Haab und Güthern Spruch oder Forderung zu haben vermeynet / wer der / oder die / oder warum / daß sie das / oder dieselben / das Recht darum / nemlichen gegen denselben Grafen allein vor uns / oder unsere Nachkommen am Reich / Römischen Kaysern und Königen / oder unserm oder ihrem Kayserlichen oder Königlichen Cammer-Gericht / und gegen ihren täglichen Dienern / Amtleuthen oder Zugehörigen / vor ihr und gegen ihren Vogtleuthen / Hintersassen und Unterthanen / vor den Richtern und Gerichten darin sie gesessen / und ordentlich gehörig seynd / und sonst nirgend anderswo suchen und nehmen / dahin sie auch ein jeder Richter / auf der genannten von Fürstenberg Erforderung zu Recht weisen soll / es wäre dann / daß den Klägern auf ihr Anruffen das Recht an den gemeldten Enden versagt / oder gefährlich verzogen / das kündlich gemacht

würde / oder daß die Kläger und Sachen wären / darin sie sich Freyheit verziehen hätten / oder aber thäten berühren / die da an den Enden / da die beschehen wären / zu rechtfertigen gehörten / alßdann mögen der oder dieselben Kläger das Recht in solchen suchen und nehmen / an den Enden und Gerichten / da sich das gebühret; Wo aber darüber sie die gemeldte / ihre tägliche Diener / Amtleuthe / und zugehörige Mann oder Frauen / oder ihre Haab oder Güther gemeinlich oder sonderlich für unser und des Reichs Hof-Gericht zu Rothweil / oder einig Land-Gericht / Westphälisch Gericht / oder andere fremde Gerichte fürgenommen / geheischen oder geladen / daselbst beklaget / oder wider sie / ihre Haab oder Güther / gericht / geacht / geurtheilt / oder procediret würde / in was Schein das beschehe / wollen Wir / daß dasselbe alles und jedes gantz krafftloß / zunicht / und untauglich seyn / und derselben fürgeladenen Personen an ihren Ehren / Leibern / Haab noch Güthern / auch den gemeldten Grafen an unsern Kayserlichen Freyheiten gantz keinen Abbruch / Schaden oder Nachtheil bringen soll noch möge in keine Weise; dann Wir auch dasselbe und jedes jetzt als dann / und dann als jetzt gäntzlich aufheben / abthun und vernichten / von obbestimmter Römischer Kayserlicher Macht Vollkommenheit / eigener Bewegnüß / und rechtem Wissen mit diesem Brief. Wir haben auch den vorgenannten Grafen zu Fürstenberg die besondere Gnad und Freyheiten gethan / und thun das hiermit von obbestimmter Kayserlichen Macht / also / daß sie nun hinfüro in ihren Schlossen / Flecken und Gebieten / die Personen / so an unserm und des Reichs Hof-Gericht zu Rothweil / oder Land-Gerichten / oder andern Gerichten / ausserhalb unser oder unser Nachkommen am Reich / Kayser- oder Königlichen Cammer-Gericht / in Acht / oder Ober-Acht erkennt seyn / auf ihr Recht / Häußer / Höfe / enthalten / Handel und Wandel mit ihnen haben mögen / doch / daß sie einen jeden / der sie daselbst anfiel / und berechtigen wolte / die auf solchen Anfall zu dem Rechten handhaben / und den Klägern genugsam unverzogen

gen Recht / als sich in solchem gebühret / gegen ihnen widerfahren lassen; Wo aber dieselben Aechter und Ober-Aechter ohne rechtliche Ansprach aus ihren Gebieten kommen / daß sie / noch die ihren / durch solche ihre Enthaltung wider uns / das Heilige Reich / noch jemand anders / nicht gefrevelt / noch mißhandelt haben / noch darum angesprochen werden / oder jemand darum zu antworten schuldig seyn sollen / noch mögen / in keine Weise: verneuern / confirmiren / bestätten / thun und geben alles von Römischer Kayserlicher Macht Vollkommenheit / in Krafft dieses Briefs / und meynen / setzen und wollen / daß die obgemeldte Wilhelm und Friederich Grafen zu Fürstenberg Gebrüdere / solche Freyheit / Privilegien, alt Herkommen / gute Gewohnheiten haben / sie / ihre Diener / Amtleuthe / Zugehörige und Verwandte / und derselben Haab und Güther / für alle fremde Gerichte gefreyet seyn / und sich des alles gebrauchen / und geniessen sollen und mögen / von allermänniglich ohnverhindert. Und gebieten darauf allen und jeglichen Churfürsten / Fürsten rc. und sonst allen andern Unsern und des Reichs Unterthanen und Getreuen / in was Würden / Stands oder Wesens die seyn / ernstlich und festiglich / und wollen / daß sie die gemeldte Grafen zu Fürstenberg samt und sonders / auch die berührte ihre zugehörige Diener / Hintersassen rc. bey den obbestimmten Gnaden / Freyheiten und Fürsehungen geruhiglich und ohne Irrung bleiben / und deren gebrauchen und geniessen lassen / und sie darwider nicht fürnehmen / dringen / noch beschwehren / oder das jemand andern zu thun gestatten / in keine Weise / als lieb einem jeden seye / Unsere und des Reichs schwehre Ungnad und Straf / und dazu eine Pœn, nemlich 20. Marck löthigen Golds / zu vermeiden / die ein jeder / so offt er freventlich hierwider thäte / Uns halb in Unsere und des Reichs Cammer / und den andern halben Theil den obgemeldten Grafen zu Fürstenberg / unnachläßlich zu bezahlen verfallen seyn solle. Mit Urkund dieses Briefs rc. Geben Augspurg am 3. May rc. 1510. rc.

Welcher Begnadig- und Befreyung Confirmation auch von Weyland Kayser Carl dem V. erstlich auf unterthänigstes Ansuchen Graf Wilhelms zu Fürstenberg / den 20. Maji zu Bruck in Flandern des 1522. und dann zum andern auf Anhalten Graf Friederichen zu Fürstenberg / zu Augspurg den 17. Octobris 1550. wie auch nicht weniger von Weyland Unserer Lieben Herren Anherrn / Vettern und Vattern Kayser Ferdinando I. Christoph Heinrichen und Johann Gebrüderen Grafen zu Fürstenberg / zu Augspurg den 12. Maji 1559. Kayser Maximiliano II. Graf Heinrich Joachim und Albrecht / zu Augspurg den 2. Aprilis 1566. Kayser Rudolpho II. jetztbemeldten Heinrich Joachim und Albrechten / zu Prag den 11. April. 1579. und endlich von Kayser Matthia vorbesagt Ihro Majestät und Liebden gewesenen Geheimen Rath / Cämmerern / und Obristen Hofmeistern Graf Friederichen zu Fürstenberg / zu Regenspurg den 21. Octobris 1613. allergnädigst conferiret und ertheilet worden. Dessen zu Urkund haben Wir Unsere güldene Bullam an diesen Brief hängen lassen / der geben ist in unserer Stadt Wien den 13. Februarii 1627. Unserer Reiche des Römischen im 9. des Hungarischen im 10. und des Böheimischen im 11ten Jahren.

FERDINAND.

Vt. Peter Heinrich zu Strahlendorff.

Ad Mandatum Sacræ Cæsareæ Majestatis proprium.

M. Arnold. von Clarstein.

Num. X.

Ad præced. Claff. VI. Num XII. pag. 82.

Reichs-Prælat Ottenbeuerisches Privilegium Exemptionis von dem Rothweil-Westphälischen und anderen Hof- und Land-Gerichten / mit einverleibter Freyheit in Frevel- und andern strafbaren Sachen / neue Ordnung und Statuten zu machen.

Wir CARL der Sechste / von GOttes Gnaden erwählter Römischer Kayser / zu allen Zeiten Mehrer des Reichs / König in Germanien / zu Castillien / Arragon / Legion /

Legion / beyder Sicilien / zu Hierusalem / Hungarn / Böheim / Dalmatien / Croatien / Sclavonien / Navarra / Granaten / Toledo / Valenz / Gallicien / Majorca / Sevilien / Sardinien / Corduba / Corsica / Murcien / Giennis / Algarbien / Algezier / Gibraltar / der Canarischen und Indianischen Insulen / und Terræ firmæ des Oceanischen Meers / ꝛc. Ertz-Hertzog zu Oesterreich / Hertzog zu Burgund / zu Braband / zu Mayland / zu Steyer / zu Kärndten / zu Crain / zu Limburg / zu Lützenburg / zu Geldern / zu Würtenberg / Ober- und Nieder-Schlesien / zu Calabrien / zu Athen / zu Neopatrien / Fürst zu Schwaben / zu Catalonia und Asturia / Marggraf des Heiligen Römischen Reichs zu Burgau / zu Mähren / Ober- und Nieder-Laußnitz / Gefürsteter Graf zu Tyrol / zu Pfird / zu Kyburg / zu Görtz / zu Artois / Landgraf im Elsaß / Marggraf zu Roussillion und Ceritania / Herr auf der Windischen Marck / zu Portenau / zu Biscaia / zu Molins / zu Salins / zu Tripoli / zu Mecheln ꝛc.

Bekennen öffentlich mit diesem Brief / und thun kund allermänniglich / was massen Uns Unser Kayserlicher Rath und Erb-Caplan der Ehrsame Unser Lieber Andächtiger Rupertus, Abt des Gotteshauß Ottenbeuern einen unversehrten Pergamentenen Brief von Weyland Kayser Carl dem Fünfften Unserm Lieben Vettern und Vorfahrern am Reich Glorwürdigster Gedächtnüß im Jahr Ein Tausend Fünff Hundert Sechs und Dreyßig außgangen / darin einem zeitlichen Abten des Gotteshaußes Ottenbeuern und dessen Nachkommen ein Kayserliches Privilegium und Freyheit / daß zu ewigen Zeiten weder derselbe und kein dieses Abten seiner Nachkommen und Gotteshauß eigen Dienst / Gerichts-Untersassen / Unterthanen und zugehörige Leuthe / samtlich noch sonderlich / auf jemands Klag / Spruch oder Anforderung / wo der oder die / und um was Sachen das wäre / nichts nicht außgenommen / es beruhete oder betreffe Ehr / Leib / oder Guth / vor Unserem und des Reichs Hof-Richter zu Rothweil / den Westphälischen / noch einiger Höfe / Land- oder anderen Gerichten / wie die genannt seynd / oder werden möchten /

ten / nicht fürgenommen / geheischen / geladen / beklagt / und wider sie / oder die ihren / und ihres jeden Leib und Güther gericht / noch procediret werden sollen / allermildest ertheilt worden / in unterthänigster Demuth fürgebracht habe / von Wort zu Wort also lautend:

WIr CARL der Fünffte / von GOttes Gnaden Römischer Kayser / zu allen Zeiten Mehrer des Reichs / in Germanien / zu Castilien / Arragon / Leon / beyder Sicilien / Jerusalem / Hungarn / Dalmatien / Croatien / Navarra / Granaten / Toleden / Valenz / Gallicien / Majorca / Hispalis / Sardinien / Corduba / Corsica / Murcien / Giennis / Algarbien / Algezier / Gibraltar / der Canarischen und Indianischen Insulen / und der Terræ firmæ des Oceanischen Meers / ꝛc. König / Ertz-Hertzog zu Oesterreich / Hertzog zu Burgund / zu Lothringen / zu Braband / zu Steyer / zu Kärndten / zu Crain / zu Limburg / zu Luxenburg / zu Geldern / zu Calabrien / zu Athen / zu Neopatrien / und Würtenberg / Graf zu Habspurg / zu Flandern / zu Tyrol / zu Görtz / zu Bartzinon / zu Artois / zu Burgund / Pfaltzgraf zu Hennegau / zu Holland / zu Seeland / zu Pfird / zu Kyburg / zu Namur / zu Roussillion, zu Ceritania / und zu Zutphen / Landgraf im Elsaß / Marggraf zu Burgau / zu Oristoni / zu Goziani / und des Heiligen Römischen Reichs Fürst zu Schwaben und Catalonia / Asturia / Herr in Frießland / auf der Windischen Marck / zu Portenau / zu Biscaia / zu Salins / zu Molins / zu Tripoli / und zu Mecheln ꝛc.

Bekennen für Uns und Unsere Nachkommen am Reich öffentlich mit diesem Brief / und thun kund allermänniglich / wiewohl Wir aus angebohrner Güte und Kayserlicher Mildigkeit aller und jeglicher Unser und des Heiligen Reichs Unterthanen und Getreuen Ehr / Nutz und Bestes zu fördern / allezeit geneigt / jedoch seynd Wir mehr begierig und willig gegen den Personen / so der Welt Uppigkeit zurück gelegt / und GOtt dem Allmächtigen dienen / auch sich bißhero bey Unseren Vorfahrern Römischen Kaysern und Königen / auch Uns und dem Heiligen Reich

Reich in steter getreuer Gehorsam und Dienstbarkeit für andern willig erzeigt / gehalten und bewiesen haben / sie mit Unseren Kayserlichen Gnaden zu begaben.

Wann Wir nun gütlich betrachtet und angesehen haben / das ehrbar geistlich ordentliche Leben / Frommkeit / darin der Ehrsam Unser Lieber Andächtiger Leonhard / Abt des Gotteshauses Ottenbeuern / vor Unser Kayserlichen Majestät berühmt ist / und wie er sich in den nächsten Bayerischen Empörungen und aufrührigen schwehren Läufften / der Heiligen Christlichen Kirchen / Uns und dem Heiligen Reich zu Gehorsam / Christlich / ehrlich und wohl gehalten / auch die getreue angenehm und willige Dienste / so er Uns und dem Heiligen Reich in mannigfaltige Wege gethan hat / und hinfürter wohl thun soll und mag; daß Wir demnach mit wohlbedachtem Muth und rechtem Wissen / den gedachten Abt Leonhard / seinen Nachkommen und Gotteshauß zu Ottenbeuern diese besondere Gnad / Freyheit und Recht gegeben / und gethan haben / thun und geben Ihnen die in Krafft dieß Briefs von Kayserlicher Majestät Macht Vollkommenheit / also / daß hinfüro zu ewigen Zeiten kein des obberührten Abten seiner Nachkommen und Gotteshauß eigen Dienst / Gerichts Untersassen / Unterthanen / und zugehörige Leuthe / sammentlich noch sonderlich / auf jemands Klag / Spruch oder Anforderung / wer der oder die / und um was Sachen das wäre / nichts nicht außgenommen / es berührete oder betreffe Ehre / Leib / oder Guth / vor unserm und des Reichs Hof-Richter zu Rothweil / dem Westphälischen / noch einiger Höfe Land- oder anderen Gerichten / wie die genannt seyen / oder werden möchten / nicht fürgenommen / geheischen / geladen / beklagt / noch wider sie / oder die ihren / und ihr jedes Leib und Güther gericht noch procediret werden / sondern sollen die Kläger das Recht gegen des obvermeldten Gotteshauß Ottenbeuern eigen Dienst / Gerichts Hintersassen / Unterthanen / und zugehörigen Leuthen / vor den Gerichten / darinnen sie gesessen / und gehörig seyn / und sonst nirgend anderstwo suchen / geben / und nehmen / alles ohnangesehen eini-

ges Hof- Land- oder anderen Gerichten / keines hierin außgenommen / Freyheit / Ehehafft / recht Gewonheit / Statut, Herkommen und Gerechtigkeit / die wären jetzt im Brauch und Ubung erlangt / oder würden noch künfftig erfolgt / gebraucht / und geübt;

Ob aber hierüber einig genannten Abts seiner Nachkommen und Gotteshauß Ottenbeuern eigen Dienst und Gerichts Hintersassen / Unterthanen / und zugehörige Leuthe und ihre Nachkommen / oder ihre Haab und Güther / an dem ehegemeldten Unserem und des Reichs Hof-Gericht zu Rothweil / Westphälisch / oder sonst an einigem Hofe / Land- oder anderen Gerichten beklagt und fürgenommen würden / und an demselbigen wider sie ichts gehandlet / gericht / geurtheilt / geacht / und procediret würde / das alles und jedes soll krafftloß und unbündig seyn / und den fürgeladen- und verkündten Personen an ihren Leibern / Ehren / Haaben und Güthern / auch dem benannten Abt zu Ottenbeuern / seinen Nachkommen / und den ihren / an dieser Unser sonderer Gnad und Freyheit unvergriffentlich und ohnschädlich seyn / und keinen Nachtheil oder Schaden bringen noch begehren / das Wir auch jetzt als dann / und dann als jetzt / von obbestimmter Unser Kayserlichen Macht Vollkommenheit in Krafft dieß Briefs abthun und verrichten / es wäre dann Sach / daß das Recht durch den gedachten Prælaten oder seine Nachkommen / oder die ihren / jemand kündlich auf sein Begehren versagt / oder gefährlichen verzogen würde / der oder dieselbige mögen dann das Recht anderstwo und an den Orten suchen / wie sich nach Uns / und des Reichs Ordnung gebühret. Und nachdem Wir auch bericht / wie das obbestimmte Gotteshauß Ottenbeuern mit Ordnung oder Satzung der Frevel nicht genugsam versehen / derohalben sich bißhero eine Zeitlang / und sonderlich nach der vergangenen Bäyerischen Aufruhr zwischen desselben Gotteshauß Leuthen etwa viel Widerwillens und Zanck erhebt / dadurch je zu Zeiten derselben viel verwundt / und am Leib beschädiget worden seynd / daß Wir demnach solchem zufürkommen / und damit gedachter Abt und Gottes-

hauß /

hauß / und desselben Unterthanen und Hintersassen / hinfüro bey guter Ordnung bleiben mögen / demselben Abt noch ferner diese sondere Gnad gethan / und Freyheit gegeben / auch ihme bewilliget / gegönnet / und erlaubt haben / und thun das hiermit von Römisch-Kayserlicher Macht wissentlich in Krafft dieß Briefs / also / daß er jetztgemeldter Abt obbestimmter Frevel / auch an der seiner und seines Gotteshausses und desselben Unterthanen und Hintersassen Obliegen und Beschwehrden halber / und zu Straf und Ableitung des Ubels / und zu Förderung des Guten / neue Ordnung / Satzung / Gebott und Verbott / die dem gemeinen Recht / und Unser und des Heiligen Reichs Ordnung nicht zuwider / sondern gemäß / setzen / machen / aufrichten und halten mögen / und dieselben also bey billigen Pœn und Strafen zu halten / und zu geleben gebieten und handhaben / welche Wir auch hiermit als dann / und dann als jetzt confirmiren und bestättigen / und bekräfftigen von Römisch-Kayserlicher Macht / und meynen / setzen und wollen / daß dieselbe gantz kräfftig / beständig und mächtig seyn / und von jemands / wer der wäre / dawider nicht gehandelt / oder fürgenommen werden solle / in keinerley Weise.

Und gebieten darauf allen und jeglichen der obgemeldten Gerichten und Gebieten Unterthanen und Hintersassen / gegenwärtigen und künfftigen / ernstlich mit diesem Brief / und wollen / daß sie dieselbe Satzung / Statuten, Gebott und Verbott also festiglich halten / denselben geleben und gehorsamlich nachkommen / auch sonsten allen und jeden Churfürsten / Fürsten / Geistlichen und Weltlichen / Prælaten, Grafen / Freyherren / Rittern / Knechten / Hauptleuten / Vitzdomben / Hof-Richtern / Land-Richtern / Urthelsprechern / Richtern / Frey-Grafen / Frey-Schöpffen / Schultheissen / Vögten / Pflegern / Verwesern / Burgermeistern / Räthen / Burgern / Gemeinden / und sonst allen anderen Unseren und des Reichs Unterthanen und Getreuen / in was Würden / Stand oder Wesen die seynd / ernstlich und festiglich mit diesem Brief / daß sie den genann-

nannten Abt zu Ottenbeuern / und seine Nachkommen und Gotteshauß / und derselben eigen Dienst / Gerichts-Leuth / auch Hintersassen / Unterthanen und Zugehörige und ihre Nachkommen / an den berührten ihren Gnaden / Freyheiten und Rechten nicht hindern noch irren / sondern sie dabey von Unsern und des Heiligen Reichs wegen getreulich handhaben / schützen / schirmen und geruhiglich bleiben / derselben brauchen / und geniessen lassen / und darwider nichts thun / noch das jemands andern zu thun gestatten / in keine Weiß / als lieb einem jeden seye Unser und des Reichs schwehre Ungnad und Straf / und dazu eine Poen, nemlich Fünff Marck löthiges Golds / zu vermeiden / die ein jeder / so offt er freventlich hierwider thäte / Uns halb in Unsere und des Reichs Cammer / und den andern halben Theil dem obgenannten Abt zu Ottenbeuern / seinen Nachkommen und Gotteshauß unnachläßlich zu bezahlen verfallen seyn sollen. Mit Urkund dieß Briefs besiegelt mit Unserem Kayserlichen anhangenden Jnsiegel. Geben in Unserer Stadt Neapolis am Zehenden Tag des Monaths Februarii, nach Christi Unsers Lieben HErrn Gebuhrt Fünffzehen Hundert und im Sechs und Dreyßigsten / Unsers Kayserthums im Sechszehenden / und Unser Reiche im Ein und Zwanzigsten Jahr.

CARL.

Ad Mandatum Sacræ Cæsareæ Majestatis proprium.

J. F. Brenburger.

UNd Uns darauf obbenannter Abt Rupertus demüthiglich angeruffen und gebetten / daß Wir als jetzt regierender Römischer Kayser / vor-inserirten Freyheits-Brief zu erneuern / zu confirmiren und zu bestättigen / auch ihn und seine Nachfolger dabey handzuhaben und zu schützen gnädiglich geruheten ;

Wann

Wann Wir dann in Gnaden angesehen und betrachtet/ nicht nur mehrgedachten Abtens zu Ottenbeuern demüthigste ziemliche Bitte/ und die ihm beywohnende sonderbare Vernunfft/ Geschicklichkeit/ und den ehrbaren/ frommen/ wohleingeführten Geistlichen Lebens-Wandel/ womit derselbe samt seinem Convent vor Unser Kayserlichen Majestät sehr berühmt und zum Theil vorhin bekandt ist/ sondern auch die angenehme getreue und fleißige Dienste/ welche er zu Bezeugung seiner für Uns und die gemeine Sache hegenden sonderbaren Liebe/ Ergebenheit und Gehorsams/ bey erst vorgewesenem Bayerisch- und Frantzösischen Krieg gethan/ und zum Besten der Christenheit mit einem freywilligen Geld-Beytrag annoch thut. Hierum so haben Wir mit wohlbedachtem Muth/ gutem Rath und rechtem Wissen/ ihm Abten obeinverleibten Kayser Carls Brief gnädiglich erneuert/ confirmiret und bestättiget/ erneuern/ confirmiren und bestättigen ihm den auch von Römisch-Kayserlicher Macht hiermit wissentlich in Krafft dieses Briefs/ was Wir ihm und dessen Nachkommen von Rechts- und Billichkeit wegen daran zu verleyhen und zu bestättigen haben/ und meynen/ setzen und wollen/ daß derselbe in allen seinen Puncten, Articuln, Inhaltungen/ Meynungen und Begreiffungen mächtig und kräfftig seyn/ stet/ fest und ohnverbrüchlich gehalten und vollzogen/ auch mehrernannter Abt Rupertus zu Ottenbeuern/ seine Nachkommen und Gotteshauß/ und derselben eigen Dienst/ Gerichts-Leuthe/ Hintersassen/ Unterthanen und Zugehörige/ sich ermeldten Kayserlichen Privilegii oder Freyheits-Briefs würcklich erfreuen/ brauchen und geniessen/ das ist/ vor keinem der obgenannten Gerichten von jemand/ wer der oder die auch seyen/ vorgenommen/ geladen/ und geurtheilet werden sollen noch mögen/ doch Uns und dem Heiligen Reich an Unsern und sonst männiglich an seinen Rechten unvergriffen und unschädlich. Und gebieten darauf allen und jeden Churfürsten/ Fürsten/ Geist- und Weltlichen/ Prælaten, Grafen/ Freyherren/ Rittern/ Knechten/

 Haupt-

Hauptleuthen / Land-Vögten / Vitzdomben / Vögten / Pflegern / Verwesern / Amtleuthen / Schultheissen / Burgermeistern / Richtern / Räthen / sonderlich jetzig- und künfftigen Cammer-Richtern / Westphälisch- und andern Land-Richtern / wie obgenannt / Urthelsprechern und Gerichten / und sonst allen andern Unsern und des Reichs Unterthanen und Getreuen / in was Würden / Stand oder Wesen die seynd / ernstlich und festiglich mit diesem Brief / und wollen / daß sie offtgenannten Abt zu Ottenbeuern und seine Nachkommen und Gotteshauß / und derselben eigen Dienst / Gerichts-Leuthe / auch Hintersassen / Unterthanen und Zugehörige / an dem obeinverleibten Kayser Carls Brief / und dieser Unserer Kayserlichen Confirmation non obstantibus Privilegiis contrariis & cassatoriis nicht irren noch hindern / sondern sie dabey ruhig bleiben / und dessen gebrauchen und geniessen lassen / hierwider nicht thun / noch jemands anderen zu thun gestatten in keine Weiß / als lieb einem jeden seye Unsere und des Reichs schwehre Ungnad und Strafe / und die Pœn, in voreinverleibtem Brief begriffen / zu vermeyden / das meynen Wir ernstlich. Mit Urkund dieses Briefs besiegelt mit Unserem Kayserlichen anhangenden Insiegel / der geben ist in Unser Stadt Wien den Drey und Zwanzigsten Monaths-Tag Decembris nach Christi Unsers Lieben HErrn und Seeligmachers gnadenreichen Gebuhrt im Siebenzehen Hundert und Sechzehenden / Unserer Reiche des Römischen im Sechsten / des Hispanischen im Vierzehenden / des Hungarisch- und Böheimischen ebenfals im Sechsten Jahr.

CARL.

Vt. Friedr. Carl / Graf von Schönborn.

Ad Mandatum Sacræ Cæsareæ Majestatis proprium.

E. F. von Glandorff. Mppriâ.

Num. XI.

Num. XI.

Decretum über Insinuation und Acceptation des Freyherrlich-Ingelheimischen Privilegii.

Ad praeced. Claff. V. Num. V.

Ist die durch Lt. Dimpffel am 27ten dieses begehrte Insinuation des von Weyland Kaysers Leopoldi Kayserlichen Majestät Anno 1680. denen Freyherren von Ingelheim ertheilten Diplomatis, Baronatus, Comitivæ, oder Palatinatus, Privilegii de non appellando, und anderer Freyheiten / vorbehaltlich des Heiligen Reichs auch männigliches Interesse und Einrede dagegen vorzubringen / so viel recht / hiermit angenommen / und darüber nothdürfftige Urkund erkannt / auch die Zurückgebung des producirten Originals gegen Hinterlassung einer in Lectoria vidimirten Copey hiermit zugelassen. In Consilio den 29. April. 1720.

Num. XII.

Copia Privilegii Civitatis Bremensis de Solennibus Appellationis Anno 1576. cum Sententia factæ Insinuationis in Camera Imperiali Anno 1581.

Ad praeced. Claff. VI. Num. III.

Wir Maximilian der Andere von GOttes Gnaden erwählter Römischer Kayser / zu allen Zeiten Mehrer des Reichs / in Germanien / zu Hungarn / Böheim / Dalmatien / Croatien und Sclavonien König / Ertz-Hertzog zu Oesterreich / Hertzog zu Burgund / Steyer / Kärndten / Crayn und Würtenberg / Graf zu Tyrol ꝛc. ꝛc. Bekennen öffentlich mit diesem Brief und thun kund allermänniglich / als Uns die Ehrsame Unsere und des Reichs Liebe Getreue Burgermeister und Rath der Stadt Bremen unterthäniglich zu erkennen geben / was massen sie zu Verhütung und Vorkommen der muthwilligen freventlichen Appellationen, welche sich bey ihnen vielfältiglich zutrügen / und von Tag zu Tag je länger je mehr gemein würden / eine Ordnung

angerichtet / daß hinfüro alle Appellanten, so von Urtheilen in bemeldter Stadt Bremen von ihnen gesprochen / sich provociren und beruffen wollen / mit ihrem leiblichen Eyd betheuren sollen / daß sie nicht zu Verlängerung der Sachen / noch Umtreibung ihrer Gegen-Parthey / oder einiger anderer gefährlicher Meynung / sondern allein zu Erholung besseren Rechts / ihre Appellation interponiren und fürnehmen / und daß sie auch daneben Fünffzig Goldgülden / halb ihrem Gericht / und den andern halben Theil denen Appellaten, im Fall ihre Appellation frivola erkannt / unabläßlich zu bezahlen verbürgen müsten; Damit nun solcher ihrer angerichteten Ordnung desto mehr und festiglich nachgelebet / die arme Partheyen durch solche vielfältige muthwillig-fürgenommene Appellationes an ihren Rechten nicht gar vergeblichen umgeführet und beschwehret / sondern vielmehr dabey geschützet und gehandhabet / und also das ordentlich-gebührliche Recht und Gerechtigkeit erhalten und befördert werden möge; Haben sie Uns demüthigsten Fleisses angeruffen und gebetten / daß Wir angeregte Ordnung als Römischer Kayser zu confirmiren / zu bekräfftigen und zu bestätten gnädiglich geruheten. Daß Wir demnach angesehen solch ihre demüthig-ziemliche Bitt / auch die getreue und nützliche Dienste / so ihre Vorderen und sie Unsern Vorfahren Römischen Kaysern und Königen / auch Uns und dem Heiligen Reich immerweg gethan haben / und hinfüro wohl thun mögen und sollen / insonderheit auch dabey betrachtet den Nachtheil und Verderben / so denen Partheyen durch so langwürige und verzügliche Rechtfertigungen zustehet / indem daß offtmals auf solche Appellation mehr Unkosten / dann die Haupt-Sachen werth seynd / anlauffet / und darum mit wohlbedachtem Muth / gutem Rath und rechtem Wissen obberührte Ordnung als Römischer Kayser gnädiglich confirmiret und bestättet: Confirmiren und bestätten die auch also von Römisch-Kayserlicher Macht wissentlich in Krafft dieses Briefs / und meynen / setzen und wollen / daß vorangeregte durch sie aufgerichtete Ordnung der Appellation

rion halber / alles ihres Inhalts / wie obstehet / gantz kräfftig und mächtig seyn / stät und fest bleiben / und sich derselben gedachte Bürgermeister und Rath der Stadt Bremen alles ihres Inhalts gebrauchen / nutzen und niessen / und darauf von nun an von allen und jeden Appellanten obberührter Eyd / auch hernacher / da seine Appellation am Ober-Gericht / dahin appelliret oder provociret worden / frivola erkannt / und der Appellant dem Appellaten zu Erstattung der Unkosten verdammt wird / dann ohne das / und wo die Expens compensirt / soll keine Straf statt haben / die obbestimmte Straf der Fünfftzig Goldgülden erfordern / und für sich und den Appellaten einziehen sollen und mögen / von allermänniglich unverhindert / doch Uns und dem Heiligen Reich an Unser Obrigkeit und sonst männiglich an seinen Rechten / Gerechtigkeiten und Herbringen unvorgriffen und unschädlich. Und gebieten darauf allen und jeden Churfürsten / Fürsten / Geist- und Weltlichen / Prælaten, Grafen / Freyen / Herren / Rittern / Knechten / Hauptleuthen / Land-Vögten / Vitzdomben / Vögten / Pflegern / Verwesern / Amtleuthen / Schultheissen / Bürgermeistern / Richtern / Räthen / Burgern / Gemeinden / und sonst allen anderen Unsern und des Reichs Unterthanen und Getreuen / was Würden / Stands oder Wesens die seynd / ernstlich und festiglich mit diesem Brief / und wollen / daß sie obgedachte Bürgermeister und Rath der Stadt Bremen an verfaster Ordnung und dieser unser darüber gegebenen gnädigsten Confirmation und Bestättung nicht hindern noch irren / sondern sie dabey geruhiglich bleiben / derselben nutzen / niessen und gebrauchen lassen / dawider nicht thun / noch das jemands andern zu thun gestatten / in keine Wege / als lieb einem jeden sey Unser und des Reichs schwehre Ungnad und Straf / und dazu eine Pœn, nemlich Zwanzig Marck löthigen Golds / zu vermeiden / die ein jeder / so offt er freventlich hierwider thäte / Uns halb in Unsere und des Reichs Cammer / und den andern halben Theil obgedachtem Bürgermeister und Rath der Stadt Bremen / unablässlich zu bezahlen verfallen seyn solle.

y Mit

Mit Urkund dieses Briefs besiegelt mit Unserm Kayserlichen anhangenden Insiegel. Geben in Unser und des Reichs Stadt Regenspurg den Acht und Zwanzigsten Tag Monaths Junii, nach Christi unsers Lieben HErrn Gebuhrt Fünffzehen Hundert und im Sechs und Siebenzigsten / Unserer Reiche des Römischen im Vierzehenten / des Hungarischen im Dreyzehenten / und des Böhmischen im Acht und Zwanzigsten Jahre.

MAXIMILIAN.

Ad Mandatum Sacræ Cæsareæ Majestatis proprium.

Andreas Gayl / Dr.

Erstenberger.

Braun.

Expedit. 14. Aprilis 1581.

BElangend Insinuationem Privilegii de non temerè appellando von wegen Burgermeister und Rath der Stadt Bremen / den 1. Maji jüngst einkommen / ist dasselbige / doch vorbehältlich aller des Heiligen Reichs Ober- und Gerechtigkeiten / auch männigliches Interesse, und eines jeden Zeit dagegen jederzeit vorzubringen / so viel recht / hiermit angenommen / auch dergestalt darüber Urkund erkannt / und Dr. Lincken sein der Collation und Restitution Originalis halben ermeldten Tags beschehen Begehren zugelassen.

Register

Register

Uber den Catalogum Privilegiorum Sacri Romani Imperii Electorum, Principum & Statuum.

Pag.

CLASSIS III.

Geistliche Fürsten.

CLASSIS IV.

Weltliche Fürsten.

CLASSIS V.

Des Heiligen Römischen Reichs *Prælaten*, Grafen und Herren.

CLAS-

Pag.

CLASSIS VI.

Die Kayserliche Freye und des Heiligen Reichs Städte.

****

Register

Uber den Anhang verschiedener zum vorhergehenden Catalogo Privilegiorum, und Justitz-Wesen, im Heiligen Römischen Reich dienlichen Nachrichten.

Pag.

Nota

